Alexandre Dumas
Greven af Monte Cristo

Alexandre Dumas

Greven af Monte Cristo

eBibliotek 1800

2023

1. del

1. Marseille - "Faraos" ankomst

Den fireogtyvende februar 1815 meldte vagtmanden på Notre Dame de la Garde, at tremasteren *Farao* kom hjem fra Smyrna, Triest og Neapel. Som sædvanlig sejlede en lods straks ud fra havnen, drejede om slottet If og lagde til skibet mellem Cap Morgiou og øen Rion. Kort efter var terrassen i Fort Saint Jean også som sædvanlig fyldt med nysgerrige, for det er altid en vigtig sag i Marseille, når der kommer et skib, især når skibet som *Farao* er bygget, tiltaklet og løbet af stablen på et af værfterne i det gamle Phocea og tilhører en af byens redere.

Skibet kom nærmere. Det havde heldigt passeret det snævre stræde, som ved en vulkansk rystelse var opstået mellem øerne Calasareigne og Jaros. Det var sejlet forbi Pomegue og gled frem for sine tre mærssejl, storfokken og klyversejlet, men så langsomt og med en så sørgelig fart, at tilskuerne spurgte hinanden, i sikker forventning om en ulykke, hvad der vel kunne være sket. De, som havde forstand på søfart, så dog let, at ulykken ikke kunne være hændt om bord, for skibet sejlede sikkert nok. Ankeret var klar, og ved siden af styrmanden, der skulle styre *Farao* igennem det snævre indløb til Marseille, stod et ungt menneske, der med et klart blik nøje fulgte skibets vendinger.

Den ubestemte angst, der beherskede mængden, havde især grebet en af tilskuerne på esplanaden Saint Jean, og det så stærkt, at han ikke kunne vente, til skibet løb ind i havnen, men sprang i en lille båd og befalede, at man skulle ro ham ud til *Farao*, som han nåede lige over for den lille bugt ved indløbet.

Da den unge sømand så manden komme, forlod han sin plads ved siden af styrmanden og gik hen til rælingen, hvor han stod med hatten i hånden. Det var et ungt menneske på omkring tyve år, høj og slank, med smukke, sorte øjne og gnistrende sort hår. Han syntes rolig og dristig som den, der er vant til at trodse farer.

"Ah, det er Dem, Dantès?" råbte manden i båden. "Hvad er der sket? Og hvorfor dette anstrøg af sorg over hele skibet?"

"En stor ulykke, hr. Morrel!" svarede den unge mand. "På højden af Civita-Vecchia mistede vi den brave kaptajn Leclére."

"Og ladningen?" spurgte rederen ivrigt.

"Den er i god behold, hr. Morrel, og jeg tror, at De vil være tilfreds i så henseende. Men den stakkels kaptajn Leclére -"

"Hvad er der tilstødt ham?" spurgte rederen med en mine, der tydeligt røbede, at han var kendelig beroliget. "Hvad er der hændt den brave kaptajn?"

"Han er død."

"Faldet over bord?"

"Ak nej, han døde af hjernebetændelse under de skrækkeligste kvaler."

Derpå vendte han sig til sine folk og råbte: "Alle mand klar til at kaste anker!"

Mandskabet adlød omgående hans ordre. De otte-ti matroser, der udgjorde besætningen, ilede til deres pladser ved skøder og fald.

Den unge mand kastede et flygtigt blik på mandskabet, og da han så, at ordren blev udført, vendte han tilbage til rederen.

"Hvordan indtraf ulykken?" spurgte denne, idet han igen optog samtalen, hvor den unge sømand havde afbrudt den.

"Så uventet som muligt. Efter en lang samtale med havnemesteren forlod kaptajn Leclére Neapel i stærk ophidselse; fireogtyve timer efter fik han feber; tre dage efter var han død. Vi har begravet ham, og han hviler, som det sømmer sig, på sømandsvis svøbt i sin hængekøje med en kugle ved benene og en ved hovedet, ud for øen El Giglio. Vi bringer enken det æreslegionskors, han bar, tilligemed hans kårde. – Det var næppe umagen værd," vedblev den unge mand med et sørgmodigt smil, "at kæmpe mod englænderne i ti år for at dø i sin seng!"

"Å, hvad pokker, kære hr. Edmond," svarede rederen, der syntes at trøste sig mere og mere, "vi er alle dødelige, og det er nødvendigt, at de gamle gør plads for de unge, ellers ville der jo intet avancement være, og fra det øjeblik, De forsikrede, at ladningen -"

"- er i god stand, hr. Morrel, det lover jeg Dem. Det er en rejse, som vil give Dem et overskud på mindst 25.000 francs." I det samme sejlede de forbi det runde tårn, og den unge mand råbte: "Lad falde!"

Ordren blev udført med næsten lige så stor hurtighed som på et krigsskib. Alle sejlene faldt, og skibet gled næsten umærkeligt frem.

"Vil De ikke hellere om bord, hr. Morrel?" spurgte Dantès, der så rederens utålmodighed. "Så kan Deres supercargo, hr. Danglars, give Dem alle de oplysninger, De kan ønske Dem. Hvad mig angår, da må jeg sørge for at få ankret."

Rederen lod sig ikke nøde to gange. Han greb et tov, som Dantès kastede til ham, og med en behændighed, der ville have gjort en sømand ære, klatrede han op ad falderebstrappen,

mens den unge mand vendte tilbage til sin post og overlod det til Danglars, som nærmede sig fra kahytten, at fortsætte samtalen.

Danglars var fem-seksogtyve år, havde et skummelt ansigt og var krybende overfor sine overordnede, uforskammet mod sine undergivne, desuden var han som supercargo, en bestilling, der altid hos matroserne giver grund til had, i almindelighed lige så ilde lidt af besætningen, som Dantès var elsket.

"God dag, hr. Morrel," sagde Danglars, "De har allerede hørt om ulykken, ikke sandt?"

"Jo vist. Den stakkels kaptajn Leclére, en brav og retskaffen mand."

"Og navnlig en fortræffelig sømand, der var blevet gammel mellem himlen og havet, som det sømmer sig en mand, der må tjene et så betydeligt hus som Morrel og Sønner," svarede Danglars.

"Men," sagde rederen, idet han med øjnene fulgte Dantès, der så sig om efter en ankerplads, "det forekommer mig, at det ikke er nødvendigt at være så gammel sømand, som De åbenbart tror, for at forstå sin håndtering, se blot vor ven Edmond. Han røgter sit hverv som en mand, der ikke behøver at forlange råd af nogen."

"Ja," sagde Danglars, idet han skelede til Dantès med et blik, hvori der skimtedes et hadefuldt glimt, "han er ung, og unge mennesker er fulde af selvtillid. Kaptajnen var næppe død, før han tog kommandoen uden at spørge nogen til råds, og han har ladet os spilde halvanden dag ud for Elba i stedet for at sejle direkte til Marseille."

"Hvad det angår, at han tog kommandoen over skibet," sagde rederen, "da var det hans pligt, eftersom han var næstkommanderende, men det var urigtigt af ham at spilde halvanden dag ved Elba, medmindre skibet havde lidt havari og skulle repareres."

"Skibet fejlede lige så lidt som jeg og forhåbentlig også De, hr. Morrel, og halvanden dag er spildt for en grille, for at han kunne have den fornøjelse at komme i land."

"Dantès!" sagde rederen, idet han vendte sig mod den unge mand, "kom lige her hen!"

"Et øjeblik, så skal jeg være klar," svarede Dantès, som i samme nu gav mandskabet ordre til at lade ankeret falde.

Dantès blev på sin post, skønt styrmanden var nærværende, lige til den sidste manøvre var endt.

"De ser," sagde Danglars, "at han tror, han allerede er kaptajn, ikke sandt?"

"Og han er det!" sagde rederen.

"Ja, han mangler blot Deres underskrift, hr. Morrel!"

"Men hvorfor skulle firmaet ikke lade ham blive på hans post?" sagde rederen. "Han er ung, det ved jeg meget vel, men det forekommer mig, at han passer godt til stillingen, og at han er inde i sin håndtering."

Danglars' pande formørkedes.

"Nu er skibet for anker, og jeg er ganske til Deres tjeneste, hr. Morrel," sagde Dantès. "De kaldte på mig?" – Danglars trådte et skridt tilbage.

"Jeg vil spørge Dem, hvorfor De har opholdt Dem en dag ved Elba?"

"Jeg ved det ikke selv. Det var for at opfylde kaptajn Lecléres sidste befaling, på sit dødsleje havde han overgivet mig en pakke til stormarskal Bertrand."

"Har De da set ham, Edmond?"

"Hvem?"

"Den store marskal!"

"Ja!"

Morrel så sig om og trak Dantès til side.

"Og hvordan går det kejseren?" spurgte han ivrigt.

"Godt, så vidt jeg har kunnet dømme."

"Har De også set kejseren?"

"Han kom til marskallen, mens jeg var hos ham."

"Og har De talt med ham?"

"Ja, det vil sige, det var ham, der talte til mig," svarede Dantès med et smil.

"Og hvad sagde han til Dem?"

"Han spurgte mig ud om skibet, om når det sejlede fra Marseille, om den rejse, vi havde gjort, og om ladningen, vi havde med os. Jeg tror, han havde købt det, hvis det kun havde været ballastet, og jeg havde været ejer af det. Men jeg sagde ham, at jeg kun var næstkommanderende, og at skibet tilhørte huset Morrel og Søn. Ah! svarede han, jeg kender dem. Morrel'erne har været redere gennem mange slægtled, og der var en Morrel, som tjente i samme regiment som jeg, da jeg lå i garnison i Valence."

"Ved Gud om ikke det passer!" råbte rederen sjæleglad. "Det var Policar Morrel, min onkel, der senere blev kaptajn. Dantès, De må fortælle min onkel, at kejseren har erindret ham, og De vil få at se, at han vil græde, den gamle brumbasse. Hør!"

vedblev rederen, idet han venligt slog den unge mand på skulderen, "De har handlet rigtigt, Dantès, i at følge kaptajn Lecléres ordre og opholde Dem ved Elba, skønt det kunne volde Dem vanskeligheder, hvis man vidste, at De har overgivet stormarskallen en pakke og talt med kejseren."

"Hvorledes mener De, hr. Morrel, at dette skulle kunne volde mig fortræd?" spurgte Dantès. "Jeg ved ikke engang, hvad jeg overgav ham, og kejseren har ikke gjort mig andre spørgsmål, end han ville have gjort enhver fremmed. Men der er toldbetjenten og karantænelægen. De tillader, ikke sandt?"

"Naturligvis, kære Dantès."

Den unge mand gik, og Danglars nærmede sig atter.

"Nå," sagde han, "det lader til, at Dantès har givet Dem gode grunde for, at han ankrede ved Porto-Ferrajo?"

"Fortræffelige, kære Danglars!"

"Så meget des bedre," svarede denne, "det er altid kedeligt at se, at en kammerat ikke gør sin pligt."

"Dantès har handlet rigtigt," svarede rederen, "og derom er der intet at sige. Det var kaptajn Lecláre, der havde pålagt ham dette ophold."

"Mens vi taler om kaptajn Lecláre, har Dantès så ikke overgivet Dem et brev fra ham?"

"Mig? Nej! Havde han da et?"

"Jeg troede, at kaptajn Lecláre havde givet ham et brev foruden den pakke, han betroede ham."

"Hvad er det for en pakke, De taler om, Danglars?"

"Om den, som Dantès afleverede, da vi kom forbi Porto-Ferrajo."

"Hvorfra ved De, at han havde en pakke med til Porto-Ferrajo?"

Danglars blev rød.

"Jeg gik forbi kaptajnens dør. Den stod på klem, og jeg så, at han gav Dantès en pakke og et brev."

"Han har ikke talt til mig om noget," sagde rederen, "men har han et brev til mig, giver han mig det nok."

Danglars betænkte sig et øjeblik.

"Så beder jeg Dem, hr. Morrel, at De ikke siger noget til Dantès, jeg kan måske have taget fejl."

I dette øjeblik kom den unge mand tilbage. Danglars gik.

"Nå, kære Dantès, er De fri?" spurgte rederen.

"Ja, hr. Morrel."

"Det varede ikke længe."

"Nej, jeg gav toldopsynet en liste over vore varer, og hvad karantænevæsenet angår, så havde det sendt en betjent, som fik alle vore papirer."

"De har altså intet mere at gøre her?"

Dantès så sig om. "Nej, alt er i orden," sagde han.

"Altså kan De følge med og spise til middag hos os?"

"Mange tak, hr. Morrel, men De forstår nok, at jeg skylder fader mit første besøg."

"Det er rigtigt, Dantès! Det er rigtigt! Jeg ved, De er en god søn."

"Og," spurgte Dantès nølende, "min fader befinder sig vel, ikke sandt?"

"Så vidt jeg ved, kære Edmond, skønt jeg ikke har set ham."

"Nej, han holder sig inde i sit lille værelse."

"Dette beviser i det mindste, at han ikke har savnet noget i Deres fraværelse."

Dantès smilede. "Min fader er stolt, hr. Morrel. Hvis han havde manglet noget, tvivler jeg om, at han ville have henvendt sig om hjælp til andre end Gud!"

"Udmærket, men efter Deres første besøg venter vi at se Dem!"

"Jeg må atter bede mig undskyldt, men efter dette første besøg har jeg et andet, der ikke ligger mig mindre på hjerte."

"Å! Det er sandt, Dantès! Jeg glemte, at der er en, der venter på Dem måske mere utålmodigt end Deres fader – den smukke Mercédès."

Dantès blev rød.

"Det undrer mig slet ikke," sagde rederen, "siden hun har været hos mig tre gange for at spørge om efterretninger fra *Farao*. For pokker, Edmond! De er ikke at beklage, De har en smuk tøs!"

"Det er ikke en tøs!" sagde den unge Edmond alvorligt. "Det er min forlovede."

"Godt ord igen, kære Edmond!" vedblev rederen. "Jeg vil ikke opholde Dem. De har sørget alt for godt for mine anliggender til, at jeg ikke skulle unde Dem tid til at sørge for Deres egne. Trænger De til penge?"

"Nej tak! Jeg har hele min løn for denne rejse, det vil sige tre måneders hyre."

"De er en fornuftig mand, Edmond."

"Jeg har en fattig fader, hr. Morrel."

"Ja vist, jeg ved, De er en god søn. Så gå da og besøg Deres fader. Jeg har også en søn, og det ville ærgre mig meget, hvis

nogen efter en så lang rejse ville hindre ham i at komme til mig."

"De tillader altså!" sagde den unge mand, idet han hilste.

"Ja, hvis De ikke har noget mere at sige mig."

"Nej!"

"Har kaptajn Lecláre ikke på sit dødsleje givet Dem et brev til mig?"

"Det var ham umuligt at skrive. Men Deres spørgsmål minder mig om, at jeg må bede om orlov nogle dage."

"For at gifte Dem?"

"Først, ja. Siden for at rejse til Paris."

"Udmærket! De kan selv bestemme, hvor lang tid De behøver, Dantès! Der vil vel gå seks uger, inden vi får skibet losset, og det skal ikke i søen igen før om tre måneder. Men til den tid må De være her. *Farao*," vedblev rederen, idet han slog den unge mand på skulderen, "kan ikke sejle uden sin kaptajn."

"Uden sin kaptajn!" råbte Dantès, hvis øjne strålede af glæde. "Er det Deres hensigt at udnævne mig til kaptajn på *Farao*?"

"Hvis jeg var ene om det, ville jeg række Dem hånden, kære Dantès, og sige: Ja, absolut. Men jeg har en kompagnon, og De kender det italienske ordsprog: *Che a compagno, a padrone*. Sagen er i det mindste halvt afgjort, eftersom De af to stemmer allerede har den ene. Overlad det til mig at skaffe Dem den anden, og jeg vil gøre mit bedste."

"Hr. Morrel!" råbte den unge sømand, idet han med tårer i øjnene greb rederens hånd. "Jeg takker Dem i min faders og i Mercédès' navn!"

"Det er godt, Edmond! Der er en Gud i himlen for brave folk! For fanden, stik nu af og besøg Deres fader! Besøg Mercédès og

kom så siden til mig."

"Vil De ikke sættes i land?"

"Nej tak! Jeg venter, til jeg får gjort afregning med Danglars. Har De været fornøjet med ham på rejsen?"

"Det kommer an på, hvilken mening De lægger i spørgsmålet. Som god kammerat – nej! Jeg tror ikke, han kan lide mig siden den dag, da jeg begik en dumhed, efter at vi havde haft en ordstrid med hinanden. Jeg foreslog ham, at vi gik i land en halv snes minutter på Monte Cristo for at afgøre denne trætte, et forslag, som det var urigtigt af mig at stille, og som han havde grund til at afslå. Men hvis det er med hensyn til hans post som supercargo, De gør mig dette spørgsmål, da tror jeg ikke, der er noget at sige ham på, og De vil sikkert være tilfreds med den måde, hvorpå han har passet sit arbejde."

"Men," spurgte rederen, "hvis De var kaptajn på *Farao*, ønskede De da at beholde Danglars?"

"Som næstkommanderende, hr. Morrel," svarede Dantès, "ville jeg altid have megen agtelse for den, som besad min reders tillid."

"Udmærket, Dantès. Jeg ser, at De i enhver henseende er en brav karl. Jeg vil ikke opholde Dem længere, De står jo som på gloende kul. Forsvind nu hellere."

"Farvel, hr. Morrel, og tusind tak."

"På gensyn, kære Edmond."

Den unge sømand sprang i båden, satte sig på agtertoften og gav ordre til at ro til La Cannebiére. To matroser trak på årerne, og båden gled nu hurtigt hen gennem den mængde både, der opfyldte den snævre passage, som mellem to rækker skibe førte fra indsejlingen til Quai d'Orléans. Rederen fulgte ham

smilende med øjnene lige til bredden, så ham springe i land på kajen og forsvinde i den brogede skare, der fra klokken fem om morgenen til klokken ni om aftenen fylder den kendte Rue de la Cannebiére. "Hvis Paris havde en la Cannebiére, ville Paris være et lille Marseille," siger man dernede.

Da rederen vendte sig om, så han Danglars bag ved sig; det lod til, at han ventede på hans befalinger, men i virkeligheden fulgte han ligesom rederen den unge sømand med sit blik.

Men der var en væsentlig forskel i udtrykket i de to mænds blikke.

2. Fader og søn

Vi vil nu forlade Danglars, der med hele sit lumske hads træskhed søger at give rederen et dårligt indtryk af sin kammerat, for at følge Dantès, der efter at være ilet gennem hele Rue de la Cannebiére drejede ind i Rue de Nouailles og trådte ind i et lille hus, der lå på venstre side af Allée de Meillan, hvor han hurtigt steg op ad en mørk trappe til fjerde etage. Idet han holdt sig ved gelænderet med den ene hånd og trykkede den anden mod sit bankende hjerte, blev han stående ved en dør, der stod på klem, så han kunne se lige til baggrunden af det lille værelse. – Dette værelse beboedes af Dantès' fader.

Efterretningen om *Farao*s ankomst var endnu ikke nået oldingen, der siddende i en lænestol var beskæftiget med at opbinde nogle nasturtier og clematisser, der snoede sig op ad vinduesgitteret. Hans gamle hænder rystede. Pludselig følte han, at nogen tog ham om livet, og en velkendt stemme råbte bag ved ham:

"Far! Kære far!"

Oldingen udstødte et skrig og rejste sig op, men da han så sin søn, sank han bleg og skælvende i hans arme.

"Men hvad fejler du, fader?" råbte den unge mand forskrækket. "Er du syg?"

"Nej, vist ikke, kære Edmond! Min søn, mit barn! Nej! Men jeg ventede dig ikke, og glæden, overraskelsen ved at se dig så uventet. – Min Gud! Det er, som jeg skulle dø!"

"Men sæt dig dog, fader! Det er mig, ja vist er det mig! Man siger altid, at glæden ikke gør nogen fortræd, derfor er jeg kommet uden forberedelser. Hør dog, smil til mig i stedet for at

betragte mig så alvorligt og med så vilde blikke. Jeg er kommet tilbage, og nu skal vi være lykkelige."

"Men hvordan skal vi være lykkelige? Du forlader mig så aldrig mere? Kære! Fortæl mig din lykke!"

"Gud forlade mig, at jeg glæder mig over en lykke, der volder sorg," sagde den unge, "men Gud ved, at jeg ikke har ønsket det! Det er et spil af skæbnen, og jeg er ikke stærk nok til at være bedrøvet over det. Den brave kaptajn Leclére er død, og det er sandsynligt, at jeg får hans plads. Kaptajn i mit tyvende år, med hundrede louisd'orer i løn og part i overskuddet. Er det ikke mere, end en fattig sømand som jeg med billighed kunne håbe?"

"Jo, min søn! Jo, det er det virkelig!" sagde oldingen. "Det er en stor lykke!"

"Derfor vil jeg også have, at du for de første penge, jeg hæver, skal have et lille hus med have, hvori du kan plante dine nasturtier og gedeblade. Men hvad fejler du dog, fader?"

"Vær blot rolig, min dreng, det går snart over."

Kræfterne svigtede den gamle, og han sank tilbage i en stol.

"Frisk mod, fader! Et glas vin vil gøre dig godt. Hvor står din vin?"

"Nej tak! Søg ikke! Jeg behøver ingen vin!" sagde oldingen, idet han prøvede at holde sin søn tilbage.

"Jo vist, fader! Hvor står vinen?" Han åbnede to-tre skabe.

"Det nytter ikke," sagde oldingen, "der er ingen vin mere."

"Hvad siger du? Er der ingen vin mere?" sagde Dantès, idet han blegnede, mens han snart betragtede faderens blege og hule kinder, snart de tomme skabe. "Hvordan? Der er ingen vin mere? Har du manglet penge, fader?"

"Jeg har ikke savnet noget, og nu er du her jo!" sagde oldingen.

"Men," stammede Dantès, idet han aftørrede sveden, der randt ned ad hans pande, "men jeg efterlod dig jo 200 francs, da jeg rejste for tre måneder siden."

"Ja, ja, Edmond. Det er sandt! Men da du rejste, havde du glemt en lille gæld hos vor nabo Caderousse. Han mindede mig om den og sagde, at hvis jeg ikke betalte for dig, ville han forlange pengene af hr. Morrel. Og nu begriber du vel, at jeg var bange for, at dette skulle gøre dig skam! Jeg har betalt pengene."

"Men," råbte Dantès, "det var 140 francs, jeg skyldte Caderousse! Og dem har du betalt af de 200, jeg gav dig?"

Den gamle nikkede.

"Så har du i tre måneder levet af 60 francs!" mumlede den unge mand.

"Du ved, hvor lidt jeg behøver," sagde den gamle.

"Å, min Gud, min Gud! Tilgiv mig!" råbte Edmond, idet han kastede sig på knæ for sin fader.

"Men hvad gør du dog?"

"Far, du har sønderrevet mit hjerte!"

"Nu er du her jo," sagde oldingen smilende. "Nu er alting glemt, og alt er godt."

"Ja, nu er jeg her, og jeg er her med gode udsigter og med en smule penge. Se her, fader! Tag pengene og send straks bud efter alt, hvad du kan have brug for!" – Og han tømte sine lommer, der indeholdt et dusin guldstykker, fem-seks femfrancstykker og nogle småpenge. Den gamle Dantès' ansigt opklaredes.

"Hvem er det til?" sagde han.

"Til dig, til dig, til os! Tag det! Køb mad, vær lykkelig. I morgen får jeg mere!"

"Så sagte! Så sagte!" svarede oldingen smilende. "Jeg vil med din tilladelse bruge dine penge med måde. Når man ser mig købe alt for mange ting på en gang, kunne man let tro, at jeg har været nødt til at afvente din tilbagekomst for at kunne købe, hvad jeg savnede."

"Gør som du vil. Men frem for alt, tag en tjenestepige, fader! Jeg vil ikke mere tillade, at du sidder ene. Jeg har indsmuglet kaffe og noget fortræffeligt tobak i et lille gemme nede i min kahyt. Du skal få det i morgen. Men tys, der kommer nogen!"

"Det er Caderousse, der må have fået at vide, at du er kommet tilbage. Han vil uden tvivl ønske dig til lykke med din hjemkomst."

"Godt – atter læber, der siger et, mens hjertet tænker noget andet!" mumlede Edmond. "Men det er lige meget. Det er en nabo, der engang har gjort os en tjeneste, han skal være velkommen."

I dette øjeblik så Edmond virkelig Caderousses sorte, skæggede hoved på trappegangen. Det var en mand på fem-seksogtyve år. Han holdt i hånden et stykke klæde, som han, der var skrædder, havde været i lag med at forvandle til en kjole.

"Så du er kommet hjem, Edmond?" sagde han med en skarp, marseillansk accent og med et grin, der blottede to rækker tænder så hvide som elfenben.

"Som De ser, nabo Caderousse, rede til at tjene Dem i alt," svarede Dantès, der slet skjulte sin kulde under denne høflighedsfrase.

"Tak! Tak! Heldigvis trænger jeg ikke til nogen penge, men der er undertiden andre, der behøver mine." Dantès gjorde en bevægelse. "Jeg siger ikke dette for din skyld, min dreng! Jeg har lånt dig penge, du har betalt mig dem igen. Det er, som det bør være mellem gode naboer, og vi er kvit."

"Man er aldrig kvit med dem, der har gjort én tjenester," sagde Dantès, "for når man ikke skylder dem penge, skylder man dem dog erkendtlighed."

"Det er ikke noget at tale om. Det, der er forbi, er forbi. Lad os tale om din lykkelige tilbagekomst, min dreng. Jeg var tilfældigt gået ned til havnen for at forsyne mig med brunt klæde, da jeg mødte vor ven Danglars. "Du i Marseille?" – "Ja, som du ser," svarede han. – "Jeg troede, du var i Smyrna?" – "Jeg kunne have været der, eftersom jeg kommer derfra." – "Og Edmond? Hvor er knøsen da?" – "Uden tvivl hos sin fader," svarede Danglars. – Og derfor er jeg kommet," vedblev Caderousse, "for at have den fornøjelse at trykke en vens hånd."

"Den gode Caderousse," sagde oldingen. "Han holder så meget af os!"

"Ja, jeg både elsker og agter Dem, for skikkelige folk er sjældne nu om stunder. Men det lader til, at han kommer hjem som en rig mand," vedblev skrædderen, idet han skelede til den håndfuld guld og sølv, Dantès havde lagt på bordet.

Den unge mand lagde mærke til det grådige blik, der funklede i hans nabos sorte øjne.

"Disse penge tilhører ikke mig. Jeg var bange for, at fader skulle have manglet noget i min fraværelse, og for at berolige mig tømte han sin pung på bordet. Kære fader!" fortsatte Dantès, "læg disse penge tilbage i din pung, medmindre nabo

Caderousse skulle behøve dem, for da er de med fornøjelse til tjeneste."

"Nej, slet ikke, min dreng," sagde Caderousse, "jeg behøver intet, min forretning kan heldigvis føde sin mand, gem dine penge, man har aldrig for mange, men jeg er dog lige så forbunden for dit tilbud, som om jeg benyttede mig af det."

"Det var givet af et godt hjerte," sagde Dantès.

"Det tvivler jeg ikke om. Du står dig nok godt hos hr. Morrel?"

"Hr. Morrel har altid været god imod mig," svarede Dantès.

"Du burde nu ikke have afslået at spise til middag hos ham."

"Hvordan? Afslået at spise til middag hos ham?" sagde den gamle Dantès. "Havde han da indbudt dig til middag?"

"Ja, fader," svarede Edmond, idet han smilede ad den forbavselse, en sådan ære voldte hans fader.

"Og hvorfor har du vægret dig, søn?" spurgte oldingen.

"For at være desto hurtigere hos dig, fader," svarede den unge mand. "Jeg længtes efter at se dig."

"Det må have stødt den gode Morrel," sagde Caderousse, "og når man ønsker at blive kaptajn, er det tåbeligt at støde sin reder."

"Jeg har forklaret ham grunden til mit afslag," svarede Dantès, "og jeg håber, han har forstået den."

"Når man vil være kaptajn, må man smigre sine redere."

"Jeg håber, jeg skal blive kaptajn uden det," svarede Dantès.

"Det vil glæde alle dine gamle venner, og jeg kender en, som bor bag citadellet Saint Nicolai, der ikke vil blive bedrøvet."

"Mercédès?" sagde oldingen.

"Ja, fader," svarede Dantès, "og med din tilladelse vil jeg nu, da jeg har set dig og ved, at du befinder dig vel og har alt, hvad

du behøver, aflægge et besøg hos catalonierne."

"Gå, min dreng! Gå!" sagde den gamle. "Og Gud velsigne dig i din kone, som han har velsignet mig i min søn!"

"Hans kone?" sagde Caderousse. "Det er hun da ikke blevet endnu, vel?"

"Nej, men efter al sandsynlighed," svarede Edmond, "vil det ikke vare længe, inden hun bliver det."

"Det er fornuftigt," sagde Caderousse. "Du har gjort vel i at skynde dig."

"Hvorfor?"

"Fordi Mercédès er en smuk pige, og smukke piger savner aldrig tilbedere, navnlig ikke Mercédès. De løber efter hende i dusinvis."

"Virkelig!" sagde Edmond med et smil, der ikke helt skjulte hans ængstelse.

"Jo, det er sandt," svarede Caderousse, "og oven i købet meget gode partier, men naturligvis, når du bliver kaptajn, skal man nok tage sig i agt for at afvise dig."

"Det vil sige," spurgte Dantès med et smil, der endnu mindre skjulte hans urolighed, "at hvis jeg ikke var kaptajn -"

"Nej, bevares!" sagde Caderousse.

"Jeg har en bedre mening end De om piger i almindelighed og om Mercédès i særdeleshed, og jeg er overbevist om, at hun vil forblive mig tro, enten jeg er kaptajn eller ej."

"Det er altid godt at have en god tro, når man gifter sig. Men ikke desto mindre, min dreng, spild ingen tid, inden du går til hende for at sige, at du er kommet, og for at fortælle hende om dine forhåbninger."

"Jeg går!" sagde Edmond, og han omfavnede sin fader, hilste Caderousse med et nik og gik.

Caderousse blev endnu et øjeblik. Derpå tog han afsked med den gamle Dantès, gik ned ad trapperne og ilede hen til Danglars, der ventede ham på hjørnet af Rue de Senoe.

"Nå," sagde Danglars, "har du set ham?"

"Jeg kommer lige fra ham," svarede Caderousse.

"Og han har talt til dig om sine forhåbninger om at blive kaptajn?"

"Han taler, som om han allerede var det."

"Tålmodighed!" sagde Danglars. "Det forekommer mig, at han skynder sig lidt vel meget."

"Det lader til, at hr. Morrel har lovet ham det."

"Så er han da meget glad?"

"Det vil sige, han er uforskammet. Han har allerede tilbudt mig sin tjeneste, som om han var en meget fornem person. Han har tilbudt at låne mig penge."

"Og du modtog ikke hans tilbud?"

"Nej vist ikke, skønt jeg gerne kunne have modtaget det, eftersom det var mig, der skaffede ham de første blanke dalere, han har haft i hænderne. Men nu behøver Dantès ingen hjælp, han bliver selv kaptajn."

"Han er det ikke endnu!"

"Min tro, det ville være godt, om han ikke blev det," sagde Caderousse, "for bliver han det først, vil man ikke mere kunne få ham i tale."

"Hvis vi hjælpes ad," sagde Danglars, "skal han forblive, hvad han er, og måske blive endnu mindre i samfundet."

"Hvad siger du?"

"Intet! Jeg taler kun med mig selv. Er han endnu forelsket i catalonierinden?"

"Gal af kærlighed. Han er gået hen til hende. Men jeg skulle tage meget fejl, om der ikke kom ubehageligheder fra den side."

"Du kan ikke lide Dantès, vel?"

"Jeg holder ikke af indbildske mennesker."

"Sig mig så alt, hvad du ved om catalonierinden."

"Jeg ved intet med vished. Jeg har blot set ting, der får mig til at tro, at den vordende kaptajn vil få ubehageligheder på vejen til det gamle hospital."

"Hvad har du set?"

"Jeg har set, at hver gang Mercédès kom til byen, var hun ledsaget af en ung catalonier med sorte øjne, røde kinder, solbrændt og adræt, og at hun kaldte ham fætter."

"Ja så. Tror du, denne fætter frier til hende?"

"Jeg formoder det. Hvad pokker kan en lang knægt på en snes år ellers gøre med en ung, smuk pige på sytten?"

"Og du siger, at Dantès er gået til catalonierne?"

"Han er gået, kort før jeg kom her. Hvis vi skal samme vej, kan vi drikke en flaske vin hos fatter Pamphile og vente på efterretninger dér."

"Hvem skal give os dem?"

"Dantès skal forbi os, når han kommer tilbage, og vi kan nok se på hans ansigt, hvad der er foregået."

"Lad os da gå," sagde Caderousse. "Men du må betale!"

"Gerne!" svarede Danglars. – Og de skyndte sig begge af sted med hurtige skridt. Fatter Pamphile havde set Dantès gå forbi for små ti minutter siden. I forvisningen om, at Dantès var hos catalonierne, satte de sig under et lysthus af plataner og

morbærtræer, i hvis grene en skare glade fugle hilste forårets første dage med lystig kvidren.

3. I cataloniernes landsby

Hundrede skridt fra det sted, hvor de to venner sad, mens de spejdende og lyttende tømte en flaske perlende vin, hævede cataloniernes lille landsby sig bag ved en kullet høj, hvis græs var afsvedet af solen og vestenvinden. Engang drog der en mystisk koloni fra Spanien og landede på den landtunge, hvor byen ligger den dag i dag. Hvorfra den kom, vidste man ikke, den talte et ukendt sprog. En af anførerne, der forstod provencalsk, forlangte af staden Marseille, at den skulle give dem det nøgne og tørre forbjerg, på hvilket de ligesom oldtidens søfolk havde trukket deres skibe op. Deres ønske blev tilstået, og tre måneder efter havde disse havets sigøjnere bygget sig en lille landsby.

Denne landsby, der var bygget på forunderlig og malerisk måde, halvt maurisk, halvt spansk, er den dag i dag beboet af efterkommere af hine mennesker, der stadig taler deres fædres sprog. I tre-fire sekler er de blevet det lille forbjerg tro, hvorpå de havde slået sig ned som en flok trækfugle. De har giftet sig indbyrdes og bevaret deres oprindelige fædrelands sæder og skikke, ligesom de har bevaret dets sprog. Det er nødvendigt, at læseren følger os gennem den eneste gade i denne lille landsby og træder med os ind i et af de huse, hvis udvendige side solen har givet denne smukke, bleggule farve, der er egen for mindesmærkerne i dette land, og som inden i har dette skær af en bleg vandfarve, der udgør den eneste prydelse i spanske kroer.

En smuk, ung pige med et hår så sort som kul, med øjne som en gazelle, stod lænet til væggen og knuste med sine slanke,

velformede fingre en ganske uskyldig Bruyere, hvis blomster hun rev af, og hvis sørgelige rester allerede dækkede gulvet. Hendes arme, der var nøgne lige til albuerne, brune og skønne så de kunne tjene til model for en Venus, dirrede af en slags feberagtig utålmodighed, og hun stampede i gulvet med sin lille fod, så man så den ædle, smukke og dristige form af benet i de røde bomuldsstrømper, der var smykkede med gråblå kantninger.

Tre skridt fra hende sad en opløben knægt på en stol, som han gyngede frem og tilbage med en regelmæssig bevægelse, mens han støttede armen på et gammelt, ormstukket møbel. Han betragtede hende med et udtryk, hvor frygt kæmpede med forbitrelse. Hans øjne gjorde hende frække spørgsmål, men den unge piges kække og faste blik beherskede ham.

"Nå, Mercédès," sagde han, "påsken er forhånden. Det er den rette tid at holde bryllup. Svar mig nu!"

"Jeg har svaret dig hundrede gange, Fernand, og du må virkelig være forhærdet i dine frækheder, når du stadig tør komme med et sådant forslag!"

"Gentag det endnu engang, for at jeg kan komme til at tro det. Sig mig, som du har sagt mig hundrede gange, at du forskyder min kærlighed, som din moder bifalder. Få mig til at begribe, at du leger med min lykke, at mit liv og min død er intet i dine øjne. Å, Gud, min Gud! at have drømt i ti år om at blive din mand, Mercédès, og at miste dette håb, der var mit livs eneste mål!"

"Jeg har i hvert fald aldrig opmuntret det håb, Fernand!" svarede Mercédès. "Du kan ikke bebrejde mig det mindste koketteri, jeg har altid sagt dig: 'Jeg elsker dig som en broder,

men forlang intet andet af mig end denne søsterlige kærlighed, for mit hjerte tilhører en anden.'"

"Ja, jeg ved det nok, Mercédès. Du har givet dig selv den grusomme fortjeneste at være oprigtig mod mig. Men glem ikke, at det iblandt catalonierne er en hellig lov, at man gifter sig inden for stammen."

"Du tager fejl, Fernand. Det er ikke en lov, det er en skik, ikke andet, og tro ikke, den nogen sinde skal gavne dig. Du er udskrevet til hæren, Fernand. Din frihed skyldes kun overbærenhed, hvert øjeblik kan du blive kaldt under fanerne. Når du først er soldat, hvad vil du da gøre med mig, en fattig pige, der hverken har fader eller moder, der er uden formue og ikke ejer andet end sin forfaldne hytte og nogle forslidte fiskegarn, det er alt, hvad min fader efterlod min moder og hun mig. Tænk på, Fernand, at jeg i det år, der er gået siden hendes død, næsten lever af folks barmhjertighed. Undertiden lader du, som om jeg var dig til nytte, og det gør du blot for at have ret til at dele din fiskefangst med mig. Jeg modtager det, Fernand, fordi du er søn af min faders broder, fordi vi er blevet opdraget sammen, og navnlig fordi jeg ved, at det ville smerte dig, hvis jeg afslog det. Men jeg føler godt, at de fisk, som jeg sælger for penge, som jeg køber den hør for, jeg spinder – jeg føler godt, Fernand, at det er almisse."

"Hvad gør det til sagen, Mercédès? Hvor fattig og ene du end er, vil jeg dog hellere have dig end den rigeste reders eller købmands datter i Marseille. Hvad behøver sådanne folk som jeg? En brav kone og en dygtig husmoder, og hvor skal jeg finde nogen, der i så henseende passer bedre for mig?"

"Fernand!" svarede Mercédès, idet hun rystede på hovedet. "Man bliver en slet husmoder, og man kan ikke svare for at blive en ærlig kone, når man elsker en anden end sin mand. Vær fornøjet med mit venskab, for jeg siger dig det endnu engang, det er alt, hvad jeg kan love, og jeg lover ikke andet, end hvad jeg er vis på at kunne holde."

"Ja, jeg forstår det," sagde Fernand. "Du bærer med tålmodighed din fattigdom, men er bange for min. Mercédès, hvis du elskede mig, skulle alt lykkes. Du vil bringe mig held, og jeg vil blive rig. Jeg kan udvide min virksomhed som fisker, jeg kan træde ind på et kontor som skriver, og jeg kan endog blive købmand."

"Du kan slet ikke forsøge på noget af alt dette, Fernand. Du er soldat, og du bliver kun hjemme, så længe der er fred i landet. Bliv derfor ved at være fisker. Drøm ikke noget, som kan gøre dig virkeligheden endnu mere skrækkelig, og vær fornøjet med mit venskab, eftersom jeg ikke kan give dig andet."

"Du har ret, Mercédès. Jeg vil være sømand. I stedet for vore fædres dragt, som du foragter, vil jeg anlægge en hat, en stribet skjorte og en blå trøje med anker på knapperne. Er det ikke således, man må være klædt for at behage dig?"

"Hvad mener du?" spurgte Mercédès, idet hun tilkastede ham et bydende blik. "Hvad vil du sige dermed? Jeg forstår dig ikke."

"Jeg vil sige, Mercédès, at du ikke ville være så hård og grusom imod mig, hvis du ikke ventede en, som er således klædt, men han, som du venter, er måske ustadig, og hvis han ikke er det, er havet det for ham."

"Fernand!" råbte Mercédès. "Jeg troede, at du var god, og jeg har taget fejl. Fernand, det røber et ondt hjerte at kalde Guds

vrede til hjælp for din skinsyge. Ja, jeg skjuler det slet ikke; jeg venter og elsker ham, du taler om, og hvis han ikke kommer tilbage, vil jeg i stedet for at beskylde ham for ustadighed sige, at han er død og forblevet mig tro."

Den unge catalonier gjorde en bevægelse, der tilkendegav hans harme.

"Jeg forstår dig, Fernand, du vil hævne dig på ham, fordi jeg ikke elsker dig. Du vil prøve din catalonierkniv imod hans dolk. Hvortil vil det vel nytte dig? Du vil miste mit venskab, hvis du bliver overvundet, og se mit venskab forvandlet til had, hvis du bliver sejrherre. Tro mig, den kvinde, der elsker denne mand. Nej, Fernand! Du vil ikke således lade dig henrive af din lidenskab, da du ikke kan få mig til kone, vil du være fornøjet med at have mig til veninde og søster. I øvrigt," tilføjede hun med øjnene fulde af tårer, "vent, Fernand! Du sagde for et øjeblik siden, at havet er falsk, og det er allerede fire måneder siden, han rejste. I de fire måneder har jeg talt mange storme."

Fernand forblev rolig. Han søgte ikke at standse de tårer, der randt ned over Mercédès' kinder, skønt han ville have givet sit blod for enhver af disse tårer, men de flød for en anden. Han rejste sig og begav sig til sin hytte, men kom tilbage igen og standsede foran Mercédès med mørk mine og knyttede næver.

"Hør, Mercédès!" sagde han. "Endnu engang! Svar mig! Er det afgjort -?"

"Jeg elsker Edmond Dantès," sagde den unge pige koldt, "og ingen anden end Edmond skal blive min mand!"

"Og du vil altid elske ham?"

"Så længe jeg lever."

Fernand havde ganske tabt modet, han udstødte et suk, der lignede en stønnen. Derpå løftede han pludselig hovedet og sagde:

"Men hvis han er død?"

"Hvis han er død, vil jeg også dø."

"Men hvis han glemmer dig?"

"Mercédès!" råbte en munter stemme uden for huset. "Mercédès!"

"Å!" råbte den unge pige, idet hun rødmede af glæde og skælvende længsel. "Kan du se, han ikke har glemt mig, der er han!" Og hun ilede til døren, som hun åbnede, idet hun råbte: "Her er jeg, Edmond, her er jeg!"

Fernand fo'r tilbage, bleg og skælvende som en mand, der ser en slange.

Edmond og Mercédès lå i hinandens arme. Marseilles brændende sol, som trængte gennem døråbningen, overgød dem med en strøm af lys. I begyndelsen så de intet af det, der omgav dem. En umådelig lykke skilte dem fra hele verden, og deres samtale bestod af disse afbrudte ord, der er udtryk for så stærk en glæde, at de synes udbrud af smerte. Pludselig så Edmond Fernands mørke ansigt, der skjulte sig i skyggen. Det var blegt og truende, med en bevægelse, som han måske ikke selv gjorde sig rede for, holdt den unge catalonier sin hånd på den kniv, der sad i hans bælte.

"Om forladelse!" sagde Dantès, idet han rynkede panden. "Jeg havde ikke lagt mærke til, at vi var tre." Derpå vendte han sig til Mercédès: "Hvem er denne herre?"

"Denne herre vil være din bedste ven, Dantès, for han er min ven, min fætter og broder. Det er Fernand, det vil sige det

menneske, som jeg elsker højst i verden næst efter dig, Edmond!" – Uden at forlade Mercédès, hvis hånd han holdt i sin, rakte Edmond med hjertelighed catalonieren den frie hånd. Men i stedet for at besvare denne venskabelige imødekommenhed stod catalonieren så stum og ubevægelig som en støtte. Derpå vendte Edmond sit spejdende blik fra Mercédès, der stod dybt bevæget og skælvende, til Fernand, hvis ansigt var mørkt og truende. Dette ene blik forklarede ham alt. Vreden steg ham til hovedet.

"Jeg vidste ikke, at jeg skulle skynde mig så meget til dig, Mercédès, for at finde en fjende."

"En fjende!" råbte Mercédès med et forbitret blik til sin fætter. "En fjende hos mig, siger du, Edmond! Hvis jeg troede dette, skulle jeg tage dig under armen, gå med dig til Marseille og forlade mit hus for aldrig mere at vende tilbage til det. – Og hvis der hændte dig en ulykke, Edmond," vedblev hun med den uforanderlige koldblodighed, der viste Fernand, at den unge pige havde læst endog hans ondeste tanke, "hvis der hændte dig nogen ulykke, ville jeg stige op på Cap Morgiou og styrte mig ned fra klipperne." Fernand blev bleg som et lig.

"Men du tager fejl, Edmond," vedblev hun, "du har ingen fjende her. Her er Fernand, min broder, som vil række dig hånden som hengiven ven." Og med disse ord fæstede den unge pige sit bydende blik på catalonieren, der ligesom fortryllet langsomt nærmede sig Edmond og rakte ham hånden. Hans had, der lignede en afmægtig, skønt brusende bølge, var brudt mod den magt, denne pige øvede over ham. Men næppe havde han berørt Edmonds hånd, førend han følte, at han havde gjort alt, hvad han kunne gøre, og han styrtede ud af huset.

"Å!" råbte han, idet han løb som rasende og rev sig i håret. "Hvem vil befri mig fra dette menneske? Å, jeg ulykkelige! Jeg ulykkelige!"

"Hov, catalonier, hej da! Fernand! Hør dog! Hvor render du hen?" råbte en stemme. Det unge menneske blev stående, så sig om og fik øje på Caderousse, der sad med Danglars ved et bord i lysthuset.

"Hvorfor kommer du ikke herhen? Har du så travlt, at du ingen tid har til at hilse på dine venner, især når de har en flaske foran sig?"

Fernand betragtede mændene med et sløvt blik uden at svare et ord. "Han synes ganske forbløffet," sagde Danglars, idet han med knæet stødte til Caderousse. "Skulle vi måske have taget fejl, så Dantès stik imod vor formodning er gået af med sejren?"

"Det må vi undersøge!" svarede Caderousse, og idet han vendte sig til den unge mand, sagde han: "Nå, catalonier, kommer du, eller kommer du ikke?"

Fernand aftørrede sveden, der randt ned over hans pande, og trådte langsomt ind i lysthuset, hvis skygge syntes at gøre ham mere rolig. "God dag!" sagde han. "De kaldte på mig, mine herrer, ikke sandt?" Og han faldt snarere end satte sig ned på en af stolene ved bordet.

"Jeg har kaldt på dig, fordi du løb som en gal, og jeg var bange for, at du skulle styrte dig i havet," sagde Caderousse leende. "Hvad fanden, når man har venner, så er det ikke alene for at byde dem et glas vin, men også for at forhindre dem i at drikke tre-fire potter vand." Fernand udstødte et suk, der lignede en hulken, han lod hovedet synke ned på sine hænder, som han havde lagt foldede på bordet. "Vil du, at jeg skal sige dig,

Fernand," vedblev Caderousse, idet han begyndte på samtalen med ubelevne menneskers plumphed, hvis nysgerrighed får dem til at glemme al list, "vil du, at jeg skal sige dig, at du ser ud som en bejler, der har fået kurven!" Han ledsagede denne spøg med en skoggerlatter.

"En sådan knøs," sagde Danglars, "er ikke skabt til ulykkelig kærlighed. Det er din spøg, Caderousse!"

"Aldeles ikke," svarede denne. "Hør kun, hvor han sukker. Nå, Fernand, sæt næsen i vejret og svar. Det er ikke venskabeligt at tie, når gode venner spørger, hvordan vi befinder os."

"Jeg befinder mig godt," svarede Fernand, idet han knyttede næverne uden at løfte hovedet.

"Der ser du, Danglars," sagde Caderousse, idet han blinkede til sin ven, "således hænger sagen sammen: Fernand, som du ser, og som er en god og brav catalonier samt en af de bedste fiskere i Marseille, er forelsket i en smuk pige, der hedder Mercédès. Men ulykkeligvis lader det til, at den unge pige er forelsket i næstkommanderende på *Farao*, og da *Farao* i dag er løbet i havn, så forstår du nok -."

"Nej, jeg begriber det aldeles ikke," svarede Danglars.

"Så har den stakkels Fernand fået sin afsked."

"Nå, og hvad så?" sagde Fernand, idet han løftede hovedet og betragtede Caderousse, som om han søgte nogen, han kunne lade sin vrede gå ud over. "Mercédès er ikke afhængig af nogen, skulle jeg tro, og hun har lov til at elske, hvem hun vil."

"Hvis du har det således," sagde Caderousse, "så er det en anden sag, men jeg antog dig for en catalonier. Man har sagt mig, at catalonierne ikke lader sig stikke ud af medbejlere, og man har føjet til, at Fernand især var skrækkelig i sin hævn."

Fernand smilede smerteligt. "En mand, der er forelsket, er aldrig skrækkelig," svarede han.

"Stakkels knøs!" sagde Danglars, idet han lod, som om han i sit hjerte beklagede den unge mand. "Hvor vil du hen, Caderousse! Han ventede ikke at se Dantès så pludseligt tilbage. Han troede måske, at han var død, troløs, hvem ved hvad? Sådanne ting er så meget smerteligere, når de indtræffer pludseligt." Caderousse drak bestandigt, mens han talte, og den duftende vin begyndte at gøre sin virkning. "I hvert fald er Fernand ikke det eneste menneske, som Dantès' ankomst sætter i forlegenhed. Vel, Danglars?"

"De og jeg tør næsten vove at sige, at det vil bringe ham ulykke."

"Men hvad gør så det?" sagde Caderousse, idet han skænkede et glas vin for Fernand og for syvende eller ottende gang fyldte sit eget glas, mens Danglars næppe havde nippet til sit. "Hvad gør så det? Han ægter den smukke Mercédès, det er i det mindste derfor, han er kommet tilbage." – Imidlertid fæstede Danglars et gennemtrængende blik på den unge mand, på hvis hjerte Caderousses ord faldt som smeltet bly.

"Og angående brylluppet?" spurgte han.

"Det har endnu ikke fundet sted!" mumlede Fernand.

"Nej, men det vil finde sted," sagde Caderousse, "lige så vist som Dantès bliver kaptajn på *Farao*. Ikke sandt, Danglars?" Danglars fo'r sammen ved dette uventede spørgsmål og vendte sig til Caderousse, hvis ansigt han nu studerede for at se, om dette angreb var overlagt, men han læste intet andet end misundelse i dette fjæs, der allerede var blevet sløvet af drukkenskab.

"Godt!" sagde han, idet han på ny skænkede i glassene. "Lad os da drikke på kaptajn Dantès' sundhed!" Caderousse førte sit glas til munden med tung hånd og tømte det i ét drag. Fernand tog sit og kastede det til jorden, så det gik itu.

"Hvad er det, jeg ser dernede ved højen lige for cataloniernes by?" råbte Caderousse.

"Nej, se dog, Fernand! Du har bedre øjne end jeg. Jeg tror, jeg begynder at se for meget, og du ved, at vinen er en gavtyv. Man skulle tro, det var to kærestefolk, der gik hånd i hånd ved siden af hinanden. De tænker slet ikke på, at vi kan se dem, og nu kysser de hinanden."

Danglars lagde nøje mærke til Fernands forbitrelse og så, at han skiftede farve.

"Kender De dem, Fernand?" spurgte han.

"Ja!" svarede Fernand med en hul stemme. "Det er Edmond og Mercédès."

"Og jeg, der slet ikke kendte dem! Hr. Dantès! Smukke pige! Kom engang her ned og sig os, når brylluppet skal stå. Fernand er så egensindig, at han ikke vil sige os det."

"Vil du holde mund!" sagde Danglars, der lod, som om han ville holde Caderousse tilbage, men skrædderen hældede sig med en fuld mands genstridighed ud af lysthuset. "Se til, at du kan holde dig på benene og lade kærestefolkene elske hinanden i ro. Betragt dem engang, Fernand, og tag dem til mønster!"

Måske ville Fernand drevet til det yderste, hidset af Danglars som tyren af banderilleroerne, være styrtet af sted, for han havde allerede rejst sig for at kaste sig over medbejleren, men Mercédès løftede leende sit smukke hoved og så på ham med sine strålende øjne. Da huskede Fernand hendes trussel, at hun

ville dø, hvis Edmond døde, og han sank modløs ned på sin stol. Danglars betragtede først den ene, så den anden af disse to, den ene overvældet af drukkenskab, den anden beruset af kærlighed. "Jeg vil ingen nytte have af disse to uslinge," mumlede han, "og jeg er bange for, at den ene er en usling, der fylder sig med vin i stedet for at beruse sig i galde, den anden er et fæ, som man tager kæresten fra lige for hans næse, og som lader sig nøje med at græde og jamre som et barn. Imidlertid har han flammende øjne som en spanier eller calabreser, der så godt forstår at hævne sig. Han har næver, hvormed han kan slå panden ind på en okse så sikkert, som om han svingede en slagterkølle. Edmond vinder ganske sikkert sejr. Han ægter den smukke pige, han bliver kaptajn og vil gøre nar ad os alle, medmindre" – et lumsk smil krusede Danglars' læber – "medmindre jeg blander mig i sagen."

"Hejda!" vedblev Caderousse at skrige, halvt oprejst og støttende sig med begge næver på bordet. "Hejda, Edmond! Kan du ikke se dine venner, eller er du allerede for stolt til at tale med dem?"

"Nej, vist ej, kære Caderousse," svarede Dantès, "jeg er ikke stolt, jeg er lykkelig, men lykken gør blind i langt højere grad end stolthed."

"Nå, det var da en forklaring," sagde Caderousse. "God dag, fru Dantès!"

Mercédès hilste alvorligt. "Det er endnu ikke mit navn, og i mit land siger man, det bringer ulykke, når man giver en pige hendes kærestes navn, førend han er hendes mand. Vær så god at kalde mig Mercédès!"

"Du må tilgive vor gode nabo Caderousse," sagde Dantès, "han tager så tit fejl."

"Altså vil brylluppet snart finde sted, hr. Dantès?" sagde Danglars, idet han hilste på de to unge mennesker.

"Så snart som muligt. I dag bliver alt afgjort hos min fader, og i morgen eller i overmorgen bliver forlovelsesgildet holdt her i kroen. Mine venner kommer forhåbentlig alle, det vil sige, at De er indbudt, hr. Danglars, og De også, Caderousse!"

"Fernand," sagde Caderousse med et listigt smil, "Fernand er vel også indbudt?"

"Min kærestes broder er min broder," svarede Edmond, "og Mercédès og jeg ville være meget bedrøvede, hvis han ikke deltog i vor fest."

Fernand åbnede munden for at svare, men stemmen svigtede ham, og han kunne ikke få et ord frem.

"I dag kaptajnstitlen, i morgen eller i overmorgen forlovelsen! For pokker, hvor De har hastværk, kaptajn!"

"Danglars!" svarede Edmond smilende. "Jeg siger til Dem, hvad Mercédès sagde til Caderousse, giv mig ikke en titel, der ikke tilkommer mig, det vil måske bringe ulykke!"

"Om forladelse!" sagde Danglars. "Så siger jeg ganske ligefrem, at det lader til, De har hastværk. For pokker, vi har tid nok. *Farao* vil ikke stikke i søen før om tre måneder."

"Man skynder sig altid med at blive lykkelig, hr. Danglars. Når man har lidt i så lang tid, har man megen umage med i det hele taget at tro på lykken. Men det er ikke egennytte alene, der får mig til at handle, jeg må rejse til Paris."

"Virkelig? Til Paris? Det er første gang, De har været der, hr. Dantès?"

"Ja!"

"De har forretninger der?"

"Ikke for mig selv. Det er en mission, som den stakkels kaptajn Leclére betroede mig på sit dødsleje. De ved selv, Danglars, et sådant løfte er helligt. Men i øvrigt kan De være rolig, jeg vil ikke anvende mere tid, end jeg behøver for at tage derhen og vende tilbage igen."

"Nej, det begriber jeg nok," sagde Danglars ganske højt, derpå lagde han til med dæmpet stemme: "Til Paris, siger han, utvivlsomt for at aflevere det brev, kaptajn Leclére gav ham. Dette brev giver mig en ganske fortræffelig idé. Dantès, min ven! Du står endnu ikke som nummer et på listen over *Farao*s mandskab!" Derpå vendte han sig igen til Edmond, som allerede var i begreb med at gå bort, og råbte: "Lykkelig rejse!"

"Mange tak," svarede Edmond.

De to elskende fortsatte nu deres vandring, rolige og glade som to udvalgte, der vandrer mod Eden.

4. Sammensværgelsen

Danglars fulgte Edmond og Mercédès med øjnene, indtil de var forsvundet bag et hjørne af fortet St. Nicolas. Da han derpå vendte sig om, så han, at Fernand var faldet bleg og skælvende tilbage i stolen, mens Caderousse fremstammede nogle ord af en drikkevise.

"Nå, min gode ven!" sagde Danglars til Fernand. "Det er nok et giftermål, der ikke synes at gøre alle lykkelige!"

"Det gør mig ganske fortvivlet," sagde Fernand.

"De elsker altså Mercédès?"

"Jeg har elsket hende så længe, jeg har kendt hende, og jeg elsker hende endnu."

"Og vil De hellere rykke hårene ud af hovedet end søge at forandre den ting? For pokker, jeg troede ikke det var således, folk af Deres nation bar sig ad!"

"Hvad vil De, jeg skal gøre?"

"Hvad ved jeg? Det er jo en sag, der ikke angår mig. Det er ikke mig, der er forelsket i Mercédès, men Dem. Søger, siger evangelisten, og I skulle finde."

"Jeg har allerede fundet."

"Hvad?"

"Jeg ville jage en dolk i denne karl, men pigen har sagt mig, at hvis der tilstøder hendes kæreste noget ondt, vil hun tage livet af sig."

"Snak! Sådan noget siger man, men man gør det ikke."

"De kender ikke Mercédès. Når hun truer med det, gør hun det også."

"Nar!" mumlede Danglars. "Hvad gør det til sagen, om hun dræber sig eller ej, forudsat at Dantès ikke bliver kaptajn!"

"Og førend Mercédès skal dø," vedblev Fernand i en tone, der røbede, at hans beslutning var uforanderlig, "vil jeg selv dø."

"Det kan man kalde kærlighed," sagde Caderousse med en stemme, der blev mere og mere rusten, "det er den rette, hvis jeg ellers forstår mig på den!"

"Lad os nu se," sagde Danglars, "jeg synes godt om Dem, og jeg vil gerne bringe Dem ud af kniben, men -."

"Ja," sagde Caderousse, "lad os engang se."

"Caderousse," sagde Danglars, "du er mere end halvfuld allerede. Tøm flasken, så bliver du det helt, drik og bland dig ikke i det, der kun angår os."

"Jeg fuld?" sagde Caderousse. "Snik, snak, jeg kan endnu drikke fire sådanne flasker, de er jo ikke større end parfumeflakoner. Fatter Pamphile! Mere vin!" og Caderousse bankede i bordet med sit glas.

"De sagde, min herre," begyndte Fernand igen, idet han med begærlighed ventede på den afbrudte sætnings slutning.

"Hvad sagde jeg? Jeg erindrer det ikke. Denne drukkenbolt, Caderousse, har fået mig til at glemme, hvad jeg ville sige."

"Kald mig en drukkenbolt, så meget du vil. Det er værst for dem, der er bange for et glas vin. Det er, fordi de har onde tanker og er bange for, at vinen skal røbe dem." Og Caderousse gav sig til at synge de to sidste linjer af en sang, der var på mode:

De onde drikker vand,
derpå er syndfloden et bevis.

"De siger," vedblev Fernand, "at De gerne ville hjælpe mig ud af min nød, men -" føjede han til.

"Ja, men jeg føjede til: for at hjælpe Dem ud af nøden er det nok, at Dantès ikke ægter den, som De elsker, og det forekommer mig, at dette giftermål meget vel kan gå overstyr, uden at Dantès dør"

"Døden alene kan skille dem ad," sagde Fernand.

"De ræsonnerer som en østers," sagde Caderousse, "og Danglars dér, som er en fiffig skælm, en ondskabsfuld knægt, en ågerkarl, vil nok vise Dem, at De har uret. Bevis det for ham, Danglars! Jeg har indestået for, at du kan. Sig ham, at det slet ikke er nødvendigt, at Dantès dør, det ville jeg heller ikke kunne lide. Dantès er en brav knøs, jeg holder af ham. Skål, Dantès!" – Fernand rejste sig utålmodig.

"Lad ham snakke," sagde Danglars, idet han holdt den unge mand tilbage, "hvor fuld han end er, tager han dog ikke så meget fejl. Fraværelse adskiller lige så godt som døden, og sæt engang, at der var fængselsmure mellem Edmond og Mercédès, så ville de være lige så godt skilt, som om det var en gravsten, der var dem imellem."

"Ja, men man kommer ud af fængslet," sagde Caderousse, der med den smule forstand, han havde tilbage, klyngede sig til samtalen, "og når man er kommet ud af fængslet, og man hedder Edmond Dantès, så hævner man sig."

"Det spiller ingen rolle," mumlede Fernand.

"Desuden," vedblev Caderousse, "hvorfor skulle man sætte Dantès i fængsel? Han har hverken stjålet eller slået folk ihjel."

"Hold mund!" sagde Danglars.

"Jeg vil ikke holde mund," sagde Caderousse, "jeg vil have at vide, hvorfor man skulle kaste Dantès i fængsel. Jeg holder af Dantès – din skål, Dantès!" Og han skyllede igen et glas vin ned. Danglars iagttog drukkenskabens fremskridt i skrædderens stive øjne og vendte sig igen til Fernand.

"Begriber De," sagde han, "at det er fuldt tilstrækkeligt?"

"Ja, i sandhed," svarede Fernand, "hvis der, som De nylig sagde, kunne findes et middel til at få Dantès indespærret, men har De et sådant middel?"

"Når man gør sig den umage at søge, finder man det vel. Men hvad pokker er det, jeg blander mig i? Det er noget, der slet ikke angår mig."

"Jeg ved ikke, om det angår Dem," sagde Fernand, idet han greb ham i armen, "men det ved jeg, at De må have en tvingende grund til at hade Dantès. Den, der selv hader, tager ikke fejl af andres følelser."

"Jeg? Grund til at hade Dantès? Slet ingen, på min ære! Jeg så, at De var ulykkelig, og Deres ulykke rørte mig. Det er alt! Men tror De, at jeg handler for egen regning, så farvel, min ven! Red Dem ud af Deres sager, som De bedst kan." Danglars lod, som om han ville gå.

"Nej," sagde Fernand, idet han holdt ham tilbage, "bliv! Når det kommer til stykket, kan det være mig ligegyldigt, om vi begge hader Dantès, eller om det blot er mig, der hader ham. For at jeg gør det, tilstår jeg ligefrem. Find på et middel, og jeg bruger det, forudsat at det ikke er mord, for Mercédès har sagt, hun vil tage livet af sig, hvis jeg myrder Dantès." – Caderousse, der havde støttet hovedet på bordet, hævede det, betragtede Fernand og Danglars med tunge og sløve øjne og sagde: "Myrde

Dantès? Hvem taler om at myrde Dantès? Jeg vil ikke have, at man myrder ham! Han er min ven. Han har i morges tilbudt at dele sine penge med mig, som jeg har delt mine med ham. Jeg vil ikke have, at man myrder Dantès!"

"Hvem taler om at myrde ham, dumrian?" sagde Danglars. "Talen er ikke om andet end spøg. Drik hans skål!" føjede han til, idet han skænkede Caderousses glas fuldt. "Og lad os i ro!"

"Ja, ja. Dantès' skål!" sagde Caderousse, idet han tømte glasset. "Hans skål!"

"Men midlet? Midlet?" sagde Fernand.

"De har altså ikke fundet det endnu?"

"Nej, De har påtaget Dem det."

"Det er sandt," svarede Danglars, "franskmændene overgår spanierne deri, at spanierne grubler, mens franskmændene opfinder."

"Så opfind noget," sagde Fernand utålmodigt.

"Opvarter!" råbte Danglars. "Blæk, papir og pen! Ja, jeg er regnskabsfører; pen, blæk og papir er mine redskaber, og uden dem formår jeg ikke at gøre noget."

"Når man tænker efter," sagde Caderousse, idet han lod sin hånd falde på papiret, "er der noget her, hvormed man kan dræbe et menneske lige så sikkert, som om man passede ham op i en skov for at myrde ham. Jeg har altid været mere bange for en pen, et blækhus og et ark papir end for en kårde eller pistol."

"Bæstet er endnu ikke så fuld, som han lader til," sagde Danglars, "skænk i hans glas, Fernand!"

Fernand skænkede i Caderousses glas, og denne hævede sin hånd, tog fat på sit glas og drak. Catalonieren fulgte hans

bevægelse, indtil Caderousse næsten overvundet ved dette nye angreb satte eller rettere sagt lod sit glas falde på bordet.

"Nå," sagde catalonieren, da han så, at den smule forstand, som Caderousse havde tilbage, begyndte at vige for det sidste glas vin.

"Jeg sagde da for eksempel," svarede Danglars, "at hvis nogen efter en rejse som den, Dantès nylig havde gjort, og på hvilken han har været i land i Neapel og på Elba, angav ham for generalfiskalen som bonapartistisk agent -"

"Jeg vil angive ham," sagde det unge menneske ivrigt.

"Ja, men så lader man Dem underskrive Deres erklæring, man konfronterer Dem med ham, som De har angivet. Jeg vil skaffe Dem beviser, der bestyrker Deres klage, jeg har dem rede. Men Dantès kan ikke blive evigt i fængsel. Han må dog engang komme ud, og når han kommer ud, så ve dem, som har fået ham derind!"

"Jeg forlanger kun ét," sagde Fernand, "og det er, at han kommer og ypper kiv med mig."

"Ja, og Mercédès, Mercédès, som vil hade Dem, hvis De blot er så uheldig at ridse huden på hendes højt elskede Edmond."

"Ja, det er sandt," svarede Fernand.

"Nej, nej," sagde Danglars, "hvis man fatter en sådan beslutning, ser De, så er det meget bedre at tage ligefrem, som jeg nu gør det, denne pen, dyppe den i blæk og skrive følgende angivelse med venstre hånd, for at man ikke skal kende skriften."

Danglars gjorde, som han havde sagt, skrev med den venstre hånd og med en skrift, der ikke i mindste måde lignede hans

sædvanlige, følgende linjer, som han leverede Fernand, og som denne læste med dæmpet stemme:

> "Herr generalprokurøren underrettes af en ven af tronen og religionen om, at en vis Edmond Dantès, næstkommanderende på skibet Farao, der i morges er kommet fra Smyrna efter at have anløbet Neapel og Porto Ferrajo, har fået et brev af Murat at aflevere til usurpatoren, og af denne et brev til den bonapartistiske komité i Paris. Man vil finde beviset for hans forbrydelse, når man arresterer ham, for man vil finde dette brev på ham, hos hans fader eller i hans kahyt om bord på *Farao*.

Således vil der være fornuft i Deres hævn, for på enhver anden måde kunne den falde tilbage på Dem selv. Nu vil sagen gå glat. De behøver ikke at gøre andet end at lægge brevet sammen, som jeg havde gjort, og skrive uden på det: *Til den kongelige generalprokurør*. Dermed er alting klart." Caderousse, der med en sidste anstrengelse havde fulgt læsningen, begreb instinktmæssigt, hvad for en ulykke en sådan angivelse kunne føre med sig. "Alt vil være sagt, men det vil være en kæltringestreg!" Han strakte hånden ud for at tage brevet.

"Men," sagde Danglars, idet han skød brevet bort, "det var også blot for spøg, og jeg ville være den første til at beklage, om der hændte Dantès noget ondt. Det er en brav karl, denne Dantès!" Han tog brevet, krøllede det sammen og kastede det i en krog af lysthuset.

"Godt," sagde Caderousse, "Dantès er min ven, og jeg vil ikke have, at man gør ham noget ondt."

"Hvem pokker tænker på at gøre ham ondt? Det gør hverken jeg eller Fernand," sagde Danglars og betragtede den unge mand, som blev siddende, men bestandig skelede til angivelsen, der var kastet hen i krogen.

"I så fald," begyndte Caderousse, "må vi have mere vin! Jeg vil drikke Edmonds og den smukke Mercédès' skål."

"Du har allerede drukket for meget, din fyldebøtte," sagde Danglars. "Hvis du bliver ved, bliver du liggende her. Du kan snart ikke stå på dine ben."

"Jeg?" sagde Caderousse, idet han rejste sig. "Hva'? Kan jeg ikke stå på mine ben? Jeg tør vædde, at jeg kan kravle op i kirketårnet og det uden den mindste slingren eller risiko."

"Drik i morgen. I dag er det på tiden at gå hjem. Tag mig under armen."

"Ja, lad os gå," sagde Caderousse. "Men jeg behøver slet ikke din arm. Kom, Fernand! Går du med os tilbage til Marseille?"

"Nej," sagde Fernand, "jeg vender tilbage til vor by."

"Det er dumt, følg med os til Marseille."

"Jeg har intet at bestille i Marseille og går heller ikke derhen."

"Som du vil, min ven. Enhver må have sin frihed. Kom, Danglars, og lad denne herre gå tilbage til catalonierne, eftersom han vil det således."

Danglars benyttede sig af denne føjelighed til at slæbe Caderousse til Marseille. Caderousse fulgte med ham, sang og dinglede ved hans arm. Da han havde gået en snes skridt, vendte Danglars sig om og så, at Fernand styrtede sig over papiret og stak det i lommen, hvorpå han ilede ud af lysthuset og tog vejen mod Pilion.

"Nå, hvad tager han sig nu for?" sagde Caderousse. "Han har løjet for os, han sagde, at han ville gå til cataloniernes by, og han går hen imod Marseille. Hejda, Fernand, du går fejl!"

"Det er dig, der ser galt," sagde Danglars, "han går den lige vej til det gamle sygehus."

"Virkelig?" sagde Caderousse. "Jeg ville have svoret på, at han gik til højre. Vinen er en bedrager, det er et sandt ord."

"Kom, kom!" mumlede Danglars, "Jeg tror, det hele er i orden nu, og at der ikke behøves andet end at lade sagen gå sin gang."

5. Forlovelsesgildet

Den følgende dag var vejret smukt. Solen hævede sig blank og strålende, og dens første, purpurrøde stråler farvede bølgernes skumklædte toppe rubinrøde. Festmåltidet var bestilt i den kro med lysthuset, som vi allerede har gjort bekendtskab med. Det var en stor sal med fem-seks vinduer. Over hvert vindue – forklar dette fænomen, hvem der kan – var skrevet navnet på en af Frankrigs store byer. En balustrade af træ – ligesom resten af bygningen – gik langs med disse vinduer.

Skønt måltidet ikke var bestilt førend til middag, var denne balustrade allerede fra klokken elleve fuld af spadserende. Det var søfolk fra *Farao* og nogle soldater af Dantès' bekendtskab. Alle havde de for at hædre de forlovede iført sig deres søndagsklæder.

Rygtet gik blandt gæsterne, at *Farao*s redere ville beære forlovelsesgildet med deres nærværelse. Men det var fra deres side en så stor ære at vise Dantès, at ingen rigtig vovede at tro det. Imidlertid bekræftede Danglars, der kom med Caderousse, denne efterretning. Han havde om morgenen talt med Morrel selv, og denne havde sagt, at han ville spise til middag i gæstgivergården. – Hr. Morrel trådte virkelig et øjeblik efter ind i salen og blev hilst af søfolkene fra *Farao* med et hurra. Rederens nærværelse var for dem bekræftelse på det rygte, der var udbredt, at Dantès ville blive kaptajn, og da han var meget afholdt om bord, takkede de brave folk på denne måde deres reder, fordi valget af en chef undtagelsesvis stemte med deres ønske. Næppe var hr. Morrel trådt ind, før han sendte Danglars og Caderousse efter brudgommen. Danglars og Caderousse

ilede bort, så hurtigt de kunne, men de havde ikke fjernet sig hundrede skridt, før de så en lille skare komme i nærheden af krudtmagasinet.

Denne lille flok bestod af fire unge piger, Mercédès' veninder og catalonierinder som hun selv, der ledsagede den unge brud, som havde Edmond under armen. Ved siden af sin tilkommende svigerdatter gik den ældre Dantès, og bag efter dem kom Fernand med sit kunstlede smil. Hverken Mercédès eller Edmond så dette, de unge mennesker var så lykkelige, at de intet ænsede uden sig selv og den smukke, rene himmel, som velsignede dem.

Danglars og Caderousse skilte sig ved deres ærinde som gesandter. Derpå gik de, efter at de havde trykket Edmonds hånd, hen for at tage plads, Danglars ved siden af Fernand, Caderousse ved siden af Dantès den Ældre, der var midtpunktet for den almindelige beundring. Den gamle havde iført sig sin stadskjole af taft, prydet med store, slebne stålknapper. Hans slanke, men kraftige ben var pyntet med prægtige, spraglede bomuldsstrømper, som man på en fjerdingvejs afstand kunne se var engelsk kontrabande. Ved hans trekantede hat svævede der en mængde hvide og blå bånd, og han støttede sig til en knortekæp. Han lignede en af de borgersoldater, der 1796 paraderede i de nylig åbnede parker ved Luxembourg og Tuilerierne.

Tæt ved ham havde, som vi har fortalt, Caderousse taget plads. Udsigten til et godt måltid havde ganske forsonet ham med Dantès. Caderousse havde en ubestemt erindring om det, der var foregået dagen før, omtrent som man, når man vågner om morgenen, husker en skygge af den drøm, man har haft om

natten. Danglars havde, da han nærmede sig Fernand, fæstet et gennemtrængende blik på den forsmåede elsker. Fernand, der gik bag ved det unge par, var aldeles glemt af Mercédès, der i sin kærligheds ungdommelige egoisme ikke havde øje for andre end sin Edmond. Fernand blev skiftevis rød og bleg. Fra tid til anden så han til den kant, hvor Marseille lå, og da fik en nervøs gysen hans lemmer til at skælve. Fernand syntes at vente eller i det mindste at ane en vigtig begivenhed.

Dantès var beskedent klædt. Da han hørte til koffardiflåden, bar han en dragt, der var en mellemting af flådens uniform og almindeligt civilt tøj. Hans gode udseende forhøjedes ved hans kærestes glæde og skønhed. Mercédès var smuk som en af disse græske piger fra Cypern eller Ces med øjne som ibenholt og læber som koraller. En ung pige fra byen ville måske have søgt at skjule sin glæde under et slør eller i det mindste under sine øjenvippers fløjl, men Mercédès smilede og så frit på alle dem, som omgav hende, og hendes smil og hendes blikke sagde lige så tydeligt, som ord kunne have sagt: "Hvis I er mine venner, så glæd jer med mig, for jeg er virkelig meget lykkelig."

Så snart kæresteparret og de ledsagende var så nær gæstgivergården, at man kunne se dem, gik hr. Morrel dem i møde, ledsaget af de sømænd og soldater, han havde opholdt sig hos, og til hvem han havde fornyet det løfte, som han allerede havde givet Dantès, at denne skulle blive kaptajn Lecléres efterfølger. Da Edmond så denne komme, slap han sin kærestes arm og overgav hende til hr. Morrel. Rederen og den unge pige steg derpå først op ad trappen til det værelse, hvor bordet var dækket. Salen havde allerede i ti minutter været fuld af gæster.

"Fader," sagde Mercédès, idet hun stod stille ved midten af bordet. "De vil nok tage plads ved min højre side. Ved min venstre side må han sidde, der har været mig en broder," føjede hun til med så sød en stemme, at den gennemtrængte Fernands indre som et dolkestød. Hans læber blegnede, og på hans solbrændte ansigt kunne man endnu engang se blodet vige tilbage for at strømme til hans hjerte. På samme tid havde Dantès arrangeret sig noget lignende. Ved sin højre side havde han sat hr. Morrel, ved sin venstre Danglars, derpå havde han givet de øvrige gæster et tegn til at sætte sig, hvor de lystede. – Der blev serveret pølser fra Aries med brunt skind og herlig duft, hummer med rødt panser, snegle i rosenrøde skaller og andre, der lignede kastanjer i deres pikante indfatning, muslinger, som efter de sydlige lækkermundes påstand er lige så velsmagende som nordiske østers, endelig alle de lækre småting, som bølgen kaster op på den sandede strandbred, og som fiskerne plejer at kalde havets frugter.

"Hvor er her stille," sagde den gamle Dantès, idet han satte smag på den topasgule vin, som fader Pamphile havde sat for Mercédès. "Hvem skulle tro, at her var tredive glade mennesker til stede?"

"En ægtemand kan da ikke altid være munter," sagde Caderousse.

"Sagen er," sagde Dantès, "at jeg i dette øjeblik er alt for lykkelig til at være lystig. Hvis det er således, De forstår det, nabo, så har De ret. Glæden har undertiden en forunderlig virkning, den gør vemodig lige så vel som smerten."

Danglars iagttog Fernand, i hvis ansigt hver af hans hjertes følelser afspejledes.

"Frygter De måske noget? Det forekommer mig tværtimod, at alt går efter ønske," sagde han.

"Det er netop det, der gør mig bange," svarede Dantès, "det forekommer mig, at mennesket ikke er skabt til at blive så lykkeligt. Lykken er som de slotte på fortryllede øer, hvis porte bevogtes af drager, man må kæmpe for at erobre dem, og jeg ved i sandhed ikke, hvormed jeg har fortjent denne lykke at blive Mercédès' mand."

"Mand? mand?" sagde Caderousse leende. "Endnu ikke, kaptajn! Prøv engang at agere mand, og du skal få at se, hvordan du vil blive modtaget." – Mercédès rødmede, Fernand rykkede frem og tilbage på sin stol, fo'r sammen ved den mindste larm og aftørrede fra tid til anden store sveddråber, der perlede på hans pande.

"Min tro," sagde Dantès. "Nabo Caderousse! Det er ikke umagen værd at korrekse mig for en sådan småting. Mercédès er endnu ikke min kone, det er sandt," han tog sit ur op af lommen, "men om halvanden time vil hun være det." – Alle udstødte forundringsråb undtagen den ældre Dantès, hvis brede smil fremviste hans smukke tænder. Mercédès smilede, men rødmede ikke mere. Fernand greb krampagtig om skaftet af sin kniv.

"Ja, mine venner," sagde Dantès, "takket være hr. Morrels indflydelse, han er næst efter min fader den mand i verden, jeg skylder mest. Han har bortryddet alle vanskeligheder, løst kongebrev, og klokken tre venter borgmesteren i Marseille os ved rådstuen. Men da klokken nu er et kvarter i to, tager jeg ikke meget fejl, når jeg siger, at Mercédès om en time og tredive minutter vil hedde fru Dantès." – Fernand lukkede øjnene. En

sviende ild brændte på hans øjelåg, han støttede sig til bordet for ikke at besvime, og trods al anstrengelse kunne han ikke undertrykke et suk, der tabte sig i forsamlingens glade latter og højrøstede lykønskninger.

"Det er den rette måde at gå frem på," sagde den ældre Dantès, "det kan man kalde at tage tiden i agt. At komme i går morges, at gifte sig i dag klokken tre. De herrer sømænd forstår at skynde sig."

"Men de andre formaliteter?" sagde Danglars frygtsomt. "Kontrakten – Dokumenterne?"

"Kontrakten," sagde Dantès leende, "er færdig. Mercédès ejer intet, jeg ejer heller ikke noget, der behøves altså intet langt skriveri, og omkostningerne vil heller ikke være store." Denne spøg gav anledning til et nyt udbrud af jubel og bravoråb.

"Altså er det, som vi antog for et forlovelsesgilde, et bryllupsgilde?" spurgte Danglars.

"Nej," svarede Dantès, "De vil ikke komme til at tabe noget, vær kun rolig. I morgen tidlig rejser jeg til Paris, fem dage til rejsen, én dag til at forrette et ærinde, som jeg har påtaget mig, og den anden marts vil jeg være tilbage. Den toogtyvende marts vil det virkelige bryllupsgilde finde sted." Denne udsigt til et nyt gilde fordoblede munterheden i den grad, at den ældre Dantès, der ved begyndelsen af måltidet havde beklaget sig over stilheden, nu midt i den almindelige snakken forgæves anstrengte sig for at anbringe sin lykønskning til brudeparret. Dantès gættede sin faders tanke og besvarede den med et smil fuldt af sønlig kærlighed. Mercédès begyndte at se efter uret i salen og gav hemmeligt Edmond et tegn. Rundt om bordet herskede den larmende frihed, der hos folk af ringere stand

altid ledsager afslutningen af et festmåltid. De, som var misfornøjede med deres pladser, søgte sig andre naboer. Hele selskabet begyndte at snakke på én gang, og ingen brød sig om at svare på det, en anden sagde. Hvad Fernand angik, da levede han ikke, han så ud som en fordømt i et hav af ild. En af de første, der havde rejst sig og spadserede frem og tilbage i salen for at undgå larmen af glassene og af drikkeviserne, var Caderousse. Han gik hen til Danglars, som han fik øje på i et hjørne af salen.

"Nåda," sagde Caderousse, hvem Dantès' venlige opførsel, men især Pamphiles vin havde betaget enhver rest af den misundelse, Dantès' uventede lykke havde næret i hans sjæl. "Nå, Danglars, Dantès er en brav knøs, og når jeg ser ham sidde ved siden af sin kæreste, tænker jeg ved mig selv, at det ville have været skade at spille ham det slemme puds, I havde aftalt."

"Du har også set, at der ikke blev noget af det," sagde Danglars, "den stakkels Fernand var så forstyrret, at det i starten smertede mig, men fra det øjeblik, da han havde besluttet at blive sin rivals første brudesvend, var der intet mere at sige." Caderousse betragtede Fernand; han var bleg som et lig.

"Dette offer er så meget større," vedblev Danglars, "fordi pigen virkelig er smuk. For pokker, min tilkommende kaptajn er en lykkelig mand. Jeg ville ønske, jeg hed Dantès, blot i tolv timer."

"Skal vi gå?" spurgte Mercédès' søde stemme. "Klokken har allerede slået to, og man venter os et kvarter i tre."

"Ja, ja, lad os gå," sagde Dantès, idet han hurtigt rejste sig.

"Lad os gå!" råbte alle gæsterne i kor.

I samme øjeblik så Danglars, som ikke tog sit blik fra Fernand, der sad tæt ved et vindue, at denne pludselig rejste sig og derpå atter sank tilbage på sin stol. Samtidig hørtes en dump støj på trappen og larmen af tunge skridt. En forvirret lyd af stemmer blandet med klirren af våben, der overdøvede gæsternes støj, hvor lydelig den end var, tiltrak sig almindelig opmærksomhed og bevirkede en øjeblikkelig stilhed. Larmen kom nærmere. Tre slag genlød på døren. Enhver betragtede sin nabo med forbavset mine.

"I lovens navn!" råbte en gennemtrængende stemme, ingen svarede. – I samme øjeblik gik døren op, og en politikommissær med sit skærf på trådte ind i salen fulgt af fire væbnede soldater ført af en korporal.

"Hvad er der på færde?" spurgte rederen, idet han gik politikommissæren i møde. "Det er sikkert en fejltagelse. Det må være en fejltagelse."

"Hvis det er en fejltagelse, hr. Morrel," sagde kommissæren, "skal den snart blive gjort god igen. Imidlertid har jeg en arrestordre, og om end det gør mig ondt, at jeg må udføre mit hverv, er det dog min pligt at gøre det. Hvem af Dem, mine herrer, er Edmond Dantès?"

Alles øjne vendte sig mod den unge mand, der højst forskrækket, men dog uden at tabe sin værdighed gjorde et skridt fremad og sagde: "Det er mig. Hvad vil De mig?"

"Edmond Dantès," sagde politikommissæren, "i lovens navn arresterer jeg Dem."

"De arresterer mig!" sagde Edmond og blev lidt bleg. "Men hvorfor?"

"Jeg ved det ikke, men ved første forhør vil De sikkert blive underrettet derom."

Morrel begreb, at der ikke var noget at gøre ved en sådan lejlighed. En politikommissær, der er forsynet med sit skærf, er ikke mere et menneske, det er lovens statue, kold, døv og stum. Den gamle Dantès derimod styrtede hen imod embedsmanden; der er ting, som en faders eller moders hjerte aldrig begriber. Han bad, han anråbte, men hans bønner og tårer formåede intet. Imidlertid var hans fortvivlelse så stor, at politikommissærens hjerte blev rørt.

"Min herre," sagde han, "vær rolig. Måske har Deres søn forsømt en eller anden formalitet enten med hensyn til toldvæsenet eller til karantænebestemmelserne, og efter al sandsynlighed vil han blive sat i frihed, så snart man har fået de oplysninger af ham, som man ønsker."

"Hør, sig mig engang, hvad skal dette betyde?" spurgte Caderousse med rynket pande Danglars, der lod, som om han var ganske forbavset.

"Hvad ved jeg?" sagde Danglars. "Jeg er ikke klogere end du. Jeg ser, hvad der foregår, men begriber det ikke, og jeg er ganske forvirret."

Caderousse så efter Fernand, men han var borte.

Hele scenen fra i går stod nu for Caderousse med en frygtelig klarhed. Det var, som om denne katastrofe havde bortdraget det slør, drukkenskaben fra forrige aften havde draget imellem ham og hans hukommelse. "Å!" sagde han med hæs stemme, "skulle det være en følge af den spøg, du talte om, Danglars? Hvis det er tilfældet, så gid den få en ulykke, der er ophavsmanden!"

"Aldeles ikke!" råbte Danglars. "Du ved jo, at jeg rev papiret itu!"

"Du rev det ikke itu," sagde Caderousse, "du krøllede det sammen og kastede det i en krog."

"Hold mund! Du har ikke set noget! Du var fuld!"

"Hvor er Fernand?" spurgte Caderousse.

"Hvad ved jeg om det?" svarede Danglars. "Formodentlig passer han sine egne sager. Men i stedet for at bekymre os om det er det bedre, vi ser at hjælpe de arme mennesker."

Under denne samtale havde Dantès med et smil trykket sine venner i hænderne, kysset Mercédès på panden og overgivet sig som arrestant til politikommissæren, idet han sagde: "Vær rolige. Fejltagelsen vil blive opklaret, og sandsynligvis vil jeg ikke engang komme i fængsel."

"Nej, sikkert, derfor tør jeg indestå," sagde Danglars, der i dette øjeblik nærmede sig fra den største gruppe.

Dantès gik ned ad trappen med politikommissæren foran sig og omringet af soldaterne. En vogn, hvis dør stod åben, ventede ham udenfor. Han steg ind, to soldater og politikommissæren fulgte ham. Døren blev lukket, og vognen tog vejen til Marseille.

"Farvel, Dantès!"

"Farvel, Edmond!" råbte Mercédès, idet hun ilede ud på altanen. Fangen hørte dette sidste farvel, der lignede et suk fra hans elskedes blødende hjerte. Han stak hovedet ud af vognen og råbte: "På gensyn, Mercédès!" – og derpå forsvandt vognen omkring et af fortet St. Nicolas' hjørner.

"Vent her," sagde rederen, "jeg tager den første vogn, jeg træffer på, og iler til Marseille for at hente efterretninger."

"Ja!" råbte de alle. "Skynd Dem og kom snart igen!"

Efter denne dobbelte afrejse indtraf et øjebliks ængstelig tavshed. Den gamle mand og Mercédès holdt sig nogen tid ene, hver med sin egen smerte. Men endelig mødtes deres øjne. De genkendte hinanden som to ofre, der var truffet af samme slag, og kastede sig i hinandens arme. Imidlertid vendte Fernand tilbage, skænkede sig et glas vand, som han drak, og satte sig på en stol. Tilfældet ville, at Mercédès sank ned på en stol ved siden af, da den gamle slap hende af sine arme. Fernand skød instinktmæssig sin stol tilbage.

"Det er ham," sagde Caderousse, der ikke, efter at catalonieren var kommet tilbage, havde tabt ham af syne.

"Jeg tror det ikke," svarede Danglars, "han er alt for dum dertil. I hvert tilfælde falder slaget tilbage på den, der har ført det!"

"Du taler ikke om den, der har givet rådet," sagde Caderousse.

"Skal man være ansvarlig for alt det, man siger hen i vind og vejr?"

"Ja, når det, man siger i vind og vejr, har sådanne følger."

Imidlertid diskuterede gæsterne fængslingen højlydt.

"Og De, Danglars," sagde en stemme, "hvad mener De om denne begivenhed?"

"Jeg?" svarede Danglars. "Jeg tror, at han må have indsmuglet nogle baller kontrabande."

"Men hvis dette var tilfældet, måtte De jo vide det. De er jo supercargo."

"Ja, det er sandt! Men supercargoen ved ikke, hvad der er i ballerne, som man bringer om bord. Jeg ved kun, vor ladning består af bomuld, og at vi har indtaget ladningen i Alexandria

hos Pastret og i Smyrna hos Pascal, mere må man ikke spørge mig om."

"Åh, jeg erindrer nu," mumlede den stakkels fader, "at han i går sagde mig, at han havde en kasse tobak og en sæk kaffe til mig."

"Ja, der ser De," sagde Danglars, "det er nok det! I vor fraværelse har toldbetjentene været om bord på *Farao* og opdaget hemmeligheden." – Mercédès troede slet ikke på alt dette, for hendes smerte, som hun til dette øjeblik havde holdt nede, brød nu pludselig ud i en dyb hulken.

"Lad os blot håbe," sagde fader Dantès uden ret at vide, hvad han sagde.

"Ja, lad os håbe," gentog Danglars.

"Håbe!" forsøgte Fernand at mumle, men ordet døde, hans læber bevægede sig, ikke en lyd undslap dem.

"Mine herrer!" råbte en af gæsterne, der var forblevet som udkig på altanen. "Mine herrer, en vogn! Å, det er Morrel! Mod, mod! Uden tvivl bringer han os gode efterretninger!"

Mercédès og den gamle fader ilede rederen i møde; de mødte ham ved døren. Morrel var meget bleg.

"Hvad var det?" råbte de med én mund.

"Ja, mine venner," svarede rederen, idet han rystede på hovedet, "sagen er mere alvorlig, end vi troede."

"Han er uskyldig!" råbte Mercédès.

"Det tror jeg selv," svarede hr. Morrel, "men man anklager ham."

"For hvad?" spurgte den gamle Dantès.

"For at være bonapartistisk agent."

De af mine læsere, der kender det tidsrum, da disse begivenheder fandt sted, vil erindre, hvor skrækkelig den beskyldning var, som Morrel nu underrettede dem om. Mercédès udstødte et skrig, den gamle sank tilbage i en stol.

"Åh!" mumlede Caderousse. "Du har bedraget mig, Danglars, og spøgen har været alvor. Men jeg vil ikke lade den gamle mand og den unge pige dø af sorg. Jeg vil sige dem alt."

"Ti stille, din tåbe!" råbte Danglars, idet han greb Caderousses hånd. "Eller jeg svarer ikke for dig selv! Hvem siger dig, at Dantès ikke virkelig er skyldig? Skibet anløb Elba! Han er gået i land, han har været en hel dag i Porto Ferrajo. Hvis man fandt noget brev fra ham, ville de, der har forsvaret ham, anses for hans hjælpere."

Caderousse begreb med egenkærlighedens hurtige instinkt det rigtige i dette ræsonnement. Han betragtede Danglars med øjne, der var sløve af frygt og bedrøvelse, og for hvert skridt, han havde gjort fremad, gjorde han to tilbage.

"Det er måske bedst at vente," mumlede han.

"Ja, vi vil vente," sagde Danglars. "Hvis han er uskyldig, vil man sætte ham i frihed. Hvis han er skyldig, vil det være unyttigt at sætte sig selv i fare for en landsforræders skyld."

"Lad os gå! Jeg kan ikke blive længere her."

"Ja, kom," sagde Danglars, henrykt over at finde en ledsager på sit tilbagetog. "Kom og lad dem rede sig ud af det, som de bedst kan." De gik. Fernand, der igen var blevet Mercédès' støtte, tog hende ved hånden og førte hende tilbage til cataloniernes by. Dantès' venner førte den halvt besvimede gamle til Meillan. Snart udbredtes det rygte i hele byen, at den unge Dantès var blevet arresteret som bonapartistisk agent.

"Ville De have troet det, min kære Danglars?" sagde Morrel, da han nåede sin supercargo og Caderousse, for han ilede selv til byen for at få nogle efterretninger om Edmond af generalprokurørens fuldmægtig, de Villefort, som han havde en smule kendskab til. "Ville De have troet det?"

"Ja," svarede Danglars. "Jeg har jo sagt Dem, at Dantès uden den mindste sømandsmæssige grund havde lagt til ved Elba, og dette ophold har, som De ved, forekommet mig mistænkeligt."

"Men har De meddelt andre end mig Deres mistanke?"

"Det skulle jeg nok tage mig i agt for," sagde Danglars sagte. "De ved vel, at man for Deres onkel, hr. Policar Morrels skyld, der har tjent under den anden og ikke skjuler sit sindelag, har Dem mistænkt for, at De længes efter Napoleon, og jeg måtte jo frygte at skade både Edmond og Dem. Det er sådanne ting, som det er en undergivens pligt at sige sin reder, men skjule omhyggeligt for andre."

"Godt, Danglars, godt!" sagde rederen. "De er en brav karl. Jeg havde også tænkt på Dem i det tilfælde, at den stakkels Dantès blev kaptajn på *Farao*."

"Hvordan det?"

"Jo, jeg havde i forvejen spurgt Dantès, hvad han mente om Dem, og om han havde noget imod at beholde Dem på Deres post, for jeg troede, at der var nogen kulde mellem Dem og ham."

"Og hvad svarede han?"

"At han virkelig havde troet ved en lejlighed, som han ikke nævnede, at have nogen grund til at beklage sig over Dem, men at enhver, som havde sin reders tillid, også havde hans."

"Den hykler!" mumlede Danglars.

"Den stakkels knøs!" sagde Caderousse. "Det er en fortræffelig karl."

"Ja," sagde Morrel. "Men imidlertid er *Farao* uden kaptajn."

"Å," sagde Danglars, "man må håbe, at Dantès atter er fri, inden vi skal sejle igen om tre måneder."

"Ganske vist! Men så længe?"

"Velan, så længe er jeg her, hr. Morrel," sagde Danglars. "De ved, at jeg forstår at føre et skib lige så godt som den bedste kaptajn, der farer på lange rejser. Dette vil endogså yde Dem en fordel, når De betjener Dem af mig, for når Dantès kommer ud af fængslet, vil der ikke være nogen, som De behøver at takke. Han vil tage sin plads igen og jeg min, ikke sandt?"

"Tak, Danglars," sagde rederen, "det er virkelig et tilbud, der ordner alt. Tag altså kommandoen. Jeg bemyndiger Dem dertil, og sørg for losningen. Hvad der end hænder enkeltmand, må det hele ikke lide derved."

"Vær blot ganske rolig. Men kan man ikke i det mindste få hr. Edmond at se?"

"Det skal jeg snart sige Dem, Danglars. Jeg vil søge at tale med hr. de Villefort og gå i forbøn hos ham for hans fange. Jeg ved meget vel, at han er royalist med liv og sjæl, men for pokker, lad ham være royalist og kongelig prokurør så meget han vil, så er han dog også et menneske og ikke så ond endda."

"Nej," sagde Danglars. "Men jeg har hørt sige, at han er meget ærgerrig, og det er højst rimeligt."

"Ja, ja!" sagde Morrel med et suk. "Vi får se. Gå nu om bord, så skal jeg komme ud til Dem dér." Og han forlod de to venner for at begive sig til domhuset.

"Nu ser du, hvilken vending sagen tager. Har du stadig lyst til at komme Dantès til hjælp, Caderousse?"

"Sikkert ikke! Men det er frygteligt, at en spøg kan have sådanne følger."

"Hvem har da voldt dem? Det er jo hverken dig eller mig, vel? Det er Fernand. Hvad mig angår, da ved du jo, at jeg kastede papiret fra mig. Jeg troede endog, jeg havde revet det itu."

"Nej, nej!" sagde Caderousse. "Hvad det angår, da er jeg sikker i min sag. Jeg så det i hjørnet af lysthuset, og jeg ville ønske, at det endnu lå der."

"Så må Fernand have taget det op. Han må have afskrevet det eller ladet det afskrive. Han har måske ikke engang gjort sig den umage, og, min Gud! Det falder mig ind, at han endogså måske har sendt mit eget brev. En lykke er det, at jeg har fordrejet min håndskrift."

"Men vidste du da, at Dantès var indviklet i en sammensværgelse?"

"Jeg? Jeg vidste ikke det ringeste. Jeg troede, som jeg har sagt dig, at det hele var en spøg, slet ikke andet. Det lader til, at jeg som Harlekin har sagt sandheden uden at vide det."

"Det er det samme," svarede Caderousse. "Jeg ville give meget til, at alt dette ikke var sket, eller i det mindste, at jeg slet ikke havde blandet mig i denne sag. Du skal se, at den vil bringe os ulykke, Danglars."

"Hvis den skal bringe nogen ulykke, er det sandsynligvis den virkelig skyldige, og den virkelig skyldige er Fernand, ikke os. Hvilken ulykke skulle kunne hænde os? Vi behøver kun at tie om dette, og uvejret vil gå forbi, uden at lynet slår ned."

"Amen!" sagde Caderousse, idet han med en håndbevægelse sagde Danglars farvel og gik hen imod Meillan. Han rystede på hovedet og talte med sig selv som folk, der er optaget af en fiks idé.

"Godt," sagde Danglars. "Sagen tager den vending, jeg har forudset. Nu er jeg kaptajn. Hvis denne dumrian, Caderousse, kan tie stille, bliver jeg det for bestandig. Der er altså kun det tilfælde, at retten slipper Dantès løs, men," føjede han til med et smil, "retten er blind, og jeg stoler på den." Og herpå sprang han i en båd og gav rorkarlen ordre til at føre ham om bord på *Farao*, hvor rederen havde sat ham stævne.

6. Generalprokurørens fuldmægtig

I Rue du Grand-Cours, lige for Medusafontænen og i et af de gamle huse af fornem stil, der er bygget af Puget, højtideligholdt man også denne dag og samme time en forlovelse. Forskellen var kun den, at gæsterne ved den anden fest var folk af ringe stand, matroser og soldater, ved denne hørte de tilden fornemste klasse i Marseille. Det var forhenværende øvrighedspersoner, der havde nedlagt deres embeder under Napoleon, forhenværende officerer, der havde forladt deres geledder for at tjene under Condé, unge mennesker, der var opdraget af deres familie, som endnu trods al bod stedse stod vagt om hadet til en tyran, som efter fem års landsforvisning blev martyr og femten års restauration gjorde guddommelig stor.

Man sad ved bordet, og samtalen drejede sig om tidens lidenskaber, der var så meget mere skrækkelige, levende og forbitrede i de sydlige egne, som det religiøse had i de sidste fem hundrede år understøttede det politiske. Kejseren, kongen over Elba, der efter at have behersket en verdensdel regerede over femogtyve tusind mennesker, der efter at have hørt hundrede og tyve millioner undersåtter råbe "Leve Napoleon!" på ti forskellige sprog, blev behandlet som en mand, der for evigt var tabt for Frankrig og tronen. Øvrighedspersonerne fremhævede hans misgreb. Officererne talte om Moskva og Leipzig. fruerne om hans skilsmisse fra Josephine. Det forekom disse jublende og triumferende mennesker, der glædede sig, ikke over mandens fald, men over princippernes tilintetgørelse, at livet begyndte for dem på ny, og at de vågnede af en pinlig

drøm. En gammel mand, der var dekoreret med Saint Louis ordenens kors, rejste sig og foreslog gæsterne kong Ludvig den Attendes skål, det var markis'en af Saint-Meran. Ved denne skål, der både mindede om flygtningen i Hartwell og om den konge, der bragte Frankrig fred, blev larmen stor, der klinkedes, damerne lagde deres buketter spredt på dugen, det var en næsten poetisk begejstring.

"De måtte tilstå, hvis de var her," sagde markisen af Saint-Meran, en dame med hårde øjne, tynde læber, med et aristokratisk væsen og endnu elegant trods hendes halvtreds år, "de måtte tilstå, alle disse revolutionære, der har forjaget os, og som vi stadig lader konspirere i vore gamle slotte, som de har købt for en bid brød under rædselsperioden, at den sande opofrelse var på vor side, eftersom vi holdt os til det faldne monarki, mens de tværtimod hilste den opgående sol og gjorde deres lykke, da vi forspildte vor; de måtte tilstå, at vor konge virkelig for os var Ludvig den højtelskede, mens deres tyran aldrig har været andet for dem end Napoleon den forbandede, ikke sandt, Villefort?"

"Undskyld, fru markise," svarede den unge mand, hun henvendte sig til. "Undskyld, jeg hørte ikke, hvad De sagde."

"Lad børnene være, fru markise," sagde den gamle mand, der havde udbragt skålen. "Nu skal de giftes, og de vil naturligvis have andet at tale om end politik."

"Undskyld, kære moder," sagde en ung, smuk pige med blondt hår og strålende øjne. "Jeg overlader dig hermed hr. de Villefort, som jeg havde kapret et øjeblik. Hr. de Villefort, min moder taler til Dem."

"Og jeg er rede til at svare den nådige frue, hvis hun vil have den godhed at gentage sit spørgsmål, som jeg ikke havde hørt."

"Jeg tilgiver dig, Renée," sagde markisen med et kærligt smil, som virkede ejendommeligt på dette tørre ansigt; men kvindens hjerte er således indstillet, at det altid har en frugtbar og frodig plet, hvor goldt det end bliver af fordommen og etiketten, den plet nemlig, som Gud har helliget til moderlig kærlighed. "Jeg tilgiver dig! Men jeg sagde, Villefort, at bonapartisterne hverken havde vor overbevisning, vor begejstring eller vor hengivenhed."

"Å, frue. De har i det mindste noget, der erstatter alt dette, det er fanatisme. Napoleon er vestens Muhammed. Han er for alle jævne, men ærgerrige mennesker ikke alene en lovgiver og en herre, men også et mønster på lighed."

"På lighed?" råbte markisen. "Napoleon! Et mønster på lighed! Hvad mener De da om Robespierre? Det forekommer mig, at De fratager ham hans plads for at give korsikaneren den. Det forekommer mig ellers, at én tyran kan være nok."

"Nej, frue," sagde Villefort, "jeg giver enhver sin plads. Robespierre på Ludvig den Femtendes plads på sit skafot, Napoleon på Vendômepladsen på sin søjle. Blot har den ene skabt en lighed, der fornedrer, og den anden en, som ophøjer. Den ene har bragt kongerne ned til guillotinens, den anden har hævet folket til tronens niveau. Dette," føjede Villefort leende til, "vil ikke sige, at de ikke begge er nederdrægtige oprørere, og at den niende thermidor og den fjerde april 1814 ikke er de to lykkeligste dage for Frankrig og værdige at helligholdes af alle samfundets og monarkiets venner, men dette forklarer også, hvorledes Napoleon, hvor dybt han end er faldet, aldrig kan

hæve sig igen, men dog har bevaret sine venner. Men hvad skal man sige, fru markise? Cromwell, der ikke var uden halvparten af det, Napoleon har været, havde også sine."

"Ved De, at det, De siger der, Villefort, lugter stærkt af revolution? Men jeg tilgiver Dem. Det er umuligt at være søn af en girondiner uden at have beholdt en smule af hans fejl."

En blussende rødme fo'r over Villeforts ansigt. "Min fader var girondiner, nådige frue," sagde han. "Det er sandt, men min fader stemte ikke for kongens død. Min fader blev dømt af det samme rædselssystem, og der manglede kun lidet i, at han havde bragt sit hoved på det samme skafot, der så Deres faders hoved falde."

"Ja," sagde markisen, uden at denne blodige erindring syntes at påvirke hende, "men det var ud fra aldeles modsatte grundsætninger, de ville have besteget det, og beviset herpå er, at hele min familie er forblevet de landflygtige prinser tro, mens Deres fader har skyndt sig med at slutte sig til den nye regering, og at grev Noirtier blev statsråd, efter at borger Noirtier først havde været girondiner."

"Moder! Moder!" sagde Renée. "Du ved, at det er en overenskomst, at vi ikke taler mere om disse ulykkelige erindringer."

"Nådige frue," svarede Villefort. "Jeg forener mig med frøken de Saint-Meran for ydmygst at bede Dem om, at det forbigangne må være glemt. Hvad nytter det at rippe op i ting, mod hvilke Guds vilje selv har været afmægtig. Gud kan ikke forandre fortiden. Han kan ikke engang forsone os med det forbigangne. Det, vi mennesker formår, er om ikke at fornægte den, så dog at kaste et slør over det skete. Jeg har skilt mig ikke

alene ved min faders tænkemåde, men også ved hans navn. Min fader har været eller er måske endog i dette øjeblik bonapartist og kalder sig Noirtier. Jeg er royalist, og mit navn er Villefort. Lad den rest af revolutionær saft dø i den gamle stamme og se kun skuddet, som fjerner sig fra den."

"Bravo, Villefort!" sagde marki'en. "Bravo! Godt svaret! Jeg har også bestandig præket glemsel af det forbigangne for markisen uden nogen sinde at have kunnet bevæge hende. Jeg håber, De vil være heldigere."

"Ja, det er godt," svarede markisen. "Lad os glemme det forbigangne, jeg ønsker intet hellere, og det skal da være en aftale, men lad Villefort i det mindste vise sig ubøjelig for fremtiden. Glem ikke, Villefort, at vi har indestået for Dem hos Hans Majestæt, at Hans Majestæt også har været så nådig at ville glemme ifølge vor anbefaling," hun rakte ham hånden, "ligesom jeg glemmer, da De beder mig om det. Men hvis der falder nogen oprører i Deres hænder, så husk at man så meget mere har øjnene fæstet på Dem, som man ved, at De er af en familie, der måske står i ledtog med de sammensvorne."

"Ak, nådige frue," sagde Villefort, "mit kald og især den tid, vi lever i, befaler mig at være streng. Jeg vil være det. Jeg har allerede haft nogle politiske beskyldninger at undersøge, og i denne henseende har jeg aflagt mit prøvestykke. Ulykkeligvis er vi ikke til ende dermed."

"Tror De?" sagde markisen.

"Nej, desværre, Napoleon på Elba er meget nær ved Frankrig. Hans nærværelse næsten lige over for vore kyster vedligeholder hans tilhængeres forhåbninger. Marseille er fuld af officerer på halv lønning, der hver dag under ubetydelige påskud søger

trætte med royalisterne. Deraf kommer de mange dueller mellem folk af højere stand og mord iblandt almuen."

"Apropos!" sagde grev de Servieux, en gammel ven af de Saint-Meran og kammerherre hos greven af Artois. "De ved, at den hellige Alliance flytter ham bort?"

"Ja, der var tale om det, da vi forlod Paris," sagde de Saint-Meran. "Men hvor sender man ham hen?"

"Til Sankt Helena."

"Sankt Helena? Hvor er det?" spurgte markisen.

"Det er en ø, som ligger to tusind mil herfra, på den anden side ækvator," svarede greven.

"Udmærket. Det er, som Villefort sagde, en stor dumhed, at de har ladet et sådant menneske opholde sig mellem Korsika, hvor han er født, og Neapel, hvor hans svoger regerer, og lige over for Italien, som han vil gøre til et kongerige for sin søn."

"Ulykkeligvis," sagde Villefort, "har vi traktaten af 1814, og man kan ikke røre ved Napoleon uden at bryde denne traktat!"

"Så bryder man den," sagde hr. de Servieux. "Har man taget det så nøje, da det kom an på at lade den stakkels hertug af Enghien skyde?"

"Nej," sagde markisen. "Det er en afgjort sag. Den hellige alliance må skille Europa ved Napoleon, og Villefort må skille Marseille ved hans tilhængere. Kongen regerer eller regerer ikke. Hvis han regerer, bør hans embedsmænd være ubøjelige. Dette er midlet til at forebygge ulykken."

"Ulykkeligvis, nådige frue," sagde Villefort smilende, "kommer generalprokurørens fuldmægtig altid, når ulykken er sket."

"Men så er det hans pligt at gøre den god igen, det er alt."

"Hr. de Villefort," sagde en ung, smuk pige, datter af grev de Servieux og en veninde af frøken de Saint-Meran, "prøv da at få en smuk proces, mens vi er i Marseille. Jeg har endnu aldrig set en assise-ret, og man siger, at det skal være meget interessant."

"Ja, meget interessant, frøken, for i stedet for en opdigtet tragedie er det et virkeligt drama. I stedet for opdigtede smerter er det virkelige smerter. Den mand, som man ser der, vender ikke tilbage til sit hus for at spise med sin familie og gå roligt til sengs for at begynde igen næste morgen. Han går tilbage til fængslet, hvor han finder bøddelen. De ser, at der for stærke sind, der ønsker at komme i bevægelse, ikke er et skuespil, der kan sammenlignes med dette. Vær kun rolig, frøken. Hvis der gives en lejlighed, skal jeg skaffe Dem et sådant skuespil. Det er en ren tvekamp, vil jeg sige Dem. Jeg har allerede fem-seks gange idømt dødsstraf for politiske eller andre forbrydelser. Hvem ved, hvor mange dolke der i dette øjeblik slibes i mørket eller allerede er rettet mod mig?"

"Det er frygteligt," sagde Renée, der blev mere og mere sørgmodig, "taler De alvorligt, de Villefort?"

"Man kan ikke tale mere alvorligt, frøken," svarede den unge embedsmand med et smil. "Og ved de smukke processer, som frøkenen ønsker at tilfredsstille sin nysgerrighed med, og som jeg ønsker for at tilfredsstille min ærgerrighed, kan stillingen kun forværres. Alle Napoleons soldater er vant til at gå løs på fjenden i blinde, tror De, at de betænker sig, når de afskyder et gevær eller går løs med bajonetten? Mener De, at de betænker sig længere på at dræbe et menneske, som de anser for deres personlige fjende, end på at dræbe en russer, østriger eller ungarer, som de aldrig før har set? I øvrigt er dette nødvendigt!

Uden dette ville vor håndtering ingen undskyldning have. Jeg selv føler, når jeg ser raseriets flamme funkle i en anklagets øjne, mit mod ganske opflammet. Jeg kommer i begejstring. Det er ikke mere en proces, det er en kamp. Jeg kæmper mod ham. Han forsvarer sig, jeg angriber på ny, og kampen ender som alle kampe med en sejr eller et nederlag. Se, det er det, man kalder at føre en sag. Det er faren, der gør veltalende. En anklaget, som smiler ad mig, får mig til at tro, at jeg har talt slet, at det, jeg har sagt, er uden tilstrækkelig eftertanke. Tænk da hvilken stolthed en kongelig advokat må føle, når han ser den skyldige blegne og bøje sig under vægten af hans beviser og hans veltalenheds torden. Dette hoved bøjer sig, det vil falde."

Renée udstødte et svagt skrig. "Vel talt!" sagde en af gæsterne.

"Se, det er en sådan mand, vi behøver i tider som vore," sagde en anden.

"De har også," sagde en tredje, "været prægtig i Deres sidste sag, min kære Villefort. De ved, det menneske, der havde myrdet sin fader. De har bogstaveligt dræbt ham, før bøddelen rørte ved ham."

"Hvad fadermordere angår," sagde Renée, "da er ingen straf stor nok, men med hensyn til de stakkels ulykkelige, der er beskyldt for politiske forseelser-"

"De, der er beskyldt for politiske forseelser," råbte markisen, "er endnu værre, Renée, for kongen er nationens fader, og at ville styrte kongen fra tronen eller myrde ham er at ville dræbe toogtredive millioner menneskers fader."

"Hr. de Villefort," sagde Renée, "De må love mig at være overbærende mod dem."

"Vær rolig," sagde Villefort med sit mest indtagende smil, "vi vil lave mit aktorat i fællesskab."

"Kære," sagde markisen, "pas du hellere dine kolibrier, dine skødehunde og stads og lad din tilkommende mand passe sin bestilling. For tiden hviler våbnene, og sagførerne er i vælten."

"*Cedant arma togæ!*" sagde Villefort, idet han bukkede.

"Jeg vovede ikke at tale latin," svarede markisen.

"Jeg ville hellere have, De var læge," sagde Renée. "Dødens engel har, skønt han er en engel, altid indjaget mig skræk."

"Søde Renée," mumlede Villefort, idet han så kærligt på den unge pige.

"Min datter, hr. de Villefort," sagde markisen, "skal være moralsk og politisk læge for dette departement. Tro mig, det er en smuk rolle."

"Og den vil være et middel til at få folket til at glemme den rolle, Deres fader har spillet," sagde den uforbederlige gamle dame.

"Nådige frue," svarede Villefort med et sørgmodigt smil. "Jeg har allerede haft den ære at sige Dem, at min fader har afsvoret sin fortids vildfarelser, at han er blevet en ivrig ven af religionen og af den nye tingenes orden, ja måske en bedre royalist end jeg, for han er det med anger, og jeg er det kun med lidenskab." – Og efter denne velturnerede bemærkning betragtede Villefort gæsterne, som han efter en lignende bemærkning i domhuset ville have betragtet tilhørerne.

"Nå, kære Villefort," sagde greven af Servieux, "det er netop det, som jeg i forgårs i Tuilerierne svarede ministeren for det kongelige hus, da han ville, at jeg skulle forklare ham grunden til dette besynderlige giftermål mellem sønnen af en girondiner

og datteren af en officer i Condés armé, og ministeren begreb det meget godt. Sammensmeltningssystemet er Ludvig den Attendes. Kongen, der, uden at vi mærkede det, havde været vidne til vor samtale, afbrød os og sagde: 'Villefort' – læg mærke til, at kongen ikke nævnede navnet Noirtier, men tværtimod lagde vægt på navnet Villefort – 'er allerede moden, og han er af mine folk. Jeg har med fornøjelse set, at marki'en og markisen af Saint-Meran tager ham til svigersøn, og jeg ville have rådet dem til denne forbindelse, hvis de ikke først var kommet for at bede mig om tilladelse til at indgå den.'"

"Det har kongen sagt?" råbte Villefort henrykt.

"Jeg gentager hans egne ord, og hvis marki'en vil være oprigtig, vil han sige Dem, at det, som jeg udtaler i dette øjeblik, stemmer fuldkommen overens med det, som kongen selv har sagt ham, da han talte med ham for seks måneder siden om planen til et ægteskab mellem hans datter og Dem."

"Ja, det er sandt," sagde marki'en.

"Åh, jeg skal da skylde denne værdige fyrste alt! Hvad vil jeg ikke gøre for at tjene ham?"

"Således holder jeg af Dem," sagde markisen. "Gid der må komme en oprører i dette øjeblik, han vil være velkommen!"

"Og jeg, moder," sagde Renée, "beder til Gud, at han ikke vil bønhøre dig, men at han vil sende Villefort småtyve, svigagtige købmænd og ufarlige bedragere, og i håb derom vil jeg sove roligt."

"Det er," sagde Villefort leende, "som om De ønskede en læge småforkølelser, røde hunde og hvepsestik, alt sammen ting, der kun volder den yderste hud smerte. Men hvis De tværtimod ønsker at se mig som kongens stedfortræder, må De hellere

ønske mig disse skrækkelige sygdomme, hvis helbredelse gør lægen ære." I dette øjeblik og ret som om tilfældet ikke havde ventet andet, end at Villefort skulle ytre dette ønske, trådte en kammertjener ind og hviskede nogle ord til ham. Villefort forlod straks bordet, idet han undskyldte sig, og kom nogle minutter efter tilbage med et muntert ansigt og smilende læber.

Renée betragtede ham med kærlighed, for når man så ham således, med hans blå øjne, hans sarte lød og de sorte lokker, der indfattede hans ansigt, var han virkelig en smuk, ung mand. Den unge piges hele sjæl syntes også at hænge ved hans læber og vente, at han skulle forklare årsagen til, at han så pludselig var blevet kaldt ud.

"De ytrede nylig, at De havde lyst til at have en læge til mand," sagde Villefort. "Jeg har i det mindste den lighed med Æskulaps disciple, at min lid aldrig er min egen, og at man kommer og forstyrrer mig, endog når jeg sidder ved siden af Dem ved vort forlovelsesgilde."

"Hvorfor har man da gjort Dem ulejlighed?" spurgte den smukke pige lidt urolig.

"På grund af en patient, der, hvis jeg kan tro, hvad man siger, ligger på sit yderste. Denne gang er det et alvorligt tilfælde, og sygdommen vil måske føre til skafottet."

"O, min Gud!" råbte Renée blegnende.

"Virkelig?" spurgte hele forsamlingen.

"Det lader til, at man har opdaget en bonapartistisk sammensværgelse."

"Skulle det være muligt?" råbte markisen.

"Se, her er brevet, der indeholder angivelsen," sagde Villefort, og han læste højt:

"Hr. generalprokurøren underrettes af en ven af tronen og religionen om, at en vis Edmond Dantès, næstkommanderende på skibet *Farao*, der i morges er ankommet fra Smyrna efter at have anløbet Neapel og Porto-Ferrajo, har fået et brev af Murat at aflevere til usurpatoren og af denne et brev at aflevere til den bonapartistiske komité i Paris. Man vil finde beviset for hans forbrydelse, når man arresterer ham; for man vil finde dette brev på ham, hos hans fader eller i hans kahyt om bord på *Farao*."

"Men," sagde Renée, "dette brev, der desuden er anonymt, er adresseret til generalprokurøren og ikke til Dem."

"Ja, men generalprokurøren er fraværende. I hans fraværelse er brevet kommet til hans sekretær, som har det hverv at åbne sådanne breve. Han har altså åbnet dette, ladet mig opsøge og, da han ikke fandt mig, givet ordre til at fængsle personen."

"Altså er forbryderen fængslet?" spurgte markisen.

"Det vil sige den anklagede," rettede Renée.

"Ja, nådige frue," sagde Villefort, "og, som jeg nylig havde den ære at sige Renée, hvis man finder det omtalte brev, er den syge virkelig meget syg."

"Hvor er den ulykkelige?" spurgte Renée.

"Han venter hjemme hos mig."

"Så gå, min ven," sagde marki'en. "Forsøm ikke Deres pligt for at blive hos os, når kongens tjeneste venter Dem andet steds."

"De Villefort," sagde Renée, idet hun foldede hænderne, "vær overbærende. Det er Deres forlovelsesdag."

Villefort gik omkring bordet, og idet han nærmede sig den unge piges stol, til hvis ryg han lænede sig, sagde han: "For at spare Dem angst vil jeg gøre alt, hvad jeg kan, kære Renée. Men hvis beviserne er sikre, hvis beskyldningen er sand, er det nødvendigt at afhugge denne onde bonapartistiske urt." – Renée gøs ved ordet at afhugge, for denne urt, som talen var om at hugge af, havde et hoved.

"Hør ikke på den enfoldige pige, Villefort," sagde markisen. "Hun vil nok finde sig deri." Og markisen rakte Villefort sin slanke hånd, som han kyssede, idet han betragtede Renée og sagde hende med sit blik: "Det er Deres hånd, jeg kysser i dette øjeblik."

"Sørgelige forvarsler," mumlede Renée.

"Du er overordentlig barnagtig, Renée," sagde markisen. "Må jeg spørge, hvad staten kan have at gøre med dine følsomme griller?"

"Moder!" hviskede Renée.

"Nåde for en slet royalist, frue," sagde Villefort. "Jeg lover Dem, at jeg skal forrette mit embede som generalprokurørens fuldmægtig efter pligt og samvittighed. Jeg vil være frygtelig streng."

Men på samme tid, som embedsmanden henvendte disse ord til markisen, kastede brudgommen et lønligt blik til sin kæreste, og dette blik sagde: "Vær rolig, Renée, af kærlighed til Dem vil jeg være overbærende!" Renée besvarede dette blik med sit sødeste smil, og Villefort gik ud med lykke i sit hjerte.

7. Forhøret

Næppe var Villefort ude af spisestuen, førend han aflagde sin muntre maske for at antage en embedsmands strenge mine, der var kaldet til at afsige dom over sine medmenneskers liv. Men denne gang var det et arbejde for ham at rynke panden og påtage sig en mørk mine. Gerard de Villefort var virkelig i dette Øjeblik, når man undtager erindringen om den politiske retning, som hans fader havde taget, og som i værste fald kunne forspilde hans fremtids lykke, i dette øjeblik så glad, som et menneske kan være det. Han besad en anselig formue og beklædte allerede i sit syvogtyvende år en anselig post, han skulle ægte en ung, smuk pige, som han elskede, endvidere var frøken de Saint-Meran ikke blot beundringsværdig og af en af de mest ansete familier ved hoffet på den tid, men foruden sin faders og moders indflydelse, der ganske kunne anvendes for deres svigersøn, bragte hun sin mand en medgift på hundred tusinde francs, der engang kunne forøges med en arv på en million. Alle disse ting tilsammen udgjorde for Villefort en sum af glimrende lykke og det i den grad, at det forekom ham, han så pletter i solen, når han længe havde betragtet sit indre liv med sjælens øjne.

Ved døren fandt han politikommissæren, der ventede ham. Synet af den sorte mand fik ham til at falde ned fra den syvende himmel til den materielle jord, hvorpå vi må vandre. Han tog sin embedsmine på og nærmede sig kommissæren.

"Her er jeg," sagde han. "Jeg har læst brevet, og De har gjort vel i at arrestere denne mand. Fortæl mig nu de

omstændigheder, De har erfaret med hensyn til sammensværgelsen."

"Vi ved endnu ikke noget," svarede politikommissæren. "Alle de papirer, som vi har fundet hos ham, er pakket sammen og anbragt i Deres kontor. Hvad den anklagede angår, da ved De af angivelsen, hvem han er, en vis Edmond Dantès, næstkommanderende på tremasteren *Farao*, der går til Alexandria og Smyrna efter bomuld og tilhører huset Morrel og Søn her i Marseille."

"Har han tjent på krigsskib, førend han kom i koffardifarten?" spurgte Villefort.

"Nej, det er et ganske ungt menneske."

"Hvor gammel er han?"

"Nitten-tyve år."

I dette øjeblik, da Villefort, der fulgte hovedgaden, var kommet hen til hjørnet af Rue des Conseils, trådte en mand, der syntes at vente, ham i møde. Det var Morrel.

"Hr. de Villefort," sagde den brave mand, så snart han fik øje på embedsmanden, "jeg er meget lykkelig over at træffe Dem. Tænk Dem engang, man har begået den forunderligste, mest uhørte fejltagelse af verden. Man har arresteret den næstkommanderende på mit skib, Edmond Dantès."

"Jeg ved det," sagde Villefort, "og jeg går netop hjem for at forhøre ham."

"Hr. de Villefort," vedblev Morrel, henrevet af sit venskab for den unge mand. "De kender ikke den, man anklager, men jeg kender ham. Han er det elskeligste, mest retskafne unge menneske, ja, jeg tør næsten sige den mand, der bedst forstår

sin håndtering i hele handelsflåden. Jeg anbefaler ham oprigtigt og af mit ganske hjerte til Deres gunst."

Villefort hørte til det adelige selskab i byen og Morrel til det borgerlige. Den første var ultraroyalist, den anden var mistænkt for at være en hemmelig bonapartist. Villefort betragtede Morrel med stolt mine og svarede koldt: "De ved, min herre, at man kan være god nok i sit private liv, retskaffen i sine handelsanliggender, kyndig i sit fag og ikke desto mindre en stor forbryder i politisk henseende. Det ved De, ikke sandt?" Og embedsmanden lagde eftertryk på disse sidste ord, som om han ville anvende dem på rederen selv, mens hans spejdende blik forsøgte på at trænge lige ind i den mands inderste, der var dristig nok til at bede for en anden, mens han selv behøvede overbærenhed. Morrel blev rød, for han følte ved sig selv, at hans samvittighed ikke var så ganske ren med hensyn til politiske meninger, og den omstændighed, som Dantès havde betroet ham, at han havde set stormarskallen, og at kejseren havde henvendt nogle ord til ham, satte ham en smule i forvirring. Alligevel føjede han til i en tone, der røbede den inderligste deltagelse: "Jeg anråber Dem, Hr. de Villefort, vær retfærdig, som De bør være det. God, som De altid plejer at være, og gengiv os snart den stakkels Dantès!" Dette "gengiv os" lød temmelig revolutionært i de Villeforts øren. "Hvad for noget?" sagde han ved sig selv. "Gengiv os!" Skulle denne Dantès mon være medlem af en bande carbonarier, da hans beskytter således anvender flertalsformen? Man har arresteret ham i en kro i talrigt selskab. Derpå svarede han højt: "Min herre! De kan være fuldkommen rolig, og De skal ikke forgæves have påkaldt min retfærdighed, hvis den anklagede er uskyldig, men hvis

han er skyldig, så lever vi i en vanskelig tid, hvor eftergivelse af straf ville være et farligt eksempel, og derfor vil jeg være nødt til at gøre min pligt."

Da han sagde dette, havde han nået døren ind til sit hus, der stødte op til domhuset, hvor han, efter at han havde hilst hr. Morrel med iskold høflighed, trådte værdigt ind, mens den ulykkelige reder blev stående som forstenet på det sted, hvor de Villefort havde forladt ham. Forgemakket var fuldt af gendarmer og politibetjente. Midt iblandt dem stod nøje iagttaget, betragtet med hadets flammende blikke, den fangne Dantès rolig og ubevægelig. Villefort gik gennem forgemakket, skelede til Dantès, tog en pakke papirer, som en politibetjent rakte ham, og sagde, idet han forsvandt: "Før arrestanten ind!" Hvor flygtigt Villeforts blik på fangen end havde været, havde det dog været tilstrækkeligt til at give ham en forestilling om det menneske, han nu skulle forhøre. Han havde læst forstand i denne åbne og brede pande, mod i dette faste blik og i disse rynkede øjenbryn, og frimodighed på de halvtåbne læber, der fremviste en dobbelt rad tænder så hvide som elfenben. Det første indtryk havde således været gunstigt for Dantès. Men Villefort havde så ofte hørt sige, at det var en vigtig politisk regel at have mistillid til det første indtryk. Han dæmpede følgelig den gode følelse, der ville indtage hans hjerte, antog sin strenge mine og satte sig derpå, mørk og truende, ved sin pult. Et øjeblik efter trådte Dantès ind. Den unge mand var endnu bleg, men rolig og smilende. Han hilste sin dommer med utvungen høflighed, derpå søgte han med øjnene en stol, som om han havde været i sin reder, hr. Morrels hus. Da mødte han Villeforts udtryksløse blik, dette blik, der er så ejendommeligt

for øvrighedspersoner, som ikke vil, at man skal læse deres tanker, og som gør deres øjne til et dugget spejl. Dette blik lærte ham, at han stod for retten.

"Hvem er De, og hvad er Deres navn?" spurgte Villefort, idet han bladede i de papirer, som politibetjenten havde overgivet ham, og som allerede var blevet temmelig voluminøse.

"Jeg hedder Edmond Dantès," svarede den unge mand med rolig og klangfuld stemme. "Jeg er næstkommanderende på *Farao*, der tilhører Morrel og Søn."

"Deres alder?" vedblev Villefort.

"Nitten år."

"Hvad tog De Dem for i det øjeblik, De blev arresteret?"

"Jeg holdt forlovelsesgilde," sagde Dantès med en stemme, der dirrede svagt, så smertelig var modsætningen mellem disse glade øjeblikke og den sørgelige udfritten, der nu fandt sted, navnlig da Villeforts mørke miner fik Mercédès' strålende ansigt til at lyse i al sin glans.

"De holdt forlovelsesgilde?" sagde dommeren, idet han fo'r sammen mod sin vilje.

"Ja, jeg er i begreb med at ægte en pige, som jeg har elsket i tre år." Skønt Villefort i reglen var temmelig ufølsom, følte han sig dog truffet af dette tilfælde, og den dybtbevægede Dantès, der var blevet overrasket midt i sin lykke, vakte medlidenhed bos ham. Han var også i begreb med at gifte sig, også han var lykkelig, og man kom og forstyrrede hans lykke, for at han skulle bidrage til at forstyrre et andet menneskes glæde, der ligesom han var lykken så nær. Denne overensstemmelse, tænkte han, vil gøre stor virkning, når jeg kommer i de Saint-Merans sal, og han ordnede allerede i sit sind, mens Dantès

ventede på nye spørgsmål, de glimrende ord, ved hjælp af hvilke talere kombinerer de højttravende fraser, der undertiden får dem til at tro, at de er virkelig veltalende. Da hans lille enetale var til ende, smilede Villefort virkelig og vendte sig igen til Dantès. "Bliv ved!" sagde han.

"Hvad vil De, at jeg skal vedblive med?" spurgte Dantès.

"At oplyse retten!"

"Retten vil være så god at sige mig, hvad den ønsker at oplyses om, og jeg skal sige alt, hvad jeg ved. Blot," føjede han til, idet han smilede, "må jeg erklære den, at det, jeg ved, ikke er meget."

"Har De tjent under Napoleon?"

"Jeg skulle lige til at træde ind i flåden, da han blev styrtet."

"Man siger, at Deres politiske meninger er landsskadelige," sagde Villefort, som man ikke havde tilhvisket et ord herom.

"Mine politiske meninger! Det er næsten en skam at sige det, men jeg har aldrig haft noget, man kan kalde en politisk mening. Jeg er kun nitten år gammel, som jeg allerede har haft den ære at sige Dem. Jeg er intet. Jeg er ikke bestemt til at spille nogen rolle. Det er kun lidt, jeg er og vil blive. Hvis man tilstår mig den plads, som jeg tragter efter, kommer jeg til at skylde hr. Morrel tak derfor. Således indskrænker alle mine meninger, jeg vil ikke engang sige politiske, men private, sig til disse tre følelser: Jeg elsker min fader, jeg agter hr. Morrel, og jeg tilbeder Mercédès. Det er alt, hvad jeg kan sige retten. De ser, at det ikke kan interessere den meget."

Mens Dantès talte, betragtede Villefort hans ansigt, der både var venligt og oprigtigt, og han erindrede med det samme Renée, der uden at kende den anklagede havde opfordret ham

til overbærenhed med ham. Villefort kendte forbrydere, derfor så han i hvert ord, Dantès sagde, et bevis på hans uskyldighed. Virkelig indgød denne unge mand tillid, man kunne næsten sige dette barn, der var så ligefrem, så opfyldt af denne hjertets veltalenhed, som man aldrig finder, når man søger den, så fuld af kærlighed til alle, fordi han var lykkelig, den milde venlighed, hvoraf hans eget hjerte strømmede over. Hvor hård og streng Villefort end viste sig imod ham, havde Edmond dog i sit blik, i sin stemme, i sine miner intet andet end høflighed for den, som forhørte ham.

"På min ære!" sagde Villefort for sig selv. "En herlig knøs, jeg tror ikke, jeg vil have megen møje med at gøre mig velkommen hos Renée ved at opfylde hendes første begæring. Det vil skaffe mig et håndtryk i hele selskabets påsyn og et sødt kys i en krog." Ved dette dobbelte håb blev Villeforts ansigt venligere og det i den grad, at da han igen henvendte sine blikke til Dantès, smilede denne, der fulgte enhver bevægelse i sin dommers ansigt, lige så venligt som hans tanke.

"Hr. Dantès," sagde Villefort, "har De fjender?"

"Jeg fjender," sagde Dantès. "Jeg er så lykkelig, at jeg endnu er alt for ubetydelig til, at min stilling kan have skaffet mig fjender. Hvad mit sind angår, da er det måske lidt for heftigt, men jeg har altid søgt at formilde det mod mine undergivne. Jeg har ti eller tolv matroser under min befaling. Spørg dem, herre, og de vil sige, at de elsker og agter mig, ikke som en fader, for dertil er jeg alt for ung, men som en ældre broder."

"Godt!" vedblev Villefort. "Hvis De ingen fjender har, har De måske medbejlere? De bliver udnævnt til kaptajn i Deres nittende år, hvilket er en høj post for Dem, De er i begreb med

at ægte en smuk pige, som De elsker, hvilket er en meget sjælden lykke. Disse to begunstigelser af skæbnen har kunnet skaffe Dem misundere."

"Ja, De har ret. De må kende mennesker bedre end jeg, og det er muligt, men hvis disse misundere skulle være iblandt mine venner, tilstår jeg Dem, at jeg hellere vil undvære at kende dem for ikke at være tvunget til at hade dem."

"Deri har De uret. Man må altid så meget som muligt se klart omkring sig, og i sandhed, De forekommer mig et så værdigt ungt menneske, at jeg vil afvige fra alle rettens sædvanlige regler og hjælpe Dem til at skaffe Dem lys i sagen ved at meddele Dem den angivelse, der har bragt Dem hid. Betragt denne klage! – Kender De skriften?" – Villefort trak brevet op af lommen og gav Dantès det. Dantès betragtede og læste det. En sky fo'r over hans pande, og han sagde: "Nej, herre, jeg kender ikke denne skrift. Den er fordrejet, og dog er den temmelig utvungen. I hvert fald er det en øvet hånd, der har skrevet den. – Jeg er lykkelig," føjede han til, idet han betragtede Villefort med erkendtlighed, "ved at have at gøre med en mand som Dem, for min misunder er min virkelige fjende." Og af det lyn, der funklede i den unge mands øjne, da han udtalte disse ord, kunne Villefort spore den voldsomme energi, der var skjult under den stilfærdige ro.

"Men lad os nu se," vedblev øvrighedspersonen. "Svar mig oprigtigt! Ikke som en anklaget sin dommer, men som et menneske, der er i en farlig stilling, imødekommer et andet, der føler deltagelse for ham. Hvor megen sandhed er der i denne anklage uden navn?" – Og Villefort kastede med afsky det brev på bordet, som Dantès havde leveret ham tilbage.

"Megen og ingen, herre! Jeg vil sige Dem den rene sandhed ved min sømandsære, ved min kærlighed til Mercédès og ved min faders liv!"

"Lad mig høre," sagde Villefort højt, derpå tilføjede han for sig selv: "Hvis Renée kunne se mig, håber jeg, hun ikke mere ville kalde mig en bøddel."

"Da vi forlod Neapel, blev kaptajn Leclére syg, og da vi ingen læge havde om bord, og han ikke ville lande på noget punkt af kysten, eftersom han havde travlt med at komme til Elba, forværredes hans sygdom i den grad, at han mod den tredje dags aften følte, at han skulle dø, og derfor lod mig kalde til sig. Min kære Dantès, sagde han, tilsværg mig ved Deres ære, at De vil gøre, hvad jeg siger Dem. Det er en sag af højeste vigtighed. – Jeg tilsværger Dem, kaptajn, svarede jeg. Da kommandoen over skibet efter min død tilkommer Dem som næstkommanderende, så overtager De den, sejler til Elba og løber ind i Porto Ferrajo, hvor De spørger efter stormarskallen, som De giver dette brev, måske giver han Dem da et andet og betror Dem et eller andet ærinde. Dette hverv, der blev pålagt mig, Dantès, må De udføre i mit sted, og hele æren vil da være Deres. – Jeg vil udføre det, kaptajn, men måske kommer man ikke så let til at tale med stormarskallen. Se, her er en ring, som vil skaffe Dem adgang til ham, sagde kaptajnen, og som vil fjerne alle vanskeligheder. Da han sagde dette, overgav han mig en ring. Det var på høje tid, to timer efter begyndte han at fantasere, og den følgende dag var han død."

"Og hvad gjorde De så?"

"Min pligt. Det som enhver ville have gjort i mit sted. I hvert fald er en døendes bønner hellige, men hos søfolk er tillige en

overordnets ønsker befalinger, som man er nødt til at udføre. Jeg sejlede altså til Elba og ankom dertil den følgende dag. Jeg befalede hele mandskabet at blive om bord, og jeg gik alene i land. Som jeg havde forudset, gjorde man nogle vanskeligheder ved at føre mig til stormarskallen, men jeg sendte ham ringen, der skulle tjene mig til tegn, og alle døre åbnede sig for mig. Han modtog mig, spurgte mig om de sidste omstændigheder ved den ulykkelige Lecléres død, og ligesom denne havde forudset, overgav han mig dette brev, som han pålagde mig selv at bringe til Paris. Jeg lovede det, for det var at opfylde min kaptajns sidste vilje. Jeg gik om bord igen og sejlede til Marseille, hvortil jeg ankom i går. Jeg ordnede i en hast alt, der angik toldvæsenet og karantænen, derpå skyndte jeg mig at besøge min kæreste, som jeg genfandt smukkere og mere forelsket end nogen sinde før. Takket være hr. Morrel slap vi for alle kirkelige vanskeligheder; kort sagt, jeg var vært ved mit bryllupsgilde. Om en time skulle jeg vies, og jeg havde i sinde at rejse til Paris i morgen, da jeg blev arresteret i følge denne angivelse, som det nu lader til, at De foragter lige så meget som jeg."

"Ja vist!" mumlede Villefort. "Alt dette synes at være sandhed, og hvis De er strafskyldig, er det for Deres uforsigtigheds skyld, om denne uforsigtighed end skyldes Deres kaptajns ordre. Giv mig det brev, der blev betroet Dem på Elba. Giv mig Deres ord på, at De vil møde, så snart De bliver opfordret, og gå så tilbage til Deres venner!"

"Altså er jeg fri!" råbte Dantès sjæleglad.

"Ja, men De må give mig dette brev."

"De må allerede have det, for man har taget det fra mig tillige med mine andre papirer, og jeg genkender flere af dem i denne pakke."

"Vent," sagde dommeren til Dantès, der tog sine handsker og sin hat. "Hvem er det adresseret til?"

"Til hr. Noirtier, Rue Coq-Héron, Paris," sagde Dantès.

Hvis lynet var slået ned ved siden af Villefort, ville han ikke være blevet så forbavset og forskrækket som nu. Han sank tilbage i sin stol, hvorfra han halvt havde rejst sig for at søge i pakken, der var fundet hos Dantès, og idet han hurtigt gennembladede den, tog han nu det ulyksalige brev frem og betragtede det med et blik fuldt af uudsigelig angst. "Hr. Noirtier, Rue Coq-Héron nummer 13," mumlede han, idet han blegnede mere og mere.

"Ja," sagde Dantès forbavset, "kender De ham?"

"Nej," svarede Villefort heftigt. "En trofast undersåt af kongen kender ingen sammensvorne."

"Altså drejer det sig om en sammensværgelse?" spurgte Dantès, der, efter at han allerede havde anset sig som fri, begyndte at blive mere forskrækket, end han før havde været. "I hvert fald vidste jeg, som jeg allerede har sagt Dem, ikke det mindste om indholdet af det brev, jeg skulle overbringe."

"Nej," svarede Villefort med hæs stemme. "Men De kendte navnet på den, det var adresseret til! Og De har ikke vist nogen dette brev?" spurgte han, idet han læste det og blev stedse blegere og blegere.

"Slet ingen, på ære!"

"Og der er ingen, som ved, at De havde et brev fra Elba, adresseret til hr. de Noirtier?"

"Slet ingen undtagen den, der leverede mig det."

"Det er for meget, det er én for meget," mumlede Villefort. Hans pande blev mere og mere mørk, eftersom han nærmede sig slutningen. Hans hvide læber, hans dirrende hænder og funklende øjne fyldte Dantès med bange anelser. – Efter endt læsning lod hr. Villefort sit hoved synke ned på sine hænder og sad længe ganske overvældet.

"Å, min Gud! Hvad er der dog i vejen?" spurgte Dantès frygtsomt. – Villefort svarede ikke, men efter nogle minutters forløb løftede han igen hovedet, bleg og ude af fatning gennemlæste han brevet på ny.

"Og De siger, at De ikke ved, hvad dette brev indeholder?" spurgte han igen.

"På ære, jeg ved det ikke!" svarede Dantès. "Men hvad fejler De? Min Gud, De får ondt! Skal jeg ikke ringe? Skal jeg kalde på nogen?"

"Nej, vist ikke!" svarede Villefort, idet han rejste sig med heftighed. "Rør Dem ikke af stedet! Sig ikke et ord! Det er mig, der befaler her, ikke Dem!"

"Det var for at skaffe Dem hjælp," sagde Dantès stødt. "Undskyld."

"Jeg behøver intet. Et forbigående ildebefindende, det var alt. Sørg for Dem selv og ikke for mig, svar!"

Dantès ventede på det spørgsmål, som denne befaling antydede, men forgæves. Villefort sank tilbage i sin stol, holdt sin iskolde hånd for panden, som sveden trillede ned af, og gav sig for tredje gang til at læse brevet.

"O, hvis han ved, hvad dette brev indeholder," mumlede han, "og hvis han engang får at vide, at Noirtier er Villeforts fader, er

jeg fortabt, ødelagt for stedse!" Fra tid til anden betragtede han Dantès, som om hans blik havde kunnet sønderbryde den usynlige skranke, der indeslutter de hemmeligheder, munden bevarer.

"Lad os ikke betænke os længere," råbte han pludselig, "der er intet andet middel."

"Men for Guds skyld, herre!" sagde den ulykkelige Dantès. "Hvis De tvivler på mig, hvis De har mistanke til mig, så spørg mig, og jeg er rede til at svare!"

Villefort gjorde en pludselig anstrengelse og sagde i en tone, der skulle være fast: "Deres forhør har de vigtigste følger for Dem. Jeg har ikke, som jeg i begyndelsen troede, magt til at give Dem friheden i dette øjeblik. Jeg må, før jeg foretager mig dette, rådføre mig med dommeren. Imidlertid har De set, hvorledes jeg har opført mig imod Dem."

"Jeg takker Dem," svarede Dantès, "for De har snarere vist Dem som en ven imod mig end som en dommer."

"Nuvel da! Jeg må endnu holde Dem arresteret nogen tid, det skal blive så kort som muligt. Det vigtigste kæremål imod Dem er dette brev, og De ser -."

Villefort nærmede sig til kaminen, kastede brevet i ilden og blev stående, indtil det var forvandlet til aske. "De ser, at jeg tilintetgør det."

"Å," svarede Dantès, "De er mere end retfærdigheden, De er godheden selv."

"Men hør mig," vedblev Villefort. "Efter en sådan handling begriber De, at De kan have tillid til mig, ikke sandt?".

"Befal, og jeg skal følge Deres bud."

"Nej," sagde Villefort, idet han nærmede sig til den unge mand, "det er ingen befaling, jeg vil give Dem, det er kun råd."

"Nævn dem, og jeg vil rette mig efter dem, som om de var befalinger."

"Jeg beholder Dem her i domhuset til i aften, måske kommer der en anden til at forhøre Dem. Sig alt, hvad De har sagt mig, men ikke et ord om dette brev!"

"Det lover jeg Dem, herre."

Det var Villefort, der syntes at bede, det var arrestanten, der beroligede dommeren.

"De begriber," sagde han, idet han kastede et blik på asken, der endnu havde papirets form og svævede over luen, "at nu, da dette brev er tilintetgjort, ved blot De og jeg, at det har været til. Man taler måske til Dem om det, så nægt det, og De er frelst."

"Jeg vil nægte det. Vær rolig," sagde Dantès.

"Godt," sagde Villefort, idet han lagde hånden på en klokkestreng, derpå standsede han i det øjeblik, da han ville ringe.

"Det er det eneste brev, som De har fået?"

"Det eneste!"

"Bekræft det med Deres ed!" – Dantès rakte fingrene i vejret. "Jeg sværger!" sagde han. – Klokken klang. En politibetjent trådte ind. Villefort nærmede sig til ham og hviskede nogle ord. Politibetjenten svarede med et nik.

"Følg med denne mand," sagde Villefort til Dantès. Dantès bukkede, kastede endnu et taknemmeligt blik til Villefort og gik ud. Næppe var døren lukket, før Villeforts kræfter forlod ham, han sank om i en stol.

Efter et øjebliks forløb sagde han til sig selv: "Ak Gud, hvor livet, hvor skæbnen dog er afhængig af småting. Hvis generalprokurøren havde været i Marseille, hvis man havde kaldt byfogeden i stedet for mig, havde dette fordømte brev styrtet mig i fordærvelse. Å, fader, fader! Vil du da altid være en hindring for min lykke i denne verden? Skal jeg altid kæmpe mod din fortid?" Derpå syntes pludselig en lys tanke at fare igennem hans sind og at opklare hans ansigt, et smil krusede hans læber, hans vilde blik blev fast og syntes at overveje sagen roligt. "Jeg har det," sagde han, "ja, dette brev, som skulle styrte mig i ulykke, skal måske tværtimod gøre min lykke. Frisk mod, Villefort, til værket."

Og da han havde forvisset sig om, at den anklagede ikke mere var i forgemakket, gik han ud og skyndte sig hen til sin forlovedes hjem.

8. Slottet If

Idet politikommissæren gik igennem forgemakket, gav han to gendarmer et tegn, de stillede sig hver på sin side af Dantès. Man åbnede døren, der gik ind til generalprokurørens værelse i domhuset, og fulgte i nogen tid en af de lange gange, der får dem, som går igennem dem, til at skælve. Domhuset var forbundet med den mørke fængselsbygning, der ligger lige over for klokketårnet Accoulus. Efter mange drejninger af den gang, han fulgte, så Dantès, at man åbnede en jerndør. Politikommissæren slog tre slag med en jernhammer, og de lød for Dantès, som om de havde truffet hans hjerte. Døren gik op, de to gendarmer tvang deres nølende fange frem. Dantès gik over den frygtelige dørtærskel, døren lukkede sig knagende efter ham. Han indåndede en anden luft, en tung, forpestet luft, han var i fængsel. – Man førte ham til et temmelig pænt værelse, men det var forsynet med jernstænger for vinduerne og med dobbelte låse. Endnu genlød Villeforts ord i hans øren som et venligt løfte fuldt af håb. Klokken var allerede fire, da Dantès blev bragt til dette værelse. Det var den første marts, dagene var korte, fangen befandt sig derfor snart i mørke. Da øgedes høreevnens skarphed, efterhånden som muligheden for at se forsvandt. Ved den mindste larm, som trængte sig ind til ham, sprang han op, overbevist om, at man kom for at sætte ham i frihed. Men snart forsvandt lyden i en anden retning, og Dantès sank tilbage på sin bænk.

Endelig henimod klokken ti om aftenen, da Dantès begyndte at tabe alt håb, hørtes atter støj, der syntes at tage retning mod hans celle. De trin, der genlød i gangen, standsede virkelig

uden for hans dør, en nøgle drejedes i låsen, den tykke egetræsdør gik op, og pludselig trængte det blændende skær fra fakler ind i kammeret. Ved dette skin så Dantès fire gendarmers sabler og karabiner funkle. Han gjorde et par skridt fremad, men blev stående ubevægelig ved at se så mange.

"Kommer De for at hente mig?" spurgte Dantès.

"Ja," svarede den ene af gendarmerne, "efter befaling af generalprokurørens fuldmægtig."

"Godt," svarede Dantès, "jeg er rede til at følge med."

Overbevisningen om, at det var på Villeforts ordre, at man kom for at hente ham, betog den ulykkelige unge mand al frygt. Han gik derfor rolig ud og stillede sig mellem gendarmerne. En vogn ventede ved gadedøren, kusken sad på sit sæde, en politibetjent tog plads ved siden af ham. "Er det til mig, denne vogn er bestilt?" spurgte Dantès.

"Det er til Dem," svarede den ene af gendarmerne. "Stig ind." Dantès ville gøre nogle ophævelser, men døren blev åbnet, og man stødte ham ind.

Han havde hverken magt eller vilje til at gøre modstand. Han befandt sig pludselig siddende på bagsædet af vognen mellem to gendarmer, de to andre satte sig på forsædet, og det klodsede køretøj satte sig i bevægelse med en ildevarslende knagen. Fangen vendte sine blikke mod dets vinduer, de var tilgitrede med jernstænger. Han havde blot forandret fængsel, forskellen var kun, at dette rullede af sted og bragte ham til et mål, som han ikke kendte. Jernstængerne for vinduerne var så tætte, at man ikke kunne stikke sin hånd imellem dem. Dantès så imidlertid, at man kørte gennem Rue Caisserie og derpå gennem Rue Saint Laurent og Tamaris ned til havnen. Snart så

han gennem gitteret for dørvinduet lysene i toldboden. Vognen holdt stille, politibetjentene steg ned og nærmede sig vagten. En halv snes soldater kom ud og stillede sig i to rækker.

"Skulle det mon være for min skyld," sagde Dantès ved sig selv, "at man bringer en sådan styrke på benene?"

Politibetjentene åbnede vogndøren, der var lukket i lås, og uden at sige et eneste ord besvarede han dette spørgsmål, for Dantès så mellem de to rækker soldater en vej, der førte fra vognen ned til bolværket. De to gendarmer, der sad på forsædet af vognen, steg først ud, derpå lod de ham følge efter, og til sidst fulgte de, der havde siddet ved siden af ham. De marcherede alle ned imod en båd, som en af toldvæsenets matroser holdt ved en kæde tæt ved bolværket. Soldaterne betragtede Dantès, der gik hen imellem dem, med sløve, nysgerrige blikke. I løbet af et øjeblik havde han fået plads i bagstavnen af båden, bestandig imellem gendarmer, mens politibetjenten holdt sig i forstavnen. Et hårdt stød fjernede båden fra bolværket; fire rorkarle trak på årerne. På et råb fra en af gendarmerne i båden sank den kæde, der lukker havnen, og Dantès befandt sig uden for den. Fangens første følelse, da han igen befandt sig i den frie luft, var oprigtig glæde. Han indåndede af sit fulde bryst den friske vind, der bragte den kendte duft af natten og havet, han så længe havde savnet. Men snart sukkede han bedrøvet. Han kom forbi den kro, hvor han samme morgen havde været så lykkelig før sin fængsling. Gennem to oplyste vinduer kom den glade larm af ballet lige til ham. Dantès foldede sine hænder, løftede sine øjne mod himlen og bad. Båden fortsatte sin vej, den var kommet forbi Tête de Mort, den var lige overfor det sted, hvor *Farao* lå for anker. Den

var i færd med at sejle forbi batteriet, det var en manøvre, som Dantès slet ikke kunne begribe.

"Men hvor fører man mig dog hen?" spurgte han.

"De vil snart få det at vide."

"Men sig mig dog -"

"Det er os forbudt at give Dem nogen forklaring." Dantès var opdraget til mandstugt, at udspørge underordnede, hvem det var forbudt at svare, forekom ham at være urigtigt, og han tav.

Nu fo'r de forunderligste tanker gennem hans sind. Da man ikke kunne gøre en lang rejse i en sådan båd, og da der intet skib lå for anker i den retning, de tog, bildte han sig ind, at man ville sætte ham ud på et fjernt punkt af kysten og sige ham, at han var fri, han var ikke bundet, man havde slet ikke tænkt på at give ham håndjern. Dette forekom ham et godt tegn. og havde Villefort, der i hans øjne var en så fortræffelig mand, ikke sagt ham, at han ikke havde noget at frygte, forudsat at han ikke udtalte det ulykkelige navn Noirtier? Havde Villefort ikke i hans påsyn tilintetgjort det farlige brev, det eneste bevis, der var imod ham? Han ventede derfor tavs og tankefuld, idet han med øvet sømandsblik søgte at gennemtrænge nattens mørke. Man havde ladet øen Ratonneau, hvor fyrtårnet brændte, til højre, og idet man sejlede langs med kysten, var man snart nået til bugten ved cataloniernes by. Der anstrengte fangens øjne sig dobbelt; det var der, Mercédès boede, og det syntes ham hvert øjeblik, at han så en mørk skikkelse af en kvinde vise sig på strandbredden. Mon ikke en tankeforbindelse kunne sige hende, at hendes elskede ikke var tre hundrede skridt fra hende?

Et eneste lys skinnede i cataloniernes by. Dantès kunne regne ud, at det måtte være fra hans kærestes værelse. Mercédès var den eneste, der vågede i hele den lille koloni. Havde han råbt højt, kunne hans kæreste have hørt det. En falsk undseelse holdt ham tilbage. Hvad ville disse mennesker sige? Man ville anse ham for gal. Han sad derfor stadig tavs med øjnene fæstede på lyset. Han tænkte på hende. En genstand på landjorden skjulte lyset. Dantès vendte sig om, og båden var i rum sø. Mens han havde siddet hensunket i sine egne tanker, havde folkene lagt årerne og sat sejlene, og båden skød nu af sted for den friske vind. Dantès nærmede sig gendarmen og greb hans hånd. "Kammerat," sagde han til ham, "jeg besværger Dem, så sandt De er en brav soldat og en mand af ære, hav medlidenhed med mig og svar mig. Jeg er kaptajn Dantès, en god og brav franskmand, skønt jeg er beskyldt, Gud ved for hvilket forræderi, hvor fører De mig hen? Sig mig det, og så sandt jeg er en ærlig sømand, vil jeg gøre min pligt og finde mig i min skæbne."

Gendarmen kløede sig bag øret og betragtede sin kammerat. Denne gjorde en bevægelse, der omtrent ville sige: Jeg mener, at der, da vi er kommet så vidt, ikke kan være nogen fare, og gendarmen vendte sig til Dantès. "De er marseillaner og sømand, og De spørger, hvor vi sejler hen?"

"Ja, jeg aner det ikke!"

"Har De slet ingen mistanke derom?"

"Slet ingen!"

"Det er umuligt!"

"Jeg sværger Dem ved alt, der er mig helligt i verden! Svar mig for Guds skyld!"

"Men ordren?"

"Ordren forbyder Dem ikke at sige mig, hvad jeg vil få at vide om ti minutter, om en halv time eller måske en hel time, men De sparer mig et århundrede af angst. Jeg spørger Dem, som om De var min ven. Jeg vil hverken gøre modstand eller flygte, og jeg kan jo heller ikke. Hvor sejler vi hen?"

"Eftersom De intet bind har for øjnene, og da De flere gange er kommet ud af Marseilles havn, må De nu kunne gætte, hvor vi sejler hen."

"Nej!"

"Så se Dem dog om!"

Dantès rejste sig, vendte naturligvis sit blik mod det punkt, hvortil båden styrede, og hundrede favne forude så han den sorte, stejle klippe, hvorpå slottet If knejser. Denne besynderlige borg, dette fængsel, omkring hvilket der hersker en så dyb rædsel, dette fort, hvorom der i tre hundrede år er gået så sørgelige sagn, viste sig nu pludselig for Dantès, som ikke havde tænkt på det, og det gjorde den samme virkning på ham, som synet af retterstedet gør på den domfældte.

"Min Gud!" råbte han. "Chateau d'If, hvad skal vi der?"

Gendarmen smilede.

"Man fører mig vel ikke derhen som fange?" vedblev Dantès. "Slottet If er et statsfængsel og kun bestemt for store statsforbrydere. Jeg har ingen forbrydelse begået. Er der nogen domstol, nogen øvrighedsperson på Chateau d'If?"

"Der er ingen, så vidt jeg ved," sagde gendarmen, "kun fangevogtere, en garnison og solide mure. Nu, min ven, anstil Dem ikke forbavset, for De får mig virkelig til at tro, at De lønner min føjelighed med at holde mig for nar."

"De mener altså, at man fører mig til slottet If for at indespærre mig der?"

"Det er sandsynligt," sagde gendarmen, "men i hvert fald behøver De ikke at trykke så hårdt."

"Uden at underrette mig derom. Så ganske uden nogen omstændigheder?" spurgte den unge mand.

"Alle omstændigheder er iagttaget, underretningen om Deres komme er sendt."

"Og Villeforts løfte?"

"Jeg ved ikke, om Villefort har givet Dem noget løfte," sagde gendarmen, "men jeg ved, vi sejler til slottet If. Hejda, hvad gør De? Kammerat, til hjælp!"

Ved en bevægelse hurtig som et lyn, men som imidlertid blev forhindret ved gendarmens årvågenhed, havde Dantès i sinde at styrte sig i havet, men fire stærke hænder holdt ham tilbage, da han ville springe ud. Han faldt tilbage i båden, idet han brølede af raseri.

"Godt!" råbte gendarmen, idet han satte ham knæet for brystet. "Er det således, De holder ord! Der kan man se, hvor lidt man kan stole på folk, der giver gode ord! Hør nu, min ven, hvis De gør en bevægelse, blot én eneste, jager jeg Dem en kugle gennem hovedet. Jeg har overtrådt min første ordre, men jeg svarer Dem for, at jeg ikke skal overtræde den anden!" Og han sigtede virkelig på Dantès, der følte, at geværpiben berørte hans tinding som en ring af jern. – Et øjeblik tænkte han på at gøre den bevægelse, der var forbudt, og således på en voldsom måde ende den ulykke, der uventet havde grebet ham med ørneklør, men netop fordi denne ulykke var uventet, tænkte han, at den ikke kunne være varig, og foruden dette faldt Villeforts løfter

ham ind, desuden fandt han en sådan død på bunden af en båd og for en gendarms hånd beskæmmende. Han sank derfor tilbage på bunden af båden, idet han vred sine hænder af raseri og forbitrelse. Næsten i samme øjeblik rystede et hårdt stød båden. En af sømændene sprang op på klippen, som forenden af det lille fartøj var tørnet imod, et tov blev kastet om en pæl, og Dantès begreb, at man havde nået fortet, og at man gjorde båden fast. Hans vogtere, der holdt ham fast ved armene og kraven, tvang ham til at stå op og at stige i land, hvorpå de trak ham hen til en trappe, der fører til Citadellets port, mens soldaten fulgte efter med sit gevær. Han havde påsat bajonet.

Dantès gjorde ingen unyttig modstand. Hans langsomhed kom snarere af udmattelse end af stædighed. Han var ganske forvirret og ravede som en fuld mand. Han så igen soldaterne stille sig i rækker på skråningen, han følte trappetrinene, der tvang ham til at løfte fødderne. Han mærkede, at han gik gennem en port, og at denne port blev lukket efter ham, men alt dette følte han mekanisk, han så det som gennem en tyk tåge uden at skelne noget med bestemthed. Han så ikke engang havet, de indespærredes umådelige rædsel, de, der med anger og gru betragter det rum, de ikke er i stand til at undslippe. Man holdt et øjeblik stille, og han søgte at samle sine tanker. Han så sig omkring, han var i en firkantet gård, indesluttet af høje mure. Han hørte skildvagternes langsomme og regelmæssige skridt, og hver gang, de gik forbi det skin, som to eller tre lys, der strålede i det indre af slottet, kastede på muren, så han glimtet af geværerne.

Man ventede der i en halv snes minutter. Da gendarmerne var visse på, at Dantès ikke mere kunne flygte, havde de sluppet

ham, man syntes at vente på en ordre, og denne ordre kom.

"Hvor er arrestanten?" spurgte en stemme.

"Her!" svarede gendarmerne.

"Lad ham følge med mig. Jeg skal føre ham til hans logi!"

"Af sted," sagde gendarmerne, idet de stødte Dantès frem. Fangen fulgte sin fører, der bragte ham til en celle, som næsten var under jorden, og hvis nøgne og fugtige mure syntes at hænge fulde af tårer. En slags lampe, der stod på en bænk, og hvis væge svømmede i stinkende tran, oplyste dette rædsomme opholdssted og viste Dantès hans fører, en slags underordnet slutter, der var slet klædt og af et ildevarslende udseende.

"Her kan De blive i nat," sagde han. "Det er sent, og guvernøren har lagt sig. I morgen, når han er stået op og har læst de ordrer, der angår Dem, vil han måske give Dem en anden bolig. Her er noget brød. I krukken der er der vand, og i krogen derhenne ligger et knippe halm, det er alt, hvad en arrestant kan ønske sig. God nat!" – Og inden Dantès havde tænkt på at åbne munden for at svare eller havde lagt mærke til, hvor slutteren lagde brødet, og hvor krukken stod, førend han havde vendt sine øjne mod stedet, hvor det halmknippe lå, der skulle tjene ham til seng, havde slutteren taget lampen og, idet han lukkede døren, berøvet fangen det svage skin, der i et glimt havde vist ham hans fængsels dryppende mure. Nu befandt han sig alene i mørket og nattens tavshed. Den var lige så stum og mørk som de hvælvinger, hvis isnende kulde han følte klam mod sin brændende pande. Da dagens første stråler havde bragt ham en smule lys i denne hule, kom slutteren tilbage med ordre til, at arrestanten skulle blive, hvor han var. Dantès havde ikke forandret plads, en jernhånd syntes at have naglet ham til

det sted, hvor han var standset forrige aften. Han havde tilbragt hele natten således, stående og uden at sove et eneste øjeblik. Slutteren nærmede sig til ham og gik rundt om ham, men det lod til, at Dantès ikke så ham. Han slog ham på skulderen, Dantès fo'r sammen og rystede på hovedet.

"Har De slet ikke sovet?" spurgte slutteren.

"Jeg ved det ikke!" svarede Dantès. – Slutteren betragtede ham med forbavselse. "Er De ikke sulten?" vedblev han.

"Jeg ved det ikke!" svarede Dantès endnu engang.

"Vil De noget?"

"Jeg ønsker at tale med guvernøren."

Slutteren trak på skuldrene og gik ud. Dantès fulgte ham med øjnene og udstrakte armene mod den åbne dør, men døren gik i. Da syntes hans bryst at sønderrives af en lang hulken, og tårerne fyldte hans øjne. Han kastede sig ned med panden mod jorden og bad længe. Han gennemgik i sit sind hele sit forbigangne liv og spurgte sig selv, hvilken forbrydelse han havde begået, der fortjente en så grusom straf. Dagen gik således hen, og det var knap nok, at han spiste og drak. Snart blev han siddende i dybe tanker, snart gik han om i sit fængsel som et vildt dyr, der er indesluttet i et jernbur.

En tanke især voldte ham smerte, og det var den, at han under sin overfart, da han var uvidende om det sted, man førte ham til, ti gange havde kunnet kaste sig i havet, og når han først var i vandet, havde han som en af de bedste svømmere i Marseille let kunnet dukke under, nå kysten, flygte og skjule sig på et øde sted og ved hjælp af et genuesisk eller katalonisk skib nå Italien eller Spanien, hvorfra han havde kunnet skrive til Mercédès, at hun skulle komme til ham. Han var ikke bange for,

at han ikke skulle kunne tjene til livets ophold i ethvert land. Han vidste, at gode sømænd overalt er velkomne, han talte italiensk som en florentiner, spansk som om han var født i Castilien. Han kunne have levet fri og lykkelig med Mercédès, med sin fader, for hans fader ville være draget til ham, og alt dette havde han undladt, fordi han havde stolet på Villeforts ord. Det var til at miste forstanden over. Dantès væltede sig rasende på den friske halm, som slutteren havde bragt ham. Den følgende morgen ved samme tid trådte denne ind.

"Nå," spurgte slutteren ham, "er De mere fornuftig i dag end i går?"

Dantès svarede ikke.

"De må fatte mod," sagde slutteren. "Er der noget, som jeg kan tjene Dem i, så sig det."

"Jeg ønsker at tale med guvernøren."

"Jeg har allerede sagt Dem, at det er umuligt."

"Hvorfor er det umuligt?"

"Fordi det efter reglerne ikke er en fange tilladt at forlange det."

"Hvad er da tilladt her?" spurgte Dantès.

"Bedre føde, når man betaler den; at spadsere omkring og undertiden at få nogle bøger."

"Jeg behøver ingen bøger. Jeg har ingen lyst til at spadsere, og jeg finder min mad god, jeg vil altså intet andet end at tale med guvernøren."

"Hvis De keder mig ved bestandig at gentage det samme," sagde slutteren, "bringer jeg Dem ikke noget at spise."

"Hvis De ikke bringer mig noget at spise, dør jeg af sult. Det spiller ingen rolle."

Den tone, hvori Dantès udtalte disse ord, viste slutteren, at hans fange ville være lykkelig ved at dø, og da enhver fange indbringer slutteren omtrent ti sous om dagen, så beregnede han det tab, han ville lide ved sin arrestants dødelige bortgang, og sagde i en mildere tone: "Hør! Det, De ønsker, er umuligt, forlang det derfor ikke mere. Guvernøren er aldrig endnu kommet til en fanges celle på hans begæring, men vær blot fornuftig, man vil tillade Dem at spadsere, og det er muligt, at guvernøren engang går forbi Dem, når De er ude; De kan da stille ham Deres spørgsmål, og det står så for øvrigt til ham, om han vil svare."

"Men," sagde Dantès, "hvor længe kan jeg vente, inden dette tilfælde indtræffer?"

"En måned, to måneder, tre, seks – måske et år."

"Det er alt for længe," sagde Dantès, "jeg må tale med ham straks!"

"Opgiv hellere med det samme det ønske, ellers er De gået fra forstanden om fjorten dage," sagde slutteren.

"Tror De det?" sagde Dantès.

"Ja, for det er altid således, at galskaben begynder. Vi har et eksempel her. En abbed, som beboede denne celle, har uophørlig tilbudt guvernøren en million, hvis han ville sætte ham i frihed, og til sidst gik han fra forstanden derover."

"Hvor længe er det siden, han forlod dette værelse?"

"To år."

"Satte man ham i frihed?"

"Nej, man satte ham i straffecelle."

"Jeg er ikke abbed, jeg er ikke gal, måske vil jeg blive det, men ulykkeligvis besidder jeg i dette øjeblik min sunde fornuft. Jeg

vil gøre Dem et andet forslag."

"Og hvad er det?"

"Jeg vil ikke byde Dem en million, for den ville jeg ikke kunne give Dem, men jeg vil give Dem hundrede francs, hvis De, den første gang De kommer til Marseille, vil gå ud til cataloniernes by og levere et brev til en ung pige, der hedder Mercédès – ja, ikke engang et brev, blot to linjer."

"Hvis jeg bragte disse to linjer, og jeg blev opdaget, mistede jeg min stilling, der indbringer mig tusind francs om året uden at regne sportler og kosten. De ser altså, at jeg ville være en stor nar, hvis jeg udsatte mig for at tabe tusind francs for at vinde hundrede."

"Hvis De undslår Dem for at underrette guvernøren om, at jeg ønsker at tale med ham, hvis De undslår Dem for at bringe Mercédès et par linjer eller i det mindste for at underrette hende om, at jeg er her, vil jeg skjule mig bag døren, og når De træder ind knuse hovedet på Dem med min skammel."

"Trusler!" råbte slutteren, idet han trådte et skridt tilbage og satte sig i forsvarsstilling. "De er fra forstanden, det er klart nok, og inden tre dage vil De være så gal, at man må binde Dem ligesom abbeden. Men vi har heldigvis straffeceller her på If."

Dantès tog skamlen og svingede den over sit hoved.

"Jeg skal melde guvernøren det," sagde slutteren.

"Godt," sagde Dantès, idet han igen satte skamlen på gulvet og derefter anbragte sig på den med hængende hoved og med øjne, der var så forvildede, som om han virkelig havde været fra forstanden.

Slutteren gik ud, og et øjeblik efter trådte han ind igen med fire soldater og en underofficer.

"På guvernørens befaling," sagde han, "skal arrestanten føres nedenunder."

"Altså i straffecellen?" spurgte underofficeren. "Ja! Man må bringe de gale til de gale!"

De fire soldater greb Dantès, der var faldet i en slags følelsesløshed, og som nu fulgte dem uden modstand. Man lod ham stige femten trin ned, og man åbnede døren til en straffecelle, som han trådte ind i, idet han mumlede: "Han har ret, man må bringe de gale til de gale."

Døren blev lukket, og Dantès gik frem med udstrakte hænder, indtil han stødte på muren. Han satte sig i en krog, hans øjne vænnede sig lidt efter lidt til mørket; han begyndte at skelne genstandene. Slutteren havde ret, der manglede kun lidt i, at han var blevet gal.

9. Festaftenen

Villefort havde, som vi har fortalt, taget vejen til Grand-Cours, og da han trådte ind i de Saint-Merans hus, fandt han gæsterne, som han havde forladt ved bordet, forsamlede i en anden sal for at drikke kaffe. Renée ventede ham med en utålmodighed, som hele det øvrige selskab tog del i, og derfor blev han også modtaget med almindeligt bifald.

"Fru markise," sagde Villefort, idet han nærmede sig sin tilkommende svigermoder, "jeg kommer for at bede Dem undskylde, at jeg var nødt til at forlade Dem således. Hr. markis, kan jeg have den ære at tale et par ord med Dem under fire øjne?"

"Men er det virkelig noget alvorligt?" spurgte markisen, der bemærkede den sky, som formørkede Villeforts pande. "Så alvorligt, at jeg er nødt til at tage afsked med Dem for nogle dage; deraf," vedblev han, idet han vendte sig til Renée, "vil man se, at sagen er alvorlig."

"De rejser," råbte Renée ude af stand til at skjule den bevægelse, hvori denne efterretning satte hende.

"Ak ja, frøken," svarede Villefort, "jeg må!"

"Og hvor rejser De hen?" spurgte markisen.

"Det er en hemmelighed, der tilhører retten, nådige frue! Men hvis imidlertid nogen her har kommissioner i Paris, er der en af mine venner, der rejser i aften og med fornøjelse vil besørge dem."

Alle de tilstedeværende betragtede hverandre.

"De har forlangt at tale med mig under fire øjne?" sagde markis'en.

"Ja, lad os gå ind i Deres kabinet."

Markis'en tog Villeforts arm og gik ud med ham.

"Nå?" spurgte han, da de var kommet ind i hans værelse. "Hvad er det da?"

"Det er noget, som jeg tror er af den største vigtighed, og som nødsager mig til at rejse til Paris. Og nu, hr. markis! Undskyld mit spørgsmål: Har De penge stående i statsobligationer?"

"Hele min formue er bundet i statspapirer, omtrent seks-syv hundrede tusind francs."

"Så sælg obligationerne, hr. markis! Sælg dem, eller De er ruineret!"

"Men hvorledes vil De, at jeg skal sælge dem her?"

"De har en vekselerer, ikke sandt?"

"Ja!"

"Giv mig et brev til ham og lad ham sælge dem omgående. Måske kommer jeg endog for sent."

"For satan!" råbte markis'en. "Så lad os ikke spilde tiden."

Og han satte sig ved sit bord og skrev et brev til sin vekselerer, i hvilket han befalede ham at sælge obligationerne for, hvad han kunne få for dem.

"Da jeg nu har dette brev," sagde Villefort, idet han gemte det omhyggeligt i sin brevtaske, "behøver jeg et andet."

"Til hvem?"

"Til kongen."

"Til kongen?"

"Ja!"

"Men jeg vover ikke at skrive direkte til Hans Majestæt."

"Det er heller ikke det, jeg forlanger, men jeg ønsker, at De vil forlange det af hr. Servieux. Han må give mig et brev, ved hjælp af hvilket jeg kan komme til kongen uden at underkaste mig det ceremoniel at forlange en audiens, hvilket vil spilde den kostbare tid."

"Men har De ikke politimesteren, der har fri adgang til Tuilerierne, ved hans hjælp kan De jo let komme til kongen?"

"Ja, men det er uklogt, at jeg deler den fortjeneste at meddele efterretningen, som jeg bringer, med en anden. Politimesteren ville naturligvis sætte mig i anden række og berøve mig fordelen af min rejse. Forholdet er det, at min løbebane er sikret, hvis jeg først kommer til Tuilerierne, for jeg kan gøre kongen en tjeneste, som han aldrig vil kunne glemme."

"Hvis dette er tilfældet, så skynd Dem at gøre Deres forberedelser. Jeg skal kalde på Servieux og lade ham skrive et brev, der kan tjene Dem som pas."

"Godt! Spild ikke tiden, for inden et kvarter er gået, må jeg være på postvognen."

"Lad Deres vogn holde uden for døren."

"Det skal jeg. De vil måske undskylde mig hos fru markisen og hos frøken de Saint-Meran, som jeg forlader på en sådan dag med den dybeste sorg."

"De vil finde Dem begge i mit værelse, så kan De sige Dem farvel der."

"Tusind tak. Men sørg så for brevet!"

Markis'en ringede, en tjener kom.

"Sig til greven af Servieux, at jeg venter ham her," sagde Markis'en. "Gå nu!" vedblev han, idet han vendte sig til Villefort.

"Jeg går og skal straks være tilbage igen."

Og Villefort ilede af sted, men da han nåede døren, faldt det ham ind, at hele byen måske kunne blive forskrækket ved at se generalprokurørens fuldmægtig løbe således, og han fortsatte derfor i sin sædvanlige værdige gang. Ved sin dør så han en skikkelse, der ventede på ham, et hvidt spøgelse, ubevægeligt i mørket. Det var den smukke, katatoniske pige, der, da hun ikke havde hørt noget om Edmond, og natten brød frem, havde forladt sin bolig for at få at vide, hvorfor hendes kæreste var arresteret. Da Villefort nærmede sig, forlod hun muren, som hun havde lænet sig til, og trådte i vejen for ham. Dantès havde talt til Villefort om sin kæreste, og Mercédès behøvede ikke at nævne sit navn, for at Villefort skulle kende hende. Han blev overrasket ved denne piges skønhed og værdighed, og da hun spurgte, hvad der var blevet af hendes brudgom, forekom det ham, som var han selv den anklagede og hun hans dommer.

"Den mand, De taler om," sagde Villefort heftigt, "er en stor forbryder, og jeg kan ikke gøre noget for ham."

Mercédès sukkede dybt, og da Villefort ville gå videre, standsede hun ham endnu engang.

"Men sig mig i det mindste, hvor han er," bad hun, "for at jeg kan vide, om han er død eller levende."

"Jeg ved det ikke!" sagde Villefort.

Forvirret ved pigens faste blik og ydmygt bedende stilling stødte han hende til side og trådte ind, hvorpå han heftigt lukkede døren for at udelukke den smerte, hun voldte ham. Men smerten lader sig ikke således lukke ude. Da Villefort var kommet ind i sin stue, blev han svimmel. Han udstødte et klagende suk, der lignede en hulken, og sank tilbage i en stol.

Nu fødtes der i hans hjerne den første rift til et dødeligt sår. Dette menneske, som han ofrede for sin ærgerrighed, denne uskyldige, som nu bødede for hans forbryderiske fader, syntes han at se bleg og truende, rækkende hånden til sin brud, der var bleg som han. Skæbnens hævnende gudinder, furierne, begyndte at martre ham. Der var endnu i hans sjæl et øjebliks anger. Flere gange havde han uanfægtet dømt en forbryder fra livet, og erindringen om de henrettede havde ikke engang frembragt en sky på hans pande, for disse anklagede var strafskyldige, eller Villefort troede i det mindste, at de var det. Men denne gang var det noget ganske andet. Denne gang var han ikke mere dommer, men han var bøddel. Og mens han tænkte på dette, følte han en heftig og smertefuld hjertebanken.

Villeforts sår var af den slags, der ikke lukker sig i hast, men som gang på gang åbner sig igen mere blodige og smertefuldere end før. Hvis Renées blide stemme i dette øjeblik havde lydt for hans øren for at bede ham om nåde, hvis den smukke Mercédès var trådt ind og havde sagt til ham: "I den Guds navn, der ser og dømmer os, giv mig min kæreste tilbage," havde han sikkert underskrevet ordren til hans frihed, hvor megen fare han end derved havde udsat sig for. Men ingen stemme hviskede i stilheden, og døren gik kun op for hans tjener, der kom for at sige ham, at posthestene var spændt for rejsevognen. Villefort rejste sig eller rettere sagt sprang op som et menneske, der sejrer i en indre kamp, ilede til sin pult, stak alt det guld, han fandt der, i lommen, gik et par gange i heftig bevægelse frem og tilbage i værelset med hånden på panden og mumlede nogle uforståelige ord, og da han mærkede, at hans

kammertjener havde hængt ham kappen om skuldrene, gik han ud, sprang i vognen og befalede med et par ord, at kusken skulle holde i Rue Grand-Cours uden for hr. de Saint-Merans dør.

Den ulykkelige Dantès var fortabt.

Som hr. de Saint-Meran havde lovet, fandt Villefort markisen og Renée i kabinettet. Den unge mand skælvede, da han så Renée, for han troede, at hun på ny ville bede ham om at løsgive Dantès. Men den unge pige var kun beskæftiget med en eneste tanke: Villeforts bortrejse. Villefort rejste i det øjeblik, han skulle blive hendes mand. Han kunne ikke sige, når han kom tilbage, og i stedet for at beklage Dantès forbandede Renée den mand, hvis forbrydelse skilte hende fra den elskede.

Hvad måtte da Mercédès sige! Den stakkels unge pige havde ved hjørnet af Rue de la Loge truffet Fernand, der havde fulgt efter hende. Hun var vendt tilbage til cataloniernes by og havde i sin fortvivlelse kastet sig på sengen. Foran denne seng var Fernand faldet på knæ, og idet han trykkede den iskolde hånd, som Mercédès ikke tænkte på at trække tilbage, dækkede han den med brændende kys, som hun ikke følte. Således tilbragte hun natten, lampen gik ud, da der ingen olie var i den. Hun så ikke mere mørket, end hun havde set lyset, og dagen vendte tilbage, uden at hun mærkede det. Smerten havde givet hende et bind for øjnene, der ikke tillod hende at se andet end Edmond.

"Å, du er her?" sagde hun omsider, idet hun vendte sig til den side, hvor Fernand var.

"Jeg har ikke forladt dig siden i går!" svarede han med et suk.

Hvad hr. Morrel angik, da havde han ikke følt sig overbevist. Han havde erfaret, at Dantès efter sit forhør var blevet sat i fængsel. Han var derpå ilet til alle sine venner. Han havde begivet sig til de personer i Marseille, der kunne have indflydelse, men det rygte var allerede udbredt, at den unge mand var arresteret som mistænkt for at være bonapartist, og da de mest forvovne på den tid betragtede ethvert forsøg af Napoleon på igen at bestige tronen som en fantastisk drøm, havde han ikke truffet andet end frygt og afslag, og han var gået fortvivlet hjem med den overbevisning, at sagen var højst alvorlig, og at ingen kunne udrette noget.

Caderousse var meget urolig og bange. I stedet for at gå ud, som hr. Morrel havde gjort, i stedet for at forsøge noget skridt til at redde Dantès, havde han lukket sig inde med to flasker vin og forsøgt på at fordrive sin angst med en rus. Men i den sindstilstand, han befandt sig, var to flasker alt for lidt til at berøve ham hans dømmekraft. Han var dog blevet alt for beruset til at hente mere vin, men ikke fuld nok til, at drukkenskaben kunne udslukke hans erindringer, og således sad han med hovedet støttet på hænderne lige for sine to tomme flasker og så ved skinnet af sit flakkende lys alle de spøgelser, Hoffmann havde sået på sine manuskripter, danse bag et sort og fantastisk slør.

Danglars alene var hverken plaget eller urolig, han var endogså munter, for han havde hævnet sig på en fjende og sikret sig den plads på *Farao*, som han var bange for at miste. Danglars var et af de beregnende mennesker, der fødes med en pen bag øret og et blækhus i stedet for hjerne. Alt i denne verden var for ham subtraktion eller multiplikation, og et tal

forekom ham langt mere værdifuldt end et menneske, når dette tal kunne forøge den sum, som mennesket muligvis ville formindske.

Danglars havde lagt sig til sengs som sædvanlig og sov roligt.

Da Villefort havde modtaget brevet af hr. de Servieux, adresseret til greven af Blacas, kysset Renée på begge kinder og fru de Saint-Meran på hånden samt taget afsked med markis'en, ilede han af sted på vej til Aix.

Den gamle Dantès var halvt død af smerte og angst, og hvad Edmond angår, da ved vi, hvorledes han befandt sig.

10. Kabinettet i Tuilerierne

Vi vil nu forlade Villefort på vejen til Paris, hvortil han iler, idet han betaler tredobbelte drikkepenge for at komme hurtigt af sted, og vandre igennem de to-tre sale, der i Tuilerierne fører til det lille kabinet med buede vinduer, der er så velkendt som Napoleons og Ludvig den Attendes kæreste værelse, ligesom det senere blev Louis Philippes. I dette værelse, ved det bord, som han havde bragt med fra Hartwell, og som han ifølge en af de griller, der er så sædvanlige hos fornemme personer, holdt meget af, sad kong Ludvig den Attende og hørte adspredt på en mand på et halvt hundrede år med gråt hår og et ædelt og strengt ansigt, idet han bestandig skrev bemærkninger i randen af en Horats.

"De sagde altså, min herre?" spurgte kongen.

"At jeg er meget urolig, Deres Majestæt!"

"Har De da i drømme set syv fede køer og syv magre?"

"Nej, Deres Majestæt, for dette ville ikke forkynde os andet end syv ufrugtbare år, og under en konge, der er så forudseende som Deres Majestæt, behøver man ikke at frygte for hungersnød, men, Deres Majestæt, jeg tror, jeg har al mulig grund til at tro, at der rejser sig et uvejr i syden."

"Jaså, min kære greve!" svarede Ludvig den Attende. "Jeg tror, at De er slet underrettet, jeg ved tværtimod ganske bestemt, at der i det hjørne er glimrende vejr." – Hvor alvorlig en mand Ludvig den Attende end var, holdt han dog af en let spøg.

"Sire!" sagde hr. de Blacas. "Kunne Deres Majestæt, om ikke for andet så dog for at berolige en trofast tjener, ikke sende

pålidelige mænd til Languedoc og Provence for at indhente underretning om stemningen i disse to provinser?"

"*Canimus surdis*," svarede kongen, idet han bestandig vedblev at skrive bemærkninger i sin Horats.

"Sire!" svarede hofmanden med et smil, for at det skulle lade, som om han forstod disse ord af digteren fra Venusium. "Deres Majestæt kan have fuldkommen ret, når De stoler på den gode ånd, der hersker i Frankrig, men jeg er bange for, at jeg ikke så ganske har uret, når jeg frygter for et eller andet fortvivlet forsøg."

"Af hvem da?"

"Af Bonaparte eller i det mindste af hans parti."

"Min kære Blacas," sagde kongen, "De forhindrer mig i at arbejde med Deres angst."

"Sire! Jeg ville ønske, jeg kunne føle den samme tryghed som Deres Majestæt."

"Vent, min kære greve, vent! Jeg har lige en meget heldig bemærkning om dette *pastor quum traneret*."

Der opstod et øjebliks tavshed, under hvilken Ludvig den Attende indførte en ny bemærkning i randen af sin Horats med en skrift, der var så lille som mulig. Da denne bemærkning var optegnet, sagde han: "Bliv så ved, min kære greve!"

"Sire," sagde hr. de Blacas, "jeg er nødt til at sige Dem, at det ikke er rygter uden grund, ikke tilfældige, upålidelige efterretninger, der foruroliger mig. Det er en rettænkende mand, der fortjener min hele tillid, og som jeg har givet det hverv at passe på i syden." Greven betænkte sig, idet han udtalte dette. "Han er kommet med postheste for at sige mig, at en stor fare truer kongen, og at han derfor er ilet hid."

"*Mala ducis avi domum*," vedblev Ludvig den Attende, idet han stadig skrev bemærkninger i sin Horats.

"Ønsker Deres Majestæt, at jeg ikke mere skal vedblive om dette?"

"Nej, min kære greve! Men dernede til venstre vil De finde politiministerens rapport fra i går. Der er han jo selv. Siger De ikke, at det er politiministeren?" vedblev Ludvig den Attende, idet han henvendte sig til tjeneren, der meldte besøget. "Træd ind, baron Dandré, og fortæl greven Deres nyeste efterretninger om Bonaparte. Forti intet om vor stilling, hvor alvorlig den end er. Lad os se! Er Elba en vulkan, og vil den udspy en flammende, rædselsfuld krig, *bella, horrida bella*?"

"Har det behaget Deres Majestæt," sagde ministeren, "at gennemlæse min rapport fra i går?"

"Ja vist, men fortæl selv greven, der ikke kan finde den, hvad rapporten indeholder. Forklar ham, hvad usurpatoren tager sig for på sin ø."

"Min herre," sagde baronen til greven, "alle Hans Majestæts trofaste tjenere bør glæde sig over de nyeste efterretninger, som vi har modtaget fra Elba, Bonaparte -"

Ministeren betragtede Ludvig den Attende, der var beskæftiget med at skrive en bemærkning og ikke engang løftede hovedet. "Bonaparte," vedblev baronen, "keder sig ganske forfærdeligt. Han tilbringer hele dagen med at se på, at hans minører arbejder i Porto-Longone. Han klør sig til afveksling, som Hans Majestæt Kongen nådigt har bemærket. Bonaparte lider jo af en hudsygdom, eksem, der brænder ham som ild. Ja, hvad der er endnu mere, vi er næsten visse på, at usurpatoren inden kort tid vil være gal."

"Gal!"

"Ja, bindegal! Hans hoved bliver mere og mere svagt. Snart græder han sine modige tårer, snart ler han af fuld hals. Undertiden tilbringer han et par timer på strandbredden med at slå smut i vandet, og når stenen har slået fem smut, synes han at være lige så glad, som om han havde vundet et nyt slag ved Marengo eller Austerlitz. Det må De dog indrømme er tegn på galskab."

"Eller visdom, hr. baron! Eller på visdom!" sagde Ludvig den Attende leende. "Oldtidens store hærførere morede sig også med at slå smut. Læs hos Plutark om Scipio Africanus. Men De må fortsætte, Dandré," sagde Ludvig den Attende. "Blacas er ikke overbevist endnu. Fortæl ham om usurpatorens omvendelse." Ministeren bukkede, Blacas så spørgende fra den ene til den anden.

"Ja," fortsatte politiministeren, "for kort tid siden holdt han revue over sine gamle "brumbasser", og da der var to-tre af dem, som udtrykte ønsket om at vende tilbage til Frankrig, gav han dem afsked og opfordrede dem indtrængende til at gå i den franske konges tjeneste. Det var virkelig hans ord, som jeg har fået dem refereret."

"Nå, Blacas! Hvad mener De derom?" sagde kongen, idet han et øjeblik hørte op med at gøre uddrag af den tykke bog, der lå for ham.

"Jeg mener, Deres Majestæt, at politiministeren eller også jeg selv tager fejl. Men da det er umuligt, at det kan være politiministeren, fordi det er ham, der skal våge over Deres Majestæts sikkerhed og ære, er det sandsynligvis mig. Imidlertid, Sire! Hvis jeg var i Deres Majestæts sted, ville jeg

udspørge den person, jeg taler om. Jeg beder endogså om, at Deres Majestæt vil gøre ham denne ære."

"Meget gerne, greve! På Deres anbefaling vil jeg modtage, hvem det skal være, men jeg vil modtage ham med våben i hænde. Hr. minister, har De en nyere rapport end denne her, som er dateret den tyvende februar? Nu skriver vi allerede den fjerde marts."

"Nej, Sire! Men jeg venter hvert øjeblik en. Jeg har været ude siden i morges, og måske er den ankommet, mens jeg var fraværende."

"Gå da hjem, og hvis der er kommet en, så bring den, men hvis der ingen er kommet -!" vedblev Ludvig den Attende leende, "så sæt en sammen. Er det ikke således, man bærer sig ad?"

"O, Sire!" svarede ministeren. "I den henseende behøver der ikke at opfindes noget! Hver dag fyldes vore skriveborde med de mest omstændelige angivelser, der kommer fra en mængde fattige stympere, som venter en smule erkendtlighed for de tjenester, som de ganske vist ikke viser, men som de gerne vil vise. De stoler på tilfældet, og de håber, at en eller anden begivenhed engang skal stadfæste deres forudsigelser en smule."

"Det er godt! Gå, min herre," sagde Ludvig den Attende, "og husk, at jeg venter på Dem!"

"Jeg skal skynde mig, så meget jeg kan, Sire! Om ti minutter er jeg tilbage."

"Og, Sire," sagde hr. de Blacas, "jeg vil gå for at hente mit sendebud."

"Vent lidt," svarede kongen. "Jeg må give Dem et andet våben: En skaldet ørn, der holder et forgæves kæmpende bytte i kløerne, derunder devisen: *Tenax*. For resten ville jeg netop rådføre mig med Dem om dette sted: *Molli fugiens anhelitu*. De ved, at talen er om hjorten, der flyr for ulven. Er De ikke jæger – en stor ulvejæger? Hvordan finder De som sådan det udtryk: *Molli anhelitu*?"

"Beundringsværdigt, Sire! Men mit sendebud er som den hjort, De taler om, for han har kørt næsten hundrede mil med postheste i løbet af tre dage."

"Det er at gøre sig megen umage og meget besvær, min kære greve, da vi har telegrafen, der kun behøver tre-fire timer."

"Sire! De lønner den stakkels, unge mand slet, skønt han kommer så langt fra og med sådan iver for at give Deres Majestæt en nyttig underretning. Jeg anråber Dem, modtag ham vel, om ikke for andet så dog for de Servieux' skyld, der anbefaler ham."

"Hr. de Servieux, min broders kammerherre?"

"Ja."

"Han er jo i Marseille."

"Det er derfra, han skriver til mig."

"Taler han da også om sammensværgelsen?"

"Nej, men han anbefaler mig de Villefort og beder mig indføre ham til Deres Majestæt."

"De Villefort!" råbte kongen. "Hvorfor sagde De mig ikke hans navn straks?" vedblev han, idet hans ansigt begyndte at røbe nogen uro.

"Sire! Jeg troede ikke, at Deres Majestæt kendte dette navn."

"Jo vist," svarede kongen. "Det er en alvorlig, fornem, men især ærgerrig sjæl. De kender hans fader af navn – Noirtier!"

"Noirtier? Girondineren? Senatoren?"

"Netop!"

"Og Deres Majestæt har ansat sønnen af et sådant menneske?"

"Min kære greve! Jeg har sagt Dem, at Villefort er ærgerrig. For at stige højt vil han ofre alt, endogså sin fader."

"Jeg må altså lade ham komme ind, Sire?"

"Hvor er han?"

"Han venter nedenfor i min vogn."

Greven gik, og Ludvig den Attende blev alene tilbage. Han vendte igen øjnene til sin Horats og mumlede:

"*Justum et tenacem prospositi virum.*"

Hr. de Blacas kom sammen med Villefort, hvis støvede dragt, der slet ikke var overensstemmende med brugen ved hoffet, havde vakt betænkeligheder hos ceremonimesteren, der blev ganske forbløffet over, at dette unge menneske var så uforskammet at forlange at træde frem for kongen i en sådan påklædning, men greven ryddede med et eneste ord alle hindringer af vejen: "Det er Hans Majestæts ordre!" Kongen sad på samme sted, hvor greven havde forladt ham.

"Træd ind, hr. de Villefort," sagde kongen, "træd ind!"

Villefort hilste og gjorde et par skridt fremad i forventning om, at kongen ville stille ham et spørgsmål.

"Hr. de Villefort!" sagde Ludvig den Attende. "Greven af Blacas påstår, De har noget vigtigt at fortælle mig."

"Sire, greven har ret, og jeg håber, at Deres Majestæt selv vil erkende det!"

"For det første og frem for alt, er ulykken efter Deres mening så stor, som man vil have mig til at tro?"

"Sire! Jeg anser den for meget stor, men jeg håber, at den på grund af den hast, hvormed jeg har rejst, vel vil kunne lade sig ændre."

"Lad mig da høre," sagde kongen, der begyndte at blive urolig over den angst, som havde forandret de Blacas' ansigtstræk og de Villeforts stemme.

"Tal, og begynd med begyndelsen! Jeg holder af orden i enhver sag."

"Sire! Jeg er kommet så hurtigt som muligt til Paris for at meddele Deres Majestæt, at jeg ifølge min bestilling har opdaget ikke en af de almindelige sammensværgelser, der oftest er uden følger, og som hver dag opfindes af pøbelen og hæren, men en virkelig sammenrotning, en orkan, der truer Deres Majestæts trone. Sire! Usurpatoren bevæbner tre skibe. Han har lagt en plan, måske tåbelig, men altid farlig, hvor tåbelig den end er. I dette øjeblik må han have forladt Elba for at gå, jeg ved ikke selv hvorhen, men ganske sikkert for at prøve en landgang enten i Neapel eller på Toscana eller måske endog i Frankrig. Deres Majestæt ved jo, at han har vedligeholdt forbindelser både i Frankrig og Italien."

"Ja," sagde kongen i heftig bevægelse. "Det ved jeg, og nylig har man underrettet mig om, at der har fundet bonapartistiske møder sted i Rue St. Jacques, men hvordan har De erfaret dette?"

"Under et forhør over en mand i Marseille, som jeg i lang tid har holdt øje med, og som jeg lod arrestere den dag, jeg rejste. Denne mand, en sømand, der var mig mistænkelig, har

hemmeligt været på Elba. Han har talt med stormarskallen, der har givet ham et mundtligt ærinde til en bonapartist i Paris, hvis navn jeg ikke har kunnet få ham til at opgive. Men dette ærinde var at forberede folket på en tilbagekomst, der er nær forestående."

"Hvor er dette menneske?" spurgte Ludvig den Attende.

"I fængsel, Sire."

"Og De har fundet sagen vigtig?"

"Så vigtig, Sire, at jeg, da denne begivenhed overraskede mig midt i en familiefest, ja endog på min forlovelsesdag, forlod brud og venner og opsatte alt for at ile til Deres Majestæt med underretningen."

"En sammensværgelse i vore tider," sagde Ludvig den Attende, "er en let sag at opdigte, men vanskelig at udføre, fordi vi, der nylig igen er ophøjet på vore fædres trone, har øjnene åbne for det forbigangne, det nærværende og det kommende. I ti måneder har mine ministre fordoblet deres årvågenhed for, at kysterne af Middelhavet kunne være vel vogtede. Hvis Bonaparte gør landgang i Neapel, vil hele den hellige alliance være på benene, førend han er kommet til Piombino. Toscana er et fjendtligt land. Gør han landgang i Frankrig, vil det kun være med en håndfuld mennesker, og vi kan få bugt med ham, da han er afskyet af hele nationen. Vær derfor kun rolig, min herre, men gør ikke desto mindre regning på vor kongelige erkendtlighed."

"Ah, se der, politiministeren!" råbte greven af Blacas.

I dette øjeblik viste politiministeren sig virkelig i døren, bleg, skælvende og med forvildede blikke. Villefort gjorde et skridt

for at trække sig tilbage, men et håndtryk af Blacas standsede ham.

11. Der korsikanske uhyre

"Hvad fejler De, hr. baron?" råbte kongen. "De ser jo ganske forstyrret ud. Har denne forvirring nogen forbindelse med det, som hr. Blacas sagde og de Villefort bekræfter?"

"Sire!" stammede baronen.

"Nu vel, lad os høre," sagde Ludvig den Attende.

"O, Sire, hvilken skrækkelig ulykke! Jeg er ganske utrøstelig! – Tronrøveren har forladt Elba den seksogtyvende februar og er landet den første marts."

"Hvor da? I Italien?" spurgte kongen.

"I Frankrig, Sire! I en lille havn i nærheden af Antibes."

"Usurpatoren er landet i Frankrig nær ved Antibes, to hundrede og halvtreds mil fra Paris – den første marts – og De får først underretning derom i dag, den fjerde marts! Man har givet Dem en falsk beretning."

"Ak, Sire, det er kun alt for sandt."

Ludvig den Attende gjorde en heftig bevægelse, der røbede både vrede og skræk. "I Frankrig?" råbte han. "Usurpatoren i Frankrig! Så har man ikke holdt øje med dette menneske! Eller hvem ved, om man ikke har været i ledtog med ham?"

"Sire!" råbte greven af Blacas. "En mand som politiministeren kan man ikke beskylde for forræderi! Sire, vi har alle været blinde."

"Men -" sagde Villefort, derpå holdt han pludselig inde. "Om forladelse, Sire!" sagde han, idet han bukkede. "Min iver henrev mig. Deres Majestæt vil allernådigst tilgive mig!"

"Tal dristigt!" sagde Ludvig den Attende. "De alene har advaret os, hjælp os nu at finde på råd."

"Sire," sagde Villefort, "usurpatoren er afskyet i de sydlige egne. Jeg tror, at hvis han vover sig derhen, vil man let kunne bringe Provence og Languedoc på benene imod ham."

"Ja, sikkert," sagde ministeren, "men hvis han marcherer over Gay og Sisteron?"

"Han marcherer! Han marcherer!" sagde Ludvig den Attende. "Han marcherer altså mod Paris?" Politiministeren indtog en talende tavshed.

"Og Dauphiné?" spurgte kongen Villefort. "Tror De, at man kan rejse denne provins ligesom Provence?"

"Sire, det gør mig ondt, at jeg må sige Deres Majestæt en grusom sandhed, men stemningen i Dauphiné er langtfra at være så god som i Provence og Languedoc. Bjergboerne er bonapartister, Sire!"

"Og hvor mange mennesker har han med sig?" spurgte Ludvig den Attende.

"Jeg ved det ikke!" svarede politiministeren.

"De ved det ikke? Har De glemt at skaffe Dem underretning om denne omstændighed? Det er sandt, at den just ikke er af større vigtighed!" føjede han til med et bittert smil.

"Sire! Beretningen anførte kun, at usurpatoren var gået i land, og hvilken vej han havde taget."

"Og hvordan har De fået denne beretning?" spurgte kongen. Ministeren slog øjnene ned, og en dyb rødme dækkede hans pande. "Gennem telegrafen, Sire!"

Ludvig den Attende gjorde et skridt fremad og lagde armene over kors, som Napoleon ville have gjort.

"At falde," sagde han, der straks havde følt den afgrund, der truede monarkiet. "At falde og erfare sit fald gennem

telegrafen! Jeg ville hellere bestige min broders skafot end således stige ned af Tuileriernes trappe, forjaget af det latterlige! Min herre! De ved ikke, hvad det vil sige i Frankrig."

"Sire, Sire!" mumlede ministeren. "Hav medlidenhed!"

"Kom her, de Villefort!" vedblev kongen, idet han henvendte sig til den unge mand, der stod ubevægelig i baggrunden og fulgte denne samtale. "Kom nærmere og fortæl denne herre, at man overalt i Frankrig var klar over det, som han ikke har vidst."

"Sire, det var umuligt at gætte de planer, Bonaparte skjulte for hele verden!" stammede ministeren.

"Umuligt? Det er et stort ord, min herre! Ulykkeligvis er det med store ord som med store mænd, jeg har målt dem. Umuligt! Og det for en minister, som har en mægtig organisation, bureauer, agenter og femten hundrede tusinde francs af de hemmelige fonds, at vide det, der foregår tres mil fra de franske kyster! Denne herre, som ikke har nogen af disse midler til sin hjælp, en underordnet øvrighedsperson, vidste mere derom end De med alt Deres politi, og han ville have reddet min krone, hvis han ligesom De havde haft ret til at råde over en telegraf." – Politiministeren vendte sit blik til Villefort med et udtryk af den dybeste græmmelse, og Villefort slog øjnene ned med en triumfators beskedenhed.

"Jeg siger ikke dette med hensyn til Dem, min kære Blacas!" vedblev Ludvig den Attende. "For om De end ikke har opdaget noget, har De dog i det mindste fået det sunde indfald at vedblive med Deres mistanke. En anden end De ville måske have betragtet hr. Villeforts opdagelse som ubetydelig eller måske endog anset den for opstået af begærlighed efter at gøre

lykke og derfor have ventet på telegrammer." Disse ord sigtede til det, som politiministeren havde udtalt med så megen selvtillid for en time siden. Villefort begreb kongens spot. En anden ville måske have ladet sig beruse af en sådan lovtale, men han frygtede at gøre ministeren til sin dødelige fjende, skønt han følte, at denne var uigenkaldelig styrtet. Ministeren, der i hele sin magtfuldkommenhed ikke havde været i stand til at gætte Napoleons hemmelighed, kunne virkelig i sin angst komme til at Ødelægge Villefort. Han behøvede blot at forhøre Dantès. Han kom derfor ministeren til hjælp i stedet for at angribe ham.

"Sire!" sagde Villefort. "Hurtigheden, hvormed denne begivenhed har udviklet sig, bør vise Deres Majestæt, at Gud alene har kunnet forhindre den ved at rejse en storm. Det, som Deres Majestæt antager for virkningen af dyb skarpsindighed fra min side, er ene og alene en tilfældighed. Jeg har som trofast tjener benyttet mig af dette tilfælde, det er det hele! Ros mig derfor ikke mere, end jeg fortjener, Sire!"

Politiministeren takkede den unge mand med et talende blik, og Villefort indså, at hans plan var lykkedes, det vil sige, at han uden at tabe noget i kongens gunst havde forskaffet sig en ven, som han, hvis noget gik galt, kunne stole på.

"Det er godt," sagde kongen, "og nu, mine herrer," vedblev han, idet han vendte sig til de Blacas og politiministeren, "behøver jeg Dem ikke mere, De kan gå. Det, jeg har tilbage at gøre, hører under krigsministeren."

"Til alt held, Sire," sagde hr. de Blacas, "kan vi stole på hæren. Deres Majestæt ved, hvor hengiven alle rapporter afmaler den."

"Tal nu ikke til mig om rapporter, greve, nu da jeg ved, hvilken tillid man kan have til dem. Men mens vi nu er ved sagen, hvorledes har De fået underretning om begivenheden i Rue Saint-Jacques?"

"Om begivenheden i Rue Saint-Jacques?" råbte Villefort, der ikke var i stand til at holde dette udbrud tilbage. Men idet han pludselig holdt inde, sagde han: "Om forladelse, Sire! Min hengivenhed for Deres Majestæt får mig bestandig til at glemme den ærbødighed, jeg har for Dem."

"Sig, hvad De vil," svarede Ludvig den Attende. "De har i dag erhvervet Dem ret til at spørge."

"Sire!" sagde politiministeren. "Jeg ville netop i dag meddele Deres Majestæt de nye underretninger, som jeg har samlet om denne begivenhed, da Deres Majestæts opmærksomhed blev henvendt på den frygtelige katastrofe i Juanbugten. I øjeblikket vil disse efterretninger ikke have nogen interesse mere for Deres Majestæt."

"Tværtimod!" sagde Ludvig den Attende. "Denne sag synes mig at stå i direkte forbindelse med den, der nu beskæftiger os, og general d'Espinays død kan måske bringe os på spor efter en stor sammensværgelse i det indre Frankrig." Ved navnet general d'Espinay skjalv Villefort.

"Sire!" sagde politiministeren. "Alt tyder på, at dette dødsfald ikke er selvmord, som man i begyndelsen har troet, men at generalen er blevet myrdet af en anden. d'Espinay gik, som det synes, fra en bonapartistisk klub, da han forsvandt. En ukendt mand var samme morgen kommet for at tale med ham og havde aftalt et møde i Rue Saint-Jacques, men han har glemt nummeret." Mens politiministeren gav Ludvig den Attende

disse oplysninger, blev Villefort, der syntes at hænge ved hans læber, snart rød, snart bleg. Kongen vendte sig til ham: "Er det ikke Deres mening, ligesom det er min, de Villefort, at general d'Espinay, som man ville tro var en af usurpatorens folk, men som i virkeligheden var mig hengiven, er blevet myrdet af en bonapartist?"

"Det er sandsynligt, Sire!" svarede Villefort. "Men ved man intet mere?"

"Man er på spor efter den mand, der har sat ham stævne."

"Man er på spor efter ham?" gentog Villefort.

"Ja, tjeneren har givet mig hans signalement. Det var en mand på et halvt hundrede år, mørk med sorte øjne, dækkede af tykke øjenbryn, og med stort overskæg. Han var klædt i en blå diplomatfrakke og bar æreslegionens kors i knaphullet. I går har man fulgt en person, hvis signalement svarede fuldkommen til det, jeg har angivet, men man har tabt ham af syne på hjørnet af Rue Jusienne og Coq-Héron." Villefort havde støttet sig til ryggen af en lænestol, for mens politiministeren talte, var det ham, som om hans ben lammedes under ham. Da han hørte, at den ukendte var undgået den politibetjent, der forfulgte ham, begyndte han igen at ånde friere.

"De må finde den mand," sagde kongen til politiministeren, "for hvis general d'Espinay, der i dette øjeblik ville have været os til største nytte, er blevet offer for et mord af en bonapartist eller ikke-bonapartist, skal hans morder blive straffet strengt." Villefort behøvede hele sin koldblodighed for ikke at røbe den angst, som kongens befaling indgav ham.

"Det er forunderligt," vedblev Ludvig den Attende harmfuldt. "Politiet tror at have klaret alt, når det har sagt: Der er begået et

mord, og især når det føjer til: Man er på spor efter forbryderen!"

"Sire, jeg håber, at Deres Majestæt i denne henseende skal blive tilfredsstillet."

"Det er godt! Nu ser vi, jeg skal ikke opholde Dem længere, baron! – De Villefort, De må være træt af den lange rejse. Søg Dem lidt hvile. De har vel taget logi hos Deres fader?" Det sortnede for Villeforts øjne.

"Nej, Sire!" sagde han. "Jeg bor i Hotel Madrid i Rue Tournon."

"Men De har dog besøgt hr. de Noirtier?"

"Sire! Jeg har straks ladet mig føre til greve de Blacas."

"Men De vil i det mindste besøge ham?"

"Det var ikke min hensigt, Deres Majestæt."

"Det er ret!" sagde Ludvig den Attende med et smil og på en måde, der viste, at alle disse spørgsmål ikke var stillet uden hensigt. "Jeg glemte, at De ikke stod på nogen god fod med hr. de Noirtier, og at det er et nyt offer, De bringer Deres konges sag, og som jeg må holde Dem skadesløs for."

"Sire! Den godhed, Deres Majestæt viser mig, er en belønning, der overgår min ærgerrighed så langt, at jeg intet mere har at forlange af kongen."

"Vi skal ikke glemme Dem, vær De kun rolig. Imidlertid" – kongen løste æreslegionens kors, som han i almindelighed bar på sin blå kjole ved siden af Sankt Ludvigs-Korset, og gav Villefort det – "imidlertid," sagde han, "tag dette kors!"

"Sire!" sagde Villefort. "Deres Majestæt tager fejl, dette er et officerskors."

"Tag det!" svarede Ludvig den Attende. "Tag det, som det er. Jeg har ingen tid til at lade hente et andet. Blacas, De må sørge

for, at bestallingen bliver udfærdiget for de Villefort."

Villeforts øjne fyldtes med tårer. Han tog korset og kyssede det.

"Og," spurgte han nu, "hvilke ordrer skal jeg have den ære at modtage af Deres Majestæt?"

"Hvil og tænk på, at De ingen mulighed har for at tjene mig her i Paris, men at De i Marseille kan være mig til megen nytte."

"Sire!" svarede Villefort, idet han bukkede. "Om en time har jeg forladt Paris."

"God rejse," svarede kongen, "og hvis jeg glemmer Dem, for kongers hukommelse er kort, så frygt ikke for at bringe Dem selv i erindring. Hr. baron! Giv ordre til, at man henter krigsministeren! Blacas, vil De blive!"

"de Villefort," sagde politiministeren, idet de gik ud af Tuilerierne, "De er trådt ind gennem den heldige port, og Deres lykke er gjort."

"Vil det mon vare længe?" mumlede Villefort, idet han hilste ministeren, hvis karriere var endt. En droske passerede forbi; Villefort sprang ind i den, lænede sig tilbage i vognen og overgav sig til sine ærgerrige drømmerier. Ti minutter efter var han hjemme. Han bestilte heste til at være rede om to timer og befalede, at man skulle bringe ham frokost. Han var i begreb med at sætte sig til bords, da der blev ringet på klokken. Kammertjeneren åbnede døren, og Villefort hørte en stemme, der nævnede hans navn.

"Hvem kan allerede vide, at jeg er her?" spurgte den unge mand. I samme øjeblik trådte kammertjeneren ind.

"Nå?" sagde Villefort. "Hvem er det? Hvem spørger efter mig?"

"En fremmed, der ikke vil sige sit navn."

"Hvordan ser han ud?"

"Det er en mand på et halvt hundrede år."

"Lille eller stor?"

"Omtrent af samme højde som herren, meget mørk, med sort hår, sorte øjenbryn og sort overskæg."

"Og klædt?" spurgte Villefort. "Hvordan er han klædt?"

"I en lang, blå, tætknappet diplomatfrakke, smykket med æreslegionens kors."

"Det er ham!" mumlede Villefort og blegnede.

"Nåda!" sagde den person, hvis udseende vi lige har beskrevet, idet han viste sig i døren. "Er det skik og brug i Marseille, at en søn lader sin fader vente i forgemakket?"

"Fader!" råbte Villefort. "Så har jeg altså ikke taget fejl. Jeg anede nok, at det var dig!"

"Hvis du anede, at det var mig," svarede gæsten, idet han satte sin stok i et hjørne af stuen og lagde sin hat på en stol, "så må du tillade mig at sige dig, kære Gerard, at det slet ikke er venligt af dig at lade mig vente."

"Forsvind, Germain!" sagde de Villefort.

Tjeneren gik, idet han tydeligt røbede sin forundring.

12. Fader og søn

Hr. Noirtier, for det var virkelig ham, der trådte ind, fulgte tjeneren med øjnene, lige til han havde lukket døren efter sig. Derpå gik han af frygt for, at man skulle lure i forgemakket, hen til døren og åbnede den. Denne forsigtighed var slet ikke overflødig, og den hurtighed, hvormed mester Germain trak sig tilbage, viste, at han ikke var fri for hin synd, der styrtede vore første forfædre i ulykke. Hr. Noirtier gjorde sig derpå selv den ulejlighed at lukke døren til soveværelset, og idet han rakte Villefort, der havde fulgt alle hans bevægelser med forundring, sin hånd, sagde han til den unge mand, idet han betragtede ham med et smil, hvis betydning ikke var vanskelig at gætte: "Du ser ikke ud til at være henrykt over at modtage mig?"

"Jo, fader," sagde Villefort, "jeg er henrykt, men jeg er blot så uforberedt på dit besøg, at det på en måde har gjort mig ganske forvirret."

"Men, min kære søn," sagde de Noirtier, idet han satte sig, "det forekommer mig, at jeg kunne sige det samme til dig. Hvordan hænger det sammen? Du meddelte mig, at din forlovelse skulle finde sted i Marseille den otteogtyvende februar, og den fjerde marts er du i Paris?"

"Ja, det er jeg, fader," svarede de Villefort, idet han nærmede sig til Noirtier. "Beklag dig ikke derover, for det er for din skyld, jeg er kommet, og denne rejse vil måske frelse dig."

"Virkelig?" sagde hr. Noirtier, idet han ligegyldig strakte sig i lænestolen. "Fortæl mig engang hvorfor, min hr. øvrighedsperson. Det lyder pudsigt."

"Fader, har du hørt tale om en vis bonapartistisk klub, der holder til i Rue Saint-Jacques?"

"Nummer 53. Ja! Jeg er dens vicepræsident."

"Fader, din koldblodighed får mig til at skælve."

"Hvad tænker du på, min kære! Når man har været dødsdømt af Bjerget, når man er kørt ud af Paris i et hølæs, når man er blevet forfulgt i hederne ved Bordeaux af Robespierres støverhunde, vænner man sig til mange ting. Bliv bare ved. Hvad er der foregået i klubben i Rue Saint-Jacques?"

"Der er foregået det, at man har ladet general d'Espinay komme, og general d'Espinay, der gik ud af sit hus klokken ni om aftenen, er blevet fundet dagen derpå i Seinen."

"Og hvem har fortalt dig denne smukke historie?"

"Kongen selv."

"Nå!" sagde Noirtier. "Til gengæld for din historie vil jeg fortælle dig noget nyt."

"Jeg tror, at jeg allerede ved det, som du vil sige mig."

"Ah! Du ved altså, at kejseren er landet?"

"Stille, fader! Jeg beder både for din egen skyld og for min! Ja, jeg ved denne nyhed, og jeg vidste den endog før du, for i tre dage er jeg ilet fra Marseille til Paris, rasende over, at jeg ikke kunne kaste den nyhed, som brændte i mit hjerte, to hundrede mil foran mig."

"På tre dage? Er du forrykt? For tre dage siden var kejseren endnu ikke landet."

"Jeg kendte planen."

"Hvorledes det?"

"Af et brev, der var adresseret til dig fra Elba, og som jeg fandt i sendebuddets tegnebog. Hvis dette brev var faldet i en andens

hænder, ville du måske i dette øjeblik have været skudt."
Villeforts fader gav sig til at le. "Det synes, som om restaurationen har lært af kejserdømmet at ekspedere tingene i en hast! Skudt! Hvilken forestilling! Og brevet, hvor er det? Jeg kender dig alt for godt til at frygte for, at du har ladet det tage fra dig."

"Jeg har brændt det af frygt for, at der skulle blive et eneste stykke tilbage af det, for dette brev var din dødsdom."

"Og en ulykke for din fremtid!" sagde Noirtier koldt. "Ja, men jeg har intet at frygte, eftersom du tager mig under din beskyttelse."

"Jeg har gjort mere end det! Jeg har frelst dig."

"For pokker, dette bliver jo dramatisk! Forklar dig!"

"Jeg vender tilbage til denne klub i Rue Saint-Jacques."

"Det lader til, at den klub ligger de herrer i politiet meget på hjerte. Hvorfor har de ikke søgt bedre? De kunne let have fundet den."

"De har ikke fundet noget, men de er på spor."

"Det er det rigtige ord, det ved jeg nok. Når politiet har forsømt noget, siger det, at det er på spor, og regeringen venter roligt, indtil man en dag kommer og hvisker den i øret: Sporet er tabt."

"Ja, men man har fundet et lig. Generalen er blevet dræbt, og i hele landet kalder man det et mord."

"Et mord, siger du? Der er intet, som beviser, at generalen er blevet myrdet. Man finder hver dag mennesker i Seinen, der har druknet sig af fortvivlelse eller omkomne, fordi de ikke forstod at svømme."

"Du ved meget godt, at generalen ikke har druknet sig af fortvivlelse, og at man ikke bader i Seinen i januar måned. Nej, nej, dette dødsfald er virkelig et oplagt mord."

"Hvem siger det?"

"Kongen selv."

"Kongen? Jeg troede, at han var filosof nok til at begribe, at i politik, det véd du lige så godt som jeg, er der ingen mennesker, men ideer, ingen følelser, men interesser. I politik dræber man ikke et menneske. Man fjerner en hindring, det er det hele. Vil du vide, hvordan sagen er gået til? Jeg skal fortælle dig det. Man troede, at man kunne gøre regning på general d'Espinay, man havde anbefalet os ham dernede fra. En af os går til ham, indbyder ham til Rue Saint-Jacques til en forsamling, hvor han vil finde venner. Han kommer, og man forklarer ham hele planen: Afrejsen fra Elba, den planlagte landgang, men da han har hørt alt, forstået alt, og der ikke er mere tilbage at erfare, svarer han, at han er royalist. Nu ser vi alle på hverandre. Vi lader ham aflægge ed. Han aflægger den, men på en måde, så det virkelig var at friste Gud at sværge således. Uagtet dette lod man generalen gå ud, fuldkommen fri. Han er ikke vendt tilbage til sin bolig – meget vel – han er gået bort fra os. Han har vel taget fejl af vejen, deri består det såkaldte mord. Du forbavser mig. Du, som er generalprokurørens fuldmægtig, kan bygge en anklage på så usle grunde! Har jeg måske nogen sinde sagt til dig, når du udøvede din bestilling som royalist og lod hovedet hugge af en af mine venner: 'Min søn, du har begået mord.' Nej, jeg har sagt: 'Meget vel, min herre! De har kæmpet og sejret, revanche i morgen!'"

"Men, fader! Tag dig i agt! Denne revanche kan blive frygtelig, når vi engang tager den!"

"Jeg forstår dig ikke."

"Du gør regning på usurpatorens tilbagekomst."

"Det tilstår jeg."

"Du tager fejl, fader, han vil ikke komme ti mil ind i Frankrig uden at blive forfulgt, jaget, fanget som et vildt dyr."

"Min kære ven, kejseren er i dette øjeblik på vej til Grenoble. Den tiende eller tolvte vil han være i Lyon og den tyvende eller fireogtyvende i Paris."

"Folket vil rejse sig."

"For at gå ham i møde."

"Han har kun nogle få mennesker med sig, og man vil sende armeer imod ham."

"Der vil ledsage ham til hans hovedstad. Kære Gerard! Du er endnu kun et barn. Du anser dig for vel underrettet, fordi en telegraf to-tre dage efter landingen har meldt: 'Usurpatoren er landet ved Cannes med nogle få mennesker – man forfølger ham.' Men hvor er han? Hvad gør han? Det ved du ikke det ringeste om. Man forfølger ham, det er alt, hvad du ved. Man vil følge ham således til Paris uden at afskyde et gevær."

"Grenoble og Lyon er trofaste byer, de vil rejse en skranke mod ham, som han ikke kan bryde." -- "Grenoble vil med begejstring åbne sine porte. Hele Lyon vil gå ham i møde. Tro mig, vi er lige så vel underrettede som I, og vort politi er nok så godt som kongens. Vil du have et bevis? Du ønskede at skjule din rejse for mig – imidlertid har jeg vidst besked med din ankomst en halv time efter, at du var kommet gennem barrieren. Du har ikke givet din adresse til andre end din kusk,

og dog vidste jeg den, og et bevis herpå er, at jeg kom til dig netop i dette øjeblik, da du vil sætte dig til bords. Ring på klokken og forlang, at man skal dække til mig også. Vi vil spise sammen."

"Det forekommer mig virkelig," sagde Villefort, idet han forbavset så på sin fader, "at du er vel underrettet!"

"I, som er i besiddelse af magten, har ingen andre midler end dem, som købes for penge, men vi, som venter den, har alle dem, som hengivenheden stiller til vor rådighed."

"Hengivenheden?" sagde Villefort med et smil.

"Ja, hengivenhed! Det er således, man med et pænt udtryk betegner den ærgerrighed, der håber." Og Villeforts fader strakte selv sin hånd ud efter klokkestrengen for at kalde på tjeneren. Villefort standsede hans arm.

"Vent, fader," sagde han, "endnu et ord."

"Nå?"

"Hvor slet det kongelige politi end er underrettet, véd jeg dog en frygtelig ting."

"Og det er?"

"Det er den mands signalement, der kom til general d'Espinay den dags morgen, da han forsvandt."

"Jaså. Hvordan er da dette signalement?"

"Mørk af lød, sort hår, sort overskæg og sorte øjne; blå frakke, helt knappet. Æreslegionens kors i knaphullet, hat med bred skygge og spanskrørsstok."

"Det véd politiet?" sagde Noirtier. "Og når dette er tilfældet, hvorfor har det da ikke grebet manden?"

"Fordi det tabte ham af syne på hjørnet af Rue Coq-Héron."

"Sagde jeg dig ikke, at jeres politi er dumt!"

"Jeg nægter det ikke, men hvert øjeblik kan det hænde sig, at det træffer ham."

"Ja!" svarede Noirtier, idet han så sig ligegyldigt om. "Ja, hvis manden ikke er advaret, men det er han, og," føjede han smilende til, "han vil forandre både ansigt og dragt." Mens han sagde dette, rejste han sig, kastede frakke og halstørklæde, gik hen til et bord, hvorpå der fandtes alt, hvad der behøvedes til hans søns toilette, tog en ragekniv, indsæbede sig og afragede med fuldkommen fast hånd det overskæg, der kunne give politiet et så kosteligt bevis. Villefort betragtede hans foretagende med en skræk, der ikke var uden beundring. Da skægget var borte, friserede Noirtier sit hår på en ny måde, tog i stedet for sit sorte halstørklæde et kulørt, som stak ud af en åben kuffert, iførte sig i stedet for sin blå frakke, der var knappet helt op i halsen, en af sønnens kastanjebrune frakker, der var åben foran, prøvede foran spejlet den unge mands opkrammede hat, syntes vel fornøjet med, at den passede ham, og idet han efterlod sit spanskrør i den krog, hvori han havde sat det, greb han en lille bambusstok.

"Nå!" sagde han, idet han vendte sig til sønnen, der stod ganske forbavset, da denne forvandling var fuldendt. "Tror du nu, at det gode politi vil kende mig igen?"

"Nej," stammede Villefort. "Jeg håber i det mindste, at det ikke kan."

"Altså, min kære Gerard," vedblev Noirtier, "må jeg overlade det til din klogskab at skaffe alle disse genstande, som jeg herved overgiver dig, af vejen."

"Ja, fader!" svarede Villefort.

"Nu tror jeg virkelig, du kan have ret, at du virkelig har frelst mit liv. Men vær rolig, jeg skal snart gøre gengæld." Villefort rystede på hovedet.

"Du er endnu ikke overbevist?"

"Jeg håber i det mindste, at du tager fejl."

"Går du atter til kongen?"

"Måske."

"Vil du i hans øjne gå for en profet?"

"Ulykkesprofeter er ilde anskrevne ved hoffet, fader!"

"Men før eller senere vil man lade dem vederfares retfærdighed, og forudsat at der sker en ny restauration, da vil du vel blive anset for en langt større mand end de Talleyrand, hvis breve vi læser, og som ikke skriver andet end breve."

"Nå, hvad skal jeg sige til kongen?"

"Du kan sige ham dette: Sire, man skuffer Dem med hensyn til meningen i byerne og med hensyn til den ånd, der hersker i hæren. Han, som man i Paris kalder det Korsikanske Uhyre, som endnu i Nevers kaldes Usurpatoren, hedder allerede Bonaparte i Lyon og Kejseren i Grenoble. De tror, at han bliver forfulgt og er på flugt, men han skrider hurtigt frem som den ørn, han bringer tilbage. Hans soldater, som De anser for halvdøde af sult, afkræftede af strabadser, færdige til at desertere, forøges ligesom snebolden, når den ruller ned ad bjerget. Sire! Rejs! Overlad Frankrig til dets virkelige herre, til ham, som har erobret det. Rejs, Sire. Ikke fordi De er udsat for nogen fare, Deres modstander er stærk nok til at benåde Dem, men fordi det er ydmygende for en efterkommer af Ludvig den Hellige at skylde manden fra Arcole, Marengo og Austerlitz sit liv. Sig ham dette, Gerard! Eller endnu bedre, gå! Sig ham slet

intet! Skjul din rejse! Ros dig ikke af det, du har villet gøre, eller af det, du har gjort i Paris. Tag posthestene tilbage. Skynd dig at komme af sted. Kør igen ind i Marseille om natten og bliv der roligt, ydmygt, hemmeligt, men navnlig fredeligt, for denne gang, det sværger jeg dig, vil vi handle som mænd, der kender deres fjender. Gå, min søn! Gå, min kære Gerard, og ved denne lydighed mod din faders befaling eller, hvis du hellere vil, ved denne agtelse for en vens råd, vil du holde dig på din post. Dette," føjede Noirtier til med et smil, "vil være et middel til at frelse mig anden gang, hvis politiets vægtskål atter skulle hæve sig og min dale. Farvel, kære Gerard! Når du kommer her igen, så tag ind hos mig!" Med disse ord gik Noirtier ud med den rolighed, der ikke havde forladt ham et øjeblik under samtalen. Villefort skyndte sig bleg og i heftigt oprør til vinduet, slog gardinet til side og så ham gå roligt og ligegyldigt forbi nogle mennesker af et tvetydigt udseende, der stod på gadehjørnet, måske for at arrestere manden med det sorte overskæg, den blå frakke og den bredskyggede hat. Villefort blev stående således i åndeløs angst, indtil hans fader var forsvundet i strædet Bussy. Derpå tog han de genstande, hr. Noirtier havde efterladt sig, stak det sorte tørklæde og den blå frakke så dybt ned i sin kuffert som muligt, trykkede hatten sammen og lagde den i en skuffe, brækkede spanskrøret i tre stykker, som han kastede i ilden, tog sin rejsehue på, kaldte på sin kammertjener, forbød ham med et blik de tusinde spørgsmål, som han havde på tungen, afgjorde sin regning med værten, satte sig i vognen, der holdt forspændt nedenfor, hørte i Lyon, at Bonaparte var draget ind i Grenoble, og ankom midt i den bevægelse, der herskede overalt på vejen, til Marseille som et bytte for den

stundesløse angst, der lister sig ind i et menneskehjerte sammen med ærgerrigheden og de første skridt på ærens vej.

13. De hundrede dage

Noirtier var en god spåmand, og tingene udviklede sig hurtigt, som han havde sagt. Enhver kender tilbagekomsten fra Elba, en mærkelig, vidunderlig tilbagekomst, der uden eksempel i fortiden sandsynligvis vil blive uden efterligning i fremtiden. Ludvig den Attende forsøgte kun svagt at afbøde dette hårde slag. Hans ringe tro til menneskene betog ham al tillid til begivenhederne. Kongedømmet eller rettere sagt eneherredømmet, der nylig var blevet genoprettet af ham, rystede på sin endnu usikre grundvold, og en eneste gestus af kejseren fik den hele bygnings uensartede blanding af gamle fordomme og nye ideer til at styrte sammen. Villefort havde derfor ikke fået andet af sin konge end en orden, der for øjeblikket ikke alene var uden værdi, men endog farlig, og han var klog nok til ikke at vise officerskorset frem eller omtale kongens bevågenhed. Napoleon ville sikkert have afsat Villefort, hvis Noirtier, der nu var blevet almægtig ved de hundrede dages hof, både på grund af de farer, han havde trodset, og de tjenester, han havde ydet, ikke havde taget ham i sin beskyttelse. Således beskyttede girondineren fra treoghalvfems og senatoren fra attenhundrede og seks, som han havde lovet det, den, der nylig havde beskyttet ham. Under den korte genoprettelse af kejserdømmet, hvis fald han for resten snart blev i stand til at forudse, indskrænkede hele Villeforts magt sig til at bevare den hemmelighed, Dantès havde været i stand til at udbrede. Kun generalprokurøren blev afsat, da han var mistænkt for at være en temmelig lunken bonapartist. Imidlertid var den kejserlige magt næppe genoprettet, det vil

sige, næppe boede kejseren i Tuilerierne, som Ludvig den Attende havde forladt, og næppe havde han udstedt sine ordrer til alle sider fra det lille kabinet og det lille nøddetræsbord, hvori han fandt Ludvig den Attendes snustobaksdåse åben og halv fuld, førend Marseille uagtet sine øvrighedspersoners truende stilling begyndte at gøre sig klar til den borgerkrig, der altid er stor lyst til i Sydfrankrig. Der manglede kun lidt i, at gengældelsen var gået videre end til den spot, hvormed man overfaldt royalisterne, som havde indesluttet sig i deres boliger, og til nogle offentlige fornærmelser, hvormed man forfulgte dem, der vovede sig ud. Ifølge en meget naturlig vending af tingene var den værdige reder, som vi ved hørte til det borgerlige parti, i dette øjeblik om ikke almægtig – for hr. Morrel var en forsigtig og lidt frygtsom mand som alle, der ved handel og med møje langsomt har samlet sig en formue – så dog i stand til at hæve sin røst for at fordre retfærdighed. Denne fordring havde, som man let kan gætte, adresse til Dantès. Villefort havde trods sin foresattes fald bevaret stillingen, og hans bryllup var vel bestemt, men det blev opsat til en lykkeligere tid. Hvis kejseren holdt sig på tronen, måtte Gerard skaffe sig en anden ægteskabelig forbindelse, og hans fader ville påtage sig at finde den. Hvis en anden restauration satte Ludvig den Attende på Frankrigs Trone igen, ville Saint-Merans indflydelse vokse stærkt ligesom hans egen, og det besluttede ægteskab var da mere ønskeligt end nogen sinde før. Generalprokurørens fuldmægtig var altså i dette øjeblik den øverste øvrighedsperson i Marseille, da døren en morgen gik op, og man meldte ham hr. Morrels besøg. En anden ville være ilet rederen i møde og ved en sådan hast have røbet svaghed.

Men Villefort var en godt begavet mand, der besad et sikkert reagerende instinkt. Han lod hr. Morrel vente i forgemakket, som han ville have gjort det under kongedømmet. Morrel ventede at finde Villefort nedslået. Han fandt ham ganske som for seks uger siden, det vil sige rolig, fast og fuld af den kolde høflighed, der er den mest uoverstigelige af alle skranker, som skiller den fornemme mand fra den jævne borger. Han var kommet ind i Villeforts kabinet i den tro, at embedsmanden ville skælve ved synet af ham, og nu var det tværtimod ham selv, der skjalv for denne person, som ventede ham med albuen på skrivebordet og hagen støttet i hånden. Han blev stående ved døren. Villefort betragtede ham, som om han ikke ret kunne erindre, hvem han var. Endelig efter nogle sekunders tavshed og forsken, under hvilke den værdige reder bestandig drejede sin hat i hænderne, sagde Villefort: "Hr. Morrel, ikke sandt?"

"Ja, min herre, netop!" svarede rederen.

"Kom nærmere!" sagde embedsmanden, idet han gjorde en nådig bevægelse med hånden, "og sig mig, hvad jeg skylder æren af Deres besøg."

"Gætter De det ikke?" spurgte Morrel.

"Nej, ikke i mindste måde, skønt jeg med fornøjelse vil gøre alt, hvad der står i min magt for at tjene Dem."

"Sagen er aldeles afhængig af Dem," sagde Morrel.

"Så forklar Dem!"

"Hr. dommer," vedblev rederen, der igen fattede mod, mens han talte, og desuden blev understøttet af overbevisningen om sin sags retfærdighed. "De ved, at jeg nogle dage førend man fik underretning om kejserens flugt, kom til Dem for at anråbe Dem om overbærenhed med et ulykkeligt ungt menneske, en

sømand og næstkommanderende på mit skib. Han var, som De vil erindre, beskyldt for at have forbindelser med Elba, sådanne forbindelser, som på den tid var en forbrydelse, er nu en fortjeneste. Den gang tjente De Ludvig den Attende, og da skånede De ham ikke. De gjorde Deres pligt, men nu tjener De Napoleon, og De bør beskytte ham, det er også Deres pligt. Jeg kommer derfor for at spørge Dem om, hvad der er blevet af ham."

Villefort tog sig sammen med en voldsom anstrengelse. "Hvad hedder manden?" spurgte han. "Vær venlig at sige mig hans navn."

"Edmond Dantès." Sandsynligvis ville Villefort lige så gerne have været udsat for en modstanders ild på tyve skridts afstand som således at høre dette navn. Imidlertid fortrak han ikke en mine.

"Dantès?" sagde han. "Edmond Dantès, siger De?"

"Ja!"

Villefort åbnede nu en stor protokol, der lå på en hylde ved siden af ham, undersøgte en pakke dokumenter og vendte sig derpå til rederen.

"Er De ganske vis på, at De ikke tager fejl?" spurgte han. Hvis Morrel havde været mere snu eller bedre oplyst om denne sag, ville han have fundet det mærkeligt. Men hr. Morrel, der havde ventet at finde Villefort bange, så kun tjenstvillighed hos ham. Villefort havde truffet det rigtige.

"Nej," sagde Morrel. "Jeg tager ikke fejl. I øvrigt har jeg kendt den stakkels mand i ti år, og han har tjent mig i fire. Husker De ikke, at jeg for seks uger siden kom for at bede Dem være overbærende, ligesom jeg nu beder Dem om at være retfærdig.

De modtog mig endog slet nok, og De svarede mig som en mand, der var i ondt lune. Det var, fordi royalisterne den gang var hårde mod bonapartisterne."

"Min herre," svarede Villefort med sin sædvanlige rådsnare koldblodighed. "Jeg var royalist den gang, da jeg troede, at Bourbonerne ikke alene var de rette arvinger til tronen, men også nationens udkårne. Men den vidunderlige tilbagekomst, som vi nylig har været vidne til, har vist mig, at jeg tog fejl. Napoleons geni har sejret: den monark, der er den elskede, er også den rette."

"Godt!" råbte Morrel med sin djærve oprigtighed. "Det glæder mig, at De taler således, og jeg spår mig godt deraf for Edmonds skæbne."

"Vent lidt," vedblev Villefort, idet han bladede i en ny protokol. "Nu har jeg det. Det var en sømand, som skulle ægte en catalonierinde? Ja vist, ja! Nu husker jeg det. Sagen var meget vigtig."

"Hvorledes det?"

"De ved, at han, da han forlod mig, blev ført til fængslerne i domhuset?"

"Ja, og så?"

"Jeg sendte min rapport til Paris. Jeg sendte de papirer, som man havde fundet hos ham, af sted, det var min pligt, ikke sandt? Og otte dage efter hans fængsling blev han ført bort."

"Ført bort?" råbte Morrel. "Men hvad har man kunnet gøre den stakkels knøs?"

"Vær De rolig. Man har vel ført ham til Fenestrelle, til Pignerol, til Saint-Marguerite, og De vil engang se ham komme tilbage for at tage kommandoen over sit skib igen."

"Lad ham komme, når han vil; hans plads skal stå åben for ham. Men hvorfor er han ikke allerede kommet tilbage? Det synes mig, at det første, den kejserlige retfærdighed skulle sørge for, er at give dem fri, der er blevet arresteret af den royalistiske justits."

"Døm ikke så ubesindigt, hr. Morrel," svarede Villefort. "Man må i alle ting gå lovmæssigt frem. Ordren til at slippe ham løs må også komme derfra. Nu er det knapt fjorten dage siden, Napoleon vendte tilbage, og altså kan ordrerne til frigivelse næppe endnu være udstedte."

"Men," spurgte hr. Morrel, "er der da intet middel til at fremskynde disse formaliteter? Nu, da vi atter hersker, har jeg nogen indflydelse. Jeg kan udvirke en ordre til at annullere dommen."

"Der er ingen dom faldet."

"Altså blot en befaling til hans indespærring?"

"Der holdes ingen registre over dem, der er indespærrede for politiske forbrydelser. Undertiden passer det regeringen bedst at lade et menneske forsvinde, uden at han efterlader noget spor."

"Således var det måske under Bourbonerne, men nu?"

"Det er således til enhver tid, hr. Morrel, regeringerne følger hverandre. Det samme retsmaskineri, der kom i gang under Ludvig den Fjortende, går endnu, på Bastillen nær, som ved et tilfælde er styrtet. Kejseren har altid været strengere med hensyn til reglementet for fængslerne, end den store konge selv var det, og mængden af de indespærrede, for hvem protokollerne ikke fremviser det ringeste spor, er utallig."

"Men, hr. de Villefort," sagde Morrel omsider, "hvilket råd giver De mig, for at jeg kan få den stakkels Dantès tilbage igen så snart som muligt?"

"Skriv en ansøgning til justitsministeren."

"Vi ved nok, hvad ansøgninger er. Ministeren får et par hundrede om dagen og læser næppe fire."

"Ja," svarede Villefort, "men han vil læse en ansøgning, som jeg sender, og som jeg anbefaler."

"Og De vil påtage Dem at besørge min anbefaling?"

"Med største fornøjelse. Dantès måtte vel den gang være strafskyldig, men nu er han uskyldig, og det er nu min pligt at skaffe ham friheden, som. det før var min pligt at sætte ham i fængsel."

Villefort bremsede således en undersøgelse, der vel var usandsynlig, men dog mulig, en undersøgelse, der ville have styrtet ham i den visse fordærvelse.

"Hvordan skriver man til ministeren?"

"Sæt Dem her," sagde Villefort, idet han overlod rederen sin plads. "Jeg skal diktere den." Villefort gyste ved at tænke på den arrestant, der forbandede ham i mørke og tavshed, men han var gået alt for vidt til, at han kunne træde tilbage. Dantès måtte vedblive at være et offer for hans ærgerrighed. Villefort dikterede en begæring, der syntes at måtte gøre virkning. Han roste Dantès' fædrelandskærlighed og de tjenester, som han havde gjort den bonapartistiske sag. I denne begæring blev Dantès fremstillet som en af de agenter, der havde været mest virksomme med at befordre Napoleons tilbagekomst. Det var tydeligt, at ministeren, når han modtog et sådant bønskrift, straks måtte vise retfærdighed, hvis det ikke allerede var sket.

Da bønskriftet var færdigt, læste Villefort det højt. "Således må det være," sagde han. "Stol De på mig."

"Og ansøgningen vil straks blive sendt?"

"Endnu i dag."

"Anbefalet af Dem?"

Villefort satte sig og skrev sin attest i et hjørne af ansøgningen.

Morrel forlod de Villefort ganske henrykt og skyndte sig for at forkynde Dantès' gamle fader, at han snart ville få sin søn at se igen. Hvad Villefort angik, så gemte han denne ansøgning, der kunne kompromittere ham selv så skrækkeligt i fremtiden. Dantès blev altså i sit fængsel, indespærret i sit mørke hul hørte han ikke det frygtelige brag, da Ludvig den Attendes trone faldt, eller det endnu frygteligere, da kejserdømmet styrtede sammen.

Men Villefort selv havde fulgt alt med et vågent øje og hørt alt med et opmærksomt øre. To gange under denne kejserens korte fremtræden, som man kalder "de hundrede dage", var Morrel kommet tilbage for at skaffe den stakkels Dantès hans frihed, og hver gang havde Villefort beroliget ham med løfter og forhåbninger. Endelig kom Waterloo-dagen. Morrel viste sig ikke mere hos Villefort. Rederen havde gjort alt, hvad der var muligt, for sin unge ven. At gøre et nyt forsøg under denne anden restauration var at sætte sig i fare uden nytte. Ludvig den Attende besteg tronen. Villefort, for hvem Marseille var fuld af ubehagelige og beskæmmende erindringer, ansøgte om og fik en post som generalprokurør i Toulouse. Fjorten dage efter hans indsættelse i det nye embede ægtede han Renée de Saint-Meran, hvis fader nu var i større anseelse ved hoffet end nogen

sinde før. Således forblev Dantès under de hundrede dage og efter slaget ved Waterloo under lås og lukke, glemt, om ikke af Gud, så i det mindste af menneskene. Danglars indså, da Napoleon vendte tilbage, hvor hårdt det slag var, med hvilket han havde truffet Dantès. Hans angivelse havde truffet rigtigt, og som alle lastefulde og middelmådigt begavede mennesker anså han dette besynderlige slumpetræf for skæbnens vilje. Men da Napoleon var vendt tilbage til Paris, og da hans stemme lød på ny, mægtig og befalende, blev Danglars bange. Hvert øjeblik ventede han, at Dantès skulle vise sig. Da tilkendegav han hr. Morrel sit ønske om at forlade tjenesten til søs og skaffede sig en anbefaling fra ham til en spansk købmand, hos hvem han gik i tjeneste som handelsbetjent få dage efter, at Napoleon var vendt tilbage til Tuilerierne. Han rejste altså til Madrid, og siden hørte man intet mere til ham.

Fernand begreb intet af det hele. Dantès var fraværende, det var alt, hvad han ønskede. Hvad var der blevet af ham? Det bekymrede han sig ikke om. Men i den frist, som hans fraværelse gav ham, tænkte han snart på at narre Mercédès med hensyn til grunden til denne fraværelse, snart grundede han på planer om udvandring og bortførelse. Undertiden, og det var de mørkeste øjeblikke i hans liv, satte han sig på toppen af Cap Pharao, et punkt, hvorfra man ser både Marseille og cataloniernes by, og spejdede, nedslået og ubevægelig som en rovfugl, om han ikke skulle se på nogen af disse veje den smukke, unge mand med den utvungne gang og den stolte holdning, der også for ham var blevet truslen om en skrækkelig hævn. Da blev Fernands plan fast bestemt. Han ville knuse Dantès' hoved med et skud af sit gevær og derefter dræbe sig

selv for at besmykke dette mord. Men Fernand tog fejl. Han ville aldrig dræbe sig selv, for han håbede bestandigt. Under disse begivenheder skred kejserdømmet til den sidste udskrivning af soldater, og alle unge mænd, der kunne bære våben, flygtede fra Frankrig, så snart de hørte kejserens mægtige stemme. Fernand drog af sted til hæren ligesom de andre, han forlod sin hytte og Mercédès, pint af den mørke og skrækkelige tanke, at hans medbejler måske i hans fraværelse ville komme og ægte hende, som han elskede. Hvad den smukke pige angik, da havde den medynk, som han syntes at vise hende i hendes ulykke, og den omhu, som han havde vist for at opfylde ethvert af hendes ønsker, frembragt den virkning, som hengivenhed altid frembringer på ædle sjæle. Mercédès havde altid følt venskab for Fernand, nu forøgede taknemmeligheden dette venskab.

"Min broder!" sagde hun, idet hun hjalp ham tornysteret på. "Min eneste ven! Lad dig ikke slå ihjel, forlad mig ikke i denne verden, hvor jeg kun græder, og hvor jeg vil være helt ene, når du dør!" Disse ord, der blev sagt i det øjeblik, da hun tog afsked med ham, oplivede Fernands håb. Hvis Dantès ikke kom tilbage, kunne Mercédès dog engang blive hans. Mercédès levede ensom og fortvivlet videre, hun var næsten sanseløs af sorg, og kun skriftens bud holdt hende fra at slutte lidelserne ved at begå selvmord. Caderousse blev indkaldt som Fernand, men da han var otte år ældre end catalonieren og desuden var gift, blev han ikke indlemmet i samme afdeling, men sendt til kysten. Den gamle Dantès, der kun blev holdt oppe ved håbet, mistede dette håb, da kejserdømmet brød sammen. Fem måneder efter, at hans søn var blevet ham berøvet, opgav han ånden i Mercédès' arme. Morrel besørgede alle udgifterne ved

hans begravelse og betalte den ringe gæld, oldingen havde pådraget sig under sin sygdom. Det var ikke blot velgørenhed at handle således, der hørte også mod dertil. Hele syden var i brand, og at komme en bonapartists fader til hjælp endog på hans dødsleje var en forbrydelse.

14. Den rasende og den vanvittige fange

Omtrent et år efter Ludvig den Attendes tilbagekomst aflagde generalinspektøren et besøg i fængslerne. Denne inspektør hed de Boville. Dantès hørte i sin celle de forberedelser, der oven over ham gjorde så megen larm, men som nedenunder ville have været umærkelige for ethvert andet øre end en fanges, der er vant til i nattens tavshed at høre edderkoppen flette sit væv og det regelmæssige fald af en vanddråbe, der er en time om at danne sig på hans fængselshvælving. Han gættede, at der måtte foregå noget usædvanligt blandt de levende. Han havde i så lang tid beboet en grav, at han nok kunne betragte sig som død. Inspektøren besøgte virkelig alle kamre, celler og straffeceller, flere fanger blev udspurgt. Hr. de Boville vendte sig om med et smil og sagde til guvernøren: "Jeg ved ikke, hvorfor man plager os således uden nytte: den, der ser et fængsel, ser hundrede, den, der hører en fange, hører tusinde. Det er altid det samme: slet føde og uskyldige. Har De andre?"

"Ja, vi har farlige og forrykte fanger, som vi må holde i straffeceller."

"Lad mig også se dem," sagde inspektøren med en mine, der røbede, at han var meget træt. "Lad os stige ned i underverdenen."

"Vent til vi får hentet i det mindste to mand," sagde guvernøren. "Fangerne begår undertiden fortvivlede forbrydelser, om ikke for andet så for at blive dømt til døden. De kunne blive et offer for en sådan handling."

"Så tag Deres forholdsregler," sagde inspektøren.

Man sendte virkelig bud efter to soldater, og så begyndte man at stige ned ad en trappe, der var fugtig.

"Hør," sagde inspektøren, idet han blev stående på halvvejen. "Hvem fanden skal bo her?"

"En oprører af de allerfarligste. Et menneske, der er i stand til alt."

"Er han alene?"

"Ja vist."

"Hvor længe har han været her?"

"Næsten i et år."

"Og han blev sat i dette hul, så snart han kom hid?"

"Nej. Først efter at han havde villet myrde portneren, der skulle bringe ham mad, den samme mand, som nu lyser for os. Er det ikke sandt, Antoine?"

"Jo, vist ville han myrde mig!" svarede portneren.

"Men så må denne mand jo være gal."

"Han er endnu værre," sagde portneren, "han er en sand djævel."

"Vil De indgive klage over ham?" sagde inspektøren til guvernøren.

"Det er unødvendigt. Han bliver jo straffet nok, i øvrigt er han nu næsten forrykt, og efter de gjorte erfaringer vil han, inden et år er omme, være rent fra forstanden."

"Desto bedre for ham," sagde inspektøren. "Når han først er helt gal, vil han lide mindre."

"De har ret," sagde guvernøren. "I en anden straffecelle, der kun er tredive skridt længere borte, og som man når ad en anden trappe, har vi en gammel abbed, forhen oprørsfører i Italien, som har været her siden 1811. Han blev vanvittig mod

slutningen af 1813, og siden da er han så forandret, at man ikke kan kende ham igen. Han ler, græder, bliver mager og bliver fed. Vil De ikke hellere se ham end denne her? Hans galskab er nok så morsom."

"Jeg vil se dem begge to," sagde inspektøren. "Man må gøre sin pligt." Ved larmen af de vægtige låse og de rustne hængslers knagen rejste Dantès sig i en krog af sin celle. Ved synet af en ukendt mand ledsaget af to soldater gættede han, hvordan det hang sammen, og da han endelig så en lejlighed til at anråbe en højere embedsmand om beskyttelse, sprang han frem med foldede hænder. Soldaterne fældede straks bajonetterne, for de troede, at fangen styrtede hen mod inspektøren i en ond hensigt. De Boville selv gjorde et skridt tilbage. Dantès mærkede, at man havde beskrevet ham som et ustyrligt menneske. Han samlede derfor i sit blik alt det, som det menneskelige hjerte kan rumme af blidhed og ydmyghed, og idet han udtrykte sig med en from veltalenhed, der satte de tilstedeværende i forbavselse, forsøgte han på at røre sin gæst. Inspektøren hørte Dantès' tale til ende. "Kort og godt!" sagde han. "Hvad forlanger De?"

"Jeg forlanger at få at vide, hvilken forbrydelse jeg har begået. Jeg forlanger, at man stiller mig for retten. Jeg forlanger, at man lægger sag an imod mig. Jeg forlanger endelig, at man skal skyde mig, hvis jeg er strafskyldig, men også sætte mig i frihed, hvis jeg er uskyldig!"

"Får De god mad?" spurgte inspektøren.

"Ja, jeg tror det! Jeg ved det ikke! Men det er ligegyldigt. Det, som er vigtigt, ikke alene for mig, en ulykkelig fange, men også for alle de embedsmænd, der vogter retfærdigheden, og for

kongen, som regerer os, er, at en uskyldig ikke bliver offer for en skændig angivelse og ikke dør i et sådant hul, forbandende sine bødler."

"De er blevet mere tam, er De ikke gal og ondsindet mere?" spurgte guvernøren.

"Fangenskabet har tæmmet mig, knust mig, tilintetgjort mig. Jeg har været her så længe."

"Så længe? Hvornår er De da blevet arresteret?" spurgte inspektøren.

"Den otteogtyvende februar 1815 klokken to om eftermiddagen." Inspektøren regnede efter. "Vi har nu den tredivte juli 1816," sagde han. "Hvad siger De da? De har kun været fange i sytten måneder."

"Kun sytten måneder?" sagde Dantès. "De ved ikke, hvad sytten måneder betyder, når man er i fængsel. Sytten århundreder! Især for en mand, der som jeg skulle ægte en yndig ung pige. For en mand, der så en hæderlig løbebane åbne sig for ham, og for hvem alt slog fejl i et øjeblik. Som ikke ved, om den, der elskede ham, elsker ham endnu, om hans gamle fader er død eller levende! Sytten måneders fængsel for en mand, der er vant til søluften, til en sømands uafhængighed, det er mere, end alle de gyseligste forbrydelser kan fortjene! Hav derfor medlidenhed med mig og forlang ikke nåde for mig, men strenghed og dom! Man kan ikke nægte en anklaget dommere!"

"Det er godt!" svarede inspektøren. "Vi vil se!"

"Lys for mig," sagde inspektøren.

"Ak, herre!" råbte Dantès. "Jeg mærker af Deres stemme, at De er rørt. Herre, sig at jeg må håbe!"

"Det kan jeg ikke sige Dem," svarede inspektøren. "Jeg kan blot love Dem at undersøge de dokumenter, der angår Dem."

"Ja, men da er jeg fri! Da er jeg frelst!"

"Hvem har ladet Dem arrestere?" spurgte inspektøren.

"Hr. de Villefort," svarede Dantès. "Tal med ham om mig!"

"De Villefort er ikke mere i Marseille, han har været i Nîmes i et år."

"Så forstår jeg det," mumlede Dantès, "min eneste beskytter er borte."

"Havde de Villefort nogen grund til at hade Dem?" spurgte inspektøren.

"Slet ingen. Han viste sig endogså så bevågen imod mig."

"Jeg kan altså stole på de bemærkninger om Dem, som han har efterladt, eller som han vil give mig?"

"Ganske og aldeles!"

"Det er godt, sagen skal blive undersøgt!" Dantès faldt på knæ, løftede hænderne mod himmelen og stammede en bøn. Døren blev lukket, men håbet, der steg ned med de Boville, forblev indelukket med Dantès.

"Vil De straks se bemærkningerne over den indespærrede?" spurgte guvernøren. "Eller vil De gå til abbedens straffecelle?"

"Lad os tage straffecellerne på én gang," svarede inspektøren. "Hvis jeg nu igen steg op til den klare dag, ville jeg måske ikke have mod til at fortsætte."

"Han er ikke som de andre fanger, og hans galskab er mindre sørgelig end hans nabos fornuft."

"Hvori består da hans galskab?"

"Han tror, at han er ejer af en umådelig skat. I det første år af sit fangenskab tilbød han guvernøren en million, hvis

regeringen ville sætte ham i frihed, i det andet år to millioner, i det tredje tre og så fremdeles. Han har nu snart været indespærret her i fem år, og han vil forlange at tale med Dem under fire øjne og tilbyde Dem fem millioner."

"Hvad hedder denne millionær?"

"Abbed Faria."

"Nummer 27," sagde inspektøren, idet han læste tallet på døren.

"Det er her! Luk op, Antoine!" – Portneren adlød, og de Bovilles nysgerrige øjne stirrede ind i straffecellen efter den "gale abbed", således var det, man kaldte fangen. Midt i værelset, i en kreds, der var malet med et stykke kalk af muren, lå en næsten nøgen mand, i den grad var hans klæder forvandlet til pjalter. Han tegnede linjer i denne cirkel og syntes således beskæftiget med at løse et problem, som Archimedes var det, da han blev dræbt af Marcellus' soldater. Han rørte sig heller ikke ved larmen af fængselsdøren og syntes ikke at vågne, førend skinnet af faklerne, som han ikke var vant til, oplyste det fugtige gulv, på hvilket han arbejdede. Da vendte han sig om og så med forbavselse på det talrige selskab, der var trådt ind i hans celle. Straks sprang han op, tog et dækken, der var kastet over hans seng, og slog det om sig for at vise sig i en mere sømmelig tilstand for fremmede øjne.

"Hvad forlanger De?" spurgte inspektøren uden at forandre sin formel,

"Jeg!" sagde abbeden forbavset. "Jeg forlanger intet."

"De forstår mig ikke," sagde inspektøren. "Jeg er udsendt af regeringen; jeg har det hverv at besøge fængslerne for at høre fangernes andragender."

"Det er en anden sag," råbte abbeden heftigt, "og jeg håber, at vi må forstå hinanden. Jeg er abbed Faria, født i Rom 1768; jeg har i tyve år været sekretær hos greven af Spada, den sidste fyrste af dette navn. Jeg ved ikke rigtig, hvorfor jeg er blevet arresteret; det var i begyndelsen af året 1808. Siden den tid har jeg ofte fordret min frihed tilbage både af den franske og italienske regering."

"Hvorfor af den italienske?" spurgte guvernøren.

"Fordi jeg blev arresteret i Piombino, og jeg mener, at Piombino ligesom Milano og Firenze er blevet hovedstad for et fransk departement." Inspektøren og guvernøren så på hinanden og lo.

"Det var i året 1811; og da Hans Majestæt Kejseren havde skabt kongeriget Rom for den søn, som himmelen havde sendt ham, forudsætter jeg, at han er vedblevet at følge sine erobringers bane og har gjort Machiavellis og Cesare Borgias drøm, at forvandle hele Italien til et kongerige, til virkelighed."

"Forsynet har lykkeligvis gjort nogen forandring i denne kæmpemæssige plan, som De synes at være en varm beundrer af," sagde inspektøren.

"Det er det eneste middel til at gøre Italien til en kraftig, uafhængig og lykkelig stat," svarede abbeden.

"Det er muligt," svarede inspektøren. "Jeg er ikke kommet her for at indlade mig på en politisk undersøgelse, men for, som jeg allerede har gjort, at spørge Dem, om De har noget andragende med hensyn til Deres kost og logi."

"Kosten er som i alle fængsler," svarede abbeden, "det vil sige slet. Hvad boligen angår, da ser De, at den er fugtig og usund, men ikke desto mindre hyggelig nok af en straffecelle at være.

Men imidlertid er det ikke herom, vi skal tale, det gælder at skaffe regeringen en uhyre sum, en sum af fem millioner for eksempel."

"Min tro!" sagde inspektøren, idet han vendte sig til guvernøren. "Deres spådom passer på en prik!"

"Hør!" sagde abbeden, da han så, at inspektøren gjorde en bevægelse for at gå bort. "Det er ikke aldeles nødvendigt, at vi er ene, guvernøren kan være til stede ved vor samtale."

"Ulykkeligvis ved vi allerede godt, hvad De vil sige. Det er om Deres skat, De vil tale, ikke sandt?" spurgte guvernøren. Faria betragtede spotteren med øjne, hvori en upartisk iagttager ville have set et glimt af sandhed og fornuft.

"Naturligvis," sagde han, "hvad andet ville De, jeg skulle tale om."

"Hr. inspektør," vedblev guvernøren, "jeg kan fortælle Dem denne historie lige så godt som abbeden, for jeg har måttet høre den i fem-seks år."

"Dette beviser," sagde abbeden, "at De er ligesom de folk, skriften taler om, der har øjne, som ikke ser, og øren, som ikke hører."

"Regeringen er rig og trænger, Gud være lovet, ikke til Deres penge; behold dem, til De engang kommer ud af fængslet," sagde inspektøren. Abbeden gjorde store øjne, han greb inspektørens hånd.

"Men hvis jeg ikke kommer ud," sagde han, "hvis man på trods af lov og ret holder mig tilbage i dette fængsel, hvis jeg dør her uden at have betroet nogen min hemmelighed, vil denne skat jo være tabt. Er det ikke bedre, at både regeringen

og jeg har fordel af den? Jeg vil gå lige til seks millioner og være fornøjet med resten, hvis man vil give mig min frihed."

"Man skulle ikke tro, at dette menneske var forrykt, han taler med så megen overbevisning, at det lyder som sandhed," sagde inspektøren.

"Jeg er ikke forrykt, og det, jeg siger, er sandhed," sagde Faria. "Den skat, som jeg taler om, er virkelig til, og jeg tilbyder at undertegne en overenskomst med Dem, ifølge hvilken De skal føre mig til det sted, som jeg vil angive. Man skal grave i jorden i vort påsyn, og hvis man ikke finder noget, hvis jeg er forrykt, som De siger, så før mig tilbage til dette hul, og jeg vil blive her, så længe jeg lever, og dø her uden at forlange noget af Dem eller nogen anden." – Guvernøren gav sig til at le.

"Og er Deres skat langt borte?" spurgte han.

"Omtrent hundrede mil herfra," sagde Faria.

"Ganske godt fundet på," sagde guvernøren, "og hvis alle fanger ville more sig med at lade deres vogtere spadsere hundrede mil, ville det være en herlig lejlighed for fangerne til at skaffe sig friheden, for mens en sådan rejse stod på, ville lejligheden sikkert ikke udeblive."

Inspektøren vendte sig om til abbeden. "Jeg har spurgt Dem, om Deres kost er god," sagde han.

"Herre!" sagde Faria, "sværg ved Kristus, at De vil befri mig, hvis jeg har sagt Dem sandheden, og jeg vil vise Dem det sted, hvor skatten er begravet."

"Er Deres kost god?" gentog inspektøren.

"På den måde vover De slet intet, og De indser let, at det ikke er for at skaffe mig en lejlighed til flugt, eftersom jeg vil blive her i fængslet, mens De gør rejsen."

"De svarer ikke på mit spørgsmål," vedblev inspektøren utålmodigt.

"De svarer mig heller ikke på mit," råbte abbeden. "Og derfor være De forbandet ligesom de andre tosser, der ikke har villet tro mig! De vil ikke have mit guld! Godt, jeg beholder det! De nægter mig min frihed, Gud vil sende mig den! Gå! Jeg har intet mere at sige." – Og abbeden kastede sit tæppe, tog igen sit stykke kalk og satte sig på ny i sin kreds, hvor han fortsatte sine linjer og tal.

"Hvad gør han der?" spurgte inspektøren, idet han gik bort.

"Han tæller sin skat," svarede guvernøren.

Faria besvarede denne spot med et blik fuldt af den største foragt. De gik ud. Slutteren lukkede døren efter dem.

"Han må virkelig have ejet nogle rigdomme," sagde inspektøren, idet de steg op ad trappen.

"Ja, han har vel drømt, at han ejede dem," svarede guvernøren, "og efter denne drøm er han nok vågnet som en gal mand."

Således endte dette eventyr for abbed Faria. Han forblev fange og som følge af dette besøg tiltog hans ry som en morsom sindssyg betydeligt.

Hvad Dantès angik, da holdt inspektøren sit ord. Da han var kommet ind i guvernørens bolig, så han dagbøgerne over de fangne. En bemærkning var skrevet om Dantès, den lød således:

Edmond Dantès: *Rasende bonapartist. Har taget virksom del i tilbagekomsten fra Elba. Må holdes strengt indespærret og bevogtes på det omhyggeligste.*

Denne bemærkning var skrevet af en anden hånd og med andet blæk end resten af bogen, hvilket beviste, at den var

blevet føjet til efter Dantès' indespærring. Beskyldningen var alt for bestemt til, at man kunne forsøge på at gendrive den. Inspektøren skrev derfor under notatet: "*Set ovenstående bemærkning. Intet derved at gøre!*"

Dette besøg havde oplivet Dantès. Efter at han var blevet indespærret, havde han glemt at tælle dagene, men inspektøren havde givet ham begyndelsen til en ny tidsregning, og den havde Dantès ikke glemt. Med et stykke kalk, som han løsnede fra muren, skrev han på væggen: Den 30. juli 1816, og fra dette øjeblik satte han en streg for hver dag, for at han ikke skulle tage fejl af tiden. Dagene svandt hen, uger og måneder svandt, Dantès ventede bestandigt. Han var begyndt med at tro, at han ville få sin frihed om fjorten dage. Når han blot beregnede halvdelen af den deltagelse, som man syntes at have vist ham, troede han, at fjorten dage ville være fuldkommen tilstrækkeligt. Da disse fjorten dage var forløbet, sagde han til sig selv, at det var tåbeligt af ham at tro, at inspektøren skulle have beskæftiget sig med ham før sin tilbagekomst til Paris, og denne kunne vare to eller tre måneder. Han fastsatte altså tre måneder. Da disse tre måneder var til ende, kom et andet ræsonnement ham til hjælp, der bevægede ham til at fastsætte seks måneder, men da disse seks måneder var omme, fandt han, at han havde ventet ti og en halv måned, i disse ti og en halv måned var intet blevet forandret i hans levemåde i fængslet, ingen trøstende underretning var blevet ham til del; når han spurgte slutteren, var han lige så stum som sædvanlig. Dantès begyndte at tvivle på sine sanser, han begyndte at tro, at det, han mente at huske, ikke var andet end hjernespind, og at

den trøstende engel, der havde vist sig i hans fængsel, var svævet derned på vingerne af en drøm.

Efter et års forløb kom der en anden guvernør. Den forrige var blevet forsat til fortet Ham. Han førte flere af sine undergivne bort med sig og blandt andre den slutter, der passede Dantès. Den nye guvernør fandt det alt for besværligt at undersøge fangernes navne, han lod sig blot forelægge deres nummer. Denne rædslernes bolig bestod af halvtreds celler. Dens beboere blev kaldt efter cellenumrene, og den ulykkelige unge mand hed derefter kun nummer 34.

15. Nummer 34 og nummer 27

Dantès gennemgik alle de faser af ulykken, som arrestanter plejer at gennemgå i deres fængsel. Han begyndte med stoltheden som en følge af håbet og af en god samvittighed. Derpå kom han til at tvivle på sin uskyldighed, hvilket ikke passer så dårligt til guvernørens idé om, at han var gået fra forstanden. Endelig styrtede han ned fra sin stoltheds tinde, han bad endnu ikke til Gud, men han bad menneskene. Gud er den sidste tilflugt! Den ulykkelige, der burde begynde med Herren, vender sig først til ham, når ethvert andet håb er glippet.

Dantès bad da om, at man ville tage ham ud af hans hul og sætte ham i et andet fængsel, selv om det var langt mere sort og dybt. En forandring var altid en forandring, selv om det blev til det værre, og ville volde ham nogen adspredelse i flere dage. Han bad om, at man ville tillade ham at spadsere tur i gården, at nyde frisk luft, at få bøger og instrumenter. Intet af alt dette blev ham tilstået, men det var lige meget. Han vedblev bestandig at bede. Han havde vænnet sig til at tale til den nye slutter, skønt han var om muligt endnu mere tavs end den forrige, men at tale til et menneske, endog til en stum, var dog altid en adspredelse. Dantès talte for at høre lyden af sin egen stemme.

Undertiden havde Dantès, mens han var en fri mand, gjort sig skrækkelige tanker om de arrester, hvori landstrygere, røvere og mordere levede sammen, og hvori deres gemene glæde gør deres smudsige orgier til en fælles fornøjelse. Det kom så vidt, at han ønskede, han var blevet kastet i et af disse

huller, for at han dog kunne se andre ansigter end den hårdhjertede slutters, der ikke engang ville tale. Han længtes efter Stokhuset med dets beskæmmende dragt, dets lænke om foden, dets brændemærke på skulderen. Slaverne var dog i det mindste i selskab med deres egne. De åndede den frie luft, de så himlen, slaverne var meget lykkelige.

Han anråbte en dag slutteren om at få en kammerat, om det så skulle være den gale abbed, som han havde hørt tale om. Den rå slutter var ikke helt blottet for menneskelighed. Han havde undertiden i sit inderste hjerte beklaget den ulykkelige unge mand, hvem fangenskabet faldt så hårdt. Han overgav begæringen fra nummer 34 til guvernøren, men denne mente, at Dantès ville forlede fangerne til mytteri, og han afslog hans begæring.

Dantès havde forgæves tryglet menneskene om hjælp. Da henvendte han sig til Gud. Han huskede de bønner, hans moder havde lært ham, og fandt en mening i dem, som han hidtil ikke havde kendt, thi for det lykkelige menneske bliver bønnen ensformig og meningsløs indtil den dag, da smerten kommer for at forklare den ulykkelige det høje sprog, ved hvis hjælp man taler til Gud. Han bad derfor ikke med brændende andagt, men med raseri. Han så Gud i hans herlighed ved hvert ord, han udtalte, og alle hans ydmyge og spildte livs handlinger bragte ham nu ind under denne mægtige Guds vilje.

Trods sine brændende bønner blev Dantès dog ved at være fange. Da blev hans ånd mørk, han klamrede sig nu til en eneste idé, til tanken om en lykke, der var ødet uden nogen rimelig grund. Han hængte sig fast ved denne idé, drejede og vendte den, opslugte den så at sige, ligesom den ubarmhjertige

Ugolino i Dantès Helvede, der gnaver på ærkebisp Rogers hjerneskal. Dantès havde kun haft en svag tro, han tabte den, ligesom andre taber den i lykkens stunder.

Raseri fulgte på fromheden. Edmond udstødte bespottelser, der fik slutteren til at fare tilbage af skræk. Han løb mod muren i sit fængsel, han rasede imod alt, der omgav ham, men især mod sig selv, når noget kom ham i vejen, om det så kun var et sandkorn, et halmstrå eller et vindpust, nu faldt den angivelse, som han havde set, som Villefort havde vist ham, som han havde rørt ved, ham ind. Hver linje skinnede på muren som Balthazars Mene, Tekel, Upharsin. Han sagde til sig selv, at det var menneskenes had og ikke Guds hævn, der havde styrtet ham i den afgrund, hvori han befandt sig, han ønskede disse mennesker alle de ulykker, som hans hidsige indbildningskraft forestillede ham, og han fandt endnu, at de skrækkeligste var alt for milde og alt for korte for dem. for efter straffen kom døden, og i døden var der om ikke hvile så dog i det mindste en ufølsomhed, der lignede den.

Som en følge af, at han bestandig sagde til sig selv, at der var fred i døden for fjenderne, og at den, der vil straffe hårdt, må bruge andre midler end døden, fandt han på at ville begå selvmord. Ulykkelig den, der i sorgen standser ved denne frygtelige tanke. Den er et dødt hav, vidt som oceanet, men i hvilket svømmeren lidt efter lidt synker i klæbrigt søle, der trækker ham til sig og opsluger ham. Hvis den guddommelige bistand ikke kommer ham til hjælp, når han således bliver grebet, er alt omsonst, og enhver bestræbelse, han forsøger, nedsænker ham dybere i dødens tanker.

Imidlertid er denne sjælelige kval mindre skrækkelig end den lidelse, der går forud for den, og måske mindre skrækkelig end den tugtelse, der vil følge efter. Den er en slags martrende trøst, som viser os afgrunden og på bunden af afgrunden tilintetgørelsen. Da Edmond var kommet hertil, fandt han nogen trøst i denne idé. Alle hans smerter, alle hans lidelser, det følge af spøgelser, som de slæbte efter sig, syntes at flygte bort fra den krog af hans fængsel, hvor dødens engel kunne sætte sin lydløse fod. Dantès betragtede med ro sit forbigangne liv og med angst sit tilkommende.

"Undertiden," sagde han til sig selv, "så jeg fordum himlen formørkes, havet fråde, stormen fødes og som en kæmpemæssig ørn svæve hen over jorden med sine stærke vinger. Da følte jeg, at mit skib ikke var andet end et sejlende trug, for mit skib tumledes i kæmpens hånd, let som en fjer. Snart styrtede bjerge af vand over mit hoved. Den skrækkelige lyd af bølgerne, synet af forrevne klipper forkyndte mig døden, og døden forfærdede mig. Jeg anspændte alle mine kræfter for at undgå den, og jeg samlede al en mands styrke og al en sømands viden for at kæmpe mod Gud. Det var, fordi jeg var lykkelig den gang. Det var at vende tilbage til livet, at vende tilbage til lykken, det var, fordi hvilen den gang syntes mig hård på et leje af tang og sten, det var, fordi jeg fandt det uværdigt, at jeg, der troede at være skabt i Guds billede, skulle tjene til føde for hajer eller gribbe. Men nu er det en anden sag, jeg har mistet alt, hvad der kunne få mig til at elske livet, nu ønsker jeg døden, jeg sover ind træt og sønderknust, som jeg sov ind efter en af de aftener, fulde af fortvivlelse og raseri, da jeg havde talt

tre tusinde rundgange i mit kammer, tredive tusinde skridt, næsten ti mil."

Så snart tanken om døden havde fæstnet sig hos ham, blev han mere spagfærdig, mere smilende, han fandt sig bedre i sin hårde seng og sit grove brød, han spiste mindre, han sov ikke mere, han fandt næsten den rest af tilværelsen tålelig, som han var sikker på at forlade, når han ønskede det. Der var to midler til at dø. Det ene var ganske simpelt. Han behøvede blot at gøre sit lommetørklæde fast ved en af jernstængerne i vinduet og hænge sig. Det andet bestod i at lade, som om han spiste, og at sulte sig ihjel. Det første fandt Dantès modbydeligt. Han var blevet opdraget i afsky for sørøvere, folk, som man hænger i ræerne af deres skibe. At hænges var altså for ham en slags beskæmmende straf, som han ikke selv ville underkaste sig, han valgte derfor det andet middel, og han begyndte den selv samme dag på at gennemføre det.

Næsten fire år var gået med de tildragelser, vi har talt om. Ved slutningen af det andet år havde Dantès ophørt med at tælle dagene, og han var faldet tilbage i den uvidenhed om tiden, som inspektøren havde hjulpet ham ud af. Dantès havde bestemt sig til at dø, han havde valgt sin dødsmåde, og han havde af frygt for at fortryde det svoret på at gennemføre det. "Når man bringer mig mad," tænkte han, "vil jeg kaste den ud af vinduet, og således vil det se ud, som om jeg havde spist."

To gange om dagen kastede han derfor sin mad gennem den lille, tilgitrede åbning, der ikke engang tillod ham at se et glimt af himlen. Han måtte minde sig selv om den ed, han havde svoret, for at have styrke nok til at udføre sit forsæt. Hans mad, der før var ham modbydelig, gjorde hungeren med sine skarpe

tænder nu til lækkerbiskener. Undertiden holdt han den tallerken, maden blev bragt ham på, i hænderne over en time med øjnene fæstede på et stykke fordærvet kød, en stinkende fisk eller det grove, skimlede brød. Det var den sidste lyst til livet, der endnu kæmpede i ham, og som fra tid til anden fik hans beslutning til at vakle. Da syntes hans fængsel ham ikke mere så mørkt, hans tilstand var ikke mere så fortvivlet, han var endnu ung, han måtte være femogtyve eller så, han kunne måske endnu leve i halvtreds år, det vil sige to gange så længe, som han havde levet. Hvor mange begivenheder kunne i det lange løb ikke sprænge dørene til hans fængsel, omstyrte murene af slottet If og gengive ham hans frihed! Da førte han maden til sin mund og fjernede den igen som en frivillig Tantalus. Han anvendte da streng og ubøjelig den smule kraft, han havde tilbage, og den dag kom omsider, da han ikke havde kraft nok til at stå op for at kaste det, man bragte ham, ud af vinduet. Den følgende dag kunne han ikke mere se, han kunne næppe høre. Slutteren troede, at han var alvorlig syg, og Edmond selv ventede, at døden var nær.

Således gik dagen. Edmond følte, at en bevidstløshed, der ikke undlod at medføre et vist velvære, lidt efter lidt bemægtigede sig ham. Krampetrækningerne i hans mave var forsvundet, hans brændende tørst var dulmet. Da han lukkede sine øjne, så han en mængde glimrende funker, der lignede lygtemænd. Det var hint ukendte land, som man kalder døden.

Pludselig en aften sent hørte han en dump lyd på den anden side af den mur, ved hvilken han lå. Der havde været talløse rotter, som havde gjort larm i denne celle, så Edmond havde efterhånden vænnet sig til ikke mere at lade sig forstyrre i sin

søvn af sådanne småting; men denne gang blev han bange for denne støj og hævede hovedet for bedre at kunne høre. Det var en ensformig kradsen, der syntes at stamme fra en uhyre klo, en mægtig tand eller trykket af jern på murstenene.

Han kunne ikke værge sig mod den tanke, der altid nager en fange -tanken om frihed. Det forekom ham, at Gud endelig viste sig barmhjertig og sendte ham denne støj for at få ham til at standse ved gravens rand, hvor hans fod allerede vaklede. Hvem kunne vide, om ikke en af hans venner i dette øjeblik beskæftigede sig med ham og søgte at nærme sig til ham? Men Edmond tog fejl, det var en af de drømme, der plejer at svæve ved dødens port. Denne støj varede omtrent i tre timer, så hørte Edmond en larm, som om noget styrtede ned, hvorpå alt blev stille.

Nogle timer efter begyndte støjen på ny, stærkere end før og mere nær. Edmond hørte opmærksomt på dette arbejde, som gjorde ham selskab. Pludselig trådte slutteren ind. Det var omtrent otte dage siden, Edmond havde besluttet at dø, og i fire dage havde han allerede søgt at gennemføre sin beslutning. I dag kunne slutteren lægge mærke til den dumpe larm, gøre ende på den og måske således ødelægge et eller andet håb, hvorom tanken alene forsødede Dantès' sidste øjeblikke. – Slutteren bragte hans frokost. Dantès rejste sig på sit leje og gav sig til at snakke om alle mulige ting, om slette levnedsmidler, man bragte ham, om kulden han led af i sit fængsel. Han skældte og bandede for at have lejlighed til at råbe endnu højere, så han kunne trætte slutterens tålmodighed. Slutteren havde netop den dag bedt om, at den syge måtte få noget bouillon og friskt brød. Nu bragte han denne ekstraforplejning.

Til alt held troede han, at Dantès var sindsforvirret, han satte maden på det usle trebenede bord som sædvanligt og gik bort. Da Edmond nu var fri for ham, gav han sig med glæde til at lytte. Larmen blev så tydelig, at han nu kunne høre den, uden at han behøvede at anstrenge sig. "Der er ingen tvivl mere," sagde han ved sig selv, "eftersom denne støj bliver ved, skønt det er lys dag. Det er en stakkel som jeg, der arbejder på sin befrielse. Å, hvis jeg blot var nær ved ham, hvor skulle jeg hjælpe ham." Derpå gled en pludselig sky for denne håbets morgenrøde, for den tanke opstod hos ham, at larmen kunne komme fra nogle håndværksfolk, som guvernøren anvendte til at reparere den nærmeste celle. – Det var måske let at overbevise sig herom, men hvorledes turde han vove et spørgsmål? Det var naturligvis ganske simpelt at afvente slutterens tilbagekomst, at gøre ham opmærksom på larmen og lægge mærke til det ansigt, han ville sætte op, men herved kunne han også forråde sin egen interesse. Edmond så nu kun ét middel til at gøre sin tanke klar og sin dømmekraft sund. Han vendte sit blik til den dampende bouillon, som slutteren havde sat på bordet, stod op, gik vaklende hen til den og slugte den med et ubeskriveligt velbehag. Edmond vilde ikke mere dø.

Snart mærkede han, at det igen blev dag i hans hjerne. Alle hans forestillinger, der var vaklende og usikre, blev atter faste og tydelige. Han kunne tænke og støtte sine tanker med fornuftsslutninger. Nu sagde han til sig selv: "Jeg må gøre et forsøg, men uden at bringe nogen i fortræd. Hvis den arbejdende er en almindelig håndværker, behøver jeg kun at banke på muren, og han vil straks høre op med sit arbejde for at gætte på, hvem det er, der banker, og hvorfor han vel banker?

Men da hans arbejde ikke alene er tilladt, men også befalet, vil han snart igen tage fat på det. Hvis det derimod er en fange, vil den larm, jeg gør, måske forskrække ham; han vil sandsynligvis høre op med sit arbejde og ikke begynde på det igen før i aften, når han tror, at alle sover." Edmond stod straks op igen. Denne gang ravede han ikke mere, og det sortnede ikke for hans øjne. Han gik hen i et hjørne af sit fængsel, udtog en sten, som fugtigheden havde løsnet, og bankede tre gange på muren på det sted, hvor det klang hulest. Ved det første bank ophørte støjen som ved et trylleslag. Dantès lyttede anspændt. Der gik en time, der gik to, alt var stille. Fuld af håb spiste han nogle mundfulde af sit brød, drak en slurk vand, og takket være sin stærke konstitution var han snart lige så kraftig som før. Dagen gik, tavsheden vedblev. Aftenen kom, uden at støjen havde begyndt igen.

"Det er en fange," sagde Edmond ved sig selv med en ubeskrivelig glæde. Natten gik, uden at den mindste larm lod sig høre. Edmond lukkede ikke sine øjne.

Dagen kom, slutteren indfandt sig med mad. Edmond havde allerede spist den, han havde bragt den forrige dag. Han spiste også denne ration, mens han uophørligt lyttede efter, om larmen ikke ville komme igen, og skælvede ved tanken om, at den var ophørt for bestandigt. Han ærgrede sig over denne fanges forsigtighed, der ikke kunne gætte, at han var blevet forstyrret i sit befrielsesværk af en lidelsesfælle, der lige så brændende ønskede at blive fri som han. Der gik tre dage, tooghalvfjerds timer, som blev talt minut for minut.

Endelig en aften, da slutteren havde aflagt sit sidste besøg, og Dantès allerede hundrede gange havde lyttet ved muren,

forekom det ham, at en næsten umærkelig kradsen lød i hans øren. Dantès gik tilbage for at samle sine tanker, gik nogle skridt omkring i værelset og holdt atter øret til det samme sted.

Der var ingen tvivl mulig, der foregik noget på den anden side muren. Edmond, der fattede mod ved denne opdagelse, besluttede at komme den utrættelige arbejder til hjælp. Han begyndte med at flytte sin seng, bag ved hvilken det forekom ham, at han hørte arbejdet finde sted, og han søgte med øjnene en genstand, med hvilken han kunne angribe muren, få den fugtige kalk af og en sten løs. Men han fik ikke øje på noget, han havde hverken kniv eller noget andet skærende instrument. Han måtte slå sin krukke itu og gøre et stykke af skårene skarpt, så han dermed kunne give sig i lag med arbejdet. Han lod krukken falde på gulvet, og den gik i stykker. Dantès valgte to-tre spidse skår, skjulte dem i sin halmsæk og lod de andre ligge. At krukken var gået itu, var en alt for naturlig begivenhed til, at den kunne vække mistanke. Edmond havde hele natten til at arbejde i, men i mørket gik værket kun småt, for han måtte bestandig føle sig for, og han mærkede snart, at hans skår blev sløvt mod murstenene. Hele natten lyttede han og hørte den ukendte ven, der vedblev sit underjordiske arbejde.

Dagen kom, slutteren trådte ind. Dantès sagde til ham, at krukken var faldet fra ham, da han drak, og var gået i stykker. Slutteren gik knurrende bort for at hente en anden krukke, uden engang at gøre sig den ulejlighed at tage skårene med. Et øjeblik efter kom han tilbage, rådede fangen til at være mere forsigtig og gik ud. Dantès hørte med ubeskrivelig glæde låsen knage, en lyd, der ellers gjorde ham beklemt om hjertet. Han hørte lyden af skridt, der bortfjernede sig, men da de var

forsvundet, sprang han hen til sin seng, som han flyttede, og ved det svage dagslys, som trængte ind i hans hul, kunne han se det ringe arbejde, som han havde overkommet den forrige nat, idet han havde brækket på siden af stenene i stedet for på den mørtel, der omgav dem. Fugtigheden havde gjort kalken så sprød, at den kunne brydes ud.

Dantès så med glad hjertebanken, at denne kalk gik af i stumper. Vel var disse stykker overordentlig små, men efter en halv times forløb havde han dog løsnet så meget, at det næsten blev en håndfuld. Fangen bebrejdede sig nu, at han ikke havde anvendt sine lange timer til dette arbejde, han havde spildt dem med at håbe, bede og fortvivle. I de næsten seks år, han havde været indespærret i dette hul, kunne han, hvor langsomt det end gik, dog have udført et betydeligt arbejde.

På tre dage lykkedes det ham med uhyre forsigtighed at borttage kalken og blotte stenen. Muren var opført af brændte sten, imellem hvilke der for at øge fastheden af og til var indsat en tilhugget granitkvader. Det var en sådan natursten, han næsten havde fået al kalken af, og det kom nu an på at gøre den løs. Dantès forsøgte på det med sine negle, men det gik ikke. Skårene af krukken, som han borede ind i fugerne, gik itu, da han ville forsøge at lette stenen med dem. Efter en god times unyttige forsøg stod Dantès op igen med angstens sved på sin pande. Skulle han således standses i begyndelsen, og skulle han vente uvirksom og uden at gøre nogen nytte, indtil hans nabo, der måske også trættedes, var færdig?

Da fo'r der en tanke gennem hans hoved. Han blev stående og smilede. Slutteren bragte hver dag Dantès' suppe i en kasserolle af blik. Denne kasserolle indeholdt både hans og en anden

fanges suppe, for Dantès havde lagt mærke til, at kasserollen skiftevis var helt eller halvt fyldt, eftersom slutteren begyndte med uddelingen af maden til ham eller hans fælle. Denne kasserolle havde et skaft af jern, det var dette jernstykke, som Dantès higede efter, og som han ville have givet ti år af sit liv for at eje.

Slutteren hældte indholdet af kasserollen i Dantès' tallerken. Efter at have spist sin suppe med en træske vaskede Dantès denne tallerken, som han således brugte hver dag. Om aftenen satte Dantès sin tallerken på gulvet midt imellem døren og bordet. Slutteren, som kom ind, trådte på tallerkenen og knuste den i mange stykker.

Denne gang var der intet at bebrejde Dantès, han havde ladet sin tallerken stå på gulvet, det er sandt, men slutteren havde ikke været så forsigtig at se sig for.

Slutteren knurrede derfor blot en smule, så sig om for at finde noget, han kunne hælde suppen i, men han fandt intet.

"Lad kasserollen blive her," sagde Dantès, "De kan jo tage den igen, når De i morgen bringer mig min frokost." Dette råd appellerede til slutterens dovenskab. Han behøvede ikke at gå op ad trappen og ned igen en ekstra gang, og han lod Dantès beholde kasserollen.

Dantès skælvede af glæde. Denne gang spiste han med begærlighed sin suppe og kødet, så ventede han en time for at være vis på, at slutteren ikke ville forandre sin bestemmelse. Da timen var forbi, flyttede han sin seng til side, tog kasserollen, stak skaftet ind under den tilhuggede sten, som han havde taget kalken af, og brugte det som løftestang. Stenen bevægede sig.

Stenen var virkelig inden en times forløb trukket ud af muren, hvor den efterlod et hul af mere end en og en halv fod i gennemsnit. Dantès samlede omhyggeligt al kalken, bar den hen i krogen af sit fængsel, kradsede lergulvet op med sine potteskår og dækkede kalken med ler.

Men da han ville benytte sig af denne nat, hvor tilfældet eller rettere sagt den kloge plan, han havde lagt, havde skaffet ham et så kostbart instrument, vedblev han med iver at gennembryde muren. Da dagen brød frem, lagde han stenen i hullet, skød atter sin seng hen til muren og lagde sig til hvile.

Hans frokost bestod af et stykke brød. Slutteren trådte ind og lagde det på bordet.

"Nå," spurgte Dantès, "bringer De mig ikke en anden tallerken?"

"Nej!" svarede slutteren. "De slår alting i stykker. De har slået Deres krukke itu, og De var skyld i, at jeg trådte på Deres tallerken. De kan beholde kasserollen, så skal jeg nok give Dem suppen i den. På den måde kan vi måske undgå, at De slår mere itu for regeringen."

Dantès takkede himlen. Dette stykke jern gjorde ham mere taknemmelig end alle goder, han havde nydt i hele sit forbigangne liv. Han havde blot mærket, at hans nabofange ikke arbejdede mere, efter at han selv var begyndt, men det var ingen grund for ham til at ophøre. Hele dagen arbejdede han uophørligt, om aftenen havde han, takket være det nye værktøj, fået mere end to håndfulde stenbrokker og kalk ud af muren.

Hen ad den tid, da slutteren plejede at aflægge sit besøg, rettede han, så godt han kunne, det bøjede skaft på sin kasserolle, og slutteren hældte den sædvanlige suppe og fisk i

den. Det var fastedag for fangerne. En sådan dag havde de tre gange om ugen. Det havde været endnu et middel til at beregne tiden, hvis Dantès ikke for længe siden var ophørt dermed. Da slutteren havde hældt suppen i kasserollen, gik han sin vej.

Denne gang ville Dantès forvisse sig om, at hans nabo virkelig var holdt op med at arbejde. Han lyttede. Alt var stille som i de tre dage, da arbejdet havde været afbrudt. Dantès sukkede, det var indlysende, at hans nabo ikke havde tillid til ham. Imidlertid tabte han ikke modet, men vedblev at arbejde hele natten. Efter to-tre timers hårdt slid stødte han på en hindring. Jernet bed ikke mere, men gled af på en glat overflade. Dantès følte på hindringen og mærkede, at han var nået til en bjælke. Denne bjælke spærrede aldeles det hul, han havde brudt. Han måtte enten grave over eller under den.

"O, min Gud! min Gud!" råbte han. "Jeg havde dog bedt så inderligt, at jeg håbede, du omsider havde hørt mig! Min Gud, du, som kaldte mig til livet, hav medlidenhed med mig, lad mig ikke dø i fortvivlelse!"

"Hvem taler om Gud og på samme tid om fortvivlelse?" sagde en stemme, der syntes at komme nede fra jorden, og som forekom den unge mand en stemme fra graven.

Edmond følte, at hårene rejste sig på hans hoved, og han veg tilbage, liggende på sine knæ.

"Ak!" mumlede han. "Jeg hører et menneske tale!"

Det var fire eller fem år siden, at Edmond hørte nogen anden tale end sin slutter, og for en fange er slutteren ikke et menneske. Han er en levende maskine, der hører til fængslets inventar, en levende hindring, der er føjet til hans jernstænger.

"For Guds skyld!" råbte Dantès. "De, som taler, tal endnu engang, skønt Deres stemme har skræmt mig! Hvem er De?"

"Og hvem er De?" spurgte stemmen.

"En ulykkelig fange," svarede Dantès.

"Fra hvilket land?"

"Jeg er franskmand."

"Deres navn?"

"Edmond Dantès."

"Deres beskæftigelse?"

"Jeg er sømand."

"Hvor længe har De været her?"

"Siden den 28. februar 1815."

"Og hvad har De gjort?"

"Jeg er uskyldig."

"Men hvad beskylder man Dem for?"

"For at have taget del i en sammensværgelse, der skulle muliggøre kejserens tilbagekomst."

"Kejserens tilbagekomst? Kejseren er altså ikke længere på tronen?"

"Han abdicerede i Fontainebleau 1814 og er blevet forvist til Elba. Men sig mig, hvor længe har De været her, siden De ikke ved noget om dette?"

"Siden 1811."

Dantès gyste. Dette menneske havde været fire år længere i fængsel end han.

"Det er godt! Grav ikke mere!" sagde stemmen. "Sig mig blot. i hvilken højde det hul er, som De har lavet."

"Det er i flugt med gulvet."

"Hvordan er det skjult?"

"Bag min seng."

"Har man flyttet Deres seng til side, efter at De blev fængslet?"

"Aldrig."

"Hvad støder Deres celle op til?"

"En gang."

"Og gangen?"

"Fører ud til gården."

"Ak!" mumlede stemmen.

"Hvorfor beklager De det?" råbte Dantès.

"Jeg har taget fejl. Min plan er mislykket, et fejlvisende kompas har styrtet mig i fordærvelse. Jeg har taget den mur, De brød igennem, for citadelsmuren."

"Men så var De kommet ud til havet."

"Det er netop det, jeg ville."

"Men hvis det var lykkedes Dem?"

"Ville jeg have styrtet mig i vandet og søgt at nå en af de øer, der omgiver If, enten Daume eller Tiboulen eller også fastlandet, og så havde jeg været frelst."

"Havde De da kunnet svømme så langt?"

"Gud ville have givet mig kræfter, men nu er alt omsonst."

"Alt?"

"Ja! Luk Deres hul med forsigtighed. Arbejd med forsigtighed. Grav ikke mere, lad være med at foretage Dem noget. Vent på efterretning fra mig."

"Men hvem er De da? Sig mig dog, hvem De er."

"Jeg er – jeg er nummer syvogtyve."

"Har De da mistro til mig?" spurgte Dantès. Han hørte en bitter latter trænge gennem hvælvingen.

"Jeg er Deres ven," råbte han, idet han instinktmæssigt gættede, at den ukendte lidelsesfælle tænkte på at forlade ham. "Jeg sværger Dem til, at jeg hellere vil lade mig dræbe end åbenbare Deres og mine bødler det ringeste, men i himlens navn berøv mig ikke nu Deres nærværelse, for det er forbi med mine kræfter! Jeg knuser mit hoved mod muren, og De vil da have min død på Deres samvittighed."

"Hvor gammel er De?" spurgte den ukendte.

"Jeg ved ikke, hvor gammel jeg er, for jeg har ikke beregnet tiden, efter at jeg kom hertil. Jeg ved kun, at jeg næsten var nitten år, da jeg blev arresteret den 28. februar 1815."

"Ikke en gang seksogtyve," mumlede stemmen. "Godt! I den alder er man endnu ikke forræder."

"Nej, nej! Jeg sværger Dem til, at jeg ikke er det," råbte Dantès. "Jeg har allerede sagt det, og jeg siger det endnu en gang, jeg vil hellere lade mig hugge i stykker end forråde Dem!"

"De har gjort vel i at tale til mig. De har gjort vel i at bede mig blive," svarede stemmen, "for jeg havde i sinde at lægge en anden plan og fjerne mig fra Dem. Men Deres alder beroliger mig, jeg vil komme til Dem, vent mig."

"Når?"

"Jeg må først beregne vore chancer. Lad mig give Dem et signal."

"Men De må ikke forlade mig, De må ikke lade mig alene, De må komme til mig eller lade mig komme til Dem! Vi vil flygte sammen, og hvis vi ikke kan komme bort, vil vi tale med hinanden. – Hvis De er ung, vil jeg være Deres kammerat, hvis De er gammel, vil jeg være Deres søn, jeg har en fader, der må være halvfjerds år, hvis han lever endnu. Jeg elskede kun ham og

en ung pige, som man kaldte Mercédès. Min fader har ikke glemt mig, det er jeg vis på, men hun – Gud ved, om hun endnu tænker på mig! – Jeg vil holde af Dem, som om De var min fader."

"Det er godt!" sagde fangen. "Farvel til i morgen."

Disse få ord blev sagt i en tone, der overbeviste Dantès. Han spurgte ikke mere, men rejste sig, skjulte de stykker, der var taget ud af muren, og skød atter sin seng hen til væggen. Nu troede Dantès atter på lykken. Han skulle ikke mere være helt alene, måske ville han endogså blive helt fri. I værste tilfælde, hvis han vedblev at være fange, havde han dog en fælle, og det fangenskab, man deler med en anden, er kun et halvt fangenskab. De klager, man kan meddele en anden, er næsten bønner; de bønner, som to beder sammen, er næsten lovsang.

Hele dagen gik Dantès omkring i sit fængsel, hans hjerte hamrede af glæde. Undertiden var denne glæde nær ved at kvæle ham. Han satte sig på sin seng og trykkede hånden mod brystet. Ved den mindste larm, han hørte på gangen, sprang han hen til døren. Et par gange jog frygten for at man skulle skille ham fra det menneske, som han ikke kendte, men allerede elskede som en ven, ham gennem sindet. Han havde taget en beslutning. I det øjeblik, da slutteren trådte ind og bukkede sig for at undersøge åbningen, ville han knuse hans hoved med den skammel, hvorpå hans krukke stod. Man ville dømme ham til døden, det vidste han godt, men var han ikke nær ved at dø af ensomhed og fortvivlelse, da denne vidunderlige støj havde gengivet ham livet?

Om aftenen kom slutteren. Dantès hvilede på sin seng. Når han lå dér, mente han, at han bedre skjulte den åbning, der

endnu ikke var fuldendt. Han betragtede åbenbart det ukærkomne besøg med vilde og truende blikke, for slutteren sagde til ham: "Nu er De nok igen i færd med at blive gal?" Dantès svarede ikke, han frygtede for, at hans bevægede stemme skulle forråde ham. Slutteren gik bort, idet han rystede på hovedet. Da det var blevet mørkt, troede Dantès, at hans nabo ville benytte sig af natten og stilheden til at forny sin samtale med ham, men han tog fejl. Natten gik hen, uden at nogen lyd svarede hans feberagtige forventning. Men den følgende dag efter slutterens morgenbesøg, da han netop havde flyttet sin seng bort fra muren, hørte han tre slag med lige store mellemrum. Han kastede sig på knæ.

"Er det Dem?" sagde han. "Her er jeg!"

"Er Deres slutter borte?" spurgte stemmen.

"Ja!" svarede Dantès. "Han kommer ikke igen før i aften. Vi er fri for ham i tolv timer."

"Jeg kan altså arbejde?" sagde stemmen.

"O ja! Gør det endelig."

Straks syntes den jord, hvorpå Dantès, der halvt var krøbet ind i åbningen, støttede sine hænder, at bevæge sig. Han fo'r tilbage, mens en masse af løsbrudt jord og sten styrtede ned i det, der nu gabede under den åbning, han selv havde lavet. Derpå så han et hoved, et par skuldre og endelig hele manden stige op af det mørke hul, hvis dybde han ikke kunne måle, og den ukendte gæst sprang med lethed op af den færdige hule.

16. En lærd italiener

Dantès sluttede den nye ven, han så længe og utålmodigt havde ventet, i sine arme og trak ham hen til vinduet, for at den smule dag, der trængte ind i hans fængsel, kunne belyse ham. Det var en lille mand med hår, der snarere var blevet hvidt af sorg end af alderdom, med et gennemtrængende blik under tykke øjenbryn, som begyndte at gråne, med et skæg, der endnu var sort, og som nåede ham ned på brystet; det magre ansigt, der var fuldt af dybe rynker, hans dristige, markerede træk røbede en mand, der var mere vant til åndelig syssel end legemligt slid. Den fremmedes pande var dækket med sved. Hvad hans klædning angik, da var det umuligt at skelne dens oprindelige udseende, for den hang i pjalter.

Han syntes at være mindst tres år, skønt hans livlige bevægelser tydede på, at han måske dog var yngre. Han modtog med glæde beviserne på den unge mands henrykkelse. Hans sjæl syntes for et øjeblik at tø og smelte ved mødet med denne flammende sjæl. Han takkede for hans hjertelighed med en vis varme, skønt han var blevet så bittert skuffet ved at finde et andet fængsel dér, hvor han troede at træffe friheden.

"Lad os først se," sagde han, "om vi kan skjule sporene af min gennemgang for Deres slutters øjne. Hele vor fremtid beror på, at han er uvidende om det, der foregår."

Nu bøjede han sig over åbningen, tog stenen, som han trods dens uhyre vægt løftede med lethed, og satte den i hullet.

"Denne sten er taget meget skødesløst ud," sagde han, idet han rystede på hovedet. "De har ingen redskaber?"

"Og De?" spurgte Dantès forbløffet. "Har De redskaber?"

"Når jeg undtager en fil, har jeg alt, hvad jeg behøver: Mejsel, brækjern, løftestang. Her ser De for det første et brækjern!" – Og han viste ham en stærk og skarp klinge, der var fastgjort til et skaft af asketræ.

"Hvordan har De lavet den?" spurgte Dantès.

"Med et af beslagene af min seng. Det er med dette redskab, jeg har åbnet mig vejen til Dem, næsten halvtreds fod gennem muren."

"Halvtreds fod?" råbte Dantès næsten forskrækket.

"Tal sagtere, unge mand! Tal sagtere!" sagde den fremmede, idet han så sig tilbage. "Undertiden hænder det, at man lurer ved fangernes døre."

"Man ved, at jeg er ene."

"Det er lige meget."

"Og De siger, at De er trængt igennem halvtreds fod mur for at komme hertil?"

"Ja, så stor er afstanden mellem min celle og Deres. Jeg har blot taget fejl af retningen. Jeg troede, som jeg har sagt, at jeg kunne komme til den yderste mur, trænge igennem den og kaste mig i havet. Jeg er kommet langs med den gang, der støder op til Deres celle, i stedet for at komme under den. Alt mit arbejde er spildt, for denne gang fører til en gård, som er fuld af soldater."

"Det er sandt," sagde Dantès, "men denne gang går kun langs med den ene side af min celle."

"Ja, det er rigtigt, men der er for det første en væg, der dannes af selve klippen. Denne side må støde op til guvernørens bolig. vi ville hurtigt blive opdaget i hans låsede

kældre. Denne side her støder til – ja – hvad støder den egentlig til?"

Den sidste side var den, hvori det hul var anbragt, som gav lys i cellen. Dette hul, der næppe var så vidt, at et barn kunne klemme sig igennem, var desuden forsynet med tre rækker jernstænger, der måtte berolige endog den mest mistænksomme slutter med hensyn til muligheden af en flugt ad denne vej. Imidlertid slæbte den fremmede bordet hen under vinduet.

"Stig op på dette bord," sagde han til Dantès. Dantès adlød, sprang op på bordet, og da han gættede sin fælles hensigt, lænede han sin ryg mod muren og rakte ham begge hænder. Den fremmede krøb hurtigere, end man skulle have ventet af en mand i hans alder, først op på bordet og derfra op på Dantès' skuldre. Han klemte ansigtet tæt mod jernstængerne, men et øjeblik efter trak han det heftigt tilbage. "Jeg tænkte det nok." Og han lod sig atter hjælpe ned på bordet, hvorfra han sprang ned på gulvet.

"Hvad tænkte De nok?" spurgte den unge mand, idet han også sprang ned.

"Den fjerde side af Deres celle støder op til det ydre galleri, hvor der går patruljer og står skildvagter på post."

"Er De vis på det?"

"Jeg så en soldats kasket og hans bajonetspids. Altså indser De nok, at det er umuligt at flygte fra Deres celle."

"Men hvad da?" vedblev den unge mand i en spørgende tone.

"Vi må bøje os for Guds vilje," sagde den gamle fange, og et anstrøg af ydmyg hengivenhed bredte sig over oldingens ansigtstræk.

Dantès betragtede denne mand, der således med så megen resignation opgav et håb, han havde næret i lang tid. Han følte en oprigtig forbavselse og beundring.

"Vil De nu sige mig, hvem De er?" spurgte Dantès.

"Ja, hvis det endnu kan interessere Dem, da jeg ikke kan være Dem til nogen nytte."

"De kan være mig til stor nytte ved at trøste og opmuntre mig, for De synes mig så stærk som få."

Den gamle fange smilede bedrøvet. "Jeg er abbed Faria," sagde han, "jeg har været fange siden 1811, som De ved, man har bragt mig fra Piemonte til Frankrig. Det var der, jeg havde erfaret, at skæbnen havde givet Napoleon en søn, og at denne søn i vuggen var kaldt konge af Rom. Da anede jeg ikke, at denne mægtige hersker fire år efter skulle være styrtet. Hvem regerer nu i Frankrig? Er det Napoleon den Anden?"

"Nej, det er Ludvig den Attende."

"Ludvig den Attende, en broder til Ludvig den Sekstende? Himlens beslutninger er forunderlige og hemmelighedsfulde! Hvad har da forsynets hensigt været med at fornedre et menneske, som det har ophøjet? Det er som i England, efter Charles den Første Cromwell, efter Cromwell Charles den Anden og måske efter Jacob den Anden en prins af Oranien, en statholder, der vil lade sig gøre til konge, få nye indrømmelser til folket, en konstitution og endelig friheden. De vil få at se," sagde han, idet han vendte sig til Dantès og betragtede ham med øjne, der funklede som en profets. "De er endnu i den alder, at De kan få det at se."

"Ja, hvis jeg slipper løs herfra."

"Ja, det er sandt," sagde abbed Faria. "Vi er fanger. Der er øjeblikke, hvor jeg glemmer det og tror, at jeg er i frihed, fordi mine øjne trænger igennem mit fængsels mure."

"Men hvorfor er De da indespærret her?"

"Fordi jeg i 1804 har drømt den plan, som Napoleon har villet udføre i 1811; fordi jeg ligesom Machiavelli i stedet for alle disse småfyrster, der gør Italien til en rede for småtyranner, har villet en stor og eneste om ikke retfærdig herre, fordi jeg har troet at finde min Cesare Borgia i en kronet dumrian, der lod, som om han forstod mig, for desto bedre at kunne forråde mig. Det var Alexander den Sjettes og Clemens den Syvendes plan, den strandede bestandigt. Da de prøvede den uden held, da Napoleon ikke har kunnet udføre den, synes det, som om Italien er forbandet!" Og oldingen lod hovedet hænge.

Dantès begreb ikke, hvorledes et menneske kunne sætte sit liv i vove for en sådan sag. Det er sandt, at skønt han kendte Napoleon, fordi han havde set ham og talt med ham, var han fuldkommen uvidende om Clemens den Syvende og Alexander den Sjette.

"Er De ikke den præst, som man anser for – syg?" spurgte Dantès.

"For gal, vil De sige, ikke sandt?"

"Jeg vovede ikke at sige det rent ud," svarede Dantès med et smil.

"Jo vist," vedblev Faria bittert, "jo, det er mig, man anser for gal. Det er mig, der i så lang tid har moret gæsterne i dette fængsel."

Dantès tav et øjeblik.

"Altså vil De opgive tanken om flugt?" spurgte han omsider.

"Jeg ser, at flugt er umulig. Det er oprør mod Gud at forsøge det, Gud ikke vil skal ske."

"Hvorfor taber De modet? Det ville være for meget forlangt af forsynet, at det første forsøg skulle lykkes. Kan De ikke begynde igen i en anden retning?"

"Ved De da, hvad jeg allerede har gjort, eftersom De således taler om at begynde igen? Ved De, at jeg har behøvet fire år for at lave mine redskaber? At jeg i to år har gennembrudt en jordbund, der er hård som sten. Ved De, at jeg har måttet fjerne blokke, som jeg ellers ikke ville have troet, jeg kunne rokke? At der er gået hele dage med dette kæmpearbejde, og at jeg undertiden om aftenen var lykkelig, når jeg havde ryddet en tomme af den gamle kalk, der var blevet lige så hård som stenen selv? Ved De, at jeg for at fjerne al den jord, og alle de sten, som jeg brød løs, måtte gennembryde hvælvingen af en trappe i kælderen, hvorved alt gruset efterhånden blev begravet således, at kælderen nu er fuld, og jeg ikke mere har noget sted, hvor jeg kan lægge en håndfuld støv? Ved De endelig, at jeg troede at være færdig med mit arbejde, at jeg netop troede, jeg havde den nødvendige kraft til at udføre min plan, da Gud fjernede mit mål. Nej, jeg vil ikke gøre mere for at erhverve mig min frihed, eftersom det er Guds vilje, at jeg skal være tabt for bestandig."

Den unge mand havde aldrig tænkt på flugt. Der er ting, som synes så umulige, at man ikke engang får det indfald at forsøge dem. At grave halvtreds fod under jorden, at anvende tre års slid på et sådant arbejde for, hvis det lykkes, at komme til randen af en afgrund, der går lige ud i havet, at styrte sig ned fra en højde af hundrede fod for at slå hovedet i stykker på en sten, hvis skildvagtens kugle ikke kommer i forvejen, og være

nødt til at svømme en halv mils vej – det var alt for meget til, at man ikke skulle vente, at en sådan plan slog fejl.

Men nu, da den unge mand havde set, at en gammel mand klamrede sig til livet med så megen styrke og gav et eksempel på en fortvivlet beslutning, gav han sig til at overveje sagen og måle sit eget mod. En anden havde forsøgt på det, som han ikke engang havde tænkt; en anden, mindre ung, mindre stærk, mindre behændig end han, havde ved sin snildhed og tålmodighed skaffet sig alle de redskaber, han behøvede til dette utrolige arbejde, en anden havde gjort alt dette. Intet var altså umuligt for Dantès. Faria var trængt igennem en strækning af halvtreds fod, han ville trænge gennem en strækning på hundrede. Faria, der var halvtreds år gammel, havde anvendt tre år til sit arbejde. Han var ikke halvt så gammel, og han ville anvende seks. Faria, en abbed, en lærd, en gejstlig, havde ikke været bange for at svømme fra If til Daume eller en af de andre øer. Han, sømanden Edmond, den dristige svømmer, der så ofte havde søgt en koralgren på bunden af havet, skulle han tage i betænkning at svømme en halv mils vej? Nej, Dantès behøvede ikke andet end at blive opmuntret ved et eksempel. Alt, hvad en anden havde gjort eller havde kunnet gøre, ville Dantès gøre. Den unge mand grundede et øjeblik. "Jeg har fundet det, De søger," sagde han til den gamle. Faria skælvede.

"De?" sagde han, idet han så op med en mine, der tilkendegav, at hans modløshed ikke var ulægelig, hvis hans fælle talte sandt. "Hvad har De fundet?"

"Den gang, som De har arbejdet Dem igennem for at komme hertil fra Deres celle, går i samme retning som det ydre galleri – ikke sandt?"

"Ja!"

"Den kan ikke være mere end halvtreds fod herfra?"

"Nej, højst."

"Hen imod midten af gangen graver vi en vej, der danner den ene gren af et kors. Vi kommer ud ved det ydre galleri, dræber skildvagten og flygter. For at få denne plan til at lykkes, behøves der kun mod. Det har De, og styrke, den mangler ikke. Jeg taler ikke om tålmodighed. De har givet beviser derpå, og det vil jeg også give."

"Et øjeblik," svarede abbeden. "De ved ikke, min kære kammerat, hvordan mit mod er, og hvilken brug jeg agter at gøre af mine kræfter; hvad tålmodigheden angår, har jeg vel vist mig tålmodig nok ved mit arbejde, men læg nu vel mærke til det, jeg siger. Det synes mig, at jeg tjente Gud, når jeg befriede en af hans skabninger, der var uskyldig dømt. Hidtil har jeg kun brudt mig vej gennem sten, og nu foreslår De mig at dræbe et menneske. Jeg har kunnet trænge gennem en mur og nedbryde en trappe, men jeg vil ikke gennembore et bryst eller tilintetgøre et menneskeliv."

"Hvordan?" sagde Dantès. "Når De kan blive fri, vil De lade Dem holde tilbage af en sådan skrupel?"

"Men De," sagde Faria, "hvorfor har De ikke en aften slået Deres slutter ihjel med et bordben, taget hans klæder på og forsøgt at flygte?"

"Fordi denne tanke aldrig er faldet mig ind!" sagde Dantès.

"Nej, det er, fordi De har følt en instinktiv afsky for en sådan forbrydelse," sagde den gamle. "Mennesket afskyr blod, det skyldes ikke samfundets love, der forbyder mordet, men det er de naturlige love, der forhindrer det."

Dantès var forvirret. Det var virkelig en forklaring på det, der ubevidst var foregået i hans indre.

"Og desuden," vedblev Faria, "i de år, jeg har tilbragt i fængsel, har jeg genkaldt mig, at alle berømte undvigelser, der er blevet kronet med fuldkomment held, er blevet overlagt med omhu og udført langsomt. Lad os vente på en lejlighed, og når denne lejlighed kommer, vil vi benytte os af den."

"De har kunnet vente," sagde Dantès med et suk, "dette langvarige arbejde har optaget al Deres tid, og når De ikke havde Deres slid til at adsprede Dem, havde De Deres håb til at trøste Dem."

"Det er sandt," sagde abbeden med et smil, "skønt jeg også beskæftigede mig med andet."

"Hvad bestilte De da?"

"Jeg skrev eller studerede."

"Giver man Dem da papir, pen og blæk?"

"Nej, men jeg laver det selv."

"Har De lavet papir, pen og blæk?" råbte Dantès.

"Ja!" – Dantès betragtede abbeden med beundring, men han havde ondt ved at tro ham. Faria bemærkede denne tvivl. "Når De kommer til mig," sagde han, "vil jeg vise Dem et helt værk, der er resultatet af min tænkning, af mine undersøgelser og af mine betragtninger gennem hele mit liv. Det er en meget omfattende afhandling om muligheden af et almindeligt kongerige i Italien."

"Og De har skrevet alt dette?"

"På to skjorter. Jeg har opfundet en måde at tilberede lærred på, således at det bliver glat og jævnt som pergament."

"De er altså kemiker?"

"En smule. Jeg har kendt Lavoisier, og jeg har stået i forbindelse med Cabanis."

"Men for at udføre et sådant arbejde har De måttet gøre historiske undersøgelser. Har De da bøger her?"

"I Rom havde jeg omtrent fem tusinde bind i mit bibliotek. Ved at læse dem atter og atter har jeg opdaget, at man med hundrede og halvfjerds velvalgte bind har om ikke just et kort udtog af alle menneskelige kundskaber så dog i det mindste alt, hvad der er nødvendigt for et menneske at vide. Jeg har anvendt tre år af mit liv til atter og atter at læse disse bind, således at jeg næsten kunne dem udenad, da jeg blev arresteret. I mit fængsel har jeg erindret mig næsten alt. Således vil jeg kunne opremse Dem Thukydid, Xenophon, Plutark, Livius, Tacitus, Strada, Jornandés, Dante, Montague, Shakespeare, Spinoza, Machiavelli og Bossuet. Jeg anfører kun de vigtigste."

"Men De forstår altså flere sprog?"

"Jeg taler flydende fem sprog: Tysk, fransk, italiensk, engelsk og spansk. Ved hjælp af oldgræsk forstår jeg nygræsk, dog taler jeg det kun slet, men jeg studerer det i denne tid."

"De studerer det?" sagde Dantès.

"Ja, jeg har lavet mig en ordbog af de ord, jeg kendte. Jeg har ordnet dem, forbundet dem med hinanden og vendt og drejet dem således, at de blev tilstrækkelige til at udtrykke mine tanker. Jeg kender omtrent tusinde ord, det er alt, hvad der behøves, skønt jeg tror, at der findes hundrede tusinde i ordbøgerne. Jeg kan næppe derved blive veltalende, men jeg vil kunne gøre mig fuldkommen forståelig, og det er mig nok."

Edmond, der stadig blev mere og mere forundret, begyndte at finde denne mands evner næsten eventyrlige. Han tvivlede

dog endnu og blev ved: "Men hvis man ingen penne har givet Dem, hvormed har De da skrevet en så vidtløftig afhandling?"

"Jeg har lavet fortræffelige penne selv, som man ville foretrække for de sædvanlige fjerpenne, hvis man kendte materialet, de er lavet af. Det er benene i hovedet på de store kuller, man plejer at sætte for os på fastedagene. Derfor ser jeg også med stor fornøjelse onsdagen, fredagen og lørdagen komme, for de giver mig håb om at forøge mit forråd af penne, og mine historiske værker er, det må jeg tilstå, min kæreste beskæftigelse. Ved at vende mig til det forbigangne, forglemmer jeg det nærværende. Idet jeg vandrer fri og frank gennem historien, husker jeg ikke mere, at jeg er fange."

"Men blæk?" sagde Dantès. "Hvoraf laver De da blæk?"

"Der har tidligere været en kamin i min celle," sagde Faria, "denne kamin er tilmuret nogen tid før min ankomst, men i mange år har man haft ild i den, og den er derfor beklædt med sod indvendig. Jeg opløser denne sod i noget af den vin, man giver mig om søndagen, og derved opnår jeg en fortræffelig blæk. Til særlige fremhævelser bruger jeg mit blod, som jeg får ved at stikke mig i en finger."

"Når kan jeg få alt dette at se?" spurgte Edmond.

"Når De vil!"

"Må jeg se det nu?"

"Følg efter mig," sagde abbeden. Og han vendte tilbage til den underjordiske gang, hvori han forsvandt. Dantès fulgte ham.

17. Abbedens celle

Efter at Dantès var gået sammenbøjet gennem den underjordiske gang, kom han til den modsatte ende af korridoren, der førte til abbedens kammer. Der blev gennemgangen mere snæver og frembød næppe så megen plads, at et menneske kunne krybe igennem. Abbedens celle var belagt med stenfliser, og det var ved at optage en af disse, der lå i den mørkeste krog, at han havde begyndt det vanskelige arbejde, som Dantès havde set afslutningen på. Da abbeden havde lagt stenflisen på plads igen, bredte han en gammel måtte over den. Næppe var den unge mand kommet ind og havde rejst sig, før han nøje betragtede dette værelse. Ved første øjekast frembød det intet mærkeligt.

"Klokken er kun et kvarter over tolv," sagde abbeden, "og vi har endnu nogle timer for os."

Dantès så sig om og søgte med øjnene et ur, hvorpå abbeden havde kunnet tage tiden så nøjagtigt.

"Betragt engang den solstråle, der kommer gennem mit vindue," sagde abbeden, "og læg mærke til de linjer, jeg har ridset på væggen. Ved hjælp af dem, der er beregnede efter jordens dobbelte bevægelse og ellipsen, den beskriver om solen, ved jeg tiden mere nøjagtigt, end om jeg havde haft et ur, for et ur kommer i uorden, mens solen og jorden altid går rigtigt." Dantès forstod ikke noget af denne forklaring; han havde altid, når han så solen stige op bag bjergene og dale ned i middelhavet, bildt sig ind, at det var den, der gik, og ikke jorden.

"Lad os engang se!" sagde han til abbeden. "Jeg længes efter at undersøge Deres skatte." Abbeden gik hen til arnestedet og løftede med den mejsel, han endnu havde i hånden, pladen på skorstenen, der skjulte en temmelig betydelig hulning. Det var i dette hul, at alle de sager gemtes, som han havde talt til Dantès om.

"Hvad vil De først se?" spurgte han.

"Vis mig Deres store værk om kongeriget Italien."

Faria tog to-tre bundter lærred, der var sammenrullede som papyrusblade, ud af dette kostelige gemme. Det var strimler omtrent fire tommer brede og otte tommer lange. Disse nummererede strimler var bedækkede med en skrift, som Dantès kunne læse, for den var skrevet i abbedens modersmål, italiensk, et sprog, der er beslægtet med provencalsk, og som Dantès meget godt forstod.

"Se her!" sagde abbeden. "Her er det alt sammen. Det er omtrent otte dage siden, jeg skrev mit "Finis" under den hundrede og otteogtresindstyvende strimmel. To af mine skjorter og alle mine lommetørklæder er gået i løbet. Hvis jeg nogen sinde bliver fri igen, og der i hele Italien findes en bogtrykker, der vover at trykke min bog, er min berømmelse vis."

"Ja," svarede Dantès. "Jeg ser det nok. Men vis mig de penne, hvormed De har skrevet dette værk."

"Se her!" sagde Faria, og han viste den unge mand en lille pind, seks tommer lang og så tyk som skaftet af en pensel. På enden af den var der med tråd fastbundet et par af de stykker fiskeben, abbeden havde talt om. Det var tilspidset som en pen, havde en split og var sort af blæk. Dantès betragtede det og

søgte med øjnene det redskab, med hvilket Faria havde kunnet skære så ordentlig en pen. "Å, kniven!" sagde Faria. "Ikke sandt? Det er mit mesterstykke. Jeg har lavet både den og tollekniven, som De ser her, af en gammel jernlysestage." Pennekniven var så hvas som en ragekniv. Hvad tollekniven angik, da havde den den fordel, at han kunne benytte den både som kniv og stilet. Dantès undersøgte disse genstande med samme opmærksomhed som den, hvormed han i Marseilles butikker plejede at betragte de smukke sager, der er udført af vilde og bragt hjem fra Sydhavet af de kaptajner, der sejler på langfart.

"Hvad blækket angår," sagde Faria, "da ved De, hvordan jeg bærer mig ad. Jeg laver det, efterhånden som jeg har brug for det."

"Nu undrer jeg mig kun over to ting," sagde Dantès, "og det er, at dagene har været Dem nok til alt dette arbejde."

"Jeg havde jo nætterne med," svarede abbeden.

"Nætterne? Er De da ligesom kattene, der kan se i mørke?"

"Nej! Men Gud har givet mennesket forstand, for at det kan komme sine svage sanser til hjælp. Jeg har skaffet mig lys."

"Hvorledes?"

"Jeg piller fedtet fra det kød, man bringer mig, derpå smelter jeg det og trækker en slags tyk olie ud af det. Her ser De min lampe."

"Men ild?"

"Her er flintesten og brændt tønder."

"Men svovl?"

"Jeg simulerede, at jeg havde udslet, og forlangte svovl, som man gav mig."

Dantès lagde de genstande, han havde i hånden, på bordet, ganske forvirret over dette menneskes udholdenhed og sjælsstyrke.

"Dette er endnu ikke alt," vedblev Faria, "for man må ikke lægge alle sine skatte på samme sted. Nu vil vi lukke dette til igen." De lagde atter stenen på plads, abbeden strøede en smule støv oven på den og lod sin fod glide hen over det for at bortviske ethvert spor af, at den havde været taget op, derpå gik han hen til sin seng og trak den til side. Bag ved hovedgærdet og skjult af en sten, der lukkede det næsten fuldkommen til, var der et hul, i dette hul en rebstige, der var tredive fod lang. Dantès undersøgte den, den var fuldkommen frisk og stærk.

"Hvem har forsynet Dem med det nødvendige tovværk til dette beundringsværdige arbejde?" spurgte Dantès.

"For det første nogle skjorter, jeg havde, dernæst lagnerne af min seng, som jeg under mit tre års fangenskab i Fenestrelle skar sømmene fra. Da man førte mig her til If, lykkedes det mig at føre dette værk med. Her fortsatte jeg mit arbejde."

"Men lagde man ikke mærke til, at Deres sengelagen ingen sømme havde?"

"Jeg syede andre sømme."

"Hvormed?"

"Med denne synål." Og abbeden tog en lang synål, der var meget spids, og som tråden endnu sad i, frem af sin trøje.

"Ja," vedblev han, "jeg havde i begyndelsen tænkt på at bryde disse jernstænger ud og at flygte igennem mit vindue, der er en smule bredere end Deres, som De ser, og jeg kunne have udvidet det endnu mere i det øjeblik, jeg ville undvige, men jeg opdagede, at dette vindue vender ud til en indvendig gård, og

derfor har jeg opgivet planen som alt for farlig. Imidlertid har jeg gemt min rebstige for at kunne bruge den ved en flugt, som tilfældet måske vil give mig lejlighed til."

Skønt det lod til, at Dantès meget opmærksomt undersøgte alt, tænkte han dog nu på noget ganske andet, nemlig at denne kloge, sindrige og betænksomme mand måske ville se klart i hans egen ulykkes mulm, hvori han selv aldrig havde kunnet se tydeligt.

"Hvad tænker De på?" spurgte abbeden med et smil, da han tog Dantès' tankefulde udseende for den højeste grad af beundring.

"Jeg tænker på to ting, først den uhyre sum af viden, De har måttet have for at komme så vidt. Hvad ville De ikke have udrettet, hvis De ikke var indespærret!"

"Intet! Der behøves ulykke for at nå til bunds i ens egen viden og menneskelige forstand, der behøves tryk for at få krudtet til at springe. Fangenskabet har forenet alle mine evner, der før vaklede frem og tilbage, de har stødt mod hverandre i det snævre rum, og De ved, at elektriciteten er resultatet af skyernes sammenbrud, af elektriciteten kommer lynet, af lynet lyset."

"Nej, jeg ved slet intet," sagde Dantès modfalden over sin uvidenhed. "En del af de ord er for mig helt uden mening. De er meget lykkelig, fordi De er så lærd." Abbeden smilede. "De tænkte på to ting, sagde De nylig, og De har ikke sagt mig mere end den ene. Hvad var den anden?"

"Den anden er, at De har fortalt mig Deres liv og kender intet til mit."

"Deres liv, unge mand, er alt for kort til at kunne indeholde begivenheder af nogen vigtighed."

"Det indeholder en uhyre ulykke," sagde Dantès, "en ulykke, som jeg ikke har fortjent."

"Altså påstår De, at De er aldeles uskyldig i den handling, man har fængslet Dem for?"

"Aldeles uskyldig, det sværger jeg Dem til ved de to eneste menneskers liv, der er mig kære, ved min faders og ved Mercédès' liv."

"Fortæl mig da Deres historie."

Dantès fortalte ham nu det, han kaldte sin historie, den indskrænkede sig til en rejse til Indien og to-tre rejser til Levanten. Endelig kom han til sin sidste rejse, til kaptajn Lecléres død, til den pakke, der var bestemt for stormarskallen, til sin samtale med denne, det brev, der blev overgivet ham og var adresseret til hr. Noirtier. Endelig til sin kærlighed til Mercédès, sit forlovelsesgilde, sin arrestation, sit forhør og foreløbige fængsling i domhuset, endelig til sin sidste fængsling i slottet If. Da Dantès var kommet så vidt, vidste han intet mere, ikke engang hvor længe han havde været i fængsel.

Abbeden sad i dybe tanker.

"Det er," sagde han efter et øjebliks forløb, "et axiom af overordentlig dybde, som bestyrker det, jeg nylig sagde Dem, at den menneskelige natur har afsky for forbrydelser, med mindre den onde tanke fremstår af en fordærvet psyke. Civilisationen har givet os fornødenheder, laster, begær, der undertiden har indflydelse på os, så at det kvæler vore gode instinkter og leder os til det onde. Deraf denne grundsætning: Hvis De vil opdage

den skyldige, så søg først den, for hvem den begåede forbrydelse kan være til nytte."

"Ingen. Min Gud, jeg var så lidt!"

"Svar ikke således, for dette svar mangler både logik og eftertanke. Alt er relativt, min kære ven, lige fra kongen, der er i vejen for sin efterfølger, til embedsmanden, der er i vejen for sin fuldmægtig. Enhver er i vejen for den, som er efter ham, eller som står ved siden af ham. Hvis kongen dør, arver hans efterfølger kronen. Hvis embedsmanden dør, arver hans fuldmægtig de tolv hundrede francs, han har i gage. Disse tolv hundrede francs er hans civilliste. De er ham lige så nødvendige for at leve som en konges millioner. Ethvert menneske, fra den allerlaveste til manden på det højeste trin af samfundsstigen, samler en lille verden af interesser omkring sig, verdenen, der udvider sig bestandig, eftersom det stiger. Det er en omvendt spiral, som ligevægten holder på sin spids. Men lad os komme tilbage til de mennesker, der havde nogen direkte forbindelse med Dem. De var i begreb med at blive udnævnt til kaptajn på *Farao*? Var der nogen, der havde fordel af, at De ikke blev kaptajn på *Farao*? Var der nogen, der havde fordel af, at De ikke ægtede Mercédès? Besvar mig det første spørgsmål. Orden er nøglen til alle problemer. Jeg spørger Dem derfor endnu engang, var der nogen, der havde fordel af, at De ikke blev kaptajn på *Farao*?"

"Nej! Jeg var meget afholdt om bord. Hvis søfolkene havde kunnet vælge en foresat, er jeg vis på, at de ville have valgt mig. Et eneste menneske havde måske nogen grund til at være mig fjendsk. Jeg var engang kommet i trætte med ham og havde foreslået ham en duel, som han ikke gik ind på."

"Og hvad så videre? Hvad hed dette menneske?"

"Danglars!"

"Hvad var han om bord?"

"Supercargo."

"Ville De, hvis De var kaptajn, have beholdt ham på hans post?"

"Nej, ikke hvis det havde været afhængigt af mig, for jeg tror, jeg har bemærket nogle urigtigheder i hans regnskaber."

"Godt! Var der nogen til stede ved Deres sidste samtale med kaptajn Leclére?"

"Nej, vi var alene."

"Var der da ikke nogen anden, der kunne have hørt Deres samtale?"

"Jo, døren stod åben og – det er sandt – ja, Danglars gik forbi just i det øjeblik, da kaptajnen overgav mig pakken til stormarskallen."

"Godt!" sagde abbeden. "Nu er vi på sporet. Bragte De nogen med i land, da De lagde til ved Elba?"

"Ingen!"

"Man overgav Dem et brev?"

"Ja, stormarskallen."

"Hvad har De gjort ved dette brev?"

"Jeg lagde det i min brevtaske."

"De havde da Deres brevtaske hos Dem. Men hvorledes kunne en brevtaske, der indeholdt et officielt brev, have plads i lommen på en sømandstrøje?"

"De har ret. Min brevtaske var om bord."

"Det var altså først, da De var kommet om bord, at De lagde brevet i Deres brevtaske?"

"Ja!"

"Men hvad gjorde De med brevet, mens De gik fra Porto Ferrajo og om bord?"

"Jeg holdt det i hånden."

"Da De atter gik om bord på *Farao*, kunne altså enhver se, at De holdt dette brev i hånden, Danglars såvel som de andre. Husker De, hvorledes angivelsen var affattet?"

"Ja, jeg læste den tre gange."

"Så gentag mig den da?" Dantès samlede et øjeblik sine tanker, så gengav han skrivelsens indhold.

"Hr. generalprokurøren underrettes af en ven af tronen og religionen om, at en vis Edmond Dantès, næstkommanderende på skibet *Farao*, der i morges er kommet fra Smyrna efter at have anløbet Neapel og Porto Ferrajo, har fået et brev fra Murat at aflevere til usurpatoren og af denne et brev til den bonapartistiske komité i Paris. Man vil finde beviset for hans forbrydelse, når man arresterer ham, for man vil finde dette brev enten på ham eller hos hans fader eller i hans kahyt om bord på *Farao*.

Abbeden trak på skuldrene. "Det er så klart som dagen," sagde han, "og De må have været meget enfoldig og godtroende, at De ikke straks har gættet sammenhængen."

"Tror De virkelig?" råbte Dantès. "Det ville være for nederdrægtigt!"

"Hvordan var Danglars' sædvanlige skrift?"

"En smuk, flydende håndskrift."

"Hvordan var skriften i den anonyme angivelse?"

"Den var fordrejet, og bogstaverne hældede til venstre."

Abbeden smilede. "Vent lidt," sagde han og tog sin pen eller rettere det, han kaldte således, dyppede den i blækket og skrev med venstre hånd på et stykke lærred, der var præpareret til dette brug, de to eller tre første linjer af angivelsen. Dantès fo'r tilbage og betragtede abbeden med skræk. "Det er forbavsende, hvor denne skrift ligner angivelsens."

"Det er, fordi angivelsen har været skrevet med venstre hånd. Al skrift skrevet med højre hånd er forskellig, og alt, der skrives med venstre, er meget nær ens."

"Har De da set alt?"

"Lad os blive ved! Vi går over til det andet spørgsmål. Var der nogen, der havde fordel af, at De ikke ægtede Mercédès?"

"Ja, en ung mand, der elskede hende."

"Hans navn?"

"Fernand."

"Det er et spansk navn."

"Han er catalonier."

"Tror De, han var i stand til at skrive angivelsen?"

"Nej, han ville måske have givet mig et dolkestød, det er alt."

"Godt, det er overensstemmende med spaniernes natur. Et mord, ja, en nederdrægtighed, nej!"

"I øvrigt," vedblev Dantès, "vidste han ikke noget om de omstændigheder, der er omtalt i klagen."

"De har ikke fortalt det til nogen?"

"Ikke et menneske."

"Ikke engang Deres kæreste?"

"Ikke engang min kæreste."

"Så er det Danglars!"

"Ja, nu er jeg overbevist derom!"

"Kendte Danglars noget til Fernand?"

"Nej – jo – jeg -"

"Hvad?"

"Aftenen før mit forlovelsesgilde så jeg dem sidde sammen ved et bord. Danglars var elskværdig og sagde vittigheder. Fernand var bleg og forstyrret."

"Var de alene?"

"Nej, de var sammen med en tredje af mine bekendte, en skrædder, Caderousse, der utvivlsomt havde ført dem sammen, men han var allerede fuld. – Det er besynderligt, at jeg ikke før har tænkt derpå! På bordet, hvor de sad og drak, var der et blækhus, papir og penne." Dantès holdt hånden for panden. "O, det er der, det er der, brevet må være skrevet. De skurke! De nederdrægtige skurke!"

"Vil De vide mere endnu?" spurgte abbeden med et smil.

"Ja, ja! Jeg vil gerne spørge Dem, hvorfor jeg kun har været én gang i forhør, hvorfor man ikke har stillet mig for en domstol, hvorfor jeg er blevet dømt uden lov og ret."

"Det er lidt mere vanskeligt. Rettens vej er mørk og hemmelighedsfuld, så det er vanskeligt at følge den. Med hensyn til denne sag må De give mig mere præcise oplysninger."

"Spørg mig, for De ser mere klart i mine livsforhold end jeg selv."

"Hvem har forhørt Dem? Var det generalprokurøren, hans fuldmægtig eller dommeren?"

"Det var hans fuldmægtig."

"Var han ung eller gammel?"

"Ung, syv-otteogtyve år."

"Godt, endnu ikke fordærvet, men allerede ærgerrig," sagde abbeden. "Hvordan opførte han sig imod Dem?"

"Han var snarere mild end streng."

"Har De fortalt ham alt?"

"Alt."

"Og har han forandret sin opførsel under forhøret?"

"Et øjeblik har den været forandret, nemlig da han havde læst det brev, der bragte mig i forlegenhed. Da syntes han at være ganske overvældet af min ulykke."

"Af Deres ulykke?"

"Ja."

"Er De ganske sikker på, at det var Deres ulykke, han beklagede?"

"Han har i det mindste givet mig et bevis på sin deltagelse."

"Hvilket?"

"Han har brændt det eneste dokument, der kunne bringe mig i fortræd."

"Hvad var det for et dokument? Var det angivelsen?"

"Nej, brevet."

"Er De vis på det?"

"Det foregik lige for mine øjne."

"Det er en anden sag. Dette menneske kunne måske ellers have været en større skurk, end jeg i begyndelsen troede."

"De får mig til at gyse," sagde Dantès. "Er verden da befolket af krokodiller og tigre?"

"Ja, men krokodiller og tigre på to ben er blot farligere end dem på fire. Han har brændt brevet, siger De?"

"Ja, idet han sagde til mig: 'De ser, at der intet andet bevis er imod Dem end dette, og jeg tilintetgør det.'"

"Denne opførsel er alt for ophøjet til at være naturlig."

"Tror De?"

"Jeg er overbevist derom. Til hvem var dette brev adresseret?"

"Til en hr. Noirtier i Rue Coq-Héron nr. 13 i Paris."

"Kan De tænke Dem, at fuldmægtigen har haft nogen fordel af, at dette brev forsvandt?"

"Måske, for han har to-tre gange fået mig til at love for min egen skyld, som han sagde, at jeg ikke ville tale til nogen om brevet, ja, han har endog ladet mig aflægge min ed på, at jeg aldrig skulle udtale det navn, der stod på adressen."

"Noirtier?" sagde abbeden. "Noirtier? Jeg har kendt en Noirtier ved den gamle dronning af Etruriens hof; en Noirtier, der havde været girondiner under revolutionen. – Hvad hedder den fuldmægtig, De taler om?"

"Villefort."

Abbeden gav sig til at skoggerle. Dantès betragtede ham ganske forbavset. "Men hvad fejler De?" sagde han.

"Ser De denne stråle af dagen?" spurgte han.

"Ja!"

"Godt! Alt står mig nu mere klart end denne lysende og gennemsigtige stråle. Stakkels knøs! Stakkels unge menneske! Og denne øvrighedsperson har vist sig god imod Dem! Han har brændt, tilintetgjort brevet? Han har ladet Dem sværge på, at De aldrig skal udtale navnet Noirtier?"

"Ja!"

"Denne Noirtier, stakkels blinde menneske! Ved De, hvem denne Noirtier er? Noirtier er hans fader!" Hvis lynet var slået ned for Dantès' fødder og havde åbnet en afgrund til helvede, ville det have virket mindre hurtigt, mindre sønderknusende på

ham end disse uventede ord. Han rejste sig, greb med begge hænder om hovedet som for at hindre det i at briste. "Hans fader! Hans fader!" råbte han.

"Ja, hans fader, som hedder Noirtier de Villefort!" svarede abbeden. Nu fo'r der et glimt af forståelse gennem fangens sjæl. Alt, hvad der havde været mørkt, blev ham i et nu så klart som den lyse dag. Villeforts udflugter under forhøret, det tilintetgjorte brev, den ed, han havde fordret, embedsmandens næsten bedende stemme, der i stedet for at true syntes at anråbe om bønhørelse. Han udstødte et skrig, vaklede et øjeblik som beruset, og idet han styrtede ind i den åbning, der førte fra abbedens celle til hans egen, råbte han: "Jeg må være ene for at overtænke alt dette!" Og da han var kommet tilbage til sin celle, kastede han sig på sin seng, hvor slutteren fandt ham om aftenen, siddende med stive blikke og fordrejede ansigtstræk, men ubevægelig og stum som en statue. I de timer, han havde tilbragt med at tænke, havde han fattet en frygtelig beslutning og aflagt en skrækkelig ed. Men for at holde denne ed og udføre beslutningen måtte han engang ud af sit fængsel. En stemme rev Dantès ud af dette drømmeri. Det var abbed Faria, der kom for at indbyde ham til at spise hos sig. Hans rygte som vanvittig og især som en morsom vanvittig gav den gamle fange nogle forrettigheder som den at få finere brød om søndagen og en lille flaske vin. Nu havde man netop nået søndagen, og abbeden kom for at indbyde sin unge lidelsesfælle til at dele brødet og vinen med ham. Dantès fulgte abbeden. Hans ansigtstræk havde antaget deres forrige udseende, men med en stivnen og fasthed, der røbede, at han havde fattet en beslutning. Abbeden betragtede ham opmærksomt.

"Det gør mig ondt, at jeg har hjulpet Dem med Deres undersøgelser, og at jeg har sagt Dem sandheden," sagde han.

"Hvorfor det?" spurgte Dantès.

"Fordi jeg har indgydt Deres hjerte en følelse, det ikke kendte før, nemlig hævnlyst." Dantès smilede. "Lad os tale om andre ting," sagde han. Abbeden betragtede ham endnu et øjeblik og rystede bedrøvet på hovedet, derpå begyndte han, som Dantès havde bedt ham, at tale om andre ting. Den gamle fange var et af de mennesker, hvis ord indeholdt megen visdom og bestandig vedligeholder interessen, og den ulykkelige talte aldrig om sin egen modgang. Dantès hørte på hvert af hans ord med beundring. Nogle af dem stemte overens med de forestillinger, han allerede havde, og med de kundskaber, han besad som sømand. Andre handlede om ukendte ting, og ligesom det nordlys, der skinner for sømanden, viste de den unge mand nye lande og nye himmelegne i fantastisk glans. Dantès indså, hvilken lykke det ville være at følge denne store ånd på de højder, hvor den var vant til at bevæge sig.

"De må lære mig en smule af det, De véd," sagde han, "om ikke for andet så for ikke at kede Dem i mit selskab. Det forekommer mig nu, at De må foretrække ensomheden for en gæst uden opdragelse og uden kundskaber som mig. Hvis De vil opfylde mit ønske, vil jeg love Dem, at jeg ikke mere skal tale til Dem om flugt." Abbeden smilede. "Ak, min søn," sagde han, "de menneskelige kundskaber er såre få, og når jeg har lært Dem matematik, fysik, historie og de få levende sprog, jeg taler, vil De vide alt det, jeg véd, og for at lære Dem det, vil jeg næppe behøve to år."

"To år?" sagde Dantès. "Tror De, at jeg kan lære alle disse ting på to år?"

"Filosofien læres ikke. Den er en forening af de kundskaber, ånden har erhvervet sig, og som den anvender. Filosofien er den strålende sky, hvorpå Kristus satte foden for at stige op til himlen."

"Hvad vil De lære mig? Jeg længes efter at begynde. Jeg tørster efter kundskaber."

"Alt!" svarede abbeden.

Denne aften lagde de to fanger virkelig en uddannelsesplan, som de den følgende dag begyndte at udføre. Dantès havde en overordentlig hukommelse, en usædvanlig fatteevne. Hans anlæg for matematik satte ham i stand til at forstå alle beregninger. Desuden forstod han allerede italiensk, fransk og en smule *lingua franca*, som han havde lært på sine rejser i Orienten. Ved hjælp af disse sprog lærte han snart at begribe alle de andre, og efter et halvt års forløb begyndte han at tale spansk, engelsk og tysk. Som han havde lovet abbed Faria, talte han, enten fordi disse studier voldte ham adspredelse, eller fordi han, som vi allerede før har set, ubetinget plejede at holde sit ord, ikke mere om at flygte, og dagene svandt både hurtige og lærerige. Efter et års forløb var han et helt andet menneske. Hvad abbed Faria angik, da lagde Dantès mærke til, at han uagtet den adspredelse, som den unge mands nærværelse gav ham, dag for dag blev mere og mere tungsindig. En bestemt tanke syntes bestandig at plage hans ånd. Han hensank i dybe drømmerier, sukkede ufrivilligt, stod pludselig op, lagde armene over kors og vandrede sørgmodig omkring i sit fængsel.

En dag stod han pludselig stille og råbte: "Å, Gud, hvis der blot ingen skildvagt var!"

"Der er kun en skildvagt, så længe De vil have det," sagde Dantès, der havde fulgt hans tanker.

"Jeg har sagt Dem, at jeg har afsky for et mord."

"Men dette mord er, hvis det blev begået, en følge af selvopholdelsesdriften."

"Det er lige meget. Jeg vil ikke være med til det."

"Men De tænker dog på det?"

"Bestandig!" mumlede abbeden.

"Og De har fundet et middel, ikke sandt?" sagde Dantès.

"Ja, hvis man blot kunne sætte en blind og døv skildvagt på galleriet."

"Han skal blive blind og døv," svarede den unge mand i så bestemt en tone, at abbeden blev ganske forfærdet.

"Nej, nej!" råbte han. "Det er umuligt!" Dantès ville fortsætte samtalen om dette emne, men abbeden rystede på hovedet og undslog sig for at svare. Der hengik endnu tre måneder. "Er De stærk?" spurgte abbeden en dag Dantès. Dantès svarede ikke, men tog en mejsel, bøjede den sammen som en hestesko og rakte ham den igen. "Vil De forpligte Dem til ikke at dræbe skildvagten selv i den yderste nød?"

"Ja, på ære!"

"Da," sagde abbeden, "vil vi kunne udføre vor plan."

"Hvor lang tid behøves der for at udføre den?"

"Et år i det mindste."

"Men når kan vi give os i færd med arbejdet?"

"Straks!"

"Så har vi spildt et helt år!" råbte Dantès.

"Synes De, at vi har spildt det?" spurgte abbeden.

"Om forladelse," råbte Edmond skamfuld.

"Stille!" sagde abbeden. "Mennesket er kun et menneske, og De er et af de bedste, jeg har kendt. Hør nu min plan."

Abbeden viste Dantès en tegning, han havde lavet. Det var planen til hans egen og Dantès' celle og til den korridor, der forenede dem. Midt på galleriet var der lavet en gang som den, man plejer at anbringe i en mur; denne gang skulle føre de to fanger hen under det galleri, hvor skildvagten gik frem og tilbage. Når de var kommet så vidt, kunne de lave et stort hul, løsne en af de fliser, der dannede gulvet i galleriet. Flisen ville da synke under soldatens vægt, og han ville forsvinde i hulen. Dantès skulle kaste sig over ham i det øjeblik, da han var forvirret over sit fald og ikke kunne forsvare sig, binde og kneble ham, og begge to skulle da krybe ud af et af vinduerne i dette galleri, klatre ned ad den ydre mur ved hjælp af rebstigen og tage flugten. Dantès slog hænderne sammen, hans øjne tindrede af glæde.

Denne plan var så simpel, at den måtte lykkes. Den samme dag gav de sig i lag med arbejdet og det med så meget større iver, som dette slid fulgte efter en lang hvile. Der var intet, der afbrød dem uden den time, da de var nødt til at vende tilbage til hver sin celle for at modtage slutterens besøg. De havde for resten vænnet sig til at lægge mærke til den næsten uhørlige lyd af vogterens trin, når han steg ned, og aldrig blev nogen af dem overrasket af ham. Den jord, de gravede ud af den nye gang, og som til sidst ville have opfyldt den gamle, blev efterhånden med en uhyre forsigtighed kastet snart gennem det ene, snart gennem det andet vindue i Dantès' celle, og nattevinden førte

den langt bort uden at efterlade noget spor. Der hengik mere end et år med dette arbejde, som blot blev udført med en mejsel, en kniv og en løftestang af træ. I dette år og under arbejdet vedblev abbeden at undervise Dantès, idet han talte til ham snart i et sprog, snart i et andet, han lærte ham folkenes og de store mænds historie, der havde efterladt et af de lysende spor, man kalder æren. Abbeden, der var en verdensmand, havde desuden i sine manerer en slags ophøjet fornemhed, hvoraf Dantès vidste at tilegne sig den elegante dannelse, han manglede, og det aristokratiske væsen, som man kun får, når man omgås folk af de højeste samfundsklasser.

Efter femten måneders forløb var hullet færdigt. Gangen under galleriet var fuldendt. Man hørte skildvagten gå frem og tilbage, og de to arbejdere, der var nødt til at afvente en mørk nat, når månen ikke skinnede, for at gøre deres flugt mere sikker, frygtede ikke for andet, end at jordskorpen alt for hurtigt skulle gå itu under soldatens fødder. De søgte at forebygge dette uheld ved at anbringe en lille stolpe, de havde fundet i grunden, som stiver. Dantès var beskæftiget med at anbringe den, da han pludselig hørte abbeden, der var blevet i cellen og var i færd med at tilspidse et spiger, som skulle fastholde rebstigen, kalde med en stemme, der røbede den største angst. Dantès ilede straks tilbage og så abbeden stå midt i cellen, bleg med sved på panden og vridende sine hænder.

"O, min Gud!" råbte Dantès. "Hvad er der på færde? Hvad fejler De?"

"Hurtigt! Hurtigt!" råbte abbed Faria. "Hør mig!" Dantès betragtede abbedens gustne ansigt, hans øjne, der var omgivet

af blå rande, hans hvide læber, håret, der havde rejst sig på hans hoved, og af skræk lod han det redskab falde, han holdt i hånden.

"Men hvad er der dog på færde?" spurgte Edmond.

"Det er forbi med mig!" sagde abbeden. "En skrækkelig sygdom, der sikkert er dræbende, overfalder mig. Jeg føler, at anfaldet er nær. Jeg har allerede én gang før været ramt af denne sygdom, nemlig året før jeg blev sat i fængsel. Mod dette onde er der kun ét middel, jeg vil sige Dem det, skynd Dem hurtigt til min celle, løft foden af sengen op, foden er hul, De vil der finde en lille krystalflaske halv fuld af røde dråber. Bring mig dem, eller bedre – nej, nej! Jeg kunne blive overrasket her! Hjælp mig med at komme tilbage, mens jeg endnu har nogle kræfter. Hvem ved, hvad der kan hænde, mens anfaldet varer?"

Dantès steg uden at tabe sin fatning ned i gangen, slæbte sin ulykkelige kammerat efter sig og bragte ham med overordentligt besvær til den yderste ende af gangen, der stødte til abbedens celle, hvor han til slut lagde ham på hans seng.

"Tak!" sagde abbeden, der rystede på alle sine lemmer, som om han kom op af et iskoldt bad. "Nu kommer sygdommen, det er katalepsi. Måske vil jeg ikke gøre en eneste bevægelse, måske vil jeg ikke udstøde en eneste klage, men det kan også være, at jeg vil fråde, vælte mig og skrige højt. Sørg da for, at man ikke hører mine skrig, dette er vigtigt, for ellers bringer man mig til en anden celle, og da vil vi være skilt for bestandigt. Når De ser, at jeg er ubevægelig, kold og tilsyneladende død, men også først i dette øjeblik, må De vriste mine tænder fra hverandre med en kniv og hælde otte-ti dråber af denne væske i min mund. Måske kommer jeg da til mig selv igen."

"Måske?" råbte Dantès bedrøvet.

"Hjælp mig! Hjælp mig!" skreg abbeden. "Jeg dør! – Jeg -" Anfaldet kom så pludseligt og voldsomt, at den stakkels fange ikke engang kunne fuldende de ord, som han havde begyndt. En sky fo'r over hans pande, så hurtig og mørk som et uvejr på havet. Krampetrækninger udvidede hans øjne, fordrejede hans mund og fik hans kinder til at gløde. Han væltede sig frådende og brølende, men Dantès kvalte, som abbeden havde befalet, hans skrig med sengetæppet. Dette varede i to timer. Derefter faldt abbeden hen som en død masse, så kold som marmor, så sønderknust som et siv, der er trådt under fødder, og så bleg som et lig. Edmond ventede, til denne tilsyneladende død havde overvældet den syge og gjort ham kold, derpå tog han en kniv, tvang bladet ind imellem hans tænder, vristede munden op, hældte ti dråber af den røde væske i halsen på ham og afventede udfaldet. Der gik en time, uden at den gamle mand gjorde den mindste bevægelse. Dantès var bange for, at han havde ventet alt for længe, og betragtede den syge fuld af angst. Endelig viste der sig en let rødme på oldingens kinder. Hans øjne, der bestandig havde været åbne og stive, fik atter liv. Et svagt suk undslap hans mund, og han gjorde en bevægelse.

"Frelst! Frelst!" udbrød Dantès. Den syge kunne endnu ikke tale, men han udstrakte med synlig ængstelse hånden mod døren. Dantès lyttede og hørte slutterens fodtrin. Det var hen imod klokken syv, og Dantès havde ikke haft stunder til at måle tiden. Den unge mand sprang hen til åbningen, styrtede sig i den, lagde stenen tilrette over sit hoved og vendte tilbage til sin celle. Et øjeblik efter gik hans dør op, og slutteren fandt som sædvanlig fangen siddende på sin seng. Næppe havde han

vendt ham ryggen, og næppe havde lyden af hans fodtrin tabt sig i gangen, førend Dantès fuld af ængstelse og uden at tænke på at spise vendte tilbage til den gamle, løftede stenen med sit hoved og gik på ny op i abbedens celle. Denne var atter kommet til bevidsthed. Han lå endnu, svag og udmattet, på sin seng.

"Jeg var bange for, at jeg ikke mere skulle få Dem at se," sagde han til Dantès.

"Hvorfor?" spurgte den unge mand. "Troede De da, at De skulle dø?"

"Nej, men alt er færdigt til Deres flugt, og jeg troede, at De ville være flygtet." Forbitrelsen jog blodet op i Dantès' kinder. "Uden Dem?" råbte han. "Har De virkelig troet, at jeg var i stand dertil?"

"Nu ser jeg, at jeg har taget fejl," sagde den syge. "Jeg er så svag, så sønderknust, så tilintetgjort!"

"De må fatte mod, De vil få Deres kræfter igen," sagde Dantès, idet han satte sig ved abbedens seng og tog hans hænder. Abbeden rystede på hovedet.

"Forrige gang," sagde han, "varede anfaldet kun en halv time, hvorefter jeg var sulten og selv kunne rejse mig. I dag kan jeg hverken røre mit ben eller min højre arm, og jeg er ganske forvirret i hovedet, hvilket røber en hjerneblødning. Får jeg endnu en gang et anfald, vil jeg være lam og måske død på stedet."

"Nej, nej! Fat mod. De skal ikke dø. Hvis De får dette tredje anfald, vil det ske, når De er fri. Vi vil frelse Dem som nu og bedre endnu, for vi kan da få den nødvendige bistand."

"Min ven," svarede den gamle mand, "bedrag ikke Dem selv. Det anfald, jeg nu har haft, fordømmer mig til et evigt fængsel.

For at flygte må man kunne gå."

"Vel! Vi vil opsætte det i otte dage, i en måned, i to måneder, om det behøves. I løbet af den tid vil Deres kræfter nok vende tilbage igen. Alt er færdigt til vor flugt, og vi kan selv vælge timen og øjeblikket. Så snart De føler, at De har kræfter nok til at svømme, vil vi udføre vor plan."

"Jeg vil aldrig mere komme til at svømme," sagde Abbed Faria, "denne arm er lam, ikke for en dag, men for bestandig, løft den selv, og De vil mærke, hvor tung den er." Den unge mand løftede armen op, og den faldt død og ufølsom ned igen. Han drog et dybt suk.

"De er nu overbevist, ikke sandt, Edmond?" sagde abbeden. "Tro mig, jeg ved, hvad jeg siger! Siden jeg første gang fik et anfald af denne sygdom, har jeg ikke ophørt med at tænke over den, jeg har ventet den, for det er en arv i min familie. Min fader døde under det tredje anfald, min farfader ligeledes. Den læge, som har tilberedt mig disse dråber, nemlig den berømte Cabanis, har forudsagt mig samme skæbne."

"Lægen tager fejl!" sagde Dantès. "Og hvad Deres lamhed angår, da generer den mig ikke, jeg tager Dem på mine skuldre og svømmer med Dem i land."

"Min søn!" sagde abbeden. "De er sømand, og følgelig må De vide, at et menneske, der er belæsset med en sådan byrde, ikke vil kunne svømme tres favne. Hold op med at lade Dem skuffe af fantasier, som Deres fortræffelige hjerte ikke engang selv tror. Jeg bliver her, indtil min befrielsestime slår, og min befrielse vil kun ske gennem døden. Hvad Dem angår, så flygt. Rejs! Bryd Dem ikke mere om mig! Jeg løser Dem fra Deres løfte."

"Godt!" sagde Dantès.

"De drager altså bort?"

"Jeg bliver også," sagde Dantès.

Derpå stod Dantès op og rakte højtideligt abbeden hånden.

"Ved Kristi blod sværger jeg Dem til, at jeg ikke vil forlade Dem, før De er død!"

Faria betragtede den ædle, oprigtige og højsindede unge mand.

"Jeg modtager Deres ed – tak!" sagde abbeden og rakte ham hånden.

"De vil måske engang blive belønnet for en så uegennyttig hengivenhed," sagde han, "men da jeg ikke kan, og De ikke vil flygte, er det nødvendigt, at vi tilstopper den underjordiske gang under galleriet. Ved at gå frem og tilbage kunne soldaten måske høre, at jorden er undergravet, og henlede inspektørens opmærksomhed derpå, hvilket ville have til følge, at vi blev røbet og adskilt. Gå og udfør dette, da jeg ulykkeligvis ikke kan hjælpe Dem, anvend, hvis det behøves, hele natten dertil, og kom ikke tilbage før i morgen tidlig, når slutteren har været her; jeg har noget vigtigt at sige Dem." Dantès tog abbedens hånd. Den gamle opmuntrede ham med et smil, og Dantès gik ud med den lydighed og ærefrygt, han følte for sin gamle ven.

18. Abbed Farias skat

Da Dantès den følgende morgen vendte tilbage til sin medfanges celle, fandt han Faria siddende med et roligt ansigt under den solstråle, der skinnede ind gennem det snævre vindue i hans fængsel. I venstre hånd, den han stadig kunne bruge, holdt han et stykke papir, der, da det så længe og så ofte havde været rullet sammen, havde formet sig til en cylinder. Han viste Dantès papiret uden at sige et ord. "Hvad er det?" spurgte den unge mand.

"Betragt det en gang," sagde abbeden med et smil.

"Jeg sluger det med øjnene," svarede Dantès, "og dog ser jeg intet andet end et stykke halvbrændt papir, på hvilket der er skrevet nogle gotiske bogstaver med en besynderlig slags blæk."

"Dette papir, min ven," sagde Faria, "er min skat, hvoraf halvparten fra i dag tilhører Dem." En kold sved sprang frem på Dantès' pande. Hidtil og i lang tid havde han undgået at tale med abbeden om hans skat, grunden til den beskyldning for galskab, der rettedes mod den stakkels abbed. Edmond havde foretrukket ikke at røre en streng, der dirrede så smerteligt, og Faria havde ligeledes været tavs. Edmond havde antaget oldingens tavshed for et tegn på, at hans forstand på dette punkt vendte tilbage. I dag syntes de ord, der var undsluppet Faria efter det uhyggelige sygdomstilfælde, at forkynde et alvorligt tilbagefald. "Deres skat?" stammede Dantès. Abbeden smilede.

"Ja!" sagde han. "De er i enhver henseende en ædel sjæl, Edmond! Jeg ser af Deres blegnen og af Deres skælven, hvad der i dette øjeblik foregår i Dem. Nej, vær De kun rolig, jeg er ikke

gal. Denne skat er virkelig til, Dantès, og hvis det ikke er mig forundt at eje den, skal De få den. Ingen har villet høre eller tro mig, fordi man anså mig for gal, men De, som ved, at jeg ikke er det, må høre mig, og De kan siden tro mig, om De vil."

"Ak!" mumlede Edmond. "Nu er han faldet tilbage igen. Denne ulykke sætter kronen på værket." Derpå sagde han højt: "Min ven, Deres anfald har måske udmattet Dem? Vil De ikke hvile Dem en smule? I morgen, hvis De da ønsker det, vil jeg høre Deres historie, men i dag vil jeg nøjes med at pleje Dem. I øvrigt," vedblev han med et smil, "er en skat jo ikke noget, som det nu haster med."

"Haster med, Edmond," svarede den gamle mand. "Hvem ved, om jeg i morgen eller overmorgen får et tredje anfald? De må huske, at da er alt forbi! Ja, det er sandt, ofte har jeg med bitter glæde tænkt på disse rigdomme, der kunne være til lykke for mange, men som nu er tabt for de mennesker, der forfølger mig. Denne tanke tjente mig til hævn, og jeg nød den langsomt i mit hul og i mit fangenskabs fortvivlelse, men nu, da jeg af kærlighed til Dem har tilgivet menneskene, nu, da jeg ser Dem ung og fuld af tillid til fremtiden, nu, da jeg tænker på al den lykke, der kan komme ud af skatten, frygter jeg for al nølen, og jeg skælver ved ikke at få givet et menneske, der er så værdigt som De, alle disse rigdomme." Edmond vendte hovedet bort og sukkede.

"De vedbliver med Deres vantro, Edmond!" fortsatte Faria. "Mine ord har ikke overbevist Dem. Vel, så læs dette papir, som jeg endnu aldrig har vist nogen."

"I morgen, min ven!" svarede Edmond, der ikke holdt af at gå ind på oldingens galskab. "Jeg troede, det var en aftale, at vi ikke

skulle tale herom førend i morgen." Oldingen gentog sin bøn til ham om at læse papiret.

"Jeg vil ikke gøre ham vred," tænkte Edmond, og idet han tog papiret, hvoraf det halve manglede, læste han.

"Nå," sagde Faria, da den unge mand var færdig med læsningen.

"Men," sagde Dantès, "jeg ser kun halve linjer, ord uden mening; bogstaverne er brændt bort og ganske uforståelige."

"For Dem, min ven, som læser dem for første gang, men ikke for mig, der har tilbragt mange nætter med at studere dem, med at fuldstændiggøre hver sætning og udlede hver tanke."

"Og De tror, De har fundet meningen?"

"Jeg er vis på det. De kan selv dømme derom, men først må De høre dette papirs historie."

"Tys!" råbte Dantès. "Fodtrin! Der kommer nogen. Jeg går! – Farvel!"

Og Dantès, der følte sig lykkelig ved at undgå en historie og en forklaring, der sikkert ville have bekræftet hans vens galskab, smuttede som et firben gennem det snævre hul, mens Faria skød stenflisen over hullet og dækkede den med tæppet for at skjule ethvert spor af åbningen. Det var guvernøren, der, efter at han af slutteren havde hørt om Farias anfald, selv kom for at forsikre sig om, at det var farligt. Faria modtog ham siddende, undgik enhver bevægelse, der kunne røbe ham, og det lykkedes ham at skjule den lammelse, der allerede havde ramt det halve af hans legeme. Han frygtede for, at guvernøren af medlidenhed skulle lade ham bringe i en mere sund celle og derved skille ham fra hans unge ven, men guvernøren gik bort overbevist om, at den stakkels gale, som han i sit hjerte følte en

smule medlidenhed med, kun var blevet angrebet af et ubetydeligt ildebefindende. Imidlertid forsøgte Edmond, der sad på sin seng med hovedet støttet på sine hænder, at samle tankerne. Alt hos Faria, så længe han havde kendt ham, var så fornuftigt og logisk, at han ikke kunne tænke sig denne overordentlige visdom hos et menneske, der var fra forstanden, Var det Faria, der bedrog sig selv med hensyn til skatten, eller var det alle de andre, der bedrog sig med hensyn til Faria? Dantès blev hele dagen i sin celle, da han ikke vovede at vende tilbage til sin ven. Han ønskede også at udsætte det øjeblik, da han skulle få vished om, at abbeden var gal, for denne vished ville være frygtelig. Men hen imod aften, efter den tid, da slutteren havde aflagt sit sædvanlige besøg, forsøgte Faria, der mærkede, at den unge mand ikke kom, at arbejde sig gennem den passage, der skilte dem ad. Edmond skælvede, da han hørte den smertelige anstrengelse, den gamle gjorde for at slæbe sig af sted. Hans ene arm var lammet, og han kunne ikke mere bruge den. Edmond var nødt til at trække ham til sig, for han ville aldrig være kommet alene op af den snævre åbning, der førte til Dantès' celle.

"Se, her er jeg!" sagde han, og hans ansigt strålede af velvilje. "De troede, at De kunne undslippe min gavmildhed, men det skal ikke lykkes Dem!" Edmond så, at han ikke kunne undslå sig. Han lod den gamle tage plads på sengen og satte sig på sin skammel ved siden af ham.

"De ved," sagde abbeden, "at jeg var sekretær hos og en fortrolig ven af kardinal Spada, den sidste prins af dette navn. Jeg skylder denne udmærkede mand al den lykke, jeg har nydt i dette liv. Han var ikke rig, skønt hans families rigdomme var et

ordsprog, og jeg ofte har hørt sige: 'Rig som en Spada'. Men hans palads var et paradis. Jeg underviste hans brodersønner, som nu er døde. Da han var ene i verden, gengældte jeg ham med fuldkommen hengivenhed alt, hvad han havde gjort for mig i ti år. Snart havde kardinalens hus ingen hemmeligheder for mig. Jeg har ofte set Hans Eminence arbejde på at gennemrode gamle skrifter og undersøge de støvede papirer i familiearkivet. En dag, da jeg bebrejdede ham den unyttige nattevågen og den modløshed, der altid fulgte, betragtede han mig med et bittert smil og åbnede en bog, der indeholdt Roms historie. Der, i det tyvende kapitel af pave Alexander den Sjettes levnedsbeskrivelse, fandtes følgende linjer, som jeg aldrig har kunnet glemme: De store krige i Romagna var endt. Cesare Borgia, der havde fuldendt sin erobring, behøvede penge for at købe hele Italien. Paven behøvede ligeledes penge for at gøre det af med Ludvig den Tolvte, konge af Frankrig, der uagtet sine sidste uheld endnu var frygtelig. Det kom an på at gøre en god spekulation, hvilket var vanskeligt i det fattige Italien. Hans Hellighed besluttede at udnævne to kardinaler. Idet han valgte to af de fornemste personer i Rom, to af de rigeste, havde den hellige fader følgende fordele af sin spekulation. For det første kunne han sælge de store og indbringende embeder, som disse to tilkommende kardinaler var i besiddelse af, for det andet kunne han gøre regning på en glimrende betaling ved salget af disse to kardinalhatte.

Der var endnu en tredje del af spekulationen tilbage, som snart vil blive forklaret. Paven og Cesare Borgia fandt først de to tilkommende kardinaler. Det var Joannés Rospigliosi, der alene beklædte fire af den hellige stols første embeder, og Cesare

Spada, en af de fornemste og rigeste romere. Begge forstod til fulde værdien af en sådan æresbevisning. De var ærgerrige. Da kardinalerne var valgt, fandt Cesare Borgia snart liebhavere, der ville købe deres embeder.

Følgen var, at Rospigliosi og Spada betalte for at blive kardinaler, og at otte andre betalte for at blive det, som de to nybagte kardinaler før havde været. Der kom 800.000 dukater i spekulationens kasse.

Vi vil nu gå over til den sidste del af spekulationen. Paven havde overvældet Rospigliosi og Spada med bevågenhed og meddelt dem kardinalværdighedens insignier. Sikre på, at de for at betale deres gæld havde måttet samle og realisere deres formue og nedsætte sig i Rom, indbød paven og Cesare Borgia begge kardinalerne til et middagsmåltid. Dette blev årsagen til en strid mellem den hellige fader og hans søn. Cesare troede, at man kunne bruge et af de midler, der altid stod til hans fortrolige venners tjeneste, nemlig: først den berømte nøgle, med hvilken man bad visse folk åbne visse chatoller. Denne nøgle var forsynet med en lille jernspids, tilsyneladende en forsømmelse af håndværkeren. Når man tog hårdt for at åbne chatollet, hvis lås gik noget trangt, stak man sig med den lille spids, og man døde deraf den følgende dag. Der var også en ring med et løvehoved, som Cesare bar på fingeren, når han gav visse folk håndtryk. Løven bed huden itu på den begunstigede hånd, og biddet medførte inden fireogtyve timer døden. Cesare foreslog derfor sin fader enten at lade kardinalerne åbne chatollet eller at give hver af dem et håndtryk. Men Alexander den Sjette svarede ham: "Vi vil ikke spare et middagsmåltid, når talen er om disse fortræffelige kardinaler Spada og Rospigliosi.

Der er noget, der siger mig, at vi nok skal få disse penge igen. I øvrigt glemmer du, Cesare, at ufordøjelighed viser sig straks, mens et stik eller bid ikke har gjort ende på nogen før efter en eller to dages forløb."

Cesare gav efter for dette ræsonnement. Derfor blev kardinalerne indbudt til et middagsmåltid. Man anrettede måltidet i en vingård, paven ejede. En dejlig bolig, som kardinalerne kendte af omtale. Rospigliosi, der var ganske fortumlet af sin nye værdighed, forberedte sin mave og antog sin venligste mine. Spada, der var en forsigtig mand, og som ene elskede sin brodersøn, en ung kaptajn med de bedste fremtidsudsigter, tog papir, pen og blæk og skrev sit testamente. Derpå lod han sin brodersøn sige, at han skulle vente ham i nærheden af vingården, men tjeneren fandt ikke den unge officer.

Spada kendte den slags indbydelser. Siden kristendommen, der så herligt var skikket til at civilisere menneskene, havde gjort fremskridt i Rom, var det ikke mere en centurion, der kom, sendt af tyrannen for at sige: "Cæsar vil, at du skal dø," men det var en legat *à latere* [Note 1)], der kom med en smilende mund for at hilse fra paven og sige: "Hans Hellighed ønsker, at De spiser til middag hos ham!" Spada drog hen imod klokken to til Hans Helligheds vingård. Paven ventede ham. Den første person, der mødte Spadas øjne, var hans brodersøn i pragtfuld galla, som Cesare overvældede med venskabsbeviser. Spada blegnede, og Cesare, der sendte ham et spottende blik, viste, at han havde forudset alt, og at fælden var snedigt stillet.

Man spiste til middag. Spada havde fået lejlighed til at spørge sin brodersøn: "Har du fået mit bud?" Brodersønnen

svarede nej, men begreb fuldkommen vigtigheden af dette spørgsmål. Det var allerede for sent, for han havde drukket et glas fortræffelig vin, der var sat til side af pavens kældermester. Spada så, at der i samme øjeblik kom en anden flaske, hvoraf man var så venlig at byde ham et glas. En time efter erklærede en læge, at de begge var forgivet af giftige champignoner. Spada døde på vingårdens dørtærskel, brodersønnen opgav ånden ved porten, idet han gjorde et tegn, som hans kone ikke forstod.

Cesare skyndte sig med at tilegne sig arven under det påskud, at han søgte efter den afdødes papirer. Men arven bestod kun i dette: et stykke papir, på hvilket Spada havde skrevet: Jeg testamenterer min elskede brodersøn mine kufferter, mine bøger, iblandt hvilke min bønnebog med hjørner af guld, og ønsker, at han vil bevare dem til erindring om sin hengivne farbroder. Arvingerne søgte overalt, beundrede bønnebogen, bemægtigede sig møblerne og var forbavsede over, at Spada, denne rige mand, virkelig var den fattigste af alle kardinaler; han ejede kun de videnskabelige skatte, der var i biblioteket og i laboratorierne. Det var alt. Cesare og hans fader søgte, rodede, lurede, men fandt intet eller i det mindste kun meget lidt. Der var en smule sølvtøj og lige så meget i rede penge, men brodersønnen havde, da han gik tilbage, fået tid til at sige til sin kone: "Søg blandt min farbroders papirer. Der er der et virkeligt testamente!" – Man søgte måske endnu mere omhyggeligt, end de høje arvinger havde gjort, det var forgæves. Der var endnu to palæer og en vingård bag. Men på den tid var de faste ejendomme kun af ringe værdi, de to palæer og vingården blev hos familien som

uværdige til pavens og hans søns grådighed. Måneder og år gik hen. Alexander den Sjette døde forgivet, De véd ved hvilken fejltagelse; Cesare, der blev forgivet på samme tid, slap med at skifte hud som en slange og at iføre sig et nyt skind, på hvilket giften havde lavet sådanne pletter som dem, man ser på skindet af en tiger. Kort sagt, nødt til at forlade Rom blev han dræbt i et natligt slagsmål og er næsten glemt af historien.

Efter pavens død, efter hans søns landflygtighed, ventede man i almindelighed atter at se familien begynde den fyrstelige levemåde, som den havde ført i kardinal Spadas tid, men dette var ikke tilfældet. Spadaerne levede i en tvivlsom velstand. En evig hemmelighed dækkede hemmelighederne, og det rygte gik, at Cesare, der var en bedre svindler end sin fader, havde berøvet paven de to kardinalers formue, jeg siger de to, fordi kardinal Rospigliosi, der ingen forholdsregler havde taget, blev fuldkommen udplyndret. – Lige nu," sagde Faria med et smil, "synes dette Dem fornuftigt, ikke sandt?"

"Jo," svarede Dantès, "jeg beder Dem, bliv ved."

"Familien vænnede sig til denne beskedne stilling. Der gik år. Blandt efterkommerne blev nogle soldater, andre statsmænd, nogle gejstlige, andre bankierer, nogle samlede store rigdomme. Jeg kommer nu til den sidste del af familien, hos hvem jeg var sekretær, greven af Spada. Jeg har ofte hørt ham beklage sig over, at hans formue ikke svarede til hans rang, jeg havde også givet ham det råd at købe sig en årlig pension for de penge, han havde tilbage. Han fulgte dette råd og fordoblede således sine indtægter. Den berømte bønnebog var blevet i hans familie, og det var greven af Spada, der ejede den. Man havde ladet den gå i arv fra fader til søn, for den besynderlige klausul

ved det eneste testamente, man havde fundet, havde gjort den til en sand relikvie, der blev bevaret i familien med overtroisk ærefrygt. Det var en bog prydet med smukke, gotiske figurer og så tung af guld, at en tjener altid bar den foran kardinalen på store festdage.

Ved synet af alle de papirer, dokumenter, kontrakter og pergamenter, man opbevarede i familiens arkiv, og som alle skrev sig fra den forgiftede kardinal, gav jeg mig, som desuden tyve tjenere, tyve hushovmestre og tyve sekretærer havde gjort før mig, til at gennemrode disse kæmpestore bundter. Trods mine nøjagtige undersøgelser fandt jeg dog intet. Imidlertid havde jeg læst, og jeg havde endog skrevet en nøjagtig historie om familien Borgia, der næsten var en dagbog, blot for at erfare, om disse prinser havde fået deres formue forøget ved kardinal Cesare Spadas død, og jeg havde ikke bemærket nogen forøgelse udover kardinal Rospigliosis formue. Jeg var altså næsten vis på, at arven hverken havde gavnet Borgia eller hans familie, men at den var forblevet uden herre ligesom de skatte i arabiske eventyr, der sover i jordens skød under en ånds bevogtning. Jeg søgte, jeg regnede, jeg beregnede tusinde og atter tusinde gange familiens indkomster og udgifter i næsten tre hundrede år, men alt sammen til ingen nytte, jeg forblev i min uvidenhed og greven af Spada i sin fattigdom. – Min beskytter døde. Fra den formue, hvormed han havde købt sin livrente, havde han undtaget familiens papirer, sit bibliotek, der bestod af fem tusinde bind og den berømte bønnebog, Han testamenterede mig alt dette tillige med tusinde romerske dukater, som han ejede i rede penge, på det vilkår, at jeg hvert år skulle lade læse messer for hans sjæl, og at jeg skulle

udfærdige et stamtræ og en historie om hans slægt, hvilket jeg også gjorde meget nøjagtigt – hav tålmodighed, kære Edmond, vi er snart ved enden!

I året 1807, en måned førend jeg blev arresteret og fjorten dage efter greven af Spadas død, den femogtyvende december – De vil straks få at høre, hvorfor denne mærkelige dag er blevet så fast præget i min hukommelse, gennemlæste jeg igen papirerne, som jeg ordnede, for da paladset nu tilhørte en fremmed, var jeg i begreb med at forlade Rom for at nedsætte mig i Firenze, og jeg ville medtage et dusin af de mange bøger, som jeg ejede, samt min berømte bønnebog, da jeg, udmattet af den bestandige studeren og ilde oplagt efter et temmelig drøjt måltid, lod mit hoved synke ned på mine hænder og sov ind. Det var klokken tre om eftermiddagen, og jeg vågnede klokken seks. Jeg løftede mit hoved, jeg var i det dybeste mørke. Nu besluttede jeg at hjælpe mig selv. Jeg tog et lys i den ene hånd, og da jeg ingen svovlstikker kunne finde i fyrtøjet, søgte jeg med den anden efter et stykke papir, som jeg håbede at kunne tænde ved den sidste rest af en lue, der blafrede i kaminen, men da jeg var bange for, at jeg i mørket skulle tage et vigtigt papir i stedet for et, der ikke betød noget, betænkte jeg mig, men erindrede pludselig, at jeg i den berømte bønnebog, der lå på bordet ved siden af mig, havde set et papir, der, ganske gult og mangfoldige år gammelt, havde arvingernes ærefrygt at takke for, at det var blevet på sin plads. Jeg søgte og famlede efter det unyttige blad, jeg fandt det, snoede det sammen og holdt det til den døende lue. Det blev antændt, men under mine fingre så jeg som ved et hekseri, eftersom ilden tiltog, gulnede bogstaver komme til syne på det hvide papir. Nu blev jeg ganske

forfærdet, jeg knugede papiret sammen i min hånd og slukkede ilden. Mit lys tændte jeg ved luen i kaminen, med en ubeskrivelig spænding åbnede jeg det sammenkrøllede papir, og jeg opdagede, at der med et hemmelighedsfuldt og sympatetisk blæk var skrevet disse bogstaver, der kom frem alene ved ildens påvirkning. Lidt mere end tredjedelen var blevet fortæret af denne lue. Det er det papir, De læste i morges. Læs det igen, Dantès, og når De er færdig med det, vil jeg fuldstændiggøre de sætninger, der er afbrudte, og meningen, hvor den er ufuldstændig."

Faria rakte Dantès papiret med en triumferende mine. Den unge mand gennemlæste nu med begærlighed følgende ord, der var skrevet med et rødligt blæk, som lignede rust:

"I Dag, den 25. April 1498, er
Alexander VI, og da jeg frygtede for, at han
ogsaa vil arve mig og har tiltænkt
og Bentivoglio, der døde af Gift
for Universalarving til
som jeg har nedgravet paa et Sted,
har været der tillige med mig.
på Øen Monte Cristo, Ædel
og andre Kostbarheder; at jeg alene ved
der kan beløbe sig til to Millio
og at han vil finde den, naar han
letter den tyvende Sten
lille østlige Bugt. Der er to Aab
i disse Grotter, Skatten de
den fjerneste Krog af den an
Skat testamenterer jeg ham

som hans fuldkomne Ejen
eneste Arving

25. April 1498. Cesa ------."

"Læs nu," vedblev abbeden, "dette andet papir."

Og han rakte Dantès et blad med andre brudstykker af linjer. "Nu," sagde han, da han så, at Dantès var kommet til sidste linje, "sæt de to stykker sammen og læs!" – Dantès adlød. Da de to brudstykker var sat sammen, lød den fuldstændige tekst således:

"I Dag, den 25. April 1498, er ... jeg blevet budt til Bords af Hans Hellighed ... og da jeg frygter for, at han ... ikke tilfreds med at betale mig Hatten ... ogsaa vil arve mig og har tiltænkt ... mig den samme Skæbne som Capara og ... Bentivoglio, der døde af Gift ... saa erklærer jeg min Nevø Guido Spada ... for Universalarving til ... alle mine Skatte ... som jeg har nedgravet paa et Sted ... som han godt kender, da han ... har været der tillige med mig ... det vil sige i Grotterne ... paa Øen Monte Cristo, Ædel ... sten, Diamanter ... og andre Kostbarheder. At jeg alene ved ... noget om denne Skat, der kan beløbe sig til to Millio ... ner romerske Dukater ... og at han vil finde den, naar han ... begiver sig derhen og ... letter den tyvende Sten ... at regne fra den ... lille østlige Bugt. Der er to Aab ... ninger anbragte ... i disse Grotter. Skatten be ... finder sig i den fjerneste Krog af den an ... den Grotte. Denne ... Skat testamenter er jeg ham ... og efterlader ham den ... som

hans fuldkomne Ejen ... dom, da han er min ... eneste Arving.

25. April 1498.

Cesare Spada."

"Nu forstår De det endelig?" sagde Faria.

"Var det kardinal Spadas erklæring og det testamente, man i så lang tid havde søgt efter?" spurgte Edmond endnu noget vantro.

"Ja vist!"

"Hvem har sat det således sammen igen?"

"Jeg selv! Ved hjælp af det brudstykke, der var blevet tilbage, fandt jeg resten ved at måle linjer efter papirets længde og ved at gætte mig til den skjulte mening."

"Og hvad gjorde De, da De troede, De var kommet til et rigtigt resultat?"

"Jeg besluttede at rejse straks, idet jeg medtog begyndelsen af mit store arbejde om enheden af kongeriget Italien, men i lang tid havde det kejserlige politi, der på den tid tværtimod det, Napoleon ville, efter at der var født ham en søn, ønskede provinsernes deling, holdt øje med mig. Min hurtige afrejse, hvortil det ingenlunde kendte grunden, vakte dets mistanke, og i det øjeblik, jeg ville gå om bord i Piombino, blev jeg arresteret. – Og nu, min ven, ved De lige så meget som jeg. Hvis vi flygter sammen, tilhører halvdelen af min skat Dem. Hvis jeg dør her, og De undslipper alene, tilhører den Dem alene."

"Men," spurgte Dantès nølende, "har denne skat ingen lovmæssig ejer i verden?"

"Nej, derfor kan De være rolig, Familien er ganske uddød. Desuden har den sidste greve af Spada indsat mig til sin arving. Idet han skænkede mig bønnebogen, gav han mig det, som den indeholdt. Nej, nej! Vær De kun rolig. Hvis vi får denne formue i vore hænder, kan vi nyde den uden samvittighedsnag."

"Og De siger, at denne skat beløber sig til -"

"To millioner romerske dukater, omtrent tretten millioner i vore penge."

"Det er umuligt!" råbte Dantès, forfærdet over denne uhyre sum.

"Umuligt? Hvorfor det?" sagde den gamle. "Familien Spada var en af de ældste og mægtigste i det femtende århundrede. I øvrigt var en sådan opdyngen af guld og kostbarheder ikke sjælden på den tid, da al spekulation og al industri endnu manglede. Der er endnu romerske familier, der er nær ved at dø af sult, som har næsten en million i diamanter og kostbarheder, der tilhører majoratet og ikke må røres."

Edmond troede, at han drømte, han vaklede mellem tvivl og glæde.

"Jeg har tiet med min hemmelighed så længe," vedblev Faria, "først for at sætte Dem på prøve og dernæst for at overraske Dem. Hvis vi var sluppet bort før mit anfald af katalepsi, ville jeg have ført Dem til Monte Cristo, men nu," føjede han til med et suk, "er det Dem, der må føre mig derhen. Nå, Dantès! De takker mig ikke engang?"

"Denne skat tilhører Dem," sagde Dantès, "den tilhører Dem alene. Jeg har ingen ret til den. Jeg er ikke beslægtet med Dem."

"De er min søn, Dantès!" råbte den gamle mand. "De er mit fangenskabs barn. Min stand har dømt mig til at leve ugift. Gud

har sendt Dem for at trøste et menneske, der ikke kunne være fader, og en fange, der ikke kan slippe fri." – Faria udstrakte den arm, han endnu kunne bruge, og den unge mand kastede sig om hans hals.

19. Abbedens tredje anfald

Nu, da denne skat, der i så lang tid havde været genstand for abbedens grublen, kunne sikre det menneskes kommende lykke, Faria virkelig elskede som sin søn, havde den en dobbelt værdi i hans øjne. Hver dag nævnede han størrelsen af denne skat og forklarede Dantès, hvor meget godt et menneske kunne gøre sine venner, og da formørkedes Dantès ansigt, for den ed, han havde svoret om hævn, viste sig for hans tanker, og han tænkte nu på, hvor meget et menneske, der er i besiddelse af tretten-fjorten millioner francs, kan gøre sine fjender.

Abbeden kendte ikke Monte Cristo, men Dantès kendte den. Han var ofte kommet forbi denne ø, der lå femogtyve mil fra Pianosa, mellem Korsika og Elba. Ja, engang havde han endog været i land der. Denne ø havde altid været og er endnu fuldkommen øde. Det er en kegleformet klippe, der ved et vulkansk udbrud er løftet op fra bunden af havet. Dantès skitserede en plan af øen, og Faria gav Dantès råd angående de midler, han skulle anvende for at finde skatten.

Men Dantès var langtfra så begejstret og tillidsfuld som oldingen. Det var imidlertid sandt, at Faria ikke var gal, og den måde, hvorpå han var kommet til den viden, der havde fået folk til at tro, at han var gal, forøgede blot den unge mands beundring, men han kunne heller ikke tro, at denne skat, selv om han antog, at den havde været til, fandtes der endnu, og om han end ikke anså skatten for en tom indbildning, betragtede han den i det mindste som noget, der ikke mere eksisterede. Imidlertid, ret som skæbnen ville betage fangerne deres sidste håb og vise dem, at de var fordømt til evigt fangenskab, hændte

der en ny ulykke. Det galleri, der vendte ud mod havet, havde i lang tid truet med at styrte sammen. Man havde repareret muren og stoppet det hul, der allerede var blevet halvt fyldt af Dantès, med uhyre stenblokke. Uden den forsigtighed, der, som man ved, var blevet pålagt den unge mand af abbeden, ville deres ulykke være blevet endnu meget større, for man ville da have opdaget deres forsøg på at flygte og sikkert have adskilt dem. En ny port, der var stærkere og mere uovervindelig end de andre, havde altså yderligere lukket sig for dem.

"De ser," sagde Dantès sørgmodig til Faria, "at Gud endog vil betage mig fortjenesten af det, De kalder min hengivenhed for Dem. Jeg har lovet at blive bestandigt hos Dem, og jeg kan nu ikke mere af fri vilje holde mit løfte, jeg vil lige så lidt som De finde skatten, og ingen af os vil nogen sinde slippe bort herfra. For resten er min virkelige skat den, som blev mig til del inden for dette fængsels mørke mure, Deres nærværelse, omgangen med Dem, til trods for vore fangevogtere. De forskellige kundskaber, som De har gjort mig så lette ved Deres dybe viden, er min skat, og det er ved den, De har gjort mig rig og lykkelig. Tro mig og trøst Dem! Dette er mig mere værd end tønder af guld og kasser fulde af diamanter. At have Dem i nærheden af mig længst muligt, at høre Deres stemme, at berige min ånd, at styrke min sjæl, det er min skat! Den er ikke indbildt, jeg skylder Dem den virkelig, og alle jordens fyrster, om de end alle var som Cesare Borgia, er ikke i stand til at berøve mig den."

De dage, som fulgte, var vel ikke lykkelige for vore to fanger, men de hengik dog hurtigt.

Faria, der i så mange år havde ladet være at omtale sin skat, talte nu om den ved enhver lejlighed. Som han havde forudset, vedblev han at være lam på højre arm og venstre ben, og han havde selv næsten opgivet ethvert håb om at komme til at bruge den igen, men han tænkte bestandigt for sin unge ven på, hvorledes han kunne befri sig og undslippe. Af frygt for, at brevet engang skulle komme bort, havde han tvunget Dantès til at lære det udenad. Siden havde abbeden tilintetgjort den anden halvdel af det, da han således var vis på, at man ikke kunne udfinde meningen, selv om man fandt den første del. Undertiden tilbragte Faria hele timer med at give Dantès råd, der kunne gavne ham, når han engang blev fri. Når dette skete, burde han kun have en eneste tanke, nemlig at komme til Monte Cristo, hvad det end skulle koste, og at blive der alene under et eller andet påskud, som ingen mistanke vakte, og når han var der alene, måtte han søge at finde den vidunderlige hule og grave på det angivne sted i den krog, der var længst borte fra det andet hjørne.

Faria havde, som vi har set, uden at have genvundet brugen af sin hånd og sin fod atter fået hele sin forstands skarphed.

En nat fo'r Edmond op af søvne, det forekom ham, at nogen kaldte på ham. Han åbnede øjnene og forsøgte at gennemtrænge det tætte mørke. Hans navn eller rettere sagt en klagende stemme, der bestræbte sig for at fremstamme hans navn, nåede hans øre. Han rejste sig op i sin seng. Angstens sved stod på hans pande, han lyttede. Der var ingen tvivl mere. Den klagende lyd kom fra hans vens celle.

"Store Gud!" mumlede Dantès ved sig selv. "Skulle det -"

Og han trak sin seng til side, tog stenen op, skyndte sig til korridoren og nåede den yderste ende. Stenpladen var taget op. Ved skinnet af den plumpe og svage lampe, vi allerede har talt om, så Edmond oldingen, der stod bleg og holdt sig fast ved sit sengested. Hans ansigtstræk var fordrejede af de skrækkeligste krampetrækninger, som Dantès allerede kendte, og som havde forskrækket ham så meget, da han så dem første gang.

"Min ven," sagde Faria resigneret. "De begriber det, jeg behøver ikke at sige Dem det?" Edmond udstødte et skrig, og idet han fuldkommen mistede sin besindelse, styrtede han til døren og råbte: "Hjælp! hjælp!"

Faria havde endnu kraft nok til at tage ham ved armen for at standse ham. "Stille!" sagde han. "Eller De er fortabt! Lad os nu kun tænke på Dem, min ven! På at gøre Dem Deres fangenskab tåleligt eller Deres flugt mulig. De kan være ganske rolig, min ven. Det fangehul, jeg forlader, vil ikke længe være tomt, en anden ulykkelig vil indtage min plads. For denne anden vil De vise Dem som en frelsende engel. Han er måske ung, stærk og tålmodig som De, han vil måske kunne hjælpe Dem med Deres flugt, mens jeg kun hindrer Dem. De vil ikke mere få et halvt lig lænket til Dem for at lamme alle Deres bevægelser. Gud vil ganske bestemt engang gøre noget for Dem. Han vil give Dem mere, end han fratager Dem, og det er virkelig på tide, at jeg dør."

Edmond foldede sine hænder og råbte: "O, ti dog, ven!"

Derpå samlede han igen sine kræfter, der var rystede ved dette pludselige slag. – Han lettede foden af sengen og tog flasken frem, den var endnu næsten halvt fuld af den røde væske. "Se," sagde han. "Der er endnu en del af denne frelsende

drik. Hurtigt! Sig mig, hvad jeg skal gøre! Skal jeg bære mig ad som forrige gang? Tal, min ven!"

"Der er intet håb mere!" svarede Faria, idet han rystede på hovedet. "Men det gør intet; Gud vil, at mennesket, som han har skabt, og i hvis hjerte han har ladet kærlighed til livet slå dybe rødder, skal gøre alt, hvad det kan gøre for at bevare en tilværelse, der undertiden er så besværlig, men altid så kær."

"Ja, ja!" udbrød Dantès. "Jeg vil frelse Dem!"

"Godt, så forsøg det da! Jeg bliver allerede kold, jeg føler, at blodet strømmer til min hjerne. Denne skrækkelige skælven, der får mine tænder til at klapre og synes at sønderrive alle mine lemmer, begynder at ryste mit legeme. Inden fem minutter vil sygdommen bryde løs, og inden et kvarter vil jeg være forvandlet til et lig."

"Hvad skal jeg dog gribe til?" råbte Dantès med sønderknust hjerte.

"De må gøre som forrige gang," svarede abbeden. "De må blot ikke vente så længe. Al min livskraft er i høj grad svækket, og døden," vedblev han, idet han fremviste sin kraftløse arm og fod, "har kun et halvt arbejde. Hvis De, efter at De har hældt mine tolv dråber i min mund i stedet for ti, mærker, at jeg ikke kommer til mig selv igen, må De give mig resten. Men læg mig nu hen på min seng. Jeg kan ikke mere stå på mine ben."

Edmond tog oldingen i sine arme og lagde ham på sengen.

"Nu, min ven," sagde Faria. "Min eneste trøst i mit elendige liv. I dette skilsmissens øjeblik ønsker jeg Dem al den lykke, alt det held, De fortjener. Min søn, jeg velsigner Dem!"

Den unge mand kastede sig på knæ og støttede sit hoved mod oldingens seng.

"Men læg vel mærke til, hvad jeg siger Dem i dette sidste øjeblik: Spadas skat er virkelig til. Gud tillader, at der hverken er afstand eller hindring mere. Jeg ser den, i den anden grotte, mine øjne gennemtrænger jordens dyb og blændes af al denne rigdom. Hvis det lykkes Dem at flygte, så husk på, at den stakkels abbed, som hele verden anså for gal, ikke var det. Skynd Dem nu til Monte Cristo, benyt Dem af Deres lykke, benyt Dem af den. De har lidt nok."

En voldsom rystelse afbrød oldingen. Dantès så op. Han så, hvorledes den gamles øjne blev røde, det var, som om en strøm af blod steg fra hans bryst til hans pande.

"Farvel! Farvel!" stønnede den gamle, idet han krampagtigt greb den unge mands hånd.

"Farvel!"

"Endnu ikke! Endnu ikke!" råbte Dantès. "Forlad mig ikke! Å Gud! Hjælp ham! – Hjælp! Hjælp!"

"Stille, stille!" stønnede den døende. "Stille, at man ikke skal adskille os, hvis det lykkes Dem at frelse mig."

"De har ret! O, ja, ja! Vær rolig! Jeg vil frelse Dem. Skønt De lider meget, lader det dog til, at De pines mindre end den første gang."

"Jeg lider mindre, fordi jeg har mindre kraft til at lide. I Deres alder har man tillid til livet. Det er ungdommens forret at tro og håbe, men gamle folk ser døden tydeligere. Nu kommer den – den kommer – det er forbi – mit syn svigter mig – mine sanser forvirres – Deres hånd! – Farvel, farvel!" – Og idet han hævede sig i vejret med den sidste anstrengelse, hvortil han samlede alle sine kræfter, stammede han:

"Monte Cristo! – Glem ikke Monte Cristo!"

Og han faldt tilbage på sengen.

Denne krise var skrækkelig. Fordrejede lemmer, opsvulmede øjenlåg, blodig fråde, et ubevægeligt legeme, var alt, hvad der på dette smertens leje blev tilbage af det forstandige væsen, som havde lagt sig et øjeblik før. Dantès tog lampen, satte den på hovedgærdet, og dens blafrende lys kastede et fantastisk skær over det fordrejede ansigt og det stive, ubevægelige legeme. Han stod nu og ventede på det øjeblik, da han kunne give ham den frelsende drik. Da han troede, øjeblikket var kommet, tog han kniven, vristede munden op, idet tænderne gjorde en svagere modstand end den første gang, dryppede tolv dråber i den og ventede. Flasken indeholdt endnu omtrent dobbelt så meget som det, han havde givet Faria. Han ventede i ti minutter, i et kvarter, i en halv time. Den syge rørte ikke et lem. Skælvende af angst, med den kolde sved på sin pande, talte han sekunderne efter sit hjertes banken.

Nu tænkte han, at det var på tide at gøre det tredje forsøg. Han satte flasken til Farias blå læber, og uden at han behøvede at vriste munden op, hældte han alt, hvad der endnu var i den, i abbedens mund. Midlet havde en galvanisk virkning, en voldsom skælven rystede oldingens lemmer. Hans øjne åbnede sig igen. Han udstødte et suk, der lignede et skrig, derpå antog det sitrende legeme atter sin ubevægelighed, øjnene blev ved at være åbne.

En halv time, en time, halvanden time svandt hen. I denne tid så fuld af angst bøjede Edmond sig over sin ven, lagde hånden på hans hjerte og følte, hvorledes hans legeme efterhånden blev koldt, og hvorledes hans hjerte bankede svagere og svagere. Endelig var alt liv forsvundet. Hans hjertes

sidste skælven var ophørt, øjnene stod åbne, men blikket var udslukt.

Klokken var seks om morgenen. Dagen begyndte at vise sig, og dens blege skær bredte sig i fangehullet og fik lampens døende lys til at blegne. En forunderlig lysning udbredte sig over den dødes ansigt, så det undertiden så ud, som om han var levende. Så længe denne kamp mellem lyset og mørket varede, kunne Dantès endnu være uvis, men så snart lyset havde sejret, så han, at han var ene med et lig. Nu blev han overfaldet af en dyb, uovervindelig skræk. Han vovede ikke mere at trykke denne hånd, der hang ud over sengen, han vovede ikke at fæste sine blikke på disse stive og brustne øjne, som han forgæves søgte at lukke, men som bestandig åbnede sig igen. Han slukkede lampen, skjulte den omhyggeligt og flygtede, efter at han havde lagt stenpladen på plads, så godt han kunne. Det var også på høje tid, slutteren var på vej til cellen. Denne gang begyndte han sit besøg hos Dantès, og da han forlod hans celle, begav han sig til Farias for at bringe ham frokost og linned.

Dantès blev nu overfaldet af en ubeskrivelig længsel efter at vide, hvad der foregik i hans ulykkelige vens fængsel. Han vendte derfor tilbage til den underjordiske gang og kom tidsnok til at høre, at slutteren råbte om hjælp. Snart trådte andre arrestforvarere ind, derpå hørte han de tunge, regelmæssige skridt af soldater. Efter soldaterne kom guvernøren. Edmond hørte støjen af sengen, på hvilken man bevægede legemet, han hørte guvernøren befale, at der skulle stænkes vand i ansigtet og derpå, da han så, at denne handling var virkningsløs, sende én for at hente lægen. Guvernøren gik

bort igen, og nogle ord, der røbede medlidenhed, blandet med spottende bemærkninger, nåede Dantès' øre.

"Nå," sagde en stemme, "den gale er gået bort til sine skatte. Lykkelig rejse."

"Og med alle sine millioner har han dog ikke så meget, at han kan betale sin ligskjorte," sagde en anden.

"Ligskjorterne i Chateau d'If koster ikke meget."

"Måske," sagde en af dem, der først havde talt, "vil man sætte sig i lidt bekostning for hans skyld, da han jo er en gejstlig."

"Så kan han nyde den ære at komme i sækken."

Edmond lyttede, han hørte hvert ord, men han begreb ikke meget af det, han hørte. Snart lød stemmerne ikke mere, og det lod til, at de tilstedeværende gik bort. Imidlertid vovede han ikke at stige op, man kunne have efterladt en slutter for at passe på den døde. Han holdt sig derfor tavs og ubevægelig og vovede næppe at drage ånde. Efter omtrent en times forløb blev tavsheden afbrudt af en svag larm, der bestandig tog til. Det var guvernøren, der vendte tilbage ledsaget af lægen og flere embedsmænd.

Derpå opstod et øjebliks tavshed. Det var tydeligt, at lægen nærmede sig sengen og undersøgte liget. Snart begyndte spørgsmålene. Lægen forklarede den sygdom, fangen var bukket under for, og erklærede, at han var død. Spørgsmål og svar fulgte med en ligegyldighed, der pinte Dantès. Det forekom ham, at alle burde føle hengivenhed for den stakkels abbed.

"Det, De der siger, smerter mig," sagde guvernøren, idet han besvarede lægens erklæring, at fangen virkelig var død, "det var

en sagtmodig fange, som ikke gjorde noget menneske fortræd, men var morsom i sin galskab og især let at passe på."

"Ja," sagde arrestforvareren, "man behøvede slet ikke at passe på ham. Jeg er vis på, at han kunne have siddet her i halvtreds år uden at forsøge på at slippe ud."

"Imidlertid," sagde guvernøren, "tror jeg, det er nødvendigt, at vi forvisser os om, at fangen virkelig er død." – Der opstod et øjebliks tavshed, under hvilken Dantès, der bestandig lyttede, antog, at lægen undersøgte og befølte legemet.

"De kan være rolig," sagde lægen omsider, "han er virkelig død, jeg indestår Dem for det."

"De véd," svarede guvernøren, "at vi i sådanne tilfælde ikke lader os nøje med en simpel undersøgelse, uagtet det er sandsynligt, at han virkelig er død, vil De derfor være så god at iagttage de formaliteter, som lovene foreskriver."

"Glød jernene," sagde lægen. "Denne forsigtighed er aldeles unyttig." – Denne befaling, at gløde jernene, fik Dantès til at gyse. Man hørte hurtige skridt, døren knagede, man gik og kom, og nogle øjeblikke efter trådte en slutter ind og sagde: "Her er ildgryden med jernene."

Nu opstod der et øjebliks tavshed. Derpå hørte man en sydende lyd, som når kød brændes, og en uhyggelig sveden lugt trængte gennem muren, bag hvilken Dantès lurede. Da den unge mand mærkede denne brændte lugt, sprang sveden ud af hans pande, og han var nær ved at besvime.

"De ser, at han virkelig er død," sagde lægen. "Denne svien af hælen er afgørende. Den stakkels gale er helbredet for sin galskab og befriet for sit fangenskab."

"Kaldte han sig ikke Faria?" spurgte en af de officerer, der ledsagede guvernøren. "Jo, efter hans påstand var det et gammelt navn. I øvrigt var han lærd og fornuftig nok, når han ikke kom til at tale om sin skat; men når han talte om den, må man tilstå, at han var forrykt."

"Det er det, vi kalder monomani," sagde lægen.

"De har aldrig haft årsag til at beklage Dem over ham?" sagde guvernøren til den slutter, hvis pligt det havde været at bringe abbeden mad.

"Aldrig, hr. guvernør," svarede slutteren, "nej, aldrig! Tværtimod! For længere tid siden morede han mig meget med at fortælle mig historier. Engang, da min kone var syg, gav han mig en recept, som helbredte hende."

"Såh," sagde lægen. "Jeg vidste ikke, at jeg havde at gøre med en kollega! Jeg håber, hr. guvernør," føjede han leende til, "at De vil behandle ham efter hans stand."

"Ja, vær De kun rolig! Han skal blive anstændigt begravet i den allernyeste sæk, man kan finde. Er De så fornøjet?"

"Skal vi ordne dette i Deres nærværelse?" spurgte en af slutterne.

"Ja, men I må skynde jer, jeg kan ikke blive hele dagen i denne celle." Nu hørte Dantès folk komme og gå, et øjeblik nåede en lyd af en seng, der knagede, Dantès' øre, derpå tunge skridt som af et menneske, der hævede en tung byrde, og til sidst bragede sengen igen, som om man atter lagde byrden på den.

"I aften!" sagde guvernøren.

"Skal der læses en messe?" spurgte en af officererne.

"Det er umuligt," svarede guvernøren. "Slotskapellanen bad mig i går om tilladelse til at rejse en uges tid til Thiers. Havde

den arme abbed ikke haft så bandsat travlt, skulle han nok have fået sit requiem."

"Å, blæse være med det," sagde lægen med en ugudelighed, der er sædvanlig hos medicinere. "Han var en gejstlig mand, Gud vil have respekt for standen og ikke genere helvede med at sende det en præst."

En skoggerlatter fulgte på denne rå spøg. I al denne tid fortsatte man arbejdet med at indpakke liget. "I aften!" sagde guvernøren, da arbejdet var til ende.

"Hvad tid?" spurgte slutteren.

"Klokken ti eller elleve."

"Skal der våges over den døde?"

"Hvorfor det? Døren skal lukkes, som da han var levende, det er nok!"

Nu bortfjernede trinnene sig, stemmerne blev svagere. Larmen af døren, der knagede på sine hængsler, hørtes. En tavshed, der var dybere end ensomhedens, dødens tavshed, bredte sig overalt, endog over den unge mands forfærdede sjæl. Derpå løftede han stenflisen i vejret med sit hoved, så sig spejdende omkring i cellen og trådte derind, da han fandt den tom.

20. Chateau d'Ifs kirkegård

På sengen så man ved det svage lys, der trængte gennem vinduet, en sæk, under hvis vide folder der skimtedes en stiv og lang skikkelse. Det var Farias ligklæder, der efter slutterens udsagn kostede så lidt. Altså var alt forbi. Han kunne ikke mere se disse øjne, der var åbne som for at se ud over døden, han kunne ikke trykke denne hånd, der havde fjernet det slør, der dækkede så mange skjulte ting. Han satte sig på hovedgærdet af den skrækkelige seng og hensank i mørke betragtninger. – Ene! Han var blevet ene! Han befandt sig over for tilintetgørelsen! Ene! Ikke synet, ikke engang lyden af det eneste menneskelige væsen, der endnu bandt ham til jorden. Var det ikke bedre ligesom Faria at gå bort for at spørge Gud om løsningen af livets gåde, endog med fare for at gå igennem lidelsernes port? Tanken om et selvmord, der var blevet forjaget af hans ven, bandlyst af hans nærværelse, vendte nu tilbage som et spøgelse ved siden af Farias lig.

"Hvis jeg kunne dø," sagde han, "ville jeg gå derhen, hvor han går, og jeg ville sikkert træffe ham igen. Men hvordan skal jeg dø? Det er let nok!" vedblev han med et smil. "Jeg kan blive her og kaste mig over den første, der træder ind. Når jeg kvæler ham, vil man hugge hovedet af mig."

Men da det er tilfældet i stor sorg ligesom i en hård storm, at afgrunden befinder sig mellem to bølgetoppe, veg Dantès tilbage for denne vanærende død og gik pludselig fra denne fortvivlelse over til en brændende tørst efter liv og frihed.

"Dø!" råbte han. "Jeg vil ikke have levet så længe, ikke have lidt så meget blot for at dø. Det var godt, da jeg første gang havde

besluttet det for flere år siden, men nu ville det være at hjælpe min onde skæbne for meget. Nej, jeg vil leve! Jeg vil kæmpe lige til enden. Jeg vil atter vinde den lykke, man har berøvet mig. Jeg har glemt, at jeg må hævne mig på mine bødler, før jeg dør, og måske kan jeg også belønne nogle venner. Men nu vil man glemme mig her, og jeg kommer først til at forlade mit fængsel på samme måde som Faria."

Pludselig stod han op og førte hånden til panden, som om det sortnede for hans øjne, derpå gik han et par gange omkring i kammeret og blev til sidst stående foran sengen.

"O!" mumlede han halvt sagte. "Hvem sender mig denne tanke? Min Gud, er det dig? Da det kun er de døde, der går bort herfra, vil jeg tage den dødes plads."

Og uden at give sig tid til nærmere at overveje denne beslutning, ret som om han ikke ville unde sin besindelse lejlighed til at forandre den fortvivlede plan, bøjede han sig over den afskyelige sæk, åbnede den med kniven, Faria havde lavet, trak liget ud af sækken, ind i sit eget rum, lagde det i sin seng, svøbte et stykke linned om dets hoved, som han var vant til at gøre ved sit eget, dækkede det med lagenet, kyssede endnu en gang den iskolde pande, forsøgte på at lukke de genstridige øjne, der vedblev at være åbne, vendte hovedet om til væggen, for at slutteren, når han bragte aftensmaden, skulle tro, at han havde lagt sig, som han ofte plejede. Derpå vendte han tilbage til den underjordiske gang, trak sengen hen til muren, tog i Farias gemme synål og tråd, krøb ind i den tomme sæk, lagde sig i samme stilling, som liget havde ligget i, og syede åbningen til indefra. Man kunne have hørt hans hjerte banke, hvis man tilfældigvis var vendt tilbage i dette øjeblik.

Dantès kunne godt have ventet til efter aftenbesøget, men han var bange for, at guvernøren skulle forandre sin beslutning og lade liget fjerne. Skete dette, var hans sidste håb udslukt. Men i hvert fald var hans plan nu bestemt.

Hvis de, der skulle besørge begravelsen, undervejs mærkede, at de bar et levende menneske i stedet for et dødt, ville Dantès ikke give dem tid til at fatte sig. Med et hurtigt snit med kniven ville han åbne sækken fra øverst til nederst og flygte. Hvis de prøvede at standse ham, ville han bruge sin kniv. Hvis de førte ham til kirkegården og lagde ham i en grav, ville han lade sig dække med jord, og siden, når det blev mørkt, og de, der begravede ham, havde begivet sig bort, ville han åbne sig en vej gennem, den bløde jord og flygte. Han håbede, at vægten af jorden ikke ville være så stor, at han ikke kunne bevæge sig. Hvis han tog fejl, ville han blive kvalt, og desto bedre, alt var da forbi!

Dantès havde ikke spist siden forrige aften. Den første fare, som Dantès nu var udsat for, var, at slutteren, når han klokken syv bragte ham hans aftensmad, skulle opdage Faria i hans seng. Lykkeligvis havde Dantès enten af ondt lune eller af træthed ofte modtaget slutteren liggende i sin seng, og når dette skete, plejede manden at sætte hans brød og suppe på bordet og gå bort uden at tale til ham. Men denne gang kunne slutteren naturligvis afvige fra sin sædvanlige opførsel, tale til Dantès, og når han mærkede, at han ikke svarede, nærme sig sengen og opdage alt.

Da det var hen imod klokken syv om aftenen, blev Dantès' sjæleangst heftigere. Han holdt hånden på sit hjerte og stræbte for at undertrykke dets banken, mens han med den anden hånd

aftørrede sveden, der løb ned over hans tindinger. En gysen jog af og til gennem hele hans legeme. Han troede, at han skulle dø. Timerne gik, uden at der skete noget, og Dantès forstod, at han var undgået den første fare. Dette var et godt tegn. Endelig henimod den tid, guvernøren havde bestemt, hørte han fodtrin på trappen. Edmond mærkede, at øjeblikket var kommet, samlede alt sit mod, holdt sit åndedræt tilbage, lykkelig ville han have været, hvis han med det samme kunne dæmpe de hidsige pulsslag, der bankede i hans årer.

Man stod stille ved døren. Han hørte fodtrin og sluttede sig til, at de to, der skulle begrave liget, kom for at hente det. Denne formodning forvandlede sig til vished, da han hørte den støj, de gjorde, idet de satte båren. Døren gik op, lyset af en lygte trængte gennem det lærred, der dækkede Dantès' øjne, og han skimtede to skygger, der nærmede sig hans seng. En tredje blev ved døren og holdt en lygte i hånden. Begge de mænd, der havde nærmet sig sengen, greb sækken ved hver sin ende.

"Han er tung nok af sådan en mager, gammel knark at være!" sagde den ene, idet han løftede hovedet op. "Man siger, at hvert år føjer et halvt pund til vægten af ben!" sagde den anden, idet han tog Dantès ved benene.

"Har du bundet din knude?" spurgte den første.

"Nej, den vil jeg binde dernede."

"Du har ret! Så lad os da gå!"

"Hvortil denne knude?" spurgte Dantès sig selv.

Man bar den foregivne døde fra sengen til båren. Edmond gjorde sig stiv. Man lagde ham på båren, og karlene gik op ad trappen, mens manden med lygten lyste for dem. Pludselig strømmede nattens friske og skarpe luft Dantès i møde, det

greb ham med en pludselig følelse af glæde og angst. De, som bar ham, gik en snes skridt, derpå stod de stille og satte båren på jorden. Den ene af dem gik bort, og Dantès hørte lyden af hans fodtrin på gulvet.

"Men hvor er jeg dog?" spurgte han sig selv.

"Han er slet ikke let!" sagde den, der var blevet tilbage hos Dantès, idet han satte sig på kanten af båren.

Dantès' første tanke var, at han ville flygte, men til alt held undlod han det.

"Men så lys dog for mig, dit fæhoved," sagde den af bærerne, der var gået noget længere bort, "ellers finder jeg aldrig, hvad jeg søger efter."

Manden med lygten fulgte hans opfordring.

"Men hvad leder han efter?" spurgte Dantès sig selv. "Måske en spade." – Et udråb, der røbede tilfredshed, tilkendegav, at karlen havde fundet det, han ledte efter.

"Nå, endelig," sagde den anden, "det kostede umage nok."

"Ja!" lød svaret, "men vi har ikke tabt noget ved dette ophold." Som han sagde dette, nærmede han sig Edmond, der hørte, at han lagde en tung, klirrende genstand ved siden af ham, i samme øjeblik blev der slået en strikke om hans ben, og han følte et snærende, smertefuldt tryk.

"Nå, er knuden bundet?" spurgte den af karlene, der havde stået uden at foretage sig noget.

"Ja, og solidt bundet," svarede den anden, "det indestår jeg for."

"Lad os så komme af sted." – Og båren, der blev løftet op, fortsatte sin rejse. – Karlene gik omtrent halvtreds skridt, derpå stod de stille for at åbne en dør, og straks efter begav de

sig på vej igen. Bruset af bølgerne, der brødes mod den klippe, hvorpå slottet er bygget, trængte tydeligere til Dantès' øren, eftersom man bar ham længere bort.

"Et hæsligt vejr!" sagde en af bærerne. "Det er slemt at være på havet i."

"Ja, abbeden løber sandelig fare for at blive gennemblødt." – Og de brød ud i en skoggerlatter. – Dantès begreb ikke rigtigt denne spøg, men hårene rejste sig ikke desto mindre på hans hoved.

"Nu er vi der," sagde den første.

"Vi må længere hen, endnu længere," svarede den anden, "du ved jo, at den sidste blev knust mod klipperne på vejen, og at guvernøren den næste dag skældte os ud for to dovne lømler!"

Så gik de endnu fire-fem skridt, idet de bestandig steg opad. Derpå følte Dantès, at man tog ham ved hovedet og benene og svingede ham.

"En!" sagde graverkarlene. "To! – tre!"

I samme øjeblik følte Dantès, at han blev kastet ud i et uhyre tomt rum, fløj gennem luften som en anskudt fugl og faldt med en frygtelig hast, der gennemisnede ham. Skønt han blev trukket ned af noget tungt, der fordoblede hurtigheden af hans flugt, forekom det ham dog, som om hans fald varede en evighed. Endelig fo'r han som et pil ned i en masse iskoldt vand, der fik ham til at udstøde et skrig i det øjeblik, da han sank.

Dantès var blevet kastet i havet og blev trukket til bunds af en seksogtredive punds kugle, der var gjort fast ved hans ben.

Havet var Chateau d'Ifs kirkegård.

21. Øen Tiboulen

Dantès, der var fortumlet og næsten kvalt, havde imidlertid åndsnærværelse nok til at holde vejret tilbage, og da hans højre hånd, som vi har sagt, var beredt på ethvert tilfælde og holdt den oplukkede kniv, skar han hurtigt sækken itu, stak armen og derpå hovedet ud, men trods alle sine bestræbelser følte han dog, at han bestandig blev trukket ned. Derfor bøjede han sig, fandt strikken, der var bundet om hans ben, og med en overordentlig anstrengelse skar han den over netop i det øjeblik, da han var ved at kvæles. Med et voldsomt spark gjorde han sig fri og steg atter op til havets overflade, mens kuglen trak det grove lærred, der skulle have været hans ligklæde, med sig i dybet. Dantès gav sig næppe tid til at trække vejret, inden han dukkede under på ny, for det første, han måtte sørge for, var at undgå, at nogen blev opmærksom på ham.

Da han anden gang kom op på overfladen, var han allerede et godt stykke borte fra det sted, hvor han var blevet kastet ud. Over sit hoved så han en sort, stormfuld himmel, under hvilken vinden fejede nogle skyer af sted og af og til blottede en plet, hvorpå der tindrede en stjerne. Rundt om ham strakte havets mørke og brølende flade sig, mens den enorme granitblok, hvis mørke spids lignede en arm udstrakt for at gribe sit bytte, sås sortere end havet, mere sort end himlen som et truende spøgelse. På den øverste klippetinde var der en lygte, der belyste to skygger, og det forekom ham, at disse to bøjede sig bekymrede ud over havet. Disse besynderlige graverkarle måtte virkelig have hørt det skrig, han udstødte, idet han fo'r gennem rummet mellem klippen og havet. Dantès dukkede derfor

under igen og svømmede temmelig langt under vandet. Han var forhen den dygtigste svømmer i Marseille. Da han atter kom op på havets overflade, var lygten forsvundet. Han måtte orientere sig. Af alle de øer, der omgiver If, er Ratonneau og Pommégue de nærmeste, men de er beboede, det samme er tilfældet med den lille ø Daume. Den sikreste ø er derfor Tiboulen eller Lemaire, der ligger en kvartmil fra Chateau d'If. Dantès besluttede ikke desto mindre at nå en af disse øer. Men hvorledes skulle han finde dem i mørket, der hvert øjeblik blev tykkere omkring ham? I dette øjeblik så han fyrtårnet på Planier skinne som en ledestjerne. Undertiden havde Faria i fængslet gentaget den læresætning for den unge mand, når han så, at han var nedslået og træt: "Dantès, overgiv Dem ikke til denne sløvhed, De vil drukne, hvis De forsøger på at flygte, og De ikke vedligeholder Deres kræfter." Under de tunge, salte bølger havde disse ord tonet i Dantès ører, han havde ilet med at stige op og kløve voverne for at se, om han virkelig havde tabt sine kræfter. Han fandt med glæde, at den uvirksomhed, han havde været tvunget til, ikke havde betaget ham noget af hans kraft og behændighed, og han mærkede, at han endnu var herre over det element, i hvilket han allerede som barn havde leget. I øvrigt fordoblede frygten hans kræfter. Hver gang, han blev hævet op på toppen af en bølge, overfløj hans hurtige blik horisonten og forsøgte at trænge gennem det tykke mørke. Enhver dønning, der hævede sig en smule højere end de andre, syntes ham en båd, der forfulgte ham, og han fordoblede atter sine anstrengelser, der dog snart måtte udtømme hans kræfter. Imidlertid vedblev han at svømme, og det frygtelige slot var allerede indhyllet i nattens mulm. Han kunne ikke mere se det,

men han følte det endnu. Der gik en time, i hvilken Dantès, der blev begejstret af den frihedsfølelse, der så ganske opfyldte ham, vedblev at pløje bølgerne i den retning, han havde valgt sig. "Nu!" sagde han ved sig selv, "har jeg svømmet i næsten en hel time, men da vinden er imod, må jeg have tabt en fjerdedel af min fart. Imidlertid må jeg, hvis jeg ikke har taget fejl af retningen, nu være i nærheden af øen Tiboulen. Men sæt jeg har taget fejl!" En gysen gennemrystede svømmerens krop. Han forsøgte at hvile sig et øjeblik, men søen gik så tungt, at det var umuligt. "Vel!" sagde han. "Jeg vil holde ud, til mine arme bliver trætte og mine ben stive, til jeg får krampe og synker til bunds."

Og han gav sig igen til at svømme med hele fortvivlelsens kraft. Pludselig forekom det ham, at himmelen, der allerede var ganske mørk, blev endnu mere sort, at en tyk, tung, tæt sky gled imod ham, og på samme tid følte han en heftig smerte i knæet. Han troede straks, det var slaget af en kugle, og at han i næste nu ville høre knaldet af skuddet, men knaldet lød ikke. Dantès strakte sin hånd ud og følte noget hårdt. Han trak sit andet ben til sig og rørte ved jorden. Han så nu, hvad det var, han havde antaget for en sky. Tyve skridt fra ham hævede sig forunderlige klippeformer, som lignede et uhyre arnested, hvis flammer var forstenede, netop som det brændte allerstærkest. Det var øen Tiboulen. Dantès krøb i land, tog nogle skridt fremad og kastede sig ned på granitblokkene, der i dette øjeblik forekom ham blødere end nogen seng, for at takke Gud for sin frelse. Derpå faldt han trods stormen, trods regnen, der begyndte at strømme ned, og så udmattet som han var, i den trygge søvn, der skænkes et menneske, hvis legeme er udmattet, men hvis sjæl er opfyldt med visheden om en stor lykke. En time efter

vågnede Edmond ved et uhyre tordenskrald. Uvejret var brudt løs. Fra tid til anden flammede et lyn på himlen, der oplyste både skyer og bølger, der væltede sig mod hverandre i et umådeligt kaos. Dantès med sit sømandsblik havde ikke taget fejl. Han var kommet i land på den første af de to øer, og det var virkelig øen Tiboulen. Han vidste, at den var nøgen, bar og uden et eneste skjulested. Men når stormen havde lagt sig, ville han igen springe i havet for at svømme over til Lemaire, der også var nøgen, men større og altså bedre egnet til skjulested. Et lodret klippestykke gav Dantès et foreløbigt skjul. Han skyndte sig derhen, og næsten i samme øjeblik steg uvejret til hele sit raseri. Edmond følte, at det klippestykke, bag hvilket han skjulte sig, rystede, bølgerne, der brød mod klippen, sprøjtede op til ham. Skønt han var i sikkerhed, blev han dog midt i denne uhyggelige larm, under disse blændende lyn, grebet af svimmelhed. Det forekom ham, at øen dirrede under ham, og at den hvert øjeblik truede med at bortrives af den umådelige malstrøm. Han huskede nu, at han i fireogtyve timer ikke havde spist, han var sulten, han var tørstig. Han udstrakte hænder og hoved og drak det vand, som regnskyllet havde samlet i klipperevnerne. Da han rejste sig, oplyste et lyn, der syntes at åbne himlen lige til foden af Guds skinnende trone, rummet. Ved skæret af dette lyn så Dantès nogle hundrede skridt fra sig, mellem øen Lemaire og Croisellebjerget, noget som et spøgelse glide fra toppen af en bølge ned i afgrunden. Det var en lille fiskerbåd, der var bortrevet af stormen og strømmen. Spøgelset viste sig igen på toppen af en anden bølge og nærmede sig med frygtelig hast. Ved skinnet af et andet lyn så han fire mænd klamre sig til masten og vanterne, en femte

holdt sig fast ved rattet. Disse mennesker, som han så, så uden tvivl også ham, for fortvivlede skrig nåede hans øren. På masten, der var bøjet som et rør, flagrede et sønderrevet sejl. Pludselig brast de tove, som endnu holdt det, og det forsvandt i himmelens mørke som en hvid fugl, der tegner sig mod sorte skyer.

På samme tid hørtes der et forfærdeligt brag. Vilde skrig nåede Dantès. Et nyt lyn viste ham det lille, sønderslåede skib, der sad fast på den klippe, hvorfra han så ned på det, og mellem vragstykkerne skimtede han fortvivlede ansigter og arme, der var udstrakte mod himlen. Men snart blev alt igen dækket af mørket. Det skrækkelige syn havde ikke varet længere end et lynglimt. Dantès ilede til foden af den stejle klippe og udsatte sig for den fare selv at styrte i havet. Han stirrede, han lyttede, men han hørte intet mere, han så intet, kun stormen vedblev at brøle og at rejse de skummende bølger. Lidt efter lagde blæsten sig, på himmelen rullede store, grå skyer mod vest. Horisonten viste sig atter med stjerner, der funklede klarere end nogen sinde før. Snart afmalede i østen en lang, rødmende stribe sig på den mørkeblå, bølgende synskreds. Bølgerne dansede, en pludselig glans fo'r hen over deres skumklædte toppe og forvandlede dem til guld. Det var dag. Dantès stod ubevægelig og stum foran det storslåede skuespil, som så han det første gang. I al den tid, han havde tilbragt på slottet If, havde han glemt det. Han vendte sig mod slottet og så længe på det.

Klokken kunne være henimod fem, havet blev stedse roligere. "Om to-tre timer," sagde Edmond ved sig selv, "vil slutteren træde ind i min celle, finde liget af min stakkels ven, genkende det, søge mig forgæves og slå alarm, man vil da opdage hullet,

gangen. Man vil forhøre de mænd, der har kastet mig i havet, og som uden tvivl har hørt det skrig, jeg udstødte. Da vil både fulde af bevæbnede soldater sætte efter den ulykkelige flygtning, der, som man ved, ikke kan være langt borte. Kanonskud vil underrette hele kysten om, at man ikke må unde et ukendt menneske et fristed. Marseilles spioner og politibetjente vil blive advarede og gennemstrejfe kysten, mens guvernøren vil lade havet gennemsøge. Og når jeg således bliver forfulgt både på landet og havet, hvad vil der da blive af mig? Jeg er sulten, jeg er forfrossen, jeg har mistet alt, endog min kniv, der var mig i vejen, da jeg skulle svømme, jeg er i den første bondes vold, der vil tjene tyve francs ved at udlevere mig. Jeg har hverken kræfter eller mod. O, min Gud, min Gud! Gør for mig, hvad jeg ikke selv kan gøre." I det øjeblik, da Edmond i et slags raseri, der var en følge af hans udtømte kræfter og hans tomme hjerne, vendt mod slottet If bad denne brændende bøn, så han ved øen Pommégues pynt et latinersejl tegne sig mod horisonten som en måge, der svæver hen over havfladen. Det var et lille skib, i hvilket kun et øvet øje kunne kende en genuesisk tartan, der viste sig på den endnu halvmørke synsrand. Den kom fra Marseilles havn og nåede rum sø, idet den drev det hvide skum foran sin skarpe forstavn. "Å!" råbte Dantès. "Jeg kunne inden en halv time have nået dette skib, hvis jeg ikke frygtede for at blive udspurgt, genkendt som fange og ført tilbage til Marseille. Hvad skal jeg gøre? Hvad skal jeg sige dem? Hvilken historie kan jeg opfinde, der er i stand til at narre dem? Disse folk er alle smuglere, halve sørøvere. Under det påskud, at de søger fragt, anløber de alle kysterne. De vil hellere sælge mig end gøre en god gerning, der ingen fordel bringer

dem. Men at vente her er umuligt! Jeg er nær ved at dø af sult, om nogle timer er de få kræfter, jeg endnu har tilbage, forsvundet, desuden nærmer den tid sig, da slutteren plejer at besøge fangerne. Man har endnu ikke givet noget signal, måske fatter man ikke mistanke! Jeg kan give mig ud for en af folkene fra det lille skib, der forliste i nat. Det vil lyde sandsynligt, ingen af mandskabet vil modsige mig, de er opslugt af bølgerne." Idet Dantès sagde disse ord, vendte han sine blikke mod det sted, hvor det lille skib var blevet sønderslået, og han gøs.

På en klippespids hang en af de omkomne matrosers frygiske hue, og i nærheden flød nogle bjælker, som søen kastede frem og tilbage. I et nu var Dantès' beslutning fattet, han kastede sig atter i havet, svømmede hen til huen, tog den, satte den på hovedet, greb fat om en af bjælkerne og svømmede hen mod skibet. "Nu er jeg reddet!" mumlede han ved sig selv. Denne overbevisning gengav ham hans kræfter. Snart så han tartanen, der krydsede mod vinden mellem slottet If og Pianier. Et øjeblik frygtede Dantès, at skibet skulle søge rum sø i stedet for at følge kysten, hvilket det ville have gjort, hvis det havde været bestemt for Korsika eller Sardinien, men det holdt kursen mellem øerne Jaros og Caselareigne. Imidlertid nærmede skibet og svømmeren sig lidt efter lidt hinanden. Dantès hævede sig nu på bølgerne og svingede sin hue til tegn på, at han var i nød, men ingen på skibet så ham. Dantès tænkte på at råbe, men han indså, at hans stemme ikke ville nå skibet, da den friske vind drev det rask gennem de brusende bølger. Nu glædede han sig ved at have været så forsigtig at klamre sig til en bjælke. Endelig så og hørte man ham. Tartanen drejede om forbjerget på den side, hvor han var, og på samme tid så han, at man satte

en båd ud. Et øjeblik efter forlod båden skibet. To mand roede. Dantès slap nu bjælken, som han ikke mere behøvede, og svømmede rask af sted for at spare dem, der kom ham i møde, det halve af vejen. Imidlertid havde svømmeren stolet på kræfter, som han ikke mere havde, og nu følte han først, hvor nyttigt det stykke træ, som nu allerede flød langt fra ham, havde været. Hans arme begyndte at blive stive, hans ben havde tabt deres bøjelighed, hans bevægelser blev langsomme og tunge, og det faldt ham besværligt at trække vejret. Han udstødte på ny et skrig. De to sømænd, der roede båden, fordoblede deres iver, og den ene af dem råbte på italiensk: "Fat mod!" Dette ord nåede ham, da en bølge, som han ikke mere havde kraft til at overvinde, væltede hen over hans hoved og dækkede ham med skum.

Han kom igen til syne og svømmede med et druknende menneskes usikre og fortvivlede bevægelser, udstødte endnu et skrig og følte, at han sank, som da han havde den ulyksalige kugle ved benene. Vandet væltede hen over hans hoved, og gennem dette så han himlen gul med sorte pletter. En voldsom anstrengelse bragte ham tilbage til overfladen. Da forekom det ham, at man greb ham ved håret, men straks efter så han intet mere. Han var besvimet. Da han atter åbnede øjnene, befandt han sig på dækket af Tartanen, der fortsatte sin fart. Det første, han så efter, var, hvilken retning den tog. Man vedblev at fjerne sig fra slottet If. Dantès var så udmattet, at det glædesråb, han udstødte, blev antaget for et suk. Han lå på dækket, en af sømændene gned hans lemmer med et en gammel sømand, der både var skipper og styrmand, tilhørende uldent klæde, en anden stak ham en flaske i munden, en tredje betragtede ham

med den medlidenhed, man i almindelighed føler ved en ulykke, man selv har undgået i dag, men kan rammes af i morgen. Nogle dråber rom oplivede den unge mands svundne kræfter, mens gnidningen med det uldne klæde gengav hans lemmer deres bøjelighed. "Hvem er De?" spurgte skibets fører på slet fransk.

"Jeg," svarede Dantès på lige så slet italiensk, "er en maltesisk matros. Vi kom fra Syracus og var lastede med vin og stykgods, men uvejret overfaldt os i nat ved Cap Morgiou, og vort skib blev knust mod den klippe, De ser derhenne."

"Hvor kommer De fra?"

"Fra klipperne, som jeg var så heldig at klamre mig til, mens vor stakkels kaptajn knuste hovedet imod dem. Jeg tror, jeg er den eneste, der har reddet livet. Jeg så Deres skib, og da jeg var bange for at komme til at vente længe på den øde ø, vovede jeg mig ud med et stykke vraggods for at nå Dem. Tak fordi De har frelst mit liv, det havde været forbi med mig, hvis en af Deres matroser ikke havde grebet mig ved håret."

"Det var mig," sagde en matros med et åbent og ærligt ansigt, omgivet af lange, sorte lokker, "og det var på høje tid, De var i færd med at synke til bunds."

"Ja," sagde Dantès, idet han rakte ham hånden, "ja, min ven, og jeg takker Dem endnu en gang."

"Min tro," sagde sømanden. "Med Deres seks tommer lange skæg og en fod lange hår så De snarere ud som en forbryder end som et skikkeligt menneske." Dantès huskede nu, at han, mens han sad fængslet i slottet If, hverken havde klippet sit hår eller fået sit skæg raget.

"Ja," sagde han, "det er, fordi jeg i et farligt øjeblik har givet Madonna det løfte, at jeg i ti år hverken ville klippe mit hår eller rage mit skæg. I dag er tiden just udløbet."

"Men hvad skal vi gøre med Dem?" sagde kaptajnen.

"Ak!" svarede Dantès. "Hvad De finder for godt. Den båd, jeg hørte til, er forlist, min kaptajn er død. Som De ser, har jeg undgået den samme skæbne, men aldeles nøgen. Jeg er en temmelig god sømand. Sæt mig af i den havn, De kommer til, og jeg skal nok få hyre på et skib."

"Kender De Middelhavet?"

"Jeg har faret på det, siden jeg var et barn."

"Kender De gode ankerpladser?"

"Der er kun få havne, som jeg ikke kan løbe ind i og ud af igen med lukkede øjne."

"Nu, kaptajn," sagde den matros, som havde tilråbt Dantès, at han skulle fatte mod, "hvis han taler sandhed, hvad skulle da forhindre ham i at blive hos os?"

"Nej, hvis han taler sandt," svarede kaptajnen, "men i den tilstand, hvori den stakkels djævel befinder sig, lover man meget, som man har ondt ved at holde."

"Jeg skal holde mere, end jeg har lovet," svarede Dantès.

"Lad os se," sagde kaptajnen smilende.

"Når De vil," svarede Dantès, idet han stod op. "Hvorhen agter De Dem?"

"Til Livorno."

"Godt! Hvorfor holder De da ikke tættere til vinden i stedet for at følge kysten og spilde så megen tid?"

"Fordi vi støder lige på øen Rion."

"De vil komme forbi den i en afstand af over tyve favne."

"Så tag da rorpinden," sagde kaptajnen, "og vis os, hvad De formår." Dantès tog roret, forvissede sig ved et let tryk om, at skibet styrede, og da han så, at det vel ikke var det villigste, men dog adlød, sagde han: "Til skøderne!" De fire matroser, der udgjorde besætningen, skyndte sig til deres poster, mens kaptajnen så til.

"Hal!" vedblev Dantès. Matroserne adlød ordren, og det lille skib begyndte at tage kurs mod øen Rion. Det sejlede forbi den, ganske som Dantès havde sagt.

"Bravo!" sagde kaptajnen.

"Bravo!" gentog matroserne. Alle betragtede med beundring dette menneske, hvis blik igen var sikkert og klart, og hvis lemmer havde fået en kraft, de slet ikke havde ventet hos ham.

"De ser," sagde Dantès, idet han forlod roret, "at jeg kan være Dem til nytte, i det mindste under overfarten. Hvis De ikke vil beholde mig, når vi kommer til Livorno, så kan De lade mig blive der, og af den første måneds hyre, jeg kan tjene, vil jeg betale Dem for min kost og de klæder, som De vil låne mig."

"Det er godt," svarede kaptajnen. "Vi kommer nok overens, hvis De er billig."

"Den ene mand er så god som den anden," sagde Dantès, "hvad De giver de andre matroser, giver De også mig, så er tingen afgjort."

"Det er ikke retfærdigt," sagde den matros, som havde trukket Dantès op af havet. "De er dygtigere end vi."

"Hvad fanden angår det dig, Jacopo?" sagde kaptajnen. "Enhver har jo lov til at hyre sig bort for så meget, han vil. Du gjorde bedre i at låne den stakkels mand, der er ganske nøgen, et par bukser og en trøje, hvis du ellers har to."

"Nej," sagde Jacopo, "men jeg har en skjorte og et par bukser."

"Det er alt, hvad jeg behøver," sagde Dantès. "Tak, min ven." Jacopo hentede de to klædningsstykker, som Dantès iførte sig med ubeskrivelig glæde.

"Trænger De endnu til noget?" spurgte kaptajnen.

"Til en bid brød og endnu en slurk af den fortræffelige rom, som jeg allerede har smagt, det er længe siden, jeg sidst fik mad." Det var virkelig næsten fyrre timer siden. Man bragte Dantès noget mad, og Jacopo bød ham flasken.

"Roret hårdt bagbord!" råbte kaptajnen, idet han vendte sig til rorgængeren. Dantès kastede et blik til samme side, idet han førte flasken til munden, men flasken kom kun halvvejen.

"Se dér!" udbrød kaptajnen. "Hvad er der dog på færde på Chateau d'If?" En lille, hvid sky, som havde tiltrukket sig Dantès' opmærksomhed, svævede langs den øverste rand af batterierne syd for slottet If. Derpå fulgte en anden, og et fjernt knald hørtes af besætningen på tartanen. Matroserne betragtede hinanden. "Hvad skal det sige?" spurgte kaptajnen.

"En fange må være flygtet i nat," sagde Dantès. "Derfor skyder man alarmskud." Kaptajnen kastede et blik på den unge mand, der efter at have sagt disse ord satte flasken til munden. Han så ham drikke roligt og uanfægtet, så at hans mistanke, hvis han overhovedet havde nogen, kun for et øjeblik fo'r igennem hans sjæl. "Det er en forbandet stærk rom," sagde Dantès, idet han aftørrede sin pande, der dryppede af sved.

"I hvert fald," mumlede kaptajnen, idet han betragtede ham, "er det et held for mig, hvis det er ham, for det har skaffet mig en glimrende sømand." Under det påskud, at han var træt, bad Dantès nu om at måtte sidde ved roret. Rorgængeren, der var

glad ved at slippe fra sin bestilling, spurgte kaptajnen med et øjekast, og denne tilkendegav ham med et nik, at han kunne overlade styringen til sin nye kammerat. Da Dantès havde taget plads, kunne han sidde således med øjnene fæstet på kysten ved Marseille. "Hvad skriver vi i dag?" spurgte Dantès Jacopo, der havde sat sig ved siden af ham, efter at de havde tabt slottet If af syne.

"Den 28. februar," svarede matrosen.

"I hvilket år?" spurgte Dantès igen.

"Hvordan? I hvilket år? Spørger De i hvilket år?"

"Ja," svarede den unge mand, "jeg spørger Dem i hvilket år."

"Har De da glemt, hvilket år vi skriver?"

"Er det så underligt?" svarede Dantès. "Jeg har været i en sådan angst i nat, at jeg er blevet ganske forstyrret i hovedet og ganske har tabt hukommelsen. Jeg spørger derfor atter, hvilket år vi skriver?"

"Vi skriver 1829," svarede Jacopo. Dantès havde siddet fjorten år i fængsel. Han blev bragt til Chateau d'If som nittenårig. Da han forlod det, var han treogtredive. Et bittert smil krusede hans læber; hvad mon der var blevet af Mercédès imens? Hun havde jo troet ham død. Hans øjne funklede, idet han tænkte på de tre slyngler, som han skyldte det langvarige og grusomme fangenskab, og han svor dem atter hævn og had, han ville skånselsløst ramme Villefort, Danglars og Fernand. Og eden var ikke blot tomme ord, for nu ville ikke den hurtigste sejler på hele Middelhavet have kunnet indhente den lille tartan, der for fulde sejl fortsatte mod Livorno.

22. Smuglerne

Dantès havde ikke været en dag om bord, før han mærkede, hvem han havde med at gøre. Uden at have været i abbed Farias skole forstod kaptajnen på *Den unge Amelia*, det var navnet på den genuesiske tartan, omtrent alle de sprog, som blev talt ved Middelhavet, lige fra arabisk til provencalsk. Derfor kunne han undvære en kedelig og måske indiskret tolk og let få forbindelse med skibene på havet og småbådene langs kysten og med dem, der hverken har navn, fædreland eller beskæftigelse, men lever ved havnene tilsyneladende af forsynets nåde. Dantès var ombord på en smugler. Derfor havde kaptajnen også modtaget ham med en vis mistillid. Han var godt kendt af alle toldbetjente på kysterne, og da der mellem ham og dem stod en strid om, hvem der var den snedigste, havde han først troet, at Dantès var en af toldvæsenets spioner, der på denne måde prøvede at finde ud af hemmeligheden, men da han så udmærket bestod prøven, blev kaptajnen overbevist, og da denne så den lille røgsky svæve hen over slottet Ifs bastioner og havde hørt det fjerne knald af skuddet, faldt det ham ind, at han måske havde fået en om bord, som man hædrede med kongelig æressalut. Dette foruroligede ham allerede mindre, end om hans gæst havde været en toldbetjent, men den anden gisning var forsvundet ligesom den første ved Dantès' ro.

Edmond havde nu den fordel, at han vidste, hvad hans kaptajn var, uden at hans kaptajn vidste, hvad han var. Hvordan den gamle sømand og hans kammerat end angreb ham, holdt han sig dog tappert og tilstod ikke det mindste, men han fortalte indgående om Neapel og Malta, som han kendte lige så

godt som Marseille, og holdt sig til sin første fortælling med en fasthed, der gjorde hans hukommelse ære. Genueseren lod sig altså trods alt narre af Dantès' elskværdighed og klogskab. Måske hørte han også til de fornuftige, der kun véd og tror, hvad de har fordel af. Således stod sagerne, da de nåede Livorno.

Edmond måtte nu først gøre et forsøg, nemlig om han genkendte sig selv efter de fjorten år, han ikke havde set sig i et spejl. Han huskede tydeligt det unge menneske, men hvordan var manden? Han havde tyve gange før været i Livorno, og da han kendte en barber i gaden San Fernando, gik han derhen for at blive barberet og klippet. Barberen så med forbavselse på dette menneske med langt hår og tykt, sort skæg. Det var på den tid endnu ikke mode at bære så stort hår og skæg. I vore dage ville en barber kun forbavses over, at et menneske, der havde disse fordele, frivilligt ville berøve sig dem. Barberen i Livorno gav sig i færd med sin forretning uden at gøre nogen bemærkning.

Da forretningen var til ende, hagen glat og håret passende langt, bad Edmond om et spejl. Han var treogtredive år, og hans fjortenårige fængsel havde ganske forandret hans træk. Dantès havde, da han kom til slottet If, haft et frimodigt ansigt. Hans første skridt i livet havde jo været lette, og han havde ikke tænkt sig fremtiden anderledes. Alt dette var stærkt forandret, hans ovale ansigt var blevet længere, hans smilende mund havde antaget bestemte linjer, som røbede fasthed, hans pande furedes af en dyb, tankefuld rynke, hans øjne bar præget af en dyb sørgmodighed, undertiden af menneskehad og hævnlyst, hans ansigt, der i så lang tid havde været borte fra lyset og

solens stråler, havde antaget en bleg farve. De kundskaber, som han havde erhvervet sig, havde desuden givet hans ansigt en forstandig sikkerhed. Desuden havde han, der før var ret spinkel, udviklet sig til at blive umådelig kraftig og muskuløs. Hvad hans stemme angik, da havde bønner, hulken og forbandelser forandret den, snart til en forunderlig blid klang, snart til en rå, næsten hæs betoning. Desuden havde hans øjne ved det bestandige mørke eller halvmørke fået en mærkelig evne, som ellers kun hyæner og ulve har, til at kunne se tingene om natten. Edmond smilede ved at betragte sig selv. Det var umuligt, at endog hans bedste ven, hvis han ellers havde beholdt nogen ven, kunne kende ham, han genkendte ikke engang sig selv.

Kaptajnen på *Den unge Amelia*, som meget gerne ville beholde en mand med Edmonds egenskaber, havde foreslået ham et forskud på hans hyre, og Edmond havde modtaget det. Da han forlod barberen, som havde underkastet ham den første forvandling, var det næste, han gjorde, at gå ind i en forretning og få en fuldstændig matrosdragt. Denne dragt er som bekendt meget simpel, lange, hvide benklæder, stribet skjorte og en frygisk hue. Det var i den påklædning, at Dantès tilbageleverede Jacopo den skjorte og de bukser, han havde lånt af ham, og opsøgte kaptajnen på *Den unge Amelia*, for hvem han måtte gentage sin historie, for han kunne i denne kønne matros slet ikke genkende det menneske med det tykke skæg og håret blandet med søgræs, det skælvende menneske, der nøgen og døende var blevet lagt på dækket af hans skib. Henrykt over Dantès' smukke udseende fornyede han derfor sit tilbud om

hyre, men Dantès, der havde sine egne planer, ville kun modtage den for tre måneder.

For resten var besætningen på *Den unge Amelia* meget virksom og adlød fuldkommen kaptajnen, der var vant til ikke at spilde sin tid. Næppe havde han været otte dage i Livorno, førend hans skib var fyldt med kulørt musselin, toldpligtigt tøj, engelsk krudt og tobak, på hvilket øvrigheden havde glemt at sætte sit stempel. Alt dette skulle bringes fra Livorno, uden at det blev undersøgt, og skaffes i land på kysten af Korsika, hvorfra visse spekulanter havde påtaget sig at skaffe ladningen til Frankrig. Skibet satte sejl. Edmond pløjede igen det blå hav, hans ungdoms første horisont, som han så ofte havde set i drømme, mens han var indespærret, passerede Gorgone til højre, Pianosa til venstre og nærmede sig Paolis og Napoleons fædreland. Da kaptajnen den følgende dag kom på dækket som sædvanlig meget tidlig, fandt han Dantès, der lænede sig til rælingen og opmærksomt iagttog en dynge granitklipper, som den opgående sol overgød med et rosenrødt lys. Det var øen Monte Cristo. *Den unge Amelia* passerede den omtrent tre fjerdedel af en sømil styrbords og vedblev sin fart til Korsika.

Dantès tænkte, mens han gled forbi den ø, hvis navn for ham var så vigtigt, at han kun behøvede at springe i søen for inden en halv time at være i det forjættede land. Men hvad skulle han gøre der uden redskaber til at grave skatten op med, uden våben til at forsvare sig med? Og hvad ville matroserne sige? Hvad ville kaptajnen tænke? Heldigvis forstod Dantès at vente. Han havde ventet i fjorten år på sin frihed. Nu, da han var fri, kunne han godt vente både et halvt og et helt år på rigdom. Ville han ikke have modtaget friheden uden rigdom, hvis man havde

tilbudt ham den. Måske eksisterede denne rigdom kun i hans fantasi. Var den ikke blot et foster af den stakkels abbed Farias syge hjerne og død med ham? Det er sandt, at dette brev fra kardinal Spada var forunderlig nøjagtigt, og Dantès huskede hvert ord i dette brev fra begyndelsen til enden.

Det blev aften. Dantès så lidt efter lidt øen antage alle de farveskær, som tusmørket fører med sig, den forsvandt i mørket, men han, der i sit fængsel var blevet vant til at se uden lys, var, for at få endnu et glimt af den, den sidste mand på dækket. Den følgende dag, da mandskabet vågnede, var man på højde med Alexia. Hele dagen holdt man sig langs med kysten, og om aftenen så man ild blive tændt. Af disse ildsignalers stilling fremgik åbenbart, at man kunne lande, en lygte steg i vejret på det lille skib, og man nærmede sig kysten på et bøsseskuds afstand. Dantès havde lagt mærke til, at kaptajnen utvivlsomt til brug ved lignende lejligheder havde anbragt to små kanoner på rælingen. De kunne uden stor larm sende en ganske pæn kugle cirka tusind meter bort. Men i aften var denne forsigtighed overflødig. Alt foregik så stilfærdigt som vel muligt. Fire både nærmede sig uden larm skibet, der uden tvivl for at vise dem en ære satte sin egen båd ud. Disse fem både anstrengte sig med sådan iver, at hele *Den unge Amelia*s ladning allerede to timer før dag var bragt i land. Kaptajnen, der var et ordensmenneske, foretog, skønt det var mørkt, fordelingen, hver mand fik et hundrede toskanske lire, det vil sige næsten firs francs, i rede penge.

Men ekspeditionen var endnu ikke endt. Man satte kursen mod Sardinien. Skibet, der var blevet losset, skulle atter lades.

Den næste operation blev lige så godt udført som den første; *Den unge Amelia* var meget heldig: den nye ladning var bestemt for hertugdømmet Lacca. Den bestod næsten udelukkende af Havannacigarer og Xeres- og Malagavin. Ved denne lejlighed kom det til en strid med toldvæsenet, denne evige fjende af kaptajnen på *Den unge Amelia*. En toldbetjent blev på pladsen, og to matroser blev sårede. Dantès var den ene af disse to matroser. En kugle havde strejfet hans venstre skulder.

Dantès nærmest glædede sig over denne lille kamp, som viste ham, at han kunne møde faren med et smil, sige som den græske filosof: "Smerte, du er intet onde" og møde døden, uden at det gjorde større indtryk på ham. Dantès var på den bane, som han ville følge, og gik mod sit mål. For resten havde Jacopo, da han så ham falde, troet, at han var død. Han havde styrtet sig over ham, rejst ham op og plejet ham som en fortræffelig kammerat.

Denne verden var ikke så god, som den var i doktor Pangglosses øjne, men den var heller ikke så ond, som den var i Dantès', eftersom dette menneske, der ikke havde andet at vente af sin kammerat end at få en del af hans prisepenge, virkelig var ulykkelig, da han troede ham død. Heldigvis var Edmond som sagt kun såret. Ved hjælp af nogle urter, der plukkes på bestemte tider, og som smuglerne køber af gamle koner på Sardinien, lukkede såret sig igen. Edmond ville nu sætte Jacopo på prøve. Til belønning for den omhu, som han havde vist ham, tilbød han ham sin del af gevinsten, men Jacopo afslog det med afsky.

Edmond kunne ikke andet end til en vis grad gengælde den hengivenhed, som Jacopo fra begyndelsen havde vist ham. Men

Jacopo forlangte intet mere, han havde anet, at Edmond var langt over sin stilling, noget som det var lykkedes Edmond at skjule for enhver anden, og med det lidet, som Edmond tilstod, var den brave sømand tilfreds. I de lange dage om bord gjorde Dantès sig til Jacopos lærer, som den stakkels abbed Faria havde været hans. Han lærte ham kysternes udseende, han forklarede ham kompassets svingninger, han lærte ham at læse i den store bog, der er åben over vore hoveder, himlen, hvor Gud har skrevet med stjernernes diamanter på lazur, og når Jacopo spurgte ham: "Hvad nytter det, at en stakkels matros som jeg lærer alle disse ting?" svarede Edmond: "Hvem ved, du kommer måske selv til at føre skib engang. Din landsmand Bonaparte blev jo dog kejser!" Vi har glemt at sige, at Jacopo var korsikaner.

To og en halv måned var gået. Edmond var blevet en lige så god kystfarer, som han ellers var en dristig sømand. Han havde fået forbindelse med alle smuglerne på kysten, han havde lært de signaler, ved hvis hjælp disse halve sørøvere genkendte hinanden. Han var sejlet tyve og atter tyve gange forbi Monte Cristo, men havde ikke fundet nogen lejlighed til at gå i land der. Derfor havde han taget en beslutning. Han ville, så snart den akkord, han havde sluttet med kaptajnen på *Den unge Amelia*, var udløbet, leje en lille båd for egen regning og under et eller andet påskud begive sig til øen Monte Cristo. På sine ture havde han fået hundrede plastre skrabet sammen. Der ville han i frihed anstille sine undersøgelser, dog måske næppe i frihed, da han sikkert ville blive iagttaget af dem, der havde ført ham derhen, men hvo intet vover, intet vinder.

Fangenskabet havde gjort Edmond forsigtig, og han ville have ønsket, at han ikke behøvede at vove noget. Men hvor frugtbar hans indbildningskraft end var, hjalp det dog ikke, at han tænkte efter, han fandt ingen anden måde at komme til øen end lade sig føre derhen. Dantès vidste endnu ikke, hvad han skulle gøre, da kaptajnen, der havde fattet tillid til ham og havde lyst til at beholde ham i sin tjeneste, en aften tog ham med til et værtshus på Via del Oglio, hvor de største smuglere i Livorno plejede at komme sammen. Det var der, man forhandlede om det, der angik kystfarten. Dantès havde allerede et par gange været på tilholdsstedet, og da han så disse dristige søulke, der opererer på en kyst, der er to tusinde mil lang, sagde han til sig selv, at det ville blive en mægtig mand, som det lykkedes at få indflydelse på disse mennesker. Denne gang var det en vigtig sag, der drøftedes. Den angik et skib, som var ladet med tyrkiske tæpper, stoffer fra Levanten og kashmirs sjaler. Det var nødvendigt at finde et neutralt sted, hvorfra man kunne forsøge at bringe varerne ind i Frankrig. Gevinsten var uhyre, hvis det lykkedes. Det gjaldt halvtreds til tres plastre pr. mand.

Kaptajnen på *Den unge Amelia* foreslog øen Monte Cristo til losseplads, da den var fuldkommen øde og hverken havde soldater eller toldbetjente, ja syntes at være henkastet midt i havet i den hedenske Olymps tid af Merkur, denne gud for købmænd og tyve, som vi ganske vist ikke særlig tydelig har skilt, men som dengang sattes i samme klasse. Ved navnet Monte Cristo skælvede Dantès af glæde. Han stod op for at skjule sin bevægelse og gik omkring i den tilrøgede krostue, hvor alverdens sprog smeltede sammen i det såkaldte *lingua*

franca. Da han igen nærmede sig de talende, var det afgjort, at man skulle begynde den følgende nat. Edmond, der blev spurgt til råds, var af den mening, at øen frembød al mulig sikkerhed, og at store foretagender bør udføres hurtigt, hvis de skal lykkes. Der blev så intet forandret i den plan, som man havde lagt. Det blev bestemt, at man skulle stikke i søen den følgende aften for i det stille vejr at nå den neutrale ø, når mørket var faldet på.

23. Øen Monte Cristo

Endelig skulle Dantès ved en uventet lykke nå sit mål, og ved et simpelt og naturligt middel betræde øen uden at indgyde den mindste mistanke.

Blot en nat adskilte ham fra den afrejse, som han længtes efter, og denne nat var en af de mest feberagtige, Dantès havde tilbragt.

Han tænkte på alle de gode og dårlige chancer, der var. Når han lukkede øjnene, så han kardinal Spadas brev, skrevet med flammeskrift på væggen. Når han sov et øjeblik, forstyrrede de tåbeligste drømme ham, han vandrede i grotter med gulve af smaragder, med vægge af rubiner og diamanter. Perler faldt ned i dråber, ligesom vandet plejede at dryppe ned i underjordiske huler. Den henrykte, forundrede Edmond fyldte sine lommer med ædelsten, derpå vendte han tilbage til dagens lys og fandt disse ædelsten forvandlede til simple flintesten. Da han ville vende tilbage til de herlige grotter, snoede vejen sig i det uendelige, og indgangen var blevet usynlig. Han prøvede at mindes ordet, der åbnede Ali Babas prægtige huler, men alt var forgæves. Jordens ånder havde taget den skat tilbage, som han havde håbet at røve fra dem.

Dagen kom og var næsten lige så feberagtig, som natten havde været, men den bragte fornuften til hjælp, og Dantès kunne lægge den plan, der hidtil utydeligt havde foresvævet ham.

Aftenen kom og med aftenen forberedelserne til rejsen. Dantès forsøgte at skjule, hvor bevæget han var, han havde efterhånden erhvervet sig en slags overlegenhed over sine

kammerater og kommanderede dem, som om det var ham, der var kaptajn, og da hans ordrer altid var tydelige, bestemte og lette at udføre, adlød hans kammerater både hurtigt og villigt. Den gamle sømand lod ham råde. Han havde også erkendt Dantès' overlegenhed både over ham selv og matroserne. Han så i dette unge menneske sin naturlige efterfølger, og han ville gerne have haft en datter, så han på en så udmærket måde kunne have bundet Edmond.

Klokken syv om aftenen var alt klart, ti minutter over syv passerede man fyrtårnet, netop da det blev tændt. Havet var roligt, men en frisk kuling blæste fra sydvest. Man sejlede under en azurblå himmel, hvorpå Gud også tændte alle sine fyr, der hver er en verden for sig. Dantès erklærede, at de alle kunne lægge sig, han ville styre. Da malteseren, som Dantès blev kaldt, havde sagt det, var det nok, og alle gik til ro. Det hændte undertiden Dantès, der så pludselig var kommet ud i verdens tummel, at han følte en stærk trang til ensomhed, men kunne der findes nogen ensomhed større og mere poetisk end på et skib, der svæver hen over havet i nattens mørke i den store tavshed under Guds blik? Nu blev ensomheden befolket af hans tanker og natten opfyldt af hans drømme.

Da kaptajnen vågnede, gled skibet af sted for fulde sejl, der alle var blæst op for vinden, og skibet gik med en fart af to og en halv sømil i timen. Monte Cristo hævede sig over horisonten. Edmond overgav igen skibet til dets herre og gik til køjs, men skønt han hele natten ikke havde haft søvn i øjnene, var det ham ikke muligt at falde til ro. To timer efter gik han igen op på dækket. Skibet var ved at passere øen. Man var på højde med Mareciane under den flade, grønne ø Pianosa. Toppen af Monte

Cristo tegnede sig mod den dybblå himmel. Dantès befalede manden ved roret at gå højre om Pianosa. Han havde beregnet, at denne manøvre betydeligt forkortede vejen. Henimod klokken fem om aftenen lå øen tydeligt for dem, man så de mindste enkeltheder på grund af det mærkelige klare lys, der udgår fra solen, når den går ned.

Edmond slugte med øjnene den masse af klipper, der skiftede i tusmørkets farver fra det lyseste røde til det dybeste blå, af og til steg blodet ham til hovedet, hans pande blev purpurrød, en sky gled forbi hans øjne. Aldrig havde en spiller, hvis hele formue stod på spil, følt en sådan beklemmelse ved et terningekast som den, Edmond følte ved denne lejlighed. Det blev mørkt. Klokken ti landede de. *Den unge Amelia* var kommet først. Dantès kunne trods sin selvbeherskelse ikke vente, han sprang først i land. Det var bælgmørkt, men klokken elleve hævede månen sig af havet, idet den forsølvede enhver krusning af bølgerne. Derefter begyndte dens stråler at udgyde sit skin over denne Pelions optårnede klippe.

Mandskabet på *Den unge Amelia* kendte øen meget godt, den var en af dets sædvanlige stationer. Hvad Dantès angår, da havde han set den på alle sine rejser til Levanten, men han havde aldrig været i land. Han spurgte Jacopo: "Hvor skal vi sove?"

"Om bord," svarede sømanden.

"Var det ikke bedre i grotterne?"

"Hvilke grotter?"

"Dem her på øen."

"Jeg kender ingen grotter," sagde Jacopo.

"Er der ingen grotter på Monte Cristo?" spurgte Dantès med den kolde sved på panden.

"Nej!"

Dantès var ganske forvirret. Så tænkte han, at disse grotter kunne i den senere tid være opfyldt ved et eller andet tilfælde eller tilstoppet på kardinal Spadas foranstaltning. I så tilfælde kom det an på at finde den tilstoppede indgang. Dantès opsatte undersøgelsen til næste dag, da det var for mørkt nu, desuden tilkendegav et signal en halv sømil borte på havet, at det øjeblik var kommet, da de skulle begynde deres forretning. Det forsinkede skib blev beroliget ved *Den unge Amelia*s signal, der fortalte, at det i al sikkerhed kunne lægge ud. Hvidt og tavst som et spøgelse kastede det anker et stenkast fra kysten. Udlosningen begyndte.

Under arbejdet tænkte Dantès ustandselig på den begejstring, som et eneste ord af ham kunne fremkalde blandt disse mennesker, hvis han meddelte dem, hvad han tænkte på, men i stedet for at åbenbare denne vigtige hemmelighed var han bange for, at han allerede skulle have sagt for meget og vakt deres mistanke. En lykke var det i det mindste med hensyn til den omstændighed, at en meget sørgelig fortid udbredte et drag af smerte over hans ansigt, og at de udbrud af munterhed, der af og til kom til syne, virkelig ikke var andet end lynglimt.

Ingen anede det mindste, og da Dantès den følgende morgen tog et gevær samt ammunition og sagde, at han havde lyst til at gå på jagt efter vilde geder, som man så springe fra klippe til klippe, mente man, at det kun var af lyst til jagt og eventyr, og kun Jacopo sagde, at han ville med. Dantès ville ikke sætte sig imod det for ikke at vække mistanke. Men næppe var de et par

kilometer borte, før han fandt lejlighed til at skyde og dræbe en ged, som han lod Jacopo bære tilbage til kammeraterne og se at få den tillavet. De kunne signalisere til ham, når den var færdig. Nogle tørre frugter, en flaske montepulciano skulle gøre måltidet fuldstændigt. Dantès fortsatte sin vandring, idet han af og til vendte sig om. Da han var kommet til toppen af en klippe, så han over tusind fod under sig sine kammerater forsamlede om Jacopo og i begreb med at tillave frokosten af geden.

Edmond betragtede dem et øjeblik med et sørgmodigt smil. "Om to timer," sagde han, "vil disse mennesker rejse bort igen, hver med halvtreds piastre i lommen og vove livet for at vinde halvtreds til. Så vil de vende tilbage hver med seks hundrede francs for at solde dem op i en eller anden by, så stolte som sultaner og så selvtillidsfulde som nabobber. I dag gør håbet, at jeg foragter deres rigdom, der forekommer mig som den usle fattigdom, i morgen vil skuffet håb måske gøre, at jeg betragter denne usle fattigdom som den højeste lykke.

Men det må ikke ske. Den kloge Faria vil ikke have ladet sig bedrage i denne sag. Desuden er det lige så godt at dø som at føre dette elendige liv." Således havde Dantès, som for tre måneder siden kun længtes efter frihed, ikke mere nok i denne frihed, han tragtede efter rigdom. Fejlen var ikke Dantès', men Guds, der har indskrænket menneskets magt, men givet det uendelige ønsker.

Imidlertid fulgte Dantès en sti, der løb imellem to klippemure og var dannet af en bjergstrøm, om end ikke før betrådt af nogen menneskelig fod. Han nærmede sig det sted, hvor han mente, at grotterne måtte have været.

Idet han fulgte strandbredden og undersøgte alt med stor opmærksomhed, troede han at opdage nogle klippefordybninger, der var gjort af menneskehænder.

Tiden syntes at have haft ærbødighed for disse fordybninger, der var lavet regelmæssigt og sandsynligvis i den hensigt at bruges som mærke. Men hist og her forsvandt disse tegn under buske af myrter, der udbredte sig i store duske belæsset med blomster og under høje af ukrudt. Dantès måtte skille grenene ad for at finde de mærker, der viste ham vejen i denne labyrint. Disse tegn havde oplivet Edmonds håb. Hvorfor skulle det ikke have været kardinalen, der havde lavet dem for det tilfælde, at noget uforudset skulle ske, så der på den måde var en vejledning for hans brodersøn? Det var et ensomt sted, som passede for en mand, der ville nedgrave en skat. Men kunne disse tegn ikke have tiltrukket sig andres øjne end deres, for hvem de var bestemt, og havde denne vidunderø bevaret hemmeligheden?

Imidlertid syntes Edmond, at fordybningerne ophørte henimod tres skridt fra havnen, men at de ikke hørte op ved en grotte. Et rundt klippestykke, der lå på et fodstykke, var det eneste mål, som de syntes at føre til. Edmond troede, at han i stedet for at være kommet til enden tværtimod kun var ved begyndelsen, han vendte derfor om igen og gik i den modsatte retning. Imidlertid lavede hans kammerater maden, hentede vand fra kilden, brød og frugt i land og stegte geden. Netop i det øjeblik, de satte den på spid, som de i en fart havde lavet, så de Edmond, der let og dristig som en gemse sprang fra klippe til klippe. De affyrede et skud for at give ham signalet. Jægeren forandrede straks sin retning og skyndte sig tilbage, men netop

som de alle så efter ham og beundrede hans behændighed, vaklede han, udstødte et skrig og forsvandt.

Alle sprang op, trods hans overlegenhed kunne de godt lide Edmond. Jacopo nåede ham dog først og fandt Edmond liggende blodig, næsten bevidstløs. Han måtte være faldet fra en klippe, der var tolv eller femten fod høj. De hældte nogle dråber rom i munden på ham, og dette middel gjorde samme virkning som første gang.

Edmond slog igen øjnene op, klagede over tørst, smerter i knæet og en utålelig stikken i siden. De ville bære ham ned til strandbredden, men da man rørte ved ham, erklærede han med et suk, at han ikke følte sig stærk nok til det. Naturligvis blev der ikke talt mere om Dantès' frokost; men han forlangte bestemt, at hans kammerater skulle vende tilbage til det sted, hvor de før havde lejret sig. Hvad ham selv angik, påstod han, at han ikke behøvede andet end lidt hvile, og at de ved deres tilbagekomst ville finde ham betydelig bedre. Sømændene lod sig ikke nøde, de var sultne, og lugten af geden nåede hen til dem, og søfolk gør ikke mange dikkedarer.

En time efter kom de tilbage. Edmond havde slæbt sig hen til en klippe, men hans smerter var absolut ikke blevet mindre. Den gamle kaptajn, der var nødt til at rejse om morgenen tidligt for at bringe sin ladning i land på grænsen af Piemonte og Frankrig, imellem Nizza og Freius, påstod, at Dantès skulle forsøge på at stå op. Dantès gjorde store anstrengelser for at opfylde hans ønske, men sank hver gang bleg og klagende tilbage.

"Han har brækket et lem," hviskede kaptajnen, "men det er nu lige meget, det er en god kammerat, og vi bør ikke forlade ham.

Lad os prøve at bære ham ned til tartanen."

Men Dantès erklærede, at han hellere ville dø end prøve det igen, så elendig som han var.

"Ja, ja!" sagde kaptajnen. "Ingen skal kunne sige, at vi har ladet en ven i stikken, vi rejser først i aften."

Dette forslag forbavsede matroserne, skønt ingen af dem gjorde nogen indvending. Kaptajnen var en streng mand, og det var første gang, man så ham opgive en beslutning eller udsætte udførelsen. Men Dantès ville heller ikke høre tale om, at man for hans skyld overtrådte den orden, der engang var indført om bord.

"Jeg har båret mig kejtet ad," sagde han til kaptajnen, "og det er kun rimeligt, at jeg lider straffen for min ubehændighed. Lad mig beholde et lille forråd af beskøjter, et gevær, krudt og kugler til at skyde geder med og til at forsvare mig med og en hakke for at kunne bygge en slags bolig, hvis De bliver for længe borte."

"Men du vil dø af sult!" svarede kaptajnen.

"Det vil jeg hellere" sagde Dantès, "end tåle de ubeskrivelige smerter, som den mindste bevægelse forvolder mig."

Kaptajnen vendte sig om mod skibet, der gyngede i den lille havn, færdig til at stikke til søs, når arbejdet var gjort.

"Men hvad skal vi da gøre, malteser?" sagde han. "Vi kan ikke forlade dig sådan, og vi kan heller ikke blive."

"Rejs! Rejs!" råbte Dantès.

"Vi kommer ikke igen de første otte dage," sagde kaptajnen, "og så må vi endda gøre en omvej for at hente dig."

"Hør!" sagde Dantès. "Hvis De om to eller flere dage møder en fiskerbåd eller en anden båd, så få den til at sejle hertil, jeg giver

femogtyve plastre for min tilbagerejse til Livorno. Hvis De ingen finder, så kom selv tilbage!" Kaptajnen rystede på hovedet.

"Jeg har en idé, kaptajn," sagde Jacopo. "Rejs kun, så bliver jeg og plejer den sårede."

"Og du vil give afkald på din part for min skyld?" sagde Dantès.

"Hellere end gerne," svarede Jacopo.

"Du er en brav gut, Jacopo," sagde Dantès, "og Gud vil belønne dig for din gode vilje, men jeg behøver ingen. Tak skal du have. Et par dages ro vil gøre mig rask igen, og jeg håber at finde nogle af de urter, der er så glimrende mod sår."

Dantès trykkede Jacopos hånd med varme, men han forblev urokkelig i sin beslutning om at blive og blive alene. Smuglerne efterlod Edmond, som han forlangte, og gik bort, dog ikke uden gentagne gange at vende sig og råbe farvel, hvilket Dantès kun besvarede med at udstrække hånden, som om han ikke kunne bevæge det øvrige af legemet. Da de var forsvundet, sagde Dantès ved sig selv med et smil: "Det er underligt, at det er blandt sådanne mennesker, at man finder beviser på venskab og hengivenhed."

Han slæbte sig med forsigtighed hen til toppen af den klippe, der berøvede ham udsigten til havet, og derfra så han tartanen gøre sig klar, lette anker og bevæge sig som en måge, der begynder sin flugt. Efter en times forløb var den forsvundet, i det mindste var det umuligt at se den fra det sted, hvor den sårede befandt sig.

Nu stod Dantès op, smidigere og lettere end en stenged mellem myrter og gyvelbuske på den vilde klippe, han tog sit

gevær i den ene hånd, sin hakke i den anden og skyndte sig til det klippestykke, ved hvilket de fordybninger, som han havde bemærket i klipperne, holdt op.

"Sesam, luk dig op!" råbte han, idet han erindrede historien om den arabiske fisker, som Faria havde fortalt ham.

2. del

1. Blændet

Solen havde tilbagelagt tredjedelen af sin bane, og dens forårsstråler faldt varme og oplivende på klipperne, der syntes at kunne føle dens varme. Tusind græshopper, der var skjult under lyngen, lod deres ensformige toner høre. Myrterne og olietræerne bevægede deres blade med en næsten metalagtig klirren. Ved hvert skridt, som Dantès gjorde på den hede granit, skræmte han firben, der så ud som smaragder. Langt borte så han de vilde geder springe fra det ene klippestykke til det andet, kort sagt: Øen var beboet, levende, besjælet, og dog følte Edmond sig alene under Guds hånd. Han følte en slags frygt. Det var denne underlige følelse, man selv i ørkenen kan have af, at der er øjne, der vogter på os.

Denne følelse var så stærk, at Edmond standsede i det øjeblik, da han ville begynde på arbejdet, lagde hakken, tog geværet og gik op på den højeste bjergtop på øen og betragtede alt, hvad der omgav ham. Det, der særlig betog ham, var nu hverken det poetiske Korsika, på hvilket han endnu kunne se husene, eller det næsten ukendte Sardinien eller øen Elba, til hvilken der er knyttet så gigantiske minder, eller den svage linje, der udstrakte sig langs horisonten, og som lod sømanden øjne det prægtige Genua og Livorno, nej, det var brigantinen, der var sejlet bort tidlig om morgenen, og tartanen, der nylig var stukket til søs. Den første var nær ved at forsvinde i strædet ved Bonifacio, den anden, der sejlede i modsat retning, satte kurs langs den korsikanske kyst.

Dette syn beroligede Edmond, han så på de ting, som omgav ham, han befandt sig på det højeste punkt på øen, nedenfor

ham var der ikke et menneske, rundt omkring ham ikke en båd, kun havet, der sølvglitrende skvulpede mod øen. Nu gik han ned, forsigtigt, men med hurtige skridt. Han var bange for, at et ulykkestilfælde som det, han nylig med så megen kunst havde undgået, skulle ramme ham nu.

Dantès havde som sagt fulgt fordybningerne i klippen tilbage, og han havde set, at denne linje førte til en lille havn, der var skjult som fordum nymfernes bad. Denne havn var bred og dyb nok til, at et skib kunne sejle derind og ligge skjult der. Ved nu at samle de slutninger, han havde fra Faria, tænkte han, at kardinal Spada var landet i den lille havn, havde skjult sit lille skib og fulgt den retning, der var tilkendegivet ved fordybningerne i klippen, og ved enden af denne linje nedgravet sin skat. Det var denne forudsætning, der førte Dantès tilbage til det runde klippestykke. Men en ting foruroligede ham og forstyrrede alle hans beregninger. Hvordan havde man uden at anvende betydelige kræfter kunnet bringe dette klippestykke, der måske vejede fem til seks tusinde pund, op på fodstykket?

Pludselig faldt der Dantès noget ind. "I stedet for at hejse det op," sagde han, "kan man have rullet det ned."

Han skyndte sig højere op på bjerget for at finde det sted, hvor klippestykket først havde ligget. Han så virkelig snart, at man kun havde benyttet en let skråning og havde rullet stenen ned på fodstykket, hvor den var blevet standset af et andet klippestykke, der var af størrelse som en almindelig kampesten. Gruset og småstenene var omhyggeligt blevet lagt tilrette igen for at udslette ethvert spor af, at klippestykket var blevet væltet ned. Græsset havde spiret, mosset havde udbredt sig over det,

nogle frøkorn af myrter og gyvel var faldet på det, og den gamle klippe syntes at være vokset sammen med jordbunden. Dantès fjernede forsigtigt jorden og opdagede eller troede at opdage hele dette kunstige værk. Nu gav han sig til med sin hakke at angribe dette murværk, som tiden havde gjort fast.

Da han havde arbejdet i ti minutter, gav muren efter, og der sås et hul så stort, at man kunne stikke en arm igennem det. Dantès afhuggede den stærkeste olivengren, som han kunne finde, skar kvistene af den, stak den ind i hullet og brugte den som løftestang, men stenen var for tung til, at nogen menneskelig magt, end ikke en Herkules, kunne rokke den.

Dantès tænkte nu på, at måske var det fodstykket selv, som han måtte angribe, men hvordan skulle han udføre det? Han så sig om, som mennesker gør, når de er i forlegenhed, og hans blik faldt på et bøffelhorn fuldt af krudt, som hans ven Jacopo havde efterladt ham. Han smilede og begyndte på arbejdet.

Ved hjælp af hakken gravede Dantès en hule, således som pionererne plejer, når de vil spare sig alt for meget arbejde, fyldte den med krudt, rev sit lommetørklæde i stykker, rullede det i salpeter og lavede på den måde en lunte. Da der var lagt ild til lunten, bortfjernede Dantès sig. Knaldet fulgte straks efter, det øverste klippestykke blev et øjeblik løftet op, og det nederste sprang i stykker. Af den lille åbning, som Dantès i begyndelsen havde lavet, væltede der en mængde surrende insekter ud, og en uhyre snog, der havde bevogtet den hemmelighedsfulde vej, snoede sig af sted og forsvandt.

Dantès nærmede sig det øverste klippestykke, der ikke mere havde noget at støtte sig til og hældede mod afgrunden. Han gik omkring det, opsøgte det sted, hvortil det hældede mest,

anbragte sin løftestang under det, og ligesom Sisyfos stemmede han sig af al magt mod klippestykket. Det vaklede, og Dantès fordoblede sine anstrengelser. Man kunne næsten sige, at det var en af titanerne, der førte krig mod guderne. Endelig gav klippestykket efter, rullede ned i afgrunden og forsvandt i havet. En cirkelrund plads var blottet, og Dantès så nu en jernring, der var fastgjort midt i en firkantet sten.

Dantès udstødte et skrig af glæde og forbavselse. Ingen kunne have haft bedre held med sig, han ville have fortsat, men benene rystede under ham, og det sortnede for hans øjne, så han måtte holde op. Dette ophold varede kun et øjeblik, han stak enden af løftestangen ind i ringen, anstrengte sine kræfter, og stenen hævede sig, hvorpå han opdagede en slags trappe, der førte ned i skyggen af en grotte, der stadig blev mørkere. En anden ville sikkert straks glædestrålende have styrtet derned, men Dantès blev stående bleg og betænkte sig.

"Jeg vil være en mand!" sagde han til sig selv. "Jeg er vant til modgang og vil ikke tabe modet, hvis jeg bliver skuffet, ellers har alt været forgæves. Hjertet kan briste, hvis en alt for grusom virkelighed afløser en alt for skøn drøm. Faria har drømt, kardinal Spada har ikke nedgravet noget i denne grotte. Måske har han aldrig været her, eller også har Cesare Borgia, denne uforfærdede eventyrer, denne skumle, utrættelige røver været her efter ham, opdaget indgangen, flyttet stenen som jeg, er steget ned og har taget det hele, så at der intet er tilbage til mig." Han stod et øjeblik tankefuld, hans øjne stirrede ind i skyggen.

"Ja," sagde Dantès ved sig selv, "Borgia har været her en nat med faklen i den ene hånd og kården i den anden, og to mørke,

truende sbirrer har holdt sig tyve skridt borte ved foden af denne klippe, mens deres herre trådte ned, som jeg nu vil gøre. Men hvad har Cesare gjort ved disse sbirrer, som han betroede sin hemmelighed?" spurgte han sig selv. "Det samme, som man gjorde ved dem, der begravede Alaric, begravet dem med. Men nu, da jeg ikke mere kan gøre regning på noget, da jeg siger til mig selv, at det ville være galskab at nære håb, er fortsættelsen af dette eventyr ikke andet end en tilfredsstillelse af nysgerrighed, det er det hele."

Han blev stående ubevægelig og tankefuld.

"Imidlertid," vedblev Dantès, "hvis Borgia er kommet, hvis han har fundet og borttaget skatten, så vidste dette menneske, der sammenlignede Italien med en artiskok, og som spiste det blad for blad, alt for godt, hvor kostbar tiden er. Han har sikkert ikke spildt den med at sætte dette klippestykke fast igen. Jeg vil gå derned."

Han gik ned med et smil, der udtrykte tvivl, idet han mumlede dette ord: "Måske!"

Men i stedet for det mørke, som han havde ventet at finde, i stedet for en tyk og beklumret luft, så Dantès et klart, blåligt skin. Luften og lyset strømmede ikke alene ind gennem den åbning, der lige var lavet, men også gennem revner, der ikke kunne ses udefra, og igennem hvilke man så den azurblå himmel, de grønne egegrene og de tornede, krybende brombærranker. Efter at have ventet lidt i denne grotte, hvis temperatur var mere varm end fugtig, mere vellugtende end beklumret, kunne hans blik, der som sagt var vant til mørket, skelne de fjerneste kroge i denne hule. Den var af granit, hvor facetterne skinnede som diamanter.

"Ak!" sagde Edmond med et smil. "Måske er det alle de skatte, som kardinalen har efterladt sig, og den gode abbed, der i drømme har set disse skinnende mure, har derved beholdt håbet om rigdom."

Men Dantès hviskede testamentet udenad, der stod: "I den fjerneste krog af den anden grotte." Og Dantès var i den første grotte, han måtte nu søge indgangen til den anden.

Han så sig om. Den anden grotte måtte naturligvis gå dybere ind i det indre af øen. Han undersøgte stenlagene og bankede på en af væggene, der efter hans mening måtte være den, hvor åbningen var, skønt denne sikkert var skjult af forsigtighedshensyn. Hakken genlød et øjeblik med en sær klangløs lyd. Sveden sprang frem på Edmonds pande. Endelig forekom det den utrættelige pioner, at noget af muren gav en dybere genlyd. Han så nøjere til og opdagede med en fanges skarphed, hvad måske ingen anden ville have opdaget, nemlig, at der måtte være en åbning. Imidlertid undersøgte Dantès, der ligesom Cesare Borgia vidste, hvor kostbar tiden var, de andre vægge med sin hakke, undersøgte jorden med sin geværkolbe, rodede i sandet på flere mistænkelige steder, og da han ikke fandt noget, vendte han tilbage til den del af muren, der havde givet den trøstende lyd. Han huggede igen og kraftigere.

Pludselig opdagede han noget mærkeligt; under slagene gik et slags overtræk som det, man anbringer på mure, når man vil male *al fresco*, løs og faldt ned i små stykker, hvorved der kom en blød, blålig sten til syne, der lignede vore sædvanlige kvadersten. Man havde lukket indgangen til klippen med sten af en anden slags, derpå havde man forsynet stenene med dette overtræk og siden malet det, så det så ud som granit. Dantès

slog nu med den spidse ende af hakken, og denne trængte en tomme ind. Det var på det sted, han ville foretage undersøgelsen.

Mærkeligt nok følte Dantès en slags tvivl og modløshed, skønt der stadig var flere beviser på, at Faria ikke havde taget fejl. Dette, der burde have oplivet hans kræfter, betog ham den kraft, som han havde tilbage. Han var nær ved at tabe hakken, han lagde den på jorden, tørrede sin pande og gik op til dagens lys, idet han gav sig selv det påskud, at det var for at se, om der ingen spioner var i nærheden. I virkeligheden måtte han have frisk luft, han var nær ved at besvime.

Øen var øde, og solen, der var i zenith, gennemglødede den. Langt borte udbredte små fiskerbåde deres sejl på det blå hav. Dantès havde ingen mad fået, men han havde ikke tid til at spise i et sådant øjeblik. Han drak en mundfuld rom og vendte med ny kraft tilbage til hulen. Hakken, der var forekommet ham så tung, fandt han nu så let, at han tog den op, som om det havde været en fjer, og gav sig med iver i færd med arbejdet. Efter nogle slag mærkede han, at stenene ikke var fastklinede, men kun lagt oven på hinanden og derpå dækket med et overtræk som før nævnt. Han stak derfor spidsen af sin hakke ind mellem to sten, trykkede af al sin magt skaftet ned og så med glæde stenene hæve sig og falde ned for hans fødder. Nu behøvede Dantès blot at trække hver sten ud med hakken, og den ene faldt nu efter den anden.

Så snart der var hul, havde Dantès kunnet krybe derind, men han tøvede en tid, så længe han var uvis, havde han jo håbet. Endelig gik han efter et øjebliks betænkning fra den første grotte ind i den anden. Denne grotte var lavere, mørkere og

mere skummel end den første. Luften, som kun trængte derind gennem den nye åbning, havde den indeklemte stank, som Dantès til sin store forundring ikke havde fundet i den første. Dantès gav luften udenfor tid til at trænge ind og forfriske den fordærvede atmosfære, så trådte han selv ind. På venstre side var der en dyb og mørk krog. Men der var intet mørke for Dantès' øjne. Han undersøgte denne anden grotte. Den var tom ligesom den første. Hvis skatten var der, måtte den være nedgravet i den mørke krog.

Øjeblikket var kommet, der var kun to fod jord mellem Dantès og den største glæde eller den dybeste fortvivlelse. Han nærmede sig krogen, og som om han pludselig havde fattet sin beslutning, tog han ivrig fat. Efter fem eller seks slag med hakken klang jernet mod jern. Denne lyd havde en voldsom virkning på Dantès, han brugte hakken ved siden af det sted, som han lige havde undersøgt, og fandt den samme modstand, men ikke den samme klang.

"Det må være en jernbeslået kiste," sagde han til sig selv.

I det samme gled en skygge forbi og skyggede for dagens lys. Han lod hakken falde, snappede sit gevær, krøb gennem hullet op i dagslyset. Det var en vild ged, der var sprunget over den første indgang til grotten, og som græssede nogle få skridt derfra. Det var en god lejlighed til at sikre sig et middagsmåltid, men Dantès var bange for, at knaldet fra geværet skulle lokke nogen til. Han betænkte sig et øjeblik, afhuggede en ung fyr, gik for at tænde ved den ild, hvorved smuglerne havde lavet deres frokost, og vendte tilbage med denne fakkel. Intet måtte undgå hans opmærksomhed.

Han holdt sin fakkel hen til det uformelige, ufuldendte hul og så, at han ikke havde taget fejl. Hans slag havde snart truffet jern, snart træ. Han stak enden af sin fakkel i jorden og tog fat igen på sit arbejde. Snart havde han bortryddet jorden fra et sted, der var omtrent tre fod langt og to fod bredt, og han opdagede en egetræskiste beslået med jern. Midt på låget var der en sølvplade, hvis glans jorden ikke ganske havde kunnet udslette, og på den så han familien Spadas våben, nemlig en kårde med en kardinalhat. Dantès genkendte let dette våben, abbed Faria havde så ofte beskrevet det for ham. Nu var al hans tvivl forsvundet, skatten var der virkelig. Man ville ikke have anvendt så megen forsigtighed for at sætte en tom kiste ned i denne hule.

Snart havde han fjernet jorden om kisten, og Dantès så efterhånden låsen og hankene komme til syne. De var prydet med udgraveringer, man ciselerede jo alt den gang, og kunsten gjorde det tarveligste metal værdifuldt. Dantès tog kisten i begge hænder og forsøgte på at løfte den op, men det var umuligt. Han prøvede at åbne den. Låsene og jernlænkerne var stærke. Disse trofaste bevogtere syntes ikke at ville udlevere deres skat. Dantès stak den brede side af hakken ind mellem låget og kisten og tyngede af al magt på skaftet af hakken. Den åbning, som blev frembragt, gjorde beslaget unyttigt, det faldt af, og kisten var åbnet.

Det sortnede for Dantès' øjne. Han tog sit gevær, spændte hanen og satte det ved siden af sig. I begyndelsen lukkede han øjnene, som børn gør for i deres indbildningskrafts strålende nat at se flere stjerner, end de kan tælle, på en oplyst himmel, derpå åbnede han dem igen og stod fuldstændig blændet.

Tre skillerum delte kisten: I det første rum glimrede gulligrøde dukater. I det andet dårligt polerede barrer, som lå i god orden, men som ikke havde andet af guldet end dets vægt og værdi. Endelig fandt Edmond i det tredje hele dynger al diamanter, perler og rubiner, der, da han tog en håndfuld op og atter lod den falde ned, raslede som hagl på glasruder.

Efter at han havde beføit disse dynger af guld og ædelsten med skælvende fingre, rejste Edmond sig og styrtede ud som et menneske, der er på sindssygens rand. Han sprang op på en klippe, hvorfra han kunne se havet, og så intet. Han var alene, ganske alene med de uberegnelige, uhørte, fabelagtige rigdomme, der tilhørte ham, men vidste ikke, om han drømte eller var vågen. Han vidste ikke, om det var et bedrag af hans indbildningskraft eller virkelighed.

Han måtte se sit guld igen og følte dog, at han ikke kunne tåle synet. Et øjeblik holdt han begge hænder for panden, som om han ville holde på sin forstand. Derpå styrtede han af sted, tværs gennem øen uden at følge nogen vej, for der er ingen vej på Monte Cristo. Han fik de vilde geder til at flygte og forskrækkede søfuglene med sine råb og fagter. Derefter vendte han tilbage ad en omvej, og endnu tvivlende styrtede han fra den første grotte ind i den anden og befandt sig igen overfor denne mine af guld og diamanter. Denne gang faldt han på knæ, trykkede sine hænder krampagtigt mod sit bankende hjerte og mumlede en bøn.

Snart følte han sig mere rolig, fra dette øjeblik begyndte han at tro på sin lykke.

Han gav sig til at tælle sin formue, der var tusinde guldbarrer, hver to eller tre pund værd, herefter stablede han femogtyve

tusind dukater op, hvoraf hver gjaldt omtrent fireogtyve francs, alle med pave Alexander den Sjettes og hans forgængers billeder, og han så nu, at rummet kun var halvt tomt; endelig målte han ti gange så mange perler og ædelsten, som han kunne holde i begge hænder, det var juveler, som var indfattet af den tids bedste guldsmede, og som var kostbare både på grund af arbejdet og deres egen værdi.

Dantès så solen dale og slukkes lidt efter lidt. Han frygtede for at blive overrasket, hvis han blev i hulen, og gik derfor ud med sit gevær i hånden. En tvebak og en slurk vin var hans aftensmad. Derpå lagde han igen stenflisen tilrette, lagde sig på den og sov et par timer, idet han dækkede indgangen til grotten med sit legeme. Den nat var på en gang vidunderlig og rædselsfuld. Kun få gange i sit bevægede liv havde han tilbragt en lignende.

2. Den ukendte

Dantès vågnede længe før dag og ventede i mørket med åbne øjne. Så snart det gryede, stod han op og gik som dagen før op på det højeste bjerg på øen for at spejde til alle sider. Alt var øde.

Edmond gik ned, løftede stenen op og fyldte sine lommer med ædelsten. Han bragte, så godt han kunne, kistens låg og lås i orden igen, dækkede den igen med jord, som han trampede til, kastede sand ovenpå for at gøre den opgravede jord lig med den anden jordbund, gik ud af grotten, lagde stenflisen tilrette, dækkede den med en mængde store sten, kom jord i mellemrummene, plantede i disse mellemrum myrter og tornebuske, vandede denne nye plantning, så den lignede den gamle, udslettede sine fodspor rundt omkring dette sted og ventede med utålmodighed sine kammeraters tilbagekomst.

Nu brød han sig ikke om at spilde tiden med at se på dette guld og disse diamanter eller at blive på Monte Cristo for som en drage at ruge over unyttige rigdomme. Nu måtte han vende tilbage til livet blandt mennesker og tage den rang i selskabet, den indflydelse og den magt, som rigdom, den første og største af de kræfter, som råder over menneskene, giver.

Den sjette dag kom smuglerne tilbage. Dantès kendte på lang afstand *Den unge Amelia*. Han slæbte sig hen til havnen, og da hans kammerater gik i land, fortalte han dem, idet han endnu beklagede sig, at han nu var bedre. Han lyttede til fortællingen om deres eventyr. Først havde de været heldige, men næppe var ladningen udlosset, førend de fik efterretning om, at en af opsynets brigger havde forladt Toulon og tog retning mod det sted, hvor de befandt sig. De havde derfor sat alle sejl til, og det

havde gjort dem ondt, at Dantès, der forstod at sætte farten op, ikke var med for at styre skibet. De havde virkelig snart fået det skib, der gjorde jagt på dem, i syne, men ved hjælp af natten og ved at sejle omkring Cap Corse havde de undgået det. Kort sagt, denne rejse havde været vellykket, og alle, især Jacopo, beklagede, at Dantès ikke havde været med for at kunne få sin del af fortjenesten, der ville have beløbet sig til halvtreds piastre.

Edmond var tavs, han smilede ikke engang, da man opregnede fordele, som han ville have været delagtig i, hvis han havde kunnet forlade øen sammen med dem. *Den unge Amelia* var kun kommet til Monte Cristo for at hente ham, og han gik samme dag om bord og fulgte kaptajnen til Livorno. I Livorno gik han til en jøde og solgte fem af sine mindste diamanter for femogtyve tusind francs stykket. Jøden kunne nok have spurgt om, hvordan en fisker kunne være i besiddelse af den slags værdigenstande, men han tog sig i agt, han tjente tusind francs på hver. Den følgende dag købte Dantès en splinterny båd til Jacopo og forærede ham desuden hundrede piastre, for at han kunne hyre en besætning på de vilkår, at Jacopo skulle sejle til Marseille for at indhente efterretning om en olding ved navn Louis Dantès, som boede i Rue Meillan, og om en ung pige, som boede i cataloniernes by, og som hed Mercédès.

Jacopo troede, han drømte. Edmond fortalte ham nu, at han var gået til søs, fordi hans forældre nægtede ham de nødvendige penge til hans underhold, men at han ved sin ankomst til Livorno havde fået en arv udbetalt efter en onkel. Dantès' gode opdragelse gjorde denne fortælling så sandsynlig, at Jacopo ikke et eneste øjeblik tvivlede på, at hans gamle kammerat

havde sagt sandheden. Dantès, hvis tid på *Den unge Amelia* allerede var udløbet, tog afsked med kaptajnen, der i begyndelsen forsøgte på at overtale ham til at blive, men som, da han havde hørt hans historie om arven, straks opgav alt håb om at få sin gamle matros til at forandre sin beslutning.

Næste dag sejlede Jacopo til Marseille, han skulle finde Dantès igen på Monte Cristo. Samme dag rejste Dantès bort uden at sige hvorhen, efter at han først havde taget afsked med mandskabet på *Den unge Amelia* med en kostbar gave og med kaptajnen med det løfte af og til at lade høre fra sig. Dantès rejste til Genua.

Netop da han ankom, prøvede man en lille jagt, der var blevet bestilt af en englænder, som havde hørt sige, at genueserne var de bedste skibsbyggere i Middelhavet, og derfor ville have en jagt bygget i Genua. Englænderen havde tilbudt fyrre tusind francs. Dantès bød tres tusind på det vilkår, at skibet samme dag kunne blive leveret ham. Englænderen var rejst til Schweiz, til hans skib blev færdigt, han ville ikke komme tilbage før om tre eller fire uger, og skibsbyggeren mente nok, at han ville få tid nok til at sætte et andet på stablen. Dantès bragte skibsbyggeren med hen hos en jøde, hvor pengene blev udbetalt. Bygmesteren tilbød også Dantès sin hjælp for at få hans skib bemandet, men Dantès takkede ham og sagde, at han var vant til at sejle alene, og at det eneste, han ønskede, var, at man ville anbringe et hemmeligt skab med tre hemmelige rum i hans kahyt ved enden af hans seng. Han gav bygmesteren målet af disse rum, som blev lavet næste dag.

To timer efter sejlede Dantès ud af havnen ved Genua. Der var mange nysgerrige til stede, de kunne lide at se den herre,

der helst sejlede alene. Dantès bar sig beundringsværdigt ad: ved hjælp af roret og uden at behøve at forlade det, fik han sit skib til at gøre de vendinger, han ønskede. Man skulle næsten tro, det var et tænkende væsen, der kunne adlyde ethvert vink, og Dantès måtte indrømme, at genueserne fortjente deres ry som skibsbyggere.

De nysgerrige fulgte det lille skib med øjnene, indtil de tabte det af syne, og derpå begyndte man at diskutere om, hvor han sejlede hen. Nogle troede, at det var til Korsika, andre at det var til Elba, nogle ville vædde om, at det var til Spanien, andre påstod, at det var til Afrika. Ingen tænkte på øen Monte Cristo.

Det var imidlertid til Monte Cristo, at Dantès sejlede. Skibet var udmærket, og han nåede øen den næste dag. Dantès kendte fuldkommen kysten, og i stedet for at lægge ind i den sædvanlige havn kastede han anker i den lille bugt. Øen var øde, det lod ikke til, at nogen havde været der, siden Dantès var rejst derfra. Han skyndte sig til skatten, der var, som da han havde forladt den.

Den følgende dag var de store rigdomme bragt om bord i jagten og nedlagt i de tre rum i det hemmelige skab. Dantès ventede endnu i otte dage, og i den tid manøvrerede han med sin jagt omkring øen og studerede skibet, som en berider studerer sin hest. Efter den tid kendte han dets gode og dårlige egenskaber, og han besluttede at forbedre det. Den ottende dag så Dantès et lille fartøj, der styrede mod øen for fulde sejl, og genkendte Jacopos båd. Han gjorde et signal, som Jacopo besvarede, to timer senere lå båden ved siden af jagten. Det var et trist svar, der var på de to spørgsmål, som Edmond gjorde: den gamle Dantès var død, Mercédès var forsvundet.

Edmond modtog disse efterretninger med et roligt ansigt, men han gik straks i land og forbød enhver at følge ham. Efter to timers forløb kom han tilbage. To mand gik fra Jacopos båd over i jagten for at hjælpe med at styre den, og han gav ordre til at sætte kursen mod Marseille. Han havde forudset, at hans fader var død, men hvad var der blevet af Mercédès?

Uden at røbe sin hemmelighed kunne Dantès ikke give de nødvendige ordrer. Desuden var der flere oplysninger, som han ville søge, og med hensyn til dem stolede han ikke på andre. Hans spejl havde i Livorno sagt ham, at han ikke behøvede at være bange for at blive genkendt. Desuden havde han nu alle mulige midler til at gøre sig ukendelig til sin rådighed, så derfor løb en morgen jagten fulgt af den lille båd dristigt ind i havnen ved Marseille og lagde sig overfor det sted, hvor han den ulykkelige aften var blevet bragt i båden for at sejle til slottet If.

Det var ikke uden gysen, at Dantès så en gendarm komme i karantænebåden. Men med den fuldkomne fatning, som han havde erhvervet sig, viste han ham et sundhedspas, som han havde købt i Livorno, og ifølge dette fremmede pas, der var mere agtet her end et fra selve Frankrig, lod man ham uden vanskelighed gå i land. Den første, som Dantès så, da han satte foden på land, var en af hans gamle matroser på *Farao*. Dette menneske havde tjent under hans kommando og befandt sig der som for at overbevise Dantès om, hvilke forandringer der var foregået med ham. Han gjorde ham flere spørgsmål, som han besvarede uden ved ord eller miner at røbe, at han erindrede, at han nogen sinde havde set den, der talte til ham. Dantès gav matrosen en mønt til belønning for de underretninger, han havde givet ham. Et øjeblik efter hørte han

trinnene af den ærlige karl, der løb efter ham. Dantès vendte sig om.

"Om forladelse, herre!" sagde han. "De har uden tvivl taget fejl, De har troet at give mig fyrre sous, og De har givet mig en dobbelt napoleond'or."

"Jeg har virkelig taget fejl, min ven!" sagde Dantès. "Men Deres ærlighed fortjener en belønning. Her har De endnu en, som jeg beder Dem modtage, og drik så min skål sammen med Deres kammerat."

Matrosen blev så forvirret ved denne foræring, at han glemte at takke, og sagde ved sig selv: "Det må være en nabob, der er kommet fra Indien."

Dantès blev ved at gå, og for hvert skridt opfyldtes hans hjerte med nye følelser. Alle hans barndoms erindringer vågnede igen til live, hver plads, hvert gadehjørne havde minder. Da han nåede enden af Rue Nouailles og så Allée de Meillan, kom han til det hus, hvor hans fader havde boet. Nasturtierne var forsvundet fra den mur, hvortil den kære mand så nænsomt havde fæstet dem. Dantès lænede sig til et træ og stod tankefuld. Han betragtede det lille, fattige hus og gik hen mod døren, trådte over dørtærsklen og spurgte, om der var et værelse til leje, og skønt hele huset var besat, bad han dog så længe om at måtte se femte etage, at portneren gik derop og bad beboerne om tilladelse til, at en fremmed så værelserne.

Det var et par nygifte, der boede der. Da Dantès så disse to unge mennesker, sukkede han. Der var dog ikke mere noget, der mindede ham om hans faders værelse. Det var ikke mere det samme betræk. Alle de gamle møbler, som han så tydeligt erindrede, var forsvundet. Kun væggene var de samme. Dantès

betragtede sengen, der stod på samme plads, som da den gamle lejer boede der. Dantès havde trods sin selvbeherskelse tårer i øjnene. Det var jo dog her, hans gamle far var død, sikkert med sønnens navn på læberne.

De to unge folk så forbavset på denne mand med det alvorlige ansigt og tårer i øjnene, men de gjorde ingen spørgsmål, trak sig blot tilbage for at lade ham græde i ro, og da han gik ud, fulgte de ham til døren og sagde til ham, at han kunne vende tilbage, når han ville, og at deres fattige hus altid skulle være åbent for ham.

Idet Edmond gik ned, standsede han foran en anden dør og spurgte, om skrædder Caderousse endnu boede der. Men portneren svarede, at det var gået tilbage for den mand, han talte om, og at han nu boede i værtshuset ved Pont-du-Gard på vejen fra Bellegarde til Beaucaire.

Dantès gik ned, fik at vide, hvor ejeren af huset i Allée de Meillan boede, og købte det af ham for femogtyve tusind francs, idet han udgav sig for en lord Wilmore. Det var mindst ti tusind francs mere, end det var værd. Men Dantès havde betalt en halv million for det, hvis man havde forlangt det.

Samme dag blev de unge folk i femte etage underrettet af en sagfører om, at den nye ejer tilbød dem, at de måtte vælge en lejlighed hvor som helst i huset for samme pris, hvis de ville afstå de to værelser, som de boede i. Denne begivenhed beskæftigede i otte dage alle beboerne af Allée de Meillan og fik dem til at gætte på de mest usandsynlige ting. Men det, der især forvirrede dem alle, var, at man på samme aften så det samme menneske, som man havde set i huset i Allée de Meillan, spadsere i den katatoniske by og gå ind i en fattig fiskerhytte,

hvor han blev i en halv time for at indhente oplysninger om personer, som var døde eller forsvundet for femten eller seksten år siden.

Næste dag modtog de mennesker, hos hvem han havde været for at anstille disse undersøgelser, en ganske ny katatonisk båd med to fiskevod og en ruse. De ville gerne have takket den ædle giver, men denne var dagen før blevet set til hest, idet han forlod Marseille gennem Porte d'Aix.

3. Kroen Pont-du-Gard

De, der som jeg har vandret gennem det sydlige Frankrig, har omtrent midt mellem Bellegarde og Beaucaire måske lagt mærke til en lille kro, på hvis leddeløse skilt man ser et billede af Pont-du-Gard.

Kroen ligger på venstre hånd med ryggen til Rhône og har en slags have bag ved huset, det vil sige et indelukke med et par forkrøblede oliven- og figentræer med støvede blade, og mellem dem vokser kun nogle hvidløg, berberbuske og charlotter, endelig hæver en stor gran som en forglemt skildvagt melankolsk sin ranke stamme, mens dens top, der udbreder sig som en vifte, falmer under tredive graders hede. Alle disse træer, både store og små, bøjer sig bestandig for vestenvinden, en af Provences tre svøber. De to andre var, som man ved eller ikke ved, Durance og Parlamentet. Hist og her på den slette, der omgiver værtshuset, gror der nogle rugstrå, som gartnerne der på egnen uden tvivl dyrker af kuriositet.

I syv eller otte år var dette værtshus blevet drevet af en mand og en kone, der ingen andre tjenestefolk havde end en pige ved navn Trinette og en gårdskarl, Pacaud. For resten var det også rigelig betjening, siden kanalen var blevet gravet fra Beaucaire til Aiguemortes. Denne kanal gik som for at forøge den stakkels værtshusmands sorg mellem Rhônen og vejen omtrent hundrede skridt fra kroen, hvis næringsvej den ganske ødelagde. Det er nødvendigt ikke at glemme hunden, der ustandselig gøede ad de forbipasserende.

Kromanden var cirka fyrre år og et sandt pragteksemplar af en sydbo med dybe, funklende øjne, en ørnenæse og med

tænder så hvide som et rovdyrs. Hans hår og skæg var tykt, kruset og blandet med enkelte grå hår, hans farve, der af naturen var brun, var blevet endnu mørkere ved den vane, som den stakkels djævel havde fået, at stå fra morgen til aften i sin dør for at se, om der ikke ville komme en rejsende, en forventning, der næsten altid blev skuffet, og under hvilken han ikke beskyttede sit ansigt mod solens brændende stråler med andet end et rødt lommetørklæde, som han bandt om hovedet, som de spanske mulæseldrivere plejer. Denne mand var vor gamle bekendt Gaspard Caderousse. Hans kone, Madeleine Radella, var en mager, bleg og sygelig kone. Hun var født i nærheden af Arles. Hendes skønhed var efterhånden falmet på grund af de stadig tilbagevendende feberanfald, som er så almindelige blandt dem, der bor i nærheden af moradserne Aiguemortes og sumpene ved Carmargue. Hun sad derfor i reglen skælvende på sit værelse på første sal enten i en lænestol eller halvt liggende i sengen, mens hendes mand sædvanligt stod skildvagt ved døren, hvad han hellere end gerne gjorde, da hans gnavne ægtehalvdel, hver gang han var alene med hende, ustandselig beklagede sig over sin skæbne, hvorpå hendes mand kun svarede filosofisk: "Ti stille, Carconte, det er Guds vilje."

Dette øgenavn kom af, at Madeleine Radella var født i landsbyen Carconte, og hendes mand havde fået den vane at kalde hende Carconte i stedet for Madeleine, et navn, der måske var alt for velklingende for hans rå sprog.

Men skønt han tilsyneladende gav sig ind under forsynets vilje, skal man nu ikke tro, at kromanden ikke følte den armod, hvori denne elendige kanal ved Beaucaire havde styrtet ham,

eller at han var uimodtagelig for de evige klager, hvormed hans kone forfulgte ham. Han var ligesom alle sydboere et nøjsomt menneske, der ikke kendte til mange fornødenheder, men han var forfængelig med hensyn til det ydre. Han lod i sine velmagts dage aldrig nogen fest eller procession gå forbi uden at indfinde sig i den maleriske dragt, der er egen for mændene i det sydlige Frankrig, og som ligner både catalonierens og andalusierens, hans kone i den skønne dragt, hvori kvinderne i Arles klæder sig, og som synes at være lånt både fra Grækenland og Arabien. Men lidt efter lidt var urkæder, brogede bælter, broderede livstykker, fløjlsveste, broderede gamacher og spændesko ganske forsvundet, og Gaspard Caderousse, der ikke mere kunne vise sig med samme glans som før, havde måttet give afkald på al virkelig pragt, skønt han ærgrede sig, hver gang lyden af glade mennesker nåede det fattige værtshus, som han vedblev at bebo som et tilflugtssted.

Caderousse havde som sædvanlig tilbragt en del af morgenen udenfor sin dør og betragtede med et sørgmodigt blik en græsplet, hvor nogle høns løb omkring, da hans kones skærende stemme pludselig tvang ham til at forlade sin post. Han gik brummende op på første sal, men han lod dog døren stå åben som for at indbyde de rejsende til at træde ind, når de gik forbi.

Da Caderousse vendte tilbage, var landevejen lige så nøgen og ensom som ørkenen. Den udstrakte sig hvid og uden ende, mellem to rækker bare træer, og man begreb fuldkommen, at ingen rejsende, der kunne vælge en anden tid på dagen, ville vove sig ud i denne frygtelige Sahara. Imidlertid ville Caderousse, hvis han var blevet på sin post, have kunnet se en hest og en rytter komme fra Bellegarde. Hesten var en ungarsk

hest, der travede jævnt af sted, og manden var præst med trekantet hat på hovedet. Trods middagsheden gav de sig god tid. Da de var ved døren, holdt de stille, det ville have været vanskeligt at afgøre, om det var manden, der standsede hesten, eller hesten, der holdt stille med manden, men så meget er vist, at rytteren steg af, tog hesten ved tømmen og bandt den til en ring i en forfalden mur, hvorpå han gik hen mod døren, tørrede sin pande med et rødt lommetørklæde og bankede tre gange på med sin jernbeslåede stok.

Straks rejste den store, sorte hund sig, gøede og viste, idet den gjorde nogle skridt hen mod døren, sine hvide tænder, en dobbelt bevægelse, der røbede, hvor lidt den var vant til selskab. Trappen knagede under tunge trin, og bøjet og baglæns kravlede den stakkels vært ned, hvorpå han nærmede sig præsten, der stod i døren.

"Her er jeg!" sagde Caderousse forbavset. "Her er jeg. Vil du tie, Margotin! Vær ikke bange, min herre, han gø'r, men bider ikke. De ønsker et glas vin? Ikke sandt, det er en grusom varme. Å, om forladelse," afbrød Caderousse sig selv, da han så, at den fremmede var en gejstlig. "Om forladelse, jeg vidste ikke, hvem jeg havde den ære at modtage. Hvad ønsker De, hr. abbed? Jeg er til Deres tjeneste."

Præsten så et øjeblik bestemt på kromanden, det lod endogså til, at han søgte at tiltrække sig dennes opmærksomhed; men da han så, at den anden kun var forbavset over ikke at få svar, sagde han med meget påfaldende italiensk accent: "Er De ikke hr. Caderousse?"

"Jo, min herre," svarede værten, måske endnu mere forbavset over dette spørgsmål. "Jeg er Gaspard Caderousse, til tjeneste."

"Gaspard Caderousse? Ja, jeg tror, at det både er for- og efternavnet. De boede engang i Allée de Meillan, ikke sandt?"

"Jo!"

"Og De var skrædder?"

"Ja, men det gik dårligt med bestillingen. Der var så varmt i det forbandede Marseille, at jeg tror, at man til sidst vil holde op at bruge klæder. Men da vi nu taler om varme, vil De ikke forfriske Dem ved noget, hr. abbed?"

"Jo, giv mig en flaske af Deres bedste vin, og måske kan vi så fortsætte samtalen."

"Ganske som De vil, hr. abbed," sagde Caderousse.

Og for ikke at spilde denne lejlighed til at anbringe en af de sidste flasker vin fra Cahors, skyndte Caderousse sig med at løfte en lem op til kælderen. Da han kom tilbage efter fem minutters forløb, fandt han abbeden siddende på en bænk med albuen støttet på et langt bord, mens Margotin, der lod til at have sluttet fred med ham, strakte hals, da den hørte, at gæsten forlangte noget.

"De er alene?" spurgte abbeden værten, mens denne satte flasken og et tomt glas for ham.

"Ja, alene eller næsten alene, hr. abbed. Jeg har nemlig en kone, der ikke kan hjælpe mig, da hun altid er syg, stakkels Carconte."

"Åh, De er gift!" sagde præsten med en slags deltagelse, idet han så sig om med et blik, der syntes at vurdere det fattige indbo.

"Ja, De synes vel ikke, jeg er rig, hr. abbed?" sagde Caderousse med et suk. "Men hvad skal man sige, det er ikke nok at være en ærlig mand for at have held med sig i denne verden."

Abbeden så vist på ham.

"Ja, en ærlig mand! Det er noget, som jeg kan rose mig af, min herre!" sagde værten, idet han udholdt abbedens blik med den ene hånd på brystet, og idet han nikkede. "Og i vor tid kan enhver ikke sige det samme."

"Desto bedre, hvis det, De roser Dem af, er sandt; tidligere eller senere vil den retskafne mand blive belønnet og den onde straffet, det er jeg sikker på."

"Det skal De jo sige, når De er præst," sagde Caderousse bittert, "men man har jo lov til ikke at tro det, De siger."

"De har ikke ret til at tale sådan," sagde præsten, "måske kan jeg snart overbevise Dem om, at det er sandt, hvad jeg siger."

"Hvad vil De sige dermed?" spurgte Caderousse med en forbavset mine.

"Jeg vil sige, at jeg først må være vis på, at De virkelig er den, De udgiver Dem for."

"Hvilke beviser forlanger De?"

"Har De i 1814 eller 1815 kendt en sømand, der hed Dantès?"

"Dantès? Om jeg har kendt den stakkels Edmond? Ja, det kan De tro, jeg har. Han var en af mine bedste venner!" råbte Caderousse, hvis ansigt blev purpurrødt, mens abbedens skarpe og sikre øjne syntes at udvide sig for ganske at sluge den, han udspurgte.

"Ja, jeg tror virkelig, at han hed Edmond!"

"Om han hed Edmond!? Jo, det er lige så vist, som jeg hedder Gaspard Caderousse! Og hvad er der blevet af den stakkels Edmond, min herre?" vedblev kromanden. "Har De måske kendt ham? Er han fri? Er han lykkelig?"

"Han er død som fange, mere fortvivlet og mere elendig end de slaver, der slæber deres kugler efter sig i slaveriet i Toulon!" svarede abbeden.

Caderousse blev bleg. Han vendte sig om, og abbeden så ham tørre en tåre bort med hjørnet af det røde lommetørklæde, som han havde bundet om hovedet.

"Den arme knægt!" mumlede Caderousse. "Der har De igen et bevis på det, som jeg sagde, hr. abbed, at den gode Gud kun er til for de onde. Ak!" vedblev Caderousse i sydens farverige sprog. "Denne verden går fra ondt til værre. Lad det bare regne med krudt og ild, så det hele kan være forbi."

"Det lader til, at De holdt meget af den unge mand?" spurgte abbeden.

"Ja, jeg holdt meget af ham," svarede Caderousse, "skønt jeg må bebrejde mig, at jeg et øjeblik misundte ham hans lykke. Men siden, det sværger jeg Dem til, så sandt jeg er en ærlig mand, har jeg kun haft ondt af det for ham." Der opstod et øjebliks tavshed, under hvilket abbedens faste blik ikke ophørte med at undersøge kromandens bevægelige ansigtstræk.

"Og har De også kendt den stakkels fyr?" vedblev Caderousse.

"Jeg blev kaldt til hans dødsseng for at yde ham religionens sidste trøst," svarede abbeden.

"Og hvad døde han af?" spurgte Caderousse med kvalt stemme.

"Hvad dør man af i et fængsel, når man dør i sit tredivte år? Af fængslet selv!"

Caderousse tørrede sveden af sin pande.

"Det mærkeligste er," vedblev abbeden, "at Dantès på sit dødsleje svor ved krucifikset, at han ikke vidste den virkelige

grund til sit fangenskab."

"Det er sandt! Det er sandt!" mumlede Caderousse. "Han kunne ikke vide det, nej, hr. abbed. Han løj ikke, den stakkels dreng."

"Det er derfor, at han har pålagt mig at søge den oplysning om hans ulykke, som han ikke selv kunne få noget at vide om, og rense hans ære." – Og abbedens blik, der blev mere og mere gennemtrængende, stirrede på Caderousses mørke ansigt.

"Der var en rig englænder, som var hans lidelsesfælle, han blev benådet, og da han forlod fængslet, ville han efterlade Dantès, der under en sygdom havde plejet ham som en broder, et bevis på sin taknemmelighed og forærede ham en meget kostbar diamant. I stedet for at bestikke sine fangevogtere, som jo også kunne have grebet eller forrådt ham, gemte Dantès diamanten som en skat for det tilfælde, at han skulle komme ud af fængslet. Hvis han blev fri, var hans lykke sikret ved salget af denne diamant."

"Altså var det," sagde Caderousse med flammende øjne, "som De siger, en diamant af stor værdi."

"Alt er relativt," svarede abbeden, "den var af stor værdi for Edmond. Denne diamant var vurderet til halvtreds tusinde francs."

"Halvtreds tusind francs!" sagde Caderousse. "Men så var den da så stor som en nød?"

"Ikke helt," svarede abbeden, "men De kan selv dømme derom, jeg har den hos mig." – Abbeden tog en lille æske af sort chagrin op af lommen, åbnede den og lod det funklende vidunder, der var indfattet i en pragtfuld ring, glimre for Caderousses øjne.

"Og den er halvtreds tusind francs værd?" spurgte Caderousse ivrigt.

"Foruden indfatningen, der også er af værdi," svarede abbeden, idet han lukkede æsken og puttede den i lommen.

"Men hvordan har De fået denne diamant, hr. abbed?" spurgte Caderousse. "Har Edmond da gjort Dem til arving?"

"Nej, men til eksekutor af hans testamente. 'Jeg havde tre gode venner og en kæreste,' sagde han til mig, 'jeg er vis på, at de alle sørger over mig. En af disse gode venner hed Caderousse.'"

Caderousse skælvede.

"Den anden," vedblev abbeden, uden at det lod til, at han bemærkede den bevægelse, som Caderousse var i, "hed Danglars, og den tredje," fortsatte han, "holdt også meget af mig, selv om han var min medbejler."

Et djævelsk smil opklarede Caderousses ansigt, og han gjorde en bevægelse for at afbryde abbeden.

"Vent," sagde abbeden, "lad mig tale ud, og hvis De har noget at sige, så opsæt det et øjeblik. Den tredje elskede mig også, skønt han var min medbejler, han hed Fernand. Hvad min forlovede angår, da var hendes navn ..."

"Mercédès!" sagde Caderousse.

"Ja, ganske rigtigt," svarede abbeden med et kvalt suk. "Mercédès."

"Og så?" spurgte Caderousse.

"Giv mig noget vand."

Caderousse skyndte sig med at opfylde hans ønske. Abbeden fyldte sit glas og drak nogle mundfulde.

"Hvor var det, vi slap?" spurgte han, idet han satte sit glas på bordet. "Hans forlovede hed Mercédès, ja, sådan var det. "De må rejse til Marseille," – det er bestandig Dantès, der taler, forstår De?"

"Fuldkommen."

"Sælg diamanten, del summen i fem dele og giv en til hver af disse venner, de eneste, der har holdt af mig."

"I fem dele?" sagde Caderousse. "De har kun nævnt mig fire personer."

"Fordi den femte er død, har man sagt mig, det var Dantès' fader."

"Ak ja," sagde Caderousse, bevæget af de lidenskaber, der kæmpede i ham, "den stakkels mand er død."

"Jeg hørte det i Marseille," svarede abbeden, idet han anstrengte sig for at synes ligegyldig, "men det er så længe siden, hans død indtraf, at jeg ikke har kunnet finde ud af de nærmere omstændigheder. Ved De noget om oldingens død?"

"Ja, naturligvis," svarede Caderousse, "hvem skulle vide det bedre end jeg? Jeg boede dør om dør med ham, den gamle."

"Men hvad døde han af?"

"Lægen sagde af sygdom. De, der kendte ham, at det var af sorg, men jeg, der omtrent så ham dø, siger ..." Caderousse standsede.

"Hvad siger De?" spurgte præsten angst.

"Nå ja, af sult."

"Af sult?" råbte abbeden, idet han sprang op. "Af sult? De usleste dyr dør ikke af sult. Hundene, som strejfer om i gaderne, finder en medlidende hånd, der kaster et stykke brød til dem, og en mand, en kristen, er død af sult blandt andre

mennesker, der kalder sig kristne ligesom han! Det er umuligt, umuligt!"

"Hvad jeg har sagt, har jeg sagt," svarede Caderousse.

"Og du tager fejl," sagde en stemme på trappen. "Hvad blander du dig nu i?"

De to mænd vendte sig om og så gennem trappegelænderet Carcontes gustne ansigt. Hun havde slæbt sig hen til dette sted, sat sig på det første trin og hørt på samtalen med hovedet støttet på sine knæ.

"Hvorfor blander du dig i dette?" sagde Caderousse. "Herren her forlanger oplysninger, og høfligheden befaler mig at give ham dem."

"Ja, men du burde være forsigtig nok til at afslå det. Hvem ved, i hvilken hensigt man vil få dig til at snakke, dumrian?"

"I en udmærket hensigt, frue, det forsikrer jeg Dem for," sagde abbeden. "Deres mand har ikke det mindste at frygte, forudsat at han siger sandheden."

Carconte brummede nogle ord, som man ikke kunne forstå, lod igen hovedet synke ned på sine knæ og vedblev at ryste af feber, og hendes mand fortsatte samtalen, skønt hun blev siddende, så ikke et ord kunne undgå hende.

Abbeden havde drukket nogle mundfulde vand og fattet sig.

"Men," sagde han, "var da den ulykkelige gamle mand så forladt af alle, at han kunne dø en sådan død?"

"Hverken Mercédès eller Morrel forlod ham," svarede Caderousse, "men den stakkels olding havde fået en sådan afsky for Fernand," vedblev Caderousse med et ironisk smil, "ham, som Dantès erklærede for en af sine venner."

"Var han det da ikke?" spurgte abbeden.

"Gaspard! Gaspard!" mumlede konen fra trappetrinet, "tag dig i agt for, hvad du siger!"

Caderousse gjorde en bevægelse, der røbede hans utålmodighed, og vedblev uden at svare hende:

"Kan man være ven med den, hvis kæreste man er forelsket i? Dantès kaldte alle disse mennesker sine venner, stakkels Edmond! Men det er bedre, at han ikke fik noget at vide, det ville have faldet ham alt for vanskeligt at tilgive dem på dødslejet, og," vedblev Caderousse i sit sprog, der ikke manglede en slags rå poesi, "jeg er mere bange for de dødes forbandelser end for de levendes had."

"Tosse!" sagde Carconte.

"Ved De da," vedblev abbeden, "hvad denne Fernand har gjort mod Dantès?"

"Om jeg ved det? Ja, det skulle jeg mene!"

"Så fortæl mig det."

"Gaspard, gør hvad du vil, men vil du følge mit råd, så siger du intet."

"Denne gang tror jeg, du har ret, kone!" sagde Caderousse.

"De vil altså ikke sige mig noget?" vedblev abbeden.

"Hvad nytter det?" sagde Caderousse. "Hvis Edmond levede endnu og kom til mig for at lære sine venner og uvenner at kende, var det en anden sag, men han er død og begravet, han kan hverken hade eller hævne sig, lad os derfor glemme det hele."

"De vil altså," sagde abbeden, "at jeg skal give den belønning, der var bestemt for troskaben, til mennesker, som De anser for falske og uværdige?"

"Det er sandt! De har ret! I øvrigt, hvad vil den stakkels Edmonds gave være for dem? En dråbe i havet."

"Tænker du ikke på, at disse mennesker kan knuse dig bare med en bevægelse?" sagde konen.

"Hvordan det? Er disse folk da blevet så rige og mægtige?"

"Kender De da ikke deres historie?"

"Nej, fortæl mig den."

Caderousse syntes at betænke sig et øjeblik. "Nej," sagde han, "den vil være alt for lang."

"Så lad være, min ven," sagde abbeden i den ligegyldigste tone af verden. "Jeg respekterer Deres skrupler. For øvrigt opfører De Dem som et godt menneske. Så taler vi ikke mere om det, det er desuden en ren og skær formalitet, det jeg har fået pålagt."

Han tog diamanten op af lommen, åbnede æsken og lod den endnu en gang glimte i lyset.

"Jeg sælger altså diamanten," sagde han til Caderousse, der råbte til konen med hæs stemme: "Kom og se!"

"En diamant!" sagde Carconte, idet hun stod op og med temmelig faste skridt kom ned ad trappen. "Hvorledes hænger det egentlig sammen med denne diamant?"

"Har du da ikke hørt det, kone?" sagde Caderousse. "Det er en diamant, som Edmond har testamenteret os, først hans fader, så hans tre venner, Fernand, Danglars og mig, og endelig Mercédès, hans forlovede. Denne diamant er halvtreds tusind francs værd."

"En dejlig juvel," sagde hun.

"Femtedelen af denne sum tilhører altså os?" sagde Caderousse.

"Ja, min herre," svarede abbeden. "Foruden noget af gamle Dantès' part, som jeg tror, at jeg er bemyndiget til at dele mellem de fire andre."

"Og hvorfor imellem os fire?" spurgte Carconte.

"Fordi De er Edmonds fire venner."

"De, der forråder os, er ikke vore venner," mumlede konen.

"Det er netop, hvad jeg sagde," udbrød Caderousse. "Det er vanhelligelse, næsten ugudelighed, at belønne forræderiet, måske forbrydelsen ..."

"Det er Dem selv, der har villet det," svarede abbeden roligt, idet han stak diamanten i lommen. "Giv mig nu Edmonds venners adresse, så jeg kan udføre hans sidste vilje." Sveden randt i store dråber ned ad Caderousses pande. Han så, at abbeden rejste sig, gik hen mod døren for at se efter sin hest og kom tilbage. Caderousse og hans kone så tvivlrådige på hinanden. "Diamanten ville helt og holdent være vor!" sagde Caderousse.

"Tror du?" spurgte konen.

"En præst vil ikke bedrage os."

"Gør, hvad du vil," sagde konen. "Hvad mig angår, blander jeg mig ikke i det."

Hun gik igen hen til trappen, rystende af feber. Man hørte gulvet knirke under hendes trin, indtil hun nåede sin lænestol, som hun kastede sig i. "Har De så taget Deres beslutning?" spurgte abbeden.

"Jeg vil sige Dem alt," svarede Caderousse.

"Jeg tror også, at det er det bedste, De kan gøre," sagde præsten, "ikke fordi det er mig meget magtpåliggende at vide

det, De vil skjule, men fordi jeg gerne vil uddele arven efter den afdødes vilje."

"Jeg håber, jeg kan være til nytte," svarede Caderousse, der blussede af begærlighed og håb.

"Så lad mig høre," sagde abbeden.

"Vent lidt. Det var ikke rart at blive afbrudt. Desuden er det ingen nytte til, at folk får at vide, at De er kommet."

Og han gik hen til gadedøren, som han lukkede, og skød for at være sikker skodderne for. Imidlertid havde abbeden sat sig til rette for at høre på ham. Han havde sat sig i en krog, så han var i skyggen, mens lyset faldt på Caderousses ansigt. Derpå nærmede Caderousse sig igen bænken og satte sig lige overfor ham.

"Husk på, at jeg ikke har rådet dig til noget," sagde Carconte med en sitrende stemme, som om hun kunne se den scene, der blev forberedt.

"Det er godt! Det er godt!" sagde Caderousse. "Lad os ikke mere tale derom. Jeg påtager mig alt."

Og han begyndte.

4. Beretningen

"Allerførst, min herre," sagde Caderousse, "må De love mig en ting."

"Og det er?"

"Det er, at De, hvis De nogen sinde gør brug af de enkelte omstændigheder, som jeg fortæller Dem, aldrig siger, at de kommer fra mig, for det er mægtige folk, jeg vil tale om, som, hvis de bare rører mig med enden af en finger, vil knuse mig som et stykke glas."

"Vær De rolig, min ven," sagde abbeden, "jeg er præst, og det, der skriftes for mig, dør med mig. De må erindre, at vor hensigt er på en værdig måde at opfylde vor vens sidste ønske. Tal derfor frit og uden had. Sig sandheden, den rene sandhed. Jeg kender ikke og vil sandsynligvis aldrig komme til at kende de personer, De vil tale om, i øvrigt er jeg italiener og ikke franskmand. Jeg tilhører Gud og ikke menneskene, og jeg vender tilbage til mit kloster, som jeg har forladt for at opfylde en døendes sidste vilje."

Dette syntes at berolige Caderousse en smule. "I så tilfælde vil jeg endda sige endnu mere," sagde han, "og åbne Deres øjne med hensyn til de venner, som stakkels Edmond anså for oprigtige og hengivne."

"Begynd med hans fader," sagde abbeden. "Edmond har talt meget om ham, som han elskede så højt."

"Det er en trist historie, De kender vel sagtens begyndelsen?"

"Ja," svarede abbeden. "Edmond har fortalt mig alt til det øjeblik, da han blev arresteret udenfor det lille værtshus ved Marseille."

"Min Gud, ja! Jeg ser endnu, hvordan det gik til, som om det var i går."

"Var det ikke under selve forlovelsesfesten?"

"Jo, og det måltid, der var begyndt så muntert, fik en sørgelig ende. En politibetjent med fire soldater trådte ind, og Dantès blev arresteret."

"Der ender alt, hvad jeg ved," sagde præsten. "Dantès kendte kun det, der vedrørte ham selv. Han så aldrig siden nogen af de fem personer, som jeg har nævnt, og hørte heller ikke tale om dem."

"Ja så! Da Dantès var arresteret, skyndte Morrel sig at indhente efterretninger. De var meget sørgelige. Den gamle gik hjem, tog grædende sit stadstøj af og gik frem og tilbage hele natten. Jeg selv, det tør jeg sige, fik ikke søvn i mine øjne. Det gjorde mig ondt for den stakkels fader, og ethvert af hans trin forårsagede mig smerte, som om han havde sat foden på mit bryst. Næste dag kom Mercédès til Marseille for at bede hr. de Villefort om hans beskyttelse, men det hjalp ikke. Ved den lejlighed aflagde hun et besøg hos oldingen. Da hun så, hvor ulykkelig han var, og hørte, at han hverken havde sovet eller spist, ville hun tage ham med for at passe ham, men den gamle sagde: "Nej, min dreng vil først skynde sig herhen, hvis han bliver løsladt, og hvad ville han sige, hvis jeg ikke ventede på ham her?" Jeg hørte det ude på gangen, for jeg ønskede, at Mercédès måtte få den gamle mand til at følge med. Hans trin, der om natten lød over mit hoved, gav mig ikke et øjebliks ro."

"Men De gik ikke selv op for at trøste ham?" spurgte præsten.

"Ak, herre," svarede Caderousse. "Man kan kun trøste dem, der vil lade sig trøste, og det ville han ikke. Det var for resten

også, som om han ikke kunne lide synet af mig, men en nat, da jeg hørte ham græde, kunne jeg ikke lade være, men gik derop. Da jeg kom til hans dør, hulkede han ikke mere, han bad. Rørende bønner og ord, der kun udtrykte gudsfrygt og en ulidelig smerte, og jeg måtte sige til mig selv: "Gud være lovet, at jeg ikke har børn," for hellere ville jeg kaste mig i havet for at få en ende på mine lidelser end føle en sådan fortvivlelse som denne gamle mand."

"Stakkels fader!" mumlede præsten.

"Dag for dag levede han mere ensomt og afsondret, undertiden kom hr. Morrel og Mercédès for at besøge ham, men hans dør var lukket, og skønt jeg var vis på, at han var hjemme, svarede han ikke. En dag, da han mod sædvane havde modtaget Mercédès, og det stakkels barn, der selv var fortvivlet, forsøgte på at trøste ham, sagde han til hende:

'Tro mig, barn, han er død, og i stedet for at vi venter på ham, er det ham, der venter på os. Jeg er ikke så ulykkelig som du, jeg er gammel og vil først gense ham.'

Hvor god man end er, holder man dog op med at se de mennesker, der bedrøver os. Dantès blev til sidst ganske alene. Jeg så kun fremmede, der af og til kom deroppe fra med slet skjulte pakker. Jeg fik siden at vide, hvad det var for pakker: han solgte efterhånden alt, hvad han havde, for at kunne leve. Endelig havde den gamle intet mere at sælge. Han skyldte husleje for to halvår, man truede med at smide ham ud, og han bad om frist i en uge, hvad han også fik. Jeg fik det at vide af værten, der lige efter kom ind hos mig. De tre første dage hørte jeg oldingen som sædvanligt, men den fjerde dag hørte jeg intet. Jeg vovede mig derop. Døren var lukket, men gennem

nøglehullet så jeg ham bleg og afkræftet, og da jeg mente, han var meget dårlig, underrettede jeg straks hr. Morrel og Mercédès. Begge skyndte sig at komme, hr. Morrel bragte en læge med, lægen beordrede diæt. Jeg var til stede og glemmer aldrig den gamle mands smil ved dette. Fra det øjeblik åbnede han sin dør, han havde en undskyldning for ikke at spise: Lægen havde beordret diæt."

Abbeden drog et dybt suk.

"Historien interesserer Dem, ikke sandt, min herre?" sagde Caderousse.

"Jo," svarede abbeden, "den er rørende."

"Mercédès kom igen, hun fandt ham så forandret, at hun som første gang ville lade ham føre hjem til sig. Det var også hr. Morrels mening, og han ville lade ham føre bort med magt, men den gamle skreg, så de blev bange. Mercédès blev ved hans seng. Hr. Morrel gik bort, idet han efterlod en pung på hylden over kaminen. Men den gamle påberåbte sig på lægens ordre og ville ikke spise. Endelig døde han efter ni dages fortvivlelse og forbandende dem, der havde været årsag til hans ulykke. Han sagde til Mercédès: "Hvis De igen får Edmond at se, så sig, at jeg velsignede ham, da jeg døde.""

Abbeden rejste sig med en rystende hånd mod struben, der snørede sig sammen. "Og De tror, at han er død –?"

"Af sult, min herre. Af sult!" sagde Caderousse, "Jeg tør indestå for det, så vist som vi to er kristne."

Abbeden greb krampagtigt vandglasset, der endnu var halvt fuldt, tømte det og satte sig igen med røde øjne og blege kinder. "Det var en frygtelig ulykke!" sagde han med halvkvalt stemme.

"Så meget mere frygtelig, som mennesker alene har forvoldt den."

"Lad os gå over til menneskene," sagde abbeden, "men husk," vedblev han med en næsten truende mine, "at De har forpligtet Dem til at sige mig alt. Hvem er da skyld i sønnens og faderens død?"

"To mennesker, der misundte ham, min herre. Den ene hans kærlighed, den anden hans stilling: Fernand og Danglars."

"Fortæl hvordan de viste denne misundelse."

"De angav Edmond som bonapartistisk agent."

"Hvilken af dem var den virkelig skyldige, hvem angav ham?"

"De var begge skyldige, min herre. Den ene skrev brevet, den anden leverede det på posthuset."

"Og hvor blev det brev skrevet?"

"I værtshuset dagen før brylluppet."

"Det er godt! Det er godt!" mumlede abbeden. "O, Faria! Faria! Hvor kendte du ikke menneskene og deres handlinger!"

"Hvadbehager?" spurgte Caderousse.

"Intet!" svarede præsten. "Bliv ved!"

"Det var Danglars, der skrev angivelsen med venstre hånd, for at man ikke skulle kende hans skrift, og det var Fernand, der sendte den."

"Men," råbte abbeden pludselig, "De var til stede, De?"

"Jeg?" sagde Caderousse forlegen. "Hvem har sagt, at jeg var til stede?"

Abbeden indså, at han var gået for vidt.

"Ingen," svarede han, "men for at være så godt inde i de omstændigheder, må De selv have været vidne til dem."

"Det er sandt," sagde Caderousse med kvalt stemme. "Jeg var til stede."

"Og De satte Dem ikke imod denne nederdrægtighed?" sagde abbeden. "De er altså deres medskyldige?"

Caderousse svarede: "Tænk på, at de havde givet mig så meget at drikke, at jeg var helt væk. Jeg protesterede, så godt som man kan i den tilstand, men de svarede, at det kun var spøg, og at denne spøg ingen følger kunne have."

"Dagen efter så De jo, at den havde følger. De sagde intet, skønt De var til stede, da han blev arresteret?"

"Ja, jeg var til stede, og jeg ville sige alt, men Danglars holdt mig tilbage og sagde: "Hvis han er skyldig, hvis han virkelig har været i land på Elba, virkelig har modtaget et brev til den bonapartistiske komité i Paris, og man finder dette brev hos ham, vil de, der har taget sig af ham, blive anset for hans medskyldige." – Jeg var bange for politik. Jeg tav, det var fejhed, jeg nægter det ikke, men det var ingen forbrydelse."

"Jeg forstår det, De lod stå til, det er det hele."

"Ja," vedblev Caderousse, "og det bebrejder jeg mig både nat og dag. Jeg beder ofte Gud om at tilgive mig, det forsikrer jeg Dem, og det så meget mere, som denne handling, den eneste, som jeg har alvorlig grund til at bebrejde mig i hele mit liv, uden tvivl er årsag til min modgang. Jeg må bøde for et øjebliks egenkærlighed, og det er det, jeg altid siger til min kone, når hun beklager sig: 'Ti stille, kone, det er Guds vilje.'"

Og Caderousse bøjede hovedet med alle tegn på oprigtig anger.

"Det er godt," sagde abbeden. "De har været oprigtig i Deres fortælling; når man således anklager sig selv, fortjener man

tilgivelse."

"Ulykkeligvis," sagde Caderousse, "er Edmond død uden at have tilgivet mig."

"Han kendte ikke sammenhængen," sagde abbeden.

"Men han kender den måske nu!" svarede Caderousse. "Man siger jo, at de døde ved alt."

Der blev et øjebliks tavshed. Abbeden havde rejst sig og gik tankefuld frem og tilbage i værelset, vendte tilbage til sin plads og satte sig igen.

"De har allerede et par gange nævnt Morrel," sagde han, "hvad var det for en mand?"

"Ejeren af *Farao*, Dantès' reder."

"Og hvilken rolle har den mand spillet i denne sørgelige sag?" spurgte abbeden.

"En ærlig, modig og velvillig mands rolle, min herre. Mange gange anvendte han sin indflydelse for Edmond. Da kejseren vendte tilbage, skrev, bad og truede han, så han til sidst blev forfulgt som bonapartist. Over ti gange kom han som sagt til Dantès' fader for at tage ham i sit hus, og jeg siger Dem endnu engang, at han en eller to dage førend hans død lod sin pung ligge på den gamles kaminhylde med så mange penge, at man kunne betale hele gælden og en anstændig begravelse, så at den stakkels gamle mand i det mindste kunne dø, som han havde levet, uden at skylde nogen noget. Pungen har jeg, en stor, fileret pung af rødt silke."

"Og lever denne Morrel endnu?"

"Ja," svarede Caderousse.

"Så er han vel en rig og glad mand, som Himlen har velsignet?" spurgte præsten.

Caderousse smilede bittert. "Ja, lige så lykkelig som jeg," sagde han.

"Hvordan? Er hr. Morrel ulykkelig?" råbte abbeden.

"Han er næsten fattig, og hvad værre er, han er nær ved at blive vanæret."

"Og hvordan det?"

"Ja," svarede Caderousse, "det hænger sådan sammen: Efter femogtyve års arbejde, efter at have erhvervet sig et hæderligt navn blandt de handlende i Marseille, blev hr. Morrel ruineret i bund og grund. Han mistede i to år fem skibe, mistede mange penge ved fallitter og har nu intet andet håb end den samme *Farao*, som stakkels Dantès styrede, og som ventes tilbage fra Indien med en ladning cochenille og indigo. Hvis dette skib forliser som de andre, er han ødelagt."

"Har den ulykkelige mand kone og børn?"

"Ja, han har en kone, som er en helgeninde. Han har en datter, der skulle ægte en mand, som hun elskede, men hvis familie ikke ville tillade, at han giftede sig med en fattig mands datter, og han har en søn, som er løjtnant i hæren. Men De begriber nok, at det snarest gør det værre. Hvis han var alene, ville han skyde sig og alt være forbi."

"Det er skrækkeligt!" mumlede præsten.

"Der kan De se, hvordan Gud belønner dyden," sagde Caderousse. "Jeg for eksempel, der kun har gjort en slet handling, er fattig. Jeg vil, når jeg har set min stakkels kone dø af feber, uden at jeg kan gøre noget for hende, dø af sult ligesom Edmonds fader, mens Fernand og Danglars har masser af penge."

"Og hvordan det?"

"Fordi lykken bestandig har været med dem, mens den altid er retskafne folk mod."

"Hvad er der blevet af Danglars, den største forbryder, ophavsmanden til det hele?"

"Hvad der er blevet af ham? Han har forladt Marseille. Ved hjælp af en anbefaling fra hr. Morrel, der ikke kendte noget til hans forbrydelse, fik han en stilling hos en spansk bankier. Under krigen med Spanien påtog han sig leverancer til den franske hær og gjorde sin lykke. Med de penge, han tjente, spekulerede han, hans formue formerede sig betydeligt, og som enkemand efter sin principals datter, som han havde ægtet, giftede han sig med madame Nargonne, en datter af hr. de Servieux, kammerherre hos den nuværende konge. Han er nu blevet millionær og adlet, så han nu er grev de Danglars, har et hus i Rue Montblanc, ti heste, seks tjenere i sit forgemak, og Gud ved hvor mange millioner i kassen."

"Jaså!" sagde abbeden i en besynderlig tone. "Og er han lykkelig?"

"Lykkelig? Hvem kan sige det? Lykke og ulykke er væggenes hemmeligheder. Væggene har øren, men ingen tunge, ja, hvis en stor formue gør lykkelig, er Danglars lykkelig."

"Og Fernand?"

"Med Fernand er det noget andet."

"Men hvordan har en stakkels katatonisk fisker uden formue, uden opdragelse, kunnet gøre lykke. Jeg må tilstå, det går over min forstand."

"Også over alle andres! Der må være en hemmelighed i hans liv, som ingen andre kender."

"Men sig mig da hvordan. Har han opnået en stor formue, eller er han steget til en høj rang?"

"Begge dele, herre! Han har både en stor formue og høj rang."

"Det er et eventyr, som De fortæller mig," sagde abbeden.

"Ja, det lyder eventyrligt, men hør nu bare, så vil De forstå. Fernand var lige blevet taget til soldat. Bourbonerne lod ham blive i Catalonien, men Napoleon kom tilbage. Der blev befalet en særlig udskrivning, og Fernand blev nødt til at rejse. Jeg måtte også af sted, men da jeg var ældre end Fernand og lige blevet gift, blev jeg blot sendt til kysten. Fernand kom til de aktive tropper, nåede grænsen med sit regiment og var med i slaget ved Ligny. Natten efter slaget var han ordonnans hos en general, der stod i hemmelig forbindelse med fjenden. Han foreslog Fernand at følge med, Fernand modtog tilbuddet, forlod sin post og fulgte generalen. Det, der ville have fået Fernand stillet for en krigsret, hvis Napoleon var blevet på tronen, var en anbefaling hos bourbonerne. Han vendte tilbage til Frankrig som underløjtnant, og da generalen, der selv var i høj gunst, vedblev at beskytte ham, blev han kaptajn 1823, da krigen med Spanien begyndte, det vil sige, da Danglars vovede sine første spekulationer. Fernand var spanier, han blev sendt til Madrid for at undersøge den ånd, der herskede blandt hans landsmænd. Der fandt han Danglars, havde en samtale med ham, lovede sin general hjælp af royalisterne i hovedstaden og provinserne, modtog løfter, gjorde overenskomster, førte sit regiment ad veje, som han alene kendte, til passer, der blev forsvaret af royalisterne, og gjorde under dette korte felttog sådanne tjenester, at han efter indtagelsen af Trocadero blev oberst, modtog æreslegionen og blev udnævnt til baron."

"Å, skæbne! Skæbne!" mumlede abbeden.

"Ja, men det er ikke alt. Da krigen med Spanien var forbi, så det ud til, at Fernands bane ville blive standset ved den lange fred, der efter al sandsynlighed ville herske i Europa. Kun Grækenland var uroligt og i krig med tyrkerne, det kæmpede for sin uafhængighed. Alles øjne var henvendt på Athen, det var blevet mode at beklage og hjælpe grækerne. Uden åbent at understøtte dem tålte den franske regering dog, at enkelte franske militære tog derned. Fernand søgte og fik tilladelse til at tage tjeneste i Grækenland, men hørte dog stadig til den franske hær. Nogen tid efter hørte man, at baron Morcerf, det var det navn, han førte, var trådt i tjeneste hos Ali Pasha som generalinspektør. Ali Pasha blev, som De ved, dræbt, men før han døde, belønnede han Fernands tjenester og efterlod ham en betydelig sum, med hvilken Fernand vendte tilbage til Frankrig, hvor hans grad som generalløjtnant blev stadfæstet."

"Så at han nu er –?" spurgte abbeden.

"Så at han nu," vedblev Caderousse, "er greve, deputeret og ejer et prægtigt hotel i Paris i Rue Heller nr. 27."

Abbeden åbnede munden, tav et øjeblik som et menneske, der betænker sig, men gjorde en anstrengelse og sagde:

"Og Mercédès? Jeg har hørt, at hun er forsvundet."

"Forsvundet," sagde Caderousse, "ja, som solen forsvinder, for næste dag at stå mere strålende op."

"Har hun da også gjort lykke?" spurgte abbeden med et ironisk smil.

"Mercédès er en af de fornemste damer i Paris," svarede Caderousse.

"Bliv ved!" svarede abbeden. "Jeg synes, det er som en drøm. Men jeg har selv set så besynderlige ting, at det, De fortæller mig, forbavser mig mindre."

"Mercédès var i begyndelsen fortvivlet over den begivenhed, der havde berøvet hende Edmond. Jeg fortalte, hvorledes hun bønfaldt Villefort, og hvor god hun var mod Edmonds fader. Midt i sin fortvivlelse fik hun en ny sorg ved Fernands afrejse. Fernand, hvis forbrydelse hun ikke kendte, og som hun betragtede som en broder, drog bort, Mercédès var alene."

"Tre måneder gik for hende under gråd og klage, hun hørte hverken fra Edmond eller Fernand, så kun en gammel mand, der var ved at dø af sorg. En aften, efter at hun, som hun plejede, havde siddet hele dagen ved korsvejen mellem Marseille og cataloniernes by, vendte hun tilbage mere nedslået, end hun plejede. Pludselig syntes hun, at hun hørte trin, hun vendte sig ængstelig og så Fernand komme i sin underløjtnantsuniform. Det var som en del af hendes henrundne liv, der vendte tilbage. Mercédès greb Fernands hænder med en henrykkelse, som han antog for kærlighed, men som var glæde over ikke mere at være ene i verden, og at se en gammel ven igen efter så mange ensomme og sorgfulde timer. Desuden hadede hun ikke Fernand, han var hende nærmest ligegyldig, hun elskede jo en anden, men denne var jo borte, måske død. Ved at tænke på det brast Mercédès i gråd og mindedes, hvordan den gamle Dantès stadig havde sagt: 'Hvis Edmond ikke er død, ville han være vendt tilbage.' Den gamle mand døde som sagt, ellers var Mercédès måske aldrig blevet en andens kone. Han ville bestandig have bebrejdet hende hendes utroskab. Det vidste Fernand og vendte først tilbage, da den

gamle var død. Nu var han løjtnant. Ved den første afrejse havde han ikke talt et ord til Mercédès, ved den anden erindrede han hende om, at han elskede hende. Mercédès forlangte endnu seks måneder for at vente på Edmond.

"Tænk," sagde abbeden med et bittert smil, "virkelig atten måneder i alt. Kan den mest tilbedte elsker forlange mere?"

Derpå mumlede han disse ord af den engelske digter:

"*Frailty, thy name is woman!* Note 2)"

"Seks måneder efter," vedblev Caderousse, "fandt vielsen sted i kirken des Accoules."

"Det var den samme kirke, hvor hun skulle have været viet til Edmond," mumlede præsten. "Det var kun brudgommen, der var blevet en anden, det var det hele."

"Mercédès blev altså gift," vedblev Caderousse, "men skønt hun i alles øjne syntes rolig, var han nær ved at besvime, da hun kom forbi det hus, hvor hun for nogle måneder siden blev forlovet med ham, som hun i sit hjerte stadig elskede. Fernand, der var lykkelig, men ikke rolig, jeg mærkede nok, at han bestandig var bange for, at Edmond skulle vende tilbage, søgte stadig at få sin kone til at forlade egnen og bosætte sig et sted, hvor de ikke skulle kæmpe mod farer og minder. Otte dage efter brylluppet rejste de."

"Har De set Mercédès siden?" spurgte abbeden.

"Ja, da krigen med Spanien begyndte. Det var i Perpignan, hvor Fernand havde ladet hende blive, hun havde jo sin søn at passe og undervise."

Abbeden skælvede.

"Ja," svarede Caderousse. "Den lille Albert."

"Men for at undervise sin søn måtte hun selv have fået en god opdragelse," vedblev den gejstlige, "det forekommer mig, at jeg har hørt af Dantès, at det var en simpel fiskers datter, smuk, men uden dannelse."

"Så kendte han ikke sin egen forlovede særlig godt. Mercédès kunne være blevet dronning, hvis det var skønhed og klogskab, der afgjorde det. Hun blev stadig rigere og udvikledes mere og mere, lærte at tegne, spille, kort sagt alt, for resten tror jeg kun, hun på den måde ville prøve at glemme. Måske har guld og ære trøstet hende, hun er grevinde, rig og alligevel -"

Caderousse tav.

"Alligevel? Hvad mener De?"

"Jeg er vis på, at hun ikke er lykkelig," sagde Caderousse.

"Hvorfor?"

"Da jeg selv var ulykkelig, troede jeg, at mine gamle venner ville yde mig hjælp. Jeg lod mig melde hos Danglars, men han ville ikke modtage mig. Jeg var hos Fernand, han lod en kammertjener give mig hundrede francs."

"De så ingen af dem?"

"Nej, madame de Morcerf så mig."

"Hvordan?"

"Da jeg forlod huset, faldt en pung ned for mine fødder, den indeholdt femogtyve louisd'orer. Jeg så op og så Mercédès lukke vinduet igen."

"Og hr. de Villefort?" spurgte abbeden.

"Han har aldrig været min ven! Ham har jeg aldrig kendt! Ham har jeg aldrig bedt om noget!"

"Men ved De ikke, hvad der er blevet af ham, og hvor stor skyld han har i stakkels Edmonds ulykke?"

"Nej, jeg ved, at han kort efter ægtede frøken de Meran og straks derpå forlod Marseille. Lykken har sikkert tilsmilet ham ligesom de andre, uden tvivl er han rig ligesom Danglars og æret ligesom Fernand, jeg alene er fattig, elendig og glemt af Gud."

"De tager fejl, min ven," sagde abbeden. "Gud kan undertiden synes at glemme, men han kommer, når nøden er størst, og her er et bevis på det."

Derpå tog abbeden diamanten op af lommen og rakte Caderousse den.

"Værsgod!" sagde han. "Tag mod denne diamant, den tilhører Dem."

"Hvad? Mig alene?" råbte Caderousse. "Er det Deres spøg?"

"Diamanten skulle deles mellem Edmonds venner. Edmond havde kun Dem, der kan altså ingen deling finde sted, og jeg håber, at denne sum vil være tilstrækkelig til at hjælpe Dem på benene igen."

"Åh!" sagde Caderousse, idet han frygtsom strakte den ene hånd ud og med den anden tørrede sveden af sin pande. "Driv ikke spøg med en mands lykke og fortvivlelse!"

"Jeg véd både, hvad lykke og fortvivlelse er, og jeg spøger ikke med disse følelser!" svarede abbeden. "Tag den, men til gengæld -"

Caderousse, der allerede berørte diamanten, trak hånden tilbage. Abbeden smilede.

"Til gengæld," vedblev han, "skal De give mig den røde silkepung, som hr. Morrel lod tilbage på den gamle Dantès' kaminhylde."

Caderousse, der blev mere og mere forbavset, gik hen til et stort egeskab, åbnede det og gav abbeden en lang pung af rødt falmet silke, forsynet med to kobberringe, som engang havde været forgyldte. Abbeden tog den og gav Caderousse diamanten.

"De er en Guds mand," råbte Caderousse. "Ingen vidste, at Edmond havde leveret Dem den diamant, og De kunne have beholdt den."

Abbeden sagde ved sig selv: "Det lader virkelig til, at du ville have gjort det."

Han rejste sig og tog hat og handsker.

"Alt, hvad De har sagt mig, er altså sandt? Jeg kan stole på det i enhver henseende?"

"Hr. abbed," sagde Caderousse, "De ser i den krog et billede af Frelseren. Jeg vil sværge ved dette, ved min sjæls salighed, ved min tro, at jeg har sagt Dem alt, som det er passeret, og som menneskenes engel vil sige det til Gud på dommedag."

"Det er godt!" sagde abbeden overbevist ved den tone, hvori Caderousse talte. "Gid denne gave må være Dem til nytte. Farvel! Jeg trækker mig tilbage fra menneskene, der gør hinanden så meget ondt."

Og abbeden, der næsten ikke kunne standse Caderousses glædesudbrud, åbnede selv døren, gik ud, steg til hest, hilste kromanden, der gjorde den ene bøjning efter den anden, og red bort samme vej, han var kommet. Da Caderousse vendte tilbage, så han Carconte bag ved sig, blegere og mere skælvende end sædvanlig.

"Er det, jeg har hørt, virkelig sandt?"

"Hvad? At han gav os alene diamanten?" sagde Caderousse næsten forrykt af glæde.

"Ja!"

"Fuldkommen sandt! Her er den!"

Konen betragtede ham et øjeblik, derpå sagde hun med dæmpet stemme: "Men hvis den er falsk?"

Caderousse vaklede og var ved at falde. "Falsk?" mumlede han. "Falsk? Hvorfor skulle det menneske have givet mig en falsk diamant?"

"For at få din hemmelighed uden at betale for den, tosse!" Caderousse stod et øjeblik ganske forvirret under vægten af denne mistanke.

Han tog sin hat, som han satte på det røde lommetørklæde, han havde bundet om hovedet. "Det vil vi få at se!"

"Og hvordan?"

"Der er marked i Beaucaire. Der er juvelerer fra Paris. Jeg vil derhen for at vise dem den. Pas på huset, kone, om to timer er jeg tilbage." Og Caderousse forlod huset, ilede ad vejen modsat den, som den ukendte havde taget.

"Halvtreds tusind francs!" mumlede Carconte, da hun var blevet alene, "det er penge, men det er ingen rigdom."

5. Fængselslisterne

Dagen efter den scene, vi nu har fortalt, trådte en mand på tredive eller toogtredive år, klædt i blå kjole med gule Nankins benklæder og hvid vest, ind hos mairen i Marseille. Både med hensyn til væsen og udtale lignede han en englænder.

"Min herre," sagde han, "jeg er første kommis fra handelshuset Thomson og French i Rom. Vi har i ti år stået i forbindelse med huset Morrel og Søn i Marseille, vi har hen mod hundrede tusind francs i firmaet og er begyndt at blive bange, da der siges, det ikke er solidt. Jeg er kommet lige fra Rom for at forlange oplysninger om dette hus."

Mairen svarede: "Jeg ved, at ulykken i de sidste fire eller fem år bestandig har forfulgt hr. Morrel. Han har efterhånden mistet fire eller fem skibe og tabt meget ved tre eller fire fallitter, men skønt jeg selv har en halv snes tusind francs til gode hos ham, kan jeg ikke give nogen oplysning om hans formue. Spørg mig som maire, hvad jeg tænker om hr. Morrel, og jeg vil svare, at det er en hæderlig mand, som hidtil har opfyldt alle sine forpligtelser med den strengeste nøjagtighed. Det er alt, hvad jeg kan sige Dem. Hvis De vil vide mere, må De henvende Dem til hr. de Boville, inspektør over fængslerne. Han bor i Rue Nouailles nr. 16. Han har, så vidt jeg ved, to hundrede tusind francs stående i huset Morrel. Hvis der virkelig er noget at frygte, vil De, da denne sum er langt mere betydelig end min, uden tvivl få bedre efterretninger af ham."

Englænderen lod til at påskønne denne diskretion og gik hen til den angivne gade.

Hr. de Boville var i sit kabinet. Da englænderen så ham, gjorde han en bevægelse, der røbede overraskelse og syntes at tilkendegive, at det ikke var første gang, han traf hr. de Boville. Hvad denne angik, var han åbenbart så ophidset, at han slet ikke var i stand til at erindre noget i den retning. Englænderen spurgte ham roligt om omtrent det samme som hos mairen i Marseille.

"Ak!" råbte hr. de Boville. "De har al grund til at være bange. Jeg ulykkelige havde anbragt to hundrede tusind francs i huset Morrel. Det var min datters medgift, og jeg havde i sinde at gifte hende bort om fjorten dage. Disse to hundrede tusind francs var opsagt og skulle udbetales, de hundrede tusind den femtende i næste måned. Jeg havde underrettet hr. Morrel om, at de skulle udbetales nøjagtig til bestemt tid, og nu har han været her for en halv time siden for at sige, at hvis hans skib *Farao* ikke var kommet tilbage den femtende, ville det være ham umuligt at betale mig."

"Men," sagde englænderen, "det ser kun ud som en udsættelse."

"Det ser snarere ud som en fallit!" råbte hr. de Boville fortvivlet.

Englænderen lod til at tænke et øjeblik, derpå sagde han: "Altså frygter De virkelig for tab?"

"Jeg betragter den sum som tabt!"

"Godt, jeg køber den af Dem."

"De?"

"Ja, jeg!"

"Men uden tvivl med stor rabat?"

"Nej, for to hundrede tusind francs. Den art forretninger indlader vi os ikke på."

"Og De betaler kontant?"

"Ja."

Englænderen tog en pakke banknoter op af lommen. Omtrent det dobbelte af den sum, hr. de Boville var bange for at tabe. Et lysglimt for over hr. de Bovilles ansigt, men han dæmpede sin bevægelse og sagde: "Jeg må advare Dem, De vil sikkert ikke få seks procent af Deres penge."

"Det kommer ikke mig ved," svarede englænderen, "men derimod huset Thomson og French, i hvis navn jeg handler. Måske er de interesserede i en konkurrents fallit. I hvert fald er jeg rede til at give Dem pengene mod en kvittering og så naturligvis de sædvanlige procenter, som mæglerne plejer at få."

"Ja, det er jo kun rimeligt," sagde hr. de Boville. "Halvanden er det sædvanlige, men De kan få to, tre, fem, eller hvad De vil, sig bare til."

Englænderen svarede smilende: "Det er med mig som med huset. Jeg gør ikke den slags forretninger. Nej, min provision er af en ganske anden slags."

"Så tal da, min herre."

"De er inspektør over fængslerne?"

"Det har jeg været i fjorten år."

"Der findes vel lister over fangerne?"

"Naturligvis."

"Til disse lister er der vedføjet bemærkninger angående fangerne?"

"Hver fange har sin rubrik."

"Ser De. Jeg er i Rom blevet opdraget af en stakkels djævel af en abbed, der pludselig forsvandt. Jeg har siden fået at vide, at han var indespærret i slottet If, og jeg ville gerne vide omstændighederne ved hans død."

"Hvad hed han?"

"Abbed Faria."

"Jeg husker ham tydeligt," råbte hr. de Boville. "Han var forrykt."

"Man påstod det."

"Ja, det er helt sikkert."

"Måske, men hvordan viste det sig?"

"Han påstod, at han vidste, hvor der var en umådelig skat, og tilbød regeringen de tåbeligste summer, hvis man ville løslade ham."

"Den arme djævel, og han er død?"

"Ja, for omtrent fem eller seks måneder siden, i februar."

"De har en god hukommelse, da De således kan erindre de enkelte omstændigheder."

"Jeg husker det, fordi han døde under så mærkelige omstændigheder."

"Må man vide disse omstændigheder?" spurgte englænderen, der trods den tilsyneladende ro ikke kunne skjule sin nysgerrighed.

"Ja, nu skal De høre. Abbedens fængsel var omtrent halvtreds fod fra et andet, hvor der sad en gammel bonapartistisk agent, en af dem, der havde bidraget til, at usurpatoren vendte tilbage i 1815, en meget forvoven og farlig karl."

"Virkelig?" sagde englænderen.

"Ja," svarede hr. de Boville. "Jeg har selv haft lejlighed til at se det menneske i 1816 eller 1817, og man gik aldrig ned i hans fængsel uden soldater, det gjorde et dybt indtryk på mig, og jeg glemmer aldrig hans ansigt."

Englænderen smilede næsten umærkeligt. "Og De siger, at disse to fængsler -"

"Var adskilte ved et rum på halvtreds fod, men det lader til, at denne Edmond Dantès -"

"Hed det farlige menneske sådan?"

"Edmond Dantès. Ja, det lod til, at denne Edmond Dantès havde skaffet sig redskaber eller også lavet redskaber. Man fandt nemlig en underjordisk gang, ved hjælp af hvilken de to fanger havde adgang til hinanden."

"Denne gang blev vel lavet for at hjælpe dem til at flygte?"

"Netop! Men abbed Faria blev angrebet af katalepsi og døde."

"Jeg forstår det. Det måtte forstyrre planen."

"Ja, for den døde," svarede hr. de Boville, "men ikke for den levende. Denne Dantès fik tværtimod ved denne lejlighed et middel til at fremskynde sin flugt. Han troede, at fangerne i slottet If blev begravede på en almindelig kirkegård, han slæbte nemlig den døde til sin celle, tog plads i den sæk, man havde syet ham ind i, og ventede på øjeblikket, da han skulle begraves."

"Det var et forvovent middel, der tyder på mod," svarede englænderen.

"Det var som sagt et meget farligt menneske. Heldigvis har han selv sørget for, at regeringen ikke behøver at frygte ham mere."

"Hvordan?"

"Forstår De det da ikke?"

"Nej."

"Slottet If har ingen kirkegård, man kaster ganske simpelt de døde i havet, efter at man først har fastgjort en seksogtredive punds kugle ved deres ben."

"Og så?" sagde englænderen, som om han endnu ikke forstod ham.

"Ja, man kastede ham i havet."

"Er det muligt?" udbrød englænderen.

"Ja," vedblev inspektøren. "Tænk, hvor forbavset han er blevet, da han følte, at han blev kastet ned fra klipperne. Jeg gad set hans ansigt i det øjeblik."

"Det ville have været umuligt."

"Det er nu også lige meget," sagde hr. de Boville, som visheden om at få sin formue igen havde bragt i det muntreste lune, "jeg kan forestille mig det."

Han lo støjende.

"Jeg med," sagde englænderen. "Han druknede altså?"

"Naturligvis!"

"Guvernøren blev altså befriet både for den farlige og den sindssyge?"

"Netop!"

"Men der må være ført en protokol over denne begivenhed?" spurgte engelskmanden.

"Ja, deres dødsmåde blev skrevet ned, ser De, måske det kunne være Dantès' slægtninge, hvis han havde nogen, magtpåliggende at få vished, om han var død eller levende."

"De, der skal arve ham, kan altså være sikre på, at han virkelig er død?"

"Men Gud, ja! Man vil attestere det, så snart det forlanges."

"Godt!" sagde englænderen. "Men lad os vende tilbage til protokollerne."

"Det er sandt. Denne historie har fået os til at glemme dem. Om forladelse!"

"Forladelse? Hvorfor? For historien? Den var umådelig interessant."

"Virkelig. De ønsker altså at se, hvad der angår Deres stakkels abbed, der virkelig var blidheden selv."

"Det ville jeg meget gerne."

"Kom så med ind i mit studerekammer."

Begge gik nu ind i hr. de Bovilles studerekammer. Alt var virkelig i orden. Hvert register havde sit nummer. Inspektøren lod englænderen sætte sig i en lænestol, forelagde ham de protokoller, der angik slottet If, og gav ham tid til at gennemblade dem, mens han selv satte sig i en krog og læste en avis.

Englænderen fandt let den rubrik, der angik abbed Faria, men det lod til, at den historie, hr. de Boville havde fortalt, havde interesseret ham i høj grad. Efter at han havde læst de første artikler, vedblev han nemlig at blade i bogen, til han kom til rubrikken om Edmond Dantès. Der fandt han det hele, angivelsen, forhøret, Morrels ansøgning og Villeforts bemærkning, som lå løse derved. Han lagde ganske sagte angivelsen sammen, stak den i lommen, gennemlæste forhøret og så, at navnet Noirtier slet ikke stod der. Derpå læste han den begæring af 10. april 1815, hvor Morrel i den bedste hensigt (Napoleon regerede jo dengang), efter Villeforts råd udmalede de tjenester, Dantès havde vist kejserens sag, tjenester, som

Villeforts attester gjorde upåtvivlelige. Nu begreb han alt. Denne ansøgning til Napoleon, som Villefort havde gemt, var under den anden restauration blevet et frygteligt våben i den kongelige prokurørs hånd. Han forundrede sig nu ikke mere, da han ved at gennemblade protokollen fandt denne bemærkning ved siden af sit navn:

Edmond Dantès: *Rasende bonapartist, har taget virksom del i tilbagekomsten fra Elba. Må holdes i streng forvaring og skilt fra alle andre.*

Under disse linjer var der skrevet med en anden hånd:

Set ovenstående bemærkning. Ikke noget at gøre.

Ved at sammenligne den indklammede skrift med attesten under Morrels ansøgning blev han overbevist om, at det hele var skrevet af hr. de Villefort.

Hvad bemærkningen neden under angik, forstod englænderen, at den var af inspektøren, der havde haft medlidenhed med Dantès, men som ved de nærmere undersøgelser havde set, at der ikke var noget at stille op.

Inspektøren havde som allerede bemærket for ikke at forstyrre englænderen i hans undersøgelser om abbed Faria sat sig i en krog og læste *Den hvide Fane*. Han så derfor ikke, at den fremmede lagde den angivelse, som Danglars havde skrevet i lysthuset ved gæstgiverstedet, sammen og stak den i lommen, men han satte sikkert også alt for lidt pris på den lap papir og alt for megen pris på sine to hundrede tusind francs til, at han havde forhindret det, hvis han havde set det.

"Tak!" sagde englænderen, idet han lukkede protokollen. "Jeg har set, hvad jeg ønskede. Skriv så kun en kvittering, så skal jeg udbetale summen."

Han overlod sin plads ved skrivebordet til hr. de Boville, der satte sig og skyndte sig at skrive den forlangte kvittering, mens englænderen talte pengene op.

6. Huset Morrel

Den, der havde forladt Marseille nogle år før og var vendt tilbage på den tid, vi taler om, ville, hvis han havde kendt Morrels hus, have fundet det meget forandret. I stedet for det liv, den hygge og lykke, der plejede at herske i et velhavende hjem, i stedet for de glade ansigter bag gardinerne, kontorbetjentene med penne bag øret, i stedet for en gård, der genlød af råb og latter, ville han ved det første øjekast have fundet noget sørgeligt og dødt over de øde gange og den tomme gård. Af de talrige betjente, som man fordum så i kontoret, var der kun to tilbage. Den ene var tre- eller fireogtyve år, hed Emmanuel Richmond, og han var forelsket i hr. Morrels datter. Han var blevet i huset, hvor megen umage hans forældre end gjorde sig for at få ham derfra. Den anden var en gammel enøjet kasserer, kaldet Coclés, et øgenavn, som de unge mennesker, der før boede i denne summende bikube, der nu næsten var tom, havde givet ham, og som nu så fuldkommen havde afløst hans virkelige navn, at han efter al sandsynlighed ikke ville have vendt sig om, hvis man nu ville have kaldt ham ved hans rette navn.

Coclés var blevet i Morrels tjeneste, og der var foregået en besynderlig forandring i den brave mands stilling, han var både kasserer og tjener, men stadig den samme Coclés, god, tålmodig og hengiven, men ubøjelig hvad aritmetikken angik, det eneste punkt, hvor han ville have sat sig op mod hr. Morrel.

I denne bedrøvelighed var Coclés i øvrigt den eneste, der var forblevet rolig. Dog må man ikke tro, at denne ro var en følge af mangel på hengivenhed. Det var urokkelig overbevisning.

Ligesom rotterne forlader den synkende skude, sådan forlod alle disse betjente og skrivere efterhånden både pakhuse og skriveborde, men Coclés havde set dem drage bort uden endog at tænke på, hvad grunden var. Alt, hvad Coclés tænkte på, var tal, og i de tyve år, han havde været i hr. Morrels hus, havde han altid set udbetalinger ske i det åbne kontor og med den største nøjagtighed. Hidtil var der intet sket, der kunne rokke Coclés' overbevisning. Den sidste månedlige afregning havde fundet sted med den strengeste punktlighed. Coclés havde opdaget en fejl, hvorved hr. Morrel havde snydt sig selv for halvfjerds centimer, og samme dag havde han leveret de fjorten sous til hr. Morrel, der smilende havde taget mod dem og ladet dem falde i en skuffe, der næsten var tom.

"Coclés, De er perlen blandt alle kasserere!"

Og Coclés var gået fornøjet bort, for en ros af hr. Morrel, den bedste af alle retskafne mænd i Marseille, smigrede Coclés mere end et gratiale på halvtreds dalere. Men ved månedens slutning havde hr. Morrel tilbragt mange skrækkelige timer. Han havde opbrugt alle hjælpekilder, og han var af frygt for, at rygtet om hans uheld skulle udbrede sig i Marseille, rejst helt til markedet i Beaucaire for at sælge nogle ædelsten, der tilhørte hans kone og datter, samt en del af sit sølvtøj. Ved hjælp af dette offer var æren endnu en gang reddet, men kassen var fuldkommen tom. På grund af de svirrende rygter var det umuligt at få kredit, og for at kunne udbetale de hundrede tusind francs, som hr. de Boville skulle have den femtende i måneden, og de andre hundrede tusind, der var forfaldet den femtende i næste måned, havde Morrel intet andet håb end *Farao*s hjemkomst. Et andet skib, der havde lettet anker på samme tid som det, og

som var kommet lykkeligt i havn, havde bragt efterretning om det. Men dette skib, der ligesom *Farao* kom fra Calcutta, var ankommet for fjorten dage siden, mens man endnu ingen efterretning havde om *Farao*.

Således stod sagerne, da huset Thomson og Frenchs befuldmægtigede dagen efter, at han havde endt den vigtige forretning med hr. de Boville, indfandt sig i hr. Morrels hus. Emmanuel modtog ham. Denne, der gerne ville spare chefen for eventuelle kreditorer, forsøgte at udspørge den fremmede, der dog erklærede, at han ikke havde noget at sige hr. Emmanuel, og at det var hr. Morrel, han ønskede at tale med.

Emmanuel sukkede og kaldte på Coclés. Coclés kom, og Emmanuel bad ham føre den fremmede til hr. Morrel. Coclés gik foran, den fremmede fulgte efter. På trappen mødte de en smuk, ung pige på omkring sytten år; hun så forskræmt på den fremmede. Coclés lagde ikke mærke til denne ængstelige mine, der dog ikke var undgået den fremmede.

"Hr. Morrel er på sit værelse, ikke sandt, jomfru Julie?" spurgte kassereren.

"Jo, jeg tror det," sagde den unge pige nølende. "Se efter, Coclés. Og hvis min fader er der, så meld den herre."

"At melde mig vil være unyttigt, jomfru Morrel," sagde englænderen. "Hr. Morrel kender ikke mit navn. Det er kun nødvendigt at sige, at jeg er første kommis for huset Thomson og French i Rom, hvormed Deres hr. fader står i forbindelse."

Den unge pige blegnede og vedblev at gå ned ad trappen, mens Coclés og den fremmede fortsatte ud. Hun gik ind i kontoret, hvor Emmanuel opholdt sig, og Coclés åbnede med en nøgle, som han var i besiddelse af, og som røbede, hvilken tillid

hans herre havde til ham, en dør, førte den fremmede ind i et forværelse, åbnede en anden dør, som han lukkede efter sig, og efter at han havde ladet huset Thomson og Frenchs fuldmægtig alene et øjeblik, vendte han tilbage og tilkendegav ham med et vink, at han kunne træde ind. Englænderen fandt hr. Morrel siddende ved sit skrivebord foran den frygtelige hovedbog. Da hr. Morrel så den fremmede, lukkede han bogen, rejste sig og bød ham en stol og satte sig, da den fremmede havde taget plads.

Fjorten år havde betydeligt forandret den værdige handelsmand, der var seksogtredive år gammel ved begyndelsen af denne historie, men nu nær ved de halvtreds. Hans hår var blevet hvidt, hans pande furet. Hans blik, der før var fast og bestemt, var blevet ustadigt og frygtsomt. Englænderen betragtede ham med nysgerrighed blandet med deltagelse.

"Min herre," sagde Morrel, der befandt sig ilde ved denne påfaldende undersøgelse, "De har ønsket at tale med mig?"

"Ja, hr. Morrel. De véd, på hvis vegne jeg kommer, ikke sandt?"

"De kommer for huset Thomson og French, har min kasserer sagt mig."

"Netop! huset Thomson og French har i løbet af denne og næste måned tre eller fire hundrede tusind francs at betale i Frankrig, og da det kender Deres nøjagtighed, har det samlet så mange af Deres veksler, som det har kunnet overkomme, og håber på en prompte udbetaling, eftersom de forfalder."

Morrel udstødte et suk og fo'r med hånden over panden, der var dækket med sved.

"De har altså veksler, der er underskrevet af mig?" spurgte hr. Morrel.

"Ja, temmelig mange penge."

"Hvor stor er summen?" spurgte hr. Morrel med en stemme, som han forsøgte at give fasthed.

"Her er for det første," sagde englænderen, idet han trak en pakke op af lommen, "en kvittering på to hundrede tusind francs fra hr. de Boville, inspektør over fængslerne. Skylder De hr. Boville denne sum?"

"Ja! Halvdelen den femtende i denne måned og halvdelen den femtende i næste."

"Det er rigtigt! Her er desuden veksler på toogtredive tusind fem hundrede francs, underskrevet af Dem og overdraget til os."

"Jeg kender dem," sagde hr. Morrel, hvem blodet steg til hovedet, da han tænkte på, at han for første gang i sit liv ikke kunne honorere sin underskrift. "Er det alt?"

"Nej! Jeg har endnu disse veksler, der er forfaldne i slutningen af næste måned, de er overdraget til os af husene Pascale, Wild og Turner i Marseille, de beløber sig til omtrent femoghalvtreds tusinde fem hundrede francs."

Det er umuligt at beskrive, hvad hr. Morrel led, mens den fremmede opregnede alt det.

"To hundrede og syvogfirs fem hundrede francs!" gentog han mekanisk.

"Ja," sagde englænderen efter et øjebliks tavshed, "jeg vil ikke skjule for Dem, hr. Morrel, at rygtet går i Marseille, at De trods Deres retskaffenhed ikke er i stand til at opfylde Deres forpligtelser."

Ved denne erklæring blev hr. Morrel så bleg som et lig.

Han sagde: "Det er mere end fireogtyve år siden, jeg overtog forretningen efter min fader, der selv havde bestyret den i femogtredive år, og hidtil er ingen veksel, undertegnet af huset Morrel og Søn, blevet præsenteret uden straks at blive betalt."

"Ja, jeg ved det," svarede englænderen, "men tal oprigtigt som en mand af ære til en mand af ære. Kan De betale disse med samme nøjagtighed?"

Morrel betragtede manden, der talte til ham, med mere tillid, end han hidtil havde gjort.

"De skal få et ærligt svar på et ærligt spørgsmål. Ja, jeg betaler, hvis mit skib, som jeg håber, kommer lykkeligt i havn. Dets ankomst vil igen give mig den kredit, som de uheld, jeg har været udsat for, har berøvet mig, men hvis *Farao*, den sidste hjælpekilde, jeg har at stole på, forulykker -" Tårerne stod den stakkels reder i øjnene.

"Hvis denne sidste hjælpekilde slår fejl?" sagde englænderen.

"Nuvel," vedblev hr. Morrel, "det er tungt at sige, men jeg har prøvet ulykken og skal måske heller ikke spares for vanære: Ja, så tror jeg, at jeg bliver nødt til at ophøre med at betale."

"Har De da ingen venner, der i dette tilfælde kunne hjælpe Dem?" spurgte den fremmede.

Morrel smilede bedrøvet.

"I forretninger har man ingen venner."

"Det er sandt," mumlede englænderen. "De har altså intet håb?"

"Et eneste!"

"Det sidste?"

"Det sidste."

"Og når dette slår fejl?"

"Så er jeg ødelagt, ødelagt i bund og grund."

"Da jeg gik herind, sejlede et skib ind i havnen."

"Jeg ved det. En ung mand, som trofast er blevet her trods min ulykke, tilbringer en del af sin tid på en altan øverst oppe på mit hus i håb om først at kunne bringe mig en god nyhed. Han har fortalt mig, at det skib er løbet ind i havnen."

"Og det er ikke Deres?"

"Nej, det er et skib fra Bordeaux, *La Gironde*. Det kommer også fra Indien, men det er ikke det, jeg venter."

"Måske har det skib erfaret noget om *Farao* og bringer efterretninger."

"Behøver jeg at sige, at jeg næsten er lige så bange for at få efterretninger om min tremaster som for at blive i uvished. Uvished er håb."

Derpå tilføjede hr. Morrel med dæmpet stemme:

"Denne forsinkelse er ikke naturlig. *Farao* er rejst fra Calcutta den 5. februar, det burde have været her for en måned siden."

"Hvad er det?" sagde englænderen, idet han lyttede, "hvad betyder denne støj?"

"Min Gud!" Hr. Morrel blegnede. "Er der mere endnu?"

Der var virkelig opstået stor larm på trappen. Folk gik og kom, af og til hørtes et skrig. Morrel sprang op og ville gå hen for at åbne døren, men sank tilbage i sin lænestol.

De to mænd sad overfor hinanden. Morrel skælvede. Den fremmede betragtede ham med den dybeste medlidenhed. Der måtte ske noget, den fremmede syntes at høre, at nogen listede sagte op ad trappen, og et af trinnene standsede på afsatsen. En nøgle blev stukket i låsen, og man hørte døren knage.

"Der er kun to, der har nøglen til den dør," mumlede Morrel, "Coclés og Julie."

På samme tid blev den anden dør åbnet, og man så den unge pige, hun var bleg, og hendes kinder var våde af gråd. Morrel stod skælvende op og støttede sig til sin lænestol, han havde ikke kraft nok til at holde sig oprejst. Han ville spørge hende, men han havde ingen stemme mere.

"Å, fader," sagde den unge pige, idet hun foldede sine hænder, "tilgiv, at jeg må bringe dig dårlige nyheder."

Morrel blev skrækkelig bleg, Julie kastede sig i hans arme.

"Fader! Fader!" sagde hun. "Fat mod!"

"Er *Farao* forulykket?" spurgte hr. Morrel med kvalt stemme.

Den unge pige svarede ikke, men nikkede og gemte sit hoved ved faderens bryst.

"Og besætningen?" spurgte Morrel.

"Den er frelst," sagde den unge pige, "frelst af det skib fra Bordeaux, der lige er løbet ind i havnen."

"Tak, Gud!" sagde Morrel. "Det har i det mindste ramt mig alene!"

Hvor rolig englænderen end var, stod der dog tårer i hans øjne.

"Kom ind!" sagde Morrel. "Kom ind! Formodentlig er I alle uden for døren!"

Næppe havde han sagt disse ord, før madame Morrel trådte ind. Emmanuel fulgte efter hende, og i baggrunden så man syv eller otte halvnøgne sømænd. Ved synet af disse mennesker skælvede englænderen, han gjorde et skridt som for at gå hen mod dem, men han holdt sig tilbage og trådte hen i den mørkeste krog af værelset. Madame Morrel satte sig i

lænestolen og tog sin mands hånd, mens Julie blev stående og lænede sit hoved til hans bryst. Emmanuel var standset midt i værelset og syntes at være det led, som forbandt familien Morrel med søfolkene, der holdt sig ved døren.

"Hvordan gik det til?" spurgte Morrel.

"Træd nærmere, Penelon," sagde Emmanuel, "og fortæl, hvordan det gik til."

En gammel matros, der var brunet af solen under linjen, trådte frem, idet han drejede resterne af sin hat mellem hænderne.

"God dag, hr. Morrel," sagde han, som om han dagen i forvejen havde forladt Marseille og nu kom fra Aix eller Toulon.

"God dag, min ven," svarede Morrel, der trods alt måtte smile, "men hvor er kaptajnen?"

"Med hensyn til kaptajnen, hr. Morrel, da er han blevet syg tilbage i Palma, men med Guds hjælp har det ikke noget at betyde, og han vil være her om nogle dage lige så sund og frisk som De og jeg."

"Det er godt, tal nu, Penelon!" sagde hr. Morrel.

Penelon lod sin skrå glide fra den højre kind til den venstre, holdt hånden for munden, vendte sig om og sendte en spytklat ud i forværelset.

"Altså, hr. Morrel! Vi befandt os mellem Kap Blanc og Kap Boyador og sejlede for en rask kuling fra syd-sydost, efter at vi i otte dage havde haft blikstille, da kaptajn Gaumard nærmede sig til mig, jeg må bemærke, at han netop stod ved roret, og sagde: "Fa'er Penelon!" sagde han, "hvad mener du om de skyer dér?" Jeg betragtede dem netop i det samme. "Hvad jeg mener, kaptajn?" sagde jeg, "jeg mener, at de stiger noget hurtigere,

end jeg synes om, og at de er sortere, end det anstår skyer, som ikke har ondt i sinde." – "Det er også min mening, sagde kaptajnen, og jeg vil straks begynde at træffe mine forholdsregler. Vi har alt for mange sejl til den vind, der straks vil bryde løs." Nu lod han rebe sejlene. Det var på høje tid. Ordren var ikke så snart udført, førend stormen begyndte. "Vi har stadig for mange sejl," sagde kaptajnen, og snart efter sejlede vi kun for fokken og foremærssejlet. "Penelon," sagde kaptajnen til mig, "hvorfor ryster du på hovedet?" – "Det er," sagde jeg, "fordi jeg i Deres sted ikke ville blive stående på halvvejen." "Du har ret, du gamle," sagde han, "vi vil få et ordentligt vindstød." – "Kaptajn," sagde jeg, "den, der køber det, der samler sig dernede, for et vindstød, vil gøre en god handel. Det vil blive en ordentlig orkan, hvis jeg ellers forstår mig på noget." Det vil sige, man så vinden komme, som man ser støvet ved Montredon. Heldigvis havde den at gøre med en mand, der kendte den. – "Klar til at rebe foremærssejl!" råbte kaptajnen."

"Det var ikke nok i det farvand," sagde englænderen, "jeg havde strøget mærssejlet."

Denne faste, velklingende og uventede stemme fik alle de tilstedeværende til at fare sammen. Penelon holdt hånden over øjnene og betragtede den, der med en sådan bestemthed udtalte sig om hans kaptajns manøvrer.

"Vi gjorde mere end det, herre," sagde den gamle med en vis respekt, "vi strøg fokken med. Ti minutter efter strøg vi også klyveren og drev for." Englænderen rystede på hovedet.

"Skibet var alt for gammelt til, at man burde vove dette," sagde han.

"Det var netop det, der var ulykken. Da vi i tolv timer var blevet kastet hid og did, blev skibet læk. 'Penelon,' sagde kaptajnen, 'jeg tror, vi synker. Giv mig rorpinden, gamle, og gå ned i rummet.' Jeg gik op igen og råbte: 'Til pumperne!' men det var allerede for sent, vi tog fat, jo mere vi pumpede, jo mere vand trak skibet. Nu, efter at vi havde pumpet i fire timer, sagde jeg: 'Skal vi gå under, så lad os da gå under, man dør kun en gang.' – 'Er det det eksempel, du giver de andre, mester Penelon?' sagde kaptajnen. 'Godt, så vent bare.' Han gik bort for at hente et par pistoler i sin kahyt. 'Den første, der forlader pumpen, skyder jeg for panden!'"

"Det var godt," sagde englænderen.

"Der er intet, der opflammer modet som sund fornuft," vedblev sømanden, "og det så meget mere, som luften imidlertid var blevet klarere, og stormen havde begyndt at mindske en smule, men det er ikke desto mindre sandt, at vandet bestandigt steg, ikke meget, måske to tommer i timen. Ser De, det ser ud som ingenting, men i tolv timer bliver det ikke desto mindre fireogtyve tommer, og det er to fod. To fod og tre havde vi i forvejen, altså blev det fem fod. Men når et skib har fem fod vand i bugen, kan man anse det for vattersottigt."

"Det er nok nu," sagde kaptajnen, "og hr. Morrel vil ikke have noget at bebrejde os, vi har gjort alt, hvad vi kunne for at frelse skibet, nu må vi søge at redde menneskene. Til chaluppen, børn! Af sted! Gesvindt!"

"Hr. Morrel," vedblev Penelon, "vi holdt meget af *Farao*, men hvor meget en sømand end elsker sit skib, holder han dog mere af sit liv. Vi lod os det altså ikke sige to gange! Skibet syntes nu at jamre sig og sige: "Så gå da!" Og det løj ikke, det stakkels

Farao, vi følte, at det bogstaveligt sank under vore fødder. Kort sagt, i en fart var chaluppen i søen, og vi alle otte i den. Kaptajnen var den sidste. Han ville ikke forlade skibet, men jeg tog ham om livet og kastede ham ned til kammeraterne, hvorpå jeg selv sprang efter. Netop som jeg var sprunget ned, brast dækket med et brag, som om det havde været et skud af en otteogfyrre-punds. Ti minutter efter sank det med forstavnen, så med bagstavnen, drejede sig som en hund, der løber efter sin hale, og godnat, dermed er alt sagt, *Farao* var ikke mere!"

"Hvad os angår, da var vi tre dage uden mad eller drikke, og vi talte allerede om, hvem der skulle tjene de andre til føde, da vi fik øje på *La Gironde*. Vi gjorde signaler, skibet lagde bi, sendte sin chalup ud og tog os op. Se, således er det gået til, hr. Morrel! På ære, ikke sandt, I andre?"

En almindelig bifaldsmumlen tilkendegav, at de andre sluttede sig til denne malende skildring.

"Det er godt, mine venner," sagde Morrel. "I er brave folk, og jeg vidste i forvejen, at kun skæbnen er skyld i den ulykke, der har ramt mig. Det er Guds vilje og ikke menneskenes fejl. Sig mig nu, hvor megen hyre har I til gode?"

"Lad os da bare endelig ikke snakke om det, hr. Morrel."

"Tværtimod! Det må vi jo tale om," sagde rederen med et sørgmodigt smil.

"Vi har til gode for tre måneder."

"Coclés, betal hver af disse gode folk to hundrede francs. Under andre omstændigheder ville jeg have føjet til: "Giv hver af dem hundrede francs i dusør," men det er dårlige tider, de få penge, jeg har tilbage, er ikke længere mine. I må derfor undskylde mig, og jeg håber, vi kan være lige gode venner."

Penelon gjorde en grimasse, der viste, hvor rørt han var, vendte sig til sine kammerater, vekslede nogle ord med dem og vendte tilbage.

Han lod sin skrå glide over i den anden mundvig og sendte en klat spyt ud i forgemakket.

"Hvad pengene angår, så siger mine kammerater, at de for øjeblikket har nok i halvtreds francs hver, og at de vil vente med resten."

"Tak!" råbte hr. Morrel rørt. "Men tag det, tag det endelig, I er alle brave folk, hvis I finder en anden hyre, så modtag den, I er fri!"

Dette havde en voldsom virkning på sømændene, der så bestyrtede på hinanden. Penelon, der ikke kunne trække vejret, var nær ved at synke sin skrå.

"Hr. Morrel," sagde han med kvalt stemme, "De er altså misfornøjet med os?"

"Nej, kære børn," sagde rederen, "jeg er ikke misfornøjet. Men jeg har intet skib mere. Jeg behøver ingen sømænd."

"Har De intet skib mere?"

"Nej, hverken skib eller penge til at lade bygge andre skibe for, Penelon," sagde rederen med et sørgmodigt smil. "Jeg kan derfor ikke modtage tilbuddet, hvor ædelmodigt det end er."

"Når De ingen penge har, skal De heller ikke betale os nu. Basta!"

"Å, hold op, jeg beder jer!" Morrel var så rørt, at han næppe kunne tale.

"Vi finder hinanden igen, når tiderne bliver bedre. Emmanuel," føjede rederen til, "følg med dem og se til, at mit ønske bliver opfyldt."

"I det mindste ses vi igen, hr. Morrel, ikke?" sagde Penelon.

"Ja, mine venner, det håber jeg. Gå så!"

Coclés gik foran, sømændene fulgte efter kassereren, og Emmanuel sluttede troppen.

"Lad mig være alene et øjeblik," sagde rederen til sin kone og datter, "jeg har noget at tale med den herre om."

Han kastede et blik på englænderen, der hele tiden havde holdt sig i en krog. De to damer så på ham og gik, men idet de gik bort, henvendte den unge pige et bønligt blik til ham, og han besvarede det med et smil, som en kold iagttager ville have været forbavset ved at bemærke på dette ellers så ubevægelige ansigt. De to herrer blev alene.

"Ja, min herre," sagde hr. Morrel, idet han sank tilbage i sin lænestol, "nu har De altså overværet det hele."

"Jeg har set," svarede englænderen, "at der er tilstødt Dem en ny, ufortjent ulykke. Jeg længes efter at hjælpe Dem. Lad os se. Jeg er en af Deres største kreditorer, ikke sandt?"

"De er i det mindste den, der har de største veksler, der først er forfaldet."

"Ønsker De en opsættelse for at kunne betale mig?"

"En opsættelse kunne frelse min ære," sagde Morrel, "og derfor også mit liv."

"Hvor lang tid ønsker De?"

Morrel betænkte sig. "To måneder," sagde han.

"Godt, jeg giver Dem tre."

"Men tror De, at huset Thomson og French -"

"Vær De rolig, hr. Morrel, jeg tager alt på mig. I dag er det den femte juni?"

"Ja!"

"Forny så alle vekslerne til femte september klokken elleve om formiddagen, da skal jeg indfinde mig hos Dem."

"Jeg skal vente Dem, min herre, og De skal blive betalt, eller jeg vil være død."

Ordene blev udtalt så sagte, at den fremmede ikke kunne høre dem. Vekslerne blev fornyede, og den stakkels reder havde i hvert fald nu tre måneders frist til at kunne samle sine sidste hjælpekilder. Englænderen tog roligt mod hans tak og tog afsked med hr. Morrel, der ledsagede ham til døren og velsignede ham. På trappen mødte han Julie. Den unge pige lod, som om hun ville gå ned, men i grunden ventede hun ham.

"Frøken," sagde han, "De vil med det første få et brev fra "Sindbad Søfareren". Udfør til punk og prikke, hvad der står i dette brev, hvor mærkeligt det end synes."

"Ja!" svarede Julie.

"Lover De mig det?"

"Jeg sværger det!"

"Det er godt. Farvel, frøken Morrel, gid Gud lønne Dem ved at lade Dem få Emmanuel!"

Julie udstødte et lille skrig, blev rød og holdt fast ved rækværket for ikke at falde. Den fremmede fortsatte sin gang og nikkede til afsked. I gården mødte han Penelon, der holdt en rulle med hundrede francs i hver hånd og ikke syntes at kunne beslutte sig til at gå.

"Kom, min ven!" sagde englænderen til matrosen. "Jeg har noget at tale med Dem om."

7. Den femte september

Den frist, som englænderen havde givet hr. Morrel i det øjeblik, da han mindst ventede det, forekom den stakkels reder som et bevis på, at lykken vendte tilbage. Samme dag fortalte han sin kone, sin datter og Emmanuel, hvad der var foregået, og en smule håb vendte tilbage i familien. Desværre havde hr. Morrel også andre forretningsforbindelser, der jo som sagt ikke er det samme som venner. Han forstod ikke rigtigt Thomson og Frenchs ædelmodige optræden og kunne kun forklare den ved, at de mente, det var bedre at understøtte en mand, hos hvem man næsten har tre hundrede tusind francs til gode, og at få tre hundrede tusind francs efter tre måneders forløb end at fremskynde hans ruin og så kun se seks eller otte procent af kapitalen.

Desværre tænkte de andre ikke sådan, tværtimod. De veksler, som Morrel havde underskrevet, blev altså præsenteret med nøjagtighed og betalt, takket være den frist, englænderen havde givet. Coclés vedblev altså at være rolig og ubekymret, men hr. Morrel var fuldstændig klar over, at hvis han skulle have udbetalt de hundrede tusind francs den 30. i stedet for som nu at have fået opsættelse, ville han have været en ruineret mand.

Alle de handlende i Marseille var af den mening, at Morrel ikke kunne stå for alle de uheld, der traf ham, det ene efter det andet. Forbavselsen var derfor stor, da man så, at han opfyldte sine forpligtelser med sin sædvanlige nøjagtighed. Imidlertid vendte tilliden ikke tilbage, og man var enig om, at den ulykkelige reder ville gå fallit ved enden af næste måned.

Måneden gik under hr. Morrels ivrige anstrengelser for at samle alle sine hjælpekilder. Før var hans papirer efterspurgt, men forsøgte han nu at få penge på tre måneders veksler, fandt han alle kasser lukkede. Heldigvis havde han selv nogle udestående fordringer, så han blev i stand til at klare sig til sidst i juli.

For resten havde man ikke set manden fra huset Thomson og French senere. Dagen efter hans besøg hos Morrel var han forsvunden, og da han ingen forbindelser havde haft i Marseille med undtagelse af mairen, inspektøren over fængslerne og hr. Morrel, var det kun de tre, der kendte noget til ham. Hvad matroserne fra *Farao* angik, da lod det til, at de havde fået hyre, de var nemlig også forsvundet.

Kaptajn Gaumard, der var kommet sig af sin sygdom, kom til Marseille. Han nølede med at fremstille sig for Morrel, men denne søgte ham op. Rederen vidste jo af Penelons fortælling, hvor kækt kaptajnen havde opført sig under hele ulykken, og det var ham, der forsøgte at trøste sømanden. Han bragte ham hans hyre, som kaptajnen ikke selv havde vovet at hæve.

Da hr. Morrel gik ned ad trappen, mødte han Penelon, der åbenbart havde brugt sine penge, for han var klædt i nyt fra top til tå. Da sømanden så sin reder, lod det til, at han var meget forlegen. Han stillede sig i den fjerneste krog af trappeafsatsen, lod sin skrå glide fra den højre side til den venstre og fra venstre til højre, så til siden og svarede kun ved at trykke hr. Morrel kraftigt i hånden, denne mente, at det var de fine klæder, der var skyld i hans forlegenhed. Det var tydeligt, at den brave mand ikke selv havde kunnet skaffe sig så fint tøj, han havde altså taget hyre på et andet skib, og hans skamfuldhed kom vel

af, at han ikke, hvis man kan sige sådan, i længere tid havde båret sorg for *Farao*. Måske kom han for at meddele kaptajn Gaumard sin lykke og at gøre ham tilbud på sin nye herres vegne.

Idet han gik bort, sagde hr. Morrel: "Gid jeres nye herre må være lige så tilfreds med jer, som jeg har været, og lykkeligere end jeg."

August gik under forsøget på at skaffe kredit igen. Den 20. august vidste man i Marseille, at Morrel var taget med postvognen, og man tænkte sig til, at han var afrejst i forvejen for ikke at være til stede, når han nu måtte give op, men havde overladt Emmanuel og Coclés at udføre de pinlige formaliteter. Men trods alle spådomme åbnede kassen den 31. august som sædvanlig. Coclés viste sig ved gitteret, undersøgte med sin sædvanlige nøjagtighed de papirer, man rakte ham, og betalte vekslerne fra den første til den sidste. Der kom endda to anvisninger, som hr. Morrel ikke havde forudset, og som Coclés betalte med samme punktlighed. Det kunne man ikke begribe, og man opsatte med den hårdnakkethed, der er egen for ulykkesprofeter, fallitten til udgangen af september.

Den første vendte Morrel tilbage. Familien ventede ham med stor uro. Denne rejse til Paris var hans sidste udvej. Han havde tænkt på Danglars, der nu var millionær og før havde været i taknemmelighedsgæld til ham, da det var på Morrels anbefaling, at han var kommet i tjeneste hos den franske bankier, hos hvem han havde begyndt at samle sin umådelige formue. Nu ejede Danglars seks eller otte millioner, hans kredit var ubegrænset, og han kunne uden at udbetale en skilling frelse Morrel, han behøvede kun at kautionere for et lån. Morrel

havde i lang tid tænkt på Danglars, men der er instinktmæssige følelser, man ikke er herre over, og Morrel havde nølet så længe som muligt med at tage sin tilflugt til dette sidste middel, og han havde ret. Han var vendt tilbage, knust af et ydmygende afslag.

Men han havde, da han var vendt tilbage, hverken været bitter eller beklaget sig. Efter at have omfavnet sin kone og datter havde han lukket sig inde i sit kontor og ladet Coclés kalde. "Nu er vi fortabt!" sagde de to kvinder.

De bestemte, at Julie skulle skrive til sin broder, der lå i garnison i Nîmes, og opfordre ham til at komme. De følte, at de behøvede alle deres kræfter for at udholde det, der truede dem. I øvrigt havde Maximilien Morrel, skønt han næppe var toogtyve år gammel, stor indflydelse på sin fader.

Det var en storartet ung mand. Da han skulle vælge sin fremtidige stilling, havde faderen ikke villet pålægge ham nogen tvang, men spurgte ham, hvad han havde lyst til, og han havde erklæret, at han ville være militær. Han havde derpå studeret med flid på officersskolen og havde forladt den igen som sekondløjtnant ved 53. linjeregiment. Et år havde han beklædt denne stilling og skulle være premierløjtnant ved første lejlighed. Ved regimentet blev Maximilien Morrel anset for en pligtopfyldende ung mand, og de havde givet ham tilnavnet "Stoikeren". På ham kaldte nu moderen og søsteren i deres nød.

De var klar over, at en ulykke nærmede sig. Julie så Coclés komme ud, bleg og skælvende og med forstyrrede miner. Hun ville udspørge ham, da han gik forbi hende, men han vedblev at gå ned ad trappen med en usædvanlig hurtighed og svarede

blot, idet han strakte armene mod himlen: "Hvilken ulykke! Hvem skulle have troet det!"

Et øjeblik efter så Julie ham komme op igen med to eller tre store protokoller, en mappe og en del penge. Morrel undersøgte protokollerne, åbnede mappen og talte pengene. Alle hans hjælpekilder beløb sig til seks eller otte tusind francs, og hvad han kunne vente inden den femte til fire eller fem tusind, hvilket udgjorde højst tretten tusind francs, og det var alt, hvad han ejede, og han skulle betale en veksel på to hundrede og syv og firs tusind fem hundrede francs.

Da Morrel kom ned til middag, syntes han dog rolig. Denne ro forskrækkede de to kvinder mere, end den dybeste sørgmodighed ville have gjort. Efter middag var hr. Morrel vant til at gå ud, han plejede at drikke kaffe i klubben, men i dag gik han ikke ud, men vendte tilbage til sit kontor.

Hvad Coclés angik, syntes han fuldkommen sløv. En del af dagen havde han tilbragt i gården, siddende på en sten i solen, skønt det var tredive graders varme.

Emmanuel forsøgte på at trøste damerne, men det var ikke let, som sagerne stod. Om aftenen ventede de, at hr. Morrel skulle komme ind til dem, men de hørte ham gå forbi deres dør, idet han trådte så sagte som muligt, uden tvivl af frygt for, at de skulle kalde på ham. De lyttede, han vendte tilbage til sit værelse og lukkede døren i lås indefra.

Madame Morrel lod sin datter gå i seng, hvorpå hun listede sig ud i gangen for at se igennem nøglehullet, hvad hendes mand tog sig for. I gangen bemærkede hun en skygge, der trak sig tilbage. Det var Julie, der lige så urolig som moderen var gået foran. Den unge pige nærmede sig madame Morrel.

"Han skriver," sagde hun.

De to kvinder havde gættet hinandens hensigt uden at gøre noget spørgsmål.

Madame Morrel bukkede sig ned til nøglehullet. Morrel skrev virkelig, men det, datteren ikke havde lagt mærke til, så moderen, nemlig at hendes mand skrev på stemplet papir. Hun faldt på den skrækkelige tanke, at han gjorde testamente; hun skælvede, men havde kraft nok til ikke at sige noget.

Den følgende dag syntes Morrel rolig. Han holdt sig i sit kontor som sædvanlig, kom ned for at spise frokost, men efter middag tog han datteren om halsen og trykkede hende længe til sit bryst. Om aftenen sagde Julie til sin moder, at hun havde lagt mærke til, at hans hjerte bankede voldsomt, skønt han syntes at være rolig som sædvanlig. De to følgende dage gik omtrent på samme måde. Den fjerde september om aftenen forlangte Morrel af sin datter nøglen til hendes værelse. Julie blev urolig, hvorfor forlangte hendes fader den nøgle, som hun altid havde forvaret, og som man aldrig tog fra hende i hendes barndom, undtagen når man ville straffe hende? Den unge pige så på faderen.

"Hvad ondt har jeg da gjort, fader?" sagde hun.

"Intet, mit barn!" sagde den ulykkelige Morrel med tårer i øjnene. "Intet, jeg behøver den blot."

Julie lod, som om hun ledte efter nøglen.

"Jeg må have ladet den ligge på mit værelse," sagde hun.

Og hun gik, men i stedet for at gå til sit værelse ilede hun ned for at rådføre sig med Emmanuel.

"Giv ikke Deres fader den nøgle," sagde han, "og i morgen formiddag må De ikke forlade ham."

Hun forsøgte at udfritte Emmanuel, men denne vidste intet.

Hele natten mellem den fjerde og femte september stod madame Morrel med øret op til panelet, til klokken tre om morgenen hørte hun sin mand gå frem og tilbage i værelset. Først da kastede hun sig på sin seng. De to kvinder tilbragte natten sammen. Siden den forrige aften havde de ventet Maximilien. Klokken otte trådte Morrel ind i deres værelse, han var rolig, men hans ansigt bar spor af nattens bevægelse og angst, og de turde ikke spørge, hvordan han havde sovet. Morrel var venligere mod sin kone og ømmere mod sin datter, end han nogen sinde før havde været.

Julie huskede Emmanuels råd og ville følge med sin fader, da han gik ud, men han sagde:

"Bliv hos din moder!"

Julie ville følge med ham alligevel, men for første gang i sit liv sagde han til hende: "Jeg vil ikke have det!" men han sagde det med faderlig ømhed. Hun blev stående stum og ubevægelig. Et øjeblik efter gik døren op igen, og hun følte, at to arme omfavnede hende.

"Maximilien!" råbte hun. Ved dette udråb ilede madame Morrel til og kastede sig i sin søns arme.

"Moder!" sagde den unge mand. "Dit brev gjorde mig så bange, at jeg kom med det samme."

"Julie! Gå og sig til din fader, at Maximilien er kommet," sagde madame Morrel, og den unge pige skyndte sig ud af værelset, men på det første trappetrin mødte hun en mand, der holdt et brev i hånden.

"Er De ikke frøken Morrel?" sagde han med stærk italiensk udtale.

"Jo!" sagde Julie stammende. "Hvad vil De mig? Jeg kender Dem ikke!"

"Læs dette brev!" sagde manden, idet han rakte hende et papir.

Julie nølede.

"Det angår Deres faders frelse!" sagde sendebuddet.

Den unge pige rev papiret ud af hånden på ham, åbnede det og læste:

> Begiv Dem øjeblikkelig til Allée de Meillan, gå ind i huset nummer 15, forlang nøglen til værelset på femte sal af portneren, gå ind i dette værelse, tag på kamingesimsen en pung af rød silke og bring Deres fader denne pung. Det er af største vigtighed, at han har den, inden klokken er elleve. De har lovet at adlyde, husk Deres løfte.
>
> *Sindbad Søfareren*

Den unge pige udstødte et glædesskrig og slog øjnene op. Manden, der havde bragt hende sedlen, var forsvundet. Hun ville derpå læse billetten endnu en gang og så, at den havde en efterskrift:

> Det er af vigtighed, at De kommer alene. Hvis De kommer ledsaget af en anden, vil portneren svare, at det kender han ikke noget til.

Denne efterskrift foruroligede den unge pige. Havde hun noget at frygte? Var det ikke en snare, man lagde for hende? Hendes uskyld gjorde, at hun ikke kendte de farer, som en ung pige er udsat for i den alder. Julie betænkte sig, hun besluttede

at rådføre sig med en eller anden, men ifølge en besynderlig følelse var det hverken hendes fader eller moder, hun tog sin tilflugt til, det var til Emmanuel.

Hun fortalte ham, hvad der var hændt hende den dag, da udsendingen fra huset Thomson og French havde været hos hendes fader. Hun fortalte ham scenen på trappen, gentog det løfte, som hun havde givet, og viste ham brevet.

"De må gå, frøken," sagde Emmanuel.

"Jeg vil ledsage Dem."

"Men har De da ikke set, at jeg skal gå alene?" sagde Julie.

"Det bliver De også. Jeg vil vente Dem på hjørnet af Rue du Musée, og hvis De bliver så længe borte, at der er grund til ængstelse, kommer jeg straks."

"Altså, Emmanuel! Det er Deres råd, at jeg skal følge denne opfordring."

"Ja! Har sendebuddet ikke sagt, at det angik Deres faders vel?"

"Men," spurgte den unge pige, "sig mig dog, Emmanuel, hvilken fare han er udsat for?"

Emmanuel tøvede et øjeblik. "Det er den femte september i dag, ikke sandt?" sagde han.

"Jo!"

"I dag klokken elleve skal Deres fader udbetale henimod tre hundrede tusind francs."

"Ja, jeg véd det."

"Og der er ikke mere end femten tusind i kassen," sagde Emmanuel.

"Og hvad vil følgen blive?"

"Hvis Deres fader ikke i dag klokken elleve har fundet nogen, der vil komme ham til hjælp, vil han være fallit inden middag."

"Kom!" råbte den unge pige, idet hun trak Emmanuel med sig. Imidlertid havde madame Morrel sagt sin søn alt. Han anede ikke, at det var kommet så vidt, og var som tilintetgjort, styrtede pludselig ud af værelset og ilede op ad trappen, da han troede, at hans fader var i sit værelse, men han bankede forgæves. Pludselig hørte han, at salsdøren gik op, han vendte sig om og så sin fader. Morrel blev stående ubevægelig, idet han med venstre hånd trykkede en genstand, som han holdt skjult under frakken, ind mod sig. Maximilien kastede sig om sin faders hals, men pludselig veg han tilbage.

"Fader!" sagde han bleg som et lig. "Hvorfor har du pistoler under frakken?"

"Å, det var det, jeg frygtede!" sagde Morrel.

"Fader! Fader! For himlens skyld!" råbte den unge mand. "Hvad vil du med disse våben?"

"Maximilien!" svarede Morrel, idet han så sin søn stift i øjnene. "Du er en mand og en mand af ære, jeg vil sige dig det!"

Og Morrel gik med faste skridt op i sit kabinet, mens Maximilien vaklende fulgte ham. Morrel åbnede døren og lukkede den igen efter sin søn. Derpå gik han hen til sit skrivebord, lagde pistolerne på bordet og pegede på en åben hovedbog. I den fandtes der en nøjagtig udvikling af hans stilling. Morrel skulle udbetale to hundrede syv og firs tusind og femhundrede francs, han ejede ikke mere end femten tusind og to hundrede og syv og halvfjerds francs.

"Læs!" Den unge mand læste og var et øjeblik som sønderknust. Morrel sagde ikke et ord. Hvad kunne han sige til

disse ubarmhjertige tals dom?

"Er alt blevet gjort?"

"Ja," svarede Morrel.

"Du venter ingen indbetalinger?"

"Ingen."

"Du har udtømt alle hjælpekilder?"

"Alle!"

"Og om en halv time," tilføjede Maximilien, "er navnet vanæret?"

"Blod afvasker vanære," sagde Morrel.

"Du har ret, fader," sagde han, "og jeg forstår dig." Derpå pegede han på pistolerne og sagde: "Der er en til dig og en til mig."

Morrel holdt hans hånd tilbage.

"Og din moder og din søster, hvem skal ernære dem?"

"Fader! Hvad tænker du på, når du forlanger, at jeg skal leve?"

"Jo, jeg forlanger det," sagde Morrel, "det er din pligt. Du er rolig og stærk, Maximilien! Jeg befaler ikke noget, men jeg siger dig: Undersøg forholdene, som om du var en fremmed, og døm så!"

Maximilien overvejede et øjeblik, derpå viste der sig et udtryk af resignation i hans øjne. Han tog blot langsomt epauletterne, kendetegnene på hans grad, af.

"Det er godt!" sagde han, idet han rakte hr. Morrel hånden. "Dø i fred, fader! Jeg vil leve."

Morrel omfavnede sin søn og sagde: "Du véd, det er ikke min skyld!"

Maximilien smilede.

"Jeg ved, fader, at du er den bedste mand, jeg har kendt."

"Det er godt! Lad os ikke tale mere om den sag! Gå tilbage til din moder og søster."

"Fader!" sagde den unge mand, idet han knælede, "velsign mig!" Morrel tog sin søns hoved mellem sine hænder og kyssede ham flere gange på panden.

"Jeg velsigner dig i mit navn og i dine hæderlige forfædres. Måske vil mine kreditorer give dig den frist, de nægtede mig. Gør hvad du kan for at hindre hvert nedsættende ord. Lev nøjsomt, så du en dag kan betale enhver sit. Tænk på, at det vil være en smuk, stor og højtidelig dag, når du kan sige i dette kontor: Min fader er død, fordi han ikke kunne gøre det, som jeg gør i dag, men han er død rolig, fordi han vidste, da han døde, at jeg ville gøre det."

"Å, fader, fader!" råbte sønnen. "Du må leve!"

"Hvis jeg lever, er alt tabt; deltagelsen forvandles til tvivl, medlidenheden til forbitrelse. Hvis jeg lever, er jeg et menneske, der har brudt sit ord, der ikke har holdt sine forpligtelser. Men hvis jeg dør, tænk på det, Maximilien, er mit lig en ulykkelig, ærlig mands lig. Lever jeg, vil mine venner sky mit hus. Når jeg er død, vil hele Marseille grædende følge mit lig til mit sidste hvilested. Når jeg er død, kan du stolt hæve dit hoved og sige: Jeg er søn af den, der har dræbt sig, fordi han for første gang har været nødt til at svigte sit ord; og lad mig nu være ene."

"Vil du ikke endnu en gang se Julie?" spurgte Maximilien.

"Jeg har set hende i morges," sagde han. "Og jeg har sagt farvel til hende."

"Er der ellers intet, du ønsker, fader?" spurgte Maximilien hæst.

"Jo, min dreng, og noget, du må sværge at gøre."

"Tal ud, fader."

"Huset Thomson og French er de eneste, der har haft medlidenhed med mig. Dets befuldmægtigede, som om ti minutter vil indfinde sig for at hæve beløbet af vekslen på to hundrede syv og firs tusind og fem hundrede francs, har tilbudt mig tre måneder. Lad dette hus først blive betalt, min søn! Lad det menneske være dig helligt!"

"Ja, fader!" sagde Maximilien.

"Endnu engang farvel," sagde Morrel. "Gå så! Jeg trænger til at være alene! Du vil finde mit testamente i pulten i mit sovekammer."

Den unge mand blev stående uden at røre sig.

"Hør, Maximilien," sagde faderen, "tænk dig, at jeg var soldat som du, at jeg havde fået befaling til at tage et batteri, og at du vidste, at jeg måtte falde, idet jeg tog det, ville du da ikke sige det samme til mig, at døden er bedre end skændsel?"

"Jo!" råbte den unge mand og styrtede ud af værelset.

Da han var borte, blev Morrel et øjeblik stående med øjnene fæstede på døren, derpå ringede han på klokken. Et øjeblik efter kom Coclés. Det var ikke mere det samme menneske. Disse tre dage havde knust ham. Den tanke, at huset Morrel ville høre op med at betale, tyngede ham til jorden.

"Coclés!" sagde Morrel i en tone, som det er umuligt at beskrive. "Du må blive i forværelset, og når den herre, som var her for tre måneder siden, du ved nok ham fra Thomson og French, kommer, må du komme og melde mig det."

Coclés svarede ikke. Han nikkede kun og satte sig ud og ventede. Morrel sank tilbage i sin stol. Han så på uret. Han

havde endnu syv minutter, det var det hele. Viseren skred frem med en utrolig hastighed. Det forekom ham, at han kunne se den gå. Det, der foregik i dette øjeblik i denne endnu unge mands indre, er umuligt at beskrive. Man måtte for at kunne gøre sig en forestilling derom have set ham, hans pande var dækket af sved, og der var tårer i hans øjne.

Viseren skred bestandig frem, pistolerne var ladt, han udstrakte sin hånd, tog den ene og mumlede sin datters navn. Derpå lagde han det dødbringende våben, tog en pen og skrev nogle ord. Han syntes ikke, han rigtig havde taget afsked med det kære barn. Han så igen på uret, han talte ikke mere minutterne, men sekunderne. Han tog igen våbnet og skælvede ved den støj, han selv gjorde ved at spænde hanen. I dette øjeblik væltede en kold sved ud af hans pande, en dødelig angst sammenpressede hans hjerte, han hørte døren til trappen knage på sine hængsler, derpå døren til sit kontor gå op. Klokken var på slaget elleve.

Morrel vendte sig ikke om, han ventede, at det var Coclés, der ville sige: "Herren fra Thomson og French!" Og han førte våbnet nærmere til munden. Pludselig hørte han et skrig. Det var hans datters stemme.

Han vendte sig og så Julie, og han tabte pistolen.

"Fader!" råbte den unge pige åndeløs og næsten kvalt af glæde. "Frelst! Du er frelst!"

Og hun kastede sig i hans arme, idet hun holdt en rød silkepung i vejret.

"Frelst, mit barn?" sagde Morrel. "Hvad mener du?"

"Ja, frelst! Se, se!" sagde den unge pige. Morrel tog pungen og skælvede, for det forekom ham, at denne pung havde tilhørt

ham selv. I den ene ende var vekslen på de to hundrede syv og firs tusind og fem hundrede francs. Vekslen var kvitteret. I den anden ende var der en diamant så stor som en nød samt to ord skrevet på et lille stykke pergament: "Julies medgift".

Morrel fo'r med hånden over panden, han troede, at han drømte.

I dette øjeblik slog klokken elleve. Det var, som om hvert slag traf hans hjerte.

"Tal, mit barn!" sagde han. "Forklar! Hvor har du fået den pung?"

"I et hus i Allée de Meillan nummer 15, på en kaminhylde, i et lille, fattigt kammer på femte sal."

"Men denne pung tilhører ikke dig!"

Julie rakte sin fader det brev, hun havde modtaget om morgenen.

"Og du har været ene i det hus?" sagde Morrel efter at have læst brevet.

"Emmanuel fulgte med mig, fader! Han skulle vente på mig på hjørnet af Rue du Musée, men da jeg kom tilbage, var han der ikke."

"Hr. Morrel!" råbte en stemme på trappen. "Hr. Morrel!"

"Det er hans stemme!" sagde Julie.

I samme øjeblik trådte Emmanuel ind. Hans ansigt var ganske forstyrret af glæde og heftig bevægelse.

"*Farao*!" råbte han. "*Farao*!"

"*Farao*. Man signaliserer, at *Farao* er løbet ind i havnen."
Morrel sank tilbage i sin stol. Hans kræfter forlod ham, han kunne ikke fatte disse utrolige, uhørte, fabelagtige begivenheder, men nu trådte hans søn ind.

"Fader," sagde Maximilien, "du sagde jo, at *Farao* var forlist, og nu bliver der signaliseret, at den er i færd med at løbe ind i havnen."

"Mine kære venner!" sagde Morrel. "Så måtte man tro på mirakler. Det er umuligt! Umuligt!"

Men hvad der var mindst lige så utroligt, var den pung, han holdt i hånden, den kvitterede veksel og den prægtige diamant.

"Men hvad vil det sige, at *Farao* -" sagde nu Coclés.

"Lad os gå," sagde Morrel, "for at se efter, og Gud være os nådig, hvis det er falsk underretning."

Midt på trappen ventede madame Morrel på dem. Den stakkels kone havde ikke vovet at gå op. I et minut var de ved havnen, hvor der var en mængde mennesker, der straks gav plads for hr. Morrel.

"*Farao*! *Farao*!" sagde alle. Og uhørt, vidunderligt var det, lige for tårnet St. Jean kastede et skib anker, et skib, der på bagstavnen bar navnet *Farao* skrevet med hvide bogstaver. Det lignede nøjagtigt det andet *Farao*, ligesom dette ladet med indigo og cochenille, og på dækket gav kaptajn Gaumard sine ordrer, og mester Penelon gjorde tegn til hr. Morrel. Det var ikke længere muligt at tvivle. Mens Morrel og hans søn omfavnede hinanden, var der en mand, hvis ansigt var halvt dækket af et sort skæg, som skjult bag et skilderhus rørt betragtede denne scene.

"Vær velsignet for alt det gode, som du har gjort og endnu vil gøre," mumlede han, og med et smil, der både røbede glæde og lykke, forlod han sit skjulested, og uden at nogen lagde mærke til ham, gik han ned ad den lille trappe ved landingsstedet og råbte tre gange: "Jacopo! Jacopo! Jacopo!"

Nu kom der en båd hen til ham, tog ham om bord og førte ham ud til en pragtfuldt udstyret jagt. Han sprang op på dækket med en sømands behændighed. Derpå betragtede han endnu en gang Morrel, der grædende af glæde rakte snart den ene, snart den anden af skaren hånden.

"Og nu farvel, godgørenhed, menneskelighed, erkendtlighed!" mumlede den ukendte. "Farvel, alle ædle følelser. Jeg har sat mig i forsynets sted for at belønne de gode. Du hævnens Gud, overlad mig din plads for at straffe de onde!"

Ved disse ord gav han et tegn, og som om jagten kun havde ventet på dette signal for at sejle, stak den straks til søs.

8. Sindbad Søfareren

I begyndelsen af 1838 opholdt der sig i Firenze to unge mennesker, der hørte til det fineste selskab i Paris. Den ene var vicomte Albert de Morcerf, den anden Franz d'Epinay. De havde bestemt, at de ville overvære dette års karneval i Rom, hvor Franz, der næsten fire år havde opholdt sig i Italien, skulle tjene Albert til cicerone. Men da det ikke var småting at tilbringe karnevalstiden i Rom, især når man ikke har lyst til at bo på Piazza del Popolo eller på Forum Romanum, skrev de til hr. Pastrini, ejer af hotel Landon på Piazza di Spagna, for at bede ham om at holde et bekvemt værelse til dem. Pastrini svarede, at han kun havde to og et kabinet *al secondo piano* til deres tjeneste, hvilket han tilbød dem for den billige pris af en louisd'or om dagen. De modtog hans tilbud, og da de ville benytte den tid, de havde tilovers, rejste Albert til Neapel, mens Franz blev i Firenze. Da han i nogen tid havde nydt de fornøjelser, mediciernes by frembyder, og var ked af at spadsere i det Eden, man kalder Cascini, da han var blevet modtaget af de prægtige værter Corsini Monfort eller Poniatowsky, fik han det indfald efter at have besøgt Korsika, Bonapartes vugge, at besøge øen Elba.

En aften lejede han altså en *barchetta* i havnen ved Livorno, lagde sig på bunden indhyllet i sin kappe og sagde blot disse ord til søfolkene: "Til Elba!"

Båden forlod havnen som en søfugl, der forlader sin rede, og næste dag steg Franz i land i Porto Ferrajo. Han gennemstrejfede den kejserlige ø, og efter at have fulgt de spor, kæmpens skridt havde ladet tilbage, indskibede han sig i

Marciana. To timer efter, at han havde forladt land, nåede han Pianosa, hvor man havde forsikret ham, at han ville finde store flokke af røde agerhøns. Jagten var dårlig, Franz skød et par magre agerhøns, og som enhver jæger, der har haft ringe udbytte, gik han igen i båden i temmelig ondt lune.

"Hvis Deres Excellence ville," sagde bådføreren, "kunne De få en glimrende jagt."

"Og hvor?"

"Ser De den ø?" vedblev bådføreren, idet han pegede på en kegleformet masse, der farvet i det skønneste blå hævede sig af havet.

"Hvad er det da for en ø?" spurgte Franz.

"Det er Monte Cristo," svarede livorneseren.

"Men jeg har ingen tilladelse til at jage på den ø."

"Deres Excellence behøver ingen tilladelse, øen er øde."

"Det var pokkers, en øde ø midt i Middelhavet, det er en besynderlig ting!"

"Det er en meget naturlig ting, Deres Excellence! Denne ø er en klippe, og i hele dens udstrækning er der ikke en tønde land, der kan dyrkes."

"Hvem tilhører da denne ø?"

"Toscana."

"Hvad for vildt finder man der?"

"Vilde geder i tusindvis."

"De lever af at slikke stenene?" sagde Franz med et smil, som røbede hans vantro.

"Nej, af at gnave de buske, myrter og gyvelplanter, der gror mellem klipperne."

"Men hvor skal jeg da sove?"

"I grotterne eller om bord. Desuden kan vi jo tage derfra, så snart De er færdig med at jage. Vi sejler lige så godt om natten som om dagen."

Da Franz havde tid nok, inden han skulle møde sin ven, og da han ikke behøvede at være bekymret for en bolig i Rom, modtog han forslaget for at holde sig skadesløs for sin første mislykkede jagt. Søfolkene vekslede nogle ord med dæmpet stemme.

"Hvad er der på færde? Er der måske kommet noget i vejen?" spurgte han.

"Nej," svarede bådføreren, "men vi må underrette Deres Excellence om, at øen er under opsigt."

"Hvad vil det sige?"

"Det vil sige, at da Monte Cristo er ubeboet og undertiden bruges som tilflugtssted for de smuglere og sørøvere, der kommer fra Korsika, Sardinien eller Afrika, vil vi, hvis vi bliver røbet ved vor hjemkomst til Livorno, blive nødt til at holde karantæne i seks dage."

"For fanden! Det forandrer sagen. Seks dage? Netop så lang tid, som Gud brugte til at skabe verden. Det er noget længe, børnlille!"

"Men hvem vil kunne sige, at Deres Excellence har været på Monte Cristo?"

"Ja, jeg skulle i det mindste ikke sige det!" råbte Franz.

"Og vi heller ikke!" sagde matroserne.

"Altså, vi sejler til Monte Cristo!"

Bådføreren gav sin ordre, og båden begyndte at sejle i den angivne retning. Franz lod dem råde, og da de fire søfolk igen havde taget deres pladser, tre i forstavnen og den ene ved roret, begyndte han igen samtalen.

"Gaetano!" sagde han til bådføreren. "Jeg synes, De sagde, at Monte Cristo tjente som tilflugtssted for smuglere og sørøvere, det forekommer mig at være et ganske andet slags vildt end geder."

"Ja, Excellence! Det er sandt!"

"Jeg véd jo nok, at der findes smuglere, men jeg troede, at der, siden man havde indtaget Algier, ikke fandtes andre sørøvere end dem i Coopers og kaptajn Marryats romaner."

"Jo, bevares vel, Deres Excellence har taget fejl, der er sørøvere såvel som banditter, der dog anses for at være udryddet af pave Leo den Tolvte, og som imidlertid hver dag anholder de rejsende endog uden for Roms porte. Har De ikke hørt tale om, at den franske chargé d'affaires for næppe seks måneder siden blev plyndret omtrent fem hundrede skridt fra Velletri?"

"Virkelig?"

"Ja, hvis Deres Excellence boede i Livorno, ville De fra tid til anden høre, at et lille skib ladet med handelsvarer eller en smuk engelsk jagt, som ventedes i Bastia, Porto Ferrajo eller Civita-Vecchia, ikke var ankommen, og at man ikke vidste, hvad der var blevet af den, og at den uden tvivl var blevet knust mod en klippe. Men den klippe er en lille båd med en besætning på seks-otte mand, der har overrasket og plyndret den en mørk, stormfuld nat, idet den sejlede omkring en lille, øde og ubeboet ø, ligesom banditterne plyndrer en postvogn i et hjørne af en skov."

"Men," svarede Franz, der vedblev at ligge udstrakt i båden, "hvorfor beklager de sig ikke hos øvrigheden? Hvorfor opfordrer

man ikke den franske, sardinske eller toscanske regering til at straffe sørøverne?"

"Hvorfor?" svarede Gaetano med et smil.

"Ja, hvorfor?"

"Fordi man, når man har taget det, der var værd at tage, binder hænder og fødder på mandskabet eller gør en fireogtyve punds kugle fast ved halsen af hver mand, eller man borer et hul i båden. Inden ti minutter begynder skibet at klage og sukke. Lidt efter lidt synker den ene side, så den anden, derpå hæver det sig igen og synker igen dybere end før. Pludselig høres en larm som af et kanonskud, det er luften, der sprænger dækket. Nu bevæger det sig som en druknende og bliver hvert øjeblik tungere og tungere. Snart sprøjter vandet, der er alt for stærkt sammenpresset i rummene, ud af åbningerne ligesom de vandsøjler, en kæmpemæssig kaskelot lader stige i vejret. Endelig stønner skibet endnu engang, snor sig rundt og synker, idet det ender med ganske at udslettes og det således, at der nogle minutter efter behøves Guds øje for at opdage det forsvundne skib på bunden af det rolige hav. – Forstår De nu," føjede bådføreren til med et smil, "hvorfor skibet ikke vender tilbage til havnen, og hvorfor besætningen ikke klager?"

Hvis Gaetano havde fortalt det, før han foreslog togtet, er det sandsynligt, at Franz havde betænkt sig to gange, førend han foretog det, men båden gled af sted hen mod øen, og det forekom ham, at det ville være fejhed at vende om. Han var et af de mennesker med en rolig vilje, der betragter en fare i livet som en modstander i en duel, som beregner dennes bevægelser, studerer hans styrke, som med et eneste blik ser alle fordele og dræber med et eneste slag.

"Jeg har gennemrejst Sicilien og Calabrien, jeg har sejlet i to måneder i arkipelaget, og jeg har aldrig set så meget som skyggen af en bandit eller sørøver," sagde han.

"Jeg har heller ikke fortalt Deres Excellence det for at få Dem til at opgive Deres plan. De har spurgt mig, og jeg har svaret Dem, det er det hele!"

"Ja, Gaetano, og Deres fortælling er meget interessant, og da jeg ønsker at nyde den så længe som muligt, så sejl kun til Monte Cristo."

Man nærmede sig hurtigt målet for sejladsen, det blæste en frisk kuling, og båden tilbagelagde seks eller syv mil i timen. Da de kom nærmere, syntes øen at hæve sig større af havet, og gennem de sidste stråler af den dalende sol opdagede de en dynge klipper, der var opstablede som kuglerne i et tøjhus, og i mellemrummene så man rødagtige torne og grønne træer. Hvad matroserne angik, da syntes de fuldkommen rolige, men det var dog tydeligt, at deres årvågenhed var blevet vækket, og at deres blikke undersøgte det vidt udstrakte spejl, som de gled hen over, og på hvilket de langt borte opdagede nogle fiskerbåde, der med deres hvide sejl svævede som strandmåger på bølgerne.

De var ikke mere end omtrent femten franske mil fra Monte Cristo, da solen begyndte at dale bag Korsika, hvis bjerge hævede sig på højre hånd. Lidt efter lidt steg skyggen op af havet og syntes at jage det genskin af dagen, der var i færd med at udslukkes, foran sig. Endelig var stråleglansen drevet tilbage til toppen af keglen, hvor den standsede et øjeblik som den flammende fjerbusk af en vulkan, til sidst bemægtigede det bestandigt stigende mørke sig toppen, ligesom det havde

bemægtiget sig floden. Øen var nu kun en grå bjergmasse, der stadig blev mørkere og mørkere. En halv time efter var det mørk nat.

Heldigvis kendte søfolkene selv den mindste klippe i dette farvand, ellers ville Franz ikke have været helt rolig. Korsika var forsvundet, selv Monte Cristo var blevet usynlig, men søfolkene syntes ligesom lossen at have den evne at kunne se i mørke, og styrmanden røbede ikke den mindste tvivlrådighed.

En time var gået, siden solen var forsvunden, da Franz troede at se en sort masse til højre, omtrent en fjerdingvej borte, men det var ham umuligt at se, hvad det var, og han tav stille for ikke at more sine søfolk ved at tage nogle svævende skyer for fast land, men pludselig så han et lysskær.

"Hvad er det for et skin?" spurgte Franz.

"Tys!" sagde bådføreren. "Det er ild!"

"Men De sagde jo, at øen var ubeboet?"

"Jeg sagde, at den ikke havde nogen fast befolkning, men jeg sagde også, at den var et tilflugtssted for smuglere."

"Og sørøvere?"

"Ja, også for sørøvere," vedblev Gaetano, "det er derfor, jeg har givet ordre til at sejle forbi, nu er ilden jo, som De ser, bag ved os."

"Men denne ild," vedblev Franz, "forekommer mig snarere at love sikkerhed end at spå fare. Folk, der frygter for at blive set, vil ikke antænde en sådan ild."

"Det kan man ikke regne med," svarede Gaetano. "Hvis De midt i den mørke nat kunne bedømme øens beliggenhed, ville De se, at denne ild hverken kan ses på Korsika eller på Pianosa, men kun af de sejlende."

"De frygter altså for, at ilden spår dårligt selskab?"

"Det er det, vi må se at få opklaret," svarede Gaetano.

"Og hvordan vil De skaffe Dem vished?"

"De vil få det at se."

Da Gaetano havde sagt det, holdt han råd med sine kammerater, og efter nogle minutters rådslagning udførte man i tavshed en manøvre, hvorved skibet vendte, derpå sejlede de i den retning, hvorfra de var kommet, og nogle sekunder efter forsvandt ilden, der nu blev skjult af landet. Nu gav styrmanden det lille skib en anden retning, og det nærmede sig hurtigt land, så det snart ikke var over et halvt hundrede skridt fra det. Gaetano lod stryge sejl, og båden blev liggende stille.

Alt dette foregik i den største tavshed, og der var, siden man forandrede retningen, ikke blevet talt et ord om bord. Gaetano, der havde foreslået dette togt, havde taget hele ansvaret på sig. De tre andre sømænd tog ikke øjnene fra ham, skønt de tillige gjorde deres årer færdige og tydeligt nok belavede sig på at flygte ved hjælp af disse, noget, der på grund af mørket heller ikke var vanskeligt. Hvad Franz angik, undersøgte han sine våben med den koldblodighed, som vi véd, han var i besiddelse af; han havde to bøsser med dobbelt løb og en karabin, han ladede dem, undersøgte fængkrudtet og ventede.

Imidlertid havde bådføreren kastet sin regnfrakke og skjorten, snøret sine benklæder fast om lænderne, og da han var barbenet, havde han hverken strømper eller sko at tage af. Da han således var forberedt, lagde han fingeren på læben for at pålægge de andre den dybeste tavshed, og efter at han havde ladet sig glide ned i vandet, svømmede han hen mod kysten med så stor forsigtighed, at det var umuligt at høre den

ringeste larm. Kun ved hjælp af den fosforstribe, hans bevægelser dannede i vandet, kunne man følge hans spor, men snart forsvandt også denne, og det var tydeligt, at Gaetano havde nået land.

Alle på det lille skib sad en halv times tid ubevægelige, men derefter så de den lysende fure vise sig igen ved strandbredden og nærme sig skibet. Nogle minutter efter nåede Gaetano båden.

"Det er spanske smuglere, der har to korsikanske banditter med sig," sagde Gaetano.

"Men hvad gør korsikanske banditter hos spanske smuglere?"

"Gud, Excellence!" svarede Gaetano med et anstrøg af dyb kristelig kærlighed. "Den ene må jo hjælpe den anden. Undertiden kommer banditterne lidt i knibe på landjorden, når de bliver forfulgt af gendarmer og ryttere. Så finder de en båd, og i den båd er der sådanne godhjertede gutter som os. De beder om en gæstfri modtagelse, og hvordan skulle man nægte at modtage nogle stakkels djævle, der bliver forfulgt? Det koster os intet og frelser nogle af vore lige, og ved lejlighed gør de os en gentjeneste ved at anvise os en god havn, hvor vi bringer vore varer i land uden at blive forstyrret af nysgerrige."

"Nå sådan," sagde Franz. "De befatter Dem også en gang imellem med at smugle, kære Gaetano?"

"Hvad skal man sige!" svarede bådføreren med et smil, der er umuligt at beskrive, "man befatter sig en smule med alt. Man må jo leve."

"Kender De måske de folk på Monte Cristo?"

"Ja, lidt. Vi søfolk er som frimurere, vi kender hinanden på visse tegn."

"Og tror De, vi har noget at frygte, hvis vi går i land på øen?"
"Ikke det mindste! Smuglere er ikke røvere."
"Men disse korsikanske banditter," vedblev Franz, der i forvejen beregnede den fare, han udsatte sig for.
"Det er jo ikke deres skyld, at de er banditter, det er øvrighedens."
"Hvordan det?"
"Det er fuldkommen sandhed! Man forfølger dem, når de bare har hvæsset en dolk, som om det ikke lå i korsikanernes natur at hævne sig."
"Hvad forstår De ved at hvæsse en dolk? At have myrdet et menneske?" spurgte Franz, der vedblev sine undersøgelser.
"At have dræbt en fjende," svarede bådføreren, "og det er noget ganske andet."
"Lad os så søge gæstfrihed hos smuglerne og banditterne. Tror De, de vil give os det?"
"Uden tvivl."
"Hvor mange er de?"
"Tre, Excellence, foruden de to banditter. Altså fem."
"Så mange er vi jo også. Hvis disse herrer har ondt i sinde, er styrken ens, og følgelig vil vi kunne holde dem stangen. Altså endnu engang, af sted til Monte Cristo!"
"Ja, Excellence! Men De må tillade os at tage nogle forholdsregler."
"Hvordan, min ven? Vær vis som Nestor og klog som Ulysses! Jeg mere end tillader det, jeg opmuntrer dertil."
"Altså tavshed," sagde Gaetano. De tav alle. Franz vidste godt, at det var en alvorlig situation, han var i. Han var omgivet af mørket, ene på havet med nogle sømænd, som ikke kendte

ham, og som vidste, at han i sit bælte havde nogle tusind francs, og som mere end ti gange nysgerrigt havde betragtet hans våben, der var meget smukke. Han var i begreb med at lande uden noget andet følge end disse mennesker på en ø, der bar et meget helligt navn, men som for disse smugleres og banditters skyld ikke syntes at love Franz anden gæstfrihed end den, Kristus fandt på Golgata, og desuden syntes den historie, som man havde fortalt om nedsænkede skibe, og som han om dagen havde anset for overdreven, om natten mere sandsynlig. Det var også derfor, han stadig holdt øje med disse mennesker og vedblev at beholde sin bøsse i hånden.

Imidlertid havde søfolkene igen hejst sejl og begivet sig på vej. Gennem mørket skimtede Franz den granitkæmpe, langs hvilken båden sejlede, straks derpå så han, idet man kom omkring en udstående klippekam, ilden, der skinnede klarere end før, og han opdagede, at der sad fire eller fem mennesker omkring den. Genskinnet strakte sig mere end hundrede skridt ud i havet. Gaetano sejlede langs med kanten af genskæret, idet han bestandig holdt sin båd i skyggen, men da han kom lige over for bålet, sejlede han kækt ind i den lysende stribe, mens han sang en fiskervise, og kammeraterne stemte i med omkvædet.

Ved de første toner af sangen var de mænd, der sad omkring ilden, sprunget op og havde nærmet sig landingsstedet med øjnene på skibet, mens de tydeligt nok bestræbte sig for at opdage, hvor stærkt mandskabet var, og hvad det havde i sinde. Snart syntes de at have undersøgt alt tilstrækkeligt, og med undtagelse af en gik de tilbage til ilden, ved hvilken de stegte et gedekid.

Da båden var nær land, gjorde den mand, som stod på bredden, en bevægelse med sit gevær som en skildvagt, når der kommer en patrulje, og råbte i sardinsk dialekt: "Hvem der?"

Franz spændte koldblodig hanen på sit gevær.

Gaetano vekslede nogle ord med manden, som den rejsende ikke kunne forstå, men som tydeligt nok angik ham.

"Vil Deres Excellence," spurgte bådføreren, "nævne Deres navn eller forblive inkognito?"

"Sig dem blot, at jeg er en franskmand, der rejser for sin fornøjelse. Jeg ønsker ikke mit navn nævnt."

Da Gaetano havde givet manden på strandbredden det svar, gav denne en af dem, som sad ved ilden, en ordre, hvorpå han straks stod op og forsvandt mellem klipperne. Der blev stille, hver syntes beskæftiget med sine egne sager: Franz med at stige i land, matroserne med deres sejl, smuglerne med deres kid, men under hele denne tilsyneladende sorgløshed holdt man gensidig øje med hinanden.

Den mand, der var gået, viste sig pludselig igen på den modsatte side og gav skildvagten et tegn med hånden, og denne vendte sig og sagde blot: "*S'accommodi*."

Det italienske *s'accommodi* er uoversætteligt. Det vil både sige: "Kom! Træd ind! Vær velkommen! Lad som om De er hjemme, De er herre i huset!" Matroserne lod sig det ikke sige to gange, efter fire åreslag var båden ved bredden. Gaetano sprang i land, vekslede med dæmpet stemme nogle ord med skildvagten, hvorpå hans kammerater kom i land, den ene efter den anden, og Franz fulgte til sidst efter dem.

Han havde det ene af sine geværer hængende over skulderen, Gaetano holdt det andet, en af søfolkene bar hans karabin. Han

lignede både en kunstner og en laps og kunne ikke indgyde nogen mistanke og følgelig heller ikke vække nogen frygt. Man gjorde båden fast og gik nogle skridt for at søge en god lejrplads, men smuglerne syntes åbenbart ikke om det sted, Gaetano havde valgt, for de råbte: "Ikke derhen! Ikke derhen!"

Gaetano fremstammede en undskyldning, og uden at gøre nogen indvending vendte han sig til den modsatte side, mens to matroser gik hen til bålet og tændte nogle fakler for at oplyse vejen. Tredive skridt længere borte blev de stående på en lille plads, der ganske var omgivet med klipper, i hvilke der var udhulet en slags sæder. Rundt omkring sås nogle dværggeder og tætte myrtebuske. Franz holdt en fakkel ned ved jorden og så af en askedynge, at han ikke var den første, der havde fundet denne plads god, og at det måtte være en sædvanlig hvileplads for dem, der plejede at besøge Monte Cristo.

Ved at have set smuglernes ligegyldighed var hans uro forsvundet, og han blev sulten ved lugten af geden, der blev stegt.

Han sagde i den anledning et par ord til Gaetano, der svarede, at intet var lettere end at få mad, når man som de havde brød, vin og seks agerhøns i båden samt en god ild at stege dem ved.

"For øvrigt," føjede han til, "hvis Deres Excellence finder lugten af geden så indbydende, kan jeg tilbyde vore naboer to af vore fugle for et stykke af deres steg."

"Gør det, Gaetano, gør det!" sagde Franz. "De er virkelig født med talent for underhandlinger."

Imidlertid havde søfolkene samlet nogle armfulde kviste og afhugget nogle myrte- og egestammer, hvormed de gjorde ild

og dannede et ganske anseligt bål. Franz ventede, mens han bestandig indåndede duften af geden, på bådførerens tilbagekomst, og snart vendte denne tilbage og kom hen til ham med en meget vigtig mine.

"Nå," spurgte han, "er der noget nyt? Har de afslået Deres tilbud?"

"Tværtimod!" svarede Gaetano. "Anføreren, der har fået at vide, at De er fransk adelsmand, indbyder Dem til at spise med sig."

"Denne anfører lader til at være et menneske med levemåde, og jeg tager mod hans indbydelse, især da jeg bidrager min del til måltidet."

"Det behøves slet ikke! Der er mad i massevis, men han stiller en løjerlig betingelse."

"Kender De den mand?"

"Ja, en lille smule!"

"Godt eller ondt?"

"Lidt af hvert!"

"For pokker! Og hvad er det for en betingelse, han stiller?"

"Det er, at man binder Dem for øjnene, og at De ikke må tage bindet af, før han selv opfordrer Dem dertil."

Franz udforskede Gaetanos blik for at vide, hvad der kunne være skjult under dette forslag.

Denne sagde, idet han besvarede det, som Franz tænkte: "Jeg begriber nok, at det er en sag, som fortjener at overvejes."

"Hvad ville De gøre i mit sted?"

"Jeg, jeg har intet at tabe, jeg ville gå."

"De ville modtage tilbuddet?"

"Ja, om ikke andet, så af nysgerrighed."

"Der er altså noget, der er værd at se hos denne anfører?"

"Måske!" svarede Gaetano med dæmpet stemme. "Jeg ved ikke, om det, man siger, er sandt." – Han holdt op og så sig om for at se, om nogen lyttede.

"Hvad siger man?"

"Man siger, at anføreren bor i et underjordisk palads, i sammenligning med hvilket paladset i Pitti intet er."

"Hvilken tåbelighed!" sagde Franz, idet han satte sig igen.

"Det er ingen tåbelighed," vedblev bådføreren, "det er noget virkeligt. Cama, styrmanden på St. Ferdinand, har engang været dernede og er kommet derfra ganske henrykt, han sagde, at der kun var sådanne skatte i eventyrene."

"Ja, ja, da! Men ved De," sagde Franz, "at De med sådanne ord driver mig til at stige ned i Ali Babas hule?"

"Jeg fortæller Dem det, man har fortalt mig, Deres Excellence!"

"De råder mig altså til at modtage indbydelsen?"

"Det har jeg ikke sagt! Deres Excellence må gøre, hvad De finder for godt. Jeg vil ikke give Dem noget råd ved en sådan lejlighed."

Franz betænkte sig nogle få minutter; han indså, at en mand, der var så rig, ikke kunne have ondt i sinde mod ham, der havde nogle få tusind francs hos sig, og da han havde udsigt til et fortræffeligt måltid, modtog han indbydelsen. Gaetano gik bort for at bringe hans svar.

Imidlertid var Franz forsigtig, derfor ville han have så indgående oplysninger som muligt om sin hemmelighedsfulde vært. Han vendte sig derfor igen til matrosen, der under den forrige samtale havde plukket agerhønen med en værdighed

der viste, at han var stolt af sit arbejde, og spurgte ham, hvorledes disse mennesker kunne være kommet i land her på øen, da man hverken så både eller tartaner.

"Det har jeg ikke tænkt på. Desuden kender jeg det fartøj, som de sejler med."

"Er det et smukt skib?"

"Jeg ville ønske, at Deres Excellence havde et, der var lige så smukt, så kunne De sejle verden rundt."

"Hvilken styrke har det?"

"Hundrede tons. Det er for resten et besynderligt fartøj, en jagt, som englænderne siger, men bygget, så det kan holde søen i al slags vejr."

"Hvor er det blevet bygget?"

"Det ved jeg ikke, jeg tror i Genua."

"Hvordan," vedblev Franz, "kunne en smugler lade en jagt, der var bestemt til hans håndtering, bygge i Genua?"

"Jeg har ikke sagt, at ejeren af denne jagt er anfører for smuglere."

"Nej, men Gaetano har sagt det, så vidt jeg husker."

"Gaetano har kun set besætningen langt fra, men han har ikke talt med nogen."

"Men hvis han ikke er en anfører for smuglere, hvad er han da?"

"En rig herre, der rejser for sin fornøjelse."

Franz tænkte: "Jo mere forskellige beretningerne om personen er, desto mere hemmelighedsfuld er han. Hvad hedder han?"

"Når man spørger ham, siger han, at han hedder Sindbad Søfareren, men jeg tvivler om, at det er hans rigtige navn."

"Sindbad Søfareren?"

"Ja!"

"Og hvor bor denne herre?"

"På havet."

"Hvorfra er han?"

"Det ved jeg ikke."

"Har De set ham?"

"Nogle gange."

"Hvordan ser han ud?"

"Deres Excellence vil selv få det at se."

"Og hvor vil han modtage mig?"

"Sikkert i det underjordiske palads, Gaetano talte om."

"Har De aldrig, når De har været i land her og fundet øen ubeboet, været så nysgerrig, at De har søgt at trænge ind i dette fortryllede slot?"

"Jo, Deres Excellence, det har jeg rigtignok," svarede matrosen, "og det mere end en gang, men alle vore undersøgelser har været unyttige. Vi har gravet overalt i grotten, og vi har ikke fundet den ringeste nedgang. For resten siger man, at døren ikke bliver åbnet med en nøgle, men med et trolddomsord."

"Min beslutning er taget," mumlede Franz. "Jeg er midt inde i et eventyr fra Tusind og en Nat."

"Hans Excellence venter Dem!" sagde en stemme bag ved dem. Det var skildvagten, der var ledsaget af to mand af jagtens besætning. Franz tog sit lommetørklæde op af lommen og rakte det til den, der havde talt. Uden at sige et ord bandt man ham omhyggeligt for øjnene, og derpå opfordrede man ham til at sværge på ikke at tage bindet fra øjnene, før han fik lov. Det

gjorde han, og nu tog de to mænd ham ved hver sin arm, og han gik, ledet af dem og med skildvagten foran. Efter omtrent tredive skridt mærkede han af heden fra bålet og lugten af geden, at han kom forbi lejren, derpå lod man ham fortsætte omtrent halvtreds skridt, idet han tydeligt nok blev ført til den side, hvor man ikke ville lade Gaetano komme frem, et forbud, som nu let lod sig forklare. Franz mærkede snart, at han trådte ind i en underjordisk grotte. Efter at han endnu havde gået i nogle minutter, hørte han en knagen, og det forekom ham, at luften endnu en gang forandrede sig og blev mere lummer og duftende. Endelig mærkede han, at hans fødder trådte på et blødt tæppe, og hans ledsagere forlod ham. Der opstod et øjebliks tavshed, og en stemme sagde derpå på godt fransk, men med en noget fremmed udtale:

"De er velkommen i mit hus, og De kan tage bindet fra Deres øjne."

Man kan let tænke sig, at Franz ikke lod sig dette sige to gange. Han løftede tørklædet og stod overfor en mand på tredive eller fyrre år, iført en tunesisk dragt, det vil sige rød hue med en lang dusk af blå silke, en trøje af sort klæde, overalt broderet med guld, lange, vide, blodrøde benklæder, gamacher af samme farve, broderede med guld ligesom trøjen, og gule tøfler. Et prægtigt kashmirstørklæde var bælte. Skønt dette menneskes ansigt var blegt og gustent, var det dog overordentlig smukt. Hans øjne var levende og gennemtrængende, hans næse lige og græsk, og hans tænder, der var så hvide som perler, stak beundringsværdigt af mod det sorte overskæg. Men hans blegheed var besynderlig, og man skulle næsten tro, at det var et menneske, der i lang tid havde

været indesluttet i en grav. Uden at være særlig høj var han meget velskabt, og ligesom alle sydboere havde han små hænder og fødder. Men det, der satte Franz i den største forbavselse, var det prægtigt udsmykkede værelse.

Det var belagt med karmoisinrøde tæpper, broderet med guldblomster. I en fordybning var der en slags divan, ovenover hvilken man så arabiske våben med skeder af emalje og skinnende af ædelsten. Under loftet hang der en lampe af venetiansk glas af en herlig form og de skønneste farver, og fødderne hvilede på tykke, tyrkiske tæpper. For den dør, gennem hvilken Franz var trådt ind, hang der et forhæng, ligesom for en anden dør, der førte til et værelse, som syntes at være strålende oplyst. Værten betragtede uafbrudt Franz.

Omsider sagde han: "Jeg beder Dem tusinde gange om forladelse for de forsigtighedsforanstaltninger, som man har fordret af Dem, da man førte Dem ind til mig, men da denne ø for det meste er forladt, ville jeg, hvis min hemmelighed blev forrådt, sikkert en dag finde mit tilflugtssted i en sørgelig forfatning. Det ville ikke være værst med det tab, jeg ville lide, men jeg kunne da ikke mere i sikkerhed trække mig tilbage fra den øvrige jord. Nu vil jeg søge at få Dem til at glemme denne lille ubehagelighed ved at tilbyde Dem det, De sikkert ikke venter at finde her, nemlig et tåleligt aftensmåltid og en temmelig god seng."

"Men, kære vært," svarede Franz, "De behøver sandelig ikke at undskylde Dem. Jeg har altid hørt, at de, der trængte ind i fortryllede slotte, blev bundet for øjnene, tænk engang på Raoul i *Huguenotterne*, og jeg har ikke det mindste at beklage mig over. Det, De viser mig, er en fortsættelse af Tusind og en Nat."

"Ak! Jeg vil sige, som Lucullus sagde: "Hvis jeg havde vidst, at De ville beære mig med Deres besøg, ville jeg have forberedt mig." Men min eremitbolig er ganske til Deres tjeneste, og jeg tilbyder Dem mit bord, hvor magert det end kan være. Ali, er maden færdig?"

Næsten i samme øjeblik blev forhænget for døren løftet i vejret, og en nubisk neger, sort som ibenholt og klædt i en simpel hvid tunika, gav sin herre et tegn til, at han kunne træde ind i spiseværelset.

"Jeg ved ikke," sagde den fremmede til Franz, "om De er af min mening, men jeg finder, at intet er mere kedeligt end at være sammen i flere timer uden at vide, hvad man skal kalde hinanden. Jeg beder ikke om Deres navn eller titel, kun et eller andet, jeg kan kalde Dem. Jeg vil på den anden side sige Dem, at man kalder mig Sindbad Søfareren".

"Og jeg," svarede Franz, "vil sige Dem, at der ikke mangler andet end den berømte vidunderlige lampe, for at jeg kan være i den samme stilling som Aladdin, så jeg ser ikke, at der kan være noget i vejen for, at De kalder mig Aladdin. Det vil ikke føre os ud af Orienten, hvor jeg er fristet til at tro, at jeg er blevet henflyttet til af en eller anden god ånd."

"Altså, hr. Aladdin! De har hørt, at maden er på bordet, ikke sandt? Hav den godhed at træde ind i spisesalen. Deres ydmyge tjener går foran for at vise Dem vejen."

Da han havde sagt dette, løftede han forhænget, og Sindbad trådte ind før Franz.

Franz gik fra mirakel til mirakel. Bordet var overdådigt dækket. Da han havde overbevist sig om dette vigtige punkt, så han sig om. Spisesalen var ikke mindre prægtig end det

værelse, som han havde forladt; den var af marmor med gamle basreliefs af stor værdi, og i de fire hjørner af denne sal, der var aflang, stod der fire marmorstatuer, som bar kurve på deres hoveder. Disse kurve indeholdt pyramider af frugter, ananas fra Sicilien, granatæbler fra Malaga, oranger fra de baleariske øer, ferskener fra Frankrig og dadler fra Tunis. Hvad måltidet angik, bestod det af stegt fasan, omgivet af kramsfugle fra Korsika, en vildsvineskinke i gelé, stegt gedekølle, en prægtig ørred og en kæmpemæssig hummer. Tallerkenerne var af sølv, skålene af japansk porcelæn. Franz gned sine øjne for at forvisse sig om, at han ikke drømte, kun Ali fik lov at opvarte dem.

"Denne stakkels djævel er mig meget hengiven og gør alt, så godt han kan," fortalte værten. "Han tænker altid på, at jeg har frelst hans liv, og da han, som det synes, holder meget af det, føler han en god del taknemmelighed, fordi jeg har frelst det for ham."

Ali så af Sindbads blik, at han talte om ham, nærmede sig bordet, tog sin herres hånd og kyssede den.

"Det ville vel være alt for ubeskedent, hr. Sindbad," sagde Franz, "at spørge Dem om, ved hvilken lejlighed det var, at De udførte denne smukke handling?"

"Det er meget simpelt," svarede hans vært, "det lod til, at knægten havde snuset mere om i nærheden af beyens serail i Tunis, end det var tilladeligt for en person af hans farve, derfor havde beyen dømt ham til at miste tungen, hånden og hovedet: Tungen den første dag, hånden den næste og hovedet den tredje. Jeg havde altid haft lyst til at have en stum i min tjeneste. Jeg ventede, til man havde skåret tungen af ham, og foreslog derpå beyen at overlade mig ham for et gevær, som dagen i

forvejen syntes at have vækket Hans Højheds begærlighed. Han betænkte sig et øjeblik, så grisk var han efter at gøre det af med den stakkels djævel. Men jeg føjede en engelsk jagtkniv til, med hvilken jeg havde hugget skår i Hans Højheds *yatagan*, og beyen bestemte sig til at skænke ham hånden og hovedet på det vilkår, at han aldrig mere måtte lade sig se i Tunis. Denne betingelse var unødvendig. Når denne hedning blot ser Afrikas kyster, kryber han straks ned i skibsrummet, og man er ikke i stand til at få ham op, førend den verdensdel er ude af syne."

Franz var tavs, mens han overvejede, hvad han skulle tænke om det lune, hvormed hans vært fortalte ham denne historie.

"Og ligesom den sømand, hvis navn De bærer," sagde han, idet han gav samtalen en anden retning, "tilbringer De Deres liv med at rejse?"

"Ja, det er et løfte, jeg har gjort engang, da jeg ikke tænkte på at kunne opfylde det," sagde den ukendte med et smil. "Jeg har nogle flere, som jeg håber også at kunne opfylde."

Skønt Sindbad havde udtalt disse ord med den største koldblodighed, var hans blik af en forunderlig vildhed.

"De må have lidt meget!" sagde Franz.

Sindbad skælvede og så stift på ham.

"Hvoraf ser De det?" spurgte han.

"Af alt," svarede Franz. "Deres stemme, Deres blik, Deres bleghed, selv af det liv, De fører."

"Jeg? Jeg fører det lykkeligste liv, jeg kender. Jeg lever som en pasha. Jeg er skabningens konge. Når jeg synes om et sted, bliver jeg der, når jeg keder mig, rejser jeg, jeg er fri som fuglen i luften, og jeg har vinger som den. De, der omgiver mig, adlyder mig ubetinget. Undertiden morer det mig at spøge med

den menneskelige retfærdighed ved at bortsnappe en bandit, den søger, eller en forbryder, som den forfølger. Desuden har jeg min egen domstol for mig selv, uden appel, som dømmer eller frikender, og som ingen har noget at gøre med. Åh, hvis De havde prøvet dette liv, ville De ikke føre noget andet, og De ville aldrig mere vende tilbage til verden, med mindre De havde en eller anden stor plan at udføre."

"En hævn for eksempel?" sagde Franz.

Den ukendte stirrede på ham med et af de blikke, der trænger ind til hjertets og tankens inderste.

"Og hvorfor hævn?" spurgte han.

"Fordi," svarede Franz, "De forekommer mig at se ud som en mand, der er forfulgt af samfundet og har en eller anden skrækkelig regning at afgøre med det."

"De er på et galt spor," sagde Sindbad smilende, "jeg er en slags filantrop, og jeg rejser måske engang til Paris for at kappes med hr. Appert og med manden i den lille, blå kappe."

"Er det da første gang, De gør den rejse?"

"Ja! Jeg ser ud til at være meget lidt nysgerrig, ikke sandt? Men jeg forsikrer Dem, at det er ikke min skyld, at jeg ikke har været der endnu, det vil nok ske engang."

"Og har De i sinde at gøre denne rejse snart?"

"Jeg ved det ikke endnu. Det afhænger af omstændighederne."

"Jeg ville ønske, jeg var der, når De kom dertil, og jeg skulle søge at gengælde den gæstfrihed, som De viser mig her på øen Monte Cristo."

"Jeg ville med største fornøjelse modtage Deres tilbud," svarede Sindbad, "men hvis jeg rejser, vil det vel sagtens blive

inkognito."

Imidlertid skred måltidet frem, men det syntes kun tillavet for Franz. Den ukendte rørte næppe en bid af de kostbare retter, som den uventede gæst tog for sig af. Endelig bragte Ali desserten eller rettere sagt tog kurvene ud af statuernes hænder og satte dem på bordet, mellem to kurve satte han en lille agatskål.

Den ærbødighed, hvormed Ali havde bragt denne skål, pirrede gæstens nysgerrighed. Han tog låget af og fandt en slags grøn masse, der lignede syltetøj, men som han aldrig før havde set. Han satte låget på igen lige så uvidende om, hvad skålen indeholdt, som før han havde taget det af, og idet han kastede et blik på sin vært, så han ham smile.

"De kan ikke gætte," sagde Sindbad, "hvad det er, skålen indeholder?"

"Nej!"

"Dette grønne syltetøj er hverken mere eller mindre end den ambrosia, som Hebe satte på Jupiters bord."

"Men denne ambrosia," svarede Franz, "har uden tvivl ved at gå over i menneskenes hænder tabt sit himmelske navn for et jordisk. Hvad hedder den ret, som jeg ganske vist ikke føler nogen særlig lyst til?"

"Ja, se, det røber netop, hvor jordbundne vi er, at vi ofte går lykken forbi uden at kende den. Er De en handlingens mand, og er guldet Deres Gud, så smag dette, og Perus, Guzerates og Golcondas miner vil åbne sig for Dem. Er De fantast, er De poet, så smag det også, og mulighedens skranker vil forsvinde, det uendeliges marker åbne sig. De vil vandre med frit hjerte og fri ånd i drømmenes umådelige rige. Er De ærgerrig, higer De

efter jordisk storhed, så smag dette, og inden en time vil De være konge, ikke i et lille kongerige, skjult i en krog af Europa som Frankrig, Spanien eller England, men over den hele verden, hele universet. Deres trone vil være oprejst på det bjerg, hvor Satan førte Jesus op. Uden at De behøver at hylde ham, uden at være nødt til at kysse hans klør, vil De være herre over alle jordens kongeriger. Er det, jeg byder Dem, ikke fristende? Er det ikke en let sag, når der kun er det at gøre? Se engang!"

Han tog låget af den lille agatskål, der indeholdt den substans, han havde rost i så høje toner, tog en teskefuld af det magiske syltetøj og indsugede det langsomt med halvt tillukkede øjne og hovedet hældet tilbage. Franz gav ham tid til at nedsvælge sin yndlingsret og sagde derpå, da han var kommet lidt til sig selv igen:

"Men sig mig dog, hvad består denne kostbare ret af?"

"Har De hørt tale om den gamle fra bjerget, ham, som ville myrde Philip August?"

"Ja, sikkert!"

"De ved, han regerede over en dal ved foden af det bjerg, der havde givet ham det maleriske navn. I denne dal var der prægtige haver anlagt af Hassan ben Sabah, og i disse haver ensomme lysthuse. Det var i disse lysthuse, at han lod sine udvalgte træde ind, og der, siger Marco Polo, lod han dem spise en ret, som hensatte dem i paradiset midt mellem blomstrende planter, altid modne frugter, piger, der altid var jomfruer. Men det, som disse lykkelige unge mennesker antog for virkelighed, var ikke andet end en drøm, men så sød, berusende og vellystig, at de solgte både sjæl og legeme til den, der havde skaffet dem den, og adlød hans befalinger som en Guds, så at de gik til

verdens ende for at finde det offer, han udpegede, og døde under de grusomste pinsler uden at klage, fordi de bildte sig ind, at døden kun var en overgang til det fortryllende liv, som de havde smagt ved den hellige urt."

"Altså hashish!" råbte Franz. "Ja, jeg kender det, i det mindste af navn."

"Det er det rigtige navn, Aladdin! Det er hashish, den bedste og reneste hashish, som laves i Alexandria af Abu Gor, denne kunstner, denne uforlignelige mand, for hvem man burde opbygge et palads med den overskrift: 'Fra den taknemmelige menneskehed til lykkens købmand.'"

"Ved De," sagde Franz, "at jeg har lyst til selv at dømme, om Deres lovtale er fortjent eller overdreven?"

"Døm selv, kære gæst! Døm selv! Men hold Dem ikke til den første erfaring. Som med alt andet må man vænne sanserne til et nyt indtryk, enten det er mildt eller voldsomt, sørgeligt eller glædeligt. Naturen kæmper mod denne guddommelige substans. Naturen, der ikke er skabt til glæde, og som klynger sig til smerten. Naturen må bukke under i kampen. Drømmen bliver liv, og livet bliver drøm, men hvilken forskel i denne forvandling. Når man sammenligner den virkelige tilværelses smerter med den indbildte tilværelses nydelser, vil De aldrig mere ønske at leve, men at drømme bestandigt. Når De forlader denne Deres egen verden, vil De synes, De går fra forår til vinter, som om De ombyttede paradiset med jorden, himlen med helvede. Smag min hashish, smag!"

Franz svarede ikke, men tog en skefuld af denne vidunderlige ret.

"For pokker!" sagde han. "Jeg ved ikke, om resultatet vil være så behageligt, som De siger, men tingen selv forekommer mig slet ikke så velsmagende."

"Fordi Deres gane endnu ikke er vant til det. Sig mig engang, holdt De meget af østers, første gang De smagte dem, eller af te, porter, trøfler og alt, hvad De senere syntes om? Begriber De, at romerne krydrede deres fasaner med *assa foetida*, og at kineserne spiser svalereder? Nej. Men det samme er tilfældet med denne hashish, spis af den i otte dage, og efter den tid vil ingen anden ret forekomme Dem så velsmagende som den, der nu forekommer Dem flov og smagløs. Lad os gå ind i værelset ved siden af, der vil Ali bringe os kaffe og give os piber."

Værelset ved siden af var tarveligere, men dog kostbart møbleret. Det var rundt, og langs rundingen var der en stor divan. Divanen, murene, loftet og gulvet var dækket med bløde skind som de blødeste tæpper, der var løvehuder med uhyre manker fra bjerget Atlas, tigerhuder fra Bengalen, panterskind fra Kap, bjørne fra Sibirien, ræve fra Norge, og alle disse skind var kastet i overflod oven på hinanden, så man måtte tro, at man gik på det tykkeste tæppe eller hvilede på den blødeste seng. De lagde sig på divanen, rør af jasmin og ambra var så nær ved, at de kunne nå dem med hænderne, og der var så mange, at man ikke behøvede at ryge to gange af samme. Ali tændte dem og gik ud for at hente kaffen.

Franz hensank i det stumme drømmeri, som man plejer, når man ryger en særlig god tobak, der med røgen synes at bortføre alle sorger og opfylde sjælen med behagelige drømmerier.

Ali bragte kaffe.

Sindbad spurgte: "Ønsker De den på fransk eller på tyrkisk, stærk eller tynd, med sukker eller uden sukker, tragtet eller kogt? Sig, hvorledes De vil have den, De kan få den, som De vil."

"Jeg foretrækker tyrkisk," svarede Franz.

"Det viser, at De har tilbøjelighed til østerlændernes levemåde, og efter min mening er østerlænderne de eneste mennesker, der forstår at leve. Hvad mig angår," tilføjede han med et forunderligt smil, "vil jeg, når jeg har endt mine forretninger, tage til Orienten for at dø der, og hvis De vil finde mig igen, må De søge i Cairo, Bagdad eller Isfahan."

"Det ville være det letteste i verden, for jeg synes, jeg har fået ørnevinger, og med disse vinger ville jeg gerne flyve rundt om jorden i fireogtyve timer."

"Det er hashishen, der virker, så udfold Deres vinger og flyv op i de overjordiske regioner! Vær ikke bange, man våger over Dem, og skulle Deres vinger som Icarus' smelte i solen, er vi her for at tage mod Dem."

Derpå sagde han nogle arabiske ord til Ali, der tilkendegav, at han forstod. Med Franz foregik der en mærkelig forandring, hans træthed fra dagen forsvandt som i det øjeblik, da man sover ind, men dog har bevidsthed nok til at føle, at søvnen kommer. Hans legeme syntes let, hans ånd forklaret, hans sanser syntes at fordoble deres evner. Horisonten udvidede sig mere og mere, en blå, skinnende horisont, hvor han under søfolkenes sang så øen Monte Cristo hæve sig, ikke som en truende klippe over bølgerne, men som en smilende oase midt i en ørken. Derpå, eftersom båden nærmede sig, blev de syngendes stemmer flere, en fortryllende, hemmelighedsfuld harmoni hævede sig fra denne ø, som om en fe som Loreley eller

en troldmand som Amphion forsøgte at drage en sjæl derhen.,
Endelig nåede båden strandbredden, men uden nogen anstrengelse, uden nogen rystelse, blidt og stille, og det forekom Franz, at han trådte ind i grotten, uden at den fortryllende musik ophørte. Han syntes, han gik ned ad nogle trin, mens han indåndede en balsamisk duft som den, der må have ombølget kirkens grotte. Han så nu igen alt, hvad han havde set før sin søvn, lige fra Sindbad, hans fantastiske vært, til Ali, den stumme tjener, derefter syntes alt at forvirres som de sidste skygger af en laterna magica, man slukker, og han befandt sig igen i værelset med statuerne, der blot var oplyst af en af de antikke og blege lamper.

Det var de samme skønne og formfuldendte statuer, Phryne, Cleopatra, Messalina, disse tre store skøger, og blandt dem dukkede pludselig en engel fra Olympen frem – kysk og yndig – og syntes at tilsløre sit jomfruelige hoved mod alle disse marmorets urenheder.

Det forekom ham, at de tre statuer havde forenet deres kærlighed til en eneste mand, og at de nærmede sig det leje, hvor han drømte sin drøm. Fødderne var skjult under deres lange hvide tunikaer, lokkerne rullede ned som bølger, og de havde de ubøjelige, brændende blikke, der ligner slangens, når den stirrer på fuglen.

Det forekom Franz, at han lukkede sine øjne, og at han med det sidste blik så den kyske statue tilsløre sig, – hvorefter han blev et bytte for de mest fantastiske indtryk, en vellyst uden ophør, en kærlighed uden hvile som den, profeten lovede sine udvalgte. Franz, som første gang befandt sig under hashishens herredømme, syntes, at vellysten blev til smerte, da han følte

disse statuers munde så bløde og kolde som en øgle berøre hans brændende læber. Men jo mere hans arme forsøgte at støde denne ukendte kærlighed bort, desto mere bukkede hans sanser under for det betagende ved denne hemmelighedsfulde drøm, så at han til sidst overgav sig tiden forbehold og endte med stønnende at overgive sig til drømmen under marmorkvindernes kys.

9. Opvågnen

Da Franz kom til sig selv igen, forekom de ydre ting ham som en fortsættelse af hans drøm. Han troede, han befandt sig i en gravhvælving, hvor næppe en solstråle trængte ind. Han følte en stenvæg, satte sig op og befandt sig indsvøbt i sin burnus på et leje af tørre hedeurter, der var meget bløde og vellugtende. Hele synet var forsvundet, som om statuerne ikke havde været andet end skygger, der under hans drøm var vågnede. Han gik nogle skridt hen mod det sted, hvorfra dagslyset kom, og så, at han befandt sig i en grotte, gik hen mod åbningen og så den blå himmel og et hav som azur. Luften og vandet gav genskin af solens stråler. Ved strandbredden sad søfolkene og snakkede og lo, ti skridt ude i havet gyngede det lille fartøj for anker.

Nu indåndede han en kort tid den friske luft, hørte bølgernes svage mumlen og overgav sig uden betænkning til den fortryllelse, der er i naturen især efter en fantastisk drøm, men lidt efter lidt begyndte dog hukommelsen at vende tilbage. Han mindedes sin ankomst til øen, sin sammenkomst med smugleranføreren i et prægtigt underjordisk slot, hvor han havde nydt et fortræffeligt måltid og en skefuld hachis. Men det forekom ham, at der var gået et helt år, siden dette skete. For resten var hans hoved fuldkommen uden smerte og hans legeme udhvilet. Han følte et almindeligt velvære og større evne til at nyde luften og solen end sædvanlig. Han nærmede sig derfor i godt humør sømændene, der straks rejste sig, og bådføreren nærmede sig, idet han sagde:

"Hr. Sindbad har pålagt os at hilse Deres Excellence og at bevidne Dem, hvor ondt det gør ham, at han ikke kan tage

afsked med Dem. Men han håber, at De vil undskylde ham, når De får at vide, at vigtige forretninger kalder ham til Malaga."

"Gaetano! Det har altså været virkeligt, og der er virkelig et menneske til, som har modtaget mig på denne ø, som har vist mig kongelig gæstfrihed, og som er rejst bort, mens jeg sov?"

"Han er virkelig til, – dér ser De hans lille jagt skynde sig bort for fulde sejl, og De vil, hvis De tager Deres kikkert, kunne kende vor vært midt blandt hans mandskab."

Idet Gaetano sagde disse ord, pegede han i den retning, hvor man så et lille fartøj, der syntes at tage vejen mod Korsika. Franz tog sin kikkert frem. Gaetano havde ikke taget fejl. I bagstavnen stod den hemmelighedsfulde fremmede og holdt ligesom han en kikkert i hånden. Han var klædt således, som han dagen i forvejen havde vist sig for sin gæst. Franz viftede med sit lommetørklæde, og et sekund efter viste der sig en let røgsky over bagstavnen af fartøjet, hvorpå et svagt knald nåede Franz.

"Kan De høre?" sagde Gaetano. "Han siger farvel."

Den unge mand tog sin karabin og skød den af i luften, men uden håb om, at knaldet ville nå jagten.

"Hvad befaler Deres Excellence?" sagde Gaetano.

"For det første, at De tænder en fakkel."

"Jeg vil med glæde give Dem faklen, hvis det morer Dem, men jeg har før to eller tre gange forgæves prøvet at lede efter indgangen til det fortryllede slot, til sidst har jeg ganske opgivet det. Giovanni!" føjede han til. "Tænd en fakkel og bring Hans Excellence den!"

Giovanni adlød. Franz tog faklen og gik ind i grotten, Gaetano fulgte efter.

Han genkendte det sted, hvor han var vågnet. Hans seng af lyngplanter lå der endnu, men det hjalp ikke, at han søgte alle vegne langs grottens vægge, der var kun spor af røg, som skrev sig fra dem, der før ham uden nytte havde prøvet på denne undersøgelse, men han undersøgte dog hver tomme af muren og så ikke en revne uden at stikke klingen af sin jagtkniv derind. Han bemærkede ikke et fremspringende punkt uden at stemme sig derimod i håb om, at det skulle give efter, men det var forgæves, og han spildte to timer med denne undersøgelse, så holdt han op. Gaetano triumferede.

Da Franz kom tilbage på strandbredden, sås jagten kun som et lille hvidt punkt på horisonten, han tog sin kikkert frem, men det var umuligt at kende nogen. Gaetano erindrede ham om, at de var kommet for at gå på jagt efter geder, hvilket han ganske og aldeles havde glemt. Han tog sit gevær og gav sig til at gennemstrejfe øen mere som et menneske, der opfylder en pligt, end som en, der ønsker at more sig, og efter et kvarters forløb havde han skudt en ged og to kid, men de lignede for meget tamme geder til, at Franz betragtede dem som vildt, og han tænkte snart på andre ting.

Siden den forrige dag havde han virkelig været helten i et eventyr fra Tusind og en nat, og trods de forgæves forsøg begyndte han atter sine undersøgelser i grotten, efter at han havde sagt til Gaetano, at han skulle stege et af kiddene. Denne nye undersøgelse varede temmelig længe. Da han vendte tilbage, var kiddet stegt og frokosten færdig. Franz satte sig på det sted, hvor man den forrige dag var kommet for at indbyde ham til at spise til aften hos hans hemmelighedsfulde vært, og han så endnu den lille jagt som en måge på toppen af en bølge.

"De sagde, at Sindbad sejler til Malaga. Det forekommer mig, at han styrer lige til Porto-Vecchio," sagde Franz.

"Ja, kan De ikke huske, at der var to sørøvere om bord hos ham. Det er dem, han vil sætte i land. Han frygter nemlig hverken Gud eller fanden, som man siger, og gør gerne en omvej på halvtreds mil, når han kan tjene et stakkels menneske."

"Men den slags tjenester kan let skaffe ham med øvrigheden at bestille i det land, hvor han udøver den art menneskekærlighed!" sagde Franz.

"Å!" sagde Gaetano med et smil. "Hvad kan øvrigheden gøre ham? Han bryder sig kun lidt om den. Lad den kun prøve på at forfølge ham. For det første er hans jagt ikke et skib, det er en fugl. Ingen fregat kan indhente den, og desuden behøver han kun at ty til kysten, så vil han overalt finde venner."

Sindbad havde altså den ære at stå i forbindelse med smuglerne og banditterne på alle Middelhavets kyster, hvilket gjorde, at man måtte finde hans stilling temmelig besynderlig. Hvad Franz angik, da holdt intet mere ham tilbage på Monte Cristo. Han havde opgivet ethvert håb om at finde den hemmelige indgang til grotten og skyndte sig derfor med at spise frokost og befalede sine folk at holde skibet rede, så snart han havde endt sit måltid. En halv time efter var han om bord. Han så endnu en gang efter jagten, der var i begreb med at forsvinde i bugten ved Porto-Vecchio. Han gav signal til afrejsen. Da båden satte sig i bevægelse, forsvandt jagten og med den den sidste rest virkelighed fra den forrige nat, og aftensmåltidet, Sindbad, hachis'en og statuerne begyndte at forekomme Franz som en drøm.

Båden sejlede hele dagen og hele natten, og den følgende dag, da solen stod op, var øen Monte Cristo forsvundet for deres øjne. Da Franz igen havde sat foden på land, glemte han i det mindste for et øjeblik den forrige nats begivenheder, så travlt havde han med at aflægge besøg i Firenze, desuden havde han travlt med forberedelserne til rejsen. Lørdag ankom han til Rom, hvor der jo var bestilt værelse, så han behøvede altså kun at begive sig til Pastrinis hotel, hvilket ikke var let. En vrimmel af mennesker opfyldte nemlig gaderne, og Rom var allerede fuld af den uro, der går forud for alle store begivenheder, men i Rom fandt der hvert øjeblik store begivenheder sted: Karnevalet, den hellige uge, Kristi Legemsfest og Sankt Peders festdag. Den øvrige tid af året er staden hensunken i en apatisk tilstand mellem liv og død, som gør, at den ligner en slags station mellem denne verden og den anden, en station fuld af poesi og karakter, som Franz allerede fem eller seks gange havde besøgt, og som han hver gang havde fundet endnu mere vidunderlig og fantastisk. Endelig trængte han gennem mængden og nåede hotellet, hvor han først fik den besked, at der ikke var plads, hvorpå han sendte sit kort op til signor Pastrini og spurgte efter Albert de Morcerf. Dette middel lykkedes, og signor Pastrini ilede selv til, undskyldte, at man havde ladet Hans Excellence vente så længe, skældte på tjenerne, tog lyset ud af hånden på ciceronen, som allerede havde bemægtiget sig den rejsende, og førte ham til Albert, da denne netop kom ham i møde.

Deres lejlighed bestod af to små værelser og et kabinet. Værelserne vendte ud mod gaden, hvilket værten fortalte dem, var særlig godt. Resten af etagen var lejet ud til en meget rig

herre, en sicilianer eller malteser, gæstgiveren kunne ikke med bestemthed sige, til hvilken af disse to nationer den rejsende hørte.

"Det er meget godt, Pastrini," sagde Franz, "men vi må straks have aftensmad og et køretøj til i morgen og de følgende dage."

"Hvad maden angår, skal det kun vare et øjeblik, men med hensyn til vognen -"

"Hvordan? Til vognen!" råbte Albert. "Ingen spøg, signor Pastrini! Vi må virkelig have en vogn!"

"Jeg vil gøre mig al mulig umage for at skaffe Dem en, det er alt, hvad jeg kan sige."

"Og hvornår får vi et bestemt svar?" spurgte Franz.

"I morgen tidlig," svarede værten.

"Vi kan jo bare betale noget mere, så er det vel i orden?"

"Jeg er bange for, at man ikke kan skaffe Dem en vogn, selv om De byder dobbelt pris."

"Så kan man spænde hestene for min vogn, den er lidt forslidt af rejsen, men det er lige meget."

"De vil ingen heste kunne få."

Albert så på Franz.

"Forstår du det? Ingen heste?" sagde han.

"Men kan man da ikke få postheste?"

"De har allerede i fjorten dage været lejet bort, og der er nu ikke flere tilbage, end man behøver til tjenesten."

"Hvad siger du til det?" spurgte Franz.

"Jeg siger, at når en ting går over min forstand, plejer jeg ikke at spekulere mere på den. Er maden færdig, signor Pastrini?"

"Ja."

"Så lad os gå til bords."

"Ja, Deres Excellence!"

"Men vognen og hestene?" sagde Franz.

"Vær rolig, min ven, det kommer sikkert kun an på at blive enig om prisen."

Morcerf, der ikke lod sig rive ud af sin ro, så længe hans pung var fuld, gik til sengs, lagde sig på sit grønne øre og drømte, at han besøgte karnevalet i en vogn med seks heste for.

10. Romerske banditter

Dagen efter vågnede Franz først, og så snart han var vågen, ringede han. Signor Pastrini trådte ind i egen person.

"Nu skal De høre," sagde han triumferende uden at vente på et spørgsmål af Franz, "jeg tvivlede stærkt i går og turde intet love, da De var kommet alt for sent, men altså, jeg havde ret, der er ikke en vogn at få."

"Ja," sagde Franz, "men det er absolut nødvendigt."

"Hvad er det?" spurgte Albert, idet han trådte ind. "Ingen vogne?"

"Netop, kære ven! Du har straks gættet det."

"Det er jo en herlig by, denne Deres evige stad."

Signor Pastrini, der ønskede at hæve verdens hovedstad i sine rejsendes agtelse, indskød: "Det vil sige, fra søndag morgen til tirsdag aften er det, det er svært, ellers kan De få alle de vogne, De vil have."

"Det er allerede noget," svarede Albert, "vi har i dag torsdag, hvem ved, hvad der kan ske fra nu af til søndag?"

"Der vil komme ti eller tolv tusind rejsende her," sagde Franz, "og gøre vanskelighederne endnu større."

"Kære ven!" sagde Morcerf. "Lad os nyde nuet og ikke bekymre os om fremtiden!"

"I det mindste," spurgte Franz, "kan vi vel få et vindue?"

"Ud til ..."

"Til gaden, for pokker!"

"Et vindue!" råbte signor Pastrini. "Umuligt! Det er ganske umuligt! Der var kun et tilbage i femte etage i paladset Doria,

og det er blevet lejet bort til en russisk prins for tyve sequiner om dagen."

De to unge mennesker så forbavset på hinanden.

"Véd du, hvad det bedste, vi kan gøre, er?" sagde Franz. "Det er at rejse til Venedig for at tilbringe karnevalstiden der. Der vil vi i det mindste finde gondoler."

"Nej!" råbte Albert. "Jeg har besluttet, at jeg vil se karnevallet i Rom, og jeg vil se det, om jeg så skal være på stylter."

"Hør!" råbte Franz. "Det var en herlig idé, vi vil forklæde os og gøre rasende lykke."

"Ønsker Deres Excellence stadig en vogn til søndag?"

"Ja, for pokker!" sagde Albert. "Tror De da, vi vil strejfe gennem Roms gader til fods ligesom skriverdrenge?"

"Jeg vil skynde mig med at udføre Deres befaling," sagde signor Pastrini, "men jeg vil blot sige Dem i forvejen, at vognen vil koste seks piastre om dagen."

"Og jeg, kære signor Pastrini," sagde Franz, "jeg, som ikke er vor nabo millionæren, jeg siger Dem i forvejen, at da det er fjerde gang, jeg kommer til Rom, så véd jeg prisen på vogne både om søgnedagene, søndagene og festdagene. Vi giver Dem tolv piastre for i dag, i morgen og i overmorgen, og De vil oven i købet gøre en god forretning."

Pastrini forsøgte at gøre indvendinger.

"Gå, gå!" sagde Franz. "Ellers vil jeg selv gå og akkordere med vognmanden, han er en gammel ven af mig, han har snydt mig for ikke så få penge. I håb om at få lejlighed til at snyde mig endnu mere vil han lade mig få køretøjet for en mindre betaling end den, jeg byder Dem. De vil altså tabe forskellen, men det er Deres egen skyld."

"Gør Dem ingen ulejlighed, Excellence," sagde signor Pastrini med et smil som en italiensk spekulant, der tilstår, at han er overvundet. "Jeg vil gøre mit bedste, og jeg håber, at De vil blive tilfreds."

"Det var storartet, det kan man da forstå."

"Og hvornår vil De have vognen?"

"Om en time."

"Om en time skal den være for døren."

En time efter ventede vognen virkelig på dem. Det var en beskeden droske, som man ved denne højtidelige lejlighed havde ophøjet til karet. Men hvor ringe den end så ud, var de dog meget lykkelige ved at have et køretøj de sidste tre dage.

"Excellence!" råbte ciceronen, idet han så Franz stikke næsen ud ad vinduet. "Skal kareten køres nærmere til paladset?"

Skønt Franz var vant til italiensk praleri, så han sig dog om, men det var ham selv, disse ord var henvendt til. Franz var Excellence, fiakeren var kareten, og hotellet var paladset. Hele nationens talent til at prale var i denne sætning.

Franz og Albert steg ud. Kareten nærmede sig paladset, deres Excellencer udstrakte deres ben på sæderne, og ciceronen sprang op på det bageste sæde.

"Hvor vil Deres Excellencer, at man skal føre Dem hen?"

"Først til St. Peder og så til Colosseum," sagde Albert, som ægte pariser.

Men Albert vidste ikke en ting, nemlig at der behøves en hel dag for at bese Peterskirken og en måned for at studere den. Dagen gik altså med at bese Peterskirken.

Pludselig lagde de to venner mærke til, at det begyndte at blive aften. Franz trak sit ur frem, klokken var halv fem. De

vendte tilbage til hotellet, ved døren gav Franz kusken ordre til at holde sig færdig klokken otte. Han ville vise sin ven Albert Colosseum i måneskin, ligesom han havde vist ham Peterskirken ved højlys dag. Når man viser en ven en by, man allerede har set, bruger man det samme koketteri, som når man viser ham en kvinde, man har elsket. Franz befalede altså kusken at køre ud ad Porta del Popolo, køre langs med den ydre mur og vende tilbage gennem Porta San Giovanni. Således ville Colosseum vise sig for dem uden nogen forberedelse, og uden at Capitolet, Forum, Septimi Severi, Antonii og Fastinas tempel og Via Sacra havde gjort vejen kortere. De gik til bords. Signor Pastrini havde lovet sine gæster et fortræffeligt måltid, han gav dem et tåleligt, det var der ikke noget at sige til. Da de havde spist, trådte han selv ind. Franz troede i begyndelsen, at det var for at modtage komplimenter, og lavede sig til at sige ham nogle, men han afbrød ham ved de første ord:

"Excellence," sagde han, "Deres bifald smigrer mig, men det er ikke derfor, jeg kommer."

"Er det for at sige os, at De har fået en bedre vogn?" spurgte Albert, idet han tændte sig en cigar.

"Endnu mindre! Og De gør sikkert bedst i at forlige Dem med denne, her i Rom kan man enten en ting eller også kan man ikke!"

"Så er det betydeligt bedre i Paris. Hvis noget er umuligt, betaler man bare dobbelt så meget, så bliver det straks muligt."

"Jeg har hørt alle franskmænd sige det," sagde signor Pastrini en smule stødt, "og derfor begriber jeg ikke, hvorfor de rejser."

"Det er også kun tosser og narre som vi, der rejser, fornuftige folk forlader aldrig deres huse i Rue Helder eller Boulevard de

Gand og Café de Paris!" sagde Albert uanfægtet.

Det følger af sig selv, at Albert boede i ovennævnte, hver dag spadserede på boulevarden og spiste til middag det eneste sted, hvor man spiser til middag, hvis man da ellers står på en god fod med opvarterne. Signor Pastrini forblev et øjeblik tavs, det var tydeligt, at han tænkte på det svar, Albert havde givet, et svar, der nok ikke forekom ham fuldkommen tydeligt.

"Men," sagde Franz, idet han afbrød værtens betragtninger, "De er vel kommet i en eller anden hensigt, vær så venlig at sige hvilken."

"Ja, undskyld! De har jo bestilt vognen til klokken otte for at besøge Colosseum?"

"Fuldstændig rigtigt!"

"Og De har sagt til kusken, at han skal køre gennem Porta del Popolo, rundt om murene og vende tilbage gennem Porta San Giovanni?"

"Det er mine egne ord!"

"Men denne tur er umulig eller i det mindste farlig."

"Farlig! Hvorfor det?"

"På grund af den berygtede Luigi Vampa."

"For det første må De sige mig, hvem denne berygtede Luigi Vampa er," sagde Albert. "Han kan være meget berygtet i Rom, men jeg forsikrer, at man ikke kender det mindste til ham i Paris."

"Hvad, De kender ham ikke?"

"Nej, jeg har ikke den ære."

"Det er en bandit, ved siden af hvem Desefaris og Gasparoni kun er messedrenge!"

"Her træffer vi da omsider en bandit! Jeg siger Dem, Pastrini, jeg tror ikke et ord af det, De vil sige, men lad os alligevel høre. "Der var engang -" ikke sandt? Fortsæt endelig," sagde Albert.

Signor Pastrini henvendte sig til Franz, som han dog syntes var den fornuftigste, skønt han havde haft mange franskmænd boende, havde han aldrig begrebet deres vid.

"Excellence," sagde han alvorlig, "hvis De anser mig for en løgner, er det unyttigt, jeg siger Dem det, som jeg havde i sinde at sige Dem, men jeg kan forsikre, at det er til Deres egen fordel."

"Albert siger ikke, at De er en løgner, kære Pastrini," svarede Franz. "Han siger kun, at han ikke vil tro Dem, det er det hele. Jeg for min part vil tro Dem, vær rolig og tal."

"Imidlertid, Excellence. De begriber nok, hvis De tror, jeg lyver -"

"Kære!" svarede Franz. "De er mere ømfindtlig end Kassandra, hende var der endda ingen, der hørte på, mens De er vis på at blive hørt af det halve af Deres auditorium. Sæt Dem nu ned og fortæl os, hvem denne Vampa er."

"Jeg har sagt det, Excellence, det er en bandit, hvis mage vi ikke har set siden den berømte Mastrilla."

"Men hvordan kan det have noget at gøre med den ordre, jeg har givet min kusk om at køre ud ad Porta del Popolo og vende tilbage gennem Porta San Giovanni?"

"De kan meget godt komme ud ad den ene port, men jeg tvivler på, at De vil komme tilbage gennem den anden."

"Hvorfor det?" spurgte Franz.

"Fordi man, når mørket falder på, ikke er i sikkerhed halvtreds skridt fra porten."

"Virkelig?" råbte Albert.

"Hr. greve!" sagde signor Pastrini, der endnu var dybt fornærmet på Albert. "Det, jeg siger, er ikke til Dem, men til Deres rejsekammerat, som kender Rom og véd, at man ikke driver spøg med den slags ting."

"Hør, min ven," sagde Albert, idet han henvendte sig til Franz, "her finder vi jo et herligt eventyr, lad os tage våben med, og når Luigi Vampa kommer for at tage os, bliver det os, der tager ham, fører ham til Rom og overgiver ham til Hans Hellighed Paven, som spørger os, hvad han kan gøre for at belønne en så stor tjeneste. Så beder vi kun om en karet og to heste fra hans stald, og vi vil da få karnevalet at se til vogns, og det romerske folk vil vise sin erkendtlighed ved at krone os på Capitol og udråbe os ligesom Curtius og Horatius Coclés som fædrelandets frelsere."

Signor Pastrinis ansigt var umuligt at beskrive.

"Og hvor skal vi få alle de bøsser og pistoler fra, som du har i sinde at fylde vognen med? Jeg har dem virkelig ikke. I Terracina tog man hvert våben fra mig lige til min lommekniv, og du?"

"Jeg? Man gjorde det samme ved mig i Aquapendente."

"Ved De hvad, Pastrini?" sagde Albert, idet han tændte en ny cigar ved resten af den første, "denne forholdsregel er meget bekvem for røverne, og det ser ganske og aldeles ud, som om man har taget den for at dele halvt med dem?"

Signor Pastrini fandt sikkert denne spøg en smule for nærgående, for han svarede kun halvt og henvendte sine ord til Franz som den eneste, man kunne tale et fornuftigt ord med.

"Deres Excellence véd, at det ikke er skik og brug at forsvare sig, når man bliver angrebet af røvere."

"Hvad?" råbte Albert, der kom i oprør ved den tanke at lade sig udplyndre uden at sige et ord. "Hvad? Er det ikke skik og brug?"

"Ethvert forsvar ville være unyttigt. Hvad ville De gøre mod et dusin røvere, som springer op af en grav, af en dynge ruiner eller af en vandledning, og som alle på en gang sigter på Dem?"

"For fanden! Jeg ville lade mig myrde!" råbte Albert.

Gæstgiveren vendte sig mod Franz med en mine, som om han ville sige: "Deres rejsekammerat er ganske bestemt gal!"

"Kære Albert!" svarede Franz, "det svar, du gav, er lige så godt som Cornelius den Ældres, men alligevel synes jeg ikke, man bør vove livet for et lunes skyld."

"Nej, naturligvis," sagde signor Pastrini, "det kan man da kalde et fornuftigt ord."

Albert skænkede sig et glas vin, som han drak i små drag, idet han mumlede nogle uforståelige ord.

"Signor Pastrini," svarede Franz, "nu da min kammerat er rolig, og De har kunnet vurdere min fredelige tænkemåde, må De fortælle os, hvad signor Luigi Vampa er for en person. Er det en hyrde eller en adelsmand? Er han ung eller gammel? Er han lille eller stor? Beskriv ham, så vi kan kende ham, hvis vi skulle møde ham."

"Jeg har kendt Luigi Vampa, da han var et barn, så ingen kan give Dem bedre besked end jeg, og da jeg engang selv var faldet i hænderne på ham på en rejse fra Ferentino til Alatri, huskede han heldigvis vort gamle bekendtskab, han lod mig gå, ikke

alene uden at betale løsepenge, men han forærede mig endda et meget smukt ur og fortalte mig sin historie."

"Lad os se det ur!" sagde Albert.

Signor Pastrini viste dem et pragtfuldt ur med navn, stemplet Paris og en grevekrone.

"Her er det," sagde han.

"For pokker," sagde Albert, "jeg gratulerer Dem. Jeg har et, der ligner det," han trak sit ur op af vestelommen, "og det har kostet mig tre tusind francs."

"Lad os engang høre hans historie!" sagde Franz, idet han trak en lænestol frem og gjorde et tegn til signor Pastrini, at han skulle sætte sig.

"Med Deres tilladelse!" sagde værten.

"For pokker!" sagde Albert, "De er jo ikke præst, så De behøver at stå op, når De taler."

Værten satte sig og ville begynde sin fortælling, men blev afbrudt af Franz, der sagde: "De siger, De har kendt Luigi Vampa, da han endnu var barn. Han er altså ung endnu?"

"Han er næppe toogtyve år. Åh, det er en knøs, der vil drive det vidt, kan De tro!"

"Hvad siger du, Albert? Det er smukt allerede i sit toogtyvende år at have et navn," sagde Franz.

"Ja, det er vist, i hans alder var Alexander, Cæsar og Napoleon, der dog senere blev ret godt kendt, ikke kommet så vidt som han."

"Altså," sagde Franz, idet han vendte sig til værten, "er den helt, hvis historie vi skal høre, ikke mere end toogtyve år gammel."

"Knapt, som jeg har haft den ære at sige."

"Er han stor eller lille?"

"Af middelhøjde, omtrent som Hans Excellence," svarede værten, idet han pegede på Albert.

"Tak for sammenligningen," sagde denne med et buk.

"Bliv kun ved, signor Pastrini," sagde Franz, der smilede ad sin ven. "Og til hvilken klasse af selskabet hører han?"

"Han var hyrde på greven af San Felices gods mellem Palestrina og søen Gabri. Han er født i Pampinaria og var allerede i en alder af fem år i grevens tjeneste. Hans fader, der var hyrde i Anagi, ejede selv en lille hjord og levede af ulden af sine får og af det, han fik for mælken, som han solgte i Rom. Da den lille Vampa var barn, var han allerede noget for sig selv. Engang, da han var syv år gammel, gik han til præsten i Palestrina og bad ham, om han ville lære ham at læse. Dette var vanskeligt. Den unge hyrde kunne jo ikke forlade sin hjord, men den gode præst gik hver dag for at læse messen i en fattig landsby, der ikke havde råd til at holde egen præst, og han tilbød Luigi, at han ville møde ham på vejen, når han vendte tilbage, og på den måde undervise ham, men at det jo ikke kunne blive så meget, og at han altså måtte benytte sig af det. Barnet modtog hans tilbud med glæde.

Hver dag lod Luigi sin hjord græsse på vejen fra Palestrina til landsbyen, der hed Borgo, hver dag klokken ni om morgenen gik præsten forbi, og de satte sig på grøftekanten, og den lille hyrde blev undervist efter præstens bønnebog. Efter tre måneders forløb kunne han læse, nu måtte præsten lære ham at skrive. Han fik lavet et alfabet med store, mellemstore og små bogstaver, og han viste drengen, hvordan han ved at følge dette alfabet med en jernstift på en tavlesten kunne lære at skrive.

Samme aften, efter at hjorden var bragt i stalden, løb den lille Vampa til smeden i Palestrina, tog et stort søm, smedede det, hamrede og rundede det og lavede en slags gammeldags griffel af det. Den følgende dag havde han samlet sig en hel mængde tavlesten og gav sig i færd med arbejdet. Efter tre måneders forløb kunne han skrive.

Præsten, der var forundret over denne fatteevne og rørt over denne flid, forærede ham flere hæfter papir, et bundt penne og en pennekniv. Han havde nu noget nyt at lære, men noget, der ikke kunne sammenlignes med det første, og otte dage efter håndterede han pennen lige så godt, som han håndterede griflen. Præsten fortalte grev San Felice dette, og greven blev nysgerrig efter at se den lille hyrde, bad ham læse og skrive i hans nærværelse, befalede sin hushovmester at lade ham spise med folkene og gav ham to plastre om måneden. For disse penge købte Luigi bøger og blyanter.

Senere lærte han at tegne får, træer og huse på tavlestene. Derefter begyndte han at skære i træ med spidsen af sin pennekniv på samme måde, som den folkelige billedhugger Pinelli havde begyndt.

En pige på seks eller syv år, altså lidt yngre end Vampa, vogtede får ved siden af ham. Hun havde hverken fader eller moder, var født i Balmontone og hed Teresa. Disse to børn traf ofte sammen, mens de lod deres hjorder græsse, og om aftenen skilte man San Felices får fra baron de Cervetris, og børnene forlod hinanden for at gå hjem og lovede at mødes igen for atter at lege og sludre med hinanden. Næste morgen holdt de ord og voksede således op ved siden af hinanden, til Vampa nåede sit tolvte år og den lille Teresa sit elvte.

Imidlertid var Luigi foruden at være en kunstnerisk natur heftig og lunefuld og ville altid gøre nar ad folk. Ingen af drengene i Pampinaria, Palestrina eller Balmontone havde kunnet blive hans kammerater. Hans egensindighed, der altid fordrede, at andre skulle bøje sig for ham, uden at han i mindste måde ville give efter for nogen, gjorde, at ingen brød sig om ham. Teresa alene kunne styre ham med et ord, et blik, en mine. Hun var livlig, væver og munter, men overordentlig koket. De to piastre, som grev San Felices forvalter gav Luigi, og dem, som han fik ind for alle de små billedhuggerarbejder, han solgte til de købmænd i Rom, der handlede med legetøj, blev anvendt til ørenringe med perler i, halsbånd og nåle af guld, og Teresa var da også ved hjælp af sin unge vens gavmildhed den smukkeste og mest pyntede bondepige i omegnen af Rom. Børnene voksede til og tilbragte hver dag sammen, og begge byggede de herligste luftkasteller, Vampa drømte altid, at han var kaptajn på et skib, general over en armé eller statholder i en provins. Teresa så sig rig, klædt i de kostbareste klæder og fulgt af tjenere i liberi, og når dagen og drømmen var endt, skiltes de for at føre deres får tilbage til stalden og måtte fra drømmeriget vende tilbage til den fattige virkelighed.

En dag sagde hyrden til grevens forvalter, at han havde set en ulv komme ud af de sabinske bjerge og luske om i nærheden af hjorden, og forvalteren gav ham et gevær. Det var det, Vampa ønskede. Det var et glimrende gevær, kun var skæftet lidt itu, derfor havde han kastet bøssen hen i en krog. Det var Vampas mindste kunst at gøre det i stand, han lavede et nyt skæfte med udskæringer og det så kunstigt, at hvis han havde villet sælge blot træet i byen, havde han sikkert fået femten eller tyve piastre

for det. Men han tog sig nok i agt for at gøre det. Et gevær havde i lang tid været hans drøm. Et våben, der både kunne sætte ham i stand til at angribe og forsvare sig. Fra dette øjeblik anvendte Vampa al den tid, han havde tilovers, til at øve sig i at bruge sit gevær. Han købte krudt og kugler, og alt blev brugt til mål, olietræets stamme, der hævede sig på skråningen af Sardinerbjerget, ræven, der steg op af sin hule for at begynde sin natlige jagt, ørnen, som hævede sig i luften. Snart blev han så dygtig til at skyde, at Teresa, der overvandt den frygt, knaldet i begyndelsen havde indgydt hende, morede sig meget over at se, hvor dygtig han var til at ramme.

En aften kom der virkelig en ulv ud af fyrreskoven i nærheden af dem. Næppe havde den vist sig, før den var død. Vampa, der var stolt af denne smukke ulv, læssede den på sine skuldre og bragte den til avlsgården. Alt dette gjorde ham helt berømt i omegnen, og alle talte om den tapre og modige hyrde, og skønt Teresa blev betragtet som den skønneste pige på hele egnen, faldt det dog ingen ind at gøre kur til hende, da man vidste, Vampa elskede hende.

Imidlertid havde disse to unge mennesker endnu aldrig talt et ord til hinanden om deres kærlighed. De var vokset op ved siden af hinanden som to træer, der blander deres rødder under jorden og deres grene i luften, men deres længsel efter at se hinanden var altid den samme, ikke en dag kunne de undvære hinanden. Teresa var seksten år og Vampa sytten.

På den tid begyndte man at tale om en røverbande, der samlede sig i Sepini bjergene. Røveriet havde aldrig været udryddet i omegnen af Rom. Der kan måske til tider mangle en anfører, men findes han, er der altid en bande til at følge ham.

Den berømte Cucumetto, der blev jaget ud af kongeriget Neapel, hvor han havde ført virkelig krig, var gået gennem Garigliano ligesom Manfred og var tyet til bredden af Amasino mellem Sonnino og Juperno. Det var ham, der samlede en bande, og som gik i Decefaris og Gasparionis spor, og som håbede snart at overgå dem. Flere unge mennesker fra Palestrina, Frascati og Pampinaria forsvandt. I begyndelsen var folk urolige for deres skyld, men snart erfarede man, at de havde forenet sig med Cucumettos bande. Efter nogen tids forløb blev Cucumetto genstand for den almindelige opmærksomhed, og man fortalte træk, der røbede, at han var i besiddelse af en overordentlig dristighed og en oprørende råhed.

En dag bortførte han en pige, datter af landmåleren fra Frosione. Disse røveres love er meget bestemte: En ung pige tilhører først den, der bortfører hende. Derpå trækker de andre lod, og den ulykkelige tjener til hele bandens fornøjelse, indtil røverne forlader hende, eller hun dør. Når forældrene er rige nok til at løskøbe hende, sender man bud til dem for at underhandle om løsepenge, sker der udsendingen noget, må fangen bøde derfor, og bliver løsepengene ikke betalt, er hun fortabt. Den unge pige havde sin kæreste i Cucumettos bande. Hans navn var Carlini, og da hun genkendte ham, troede hun, hun var frelst, men den stakkels Carlini følte, da han genkendte hende, sit hjerte briste, han forudså den skæbne, der ventede hende.

Han håbede dog alligevel, at Cucumetto ville have medlidenhed med hende, og han tog derfor sin anfører til side, mens den unge pige, der sad med ryggen mod stammen af en

stor gran, med sit maleriske hovedklæde skjulte sit ansigt for de lystne røveres blikke. Carlini fortalte om, hvorledes han elskede og var forlovet med pigen, og om, hvorledes de hver aften, de havde tilbragt her i omegnen, havde mødt hinanden i en ruin.

Denne aften havde Cucumetto netop sendt Carlini til en landsby i nærheden, hvorfor han måtte forsømme stævnemødet, men Cucumetto havde tilfældigt passeret stedet og bortført den unge pige.

Carlini tiggede ham om at gøre en undtagelse for hans skyld og respektere Rita. Han sagde, hendes fader var rig, og at han ville betale gode løsepenge, og Cucumetto syntes at give efter for sin vens bønner og pålagde ham at finde en hyrde, som man kunne sende til Ritas fader i Frosione. Nu nærmede Carlini sig glad den unge pige, sagde til hende, at hun var frelst, og opfordrede hende til at skrive til sin fader for at fortælle ham, at løsepengene var tre hundrede plastre. Man gav faderen tolv timers frist, det vil sige til den følgende morgen klokken ni.

Da brevet var skrevet, skyndte Carlini sig ned i dalen, hvor han fandt en hyrde, som han fik til at gå straks, og som lovede, at brevet skulle være i Frosione inden en time. Carlini vendte glad tilbage til sin kæreste med denne gode efterretning. Han fandt banden lejret på den åbne plads i skoven, hvor den holdt et muntert måltid af de levnedsmidler, som bønderne var blevet tvunget til at aflevere, men blandt de glade gæster søgte han forgæves Cucumetto og Rita. Han spurgte, hvor de var. Røverne svarede med en skoggerlatter, og den kolde sved brast ud af Carlinis pande, håret rejste sig på hans hoved. Han gentog sit spørgsmål. En af banden skænkede et glas orvieto, rakte ham det og sagde:

"Den tapre Cucumettos og den smukke Ritas skål!"

I det samme troede Carlini at høre en kvinde skrige, han smed glasset i ansigtet på den, der rakte ham det, og styrtede i den retning, hvorfra skriget kom. Hundrede skridt borte fandt han bag en busk Rita besvimet i Cucumettos arme. Så snart Cucumetto så Carlini, sprang han op med en pistol i hver hånd, og de så på hinanden, den ene med et råt grin, den anden bleg som døden. Man skulle have troet, at der ville foregå noget skrækkeligt mellem disse to mennesker, men lidt efter lidt slappedes Carlinis træk, hånden, som han havde lagt på en af pistolerne i sit bælte, sank ved hans side. Rita lå midt mellem dem, og månen oplyste denne scene.

"Nå," sagde Cucumetto, "har du forrettet det ærinde, som jeg pålagde dig?"

"Ja, kaptajn!" svarede Carlini. "I morgen før klokken ni vil Ritas fader være her med pengene."

"Herligt! Imidlertid vil vi tilbringe en munter nat. Denne unge pige er fortryllende, og din smag er virkelig god, Carlini! Men da jeg ikke er egenkærlig, vil vi vende tilbage til kammeraterne og trække lod om, hvem hun nu skal tilhøre."

"De har altså i sinde at overlade hende til dem alle?" spurgte Carlini.

"Hvorfor skulle jeg gøre en undtagelse for hendes skyld?"

"Jeg havde troet, at min bøn -"

"Hvad er du da mere end alle de andre?"

"Det er sandt!"

"Men vær rolig," sagde Cucumetto leende, "en smule før eller senere; din tur vil også komme." – Carlini skar tænder. "Af sted!"

sagde Cucumetto, idet han gjorde et skridt hen mod deres kammerater. "Kommer du?"

"Jeg følger efter."

Cucumetto gik uden at tabe Carlini af syne, han frygtede, at han skulle have ondt i sinde, men der var intet, der røbede en sådan hensigt hos Carlini, han stod med korslagte arme og så på den bevidstløse Rita, og et øjeblik kom Cucumetto på den tanke, at den unge mand ville tage hende på sine arme og flygte med hende, men det kunne dog være ligegyldigt nu, da han havde fået det, som han ville med Rita, og hvad pengene angik, da udgjorde de tre hundrede plastre, fordelt på hele banden, kun en meget ringe sum, så derfor fortsatte han til den åbne plads i skoven, men til hans store forbavselse ankom Carlini der næsten lige så tidligt som han.

"Lodtrækning! Lodtrækning!" skreg alle røverne, da de så deres anfører.

Og alle disse menneskers øjne funklede af drukkenskab og vellyst, mens skæret fra bålet kastede et rødligt skin på deres skikkelser, så de lignede djævle.

Det var kun rimeligt, hvad de forlangte, og anføreren viste med et nik, at han samtykkede i deres begejstring. Alle navnene kastedes i en hat, Carlinis ligesom de andres. Navnet, der blev udtrukket, var Diavolaccio. Det var ham, der havde foreslået Carlini anførerens skål, og som Carlini havde svaret med at kaste ham glasset i ansigtet. Han havde fået et stort, åbent sår lige fra tindingen til munden, og Diavolaccio udstødte en skoggerlatter, da han således så sig begunstiget af lykken.

"Kaptajn," sagde han, "Carlini ville ikke drikke Deres skål, foreslå ham nu at drikke min, han vil måske være føjeligere

mod Dem end mod mig."

De ventede alle et vredesudbrud fra Carlini, men til deres store forbavselse tog han et glas i den ene hånd, en flaske i den anden, skænkede i og sagde roligt:

"Din skål, Diavolaccio!"

Derpå nedsvælgede han glassets indhold, uden at hans hånd skælvede. Da dette var gjort, satte han sig ved ilden og sagde: "Må jeg få noget mad, jeg er sulten."

"Leve Carlini!" råbte røverne.

"Det kan man da kalde at opføre sig som god kammerat."

Og alle dannede igen kreds om bålet, mens Diavolaccio bortfjernede sig.

Carlini spiste og drak, som om der ikke var foregået noget.

Røverne betragtede ham med forbavselse; de begreb slet ikke denne ligegyldighed, da de pludselig hørte tunge skridt. De vendte sig om og så Diavolaccio, der holdt den unge pige i sine arme, hendes hoved hang bagover, og hendes lange hår slæbte hen ad jorden.

Da han kom nærmere, så de, at de begge var ligblege. De rejste sig alle, uhyggelige til mode, kun Carlini blev siddende og vedblev at spise og drikke, som om der slet ikke var foregået noget omkring ham. Diavolaccio vedblev at gå frem i den dybeste tavshed og lagde Rita ned for anførerens fødder.

Nu kunne de alle se, hvad årsagen var til den unge piges og røverens bleghed. Rita havde en kniv stukket i barmen lige under det venstre bryst.

Alle så på Carlini. Skeden i hans bælte var tom, og anføreren sagde: "Nu begriber jeg, hvorfor Carlini blev tilbage."

En vild natur kan altid vurdere stærk handling, og de forstod alle det, han havde gjort.

Carlini nærmede sig liget med hånden på pistolen. "Er der endnu nogen, der gør mig retten til denne kvinde stridig?"

"Nej!" sagde anføreren, "hun tilhører dig!"

Nu tog Carlini hende i sine arme og bar hende uden for den kreds af lys, som bålet dannede.

Cucumetto udsatte skildvagter som sædvanligt, og røverne lagde sig indhyllet i deres kapper rundt omkring bålet. Ved midnatstid slog skildvagterne alarm, og straks var anføreren og hans kammerater på benene. Det var Ritas fader, der selv kom og bragte løsepengene for sin datter.

"Se der!" sagde han til Cucumetto, idet han rakte ham en pose med penge. "Der har De tre hundrede piastre, giv mig så mit barn tilbage!"

Men anføreren gav ham uden at tage mod pengene tegn til, at han skulle følge ham.

Den gamle adlød, og de gik hen under træerne, hvor månens stråler trængte ned. Endelig blev Cucumetto stående og pegede på to personer, der lå ved foden af et træ.

"Se der," sagde han, "forlang din datter af Carlini. Det er ham, der skal aflægge regnskab!" – Og han vendte tilbage til sine kammerater.

Den gamle blev stående ubevægelig og stirrede på gruppen. Han følte, at en ukendt, umådelig ulykke svævede over hans hoved. Endelig gjorde han nogle skridt hen mod den utydelige gruppe, og ved støjen løftede Carlini sit hoved, og de to personers skikkelser begyndte at blive tydelige for oldingens

øjne. Der lå en kvinde på jorden, hun havde hovedet i mandens skød, og den gamle mand genkendte sin datter.

"Jeg ventede dig!" sagde røveren til faderen.

"Elendige! Hvad har du gjort?" sagde den gamle og betragtede med rædsel Rita, der lå bleg og ubevægelig, blodig, med en kniv i barmen. Måneskinnet udbredte sig over hende og oplyste hende med sin blege glans.

"Cucumetto har voldtaget din datter," sagde røveren, "og da jeg elskede hende, har jeg dræbt hende, for efter ham skulle hun skændes af hele banden."

Den gamle sagde ikke et ord, men blev bleg som et lig.

"Hvis jeg har handlet urigtigt, så hævn det!" sagde Carlini og rev kniven ud af pigens barm, og idet han rejste sig, rakte han den med den ene hånd til den gamle, mens han med den anden knappede sin trøje op og frembød sit blottede bryst.

"Du har handlet rigtigt!" sagde oldingen med bævende stemme. "Omfavn mig, min søn."

Carlini kastede sig hulkende i sin kærestes faders arme. Det var de første tårer, han udgød.

"Hjælp mig at begrave min datter!"

Carlini gik bort, hentede to spader, og begge gav sig til at grave en grav ved foden af en eg, hvis tætte løv skulle dække den. Da graven var færdig, omfavnede faderen hende først, derpå elskeren, derefter tog den ene hende ved fødderne og den anden ved skuldrene og lagde hende i graven. Derefter knælede de og læste en bøn for den døde. De kastede jord på liget, indtil graven var fuld, hvorpå den gamle rakte Carlini hånden og sagde: "Jeg takker dig, min søn! Lad mig nu være alene!"

"Men ..." sagde Carlini.

"Lad mig alene, jeg befaler dig det!"

Carlini adlød, gik tilbage til sine kammerater, indhyllede sig i sin kappe og syntes snart at sove lige så trygt som de andre. Dagen før var det blevet bestemt, at man skulle skifte lejrplads, så en time før dag vækkede Cucumetto sit mandskab og gav ordre til at bryde op, men Carlini ville ikke forlade skoven uden at vide, hvad der var blevet af Ritas fader. Han gik hen til det sted, hvor han havde forladt ham, og fandt oldingen hængende på en gren af den eg, som skyggede over hans datters grav. Han svor at hævne dem begge, men kunne ikke holde sin ed. To dage efter blev han dræbt i en fægtning med de romerske karabinierer. Hans kammerater undrede sig over, at kuglen sad i ryggen, da han havde gjort front mod fjenden, men holdt op med at forbavses, da en af dem gjorde opmærksom på, at Cucumetto stod to skridt bag ved Carlini, da denne faldt.

Den morgen, da de var draget bort fra Frosione, var han fulgt efter Carlini i mørket og havde hørt den ed, som denne havde gjort, og som en forsigtig mand var han kommet ham i forkøbet. Der fortælles endnu en halv snes ikke mindre interessante historier om denne skrækkelige anfører, derfor skælvede også hvert menneske fra Fondi til Perugia ved navnet Cucumetto.

Disse historier havde ofte været samtaleemne mellem Luigi og Teresa, og den unge pige skælvede ved alle disse fortællinger, men Vampa opmuntrede hende med et smil, idet han slog på sit gevær, og hvis hun ikke var beroliget, viste han hende en ravn, der sad på en vissen gren hundrede skridt borte, sigtede, skød, og dyret faldt dødt ned fra træet. Imidlertid gik tiden, og de to havde aftalt, at de ville ægte hinanden, når Vampa var tyve og

Teresa nitten år. De var forældreløse og behøvede kun at bede deres husbond om tilladelse, hvad de også havde fået.

En dag, da de talte om deres planer for fremtiden, hørte de to eller tre geværskud, og pludselig kom en mand løbende ud fra skoven hen mod dem, idet han råbte: "Jeg bliver forfulgt, kan I skjule mig?"

De indså straks, at det måtte være en røver, men mellem en romersk bonde og en romersk bandit er der en inderlig sympati, som gør, at de altid gerne gør hinanden en tjeneste. Vampa løb derfor uden at sige et ord hen til den sten, der dækkede indgangen til grotten, væltede stenen fra, gav flygtningen et tegn til, at han skulle ty ind i dette tilflugtssted, som ingen anden kendte, væltede stenen for igen og vendte tilbage for at sætte sig hos Teresa.

Et øjeblik efter kom fire ryttere ud fra skoven, de ledte åbenbart efter flygtningen, den fjerde trak en fangen røver ved en strikke om halsen. De tre ryttere så de to unge mennesker, galopperede hen til dem og gjorde dem nogle spørgsmål. De havde ikke set nogen.

"Det er ærgerligt," sagde anføreren, "det er høvdingen, vi leder efter."

"Cucumetto?" kunne Luigi og Teresa ikke bare sig for at råbe.

"Ja," svarede soldaten, "og da der er sat en pris af tusind romerske dalere på hans hoved, ville det have været fem hundrede til jer hver, hvis I kunne have hjulpet os til at gribe ham."

Fem hundrede romerske dalere er tre tusind francs, og tre tusind francs er en formue for to fattige unge, der gerne vil giftes. De vekslede et blik, og soldaten begyndte at fatte håb.

"Ja, det er ærgerligt," sagde Vampa, "men vi har ikke set ham." Nu spredte rytterne sig i alle retninger, men forgæves, lidt efter lidt forsvandt de. Vampa væltede stenen fra indgangen til grotten, og Cucumetto gik ud.

Han havde gennem en smal åbning set de to unge mennesker tale med rytteren, havde gættet sig til indholdet af deres samtale og havde på Luigis og Teresas ansigter læst den urokkelige beslutning ikke at udlevere ham. Nu tog han en pung fuld af guld op af lommen og bød dem den. Vampa hævede sit hoved med stolthed. Hvad Teresa angik, funklede hendes øjne ved at tænke på alt det, hun kunne købe, smukke klæder og kostbare smykker, for en sådan pung med guld.

Cucumetto, der var lumsk, lagde mærke til dette blik og så i Teresa en værdig Evas datter. Han gik igen ind i skoven, idet han flere gange vendte sig om, ligesom for at sige farvel. Der gik flere dage, uden at man så noget til Cucumetto, og uden at man hørte tale om ham. Karnevalstiden nærmede sig. Greven af San Felice ville afholde et stort maskebal, til hvilket hele det elegante Rom skulle indbydes. Teresa havde stor lyst til at se dette bal, og Luigi bad forvalteren om tilladelse til, at hun og han måtte være til stede, skjult blandt husets tjenestefolk. Denne tilladelse blev givet.

Dette bal gav greven især for at more sin datter Carmela, som han forgudede. Carmela var netop på Teresas alder og havde hendes skikkelse, og Teresa var mindst lige så smuk som Carmela. Den aften, da ballet skulle finde sted, tog Teresa sine bedste klæder på og smykkede sig med sine kostbareste sager. Hun bar den samme dragt som pigerne fra Frascati, Luigi den

maleriske dragt, som de romerske landmænd bærer til højtiden.

Det var en pragtfuld fest. Villaen var herligt illumineret, tusinde farvede lygter var ophængt på træerne i haven, og i hver krog var der musikanter, skænkeborde og borde med forfriskninger. Man dansede, hvor man havde lyst. Carmela var klædt som en pige fra Sonnino, hendes hue var broderet med perler, nålene i hendes hår var fulde af guld og diamanter, og hendes bælte var af tyrkisk silke med store blomster, hendes korset og skørt var af kashmir, forklædet af indisk musselin, og knapperne i hendes livstykke var lige så mange ædelsten. To af hendes veninder var klædt den ene som en pige fra Nettuna, den anden som en fra Riccia.

Fire unge mennesker af de rigeste og ædleste familier i Rom ledsagede dem med den italienske frihed, der ikke findes i noget andet land på jorden, de var klædt som bønderkarle fra Albano, Belletri, Civita-Castellane og Sora. Naturligvis strålede disse bønderkarles dragter ligesom de unge pigers af guld og ædelsten.

Carmela fik det indfald at danne en ensartet kvadrille, men manglede en dame, hun så sig om til alle sider, ikke en af de indbudte havde en dragt, der svarede til hendes og hendes veninders. Greven af San Felice viste hende Teresa, der stod blandt bønderpigerne og støttede sig på Luigis arm.

"Må jeg, fader?" spurgte Carmela.

"Gerne!" svarede greven. "Det er jo et karneval."

Carmela bøjede sig over til en ung mand, der stod ved siden af hende, og hviskede nogle ord til ham, idet hun pegede på den unge pige, han fulgte retningen og gik for at bede Teresa danse

i kvadrillen sammen med grevens datter. Teresa blev blussende rød, spurgte med et blik Luigi, der slap hendes arm, og Teresa gik bort, ført af den pæne, unge herre, og tog skælvende plads i den fornemme kvadrille.

I en kunstners øjne ville Teresas dragt have haft en ganske anden karakter end Carmelas og hendes veninders, men Teresa var ung, letsindig og koket og lod sig blænde af de pragtfulde dragter og de funklende safirer og diamanter. Luigi følte ligesom en lønlig smerte, der nagede hans hjerte. Hans øjne fulgte Teresas og hendes kavalers mindste bevægelser. Når deres hænder berørte hinanden, var det, som om det sortnede for hans øjne, hans puls bankede, og det var næsten, som om klangen af en klokke tonede i hans øren, når de talte med hinanden, skønt Teresa hørte frygtsomt til og med nedslagne øjne, og når Luigi læste i den unge mands flammende blik, at hans ord ikke var andet end lovtaler, var det, som om jorden drejede rundt med ham, og som om alle helvedes stemmer hviskede til ham om mord og manddrab.

Af frygt for at hans galskab skulle få bugt med ham, klamrede han sig med den ene hånd fast til det træ, han lænede sig til, og med den anden omfattede han hæftet af den dolk, der stak i hans bælte, og som han undertiden, uden at han selv vidste det, næsten trak helt ud af skeden. Luigi var skinsyg, han følte, at Teresa på grund af sin kokette natur kunne blive ham utro.

Den unge bondepige, der i begyndelsen var frygtsom og næsten forskrækket, havde snart fattet sig. Teresa var smuk og indtagende, hun besad denne vilde ynde, der virker langt mere end den bevidste og tvungne, og hun fik mange komplimenter

såvel af grevens datter som af kavaleren, der førte hende tilbage til den plads, hvorfra han havde hentet hende, og hvor Luigi ventede på hende.

To eller tre gange havde den unge pige kastet et blik til ham, og hver gang havde hun fundet ham bleg og med fordrejede ansigtstræk, og engang havde klingen af hans dolk, der var trukket halvt ud af skeden, blændet hendes øjne som et ildevarslende lyn. Det var derfor næsten skælvende, at hun igen tog sin kærestes arm.

Dansen havde gjort så stor lykke, at de gerne ville gentage den, og en af herrerne skyndte sig af sted for at byde Teresa op, men den unge pige var allerede forsvundet. Luigi havde virkelig ikke følt styrke til at udholde endnu en prøve, og halvt med magt, halvt med overtalelse havde han trukket Teresa hen til et andet sted i haven. Teresa havde givet efter mod sin vilje, men af den unge mands forstyrrede ansigt og af hans tavshed havde hun mærket, at der var foregået noget usædvanligt i ham. Hun selv var ikke fri for en underlig følelse, og uden imidlertid at have gjort noget ondt begreb hun, at Luigi havde ret til at gøre hende bebrejdelser. Over hvad? Det vidste hun ikke, men hun følte ikke desto mindre, at han havde fortjent bebrejdelser af ham.

Hele aftenen var Luigi tavs, men da nattens kulde havde forjaget de indbudte fra haverne, og villaens porte havde lukket sig efter dem, for at festen kunne fortsættes inde i huset, førte han Teresa tilbage, og da hun var ved at gå ind, sagde han til hende:

"Teresa, hvad tænkte du på, da du dansede i selskab med den unge grevinde?"

"Jeg tænkte," svarede den unge pige, "at jeg ville give halvdelen af mit liv for en dragt som den, hun bar."

"Og hvad sagde din kavaler til dig?"

"Han sagde, at det kun stod til mig at få den, og at jeg kun behøvede at sige et eneste ord."

"Han havde ret," svarede Luigi. "Ønsker du den da så heftigt, som du siger?"

"Ja."

"Så skal du også få den."

Den unge pige løftede forbavset sit hoved for at spørge ham, men hans ansigt var så mørkt, så skrækkeligt, at ordene døde på hendes læber. I øvrigt gik Luigi bort, da han havde sagt disse ord. Teresa fulgte ham med øjnene i mørket, til han var forsvundet, derpå gik hun sukkende ind.

Samme nat kom San Felice i brand, og ilden opstod i den smukke Carmelas gemakker. Hun blev vækket midt om natten ved skinnet af luerne, var sprunget ud af sengen, havde indsvøbt i sin morgendragt prøvet på at flygte ud af døren, men kunne ikke komme frem for flammer. Derpå var hun vendt tilbage til sit værelse og havde råbt om hjælp, da hendes vindue tyve fod over jorden pludselig gik op, og en ung bonde sprang ind i værelset, tog hende i sine arme og med en overmenneskelig styrke og behændighed bragte hende ned på den grønne jord, hvor hun besvimede. Da hun var kommet til sig selv igen, stod hendes fader ved siden af hende. Alle tjenestefolkene omgav hende og bragte hende hjælp.

En hel fløj af villaen var brændt, men hvad gjorde det, Carmela var frelst og i god behold? Man søgte overalt hendes redningsmand, men han viste sig ikke, ingen havde set ham.

Hvad Carmela angik, da var hun så forvirret, at hun slet ikke havde kunnet kende ham igen. Bortset fra den fare, hun havde svævet i, var hele begivenheden ubetydelig med hensyn til tabet, da greven var umådelig rig.

Næste dag mødte Luigi sin kæreste ved skoven, han var den første på pletten og gik meget munter den unge pige i møde. Det lod til, at han fuldkommen havde glemt den forrige aftens begivenheder. Teresa var tankefuld, men da hun så Luigi i så godt lune, fik hun sin sædvanlige muntre ligegyldighed tilbage. Han tog hendes arm og førte hende hen til grotten. Der stod han stille. Den unge pige begreb, at der måtte være noget særligt i vejen.

"Teresa!" sagde Luigi, "i aftes sagde du, at du ville give det halve af dit liv for en dragt som grevens datters."

"Det sagde jeg," svarede Teresa forbavset, "men det var tåbeligt af mig at have et sådant ønske."

"Og jeg svarede: Det er godt, du skal få den."

"Ja," svarede den unge pige, hvis forbavselse tiltog ved hvert af Luigis ord, "men det sagde du sikkert for at glæde mig."

"Jeg har aldrig lovet dig noget, uden at jeg har givet dig det, Teresa!" sagde Luigi stolt. "Træd ind i denne grotte og klæd dig på!"

Ved disse ord væltede han stenen til side og viste Teresa grotten, oplyst af to lys, som brændte på hver sin side af et smukt spejl. På et bord, som Luigi selv havde lavet, lå der perlehalsbånd og diamantnåle, på en stol ved siden af lå dragten. Teresa udstødte et glædesskrig, og uden at spørge om, hvor disse herligheder kom fra, uden at give sig tid til at takke Luigi, styrtede hun ind i grotten, der var blevet forvandlet til et

påklædningsværelse. Luigi væltede igen stenen for indgangen, da han på toppen af en lille høj, der forhindrede ham i at se Palestrina fra det sted, hvor han stod, så en rejsende til hest. Han holdt et øjeblik stille, som om han var uvis om vejen. Rytterens skikkelse tegnede sig klart mod den azurblå himmel.

Da den rejsende så Luigi, satte han sin hest i galop og ilede hen mod ham. Luigi havde ikke taget fejl. Den rejsende, der ville fra Palestrina til Tivoli, var ikke klar over vejen. Den unge mand viste ham den, men da der længere henne igen kunne være tvivl, bad han Luigi følge sig et stykke. Luigi tog sin kappe af og lagde den på jorden, kastede sit gevær over skulderen og gik befriet for det tunge klædningsstykke foran den rejsende med en bjergboers hurtige skridt, som en hest næppe er i stand til at følge.

Efter ti minutters forløb var Luigi og den rejsende ved den korsvej, den unge hyrde havde talt om. Da de var kommet der, pegede Luigi på den af de tre veje, som den rejsende skulle følge.

"Se, der er Deres vej, Excellence," sagde han. "De kan ikke mere tage fejl."

"Der har du din belønning," sagde den rejsende, idet han bød den unge hyrde nogle småpenge.

"Tak," svarede Luigi, idet han trak sin hånd tilbage, "jeg sælger ikke mine tjenester."

Den rejsende lod til at være vant til denne landmændenes stolthed. "Men selv om du afslår betaling, modtager du vel i det mindste en foræring?"

"Ja, det er en anden sag."

"Tag så mod disse to venetianske sequiner og giv din kæreste dem til ørenringe."

"Og De," sagde den unge mand, "må tage denne dolk, De vil ikke finde en, hvis fæste er bedre udgraveret, om De så søger lige fra Albano til Civita-Castellane."

"Jeg modtager den," svarede den rejsende, "men dolken er mere værd end to sequiner."

"Måske for en købmand, men for mig, der selv har udgraveret den, er den næppe en plaster værd."

"Hvad hedder du?" spurgte den rejsende.

"Luigi Vampa!" svarede hyrden med samme mine, som om han havde svaret "Alexander, konge af Makedonien".

"Og De?"

"Jeg kalder mig Sindbad Søfareren."

Franz d'Epinay udstødte et skrig af forundring. "Hvad?" sagde han. "Sindbad Søfareren?"

"Ja," svarede fortælleren, "det var det navn, han kaldte sig med overfor Vampa."

"Hvad har du at indvende mod det navn?" sagde Albert. "Det er et meget smukt navn, og den ædle Sindbads eventyr har, det må jeg tilstå, moret mig meget i min ungdom."

Franz gjorde ikke flere bemærkninger. Navnet Sindbad Søfareren havde, som man let begriber, vakt en hel mængde erindringer hos ham ligesom navnet Monte Cristo den forrige dag.

"Bliv ved," sagde han til værten.

"Vampa stak ligegyldigt de to sequiner i lommen og vendte langsomt tilbage igen. Da han var kommet i nærheden af grotten, syntes han, han hørte et skrig. Han stod stille for at

lytte, fra hvilken side skriget kom. Et øjeblik efter hørte han sit navn tydeligt nævne, lyden kom fra grotten.

Han sprang af sted som en råbuk og gjorde sit gevær i stand, mens han løb. Inden et minut var han på toppen af en lille høj lige over for den, hvor han havde set den fremmede. Der nåede skrigene: "Hjælp! Hjælp!" ham mere tydeligt. Han kastede et blik til den side, hvor lyden kom fra, en mand bortførte Teresa ligesom kentauren Nessus Dejanira. Røveren tog vejen til skoven og havde allerede tilbagelagt to tredjedele af afstanden, så det var ikke sandsynligt, at han kunne indhente ham, førend han var nået derhen. Den unge hyrde blev pludselig stående, satte kolben af sit gevær mod skulderen, løftede piben langsomt, sigtede på røveren og gav ild.

Røveren standsede, sank i knæ, faldt og trak Teresa med sig i sit fald, men Teresa rejste sig straks. Flygtningen derimod blev liggende og kæmpede under frygtelige krampetrækninger med døden. Vampa skyndte sig hen til Teresa, der en halv snes skridt fra den døende var sunket i knæ, og den unge mand var i den frygteligste angst for, at den kugle, der havde fældet hans fjende, også havde såret hans kæreste, men det var heldigvis kun skrækken, der havde berøvet hende kræfterne. Da Luigi havde overbevist sig om, at hun var sund og uskadt, vendte han sig til den sårede. Han var død, hans næver var knyttede, hans mund var sammentrukket af smerte, men hans øjne var åbne og truende.

Vampa nærmede sig liget og genkendte Cucumetto. Siden den dag, da røveren var blevet frelst af de to unge mennesker, var han blevet forelsket i Teresa og havde svoret på, at den unge pige skulle tilhøre ham. Han havde bestandig holdt øje med

hende, og i det øjeblik, da hendes kæreste lod hende alene for at vise den fremmede vejen, havde han ført hende bort og troede allerede, at hun tilhørte ham, da Vampas kugle gennemborede hans hjerte. Vampa betragtede ham et øjeblik uden mindste bevægelse, mens Teresa skælvede og næsten ikke turde nærme sig. Et øjeblik efter vendte Vampa sig om til sin kæreste.

"Det er godt, du er klædt på, nu vil jeg også klæde mig om."

Teresa var virkelig klædt fra top til tå i samme dragt, som greven af Felices datter bar ved festen. Vampa tog Cucumettos legeme i sine arme og bar det ind i grotten, mens Teresa blev udenfor.

Hvis en rejsende igen var kommet forbi, ville han have set et forunderligt syn, nemlig en hyrdepige, der vogtede sin hjord i en kjole af kashmir, med ørenlokker af guld, halsbånd af perler, nåle med diamanter og knapper af safirer, smaragder og rubiner. Han ville have troet, at han var vendt tilbage til Florians tid, og han ville, når han var kommet tilbage til Paris, have påstået, at han havde fundet hyrdinden fra alperne siddende ved foden af de sabinske bjerge.

Efter et kvarters forløb kom Vampa ud af grotten, hans dragt var ikke mindre prægtig end Teresas. Trøje af granatfarvet fløjl med udgraverede guldknapper, en silkevest, ganske dækket med broderi, et romersk skærf bundet om halsen, en patrontaske beslået med guld og af rødt og grønt silketøj, benklæderne af himmelblåt fløjl med diamantbesatte spænder, gamacher af dyreskind smykkede med arabesker og en hat prydet med bånd i alle farver. To ure hang i hans bælte og en prægtig dolk i den rem, der bar hans patrontaske.

Teresa udstødte et skrig af forbavselse. Vampa lignede i denne dragt et maleri. Det var Cucumettos dragt, og da han så, hvor hans kæreste så beundrende ud, smilede han glad. "Er du nu rede til at dele lykken med mig, hvordan den end bliver?"

"Ja!" råbte den unge pige med begejstring.

"Og følge mig overalt, hvor jeg går?"

"Til verdens ende!"

"Så tag mig under armen og lad os gå. Vi har ingen tid at spilde."

Den unge pige stak sin arm ind under kærestens uden engang at spørge ham, hvor han ville føre hende hen. I dette øjeblik forekom han hende mere smuk, stolt og mægtig end en gud.

Begge gik hen mod skoven og var snart forsvundet i den.

Naturligvis kendte Vampa alle stier i denne egn, og han trængte derfor længere ind i skoven uden at betænke sig, skønt der ingen banede veje var. De gik næsten i halvanden time, så havde de nået det sted, hvor krattet var tykkest, og hvor en udtørret bæk førte ned til et dybt svælg. Vampa valgte denne forunderlige vej, og Teresa, der var blevet bange ved synet af dette vilde og øde sted, trykkede sig ind til sin ledsager uden at sige et ord, men da hun så, at han bestandig gik med faste skridt, og at en dyb ro beherskede hans ansigt, havde hun selv så megen styrke, at hun kunne skjule den bevægelse, hun var i.

Pludselig, omtrent ti skridt fra dem, så de et menneske træde frem fra et træ, bag hvilket han havde været skjult. Idet han sigtede på Vampa, råbte han:

"Ikke et skridt længere, eller jeg skyder!"

"Hvad?" sagde Vampa med foragt, mens Teresa, der ikke skjulte sin skræk, trykkede sig ind til ham. "Plejer ulvene at sønderrive hinanden indbyrdes?"

"Hvem er du?" spurgte skildvagten.

"Jeg er Luigi Vampa, hyrden fra San Felice."

"Hvad vil du?"

"Jeg vil tale med dine kammerater, som er på den åbne plads ved Rocca Bianca."

"Så følg efter mig," svarede skildvagten, "eller gå hellere foran mig, siden du ved, hvor det er."

Vampa smilede med et foragteligt blik ad denne forsigtighedsregel, gik foran med Teresa og fortsatte med de samme faste skridt som før.

Fem minutter efter gav røveren dem tegn til at blive stående. De adlød. Røveren efterlignede tre gange en ravns skrig, og signalet blev straks besvaret.

"Det er godt!" sagde røveren. "Nu kan du fortsætte din gang."

Luigi og Teresa begav sig igen på vej, men jo længere de kom frem, des tættere trykkede den skælvende pige sig til sin kæreste, og snart så de mennesker vise sig mellem træerne og bøssepiber blinke. Den åbne plads i skoven ved Rocca Bianca var på toppen af et lille bjerg, som før sikkert havde været en vulkan, der var udslukt, førend Romulus og Remus forlod Alba for at bygge Rom. Teresa og Luigi nåede toppen af bjerget og befandt sig pludselig lige over for en snes røvere.

"Her er en ung mand, som ønsker at tale med jer," sagde skildvagten.

"Hvad vil han os?" spurgte den, der i anførerens fraværelse var i hans sted.

"Jeg vil fortælle jer, at jeg er ked af at være hyrde," svarede Vampa.

"Jeg forstår dig! Du er kommet for at bede os om at optage dig i vort selskab?"

"Velkommen!" råbte flere røvere fra Ferrusino, Pompeiano og Agnani, der havde genkendt Luigi Vampa.

"Ja, jeg vil nu ikke være jeres kammerat."

"Hvad så?"

"Jeg vil være jeres anfører!" svarede Luigi.

Røverne brast i latter.

"Hvad har du da gjort, som giver dig ret til at tragte efter den ære?" spurgte røveren.

"Jeg har dræbt Cucumetto, hvis bytte I ser her, og jeg har sat ild på Villa San Felice for at give min forlovede en brudekjole."

En time efter var Luigi valgt til anfører i Cucumettos sted.-

"Kære Albert!" sagde Franz, idet han vendte sig til sin ven. "Hvad mener du om borger Luigi Vampa?"

"Jeg siger, at det er et sagn," svarede Albert, "og at han aldrig har eksisteret."

"De siger altså, Pastrini, at signor Vampa nu udøver sit håndværk i omegnen af Rom?" spurgte Franz.

"Ja, med en dristighed, som ingen røver endnu har vist mage til."

"Har politiet forgæves forsøgt på at bemægtige sig ham?"

"Ja, og det er rimeligt nok, for han står sig godt både med hyrderne på sletten, med fiskerne på Tiberen og med smuglerne på kysten. Når man søger efter ham mellem bjergene, er han på floden. Forfølger man ham på floden, er han i rum sø, og når man tror, at han er flygtet enten til øen

Giglio, Guanouti eller Monte Cristo, ser man ham vise sig igen i Albano, Tivoli eller la Ciccia."

"Og hvordan plejer han at bære sig ad med de rejsende?"

"Hans fremgangsmåde er meget simpel. Det afhænger af den afstand, der er til byen, og så giver han dem for eksempel otte eller tolv timer eller en hel dag for at kunne betale deres løsepenge. Når den tid er forløbet, giver han dem endnu af nåde en times frist. Hvis han ikke har sine penge, når det tresindstyvende minut er forløbet, skyder han fangen eller støder ham en dolk i brystet, det er det hele!"

"Nå, Albert," sagde Franz, "har du lyst til at køre til Colosseum langs med den ydre mur?"

I dette øjeblik slog klokken ni. Døren gik op, og kusken kom. "Excellencer," sagde han, "vognen venter."

"Det var altså til Colosseum," sagde Franz.

"Gennem Porta del Popolo eller gennem gaderne?"

"Gennem gaderne! Du godeste Gud, endelig gennem gaderne!" råbte Franz.

"Kære!" sagde Albert, idet han rejste sig og tændte sin tredje cigar, "jeg troede virkelig, at du var mere modig."

Derpå gik de begge ned ad trappen og satte sig ind i vognen.

11. Fantasier

Franz havde regnet ud, at de ved at følge Via Sistina, dreje om ved det hjørne af Santa-Maggiore og køre ad Via Urbana og San Pietro-in-vincoli til Via del Colosseo ville få et lige så fordelagtigt indtryk af Colosseum, og så ville de undgå at passere nogen gamle ruiner.

Signor Pastrinis historie, i hvilken den hemmelighedsfulde herre på Monte Cristo var indblandet, havde gjort indtryk på Franz. Han havde lænet sig tilbage i et hjørne af vognen og gjorde sig selv tusind spørgsmål, hvorpå han ikke kunne give noget tilfredsstillende svar.

En anden ting havde for resten erindret ham om hans ven Sindbad Søfareren, det var den hemmelighedsfulde forbindelse mellem røverne og søfolkene. Det, signor Pastrini havde sagt, og det tilflugtssted, som Vampa fandt på fiskernes og smuglernes både, mindede Franz om de to korsikanske røvere, som han havde fundet spisende sammen med besætningen på den lille jagt, der havde drejet af fra sin vej og var landet ved Porto-Vecchio, blot for at sætte dem i land. Det navn, som hans vært på Monte Cristo gav sig, og som hans vært i Hotel de London også havde nævnt, beviste, at han spillede den samme filantropiske rolle på kysterne af Piombino, Civita-Vecchia, Ostia og Gaeta som på kysterne af Tunis og Sicilien. Det var et bevis på, at hans bekendtskabskreds var vidt udbredt.

Men hvor mægtigt alle disse betragtninger end virkede på hans sind, forsvandt de dog, da han så Colosseums mørke, gigantiske genfærd, gennem hvis åbninger månen kastede lange og blege stråler. Vognen standsede nogle skridt fra Mesa

Sudans. Kusken kom for at åbne vogndøren. De sprang ud og befandt sig lige overfor en fører, der syntes at komme op af jorden, og en, som fra hotellet var fulgt med dem, så de nu havde to. Det var for resten umuligt i Rom at undgå en overflødighed af vejvisere. Foruden den almindelige fører, der bemægtiger sig den rejsende, så snart han sætter sin fod over hotellets dørtærskel, og ikke forlader ham før den dag, da han drager bort igen, er der en speciel fører ved hvert monument, ja næsten ved enhver afdeling af et monument, så det er forståeligt, at de ikke mangler her ved det fornemste monument, som bevægede Martial til at sige, at Babylons underværker ikke var skønnere, og at intet kunne tåle sammenligning med amfiteatret, cæsarernes umådelige værk, og alle stemmer måtte forene sig for at ophøje dette mindesmærke.

Franz og Albert forsøgte ikke på at rive sig løs fra dette vejvisertyranni, og for resten ville det have været meget vanskeligt, eftersom det kun er føreren, som har ret til at gå omkring i monumentet med fakler. De gjorde derfor ingen modstand, men overgav sig ganske.

Franz kendte denne spadseretur, da han havde gjort den mere end ti gange, men da hans kammerat, der var mere uerfaren, for første gang satte sin fod i Flavius Vespasians monument, må jeg tilstå til hans ros, at han trods førerens utålelige snak dog følte et meget stærkt indtryk.

Det er, fordi man virkelig ingen forestilling kan gøre sig om en sådan ruins majestæt, når man ikke selv har set den, især da alt synes dobbelt så stort ved den sydlige månes mystiske klarhed.

Franz havde ikke gjort hundrede skridt under de indre buegange, før han overlod Albert til hans vejvisere, der ikke ville afstå fra deres ret til at vise ham løvens grav, gladiatorernes lukaf, cæsarernes podium, han steg op ad en halvt forfalden trappe, og idet han bad de andre fortsætte deres vandring, satte han sig i skyggen af en søjle overfor en åbning, der lod ham overse granitkæmpen i hele dens majestætiske udstrækning.

Franz havde siddet omtrent en halv time i skyggen beskæftiget med at betragte Albert, som ledsaget af sine to fakkelbærere kom ud af et vomitorium i den anden ende af Colosseum og steg som en skygge, der følger en lygtemand, ned ad trappetrinene til de pladser, der var bestemt for vestalinderne, da det forekom Franz, at han hørte en sten, som blev revet løs fra en trappe lige overfor den, han var gået op ad, rulle ned på bunden af monumentet. Det var vistnok ingen sjældenhed, at en sten løsnes og ruller ned i afgrunden, men denne gang forekom det ham, at han hørte fodtrin, skønt det lød, som om den kommende gjorde, hvad han kunne for at dæmpe dem.

Efter et par minutters forløb kom der virkelig et menneske frem af skyggen.

Det kunne være en rejsende, der ligesom han selv foretrak ensomhed, og der var ingen særlig grund til at blive forbavset ved at se nogen, men på grund af den tøven, hvormed han gik op ad de sidste trin, og af den måde, hvorpå han standsede, da han var kommet til platformen, og syntes at lytte, var det tydeligt, at han var kommet der i et særligt ærinde, og at han ventede på nogen. Med en instinktmæssig bevægelse skjulte Franz sig så meget, han kunne bag ved søjlen.

Ti skridt fra den plads, hvor de befandt sig, var hvælvingen itu, og en rund åbning, der lignede åbningen af en brønd, gjorde, at man kunne se himlen, som var oversået med stjerner. Rundt omkring denne åbning, som måske i århundreder havde givet månens stråler fri gennemgang, var der et krat, hvis grønne grene og blade aftegnede sig mod den blå himmel, mens store lianer og mægtige vedbendranker hang ned og gyngede under hvælvingen ligesom lange strikker.

Den person, hvis hemmelighedsfulde komme havde tiltrukket sig Franz' opmærksomhed, befandt sig i et halvmørke, som ikke tillod Franz at skelne hans ansigtstræk, men som imidlertid ikke var mørkt nok til at skjule hans dragt. Han var indhyllet i en stor brun kappe, hvoraf den ene flig, som var kastet tilbage over den venstre skulder, skjulte den nederste del af hans ansigt, mens hans store bredskyggede hat dækkede den øverste del. Det nederste af hans klæder var oplyst af den skæve lysstribe, der trængte gennem åbningen og tillod at se hans lange, sorte benklæder, der gik ned over to blanke støvler. Det var tydeligt, at dette menneske hørte om ikke just til den højeste adel så dog til den fornemmere del af selskabet.

Han havde stået der i nogle minutter og begyndte at give tydelige tegn til, at han var utålmodig, da der hørtes en ubetydelig larm på den øverste terrasse. I samme øjeblik fordunklede en skygge lyset, og et menneske viste sig i åbningen, sendte et gennemtrængende blik ned i mørket og så efter manden med kappen. Ved hjælp af de hængende lianer og flagrende vedbend lod han sig glide ned og sprang, da han var tre eller fire fod fra jorden, ned med største lethed.

"Undskyld mig, Excellence," sagde han med romersk udtale, "fordi jeg har ladet Dem vente, men jeg er kun forsinket nogle minutter. Klokken slog lige ti i Laterankirken."

"Det er mig, der kommer for tidligt, og ikke Dem, der kommer for sent," svarede den fremmede i den reneste toskanske dialekt. "De behøver altså ingen undskyldninger at gøre, og hvis De havde ladet mig vente, ville jeg have været overbevist om, at De havde været nødt dertil."

"Og Deres Excellence ville have haft fuldkommen ret. Jeg kommer fra Castello Sant' Angelo, og jeg har gjort mig den største umage for at komme til at tale med Beppo."

"Hvem er denne Beppo?"

"Det er en af fangevogterne, som jeg betaler for at få at vide, hvad der foregår i det indre af pavens slot."

"Ja så! De er en meget forsigtig mand, min kære!"

"Ja, hvad skal man sige, Deres Excellence! Man véd ikke, hvad der kan indtræffe. Måske vil jeg også engang falde i snaren ligesom den stakkels Peppino og behøve en rotte, der kan gnave nogle masker itu på mit garn."

"Hvad har De fået at vide?"

"På tirsdag vil der finde to henrettelser sted, som skik og brug er i Rom ved begyndelsen af store fester. Den ene har myrdet en præst, som havde opdraget ham. Han fortjener ingen medynk, han vil blive *mazzolato*. Den anden er stakkels Peppino."

"Hvad vil De have, jeg skal gøre? De indgyder ikke alene den pavelige regering, men også nabostaterne en sådan skræk, at man har besluttet at statuere et eksempel."

"Men Peppino hører ikke engang til banden, det er en stakkels hyrde, som ikke har begået nogen anden forbrydelse, end at han har forsynet os med levnedsmidler."

"Det er noget, der fuldkommen gør ham til Deres medskyldige. De ser jo også, at man viser ham en vis udmærkelse. I stedet for at hænge ham, som det vil blive tilfældet med Dem, hvis De nogen sinde falder i deres hænder, lader man sig nøje med at guillotinere ham. For resten er dette noget, der bringer afveksling i pøbelens fornøjelser. For ikke at tale om det, jeg forbereder til min ven," svarede manden i kappen, "tillad mig at sige Dem, at det forekommer mig, De er ved at begå en dumhed."

"Jeg har lyst til at vove alt for at hindre den arme djævels henrettelse, da det er for min skyld, at han er i forlegenhed. Guds hellige moder, jeg ville anse mig selv for en fej kælling, hvis jeg ikke gjorde noget for denne brave knøs."

"Og hvad vil De gøre?"

"Jeg vil stille en snes mennesker omkring retterstedet, og i det øjeblik, man bringer ham, vil jeg give et signal, og vi vil alle styrte os med dolken i hånden over vagten, der passer på ham, og føre ham bort."

"Det forekommer mig meget usikkert, og jeg tror ganske bestemt, at min plan er bedre end Deres!"

"Og hvorledes er da Deres Excellences plan?"

"Jeg vil give en vis mand, som jeg kender, to tusind plastre og få udvirket, at Peppinos henrettelse bliver udsat til næste år, siden vil jeg i løbet af året give en anden, som jeg også kender, endnu tusind piastre for at skaffe staklen lejlighed til at flygte ud af fængslet."

"Er De vis på, at det vil lykkes?"

"*Pardieu!*" sagde manden i kappen på fransk.

"Jeg sagde, at jeg ville udrette mere med mit guld end De med alle Deres folk, skønt de er bevæbnede med pistoler, karabiner og dolke. Lad mig altså hellere råde!"

"Brillant! Men vi vil dog være ved hånden, hvis det ikke skulle lykkes Dem."

"Vær kun ved hånden, hvis det morer Dem, men vær vis på, at jeg skal udvirke opsættelsen."

"I overmorgen er det tirsdag, husk på det. De har kun i morgen."

"Godt, men en dag består af fireogtyve timer og hver time af tres minutter, hvert minut af tres sekunder, og i seksogfirs tusinde og fire hundrede sekunder kan man udrette meget."

"Hvordan skal vi så få at vide, om det lykkes, Excellence?"

"Det er meget simpelt. Jeg har lejet de tre sidste vinduer i Café Rospoli. Hvis jeg har fået opsættelse, skal gardinerne for de to hjørnevinduer bestå af gult damask, men gardinerne for det mellemste vindue af hvidt damask med et rødt kors."

"Det er storartet; men hvem skal overbringe meddelelsen om, at han er benådet?"

"Send mig en af Deres folk forklædt som munk, ved hjælp af sin dragt vil han kunne trænge frem lige til foden af retterstedet, han vil overlevere befalingen til formanden for broderskabet, og denne vil igen levere bøddelen den. Imidlertid må De underrette Peppino, for at staklen ikke skal dø af angst eller blive forrykt, så ville vore udgifter jo være helt spildt."

"Deres Excellence," sagde bonden, "jeg er Dem meget hengiven, det véd De, ikke sandt?"

"Jeg håber det i hvert fald."

"Hvis De frelser Peppino, vil det herefter være mere end hengivenhed, det vil være lydighed."

"Husk på, hvad De siger der. Jeg vil måske engang minde Dem derom, jeg vil måske også komme til at trænge til Dem."

"Da skal De også finde mig i nødens stund, som jeg har fundet Dem, da jeg var i nød. Om De så er i den anden ende af verden, behøver De kun at skrive: "Gør det!" og jeg vil gøre det, så sandt -"

"Stille!" sagde den ukendte. "Jeg hører støj."

"Det er rejsende."

"Det er ikke værd, at de finder os sammen. Vejvisere er spioner. De kunne kende os, og hvor ærefuldt Deres venskab end er, min ven, kunne vort forhold, hvis det blev bekendt, berøve mig en smule af den tillid, man viser mig."

"Altså, hvis De får udsættelsen -"

"Vil det mellemste vindue være behængt med et hvidt gardin med et rødt kors."

"Hvis De ikke får den?"

"Tre gule gardiner."

"Og så -?"

"Så kan De bruge Deres dolk ganske efter behag, jeg tillader Dem det, og jeg vil være til stede for at se, hvorledes De bærer Dem ad."

"Farvel, Excellence! Jeg stoler på Dem, stol De også på mig!"

Da manden havde sagt disse ord, forsvandt han ned ad en trappe, mens den ukendte, der dækkede sit ansigt med sin kappe, gik tæt forbi Franz og ned på arenaen ad de yderste trappetrin. Et øjeblik efter hørte Franz sit navn lyde under

hvælvingerne, det var Albert, som kaldte på ham. Han ventede med at svare, indtil de to mennesker var borte, da han ikke ønskede, at de skulle opdage, at de havde haft et vidne, der vel ikke havde set deres ansigter, men som dog ikke havde tabt et ord af deres samtale. Der gik næppe ti minutter, inden Franz rullede tilbage til hotellet, idet han adspredt hørte på Alberts lærde afhandling efter Plinius og Calpurnius, over de gitre med jernspidser, som forhindrede de vilde dyr i at kaste sig over tilskuerne. Han lod ham snakke uden at sige ham imod, og han skyndte sig med at komme i enrum for at tænke på det, han havde hørt.

Af de to mennesker var den ene ham sikkert fremmed, og det var første gang, han så og hørte ham, men det var ikke tilfældet med den anden, og skønt Franz ikke havde kunnet se hans ansigt, der bestandigt var i skygge eller skjult af hans kappe, var hans stemme ham dog påfaldende, så snart han hørte den, og han var vis på, at han havde hørt den før. Der var især i hans spottende udtryk noget klingende og metalagtigt, der havde fået ham til at skælve ligesom i hulen på Monte Cristo, og derfor følte han sig også overbevist om, at det ikke var nogen anden end Sindbad Søfareren.

Under andre omstændigheder ville hans nysgerrighed med hensyn til denne mand have været så stor, at han ville have givet sig tilkende for ham, men ved denne lejlighed var den samtale, som han havde hørt, alt for fortrolig til, at den ikke skulle holde ham tilbage, da man selvfølgelig kunne frygte, at hans fremtræden ikke ville være behagelig. Han havde altså ladet ham gå bort, men han lovede sig selv, at hvis han mødte ham endnu en gang, ville han ikke lade lejligheden gå fra sig som nu.

Franz havde alt for meget at tænke på til, at han kunne falde i en rolig søvn, han tilbragte natten med at overveje alle de omstændigheder, som stod i forbindelse med manden fra grotten. Den ukendte fra Colosseum bestyrkede ham i troen på, at det var en og samme person, og jo mere Franz tænkte efter, des mere sikker blev han. Hen imod dag sov han ind og vågnede meget sent. Albert havde som ægte pariser allerede taget sine forholdsregler for aftenen og havde sendt bud for at bestille loge i teatret Argentina. Franz skulle skrive flere breve, så han overlod derfor hele dagen vognen til Albert, og klokken fem vendte Albert tilbage, han havde besørget sine anbefalingsbreve, havde indbydelser for hver aften og havde set Rom. En dag havde været tilstrækkelig til at udrette alt dette, og han havde oven i købet haft tid til at forhøre sig om det stykke, som skulle spilles, og om skuespillerne, som skulle optræde. Stykket hed *Parisina*, skuespillerne var Coselli, Moriani og Spech, og de skulle altså høre en af de skønneste operaer af komponisten til Lucia di Lammermoor, spillet af tre af de berømteste kunstnere i Italien.

Albert havde aldrig kunnet vænne sig til de pavelige teatre, der hverken havde balkoner eller åbne loger. Det var hårdt for et menneske, der var vant til operaen i Paris, men dette forhindrede ham ikke i at gøre glimrende toilette, hver gang han gik til operaen med Franz, et toilette, der aldeles var spildt, for jeg må tilstå, at Albert, denne charmerende laps, i de fire måneder, han tilbragte med at gennemrejse Italien, ikke havde et eneste eventyr.

Undertiden spøgte han med det, men i grunden ærgrede det ham, at han, Albert de Morcerf, en af de unge herrer, der var

mest i vælten, ikke havde haft bedre resultat, så meget mere som Albert var rejst fra Paris med den overbevisning, at han ville gøre den største lykke i Italien, og at han engang ville henrykke dem, der samlede sig på Boulevard de Gand, med fortællingen om sine heldige eventyr, og så var han slet ikke blevet bemærket! De fortryllende genuesiske, neapolitanske og florentinske grevinder havde ikke alene holdt sig til deres mænd, men også til deres elskere, og Albert havde erhvervet sig den grusomme overbevisning, at italienerinderne i det mindste har det forud for de franske damer, at de er tro i deres utroskab. Jeg vil nu imidlertid ikke sige, at der intet steds i Italien findes undtagelser.

Imidlertid var Albert ikke alene en fuldkommen elegant kavaler, men desuden åndrig og vittig, desuden var han vicomte, ganske vist af ny adel, men i vore dage fremviser man ikke sine stamtavler, det er altså ligegyldigt, om de skriver sig fra 1399 eller fra 1815. Og foruden alt dette havde han en årlig indtægt på 50.000 francs. Det var mere, end der behøvedes for at være i vælten i Paris, altså var det lidt ydmygende, at han endnu ikke havde gjort sig bemærket i nogen af de byer, han var kommet gennem.

Men han gjorde regning på at indhente det forsømte i Rom, da karnevalet i alle de lande, hvor man fejrer dette, er en fest, hvor friheden hersker, og endog de mest alvorlige lader sig forlede til en eller anden dårskab, og da nu karnevalet begyndte den følgende dag, var det meget vigtigt, at Albert gjorde sine forberedelser.

Han havde altså i den hensigt lejet en af de bedste loger i teatret og gjort et upåklageligt toilette, før han gik derhen.

Deres plads var i første etage, en af de tre, der kaldes de adelige loger, og denne, hvor der var god plads til tolv, havde kostet de to venner lidt mindre end en loge til fire personer i et teater i Paris.

Albert nærede for øvrigt det lønlige håb, at hvis det skulle lykkes ham at vinde sig en plads i en smuk romerindes hjerte, ville det give anledning til, at han erobrede en plads i hendes vogn også, og følgelig kom til at se karnevalet fra en aristokratisk vogn eller en fyrstelig balkon.

Alle disse betragtninger gjorde Albert mere urolig, end han nogen sinde før havde været. Han vendte ryggen til scenen og bøjede sig halvt ud over logen, idet han med den seks tommer lange kikkert betragtede alle de smukke damer, hvilket dog ikke bevægede en eneste smuk dame til at belønne ham med et blik, end ikke af nysgerrighed, hvor megen umage han end gjorde sig. Enhver talte om sine egne kærlighedshistorier, sine fornøjelser, om karnevallet, der skulle begynde den følgende dag, og om den nær forestående hellige uge uden at lægge mærke til skuespillerne eller stykket undtagen for af og til at høre en del af Cosellis recitativ, nogle glimrende replikker af Moriani eller for at tilråbe Spech et bravo. Derefter begyndte samtalerne igen som sædvanligt.

Mod slutningen af første akt blev døren til en loge, der hidtil havde været tom, åbnet, og Franz så, at den indtrædende var en dame, for hvem han havde haft den ære at være blevet præsenteret i Paris, og som han troede endnu var i Frankrig. Albert så den bevægelse, hans ven gjorde ved dette syn, og sagde:

"Kender du den dame?"

"Ja! Hvad synes du om hende?"
"Fortryllende, kære! Og blondt, dejligt hår! Er hun fransk?"
"Hun er venetianerinde."
"Og hun hedder?"
"Grevinde G..."
"Jeg kender navnet!" råbte Albert. "Man siger, at hun er lige så åndrig som smuk. For pokker, når jeg tænker på, at jeg allerede har kunnet lade mig præsentere for hende på det sidste bal hos madame de Villefort, hvor hun også var, og at jeg forsømte det, må jeg virkelig tilstå, at jeg er en stor dumrian."
"Skal jeg gøre denne fejl god igen?" spurgte Franz.
"Kender du hende da godt nok til, at du kan føre mig til hendes loge?"
"Jeg har haft den ære at tale to eller tre gange med hende, men det må vist også være tilstrækkeligt."
Grevinden opdagede nu Franz og vinkede venligt til ham. Han bukkede ærbødigt, og Albert sagde: "Du er nok særlig gode venner med hende."
"Ja, ser du, hvad der skuffer dig, og hvad der får os franskmænd til at begå så mange dumheder, når vi er i andre lande, er, at vi betragter alt fra det samme synspunkt, som vi er vant til i Paris. I Spanien og i særdeleshed i Italien må man aldrig slutte sig til nogen fortrolighed mellem to mennesker, fordi de omgås hinanden frit. Der har været en vis sympati mellem os -"
"Hjertets sympati?" spurgte Albert leende.
"Nej åndens," svarede Franz alvorligt.
"Og ved hvilken lejlighed?"
"På en spadseretur i Colosseum."

"I måneskin?"
"Ja!"
"Alene?"
"Næsten."
"Og I har talt -"
"Om de døde!"
"Det var virkelig meget morsomt, og jeg lover dig, at hvis jeg får den ære at blive den smukke grevindes ledsager på en lignende spadseretur, vil jeg tale til hende om de levende, men imidlertid må du forestille mig for hende, som du har lovet."
"Så snart tæppet falder."
"Hvor denne fordømte akt er lang!"
"Hør kun slutningen, den er meget smuk, og Coselli synger beundringsværdigt."
"Ja, men hvilken tournure!"
"Spech er så dramatisk som muligt."
"Kan du ikke forstå, at når man har hørt Sontag og Malibran -"
"Finder du ikke Moriani fortræffelig?"
"Jeg holder ikke af brunetter, som synger blondt."
"Kære," sagde Franz, "du er virkelig meget vanskelig."
Endelig faldt tæppet til vicomte de Morcerfs store tilfredshed, han tog sin hat, ordnede sin krave og sine manchetter og gav Franz et tegn til, at han ventede på ham. Da grevinden, hvem Franz spurgte med øjnene, gav ham et vink om, at han ville være velkommen, betænkte han sig heller ikke længe på at opfylde Alberts ønske. Han begav sig af sted med sin ven, idet han undervejs bragte sin krave og sine klæder i orden og bankede på loge nummer to, hvor grevinden befandt

sig. Den unge mand, som sad ved siden af hende, rejste sig straks og overlod, som det er skik og brug i Italien, sin plads til den nyankomne, der igen skulle vige, hvis der kom et nyt besøg.

Franz forestillede Albert for grevinden, roste ham som en udmærket og åndrig mand, hvilket i øvrigt var fuldkommen sandt, i Paris og de kredse, hvori Albert levede, var han en fuldkommen ulastelig kavaler. Denne føjede til, at han var fortvivlet over, at han ikke havde kunnet benytte sig af grevindens ophold i Paris til at lade sig forestille for hende, og at han derfor havde pålagt sin ven at gøre denne fejl god igen, og han bad grevinden undskylde den frihed, han tog sig. Grevinden svarede med en indtagende hilsen til Albert og med at række Franz hånden. Albert tog på hendes indbydelse plads på det forreste sæde, og Franz satte sig bag ved grevinden.

Albert havde fundet et fortræffeligt samtaleemne, nemlig Paris, og han underholdt sig med grevinden om deres fælles bekendtskaber; Franz lod ham blive ved, og efter at han havde forlangt hans kæmpemæssige kikkert, gav han sig til at studere salen. I en loge i tredje etage, lige over for dem, sad på den forreste række en vidunderlig smuk dame, klædt i en græsk dragt, som hun bar med en sådan lethed, at det var klart, at det var hendes naturlige dragt. Bag ved hende i skyggen skimtedes en skikkelse, hvis ansigt det var umuligt at se tydeligt. Franz afbrød Alberts og grevindens samtale for at spørge den sidste, om hun kendte den smukke albaneserinde, der tiltrak ikke alene herrernes, men også damernes opmærksomhed.

"Nej," sagde hun, "alt, hvad jeg ved, er, at hun har været i Rom siden begyndelsen af denne sæson. Da teatret først blev åbnet, så jeg hende der, hvor hun nu er, og i en hel måned har hun ikke

været borte fra en eneste forestilling, snart bliver hun ledsaget af den mand, som nu er med hende, snart af en sort tjener."

"Hvad synes De om hende, grevinde?"

"Overordentlig smuk. Medora måtte have lignet denne dame."

Franz og grevinden vekslede et smil, derpå gav grevinden sig i samtale med Albert, og Franz betragtede atter den smukke albaneserinde. Tæppet gik op for balletten. Det var en af disse gode italienske balletter, der bragtes på scenen af den berømte Henry, der som balletmester har skaffet sig en udbredt berømmelse i Italien, som han igen tabte på det nautiske teater. Det var balletten *Poliska*, hvor alle de optrædende medvirker og på en gang gør de samme bevægelser, idet de på samme tid hæver den samme arm eller det samme ben.

Franz var alt for beskæftiget med den smukke grækerinde til, at han kunne interessere sig for balletten, der var et mesterværk. Hvad hende angik, da var det tydeligt, at hun fandt fornøjelse i dette skuespil, og hendes glæde var en mærkelig modsætning til hendes ledsagers overordentlige ligegyldighed, under hele denne ballet gjorde han ikke en eneste bevægelse og syntes trods trompeternes, bækkenernes og gongongernes helvedslarm at nyde en rolig drøms behagelighed.

Endelig var balletten til ende, og tæppet faldt under rasende jubel. På grund af den skik at dele operaen med en ballet er mellemakterne meget korte i Italien.

Anden akt begyndte.

Ved de første buestrøg så Franz drømmeren rejse sig og nærme sig grækerinden, der vendte sig om for at sige nogle ord

til ham og derpå igen lagde armen på kanten af logen. Den person, som talte til hende, var stadig i skyggen, og Franz kunne ikke se hans ansigtstræk.

Tæppet gik op. Skuespillerne tiltrak sig naturligvis Franz' opmærksomhed, og hans øjne forlod for et øjeblik den skønne grækerindes loge. – Akten begyndte med en duet: Parisina, som ligger og sover, røber for Azzo hemmeligheden om sin kærlighed til Ugo. Ægtemanden gennemgår al skinsygens raseri, lige til han, overbevist om at hans kone er ham utro, vækker hende for at forkynde hende sin nærforestående hævn. Denne duet er en af de skønneste og mest udtryksfulde, der nogensinde er udgået fra Donizettis frugtbare pen. Franz hørte den for tredje gang, og skønt han ikke var særlig musikalsk, gjorde den dog et dybt indtryk på ham. Han klappede som alle de andre, men pludselig holdt han op og stirrede på manden i logen, der havde rejst sig, og da lyset nu faldt på hans hoved, genkendte Franz den hemmelighedsfulde beboer af Monte Cristo, ham hvis stemme han bestemt mente at have hørt aftenen i forvejen. Der var ingen tvivl mere. Den forunderlige rejsende boede i Rom.

Det var tydeligt, at Franz med sine miner røbede sin forvirring, grevinden betragtede ham, brast i latter og spurgte ham, hvad han fejlede.

"Deres nåde," svarede Franz, "jeg spurgte, om De kendte denne albanesiske dame; jeg vil nu spørge Dem, om De kender hendes mand?"

"Jeg kender ikke ham mere end hende," svarede grevinden.

"De har aldrig før lagt mærke til ham?"

"Det kan man kalde et fransk spørgsmål! De véd meget godt, at der for os italienerinder kun eksisterer den mand, vi elsker."

"Det er sandt!" svarede Franz.

"I hvert tilfælde," svarede hun, idet hun satte Alberts kikkert for øjnene og rettede den mod logen, "må det være en genganger, et lig, der er stået op af graven igen med graverens tilladelse, han forekommer mig skrækkelig bleg."

"Sådan ser han altid ud," svarede Franz.

"De kender ham altså?" spurgte grevinden. "Hvad er han?"

"Jeg tror, at jeg har set ham tidligere, og det forekommer mig, at jeg genkender ham."

"Jeg begriber virkelig godt," sagde hun gysende, "at man aldrig glemmer en sådan mand, når man engang har set ham."

Den virkning, som synet af ham havde gjort på Franz, var altså ikke et særegent indtryk, da en anden følte det på samme måde.

"Nå, hvad mener De så om ham?" spurgte Franz grevinden, efter at hun endnu engang havde betragtet den ukendte gennem kikkerten.

"Han forekommer mig at være den lyslevende lord Ruthwen."

Denne erindring om lord Byron slog virkelig Franz. Hvis noget menneske skulle få ham til at tro på vampyrer, var det virkelig den mand.

"Jeg må vide, hvem han er," sagde han, idet han rejste sig.

"Nej," sagde grevinden, "forlad mig ikke, jeg gør regning på, at De følger mig hjem. Jeg slipper Dem ikke!"

"Er De virkelig bange?" sagde Franz, idet han bøjede sig hen til hende.

"Hør!" sagde hun. "Byron har svoret, at han troede på vampyrer, han har beskrevet deres ansigter for mig, dette er fuldkommen af samme slags; sort hår, samme store øjne, der stråler af en forunderlig ild, samme ligbleghed, læg mærke til, at han ikke er med en almindelig dame, han er med en fremmed – en grækerinde – en kætterske, uden tvivl troldkyndig som han. For Guds skyld, gå ikke derover. I morgen kan De opsøge ham, men jeg beholder Dem i aften."

Franz blev ved sit.

"Hør," sagde hun, idet hun rejste sig, "jeg kan ikke blive, til skuespillet er forbi. Er De uhøflig nok til at undslå Dem for at ledsage mig?"

Franz kunne ikke give andet svar end tage sin hat, lukke døren op og byde grevinden sin arm. Hun var virkelig i voldsom bevægelse, og Franz selv kunne ikke frigøre sig for en overtroisk gysen. Han følte, at hun skælvede, da hun steg i vognen. Han førte hende tilbage til hendes hus, der var ingen hjemme, da hun åbenbart ikke var ventet så tidligt. Franz bebrejdede hende dette.

"Jeg befinder mig ikke vel, og jeg trænger til at være alene. Synet af dette menneske har gjort mig ganske forstyrret!" sagde hun.

Franz forsøgte at le.

"Le ikke!" sagde hun. "De har jo heller ingen lyst dertil. Men De må love mig en ting."

"Og det er?"

"Ja, lov mig det."

"Alt hvad De vil, kun ikke at lade være med at opdage, hvem dette menneske er. Jeg har mine bevæggrunde, som jeg ikke kan

sige Dem. jeg ønsker at vide, hvem han er, hvor han kommer fra, og hvorhen han går."

"Hvorfra han kommer, véd jeg ikke, men hvor han går hen, kan jeg sige Dem. Til helvede går han, det er vist."

"Lad os komme tilbage til det løfte, grevinde," sagde Franz.

"Det er, at De vil vende tilbage til Deres hotel og ikke søge at se dette menneske i aften. Der er visse forhold mellem de mennesker, man forlader, og dem, som man igen møder. Vær ikke det led, der forbinder dette menneske med mig. I morgen kan De opsøge ham, hvis De vil, men De må aldrig forestille ham for mig, hvis De ikke ønsker, at jeg skal dø af skræk. God aften! Sov godt; jeg for min part er overbevist om, at jeg ikke får søvn i øjnene."

Da grevinden havde sagt det, forlod hun Franz, der ikke vidste, om hun havde moret sig på hans bekostning, eller om hun virkelig havde følt den frygt, hun havde ytret.

Da Franz kom tilbage til hotellet, fandt han Albert i slåbrok, udstrakt på en sofa og rygende på en cigar.

"Er det dig?" sagde han. "Jeg ventede dig ikke før i morgen."

"Kære Albert," svarede Franz, "det glæder mig, at jeg har fundet lejlighed til at sige dig en gang for alle, at du har en falsk forestilling om de italienske damer, for øvrigt skulle man tro, at dine forskellige fejlgreb måtte have betaget dig denne forestilling."

"Hvem kan blive klog på disse djævleunger af kvinder! De rækker os hånden, de trykker den, de taler sagte til os, de lader sig følge hjem af os – hvis en pariserinde ville gøre en fjerdedel af det, ville hun miste sit gode navn og rygte."

"Men her har kvinden intet at skjule, de lever, så enhver må se det, for resten så du vel, at grevinden virkelig var bange."

"Bange? Hvorfor? For den meget anstændige herre, der sad lige overfor os hos den smukke grækerinde. Da de gik, mødte jeg dem i gangen. Jeg véd ikke, hvorfra I har fået alle disse ideer fra en anden verden! Det er et meget smukt, velklædt menneske, der ser ud, som om han havde fået sin garderobe i Frankrig hos Blin eller Human. Han er en smule bleg, det er sandt, men du véd, at bleghed er moderne."

Franz smilede, Albert anså ham for overmåde interessant, fordi han var bleg.

"Desuden," sagde Franz, "er jeg også overbevist om, at grevindens forestillinger om dette menneske ikke i mindste måde er fornuftige. Har du hørt ham tale?"

"Ja, han talte *lingua franca*, jeg kendte det på nogle græske ord. Jeg var nemlig ganske god til græsk på universitetet."

"Der er ingen tvivl mere," mumlede Franz, "det er ham!"

"Hvad siger du?"

"Ingenting! Hvad tænker du på?"

"Jeg forbereder en overraskelse til dig!"

"Og det er?"

"Du véd, at det er umuligt at tilvejebringe en karet?"

"Ja, eftersom vi forgæves har gjort alt, hvad mennesker kan, for at få en."

"Hør nu! Jeg har en fortræffelig idé."

Albert betragtede Franz uden større tillid.

"Kære," sagde Albert, "du beærer mig med et blik, der vel fortjente, at jeg fordrede revanche af dig."

"Jeg er rede til at give dig den, kære ven, hvis din idé er så god, som du siger."

"Hør engang!"

"Jeg hører!"

"Det er umuligt at opdrive en vogn!"

"Ja!"

"Eller heste."

"Lige så galt."

"Man kan skaffe en kærre."

"Måske!"

"Et par okser?"

"Det er sandsynligt!"

"Det er netop det, vi behøver. Kærren pynter jeg, vi klæder os ud som neapolitanske høstfolk. Hvis grevinden vil klæde sig ud som en kone fra Pozzuoli eller Sorrento, vil dette gøre maskeraden fuldstændig, og hun er sandelig smuk nok til, at man kan tage hende for ægte."

"For pokker!" råbte Franz. "Denne gang har du ret, Albert. Det er virkelig en ypperlig idé."

"Mine herrer romere! Vi må gå gennem jeres gader som lazaroner, og det fordi I mangler kalecher og heste!"

"Har du allerede meddelt nogen denne idé?"

"Ja, værten. Da jeg kom tilbage, bad jeg ham komme herop, og forklarede ham mit ønske. Han erklærede, at intet var lettere end at få nogle okser. Jeg ville lade deres horn forgylde, men han sagde, at der ville gå tre dage med det, så det kommer vi til at opgive. Værten er nu gået ud for at ordne det. I morgen vil det måske være for sent."

"Han vil altså bringe os svar i aften?"

"Jeg venter ham snart."
I dette øjeblik gik døren op, og signor Pastrini stak hovedet ind.
"*Permesso*?" sagde han.
"Ja, vist er det tilladt!" råbte Franz.
"Nå," sagde Albert, "har De fundet kærren og de fornødne okser?"
"Jeg har fundet det, der er bedre," sagde Pastrini med en mine, som viste, at han var fuldkommen tilfreds med sig selv.
"Tag Dem i agt!" sagde Albert, "det bedre er en fjende af det gode."
"Deres Excellence kan stole på mig!" sagde signor Pastrini i en selvtillidsfuld tone.
"Men hvad er det da?" spurgte Franz.
"De ved," sagde gæstgiveren, "at greven af Monte Cristo bor i samme etage som De!"
"Jeg ved det," sagde Albert, "det er ham, vi kan takke for, at vi må bo som to studenter."
"Nå, men han kender den forlegenhed, hvori De befinder Dem, og tilbyder Dem to pladser i sin vogn og to pladser i sine vinduer i paladset Rospoli."
Albert og Franz så på hinanden.
"Bør vi modtage et sådant tilbud af en fremmed? Af et menneske, som vi slet ikke kender?" sagde Albert.
"Hvad er det for et menneske, denne greve af Monte Cristo?" spurgte Franz.
"En meget fin siciliansk eller maltesisk herre, jeg ved ikke rigtigt, men adelig som en Borghese og rig som en guldmine."

"Det forekommer mig," sagde Franz til Albert, "at hvis dette menneske var så velopdragen, som vor vært påstår, burde han have sendt os sin indbydelse på en anden måde, ved at skrive til os eller -"

Der blev banket på døren i det samme.

"Kom ind!" sagde Franz.

En tjener klædt i elegant liberi viste sig.

"Fra greven af Monte Cristo til hr. Franz d'Epinay og hr. vicomte de Morcerf!" sagde han.

Og han rakte værten to kort, som denne overgav de unge mennesker.

"Greven af Monte Cristo," vedblev tjeneren, "beder Dem om tilladelse til som nabo at aflægge Dem et besøg i morgen tidlig, han har den ære at spørge, hvornår det passer Dem."

"Så er alt jo, som det bør være," sagde Albert.

"Sig til greven," sagde Franz, "at det er os, der beder om den ære at gøre visit hos ham."

Tjeneren gik.

"Se, det kan man da kalde at vise sig galant," sagde Albert, "ja, De havde virkelig ret, signor Pastrini! Denne Deres greve af Monte Cristo er en fuldendt kavaler."

"De modtager altså hans tilbud?" sagde værten,

"Ja, det kan De tro," svarede Albert. "Imidlertid tilstår jeg, at det gør mig ondt for min kærre og mine høstfolk, og hvis paladset Rospoli ikke bød os nogen erstatning for det, vi taber, tror jeg, at jeg ville holde mig til min første idé. Hvad siger du, Franz?"

"Jeg siger, at det også er vinduerne i paladset Rospoli, der bestemmer mig dertil," svarede Franz.

Dette tilbud om to pladser i et vindue i paladset Rospoli havde erindret Franz om den samtale, som han havde ført i ruinerne af Colosseum, den samtale, hvori manden med kappen havde påtaget sig at opnå frist for den dødsdømte, men var manden i kappen den samme som ham fra operaen, og det troede han bestemt, ville han sikkert genkende ham, og da ville intet forhindre ham i at tilfredsstille sin nysgerrighed med hensyn til ham.

Franz tilbragte en del af aftenen med at drømme om de syner, han havde haft, og med at længes efter den følgende dag, da måtte jo alt opklares, og denne gang var det, medmindre hans vært på Monte Cristo havde den evne at gøre sig usynlig, sandsynligt, at han ikke ville undgå ham. Derfor vågnede han også førend klokken otte. Hvad Albert angik, da havde han ikke de samme bevæggrunde til at stå tidligt op som Franz, og derfor lå han også endnu i dyb søvn, da Franz sendte bud efter værten.

"Signor Pastrini," sagde han, "skal der ikke henrettes et menneske i dag?"

"Jo, men hvis det er for at få et vindue, kommer De for sent."

"Nej!" svarede Franz. "Hvis det var mig om at gøre at se denne henrettelse, fandt jeg nok en plads på Monte Pincio."

"Jeg troede ikke, at Deres Excellence ville blande sig med pøbelen, hvis amfiteater Monte Pincio på en vis måde er."

"Jeg går sikkert ikke derhen, men jeg vil gerne vide, hvem de dømte er, hvad de hedder, og hvad straf de skal udstå."

"Det træffer sig så heldigt, Deres Excellence, at jeg netop har fået tavoletterne."

"Tavoletterne? Hvad vil det sige?"

"Tavoletterne er små tavler af træ, som man slår op på alle gadehjørner dagen før henrettelsen, og på hvilke man klæber de dømtes navne, forbrydelserne, hvorfor de er dømt, og måden, hvorpå de skal henrettes. Denne underretning har til hensigt at indbyde de troende til at bede Gud om at vække en oprigtig anger hos forbryderne."

"Og man bringer Dem disse tavler, for at De skal forene Deres bønner med de troendes?" spurgte Franz med en mine, der røbede tvivl.

"Nej, men jeg har fået det ordnet, så jeg får dem ligesom teaterplakaterne, så mine gæster kan se dem, hvis de skulle ønske at være til stede ved henrettelsen, jeg gør nemlig alt, hvad der står i min magt for at tilfredsstille de fremmede herrer, der beærer mig med deres tillid."

"Det ser jeg, og De kan være vis på, at det er noget, som jeg vil fortælle enhver, der vil høre det. Imidlertid ønsker jeg at læse en af disse tavoletter."

"Det kan let ske," sagde værten, idet han åbnede døren, "jeg har ladet en slå op der på væggen." Han gik ud, tog tavlen af og rakte Franz den. Her følger den ordrette bekendtgørelse om henrettelsen: "Herved gøres det bekendt for alle og enhver, at tirsdag den 22. februar, den første dag af karnevallet, vil der ifølge dom ved Tribunal de la Rota på Piazza del Popolo blive henrettet følgende forbrydere: Andrea Rondolo, der har tilstået mord begået på den højærværdige og meget agtede Don Cæsar Torlini, Canonicus ved St. Jean de Latran, og Peppino, kaldet Rocca Priori, bevist at være i forståelse med den afskyelige bandit Luigi Vampa og med røverne af hans bande. Den første vil blive *mazzolato* og den anden *decapitato*. Medlidende sjæle

anmodes om at bede Gud om at bevæge disse to forbrydere til en oprigtig anger."

Det var netop det, Franz havde hørt for et par aftener siden i ruinerne, og der var ikke forandret noget i programmet; de dømtes navne, årsagerne til deres dom og måden, hvorpå de skulle henrettes, var nøjagtig den samme. Det havde altså sikkert været røveren Luigi Vampa selv og manden i kappen ingen anden end Sindbad Søfareren, som fortsatte sine filantropiske ekspeditioner i Rom ligesom i Porto-Vecchio og i Tunis.

Imidlertid gik tiden, klokken var ni, og Franz ville vække Albert, da han til sin store forundring så ham komme påklædt ud af sit værelse. Han havde haft karnevalet i hovedet, så han denne morgen var vågnet, førend han ventede det.

"Nu da vi begge er færdige, tror De så signor Pastrini, at vi kan aflægge besøg hos greven af Monte Cristo?"

"Ganske sikkert," sagde værten, "greven af Monte Cristo er vant til at være tidligt oppe, og jeg er vis på, at han allerede i to timer har været ude af sengen."

"Og De tror, at det vil være passende at gå ind til ham nu?"

"Ganske sikkert!"

"Albert! Hvis du så er færdig, går vi for at takke vor nabo for hans høflighed."

"Jeg er parat, lad os gå."

Franz og Albert havde kun forstuen at gå over, værten gik foran og ringede på klokken for dem, en tjener lukkede op.

"*I signori francesi!*" sagde værten. Tjeneren bukkede og gav dem et tegn til at træde ind.

De gik igennem to værelser, der var møbleret så elegant, som de ikke havde ventet at finde det i signor Pastrinis hotel, og de kom endelig til en salon. Et tyrkisk tæppe dækkede gulvet, og værelset var møbleret med bløde, magelige møbler; smukke malerier af berømte mestre, blandede med de mest glimrende våben, hang på væggene, og de kostbareste portierer dækkede dørene.

"Hvis Deres Excellencer vil behage at sætte sig," sagde tjeneren, "vil jeg gå for at underrette hr. greven om Deres ankomst," og han ilede ud af den ene af dørene, og da denne dør gik op, nåede lyden af en guzla de to venners øren, men den forsvandt straks. Døren, der hurtigt blev lukket igen, havde så at sige ikke ladet andet trænge ind i salen end et pust af harmoni. Franz og Albert vekslede et blik og henvendte igen deres øjne på møblerne, malerierne og våbnene. jo mere de så på dem, des smukkere forekom de dem.

"Nå," sagde Franz til sin ven, "hvad siger du om dette?"

"Kære, jeg siger, at vor nabo må være en vekselerer, der har spekuleret i spanske papirer, eller også en eller anden prins, som rejser inkognito."

"Tys!" sagde Franz. "Det vil vi nok få at vide, der kommer han!" De to hørte virkelig en dør dreje sig på sine hængsler, og næsten I samme øjeblik skiltes portiererne, og ejeren af alt dette trådte ind i al sin herlighed. Albert gik ham i møde, men Franz stod som naglet fast til stedet.

Den, der trådte ind, var ingen anden end manden i kappen fra Colosseum, den ukendte i logen og hans hemmelighedsfulde vært på Monte Cristo.

12. La mazzolata

"Mine herrer!" sagde greven af Monte Cristo, idet han trådte ind. "De må undskylde, at jeg lader Dem komme til mig, men hvis jeg var gået tidligere til Dem, ville jeg have frygtet for at komme til ulejlighed. Derfor har jeg holdt mig til det, som De havde bestemt."

"Vi takker Dem tusinde gange, hr. greve," sagde Albert, "De hjælper os virkelig ud af en stor forlegenhed, og vi var i begreb med at opfinde det mest fantastiske køretøj i det øjeblik, da Deres forbindtlige indbydelse nåede os."

Greven indbød de to unge herrer til at sætte sig på divanen. "Det er denne tåbelige Pastrinis skyld, at jeg har ladet Dem forblive så længe i Deres forlegenhed. Han har ikke sagt mig et ord om det, skønt jeg, som er ene, kun søgte en lejlighed til at gøre bekendtskab med mine naboer. Jeg greb også denne lejlighed til at gøre bekendtskab med Dem."

De to unge mænd bukkede. Franz havde endnu ikke fundet et eneste ord at sige. Han havde endnu ikke taget nogen beslutning, og da der ikke var noget, der tydede på, at greven kendte ham igen eller selv havde lyst til at blive genkendt, vidste han ikke, om han ved et eller andet skulle hentyde til det, der var foregået, eller vente, til der kom en anledning. Han var vis på, at det var ham, han havde set i logen, og lige så vis på, at det var ham fra Colosseum. Han besluttede at lade tingene gå sin gang uden at give greven noget vink om deres forrige bekendtskab. I øvrigt var han ham for så vidt overlegen, som han var herre over hans hemmelighed, mens den anden derimod ikke kunne have nogen indflydelse på Franz, der ikke

havde noget at skjule. Imidlertid besluttede han at henvende samtalen på et punkt, der kunne tjene til at opklare hans tvivl.

"Hr. greve!" sagde han. "De har tilbudt os pladser i Deres vogn og i Deres vinduer i paladset Rospoli, men kan De ikke sige os, hvorledes vi kunne skaffe os en plads på Piazza del Popolo?"

"Ja, det er sandt," sagde greven med adspredt mine, og idet han betragtede Morcerf med opmærksomhed, "skal der ikke være henrettelse på Piazza del Popolo?"

"Jo," svarede Franz, der så, at han af sig selv kom til det, han ville.

"Vent lidt. Jeg tror, at jeg i går sagde til min hushovmester, at han skulle forhøre sig om det, måske kan jeg endnu gøre Dem en lille tjeneste."

Han ringede.

Straks derpå trådte en mand på et halvt hundrede år ind, han lignede påfaldende den smugler, som havde ført Franz ind i grotten, men det lod slet ikke til, at han kendte ham.

"Burtuccio," sagde greven, "har De, som jeg bad Dem, søgt at skaffe mig et vindue på Piazza del Popolo?"

"Ja, Deres Excellence," svarede manden, "men det var temmelig sent."

"Hvordan?" sagde greven, idet han rynkede panden. "Har jeg ikke sagt, at jeg ville have et?"

"Deres Excellence har også fået et, det, som var til prins Lobanieff; men jeg har været nødt til at betale hundrede -"

"Det er godt! Det er godt, Burtuccio! Forskån disse herrer for disse husholdningsanliggender. De har fået vinduet, det er alt,

hvad jeg ønsker at vide. Giv kusken husets nummer og hold Dem på trappen for at føre os derhen, det var alt, gå så!"

Manden bukkede og gjorde et skridt for at trække sig tilbage.

"Vent lidt!" sagde greven. "Spørg Pastrini, om han har fået tavoletterne, og bed ham om at sende mig programmet for henrettelsen."

"Det behøves ikke," sagde Franz, idet han trak sin tegnebog op af lommen, "jeg har fået disse tavoletter og noteret det op, her er det."

"Det er godt, så kan De gå, Burtuccio, jeg behøver Dem ikke mere. Lad os vide, når frokosten er færdig. Mine herrer," vedblev han, idet han vendte sig om til de to venner, "De gør mig vel den ære at spise frokost med mig?"

"Men, hr. greve," sagde Albert, "det ville være at misbruge -"

"Nej, tværtimod. De gør mig en stor glæde. En af Dem vil engang betale mig det igen i Paris eller begge to måske. Burtuccio, vær så god at lade dække til tre."

Han tog tegnebogen ud af hånden på Franz.

"Der står altså," vedblev han, "at man i dag den 22. februar vil henrette Andrea Rondolo, der har gjort sig skyldig i mord på den højtærede og meget ærede Don Cæsar Torlini, canonicus ved kirken St. Jean de Latran, og Peppino, kaldet Rocca Priori, der er overbevist om at have stået i forbindelse med den afskyelige røver Luigi Vampa og med medlemmerne af hans bande. Hm! Den første skal blive *mazzolato* og den anden *decapitato*. – Ja!" vedblev greven. "Det var således, at det skulle gå til, men jeg tror, at der i går er gjort en smule forandring i ceremoniernes gang."

"Såh -" sagde Franz.

"Ja, i går var der hos kardinal Rospigliosi, hos hvem jeg tilbragte aftenen, tale om, at der var givet den ene af de dødsdømte udsættelse."

"Andrea Rondolo?" spurgte Franz.

"Nej," sagde greven skødesløst, idet han kastede et blik på bladet af tegnebogen ligesom for at erindre sig navnet, "denne Peppino med tilnavnet Rocca Priori. Så får De ikke set en henrettelse med guillotinen, men der bliver dog en *mazzolata* tilbage, og det er en langt mere interessant straf, når man ser den for første gang, ja endogså anden gang, mens den anden, som De for resten må kende, er alt for simpel, alt for ensformig og ikke har noget uventet. En *mandaia* svigter ikke, den ryster ikke, den slår ikke fejl, den må ikke gøre det tredive gange om ligesom soldaten, der huggede hovedet af greven af Calais, og som jeg for resten tror, Richelieu havde valgt, men hvad henrettelse angår, da må man ikke rose europæerne, de forstår sig slet ikke derpå og er rene børn med hensyn til grusomhed."

"Man skulle virkelig tro, hr. greve," svarede Franz, "at De havde studeret og sammenlignet straffene hos de forskellige folk på jorden."

"Det er i det mindste kun få, jeg ikke har set," svarede greven koldt.

"Og De har fundet fornøjelse i at være til stede ved sådanne skrækkelige skuespil?"

"Min første følelse var afsky, så ligegyldighed og til sidst nysgerrighed."

"Nysgerrighed? Det er virkelig skrækkeligt!"

"Hvorfor? Der er kun én alvorlig ting her i livet, og det er døden. Er det ikke interessant at studere de forskellige måder,

på hvilke sjælen kan forlade legemet, og hvordan de enkelte personer ifølge deres karakter, temperament, ja endogså ifølge landets skik finder sig i denne sidste overgang fra tilværelsen til tilintetgørelsen? Hvad mig angår, da svarer jeg Dem for en ting, og det er, at jo flere man har set dø, desto lettere bliver det at dø. Døden er efter min mening måske en straf, men ingen udsoning."

"Jeg forstår Dem ikke rigtigt," sagde Franz, "forklar Dem tydeligere, jeg kan ikke sige Dem, hvor det, De har sagt, lyder interessant."

Greven fortsatte, idet hans ansigt blev helt gult, ligesom andres bliver rødt: "Hvis et menneske brutalt havde myrdet Deres fader, Deres moder, Deres kæreste, kort sagt, et af de væsener, der, når man river dem ud af Deres hjerte, efterlader en evig tomhed og et sår, som bestandigt bløder, tror De da, at den erstatning, som samfundet tilstår Dem, er tilstrækkelig, fordi guillotinens jern har skåret halsen over på morderen, og fordi den, som har fået Dem til at lide flere års kvaler, føler nogle sekunders fysisk smerte?"

"Ja, jeg ved det nok," svarede Franz, "den menneskelige retfærdighed er en utilstrækkelig trøst, den kan udgyde blod for blod, mere kan man vel ikke forlange af den."

"Jeg vil nævne Dem endnu et tilfælde," vedblev greven. "Hvis samfundet bliver forulempet, for eksempel ved at en eller anden bliver dræbt, kræver det liv for liv. Men der er et utal af lidelser, der sønderriver menneskers indre, uden at samfundet bryder sig det mindste derom, uden at det tilbyder det middel til hævn, vi nylig talte om. Er der ikke forbrydelser, for hvilke tyrkernes pæl, persernes trug, irokesernes piske ville være en alt

for lemfældig straf, og som samfundet i sin ligegyldighed lader ustraffede? Svar mig, er der ikke sådanne forbrydelser?"

"Jo!" svarede Franz. "Og det er for at straffe dem, at man ser gennem fingre med dueller."

"Åh, dueller, hvilken måde at nå sit mål på, når målet er at hævne sig! En mand har bortført Deres kæreste, forført Deres kone, vanæret Deres datter. I hele Deres liv har De i stedet for den lykke, Gud har lovet menneskenes børn, kun fået smerte, elendighed og skændsel, og De anser Dem for hævnet, fordi De har givet dette menneske, der har opfyldt Deres hjerte med fortvivlelse og gjort Dem næsten vanvittig, et kårdestød i brystet eller jaget ham en kugle gennem hovedet. Jo vist! Oven i købet er det vel endogså ham, der går sejrrig ud af kampen, renvasket i verdens øjne og på en måde frikendt af Gud! Nej, nej!" vedblev greven. "Hvis jeg havde noget at hævne, var det ikke på den måde, jeg ville hævne mig."

"De misbilliger altså dueller og ville altså ikke indlade Dem på det?" spurgte Franz forbavset over at høre en så forunderlig teori fremsat.

"Å jo," svarede greven, "lad os forstå hinanden. Jeg ville duellere for en bagatel, for en modsigelse, for en ørefigen, og det så meget mere ubekymret, som jeg måske på grund af den færdighed, jeg har erhvervet mig i alle legemsøvelser, og fordi jeg er så vant til at møde faren, næsten ville være vis på at dræbe min modstander, men for en langsom, dyb, uendelig, evig kval ville jeg, hvis det var muligt, bibringe en smerte som den, man havde tilføjet mig: øje for øje, tand for tand, som østerlænderne siger, disse mestre, som har forstået at gøre sig et liv af drømme og et paradis af virkeligheden."

"Men," sagde Franz til greven, "med denne teori, der gør Dem til dommer og bøddel i Deres egen sag, er det vanskeligt for Dem at undgå lovens magt. Hadet er blindt, vreden er fremfusende, og den, som skænker hævnen, udsætter sig for at måtte nedsluge en bitter drik."

"Ja, hvis han er fattig og ubehændig, men ikke hvis han var en millionær og en klog mand. For resten er den straf, vi nylig talte om, og som den filantropiske franske revolution har sat i stedet for parteren og radbrækning, det værste, han kan vente, og hvad betyder straffen, når man har fået hævn? I sandhed, jeg er næsten vred over, at denne elendige Peppino efter al sandsynlighed ikke vil blive *decapitato*, som det kaldes, så De kunne se, hvor længe det varer, og om det i grunden er værd at tale om. Men vi fører her en besynderlig samtale, især på en karnevalsdag. Hvordan er vi kommet ind på det? Åh, nu husker jeg det. De bad mig om en plads i mit vindue, og De skal få den, men lad os først gå til bords, der er rettet an."

En tjener åbnede virkelig en af salens fire døre og udtalte disse ord: "*Al suo commodo*!"

De to unge mænd rejste sig og gik ind i spisesalen. Under frokosten, var fortræffelig og yderst elegant, kastede Franz et blik på Albert for at læse det indtryk, som deres værts ord havde gjort på ham, men enten havde han i sin sædvanlige ligegyldighed ikke lagt særlig mærke til dem, eller også havde de begivenheder, som kun Franz kendte, gjort det mere betydningsfuldt for ham selv, i hvert fald så det ikke ud til at hans kammerat i mindste måde var tankefuld, tværtimod. Han spiste med glubende appetit som den, der i fire eller fem måneder havde været fordømt til et italiensk køkken, et af de

værste i verden. Hvad greven angik, var han et bytte for en uro, som Alberts person syntes at indgyde ham, og rørte kun lidt af hver ret. Man skulle tro, at han ved at sætte sig til bords med sine gæster blot ville opfylde en pligt, som høfligheden pålagde ham, og at han ventede på, at de skulle gå, for at han kunne lade sig bringe nogle fremmede, særegne retter. Dette erindrede Franz om den skræk, som greven havde indjaget grevinde G…, og hvor overbevist hun var om, at manden i logen var en vampyr. Da frokosten næsten var til ende, trak Franz sit ur op af lommen.

"Hvad tænker De på?" spurgte greven.

"Undskyld os, hr. greve," svarede Franz, "men vi har endnu en mængde forretninger. Vi har ingen dragter, og i dag er det nødvendigt at være forklædt."

"Bryd Dem ikke om det. Vi har, tror jeg, eget værelse på Piazza del Popolo. Jeg skal lade bringe de dragter, De ønsker, derhen, og så vil vi maskere os der."

"Efter henrettelsen?" råbte Franz.

"Efter den, under den, før den, ligesom De selv vil."

"Lige over for retterstedet?"

"Retterstedet udgør en del af festen."

"Hr. greve! Jeg har overvejet det; jeg takker Dem meget for Deres forbindtlighed, men jeg vil lade mig nøje med at modtage en plads i Deres vogn samt en plads i paladset Rospoli, og jeg vil overlade til Dem at disponere over min plads i vinduet på Piazza del Popolo, som De selv vil."

"Men De kommer til at gå glip af et meget interessant syn, det forsikrer jeg Dem," svarede greven.

"De vil måske siden fortælle mig det," svarede Franz, "og jeg er overbevist om, at en beretning fra Deres mund vil gøre et lige så stærkt indtryk på mig, som om jeg selv havde set det. I øvrigt har jeg allerede mere end én gang bestemt mig til at være til stede ved en henrettelse, men jeg har aldrig kunnet overvinde mig dertil. Og du, Albert?"

"Jeg?" svarede vicomten. "Jeg har set Castaing blive henrettet, men jeg tror, at jeg var lidt beruset. Det var den dag, da jeg forlod skolen."

"Men," svarede greven, "at De ikke har foretaget Dem en ting i Paris, er ingen grund til, at De ikke skulle foretage den i et andet land. Når man rejser, er det for at forøge sine kundskaber. Når man forandrer sted, er det for at se. Tænk engang, hvilket ansigt De vil sætte op, når man spørger Dem: "Hvordan henretter man i Rom?" Og De må svare: "Det ved jeg ikke!" Og desuden siger man, at den dømte er en nederdrægtig slyngel, der med en ildtang har myrdet en retskaffen præst, der havde opdraget ham som sit eget barn. Hvis De rejste i Spanien, ville De gå hen for at se tyrefægtningerne, ikke sandt? Nuvel, så bild Dem ind, at det er en tyrefægtning, som De vil gå for at se. Husk på de forestillinger, der hos de gamle romere fandt sted på Circus, på de jagter, hvor man dræbte tre hundrede løver og hundrede mennesker. Husk på de firs tusind tilskuere, der klappede i hænderne, på de vise matroner, som førte deres giftefærdige døtre derhen, og på de fortryllende vestalinder med hvide hænder, som gjorde et henrivende lille tegn med tommelfingeren, der ville sige så meget som: "Nu ikke så langsomt, lad os se, I gør det af med dette menneske, der omtrent er død.""

"Går du derhen, Albert?" spurgte Franz.

"Ja, sandelig gør jeg så, kære! Jeg var tvivlrådig ligesom du, men grevens veltalenhed har bestemt mig."

"Så lad os gå derhen," sagde Franz, "men på vejen til Piazza del Popolo vil jeg gerne gennem Corsoen, er det muligt, hr. greve?"

"Ja, til fods, men ikke til vogns."

"Så vil jeg gå."

"Er det meget nødvendigt, at De går gennem Corsoen?"

"Ja, der er noget, jeg må se der."

"Så vil vi gå. Vi sender vognen forud igennem Strada del Babuino, den kan vente på os på Piazza del Popolo. I øvrigt har jeg heller intet mod at gå gennem Corsoen for at se, om man har udført nogle befalinger, jeg har givet."

"Excellence!" sagde tjeneren, idet han åbnede døren. "En mand, der er klædt som en munk, forlanger at tale med Dem."

"Ja!" sagde greven. "Jeg ved, hvad det er! Vil De vente i salonen så længe? De vil finde fortræffelige Havannacigarer på bordet. Jeg vil være hos Dem om et øjeblik."

De to unge mennesker gik ind ad den ene dør, mens greven efter at have fornyet sine undskyldninger gik ud ad den anden. Albert elskede cigarer, og han anså det for en ikke ringe opofrelse, at han, så længe han havde været borte fra Paris, havde måttet undvære cigarerne fra sin café i Paris. Han nærmede sig bordet og udstødte et glædesskrig, da han så ægte Havannacigarer.

"Hvad tænker du om greven af Monte Cristo?" spurgte Franz.

"Hvad jeg tænker om ham?" sagde Albert, tydeligt nok forbavset over, at hans ven gjorde ham et sådant spørgsmål. "At

han er et fortræffeligt menneske, en glimrende vært, der har set meget, studeret meget, tænkt meget, der ligesom Brutus er af den stoiske skole, og som oven i købet har fortræffelige cigarer."

"Men har du lagt mærke til en ganske besynderlig ting?" spurgte Franz.

"Og det er?"

"Den opmærksomhed, hvormed han betragter dig."

"Mig!"

"Ja, dig!"

Albert overvejede.

"Ak!" sagde han, idet han udstødte et suk. "Det er såmænd ikke så sært. I et helt år har jeg været borte fra Paris, jeg må jo være kommet til at ligne en fra provinsen. Sig dog endelig snarest til ham, at det ikke er tilfældet."

Franz smilede. Et øjeblik efter trådte greven ind.

"Her er jeg, mine herrer!" sagde han. "Ganske til Deres tjeneste. Jeg har givet mine befalinger, vognen kører til Piazza del Popolo, og så går vi altså gennem Corsoen. Tag dog nogle af disse cigarer, hr. de Morcerf," føjede han til, idet han på en forunderlig måde lagde vægt på dette navn, som han nu udtalte for første gang.

"Det gør jeg sandelig gerne," svarede Albert, "de italienske cigarer duer ikke synderligt. Når De kommer til Paris, vil jeg gengælde Dem alt dette."

"Ja tak, det siger jeg ikke nej til, jeg har i sinde at tage dertil engang, og når jeg kommer, vil jeg tillade mig at banke på hos Dem. Men vi må gå, vi har ingen tid at spilde. Klokken er halv et."

De gik ned ad trappen, og kusken modtog de sidste befalinger af sin herre og fulgte la via del Babuino, mens herrerne, der gik til fods, tog vejen til Piazza d'Espagna og igennem Via Frattina, der førte lige hen til paladset Rospoli. Franz havde ikke glemt det tegn, der var blevet aftalt ved det hemmelighedsfulde møde i Colosseum, og så ivrigt hen mod paladset.

"Hvilke vinduer er Deres?" spurgte han greven i den naturligste tone, han kunne.

"De tre sidste," svarede greven, der jo ikke kunne vide, hvorfor dette spørgsmål blev gjort ham.

Franz så på de tre vinduer, det midterste havde et hvidt gardin med et rødt kors, og vinduerne på hver side af dette havde gule gardiner, den fremmede havde holdt ord. De tre vinduer var endnu tomme, og alle steder var man travlt beskæftiget med forberedelserne, med at stille stole og stilladser op. Maskerne kunne ikke vise sig, vognene kunne ikke køre, før klokken slog, men man så masker bag ved alle vinduer og vogne inden for alle porte.

Franz, Albert og greven vedblev at gå gennem Corsoen. De nærmede sig Piazza del Popolo, folkevrimlen blev tættere, og oven over denne menneskevrimmel så man to ting hæve sig, obelisken med sit kors på spidsen, og foran obelisken, lige for åbningerne af de tre gader Babuino, Corsoen og Ripetta, de to øverste bjælker af skafottet, mellem hvilke det blanke jern af mandaien glinsede. Ved hjørnet af gaden mødte de grevens hushovmester, der ventede på sin herre.

Vinduet, der uden tvivl var lejet til en uhyre pris, var i anden etage af det store palads imellem gaden Babuino og Monte

Pincio. Det var, som vi har sagt, et slags påklædningsværelse, der stødte op til et sovekammer. Når man lukkede døren til sovekammeret, var de, som havde lejet påklædningsværelset, som hjemme. På stolene lå elegante maskedragter af hvidt og blåt silke.

"Da De har ladet mig vælge dragter," sagde greven til de to venner, "så har jeg anskaffet disse her. De er for det første moderne i år, og for det andet er de behagelige."

Franz hørte dårligt nok efter, hele hans opmærksomhed var henvendt på det skuespil, som Piazza del Popolo frembød, og på den rædselsfulde indretning, der i dette øjeblik udgjorde pladsens fornemste prydelse. Det var første gang, at Franz så en guillotine, den romerske mandaia er nemlig lavet på akkurat samme måde. Kniven, der har form som en halvmåne, falder kun fra et lavere punkt, det er hele forskellen.

To mennesker, der sad på den planke, hvorpå man lægger den dømte, holdt i ventetiden frokost og spiste, så vidt Franz kunne se det, brød og pølse. Den ene af dem løftede planken i vejret, tog en flaske frem, drak en slurk og rakte sin kammerat flasken. Disse to mennesker var bøddelens medhjælpere. Alene ved dette syn følte Franz, at hårene rejste sig på hans hoved.

De dømte, der aftenen i forvejen var ført fra Carceri Nuove til den lille kirke Santa Maria del Popolo, havde tilbragt natten i selskab med to præster i et gravkapel, som var lukket med et jerngitter, udenfor hvilket der gik to skildvagter, som blev afløst hver time. En dobbelt række soldater opstillet på hver side af kirkedøren strakte sig lige til skafottet, omkring hvilket de dannede en kreds, idet de lod en vej fri, som var omtrent ti fod bred, og omkring guillotinen et rum, der var hundrede fod i

omkreds. Hele det øvrige af pladsen var fyldt med mennesker. Mange af kvinderne havde deres børn på skuldrene.

Monte Pincio så ud som et uhyre amfiteater, hvis trin alle var besat af tilskuere, og balkonen på de to kirker på hjørnerne af gaderne Babuino og Ripetta var fyldt med folk. Hele pladsen lignede et bølgende hav, og i stedet for den tavshed, som man skulle tro herskede ved dette højtidelige og uhyggelige skuespil, steg der fra folkevrimlen latter, hujen og glædesskrig. Det var tydeligt, at denne eksekution, som greven havde sagt, ikke var andet for hele folket end begyndelsen af karnevalet.

Pludselig ophørte larmen som ved et trylleslag, og kirkedøren gik op. En skare af munke, hver iført en grå sæk, som kun havde åbninger for øjnene, med et brændende lys i hånden, viste sig først. Forrest gik formanden for broderskabet, og bag ved munkene gik en kraftig mand, kun iført lærredsbukser, på venstre side hang der en kniv, som var skjult af skeden, og han bar en tung kølle af jern på sin højre skulder; dette var bøddelen. Han havde desuden sandaler bundet fast med snore under fødderne. Bag efter bøddelen gik i den orden, i hvilken de skulle henrettes, først Peppino, dernæst Andrea, hver ledsaget af to præster. Ingen af dem havde bind for øjnene. Peppino gik med temmelig faste skridt. Uden tvivl var han blevet underrettet om det, der var gjort for ham. Andrea derimod blev understøttet af to præster, som holdt ham under armen. Begge kyssede af og til krucifikset, som deres skriftefader rakte dem.

Franz kunne ved dette syn næppe stå på sine ben. Han betragtede Albert. Denne var bleg som en væg og kastede mekanisk sin cigar bort, skønt den kun var halvt udrøget. Kun

greven syntes ikke at føle noget. Ja, en svag rødme syntes oven i købet at ville trænge gennem hans kinders gulagtige bleghed. Hans næsebor udvidede sig som et vildt dyrs, der lugter blod, hans læber, der var halvt åbne, fremviste hans hvide tænder, små og skarpe som en sjakals, og alligevel havde hans ansigt et anstrøg af smilende blidhed, som Franz endnu aldrig havde set hos ham. Hans sorte øjne var milde og venlige.

Imidlertid vedblev de to fanger at gå hen imod skafottet, og eftersom de kom længere frem, kunne man se deres ansigtstræk. Peppino var en køn, ung mand på godt en snes år, solbrændt og med et blik, der var frit og noget vildt. Han gik med opløftet hoved og syntes at indsnuse vinden for at se, fra hvilken side hans befrier ville komme. Andrea var tyk og undersætsig. Hans ansigt, der var plumpt og røbede grusomhed, viste ikke hans alder. Han kunne vel være omtrent tredive år gammel. Han havde ladet sit skæg vokse. Hans hoved sank ned på den ene skulder, hans ben vaklede under ham, og hans krop syntes at bevæge sig mekanisk, uden at hans vilje havde del deri.

"Det forekommer mig," sagde Franz til greven, "at De sagde, der kun ville finde en henrettelse sted."

"Jeg har sagt Dem sandheden," svarede greven koldt.

"Men der er jo to fanger!"

"Ja, men af disse to står den ene på gravens rand, og den anden har endnu mange år at leve i."

"Det forekommer mig, at der ingen tid er at spilde, hvis benådningen skal komme."

"Dér kommer den også! Se engang!" sagde greven.

Og i det øjeblik, da Peppino nåede foden af *mandaiaen*, trængte virkelig en munk, der syntes at have gemt sig, gennem soldaternes række, frem til formanden for broderskabet og rakte ham et sammenlagt papir. Peppinos længselsfulde blikke havde fulgt det hele. Formanden for broderskabet åbnede brevet, læste det og opløftede sin hånd.

"Herren være velsignet, og Hans Hellighed være lovet!" sagde han højt og tydeligt. "Her er benådning for den ene af de dødsdømte!"

"Benådning!" råbte pøbelen med et eneste skrig. "Der er benådning!"

Ved dette ord benådning fo'r Andrea sammen og løftede hovedet.

"Benådning! For hvem?" råbte han.

Peppino stod ubevægelig, stum og åndeløs.

"Dødsstraffen er eftergivet Peppino med tilnavnet Rocca Priori," sagde formanden for broderskabet.

Og han rakte papiret til den kaptajn, der kommanderede soldaterne, hvorpå denne læste det og gav ham det tilbage.

"Nåde for Peppino!" råbte Andrea. "Hvorfor nåde for ham og ikke for mig? Vi må dø sammen, man har lovet mig, at han skal dø førend mig. Man har ingen ret til at lade mig dø alene. Jeg vil ikke!"

Og han hængte sig ved armene på de to præster, vred sig, hylede, brølede og anstrengte sig som en rasende for at sønderrive de bånd, der bandt hans hænder. Bødlen gav sine rakkerknægte et tegn. De sprang ned af skafottet og kom for at bemægtige sig fangen.

"Men hvad er der på færde?" spurgte Franz, alt dette foregik nemlig i det romerske almuesprog, som han ikke forstod.

"Hvad der er på færde?" sagde greven. "Kan De ikke gætte det? Han, der skal dø, er rasende over, at hans ligemand ikke dør med ham, og han sønderrev ham gerne med sine negle og tænder hellere end at lade ham nyde livet, som han selv bliver skilt ved. Åh, mennesker! Mennesker! I usle skabninger!" råbte han, idet han udstrakte sine knyttede hænder mod hele skaren. "Hvor jeg genkender jer, som altid jer selv lig."

Andrea og rakkerknægtene rullede rundt i støvet, mens fangen bestandig blev ved at skrige: "Han skal dø! Jeg vil, at han skal dø! Man har ingen ret til at dræbe mig alene!"

"Se, se!" sagde greven, idet han greb hver af de unge mennesker ved hånden. "Se! Det er virkelig interessant. Betragt en mand, der havde fundet sig i sin skæbne, der gik til skafottet, ganske vist som en fej kælling går til døden, men dog uden modstand, uden indvendinger. Ved De, hvad det var, der gav ham nogen styrke? Ved De, hvad det var, der trøstede ham? Ved De, hvad det var, der fik ham til at se sin straf i møde med tålmodighed? Det var, at en anden delte hans angst, at en anden skulle dø ligesom han, før ham. Før to lam, før to okser til slagtebænken og gør den ene begribeligt, at dens kammerat ikke skal dø. Da vil lammet bræge af glæde og oksen vil brøle af henrykkelse, men mennesket – mennesket, som Gud har skabt i sit billede, mennesket, som Gud har foreskrevet kærlighed til næsten som den første, den højeste, den eneste lov, hvad er det første, det skriger, når det får at vide, at dets kammerat er frelst? – En bespottelse! Ære være mennesket, dette naturens mesterstykke, denne skabningens konge!"

Og greven brast i latter, men en frygtelig latter, som tilkendegav, at han måtte have lidt frygteligt for at kunne le således.

Kampen vedblev, og det var et skrækkeligt skuespil. De to bøddelknægte bar Andrea op på skafottet, hele folket havde taget parti mod ham, og tyve tusind stemmer råbte med et eneste skrig: "Til døden! Til døden!" Franz trak sig tilbage, men greven greb hans arm og trak ham hen til vinduet: "Hvad gør De?" sagde han. "Føler De medlidenhed? Den er sandelig vel anbragt! Hvis De hørte folk råbe: "En gal hund!" ville De tage Deres bøsse, springe ud på gaden og uden barmhjertighed dræbe det stakkels dyr, der ikke har gjort sig skyldig i andet, end at den er blevet bidt af en anden hund. Og nu har De medlidenhed med et menneske, som intet andet menneske har bidt, men som har myrdet sin velgører, og som nu, da han ikke mere kan myrde, fordi hans hænder er bundne, forlanger at se sin medfange, sin kammerat dø? Nej, nej! Se engang, se!"

Franz stod som forstenet ved det skrækkelige syn. Rakkerknægtene havde båret den dødsdømte op på skafottet, og trods alle hans anstrengelser, skønt han bed og skreg, havde de tvunget ham til at knæle ned. Imidlertid havde bøddelen stillet sig ved siden med køllen foran sig, derpå gav han sine knægte et vink, og de gik til side. Den dømte ville rejse sig op igen, men førend han fik tid dertil, faldt køllen ned på hans venstre tinding, man hørte en hul og mat lyd, synderen styrtede som en okse med ansigtet mod jorden, hvorpå han ved et andet slag vendte sig om på ryggen. Nu lod bøddelen sin kølle falde, trak sin kniv af bæltet, skar struben over på sit offer og trådte

på hans mave, så der ved hvert tryk sprang en blodstråle ud af ligets hals.

Franz kunne ikke holde det ud mere, han veg tilbage og kastede sig i en lænestol, næsten besvimet.

Albert blev stående med lukkede øjne, men han havde grebet fat i gardinerne, ellers ville han være faldet.

Greven stod oprejst og triumferende som en ond engel.

13. Roms karneval

Da Franz kom til sig selv igen, så han, at Albert drak et glas vand, og hans bleghed viste, at han trængte til det. Greven var allerede i færd med at tage sin maskedragt på, Franz kastede et blik på pladsen, alt var forsvundet, skafot, bødler og offeret; men folkemængden var der, larmende, travlt fornøjet. Klokken på Monte Citorio, der kun lød ved en paves død eller karnevalets begyndelse, ringede højt og tydeligt.

"Hvad er der sket?" spurgte han.

"Intet, slet intet, som De ser," svarede greven, "karnevallet er blot begyndt, skynd Dem derfor at klæde Dem på!"

"Hvor er da det frygtelige, jeg så som i en drøm?"

"De har nok haft et mareridt."

"Ja, jeg, men den dødsdømte?"

"Han har også drømt. Forskellen er kun, at han er blevet ved at sove, mens De er vågnet op igen, og hvem kan sige, hvem der har det bedst?"

"Men Peppino?" spurgte Franz. "Hvad er der blevet af ham?"

"Peppino er en fornuftig knøs. Han er ikke egenkærlig og har det ikke som de mennesker, der er rasende, når man ikke beskæftiger sig med dem, men var henrykt over at se, at den almindelige opmærksomhed var henvendt på hans kammerat, han har følgelig benyttet sig af dette til at snige sig ind mellem mængden og forsvinde uden engang at takke de værdige præster, der har ledsaget ham. Men klæd Dem nu hellere på, De kan se, hr. de Morcerf foregår Dem med sit gode eksempel."

Albert var ganske rigtig ved at trække karnevalsdragten over sine sorte benklæder. "Har du virkelig lyst til karnevalsløjer nu?"

spurgte Franz.

"Nej, men på den anden side er jeg glad ved at have set dette, og nu forstår jeg grevens ord: Når man en gang har kunnet vænne sig til en sådan ting, er den det eneste, der endnu kan sætte os i affekt!"

"Bortset fra, at det er i et sådant øjeblik, at man kan studere karakterer," sagde greven. "På det første trin til skafottet afriver døden den maske, som han har båret hele sit liv igennem, og ansigtet viser sig, som det virkeligt er. Man må tilstå, at Andreas ikke var smuk at se! Lad os klæde os på, mine herrer! Jeg trænger til at se masker i stedet for mennesker."

Det ville virkelig have været latterligt af Franz ikke at følge det eksempel, hans to kammerater gav ham. Han iførte sig derfor også sin dragt og tog en maske på, der sikkert ikke var blegere end hans ansigt. Da de var påklædt, gik de ned. Vognen ventede ved porten, fuld af konfetti og buketter, og de begav sig på vej.

Det var vanskeligt at tænke sig større modsætning end den mørke, uhyggelige dødsscene, de kom fra, og det larmende og glade syn, som Piazza del Popolo nu frembød. En skare af masker kom fra alle sider, smuttede ud af porte, vogne drejede omkring alle gadehjørner, belæssede med pjerrotter, harlekiner, dominoer, markier, groteske figurer, riddere og bønder. Alle skreg, gestikulerede, kastede æg fulde af mel, konfetti og blomster og angreb venner og fremmede, bekendte og ukendte med deres kastevåben, uden at nogen havde ret til at blive vred derover, og uden at nogen gjorde andet end le ad det.

En håndfuld konfetti, som nåede Morcerf fra en vogn tæt ved, og som overdængede ham og hans to kammerater, drev

ham fuldkommen ind i den almindelige kamp, hvor alle de masker, de mødte, allerede var indviklede. Han rejste sig op i vognen, og med al sin styrke og behændighed sendte han nu æg og konfetti over til sine naboer. Nu var kampen begyndt. Erindringen om det, der var foregået for en halv time siden, udslettedes ganske, så meget virkede det bevægede, muntre og larmende skuespil, som de havde for øje. Hvad greven af Monte Cristo angik, lod det ikke til, at noget havde gjort det ringeste indtryk på ham. Den lange gade tog sig pragtfuldt ud med de mægtige paladser, hvor balkonerne var behængt med tæpper og vinduerne udsmykket. Vinduer og balkoner var tæt besat med mennesker i tusindvis, af tilskuere fra alle verdensdele, den fødte adel og pengearistokratiet og navnlig skønne kvinder, som under virkningen af dette skuespil bøjede sig ud over balkonerne og vinduerne, kastede konfetti, som man betalte dem igen med buketter, ned på de vogne, som kørte forbi. På gaden var der en hujende mængde klædt i de forunderligste dragter. Kæmpemæssige kålhoveder, som spadserede omkring, oksehoveder, som brølede på menneskekroppe, hunde, som syntes at gå på bagbenene, midt i alt dette en maske, der hæver sig, en Astarte, der fremviser et fortryllende ansigt, som man vil følge efter, men fra hvilket man er skilt ved djævle, som ligner dem, man ser i drømme. Man vil nu have en svag forestilling om karnevalet i Rom. Ved det næste hjørne lod greven vognen holde og bad sine ledsagere om tilladelse til at forlade dem, idet han lod dem bruge vognen efter behag. Franz så op, de var lige over for paladset Rospoli, og i det midterste vindue, i det, som var draperet med et stykke hvidt damask

med et rødt kors i, var der en blå domino. Franz anede, at det var den skønne grækerinde fra Argentinoteatret.

"Mine herrer!" sagde greven, idet han sprang af vognen, "når De er ked af at være skuespillere, ved De, at De har pladser i mine vinduer, men benyt nu endelig min vogn, min kusk og mine tjenere!" Grevens kusk var højtidelig klædt i et sort bjørneskind, og de to tjenere, som stod bagpå, var klædt, så de lignede grønne aber. Klæderne sluttede tæt til deres legemer, og de bar masker med fjer, med hvilke de gjorde grimasser ad de forbipasserende. Franz takkede greven for hans tilbud, og hvad Albert angik, da var han i begreb med at gøre kur til en vogn fuld af romerske bønderpiger, der ligesom grevens var standset op ved et af de mange ophold. Han kastede den ene buket efter den anden. Rækken satte sig igen i bevægelse, og mens han kørte hen mod Piazza del Popolo, kørte den vogn, som havde tiltrukket sig hans opmærksomhed, ned mod paladset Venedig.

"Ak, kæreste!" sagde han til Franz. "Du har ikke set den kaleche, der kørte der henne helt fuld af romerske bønderpiger?"

"Nej."

"Jeg er vis på, at det er de yndigste kvinder."

"Hvilken ulykke at du er maskeret, kære Albert!" sagde Franz. "Det var netop øjeblikket, da du kunne få erstatning for dine uheld i kærlighedsanliggender."

"Åh!" svarede Albert halvt leende. "Jeg håber da at få erstatning, inden karnevalet er til ende."

Hele dagen gik dog uden noget andet eventyr, end at han to eller tre gange igen mødte vognen med de romerske bønderpiger. Ved et af disse møder faldt Alberts maske af, om

det var ved et tilfælde eller efter beregning er uvist. Ved dette møde tog han resten af sine buketter og kastede dem over i vognen. En af de fortryllende piger, som Albert anede under den kokette bondepigedragt, blev rørt ved dette galanteri, og da de to venners vogn igen kørte forbi hendes, kastede hun en buket violer ind i den, Albert kastede sig over buketten, og da Franz ingen grund havde til at tro, at den var bestemt til ham, lod han Albert bemægtige sig den. Albert gjorde den triumferende fast i sit knaphul, og vognen kørte videre.

"Nå!" sagde Franz til ham. "Det er nok begyndelsen til et eventyr."

"Le kun så meget du vil," svarede Albert, "men jeg tror virkelig, at det er således, og jeg skiller mig heller ikke ved denne buket."

"Nej, det tror jeg," svarede Franz leende. "Det er et tegn på genkendelse."

Men spøgen begyndte snart at få udseende af at blive alvor, for da Franz og Albert igen kom forbi vognen med bønderpigerne, klappede den, der havde kastet buketten til Albert, i hænderne, da hun så den i hans knaphul. "Bravo, kære! Bravo!" sagde Franz til ham. "Se, det er en fortræffelig begyndelse. Skal jeg gå? Vil du helst være alene?"

"Nej," sagde han, "lad os ikke forhaste os. Jeg vil ikke lade mig tage som en nar ved det første angreb. Hvis den smukke bondepige har lyst til at gå videre, vil vi finde hende i morgen, eller hun vil måske finde os. Hun vil da give mig et tegn om hendes nærværelse, og jeg vil se, hvad der er at gøre."

"I sandhed, Albert!" sagde Franz. "Du er vis som en Nestor og forsigtig som Ulysses, og hvis det lykkes vor Kirke at forvandle

os til et eller andet dyr, må hun være meget mægtig og meget behændig."

Albert havde ret. Den smukke ukendte havde uden tvivl besluttet, at hun ikke ville drive intrigen videre den dag, for skønt de unge mænd kørte endnu nogle gange op og ned, så de dog ikke mere vognen, hvor meget de end søgte den. Den var uden tvivl forsvundet i en af de tilstødende gader. De vendte derfor tilbage til paladset Rospoli, men greven var også forsvundet ligesom den blå domino, og de to vinduer med de gule damaskes gardiner vedblev at være besat af personer, som han uden tvivl havde indbudt. I dette øjeblik forkyndte den samme klokke, som havde tilkendegivet maskeradens begyndelse, at den var endt. Straks skiltes rækkerne af vogne og forsvandt i tværgaderne. Franz og Albert var i dette øjeblik lige overfor Via della Maratte, kusken kørte videre, og da de var kommet til den spanske plads, idet de kørte langs med paladset Rospoli, holdt vognen stille uden for hotellet. Signor Pastrini kom ud for at tage mod sine gæster. Det første, Franz gjorde, var at spørge efter greven og fortælle, hvor ondt det gjorde ham, at han ikke var kommet tidsnok til at hente ham igen. Men Pastrini beroligede ham ved at sige, at greven af Monte Cristo havde bestilt en anden vogn til sig selv, og at denne vogn havde hentet ham klokken fire i paladset Rospoli. Greven havde desuden pålagt ham at tilbyde de to venner nøglen til logen i teatret Argentino. Franz spurgte Albert, hvad han havde besluttet, men Albert havde store planer at udføre, førend han kunne tænke på at besøge teatret, han spurgte derfor signor Pastrini, om han ikke kunne skaffe ham en skrædder.

"En skrædder?" spurgte værten., "jamen, hvad til?"

"Han skal fra nu af og til i morgen sy to romerske bondedragter så elegante som muligt!" svarede Albert. Signor Pastrini rystede på hovedet.

"Sy to dragter til i morgen! Det er med Deres Excellences tilladelse et fuldkommen fransk foretagende. To dragter, når De ikke i de første otte dage finder en skrædder, der vil påtage sig at sy seks knapper i en vest, om De så gav ham en daler for stykket."

"Altså vil jeg ikke kunne få syet de dragter, som jeg ønsker?"

"Nej, fordi vi har sådanne dragter færdige. Overlad dette til mig, og i morgen, når De står op, vil De finde benklæder, vest og hatte, hvormed De vil være fornøjet."

"Kære ven," sagde Franz til Albert, "lad os overlade dette til vor vært, han har allerede vist os, at han er en mand, som forstår at finde udvej. Lad os spise til middag og siden gå hen og se *Italienerinden i Algier*."

"Ja, ja, da!" sagde Albert. "Men husk på, signor Pastrini, at både jeg og herren dér sætter den største pris på at få de omtalte klæder i morgen."

Værten forsikrede dem endnu en gang, at de skulle være ubekymrede, og at de skulle få, hvad de ønskede, hvorpå Franz og Albert begav sig til deres værelser for at afføre sig deres maskeradedragter. Da Albert tog sin af, gemte han med største omhyggelighed sin buket, fordi den skulle være genkendelsestegnet næste morgen. De to venner satte sig til bords, men mens de spiste, kunne Albert ikke andet end lægge mærke til den forskel, der var mellem signor Pastrinis og greven af Monte Cristos kok, og Franz måtte indrømme, at sammenligningen trods den fordom, han havde mod greven,

dog ikke faldt ud til fordel for signor Pastrini. Mens de sad ved desserten, kom tjeneren for at spørge, når de ønskede vognen. Albert og Franz så på hinanden, de var bange for at være ubeskedne. Tjeneren forstod dem.

"Hans Excellence, greven af Monte Cristo," sagde han, "har givet bestemt ordre til, at vognen hele dagen skal være til Deres rådighed. Deres Excellencer kan derfor benytte sig af den uden frygt for at være ubeskedne."

De besluttede derfor at modtage grevens tilbud og befalede at spænde for, mens de klædte sig om, og da det var sket, begav de sig til teatret og tog plads i grevens loge. Under første akt trådte grevinde G… ind i sin loge, og da hendes første blik rettedes mod det sted, hvor hun den forrige aften havde set den besynderlige ukendte, så hun med det samme Franz og Albert der, hvor hun havde set den mand, om hvem hun havde ytret en så besynderlig mening. Hendes kikkert rettedes på dem med en sådan iver, at Franz så, at det ville være synd at tøve længere med at tilfredsstille hendes nysgerrighed. Vore to venner forlod derfor deres loge og gik hen for at hilse på grevinden, og næppe var de kommet ind i hendes loge, førend hun gav Franz tegn til at indtage hæderspladsen, Albert satte sig bagved.

"Nå," sagde hun og kunne næsten ikke vente, til Franz havde sat sig. "Det lader til, at De har haft meget travlt med at gøre bekendtskab med den nye lord Ruthwen, og at De nu er de bedste venner af verden."

"Skønt vi ikke er slet så fortrolige, som De der siger, må jeg indrømme, at vi har misbrugt hans venlighed hele dagen," sagde Franz.

"Hvordan? Hele dagen?"

"Ja, i morges modtog vi hans indbydelse til at spise frokost. Under hele maskeraden har vi kørt i hans vogn, og i aften er vi i hans loge."

"De kender ham altså?"

"Ja og nej."

"Hvordan det?"

"Det er en meget lang historie!"

"Som De vil fortælle mig?"

"Det vil gøre Dem bange."

"En grund mere."

"Vent i hvert fald, til historien har en slutning."

"Godt. Jeg holder af historier, der er fuldkomne. Men hvorledes er De kommet i berøring med ham? Hvem har forestillet Dem for ham?"

"Ingen. Det er ham, der lod sig forestille for os i aftes, da vi havde forladt Dem."

"Og hvem har været mellemmanden?"

"Den meget prosaiske mellemmand var vor vært."

"Han logerer da i Hotel London ligesom De?"

"Ikke alene i samme hotel, men i samme etage."

"Hvad hedder han? De véd da sikkert hans navn?"

"Han kalder sig greven af Monte Cristo."

"Hvad er det for et navn? Det er ikke navnet på nogen adelig slægt."

"Nej, han kalder sig således efter en ø, han har købt."

"Og er han greve?"

"Toskansk greve."

"Vi må altså tåle ham ligesom alle de andre!" sagde grevinden, der var af en af de ældste familier i Venedig. "Hvad

er han ellers for en mand?"

"Spørg vicomte de Morcerf derom!"

"Man henviser mig til Dem!" sagde grevinden til Albert.

"Vi ville være meget vanskelige, hvis vi ikke fandt, at det var en ganske storartet mand," svarede Albert, "en gammel ven havde ikke kunnet gøre mere for os, end han har gjort, og det på en måde, der røber den fuldendte gentleman."

"De skal se," sagde grevinden smilende, "at min ukendte er en eller anden lykkejæger, der vil, at man skal tilgive ham hans millioner. Og hun? Har De også set hende?"

"Hvem? Hvilken hun?" spurgte Franz med et smil.

"Den skønne grækerinde fra i går."

"Nej. Jeg tror nok, at vi har hørt lyden af hendes guzla, men hun er forblevet usynlig."

"Det vil sige, når du siger usynlig, kære Franz," sagde Albert, "så er det ganske simpelt for at spille hemmelighedsfuld. Hvem tror du ellers, den blå domino var ved det ene vindue i paladset Rospoli?"

"Greven havde altså tre vinduer i paladset Rospoli?"

"Ja! Er De kommet der forbi?"

"Sikkert! Hvem kommer ikke gennem Corsoen på en sådan dag?"

"Har De lagt mærke til to vinduer med gule damaskesgardiner og til et vindue med hvide gardiner med et rødt kors i? Disse tre vinduer tilhører greven."

"Så må dette menneske da også være en nabob. Véd De, hvad sådan tre vinduer koster i de otte karnevalsdage og i paladset Rospoli, det vil sige det, der har den skønneste beliggenhed?"

"To eller tre hundrede romerske dalere."

"Sig to eller tre tusind."

"Virkelig?"

"Er det hans ø, som indbringer ham så mange penge?"

"Hans ø indbringer ham ikke en bajocco."

"Hvorfor har han da købt den?"

"På grund af et lune."

"Det er altså en særling."

"Det forekommer mig virkelig, at han er overordentlig excentrisk," sagde Albert.

I det samme kom der besøg i logen, og efter skik og brug afstod Albert sin plads til de nyankomne, og de blev nødt til at tale om andre ting. En time efter vendte de to venner tilbage til deres hotel. Signor Pastrini havde allerede taget sig ivrigt af forklædningerne til den følgende dag, og han forsikrede dem, at de skulle blive tilfredse med resultatet. Næste dag klokken ni trådte han virkelig ind i Franz' værelse med en skrædder, som medbragte otte eller ni romerske bondedragter, og de valgte to, som var ens, og som nogenlunde passede dem, og gav værten det hverv at lade sy en halv snes alen bånd på deres hatte og at skaffe to af de skønneste silkeskærfer, som mændene plejede at binde om livet på festdage.

Albert længtes efter at se, hvordan den ny dragt ville klæde ham. Den bestod af en trøje og benklæder af blåt fløjl, broderede strømper, sko med spænder og en vest af silketøj. Den unge mand kunne for resten ikke andet end vinde ved denne maleriske dragt, og da han havde fået skærfet om livet og hatten en smule på snur, var Franz nødt til at tilstå, at klæderne betyder umådelig meget, Er tyrkerne, der før var så maleriske i deres lange, farverige klæder, ikke grimme i deres blå,

knappede frakker og deres græske huer. De ser ud som vinflasker, propperne er lakket til på? Franz lykønskede Albert, der for resten ved sine miner tydeligt nok selv røbede sin tilfredshed. Så vidt var de kommet, da greven af Monte Cristo trådte ind.

"Mine herrer!" sagde han til dem. "Da frihed alligevel er det behageligste, selv om selskabet er nok så godt, kommer jeg for at sige Dem, at jeg både i dag og de følgende dage overlader Dem brugen af den vogn, De havde i går. Vor vært har måske sagt Dem, at jeg har tre eller fire stående hos ham. De berøver mig altså ingen. Brug den som De vil, vi kan jo mødes i paladset Rospoli."

De to unge mennesker ville gøre indvendinger, men de havde ingen god grund til at afslå et tilbud, som i øvrigt var dem så behageligt. De endte derfor med at modtage det. Greven af Monte Cristo blev omtrent et kvarters tid hos dem og talte om forskellige ting. Han var meget belæst, og et blik på væggene i hans sal havde vist Franz og Albert, at han var kender af malerier. Nogle tilfældige ord, som han havde ladet falde, viste, at videnskaberne ikke var ham fremmede. Han syntes især at beskæftige sig med kemi. De to venner havde ikke i sinde at gengælde den frokost, han havde givet dem. Til gengæld for det fortræffelige måltid turde de slet ikke tænke på at tilbyde ham et af signor Pastrinis meget middelmådige. De sagde det ligefrem, og han modtog deres undskyldning som en mand, der forstod at vurdere deres finfølelse.

Albert var henrykt over grevens væsen. Han fandt, at han ikke alene var en kundskabsrig mand, men også en fuldkommen kavaler. Tilladelsen til ganske at råde over vognen opfyldte ham

især med glæde. Han havde sine hensigter med de smukke bønderpiger, og da de dagen i forvejen havde vist sig i en meget elegant vogn, var det meget behageligt, at han kunne vedblive at vise sig i en lignende. Klokken halv to gik de unge mænd ned. Kusken og tjeneren havde fået det indfald at tage deres livre på ovenover deres dyreskind, hvilket gav dem et endnu mere grotesk udseende end den forrige dag, og Franz og Albert roste dem for deres idé. Albert havde af lutter følsomhed stukket en visnet buket i knaphullet, og ved det første slag af klokken drog de af sted og kørte gennem Via Vittoria til Corsoen. Da de anden gang kørte gennem gaden, kom der en buket af friske violer fra en vogn fuld af unge piger klædt som gøglersker, den faldt i grevens vogn og tilkendegav Albert, at bønderpigerne ligesom han og hans ven havde forandret dragt, og at de havde valgt den samme dragt, som han bar den forrige dag, mens han selv havde været så galant at vælge den, som hun havde båret. Albert stak den friske buket i knaphullet i stedet for den anden, men han beholdt den visne i hånden, og da han på ny kørte forbi vognen, førte han den med en forelsket mine til sine læber, en handling, der syntes at glæde ikke alene hende, som havde kastet den, men også hendes lystige veninder.

Dagen var ikke mindre munter end den forrige, tværtimod. De fik lige øje på greven i vinduet, men da vognen igen kom der forbi, var han forsvundet. Det er overflødigt at sige, at denne gensidige koketteren mellem Albert og pigen varede ved hele Dagen. Om aftenen, da de kom tilbage, fandt Franz et brev fra gesandtskabet, hvori man lod ham vide, at han næste dag ville blive modtaget af Hans Hellighed. På hver af de forrige rejser, han havde gjort til Rom, havde han ansøgt om denne gunst og

fået den, og han havde heller ikke denne gang villet sætte sin fod i verdens hovedstad uden at knæle i ærbødig hyldest for pavens fødder. Han kunne altså ikke den dag tænke på karnevalet; trods den godhed, hvormed Gregor den sekstende omgav sin storhed, var det dog altid med stor andagt, man forberedte sig til at træde frem for denne ædle og hellige olding.

Da Franz igen forlod Vatikanet, vendte han tilbage til hotellet og undgik gaderne, hvor karnevalstummelen herskede. Han ønskede ikke at få den fred, der opfyldte ham, forstyrret og vanhelliget. Da klokken var ti minutter over fem, vendte Albert tilbage, sjæleglad. Pigen havde igen iført sig sin bondedragt, og idet hun kørte forbi Alberts vogn, havde hun løftet sin maske i vejret. Hun var fortryllende.

Franz ønskede Albert til lykke af et oprigtigt hjerte, og denne modtog lykønskningen som noget, der tilkom ham. Han var vis på, at den ukendte tilhørte den højeste adel, og han havde besluttet at skrive til hende den følgende dag.

Franz kunne nok mærke, at der var noget, Albert ville sige, og omsider kom det da frem, at han ville bede Franz om at overlade ham vognen alene den næste dag. Albert troede, at hans vens fraværelse var skyld i den overordentlige godhed, som den skønne havde vist ham ved at løfte sin maske, og Franz ville naturligvis ikke være en hindring for Alberts eventyr. Han kendte så meget til sin vens letsindighed, at han var vis på, at han ville underrette ham om de mindste enkeltheder, og da han de to eller tre år, han havde gennemrejst Italien, aldrig havde haft lejlighed til selv at prøve noget lignende, kunne han godt lide at høre, hvorledes det gik til. Han lovede derfor Albert, at han den næste dag ville lade sig nøje med at betragte skuespillet

fra vinduerne i paladset Rospoli, og næste dag så han virkelig Albert køre forbi. Han havde en uhyre buket, som han sikkert ville bruge til at overbringe sin forelskede skrivelse. Denne gisning forvandledes til vished, da Franz igen så den samme buket hvide kameliaer i hænderne på en smuk pige i rosenrød silke, og om aftenen var det ikke mere glæde, men henrykkelse. Albert viste, at han ingen tvivl nærede om, at den skønne ukendte besvarede hans følelser. Franz sagde, at al denne larm kedede ham, og at han havde besluttet at anvende den følgende dag til nogle skriverier. For resten havde Albert gættet rigtigt. Næste aften kom han springende ind i værelset, idet han triumferende holdt et stykke papir i vejret.

"Nå!" sagde han. "Har jeg taget fejl?"

"Har hun svaret?"

"Læs!" Dette ord blev udtalt med en betoning, der er umulig at gengive. Franz tog sedlen og læste: "Stig tirsdag aften klokken syv af Deres vogn ligefor Via di Pontificio og følg den romerske bondepige, der vil rive Deres *mocoletto* fra Dem. Når De kommer til det første trin af kirken San Giocomo, må De, for at man kan kende Dem, anbringe et rødt bånd på skulderen. Før den tid vil De ikke få mig at se. Trofasthed og tavshed."

"Nå?" sagde han til Franz, da denne havde endt læsningen. "Hvad mener du, min kære ven?"

"Jeg mener," svarede Franz, "at det ser ud til at blive et meget behageligt eventyr."

"Det er også min mening," sagde Albert, ".og jeg er bange for, at du kommer til at tage alene til bal hos hertugen af Bracciano."

Franz og Albert havde samme morgen hver modtaget en indbydelse fra denne berømte bankier. "Tag dig i agt, kære

Albert!" sagde Franz. "Hele adelen vil være hos hertugen, og hvis den skønne er adelig, må hun også være der."

"Enten hun kommer der eller ikke, bliver jeg dog ved min mening om hende," vedblev Albert. "Du har læst sedlen, du kender den jammerlige opdragelse, som kvinder af borgerstanden får i Italien. Læs billetten igen, undersøg skriften og find mig en fejl i sproget eller retskrivningen."

Skrifttrækkene var virkelig smukke og retskrivningen uden dadel.

"Du er en lykkens yndling!" sagde Franz til Albert, idet han atter gav ham brevet tilbage.

"Le kun så meget du vil! Spot kun så meget du vil! Jeg er forelsket."

"Jeg bliver helt bange for," sagde Franz, "at det ikke alene bliver ved ballet, jeg må undvære dig, men også på rejsen tilbage til Firenze."

"Hvis min ukendte er lige så elskværdig, som hun er smuk, så vil jeg blive i Rom i det mindste et halvt år. Jeg tilbeder Rom, og desuden har jeg altid interesseret mig for arkæologien."

"Ja, så er jeg sikker på, at du efter endnu et eller to stævnemøder er medlem af akademiet for kunst og videnskab."

Imidlertid var bordet dækket, og da Alberts kærlighed ingenlunde var i strid med hans appetit, skyndte han sig ligesom hans ven med at sætte sig til bords, beredt til efter måltidet atter at optage undersøgelsen. Da måltidet var endt, meldte man greven af Monte Cristo. I to dage havde de unge mennesker ikke set ham. Signor Pastrini havde sagt, at han var blevet kaldt til Civita-Vecchia, var rejst den forrige dags aften og kommet tilbage for en time siden. Dette menneske var for

Franz en uløselig gåde. Greven kunne ikke tvivle på, at den unge rejsende havde genkendt ham, og dog havde han siden deres nye møde ikke med et eneste ord vist, at han erindrede at have set ham andetsteds. Franz havde lyst til at hentyde til deres forrige bekendtskab, men frygt for at mishage en mand, der havde overøst ham og hans ven med venlighed, holdt ham tilbage, han blev derfor ved at være lige så tilbageholdende som han. Greven havde hørt, at de to venner havde villet tage en loge i teatret Argentino, og at der var blevet svaret, at de alle var lejet bort, og derfor bragte han dem nu nøglen til sin loge, dette var tilsyneladende grunden til hans besøg. Franz og Albert indvendte, at de var bange for, at de berøvede ham hans plads, men greven svarede, at da han denne aften ville gå i teatret Valle, ville dog hans loge i Argentino teatret være ledig. Denne forsikring bevægede de to venner til at modtage hans tilbud.

Franz havde lidt efter lidt vænnet sig til grevens bleghed, der havde været ham så påfaldende den første gang, han så ham. Han kunne ikke andet end lade dette alvorlige ansigts skønhed vederfares ret, kun fandt han ham for bleg, dog måske det netop gjorde ham interessant. Han lignede en af Byrons virkelige helte, og Franz kunne ikke tænke på ham, uden at han forestillede sig hint mørke ansigt på Manfreds skuldre eller under Laras hue. Han havde en rynke i panden, der tilkendegav et bittert sind, han havde flammende øjne, som læser i hjerterne, han havde stolte og spotske læber, der sagde ord, som prentede sig i ens hukommelse. Greven var ikke mere ung, han var mindst fyrre år gammel, og dog forstod man godt, at unge mennesker lod sig besnære af ham, måske fordi han lignede så meget digternes fantastiske helte. Albert priste den lykke, der

var blevet ham og hans ven til del, da de havde truffet en sådan mand. Franz var mindre begejstret og stod dog under den indflydelse, som enhver overlegen mand udøver på dem, der omgiver ham. Han tænkte på en plan, greven allerede et par gange havde omtalt, at han ville tage til Paris, og han tvivlede ikke på, at han med sit excentriske ydre og karakter og sin uhyre formue ville gøre stor opsigt, og dog ønskede han ikke at finde ham i Paris, når han vendte tilbage dertil.

Aftenen gik, ligesom aftenerne plejer at gå på de italienske teatre, ikke med at høre på sangene, men med at aflægge besøg og snakke. Grevinde G… ville føre samtalen hen på greven, men Franz fortalte hende, at han havde noget endnu mere nyt at meddele hende, og han fortalte da grevinden den vigtige begivenhed, der i tre dage havde beskæftiget dem. Da den slags eventyr er almindelige i Italien, lykønskede grevinden Albert på den naturligste måde og håbede på en for ham lykkelig slutning. De tog afsked med det gensidige løfte at mødes igen på ballet hos hertugen af Bracciano, til hvilket hele Rom var indbudt.

Damen med buketten holdt, hvad hun havde lovet. Hverken den følgende dag eller dagen efter gav hun Albert det ringeste tegn på sin tilværelse. Endelig kom tirsdagen, den sidste og mest larmende af karnevalsdagene. Om tirsdagen åbnes teatrene klokken ti om formiddagen, klokken otte om aftenen begynder fasten. Om tirsdagen blander alt, hvad der af mangel på tid, penge eller lyst endnu ikke har taget del i de foregående fester, sig i bakkanalet. Fra klokken to til klokken fem fulgte Franz og Albert strømmen, idet de vekslede håndfulde af konfetti med vognene i rækken ved siden af og med de gående,

som strømmede frem og tilbage mellem hestene og vognene, uden at der i alt dette frygtelige virvar forekom et eneste slagsmål. I den henseende er italienerne glimrende. Festerne er for dem virkelige fester, og feststemningen bliver aldrig ødelagt på en kedelig og utiltalende facon som så mange andre steder. Albert, der var strålende lykkelig, havde på skulderen en sløjfe af rosenrøde bånd, hvis ender nåede ham til midt på benene, for at man ikke skulle forveksle ham med Franz, der havde beholdt sin dragt som romersk bonde.

Jo mere dagen skred frem, desto større blev larmen. Der var i alle disse gader og vogne ikke en eneste, der tav stille, ikke en eneste arm, der var ledig. Det var et sandt uvejr at blomster og konfetti, og klokken tre trængte de tre skud, der på en gang blev affyret fra Piazza del Popolo og ved Palazzo Venezia, næppe gennem denne skrækkelige larm, så de kunne få sagt, at væddeløbene begyndte. Væddeløbene såvel som de såkaldte *macotti* finder sted i de sidste karnevalsdage. Ved larmen af disse skud bryder vognene øjeblikkelig deres rækker og kører ind i den nærmeste sidegade. Alle bevægelserne foregår for resten med en ubegribelig behændighed og vidunderlig hurtighed, og det uden at politiet har det mindste at gøre med at anvise enhver hans plads eller den vej, han skal følge. Fodgængerne trængte sig ind mod paladserne, derefter hørte man larm af heste og raslende sabler. En trop karabinierer, hvis front bestod af femten mand, red igennem Corsoen i hele dens bredde og rensede den for at gøre plads for barbarierne. Da rytterne kom til Palazzo Venezia, forkyndte en kanonsalve, at gaden var fri. Næsten i samme øjeblik sås syv eller otte heste, der blev opmuntret af hundrede tusind personers skrig og af de

jernkugler, der daskede dem på ryggen, passere forbi ligesom skygger, straks efter affyrede en kanon i Saint Angelo tre skud for at tilkendegive, at nummer tre havde vundet.

Straks og uden noget andet signal end dette satte vognene sig i bevægelse og kørte hurtigt tilbage til Corsoen, strømmede ud fra alle tværgader ligesom bjergstrømme, der for et øjeblik er blevet standset og nu styrter sig tilbage til den flod, de nærer, og den umådelige strøm fortsatte nu hurtigere end nogen sinde før sit løb mellem de to bredder af granit. Moccolihandlerne var imidlertid trådt frem på skuepladsen.

Moccoli eller moccoletti er lys, der er forskellige med hensyn til størrelse lige fra kirkelys til pråse, og spøgen går ud på at holde sit moccoletto tændt og dernæst at slukke andres.

Man tænder moccolettoet ved at holde det til et andet lys. Men hvem kan beskrive de tusind midler, som man har opfundet for at slukke moccolettoet, de kæmpemæssige pustere, de uhyre slukkehæfter, de overmenneskelige vifter? Enhver skyndte sig derfor at købe moccoletti, Franz og Albert gjorde det samme. Aftenen nærmede sig hurtigt, og med råbet "*Moccoli! Moccoli!*" der blev gentaget af tusind skingrende stemmer, begyndte to eller tre stjerner at skinne over folkevrimlen. Dette var ligesom et signal. Efter ti minutters forløb funklede der ti tusind lys, lige fra Palazzo Venezia til Piazza del Popolo og fra Piazza del Popolo til Palazzo Venezia. Man skulle tro, at det var en fest for lygtemænd. Man kan ikke gøre sig nogen forestilling om dette syn, hvis man ikke har set det. Tænk Dem, at alle stjerner river sig løs fra himlen og stiger ned for på jorden at blande sig i en hvirvlende dans, og tænk Dem denne dans ledsaget af skrig, hvis lige intet menneskeligt

øre har hørt mage til. Der er ikke mere forskel på rang og stand. Facchinoen giver sig i lag med prinsen. Prinsen giver sig i lag med bonden, denne med borgeren og puster, slukker og tænder på ny. Hvis den gamle Æolus viste sig i dette øjeblik, ville han blive udråbt til *moccoli*-konge, og nordenvinden ville blive erklæret for tronarving. Dette varede omtrent i to timer, gaden var oplyst, som var det dag, og man kunne tydeligt kende tilskuernes ansigter endogså i tredje og fjerde etage. Hvert femte minut så Albert på sit ur, endelig var klokken syv. De to venner befandt sig netop ved indgangen til Via di Pontificio, og Albert sprang af vognen med sit *moccoletto* i hånden.

To eller tre masker ville nærme sig for at slukke det eller rive det fra ham, men som en rigtig slagsbroder fik Albert dem til at rulle ti skridt bort og fortsatte sit løb til kirken San Giocomo. Trappetrinene var besat med nysgerrige og med masker, som gjorde sig umage for at rive lysene fra hinanden. Franz fulgte Albert med øjnene og så ham sætte foden på det første trin, derpå udstrakte en, der var iført den velkendte bondepigedragt, sin hånd og tog *moccolettoet* fra ham, uden at han gjorde den ringeste modstand.

Franz var alt for langt borte til, at han kunne høre de ord, som de vekslede, men han så, at Albert og bondepigen gik bort arm i arm. I nogen tid fulgte han dem gennem vrimlen, men ved Via Macello tabte han dem af syne. Pludselig lød klokken, der giver signalet til, at karnevalet er endt, og i det samme blev alle lysene slukkede som ved trolddom. Det så ud, som om et eneste umådeligt vindpust havde tilintetgjort alt. Franz befandt sig i det dybeste mørke.

På samme tid ophørte alle skrigene, som om det vindpust, der havde blæst lysene ud, også havde dæmpet larmen. Man hørte kun lyden af de vogne, som førte karnevalsgæsterne hjem, man så intet uden de få lys, der skinnede igennem vinduerne.

Karnevalet var endt.

14. Katakomberne ved Sankt Sebastian

Måske havde Franz aldrig i sit liv følt et så voldsomt indtryk, en så hurtig overgang fra glæde til sorg som i dette øjeblik. Han syntes, at Rom under en eller anden ond ånds magiske pust havde forvandlet sig til en uhyre grav. Månen stod ikke op før klokken elleve, og gaderne, han måtte passere, lå i det dybeste mørke. For resten havde han ikke langt hjem, efter ti minutters forløb standsede hans vogn eller rettere sagt greven af Monte Cristos uden for hotel London.

Aftensmaden ventede på dem, men da Albert havde sagt, at han ikke gjorde regning på at komme så snart hjem, satte Franz sig alene til bords. Signor Pastrini, der var vant til at se dem spise sammen, spurgte om årsagen til Alberts fraværelse, men Franz svarede kun, at Albert den forrige dag havde modtaget en indbydelse. Det pludselige mørke og tavsheden efter larmen havde efterladt en sørgmodighed, ja næsten ængstelse hos Franz, og han spiste i tavshed.

Franz havde besluttet at vente på Albert så længe som muligt. Han bestilte altså sin vogn til klokken elleve og bad værten straks lade ham det vide, hvis Albert af en eller anden grund skulle vende tilbage til hotellet. Klokken blev elleve, men Albert kom ikke. Franz klædte sig på og kørte bort, efter at han først havde underrettet sin vært om, at han ville tilbringe natten hos hertugen af Bracciano. Hertugen af Braccianos hus er et af de skønneste i Rom, hans frue, en rig arving af huset Colonno, den bedste værtinde, og følgen deraf var, at de fester, som gives der, havde fået europæisk ry. Franz og Albert var kommet til Rom med anbefalingsbreve til hertugen. Derfor var det første, han

spurgte Franz om, hvad der var blevet af hans rejsekammerat. Franz svarede, at han havde forladt ham i det øjeblik, da man var i færd med at slukke lysene, og at han havde tabt ham af syne ved Via Macello.

"Og han er ikke vendt tilbage siden?" spurgte hertugen.

"Jeg har ventet på ham til dette øjeblik," svarede Franz.

"Og ved De, hvor han gik hen?"

"Nej, ikke rigtigt, men jeg tror, det var et stævnemøde med en dame."

"For pokker," sagde hertugen, "det er en slem dag i dag eller rettere sagt, det er en slem aften at blive længe ude, ikke sandt, fru grevinde?"

Disse ord var henvendt til grevinde G..., der var kommet, og som netop gik frem og tilbage med hr. de Torlonio, hertugens broder, under armen.

"Jeg finder tværtimod, at det er en fortryllende aften," svarede grevinden, "og de, der er her, vil kun have en ting at beklage sig over, og det er, at den vil gå alt for hurtigt."

"Jeg taler," svarede hertugen med et smil, "heller ikke om de personer, som er her, de er ikke udsat for nogen anden fare, end mandfolkene for at blive syge af kærlighed til Dem og kvinderne af jalousi. Nej, jeg taler om dem, som strejfer om på gaderne i Rom."

"Min Gud!" spurgte grevinden. "Hvem strejfer om på gaderne i Rom på denne tid?"

"Vor ven Albert de Morcerf, fru grevinde, som jeg har forladt, da han fulgte efter en ukendt i aften hen mod klokken syv," sagde Franz, "og som jeg ikke har set siden."

"Og De ved ikke, hvor han er?"

"Aldeles ikke!"

"Er han bevæbnet?"

"Han er i sin maskeradedragt."

"De burde ikke have ladet ham gå," sagde hertugen til Franz, "De, som kender Rom bedre end han."

"Det er sandt nok, men jeg kunne lige så godt have forsøgt på at standse nummer tre, der i dag har vundet prisen ved væddeløbet!" svarede Franz. "Og desuden, hvad skulle der tilstøde ham?"

"Hvem ved? Natten er meget mørk, og Tiberen er nær ved Via Macello."

Franz følte blodet isne i sine årer, da han så hertugen og grevinden nære den samme frygt, som han selv havde følt.

"Jeg har også sagt på hotellet, at jeg har den ære at tilbringe denne aften hos dem, hr. hertug!" sagde Franz. "Og så snart han kommer tilbage, vil man lade mig det vide."

"Det ser ud, som om det er Dem, tjeneren ser efter," sagde hertugen, og han tog ikke fejl, tjeneren kom hen til Franz.

"Excellence," sagde han. "Værten i hotel London lader Dem vide, at der er en, der venter på Dem hos ham med et brev fra grev de Morcerf."

"Med et brev fra greven?" råbte Franz.

"Ja."

"Hvem er det?"

"Det ved jeg ikke."

"Hvorfor har han ikke bragt mig det her?"

"Sendebuddet har ikke sagt hvorfor."

"Og hvor er dette sendebud?"

"Han forsvandt, da jeg gik ind i balsalen for at give Dem efterretning."

"Skynd Dem!" sagde grevinden. "Der er måske tilstødt det stakkels menneske en ulykke."

"Jeg vil gå hurtigst muligt," sagde Franz.

"De kommer vel igen for at give os efterretning?" spurgte grevinden.

"Ja, hvis sagen ikke er alvorlig, men er den det, vil jeg ikke svare for, hvad der bliver af mig selv."

"I hvert tilfælde må De være forsigtig!" sagde grevinden.

"Vær kun rolig!"

Franz tog sin hat og skyndte sig bort. Han havde sendt sin vogn tilbage og givet ordre til, at den skulle afhente ham igen klokken to, men heldigvis er der kun ti minutters gang til Hotel London. Da Franz nærmede sig hotellet, så han en mand stå midt på gaden, og han var straks klar over, at det var sendebuddet fra Albert; han var indsvøbt i en stor kappe, og Franz gik hen til ham, men til hans store forbavselse sagde manden, idet han gik til side, som om han var bange: "Hvad vil De mig, Excellence?"

"Er det ikke Dem," spurgte Franz, "der har bragt mig et brev fra greven af Morcerf?"

"Er det Deres Excellence, som bor i Pastrinis hotel?"

"Ja!"

"Er det Deres Excellence, der er grevens rejsekammerat?"

"Ja!"

"Hvad hedder Deres Excellence?"

"Baron Franz d'Epinay."

"Så er det Deres Excellence, dette brev er adresseret til."

"Behøves der noget svar?" spurgte Franz, idet han tog brevet.

"Ja, i det mindste venter Deres ven det."

"Så kom med mig, så vil jeg give Dem det."

"Jeg vil hellere vente på Dem her!" sagde sendebuddet med et smil.

"Hvorfor det?"

"Deres Excellence vil forstå, når De har læst brevet."

"Jeg vil altså finde Dem her?"

"Ganske sikkert!"

Franz gik, på trappen mødte han signor Pastrini.

"Har De set det menneske, som ønsker at tale med Dem, og som Deres ven har sendt?"

"Ja, jeg har set manden," svarede Franz, "han har bragt mig dette brev. Vær så god at lade mig få lys!"

Værten gav en opvarter ordre til at gå foran Franz med et lys. Den unge mand syntes, at signor Pastrini så meget forstyrret ud, og dette gjorde ham endnu mere begærlig efter at læse brevet fra Albert. Så snart hans lys var tændt, åbnede han brevet. Det var skrevet af Albert og underskrevet af ham. Franz læste det to gange, så uventet var indholdet. Det lød således:

> "Kære ven! Vær så god, så snart du har modtaget dette, at tage det akkreditiv, som ligger i min brevtaske i skuffen på min sekretær. Hvis det ikke er tilstrækkeligt, så tag også dit eget. Skynd dig til Torlonia og få straks tusind piastre og giv overbringeren af dette brev dem. Det er nødvendigt, at denne sum bliver sendt mig uden det mindste ophold. Jeg gør regning på dig, ligesom du kan gøre regning på mig.

Efterskrift: I believe now in Italian banditti.

Din ven

Albert de Morcerf".

Neden under dette brev var skrevet på italiensk:

"Se alle sei della mattina le quattro mille piastre non sono nelle mie mani, alle sette il conte Alberto avra cessato vivere.

Luigi Vampa".

Hvis de fire tusinde piastre ikke i morgen tidlig er mig i hænde, vil grev Albert klokken syv have ophørt at leve.

Denne efterskrift forklarede Franz alt. Han begreb nu, hvorfor sendebuddet ikke ville gå op med ham. Gaden var forekommet ham mere sikker end Franz' værelse. Albert var faldet i hænderne på den berømte røveranfører, hvis tilværelse han så længe havde vægret sig ved at tro på.

Der var ingen tid at spilde. Franz skyndte sig til sekretæren, åbnede den og fandt i den akkreditivet. Det var på seks tusind piastre, men Albert havde allerede hævet tre tusind. Hvad Franz angik, da havde han intet akkreditiv, idet han boede i Firenze og kun var kommet til Rom for at tilbringe syv eller otte dage der, han havde blot taget hundrede louisd'orer med, og af disse hundrede louisd'orer havde han højst halvtreds tilbage. Han behøvede altså endnu syv eller otte hundrede piastre, for at den forlangte sum kunne blive bragt til veje. Rimeligvis kunne han regne med hr. Torlonios tjenstvillighed, og han var lige ved at

gå, da han pludselig fik en idé. Han sendte bud efter værten og sagde: "Signor Pastrini, tror De, at greven af Monte Cristo er hjemme?"

"Ja, Deres Excellence, han er nylig kommet hjem."

"Mon han allerede er gået i seng?"

"Jeg tvivler på det."

"Så vær så god at ringe på og at bede ham fra mig om et øjebliks samtale."

Signor Pastrini skyndte sig med at udføre denne befaling. Fem minutter efter var han tilbage.

"Greven venter på Deres Excellence!" sagde han. – Franz gik gennem forstuen, en tjener førte ham ind til greven, han var i et lille værelse, som Franz endnu ikke havde set, og som var møbleret med divaner. Greven kom ham i møde.

"Hvilken god vind fører Dem her på denne tid?" sagde han. "Kommer De måske for at indbyde mig til at spise til aften? Det ville virkelig være meget venligt af Dem."

"Nej, jeg kommer for at tale med Dem om et meget vigtigt anliggende."

"Om et anliggende?" sagde greven, idet han betragtede ham med sit gennemborende blik, "og om hvilket anliggende?"

"Er vi alene?"

Greven gik til døren og tilbage igen.

"Ganske alene!" sagde han. – Franz rakte ham Alberts brev.

"Læs!" sagde han.

Greven læste brevet.

"Ha!" sagde han.

"Har De læst efterskriften?"

"Jo," sagde han, "jeg ser nok: *Se alle sei della mattina le quattro mille plastre non sono nelle mie mani, alle sette il conte Alberto avra cessato di vivere. – Luigi Vampa."*

"Hvad siger De?" spurgte Franz.

"Har De den sum, man forlanger?"

"Ja, på fem hundrede piastre nær."

Greven gik hen til sin sekretær, åbnede den og trak en skuffe fuld af guld ud.

"Jeg håber," sagde han til Franz, "at De ikke vil vise mig den forsmædelse at henvende Dem til nogen anden end til mig."

"De ser tværtimod, at jeg er kommet lige til Dem," svarede Franz.

"Derfor takker jeg Dem!" Og han gav Franz et tegn til, at han skulle tage penge ud af skuffen.

"Er det nødvendigt at sende Luigi Vampa denne sum?" spurgte den unge mand, idet han så stift på greven.

"De kan jo selv indse det! Efterskriften er ganske bestemt."

"Jeg tænkte, at De måske ved nøjere eftertanke kunne finde på et middel til at gøre denne underhandling langt mere simpel," sagde Franz.

"Hvilket?" spurgte greven forbavset.

"For eksempel hvis vi gik for at opsøge Luigi Vampa. Jeg er vis på, at han ikke vil nægte Dem at sætte Albert i Frihed."

"Mig? Og hvilken indflydelse mener De, at jeg skulle have på denne røver?"

"Har De ikke nylig vist ham en af de tjenester, der ikke glemmes?"

"Hvilken?"

"Har De ikke frelst Peppinos liv?"

"Ah!" sagde greven. "Hvem har sagt Dem det?"
"Det kan jo være ligegyldigt; jeg ved det."
Greven stod et øjeblik med rynket pande.
"Hvis jeg ville opsøge Vampa, ville De da ledsage mig?"
"Hvis mit selskab ikke var Dem ubehageligt."
"Så vil jeg gøre det. Vejret er smukt, og en spadseretur i omegnen af Rom er fristende."
"Skal vi tage våben med?"
"Hvad skulle vi med dem?"
"Penge?"
"Det er unødvendigt! Hvor er det menneske, der har bragt brevet?"
"På gaden."
"Venter han på svar?"
"Ja."
"Vi må dog vide, hvor vi skal gå hen. Jeg vil kalde ham herop."
"Det er unyttigt. Han vil ikke komme herop."
"Måske ikke til Dem, nok til mig."
Greven gik hen til vinduet, som vendte ud til gaden, og fløjtede på en særegen måde. Manden i kappen forlod muren, som han stod ved, og gik midt ud på gaden.
"*Salite*!" sagde greven i den tone, hvori han ville have givet en af sine tjenere en ordre.
Sendebuddet adlød uden mindste betænkning, ja, sprang op ad trappen og trådte ind i hotellet. Fem minutter efter var han ved døren til grevens værelse.
"Er det dig, Peppino?" sagde greven.
Men i stedet for at svare kastede Peppino sig på knæ, greb grevens hånd og førte den flere gange til sine læber.

"Du har ikke glemt, at jeg har frelst dit liv? Det er underligt, Det er jo allerede otte dage siden."

"Nej, Excellence! Det vil jeg aldrig glemme," svarede Peppino i en tone, der røbede den inderligste taknemmelighed.

"Aldrig, det er meget længe, men det er godt, du mener det; rejs dig og svar mig!"

Peppino tilkastede Franz et blik, der røbede hans frygt.

"Du kan godt tale i Hans Excellences nærværelse!" sagde greven. "Han er en af vore venner. – De må tillade mig at give Dem den titel," sagde greven på fransk til Franz, idet han vendte sig om til ham. "Det er nødvendigt at vinde hans tillid."

"De kan tale i mit påhør," sagde Franz, "jeg er en ven af greven."

"Javel!" sagde Peppino, idet han vendte sig til greven. "Deres Excellence behager at spørge mig, og jeg skal svare."

"Hvordan er grev Albert faldet i hænderne på Luigi?"

"Excellence! Franskmandens kaleche er flere gange kommet forbi den vogn, hvor Teresa var."

"Anførerens elskerinde?"

"Ja, franskmanden har set mildt til hende. Teresa har moret sig med at svare ham. Franskmanden har kastet blomster til hende, hun til ham. Alt dette naturligvis med anførerens samtykke, han var i den samme kaleche som de romerske bønderpiger."

"Hvordan?" råbte Franz. "Luigi Vampa var i den samme vogn som de romerske bønderpiger?"

"Det var ham, som kørte den. Han var forklædt som kusk," svarede Peppino.

"Og så?" spurgte greven.

"Nu vel, så tog franskmanden masken af. Teresa gjorde stadig med chefens samtykke det samme. Franskmanden forlangte et stævnemøde. Teresa tilstod ham det, men i stedet for var det Beppo, der mødte ham på trappen af kirken San Giacomo."

"Hvorledes?" afbrød Franz ham endnu engang, "den bondepige, som frarev ham hans *mocoletto*?"

"Det var en dreng på femten år," svarede Peppino, "men det er ingen skam for Deres ven, at han har ladet sig narre. Beppo har narret så mange."

"Og Beppo førte ham uden for byen?" sagde greven.

"Netop! En kaleche ventede på dem ved enden af Via Macello. Beppo steg ind og indbød franskmanden til at gøre det samme. Han lod sig det ikke sige to gange. Beppo lod ham forstå, at han ville føre ham til en villa, der lå en mils vej fra Rom. Franskmanden sagde, han ville følge ham lige til verdens ende. Straks tog kusken vejen til Porta San Paolo, og da franskmanden et par hundrede skridt fra byen blev lidt vel nærgående, satte Beppo ham et par pistoler for brystet. I samme øjeblik holdt kusken stille, vendte sig på sædet og gjorde det samme. Fire af vore, der holdt sig skjult på bredden af Almo, sprang hen til kalechedøren. Franskmanden forsøgte at forsvare sig, men kunne intet udrette mod fem bevæbnede mænd. Han måtte overgive sig; man lod ham stige ud af vognen og følge bredden af den lille flod, hvorpå man førte ham til Teresa og Luigi, der ventede på ham i katakomberne ved Sankt Sebastian."

"Nåh, det var en køn historie, hvad mener De?" sagde greven.

"Hvis det ikke havde været stakkels Albert, ville jeg måske nok have fundet historien temmelig pudsig."

"Ja, havde De ikke fundet mig, kunne det eventyr være blevet Deres ven lidt dyrt. Men vær De rolig, han skal slippe med skrækken."

"Skal vi gå for at opsøge ham?" spurgte Franz.

"Ja, endelig, og det så meget mere, som han er på et malerisk sted. Kender De katakomberne ved Sankt Sebastian?"

"Nej, jeg har aldrig været nede i dem, men jeg har bestemt at besøge dem engang."

"Lejligheden er der nu, og det ville være vanskeligt at finde en bedre. Har De Deres vogn?"

"Nej!"

"Det gør heller ikke noget, en af mine vogne holder forspændt både dag og nat."

"Forspændt?"

"Ja, jeg er det mest egensindige væsen og kan undertiden midt om natten få lyst til at køre en tur." Greven ringede, og hans kammertjener kom ind.

"Lad vognen køre frem og tag pistolerne ud af hylstrene. Det er unødvendigt at vække kusken, Ali skal køre for os."

Et øjeblik efter hørte man vognen rasle og holde uden for porten. Greven så på sit ur.

"Halv et," sagde han, "vi kunne køre herfra klokken fem i morgen tidlig og alligevel nå det, men så ville Deres ven vel få en urolig nat, så det er nok bedst, vi skynder os. Er det stadig Deres mening at følge med?"

"Endnu mere end før!"

"Godt, så kom da!" – Franz og greven gik ledsaget af Peppino. Uden for døren fandt de vognen, og Ali sad på kuskesædet. Franz genkendte den stumme slave fra grotten på Monte Cristo. De steg op i vognen, Peppino satte sig ved siden af Ali, og af sted gik det i galop. Ali havde i forvejen fået sine ordrer, han kørte gennem Corsoen over Campo Baccino, op ad Gregorio og kom til Port Sanct Sebastian. Der ville vagten gøre vanskeligheder, men greven af Monte Cristo fremviste en ordre fra guvernøren i Rom, der befalede, at man skulle lade ham passere ind og ud, om dagen og om natten, på hvilken tid han fandt det for godt. Porten blev altså åbnet, portneren fik en louisd'or for sin ulejlighed, og vognen kørte ud.

Den vej, de fulgte, var den gamle Via Appia med grave på begge sider. Det forekom Franz, at han i måneskinnet, der netop begyndte at brede sig, så en skildvagt træde frem fra en ruin, men igen forsvinde i skyggen på et tegn, som Peppino gav ham. Peppino åbnede døren, og greven og Franz steg ud.

"Om ti minutter vil vi være der!" sagde greven til sin ledsager.

Derpå tog han Peppino til side, gav ham ganske sagte en ordre, og Peppino skyndte sig bort, efter at han havde forsynet sig med en fakkel. Der gik endnu fem minutter, og imidlertid så Franz, at hyrden ilede ind mellem højene og forsvandt mellem buskene.

"Lad os følge efter ham," sagde greven, og de fulgte nu den samme sti, der førte dem ned i en lille dal, og så snart to mennesker tale sammen i skyggen.

"Skal vi gå længere frem?" sagde Franz til greven. "Eller skal vi vente her?"

"Lad os gå! Peppino må have underrettet skildvagten om vort komme."

Og den ene af disse to var virkelig Peppino, den anden var en bandit, der var udstillet som skildvagt. Franz og greven nærmede sig, og banditten hilste.

"Excellence!" sagde Peppino, idet han henvendte sig til greven. "Hvis De vil følge mig, er indgangen til katakomberne kun et par skridt herfra."

"Det er godt!" svarede greven. "Gå foran."

Og bag ved nogle tætte buske mellem nogle klipper viste der sig virkelig en åbning netop så stor, at et menneske kunne trænge sig ned gennem den. Peppino lod sig først glide ned igennem denne spalte, men næppe havde han gjort nogle skridt, før end den underjordiske gang udvidede sig. Straks blev han stående, tændte sin fakkel og vendte sig om for at se, om de fulgte efter ham.

Greven havde først begivet sig ned i denne hule, Franz bagefter ham. De gik bestandigt nedad, og hulen udvidede sig efterhånden, men Franz og greven var nødt til at bøje sig, og der var næppe så megen plads, at de kunne gå ved siden af hinanden. På denne måde gik de hen mod et halvt hundrede skridt, hvorpå de blev standset ved, at en skildvagt råbte: "Hvem dér?" På samme tid så de piben af et gevær glimte i skinnet af deres fakkel.

"Gode venner!" sagde Peppino, og han gik alene frem, sagde nogle ord til skildvagten, og denne hilste ligesom den forrige og gav de natlige gæster et tegn til, at de kunne fortsætte. Bag ved skildvagten var der en trappe på en snes trin. Franz og greven steg ned ad den og befandt sig i et slags gravkapel, hvorfra fem

veje gik til forskellige sider. Væggene, der var fulde af nicher, som så ud som ligkister, viste, at man omsider var i katakomberne. I en af disse huler, hvis udstrækning det var umuligt at kende, så de lys.

"Ønsker De at se en banditlejr, når dens beboere er gået til ro?" sagde greven, idet han lagde hånden på Franz' skulder.

"Gerne!" sagde denne.

"Så kom med mig! Peppino, sluk faklen."

Peppino adlød, og Franz og greven befandt sig i det dybeste mørke, men omtrent et halvt hundrede skridt foran sig så de på væggene et rødligt lys, der var blevet mere tydeligt, siden Peppino havde slukket sin fakkel. De gik frem i tavshed, idet greven vejledede Franz, for resten kunne Franz selv tydeligt finde vej, efterhånden som han nærmede sig det lysskær, der tjente dem til vejviser.

Tre buer, af hvilke den midterste brugtes som port, åbnede dem en gennemgang. Disse buer gik på den ene side ud til den gang, hvor greven og Franz befandt sig, og på den anden til et stort firkantet rum, der ganske var omgivet af samme slags nicher som de før omtalte. Midt i dette værelse hævede der sig fire sten, man kunne af et kors, der hang ovenover, se, at det før havde været brugt som alter. En lampe oplyste svagt den forunderlige scene, der nu viste sig for de to besøgende, som var skjult i skyggen.

En mand sad og støttede albuen på søjlen, hvor lampen stod, han læste og vendte ryggen til åbningen af den bue, gennem hvilken de nyankomne betragtede ham. Det var anføreren for banden, Luigi Vampa. Rundt omkring ham så man en snes røvere, nogle lå i deres kapper, andre sad på en stenbænk, hver

med sit gevær så nær ved sig, at han kunne nå det med hånden. I baggrunden, foran en åbning, som man ikke kunne se på grund af mørket, gik der en skildvagt frem og tilbage tavs som en skygge.

Da greven troede, at Franz længe nok havde nydt synet af dette maleriske billede, gik han sagte foran ham op ad trappetrinene og ind i rummet gennem den midterste bue og nærmede sig Vampa, der var så fordybet i sin læsning, at han ikke hørte lyden af hans fodtrin.

"Hvem dér?" råbte skildvagten, der var mindre beskæftiget, og som ved skinnet af lampen så skyggen bag anføreren. Ved råbet sprang Vampa straks op og trak en pistol ud af bæltet, alle banditterne var øjeblikkelig på benene, og tyve geværpiber rettedes mod greven. Denne sagde med en stemme, der var fuldkommen rolig, og uden at nogen muskel i hans ansigt bevægede sig: "Det forekommer mig, min kære Vampa, at De gør Dem vel megen ulejlighed for at modtage en ven."

"Bort med geværerne!" råbte anføreren, idet han gav et bydende tegn med den ene hånd, mens han ærbødigt tog hatten af med den anden.

"Om forladelse, hr. greve, men jeg var så langt fra at vente, at De ville beære mig med Deres besøg, at jeg slet ikke genkendte Dem."

"Det lader til, at De i enhver henseende har en dårlig hukommelse, Vampa," sagde greven, "og at De ikke alene forglemmer folks ansigter, men også de overenskomster, De har gjort med dem."

"Hvilke overenskomster har jeg da glemt, hr. greve?" spurgte røveren som en mand, der, hvis han har begået en forseelse,

gerne vil gøre den god igen.

"Er det ikke en overenskomst mellem os," sagde greven, "at ikke alene min person, men også mine venners skulle være Dem hellig?"

"Hvorved har jeg da overtrådt denne overenskomst, Excellence?"

"De har i aften bortført vicomte Albert de Morcerf," vedblev greven i en tone, der fik Franz til at gyse. "Den unge mand bor på mit hotel og har i otte dage kørt frem og tilbage på Corsoen i min egen vogn, og alligevel har De bragt ham hertil og forlangt løsepenge, som om han var mig ganske uvedkommende."

"Men hvorfor har I ikke underrettet mig om dette, folk?" sagde Vampa, idet han vendte sig til de andre røvere, der alle fo'r tilbage for hans blik. "Hvorfor har I udsat mig for at bryde det løfte, som jeg har givet en mand, der holder vort liv i sine hænder!"

"Jeg sagde Dem jo, at det måtte være en fejltagelse!" sagde greven til Franz.

"Er De ikke alene?" spurgte Vampa.

"Jeg har her med mig den person, som dette brev er skrevet til, og som jeg har villet vise, at Luigi Vampa er en ordholdende mand. – Kom!" sagde han til Franz. "Se, det er Luigi Vampa, som selv vil sige Dem, at han er fortvivlet over den fejltagelse, han har begået."

Franz nærmede sig. Anføreren gik ham nogle skridt i møde.

"Velkommen blandt os, Excellence!" sagde han til ham. "De har hørt, hvad jeg har svaret hr. greven, jeg vil føje til, at jeg ikke for fire tusind piastre, som jeg har bestemt som løsepenge for Deres ven, ville have haft, at dette skulle være sket."

Franz så sig ængsteligt om. "Hvor er da fangen? Jeg ser ham ikke."

"Der er dog vel ikke hændet ham nogen ulykke, vil jeg håbe?" spurgte greven, idet han rynkede panden.

"Fangen er der!" sagde Vampa, idet han pegede på en fordybning, udenfor hvilken skildvagten gik frem og tilbage. "Jeg vil sige ham, at han er fri."

Anføreren gik hen imod Alberts fængsel, og Franz og greven fulgte efter ham.

"Hvad tager fangen sig for?" spurgte Vampa skildvagten.

"Det véd jeg ikke, kaptajn; i mere end en time har jeg ikke set ham røre sig af stedet."

"Kom, Excellence!" sagde Vampa. Greven og Franz gik en syv-otte trin op, Vampa skød låsen fra og åbnede døren, og ved skæret af en lampe så de nu, at Albert lå indsvøbt i en kappe, som han havde lånt af en af røverne, i en krog og sov trygt og roligt.

"Ikke så ilde af en mand, der skal skydes i morgen klokken syv!" sagde greven smilende.

Vampa betragtede den sovende Albert med en slags beundring, man så, at han ikke var ufølsom for dette bevis på mod.

"De har ret, hr. greve," sagde han, "denne mand må være en af Deres venner."

Derpå nærmede han sig Albert og berørte hans skulder.

"Excellence," sagde han, "vær så god at vågne op!"

Albert strakte sig, gned øjnene og åbnede dem omsider.

"Å!" sagde han, "er det Dem, kaptajn. For fanden! De skulle lade mig sove, jeg havde en fortryllende drøm; jeg drømte, at jeg

dansede vals med grevinde G... hos Torlonio!" Han tog sit ur frem. "Klokken er halv to," sagde han, "men hvorfor har De vækket mig så tidligt?"

"For at sige Dem, at De er fri, Excellence!"

"Kære ven," sagde Albert fuldkommen rolig, "husk i fremtiden, hvad Napoleon sagde: "Væk mig kun for dårlige efterretninger." Hvis De havde ladet mig sove, ville jeg være blevet færdig med min vals, og jeg ville have påskønnet det hele mit liv. Man har altså sendt løsepenge for mig?"

"Nej, Excellence!"

"Hvordan er jeg da blevet fri?"

"En mand, som jeg ikke kan afslå noget, er kommet for at fordre Dem udleveret."

"Kommet her?"

"Ja, her!"

"For pokker, det er en meget elskværdig person."

Albert så sig om og fik øje på Franz.

"Hvordan," sagde han til ham, "er det dig, kære Franz, der har drevet din hengivenhed så vidt?"

"Nej, det er ikke mig," svarede Franz, "det er greven af Monte Cristo."

"Det må jeg sige, hr. greve," sagde Albert muntert, idet han ordnede sin krave og sine manchetter, "De er virkelig en kostelig mand, og jeg håber, at De vil betragte mig som Deres evigt forbundne, først for vognen, De lånte os, og så for denne begivenhed."

Han rakte greven sin hånd. Denne skælvede, da han rakte ham sin, men rakte ham den dog.

Banditten betragtede hele denne scene med forbavselse, det var klart, at han var vant til at se sine fanger ryste for sig, og nu var der en, hvis spøgefulde lune absolut ikke havde forladt ham. Franz var henrykt over, at Albert havde gjort nationen ære.

"Albert," sagde han til ham, "hvis du vil skynde dig, kan vi endnu tilbringe resten af natten hos Torlonio, og du kan få din afbrudte vals, så du slet ikke behøver at være vred på signor Luigi, der virkelig i hele denne sag har opført sig som en brav mand."

"Du har ret, vi kan være der i et par timer!" sagde han. "Signor Luigi! Er der nogen formalitet at opfylde, før jeg tager afsked?"

"Aldeles ingen, min herre!" svarede røveren. "De er så fri som fuglen i luften."

"Altså, jeg ønsker Dem alt godt, og kom så, mine herrer."

Og ledsaget af Franz og greven gik han ned ad trappen og gennem den firkantede sal. Alle banditterne havde rejst sig og stod med hatten i hånden.

"Peppino!" sagde anføreren. "Giv mig faklen!"

"Hvad har De da i sinde?" spurgte greven.

"Jeg vil føre Dem tilbage," svarede anføreren, "det er den mindste ære, jeg kan vise Deres Excellence!"

Han tog den tændte fakkel og gik foran sine gæster, ikke som en tjener, men som en konge. Da han havde nået udgangen, bukkede han.

"Og nu, hr. greve," sagde han, "jeg beder Dem endnu engang undskylde mig, og jeg håber, at De ikke vil tage det, der er foregået, ilde op."

"Nej, kære Vampa," sagde greven, "desuden gør De Deres forseelse god igen på en så galant måde, at man næsten bliver fristet til at takke Dem, fordi De har begået den."

"Mine herrer!" vedblev anføreren, idet han vendte sig til de unge mennesker. "Måske forekommer mit tilbud Dem ikke meget tillokkende, men hvis De skulle få lyst til endnu engang at besøge mig, vil De altid være velkommen."

Franz og Albert hilste. Greven gik først ud, derpå Albert, Franz var den sidste.

"Deres Excellence har noget at spørge mig om?" sagde Vampa med et smil.

"Ja, jeg tilstår det," svarede Franz, "jeg er nysgerrig efter at vide, hvad det var for en bog, De læste i med så megen opmærksomhed, da vi kom."

"Det var Cæsars kommentarer", sagde banditten, "det er den bog, jeg holder mest af."

"Kommer du ikke?" spurgte Albert.

"Jo," svarede Franz, "her er jeg," og han trådte nu også frem på sletten.

"Tillader De, kaptajn?" sagde Albert, idet han tændte sin cigar ved Vampas fakkel.

"Hr. greve," fortsatte han, "vi må skynde os så meget som muligt. Det er mig overmåde meget om at gøre at ende denne nat hos hertugen af Bracciano."

De fandt vognen, hvor de havde ladet den stå. Greven sagde et eneste arabisk ord til Ali, og hestene jog af sted, alt hvad tøjet kunne holde. Alberts ur viste to, netop da de to venner trådte ind i dansesalen. Deres tilbagekomst vakte opsigt, men da de

trådte ind sammen, var alle de bekymringer, man havde haft for Albert, pludselig forsvundet.

"Deres Nåde," sagde greven af Morcerf, idet han nærmede sig grevinden, "i går havde De den godhed at love mig en vals, måske kommer jeg for sent, men min ven her kan bevidne, at det ikke er min skyld." Men da musikken i det samme spillede en vals, lagde Albert sin arm om grevinden og dansede ud, mens Franz tænkte på den underlige skælven, der var gennemfaret greven af Monte Cristo i det øjeblik, da han på en måde var nødt til at give Albert hånden.

15. Stævnemødet

Den følgende dag, da Albert stod op, var hans første ord, at han og hans ven skulle aflægge greven et besøg. Han havde allerede takket ham den forrige aften, men han indså, at en tjeneste som den, han havde vist ham, fortjente, at han takkede to gange for den. Franz, der følte sig på en underlig måde draget mod greven, skønt han samtidig frygtede ham, ville ikke lade sin ven gå alene. De blev modtaget, og fem minutter efter kom greven.

"Hr. greve," sagde Albert, idet han gik ham i møde, "tillad mig i dag at gentage det, jeg sagde i går, nemlig at jeg aldrig skal glemme, under hvilke omstændigheder De er kommet mig til hjælp, og at jeg altid skal erindre, at jeg skylder Dem måske endogså mit liv."

"Kære nabo," svarede greven med et smil, "De skylder mig intet! jeg har sparet Dem en bagatel af tyve tusind francs, det er det hele, det er ikke umagen værd at tale om. I øvrigt må jeg ønske Dem til lykke, De har virkelig vist en beundringsværdig åndsnærværelse."

"Hvad skulle jeg gøre, greve?" sagde Albert. "Jeg havde håbet på at fornærme en af dem, så jeg kunne have vist dem, at selv om man slås alle steder på jorden, så er det kun franskmænd, der slås smilende, men da jeg er i lige stor gæld til Dem, kommer jeg for at spørge Dem, om jeg ikke kan være Dem til nogen tjeneste. Min fader, greven af Morcerf, der er spanier af fødsel, har en høj stilling i Frankrig og Spanien. Jeg kommer for at stille mig selv og mine nærmeste til Deres rådighed."

"Jeg tilstår, hr. de Morcerf," sagde greven, "at jeg ventede dette tilbud, og at jeg modtager det med fornøjelse. Jeg havde

allerede i sinde at forlange en stor tjeneste af Dem."

"Og det er?"

"Jeg har ikke været i Paris og kender ikke Paris."

"Virkelig?" råbte Albert, "har De kunnet leve uden at se Paris? Det er utroligt!"

"Imidlertid er det dog således. Men jeg føler ligesom De, at jeg ikke bør vente længere. Jeg havde også nok for længst foretaget den tur, hvis jeg havde kendt nogen, der kunne indføre mig der i byen, hvor jeg slet ingen forbindelser har."

"En mand som De!" udbrød Albert.

"De er alt for god. Men da jeg ikke véd, at jeg besidder nogen anden fortjeneste, end at jeg som millionær kan måle mig med de rigeste bankierer, og jeg ikke rejser til Paris for at spekulere i statspapirer, har denne lille omstændighed holdt mig tilbage. Deres tilbud har fået mig til at bestemme mig. – Hør engang, kære hr. de Morcerf," greven ledsagede disse ord med et besynderligt smil, "hvis jeg rejser til Paris, lover De mig så at indføre mig i den fornemme verden?"

"Hvad det angår, hr. greve, da gør jeg det med største fornøjelse," svarede Albert, "og det så meget hellere, som jeg er kaldt tilbage til Paris ved et brev i morges, og hvori der er spørgsmål om en forbindelse imellem mig og et meget fornemt hus, der har de bedste forbindelser i den parisiske verden."

"En forbindelse ved giftermål?" sagde Franz leende.

"Ak Gud ja," svarede Albert, "altså vil du, når du kommer tilbage til Paris, finde mig som en sat mand og måske som familiefader. Det vil passe til min naturlige alvor, ikke sandt? I hvert tilfælde, greve, jeg gentager, at jeg og mine tilhører Dem med legeme og sjæl."

"Jeg modtager Deres tilbud," sagde greven, "jeg manglede kun en sådan lejlighed for at udføre de planer, som jeg for længe siden har lagt."

Franz tvivlede ikke et øjeblik på, at det var de planer, om hvilke greven havde ladet falde et ord på Monte Cristo, og han betragtede ham, mens han sagde disse ord, for at se, om han ikke i hans ansigt kunne læse noget, der røbede de planer, som førte ham til Paris, men det var meget vanskeligt at trænge ind i denne mands sjæl, især når han tilslørede den med et smil.

Albert var henrykt over at indføre en mand som greven af Monte Cristo i Paris' fornemme verden. "Nu er det vel alvor og ikke noget, der er usikkert og måske ikke bliver andet end luftkasteller?"

"Nej, på min ære," sagde greven, "jeg rejser virkelig til Paris. Det er ganske nødvendigt, at jeg rejser dertil."

"Og når?"

"Når vil De selv være der?"

"Jeg?" sagde Albert. "Om fjorten dage eller tre uger, så snart som muligt."

"Vel," sagde greven, "jeg giver Dem tre måneder; De ser, jeg under Dem tilstrækkelig tid."

"Om tre måneder," råbte Albert fornøjet, "vil De komme og banke på min dør?"

"Vil De have stævnemødet bestemt til dag og time? Jeg siger Dem på forhånd, at jeg er umådelig præcis."

"Til dag og time?" sagde Albert. "Det er ganske fortræffeligt!" Greven tog almanakken, der hang på væggen. "Vi har i dag den 21. februar." Han tog sit ur op af lommen. "Klokken er halv

elleve. Vil De vente mig den 21. maj om formiddagen klokken halv elleve?"

"Herligt!" sagde Albert. "Frokosten skal være færdig."

"De bor?"

"I Rue Helder nummer 27."

"De er alene, ungkarl, jeg generer Dem dog vel ikke?"

"Jeg bor i min faders hus, men i en pavillon over gården, der ligger ganske alene."

"Godt!" Greven tog sin tegnebog og skrev: "Rue Helder nummer 27, den 21. maj klokken halv elleve om formiddagen. – Og nu," sagde han, idet han igen stak sin tegnebog i lommen, "vær rolig for, at viseren i Deres ur ikke skal være mere nøjagtig end jeg."

"Jeg ser Dem dog igen førend min afrejse?" sagde Albert.

"Det kommer an på. Hvornår rejser De?"

"Jeg rejser i morgen aften klokken fem."

"Ja, så må jeg sige farvel. Jeg har forretninger i Neapel og vil ikke være tilbage igen før på lørdag eller søndag morgen. Og De?" spurgte greven Franz. "Rejser De også, hr. baron?"

"Ja!"

"Til Frankrig?"

"Nej, til Venedig. Jeg bliver endnu et år eller to i Italien."

"Vi vil altså ikke se hinanden i Paris?"

"Jeg er bange for, at jeg ikke får den ære."

"Altså, mine herrer! Lykkelig rejse!" sagde greven til de to venner, idet han rakte hver af dem en hånd.

Det var første gang, Franz berørte dette menneskes hånd. Han gyste, den var så kold som en dødnings. "Det er altså afgjort," sagde Albert, "på Deres æresord? Ikke sandt? Rue

Helder nummer 27 den 21. maj klokken halv elleve om formiddagen?"

"Den 21. maj klokken halv elleve i Rue Helder nummer 27," gentog greven.

Vennerne hilste og gik.

"Men hvad er der i vejen?" sagde Albert til Franz. "Du ser så nedslået ud."

"Ja!" sagde Franz. "Jeg finder greven så besynderlig, og det er med bekymring, jeg tænker på det stævnemøde, du har sat ham i Paris."

"På dette stævnemøde? Med bekymring? Men er du da gal, kære Franz!" råbte Albert.

"Ja, det er nu alligevel tilfældet!" svarede Franz. "- Hør," sagde Albert, "jeg er virkelig glad over, at der frembyder sig en lejlighed til at sige dig det. Jeg har altid fundet dig temmelig kold overfor greven, der dog har været så venlig mod os. Har du noget mod ham?"

"Måske!"

"Har du set ham, før du traf ham her?"

"Netop!"

"Hvor da?"

"Lover du mig, at du ikke vil sige et ord om det, som jeg vil fortælle dig her?"

"Det lover jeg dig."

"Så hør da!"

Og nu fortalte Franz Albert om sin udflugt til øen Monte Cristo, hvor han havde fundet et selskab af smuglere og midt i dette et selskab af banditter fra Korsika. Han lagde vægt på alle omstændigheder ved den eventyrlige gæstfrihed, greven havde

vist ham i sin Tusind og en nats grotte, fortalte ham om aftensmåltidet, om hachis'en, om statuerne, om virkeligheden og om, hvorledes der ved hans opvågnen ikke var andet tilbage som vidnesbyrd og erindring om alle disse begivenheder end den lille jagt, der sås langt borte tage kursen til Porto-Vecchio. Derpå gik han over til Rom, til natten i Colosseum og den samtale, han havde hørt mellem ham og Vampa, den samtale, der angik Peppino, og i hvilken greven havde lovet at udvirke Peppinos frigivelse, et løfte, som han havde holdt. Endelig kom han til eventyret den forrige nat, til den forlegenhed, i hvilken han havde befundet sig, da han så, at han manglede seks eller syv hundrede plastre i den forlangte sum, og til sidst til det indfald, der havde haft et så tilfredsstillende udfald. Albert hørte på Franz med den mest spændte opmærksomhed.

"Nuvel!" sagde Albert, da Franz var færdig med sin fortælling. "Og ser du noget forkert i dette? Greven er turist, han har selv et skib, fordi han er rig. Gå til Portsmouth og Southampton, og du vil finde havnene fulde af jagter, der tilhører rige englændere. For at vide, hvor han kan have et tilflugtssted for ikke at spise disse skrækkelige retter, som har forgiftet mig i fire måneder, dig i fire år, for ikke at ligge i disse afskyelige senge, som man ikke kan sove i, lader han møblere en kælderetage på Monte Cristo. Når hans kælderetage er møbleret, frygter han for, at regeringen i Siscana skal sige ham op, og at det skal have været forgæves, og derfor køber han øen og antager dens navn. Kære ven! Led i din erindring og sig mig, hvor mange folk du finder af vort bekendtskab, der har taget navn af besiddelser, som de aldrig har haft."

"Men," sagde Franz til Albert, "de korsikanske banditter, der befandt sig mellem hans folk?"

"Hvad mærkeligt er der i det? Du véd bedre end nogen anden, at de korsikanske banditter ikke er tyve, men ene og alene flygtninge, som en eller anden vendetta har forjaget fra deres by. Man kan altså omgås dem uden at pådrage sig nogen skam. Hvad mig angår, da erklærer jeg, at hvis jeg nogen sinde rejser til Korsika, lader jeg mig, før jeg gør guvernøren eller præfekten min opvartning, forestille for banditterne fra Colomba, som jeg finder ganske fortræffelige."

"Men Vampa og hans bande," indvendte Franz, "de er virkelige røvere, som overfalder folk for at plyndre dem, det kan du da ikke nægte. Hvad siger du om grevens indflydelse hos sådanne folk?"

"Jeg siger, at da jeg efter al sandsynlighed har denne indflydelse at takke for mit liv, bryder jeg mig ikke om at bedømme den alt for strengt. Du må finde det rimeligt, at jeg undskylder, om ikke at han har frelst mit liv, hvilket måske ville være en smule for overdrevet, så dog, at han har sparet mig fire tusind piastre, der udgør en sum af fireogtyve tusind francs i vore penge, en sum, som man vist ikke ville have vurderet mig til i Frankrig, hvilket beviser," føjede Albert leende til, "at ingen profet er agtet i sit fædreland."

"Jamen, hør nu engang, fra hvilket land er greven? Hvilket sprog taler han? Hvorfra har han denne umådelige formue? Hvordan har den første del af hans ukendte og hemmelighedsfulde liv været? Hvorfor har den givet den anden del af det dette mørke anstrøg? Se, det er noget, jeg i dit sted ville spørge om."

"Kære Franz," svarede Albert, "da du ved modtagelsen af mit brev så, at vi trængte til grevens indflydelse, gik du til ham og sagde: "Min ven Albert de Morcerf er i fare! Hjælp mig med at rive ham ud af denne fare!" Ikke sandt?"

"Jo!"

"Nå! Har han da spurgt dig: Hvem er denne hr. de Morcerf? Hvorfra har han dette navn? Hvorfra han har fået sin formue? Hvad lever han af? Fra hvilket land er han? Hvor er han født? Har han spurgt dig om noget af alt dette?"

"Nej, det må jeg tilstå!"

"Han kom, det er alt! Han rev mig ud af Vampas hænder, hvor jeg trods al min tilsyneladende frimodighed gjorde en meget slet figur. Når han nu til gengæld for en sådan tjeneste forlanger, at jeg skal gøre for ham, hvad man gør for den første den bedste russiske eller italienske prins, som rejser gennem Paris, nemlig indføre ham i den fornemme verden, vil du da, at jeg skal nægte ham det? Kære Franz, du er virkelig forrykt!" Man må sige, at sund fornuft denne gang mod sædvane var på Alberts side.

"Nå!" svarede Franz med et suk. "Gør hvad du vil, kære vicomte. Men det er ikke desto mindre sandt, at greven af Monte Cristo er et meget besynderligt menneske."

"Greven af Monte Cristo er en menneskeven. Han har ikke sagt dig, af hvilken grund han rejser til Paris. Han kommer for at konkurrere til Monthyonprisen, og hvis han ikke behøver andet end min stemme for at få den, vil jeg give ham den. Altså, min kære Franz, lad os ikke tale mere derom, men sætte os til bords og så aflægge et afskedsbesøg i Peterskirken."

Det skete, som Albert havde sagt, og den følgende dag klokken fem om eftermiddagen skiltes de unge mennesker, Albert de Morcerf for at vende tilbage til Paris og Franz d'Epinay for at tilbringe en fjorten dages tid i Venedig. Men førend Albert steg til vogns, gav han af frygt for, at greven ikke skulle møde til den bestemte tid, opvarteren et kort til greven af Monte Cristo, på hvilket han havde skrevet over ordene: "Vicomte Albert de Morcerf" følgende linje: "Den 21. maj klokken halv elleve om formiddagen i Rue Helder nr. 27."

16. Vicomtens gæster

Der var travlt om morgenen den 21. maj i det palæ i Rue Helder, hvortil Albert de Morcerf havde indbudt greven af Monte Cristo. Den unge mand ville gerne gøre sin gæst ære. Albert de Morcerf beboede en pavillon i det ene hjørne af palæets store gård lige over for tjenerskabets boliger. Kun to vinduer i denne pavillon vendte ud mod gårdspladsen, to andre vendte ud til haven. Mellem gård og have hævede grevens vældige bolig sig, bygget i den kejserlige epokes sletteste smag. Langs med hele bygningen gik der en mur, som adskilte den fra gården, og på hvilken der med visse mellemrum stod blomstervaser. Denne mur var på midten gennemskåret af et stort gitterværk, som tjente til indkørsel. En lille dør tæt ved portnerens bolig benyttedes som indgang for tjenestefolkene og for de herrer, der kom til fods.

Der var desuden en lille dør, tilsyneladende glemt af alle fra den dag, da huset blev bygget færdigt, og som man skulle tro var fordømt til evig forglemmelse, sådan så den i hvert fald ud, skønt de velsmurte hængsler røbede, at den ofte blev brugt. Denne lille låge åbnede sig ligesom den bekendte indgang til hulen i Tusind og én Nat, ved hjælp af nogle kabbalistiske ord af de sødeste stemmer i verden. Ved enden af en bred og stille gang, der gik ud til den lille dør og udgjorde forgemakket, var til højre indgangen til spiseværelset, der gik ud til gården, og til venstre indgangen til hans lille salon, som vendte ud til haven.

Uden for vinduerne var der ranker og slyngplanter, som skjulte det indre af de to værelser, de eneste, der lå nede i stueetagen, og som derfor var udsat for nysgerrige blikke. I

første etage var der tre værelser, en salon, et sovekammer og et kabinet. Salonen nedenunder var ikke andet end et slags rygeværelse i maurisk stil. Kabinettet på første etage stødte op til sovekammeret og stod ved en skjult dør i forbindelse med trappen.

Man ser, at alle mulige forsigtighedsregler var iagttaget. Oven over denne første etage var der et stort pulterkammer, som man havde udvidet ved at rive flere forskellige vægge ned, et pulterkammer for Alberts luner; der var der en samling jagthorn, bøsser, fløjter, et helt orkester, for Albert havde engang haft sans for musik, med den grille at være musiker. Der fandtes staffelier, paletter, pasteller, for efter hans indfald at ville være musiker var fulgt den grille, at han ville være maler. Endelig fandtes der også fleuretter, fægtehandsker, huggerter og alle slags stokke, for som så mange unge modejunkere i vore dage dyrkede Albert de Morcerf med langt mere stadighed end musik og malerkunst de tre kunster, der fuldstændiggør en ung mands opdragelse, fægtekunsten, boksekunsten og stokkekamp, og han modtog i dette værelse, der var indrettet til alle slags legemsøvelser, undervisning af folk som Grisier, Looks og Charles Lecour.

De øvrige møbler i værelset bestod af gamle kister fra Frans den Førstes tid, fulde af kuriositeter, antikke lænestole, hvori Henrik den Fjerde, Ludvig den Trettende eller Richelieu måske havde siddet, for to af disse lænestole var prydet med våbenskjolde, hvorpå tre liljer med den kongelige krone over fandtes på azurblåt felt. På det mest iøjnefaldende sted stod et fortepiano af rosentræ, bygget af Rollex og Blanchet. Dernæst så man overalt på væggene, over dørene og under loftet kårder,

dolke, økser, forgyldte damascerede brynjer, herbarier, mineralier samt udstoppede fugle.

Den dag, stævnemødet skulle finde sted, havde den unge mand opslået sit hovedkvarter i den lille sal i stueetagen. På et bord, der i nogen afstand var omgivet af en blød og bred divan, fandtes der alle slags tobakker i krakelerede hollandske fajancekrukker. Ved siden af disse lå i kasser af vellugtende træ alle slags cigarer, Puros Havanna og Manilla, og endelig fandtes der i et åbentstående skab tyske piber, chibouker med ravspidser smykket med koral, indlagt med guld og forsynede med lange rør. Albert havde selv ordnet alt dette eller rettere sagt anbragt det i kunstnerisk uorden.

Et kvarter i ti trådte en kammertjener ind. Han og en lille engelsk knægt udgjorde hele Morcerfs tjenerskab. Dog var husets kok til hans tjeneste, og ved højtidelige lejligheder var det samme tilfældet med grevens jæger. Denne kammertjener, der hed Germain og nød sin unge herres tillid, rakte Albert nogle breve. Albert kastede et ligegyldigt blik på disse og lagde dem på bordet.

"Hvad tid ønsker herren, at bordet skal være dækket?"

"Hvad er klokken nu?"

"Et kvarter i ti."

"Godt, dæk bordet til klokken halv elleve. Debray skal måske ud at se til sine forretninger, og i øvrigt er det den tid, jeg har sat greven stævne, og skønt jeg ikke stoler ret meget på hans løfte, vil jeg dog være præcis. Hør engang, ved De, om grevinden er stået op?"

"Hvis hr. vicomten ønsker det, vil jeg spørge derom."

"Ja, De må sige til hende, at jeg vil have den ære at komme til hende klokken tre, og at jeg beder om tilladelse til at forestille en herre for hende."

En vogn standsede uden for porten, og straks efter kom tjeneren ind igen for at melde Lucien Debray. En høj, ung mand, blond, bleg, med grå øjne, tynde, kolde læber, i blå kjole med ciselerede guldknapper, hvid krave med en skildpaddes monokel, der hang i en silkesnor, trådte ind uden at smile, uden at tale, med halvofficiel mine.

"God dag, Lucien, god dag," sagde Albert. "De forskrækker mig med Deres punktlighed. Hvad siger jeg? Punktlighed! De, som jeg troede ville blive den sidste, kommer næsten en halv time før tiden. Det er virkelig et mirakel. Er ministeriet måske styrtet?"

"Nej," sagde den unge mand, idet han satte sig på divanen, "vær De kun rolig, vi vakler bestandigt, men falder aldrig, og jeg begynder at tro, vi til sidst ikke kan rokkes, rent bortset fra at begivenhederne på halvøen konsoliderer vort parti."

"Ak ja, det er sandt! I jager Don Carlos ud af Spanien."

"Nej! Lad os ikke bruge forkerte betegnelser. Vi fører ham netop tilbage fra den anden side af den franske grænse og tilbyder ham et kongeligt tilflugtssted i Bourges."

"I Bourges?"

"Ja, han har ikke noget at beklage sig over, for pokker! Bourges er kong Charles den Syvendes hovedstad. Hvad? Det ved De ikke? Man har siden i går vidst det over hele Paris, og i forgårs havde man allerede nys om sagen på Børsen, for hr. Danglars – jeg ved ikke, hvoraf det kommer, at dette menneske

kender alle nyheder lige så hurtigt som vi – har spekuleret i papirerne og tjent over en million."

"Og De, som det lader, et nyt bånd til Deres knaphul."

"Ja, man har sendt mig Charles den Tredjes orden!" svarede Debray.

"Lad nu ikke så ligegyldig, det har jo glædet Dem at modtage den!"

"Min tro ja, som noget der fuldstændiggør mit toilette. Et blåt bånd pynter på en sort kjole, det er elegant."

"Og," sagde Morcerf med et smil, "man ser ud som en prins af Wales eller som hertugen af Reichstadt."

"Det er derfor, De ser mig så tidligt."

"Fordi De har Charles den Tredjes orden og vil fortælle mig denne nyhed?"

"Nej, fordi jeg har tilbragt natten med at gøre mine breve færdige, fem og tyve diplomatiske depecher. Da jeg i morges vendte tilbage, ville jeg sove, men jeg fik hovedpine og stod op for at ride ud en times tid. Ved Boulogne blev jeg overfaldet både af hunger og kedsomhed, to fjender, der kun sjældent følges ad, men som imidlertid havde forenet sig mod mig, en slags konge/republikansk alliance. Jeg erindrede da, at De i dag gav en frokost, og nu er jeg her. Jeg er sulten, giv mig at spise, jeg keder mig, sørg for at jeg bliver opmuntret!"

"Det er simpelthen min pligt som vært!" sagde Albert, idet han ringede på sin kammertjener, mens Lucien med enden af sin stok, der var forsynet med en guldknap, hvor der var indfattet turkiser, vendte bladene af en avis, der lå på bordet. "Germain, et glas sherry og nogle småkager," sagde Albert. "Her er cigaretter – indsmuglede naturligvis. Jeg beder Dem om at

smage og at overlade Deres minister at sælge os lignende kvalitet i stedet for de nøddeblade, han tvinger gode borgere til at ryge."

"For fanden! Det skal jeg nok tage mig i agt for. Så snart man fik dem fra regeringen, ville man finde dem afskyelige, og ingen ville ryge dem. I øvrigt angår dette ikke indenrigs-, men finansministeriet, henvend Dem til Humann, afdelingen for indirekte afgifter, korridor A, nummer 26."

"Kære greve," fortsatte Lucien, idet han tændte en manillacigar ved et rosenrødt vokslys og lænede sig tilbage i divanen. "Kære greve, hvor De er lykkelig, at De ikke har noget at bestille. De ved ikke selv, hvor lykkelig De er."

"Og hvad ville De da tage Dem for?" sagde Albert med let spot. "Hvis De ikke havde noget at bestille? De som sekretær hos en minister, pludselig kastet midt ind i den store, europæiske kabale og i Paris' små intriger, med konger og, hvad der er endnu bedre, med dronninger at beskytte, med partier, man skal forene, med valg, der skal reguleres, udrettende mere fra Deres kabinet med pen og telegraf, end Napoleon udrettede på valpladserne med sin kårde og sine sejre, med femogtyve tusind francs i årlig privatindtægt foruden det, Deres embede indbringer, i besiddelse af en hest, som Chateau-Renaud har budt Dem fire hundrede louisd'orer for, og som De dog ikke har villet sælge, med en skrædder, som aldrig forskærer Deres tøj, med pladser i operaen, i Jockeyklubben, i Varieté Teatret – og dog finder De i alt dette ikke noget, der kan adsprede Dem? Så skal jeg adsprede Dem!"

"Hvorledes?"

"Ved at skaffe Dem et nyt bekendtskab."

"En herre eller en dame?"

"En herre."

"Tak, jeg kender allerede tilstrækkelige!"

"Men ikke en eneste som ham, jeg taler om."

"Hvorfra kommer han da? Fra verdens ende?"

"Måske endnu længere fra."

"For fanden! Jeg håber da ikke, vi skal vente, til han bringer vor frokost med?"

"Nej, vær De rolig! Vor frokost bliver lavet i min moders køkken. Men De er altså sulten?"

"Ja, jeg tilstår det, hvor ydmygende det end er. Men jeg spiste i går til middag hos hr. de Villefort, og De har vel lagt mærke til, at man spiser meget slet hos disse juridiske herrer. Man skulle tro, de var plagede af samvittighedsnag."

"Man spiser også slet hos de herrer ministre!"

"Ja, men vi indbyder heller ikke folk af god levemåde, og når vi ikke er nødt til at holde middag for nogle skrålhalse, der tænker vel, men navnlig stemmer, vogter vi os altid for at spise i vore egne huse, det forsikrer jeg Dem."

"Tag endnu et glas vin og en kage!"

"Gerne! Deres sherry er fortræffelig. De ser, at vi har haft fuldkommen ret i at stifte fred i dette land."

"Ja, men Don Carlos?"

"Don Carlos vil drikke bordeauxvin, og om ti år gifter vi hans søn med den lille dronning."

"Hvad der vil skaffe Dem den gyldne Vlies, hvis De endnu til den tid er i ministeriet."

"Jeg tror, Albert, at De efterhånden kun vil fodre mig af med røg."

"Hr. Beauchamp!" meldte kammertjeneren.

"Kom ind, kom ind! Forfærdelige skribent!" sagde Albert, idet han stod op og gik det unge menneske i møde. "Her har De Debray, der afskyr Dem uden at have læst Dem, det siger han i hvert fald."

"Han har ret," sagde Beauchamp, "det går ham, som det går mig, jeg kritiserer ham uden at vide, hvad han har gjort. God dag, hr. kommandør."

"Å, De ved det allerede," svarede privatsekretæren, idet han vekslede et håndtryk og et smil med journalisten.

"Ja vist!" svarede Beauchamp.

"Og hvad siger folk?"

"Hvilke folk? Vi har mange slags folk i landet Anno Domini 1838."

"Jeg mener de politisk interesserede folk, og De er jo en af løverne."

"Man siger, at det er naturligt."

"Udmærket," sagde Lucien. "Hvorfor er De ikke en af vore, kære Beauchamp? Med et vid som det, De besidder, ville De i tre-fire år kunne gøre Deres lykke."

"Jeg venter også kun en ting for at følge Deres råd, nemlig et ministerium, der står fast i seks måneder. Hør, Albert, skal vi spise frokost eller middag. Jeg må være i kammeret i dag. Alt er ikke en dans på roser i vor håndtering."

"Vi skal spise frokost, vi venter kun to personer endnu, så snart De er kommet, går vi til bords."

"Hvad er det for to?" spurgte Beauchamp.

"En adelsmand og en diplomat," svarede Albert.

"Så varer det vel to små timer for adelsmanden og to store for diplomaten. Jeg vil komme tilbage til desserten. Gem nogle jordbær, en kop kaffe og et par cigarer til mig. Jeg spiser en kotelet i rigsdagen."

"Nej, vist ikke, Beauchamp, om så adelsmanden var en Montmorency og diplomaten en Metternich, spiser vi dog frokost præcis klokken elleve. Gør som Debray, smag min sherry og mine småkager."

"Godt, så bliver jeg. Jeg må adsprede mig en smule i dag."

"De har det netop som Debray. Det forekommer mig imidlertid, at når ministeriet er bedrøvet, må oppositionen være glad."

"Det er, fordi De ikke ved, hvad der truer mig. Jeg skal i dag høre en tale af hr. Danglars i deputeretkammeret, og i aften skal jeg hos hans kone høre en tragedie af en pair af Frankrig. Gid fanden tage det konstitutionelle monarki!"

"Jeg forstår, De trænger til at skaffe Dem en åndelig reserve."

"Sig ikke noget ondt om hr. Danglars' taler," sagde Debray. "Han stemmer jo for Dem, han tilhører som bekendt oppositionen."

"Deri stikker jo netop ulykken. Jeg venter også, at De sender ham til Luxembourg for at holde taler, så jeg kan more mig, så meget jeg vil."

"Kære," sagde Albert til Beauchamp, "man mærker tydeligt, at de spanske affærer er ordnede. De er afskyelig bitter. Husk dog, at der tales om et giftermål mellem mig og frøken Eugenie Danglars. Jeg kan altså ikke med god samvittighed lade Dem kritisere den mands veltalenhed, der engang skal sige til mig: Hr. vicomte, De ved, at jeg giver min datter to millioner."

"Snak!" sagde Beauchamp. "Det giftermål vil aldrig finde sted, kongen har kunnet gøre ham til baron, men han kan ikke gøre ham til gentleman, og greven af Morcerf er en alt for konservativ aristokrat til, at han for et par millioners skyld vil samtykke i en mesalliance. Vicomten af Morcerf kan kun ægte en markise!"

"To millioner er en smuk sum!" sagde Morcerf.

"Det er den kapital, der stikker i et teater på boulevarden eller i jernbanen fra Jardin des Plantes til La Rapée."

"Lad ham spotte, Morcerf," sagde Debray skødesløst, "og gift Dem kun. De ægter udskriften på en pengepose, ikke sandt? Hvad gør det til sagen! Et våben mindre og et nul mere til summen er dog langt bedre. De har syv guldspurve i Deres skjold. De giver Deres kone de tre, og De har endnu fire tilbage. Det er mere, end greven af Guise havde, der dog nær var blevet konge i Frankrig, og hvis fætter var kejser i Tyskland."

"Jeg tror virkelig, De har ret, Lucien!" svarede Albert adspredt.

"Ja, sikkert! I øvrigt er enhver millionær adelsmand, som de store slægters bastarder, det vil sige, han kan blive det."

"Tys, sig ikke det, Debray," sagde Beauchamp leende, "for der er Chateau-Renaud, som for at helbrede Dem for Deres paradokser vil jage Dem sin stamfader Renaud de Montaubons kårde gennem livet."

"Hr. de Chateau-Renaud, hr. Maximilien Morrel!" sagde kammertjeneren, idet han kom for at melde to nye gæster.

"Altså er selskabet fuldtalligt!" sagde Beauchamp, "og vi kan gå til frokostbordet. For hvis jeg ikke tager fejl, var det kun to personer, De ventede, Albert?"

"Morrel?" mumlede Albert overrasket. "Morrel? Hvad skal det betyde?" Men førend han havde sagt ordene, havde hr. de Chateau-Renaud, et smukt ungt menneske på tredive år, gentleman fra top til tå, det vil sige med et ansigt som en Guiche og en ånd som Montemart, rakt Albert hånden.

"Tillad mig," sagde han, "at forestille Dem hr. Maximilien Morrel, kaptajn i spahierne, min ven, og hvad der er endnu mere, min redningsmand. For resten kan han udmærket forestille sig selv. Hils på min helt, vicomte!" Og han gjorde plads for det høje, ædle, unge menneske med bred pande, skarpe øjne og sort overskæg, som vi vil erindre at have set i Marseille ved en lejlighed, der måske var for dramatisk til, at vi har glemt den endnu. En ny uniform, halvt fransk, halvt orientalsk, som klædte ham overordentlig vel, fremhævede hans brede bryst, der var prydet med æreslegionens kors, og hans dristige, slanke skikkelse. Den unge officer bukkede høfligt. Morrel var sirlig i enhver bevægelse.

"Min herre!" sagde Albert venlig. "Hr. Chateau-Renaud vidste, hvor stor en fornøjelse det ville være mig at gøre Deres bekendtskab. De er en af hans venner, vær også en af vore!"

"Meget vel," sagde Chateau-Renaud, "og De må ønske, at han, min kære vicomte, hvis lejlighed skulle gives, må gøre det samme for Dem, som han har gjort for mig."

"Hvad har han da gjort?" spurgte Albert.

"Åh," sagde Morrel, "det er ikke umagen værd at tale om. Herren der overdriver det."

"Hvad?" sagde Chateau-Renaud. "Er det ikke værd at tale om? Livet skulle ikke være værd at tale om? I sandhed, det er alt for stoisk, at De siger dette, min kære Morrel! Det kan passe for

Dem, der hver dag udsætter Deres liv, men ikke for mig, der kun oplever dødsfaren ved et rent tilfælde."

"Hr. Morrel har frelst Deres liv, baron?"

"Ja, således forholder det sig," svarede Chateau-Renaud.

"Ved hvilken lejlighed?" spurgte Beauchamp.

"Beauchamp, min ven, De må vide, at jeg er nær ved at dø af sult," sagde Debray. "Lad os derfor ikke begynde på lange historier."

"Godt!" sagde Renaud. "Men det forhindrer os jo ikke i at sætte os til bords."

"Chateau-Renaud, De må fortælle os det ved bordet."

"Mine herrer," sagde Morcerf, "klokken er endnu ikke mere end et kvarter over ti, og vi venter endnu en gæst."

"Å, det er sandt, en diplomat?" sagde Debray, "en diplomat eller en anden herre, jeg ved det ikke selv rigtigt, men jeg for min del har pålagt ham en mission, som han har endt så glimrende og til min fulde tilfredshed, at jeg, hvis jeg var konge, ville gøre ham til ridder af alle mine ordener, om jeg så havde både den gyldne Vlies og hosebåndsordenen at give bort."

"Da vi altså ikke sætter os til bords endnu," sagde Debray, "så skænk Dem et glas sherry, som vi har gjort det, og fortæl os historien, baron."

"I ved jo alle, at jeg fik det indfald at tage til Afrika."

"Det var en vej, som Deres forfædre havde vist Dem," svarede Morcerf.

"Ja, men jeg tvivler på, at det var efter deres eksempel, for at befri Kristi grav."

"Og De har ret, Beauchamp," sagde den unge aristokrat. "Det var ikke for andet end at skyde med pistoler. Jeg har, som De

ved, afsky for dueller, siden to vidner, som jeg havde valgt for at bilægge en sag, tvang mig til at splintre armen på en af mine bedste venner, den stakkels Franz d'Epinay, som I jo alle kender."

"Ja vist, det er sandt," sagde Debray. "I var blevet uvenner. Hvorfor var det egentlig?"

"Fanden skal tage mig, om jeg husker det," sagde Chateau-Renaud, "men da jeg skammede mig ved at lade et talent som mit ligge begravet, ville jeg forsøge de nye pistoler, jeg havde fået foræret af araberne. Følgelig tog jeg til Oran, fra Oran drog jeg til Constantine, og jeg ankom tidsnok til at se, at belejringen blev hævet. Jeg begav mig på tilbagetog ligesom de andre. I otteogfyrre timer udholdt jeg temmelig godt regnen om dagen og sneen om natten. Endelig den tredje morgen døde min hest af kulde."

"Det var derfor, De ville købe min engelske hest," sagde Debray. "De troede, at den bedre kunne udholde kulden end Deres araber."

"De tager fejl, for jeg har aflagt det løfte, at jeg aldrig mere vil vende tilbage til Afrika."

"De er altså blevet bange?" spurgte Beauchamp.

"Ja, det tilstår jeg," svarede Chateau-Renaud. "Og jeg havde også årsag dertil. Min hest var altså død. Jeg fortsatte mit tilbagetog til fods. Seks arabere kom i galop for at hugge hovedet af mig. Jeg skød to af dem med mit gevær, to med mine pistoler, men der var endnu to tilbage, og jeg var uden våben. Den ene tog mig ved håret, det er derfor, jeg nu er kortklippet, for man ved ikke, hvad der kan indtræffe, den anden anbragte sin yatagan på min hals, og jeg følte allerede det kolde jern, da

denne herre, som De ser her, angreb dem, dræbte ham, som holdt mig ved håret, ved et pistolskud og kløvede hovedet på ham, der lavede sig til at skære halsen over på mig. Hr. Morrel havde foresat sig at frelse et menneske den dag, tilfældet ville, at det skulle være mig. Når jeg bliver rig, vil jeg lade Klugman eller Marochetti lave en statue, der skal forestille det lykkelige tilfælde."

"Ja," sagde Morrel med et smil, "det var den 5. september, det vil sige årsdagen for den gang, da min fader blev frelst på en vidunderlig måde, og således højtideligholder jeg, så godt det står i min magt, hvert år denne dag ved en handling -"

"En heltedåd!" afbrød Chateau-Renaud ham. "Kort sagt, jeg var den udvalgte, men det er ikke nok. Efter at have frelst mig fra jernet, frelste han mig fra kulden ved at give mig ikke halvparten af sin kappe, som St. Martin gjorde, men ved at give mig den helt og holdent, og siden fra hunger ved at dele med mig, kan De gætte hvad?"

"En postej fra Felix?" spurgte Beauchamp.

"Nej, sin hest, hvoraf vi spiste hver et stykke med god appetit; det var hårdt!"

"Kødet?" spurgte Morcerf leende.

"Nej, ofret!" svarede Chateau-Renaud. "Spørg Debray, om han ville ofre sin englænder for en fremmed."

"For en fremmed? Nej!" sagde Debray. "Men måske for en ven."

"Jeg gættede, at De ville blive min, hr. baron," sagde Morrel. "I øvrigt har jeg allerede haft den ære at sige Dem, at jeg den dag skylder et offer til gengæld for den gunst, lykken engang havde vist min familie."

"Den historie, hr. Morrel sigter til," vedblev Chateau-Renaud, "er ganske beundringsværdig, og han vil engang fortælle Dem den, når De har stiftet nøjere bekendtskab med ham. Når skal vi gå til bords, Albert?"

"Klokken halv elleve."

"Præcis?" spurgte Debray, idet han trak sit ur op af lommen.

"De tilstår mig vel endnu fem minutter?" sagde Morcerf. "For jeg venter også en frelser."

"Hvis?"

"Min egen," svarede Morcerf. "Tror De da, at man ikke kan frelse mig så godt som en anden, og at det ikke er andre end arabere, der skærer hovedet af folk? Vor frokost er en filantropisk frokost, og jeg håber, at vi ved vort bord skal have i det mindste to af menneskehedens velgørere."

"Hvorledes skal vi da bære os ad?" spurgte Debray. "Vi har kun én præmie?"

"Vi giver den til en, som ikke har gjort noget for at få den," sagde Beauchamp, "det er på den måde, akademiet plejer at redde sig ud af forlegenheden."

"Hvorfra kommer han?" spurgte Debray. "Undskyld min påtrængenhed. De har, tror jeg, allerede en gang svaret på dette spørgsmål, men så ubestemt, at jeg tillader mig at stille det endnu engang."

"Det ved jeg virkelig ikke," svarede Albert, "da jeg for tre måneder siden indbød ham, var han i Rom, men hvem kan sige, hvilken vej han har taget siden den tid?"

"Og tror De virkelig, at han er i stand til at være præcis?" spurgte Debray.

"Jeg tror, han er i stand til alt," svarede Morcerf.

"Læg mærke til, at vi når vi medregner de fem minutter, De har bedt om, ikke har mere end ti minutter tilbage."

"Godt! Jeg vil benytte mig af dem til at sige et par ord om min gæst."

"Å, undskyld," sagde Beauchamp, "er der stof til en artikel i det, som De dér vil fortælle os?"

"Ganske sikkert!" svarede Morcerf. "Og det er oven i købet et meget interessant emne."

"Så fortæl da, for jeg ser nok, at jeg kommer til at forsømme rigsdagen."

Albert fortalte nu om sit eventyr hos røverne under karnevalet i Rom, som vi tidligere har læst om, og hvorledes han var blevet befriet af greven af Monte Cristo.

"Der er ingen greve af Monte Cristo," sagde Debray, da Albert sluttede.

"Det tror jeg heller ikke," føjede Chateau-Renaud til med en mands sikkerhed, der kan opregne hele den europæiske adel på sine fingre. "Hvem kender en greve af Monte Cristo?"

"Han kommer måske fra det hellige land," sagde Beauchamp. "En af hans forfædre har måske været ejer af Golgatha ligesom en af Montmarternes af Det døde Hav."

"Undskyld jeg afbryder," sagde Maximilien. "Men jeg tror, jeg kan hjælpe Dem ud af denne forlegenhed, mine herrer! Monte Cristo er en lille ø, som jeg ofte har hørt tale om af de søfolk, der var i min faders tjeneste, et sandskorn midt i Middelhavet, et atom i det uendelige."

"Således er det netop, min herre," sagde Albert. "Over dette sandskorn, over dette atom er netop den mand, som jeg taler om, konge. Han skal have købt denne grevetitel i Toscana."

"Deres greve er altså rig?"
"Ja, det tror jeg."
"Men det synes mig, at det er noget, man kan se!"
"Deri tager De fejl, Debray."
"Jeg forstår Dem ikke."
"Har De læst Tusind og en nat?"
"Selvfølgelig!"
"Godt! Ved De da, om de folk, som man ser deri, er rige eller fattige? Om deres bygkorn ikke er rubiner og diamanter? De ser ud som fattige fiskere, ikke sandt? De behandler dem som sådan, og pludselig åbner der sig en hule, hvori der findes en skat, som er mere værd end hele Indien."
"Og så?"
"Og så! Min greve af Monte Cristo er en af disse fiskere. Han har endogså et navn, der er taget af selve eventyrerne. Han kalder sig Sindbad Søfareren og ejer en hule fuld af guld."
"Og De har set denne hule, Morcerf?" spurgte Beauchamp.
"Nej, ikke jeg, men Franz. Dog tys! Vi må ikke tale et ord om dette i hans nærværelse. Franz er ført ned til den med tilbundne øjne og er opvartet af stumme og af kvinder, ved siden af hvilke Kleopatra, som det lader til, ikke var andet end et fugleskræmsel. Dog med hensyn til kvinderne er han ikke rigtig vis i sin sag, eftersom de ikke er kommet ind, før han havde spist af hashishen, så det let kan være, at det, som han anså for kvinder, ikke var andet end fire statuer."
De unge mennesker betragtede Morcerf med øjne, der sagde: "Er De blevet helt vild, menneske, eller har De lyst til at holde os for nar?"

"Jeg har virkelig," sagde Morrel tankefuld, "hørt en gammel sømand Penelon fortælle noget, der lignede det, hr. de Morcerf har fortalt os."

"Åh!" sagde Albert. "De er heldig, hr. Morrel kommer mig til hjælp."

"De fortæller os jo de rene fantasterier," sagde Debray.

"Er det, fordi Deres gesandter og konsuler ikke taler om den slags?"

"Se, nu er De vred, og derfor falder De over vore stakkels diplomater. Hvormed vil De, at de skal beskytte dem. Kammeret beskærer hver dag deres gager, det går så vidt, at de snart slet ingen har. Vil De være gesandt, Albert? Jeg vil lade Dem udnævne til minister i Konstantinopel."

"Nej! For sultanen ville omgående sende mig silkesnoren og lade mine sekretærer kvæle mig."

"Der ser De!" sagde Debray.

"Ja, men alt dette gør ikke, at greven af Monte Cristo ikke eksisterer."

"Ja, hele verden er til, det er sandt, men ikke som hans. Hele verden har ikke sorte slaver, fyrstelige gemakker, herlige våben, heste til seks tusind francs stykket, græske hetærer -"

"Har De set den græske hetære?"

"Ja, jeg har både set og hørt hende, set hende i teatret, hørt hende en dag, da jeg spiste frokost hos greven."

"Han spiste altså som sædvanlige mennesker?"

"Ja, vist spiste han, men det var så lidt, at det ikke er værd at omtale."

"De skal se, at det er en vampyr!"

"Le kun, om De vil."

"En vampyr, det er udmærket," sagde Beauchamp.

"Et gult øje, hvis pupil udvider sig og trækker sig sammen efter behag," sagde Debray, "en prægtig pande, gusten farve, sort skæg, hvide og skarpe tænder – overordentlig belevenhed -"

"Således er det netop, Lucien!" sagde Morcerf. "Og signalementet ligner træk for træk. Ja, skarp, skærende høflighed. Denne mand har ofte fået mig til at gyse og især en dag, da vi i selskab med hinanden betragtede en henrettelse, troede jeg, jeg var nærmere ved at få ondt af at se ham og høre ham tale med naturlig kulde om alle menneskelige straffe, end ved at se bøddelen gøre sin pligt og ved at høre synderens skrig."

"Hør, kære Albert, nu slår klokken halv elleve!"

"Tilstå, at maren har redet Dem, og lad os gå til frokostbordet," sagde Beauchamp.

Men slagene af uret genlød endnu, da døren gik op, og Germain meldte: "Hans Excellence greven af Monte Cristo."

Alle de tilstedeværende gjorde mod deres vilje en bevægelse, der røbede den nysgerrighed, som Morcerfs fortælling havde vakt hos dem. Albert selv kunne ikke undertrykke en pludselig betagelse. Man havde hverken hørt nogen vogn på gaden eller noget trin i forgemakket, endogså døren var gået op uden den mindste larm. Greven viste sig i døråbningen, klædt overordentlig enkelt, men den mest nøjeseende modejunker ville ikke have fundet det ringeste at udsætte på hans påklædning. Alt var af udsøgt smag. Alt kom fra de eleganteste forretninger. Han syntes at være henimod femogtredive år gammel, og det, som satte dem alle i forundring, var den overordentlige lighed med den beskrivelse, som Debray havde

givet af ham. Greven gik med et smil frem til midten af værelset og lige hen mod Albert, der skyndte sig med at gå ham i møde og række ham hånden.

"Punktlighed," sagde grevens "er, som en af Deres suveræner, så vidt jeg husker, har påstået, kongernes høflighed. Men den er dog ikke altid de rejsendes dyd, hvor god deres vilje end kan være. Imidlertid håber jeg, min kære vicomte, at De i betragtning af min gode vilje vil undskylde de to-tre sekunder, der er gået over tiden. Fem hundrede mil tilbagelægger man ikke, uden at der indtræffer en eller anden forhindring, især i Frankrig, hvor det er forbudt, som det synes, at give kusken et livfuld hug."

"Hr. greve," svarede Albert, "jeg var netop i færd med at underrette nogle af mine venner, som jeg har forsamlet i anledning af det løfte, De har været så god at give mig, om Deres besøg, og disse venner har jeg herved den ære at forestille dem. Det er baron de Chateau-Renaud, hvis forfædre havde deres pladser ved det Runde Bord, hr. Lucien Debray, privatsekretær hos indenrigsministeren, hr. Beauchamp, en frygtelig journalist, en skræk for den franske regering, men om hvem De måske uagtet al hans nationale navnkundighed ikke har hørt et ord i Italien, fordi hans blad ikke kommer dertil, og endelig hr. Maximilien Morrel, kaptajn ved spahierne."

Ved dette navn gjorde greven, der hidtil havde hilst høfligt, men med engelsk kulde og ligegyldighed, mod sin vilje et skridt fremad, og en let rødme fo'r som et lyn over hans blege kinder. "Herren bærer de nye franske sejrherrers uniform? Den er smuk!" Det var umuligt at sige, hvad det var for en følelse, der ytrede sig i grevens stemme, og som mod hans vilje fik hans

smukke, klare og rolige øjne til at funkle. "De har aldrig før set vore afrikanere?" spurgte Albert.

"Aldrig!" svarede greven, der igen fuldkommen var blevet herre over sig selv.

"Under denne uniform banker de kækkeste og ædleste hjerter i hæren."

"Hr. greve," afbrød Morrel ham. "Lad mig fortsætte. Og vi har nylig erfaret et træk af denne herre," vedblev Albert, "der er så heltemodigt, at jeg, uagtet jeg i dag har set ham for første gang, udbeder mig den gunst af ham, at jeg må forestille ham for Dem som en af mine venner." Endnu ved disse ord kunne man hos greven bemærke det stirrende blik, den flygtige rødme og den lette skælven med øjenlågene, der hos ham plejede at røbe en stærk bevægethed.

"Herren har et ædelt hjerte," sagde greven. "Desto bedre!"

Dette udråb, der mere svarede til grevens egne tanker end til det, Albert sagde, overraskede dem alle og især Morrel, der betragtede greven med forbavselse, men på samme tid var hans tone så venlig, at det var umuligt at blive vred over dette udråb, hvor forunderligt det end var.

"Hvilken grund er der til at tvivle?" sagde Beauchamp og Chateau-Renaud.

"Mine herrer!" sagde Albert. "Germain melder mig, at bordet er dækket. – Kære greve, tillad mig at vise Dem vejen."

Man gik i tavshed ind i spisestuen.

"Mine herrer," sagde greven, idet han satte sig, "tillad mig en tilståelse, der må være min undskyldning for alt det upassende, jeg måske begår: Jeg er en fremmed og så fremmed, at det er første gang, jeg er i Paris. Livet i Frankrig er mig altså

fuldkommen ukendt, og jeg har hidtil kun levet, som man gør i østerlandene. Jeg beder Dem derfor undskylde, om De finder mig noget for tyrkisk, for neapolitansk eller for arabisk."

"Hvor oprigtigt han taler," mumlede Beauchamp. "Han er virkelig en fornem herre."

"En fornem udenlandsk herre," føjede Debray til.

"En fornem herre i ethvert land, hr. Debray," sagde Chateau-Renaud.

3. del

1. Frokosten

Man vil huske, at greven var meget småttærende. Albert gjorde den bemærkning, idet han ytrede, at han frygtede for, at begyndelsen af hans pariserliv ikke ville behage den rejsende. "Min kære greve," sagde han, "jeg er bange for, at det ikke er køkkenet på Piazza di Spagna. Jeg burde have underrettet mig om Deres smag og spurgt Dem om, hvilke retter De holder mest af."

"Hvis De kendte mig nøjere," svarede greven med et smil, "ville De ikke have sådanne sorger med hensyn til en rejsende som mig, der snart har levet af macaroni i Neapel, snart af polenta i Milano, af olla podrida i Valencia, af pilau i Konstantinopel, af carrick i Indien og af svalereder i Kina. En kosmopolit som jeg bryder sig ikke om noget køkken. Jeg spiser alt og overalt, men jeg spiser kun lidt, og i dag, da De bebrejder mig mit mådehold, har jeg netop særlig appetit, for jeg har ikke nydt noget siden i går morges."

"Hvad? Siden i går morges?" råbte gæsterne. "De har altså ikke spist i fireogtyve timer?"

"Nej," svarede greven af Monte Cristo. "Jeg var nødt til at afvige fra min vej for at indhente efterretninger i Nîmes, så jeg havde forsinket mig en smule, og jeg ville ikke vente."

"Har De da ikke spist i Deres vogn?" spurgte Morcerf.

"Nej, jeg har sovet, som det så ofte hænder mig, når jeg keder mig."

"Men kan De da sove, når De ønsker det?" spurgte Morrel.

"Næsten!"

"Har De en opskrift på dette?"

"En, der aldrig slår fejl!"

"Den ville være fortræffelig for os afrikanere, der ikke altid har noget at spise og sjældent noget at drikke," sagde Morrel.

"Ja," sagde greven af Monte Cristo, "men ulykkeligvis ville min opskrift, der er fortræffelig for et menneske som mig, være meget farlig, hvis den blev anvendt på en hær, som ikke vågner igen, når man behøver den."

"Og må man spørge, hvad det er for en opskrift?" spurgte Debray.

"Ja," sagde greven, "jeg gør ingen hemmelighed af den. Det er en blanding af en fortræffelig opium, som jeg selv har hentet i Canton for at være vis på at have den uforfalsket, og af den bedste hashish, man finder i Orienten. Man blander disse to ingredienser, lige meget af begge dele, og laver små piller af dem. To minutter efter, at man har spist dem, gør de deres virkning. Spørg kun baron d'Epinay, jeg tror, han engang har smagt dem."

"Ja," svarede Morcerf, "han har sagt mig noget om dem, og han erindrer dem med velbehag."

"Hvis De ikke vil tage det ilde op, vil jeg bede Dem vise mig disse kostbare piller," vedblev Beauchamp, der håbede at gribe den fremmede i en usandhed.

"Gerne, mine herrer," svarede greven. Og han trak en nydelig lille dåse op af lommen, den bestod af en eneste smaragd og var lukket med et låg af guld, der, idet det åbnede sig, fremviste en lille kugle af størrelse som en ært og af grønlig farve. Denne kugle havde en skarp og gennemtrængende lugt, og der var fem eller seks af samme slags i smaragddåsen, der kunne rumme et dusin. Dåsen gik bordet rundt, men det var mere for at betragte

den beundringsværdige smaragd end for at lugte til pillerne, at gæsterne tog den i hænderne.

"Er det Deres kok, der laver denne lækkerbisken?" spurgte Beauchamp.

"Nej," svarede greven af Monte Cristo, "jeg betror ikke mine reelle nydelser til så uværdige hænder. Jeg er en temmelig god kemiker, og jeg laver selv mine piller."

"Hr. greve," sagde Morcerf, "jeg har før Deres ankomst fortalt mine venner, at De er et fabelagtigt menneske, som en heksemester i Tusind og en Nat, eller som en troldmand fra middelalderen, men pariserne tager de mest uimodsigelige sandheder for indbildning, når disse sandheder ikke stemmer overens med tingenes sædvanlige gang. Der er for eksempel Debray og Beauchamp – sig dem altså selv, hr. greve, at jeg er blevet taget til fange af disse banditter, og at jeg uden Deres heltemodige mellemkomst havde kunnet vente den dag i dag på opstandelsen i katakomberne ved Saint Sebastian i stedet for at give Dem en frokost i min tarvelige lille bolig i Rue Helder."

"Hør!" sagde Monte Cristo. "De har lovet mig, at De ikke vil tale mere om denne bagatel."

"Det er ikke mig, hr. greve," råbte Morcerf, "det er en anden, som De må have vist den samme tjeneste, og som De må have forvekslet med mig. Jeg beder Dem, lad os tværtimod tale derom. For hvis De vil beslutte Dem til at tale om denne begivenhed, vil De ikke alene sige mig en smule af det, jeg ved, men også meget, som jeg ikke ved."

"Men det forekommer mig," sagde greven med et smil, "at De i denne sag har spillet en rolle, der er vigtig nok til, at De må vide, lige så godt som jeg, hvad der er foregået."

"Vil De love mig, at De, når jeg siger alt, hvad jeg ved, også til gengæld vil sige alt, hvad De ved?"

"Det er ikke mere end rimeligt," sagde Monte Cristo.

"Godt," vedblev Morcerf, "selv om min personlige forfængelighed skal lide derved, er sandheden den, at jeg forelskede mig i en ung pige, som desværre var en ung røver på femten-seksten år, uden skæg, med en smækker midje, der i det øjeblik, da jeg ville tage mig den frihed at trykke et kys på hans skulder, satte mig pistolen for brystet og ved hjælp af syv-otte kammerater slæbte mig ind i Katakomberne ved Saint Sebastian, hvor jeg fandt en meget lærd røver, der læste Cæsars Kommentarer, og som var så nådig at afbryde sin læsning for at sige mig, at hvis jeg ikke inden næste morgen klokken seks havde forøget hans kasse med fire tusind dukater, ville jeg ophøre med at være til i det øjeblik, klokken slog et kvarter i syv. Brevet er til endnu, Franz er i besiddelse af det. Det er underskrevet af mig og har en efterskrift af Luigi Vampa. Hvis De tvivler derom, vil jeg skrive til Franz, som vil lade underskrifterne attestere. Det er alt, hvad jeg ved. Men det, jeg ikke ved, er, hvorledes De, hr. greve, er kommet til at indgyde de romerske banditter, som ikke plejer at respektere nogen, en så stor respekt. Jeg tilstår, at både Franz og jeg var ude af os selv af beundring."

"Intet er mere simpelt," svarede greven, "jeg har kendt den berygtede Vampa i mange år. Da han var ganske ung og endnu var fattig, gav jeg ham engang en guldmønt, fordi han havde vist mig vejen. For ikke at skylde mig noget, gav han mig en dolk, som han selv havde udgraveret, og som De må have set mellem mine våben. Siden efter har han enten forglemt denne

lille udveksling af foræringer, som burde have vedligeholdt venskabet mellem os, eller han må ikke have genkendt mig, for han forsøgte på at gøre mig til sin fange, men jeg bemægtigede mig tværtimod ham og et dusin af hans folk. Jeg kunne overlevere dem til den romerske justits, der er meget hurtig, og som ville have skyndt sig endnu mere for hans skyld, men jeg gjorde det ikke. Jeg lod ham og hans folk løbe."

"På det vilkår, at de ikke måtte synde mere!" sagde journalisten leende. "Jeg ser med fornøjelse, at de samvittighedsfuldt har holdt deres ord!"

"Nej," svarede Monte Cristo, "blot på det vilkår, at de altid skulle respektere mig og mine. Måske vil det, jeg fortæller Dem, forekomme Dem en smule besynderligt, mine herrer socialister, progressister, humanitære, men jeg beskæftiger mig aldrig med min næste, og jeg forsøger ikke på at beskytte samfundet, som ikke beskytter mig, og jeg vil sige endnu mere, som i almindelighed ikke beskæftiger sig med mig uden for at skade."

"Nu," råbte Chateau-Renaud, "det er det første menneske, jeg har hørt ligefrem og uden sky prædike egoisme! Det er meget smukt! Bravo, hr. greve."

"Det er i det mindste oprigtigt," sagde Morrel, "men jeg er vis på, at greven ikke har fortrudt, at han en gang har syndet mod sine grundsætninger."

"Hvorledes har jeg fejlet mod disse grundsætninger?" spurgte Monte Cristo, der fra tid til anden ikke kunne lade være at betragte Maximilien med så megen opmærksomhed, at det unge menneske nogle gange havde slået øjnene ned for grevens skarpe og klare blik.

"Men det forekommer mig," vedblev Morrel, "at De gjorde Deres næste og samfundet en tjeneste, da De befriede Morcerf, som De ikke kendte."

"Hr. greve," råbte Morcerf, "nu er De fanget. De, en af de strengeste logikere, jeg kender, vil få at se, at man tydeligt beviser Dem, at De ingenlunde er egoist, men en sand menneskeven."

"Men, min kære vicomte," sagde Monte Cristo, "jeg ser i alt det, jeg har sagt, intet, der kunne bevæge Dem eller de andre herrer til at holde en sådan lovtale. De var ikke en fremmed for mig, eftersom jeg kendte Dem, havde afstået Dem to værelser, haft Dem hos mig til frokost, lånt Dem en af mine vogne og kørt med Dem frem og tilbage på Corsoen. Altså, spørger jeg disse herrer, kunne jeg overlade min gæst i disse skrækkelige røveres hænder, som De kalder dem? I øvrigt ved De, at jeg ved at frelse Dem desuden havde en bestemt hensigt, nemlig at skaffe mig en ven, der kunne indføre mig i det fornemme selskab, når jeg besøgte Paris. I nogen tid har De kunnet betragte denne beslutning som et flygtigt indfald, men nu ser De, at det virkelig har været mit alvor, og at De må holde Deres løfte, hvis De vil anses for en ordholdende mand."

"Jeg vil holde det," sagde Morcerf, "men jeg er bange for, at De, min kære greve, der er vant til spændende situationer, pittoreske begivenheder og fantastiske omgivelser, snart vil se trylleriet forsvinde. Hos os gives der ikke de ringeste episoder af den slags, som Deres eventyrlige liv er vant til. Vort Chimborazzo er Montmartre, vort Himalaya er Mont Valerien. Vor store ørken er Grenelle, man graver endog dér en artesisk brønd, for at karavanerne kan få vand. Vi har tyve, endogså i

mængde, skønt ikke så mange, som man siger, men disse tyve er langt mere bange for den mindste politibetjent end for den største herre. Der er altså kun en eneste tjeneste, som jeg kan gøre Dem, kære greve, og med hensyn til den er jeg ganske til Deres tjeneste. Jeg kan forestille Dem alle vegne eller lade Dem blive forestillet af mine venner, det er naturligt. I øvrigt behøver De ingen dertil, for med Deres navn, Deres formue, Deres ånd," Monte Cristo bukkede med et ironisk smil, "forestiller man sig alle vegne selv, og man er velkommen overalt."

"Tak!" sagde greven. "De fortalte mig i Rom noget om planen til et ægteskab. Tør jeg ønske Dem til lykke?"

"Sagen er endnu kun en plan, hr. greve."

"Hvem siger plan?" bemærkede Debray. "Man må sige mulighed."

"Nej, nej," sagde Morcerf, "min fader ønsker det, og jeg håber snart at kunne forestille om ikke min kone så dog min kæreste, frøken Eugenie Danglars."

"Eugenie Danglars?" spurgte Monte Cristo. "Er hendes fader baron Danglars?"

"Ja," svarede Morcerf, "men en meget nybagt baron."

"Spiller det nogen rolle?" spurgte Monte Cristo. "Hvis han ellers har vist staten tjenester, som har berettiget, at man gav ham denne udmærkelse."

"Uhyre tjenester," sagde Beauchamp, "han har, skønt han i sit hjerte er liberal, i året 1829 underhandlet om et lån på seks millioner for kong Charles den Tiende, der min tro har gjort ham til baron og ridder af Æreslegionen, således at han bærer båndet ganske åbenlyst i sit knaphul."

"Ah!" sagde Morcerf leende. "Beauchamp! Beauchamp! Gem det til "Corsaren" og "Charivari", men skån min tilkommende svigerfader i min nærværelse." – Derpå vendte han sig til Monte Cristo: "Men De har nylig udtalt hans navn, som om De kendte ham?"

"Jeg kender ham ikke," sagde Monte Cristo skødesløst, "men jeg vil sandsynligvis snart gøre hans bekendtskab, fordi jeg har anvisninger på ham fra huset Richard og Blount i London, Arstein og Eskeles i Wien og Thomson og French i Rom." – Og idet han udtalte disse to sidste navne, så Monte Cristo forborgent til Maximilien Morrel.

Hvis den fremmede havde ventet at frembringe nogen virkning på Morrel, havde han ikke taget fejl. Morrel fo'r sammen som truffet af et elektrisk stød.

"Thomson og French!" sagde han. "Kender De det firma?"

"Det er mine bankierer," svarede greven roligt. "Kan jeg være Dem til nogen tjeneste i noget hos dem?"

"O, hr. greve, De kan måske hjælpe os i vore undersøgelser, der hidtil har været uden nytte. Dette firma har engang gjort vort en stor tjeneste og dog, jeg ved ikke hvorfor, nægtet, at det har hjulpet os."

"Jeg er til Deres tjeneste," svarede Monte Cristo med et buk.

"Men," sagde Morcerf, "vi er kommet bort fra emnet for vor samtale. Vi må finde en passende bolig for greven. Lad os se, mine herrer! Lad os forene os for at finde på noget! Hvor skal vi indlogere vor nye gæst i det store Paris?"

"I Faubourg Saint Germain," sagde Chateau-Renaud, "vil herren finde et fortryllende lille hotel."

"Snak, Chateau-Renaud!" sagde Debray. "De kender kun Deres kedsommelige og smagløse Faubourg Saint Germain. Hør ikke på ham, hr. greve! Tag Deres bolig på Chausséed'Antin, det er byens centrum."

"Boulevard de l'Opéra." sagde Beauchamp. "Første etage med balkon."

"De har ingen idé, Morrel?" sagde Chateau-Renaud. "De foreslår intet?"

"Jo," sagde den unge mand med et smil, "jeg har tværtimod en idé, men jeg ville vente, indtil herren lod sig friste af de glimrende tilbud, man har gjort ham. Men da han ikke har svaret, tror jeg at kunne tilbyde ham en bolig i et ganske fortryllende, lille hus, som min søster har lejet for et år siden i Rue Meslay."

"De har en søster?" spurgte Monte Cristo.

"Ja, min herre, en fortræffelig søster."

"Som er gift?"

"Hun har været gift i ni år."

"Lykkeligt?" spurgte greven på ny.

"Så lykkeligt, som en menneskelig skabning kan være det, hun har ægtet den mand, hun elskede, ham, som i vor ulykke forblev os tro: Emmanuel Herbault!" – Monte Cristo smilede umærkeligt. "Jeg bor der, så længe min permission varer," vedblev Maximilien, "og jeg tillige med min svoger er til grevens disposition med alle underretninger, De behøver."

"Et øjeblik," råbte Albert, førend Monte Cristo fik tid til at svare. "Tag Dem i agt for, hvad De gør, hr. Morrel. De indespærrer en rejsende, en Sindbad Søfareren i familielivet.

De vil gøre et menneske, der er kommet for at se Paris, til en patriark."

"Aldeles ikke," svarede Morrel med et smil, "min søster er femogtyve år gammel, min svoger tredive, de er unge, glade og lykkelige. I øvrigt vil hr. greven være, som han var hjemme, og han vil ikke finde sin vært og værtinde, uden når det behager ham at søge dem."

"Tak, min herre, tak!" sagde greven. "Jeg vil lade mig nøje med, at De forestiller mig for Deres søster og svoger, hvis De vil bevise mig den ære, men jeg har ikke modtaget noget af de andre herrers tilbud, fordi jeg allerede har lejet min bolig."

"Hvorledes?" råbte Morcerf. "De vil altså tage ind i et hotel, det vil være alt for simpelt for Dem."

"Havde jeg det da så slemt i Rom?" spurgte Monte Cristo.

"I Rom," sagde Morcerf, "havde De givet halvtreds tusind piastre for at lade Deres værelser møblere, men jeg formoder ikke, De har tænkt Dem hver dag at skulle have en lignende udgift."

"Det er ikke det, der har opholdt mig," sagde greven af Monte Cristo. "Men jeg havde besluttet at få et hus i Paris, mit eget hus, mener jeg. Jeg har sendt min kammertjener i forvejen, og han har allerede købt mig et og ladet det møblere."

"Men har De da en kammertjener i Paris?" råbte Beauchamp.

"Han er ligesom jeg for første gang i Frankrig, han er sort og kan ikke tale," sagde greven af Monte Cristo.

"Det er vel Ali?" spurgte Albert midt i den almindelige overraskelse.

"Ja, det er Ali selv, min nubier, min stumme, som De, tror jeg, har set i Rom."

"Ja vist," svarede Morcerf, "jeg husker ham ganske tydeligt."

"Men hvordan har De kunnet give en nubier et sådant hverv? Det arme, ulykkelige menneske må jo have gjort alt forkert."

"Slet ikke. Jeg er mere end overbevist om, at han har gjort alt efter min smag, for min smag er, som De ved, ikke den gængse. Han kom hertil for otte dage siden, han vil have gennemløbet den hele by med det instinkt, en god jagthund alene kan have, han kender mine luner, mine griller, mine fornødenheder, han vil have indrettet alt efter min smag. Han erindrede, at jeg ville komme i dag klokken ti, siden klokken ni ventede han på mig ved barrieren til Fontainebleau. Han overleverede mig dette papir, det er min nye adresse, se her er den." Og Monte Cristo rakte et papir frem.

"Champs-Elysées nummer 30," læste Morcerf.

"Å, det er virkelig originalt!" kunne Beauchamp ikke bare sig for at sige.

"Og meget fyrsteligt," føjede Chateau-Renaud til.

"De kender ikke Deres eget hus?" spurgte Debray.

"Nej," svarede greven af Monte Cristo, "jeg har allerede sagt Dem, at jeg ville komme her til rette tid. Jeg har gjort toilette i min vogn, og jeg er steget af uden for vicomtens port."

De unge mennesker betragtede hverandre, de vidste ikke, om det var en komedie, Monte Cristo spillede, men alt, hvad der kom ud af dette menneskes mund, havde uagtet dets originalitet et sådant anstrøg af troværdighed, at man slet ikke kunne falde på den tanke, at det var usandt, og i øvrigt, hvorfor skulle han lyve?

"Vi må altså," sagde Beauchamp, "lade os nøje med at vise hr. greven alle de småtjenester, som det står i vor magt. Jeg i min

egenskab af journalist vil åbne ham alle Paris' teatre."

"Tak," sagde greven af Monte Cristo med et smil. "Min hushovmester har allerede fået ordre til at leje mig en loge i hvert af dem."

"Og Deres hushovmester, er han også en stum nubier?" spurgte Debray.

"Nej, han er en af Deres landsmænd, hvis en korsikaner ellers er nogens landsmand, men De kender ham, Morcerf."

"Er det måske den brave Bertuccio, der forstår sig så godt på at leje vinduer?"

"Netop, og De så ham den dag, da De gjorde mig den ære at spise frokost hos mig. Det er en brav mand, der har været en smule soldat og smugler, kort sagt en smule af alt, hvad man kan være. Jeg vil ikke engang sværge på, at han aldrig har været uklar med politiet for en eller anden bagatels skyld, for eksempel for et knivstik."

"Og De har valgt denne ærlige sjæl til Deres hushovmester, hr. greve?" sagde Debray. "Hvor meget stjæler han fra Dem om året?"

"På min ære," svarede greven, "ikke mere end en anden, det er jeg fuldkommen vis på, men han besørger mine forretninger og anerkender ingen umuligheder, derfor beholder jeg ham."

"Altså," sagde Chateau-Renaud, "har De et møbleret hus i Champs-Elysées, en kammertjener, en hushovmester. De mangler følgelig ikke andet end en elskerinde."

Albert smilede, han tænkte på den smukke, græske pige, han havde set i grevens loge i Ballet- og Argentina-teatrene. "Jeg har det, som er bedre," sagde greven af Monte Cristo. "Jeg har en slavinde. De, mine herrer, lejer Deres elskerinder blandt

damerne ved operaen, ved Vaudeville, ved Théatre des Varietés, jeg har købt min i Konstantinopel, det har kostet mig en smule mere, men med hensyn til det behøver jeg ikke at bekymre mig om noget."

"Men De glemmer," sagde Debray leende, "at vi er, som kong Charles sagde, franker (frie) af navn, franker af naturen, og at Deres slavinde er blevet fri i det øjeblik, da hun satte sin fod på fransk grund."

"Hvem kan fortælle hende dette?" spurgte greven af Monte Cristo.

"Den første den bedste."

"Hun taler kun *lingua franca*."

"Ja, det er en anden sag."

"Lad os se," spurgte Beauchamp, "da De har en stum, har De da også gildinger?"

"Nej, min tro har jeg ikke," svarede greven af Monte Cristo, "så vidt driver jeg ikke orientalismen, alt, der omgiver mig, har frihed til at forlade mig og vil, når det forlader mig, hverken trænge til mig eller til nogen. Det er måske derfor, at de bliver hos mig."

Man var for længst gået over til desserten og cigarerne.

"Min kære," sagde Debray, idet han stod op. "Klokken er halv tre, jeg må vende tilbage til mit ministerium. Mine herrer, Deres tjener!"

Og idet han gik ud af værelset, råbte Debray ganske højt i forgemakket: "Lad vognen køre frem!"

"Godt," sagde Beauchamp til Albert, "jeg går ikke i Kammeret, nu har jeg noget bedre at byde mine læsere end en tale af Danglars."

"For Guds skyld, Beauchamp," sagde Morcerf, "ikke et ord, jeg beder Dem indstændigt, betag mig ikke den glæde at forestille ham og forklare alt. Er det ikke en snurrig person?"

"Han er mere end det," svarede Chateau-Renaud, "han er et af de betydeligste mennesker, jeg nogen sinde har set. Kommer De, Morrel?"

"Jeg må give mit kort til greven, der har været så god at love mig, at han vil aflægge os et lille besøg i Rue Meslay nummer 11."

"De kan være vis på, at jeg ikke skal forsømme det, min herre," sagde greven og bukkede. – Og Morrel gik tillige med baron de Chateau-Renaud og lod Monte Cristo alene med Morcerf.

2. Præsentationen

Da Albert befandt sig alene med greven af Monte Cristo, viste han ham rundt i lejligheden, hvor et portræt i soveværelset tiltrak sig greven af Monte Cristos opmærksomhed, for han gjorde nogle skridt hen mod det og stod pludselig stille foran det.

Det var billedet af en ung kone på en femogtyve år, med et flammende blik under smægtende øjenlåg. Hun bar de cataloniske fiskerpigers maleriske dragt, med det røde og sorte korset og guldnåle stukket igennem håret. Hun betragtede havet, og hendes skønne omrids blev fremhævet af den blå himmel og det blå hav.

Det var temmelig mørkt i værelset, ellers ville Albert have bemærket den blegheds, der bredte sig over grevens kinder, og den nervøse sitren, der gennemfo'r ham. – Der opstod et øjebliks tavshed, under hvilken Monte Cristo stod med øjnene stift fæstede på maleriet. "De har en smuk elskerinde, vicomte," sagde Monte Cristo i en fuldkommen rolig tone, "og denne dragt, uden tvivl en karnevalsdragt, klæder hende overordentlig smukt."

"Min herre," sagde Albert, "det er en fejltagelse, som jeg beklager. De kender ikke min moder, det er hende, De ser i denne ramme. Hun lod sig male således for seks-otte år siden. Denne dragt er en fantasidragt, og ligheden er så stor, at jeg tror endnu at se min moder, således som hun var i 1830. Grevinden lod dette portræt male i grevens fravær. Uden tvivl troede hun at berede ham en behagelig overraskelse ved hans tilbagekomst, men, forunderligt nok, dette portræt behagede

ikke min fader, og værdien af det arbejde, der, som De ser, er et af Leopold Roberts skønneste, kunne ikke udslette den misfornøjelse, hvormed han havde modtaget det. Mellem os sagt er greven af Morcerf i almindelighed anerkendt som en meget mådelig kunstkender, det samme er ikke tilfældet med min moder, der maler beundringsværdigt. Hun skattede dette arbejde alt for højt til at skille sig ved det, derfor gav hun mig det, eftersom det i mit værelse var mindre udsat for at mishage min fader, hvis portræt, malet af Gros, jeg også skal vise Dem. Tilgiv mig, at jeg således underholder Dem med familieanliggender, men da jeg vil have den ære at føre Dem til greven, vil jeg sige Dem dette, for at De ikke skal rose dette billede i hans nærværelse. For resten har det en meget skadelig indflydelse, for det er sjældent, at min moder kommer til mig og betragter det uden at græde. Denne uoverensstemmelse, som dette portræt har medført, er for resten den eneste, der er opstået mellem greven og grevinden, der, skønt de har været gift i mere end tyve år, dog endnu er lige så enige, som de var det den første dag."

Monte Cristo tilkastede Albert et blik som for at søge en skjult hensigt under disse ord, men det var tydeligt, at det unge menneske havde sagt dem i sit hjertes enfold.

"Nu har De," sagde Albert, "set alle mine rigdomme, tillad mig nu at tilbyde Dem alle mine ejendele, hvor ringe de end er; betragt Dem, som om De var hjemme, og for endnu mere at føle Dem hjemme her, vær da så elskværdig at følge med mig til min fader, hvem jeg, da jeg var i Rom, gav underretning om den tjeneste, De havde ydet mig, og som jeg meldte, at De havde lovet at besøge. Jeg kan sige, at både greven og grevinden venter

med utålmodighed på, at det må være dem tilladt at bringe Dem deres tak. Jeg ved nok, at De ikke synes derom, og at familiescener ikke har nogen synderlig tiltrækning for Sindbad Søfareren. Modtag imidlertid det, jeg har foreslået Dem, som en indvielse i pariserlivet."

Monte Cristo nikkede uden at svare. Han modtog dette forslag uden at ytre hverken glæde eller misfornøjelse som en af de selskabelige ceremonier, ethvert menneske af god tone bør underkaste sig. Albert kaldte på sin kammertjener og befalede ham at underrette grev og grevinde de Morcerf om, at greven af Monte Cristo ville aflægge dem et besøg.

Albert fulgte efter ham. Da de kom til grevens forgemak, så de over den dør, som gik ind til salen, et våbenskjold, der ved sin rige indfatning og sine øvrige prydelser tilkendegav, hvor højt ejeren skattede dette våben.

Monte Cristo blev stående foran det og betragtede det med opmærksomhed.

"Syv drosler på himmelblåt felt, det er vel Deres familievåben?" spurgte Monte Cristo. "Jeg kender kun lidt til heraldikken, da det kun er tilfældet, der har gjort mig til greve, og jeg ville ikke have bekymret mig stort om at være en fornem herre, hvis man ikke ideligt havde gentaget for mig, at det er ganske nødvendigt, når man vil rejse. For man undgår besøg af toldbetjentene, når man har et adeligt våben på sin vogn. Undskyld, at jeg har gjort et upassende spørgsmål."

"Det er på ingen måde upassende," sagde Morcerf med overbevisning, "og De har gættet rigtigt. Det er vort våben, det vil sige min stamfaders, men De ser, at det er forenet med et andet, som er min moders. På min moders side er jeg spanier,

men familien Morcerf er fransk, og efter hvad jeg har hørt en af de ældste i det sydlige Frankrig." Morcerf gik nu foran for at vise vejen og åbnede en dør, der gik ind til salonen. – På den mest iøjnefaldende plads i denne salon sås også et portræt, der forestillede en mand på omkring femogtredive år, klædt i generalsuniform, med æreslegionens bånd om halsen. På den højre side af brystet bar han frelserordenens storofficerskors og på den venstre Charles den Tredjes ordens storkors, hvilket tilkendegav enten at den person, som billedet forestillede, havde været med i krigen både i Grækenland og i Spanien, eller at han måtte have udført en eller anden diplomatisk mission i disse to lande.

Monte Cristo var beskæftiget med at betragte dette portræt med den samme omhyggelighed, hvormed han havde betragtet det andet, da en sidedør gik op, og de befandt sig lige over for greven af Morcerf selv.

Det var en mand på rundt regnet fyrre år, hans sorte bryn og overskæg stak forunderligt af mod hans snehvide hår; han var i civil dragt og bar i sit knaphul et bånd, hvis forskellige spænder tilkendegav de ordener, som han var smykket med. Han trådte ind med en temmelig rask gang og med en vis ilfærdighed. Monte Cristo gjorde ikke et eneste skridt, da han så ham komme, det var, som om hans fødder var naglede til gulvet, hans øjne til grevens ansigt. "Min fader," sagde det unge menneske, "jeg har den ære at forestille Dem greven af Monte Cristo, den ædelmodige ven, jeg havde den lykke at møde under de vanskelige omstændigheder, som De kender."

"De er velkommen hos os," sagde greven af Morcerf med et smil, "og De har vist vort hus en tjeneste, hvorfor det skylder

Dem evig erkendtlighed." – Idet Morcerf sagde disse ord, pegede han på en lænestol og bad Monte Cristo tage plads, idet han selv satte sig lige over for vinduet. – Hvad Monte Cristo angik, da tog han den plads, som greven af Morcerf anviste ham og satte sig således, at hans ansigt blev skygget af de store silkegardiner, og han derfra kunne læse i grevens furede ansigt hele den historie om lønlige smerter, der var skrevet i enhver af disse alt for tidlige rynker.

"Grevinden," sagde Morcerf, "var i færd med sit toilette, da vicomten underrettede hende om det besøg, vi hermed har den ære at modtage. Hun vil være her om ti minutter."

"Det vil være mig en stor ære," sagde Monte Cristo, "således ved min ankomst til Paris at blive bragt i forbindelse med en mand, hvis fortjenester fuldt ud svarer til hans ry, og mod hvem lykken dog en gang har vist sig retfærdig. Har den endnu ikke en marskalstav at byde Dem, enten på Mitidjas sletter eller i Atlasbjergene?"

"Å!" sagde Morcerf, idet han rødmede en smule. "Jeg har forladt tjenesten. Da jeg var blevet udnævnt til pair under restaurationen, gjorde jeg det første felttog med og tjente under marskal Bourmont, jeg kunne altså gøre fordring på en overkommando, og hvem ved, hvad der ville være sket, hvis det ældre fyrstehus var blevet på tronen. Men Julirevolutionen var, som det synes, stor nok til, at den kunne være utaknemmelig. Jeg søgte min afsked, for når man som jeg har vundet sine epauletter på valpladsen, forstår man ikke at manøvrere på hofsalenes bonede gulv. Jeg har opgivet kården og kastet mig over politikken, jeg ofrer mig for industrien, jeg studerer de

nyttige kunster. I de tyve år, jeg tilbragte i tjenesten, havde jeg megen lyst, men ingen tid dertil."

"Det er sådanne ideer, der vedligeholder Deres folks overlegenhed over andre nationer," sagde Monte Cristo, "som adelsmand, der nedstammer fra en gammel familie med en stor formue, har De fra begyndelsen af samtykket i at tjene Dem op fra simpel soldat. Dette er noget, som er meget sjældent, siden, da De var blevet general, pair af Frankrig samt kommandør af æreslegionen, har De nedladt Dem til at begynde at lære på ny uden noget andet håb eller nogen anden belønning end den engang at være Deres medmennesker til nytte. Det er meget smukt, ja, jeg tør sige mere, det er ædelt!"

Albert så og hørte på Monte Cristo med forbavselse, han var ikke vant til at se ham hengive sig til sådanne sværmeriske udtalelser.

"Ak!" sagde den fremmede for at adsprede den næsten umærkelige sky, som hans ord havde samlet på Morcerfs pande, "vi bærer os ikke sådan ad i Italien, vi vokser efter vor art og slægt, og vi beholder de samme blade, det samme udseende og undertiden den samme uvirksomhed hele livet igennem."

"Men," sagde greven af Morcerf, "for en mand som Dem er Italien ikke et fædreland, og Frankrig udstrækker sine arme mod Dem. Besvar denne opfordring. Frankrig vil ikke være utaknemmelig mod Dem, det behandler sine egne børn slet, men det er vant til at modtage fremmede godt."

"Fader," sagde Albert med et smil, "man ser, De ikke kender greven af Monte Cristo. Det, som han finder fornøjelse i, er uden for denne verden, han tragter ikke efter ære og tager blot så megen, som behøves til et pas."

"Det er med hensyn til mig det rigtigste udtryk, jeg nogen sinde har hørt," svarede den fremmede.

"Enhver råder selv over sin fremtid," sagde greven af Morcerf med et suk, "og De har valgt den blomstrende vej."

"Rigtigt, min herre," svarede greven af Monte Cristo med et underfundigt smil.

"Hvis jeg ikke havde frygtet for at kede hr. greven," sagde generalen, der tydeligt nok var indtaget af Monte Cristos væsen, "ville jeg have ført ham til Kammeret, der er i dag en meget interessant forhandling for den, der ikke kender vor tids folkestyre."

"Jeg vil være Dem meget forbunden, hvis De en anden gang vil forny dette tilbud, men i dag har man givet mig det håb, at jeg skal blive forestillet for grevinden, og derfor vil jeg vente."

"Der er min moder!" råbte vicomten.

Og idet greven af Monte Cristo vendte sig, så han fru de Morcerf træde ind i salen. Bleg og ubevægelig lod hun, idet greven vendte sig om, sin arm, der støttede sig på den forgyldte dørkarm, synke. Således stod hun i nogle minutter og hørte de sidste ord, den fremmede sagde.

Monte Cristo hilste grevinden med et dybt buk. Hun nejede ceremonielt.

"Hvad fejler De, frue? Får De ondt af varmen her i salonen?" spurgte greven.

"Det gjorde et stærkt indtryk på mig, da jeg så uventet så den mand, uden hvis mellemkomst vi nu ville have været i sorg og tårer. – Min herre," vedblev grevinden, idet hun trådte nærmere, majestætisk som en dronning, "jeg skylder Dem min søns liv, og for denne velgerning velsigner jeg Dem." Greven

bukkede, men endnu dybere end første gang, han var endnu mere bleg end Mercédès.

"Madame," sagde han, "De og greven betaler mig alt for ædelmodigt for en handling, der er så selvfølgelig. At frelse et menneske, at befri en fader for en kummer, at skåne en moders hjerte er ikke at gøre en god gerning, men kun at gøre sin pligt som menneske."

På disse ord, der blev udtalt i en overordentlig venlig tone, svarede grevinde de Morcerf dybt bevæget: "Det er meget lykkeligt for min søn, hr. greve, at han har Dem til ven, og jeg takker Gud derfor." – Og Mercédès opløftede sine smukke øjne mod himlen med en så uendelig taknemmelighed, at greven troede, han så to tårer sitre i dem.

De Morcerf nærmede sig hende.

"Madame," sagde han, "jeg har allerede undskyldt mig hos greven, fordi jeg er nødt til at forlade ham, og jeg beder om at måtte forny min undskyldning. Mødet begyndte klokken to, klokken er allerede tre, og jeg skal tale."

"Gå, min ven, jeg skal bestræbe mig for at få vor gæst til at glemme, at De er fraværende," sagde grevinden i samme venlige tone. "Hr. greve," vedblev hun, idet hun vendte sig til Monte Cristo, "De gør os vel den fornøjelse at tilbringe dagen hos os?"

"Jeg takker Dem frue, og er Dem meget forbunden for Deres tilbud, men jeg er i morges stået af min rejsevogn uden for Deres port. Hvorledes jeg er blevet indlogeret i Paris, ved jeg ikke, jeg ved næppe engang, hvor jeg bor."

"Så vil vi en anden gang få den fornøjelse, ikke sandt? Det lover De os?" spurgte grevinden.

Monte Cristo bukkede uden at svare.

"Så vil jeg ikke holde Dem tilbage," sagde grevinden, "for jeg vil ikke, at min erkendtlighed bliver Dem besværlig."

"Kære greve," sagde Albert, "hvis De tillader det, vil jeg søge her i Paris at gengælde Dem Deres venlighed i Rom og overlade Dem min vogn til afbenyttelse, så længe til De har fået tid til at skaffe Deres egen."

"Jeg takker Dem tusind gange for Deres elskværdighed, men jeg formoder, at Bertuccio har anvendt de timer, han har haft, så vel, at jeg vil finde min egen vogn forspændt ved porten."

Albert var vant til grevens indfald, og han undrede sig ikke mere over noget, men han ville blot selv se, hvorledes hans befalinger var blevet udført. Han ledsagede ham derfor til porten af hotellet.

Monte Cristo havde ikke taget fejl, så snart han havde sat foden i grev Morcerfs forgemak, var en tjener, den samme som i Rom havde bragt de to unge mennesker grevens kort og meldt om hans besøg, ilet bort, og han fandt nu virkelig, vognen ventende på sig. Det var en fornem landauer, forfærdiget hos Keller, og et spand heste, for hvilket Drake, hvad alle Paris' modeherrer vidste, endnu dagen i forvejen havde afslået atten tusind francs.

"Min herre," sagde greven til Albert, "jeg foreslår Dem ikke at tage med, da jeg kun kan vise Dem et slet forsynet hus. Tilstå mig blot en dag og tillad mig så at indbyde Dem. Så vil jeg være mere vis på, at jeg ikke synder mod gæstfrihedens love."

"Hvis De forlanger en dag, hr. greve, er jeg rolig. Det vil da ikke være et hus, De viser mig, men et palads. De må bestemt have en eller anden ånd, der går Dem til hånde."

Greven sprang ind i vognen og kørte bort i galop.

Da Albert igen trådte ind til sin moder, fandt han hende i hendes kabinet, siddende i en stor lænestol. Da det var temmelig mørkt, kunne Albert ikke se grevindens ansigt, men det forekom ham, at hendes stemme var forandret. Han kunne også blandt duften af roser og heliotroper fornemme de stærke spor af lugtesalt og vineddike.

"Er De syg, moder?" råbte han, idet han trådte ind. "Har De haft ondt, mens jeg var borte?"

"Jeg – nej, vist ikke, Albert. Men du ved jo, at disse roser og orangeblomster udvikler en stærk lugt, som jeg ikke er vant til."

"Så må jeg hellere," svarede han, idet han rakte hånden ud efter klokken, "lade dem bære ud i forgemakket. De befinder Dem virkelig ikke vel, allerede da De trådte ind til os, var De meget bleg."

"Jeg var bleg, siger du, Albert?"

"Det var en bleghed, der klædte Dem overordentlig godt, men som ikke desto mindre satte både min fader og mig i skræk."

"Har din fader også talt til dig derom?" spurgte Mercédès ivrigt.

"Nej, moder. Men det var til Dem selv, han gjorde en bemærkning."

"Jeg erindrer det ikke," sagde grevinden.

En tjener trådte ind.

"Bær disse blomster ud i forgemakket," sagde vicomten, "grevinden kan ikke tåle lugten."

Tjeneren adlød.

Der opstod en temmelig lang tavshed, der varede, mens tjeneren bar blomsterne ud.

"Hvad er det egentlig for et navn, dette Monte Cristo?" spurgte grevinden, da tjeneren havde forladt værelset. "Er det et familienavn eller navnet på et gods eller blot en titel?"

"Jeg tror, det er en titel, moder. Greven har købt en ø i det toskanske arkipelag og gjort den til et stamgods. For resten gør han ingen fordring på at være af adelig herkomst, og han siger, at tilfældet har gjort ham til greve, skønt det er den almindelige mening i Rom, at greven er en meget stor mand."

"Han er en taktfuld og dannet mand," sagde grevinden, "i det mindste så vidt jeg har kunnet dømme om det i de korte øjeblikke, han tilbragte hos os."

"Han overgår den stolteste adel i Europa."

Grevinden grundede et øjeblik, derpå fortsatte hun: "Kære Albert, tror du, at greven virkelig er, hvad han synes at være?"

"Hvad han synes at være?"

"Du har selv i dette øjeblik sagt det: En stor mand."

"Jeg har sagt Dem, moder, at man anser ham for at være det."

"Men hvad mener du, Albert?"

"Jeg må tilstå, at jeg ikke har nogen grundet mening om ham. Jeg anser ham for en malteser."

"Jeg spørger dig ikke om, hvad landsmand han er, det er om hans person, jeg spørger dig."

"Om hans person! Det er en anden sag. Jeg har set så mange forunderlige ting hos ham, at jeg, hvis De vil, at jeg skal sige Dem, hvad jeg mener om ham, vil svare, at jeg betragter ham som en af lord Byrons mennesker, på hvem ulykken har sat sit stempel, en Manfred, en Lara, en Werner."

"Hvor gammel kan greven være?" spurgte Mercédès, idet hun tydeligt nok lagde stor vægt på dette spørgsmål.

"Han er vel mellem tredive og seksogtredive år, moder."

"Så ung? Det er umuligt," sagde Mercédès, idet hun på en gang besvarede det, Albert havde sagt, og sin egen tanke.

"Imidlertid er det dog sandt. Han har sagt mig det tre eller fire gange, og det ganske sikkert, uden at han havde i sinde at narre mig."

Grevinden sad hensunken i tanker.

"Og denne mand har fattet venskab for os, Albert?" sagde hun med en nervøs gysen.

"Jeg tror det, moder."

"Og du? Holder du også af ham?"

"Han tiltaler mig, efter hvad Franz d'Epinay siger. Han ville få mig til at anse ham for en mand, der var kommet tilbage fra de dødes rige." Grevinden gjorde en bevægelse, der røbede forfærdelse.

"Albert," sagde hun med dirrende stemme, "jeg har altid advaret dig mod nye bekendtskaber. Vær forsigtig, Albert."

"For at dette råd kunne gavne mig, måtte der også være grund til mistanke, kære moder. Hvad vil De, jeg skal være bange for?"

"Du har ret," sagde grevinden, "og min angst er kun tåbelighed, især da denne mand har frelst dit liv. Men sig mig engang, Albert, har din fader modtaget ham godt? Det er vigtigt, at vi viser os mere end høflige mod greven. De Morcerf har undertiden så meget at tænke på. Hans egne anliggender gør ham ofte gnaven, og han kunne uden at ville det -"

"Min fader har modtaget ham overordentlig vel, moder," afbrød den unge mand. "Ja, han syntes at føle sig overordentlig smigret ved to-tre komplimenter, greven gjorde ham, ret som

om han havde kendt ham i tredive år. De forlod også hinanden som de bedste venner, og de Morcerf ville endog tage ham med i Kammeret, for at han skulle høre hans tale."

3. Bertuccio

Imidlertid kom greven hjem. Det hus, Ali havde valgt, og som skulle tjene Monte Cristo til bolig i Paris, lå på højre side af Champs Elysées. En gruppe træer, der hævede sig midt i gården, skjulte en del af forsiden. På begge sider af denne gruppe strakte to alléer sig som to arme og førte vognene til en dobbelt trappe, der for enderne af hvert trin var smykket med porcelænsvaser med blomster. Kusken kørte ind, beskrev en halvcirkel uden at have formindsket sin fart, og gitterporten var allerede lukket, mens hjulene endnu raslede hen ad alleen.

På højre side af trappen standsede vognen, og to mænd viste sig ved vogndøren. Den ene var Ali, den anden hilste ydmygt og rakte greven sin arm for at hjælpe ham ud af vognen. "Tak, Bertuccio," sagde greven. "Notaren?"

"Han er i den lille sal, Deres Excellence," svarede Bertuccio.

"Visitkortene, som jeg bad Dem lade trykke, så snart De vidste nummeret på mit hus?"

"Det er allerede gjort, hr. greve. Det første kort blev bragt til Baron Danglars, Rue Chaussée-d'Antin nummer 7, som De havde befalet. De andre ligger på kaminen i Deres Excellences sovekammer."

"Godt!" Greven af Monte Cristo gik ind i den lille salon, hvortil Bertuccio viste ham vejen. Som hushovmesteren havde sagt, ventede notaren i den lille salon.

"Er De den notar, som har det landsted at sælge, jeg ønsker at købe?" spurgte greven af Monte Cristo.

"Ja," svarede notaren.

"Meget vel. Og hvor ligger det hus, jeg køber?" spurgte Monte Cristo skødesløst. Forretningsmanden betragtede Monte Cristo med forbavselse.

"Hvorledes?" sagde han. "Hr. greven ved ikke, hvor det hus er, De køber?"

"Nej, det ved jeg virkelig ikke," svarede greven af Monte Cristo. "Jeg har aldrig været i Paris. Det er første gang, jeg sætter foden på fransk grund."

"Det er en anden sag," svarede notaren. "Det hus, hr. greven har købt, ligger i Auteuil." Ved disse ord blegnede Bertuccio synligt.

"Og hvor ligger Auteuil?" spurgte greven.

"Et par skridt herfra, hr. greve," sagde notaren, "lidt uden for Passy midt i Boulogneskoven."

"Så nær herved?" sagde Monte Cristo. "Det er jo ikke på landet. Hvordan fanden har De kunnet vælge mig et sådant hus lige uden for portene af Paris, Bertuccio?"

"Jeg?" råbte hushovmesteren. "Jeg har sandelig ikke valgt det. Det er ikke mig, hr. greven gav det hverv! Hr. greven vil huske – erindre -"

"Ja, det er sandt," sagde Monte Cristo. "Ja, nu erindrer jeg det. Jeg læste tilbuddet i en avis."

"Det er endnu tidsnok," sagde Bertuccio ivrigt. "Og hvis Deres Excellence vil overlade det til mig at opsøge et landsted, vil jeg sikkert finde et bedre."

"Nej, vist ikke," svarede Monte Cristo. "Da jeg nu har dette, vil jeg beholde det."

"Og herren har ret," sagde notaren ivrigt. "Det er en herlig ejendom. Bække og lunde, en hyggelig bolig, skønt den i lang

tid ikke har været brugt."

"Det er altså en standsmæssig bolig," sagde Monte Cristo.

"Den er mere end det, hr. greve, den er prægtig."

"Altså kontrakten, hr. notar." Og han underskrev den i hast efter at have kastet et blik på det sted i dokumentet, hvor husets beliggenhed og sælgerens navn var anført. "Bertuccio," sagde han, "giv denne herre femoghalvtreds tusind francs." Hushovmesteren gik ud med usikre skridt og kom tilbage med en pakke pengesedler, som notaren talte.

"Rigtigt, hr. greve."

"Meget vel." Og Monte Cristo gav forretningsmanden et tegn med hovedet, der ville sige så meget som: "Jeg behøver Dem ikke mere, De kan gå."

"Men," vovede notaren at sige, "det forekommer mig, at hr. greven har taget fejl. Det er alt iberegnet kun halvtreds tusind francs."

"Og Deres honorar?"

"Er indbefattet i denne sum, hr. greve."

"Men er De ikke kommet hertil fra Auteuil?"

"Jo."

"Godt! Da må De også have betaling for Deres ulejlighed," sagde greven. Og han afskedigede ham med en håndbevægelse. Forretningsmanden gik baglæns ud og bukkede lige til jorden. Det var første gang, siden han var blevet sin egen mand, at han traf på en sådan klient.

"Vis herren vejen," sagde greven til Bertuccio. Hushovmesteren gik ud bag efter notaren. Næppe var greven alene, førend han trak en brevtaske med lås op af lommen, åbnede den med en lille nøgle, som han bar i et bånd om halsen,

og som aldrig forlod ham. Efter at have søgt et øjeblik fandt han et blad, hvorpå der stod nogle bemærkninger, sammenlignede dem med købekontrakten, der lå på bordet, og sagde efter at have grundet et øjeblik: "Auteuil, Rue de la Fontaine nummer 28, det er rigtigt. Skal jeg nu opnå en tilståelse, som bliver afpresset enten ved religiøs frygt eller ved fysisk angst? I øvrigt vil jeg vide alt om en time. Bertuccio!" råbte han, idet han slog på en klokke, der gav en skarp klang. "Bertuccio!" Hushovmesteren viste sig i døren.

"Bertuccio," sagde greven, "det er skade, at De aldrig har besøgt omegnen af Paris, for jeg vil endnu i aften tage hen for at bese min nye ejendom, og hvis De fulgte med mig, ville De kunne give mig nyttige underretninger."

"Til Auteuil?" råbte Bertuccio, hvis kobberfarve blev næsten bleggul. "Jeg følge med til Auteuil?"

"Hvad forunderligt skulle der være ved, at De tog med til Auteuil, om jeg må spørge? Når jeg bor i Auteuil, må De vel også være der, eftersom De tilhører min husstand?" Hushovmesteren gjorde heller ikke flere indvendinger, men gik med sin herre, der steg i vognen, idet han gav ham tegn til at følge med. Hushovmesteren satte sig ærbødigt på det forreste sæde.

4. Mordhuset i Auteuil

Monte Cristo havde bemærket, at Bertuccio, da han gik ned ad stentrappen, havde tegnet et korsikansk kors i luften med sin tommelfinger, han havde desuden mumlet en kort bøn, idet han tog plads i vognen. Efter tyve minutters forløb var man i Auteuil. Hushovmesterens bevægelse var bestandig tiltaget mere og mere. Idet de kørte ind i byen, begyndte Bertuccio, der havde trykket sig tilbage i et hjørne af vognen, nøje at betragte ethvert hus, de kom forbi. "Lad holde i Rue de la Fontaine nummer 28," sagde greven, idet han fæstede et ubarmhjertigt blik på hushovmesteren. Vognen holdt stille. Tjeneren sprang hen til døren og åbnede den.

"Bank på og meld mig," sagde greven. Bertuccio bankede på, porten gik op, og portneren viste sig. "Hvem er det?" spurgte han.

"Det er Deres nye herre," sagde tjeneren. Og han rakte portneren den billet, som notaren havde skrevet.

"Hvad hed Deres forrige herre?" spurgte Monte Cristo.

"Det var hr. markien af Saint-Meran, en gammel adelsmand," svarede portneren. "Bourbonernes tro tjener. Han havde kun en datter, som var gift med hr. de Villefort, der først var kongens prokurør i Nîmes og siden i Versailles."

"Tak! Tak!" sagde Monte Cristo, der af hushovmesterens forfærdelse forstod, at han ikke kunne strække denne streng længere uden at rive den itu. "Tak. Giv mig et lys, min gode mand."

"Skal jeg ledsage herren?"

"Nej, det behøves ikke, Bertuccio vil lyse for mig." Og Monte Cristo ledsagede sine ord med to guldstykker, der fremkaldte et udbrud af velsignelser.

"Så tag lyset, Bertuccio, og vis mig værelserne," sagde greven. Hushovmesteren adlød uden nogen protest, men det var let at se af den skælvende hånd, hvormed han holdt lygten, hvad det kostede ham at adlyde. Man gik gennem stueetagen, der var temmelig stor, og en første etage, der bestod af en salon, et badeværelse og to sovekamre. Fra et af disse kom man til en vindeltrappe, der førte ned til haven. Bertuccio drog et dybt suk og gik foran.

"Nu lidt rask, Bertuccio," sagde greven. Men den han talte til, var bedøvet, stum, tilintetgjort. Hans øjne søgte til alle sider, som ventede de at se sporene af en skrækkelig fortid.

"Nå!" vedblev greven.

"Nej, nej!" råbte Bertuccio, idet han satte lygten på en fremspringende kant af den indre mur. "Nej, herre, jeg går ikke længere. Det er umuligt."

"Hvad skal det sige?" lød Monte Cristos bydende stemme.

"Men De ser jo," råbte hushovmesteren, "at det ikke kan gå rigtigt til, at De har købt et hus i Paris og derefter et i Auteuil, og at dette hus netop skal være nummer 28 i Rue de la Fontaine. Hvorfor har jeg ikke sagt Dem alt det dernede, hr. greve! De ville sikkert ikke have forlangt, at jeg skulle gå med. Jeg havde håbet, at Deres hus skulle være et andet. Som om der ikke var andre villaer i Auteuil end netop mordhuset."

"Hvad?" sagde Monte Cristo, idet han pludselig blev stående. "Hvad var det for et hæsligt ord, De sagde? Kom, tag lygten og

lad os undersøge haven." Bertuccio tog lygten og adlød. Hushovmesteren ville gå til venstre. "Nej," sagde Monte Cristo.

"Hvorfor skulle vi gå gennem alleerne? Se, her er en smuk plæne. Gå lige frem." Bertuccio aftørrede sveden, der strømmede ned ad hans pande, men han adlød, skønt han vedblev at holde til venstre. Monte Cristo derimod holdt til højre, og da han var kommet til en gruppe træer, holdt han stille. Hushovmesteren kunne ikke holde det ud.

"Gå bort, herre," råbte han. "Gå dog for Guds skyld, De står lige på stedet."

"Hvilket sted?"

"På det sted, hvor han faldt."

"Hør nu, Bertuccio," sagde Monte Cristo leende, "fat Dem dog. Vi er ikke i Sarténe eller Corte. Dette er ikke en kirkegård, men en engelsk have."

"Herre, bliv ikke her! Bliv ikke her! Jeg beder Dem!"

"Jeg tror, De er blevet forrykt, Bertuccio," sagde greven. "Hvis det er tilfældet, så sig mig det, for så må jeg lade Dem indespærre i en dårekiste, før De afstedkommer en eller anden ulykke."

"Ak, Deres Excellence," sagde Bertuccio, idet han rystede på hovedet og foldede sine hænder, "nu er ulykken over mig!"

"Bertuccio," sagde greven, "jeg må sige, at De gebærder Dem, som om De var besat af en eller anden djævel eller en hemmelighed. Jeg vidste, De var korsikaner, jeg vidste, at De var indesluttet og altid grundede på en vendetta-historie. Jeg så gennem fingre med dette i Italien, fordi sådanne ting i Italien hører til dagens orden, men i Frankrig plejer man ikke at finde behag i mord, her er det politifolkene, der befatter sig med

sådanne ting, dommere, rettersteder." Bertuccio foldede sine hænder, og da han under disse forskellige bevægelser ikke slap lygten, oplyste denne hans forstyrrede ansigt. Monte Cristo betragtede ham et øjeblik, derpå sagde han med en stemme, der på ny fik alle den stakkels hushovmesters lemmer til at ryste: "Så havde abbed Busoni løjet for mig, da han efter sin rejse i Frankrig 1820 sendte mig Dem med et anbefalingsbrev, i hvilket han fremhævede Deres gode egenskaber. Nu vil jeg skrive til abbeden, jeg vil gøre ham ansvarlig for Dem, og jeg vil sikkert få at vide, hvordan det hænger sammen med hele denne mordsag."

"O, gør det ikke, Deres Excellence. Jeg har tjent Dem tro, ikke sandt," råbte Bertuccio fortvivlet. "Jeg har altid været en ærlig mand, jeg har endogså gjort så mange gode gerninger, som jeg kunne."

"Jeg siger ikke det modsatte," sagde greven, "men, for fanden, så sig mig dog, hvorfor De er i et sådant oprør? Det er et dårligt tegn, en god samvittighed får ikke kinderne til at blegne eller en mands lemmer til at skælve."

"Hr. greve," sagde Bertuccio nølende. "Har De ikke selv sagt mig, at abbed Busoni, som har hørt mit skriftemål i fængslet i Nîmes, havde underrettet Dem om, at jeg havde en svær synd på min samvittighed?"

"Jo, men da han sendte Dem til mig med den erklæring, at De ville være en fortræffelig hushovmester, troede jeg, at De havde stjålet, og at det var det hele, eller, da De er korsikaner, at De ikke havde kunnet modstå lysten til at bruge dolken."

"Ja, greve, således har det sig," råbte Bertuccio, idet han kastede sig på knæ for sin herre. "Ja, det var en hævn, det

sværger jeg Dem til. Ikke andet end en simpel hævn!"

"Jeg forstår det, men hvad jeg ikke begriber er, at det netop er dette hus, der har sat Dem i en sådan bevægelse."

"Herre, er det ikke meget naturligt," spurgte Bertuccio, "eftersom det er i dette hus, hævnen blev udført?"

"Hvad, i mit hus?"

"Dengang tilhørte det Dem endnu ikke," svarede Bertuccio naivt.

"Men hvem tilhørte det da? Portneren sagde, så vidt jeg erindrer, at det tilhørte markien af Saint-Meran. Hvad fanden havde De at hævne på markien af Saint-Meran?"

"Det var ikke ham, herre. Det var en anden."

"Det er et besynderligt træf," sagde Monte Cristo. "Nu må De samle Deres tanker og fortælle mig sandheden."

"Jeg har kun fortalt det en gang før, og det var til abbed Busoni. Sådanne ting," føjede Bertuccio til, idet han rystede på hovedet, "fortæller man kun under skriftemålets segl."

"Altså, min kære Bertuccio," sagde greven, "finder De det bedre, at jeg sender Dem tilbage til Deres skriftefader for at snakke med ham om Deres hemmelighed. For pokker! Jeg troede nok, at De var en smule korsikaner, en stor smugler og en meget flink hushovmester, men jeg ser, at De har endnu flere strenge på Deres bue. De har Deres afsked, Bertuccio."

"O, nådige herre! nådige herre!" råbte hushovmesteren, forskrækket over denne trussel. "Hvis der ikke er andet i vejen for, at jeg kan blive i Deres tjeneste, vil jeg gerne sige Dem alt, og hvis jeg da forlader Dem, vil det være for at gå til retterstedet."

"Det er en anden sag," sagde Monte Cristo. "Men hvis De lyver, så betænk Dem først, så er det bedre, at De slet ikke taler."

"Nej, nådige herre, jeg sværger Dem ved min sjæls frelse, at jeg vil sige Dem alt, for abbed Busoni selv har ikke vidst mere end halvdelen af min hemmelighed. Men først beder jeg Dem, herre, gå bort fra denne løn. Se, månen forsølver denne sky, og dér, således som De nu står, indsvøbt i kappen, der skjuler Deres skikkelse for mig, og som i så høj grad ligner hr. de Villeforts -"

"Hvordan?" råbte Monte Cristo. "Det var de Villefort?"

"Deres Excellence kender ham?"

"Forhen kongelig prokurør i Nîmes?"

"Ja!"

"Som havde ægtet en datter af markien af Saint-Meran?"

"Ja!"

"Og som blev anset for en retskaffen og streng embedsmand?"

"Ja, herre," råbte Bertuccio. "Denne mand med det udadlelige rygte – var en slyngel!"

"Snak!" sagde Monte Cristo. "Det er umuligt."

"Det er imidlertid, som jeg siger."

"Og De har virkelig beviser for det?" sagde Monte Cristo.

"Jeg har i det mindste haft dem."

"Og De har tabt dem, klodrian?"

"Ja, men ved at søge omhyggeligt kan de vel findes igen."

"Nu," sagde Monte Cristo, "så fortæl. Det begynder virkelig at interessere mig." Og greven gik, idet han nynnede en vise, hen til bænken og satte sig, mens Bertuccio fulgte efter ham og samlede sine tanker. Bertuccio blev stående foran ham.

5. Blodhævnen

"Jeg havde en broder," begyndte Bertuccio, "en ældre broder, som havde tjent under kejseren. Han var blevet løjtnant i et regiment, der blot bestod af korsikanere. Denne broder var min eneste ven. Vi havde mistet vore forældre, da jeg var fem år gammel, og han var atten. Han havde opdraget mig, som om jeg havde været hans søn. I året 1814 under Bourbonerne havde han giftet sig. Kejseren kom tilbage fra Elba, min broder tog straks tjeneste på ny, og da han var blevet let såret ved Waterloo, trak han sig med hæren tilbage bag Loire."

"Men det er jo de hundrede dages historie, som De fortæller mig, Bertuccio?" sagde greven.

"Undskyld mig, Deres Excellence, men disse enkelte omstændigheder er nødvendige, og De har lovet at være tålmodig."

"Bliv ved! Bliv ved! Jeg holder mit ord!"

"En dag modtog vi et brev fra min broder. Hvis jeg havde nogle penge, bad han mig om at sende dem til Nîmes til en værtshusholder af vort bekendtskab, med hvem jeg havde adskillige forbindelser."

"Smugleraffærer," svarede Monte Cristo.

"Jeg holdt meget af min broder, som jeg allerede har sagt Deres Excellence, derfor besluttede jeg, at jeg ikke ville sende ham penge, men selv bringe ham dem. Jeg ejede tusind francs. Jeg lod min svigerinde Assunta beholde de fem hundrede, tog de andre fem med mig og begav mig på vej til Nîmes. Jeg havde mit eget skib og havde fået en god fragt. Men da ladningen var om bord, blev vinden ugunstig, og det varede fire-fem dage,

inden vi kunne løbe ind i Rhône. Endelig lykkedes det os. Vi sejlede op til Aries, jeg lod skibet blive liggende mellem Bellegarde og Beaucaire og tog vejen til Nîmes."

"Og ankom dertil, ikke sandt?"

"Ja, min herre. Det var netop på den tid, da de frygtelige massemord i syden fandt sted. Da jeg kom til Nîmes, vadede man bogstavelig talt i blod. Ved hvert skridt traf man på lig! Mordere, der var organiseret i bander, myrdede, plyndrede og brændte. Jeg, der kun var en simpel, korsikansk fisker, havde ikke noget at frygte, tværtimod, på den tid var det netop vi smugleres gode tid, men min stakkels broder, der var kejserlig soldat og kom tilbage fra armeen ved Loire i uniform og med epauletter, havde alt at frygte. Jeg ilede til vor værtshusholder: mine anelser havde ikke skuffet mig, min broder var dagen før kommet til Nîmes og var blevet myrdet uden for dens dør, hos hvem han søgte gæstfrihed. Jeg gjorde alt, hvad der stod i min magt, for at finde morderne, men ingen vovede at sige mig deres navne, så bange var man for dem. Jeg tænkte da på den franske retfærdighed, som man havde fortalt mig så meget om, og begav mig til den kongelige prokurør."

"Og denne prokurør hed Villefort?" spurgte Monte Cristo. "Ja, Deres Excellence. Han var kommet fra Marseille, hvor han havde været fuldmægtig."

"De begav Dem altså til ham?" sagde Monte Cristo.

"Min herre," sagde jeg til ham, "min broder er i går blevet myrdet på gaden i Nîmes, jeg ved ikke af hvem, men det er Deres sag at vide det."

"Hvad var Deres broder?" spurgte den kongelige prokurør.

"Løjtnant i den korsikanske bataljon."

"Altså en af tronrøverens soldater?"

"Soldat i den franske armé."

"Nå," sagde han, "han har draget sværdet og er omkommet ved sværdet."

"De tager fejl, min herre, han er myrdet med en dolk."

"Hvad vil De, jeg skal gøre?" svarede embedsmanden.

"Jeg har jo sagt Dem det. Jeg vil, at De skal hævne ham."

"På hvem?"

"På hans mordere."

"Kender jeg dem da?"

"Lad dem opsøge."

"Til hvad nytte? Deres broder har vel haft en strid og er blevet dræbt i en duel."

"Min herre," svarede jeg. "Det er ikke for min egen skyld, jeg beder Dem, men min stakkels broder havde en kone. Hvis der hændte mig en ulykke, ville denne arme kone dø af sult, for det var udelukkende min broders arbejde, der underholdt hende. Skaf hende en lille pension af regeringen."

"Enhver revolution har sine katastrofer," svarede de Villefort. "Deres broder er blevet et offer for denne. Det er en ulykke, og regeringen skylder ikke Deres familie noget. Det, som er en meget naturlig reaktion, det er alt sammen gengældelsens lov."

"Hvad, min herre," råbte jeg. "Er det muligt, at De kan tale således, De, som er øvrighedsperson?"

"Alle korsikanere er på min ære gale," svarede de Villefort, "og de bilder sig ind, at deres landsmand er kejser. Gå Deres vej, og hvis De ikke vil gå, skal jeg lade Dem kaste på døren." Jeg nærmede mig til ham. "Godt!" sagde jeg med dæmpet stemme, "eftersom De kender korsikanerne så godt, må De også vide,

hvorledes de holder ord. De finder, at man har gjort vel i at myrde min broder, som var bonapartist, fordi De er royalist. Nuvel, jeg, som også er bonapartist, erklærer Dem herved vendetta! Tag Dem i agt så godt De kan, for den første gang vi befinder os ansigt til ansigt, er Deres sidste time slået." Og førend han havde genvundet sin fatning, åbnede jeg døren og flygtede."

"Ah!" sagde Monte Cristo. "De med Deres ærlige ansigt gør sådanne ting og det mod en kongelig prokurør, Bertuccio, fy!"

"Kort efter blev han forsat til Versailles; men som De ved, er der ingen afstand for en korsikaner, når han har svoret på at hævne sig. Fra nu af tilhørte jeg ikke mere mig selv. Jeg skulle beskytte og underholde min svigerinde. I tre måneder lurede jeg på de Villefort. I tre måneder gjorde han ikke et skridt, uden at mine blikke fulgte ham, hvorhen han gik. Endelig opdagede jeg, at han kom hemmeligt til Auteuil. Jeg fulgte ham derhen, og jeg så ham gå ind i dette hus, men i stedet for som alle andre at gå ind gennem den store port ud til gaden, kom han enten til hest eller til vogns, lod vognen eller hesten blive i gæstgivergården og listede sig ind gennem den lille dør, De ser der." Monte Cristo nikkede til tegn på, at han trods mørket virkelig kunne se den dør, som Bertuccio havde angivet. "Jeg behøvede ikke at opholde mig længere i Versailles. Jeg tog ophold i Auteuil og indhentede efterretninger. Huset tilhørte, som portneren har sagt Deres Excellence, hr. de Saint-Meran, de Villeforts svigerfader. De Saint-Meran boede i Marseille, følgelig var dette landsted ham til ingen nytte. Man sagde også, at han havde lejet det ud til en ung enke, som gik under navnet "baronessen". En aften, da jeg kiggede over muren, så jeg

virkelig en ung, smuk dame spadsere alene i haven. Da hun var temmelig tæt ved mig, kunne jeg trods mørket se hendes ansigtstræk. Jeg så, at det var en smuk, ung dame på atten-nitten år, høj og blond. Da hun var i morgenkjole og intet korset havde på, kunne jeg se, at hun var frugtsommelig, ja endog temmelig langt henne i svangerskabet. Nogle øjeblikke efter blev døren lukket op, en mand trådte ind, den unge dame løb ham i møde. De omfavnede hinanden, kyssede hinanden ømt og gik atter ind i huset. Denne mand var Villefort. Jeg sluttede mig til, at når han gik ud, især når han gik ud om natten, måtte han passere gennem haven i hele dens længde."

"Og," sagde greven, "har De siden erfaret denne dames navn?"

"Nej, Deres Excellence," svarede Bertuccio. "De vil forstå om lidt, at jeg ikke fik tid til at erfare det."

"Bliv ved."

"Tre dage efter hen mod klokken syv om aftenen så jeg en tjener til hest forlade huset. Han red i galop hen ad vejen til Sèvres. Jeg gættede på, at han red til Versailles, og jeg tog ikke fejl. Tre timer efter kom manden tilbage, dækket med støv. Han havde udrettet sit ærinde. Efter ti minutters forløb kom der en anden mand til fods, indsvøbt i en kappe. Han åbnede den lille dør til haven og lukkede den efter sig. Jeg gik hurtigt ned. Skønt jeg ikke havde set Villeforts ansigt, genkendte jeg ham dog på mit hjertes banken. Jeg gik over gaden og nåede en afviser tæt ved havemuren, hvorfra jeg den forrige gang havde set ind i haven. Denne gang lod jeg mig ikke nøje med at se derind. Jeg trak min kniv op af lommen, undersøgte, om den var skarp nok, og klatrede over muren. Jeg skjulte mig under en trægruppe, som de Villefort måtte forbi. Næppe var jeg der, før jeg kunne

høre en stønnen. To timer gik, i hvilke jeg flere gange troede at høre den samme jamren. Klokken slog tolv. Da det sidste slag endnu tonede, så jeg et svagt skin oplyse vinduerne i den trappegang, hvor igennem vi før gik ned. Døren gik op, og manden i kappen trådte ud. Det skrækkelige øjeblik var kommet, men jeg havde i så lang tid forberedt mig på det, at jeg ikke følte den ringeste svaghed. Jeg tog min kniv frem, lukkede den op og holdt mig rede. Manden i kappen kom lige hen mod mig, men eftersom han kom nærmere på den åbne plads, troede jeg, at han holdt et våben i den højre hånd. Jeg blev bange, ikke for en kamp, men for at vendettaen skulle mislykkes for mig. Da han var nogle skridt fra mig, opdagede jeg, at det, jeg havde anset for et våben, ikke var andet end en spade. Jeg havde endnu ikke kunnet finde ud af, i hvilken hensigt de Villefort kom med en spade i hånden, da han standsede ved randen af trægruppen, kastede et blik rundt om sig og gav sig til at grave et hul i jorden. Jeg stod ubevægelig, åndeløs. Jeg ventede. Derpå faldt der mig en tanke ind, den blev bestyrket ved, at jeg så den kongelige prokurør tage en kasse, der omtrent var to fod lang og seks-otte tommer bred, frem af sin kappe. Jeg lod ham sætte kassen i hullet, som han atter fyldte, derpå trampede han på den friske jord for at udslette ethvert spor af sin natlige gerning. Jeg styrtede derpå over ham og stødte ham min kniv i brystet, idet jeg sagde: "Jeg er Giovanni Bertuccio! Din død skylder du min broder, din skat tilhører hans enke. Du ser, at min hævn er mere fuldkommen, end jeg havde håbet!" Jeg følte hans blod strømme varmt ud over min hånd og oversprøjte mit ansigt, men jeg var rasende. Dette blod afkølede mig. Jeg gravede æsken op igen, fyldte

hullet, for at man ikke skulle se, at jeg havde borttaget noget, kastede spaden over muren, styrtede ud ad døren, som jeg lukkede efter mig og tog nøglen med."

"Godt!" sagde Monte Cristo. "Altså, som jeg ser det, et lille rovmord!"

"Nej, Deres Excellence," svarede Bertuccio. "Det var en vendetta forenet med indkasseret skadeserstatning."

"Og det var vel en rund sum?"

"Det var ikke penge. Jeg løb ned til floden, jeg satte mig mellem buskene, og nysgerrig efter at vide, hvad der var i æsken, tog jeg låget af. I et stykke batist var der indsvøbt et nyfødt barn, dets purpurrøde ansigt, dets violette hænder tilkendegav, at det var blevet kvalt ved, at et bånd var snøret det om halsen, men da det endnu ikke var koldt, tog jeg i betænkning at kaste det i floden, der flød tæt forbi mig, og jeg troede virkelig efter et øjebliks forløb at føle en svag banken af dets hjerte, jeg løsnede båndet, der var bundet om halsen, og da jeg havde været sygevogter i hospitalet i Bastia, gjorde jeg, hvad en læge ville gøre i et sådant tilfælde, det vil sige, jeg blæste det dristigt vejr i lungerne, og efter en halv times voldsomme anstrengelser så jeg det ånde og hørte det udstøde et skrig. Jeg udstødte også et skrig, men et glædesskrig. "Gud forbander mig altså ikke," sagde jeg ved mig selv, "eftersom jeg giver en menneskelig skabning det liv, som jeg har berøvet en anden."

"Og hvad gjorde De med dette barn?" spurgte Monte Cristo. "Det var en besværlig byrde for et menneske, som var nødt til at flygte."

"Det faldt mig heller ikke et øjeblik ind at beholde det. Men jeg vidste, at der i Paris var et hospital, hvor man modtager

sådanne små skabninger. Idet jeg gik gennem barrieren, erklærede jeg, at jeg havde fundet dette barn på vejen og søgte at få de nødvendige oplysninger. Man sagde mig, at hospitalet lå i Rue de l'Enfer, og efter at jeg havde sørget for at skære det stykke batist, som barnet var indsvøbt i, midt over, således at et af de bogstaver, der mærkede tøjet, blev på det stykke, der var svøbt om barnet, mens jeg beholdt det stykke, hvorpå det andet var syet, lagde jeg min byrde i gangen, ringede på klokken og løb, så hurtigt jeg kunne. Fjorten dage efter var jeg tilbage i Bogliano og sagde til Assunta: "Vær trøstet, søster! Israel er død, men jeg har hævnet ham." Hun forlangte en forklaring over disse ord, og jeg fortalte hende alt, hvad der var foregået.

"Giovanni!" sagde hun til mig. "Du skulle have bragt mig barnet, vi ville have været det i de forældres sted, som det har mistet, vi ville have kaldt det Benedetto, og for en så god gernings skyld ville Gud virkelig have velsignet os."

Jeg svarede ikke, men gav hende halvparten af klædet, som jeg havde gemt for at kunne fordre barnet tilbage, når vi engang var blevet mere velstående."

"Og hvad var det for bogstaver, som det var mærket med?" spurgte Monte Cristo.

"Det var et H og et N med et friherreligt våben over."

"Jeg tror, Gud forlade mig, at De betjener Dem af heraldiske udtryk, Bertuccio! Hvor pokker har De studeret heraldik?"

"I Deres tjeneste, hr. greve, hvor man lærer alt."

"Bliv ved! Jeg er nysgerrig efter at vide to ting."

"Hvilke, hr. greve?"

"Hvad blev der af den lille dreng? Sagde De ikke, at det var en dreng, Bertuccio?"

"Nej, Deres Excellence, jeg erindrer ikke, at jeg har sagt det."

"Jeg troede, at jeg havde hørt det, jeg må have taget fejl."

"Nej, De har ikke taget fejl, for det var virkelig en lille dreng. Men Deres Excellence sagde, at De ønskede at vide to ting, hvad var den anden?"

"Den anden er den forbrydelse, som De var anklaget for, da De forlangte en skriftefader, og da abbed Busoni indfandt sig hos Dem i fængslet i Nîmes."

"Den fortælling vil måske blive meget lang, Excellence."

"Det gør ikke noget, klokken er ikke ti. De ved, at jeg ikke sover, og De har vel heller ingen lyst til at sove." Bertuccio bukkede og fortsatte sin fortælling: "Dels for at forjage de erindringer, der plagede mig, dels for at underholde den stakkels enke, lagde jeg mig med iver efter smuglerhåndteringen. Efter min broders mord på gaden i Nîmes havde jeg ikke villet vende tilbage til denne by. Følgen var, at den kromand, som vi stod i forbindelse med, kom til os, da han så, at vi ikke mere ville komme til ham, og indrettede et andet gæstgiversted på vejen fra Bellegarde til Beaucaire, der fik et skilt med Pont-du-Gard på. Vi havde også både i Bouc Aigues-Morte og Martigues et dusin oplagssteder, hvor vi skjulte vore varer, og hvor vi i nødstilfælde fandt et tilflugtssted mod gendarmerne og toldbetjentene. Mine strejftog blev mere og mere vidtløftige og mere og mere lønnende. Assunta var husholderske. Vor lille formue tiltog. En dag, da jeg drog bort på et sådant strejftog, sagde hun til mig: "Gå, og når du kommer tilbage, lover jeg dig en overraskelse." Det nyttede ikke, at jeg spurgte hende om, hvad hun mente. Hun ville ikke sige mig noget, og jeg rejste. Da jeg vendte tilbage igen, var det

første, jeg så på det mest iøjnefaldende sted i Assuntas værelse, en vugge og i vuggen et barn på syv-otte måneder. Den stakkels Assunta havde gættet alt, hun havde benyttet sig af min fraværelse, og da hun havde optegnet dag og time, da barnet var indlagt på hospitalet, havde hun taget det afskårne stykke batist og begivet sig på vej til Paris for at fordre barnet udleveret. Man havde ingen indvendinger gjort, men overgivet hende barnet. Hr. greve, jeg tilstår, at jeg blev ganske beklemt om hjertet ved at se den lille glut sove i vuggen, og at mine øjne stod fulde af tårer. "Assunta," sagde jeg, "du er virkelig en brav kone, og Forsynet vil belønne dig for dette."

"Dette," sagde Monte Cristo, "er mindre rigtigt end Deres filosofi."

"Deres Excellence," svarede Bertuccio, "De har fuldkommen ret, og det var dette barn, hvormed Gud straffede mig. Aldrig har en aldeles vanartet natur røbet sig så tidligt. Imidlertid kunne man ikke sige, at barnet blev slet opdraget, for min søster behandlede det, som om det havde været en fyrstesøn. Det var en dreng af et fortryllende udseende med dejlige blå øjne. Blot var hans hår rødt og gav hans ansigt et sært udtryk, der fremhævede hans levende blik og hans ondskabsfulde smil. Det barn, for hvis skyld min stakkels søster gik milevidt til den nærmeste by for at købe sukkergodt og de første frugter, lod orangerne fra Palma og sukkergodt fra Genua ligge for at klatre over naboens havegærde og stjæle kastanjer eller liste sig ind i hans forrådskammer for at rapse tørre æbler, skønt han kunne plukke så mange kastanjer og æbler, som han ville, i vor egen have. En dag, Benedetto kunne være fem-seks år gammel, beklagede vor nabo Wasilio, der efter vort lands skik hverken

låsede for sin pung eller sine kostbarheder, for som Deres Excellence ved, er der ingen tyve på Korsika, sig over, at der var forsvundet en louisd'or fra hans pung. Man troede, at han havde taget fejl, men han påstod, at han var vis i sin sag. Den dag havde Benedetto forladt huset om morgenen tidligt, og vi var meget urolige, da vi om aftenen så ham komme hjem, slæbende en stor abe med sig, som han sagde, at han havde fundet lænket til roden af et træ. "Man finder ingen aber i vore skove," sagde jeg til ham, "og især ingen aber med lænker på. Fortæl mig, hvordan du er kommet til denne." Benedetto blev ved sin løgn og uddybede den med omstændigheder, der gjorde hans indbildningskraft større ære end hans sandhedskærlighed. Jeg blev forbitret, han gav sig til at le, jeg truede ham, han tog et par skridt tilbage. "Du kan ikke slå mig," sagde han, "det har du ingen ret til. Du er ikke min fader." Ingen af os ved endnu, hvem der havde åbenbaret ham denne ulykkelige hemmelighed, som vi havde skjult så omhyggeligt, men hvordan det end var, dette svar, der ganske røbede drengens tænkemåde, gjorde mig næsten forfærdet, min arm, som jeg havde løftet i vejret, sank igen uden at røre den strafskyldige. Da han næppe var elleve år gammel, havde han valgt alle sine kammerater blandt drenge på atten og tyve år, de værste slyngler i Bastia og Corte, og politiet havde allerede advaret os om, at han lavede skælmsstykker, der fortjente et mere alvorligt navn.

Jeg blev bange. Enhver undersøgelse kunne have skrækkelige følger. Jeg var just nødt til at forlade Korsika i vigtige forretninger. Jeg overvejede længe. For at undgå en ulykke besluttede jeg at tage Benedetto med mig. Jeg tog derfor

Benedetto til side og stillede ham det forslag, at han ledsagede mig, idet jeg gjorde forslaget mere tiltrækkende med alle løfter, der kunne friste en dreng på tolv år. Han lod mig blive ved, til jeg var færdig, og da jeg havde endt, brast han i latter.

"Er De gal, onkel?" sagde han til mig (han kaldte mig onkel, når han var i godt lune). "Jeg skulle ombytte det liv, jeg fører, med det, som De fører? En god og fortræffelig lediggang med et liv fuldt af arbejde og farer? Tilbringe natten i kulde og dagen i hede? Skjule mig hvert øjeblik, udsætte mig for at blive skudt og alt dette for at tjene en smule penge? Jeg har så mange, som jeg vil have. Moder Assunta giver mig, når jeg beder hende. De ser altså, at jeg ville være en tosse, hvis jeg gik ind på Deres forslag."

Jeg var forbavset over den frækhed og dette ræsonnement. Benedetto gik bort for at lege med sine kammerater, og jeg så langt borte fra, at han henvendte sig til dem og pegede på mig, som om jeg var en tosse."

"Et herligt barn," mumlede Monte Cristo.

"Hvis det havde været min dreng," svarede Bertuccio, "hvis han havde været min søn eller min brodersøn, skulle jeg nok have ført ham med, for en god samvittighed gør stærk. Men den tanke at give mig til at slå et barn, hvis fader jeg havde myrdet, gjorde mig det umuligt at straffe ham. Jeg gav min søster, der i vore samtaler altid tog drengens parti, gode råd, og da hun tilstod mig, at hun ofte havde savnet betydelige summer, viste jeg hende et sted, hvor hun kunne skjule vor lille formue. Hvad mig angår, da var min beslutning fattet. Benedetto kunne læse, skrive og regne, for når det behagede ham at bestille noget, kunne han lære mere på en dag end de fleste andre på en hel uge. Jeg ville anbringe ham som skriver på et skib, der gjorde en

lang rejse, og uden at underrette ham om noget ville jeg lade ham gribe en morgen og bringe om bord. Således ville hele hans fremtid være afhængig af ham selv. Da jeg havde lagt denne plan, rejste jeg til Frankrig. Alle vore forretninger skulle denne gang afgøres i bugten ved Lyon, og disse forretninger blev mere og mere vanskelige, for vi var nået til året 1829. Roen var fuldkommen genoprettet, og følgelig var tjenesten på kysten blevet mere ordentlig og streng end nogen sinde før. Denne opsigt var for øjeblikket så meget omhyggeligere, som markedet i Beaucaire var begyndt.

I begyndelsen af vort togt mødte vi slet ingen forhindringer. Vi gik til ankers med vort skib, der havde dobbelt bund, i hvilken vi skjulte vore forbudne varer, midt mellem en mængde skibe, der lå på begge bredder af Rhône lige fra Aries til Beaucaire. Vi begyndte om natten at losse vore forbudne varer og at lade dem bringe til byen af folk, der stod i forbindelse med os eller med kromænd, hos hvem vi havde vore oplag. Enten nu vort sædvanlige held havde gjort os dristigere, eller vi var forrådt, nok er det, at vi en eftermiddag hen mod klokken fem, da vi havde sat os til at drikke et glas, så vor skibsdreng komme løbende ganske åndeløs. Han meldte os, at han havde set en flok toldbetjente marchere hen mod det sted, hvor vi befandt os. Det var just ikke antallet, der gjorde mig bange, for på denne tid snusede hele kompagnier omkring på bredden af Rhône, men det var den forsigtighed, flokken efter drengens forklaring brugte for ikke at blive set. I et øjeblik var vi på benene, men det var allerede for sent, vort skib var omringet. Blandt toldbetjentene mærkede jeg nogle gendarmer, og da jeg var lige så bange ved synet af dem, som jeg i almindelighed var tapper

overfor alle andre, lod jeg mig glide gennem en af stykportene og falde i floden, derpå svømmede jeg under vandet og trak kun vejret med lange mellemrum, så jeg uden at blive set slap bort. Jeg nåede kanalen, uden at der tilstødte mig noget. Det var ikke uden overlæg at jeg havde taget denne vej. Jeg har allerede fortalt Deres Excellence om en kromand fra Nîmes, som havde indrettet et lille gæstgiversted på vejen mellem Bellegarde og Beaucaire."

"Ja," sagde Monte Cristo, "det erindrer jeg fuldkommen. Denne værdige mand var, hvis jeg ikke tager fejl, i ledtog med Dem."

"Således var det," svarede Bertuccio, "men for seks eller syv år siden havde han afstået sit gæstgiveri til en mand, der før havde været skrædder i Marseille, og som havde ruineret sig. Det forstår sig, at de små forretninger, vi havde gjort med den første ejer, også blev udført med den anden. Det var følgelig hos denne mand, jeg havde gjort regning på at finde et tilflugtssted."

"Hvad hed han?" spurgte greven, der efterhånden begyndte at finde Bertuccios fortælling interessant.

"Han hed Gaspard Caderousse og var gift med et fruentimmer Carconte, det var en stakkels kone, der var angrebet af malaria. Hvad manden angik, da var han en stor og stærk karl på godt og vel fyrre år, som mere end én gang, når vi var i knibe, havde givet os prøver på åndsnærværelse og mod."

"De siger, at alt dette foregik i året -"

"1829, hr. greve."

"I hvilken måned?"

"I juni måned."

"I begyndelsen eller mod slutningen af den?"

"Det var den tredje om aftenen."

"Ah," sagde Monte Cristo, "den tredje juni 1829. Godt! Bliv ved!"

"Det var altså Caderousse, hos hvem jeg søgte et tilflugtssted, men da vi sædvanligvis ikke gik ind til ham gennem den dør, der vendte ud mod vejen, besluttede jeg ikke at afvige fra min gamle vane, men sprang over havegærdet og krøb mellem oliventræerne og de vilde figner, da jeg var bange for, at der var nogen rejsende hos Caderousse, hen til et skur, i hvilket jeg ofte havde tilbragt natten bedre end i den bedste seng. Dette skur var kun skilt fra stuen ved en bræddevæg, i hvilken der var anbragt huller, for at vi der igennem kunne iagttage det belejligste øjeblik til at underrette Caderousse om, at vi var i nærheden. Jeg ville, hvis Caderousse var alene, underrette ham om min ankomst. Jeg sneg mig altså ind i skuret, og det var min lykke, for i samme øjeblik vendte Caderousse tilbage med en fremmed. Jeg holdt mig stille og lyttede, ikke for at belure min værts hemmelighed, men fordi jeg ikke var i stand til andet, og i øvrigt var det samme hændt mere end ti gange. – Den mand, der fulgte med Caderousse, var tydelig nok en fremmed i det sydlige Frankrig. Det var en af de udenlandske handelsmænd, som kommer for at sælge juveler på markedet i Beaucaire, og som i den måned, dette marked varer, undertiden sælger varer for hundrede eller hundrede og halvtreds tusind francs. – Caderousse trådte først ind. Da han derpå så, at stuen som sædvanlig var tom og blot bevogtet af hans hund, kaldte han på sin kone.

"Hør engang, Carconte," sagde han, "den værdige præst har ikke bedraget os. Diamanten er ægte." Et glædesskrig lod sig høre, og næsten i samme øjeblik knagede trappen under trin, som sygdom og svaghed havde gjort tunge.

"Hvad er det, du siger?" spurgte konen så bleg som et lig.

"Jeg siger, at diamanten er ægte, og denne herre, der er en af de fornemste juvelerer i Paris, er villig til at give mig halvtreds tusind francs for den. Men han forlanger blot at være vis på, at diamanten virkelig tilhører os, at du skal fortælle ham, som jeg allerede har gjort, på hvilken vidunderlig måde den er kommet i vore hænder. Sæt Dem imidlertid ned, min herre. Da det er varmt, vil jeg hente Dem noget, De kan forfriske Dem med." – Juveleren betragtede med opmærksomhed det indre af værtshuset og de menneskers iøjnefaldende fattigdom, der ville sælge ham en diamant, som syntes at være taget af en fyrstes skatkiste.

"Fortæl mig, frue, hvad De ved," sagde han, da han uden tvivl ville benytte sig af mandens fraværelse, for at intet tegn af denne skulle have nogen indflydelse på konen.

"Ja, gerne," sagde konen med megen tungefærdighed, "det er en himlens velsignelse, som vi var langt fra at vente. De må nemlig vide, min herre, at min mand i årene 1814 og 1815 stod i venskabeligt forhold til en sømand, der hed Dantès. Den stakkels knøs, som Caderousse havde ganske og aldeles glemt, havde ikke glemt ham, men på sin dødsseng efterladt ham den diamant, De har set."

"Men hvordan var han blevet ejer af denne diamant?" spurgte juveleren. "Han havde den altså, før han kom i fængsel?"

"Nej," svarede konen, "men det lader til, at han i fængslet gjorde bekendtskab med en englænder, som var meget rig, og da hans sengekammerat blev meget syg, og Dantès passede ham, som om han havde været hans broder, efterlod englænderen, da han forlod fængslet, den stakkels Dantès, der, mindre lykkelig end han, døde i fangenskab, denne diamant, som han efterlod os og betroede til den værdige abbed, der i morges kom for at overlevere os den."

"Ja, det er nøjagtigt, hvad manden sagde," mumlede juveleren, "og historien kan naturligvis være sand, hvor usandsynlig den end må forekomme. Det er altså kun prisen, vi ikke er enige om."

"Hvordan? Ikke enige?" sagde Caderousse, der nu kom til. "Jeg troede, at De ville give mig, hvad jeg forlangte."

"Det vil sige," sagde juveleren, "at jeg har budt fyrre tusind francs."

"Fyrre tusind francs!" råbte Carconte, "vi sælger den virkelig ikke for den pris. Abbeden sagde, at den var halvtreds tusind francs værd, og det uden indfatningen."

"Hvad hed denne abbed?"

"Abbed Busoni," svarede konen.

"Han er altså en udlænding?"

"Italiener tror jeg, fra Mantua."

"Lad mig se diamanten," sagde juveleren, "undertiden dømmer man galt om sådanne sten ved det første syn." Caderousse trak et lille, sort chagrinetui op af lommen, åbnede det og rakte juveleren det. Ved synet af diamanten, der var så stor som en lille nød, funklede Carcontes øjne af begærlighed.

"Hvad tænkte De om alt det, da De lurede ved Deres kighul?" spurgte Monte Cristo. "Troede De på denne smukke fabel?"

"Ja, Deres Excellence. Jeg betragtede ikke Caderousse som et ondt menneske, og jeg troede ikke, han var i stand til at begå tyveri."

"Dette gør Deres hjerte mere ære end Deres forstand, Bertuccio. Har De kendt denne Edmond Dantès, som talen er om?"

"Nej, Deres Excellence. Jeg havde aldrig hørt tale om ham før da, og jeg har heller aldrig siden hørt tale om ham undtagen en gang af abbed Busoni selv, da jeg så ham i fængslet i Nîmes."

"Godt! Fortsæt!"

"Juveleren tog ringen af Caderousses hænder, trak en lille stålstift op af lommen tillige med to små vægtskåle af messing. Derpå bøjede han indfatningen tilbage, tog diamanten ud og vejede den omhyggeligt på vægtskålen.

"Jeg vil gå til femogfyrre tusind franc," sagde han, "men jeg giver ikke en sou mere, desuden har jeg ikke taget mere end denne sum med mig."

"Det er også ligegyldigt," sagde Caderousse, "jeg vil følge med tilbage til Beaucaire for at hente de andre fem tusind francs."

"Nej," sagde juveleren, idet han leverede Caderousse ringen og diamanten tilbage, "nej, den er ikke mere værd, og jeg fortryder allerede, at jeg har budt Dem denne sum, da der er en fejl ved stenen, som jeg ikke før lagde mærke til, men det er lige meget, et ord er et ord. Jeg har sagt femogfyrre tusind francs, og jeg vil stå ved det."

"Så sæt da i det mindste stenen i ringen," sagde Caderousse vranten.

"Det er kun rimeligt," svarede juveleren.

"Godt! Godt!" sagde Caderousse, idet han igen stak etuiet i lommen, "vi vil sælge den til en anden."

"Ja," svarede juveleren, "men en anden vil ikke være så let at komme tilrette med som jeg. En anden vil ikke lade sig nøje med den underretning, De har givet mig. Det er ikke naturligt, at en mand som De ejer en diamant til halvtreds tusind francs. Han vil underrette øvrigheden derom, så må man igen lede abbed Busoni op, og de abbeder, der forærer diamanter til to tusind louisd'orer bort, er temmelig sjældne. Retten vil blande sig i sagen, man vil sætte Dem fast, og hvis De siden bliver fundet uskyldig, og man sætter Dem på fri fod, efter at De har været arresteret i tre-fire måneder, er diamanten blevet borte på politikammeret, og man vil give Dem en uægte sten, der er tre francs værd, i stedet for den ægte, som er halvtreds tusind, ja måske femoghalvtreds tusind værd, men som man risikerer en del ved at købe."

Caderousse og hans kone vekslede et blik.

"Nej," sagde Caderousse, "vi er ikke så rige, at vi kan tåle at tabe femtusind francs."

"Som De vil," sagde juveleren, "imidlertid har jeg, som De ser, bragt rede penge med." – Og han tog en håndfuld guld op af lommen, som han lod glimre for kromandens griske øjne, mens han med den anden hånd trak en pakke banknoter frem.

Det var klart, at der opstod en heftig kamp i Caderousses indre. Det var tydeligt, at det lille læderetui, som han drejede frem og tilbage i hånden, ikke forekom ham at svare til den betydelige sum, der blændede hans øjne. – Han vendte sig til sin kone. "Hvad siger du?" spurgte han ganske sagte.

"Lad ham få den! Lad ham få den!" svarede hun. "Hvis han vender tilbage til Beaucaire uden diamanten, vil han angive os, og som han siger, hvem ved, om vi nogen sinde får fat på abbed Busoni."

"Nu, lad det så være," sagde Caderousse, "tag da diamanten for femogfyrre tusind francs, men min kone vil i købet have en guldkæde og et par skospænder af sølv."

Juveleren tog en lang æske, der indeholdt nogle prøver på de forlangte sager, op af lommen.

"Se der," sagde han, "jeg er ikke fedtet. Vælg selv." Konen valgte en guldkæde, som vel kunne være fem louisd'orer værd, og manden et par sølvspænder til henimod femten francs.

"Jeg håber ikke, De har noget at beklage Dem over," sagde juveleren.

"Abbeden sagde, at den var halvtreds tusind francs værd," mumlede Caderousse.

"Nu, så giv mig den da. Hvilket skrækkeligt menneske," føjede juveleren til, idet han tog diamanten, "jeg optæller femogfyrre tusind francs, det giver to tusind og fem hundrede francs i renter, det vil sige en formue, som jeg ville ønske, jeg ejede, og dog er han ikke fornøjet."

"Og de femogfyrre tusind francs," sagde Caderousse med en hæs stemme, "lad os se, hvor de er."

"Her," svarede juveleren.

Han talte femten tusind francs i guld og tredive tusind i banknoter.

"Vent mens jeg tænder lampen," sagde Caderousse, "det er ikke ret lyst, og man kan let tage fejl."

"Nå," sagde Carconte, "skønt De måske har berøvet os en halv snes tusind francs, vil De måske alligevel spise til aften hos os? De er velkommen!"

"Tak," sagde juveleren, "det er allerede sent, og jeg må tilbage til Beaucaire, ellers bliver min kone urolig."

Der hørtes et tordenskrald ledsaget af et så stærkt lyn, at det næsten udslettede skinnet af lampen.

"O," sagde Caderousse, "De vil dog ikke tage bort i et sådant vejr?"

"Jeg er ikke bange for torden," svarede juveleren.

"Men for røvere?" spurgte Carconte. "Vejen er aldrig ret sikker i markedstiden."

"Hvad røvere angår," svarede juveleren, "da har jeg noget for dem."

Og han trak et par små pistoler op af lommen, ladte lige til mundingen. "Se, det er hunde, der både gø'r og bider. De er beregnet til de to første, der har lyst til Deres diamant, Caderousse." – Caderousse og hans kone vekslede et misfornøjet blik. Det lod til, at de samtidig fik en skrækkelig tanke.

"Lykkelig rejse," sagde Caderousse.

"Tak," sagde juveleren. – Han tog sin stok og gik. I det øjeblik, da han åbnede døren, trængte der et sådant vindstød ind, at lampen nær var gået ud.

"Oho," sagde han, "et dejligt vejr, og jeg har to mil at gå."

"Bliv," sagde Caderousse, "De kan jo sove her."

"Ja, bliv," sagde Carconte med dirrende stemme, "vi skal nok sørge for Dem."

"Nej, jeg må gå til Beaucaire. Farvel."

Caderousse nærmede sig døren. "Man kan hverken se himmel eller jord," sagde juveleren, der allerede var udenfor. "Skal jeg gå til højre eller venstre?"

"Til højre," svarede Caderousse, "De kan ikke tage fejl. Der er træer på begge sider af vejen."

"Godt! Nu er jeg på vejen," svarede juveleren langt borte.

"Så luk dog døren," sagde Carconte, "jeg holder ikke af åbne døre, når det tordner."

"Og når der er penge i huset, ikke sandt?" svarede Caderousse, idet han drejede nøglen to gange om. Han trådte ind igen, gik hen til skabet, tog posen og brevtasken, og begge gav sig til at tælle guldet og banknoterne tredje gang. Jeg har aldrig før set et sådant udtryk som i disse to ansigter, hvis grådighed blev belyst af den usle lampe. Konen især var afskyelig. Hendes feberagtige skælven var fordoblet. Hendes blege ansigt var blevet gustengult; hendes øjne funklede.

"Hvorfor," spurgte hun med hæs stemme, "tilbød du ham nattely her?"

"Jo," svarede Caderousse skælvende, "for at han ikke skulle have den ulejlighed at vende tilbage til Beaucaire."

"Å," sagde konen med en mine, som det er umuligt at beskrive, "jeg tror, at det var af en anden grund."

"Kone! Kone!" råbte Caderousse. "Hvorfor har du sådanne tanker? Og når du har dem, hvorfor holder du dem da ikke for dig selv?"

"Caderousse," sagde Carconte efter et øjebliks tavshed, "du er ingen mand!"

"Hvorfor det?" spurgte Caderousse.

"Hvis du havde været en mand, ville han ikke have forladt dette hus."

"Kone!"

"Og aldrig være vendt tilbage til Beaucaire. Vejen slår en bugt, han er nødt til at følge vejen, mens der er en meget lettere sti langs med kanalen."

"Kone, du fortørner den gode Gud. Tys! Hør engang!"

Man hørte virkelig et frygteligt tordenskrald, mens på samme tid et blåligt skin oplyste værelset.

"Jesus!" råbte Carconte, idet hun korsede sig.

I samme øjeblik og midt i den tavshed, angsten i almindelighed fremkalder, hørte de, at der blev banket på døren.

Caderousse og hans kone gyste og så forfærdede på hinanden.

"Hvem dér?" råbte Caderousse, idet han stod op, skrabede guldet og pengesedlerne sammen i en dynge og dækkede dem med begge hænder.

"Det er mig," råbte en stemme.

"Hvem? Hvilken mig?"

"Juveleren Joannés, for pokker!" – Caderousse sank bleg og stønnende tilbage i sin stol. Men Carconte derimod gik med faste skridt til døren og åbnede den. "Så kom dog ind, hr. Joannés," sagde hun.

"Min tro," sagde juveleren, der var gennemblødt af regnen, "det synes, som om Satan selv sætter sig mod, at jeg vender tilbage til Beaucaire i aften. De mindste dårskaber er de bedste, min kære Caderousse. De har tilbudt mig et natteleje, og jeg kommer tilbage for at sove i Deres hus." – Caderousse

fremstammede nogle ord, idet han aftørrede sveden, der løb ham ned ad panden. – Carconte lukkede døren efter juveleren og drejede derpå nøglen to gange om.

6. Blodregnen

"Har De rejsende i Deres hus?" spurgte juveleren.

"Nej," svarede Caderousse, "vi har ingen gæster om natten. Vi er alt for nær ved byen, og der er ingen, der overnatter her."

"Jeg vil altså være Dem til megen ulejlighed?"

"Være os til ulejlighed? De, min herre?" sagde Carconte, "aldeles ikke, det forsikrer jeg Dem!"

"Lad os se! Hvor vil De lægge mig?"

"I kammeret ovenpå."

"Men er det ikke Deres eget sovekammer?"

"Det spiller ingen rolle, vi har endnu en seng i værelset ved siden af." Caderousse så forbavset på sin kone.

Juveleren nynnede en vise, idet han vendte ryggen mod en stabel brænde, som Carconte havde antændt i kaminen, for at hendes gæst kunne varme sig. Imidlertid satte hun de magre levninger af deres middagsmad på bordet, hvortil hun føjede to-tre friske æg.

"Vær så god," sagde Carconte, idet hun satte en flaske vin på bordet, "hvis De vil spise Deres aftensmad, er bordet dækket."

"Og De?" spurgte Joannés.

"Jeg spiser ikke til aften," sagde Caderousse.

"Vi spiste tidligt til middag," tilføjede Carconte i en hast.

"Jeg skal altså spise alene?" sagde juveleren.

"Vi vil betjene Dem," sagde Carconte med en imødekommenhed, der ikke klædte hende. Fra tid til anden tilkastede Caderousse hende et blik.

Uvejret blev ved.

"Hører De?" sagde Carconte. "De har min tro gjort klogt i at komme tilbage."

"Men hvis uvejret lægger sig, mens jeg spiser, vil jeg ikke desto mindre begive mig af sted igen."

"Det er sydvestenstorm, den vil vare ved til i morgen," sagde Caderousse og sukkede dybt.

"Min tro," sagde juveleren idet han satte sig til bords, "desto værre for dem, som er ude."

"Ja," svarede Carconte, "de vil tilbringe en slem nat." Juveleren begyndte at spise, og Carconte blev ved at vise ham al en omhyggelig værtindes opmærksomhed, hun, der ellers var så tvær og uvillig, viste sig nu som et mønster på høflighed. Hvis juveleren havde kendt hende før, ville en så stor forandring sikkert have sat ham i forbavselse og ikke undladt at vække hans mistanke.

Da måltidet var endt, gik Caderousse selv hen og lukkede døren op.

"Jeg tror, at uvejret er forbi," sagde han. – Men som for at vise ham, at han havde taget fejl, rystede et skrækkeligt tordenskrald i dette øjeblik hele huset, og et vindstød drev regnen ind og slukkede lampen.

Caderousse lukkede døren igen, hans kone tændte et lys ved den døende ild i kaminen. "Se der," sagde hun til juveleren, "De må være træt. Jeg har lagt rene lagener på sengen. Gå op og læg Dem og sov vel." Joannés opholdt sig endnu et øjeblik for at forsikre sig om, at uvejret ikke ville lægge sig, og da han havde overbevist sig om, at tordenen og regnen snarere var tiltaget, sagde han sin vært og værtinde god nat og gik op ad trappen. Han gik over det sted, hvor jeg befandt mig, og jeg hørte hvert

trappetrin knage under hans fødder. Carconte fulgte ham med et grådigt blik, mens Caderousse derimod vendte ham ryggen og ikke engang så til den side, hvor han var.

Alle disse omstændigheder, som jeg siden erindrede mig, var ikke påfaldende i det øjeblik, da de foregik, der var intet unaturligt i det, som forefaldt, og når jeg undtager historien med diamanten, der forekom mig en smule usandsynlig, syntes alt mig meget rimeligt.

Da jeg var meget træt og agtede at begive mig bort, så snart uvejret sagtnede en smule, besluttede jeg også at sove et par timer og at gå bort om natten.

Jeg hørte juveleren i værelset ovenover mig gøre anstalter til at tilbringe natten så behageligt som muligt. Snart knagede hans seng under ham, han havde lagt sig til hvile. – Jeg følte, at mine øjne lukkede sig mod min vilje, og da jeg ikke havde nogen mistanke, forsøgte jeg heller ikke at kæmpe mod søvnen. Jeg kiggede endnu en gang ind i køkkenet. Caderousse sad ved et temmelig langt bord på en af de træbænke, der i alle kroer på landet bruges i stedet for stole. Han vendte ryggen til mig og holdt begge hænderne for ansigtet.

Carconte betragtede ham i nogen tid, trak på skuldrene og satte sig lige overfor ham.

Endelig lukkede mine øjne sig, og jeg tabte al bevidsthed.

Jeg lå i min dybeste søvn, da jeg blev vækket af et pistolskud, hvorpå der fulgte et frygteligt skrig. Nogle vaklende skridt lød på kammergulvet oven over mig, og en tung masse faldt om på trappen lige over mit hoved.

Jeg var endnu ikke rigtig herre over mig selv. Jeg hørte en stønnen, derpå kvalte skrig som dem, der ledsager en kamp.

Et sidste skrig, der var hæsere end de andre, og som døde hen i en stønnen, vakte mig fuldkommen af min bedøvelse.

Jeg rejste mig på den ene arm, jeg åbnede øjnene, men jeg så intet i mørket. Jeg førte hånden til min pande, på hvilken det forekom mig, at der dryppede en varm regn fra loftet.

Den dybeste tavshed var fulgt på denne skrækkelige larm. Jeg hørte skridtene af et menneske, der gik over mig, hans trin fik trappen til at knage. Mennesket gik ned i det nederste værelse, nærmede sig skorstenen og tændte lys.

Dette menneske var Caderousse, hans ansigt var blegt og hans skjorte blodig.

Da lyset var tændt, gik han atter hurtigt op ad trappen, og jeg hørte på ny hans hastige og urolige trin.

Et øjeblik efter kom han ned igen, han holdt etuiet i hånden, undersøgte om diamanten virkelig var i det, og betænkte sig et øjeblik på, i hvilken af sine lommer han skulle lægge den, men da han formodentlig ikke anså sin lomme for sikker nok, indsvøbte han etuiet i et rødt tørklæde, som han bandt sig om halsen.

Derpå ilede han til skabet, tog brevtasken og posen med guldet, stak den første i sin bukselomme og den sidste i sin trøjelomme, tog to-tre skjorter, styrtede hen mod døren og forsvandt i mørket. Nu blev alt mig klart og tydeligt, jeg bebrejdede mig, hvad der var foregået, som om jeg selv havde været den skyldige. Det forekom mig, at jeg hørte en stønnen. Det var muligt, at den stakkels juveler ikke var død. Måske stod det i min magt at gøre en del af det onde godt igen. Jeg trykkede mine skuldre mod et af de brædder, der skilte det

skur, hvor jeg havde sovet, fra stuen; brædderne gav efter, og jeg befandt mig inde i huset.

Jeg ilede op ad trappen, et legeme spærrede mig vejen, det var Carcontes.

Det pistolskud, jeg havde hørt, var affyret på hende, kuglen var gået tværs gennem halsen, og foruden det dobbelte sår, hvoraf blodet strømmede, væltede der blod ud af munden. Hun var fuldkommen død.

Jeg skrævede over liget.

Kammeret var i den yderste uorden. To eller tre møbler var væltet. Lagenerne, ved hvilke den ulykkelige juveler havde klamret sig, var slæbt omkring på gulvet, han selv lå på jorden med hovedet støttet mod muren og svømmede i en søle af blod, der strømmede ud af tre sår, han havde fået i brystet.

I det fjerde stak en stor køkkenkniv, hvoraf man ikke kunne se andet end skaftet.

Jeg så på den anden pistol, som ikke var gået af. Krudtet var sandsynligvis blevet vådt.

Jeg nærmede mig til juveleren, han var virkelig ikke død. Ved den larm, jeg gjorde, men især ved gulvets rysten åbnede han sin øjne, fæstede dem et øjeblik på mig, som om han ville tale, og døde.

Dette grufulde syn havde næsten berøvet mig forstanden, fra det øjeblik af, da jeg ikke mere kunne hjælpe nogen, følte jeg blot trang til at flygte. Jeg styrtede ned ad trappen, idet jeg rev mig i håret og stønnede af forfærdelse.

I stuen nedenunder var der fem eller seks toldbetjente og to-tre gendarmer.

Man bemægtigede sig min person, jeg forsøgte ikke engang at gøre modstand, jeg var ikke mere herre over mine sanser. Jeg forsøgte på at tale, jeg udstødte nogle uartikulerede skrig.

Jeg så, at toldbetjentene og gendarmerne pegede på mig. Jeg betragtede mig selv, jeg var dækket med blod. Den varme regn, som jeg havde følt falde ned på mig fra loftet, var Carcontes blod.

Jeg pegede med fingeren på det sted, hvor jeg havde været skjult.

"Hvad vil han sige dermed?" spurgte en af gendarmerne.

En af toldbetjentene gik hen for at se efter.

"Han vil sige, at han er kommet der igennem," sagde denne.

Og han pegede på det hul, som jeg havde lavet.

Nu begreb jeg, at man anså mig for morderen. Jeg fik min stemme og mine kræfter igen, jeg rev mig løs fra de to mænd, som holdt mig, og råbte: "Det er ikke mig! Det er ikke mig!" To gendarmer sigtede på mig med deres karabiner. "Hvis du rører dig af stedet," sagde de, "er du dødsens."

"Men," råbte jeg, "jeg siger jer endnu engang, at det ikke er mig!"

"Du kan fortælle dommeren denne lille historie," svarede de, "imidlertid må du følge med os, og vi vil råde dig til, at du ingen modstand gør."

Det var heller ikke min hensigt. Jeg var bedøvet af skræk, man lagde håndjern på mig, man bandt mig til halen af en hest og førte mig til Nîmes.

Da jeg flygtede, var en toldbetjent fulgt efter mig, han havde tabt mit spor i nærheden af huset, havde fattet mistanke om, at jeg ville tilbringe natten der, han havde underrettet sine

kammerater, og de var kommet i rette tid til at høre pistolskuddet og gribe mig med sådanne beviser på skyld, at jeg indså, jeg ville have møje med at bevise min uskyldighed.

Der var også kun én ting, som jeg henholdt mig til. Min første begæring til den dommer, der skulle undersøge sagen, var, om han ville lede efter en vis abbed Busoni, der havde opholdt sig en kort tid i kroen ved Pont-du-Gard. Hvis Caderousse havde opfundet en historie, hvis denne abbed ikke var til, var jeg, med mindre Caderousse blev grebet og tilstod alt, fortabt.

To måneder gik, og i disse blev der, jeg må sige det til ære for min dommer, gjort alt muligt for at finde den, som jeg havde bedt ham om at lede efter. Jeg havde allerede tabt alt håb, Caderousse var ikke blevet fanget. Jeg så min dom i møde, da abbed Busoni den 8. september, det vil sige tre måneder og fem dage efter begivenheden, fremstillede sig ved fængslets dør og sagde, at han havde hørt, en fange ønskede at tale med ham. Han havde, sagde han, erfaret dette i Marseille og skyndte sig med at opfylde mit ønske. De kan forstå, med hvilken længsel jeg modtog ham, jeg fortalte ham alt det, som jeg havde været vidne til, jeg omtalte med angst historien om diamanten. Tværtimod min forventning var den sand fra begyndelsen til enden, tværtimod min forventning følte han sig overbevist om sandheden af det, jeg sagde. Da var det, at jeg henrevet af hans mildhed og hans kundskab om mit fædreland og dets sæder og skikke troede, at så barmhjertige læber alene kunne meddele mig tilgivelse for den eneste misgerning, jeg havde begået, og derfor fortalte jeg ham under skriftemåls segl eventyret i Auteuil med alle dets omstændigheder. Det, som jeg dermed

havde gjort af indre drift, fik samme udfald, som om jeg havde gjort det på beregning. Tilståelsen af dette første mord, som intet tvang mig til at tilstå, beviste ham, at jeg ikke havde begået det andet. Han bad mig fatte håb og lovede mig at gøre, hvad der stod i hans magt for at overbevise mine dommere om min uskyldighed.

Jeg blev overbevist om, at han virkelig havde beskæftiget sig med mig, da jeg så, at mit fængsel lidt efter lidt blev mildere, og da jeg erfarede, at man ikke ville dømme mig før næste retssession.

I dette mellemrum tillod forsynet, at Caderousse blev grebet udenlands og ført tilbage til Frankrig. Han tilstod alt, idet han kastede skylden på sin kone, der, som han sagde, havde ophidset ham til at begå misgerningen. Han blev dømt til slaveri på livstid, og jeg blev sat i frihed."

"Og derefter," sagde Monte Cristo, "indfandt De Dem hos mig med et brev fra abbed Busoni?"

"Ja, Deres Excellence. Det var tydeligt, at han interesserede sig for mig. "Deres håndtering som smugler vil styrte Dem i ulykke," sagde han, "når De kommer ud herfra, så forlad den."

"Men, fader," spurgte jeg, "hvorledes skal jeg kunne leve og underholde min stakkels søster?"

"Et af mine skriftebørn," svarede han, "har megen agtelse for mig og har pålagt mig at opsøge ham et menneske, som jeg fuldt ud kan stole på. Vil De være hos dette menneske, så vil jeg sende Dem til ham."

"O, min fader!" råbte jeg. "Hvilken godhed!"

"Men De må sværge mig til, at jeg aldrig skal komme til at fortryde det."

Jeg udstrakte min hånd for at aflægge eden.

"Det behøves ikke," sagde han. "Jeg kender og sætter pris på korsikanere, se, her er min anbefaling."

Og han skrev et par linjer, som jeg overleverede Dem, og ifølge hvilke Deres Excellence havde den godhed at tage mig i Deres tjeneste. Og nu tør jeg roligt spørge Deres Excellence, har De nogen sinde haft årsag til at beklage Dem over mig?"

"Nej," svarede greven, "og jeg tilstår med glæde, at De er en god tjener, Bertuccio, skønt De mangler tillid til mig."

"Jeg, hr. greve?"

"Ja, De! Hvordan kan det ellers være, at De har en søster og en adoptivsøn, og at De dog aldrig har talt om nogen af dem?"

"Ak, Deres Excellence, det er, fordi den del, som jeg har tilbage at fortælle, er den sørgeligste af mit liv. Jeg rejste til Korsika, jeg skyndte mig, som De vel kan tænke, for at se min stakkels søster igen og for at trøste hende, men da jeg kom til Rogliano, fandt jeg huset i sorg. Der havde været et meget sørgeligt optrin, som naboerne med gru erindrede. Min stakkels søster modstod ifølge mine råd Benedettos fordringer, da han hvert øjeblik ville have alle de penge, der var i huset. En morgen truede han hende og lod sig derefter ikke se den hele dag. Hun græd, for den kære Assunta havde en moders hjerte for den elendige slyngel. Aftenen kom. Hun ventede på ham uden at lægge sig til hvile. Da han klokken elleve kom tilbage med to af sine venner, der plejede at tage del i alle hans dårskaber, udstrakte hun sine arme mod ham, men knægtene bemægtigede sig hende, og en af dem, jeg gyser ved at sige det, at det var dette djævelske barn, råbte: "Lad os prøve at pine hende, hun må tilstå, hvor hun har sine penge."

Vor nabo, Wasilio, var netop i Bastia. Hans kone var alene hjemme. Ingen anden kunne se eller høre, hvad der foregik hos min søster. To af slynglerne holdt den stakkels Assunta, der ikke kunne tro på muligheden af en sådan forbrydelse, men smilede ad dem, der hurtigt blev hendes bødler. Den tredje lukkede vinduer og døre, derefter vendte han tilbage igen, og alle tre kvalte de skrig, som angsten afpressede hende, da hun så deres forberedelser. De holdt hendes fødder til ilden på arnestedet for at tvinge hende til at tilstå, hvor hun havde skjult vor lille skat, men under kampen antændte ilden hendes klæder, og de slap hende nu for ikke selv at blive brændt. Omgivet af luer løb hun til døren, men døren var lukket. Hun styrtede til vinduet, men vinduet var spærret. Nu hørte naboerne de skrækkelige skrig. Det var Assunta, der råbte om hjælp. Snart kvaltes hendes stemme, skrigene blev til stønnen, og da mo'r Wasilio den følgende dag efter en nat fuld af angst og gru vovede at gå ud af sit hus, lod hun øvrigheden åbne vor dør og fandt Assunta halvt brændt, men endnu åndende. Skabene var brudt op, pengene forsvundet. Hvad Benedetto angår, da havde han forladt Rogliano for aldrig mere at vende tilbage. Siden har jeg ikke set ham, ja ikke engang hørt tale om ham.

"Det var," vedblev Bertuccio, "efter at jeg havde fået den sørgelige efterretning, at jeg opsøgte Deres Excellence. Jeg havde ingen grund til at tale til Dem om Benedetto, eftersom han var forsvundet, eller om min søster, eftersom hun var død."

"Og hvad har De tænkt om denne begivenhed?" spurgte Monte Cristo.

"At den var en straf for den forbrydelse, jeg havde begået," svarede Bertuccio. "Å, disse Villefort'er var en forbandet slægt."

"Det tror jeg også," mumlede greven.

"Og nu," vedblev Bertuccio, "begriber Deres Excellence, at dette hus, som jeg ikke har set siden, og at denne have, hvori jeg så pludselig så mig hensat, måtte vække de mørke følelser i mig, hvortil De har villet vide oprindelsen, for jeg er ikke vis på, om Villefort ikke ligger der ved mine fødder i den grav, som han havde gravet for sit barn."

"Det er virkelig meget muligt," sagde Monte Cristo, idet han rejste sig, "skønt," føjede han til med dæmpet stemme, "den kongelige prokurør er ikke død. Abbed Busoni har gjort vel i at sende Dem til mig. De har også gjort ret i at fortælle mig Deres historie, for jeg har nu ingen onde tanker om Dem. Hvad nu denne Benedetto, der har fået et så upassende navn, angår, har De da aldrig forsøgt på at opspore ham? Har De aldrig søgt at få at vide, hvad der er blevet af ham?"

"Aldrig! Hvis jeg havde vidst, hvor han var, ville jeg have skyet ham som et uhyre. Nej, heldigvis har jeg aldrig hørt noget menneske tale om ham. Jeg håber, han er død."

"Håb ikke det, Bertuccio," sagde greven. "De onde dør ikke således, for Gud synes at tage dem under sin beskyttelse for at gøre dem til redskaber for sin hævn."

"Velan!" sagde Bertuccio. "Alt hvad jeg beder himlen om er blot, at jeg ikke må se ham mere. – Nu," vedblev hushovmesteren, "ved De alt, hr. greve. De er min dommer hernede, ligesom Gud vil være det deroppe. Vil De ikke sige mig nogle ord til trøst?"

"De har virkelig ret, og jeg kan sige Dem det, som abbed Busoni sagde til Dem: den, som De stødte ned, denne Villefort, fortjente straf for det, han havde gjort mod Dem, måske også

for andre ting. Hvis Benedetto lever, vil han, som jeg har sagt Dem, være et redskab for den guddommelige hævn og siden selv blive straffet. Hvad Dem selv angår, da har De i grunden kun en bebrejdelse at gøre Dem. Spørg Dem selv, hvorfor De, efter at De havde frelst dette barn fra døden, ikke gav det tilbage til dets moder? Deri består forbrydelsen, Bertuccio."

"Ja, herre, deri består forbrydelsen, den virkelige forbrydelse, for deri har jeg vist mig fej."

Og han skjulte sit ansigt i hænderne, mens Monte Cristo så nøje på ham.

Derpå sagde han efter et øjebliks tavshed, der blev endnu mere højtidelig på grund af tiden og stedet:

"For værdigt at ende denne samtale, der vil være den sidste om disse begivenheder, Bertuccio," sagde greven i en sørgmodig tone, som han ikke var vant til, "så husk mine ord, jeg har ofte hørt dem af abbed Busoni selv, for ethvert onde er der to midler: tiden og tavshed. Lad mig nu, Bertuccio, spadsere et øjeblik alene i denne have. Det er en pinlig følelse for Dem, men vil for mig næsten være en behagelig. Det vil forhøje værdien af denne ejendom til det dobbelte. Træerne, ser De, Bertuccio, behager kun, fordi de giver skygge, og skyggen selv behager kun, fordi den er fuld af drømmerier og syner. Jeg havde troet, at jeg havde købt en simpel have, omgivet af en almindelig mur, og pludselig er den blevet til en have fuld af spøgelser. Jeg har aldrig hørt sige, at de døde i seks tusind år har gjort så meget ondt, som de levende gør på en dag. Gå altså ind, Bertuccio, og sov vel. Hvis Deres skriftefader i Deres sidste stund er mindre eftergivende, end abbed Busoni var, så lad mig komme, hvis jeg endnu er i live, og jeg skal finde ord, der vil berolige Deres sjæl i

det øjeblik, da De er rede til at gøre den lange rejse til evigheden."

Bertuccio bukkede ærbødigt for greven og gik bort, idet han drog et dybt suk.

Monte Cristo blev alene og tog nogle skridt fremad.

"Her, nær ved denne platan," mumlede han, "var den grav, hvori barnet blev nedlagt. Der henne er den lille dør, gennem hvilken man trådte ind i haven, i den krog den skjulte trappe, der førte til sovekammeret. Jeg tror ikke, jeg behøver at optegne alt dette i min huskebog, for jeg har det alt sammen for mine øjne, rundt om mig og under mine fødder."

Og efter at han endnu engang var gået haven rundt, gik greven tilbage for at finde sin vogn. Bertuccio, der så, at han var dybt tankefuld, satte sig uden at sige noget, ved siden af kusken.

Vognen kørte tilbage til Paris.

Da greven havde nået sit hus på Champs Elysées, besøgte han endnu samme aften alle værelserne i det, som om han i mange år havde været fortrolig med dem. Uagtet han gik foran, åbnede han ikke en eneste gang en forkert dør, eller fulgte en gang eller en trappe, der førte til et andet værelse end det, han ville besøge. Ali ledsagede ham på denne natlige vandring. Greven gav Bertuccio ordrer. Derpå så han på sit ur og sagde til den opmærksomme nubier: "Klokken er halv tolv. Haydée må snart komme. Har man underrettet de franske tjenestepiger?"

Ali strakte sin hånd mod det værelse, der var bestemt for den skønne grækerinde, og hvis dør var skjult bag et forhæng. Man kunne undersøge hele huset uden at drømme om, at der var en salon og to andre beboede værelser i det.

Ali udstrakte som sagt sin hånd mod værelserne, betegnede tallet tre med fingrene, støttede derpå sit hoved på den flade hånd og lukkede øjnene, som om han sov. "Ah," sagde Monte Cristo, der var vant til dette sprog, "der er tre, som venter i soveværelset, ikke sandt?"

"Jo," svarede Ali, ved at nikke med hovedet.

"Den unge dame vil være udmattet," vedblev Monte Cristo, "og hun vil uden tvivl ønske at sove. Man må ikke lade hende tale, de franske kammerpiger skal blot hilse på deres unge herskerinde og så forføje sig bort. Du må sørge for, at den græske pige ikke har noget samkvem med de franske!"

Ali bukkede.

Snart efter hørte man, at der blev kaldt på portneren. Gitterporten gik op, en vogn rullede igennem og standsede ved trappen. Greven gik ned og rakte en ung dame, hvis hoved var dækket med et grønt, guldindvirket slør, hånden. Den unge dame tog den hånd, han rakte hende, kyssede den med et udtryk af kærlighed og ærbødighed, og der blev vekslet nogle ord i det velklingende sprog, den gamle Homer har lagt sine guder i munden.

Ali gik nu foran med et rosenrødt vokslys i hånden. Den unge dame, der ikke var nogen anden end den skønne grækerinde, som plejede at ledsage Monte Cristo i Italien, blev ført til sit værelse, og derpå begav Monte Cristo sig til det værelse, han havde forbeholdt sig selv.

Klokken halv et var alle lysene i huset slukkede, og man skulle have troet, at alle sov.

7. Den uindskrænkede bankkonto

Den følgende dag hen mod klokken to om eftermiddagen standsede en kaleche med to prægtige engelske heste for uden for Monte Cristos port. En mand klædt i en blå kjole, hvis vest, hvorover der hang en umådelig guldkæde, og nøddefarvede benklæder samt med sort og så langt hår, at det nåede ham næsten til øjenbrynene, så man kunne fristes til at tvivle på, at det var hans eget: kort sagt, en noget lapset mand på godt halvtreds år, men som gerne ville anses for kun at være fyrre, stak hovedet ud af karetdøren, på hvilken der var malet et adeligt våben, og sendte sin tjener for at spørge portneren, om greven af Monte Cristo var hjemme.

Imidlertid betragtede denne mand med en opmærksomhed, der næsten var uforskammet, det ydre af huset, det, som man kunne se af haven, og nogle tjenere, man kunne se gå og komme. Dette menneskes øjne var levende, men røbede snarere snuhed end ånd. Hans læber var tynde, så at de i stedet for at være fremstående trak sig ind i munden. Endelig bidrog de brede, fremstående kindben, et ufejlbarligt tegn på træskhed, den flade pande, det brede baghoved, der gik langt ud over de store øren, til at give dette menneskes ansigt et næsten frastødende udtryk, skønt han brillerede i mængdens øjne ved sine prægtige heste, den uhyre diamant og det røde bånd i hans kjole.

Tjeneren bankede på portnerens vinduer og spurgte: "Er det her, greven af Monte Cristo bor?"

"Ja, det er her," svarede portneren, "men -"

Han kastede et blik til Ali for at spørge ham til råds.

Ali gjorde en benægtende bevægelse.

"Men?" spurgte tjeneren.

"Men Hans Excellence er ikke at få i tale nu!" svarede portneren.

"Så er her min herres kort – baron Danglars. Vil De levere greven af Monte Cristo det og sige ham, at min herre vil have den ære at hilse på ham."

"Jeg taler ikke med Hans Excellence," svarede portneren "det ærinde må kammertjeneren udføre."

Tjeneren vendte tilbage til vognen.

"Nå?" spurgte Danglars.

Tjeneren bragte sin herre det svar, han havde fået af portneren.

"Oho!" sagde Danglars. "Denne herre er altså en prins, som man kalder Excellence, og der er ingen andre end hans kammertjener, der har ret til at henvende sig til ham? Men da han har anvisninger på mig, er det nødvendigt, at jeg ser ham, når han vil have penge."

Og Danglars kastede sig tilbage i sin vogn, idet han råbte til kusken, så man kunne høre det på den anden side af gaden: "Til deputeretkammeret!"

Bag et gardin i sit værelse havde Monte Cristo, der i tide var blevet advaret, set baronen og studeret hans ansigtstræk ved hjælp af en fortræffelig kikkert med ikke mindre opmærksomhed end den, hvormed Danglars havde undersøgt huset, haven og de liberiklædte tjenere.

"Det er vist," sagde han med en gebærde, der røbede afsky, og idet han atter skruede rørene af sin kikkert i dens elfenbensfoderal, "det er vist, at det er en hæslig karl. Ved det

første blik genkender man slangen på det flade hoved, gribben på den krumme pande og ådselørnen på det skarpe næb. Ali!" råbte han.

Ali kom.

"Kald på Bertuccio!" sagde Monte Cristo.

I samme øjeblik trådte Bertuccio ind.

"Deres Excellence har ladet mig kalde?" sagde hushovmesteren.

"Ja," sagde greven, "har De set de heste, der holdt uden for porten?"

"Ja, Deres Excellence, de er meget smukke."

"Hvoraf kommer det," sagde Monte Cristo, idet han rynkede panden, "at der, da jeg forlangte, at De skulle skaffe mig de to smukkeste heste i Paris, endnu findes to andre lige så smukke som mine, og at disse to ikke er kommet i min stald?"

"Hr. greve," sagde Bertuccio, "de heste, De taler om, var ikke til salg." Monte Cristo trak på skuldrene.

"De må vide," sagde han, "at alt i vore dage kan fås til købs, når man forstår at købe det."

"Danglars har givet seksten tusind francs for dem, hr. greve."

"Vel, så burde De have budt ham to og tredive tusind. Han er bankier, og en bankier griber enhver lejlighed til at fordoble sin kapital. I aften," sagde han, "har jeg et besøg at aflægge. Jeg ønsker, at disse to heste bliver spændt for min vogn med et smukt seletøj på." Bertuccio bukkede og gik. Derpå vendte greven sig til Ali.

"Gå. Når du kommer ned, så send mig kammertjeneren. – Baptistin," sagde greven, "De har været et år i min tjeneste, det er den prøvetid, jeg plejer at pålægge mine folk. Jeg er fornøjet

med Dem." Baptistin bukkede. "Nu må jeg også vide, om De er fornøjet med mig."

"O, hr. greve," sagde Baptistin.

"Hør mig til ende," vedblev greven. "De har femten hundrede francs om året, det vil sige lige så meget som en god, brav officer, der hver dag sætter sit liv i fare. De har et sådant bord, at mangen bureauchef, der har langt mere at bestille end De, ville ønske et lignende. Som tjener har De tjenere, der drager omsorg for Deres linned og andre sager. Foruden Deres løn af femten hundrede francs tjener De ved at gøre indkøb til mig omtrent andre femten hundrede francs om året."

"Deres Excellence!"

"Jeg beklager mig ikke derover, Baptistin. Det er fornuftigt. Imidlertid ønsker jeg, at det bliver herved. De vil ikke finde en tjeneste som den, Deres gode lykke har skænket Dem hos mig. Jeg slår aldrig mine folk, jeg banker dem aldrig, jeg bliver aldrig opbragt, jeg tilgiver altid en fejltagelse, aldrig en forsømmelse eller en forglemmelse. Mine befalinger er i almindelighed korte, men tydelige og bestemte. Jeg vil hellere gentage dem to, ja tre gange end se dem misforståede. Jeg er rig nok til at vide alt, hvad jeg vil vide, og jeg er meget nysgerrig. Hvis jeg altså fik at vide, at De enten havde talt ilde om mig eller udspioneret min vandel, ville De straks få Deres afsked. Jeg advarer aldrig mine tjenere mere end én gang. Lad dette tjene dem til advarsel. – Gå!" Baptistin bukkede og tog tre-fire skridt for at gå bort. "Hør engang," sagde greven, "jeg glemte at sige Dem, at jeg hvert år udsætter en vis sum for enhver af mine folk. De, som jeg afskediger, taber naturligvis denne sum, der bliver til fordel for dem, som bliver hos mig, og som har ret til den efter min død.

Se, nu har De været hos mig i et år, og der er lagt en grund til Deres formue." Denne tiltale, der skete i nærværelse af Ali, som stod ganske ubevægelig, fordi han ikke forstod et ord fransk, gjorde en virkning på Baptistin, som de vil begribe, der har beskæftiget sig lidt med den franske tjeners psykologi.

"Jeg skal søge ved alle lejligheder at rette mig efter Deres Excellences vilje," sagde han, "i øvrigt vil jeg søge at efterligne Ali."

"Nej, aldeles ikke," sagde greven. "Ali har mange fejl blandet med hans gode egenskaber. Tag derfor ikke ham til mønster, for Ali er en undtagelse. Han får ingen løn, han er ingen tjener, han er min slave, min hund. Hvis han handlede mod sin pligt, ville jeg ikke jage ham på døren, jeg ville dræbe ham." Baptistin gjorde store øjne. Og greven sagde de samme ord til Ali på arabisk, som han havde sagt til Baptistin på fransk. Ali hørte til, smilede, nærmede sig til sin herre, knælede ned og kyssede ærbødigt hans hånd. Dette lille tillæg til lektien drev Baptistins forbavselse til det højeste. Greven gav Baptistin et tegn til at gå og Ali et til at følge efter ham. De begav sig til grevens værelse, hvor de talte længe sammen. Klokken fem ringede greven tre gange på klokken. En gang var signalet for Ali, to gange for Baptistin og tre for Bertuccio. Hushovmesteren trådte ind. "Mine heste!" sagde Monte Cristo.

"De er for vognen, Deres Excellence!" svarede Bertuccio. Greven gik ned ad trappen og så de heste, han for nogle timer siden havde beundret for Danglars' vogn, spændt for sin. Idet han gik forbi dem, betragtede han dem et øjeblik.

"De er virkelig smukke," sagde han, "og De har gjort vel i at købe dem, det var blot en smule for sent."

"Deres Excellence," sagde Bertuccio, "det har kostet mig megen umage at få dem, og de er meget dyre."

"Gør prisen dem mindre smukke?" sagde greven, idet han trak på skuldrene.

"Hvis Deres Excellence er tilfreds," sagde Bertuccio, "er alt godt. Hvor kører Deres Excellence hen?"

"Til Chaussée-d'Antin, til hr. baron Danglars."

Denne samtale fandt sted på det øverste af trappen. Bertuccio gjorde et skridt for at gå ned ad det første trin.

"Vent!" sagde Monte Cristo, idet han holdt ham tilbage. "Jeg ønsker et landsted i nærheden af havet, i Normandiet for eksempel mellem le Havre og Boulogne. I denne ejendom må der være en lille havn eller bugt, hvor min yacht kan ligge, den stikker kun femten fod. Skibet må altid være rede til at stikke i søen, hvad øjeblik det skal være, dag eller nat, så snart jeg får i sinde at give signal til afrejsen. De må spørge Dem for hos alle kommissionærer og sagførere om en sådan ejendom. Så snart De har fået den opspurgt, må De rejse hen for at bese den, og hvis De er fornøjet med den, må De købe den i Deres navn. Yachten må jo nu være på rejse til Fecamp, ikke?"

"Jeg så den stikke i søen den aften, vi forlod Marseille."

"Og den lille yacht?"

"Har ordre til at blive i Martigues."

"Godt! De må fra tid til anden korrespondere med de to kaptajner, så de ikke falder i søvn."

"Og med hensyn til dampskibet?"

"Som er i Chalons?"

"Ja!"

"Den samme ordre som for de to sejlskibe."

"Godt!"

"Så snart denne ejendom er købt, må De have ny heste til afløsning på hver femte mil både på landevejen mod nord og syd."

"Deres Excellence kan stole på mig." Greven gjorde et tegn, der tilkendegav hans tilfredshed, gik ned ad trappen og sprang ind i vognen, der trukket af det prægtige spand først holdt stille uden for bankierens gård.

Danglars præsiderede i en jernbanekommission, da man kom for at melde ham greven af Monte Cristos besøg. Mødet var næsten til ende. Ved at høre grevens navn stod han op.

"Mine herrer," sagde han, idet han henvendte sig til sine kolleger, hvoraf de fleste var medlemmer af kamrene, "tilgiv mig, at jeg må forlade Dem, men grunden er den, at bankierfirmaet Thomson og French i Rom sender en vis greve af Monte Cristo til mig og åbner ham en uindskrænket bankkonto. Det er en ejendommelig spøg, som mine udenlandske korrespondenter ikke før har vovet at drive med mig. De forstår, mine herrer, at jeg er blevet nysgerrig. Jeg har i morges været hos denne foregivne greve. Hvis det var en virkelig greve, forstår De let, at han ikke kunne være så rig. Herren var ikke til at få i tale, hvad synes De? Hvad mener De om en slig hovmodig optræden? For resten forekommer det hus, der ligger på Champs-Elysées, og som tilhører ham, mig meget net. Men en ubegrænset kredit," vedblev Danglars, idet han smilede på sin hæslige måde, "nøder den bankier, hos hvem en sådan konto er åbnet, til at være meget forsigtig. Jeg længes altså meget efter at se dette menneske. Jeg tror, at man har drevet løjer med mig. Men de folk ved ikke, hvem de har at gøre med. Den ler bedst,

som ler sidst." Idet baronen sagde disse ord med eftertryk, forlod han selskabet og gik ind i en sal, med hvidt betræk på møblerne og rig forgyldning overalt, der var meget berømt i Rue Chaussée-d'Antin. Det var derind, man skulle føre den fremmede for straks at blænde ham. Greven stod og betragtede nogle kopier efter Albani og Fattoro, som man havde fået bankieren til at antage for originaler. Den støj, Danglars gjorde, idet han trådte ind, fik greven til at vende sig om. Danglars hilste med et nik og pegede på en forgyldt lænestol med hvidt silkebetræk. Greven satte sig. "Det er hr. Monte Cristo, jeg har den ære at tale med?"

"Og jeg har vel den ære at tale med hr. baron Danglars, ridder af æreslegionen, medlem af Deputeretkammeret?" sagde Monte Cristo. Monte Cristo gentog alle de titler, som han havde fundet på baronens kort.

"Undskyld, min herre," sagde baronen, "at jeg ikke har givet Dem de titler, under hvilke De er blevet meldt hos mig, men De ved, at vi lever under en folkerejsning, og at jeg er en af repræsentanterne for folkets interesser."

"Således," svarede Monte Cristo, "at De har beholdt den vane at lade Dem kalde baron, men glemt den at kalde andre greve."

"Jeg bryder mig ikke om det for min egen skyld," sagde Danglars, "man har gjort mig til baron og udnævnt mig til ridder af æreslegionen for nogle tjenester, som jeg har vist regeringen, men -"

"Men De har frasagt Dem Deres titler, som Montmorency og de la Fayette gjorde? Det er et smukt eksempel, De har fulgt, min herre!"

"Imidlertid har jeg ikke ganske og aldeles fulgt det," sagde Danglars en smule forlegen, "med hensyn til tjenestefolkene, da begriber De -"

"Ja vist, De lader Dem kalde nådige herre af Deres folk, min herre af bladskriverne og borger af Deres vælgere. Det er nuancer, der meget godt kan anvendes under en konstitutionel regering. Jeg forstår det virkelig meget godt." Danglars kneb læberne sammen, han så, at han ikke på dette område kunne måle sig med Monte Cristo, han forsøgte derfor at føre samtalen hen på et emne, han var mere kendt med.

"Hr. greve," sagde han med et buk, "jeg har fået et brev fra huset Thomson og French -"

"Det glæder mig, hr. baron! Tillad mig at titulere Dem, som Deres folk gør det. Det glæder mig, siger jeg, for jeg behøver således ikke at anbefale mig selv, hvilket altid falder noget besværligt. De har altså fået et brev?"

"Ja," svarede Danglars, "men jeg må tilstå, at jeg ikke fuldkommen har forstået meningen."

"Så?"

"Dette brev åbner greven af Monte Cristo en ubegrænset kredit på mit hus."

"Hvad dunkelt ser De deri?"

"Slet intet, min herre! Blot det ord *ubegrænset*."

"Er det da ikke et fransk ord?"

"Jo vist. Med hensyn til syntaksen har jeg slet intet derimod, men det samme er ikke tilfældet med hensyn til den betydning, jeg tør lægge i det."

"Er huset Thomson og French," spurgte Monte Cristo, "efter Deres mening ikke fuldkommen sikkert, hr. baron? For fanden!

Det ville være meget uheldigt, for jeg har en ret stor sum penge stående hos det."

"Det er fuldkommen sikkert," svarede Danglars med et næsten spottende smil, "men i pengeanliggender er betydningen af ordet *ubegrænset* så ubestemt -"

"Netop, min herre. Det er just det, jeg ville sige, men det ubestemte er det tvivlsomme, og når du tvivler, så lad være, siger en viis."

"Hvilket betyder, at hvis huset Thomson og French har lyst til at begå dårskaber, har huset Danglars ingen lyst til at følge dets eksempel."

"Hvorledes det, hr. greve?"

"De herrer Thomson og French gør deres forretninger uden at spørge om tal, men hr. Danglars har en grænse for sine, han er en klog mand, som han nylig sagde."

"Min herre!" svarede bankieren stolt. "Ingen har endnu talt pengene i min kasse."

"Altså," sagde Monte Cristo med kulde, "lader det til, at det er mig, der skal begynde."

"Hvem siger det?"

"De forklaringer, som De forlanger, og som gør, at det ser ud, som om De vil undslå Dem." Danglars bed sig i læberne, det var anden gang, han var blevet slået af denne mand, og denne gang på et felt, som var hans eget. Hans spottende høflighed var påtaget og grænsede til uforskammethed. Monte Cristo derimod smilede ganske naturligt. Han besad, når han ville det, en vis naivitet, der gav ham mange fordele.

"Min herre," sagde Danglars efter et øjebliks tavshed, "jeg vil forsøge på at gøre mig forståelig ved at bede Dem bestemme

den sum, De har i sinde at hæve hos mig."

"Men," svarede Monte Cristo, "når jeg har forlangt en uindskrænket kredit hos Dem, er det, fordi jeg ikke nøjagtig ved, hvilke summer jeg behøver." Bankieren troede, at det øjeblik var kommet, da han skulle få overtaget, og kastede sig tilbage i lænestolen med et hovmodigt smil.

"Hr. greve," sagde han, "vær ikke bange for at forlange. De kan være vis på, at huset Danglars' tal, hvor begrænsede de end er, dog altid er i stand til at tilfredsstille de største fordringer, om De så forlangte en million -"

"Hvad behager?" sagde Monte Cristo.

"Jeg siger en million!" gentog Danglars med den største uforskammethed.

"Hvad skulle jeg gøre med en million?" sagde greven. "Gode Gud! Hvis jeg ikke behøvede mere end en million, ville jeg ikke for en sådan bagatel have skaffet mig anvisning på Dem. En million! Jeg har altid en million i min brevtaske eller i mit rejsechatol." Og Monte Cristo tog to anvisninger på banken, hver på fem hundrede tusind francs, ud af den brevtaske, hvori han gemte sine visitkort. Dette slag gjorde sin virkning. Bankieren vaklede, og det sortnede for hans øjne. Han stirrede forvildet på Monte Cristo.

"Tilstå rent ud," sagde Monte Cristo, "at De har mistanke til huset Thomson og French! Min Gud, det er jo noget, der er ganske forklarligt. Jeg har forudset dette tilfælde, og skønt sådanne forretninger er mig ganske ukendte, har jeg dog taget mine forholdsregler. Her kan De se to andre breve af samme beskaffenhed som det, der er sendt Dem, det ene er fra huset Arestein og Eskeles i Wien til hr. baron Rothschild, det andet fra

huset Baring i London til hr. Lafitte. Sig blot et ord, min herre, og jeg vil ikke mere gøre Dem ulejlighed, men henvende mig til et af disse to huse." Det var forbi, Danglars var overvundet. Han åbnede med sitrende hænder brevet fra Tyskland og det fra London, som greven rakte ham, undersøgte underskrifterne med den pinligste opmærksomhed, der ville have været fornærmelig for Monte Cristo, hvis den ikke havde været en følge af den forvirring, bankieren var i.

"Det er tre underskrifter, der er mange millioner værd," sagde Danglars, idet han stod op som for at hylde guldets magt personificeret i det menneske, der stod foran ham. "Alt sammen uindskrænkede anvisninger på vore tre huse. Undskyld, hr. greve, men skønt man ophører med at være mistroisk, kan man dog vedblive at være forbavset."

"O, et firma som Deres kan ikke være forbavset over sådan noget," sagde Monte Cristo med al mulig høflighed. "De kan altså sende mig en rimelig sum penge, ikke sandt?"

"Tal, hr. greve, De behøver blot at befale!"

"Vel," svarede Monte Cristo, "da vi nu forstår hinanden – og jeg håber, vi forstår hinanden, ikke sandt?"

Danglars nikkede.

"Da vi nu forstår hinanden, og De ingen mistanke har, vil vi bestemme en sum for det første år, seks millioner for eksempel."

"Seks millioner?" sagde Danglars næsten kvalt.

"Hvis jeg behøver mere," vedblev Monte Cristo uanfægtet, "vil vi ansætte summen højere. Men jeg har ikke i sinde at blive mere end et år i Frankrig, og i dette år tror jeg ikke, jeg vil bruge mere end den sum. Vil De til en begyndelse sende mig fem

hundrede tusind francs i morgen. Jeg er hjemme ved middagstid, men hvis jeg ikke er hjemme, skal jeg give min hushovmester beviset for modtagelsen."

"Pengene skal være hos Dem i morgen formiddag klokken ti, hr. greve," svarede Danglars. "Vil De have guld, sedler eller sølv?"

"Halvparten i guld og halvparten i sedler." Og greven rejste sig. "Jeg må forklare Dem, hr. greve," sagde Danglars. "Jeg troede, at jeg havde underretning om alle de store formuer, der findes i Europa, og Deres, der synes mig meget betydelig, var mig dog aldeles ukendt. Er den ny?"

"Nej," svarede Monte Cristo, "den stammer tværtimod fra meget gamle tider, det var en familieskat, som det var forbudt at røre, og hvor de opdyngede renter bestandig har forøget kapitalen. Det tidspunkt, som testamentet havde bestemt, kom først for nogle år siden, og det er efter den tid, jeg gør brug af formuen, så Deres uvidenhed er meget naturlig. For resten vil De om nogen tid blive bedre underrettet!" Greven ledsagede disse ord med et af de blege smil, der havde indjaget Franz d'Epinay så megen skræk.

"Med Deres smag og levemåde," vedblev Danglars, "vil De vise en luksus her i hovedstaden, der vil knuse alle os andre stakkels, små millionærer. Imidlertid, da det forekommer mig, at De er en kender, beder jeg Dem om tilladelse til at vise Dem mit galleri, alt sammen gode ting, bevislig ægte, jeg holder slet ikke af de nyere."

"De har ret, for de har i almindelighed en stor fejl, den nemlig, at de endnu ikke har haft tid til at blive gamle."

"Må jeg vise Dem nogle statuer af Thorvaldsen, Bartholini og Canova, alle fremmede kunstnere? Som De ser, skatter jeg ikke

de franske kunstnere."

"De har ret til at være uretfærdig mod dem, min herre, for de er Deres landsmænd."

"Men alt det skal siden finde sted, når vi er blevet bedre kendte, for i dag vil jeg lade det bero ved at forestille Dem for baronesse Danglars. Undskyld min ilfærdighed, hr. greve. Men en klient som De udgør næsten en del af familien." Monte Cristo bukkede for at tilkendegive, at han modtog den ære, pengemanden ville vise ham. Danglars ringede, en tjener klædt i prunkende liberi, trådte ind. "Er baronessen hjemme?" spurgte Danglars.

"Ja, hr. baron!" svarede tjeneren.

"Og alene?"

"Nej, der er besøg hos Hendes Nåde."

"Det vil ikke være upassende at forestille Dem i andres nærværelse? Vil det vel, hr. greve? De rejser jo ikke inkognito?"

"Nej, hr. baron," sagde Monte Cristo med et lille smil, "dertil har jeg ingen ret."

"Hvem er hos baronessen? Hr. Debray?" spurgte Danglars med en troskyldighed, der fik Monte Cristo til at smile, da han allerede begyndte at se klart i bankierens temmelig åbenlyse hemmeligheder.

"Hr. Debray, ja, hr. baron," svarede tjeneren.

Danglars vendte sig til Monte Cristo og sagde: "Hr. Lucien Debray er en gammel ven af os, han er sekretær hos indenrigsministeren. Hvad min kone angår, da har hun gjort en mesalliance ved at ægte mig, for hun tilhører en meget gammel familie. Hun er født de Servières og var enke efter oberst, markis de Nargonne."

"Jeg har ikke den ære at kende hendes nåde, baronesse Danglars, men jeg har allerede truffet hr. Lucien Debray."

"Jaså!" sagde Danglars. "Hvor da?"

"Hos de Morcerf."

"De kender den lille vicomte?" sagde Danglars. -- "Vi traf hinanden i Rom i karnevalstiden."

"Nå således!" sagde Danglars. "Jeg har hørt tale om et forunderligt eventyr om banditter og røvere i ruinerne? Han blev på en vidunderlig måde befriet fra dem. Jeg tror, han har fortalt min kone og min datter noget derom, da han kom tilbage fra Italien."

"Hendes Nåde baronessen venter herrerne," sagde tjeneren, der igen trådte ind.

"Jeg går foran for at vise Dem vejen," sagde Danglars, idet han bukkede.

"Og jeg følger efter," sagde Monte Cristo.

8. Gråskimlerne

Madame Danglars, der endnu var en smuk dame trods sine seksogtredive år, sad ved sit klaver, et lille mesterstykke af indlagt arbejde, mens Lucien Debray sad ved et bord og bladede i et album. Lucien havde allerede før deres ankomst haft tid til at fortælle baronessen en hel del om greven. Madame Danglars' nysgerrighed, der var vakt dels ved de efterretninger, Morcerf for lang tid siden havde givet hende, dels ved det, Lucien nylig havde fortalt, var nu bragt på det højeste. Baronessen modtog hr. Danglars med et smil, noget der ikke var sædvanligt. Hvad greven angik, da fik han en meget ceremoniel, men tillige nådig hilsen. Lucien hilste greven som en bekendt, men Danglars med den største fortrolighed. "Fru baronesse," sagde Danglars, "tillad mig at forestille Dem greven af Monte Cristo, der er blevet henvist til mig af mine korrespondenter i Rom med de varmeste anbefalinger. Jeg har kun ét at sige om ham, som straks vil gøre ham til alle vore skønne damers yndling: Han er kommet til Paris i den hensigt at blive her et år og bruge seks millioner i dette år. Dette lover en række baller, dinéer, aftenselskaber, i hvilke jeg håber, hr. greven ikke vil glemme at lade os tage del, ligesom vi heller ikke vil glemme ham ved vore små fester." Skønt denne præsentation var fuld af plumpe lovtaler over en mand, som kom til Paris for at sætte en fyrstelig formue til, bevirkede den dog, at baronesse Danglars tilkastede greven et blik, der ikke manglede en vis interesse. "Hvornår er De ankommet, hr. greve?" spurgte hun.

"I går morges, nådige frue!"

"Og De kommer som sædvanlig fra verdens ende?"

"Denne gang kun fra Cadix, fru baronesse."

"De holder af heste, hr. greve?"

"Jeg har tilbragt en del af min tid i Østerlandene, nådige frue, og orientalerne agter, som De ved, kun to ting, deres hestes stamtavle og deres kvinders skønhed."

"Ah, hr. greve," sagde baronessen, "De skulle have været så galant at nævne kvinderne først."

"Der ser De, nådige frue, at jeg havde fuldkommen ret, da jeg nylig ønskede mig en lærer, der kunne underrette mig om de franske sæder og skikke." I dette øjeblik trådte baronessens kammerjomfru ind, nærmede sig sin frue og hviskede hende nogle ord i øret. Baronesse Danglars blegnede. "Umuligt!" sagde hun. "Det er fuldkommen sandt!" sagde kammerjomfruen.

"Hvad er umuligt, fru baronesse?" spurgte Danglars, der tydelig nok var meget urolig.

"Det, som min pige siger mig."

"Og hvad siger hun da?" spurgte Danglars.

"Hun siger, at da kusken ville spænde for min vogn, fandt han ikke hestene i stalden. Hvad skal det betyde, om jeg må spørge?"

"Madame," sagde Danglars, "hør mig!"

"Ja, jeg vil gerne høre Dem, for jeg er virkelig nysgerrig efter at vide, hvad De vil sige. Jeg vil lade disse herrer dømme os imellem. Jeg vil begynde med at sige dem, hvorledes det hænger sammen. Mine herrer!" vedblev baronessen. "Baron Danglars har ti heste i sin stald. Blandt disse ti heste er der to, som tilhører mig, de dejligste heste i Paris. De kender Dem, Debray, de gråskimlede. Nu i dette øjeblik, da madame de Villefort vil låne min vogn og jeg lover hende den til en skovtur i morgen, er

de to smukke heste ikke mere at finde. Danglars må have fundet, at der var nogle tusind francs at tjene og har uden videre solgt dem. Min Gud, hvilken hæslig race er ikke disse spekulanter!"

"Fru baronesse," svarede Danglars. "Hestene var alt for ustyrlige, de var næppe fire år gamle og gjorde Dem altid bange."

"De ved jo, at jeg i mere end en måned har haft den bedste kusk i Paris i min tjeneste, med mindre De har solgt ham tillige med hestene."

"Men, kære dog, jeg skal finde Dem et spand, der er lige så godt, ja endog smukkere, hvis det overhovedet er muligt, men det må være rolige heste, der ikke sætter Dem i en sådan skræk." Baronessen trak på skuldrene og tilkastede ham et blik fuldt af dyb foragt. Danglars lod, som om han ikke lagde mærke dertil, men vendte sig mod Monte Cristo. "I sandhed, det gør mig ondt, at jeg ikke før har kendt Dem, hr. greve," sagde han. "De anskaffer Dem vel heste?"

"Ja, sikkert," svarede Monte Cristo.

"Jeg ville have foreslået Dem disse. Tænk Dem, jeg har næsten givet dem bort, men som sagt, jeg ville skille mig af med dem. Det er heste, der kun passer for unge mennesker."

"Min herre," sagde greven, "jeg er Dem meget forbunden. Jeg har i morges købt nogle, der er gode nok og ikke alt for dyre. De er jo hestekender, hr. Debray, så vidt jeg ved. Se der!" Mens Debray nærmede sig vinduet, nærmede Danglars sig til sin kone.

"Forestil Dem, madame," sagde han ganske sagte til hende, "at man bød mig en helt ud overdreven betaling for disse heste.

Jeg ved ikke, hvad det er for en galning, der er i begreb med at ødelægge sig, men han sendte mig i morges sin hushovmester for at købe hestene, og jeg tjente seksten tusind francs på dem. Skænd derfor ikke. Jeg vil give Dem de fire tusind og Eugenie de to tusind."

Madame Danglars tilkastede sin mand et sønderknusende blik.

"Du store!" råbte Debray.

"Hvad er der?" spurgte baronessen.

"Hvis jeg ikke tager fejl, er det jo Deres heste, der er spændt for grevens vogn!"

"Mine gråskimler!" råbte baronesse Danglars og ilede hen til vinduet.

"Ja, det er virkelig dem!" sagde hun.

Danglars stod forbavset.

"Er det muligt?" råbte Monte Cristo med forstilt overraskelse.

"Det er utroligt!" mumlede Danglars. Baronessen hviskede Debray et par ord i øret, og denne nærmede sig derpå til Monte Cristo.

"Baronessen ønsker at vide, til hvilken pris baronen har solgt Dem hendes spand?"

"Det ved jeg virkelig ikke," sagde greven. "Det er en overraskelse, min hushovmester har beredt mig og – som har kostet mig tredive tusind francs, tror jeg." Debray gik og bragte baronessen svaret. Danglars var så bleg og forvirret, at greven virkelig lod, som om han havde medlidenhed med ham.

"Der ser De," sagde han, "hvor kvinder er utaknemmelige. Denne Deres kærlige omhu har ikke i mindste måde rørt baronessen. Men jeg burde ikke sige utaknemmelige – kvinder

er virkelig tåbelige. Men hvad skal man sige derom? Man elsker altid det, som skader. Derfor er det, kan De tro, kære baron, altid det nemmeste at lade dem følge deres eget hoved. Hvis det går galt, har de alene sig selv at takke for det."

Danglars svarede ikke, han indså, at der snart forestod en ubehagelig scene. Hendes nåde baronessens pande var betydelig rynket, og ligesom den olympiske Jupiter bebudede den en orkan. Debray, der mærkede, at uvejret trak op, undskyldte sig med forretninger og tog bort. Monte Cristo, der ikke ville forskertse den stilling, som han gjorde regning på at skaffe sig, ved at blive længere, hilste baronesse Danglars og gik, idet han overlod baronen til hans kones forbitrelse.

To timer efter modtog baronesse Danglars et fortryllende brev fra greven af Monte Cristo, i hvilket han erklærede, at han ikke ville begynde sin indtræden i den parisiske verden med at bringe en smuk dame til fortvivlelse, og derfor bad han hende om at tage mod hestene igen. De havde det samme seletøj, som hun havde set på dem, da han aflagde sit besøg, blot at greven havde ladet sy en diamant fast på hver side af de rosetter, de bar ved ørerne. Danglars fik også et brev. Greven bad ham undskylde hans østerlandske handlemåde. Samme aften rejste Monte Cristo til Auteuil ledsaget af Ali. Den følgende dag hen mod klokken tre ringede Monte Cristo en gang med klokken, og Ali trådte ind i hans værelse. "Ali," sagde greven, "du har ofte talt med mig om din behændighed i at kaste med lasso." Ali nikkede og brystede sig.

"Godt! Altså kan du standse en okse med din lasso?" Ali nikkede. "En tiger?" Ali gjorde det samme tegn. "En løve?" Ali gjorde en bevægelse, som om han kastede lassoen og

efterlignede en kvalt brølen. "Godt! Jeg forstår dig!" sagde Monte Cristo. "Du har været på løvejagt?" Ali nikkede stolt med hovedet. "Men kan du standse to løbske heste i deres fart?" Ali smilede. "Så hør mig," sagde Monte Cristo, "om kort tid vil der komme en vogn her forbi med to løbske heste for, det er de samme gråskimler, som jeg havde i går. Om de så kører dig ned, må du standse vognen her uden for min port." Ali gik ned på gaden og ridsede en linje tværs over stenbroen, derpå vendte han tilbage til greven, der havde fulgt ham med øjnene. Greven slog ham venligt på skulderen, det var den måde, hvorpå han plejede at takke Ali. Derpå gik Ali bort, tændte sin *chibouke* og stillede sig ved hjørnet af huset, mens Monte Cristo gik tilbage til sit værelse uden at bekymre sig videre om noget. Men hen mod klokken fem, det vil sige på den tid, da greven ventede vognen, kunne man mærke tegn til utålmodighed hos ham. Han gik frem og tilbage i et værelse, der vendte ud til gaden, stod undertiden stille og lyttede og nærmede sig fra tid til anden vinduet, gennem hvilket han så Ali puste røgskyer med en regelmæssighed, der viste, at nubieren fuldstændig hengav sig til denne vigtige beskæftigelse. Pludselig hørte man en raslen langt borte, den nærmede sig med lynets hurtighed, derpå så man en kaleche, hvis kusk forgæves søgte at holde hestene, der fo'r rasende af sted. I kalechen var der to unge damer og et barn på syv-otte år. De holdt hinanden omfavnede og var så forskrækkede, at de ikke engang havde kraft til at udstøde et skrig. En sten under et af hjulene eller et stykke træ havde været nok til at få vognen, der allerede knagede, til at gå helt itu. Den fo'r bestandig af sted midt på stenbroen, og på gaden hørte man anskrig fra dem, som så den komme.

Pludselig lægger Ali sin *chibouke*, trækker lassoen op af lommen, kaster den, slår den tre gange om den nærmeste hests forben og lader sig slæbe tre-fire skridt. Hesten snubler, falder, knækker vognstangen og forhindrer den anden hest i at fortsætte sin fart. Kusken benytter sig af denne standsning og springer af vognen, men Ali har allerede grebet den anden hest i hovedtøjet med sin jernhånd, og dyret, der vrinsker af smerte, lægger sig ved siden af sin kammerat. Til alt dette behøvedes der ikke mere tid, end kuglen behøver for at nå målet. Imidlertid havde en anden mand tid til ledsaget af nogle tjenere at styrte ud af huset lige overfor. I det øjeblik, da kusken åbner vogndøren, tager han damen ud af vognen, mens hun med den ene arm trykker sin næsten besvimede søn til sit bryst. Monte Cristo bærer dem begge to ind i sin stue og lægger dem på en sofa.

"Vær ikke bange, madame," sagde han, "De er frelst." Damen kom til sig selv igen, og i stedet for svar viste hun ham sin søn med et blik, der var mere veltalende end bønner. Barnet var endnu besvimet. "Ja, madame, jeg forstår Dem!" sagde greven, idet han nøje betragtede barnet. "Men vær kun rolig, han fejler ikke noget, det er blot skrækken, der har lammet ham."

"Åh!" råbte moderen. "Siger De ikke det blot for at berolige mig? Ser De, hvor bleg han er? Min søn! Mit barn! Eduard! Svar dog din moder! Send dog bud efter en læge. Min formue til den, der giver mig min søn igen!" Monte Cristo gjorde en bevægelse med hånden for at berolige den forskrækkede moder. Derpå åbnede han en kasse, tog en flaske af bøhmisk glas, som indeholdt en væske, der var rød som blod, op af den og lod en eneste dråbe falde på barnets læber. Skønt det vedblev at være blegt, åbnede det dog straks sine øjne. Ved dette syn var

moderens glæde næsten ubeskrivelig. "Hvor er jeg?" råbte hun. "Hvem skylder jeg en sådan lykke efter så stor en prøvelse?"

"De er, madame," svarede Monte Cristo, "hos en mand, der føler sig overordentlig lykkelig ved at kunne spare Dem for sorger."

"Forbandede nysgerrighed!" sagde damen. "Hele Paris talte om madame Danglars' prægtige heste, jeg var så tåbelig, at jeg ville prøve dem!"

"Hvorledes?" råbte Monte Cristo, idet han på beundringsværdig måde spillede den forundrede. "Er disse heste baronessens?"

"Ja, min herre! Kender De hende?"

"Madame Danglars? Jeg har den ære, og min glæde er dobbelt stor over at se Dem frelst fra den fare, som disse heste har udsat Dem for, for det er mig, som De egentlig burde give skylden for denne katastrofe. Jeg købte i går disse heste af baronen, men baronessen syntes at være så bedrøvet over, at hun skulle miste dem, at jeg sendte hende dem tilbage i går og bad hende modtage dem som en foræring."

"Men så er De altså greven af Monte Cristo, som Hermine talte til mig om?"

"Ja, madame," svarede greven.

"Jeg, hr. greve, er fru Heloise de Villefort." Greven hilste som en mand, for hvem man nævner et navn, der er ham aldeles ukendt.

"Hvor de Villefort vil være Dem taknemmelig," vedblev Heloise, "for han skylder Dem vort liv. De har gengivet ham både kone og barn. Havde Deres fortræffelige tjener ikke været, havde det kostet både mig og dette kære barn livet."

"Ak, madame! Jeg gyser endnu ved at tænke på den fare, De var udsat for."

"Jeg håber, De vil tillade mig at belønne dette ædelmodige menneske på en værdig måde?"

"Madame," svarede Monte Cristo, "jeg beder Dem, ødelæg ikke Ali ved lovtaler eller med belønninger. Jeg ønsker ikke, at han bliver vænnet dertil. Ali er min slave. Da han frelste Deres liv, tjente han mig, og det er hans pligt at tjene mig."

"Men han vovede sit liv!" sagde madame de Villefort, hvem denne herskertone på en besynderlig måde satte i forundring.

"Jeg har frelst hans liv," sagde Monte Cristo, "følgelig tilhører det mig."

I dette øjeblik trådte Ali ind.

"Eduard," sagde hun, "ser du denne gode tjener? Han har vist sig kæk og modig, for han har vovet sit liv for at standse de heste, der løb løbsk med vognen og nær havde knust den. Tak ham altså, for uden ham ville vi sandsynligvis i dette øjeblik have været døde begge to." Drengen spidsede læberne og vendte sig om med et blik fuldt af foragt.

"Han er alt for hæslig," sagde han. Greven smilede, som om barnet havde opfyldt en af hans forhåbninger, men madame de Villefort skændte på sin søn med et mådehold, der vist ikke ville have været efter Jean-Jacques Rousseaus smag, hvis den lille Eduard havde heddet Emile.

"Ser du," sagde greven på arabisk til Ali, "denne dame beder sin søn om at takke dig, fordi du har frelst dem begge to fra døden, og barnet svarer, at du er alt for styg." Ali drejede et øjeblik sit forstandige hoved, betragtede barnet, som det lod til,

uden noget udtryk, men en næsten usynlig bevægelse af hans næsebor sagde Monte Cristo, at araberen følte sig dybt såret.

"Min herre," sagde fru de Villefort, idet hun stod op for at gå, "er dette Deres sædvanlige bolig?"

"Nej, madame," svarede greven. "Jeg bor Champs-Elysées nummer 30. Men jeg ser, at De er fuldkommen vel igen, og at De ønsker at tage bort. Jeg vil give ordre til, at man skal spænde de samme heste for min vogn, og Ali, denne stygge mand," sagde han med et smil til barnet, "vil have den ære at køre Dem hjem, mens Deres kusk bliver her for at få kalechen sat i stand igen. Så snart dette er bragt i orden, skal to af mine heste straks bringe den tilbage til madame Danglars."

"Men," svarede fru de Villefort, "med de samme heste? Dem tør jeg aldrig vove at køre med."

"Nådige frue," sagde greven, "De vil få at se, at de under Alis hænder bliver så fromme som lam." Ali havde virkelig nærmet sig hestene, som man med megen møje havde fået på benene igen. I hånden holdt han en lille svamp, der var gennemtrukket med vellugtende eddike. Han gned hestenes næsebor og tindinger med den, aftørrede skummet og sveden, og næsten øjeblikkelig begyndte de at pruste og ryste over hele legemet i nogle minutter. Derpå spændte Ali omgivet af en skare, som den sønderslåede vogn og rygtet om denne begivenhed havde lokket hen til stedet, hestene for grevens kaleche, tog tømmen i hånden, satte sig på kuskesædet og var til alle tilskuernes forundring, da de havde set hestene fare af sted som en hvirvelvind, nødt til at bruge sin pisk med kraft for at få dem i gang, og endda kunne han ikke få de berømte gråskimler, der nu var sløve, matte, næsten som døde, til at gå uden i et så

usikkert og mat trav, at madame de Villefort brugte næsten to timer for at nå forstaden Saint Honoré, hvor hun boede.

Om aftenen var begivenheden i Auteuil genstand for alle samtaler. Albert fortalte sin moder den, Chateau-Renaud fortalte den i Jockeyklubben. Debray fortalte den i ministerens salon, Beauchamp viste greven den artighed at indrykke en artikel på en snes linjer i sit blad, der ophøjede den ædle fremmede til en helt i alle aristokratiske damers øjne.

Mangfoldige herrer og damer lod sig forestille for madame de Villefort for at have ret til at aflægge hende et besøg og af hendes egen mund høre omstændighederne ved dette dramatiske eventyr.

Hvad hr. de Villefort angår, da tog han, som Heloise havde sagt, til nummer 30 på Champs-Elysées.

9. Ideologier

Hvis greven af Monte Cristo havde levet længe i den parisiske verden, ville han have følt hele værdien af det skridt, hr. de Villefort gjorde. Yndet ved hoffet, enten så den regerende konge var af den ældre eller af den yngre linje, enten så den regerende minister var doktrinær, liberal eller konservativ, anset for dygtig af alle, ligesom man i almindelighed anser de folk for duelige, der aldrig har lidt noget politisk nederlag, hadet af mange, men i øvrigt beskyttet af nogle uden dog at være elsket, havde de Villefort en høj stjerne hos magthaverne. Hans salon, der var blevet genoplivet af en ung kone og en datter af første ægteskab, der næppe var atten år gammel, var ikke desto mindre en af de strenge saloner i Paris, hvor man iagttog traditionerne og dyrkede etikettens religion. En kold høflighed, en ubrødelig troskab mod regeringens grundsætning, en dyb foragt for teorier og teoretikere, et inderligt had til ideologerne, var kvintessensen af det huslige og offentlige liv, hr. de Villefort havde valgt.

Således var denne mand, hvis vogn holdt stille uden for greven af Monte Cristos port.

Kammertjeneren meldte hr. de Villefort i det øjeblik, da greven, bøjet over et stort kort, der lå på bordet, fulgte den vej, der fører fra St. Petersborg til Riga.

Den kongelige prokurør trådte ind med samme værdige og afmålte skridt, hvormed han trådte ind i retssalen. Det var den selv samme mand eller rettere sagt fortsættelsen af den samme mand, som vi før har set som fuldmægtig i Marseille. Fra spinkel var han blevet mager, fra bleg var han blevet gusten,

hans dybtliggende øjne var blevet hule, og hans guldbriller syntes nu at udgøre en del af hans ansigt. Når man undtager hans hvide krave, var resten af hans dragt fuldkommen sort, og denne triste farve blev kun brudt af det røde bånd, der gik næsten usynligt gennem hans knaphul, og som lignede en blodig linje, trukket med en pensel.

Hvor meget Monte Cristo end var herre over sig selv, betragtede han dog øvrighedspersonen, idet han besvarede hans hilsen, med en iøjnefaldende nysgerrighed. Og de Villefort, der sædvanligvis var mistroisk, var mere tilbøjelig til at betragte den ædle fremmede – således kaldte man Monte Cristo – som en lykkeridder, der var kommet for at søge en ny skueplads for sin virksomhed, eller som en forræder, der var flygtet bort fra sit forvisningssted, end som en prins eller sultan af Tusind og en Nat.

"Min herre," sagde Villefort i den affekterede tone, som øvrighedspersoner vænner sig til, når de holder taler, og som de ikke kan vænne sig fra i deres privatliv. "Den udmærkede tjeneste, De i går viste min kone og min søn, har gjort mig det til en kær pligt at bringe Dem min tak. Jeg kommer for at opfylde denne pligt og for at bevidne Dem min erkendtlighed." Og mens han sagde disse ord, havde hans strenge blik ikke tabt noget af sit sædvanlige overmod. De ord, han havde sagt, havde han udtalt med sin generalprokurørstemme og med sit ubøjelige stivsind i hals og skuldre, der fik hans smigrere til at sige, at han var en levende billedstøtte af loven.

"Min herre," svarede greven med en iskulde, "det gør mig lykkelig, at jeg har kunnet redde en moder og hendes søn, for man siger, at den moderlige følelse er den mægtigste og den

helligste af alle, og den lykke, der er blevet mig til del, fritager Dem fra at opfylde en pligt, hvis opfyldelse utvivlsomt burde smigre mig, for jeg ved, at de Villefort ikke er ødsel med sin gunst, som dog, hvor kostelig den end er, ikke opvejer den indre tilfredshed, jeg føler."

Villefort, der var forbavset over dette udfald, som han ikke havde ventet, skælvede som en soldat, der føler et hug, man bibringer ham trods den rustning, der dækker ham, og en foragtelig trækning på smilebåndet tilkendegav, at han ikke anså Monte Cristo for en høflig adelsmand.

Han så sig om for at finde noget, hvortil han kunne knytte den samtale, der var gået så håbløst i stå.

Han så det landkort, Monte Cristo havde betragtet, da han trådte ind, og vedblev:

"De beskæftiger Dem med geografien, min herre! Det er et rigt studium, især for Dem, der, som man forsikrer, har set lige så mange lande, som der findes afbildede i dette atlas."

"Ja," svarede greven, "jeg har villet studere menneskeslægtens fysiologi i store træk, ligesom De hver dag studerer undtagelserne. Jeg har troet, at det ville være mig lettere siden at gå ud fra det hele til de enkelte dele end at stige op fra de enkelte dele til det hele. Der er et algebraisk axiom, der siger, at man går frem fra det kendte til det ukendte, og ikke fra det ukendte til det kendte. Men sæt Dem, min herre." Og Monte Cristo pegede på en lænestol, som den kongelige prokurør selv måtte have den ulejlighed at trække frem, mens greven kun behøvede at sætte sig i den, på hvilken han knælede, da de Villefort trådte ind. Således sad greven nu, halvt vendt mod sin gæst, med ryggen mod vinduet og med albuen støttet på det

landkort, som var genstand for samtalen, en samtale, der ligesom hos Morcerf og Danglars tog en vending, der ganske passede til personerne, om just ikke til deres stilling.

"De filosoferer," sagde Villefort efter et øjebliks tavshed, under hvilken han igen havde samlet kræfter som en fægter, der træffer på en hård modstander. "Velan, min herre, hvis jeg ligesom De ikke havde noget at bestille, ville jeg på min ære søge en mindre kedsommelig beskæftigelse."

"Det er sandt," svarede Monte Cristo, "og mennesket er en hæslig larve for den, der studerer det under mikroskop, men jeg tror, De sagde, at jeg ikke har noget at bestille? Eller for at tale mere tydeligt, at det, De bestiller, virkelig fortjener at kaldes noget?"

Villeforts forbavselse blev fordoblet ved dette andet slag, der blev ført så direkte af hans forunderlige modstander. Det var længe siden, øvrighedspersonen havde hørt nogen sige ham et paradoks af en sådan styrke, eller for at tale mere nøjagtigt, det var første gang, han overhovedet hørte en sådan bemærkning.

Den kongelige prokurør begyndte at svare: "Min herre," sagde han, "De er fremmed, og De har jo, så vidt jeg ved, selv sagt, at De har tilbragt en del af deres liv i orienten. De ved altså ikke, hvor forsigtig den menneskelige retfærdighed, der i disse barbariske lande er så kort og summarisk, må gå frem hos os."

"Jo, min herre, jo! Det er de gamles *pede claudo*. Jeg ved alt dette, for det er især med retfærdigheden i de forskellige lande, jeg beskæftiger mig, det er proceduren i kriminalsager hos alle nationer, som jeg har sammenlignet med den naturlige retfærdighed. Jeg må sige, det er de rå nationers lov,

gengældelsesretten, som jeg endnu har fundet mest efter Guds vilje."

"Hvis denne lov var anerkendt," sagde den kongelige prokurør, "ville den gøre vore lovbøger en god del kortere og simplere, og embedsmændene ville da, som det nylig behagede Dem at sige, ikke have noget at gøre."

"Den tid vil måske komme engang," sagde Monte Cristo. "De ved, at de menneskelige opfindelser går fra det sammensatte til det enkle, og at det simple altid er det fuldkomne."

"Imidlertid," sagde øvrighedspersonen, "har vi vore lovbøger med deres modsigende artikler, taget fra de galliske sæder, de romerske love og de franske skikke, og De må tilstå, at kendskab til alle disse love ikke kan erhverves uden ved et langvarigt arbejde, og at man må studere i lang tid, før man erhverver sig denne kundskab, samt at man må besidde en god hukommelse for ikke at glemme alt dette, når man engang har lært det."

"Ja, af den mening er jeg også, min herre. Men alt, hvad De ved af den franske lovbog, ved jeg også, og jeg kender desuden alle andre nationers love. Englændernes, tyrkernes, japanernes, indernes kender jeg lige så godt som de franske, og jeg havde derfor ret i at sige, at De i sammenligning med alt, hvad jeg har arbejdet, har meget lidt at gøre, og at De i sammenligning med det, jeg har lært, endnu har såre meget at lære."

"Men i hvilken hensigt har De lært alt dette?" spurgte Villefort forbavset.

Monte Cristo smilede.

"Min herre," sagde han, "jeg ser, at De, hvor meget De end er kendt som en mand af overlegne åndsevner, dog betragter alle

ting fra bedsteborgernes almindeligste og mest materielle synspunkt, idet De begynder med mennesket og ender med mennesket, det vil sige fra det mest indskrænkede synspunkt, som det er tilladt den menneskelige forstand at vælge."

"Om forladelse," vedblev Villefort, "men De må undskylde mig, fordi jeg, da jeg fremstillede mig for Dem, ikke troede, at jeg skulle møde et menneske, hvis kundskaber og ånd så langt oversteg menneskenes sædvanlige kundskaber og menneskets sædvanlige ånd. Det er ikke skik hos os, der ulykkeligvis er fordærvede af civilisationen, at adelsmænd, der som De ejer en umådelig formue, i det mindste efter hvad man forsikrer, spilder deres tid på sociale spekulationer, filosofiske drømme, der i det højeste tjener til at trøste dem, som skæbnen har nægtet de jordiske goder."

"Kære," svarede greven, "er De da kommet i den høje stilling, hvor De befinder Dem, uden at have mødt undtagelser? Øver De aldrig Deres blik, som behøver finhed og sikkerhed, på at gætte, hvad det er for et menneske, dette blik falder på? Bør en embedsmand ikke være den, der bedst anvender lovene, og den mildeste udforsker af hjertets hemmeligheder, en sonde, der undersøger hjerterne, en prøvesten, der prøver guldet i enhver sjæl, som altid har mere eller mindre tilsætning?"

"Hr. greve," sagde Villefort, "De gør mig virkelig ganske forvirret, og jeg har aldrig hørt nogen tale således før."

"Det er, fordi De bestandig har været indesluttet i de almindeliges kreds, og De aldrig har vovet at hæve Dem til de højeste sfærer."

"Og De antager, at der er sådanne sfærer til, og at usædvanlige og usynlige væsener færdes blandt os?"

"Hvorfor ikke? Ser De måske den luft, De indånder, og uden hvilken De ikke kan leve?"

"Vi ser altså ikke de væsener, De taler om?"

"Jo, De ser dem, når Gud tillader, at de antager jordiske former. De rører ved dem, De taler med dem, og De svarer dem."

"Jaså!" sagde Villefort med et smil. "Jeg tilstår, at jeg gerne ville være underrettet om, når et af disse væsener befinder sig i min nærhed."

"Deres ønske er blevet opfyldt; for De er nylig blevet underrettet derom, og jeg advarer Dem endnu en gang."

"Altså er De selv -"

"Et af disse usædvanlige væsener – ja, min herre! Og jeg tror, at intet menneske lige til denne dag har befundet sig i en sådan stilling som jeg. Kongerigerne er begrænsede, enten af bjerge eller af floder, enten ved en forandring af sæder eller ved et eller andet sprog. Mit rige er så stort som verden, for jeg er hverken italiener eller franskmand, hindu eller amerikaner eller spanier, jeg er kosmopolit. Intet land kan sige, at det har set mig fødes. Gud alene ved, hvilket land der skal se mig dø. Jeg antager alle skikke. Jeg taler alle sprog, De tror jeg er franskmand, ikke sandt, for jeg taler fransk med samme lethed, ja endog lige så korrekt som De? Velan! Ali, min nubier, tror, at jeg er araber, Bertuccio, min hushovmester, tror, at jeg er romer. Haydée, min slavinde, anser mig for en græker. De begriber altså, at da jeg ikke er fra noget land, ikke forlanger beskyttelse af nogen regering, ikke erkender noget menneske for min broder, så kan heller ikke nogen af de skrupler, som hindrer de mægtige, eller nogen af de hindringer, der standser de svage, nogen sinde

hindre eller standse mig. Jeg har kun to modstandere, jeg vil ikke sige overmænd, for ved udholdenhed overvinder jeg dem, det er rummet og tiden. Den tredje og frygteligste er min stilling som dødeligt menneske. Den alene kan standse mig på min bane, og før jeg har nået det mål, som jeg stræber mod, alt det øvrige har jeg beregnet. Det, som menneskene kalder skæbnens luner, det vil sige ødelæggelse, livets forskellige tilfældigheder, alt har jeg beregnet, og selvom nogen af disse ting vel kan ramme mig, kan dog ingen af dem kaste mig omkuld. Hvis jeg ikke dør, vil jeg altid være den, jeg er. Se, det er derfor, at jeg siger Dem ting, som De aldrig har hørt, end ikke af en konges mund, for kongen behøver Dem, og andre er bange for Dem. Hvem i et så latterligt organiseret samfund som vort siger ikke til sig selv: "Måske vil jeg engang få at gøre med den kongelige prokurør?"

"Men De kan sige det samme til Dem selv, for fra det øjeblik, De opholder Dem i Frankrig, er De naturligvis de franske love underkastet."

"Det ved jeg," svarede Monte Cristo, "men når jeg vil rejse til et land, begynder jeg at studere på min egen måde alle de mennesker, af hvem jeg kan have noget at håbe eller at frygte, og jeg lærer at kende dem lige så godt, ja, bedre end de kender sig selv. Dette medfører, at den kongelige prokurør, hvem han så var, som jeg skulle have at gøre med, virkelig ville være værre stedt end jeg selv."

"Det vil sige," svarede Villefort nølende, "at da den menneskelige natur er svag, har ethvert menneske efter Deres mening begået – fejl."

"Fejl eller forbrydelser," svarede Monte Cristo henkastet.

"Og at De selv blandt menneskene, som De ikke erkender som Deres brødre – De har jo selv sagt det," svarede Villefort med sitrende stemme, "alene er fuldkommen?"

"Ikke fuldkommen," svarede greven, "uigennemtrængelig, det er det hele. Men hvis dette emne ikke behager Dem, vil vi lade det fare. Jeg bliver ikke mere truet af Deres retfærdighed end De af mig."

"Nej, nej!" svarede Villefort hastigt, da han uden tvivl frygtede for, at det kunne synes, som om han var overvundet. "Nej, ved Deres glimrende og sublime underholdning har De hævet mig over det sædvanlige niveau. Vi vil ikke snakke mere, vi vil filosofere. De ved jo, hvorledes teologerne og filosofferne i deres disputer siger hinanden drøje sandheder. Lad os gøre det samme, og jeg vil da sige Dem, måske en smule direkte: Min broder, De ofrer til stoltheden. De er over andre, men Gud er over Dem."

"Over alle, min herre," svarede Monte Cristo i en så dyb tone, at Villefort gyste, "jeg er stolt mod menneskene, en øgleslægt, der altid er færdig til at rejse sig mod den, der rager op over den, uden at nedtræde den. Men jeg aflægger denne stolthed for Gud, der har draget mig frem af intet for at gøre mig til det, jeg er."

"Da beundrer jeg Dem, hr. greve," sagde Villefort, der for første gang under denne forunderlige samtale anvendte denne aristokratiske titel på den fremmede, som han hidtil ikke havde kaldt andet end: min herre.

"Ja, jeg siger Dem, hvis De virkelig er stærk, virkelig overlegen, virkelig sund og uigennemtrængelig, hvilket De har ret i at erklære for omtrent et og det samme, så vær stolt, min

herre, det er den herskendes ret. – Hr. greve," sagde han, "har De slægtninge?"

"Nej, jeg er ene i verden."

"Det er trist."

"Hvorfor det?" spurgte Monte Cristo.

"Fordi De kunne have set et syn, der var skikket til at knække Deres stolthed. De frygter intet uden døden, siger De?"

"Jeg siger ikke, at jeg frygter den, men jeg siger, at den alene kan standse mig."

"Og alderdommen?"

"Min mission vil være opfyldt, før jeg bliver gammel."

"Og vanvid?"

"Jeg har undgået at blive gal, og De kender det axiom: *Non bis in idem*; det er et forbryderisk axiom og hører altså under Deres departement."

"Min herre," svarede Villefort, "der er endnu en anden ting at frygte for end døden, alderdom og galskab. Der er for eksempel apopleksi, dette lynslag, der træffer Dem uden at tilintetgøre Dem, og efter hvilket alt er forbi. De er bestandig den samme og dog ikke Dem selv. De, der før ligesom Ariel næsten var en engel, er ikke andet end en uvirksom masse, der ligesom Caliban grænser til dyret, dette kaldes ligefrem, som jeg har sagt Dem, i det menneskelige sprog apopleksi. Hvis De har lyst til at møde en modstander, der er i stand til at begribe Dem og begærlig efter at gendrive Dem, så hav den godhed at besøge mig i mit hjem, og jeg vil præsentere Dem for min fader, Noirtier de Villefort, en af den franske revolutions mest glødende jakobinere, det vil sige den mest glimrende forvovenhed i den kraftigste organisations tjeneste, et

menneske, der vel ligesom De har set alle verdens lande, men som har hjulpet til at bringe forvirring i et af de mægtigste. Et blodkar i hjernen er sprunget og har forstyrret alt dette, ikke på en dag, i en eneste time, men i et sekund. Den Noirtier, der fordum var jakobiner, Carbonaro, der lo ad guillotinen, der lo ad kanoner, der lo ad dolke, den Noirtier, for hvem Frankrig ikke var andet end et uhyre skakbræt, af hvilke bønder, tårne, springere og dronninger måtte forsvinde, når kongen var blevet mat. Den Noirtier, der var så frygtelig og så frygtet, var dagen efter den stakkels Noirtier, en ubevægelig olding, der var overgivet til det svageste væsens forgodtbefindende i huset."

"Ak, min herre," sagde Monte Cristo, "et sådant skuespil er hverken fremmed for mine øjne eller for mine tanker, jeg er en smule læge, og jeg har ligesom mine medbrødre mere end én gang søgt sjælen i den levende materie eller i den døde, og ligesom Forsynet er den forblevet usynlig for mine øjne, skønt nærværende for mit hjerte. Jeg vil komme, eftersom De har været så god at indbyde mig, og lære ydmyghed ved synet af dette skrækkelige skuespil, der må sætte Deres hus i en sådan bedrøvelse."

"Vor sorg ville uden tvivl være utrøstelig, hvis Gud ikke havde givet os en rig erstatning: Valentine, en datter af mit første ægteskab med Renée de Saint-Meran, og Eduard, den søn hvis liv De frelste."

"Og hvilken slutning drager De, at De har fået af denne erstatning?" spurgte Monte Cristo.

"Jeg drager den," sagde Villefort, "at min fader, vildledet af sine lidenskaber, har begået en af de fejl, der undgår den menneskelige retfærdighed, men rammes af den

guddommelige, og at Gud ikke har villet straffe mere end én person og har straffet ham alene." Monte Cristo smilede, men udstødte i sit indre en forbandelse, som ville have fået Villefort til at flygte, hvis han havde kunnet høre den.

"Farvel!" sagde embedsmanden, der allerede for nogen tid siden havde rejst sig og talte stående. "Jeg forlader Dem og medbringer en agtelse for Dem, der, håber jeg, kan være Dem behagelig, når De lærer mig bedre at kende. De har i øvrigt gjort madame de Villefort til Deres evigt forbundne veninde." – Greven hilste og lod det være nok at følge Villefort til døren af sit værelse. Denne vendte tilbage til sin vogn, mens to tjenere gik foran ham og på et tegn af deres herre skyndte sig at åbne vogndøren for ham.

Da den kongelige prokurør var borte, sagde Monte Cristo med et dybt suk: "Det var giftigt nok, og nu, da mit hjerte er fuldt, vil jeg gå og søge modgiften."

Han ringede en gang.

"Jeg går til madame," sagde han til Ali. "Om en halv time må min vogn være rede."

10. Haydée

Man vil erindre, hvem de nye eller rettere sagt gamle bekendte af greven af Monte Cristo var, der boede i Rue Meslay, det var Maximilien, Julie og Emmanuel.

Tanken om det besøg, han skulle aflægge, om de lykkelige øjeblikke, han skulle tilbringe, om denne paradisets glans, der kastede en stråle i det helvede, hvori han frivilligt havde styrtet sig, havde lige fra det øjeblik, da han havde tabt Villefort af syne, udbredt den mest indtagende munterhed over grevens ansigt, og Ali, der ved lyden af klokken var ilet til, havde, da han så dette ansigt stråle af en så sjælden glæde, trukket sig sagte tilbage for ikke at forstyrre de lykkelige tanker, han troede at se afspejle sig på hans herres ansigt.

Det var middag, greven havde forbeholdt sig en time for at gå op til Haydée. Man skulle have troet, at glæden ikke pludselig kunne vende tilbage til denne sjæl, der så længe havde været sønderknust, og at den nødvendigvis måtte forberede sig på behagelige følelser, som andre må forberede sig på voldsomme bevægelser.

Den unge grækerinde boede, som vi har sagt, i et værelse, der var skilt fra grevens. Dette værelse var møbleret på østerlandsk vis, det vil sige, at gulvet var dækket med tyrkiske tæpper, at brokade skjulte væggene, og at der gik en bred divan langs med dem, dækket med hynder.

Haydée havde tre franske piger og en græsk. De tre franske opholdt sig i hendes forgemak, rede til at ile til hende, så snart hun ringede med en lille guldklokke, og at adlyde den græske slavindes befaling, der forstod så meget fransk, at hun kunne

overbringe sin frues befalinger til de tre franske kvinder, som havde fået ordre af Monte Cristo til at vise Haydée den samme lydighed, som man ellers viser en dronning.

Den unge pige var i sit inderste værelse, det vil sige i et lille, rundt kabinet, der modtog sit lys ovenfra gennem rosenfarvede vinduesruder. Hun lå på puder af blå silke, broderede med sølv og hvilede med hovedet på sin runde, højre arm, mens hun med sin venstre hånd holdt koralspidsen af en nargilé til læberne og indsugede røgen, der duftede af det benzoevand, den gik igennem. – Hendes stilling, der var fuldkommen naturlig for en østerlandsk kvinde, ville hos en fransk dame have været et affekteret koketteri.

Hvad hendes toilette angik, da var hun klædt som en græsk dame, det vil sige med benklæder af hvidt silke, broderet med roser, og som lod de to barnefødder udækkede, der var så hvide, at man skulle have troet, at de var af parisk marmor, hvis man ikke havde set, at de legede med to små sandaler med tilbagebøjede spidser, broderet med guld og perler. Hun bar en blå- og hvidstribet trøje med hvide opsplittede ærmer og med knaphuller udsyede med sølv til knapper af perler, endelig et slags livstykke, der var åbent fortil, så man kunne se halsen og den øverste del af brystet, den blev lukket under barmen med tre knapper af diamanter. Det nederste af livstykket og det øverste af benklæderne forsvandt under et af disse bælter i strålende farver og med lange silkefrynser, der i så høj grad tiltaler vore parisiske damer. På hovedet bar hun en lille hue af guldmor, broderet med perler, og under huen så man, omgivet af lokker, der var så sorte, at de spillede i det blålige, en purpurrød rose.

Hvad ansigtets skønhed angår, da var hun græsk i hele denne arts fuldkommenhed, med store, sorte, af lange øjenhår skyggede øjne, en pande af marmor, en lige næse, læber af koral og tænder af perler.

Over dette fortryllende hele var ungdommen bredt i al sin glans og med al sin duft. Haydée kunne være nitten eller tyve år gammel.

Monte Cristo kaldte på den græske pige og bad Haydée om tilladelse til at træde ind.

Haydée gav pigen et tegn til at løfte det tæppe, der hang for døren.

Monte Cristo trådte ind. Haydée hævede sig i vejret på albuen af den arm, der holdt hendes nargilé, og rakte greven hånden, som han modtog med et smil.

"Hvorfor," sagde hun i de spartanske og atheniensiske pigers velklingende sprog, "lader du mig bede om tilladelse til at træde ind? Er du ikke herre? Er jeg ikke din slavinde?"

Monte Cristo smilede.

"Haydée," sagde han, "De ved -"

"Hvorfor siger du ikke du som sædvanlig?" afbrød den skønne grækerinde ham. "Har jeg begået nogen fejl, bør du straffe mig, men ikke sige De."

"Haydée," svarede greven, "du ved, at vi er i Frankrig, og at du følgelig er fri."

"Fri? Hvortil?"

"Du har lov til at forlade mig."

"Forlade dig? Hvorfor skulle jeg forlade dig?"

"Ja, hvad ved jeg? Vi vil besøge andre mennesker."

"Jeg vil ikke besøge nogen."

"Og hvis du blandt de unge mennesker, du træffer på, finder en, som behager dig, vil jeg ikke være så uretfærdig, at -"

"Jeg har ikke set nogen mand, der var smukkere end du, og jeg har aldrig elsket nogen uden min fader og dig."

"Stakkels barn," sagde Monte Cristo, "det er, fordi du aldrig har talt med andre mandfolk end med din fader og mig."

"Behøver jeg at tale med andre? Min fader kaldte mig sin glæde, du kalder mig din elskede, og I kalder mig begge to jeres barn."

"Erindrer du din fader, Haydée?"

Den unge pige smilede.

"Han er her og der!" sagde hun, idet hun lagde hånden på øjnene og hjertet.

"Og jeg, hvor er jeg?" spurgte greven med et smil.

"Du," sagde hun, "er overalt."

Monte Cristo tog Haydées hånd for at kysse den, men det troskyldige barn trak den tilbage og bød ham sin pande.

"Nu," vedblev han, "ved du, at du er fri, Haydée, du er herskerinde, du er dronning, du kan bevare din gamle levemåde eller opgive den efter eget valg. Du kan blive her, hvis du vil blive, du kan gå herfra, når du vil gå, der vil altid være en vogn til din rådighed, Ali og Myrthe vil ledsage dig overalt og opvarte dig. Blot om en ting beder jeg dig."

"Sig den!"

"Fortæl ingen noget om din fødsel, tal ikke et ord om det forbigangne, nævn aldrig din berømte faders eller din stakkels moders navn."

"Jeg har allerede sagt dig, herre, at jeg ikke vil se nogen."

"Hør, Haydée, måske vil en sådan østerlandsk ensomhed være umulig i Paris. Forsøg at lære de nordlige landes levemåde, ligesom du har lært levemåden i Rom, Firenze, Milano og Madrid. Det vil altid være nyttigt, enten du så vedbliver at leve her, eller vi vender tilbage til Orienten."

Den unge pige fæstede sine store, blanke øjne på greven og sagde: "Eller vi vender tilbage til Orienten?"

"Ja, min pige," sagde Monte Cristo, "du ved nok, at det aldrig er mig, der vil forlade dig. Det er ikke træet, der forlader blomsten, det er blomsten, som forlader træet."

"Jeg vil aldrig forlade dig, herre," sagde Haydée, "for jeg er vis på, at jeg ikke kunne leve uden dig."

"Stakkels barn! Om ti år vil jeg være gammel, og om ti år er du endnu ung."

"Min fader havde et langt, hvidt skæg, og dog forhindrede dette mig ikke i at elske ham, min fader var tres år gammel, og han forekom mig smukkere end alle de unge mennesker, jeg så."

"Men hør engang, tror du, at du kan vænne dig til dette lands skikke?"

"Vil jeg få dig at se?"

"Hver dag."

"Nu, hvad da?"

"Jeg er bange for, at du vil kede dig."

"Nej, herre. For om morgenen vil jeg tænke på, at du vil komme, og om aftenen vil jeg erindre, at du har været hos mig. I øvrigt har jeg herlige minder, når jeg er alene. Jeg ser umådelige malerier, store landskaber med Pindus og Olympen

langt bort i baggrunden, og desuden har jeg tre følelser i mit hjerte, med hvilke man ikke keder sig: Sang, kærlighed og tak."

"Du er en af Grækenlands værdigste døtre, Haydée, yndig og poetisk, og man ser, at du nedstammer fra denne slægt af gudinder, som er født i dit land. Vær rolig, mit barn! Jeg skal ordne det så, at din ungdom ikke bliver spildt, for hvis du elsker mig, som du elskede din fader, elsker jeg dig, som om du var mit barn."

"Du tager fejl, herre! Jeg elskede ikke min fader således, som jeg elsker dig. Min kærlighed til dig er en anden, min fader er død, og jeg er ikke død, men hvis du døde, ville jeg også dø."

Greven rakte den unge pige hånden med et smil fuldt af inderlig kærlighed, hun trykkede sine læber mod den, som hun var vant til at gøre. Og greven, der således var blevet forberedt på det besøg, han ville aflægge hos Morrel og hans familie, gik bort, idet han nynnede de ord af Pindar:

"Ungdommen er en blomst, hvis frugt er kærlighed – lykkelig den, der plukker den, efter at han har set den langsomt modnes!"

Ifølge hans befaling var vognen rede. Han tog plads i den, og den kørte, som den plejede, af sted i galop.

11. Familien Morrel

Nogle minutter efter nåede greven nr. 7 i Rue Meslay.

Huset var hvidt, smilende, og foran det lå der en gård med meget smukke blomster.

I portneren, som lukkede op for ham, genkendte greven den gamle Coclés. Men da denne, som man vil erindre, kun havde ét øje, og dette øje i de sidste ni år var blevet betydeligt svagere, genkendte Coclés ikke greven.

Vognen måtte, når de skulle holde uden for indgangen, vende for at undgå et lille springvand, en overdådighed, der havde vakt megen misundelse i kvarteret og gjort, at man kaldte dette hus *Det lille Versailles*.

Det er overflødigt at sige, at kummen vrimlede af hvide og gule fisk.

Huset var forsynet med kældre og havde foruden stueetagen en første og en anden sal. De unge mennesker havde købt det med alt, hvad der hørte til det. Emmanuel havde ved første øjekast set, at der var en lille spekulation at gøre. Han havde forbeholdt sig huset og det halve af haven og trukket en linje, det vil sige, han havde opført en mur mellem sig og det øvrige, som han havde lejet bort, således at han boede for en meget rimelig sum og lige så afsondret som den mest fordringsfulde husejer i forstaden Saint-Germain.

Spisestuen var paneleret med eg, salonen med mahogni og betrukket med blåt fløjl, soveværelset var beklædt med citrontræ, gardinerne og betræk var af grønt damask. Desuden havde Emmanuel, der ikke studerede, et studereværelse, og Julie, der ikke var musikalsk, havde sin musiksalon.

Hele anden etage var beboet af Maximilien, han havde der en nøjagtig gentagelse af sin søsters bolig, blot var spisesalen blevet forvandlet til et billardværelse, hvorhen han førte sine venner. Han sad selv, efter at hans hest var blevet fodret, og røg sin cigar ved indgangen til haven, da grevens vogn holdt uden for porten.

Coclés åbnede, som vi har sagt, porten, og Baptistin, der sprang ned fra sit sæde, spurgte, om hr. og fru Herbault samt hr. Maximilien var hjemme for greven af Monte Cristo.

"For greven af Monte Cristo?" råbte Morrel, idet han kastede sin cigar og ilede sin gæst i møde. "Ja, det er vi rigtignok. Tak, tusind tak, hr. greve, fordi De ikke har glemt Deres løfte."

Og den unge officer trykkede grevens hånd så hjerteligt, at denne ikke tvivlede om hans oprigtighed, men så, at man havde ventet på ham med utålmodighed.

"Kom, kom!" sagde Maximilien. "Jeg vil føre Dem ind! En mand som De må ikke meldes af en tjener, min søster er i haven, hun plukker sine visne roser, min broder læser sine aviser, *La Presse* og *Les Debats*, omtrent seks skridt fra hende, for alle vegne, hvor man ser madame Herbault, behøver man blot at se sig om for også at finde Emmanuel."

Lyden af deres trin fik den unge frue til at se op. Hun var fire-femogtyve år gammel, klædt i morgenkjole af silke og ivrigt beskæftiget med at plukke visne blomster af et prægtigt rosentræ. – Denne dame var vor lille Julie, der, som Thomson og Frenchs fuldmægtig havde spået hende, var blevet madame Herbault.

Hun udstødte et lille skrig ved synet af den fremmede. Maximilien gav sig til at le.

"Lad dig ikke forstyrre, søster," sagde han, "greven har kun været to-tre dage i Paris, men han ved allerede, hvad en pariserinde er, og hvis han ikke ved det, vil du snart lære ham det."

"Ak, min herre!" sagde Julie. "At føre Dem her ud er et forræderi af min broder, der ikke i mindste måde skåner en stakkels søster. Penelon! Penelon!"

Oldingen, der omgravede et bed med bengalske roser, stødte sin spade i jorden og nærmede sig med huen i hånden. Nogle hvide striber viste sig i hans brune ansigtsfarve, og hans dristige og levende øjne røbede den gamle sømand.

"Jeg tror, De har prajet mig, frøken!" sagde Penelon, der endnu havde beholdt den vane at kalde sin herres datter frøken Julie og aldrig havde kunnet vænne sig til at kalde hende madame Herbault.

"Penelon," sagde Julie, "gå hen og fortæl Emmanuel om det behagelige besøg, han har fået, mens Maximilien fører herren ind i salen."

Derpå vendte hun sig til Monte Cristo. "De vil tillade mig at tage flugten et øjeblik, ikke sandt?" sagde hun.

"Kære hr. Morrel," sagde Monte Cristo, "jeg ser med beklagelse, at jeg har vakt forstyrrelse i Deres familie."

"Se der!" sagde Maximilien leende. "Ser De, hvor manden derhenne ombytter sin trøje med en frakke? Det er, fordi man kender Dem i Rue Meslay. De kan tro, De er allerede blevet meldt."

"Det forekommer mig, at De har en lykkelig familie her," sagde greven, idet han besvarede sin egen tanke.

"Ja, det kan jeg forsikre Dem, hr. greve! Der mangler dem heller ikke noget for at være lykkelige. De er unge, glade, de elsker hinanden, og med deres fireogtyve tusind i årlig rente bilder de sig ind at være lige så rige som Rotschild."

"Fireogtyve tusind francs er imidlertid ikke meget," sagde Monte Cristo i en venlig tone, "men de vil ikke blive stående derved. Turen vil også komme til dem at blive millionærer. Deres svoger er advokat? Læge?"

"Han har været forretningsmand, hr. greve. Han fik firmaet efter min fader. Da han døde, efterlod han sig en formue af fem hundrede tusind francs. Jeg fik den ene del og min svoger den anden, for han havde ikke flere børn. Min søsters mand, der ikke besad andet end sin ædle retskaffenhed, sine grundige kundskaber og et uplettet rygte, ville eje lige så meget som hans kone. Han har arbejdet så længe, til han fik skrabet to hundrede og halvtreds tusind francs sammen, seks år var nok dertil. Det var, forsikrer jeg dem, hr. greve, et rørende syn at se to så stræbsomme børn så enige anvende seks år på at gøre det værk færdigt, de havde foresat sig. Endelig en dag gik Emmanuel til min søster og sagde: "Julie, se her den sidste rulle på hundrede francs, som Coclés har leveret mig, og som gør den sum af to hundrede og halvtreds tusind francs, vi har fastsat som grænsen for vor formue, fuldstændig. Er du tilfreds med denne lille sum, som vi herefter må prøve at være fornøjet med? Hør engang, huset gør forretning for en million om året og kan have et overskud af fyrre tusind francs, vi kan, hvis vi vil, sælge vort firma for tre hundrede tusind francs. For her er et brev fra Delannay, hvori han tilbyder os denne sum for afståelsen af vor

forretning, da han ønsker at forene sin kapital med vor. Hvad mener du, at vi skal gøre?"

"Min ven," sagde min søster, "huset Morrel kan ikke fortsættes af andre end en Morrel. At befri vore fædres navn fra enhver skæbnens omskiftelse er dog mere værd end tre hundrede tusind francs."

"Det mente jeg også," svarede Emmanuel, "dog ønskede jeg at høre din mening."

"Velan, min ven, du har hørt den. Vi har fået alle vore regninger betalt, alt vort tilgodehavende er indkasseret. Vi kan nu slutte vort regnskab og lukke vort kontor, lad os gøre det."

"Og der ser De," sagde Maximilien med et smil, "hvorfor min søster og min svoger ikke har mere end fireogtyve tusind i renter."

Maximilien havde næppe endt sin fortælling, før Emmanuel igen viste sig med hat og frakke. Han hilste som en mand, der kender sin gæsts fornemme rang, og efter at han havde ladet greven gøre turen omkring den lille blomsterhave, førte han ham hen mod huset.

Salonen var allerede opfyldt med duften af blomster, der vanskeligt kunne rummes i en umådelig vase af japansk porcelæn. Julie, der var passende klædt og pyntet – hun havde fuldendt sit toilette på ti minutter – kom greven i møde for at modtage ham ved hans indtræden.

"Madame," sagde greven, "undskyld en bevægelse, der må sætte Dem i forundring, der er vant til den ro og lykke, som jeg finder her, men for mig er tilfredshed på et menneskeligt ansigt noget så nyt, at jeg ikke kan aflade med at betragte Dem og Deres mand."

"Vi er virkelig meget lykkelige," svarede Julie, "men vi har måttet lide i lang tid, og få mennesker har betalt deres lykke så dyrt som vi."

Nysgerrigheden afmalede sig i grevens træk.

"Det er alt sammen en familiehistorie, som Chateau-Renaud forleden sagde til Dem," svarede Maximilien, "hvad Dem angår, greve, der er vant til at se overordentlige ulykker og glæder, da vil der kun være lidt interesse ved dette huslige maleri. Vi har, som Julie sagde, haft bitre sorger, skønt de kun har været indesluttede af en lille ramme."

"Og Gud har, som han altid gør, skænket Dem trøst efter lidelserne?" spurgte Monte Cristo.

"Ja, hr. greve," sagde Julie, "vi må erkende det, for han har gjort for os, hvad han kun gør for sine udvalgte. Han har sendt os en af sine engle."

Blodet steg op i Monte Cristos kinder, og han hostede for at skjule sin bevægelse.

"De, der er født i en purpurvugge og aldrig har længtes efter noget, kender ikke den lykke at leve."

Monte Cristo rejste sig, og uden at svare, for af hans skælvende stemme ville man have kunnet mærke, hvor bevæget han var, begyndte han at gå frem og tilbage i værelset.

"Vor pragt aftvinger Dem et smil, hr. greve," sagde Maximilien, der havde fulgt Monte Cristo med øjnene.

"Nej, aldeles ikke," svarede Monte Cristo meget bleg, idet han trykkede en hånd mod sit bankende hjerte, mens han med den anden viste den unge mand en glasklokke, under hvilken der lå en silkepung på en pude af fløjl. "Jeg spurgte blot mig selv:

hvortil denne pung, der i den ene ende indeholder et papir og i den anden en smuk diamant."

Maximilien antog en alvorlig mine.

"Denne, hr. greve, er den kostbareste af vore familieskatte."

"Diamanten er virkelig smuk!" svarede Monte Cristo.

"Min broder taler ikke om denne ædelstens værdi, skønt den er vurderet til hundrede tusind francs. Han vil blot sige, hr. greve, at de ting, der gemmes i denne pung, er relikvier fra den engel, vi nylig talte til Dem om."

"Det er noget, jeg ikke begriber, og samtidig noget, jeg ikke tør spørge om, madame!" svarede Monte Cristo, idet han bukkede. "Undskyld mig, jeg har ikke villet være uhøflig."

"Uhøflig, siger De? De gør os meget mere lykkelige ved at tilbyde os en lejlighed til at omtale denne genstand. Hvis vi ønskede at skjule den skønne handling, som denne pung minder os om, ville vi ikke stille pungen således til skue. Vi ville ønske, at vi kunne gøre hele verden bekendt med den, for at vor velgører kunne røbe os sin nærværelse."

"Virkelig?" sagde Monte Cristo.

"Tænk Dem," sagde Maximilien, idet han hævede glasklokken og kyssede silkepungen, "denne pung har berørt en mands hånd, der har frelst min fader fra død, os fra ødelæggelse og vort navn fra skændsel og bragt os i en tilstand, i hvilken vi nu kan høre andre udbryde i lovtaler over vor lykke."

"Dette brev," og Maximilien trak et stykke papir frem af pungen og rakte greven det, – "dette brev blev skrevet af ham en dag, da min fader havde fattet en fortvivlet beslutning, og denne diamant gav den ædelmodige ukendte min søster i brudegave."

Monte Cristo åbnede brevet og læste det med et ansigt, der strålede af en usigelig lykke. Det var det brev, som vore læsere kender, som var adresseret til Julie og underskrevet Sindbad Søfareren.

"Ukendt siger De? Altså er den mand, der gjorde Dem denne tjeneste, ubekendt?"

"Ja! Vi har ikke haft den lykke at trykke hans hånd, men vi har imidlertid ikke forsømt at bede Gud om denne gunst," vedblev Maximilien, "men der har i hele dette eventyr været et mørke, som vi endnu ikke har kunnet trænge igennem. Alt er blevet ledet af en usynlig hånd, der var lige så mægtig som en troldmands."

"O!" sagde Julie. "Jeg har endnu ikke opgivet håbet om engang at kunne kysse denne hånd, ligesom jeg kysser den pung, den har berørt. Det er fire år siden, Penelon var i Triest – Penelon, hr. greve, er den brave sømand, som De så med en spade i hånden, og som er blevet gartner. Penelon, der altså var i Triest, så i havnen en englænder, der gik om bord i en yacht, og genkendte i ham den person, der den 5. september kom til min faders hus, og som skrev brevet af 5. september til mig. Han forsikrer, at det var den samme mand, men han vovede ikke at tale til ham."

"En englænder?" sagde Monte Cristo tankefuldt.

"Ja!" svarede Maximilien, "en englænder, der indfandt sig som fuldmægtig fra huset Thomson og French i Rom. Se, det er derfor, at De fik mig til at skælve, da De forleden dag hos Morcerf sagde, at d'hrr. Thomson og French i Rom var Deres bankierer. For Guds skyld, min herre, det foregik, som vi har sagt Dem, i året 1829. Har De kendt denne englænder?"

"Men har De ikke ligeledes sagt mig, at huset Thomson og French bestandig har fastholdt, at det ikke har gjort Dem nogen tjeneste?"

"Jo!"

"Er altså denne englænder ikke et menneske, der har været Deres fader forbunden for en eller anden tjeneste og brugt dette påskud for igen at tjene ham?"

"Man kan under sådanne omstændigheder forudsætte alt, endogså et mirakel."

"Hvad hed han?" spurgte Monte Cristo.

"Han har ikke efterladt noget andet navn," svarede Julie, idet hun betragtede greven med stor opmærksomhed, "end det, der står under brevet: Sindbad Søfareren."

"Hvilket sandsynligvis ikke er noget rigtigt navn."

Men da Julie betragtede ham endnu mere opmærksomt og syntes at lægge mærke til tonen af hans stemme, vedblev han: "Lad os se! Var det ikke en mand af min størrelse omtrent, måske en smule større eller måske mindre, med en høj krave, tilknappet kjole og bestandig en blyant i hånden?"

"Så kender De ham altså?" råbte Julie med øjne, der funklede af glæde.

"Nej," sagde Monte Cristo. "Jeg gætter kun. Jeg har truffet en lord Wilmore, der var bekendt for sådanne træk af godgørenhed."

"Uden at han gav sig tilkende?"

"Det var et besynderligt menneske, der ikke troede på taknemmelighed."

"O, min Gud!" råbte Julie, idet hun foldede sine hænder. "Hvad troede han da på, den ulykkelige?"

"Han troede i det mindste ikke på det, da jeg kendte ham," sagde Monte Cristo, som denne stemme havde bragt i heftig bevægelse, "men efter den tid har han måske set beviser på, at der virkelig er taknemmelighed til."

"Og De kender denne mand?" spurgte Emmanuel.

"Hvis De kender ham," råbte Julie, "så sig os, om De kan føre ham hertil? Kan De vise os ham? Kan De sige os, hvor han er? Hør, Emmanuel! Maximilien! Hvis vi finder ham igen, skal han nok komme til at føle, at der er taknemmelige hjerter til." Monte Cristo følte tårer sitre i sine øjne og gik endnu engang frem og tilbage i salen. "For Guds skyld," sagde Maximilien, "hvis De ved noget om denne mand, så sig os det!"

"Ak!" sagde Monte Cristo, idet han anstrengte sig for at antage en rolig tone. "Hvis det er lord Wilmore, der er Deres velgører, da er jeg bange for, at De aldrig vil finde ham igen. Jeg forlod ham for tre år siden, og han begav sig på en rejse til de mest fabelagtige lande, så jeg tror, at han aldrig mere vil vende tilbage."

"De er grusom!" råbte Julie. Og den unge dames øjne fyldtes med tårer.

"Madame!" sagde Monte Cristo alvorligt. "Hvis Wilmore havde set det, som jeg ser, ville han endnu have elsket livet, for de tårer, De fælder, ville have forsonet ham med menneskene." Han rakte Julie sin hånd, og henrevet af grevens tone og blik rakte hun ham sin.

"Men denne lord Wilmore," sagde hun, idet hun klamrede sig til det sidste håb, "havde jo et fædreland, familie, slægtninge, kort sagt, han var jo kendt – kan vi ikke -?"

"Søg ikke efter ham, madame," sagde Monte Cristo, "byg ikke luftkasteller på de ord, der er undsluppet mig. Nej, lord Wilmore er sandsynligvis ikke den mand, De søger efter; han var min ven. Jeg kendte alle hans hemmeligheder. Han ville også have fortalt mig denne."

"Og han har slet ikke sagt Dem noget?" råbte Julie.

"Ikke det mindste."

"Aldrig et ord, hvoraf De kunne slutte -"

"Aldrig!"

"Alligevel nævnede De ham straks."

"Søster! Søster!" sagde Maximilien, idet han kom greven til hjælp. "Herren har ret. Du må erindre, hvad vor gode fader så ofte sagde til os: Det er ikke en englænder, der har gjort os så lykkelige." Monte Cristo fo'r sammen.

"Deres fader sagde, hr. Morrel?" spurgte han ivrigt.

"Min fader så et mirakel i denne handling. Min fader troede på en velgører, der for vor skyld var stået op af graven. Hvor mange gange hensank han ikke i drømmerier og udtalte navnet på en kær, en for længe siden tabt ven! Og da han, nær ved at dø, da evighedens nærhed havde givet hans ånd noget af gravens lys, blev denne tanke til en overbevisning, og de sidste ord, han udtalte, da han døde, var: "Maximilien, det var Edmond Dantès!" Ved disse ord blev grevens bleghed, der hidtil bestandig var tiltaget, frygtelig. Alt hans blod strømmede til hans hjerte. Han kunne ikke få et ord frem. Han trak sit ur op, som om han havde glemt, hvad klokken var, tog sin hat, hilste pludselig og fuld af forvirring.

"Madame," sagde han, "tillad mig at hilse på Dem en gang imellem. Jeg elsker Deres hus og er Dem taknemmelig for

Deres modtagelse, for det er første gang i mange år, jeg har glemt mig selv." Og han ilede ud af værelset.

"Det er en besynderlig mand, denne greve af Monte Cristo," sagde Emmanuel.

"Ja," svarede Maximilien, "men jeg tror, at han har et fortræffeligt hjerte, og jeg er vis på, at han holder af os."

"Og jeg!" sagde Julie. "Hans ord gik mig til hjertet, og et par gange forekom det mig, at det ikke var første gang, jeg hørte ham tale."

12. Pyramus og Thisbe

Langs med tredjedelen af forstaden Saint-Honoré, bag ved et smukt palæ, strækker der sig en vidtløftig have, hvis pompøse indgang ikke mere bruges, for ejeren har for længe siden indskrænket sig til at bebo hovedbygningen, der vender ud til forstaden, og har solgt haven til nogle spekulanter. I denne have gror der i stedet for kål, gulerødder, ræddiker, ærter og meloner høje lucerner, de eneste urter, man dyrker dér, og som endnu vidner om, at man tænker på dette forladte sted. En lille dør, der går ud til en gade, som man havde i sinde at anlægge, udgør indgangen til dette med mure omgivne jordsmon, som lejerne har forladt.

På den side, hvor palæet ligger, kranser kastanjetræerne muren. I en krog, hvor træernes løv var så tæt, at en lysstråle næppe kunne trænge igennem det, tilkendegav en stor stenbænk og nogle havestole, at det var en forsamlingsplads for beboerne af palæet, der lå omtrent hundrede skridt derfra, og som man næppe kunne se gennem den forskansning af grønt, som omgav det. Valget af dette hemmelighedsfulde sted forklaredes derved, at solens stråler aldrig kunne trænge gennem løvet, at der herskede en evig kølighed, endog når det var hedest om sommeren, at fuglene bestandig kvidrede i træernes toppe, og at stedet var langt borte fra huset og gaden, altså fra det virksomme livs tummel. På en af de varmeste dage, våren endnu havde skænket Paris, lå der på stenbænken en bog, en parasol, en arbejdskurv og et lommetørklæde af batist, som man havde begyndt at brodere, og ikke langt fra bænken stod en ung dame, der kiggede igennem en sprække ind på en øde

plads. Næsten i samme øjeblik blev den lille dør, der førte til denne plads, lukket op uden mindste støj, og et ungt menneske, høj, kraftig og iført en bluse af ubleget lærred, med en fløjlshue på hovedet, men hvis skæg og sorte hår ikke synderligt passede til hans simple dragt, smuttede efter at have kastet et blik til alle sider for at se, om nogen belurede ham, gennem denne dør, som han lukkede efter sig – og ilede derpå hen til gitterporten. Ved synet af ham, som hun ventede, blev den unge pige skræmt og trak sig tilbage.

Imidlertid havde den unge mand med en elskers blik set et glimt af den hvide kjole og det blå bælte. Han ilede hen til hegnet og sagde med dæmpet stemme: "Vær ikke bange, Valentine, det er mig!" Den unge pige nærmede sig.

"Kære!" sagde hun. "Hvorfor så sent? Ved De ikke, at det snart er spisetid, og at jeg har måttet udfolde megen list og snildhed for at komme bort fra min stedmoder, der passer på mig, fra min kammerpige, der spionerer, og fra min broder, der plager mig, for at arbejde på dette broderi, der vel ikke bliver færdigt foreløbig? Men når De nu har undskyldt Dem, fordi De er blevet så længe borte, skal De sige mig, hvad det er for en ny dragt, det har behaget Dem at vælge, og som næsten gjorde, at jeg ikke kendte Dem igen."

"Kære Valentine," sagde den unge mand, "De er alt for ophøjet over min kærlighed til, at jeg tør vove at tale til Dem om den, og imidlertid føler jeg, hver gang jeg ser Dem, trang til at sige Dem, at jeg tilbeder Dem. Jeg takker Dem, fordi De har skændt på mig. Det var ganske fortryllende, for det har vist mig, at De, jeg tør ikke sige ventede mig, men at De tænkte på mig. De vil vide, hvorfor jeg er kommet så sent, og hvad der har bevæget

mig til at forklæde mig. Jeg vil sige Dem det, og jeg håber, at De så vil undskylde mig. Jeg har valgt mig et håndværk."

"Hvad vil De sige dermed, Maximilien? Er vi da lykkelige nok til, at De kan skæmte med det, der angår os?"

"Gud bevare mig," sagde den unge mand, "for at skæmte med det, som er mit livs lykke. Jeg har været hos ejeren af denne indhegning: Kontrakten med de forrige lejere var udløbet, og jeg har nu lejet pladsen. Al den lucerne, De ser rundt omkring, tilhører nu mig, Valentine. Intet forhindrer mig i at lade bygge en hytte her og leve kun tyve skridt fra Dem. Jeg kan ikke sige, hvor glad, hvor lykkelig jeg er. Og al denne glæde, al denne lykke, for hvilken jeg ville have givet ti år af mit liv, koster mig – kan De gætte hvor meget? Fem hundrede francs om året, og som betales kvartalsvis. Således har vi, som De ser, herefter intet mere at frygte. Jeg er hjemme her, jeg kan sætte stigen til muren og se over den, og jeg har, uden at jeg behøver at frygte for, at en patrulje skal forstyrre mig, ret til at sige Dem, at jeg tilbeder Dem, så længe Deres stolthed ikke bliver såret ved at høre dette ord af en stakkels daglejer, der er klædt i bluse og har en kasket på hovedet." Valentine udstødte i sin glade overraskelse et lille skrig, derpå sagde hun, pludselig bedrøvet: "Ak, Maximilien! Nu vil vi være alt for fri, vor lykke vil forføre os til at friste Gud. Vi vil misbruge vor sikkerhed, og vor følelse af sikkerhed vil styrte os i fordærvelse."

"Kan De sige dette, Valentine, jeg, der, så længe jeg har kendt Dem, hver dag har vist Dem, at jeg i alt adlyder Deres vilje? Hvad har givet Dem tillid til mig? Min ære, ikke sandt? Når De har sagt mig, at De havde en anelse om en forestående fare, har jeg da ikke vist Dem min hengivenhed uden at forlange nogen

anden belønning end den lykke at se Dem? Har jeg enten ved ord eller miner givet Dem årsag til at fortryde, at De har udmærket mig blandt dem, der ville have anset det for en lykke at dø for Dem? De har sagt mig, at De er blevet forlovet med hr. d'Epinay, at Deres fader har besluttet denne forbindelse, det vil sige, at den er vis, for alt, hvad hr. de Villefort vil, sker ufejlbarligt, og imidlertid elsker De mig. Har De medlidenhed med mig, Valentine? De har sagt mig det. Tak for dette søde ord, som jeg beder Dem gentage, og som vil få mig til at glemme alt!"

"Å, det er det, der har gjort Dem dristig. Maximilien, det er det, som gør mit liv både herligt og meget ulykkeligt, så jeg ofte spørger mig selv, hvad der er bedst, den sorg, min stedmoders strenghed og hendes blinde forkærlighed for hendes barn volder mig, eller den lykke, fuld af farer, som jeg nyder ved at se Dem."

"Farer!" råbte Maximilien; "kan De sige et så hårdt og uretfærdigt ord! Har De nogen sinde set en slave, der var mere underdanig end jeg? De har tilladt, at jeg undertiden må henvende nogle ord til Dem, Valentine, men De har forbudt mig at følge efter Dem. Jeg har adlydt Dem. Efter at jeg fandt midler til at smutte ind i denne indhegning og tale med Dem gennem denne port, kort sagt til at være Dem nær uden at blive set, sig mig, har jeg da nogen sinde forlangt så meget som at berøre fligen af Deres kjole gennem gitteret? Har jeg nogen sinde gjort et skridt for at klatre over denne mur, der dog kun er en ussel hindring for min ungdom og kraft? Aldrig har jeg bebrejdet Dem Deres strenghed, aldrig har jeg fremsat noget ønske. Jeg

har været slave af mit ord som en af oldtidens riddere. Tilstå i det mindste dette, for at jeg ikke skal anse Dem for uretfærdig!"

"Det er sandt!" sagde Valentine, idet hun stak en af sine fingre ind imellem to brædder, hvorefter Maximilien trykkede sine læber mod den. "Det er sandt. De er en ærlig ven. Men De har dog ikke set på andet end Deres fordel, min kære Maximilien! De vidste meget vel, at man må tilstå slaven alt, så snart han bliver mere påtrængende. De har lovet mig en broders venskab, mig, som ingen venner har, som min fader glemmer, som min stedmoder forfølger, og som ingen anden trøst finder end den ubehagelige, stumme, iskolde olding, hvis hånd ikke kan trykke min hånd, hvis øjne alene kan tale til mig, og hvis hjerte slår for mig med en rest af varme. Maximilien! Jeg siger Dem det endnu en gang: Jeg er meget ulykkelig!"

"Valentine," sagde den unge mand dybt bevæget, "jeg vil ikke sige, at jeg ingen elsker uden Dem i verden, for jeg elsker også min søster og min svoger, men min kærlighed til dem er stille og rolig og ligner slet ikke min følelse for Dem. Når jeg tænker på Dem, bruser mit blod, mit bryst svulmer, mit hjerte hamrer. Men denne styrke, denne heftighed, denne overnaturlige magt anvender jeg blot på at elske Dem indtil den dag, da De vil sige mig, at jeg skal anvende den til at tjene Dem. Franz d'Epinay vil endnu være borte i et år, siger man. Hvor mange gunstige omskiftelser kan der ikke finde sted i et år? Hvor mange begivenheder kan ikke understøtte os? Lad os derfor håbe. Det er godt og sødt at håbe! Men hvad har imidlertid De, Valentine, der bebrejder mig min egenkærlighed, været for mig? En smuk og kold statue af den kyske Venus. Hvad har De lovet mig til gengæld for denne tilbageholdenhed? Intet. Hvad har De

tilstået mig? Meget lidt. De taler til mig om d'Epinay, og De sukker ved den tanke engang at tilhøre ham. Valentine, hvis jeg var, hvad De er, hvis jeg følte, at jeg var elsket, som De er vis på, at jeg elsker Dem, ville jeg allerede hundrede gange have stukket min hånd gennem dette gitter, trykket den stakkels Maximiliens hånd og sagt: "Din, din alene, Maximilien! I denne verden og i den næste!""

Valentine svarede ikke, men den unge mand hørte hende græde. Dette virkede på Maximilien. "O," råbte han, "Valentine! Valentine! Glem mine ord, hvis der var noget i dem, der kunne såre Dem!"

"Nej," svarede hun, "De har ret! Men ser De ikke, at jeg er en ulykkelig skabning, forladt, næsten i en ganske fremmeds hus, for min fader er mig næsten en fremmed, og i seks år er min vilje dag for dag, time for time blevet ledet af en vilje, der hviler tungt på mig. Ingen ser, hvad jeg lider. Verden siger: "Hr. de Villefort er alt for alvorlig, alt for streng til at være venlig mod sin datter, men hun har i det mindste haft den lykke at finde en anden moder." Ak, verden bedrager sig; min fader forlader mig med ligegyldighed, og min stedmoder hader mig med en hadskhed, der er så meget mere skrækkelig, som den er skjult under et smil."

"Hader Dem, Valentine? Hvorledes er det muligt at hade Dem?"

"Ak, min ven," sagde Valentine, "jeg er nødt til at tilstå, at dette had til mig kommer af en næsten aldeles naturlig følelse. Hun tilbeder sin søn, min broder Eduard."

"Og så?"

"Det forekommer mig besynderligt at blande et pengespørgsmål med i det, vi siger, men jeg tror, at hendes had kommer deraf. Da hun selv ingen formue ejer, og jeg allerede er rig ved det, min moder har efterladt mig, og denne rigdom endnu vil blive fordoblet ved de Saint-Merans formue, der engang vil tilfalde mig, tror jeg, at hun er misundelig. O, min Gud, hvis jeg kunne give hende halvparten og være hos de Villefort som en datter i sin faders hus, ville jeg virkelig gøre det i dette øjeblik."

"Stakkels Valentine!"

"Ja, jeg føler mig fængslet og på samme tid så svag, at det forekommer mig, at mine lænker understøtter mig, og at jeg er bange for at bryde dem. Desuden er min fader ikke en mand, hvis befalinger man kan trodse ustraffet. Han er mægtig mod mig, han vil være det mod Dem, ja mod kongen selv, da han er beskyttet af en dadelfri fortid og en uangribelig stilling. O, Maximilien! Jeg sværger Dem til, jeg kæmper ikke, fordi det er Dem lige så meget som mig selv, som jeg frygter for at knuse i denne kamp."

"Men, Valentine," sagde Maximilien, "hvorfor være så fortvivlet og se fremtiden så mørk?"

"Fordi jeg bedømmer den efter det forbigangne."

"Lad os imidlertid se: selvom jeg ikke er et anseligt parti fra et aristokratisk synspunkt, hører jeg dog i mange henseender til samme stand. Den tid, da der var to slags franskmænd i Frankrig, er ikke mere. Kongedømmets højeste familier er sammensmeltede, det gamle aristokrati har ægtet kanonens adel. Jeg hører til den sidste. Jeg har en smuk fremtid i hæren, jeg har en ganske god formue, endelig er min faders navn æret i

vort land som en af de mest retskafne handlende, der nogen sinde har været. Jeg siger i vort land, Valentine, fordi De næsten også er fra Marseille."

"Sig mig," vedblev den unge pige, "har der i Marseille været nogen grund til uvenskab mellem Deres fader og min?"

"Ikke det jeg ved," svarede Maximilien, "undtagen det skulle være, at Deres fader var en nidkær tilhænger af bourbonerne og min var kejseren hengiven. Dette er, mener jeg, al den uenighed, der har været mellem dem. Men hvorfor spørger De derom, Valentine?"

"Det skal jeg sige Dem," svarede den unge pige, "for De må vide alt. Den dag, da der stod i bladene, at De var blevet udnævnt til officer af æreslegionen, var vi alle på besøg hos min bedstefader, hr. Noirtier, og det var også hr. Danglars, den bankier, hvis heste, som De ved, i går nær havde skilt min moder og min broder ved livet. Jeg læste avisen højt for min bedstefar, mens herrerne talte om det giftermål, der sandsynligvis vil finde sted mellem de Morcerf og frøken Danglars. Da jeg kom til det sted, der angik Dem, og som jeg allerede kendte, for den forrige dags morgen havde De jo underrettet mig om den gode nyhed, da jeg kom til stedet, var jeg meget lykkelig, men skælvede tillige, fordi jeg var nødt til at udtale Deres navn, som jeg sikkert gerne havde udeladt, hvis jeg ikke havde været bange for, at man skulle misforstå min tavshed – jeg samlede alt mit mod og læste."

"Kære Valentine!"

"Næppe udtalte jeg Deres navn, før jeg troede at se min fader gyse, og det samme var tilfældet med Danglars. "Morrel!" sagde min fader, og han rynkede panden. "Skulle det være en Morrel

fra Marseille, en af disse forrykte bonapartister, der i året 1815 gav os så meget at bestille?"

"Ja," svarede Danglars, "jeg tror endog, det er en søn af den gamle skibsreder."

"Virkelig?" sagde Maximilien. "Og hvad svarede Deres fader, Valentine?"

"Noget skrækkeligt, som jeg ikke vover at gentage!"

"Tys!" råbte Valentine pludselig. "Skjul Dem! Der kommer nogen!" Maximilien sprang hen til en spade og gav sig til at grave lucerne op.

"Frøken! Frøken!" råbte en stemme bag træerne. "Madame de Villefort leder efter Dem overalt. Der er fremmede i salen."

"Fremmede?" sagde Valentine. "Hvem er det, der aflægger os et besøg?"

"En stor herre – en prins, siger man, greven af Monte Cristo."

"Jeg kommer!" sagde Valentine højt. Dette ord fik ham, som stod på den anden side gitteret, til at skælve, for Valentines "jeg kommer" sluttede gerne enhver af deres samtaler.

"Men," sagde Maximilien, idet han tankefuld støttede sig på sin spade, "hvordan kommer greven af Monte Cristo til at kende de Villefort?"

13. Toksikologi

Det var virkelig greven af Monte Cristo, som var ankommet hos madame de Villefort for at gengælde den kongelige prokurør det besøg, han havde aflagt. Efter de første hilsener spurgte greven om de Villefort.

"Min mand spiser til middag hos konseilspræsidenten," svarede den unge frue. "Han er i dette øjeblik kørt bort, og jeg er vis på, at det vil gøre ham ondt, at han er blevet berøvet den lykke at se Dem."

"Men hvad tager din søster Valentine sig for?" sagde madame de Villefort til Eduard, "sig, at jeg vil have den ære at forestille hende for greven."

"De har en datter, madame? Men det må jo være et barn?"

"Det er de Villeforts datter af første ægteskab," svarede den unge frue, "en voksen og smuk, ung pige."

"Men melankolsk," afbrød Eduard hende, idet han rev nogle fjer af halen på en prægtig ara for at lave sig en fjerbusk til sin hat. Fuglen skreg af smerte på sin forgyldte stang, men madame de Villefort lod det være nok med at sige: "Stille, Eduard!" Derpå føjede hun til: "Min unge fusentast har næsten ret. Han gentager kun det, som han så ofte har hørt mig sige med smerte, for frøken Villefort er trods alt, hvad vi gør for at adsprede hende, næsten altid sørgmodig og tavs, hvilket ofte formindsker virkningen af hendes skønhed."

Madame de Villefort udstrakte sin hånd for at ringe og sige kammerjomfruen, hvor hun kunne finde Valentine, da denne trådte ind. Hun lod virkelig til at være sørgmodig, og når man betragtede hende opmærksomt, kunne man endog finde spor

af tårer i hendes øjne. Valentine, som vi har forestillet for vore læsere, uden rigtig at beskrive hende, var en rank ung pige på nitten år med kastanjebrunt hår, mørkeblå øjne og med det utvungne sirlige væsen, der udmærkede hendes moder. Hendes små, nette hænder, hendes hvide hals, hendes kinder, der var smykkede med en fin rødme, gjorde, at hun ved første øjekast lignede en af de smukke englænderinder, som man poetisk nok har sammenlignet med svaner, der spejler sig.

Hun trådte altså ind, og da hun så den fremmede, som hun allerede havde hørt tale om, hos sin moder, hilste hun ham utvungent og uden at slå øjnene ned, men med en ynde, der fordoblede grevens opmærksomhed. Monte Cristo rejste sig.

"Frøken de Villefort, min steddatter," sagde madame de Villefort til greven af Monte Cristo, idet hun bøjede sig på sin sofa og pegede på Valentine.

"Men madame," vedblev greven, idet han atter optog samtalen og betragtede snart madame de Villefort, snart Valentine, "har jeg ikke allerede haft den ære at se Dem og frøkenen et sted?"

"Det er ikke sandsynligt. Frøken de Villefort holder ikke af at være i selskaber, og vi tager kun sjældent ud," sagde den unge kone. Greven lagde hånden på panden som for at samle sine tanker.

"Nej, det var udenfor – det var – jeg ved det ikke selv – men det forekommer mig uadskilleligt fra en smuk solskinsdag og en religiøs fest – frøkenen holdt blomster i hænderne – den lille løb efter en påfugl i haven, og De, nådige frue, sad inde i et lysthus. Kom mig dog til hjælp, nådige frue. Minder det, jeg siger Dem, slet ikke om noget?"

"Nej," svarede fru de Villefort, "og det synes mig, hr. greve, at jeg ikke ville have glemt Dem, hvis jeg havde set Dem før."

"Hr. greve, vi har måske set hinanden i Italien," sagde Valentine frygtsomt.

"Virkelig? I Italien? Det er muligt," sagde Monte Cristo. "De har rejst i Italien, frøken?"

"Fruen og jeg rejste dernede for to år siden. Vi rejste gennem Bologna, over Perugia og Rom."

"Ah, det er sandt, frøken!" råbte Monte Cristo, som om denne bemærkning var tilstrækkelig til at genkalde ham alt. "Det var i Perugia på Christi Legemsfest i haven ved gæstgivergården, at tilfældet bragte os sammen. Dem, nådige frue, frøkenen, Deres søn og mig."

"Jeg erindrer fuldkommen vel Perugia, min herre, gæstgivergården og den fest, De taler om," sagde madame de Villefort, "men jeg skammer mig ved at tilstå, at jeg, hvor meget jeg end husker mig om, dog ikke erindrer, at jeg har haft den ære at se Dem."

"Det er underligt. Det samme er tilfældet med mig," sagde Valentine, idet hun slog sine skønne øjne op og betragtede greven af Monte Cristo.

"Men jeg husker det!" råbte Eduard.

"Jeg vil komme Dem til hjælp, nådige frue," vedblev greven. "Det var en varm dag. De ventede på heste, der ikke kom. Erindrer De ikke, at De talte temmelig længe med et menneske, mens De sad der på stenbænken, og frøken de Villefort og Deres søn var fraværende?"

"Jo," sagde den unge frue rødmende, "jeg erindrer det! Det var en mandsperson, som var indhyllet i en lang, ulden kappe – en

læge, tror jeg."

"Rigtig, madame; jeg var netop denne mand. I de fjorten dage, jeg havde tilbragt i gæstgivergården, havde jeg helbredt min kammertjener for feber og min vært for gulsot, så man betragtede mig som en stor læge. Vi talte længe sammen, nådige frue, om forskellige ting, om Perugia, om sæder og skikke, om det berygtede *aquatofana*, som man havde sagt Dem, nogle personer i Perugia endnu forstod at lave."

"Det er sandt," sagde fru de Villefort ivrigt og med en vis uro, "nu husker jeg det!"

I dette øjeblik slog klokken seks.

"Klokken er seks," sagde fru de Villefort, der tydelig nok var temmelig oprevet. "Gå lige ind, Valentine, for at se, om Deres bedstefader ønsker at spise til middag?"

Valentine stod op, hilste greven og gik ud af værelset uden at sige et ord.

"Min Gud, madame! Er det for min skyld, De sender frøken de Villefort bort?" sagde greven, da Valentine var ude.

"På ingen måde," svarede den unge kone, "men det er netop på denne tid, vi lader de Noirtier holde det sørgelige måltid, der betinger hans bedrøvelige tilværelse. De ved, min herre, i hvilken sørgelig forfatning min mands fader befinder sig?"

"Ja, nådige frue. Hr. de Villefort har sagt mig det; en lammelse tror jeg."

"Ak ja, den stakkels olding er ikke i stand til at røre et lem. Men undskyld, min herre, at jeg underholder Dem med vore huslige sorger. Jeg afbrød Dem i det øjeblik, da De sagde, De var en duelig kemiker."

"Det sagde jeg ikke, nådige frue," sagde greven med et smil, "tværtimod, jeg har studeret kemi, fordi jeg, der havde besluttet at opholde mig mest i Østerlandene, har villet følge kong Mithridates eksempel."

"Mithridates *rex Ponticus*!" sagde den næsvise dreng, idet han klippede billederne i et prægtigt album itu, "han som hver dag nød en kop gift til frokost."

"Eduard! Ondskabsfulde barn!" råbte madame de Villefort, idet hun rev den mishandlede bog ud af sin søns hænder, "du er utålelig! Du er uartig! Forlad værelset og gå til din søster hos den gode papa Noirtier!" Og hun rakte drengen albummet, hvorpå han gik med moderen i hælene.

Greven fulgte madame de Villefort med øjnene.

"Jeg gad vidst, om hun lukker døren efter ham!" mumlede han.

Madame de Villefort lukkede døren omhyggeligt af efter drengen. Greven lod, som om han ikke lagde mærke dertil.

Derpå kastede den unge frue et blik til alle sider og satte sig igen i sofaen.

"Tillad mig, nådige frue," sagde greven med det lune, som vi alle kender hos ham, "at sige Dem, at De er vel streng mod denne fortryllende, lille spilopmager."

"Jeg må også sige," sagde den smigrede moder i den venligste tone, "at han virkelig har et godt nemme og kan lære alt, hvad han vil. Han har kun en fejl, at han er en smule egensindig. Men med hensyn til det, som han sagde, tror De for eksempel, hr. greve, at Mithridates brugte en sådan forsigtighed, og at den kunne være virksom?"

"Jeg er så overbevist derom, nådige frue, at jeg, som taler med Dem, har brugt den samme for ikke at blive forgivet i Neapel, i Palermo og i Smyrna. Det vil sige, at jeg ved tre lejligheder ville have sat livet til, hvis jeg ikke havde taget mig i vare."

"Og midlerne har virkelig opfyldt sin hensigt?"

"Fuldkommen!"

"Ja, det er sandt, jeg erindrer, at De allerede fortalte mig noget lignende i Perugia."

"Virkelig?" sagde greven, idet han på en beundringsværdig måde spillede den overraskede. "Jeg erindrer det ikke!"

"Jeg spurgte Dem, om giften virkede ens og med samme kraft på menneskene i Norden og i Syden, og De svarede mig, at nordboernes kolde temperament ikke var så let at virke på som sydboernes."

"Det er sandt," sagde Monte Cristo, "jeg har set russere sluge uden at føle det ringeste ubehag vegetabilske substanser, der utvivlsomt ville have dræbt en neapolitaner eller araber."

"Altså tror De, at resultatet ville være endnu mere sikkert hos os end i Orienten, og at et menneske i vor tåge og regn lettere end under en varmere himmel kan vænne sig lidt efter lidt til at tåle gift?"

"Sikkert, vel at forstå, at man kun er sikker for den gift, man har vænnet sig til."

"Ja, jeg begriber det. Og hvordan vil De vænne Dem eller rettere sagt, hvordan har De vænnet Dem til den?"

"Dette er såre let. Sæt engang, at De ved, med hvilken gift man ville prøve på at dræbe Dem. Sæt, at denne gift er brucin for eksempel."

"Brucinen fås af den plettede brucea, *brucea ferrugina*, tror jeg," sagde fru de Villefort.

"Rigtigt, nådige frue," svarede Monte Cristo, "men jeg ser, at der ikke er stort tilbage at lære Dem! Jeg komplimenterer Dem. Sådanne kundskaber er virkelig sjældne hos damer."

"Jeg tilstår det," sagde fru de Villefort, "jeg har den voldsomste lidenskab for al okkult viden, der taler til indbildningskraften som poesi og opløser sig i tal som en algebraisk ligning, men bliv ved, jeg beder Dem. Det, De siger, interesserer mig overordentligt."

"Velan!" svarede Monte Cristo. "Sæt, at denne gift er brucin for eksempel, og De tager tusinddelen af et gram den første dag, to den anden dag og så videre, vil De efter ti dages forløb tage hundreddelen af et gram og så fremdeles, så De til sidst vil kunne nyde en dosis, der allerede er meget farlig for en anden person, som ikke har vænnet sig til den, endelig vil De efter en måneds forløb kunne dræbe en person ved at lade den drikke vand af den samme karaffel, hvoraf De selv drikker, uden at føle andet end et simpelt ildebefindende."

"De kender ingen modgift?"

"Nej, jeg kender ingen."

"Jeg har læst og atter læst denne historie om Mithridates," sagde madame de Villefort tankefuld, "og jeg har anset den for en fabel."

"Nej, madame, den er tværtimod sandhed, men det, De spørger mig om, er ikke virkningen af en grille, eftersom De allerede har gjort mig de samme spørgsmål for to år siden, og De siger mig, at denne historie om Mithridates har beskæftiget Dem i lang tid."

"Det er sandt. De to studier, jeg lige fra min ungdom holdt mest af, er botanikken og mineralogien, og da jeg siden fik at vide, at brugen af simple lægemidler undertiden forklarede folkenes historie og hele individernes liv i Orienten, ligesom blomsterne forklarer alle deres forelskede tanker, har det dog ærgret mig, at jeg ikke var en mand, da jeg ellers kunne være blevet en Flamel, Fontana eller Cabanis."

"Så meget mere, nådige frue," sagde Monte Cristo, "som østerlændingene ikke indskrænker sig som Mithridates til at gøre sig et harnisk af gift, men også gør sig en dolk deraf. Videnskaben bliver i deres hænder ikke alene et forsvarsvåben, men også meget ofte et angrebsvåben. Det ene værner dem mod fysiske lidelser, det andet mod deres fjender. Med opium, med belladonna, med hashish skaffer de sig i drømme den lykke, som Gud har nægtet dem i virkeligheden. Med brucea, med slangeved, med laurbærkirsebærtræet søvndysser de dem, der vil vække dem. Der er ikke en af disse ægyptiske, tyrkiske eller græske kvinder, der ikke kender så meget til kemi, at hun endogså kan sætte læger i forbavselse, og så meget af fysiologien, at hun kan indgyde en professor skræk."

"Virkelig?" sagde fru de Villefort, hvis øjne ved denne samtale funklede af en forunderlig ild.

"Ja, madame," vedblev Monte Cristo, "de hemmelige dramaer i Orienten knytter og opløser sig således, lige fra planten, der opvækker elskov, til planten, der giver døden. Lige fra den drik, der åbner himlen, til den, som sender mennesket under jorden. Der er lige så mange forskellige arter, som der er luner og griller i menneskelig natur, og disse kemikere forstår på en

beundringsværdig måde at rette midlet og sygdommen efter kærlighedens og hævngerrighedens ønsker."

"Men," sagde den unge frue, "disse orientalske samfund, i hvilke De har tilbragt en del af Deres tilværelse, er altså lige så fantastiske som de eventyr, vi hører fra Deres skønne land? En mand kan altså ustraffet ryddes af vejen? Det er altså virkelig det samme Bagdad og Basura? Sultanen og vezirerne, der styrer disse lande, er altså virkelig sådanne Harun-al-Raschid'er og Giaffarer, som ikke alene tilgiver en giftblander, men endog gør ham til førsteminister, hvis forbrydelsen har været sindrig, og som i så fald lader historien indgravere med guldbogstaver for at more sig med den, når tiden falder dem for lang?"

"Nej, nådige frue! Det eventyrlige er ikke mere til i Orienten. Der gives også politiembedsmænd, kriminalkamre og kongelige fogeder, skønt under andre navne. Man hænger, man halshugger, og man sætter forbrydere på pælen på den allermest ubehageligste måde, men forbryderne ved som dygtige folk at skuffe den menneskelige retfærdighed og at sikre deres foretagende et heldigt udfald. – Hos os går en tosse, der, besat af hævngerrighedens eller gerrighedens djævel, vil rydde en fjende af vejen eller skaffe en slægtning ind i en anden verden, til en apoteker, giver et falsk navn, der mere end hans rette navn er skikket til at røbe ham, og køber fem eller seks lod rottekrudt under det påskud, at rotterne ikke under ham nogen nattero. Hvis han er meget snu, går han til fem eller seks apotekere og bliver derved fem eller seks gange bedre kendt. Når han således har fået giften, bibringer han sin fjende eller sin slægtning en dosis, der kan dræbe en mammut eller mastodont, og som uden den ringeste fornuftige grund får

offeret til at udstøde et skrig, der sætter hele kvarteret i bevægelse. Straks kommer der en armé af gendarmer og politibetjente. Man sender bud efter en læge, som åbner den døde og finder hele skefulde arsenik i hans tarme og indvolde. Den følgende dag fortæller hundrede aviser historien tilligemed offerets og morderens navne. Således er det, vore nordboere dyrker kemien, nådige frue!"

"Hvad skal man sige, min herre?" svarede den unge frue med et smil. "Den hele verden kender ikke Mediciernes og Borgiaernes hemmeligheder."

"Vil De nu," sagde greven, idet han trak på skuldrene, "at jeg skal sige Dem, hvad der er skyld i alle disse dumheder? Det er, at man på Deres teater, i det mindste så vidt man kan dømme af at læse de stykker, man spiller der, altid ser folk nedsluge hele indholdet af en flaske og så styrte stendøde til jorden. Fem sekunder efter falder tæppet, og tilskuerne går. Man ved intet om følgerne af mordet. Men begiv Dem ud af Frankrig, enten til Aleppo eller Cairo eller blot til Neapel og Rom, og De vil se folk gå blomstrende som roser på gaderne, skønt Haltefanden, hvis han ville føre Dem derhen i sin kappe, kunne sige Dem: "Denne herre er blevet forgivet for tre uger siden, og om en måned vil han være død og borte."

"Men De har altså," sagde fru de Villefort, "opdaget sammensætningen af det berygtede *aquatofana*, som man sagde mig i Perugia ganske var gået tabt?"

"Går da noget tabt hos menneskene? Kunstnerne flytter sig og går rundt omkring jorden: Tingene forandrer navn, det er det hele, og mængden tager fejl. Men resultatet bliver altid det samme, giften. Enhver gift virker især på et vist organ. En på

maven, en anden på hjernen, en tredje på indvoldene. – Velan, giften afstedkommer en hoste, denne hoste en brystbetændelse eller en anden sygdom, der er absolut dødelig, og som, hvis den ikke var det, nok ville blive det ved de midler, som de kloge herrer læger, der i almindelighed er dårlige kemikere, anvender, altså er mennesket dræbt efter alle kunstens regler, og retfærdigheden har ikke et ord at indvende derimod, som en af mine venner, en skrækkelig kemiker, abbed Adelmonte de Tormina, sagde, og han var en mand, der havde studeret disse nationale fænomener."

"Det er frygteligt, men det er beundringsværdigt," sagde den unge frue, "jeg må tilstå, at jeg antog disse historier for opfindelser fra middelalderen."

"Ja, deri har De også ret, men de er blevet bragt til en større fuldkommenhed i vore dage."

"Altså" vedblev madame de Villefort, der bestandig kom tilbage til det, der lå hende på hjerte, "altså var Borgias gift og Mediciernes, Renéernes, Ruggiciernes og senere sandsynligvis baron Trencks, som man har misbrugt så meget i det nyere drama og i romanen -"

"Genstand for kunsten, nådige frue! Slet ikke andet," svarede greven. "Tror De, at den sande lærde henvender sig til et og samme individ? Nej, videnskaben elsker spring, luner, om man kan sige så. Således havde for eksempel den fortræffelige abbed Adelmonte, som jeg nylig talte om, i denne henseende gjort et forbavsende forsøg."

"Virkelig?"

"ja, jeg vil blot nævne Dem et eneste. Han havde en meget smuk have, fuld af urter, han valgte den uskyldigste af alle, en

kålstok. I tre dage vandede han denne kålstok med en opløsning af arsenik. Den tredje dag blev kålstokken syg og gul, nu måtte den skæres af. Alle andre bildte sig ind, at den var moden, og i deres øjne beholdt den sit uskyld udseende, men i abbed Adelmontes øjne alene var den forgiftet. Nu bragte han kålstokken hjem, tog en hare – abbed Adelmonte havde en samling harer, katte, marsvin, der ikke i mindste måde stod tilbage for hans samling af urter, blomster og frugter – abbed Adelmonte tog altså en hare og lod den æde et kålblad. Haren døde. Hvilken kriminaldommer kunne sige noget derimod? Og hvilken kongelig prokurør ville indstævne hr. Magendie eller hr. Flourens for de harer, marsvin eller katte, de havde dræbt? Ingen. Denne hare var altså død, uden at retfærdigheden brød sig det mindste derom. Da haren var død, lod abbeden kokkepigen skære den op og kaste indvoldene på møddingen. På denne mødding var der en høne, der pikkede i indvoldene, blev syg dagen efter og døde den følgende dag. I det øjeblik, da den droges med døden, kom der en høg – der er mange høge i Adelmontes land – den slog ned, førte hønen bort til en klippe og åd den. Tre dage efter," vedblev Monte Cristo, "følte den stakkels høg, der havde været upasselig, siden den gjorde dette måltid, at den blev svimmel, just som den svævede højt under skyerne. Den tumlede, faldt gennem rummet og i en dam. Gedder og ål er, som De ved, grådige fisk, de åd af høgen. Velan, sæt at man dagen efter sætter en sådan ål, der er forgiftet i fjerde led, på Deres bord, så vil Deres gæst blive forgiftet i femte og dø efter otte-ti dages forløb af smerte i indvoldene. Man vil syne liget, og lægerne vil sige, at det er en svulst i leveren eller en tyfus, han er død af."

"Men," sagde madame de Villefort, "alle disse omstændigheder, som De således kæder sammen, kan afbrydes ved det mindste tilfælde. Høgen kan ikke komme til rette tid eller falde hundrede skridt fra dammen."

"Deri ligger just kunsten! For at være en stor kemiker i Orienten må man styre tilfældet, og dertil er man kommet."

Madame de Villefort blev tankefuld og lyttede.

"Men," sagde hun, "arsenik er uudsletteligt. Hvorledes man end bruger det, vil det findes i det menneskelige legeme, når det anvendes i en sådan mængde, at det kan volde døden."

"Godt!" sagde Monte Cristo. "Det er netop det, jeg sagde til den brave Adelmonte. Han betænkte sig, smilede og svarede mig med et siciliansk ordsprog, der så vidt jeg ved, også er fransk: "Mit barn! Verden blev ikke skabt på en dag, men på syv, kom igen på søndag." Den følgende søndag kom jeg igen. I stedet for at vande sin kål med en opløsning af arsenik havde han vandet den med en opløsning af *strychnos colobrina*, denne gang så kålstokken slet ikke gul ud. Haren havde slet ingen mistanke til den, men døde også fem minutter senere. Hønen åd af haren, og den følgende morgen var den død. Det samme foregik med høgen. Nu åbnede vi hønen og rovfuglen. Denne gang var ethvert tegn til forgiftning forsvundet, og kun de almindelige symptomer på døden var tilbage. Hønen var ikke blevet forgiftet, den var død af apopleksi. Det er noget, som sjældent indtræffer hos hønsene, det ved jeg nok, men det indtræffer meget ofte hos menneskene."

Madame de Villefort blev mere og mere tankefuld.

"Det er meget heldigt," sagde hun, "at sådanne substanser kun kan laves af kemikere, for ellers ville virkelig den ene

halvdel af menneskene forgifte den anden."

"Af kemikere eller af personer, der beskæftiger sig med kemien," svarede Monte Cristo.

"Og desuden," vedblev madame de Villefort, "er forbrydelsen altid en forbrydelse, der, om den end ikke kan opdages af menneskene, dog altid bliver set af Gud. Orientalerne er stærkere end vi med hensyn til samvittigheden og har været så forsigtige at udelukke troen på et helvede."

"Dette er en skrupel, der naturligvis må opstå hos en retskaffen dame som Dem, men som snart vil blive fjernet ved et fornuftigt ræsonnement. De finder meget få mennesker, der på en plump måde støder deres næste dolken i hjertet eller forsøger at udslette ham af jordens overflade ved at give ham en sådan mængde rottekrudt, som vi nylig talte om. Dette er virkelig en tåbelighed eller grille. For at komme så vidt må blodet hidses, pulsen skal slå halvfems gange i minuttet og sjælen gå ud over de sædvanlige grænser, men hvis man bruger et mildere ord og i stedet for at begå et hemmeligt mord blot skaffer den af vejen, der er os besværlig, og det uden voldsomhed, uden iøjnefaldende lidelser, der bliver en straf, gør slagtofferet til en martyr og den, som handler, til en bøddel, hvis der hverken udgydes blod eller høres hylen eller ses krampetrækninger, vil man undgå den menneskelige lov, der siger os: "Forstyr ikke samfundet!" Således handler folkene i Orienten med held."

Madame de Villefort indsugede tydeligvis med begærlighed disse skrækkelige grundsætninger, som greven fremsatte med den naive ironi, der var ham egen. Derpå sagde hun efter et øjebliks tavshed: "Ved De, hr. greve, at De ræsonnerer på en

skrækkelig måde, at De ser verden i et temmelig fantastisk lys? Men De har ret, De er en stor kemiker, og den eliksir, De gav min søn, og som så hurtigt bragte ham til live igen -"

"Stol ikke på det, madame," sagde Monte Cristo. "En dråbe af denne eliksir har været nok til at kalde det døende barn til livet, men tre dråber ville have fået blodet til at strømme til hans lunger og givet ham hjerteslag. Seks dråber ville have bragt ham i en afmagt, der ville have været mere alvorlig end den, hvori han befandt sig. Ti dråber ville aldeles sikkert have gjort ende på hans liv. De ved, madame, hvor forsigtigt jeg skaffede de flasker bort, som han var så uforsigtig at røre ved."

"Det er altså en skrækkelig gift?"

"Slet ikke! Lad os for det første antage, at ordet gift slet ikke er til, eftersom man i medicinen betjener sig af de stærkeste gifte, der bliver til gavnlige lægemidler ved den måde, hvorpå de bruges."

"Hvad er det da for noget?"

"Det var en mikstur, der var lavet af min fortræffelige ven abbed Adelmonte, og som han havde lært mig at betjene mig af."

"O!" sagde madame de Villefort. "Det må være et fortræffeligt lægemiddel!"

"Ganske fortræffeligt, madame!" svarede Monte Cristo. "Jeg gør ofte brug af det, vel at forstå med al mulig forsigtighed!" tilføjede han med et smil.

"Det tror jeg nok," svarede madame de Villefort i samme tone. "Hvad mig angår, da er jeg så nervøs og så tilbøjelig til at besvime, at jeg nok kunne trænge til en doktor Adelmonte, som

kunne give mig midler til at ånde friere og berolige mig med hensyn til min frygt for en pludselig død."

"Men jeg," sagde Monte Cristo, idet han stod op, "er kun glad ved at kunne tilbyde Dem recepten."

"O, min herre!"

"De må blot erindre en ting, og det er, at en lille dosis af denne eliksir er et lægemiddel, men en stor dosis gift. En dråbe kalder, som De har set, til live igen, men fem eller seks fremkalder døden og det på en så meget mere skrækkelig måde, som de, når de hældes i et glas vin, aldeles ikke forandrer smagen. Men undskyld, frue, det er næsten, som om jeg ville undervise Dem."

Klokken slog halv et, og man meldte en af fru de Villeforts veninder, der kom for at spise til middag hos hende. "Hvis det var tredje eller fjerde gang, jeg havde den ære at se Dem, hr. greve," sagde fru de Villefort, "ville jeg bede Dem blive hos mig til middag, og jeg ville ikke lade mig afskrække ved det første afslag."

"Tusind tak, frue," svarede Monte Cristo, "jeg er indbudt et andet sted og kan ikke blive borte."

"Velan, min herre, men glem ikke min recept!"

"Hvorledes, frue? For at glemme den måtte jeg glemme den samtale, jeg har haft med Dem, hvilket er ganske umuligt." Monte Cristo hilste og gik. Fru de Villefort blev tankefuld tilbage.

"Det er et forunderligt menneske," sagde hun, "som ser mig ud til, at hans døbenavn er Adelmonte."

Hvad Monte Cristo angår, da havde resultatet overgået hans forventninger.

"Velan," sagde han, idet han gik. "Det er en god jordbund. Jeg er vis på, at de korn, man lader falde i den, også vil spire!"

Og den følgende morgen sendte han ifølge sit løfte fru de Villefort recepten.

14. Robert le Diable

Morcerf havde som de fleste rige, unge herrer sin plads i parkettet og desuden ti af sine bekendtes loger, hvor han kunne forlange en plads. Chateau-Renaud havde sin plads ved siden af hans. Beauchamp var i sin egenskab af redaktør konge i salen og havde sin plads overalt.

Denne aften kunne Lucien Debray benytte sig af ministerens loge, og han havde tilbudt greven af Morcerf den, men greven havde, da Mercédès vægrede sig ved at gå med, sendt billetten til Danglars og ladet ham sige, at han ville tilbyde baronessen og hendes datter den, hvis disse damer ville gøre ham den ære at modtage invitationen. Ingen er så grådig efter loger, der ikke koster noget, som millionærer, så damerne tog sig vel i agt for at afslå det. Hvad Danglars angår, da havde han erklæret, at hans politiske grundsætninger og hans stilling som deputeret af oppositionen ikke tillod ham at gå i ministerens loge. Følgelig havde baronessen skrevet til Lucien og bedt ham om at hente dem, eftersom hun ikke kunne gå alene i operaen med Eugenie. Hvis disse to damer havde været ene, ville man virkelig have fundet det meget upassende, mens man ikke ville finde det ringeste at indvende, når frøken Danglars gik i operaen med sin moder og sin moders elsker. Man må tage verden, som den er.

Tæppet gik op som sædvanlig for en næsten tom sal. Det er endnu en af uvanerne i den store verden i Paris først at komme i teatret, når forestillingen er begyndt. Deraf følger, at den første akt går hen med, at de tilskuere, der er kommet, ikke betragter forestillingen eller hører på stykket, men kun

betragter dem, der kommer, og ikke hører andet end larmen af dørene og samtalerne. "Se der!" sagde Albert pludselig, idet han så en loge i første etage blive åbnet. "Se der, grevinde G…"

"Hvad er det for en grevinde G…?" spurgte Chateau-Renaud.

"O, Baron, det er virkelig et spørgsmål, som jeg ikke kan tilgive Dem. De spørger mig om, hvem grevinde G… er."

"Det er sandt," sagde Chateau-Renaud, "er det ikke din fortryllende venetianerinde?"

"Jo vist!"

I dette øjeblik fik grevinde G… øje på Albert og hilste ham med et smil.

"De kender hende?" sagde Chateau-Renaud.

"Ja," sagde Albert, "i Rom blev jeg forestillet for hende af Franz."

"Vil De vise mig den samme tjeneste i Paris, som han har vist Dem i Rom?"

"Meget gerne!"

"Tys!" råbte publikum.

De to unge mennesker vedblev deres samtale uden i mindste måde at bryde sig om, at parterret havde lyst til at høre musikken.

I dette øjeblik gik ministerens loge op, og madame Danglars, hendes datter og Lucien Debray indtog deres pladser.

"Ah! ah!" sagde Chateau-Renaud, "se, der er nogle af Deres bekendte, vicomte! Hvorfor fanden ser De da til højre – man søger Dem!"

Albert vendte sig om, og hans øjne mødte virkelig baronesse Danglars, der hilste ham med en bevægelse af sin vifte. Hvad

frøken Eugenie angik, da var det næppe, at hun nedlod sine store, sorte øjne på orkestret.

"Kære," sagde Chateau-Renaud, "jeg forstår ikke, hvad De, når man undtager mesalliancen, og jeg tror ikke, De bekymrer Dem meget derom, kan have mod mademoiselle Danglars. Det er en meget smuk, ung dame."

"Ja vist," sagde Albert, "men jeg tilstår Dem, at jeg med hensyn til hendes ydre ønskede noget mere blidt, noget mere venligt, kort sagt mere kvindeligt."

"Således er de unge mennesker," sagde Chateau-Renaud, der som en mand på tredive år antog en faderlig mine i sin omgang med Morcerf, "de er aldrig tilfredse. Om man så gav dem en kæreste, der var lige så smuk som jagtgudinden, var De dog ikke fornøjet."

"Jeg havde holdt mere af en Venus fra Milo og Capua. Denne jagtgudinde, bestandig omringet af sine nymfer, volder mig lidt angst. Jeg er bange for, at hun skal behandle mig som Aktæon." Og virkelig kunne et enkelt blik på den unge pige næsten forklare den følelse, Morcerf havde tilstået. Frøken Danglars var smuk, men, som Albert havde sagt, af en næsten streng skønhed. Hendes hår var smukt sort, men i de naturlige lokker bemærkede man et vist oprør mod den hånd, der ville holde dem i tømme. Hendes øjne, der var sorte som hendes hår og indfattede under prægtige øjenbryn, der kun havde den fejl, at de undertiden rynkedes, var især mærkværdige ved et udtryk af falskhed, som man forbavses over at finde i en kvindes blik. Hendes næse havde de nøjagtige proportioner, som en billedhugger giver en statue af Juno, hendes mund alene var for stor, men forsynet med skønne tænder, der endnu mere

fremhævede læbernes karmin, som stak stærkt af mod hendes ellers så blege farve. Endelig bidrog et sort modermærke på kanten af munden, og som var større, end sådanne luner af naturen plejer at være, til at give dette ansigt den bestemte karakter, der gjorde Morcerf lidt bange. I øvrigt passede hele resten af Eugenies skikkelse til det hoved, vi har beskrevet. Det var, som Chateau-Renaud havde sagt, jagtgudinden Diana, men med noget mere bestemt, mere kraftfuldt i sin skønhed.

Hvad den opdragelse angår, som hun havde modtaget, da kunne man ikke bebrejde den andet, end at den gjorde, at hun i visse henseender hørte til det andet køn. Hun talte virkelig to-tre sprog, tegnede med lethed, skrev vers og komponerede musik. Hun var især lidenskabelig interesseret i denne sidste kunst, som hun studerede med en af sine veninder fra instituttet, en ung dame uden formue, men med anlæg til at blive en fortræffelig sangerinde. En stor komponist nærede, som man sagde, en næsten faderlig kærlighed til den sidste og lod hende arbejde i det håb, at hun engang ville gøre sin lykke med sin stemme.

Denne mulighed, at mademoiselle Louise d'Armilly – således hed den unge pige – engang skulle betræde skuepladsen, gjorde, at frøken Danglars, skønt hun modtog hende hos sig, dog aldrig viste sig offentlig i hendes selskab. For resten havde Louise vel ingen uafhængig stilling i bankierens hus, men var dog mere anset end de sædvanlige lærerinder. Nogle sekunder efter, at madame Danglars var trådt ind i sin loge, var tæppet gået ned, og takket være denne lejlighed, som tilskuerne derved fik til at gå ud i foyeren eller til at aflægge besøg, var parkettet

næsten tomt. – Morcerf og Chateau-Renaud var blandt de første, der gik ud.

Idet de vendte tilbage til salen, så de parterret stående med øjnene fæstede på et bestemt punkt i salen. Deres blikke fulgte den almindelige retning og standsede ved den russiske gesandts store loge. En mand klædt i sort, tredive til fyrre år gammel, var trådt ind med en dame i østerlandsk dragt. Kvinden var overordentlig smuk og hendes dragt så kostbar, at alles øjne rettedes mod hende.

"Se," sagde Albert, "det er Monte Cristo og grækerinden."

Det var virkelig greven og Haydée. Et øjeblik efter var den unge dame genstand ikke alene for parterrets, men for hele salens opmærksomhed. Damerne rakte sig ud af logerne for at se denne kaskade af diamanter funkle i lysekronernes glans.

Anden akt forløb under denne dumpe larm, der tilkendegiver en stor begivenhed.

Ingen tænkte på at råbe "tys". Denne kvinde, så ung, så smuk, så blændende, var det mest interessante, nogen kunne se.

Nu tilkendegav et tegn fra madame Danglars tydeligt Albert, at baronessen ønskede et besøg af ham i mellemakten.

Morcerf var alt for velopdragen til at lade vente på sig, når man så tydeligt tilkendegav, at man ønskede hans nærværelse. Da akten var til ende, skyndte han sig til baronessen. Han hilste begge damerne og rakte Debray hånden.

Baronessen modtog ham med et fortryllende smil og Eugenie med sin sædvanlige kulde.

"Min tro, kære ven," sagde Debray, "De ser her en mand, der intet råd ved, og som kalder Dem til hjælp. Fruen overvælder mig med spørgsmål om greven. Hun vil, at jeg skal vide, hvem

han er, hvorfra han kommer, hvor han agter sig hen. Min tro, jeg er ingen Cagliostro, og for at redde mig ud af forlegenheden har jeg sagt: Spørg Morcerf, han kender denne Monte Cristo på sine fingre. Derfor var det, fruen gav Dem et vink."

"Er det ikke utroligt," sagde baronessen, "at man, når man har en halv million til hemmelig efterretningstjeneste, ikke er bedre underrettet end som så?"

"Madame," sagde Lucien, "jeg beder Dem tro, at jeg, hvis jeg havde en million til rådighed, ville anvende den til noget bedre end at skaffe mig underretning om Monte Cristo, der i mine øjne ingen anden fortjeneste har, end at han er to gange så rig som en nabob, men jeg har overladt min ven Morcerf ordet, hold Dem nu til ham. Det angår ikke mig mere."

"En nabob ville sikkert ikke have sendt mig et par heste til tredive tusind francs og det med fire diamanter i hovedtøjet, hver til fem tusind francs. Man har det indtryk, at det ligesom er hans mani. Jeg tror, at han ligesom Potemkin altid går med lommen fuld af dem og sår dem på sin vej, ligesom den lille tommeltot gjorde det med sine hvide sten."

"Han må have fundet en diamantmine," sagde madame Danglars. "De ved, at han har en uindskrænket kredit på baronens hus?"

"Nej, det vidste jeg ikke," svarede Albert.

"Og at han har sagt til hr. Danglars, at han havde i sinde at blive et år i Paris og bruge seks millioner her?"

"Det er den persiske shah, der rejser inkognito."

"Og denne dame, Lucien," sagde Eugenie, "har De lagt mærke til, hvor smuk hun er?"

"Frøken, jeg kender ingen, der i den grad viser sig retfærdig mod andre af deres køn." – Lucien satte sin kikkert for øjnene.

"Fortryllende," sagde han.

"Og denne dame, ved De, Morcerf, hvem hun er?"

"Frøken," sagde Albert, idet han svarede på denne direkte opfordring, "jeg ved det næsten, som jeg ellers ved alt, der angår den hemmelighedsfulde person, vi beskæftiger os med. Det er en grækerinde."

"Ja, det kan man let se af hendes klædedragt, og De fortæller kun, hvad den hele sal allerede ved."

"Det gør mig ondt," svarede Morcerf, "at jeg er en uvidende cicerone, men jeg må tilstå, at dertil indskrænker alle mine kundskaber sig. Jeg ved dog også, at hun er musikalsk, for da jeg en dag spiste frokost hos greven, hørte jeg tonerne af en guzla, som ikke kunne skyldes andre end hende."

"Deres greve modtager også besøg?" spurgte madame Danglars.

"På en meget prægtig måde, det forsikrer jeg Dem."

"Jeg må få hr. Danglars til at bede ham til middag eller til et bal, for at han kan indbyde os igen."

"Hvorledes? De vil besøge ham?" sagde Debray leende.

"Hvorfor ikke, når min mand er med?"

"Men han er jo ungkarl – denne hemmelighedsfulde greve!"

"Men De ser jo, at dette ikke er tilfældet," sagde baronessen og lo, idet hun pegede på den smukke, græske pige.

"Denne kvinde er slavinde, efter hvad han selv har sagt os. De erindrer det vel nok, Morcerf, ved Deres frokost?"

"Tilstå, min kære Lucien," sagde baronessen, "at hun snarere ser ud til at være en prinsesse."

"Fra Tusind og en Nat, men hvad er det, der gør prinsesserne, min kære? Det er diamanterne, og hun er ganske sikkert dækket med diamanter."

"Hun har snarest for mange," sagde Eugenie, "hvis hun ikke var så overhængt, ville hun være endnu smukkere, for man ville da se hendes hals og håndled, der er beundringsværdige."

"Se mig engang til kunstnerinden! Hun kommer jo i fyr og flamme," sagde madame Danglars.

"Jeg elsker alt, hvad der er smukt," sagde Eugenie.

"Men hvad siger De da om greven?" sagde Debray. "Det forekommer mig, at han heller ikke er ilde."

"Greven?" sagde Eugenie, som om hun endnu ikke havde tænkt på at betragte ham. "Greven er meget bleg."

"Rigtig," sagde Morcerf, "det er i denne bleghed, den hemmelighed stikker, vi alle stiger. Grevinde G... påstår som De, at han er en vampyr."

"Grevinde G... er altså kommet tilbage?" spurgte baronessen.

"Hun er i den loge dér, næsten lige overfor os, moder! Den dame med det dejlige hår er netop hende."

"Javist," sagde fru Danglars, "men ved De, hvad De burde gøre, Morcerf?"

"Behag at befale, madame!"

"De burde aflægge et besøg hos Deres greve af Monte Cristo og bringe ham herind til os."

"Hvorfor det?" spurgte Eugenie.

"For at vi kan tale med ham. Er De da ikke nysgerrig efter at se ham?"

"Aldeles ikke!"

"Det er et forunderligt barn," mumlede baronessen.

"O," sagde Morcerf, "han vil sandsynligvis komme af sig selv. Se, han har set Dem, madame, og hilser."

Baronessen besvarede grevens hilsen med et indtagende smil.

"Nu," sagde Morcerf, "jeg vil ofre mig. Jeg forlader Dem og prøver at komme til at tale med ham."

"Gå til hans loge, det er jo ganske ligefremt!"

"Men jeg er jo heller ikke blevet forestillet."

"For hvem?"

"For den skønne grækerinde."

"De siger jo, at det er en slavinde?"

"Ja, men De påstår jo, at det er en prinsesse. Nuvel, jeg håber, at han vil komme, når han ser mig gå ud herfra."

"Det er muligt. Gå!" Morcerf hilste og gik. I det øjeblik, da han passerede grevens loge, gik døren virkelig også op. Greven sagde nogle ord på arabisk til Ali, der opholdt sig i gangen, og tog derpå Morcerf under armen.

Ali lukkede døren og blev stående foran den. Adskillige mennesker var stimlet sammen om nubieren. "I sandhed," sagde Monte Cristo, "Deres Paris er en forunderlig by, og Deres parisere er et besynderligt folk. Man skulle tro, det var første gang, de så en sort. Se dog, hvor de stimler omkring den stakkels Ali, som slet ikke ved, hvad dette skal betyde. Jeg forsikrer Dem, at en pariser kan rejse til Tunis, Konstantinopel, Bagdad eller Cairo, uden at man således danner kreds om ham."

"Det er, fordi østerlænderne er fornuftige folk, der ikke betragter det, som ikke er værd at se på. Men tro mig, Ali har

kun denne popularitet, fordi han tilhører Dem, og i dette øjeblik er De manden, alle taler om."

"Virkelig? Og hvad er det, der har skaffet mig en sådan lykke?"

"De selv. De forærer et spand til tusind louisd'orer bort. De frelser en kongelig prokurørs frue."

"Hvem fanden har fortalt Dem alle disse galskaber?"

"Først baronesse Danglars, der fortæres af længsel efter at se Dem, dernæst Beauchamps avis."

"Ah," sagde greven. "Men sig mig engang, kommer greven af Morcerf ikke undertiden i operaen? Jeg har søgt ham i min kikkert, men jeg har ikke kunnet opdage ham noget steds."

"Han kommer i aften."

"Hvor?"

"I baronessens loge, tror jeg."

"Er den indtagende, unge pige, der er med hende, hendes datter?"

"Ja."

"Jeg gratulerer Dem."

Morcerf smilede. "Vi vil tale om dette siden og mere omstændeligt," sagde han. "Hvad synes De om musikken?"

"Om hvilken musik?"

"Den, De nylig har hørt."

"Jeg siger, at det er en meget smuk musik af en musik at være, der er komponeret af menneskelige væsener og bliver sunget af fugle med to ben uden fjer, som salig Diogenes sagde."

"Men, min kære greve! Det lader til, at De, så ofte De har lyst dertil, kan høre paradisets syv kor?"

"Det er kun lidt! Når jeg vil høre vidunderlig musik, vicomte, en musik, som intet menneskeligt øre har hørt – sover jeg."

"Velan! Så er De jo her på det rette sted, greve! Sov kun, sov! Operaen er ikke opfundet for andet."

"Nej, det er ikke det, jeg mener! Deres orkester gør alt for megen larm. For at jeg skal nyde den søvn, jeg taler om, behøver jeg ro og tavshed og tillige en vis forberedelse -"

"Å, den berømte hashish?"

"Netop, vicomte! Hvis De vil høre musik, må De spise hos mig."

"Men jeg har allerede hørt den, da jeg spiste frokost hos Dem," sagde Morcerf.

"I Rom? "

"Ja."

"Det var Haydées guzla. Ja, den stakkels flygtning morer sig undertiden med at spille sit fædrelands melodier."

Morcerf spurgte ikke videre om hende. Også greven tav.

I dette øjeblik ringede klokken.

"Undskyld mig," sagde greven, idet han tog vejen til sin loge.

"Vil De gå? Og baronessen?"

"Sig hende, at jeg med hendes tilladelse vil have den ære at gøre hende min opvartning ved hendes aftenselskab."

Den tredje akt begyndte. Under denne kom greven af Morcerf, som han havde lovet, til madame Danglars.

Greven var ikke af den slags mennesker, der afstedkommer nogen opstandelse i en salon, derfor mærkede heller ingen hans komme undtagen de, der var i den loge, hvor han tog plads.

Monte Cristo så ham imidlertid, og et let smil svævede om hans læber.

Hvad Haydée angik, da så hun intet, så længe tæppet var oppe. Ligesom alle ufordærvede naturer tilbad hun alt, der talte til øret eller til synet.

Den tredje akt forløb som sædvanlig.

Greven gik i mellemtiden ud af sin loge og viste sig et øjeblik efter hos baronesse Danglars.

Baronessen kunne ikke bare sig for at udstøde et skrig af overraskelse og glæde. "Ah, så kom De dog, hr. greve," råbte hun, "for i sandhed, jeg længes efter at føje min mundtlige taksigelse til den skriftlige, jeg allerede har sendt Dem."

"O, madame," sagde greven, "erindrer De endnu den bagatel? Jeg havde allerede virkelig glemt den."

"Men det, man ikke glemmer, hr. greve, er, at De dagen efter frelste madame de Villefort fra den fare, som de samme heste udsatte hende for."

"Heller ikke denne gang fortjener jeg Deres taksigelse. Det var Ali, min neger, som havde den lykke at vise madame de Villefort denne tjeneste."

"Og var det også Ali," sagde greven af Morcerf, "som rev min søn ud af den romerske røvers hænder?"

"Nej, hr. greve," sagde Monte Cristo, idet han trykkede den hånd, generalen rakte ham, "nej, denne gang tager jeg taksigelsen på min egen regning, men De har jo allerede takket mig, og jeg skammer mig virkelig ved at finde Dem så erkendtlig. Fru baronesse, gør mig den ære at forestille mig for Deres frøken datter."

"De er allerede forestillet i det mindste af navn, for vi har i to-tre dage ikke talt om andet end Dem. – Eugenie," vedblev baronessen, idet hun vendte sig til sin datter, "greven af Monte

Cristo!" – Greven bukkede, frøken Danglars gjorde en let bevægelse med hovedet.

"De har en beundringsværdig dame med Dem, hr. greve," sagde Eugenie. "Er det Deres datter?"

"Nej, frøken," sagde Monte Cristo, forbavset over denne overordentlige ligefremhed. "Det er en stakkels græsk pige, hvis værge jeg er."

"Og som hedder?"

"Haydée," svarede Monte Cristo.

"En græsk pige," mumlede greven af Morcerf.

"Ja, greve," sagde madame Danglars, "og sig mig, om De nogen sinde ved Ali Tebelens hof, som De har tjent med så megen hæder, har set en så beundringsværdig dragt som den, vi der har for øje?"

"Jaså!" sagde Monte Cristo. "De har tjent i Janina, hr. greve?"

"Jeg har været generalinspektør for pashaens tropper," svarede Morcerf, "og min smule formue stammer fra den albanesiske hærførers gavmildhed."

"Nej, se engang," sagde madame Danglars.

"Hvad?" stammede Morcerf.

"Vent et øjeblik," sagde Monte Cristo. Og idet han slog en arm om greven, bøjede han sig med ham ud af logen.

I dette øjeblik så Haydée, der søgte greven med øjnene, hans blege ansigt tæt ved Morcerf, som han holdt omfavnet. Dette syn gjorde samme virkning på den unge pige som et medusahoved. Hun gjorde en bevægelse fremad som for at sluge dem begge med øjnene, derpå fo'r hun næsten lige så hurtigt tilbage, idet hun udstødte et svagt skrig, der imidlertid

blev hørt af dem, der var hende nærmest, og af Ali, der åbnede døren.

"Se," sagde Eugenie, "hvad er der foregået med Deres myndling, hr. greve? Man skulle tro, at hun ikke befandt sig vel."

"De må ikke blive forskrækket, frøken," sagde greven. "Haydée er meget nervesvag, og følgelig indvirker enhver lugt på hende. En lugt, der er hende modbydelig, er nok til at få hende til at besvime. Men," tilføjede han, idet han tog en lille flaske op af lommen, "jeg har et ypperligt lægemiddel."

Og efter at have hilst baronessen og hendes datter med et blik, rakte han greven og Debray hånden og forlod madame Danglars' loge.

Da han igen trådte ind i sin egen, var Haydée endnu meget bleg, og så såre han viste sig, greb hun hans hånd.

Monte Cristo mærkede, at den unge piges hænder både var fugtige og kolde.

"Hvem var det dog, du talte med, herre?" spurgte den unge pige.

"Greven af Morcerf, som har været i din høje faders tjeneste, og som tilstår, at han skylder ham sin formue."

"Den elendige!" råbte Haydée. "Det var ham, der solgte fader til tyrkerne, og denne formue er betalingen for hans forræderi. Vidste du ikke det, kære herre?"

"Jeg har vel hørt noget om denne historie i Epirus," sagde Monte Cristo, "men jeg kender ikke omstændighederne. Kom! Du må fortælle mig dem. De må være interessante."

"O, ja, kom, kom! Det er mig, som om jeg skal dø, hvis jeg bliver længere lige overfor dette menneske."

Og Haydée sprang heftigt op, hyllede sig i en burnus af hvidt kashmir, besat med perler og koraller, og gik ud i det øjeblik, tæppet gik op.

15. Børsspekulationer

Nogle dage efter dette møde kom Albert de Morcerf fulgt af Lucien Debray for at aflægge et besøg hos greven af Monte Cristo i hans hus på Champs Elysées, der allerede havde antaget dette udseende af et fyrsteligt palads, som greven ved hjælp af sin umådelige formue vidste at give sine boliger, hvor kort tid han end agtede at bebo dem.

"De er næsten bestandig i forbindelse med baron Danglars?" spurgte greven Morcerf i samtalens løb.

"Javist, hr. greve! De ved jo, hvad jeg har sagt Dem om mine fremtidsplaner."

"Det gælder stadig?"

"Mere end nogen sinde før," sagde Lucien, "det er en afgjort sag."

Og Lucien satte sin skildpaddemonokel for øjet, og idet han greb sin stok, gav han sig til at gå omkring i værelset for at betragte malerierne og våbnene.

"Å!" sagde Monte Cristo, "men efter det, jeg hørte Dem udtale, troede jeg ikke på en så hurtig løsning."

"Hvad skal man sige? Tingene skrider frem, uden at man mærker det, mens vi ikke tænker på dem, tænker de på os, og når vi vender os om, er vi forbavsede over de fremskridt, vi har gjort. Min fader og hr. Danglars har tjent sammen i Spanien, min fader i hæren og Danglars ved intendanturen. Det er dér, min fader, der var blevet ødelagt ved revolutionen, og hr. Danglars, der aldrig havde besiddet nogen formue, har lagt grunden, min fader til sin store politiske og militære karriere

og hr. Danglars til sin politiske og finansielle karriere, der er så beundringsværdig."

"Ved De," sagde Monte Cristo med dæmpet stemme, "at De just ikke forekommer mig meget forhippet på dette ægteskab?"

"Frøken Danglars er alt for rig til mig," sagde Morcerf, "det er det, der gør mig bange."

"Bah!" sagde Monte Cristo. "Det er en køn undskyldning. Er De ikke selv rig?"

"Min fader har nogen formue, måske halvtreds tusind francs i renter, og han giver mig måske ti-tolv tusind, når jeg gifter mig."

"Det er virkelig en beskeden sum," sagde greven, "især her i Paris, men i denne verden er ikke alle rige, og et smukt navn og en høj stilling i samfundet er også noget. Deres navn er berømt, Deres stilling udmærket, og desuden er greven af Morcerf soldat, og man holder af at se Bayards retskaffenhed forenet med Duquesclins fattigdom. Jeg derimod finder denne forening så passende som muligt. Frøken Danglars vil gøre Dem rig, og De vil adle hende." Albert rystede på hovedet og forblev tankefuld.

"Der er endnu en ting," sagde han.

"Jeg tilstår," sagde Monte Cristo, "at jeg har ondt ved at begribe denne modbydelighed for en så rig og smuk, ung pige."

"O, min Gud," sagde Morcerf, "denne modbydelighed kommer ikke fra min side."

"Men fra hvis side da? De har jo sagt mig, at Deres fader ønsker denne forbindelse."

"Fra min moders side, og min moder har et forsigtigt og klart blik. Velan! Hun bifalder ikke denne forbindelse. Hun har, jeg

ved ikke selv hvilken fordom mod familien Danglars."

"Åh!" sagde greven i en tvungen tone. "Det lader sig forstå. Fru de Morcerf, der er aristokratiet, finheden i egen person, ømmer sig en smule ved at modtage en borgerlig, plump og grov hånd, det er ganske naturligt."

"Jeg ved virkelig ikke, om det hænger således sammen, men det, jeg ved, er, at det synes mig, som om dette giftermål vil gøre hende ulykkelig, hvis det finder sted. Man skulle allerede for seks uger siden have været sammen for at tale om sagen, men jeg har været i den grad plaget af hovedpine -"

"En virkelig hovedpine?" spurgte greven med et smil.

"En meget virkelig – frygten uden tvivl – så at man har opsat mødet i to måneder. Jeg har, som De indser, ingen hast. Jeg er endnu ikke enogtyve år gammel, og Eugenie er kun sytten, men de to måneder er forbi i næste uge. Man må gøre alvor af det. De kan ikke forestille Dem, min kære greve, i hvilken forlegenhed jeg er. Ak, hvor De er lykkelig, De er fri."

"Så gør Dem da fri! Hvem forhindrer Dem deri? Sig mig det."

"Det ville være et alt for hårdt slag for min fader, hvis jeg ikke ægtede frøken Danglars."

"Så ægt hende da," sagde greven med et besynderligt skuldertræk.

"Ja," sagde Morcerf, "men så vil det volde min moder smerte!"

"Så ægt hende ikke!" sagde greven.

"Jeg vil se, jeg vil forsøge. De vil råde mig, ikke sandt. Og hvis det er muligt, vil De hjælpe mig ud af denne forlegenhed. For ikke at volde min fortræffelige moder sorg tror jeg hellere, at jeg vil lægge mig ud med greven."

Monte Cristo vendte sig bort, det lod, som om han var rørt.

"Nå," sagde han til Debray, der sad i en stor lænestol henne i et hjørne af salonen med en blyant i den højre hånd og i den venstre en notesbog. "Hvad gør De der? Laver De skitser efter Ponsin?"

"Jeg?" sagde Debray roligt. "Jo vist. En skitse, jeg holder alt for meget af malerier til det. Nej, jeg laver netop det modsatte af malerier, jeg skriver tal."

"Tal?"

"Ja, jeg beregner, og det angår Dem indirekte, hr. greve! Jeg beregner, hvor meget huset Danglars har måttet tjene ved den sidste stigning af de haitiske papirer! Fra to hundrede og seks er de på tre dage steget til fire hundrede og ni, og den kloge bankier havde købt mange til to hundrede og seks. Han har måttet tjene tre hundrede tusind francs."

"Det er ikke hans bedste kup," sagde Morcerf.

"Har han ikke i år tjent en million på de spanske papirer?"

"Hør, min kære," sagde Lucien. "her er greven af Monte Cristo, der vil sige Dem som italienerne:

Denaro e santia
Meta della meta. Note 3)

Og det er endogså meget. Derfor trækker jeg på skulderen, når man fortæller mig sådanne historier."

"Men De talte om Haiti?" sagde Monte Cristo.

"Haiti, det er en anden sag. Haiti er den franske spekulations ecarté. Man kan sætte pris på l'hombre, whist, boston og dog blive ked af dette, men man vender altid tilbage til ecarté. Således har hr. Danglars solgt fire hundrede og halvtreds og stukket tre hundrede tusind francs i lommen. Hvis han havde ventet til i dag, da papirerne faldt til to hundrede og fem, ville

han i stedet for at have tjent trehundrede tusind francs have tabt tyve eller femogtyve tusind."

"Og hvorfor er papirerne igen faldet fra fire hundrede ni til to hundrede og fem?" spurgte Monte Cristo. "Jeg beder Dem undskylde, men jeg er meget uvidende om børsrænker."

"Fordi," svarede Albert leende, "efterretningerne følger idelig på hinanden og ligner ikke hinanden det mindste."

"Så!" sagde greven. "Hr. Danglars tør risikere at vinde eller tabe trehundrede tusind francs på en dag. Han må være uhyre rig?"

"Det er ikke ham, der spiller!" råbte Lucien med heftighed. "Det er madame Danglars. Hun er virkelig en kone med mod."

"Men De som er fornuftig, Lucien, og som ved, hvor usikre efterretningerne er, eftersom De er ved kilden, De burde hindre hende deri," sagde Morcerf med et smil.

"Hvorledes skulle jeg kunne det, når hendes mand ikke er i stand til det?" spurgte Lucien. "De kender baronessens tænkemåde. Ingen har nogen indflydelse på hende, og hun gør aldeles ikke andet, end hvad hun vil,"

"Hvis jeg var i Deres sted," sagde Albert.

"Hvad så?"

"Skulle jeg nok helbrede hende, det var en tjeneste, som hendes tilkommende svigersøn burde gøre hende."

"Hvordan det?"

"Det ville være en let sag! Jeg ville give hende en lektion -"

"En lektion?"

"Ja! Deres stilling som sekretær hos ministeren giver Dem adgang til at vide besked med alle nyheder. De behøver kun at lukke munden op for at få vekselmæglerne til i en hast at

stenografere Deres ord. Lad hende tabe det ene hundrede tusind francs efter det andet, og hun vil nok blive fornuftig."

"Jeg forstår Dem ikke!" stammede Lucien.

"Men det er dog klart som dagen," svarede den unge mand med en ukunstlet naivitet, "fortæl hende en morgen noget nyt, en telegrafisk efterretning, som De alene kan vide. At Henrik IV for eksempel i går er blevet set hos Gabrielle, det vil få papirerne til at stige. Hun vil spekulere på denne efterretning, og hun vil ganske sikkert tabe, når Beauchamp dagen efter skriver i sit blad: "Det er fejlagtigt, når vel underrettede folk påstår, at kong Henrik IV i forgårs er blevet set hos Gabrielle. Kong Henrik IV har ikke forladt Pont-Neuf."

Lucien brast i en tvungen latter. Monte Cristo, der, som det lod, havde hørt ligegyldigt til, havde ikke tabt et eneste ord af samtalen, og hans gennemtrængende blik havde endog troet at læse en hemmelighed i gehejmesekretærens forlegenhed.

En følge af Luciens forlegenhed, som Albert slet ikke havde lagt mærke til, var, at han afkortede sit besøg. Det var klart, at han var misfornøjet. Greven, der fulgte ham til døren, hviskede ham nogle ord, hvorpå han svarede: "Meget gerne, hr. greve! Jeg modtager det."

Greven kom tilbage til den unge Morcerf.

"Tror De ikke, når De ret betænker det," sagde han til ham, "at De handlede urigtigt i at tale således til hr. Debray om Deres svigermoder?"

"Hør, greve, hav den godhed ikke mere at nævne dette ord!"

"Virkelig? Det mener De? Er grevinden i den grad mod Deres ægteskab?"

"I den grad at baronessen kun sjældent kommer i vort hus, og min moder, så vidt jeg ved, ikke har været to gange hos madame Danglars."

"Så føler jeg også trang til at tale med Dem uden tilbageholdenhed. Hr. Danglars er min bankier, hr. de Villefort har overvældet mig med artigheder til tak for en tjeneste, som et lykkeligt tilfælde havde sat mig i stand til at gøre ham. Jeg forudser under alt dette en lavine af dinéer og selskaber, men for nu at have den fortjeneste at være den første har jeg lagt den plan at indbyde hr. Danglars og hans frue samt hr. de Villefort og hans gemalinde til mit landsted i Auteuil. Hvis jeg indbyder Dem til middag der sammen med grev Morcerf og grevinden, vil det da ikke se ud som en slags møde for at få ægteskabet smedet sammen, eller vil grevinde Morcerf i det mindste ikke betragte det fra dette synspunkt, især hvis baron Danglars gør mig den ære at bringe sin datter med? Dette vil gøre, at Deres fru moder vil afsky mig, og det er noget, som jeg meget nødigt ser, jeg ønsker hellere, sig hende det, ved enhver lejlighed at erhverve mig hendes bevågenhed."

"Min tro, greve," sagde Morcerf, "jeg takker Dem for Deres oprigtighed mod mig, og jeg modtager den udelukkelse, som De foreslår mig. De siger, at De sætter pris på at stå Dem godt hos min moder, hos hvem De allerede står Dem overordentlig godt."

"Tror De virkelig det?" sagde Monte Cristo.

"Det er jeg vis på! Da De forleden dag forlod os, talte vi en times tid om Dem. Men for at komme tilbage til det, vi talte om, hvis min moder må vide denne Deres opmærksomhed, og jeg turde vove at sige hende den, er jeg vis på, at hun vil være

Dem overordentlig megen tak skyldig. Det er sandt, at min fader på sin side ville være rasende -"

Greven gav sig til at le.

"Velan!" sagde han til Morcerf. "Men når jeg tænker efter, er det ikke Deres fader alene, der ville blive rasende, hr. Danglars og hans kone ville betragte mig som et uopdragent menneske. De ved, at jeg er temmelig fortrolig med Dem, at De endog er mit første bekendtskab i Paris, og de vil ikke finde Dem hos mig, de vil spørge, hvorfor jeg ikke har indbudt Dem. De må derfor se til at modtage en tidligere indbydelse, der kan have nogen sandsynlighed, og som De må underrette mig om med et par ord. De ved, at hos bankiererne gælder intet, der ikke er skrevet."

"Jeg vil gøre, hvad der er endnu bedre, hr. greve," sagde Albert. "Min moder vil rejse bort for at nyde søluften. Til hvilken dag er Deres middag bestemt?"

"Til på lørdag."

"I dag er det tirsdag, godt! I morgen aften rejser vi, i overmorgen er vi i Tripport. Jeg må sige Dem, hr. greve, at De fortræffeligt forstår at indrette det for andre."

"De skatter mig virkelig højere, end jeg fortjener det. Jeg ønsker at være andre til tjeneste, det er det hele."

"Når har De udsendt Deres indbydelser?"

"I dag."

"Godt! Jeg iler til hr. Danglars, jeg underretter ham om, at min moder og jeg forlader Paris i morgen. Jeg har ikke set Dem, følgelig ved jeg intet om Deres middag."

"Fusentast! Hr. Debray har jo set Dem hos mig."

"Det er sandt!"

"Tværtimod, jeg har set Dem og indbudt Dem uden mindste forbehold, og De har svaret mig ligefrem, at De ikke kunne være min gæst, efter som De skulle rejse til Tripport."

"Godt! Det er afgjort, men kommer De for at besøge min moder før i morgen?"

"Før i morgen? Det er vanskeligt, da jeg så ville forstyrre Dem i Deres forberedelser til rejsen."

Albert rejste sig.

"De vil gå!"

"Jeg har nu kedet Dem i to timer, og De er så høflig at spørge mig, om jeg går! I sandhed, greve, De er den høfligste mand på jorden. Og Deres tjenere, hvor er de dresserede. Baptistin især. Jeg har aldrig kunnet få en som ham. Mine synes alle at tage tjenerne i Théatre Français til mønster. Hvis De skiller Dem ved Baptistin, beder jeg Dem om førsteretten til ham."

"Det er et ord, vicomte," svarede Monte Cristo, Og efter at have taget afsked med Albert gik han tilbage til sit værelse og ringede tre gange på klokken. – Bertuccio trådte ind.

"Bertuccio," sagde han. "De ved, at jeg på lørdag har selskab i mit hus i Auteuil?"

En let gysen gennemfo'r Bertuccio. "Javel, herre," sagde han.

"Jeg behøver Dem," sagde greven, "for at alt kan blive vel forberedt. Dette hus er meget smukt eller kan i det mindste blive meget smukt."

"Man måtte i så fald lave om på alt, hr. greve. Tapeterne er gamle."

"Så lad alt blive forandret med undtagelse af et eneste værelse, sovekammeret med det røde damask. Det må De lade fuldstændig, som det er."

Bertuccio bukkede.

"De må heller ikke røre ved haven, men gården for eksempel kan De gøre ved, hvad De vil. Det vil endog være mig behageligt, om man ikke kan kende den igen."

"Jeg vil gøre alt, hvad jeg kan, for at greven kan blive tilfreds. Men jeg ville kunne gøre det så meget bedre, hvis hr. greven ville sige mig nærmere besked om denne middag."

"I sandhed, min kære Bertuccio. Efter at De er kommet til Paris, finder jeg Dem fremmed og frygtsom. De kender mig altså ikke mere?"

"Men Deres Excellence kunne dog gerne sige mig, hvem Deres gæster er."

"Jeg ved det endnu ikke, og De behøver heller ikke at vide det. Lucullus spiser hos Lucullus, det er alt!"

Bertuccio bukkede og gik.

16. Major Cavalcanti

Klokken var slået syv, og Bertuccio var taget bort i følge den ordre, som han havde fået for to timer siden. En fiaker standsede stille for døren til huset og syntes at flygte igen, ganske skamfuld, efter at have afleveret en mand på tooghalvtreds år i en grøn, kort kjole, vide benklæder af blåt klæde, temmelig nette støvler med vel tykke såler, dyreskinds hat og et sort halsbind med hvid rand. Manden ringede på ved gitterporten og spurgte, om det ikke var i nummer 30 på Champs Elysées, greven af Monte Cristo boede. Da svaret var bekræftende, trådte han ind, lukkede døren efter sig og gik hen mod trappen.

Denne mands lille, kantede hoved, hans grå hår, hans tætte, grå overskæg gjorde, at Baptistin kendte ham, eftersom han havde fået hans nøjagtige signalement og ventede på ham i forgemakket. Næppe havde han nævnt sit navn for tjeneren, førend Monte Cristo blev underrettet om hans ankomst.

Man førte den fremmede ind i det mest enkle værelse. Greven ventede ham der og gik ham i møde med et smil.

"Ak, min kære herre," sagde han, "vær velkommen. Jeg ventede Dem!"

"Virkelig?" sagde italieneren. "Deres Excellence ventede mig?"

"Ja, jeg var underrettet om, at De ville komme i dag klokken syv."

"At jeg ville komme? De var underrettet?"

"Fuldkommen."

"Desto bedre! Jeg må tilstå, at jeg var bange for, man havde glemt denne lille forsigtighed."

"Hvilken?"

"At underrette Dem."

"Nej, vist ikke!"

"Men er De vis på, at De ikke tager fejl?"

"Ja, ganske."

"Det var virkelig mig, Deres Excellence ventede i dag kl. syv?"

"Ja, det var Dem. Jeg skal vise Dem det."

"Hvis De ventede mig," sagde italieneren, "er det jo ikke umagen værd."

"Jo vist, jo vist," sagde Monte Cristo.

Italieneren syntes en smule urolig.

"Lad os se," sagde Monte Cristo, "er De ikke marki Bartolomeo Cavalcanti?"

"Bartolomeo Cavalcanti," gentog italieneren fornøjet, "jo vist."

"Forhen major i den østrigske tjeneste?"

"Var det major, jeg var?" spurgte den gamle kriger frygtsomt.

"Ja," sagde Monte Cristo, "det var major. Det er det navn, man i Frankrig giver den grad, De beklæder i Italien."

"Godt!" sagde italieneren. "Jeg forlanger intet bedre."

"Kommer De ikke af egen drift?" spurgte Monte Cristo.

"Nej!"

"De er sendt mig af en anden?"

"Ja!"

"Af den fortræffelige abbed Busoni?"

"Det er rigtigt!" råbte majoren glad.

"Og De har et brev?"

"Her er det."

Monte Cristo tog brevet, som han åbnede og læste.

Majoren betragtede greven med store, forbavsede øjne.

"Det er rigtigt! Den gode abbed! Major Cavalcanti, en værdig patricier fra Lucca, ætling af Cavalcantierne fra Firenze!" vedblev Monte Cristo, idet han læste, "i besiddelse af en formue, der indbringer ham en halv million om året."

Monte Cristo løftede sine øjne fra papiret og hilste. "En halv million!" sagde han. "For pokker, min kære Cavalcanti!"

"Står der en halv million?" spurgte italieneren.

"Med tydelige ord, og det må være således, abbed Busoni er en mand, der kender enhver stor formue i Europa."

"Nå, lad så være – en halv million!" sagde italieneren. "Men jeg troede virkelig ikke, det var så meget."

"Fordi De har en hushovmester, der bestjæler Dem."

"De kaster virkelig lys over sagen," sagde italieneren alvorligt, "jeg vil jage knægten på porten."

Monte Cristo blev ved. "Og som kun mangler én ting for at være lykkelig," vedblev greven at læse.

"Min Gud, ja, en eneste!"

"At genfinde en elsket søn."

"En elsket søn!"

"Der i sin barndom blev bortført af en fjende af hans ædle familie, enten af tatere -"

"I en alder af fem år, min herre!" sagde Cavalcanti med et dybt suk, idet han løftede sine øjne mod himlen.

"Stakkels fader!" sagde Monte Cristo. Og han fortsatte: "Jeg gengiver ham håbet, jeg gengiver ham livet, hr. major, ved at underrette ham om, at De kan lade ham genfinde denne søn, som han har søgt forgæves i femten år."

Italieneren betragtede Monte Cristo med ubeskrivelig uro.

"Det kan jeg," svarede Monte Cristo.

Majoren satte sig.

"Å!" sagde han. "Brevet er altså sandt fra begyndelsen til enden."

"Har De tvivlet på det, kære hr. Bartolomeo?"

"Nej, aldrig! Hvorledes skulle en alvorlig mand, en mand, der har en gejstlig værdighed som abbed Busoni, have tilladt sig en sådan spøg! Men De har ikke læst alt, Deres Excellence!"

"Å, det er sandt!" sagde Monte Cristo. "Der er en efterskrift."

"Ja," sagde italieneren. "Ja! Der er – en efterskrift."

"For ikke at volde major Cavalcanti den ulejlighed at optage penge hos sin bankier sender jeg ham en anvisning på to tusind francs til at bestride hans rejseomkostninger og en kredit på otteogfyrre tusind francs, som De er blevet mig skyldig." Majoren fulgte denne efterskrift med ængstelig forventning. Greven sagde ikke andet end: "Det er godt!"

"Optager De den lige så gunstigt som det øvrige af brevet?"

"Sikkert! Vi har en mellemregning, Busoni og jeg, jeg ved ikke, om det netop er otteogfyrre tusind francs, jeg skylder ham endnu, men det kommer ikke så nøje an på det. Denne efterskrift synes Dem altså af stor vigtighed, min kære Cavalcanti?"

"Jeg må tilstå Dem," svarede italieneren, "at jeg ikke har forsynet mig med andre penge, fordi jeg satte min lid til abbed Busonis efterskrift, og hvis denne hjælpekilde var slået fejl, ville jeg virkelig have befundet mig i stor forlegenhed i Paris."

"Kan en mand som De nogen sinde være i forlegenhed?" sagde Monte Cristo. "Det er Deres spøg?"

Når man ikke kender et menneske!" sagde italieneren.

"Men man kender Dem!"

"Ja, man kender mig altså, så at -"

"Fortsæt dog, min gode hr. Cavalcanti!"

"At De vil udbetale mig disse otteogfyrre tusind francs?"

"Så snart De forlanger dem."

Majoren gjorde store øjne.

"Men sæt Dem dog!" sagde Monte Cristo. "Jeg ved ikke selv, hvad jeg gør. Jeg lader Dem stå op et helt kvarter -"

"Det siger intet!"

"Nu," sagde greven, "vil De nyde noget? Et glas sherry, portvin, alicante?"

"Alicante, hvis De vil være så venlig. Det er den vin, jeg holder mest af."

"Jeg har en fortræffelig alicante. Og nogle småkager, ikke sandt?"

"Ja, mange tak."

Monte Cristo ringede. Baptistin kom. Greven gik hen mod ham. "Nå?" spurgte han med dæmpet stemme. "Det unge menneske er der!" svarede kammertjeneren i den samme tone.

"Godt! Hvor har De ladet ham vente?"

"I den blå sal, som Deres Excellence har befalet."

"Meget vel. Bring alicante og småkager!" Baptistin gik.

"Ved De," sagde italieneren, "at jeg er skamfuld over at gøre Dem så megen ulejlighed."

"Tal ikke om det!" svarede Monte Cristo. Baptistin kom tilbage med glas, vin og kager. Greven skænkede et glas fuldt og derpå blot nogle dråber i et andet af den røde drik, der indeholdtes i en flaske, som ganske var dækket med spindelvæv og andre tegn på, at vinen virkelig var gammel.

Majoren tog det fulde glas og en kage. Greven befalede Baptistin at sætte tallerkenen så nær hans gæst, at han kunne nå den. Majoren begyndte at smage på alicantevinen, gjorde en grimasse, der røbede hans tilfredshed, og dyppede kagen i glasset.

"De boede altså i Lucca," sagde Monte Cristo. "De var rig, De er adelsmand, De nyder almindelig agtelse, De havde alt, hvad der kan gøre et menneske lykkeligt?"

"Alt, Deres Excellence!" sagde majoren.

"Og der manglede kun en ting i Deres lykke?"

"Kun en eneste ting!" sagde italieneren.

"Det var at finde Deres barn igen?"

"Ja," sagde majoren, idet han tog endnu en kage, "men det manglede også." Den værdige major hævede sine øjne mod himlen og anstrengte sig for at sukke.

"Lad os nu engang se, min kære hr. Cavalcanti. Hvem var den så meget savnede søn? For man har sagt mig, at De aldrig har været gift."

"Man har troet det," sagde majoren, "og jeg selv -"

"Ja!" afbrød Monte Cristo. "Og De selv har skaffet dette rygte til tro. En undskyldning, som De ville skjule for alles øjne -" Italieneren fattede sig og antog en rolig og værdig mine, mens han slog øjnene ned, enten for at være sikker på at bevare sin fatning eller for at understøtte sin indbildningskraft, hvorved han dog stadig skelede til greven, hvis bestandige smil tilkendegav den samme velvillige nysgerrighed.

"Ja, min herre," sagde han. "Jeg ville skjule denne fejl for hele verdens øjne."

"Ikke for Deres egen skyld," sagde Monte Cristo, "for en mand sætter sig ud over sådanne ting."

"Nej, sikkert ikke for min egen skyld!" sagde majoren med et smil, idet han rystede på hovedet.

"Men for hans moders skyld," sagde greven.

"For hans moders skyld!" råbte italieneren, idet han tog en tredje kage. "For hans stakkels moders skyld!"

"Så drik dog, kære hr. Cavalcanti," sagde Monte Cristo, idet han skænkede i hans glas på ny. "Deres bevægelse overvælder Dem."

"For hans stakkels moders skyld!" mumlede majoren, idet han forsøgte at frempresse en tåre.

"Der hørte til en af de fornemste familier i Italien, tror jeg? -"

"En patricierinde fra Fiesole, hr. greve! En patricierinde fra Fiesole!"

"Som hed?"

"De ønsker at vide hendes navn?"

"Å nej," sagde Monte Cristo. "Det er overflødigt, De siger mig det. Jeg kender det jo."

"Hr. greven ved alt," sagde italieneren med et buk.

"Markise Oliva Corsinari, ikke sandt?"

"Oliva Corsinari, jo!"

"Og De ægtede hende til sidst, hvor meget familien end satte sig der imod."

"Min Gud, ja, det blev enden derpå!"

"O," vedblev Monte Cristo. "De har Deres papirer i god orden?"

"Hvilke papirer?" spurgte italieneren.

"Attesten på, at De er viet til Oliva Corsinari samt Deres barns dåbsattest?"

"Mit barns dåbsattest?"

"Deres søn, Andrea Cavalcantis dåbsattest. Hedder han ikke Andrea?"

"Jeg tror det!" sagde gæsten.

"Hvordan? De tror -?"

"Jeg vover ikke at påstå det! Han har jo været borte i så lang tid."

"Det er sandt," sagde Monte Cristo. "De har altså disse papirer?"

"Hr. greve! Det gør mig ondt, at jeg må sige Dem, jeg har ikke tænkt på at tage mine papirer med."

"Å, for fanden!" sagde Monte Cristo.

"Er de da så aldeles nødvendige?"

"Aldeles uundværlige!"

Italieneren kløede sig bag øret.

"Å, per Baccho!" sagde han. "Uundværlige?"

"Ja, hvis man her faldt på at tvivle om gyldigheden af Deres ægteskab – af Deres søns ægte fødsel -"

"Det er sandt!" sagde Cavalcanti. "Man kunne vække tvivl -"

"Dette ville være ærgerligt for det unge menneske!"

"Det ville være uheldigt!"

"Det kunne forvolde, at han gik glip af et brillant giftermål."

"*O peccato!*"

"De må vide, i Frankrig er man streng. Det er ikke som i Italien nok at finde en præst og sige til ham: "Vi elsker hinanden, vi to!" Der er borgerligt ægteskab i Frankrig, og for at

indgå et borgerligt ægteskab behøves der papirer, der beviser identiteten af brudeparret."

"Se, det er ulykken! Disse papirer har jeg ikke!"

"Men til alt held har jeg dem!" sagde Monte Cristo.

"De?"

"Ja."

"De har dem?"

"Jeg har dem!"

"Hvad for noget?" sagde italieneren, der, da han så, at hensigten med hans rejse ikke ville blive opfyldt på grund af de manglende papirer, frygtede for, at denne forglemmelse også ville medføre nogen vanskelighed med hensyn til de otteogfyrre tusind francs. "Hvilken lykke. – Ja," vedblev han, "det er virkelig en lykke, som jeg ikke havde forestillet mig!"

"Det tror jeg nok! Man tænker jo ikke på alt. Men til al lykke har abbed Busoni tænkt på det for Dem."

"Den abbed er dog en prægtig mand."

"Han er en forsigtig mand!"

"En beundringsværdig mand!" sagde italieneren. "Og han har sendt Dem papirerne?"

"Her er de!"

Italieneren slog forundret hænderne sammen.

"De har ægtet Oliva Corsinari i kirken San Paolo di Monte-Cattini. Se, her er vielsesattesten!"

"Ja, på ære, der er den!" sagde majoren, idet han betragtede ham med forbavselse.

"Og her er Andrea Cavalcantis dåbsattest, skrevet af præsten i Caravezza!"

"Det er rigtigt!" sagde majoren.

"Så tag disse papirer, som jeg ingen brug har for. De må give Deres søn dem, og han må gemme dem omhyggeligt."

"Ja, det skulle jeg tro! Hvis han tabte dem -"

"Hvad så?" spurgte Monte Cristo.

"Ja," sagde italieneren, "da ville man være nødt til at skrive derned, og det ville vare længe, inden man kunne få andre."

"Det ville virkelig være vanskeligt!" sagde Monte Cristo.

"Næsten umuligt!" sagde italieneren.

"Det glæder mig, at De indser, hvor vigtige disse papirer er."

"Jeg betragter dem som ubetalelige."

"Men hvad nu det unge menneskes moder angår," sagde Monte Cristo.

"Hvad det unge menneskes moder angår?" gentog majoren lidt uroligt. "Behøver man da hende?"

"Nej," svarede Monte Cristo, "men har hun ikke -?"

"Jo vist, jo vist," sagde majoren. "Hun har -"

"Betalt naturen for sin tribut -"

"Ak ja!"

"Jeg vidste det," vedblev Monte Cristo. "Hun er død for ti år siden."

"Og jeg begræder endnu hendes død, min herre," sagde majoren, idet han tog et ternet lommetørklæde frem og aftørrede snart det højre, snart det venstre øje.

"Hvad skal man sige," sagde Monte Cristo. "Vi er alle dødelige. Men nu begriber De, min kære Cavalcanti, at det er unødvendigt, at man ved i Frankrig, at De har været skilt fra Deres søn i femten år. – Alle disse historier om tatere, der bortfører børn, er slet ikke på moden hos os. De har sendt ham bort for at blive opdraget i en anstalt i provinserne, og De vil, at

han fuldender denne opdragelse i den parisiske verden. Det er derfor, De har forladt Via-Reggio, som De har beboet siden Deres hustrus død. Dette vil være nok."

"Tror De?"

"Ganske sikkert!"

"Meget godt, men så?"

"Hvis man fik noget at vide om denne adskillelse -"

"Ak ja. Hvad skulle jeg sige?"

"At en troløs lærer, der var underkøbt af Deres families fjender -"

"Af Corsinarierne?"

"Rigtigt – har bortført barnet, for at Deres navn skulle uddø - "

"Det er rigtigt, han er eneste søn -"

"Godt. Da alt nu er ordnet, for at Deres opfriskede hukommelse ikke skal glemme noget, har De sikkert gættet, at jeg har beredt Dem en overraskelse?"

"En behagelig?" spurgte italieneren.

"Å!" sagde Monte Cristo. "Jeg ser nok, at man ikke skuffer en faders hjerte mere end hans øjne."

"Hm!" sagde majoren.

"Man har været så ubesindig at fortælle Dem noget – eller rettere sagt De har gættet, at han er her?"

"Hvem? Her?"

"Deres barn, Deres søn, Deres Andrea!"

"Jeg har gættet det!" svarede italieneren med den største koldblodighed. "Altså er han her?"

"Ja vist," sagde Monte Cristo. "Kammertjeneren, som nylig var her, underrettede mig om, han er kommet."

"Det er godt, meget godt!" sagde majoren, idet han ved hvert udråb knappede knapperne på den polske frakke.

"Min kære herre!" sagde Monte Cristo. "Jeg forstår godt Deres bevægelse, De må have tid til at fatte Dem, jeg vil også forberede det unge menneske på dette kære gensyn, for jeg forudsætter, at han længes lige så meget som De."

"Det tror jeg nok!" sagde Cavalcanti.

"Vel, om et kvarters tid vil vi være hos Dem."

"De vil altså føre ham til mig? De vil altså drive Deres godhed så vidt, at De selv vil forestille ham for mig?"

"Nej, jeg vil ikke stille mig mellem en fader og en søn. De bør være alene, hr. major. Men vær rolig. For det tilfældes skyld, at blodets røst skulle forblive stum, skal De dog ikke kunne tage fejl, han skal træde ind gennem denne dør. Det er et smukt, blondt ungt menneske, måske lidt for blondt, men med det mest forekommende væsen, De kan ønske Dem."

"Men," sagde majoren, "De ved, at jeg ikke har medbragt mere end de tusind francs, den gode abbed Busoni lod mig udbetale. Desuden har jeg gjort rejsen og -"

"Og De behøver penge? Det er rimeligt, kære Cavalcanti! Se der! Otte tusindfrancssedler." Majorens øjne skinnede som karfunkler.

"Jeg skylder Dem endnu fyrre tusind francs," sagde Monte Cristo.

"Vil Deres Excellence have en kvittering?" spurgte majoren, idet han stak sedlerne i brystlommen.

"Hvortil?" sagde greven.

"Til at vise abbed Busoni -"

"De kan give mig en almindelig kvittering, når De får de sidste fyrre tusind francs. Mellem ærlige folk er sådanne forsigtighedsregler unødvendige."

"Ak ja, det er sandt!" sagde majoren. "Mellem ærlige folk."

"Men et ord endnu, major!"

"Og det er?"

"De tillader mig at give Dem en lille advarsel, ikke sandt?"

"Hvilken, om jeg må spørge."

"Det ville ikke skade, hvis De aflagde denne polske frakke."

"Virkelig?" sagde majoren, idet han betragtede sin kjole med et vist velbehag.

"Ja, en sådan frakke bæres endnu i Via-Reggio, men i Paris er denne dragt, hvor net den end er, dog for længe siden gået af mode."

"Det er skade!" sagde italieneren.

"Hvis De holder af den, kan De jo tage den på igen, når De rejser."

"Men hvad skal jeg da tage på?"

"Hvad De finder i Deres kufferter."

"I mine kufferter? Jeg har kun en vadsæk."

"Ja, det var jo heller ikke til nogen nytte at besvære sig med mange. Desuden er en gammel soldat vant til at marchere uden større bagage."

"Det er netop derfor -"

"Men De er en forsigtig mand, og De har sendt Deres kufferter i forvejen. De er i går ankommet til Hotel des Princes, Rue Richelieu. Det er jo der, De har bestilt Deres logi."

"Altså, disse kufferter?"

"Jeg forudsætter, at De har været så forsigtig at lade Deres kammertjener indpakke, hvad De behøver, Deres civile klæder og uniform. Ved vigtige lejligheder må De iføre Dem Deres uniform, det gør virkning. Glem ikke Deres orden. Man gør endnu nar af det i Frankrig, men man bærer det dog."

"Meget vel! Meget vel!" sagde majoren, der blev mere og mere forbavset.

"Og nu," sagde Monte Cristo. "De må hærde Deres hjerte mod alt for stærke følelser! Forbered Dem, hr. Cavalcanti, på at se Deres søn Andrea!"

Derpå hilste greven italieneren på sin indtagende måde og forsvandt bag et forhæng.

17. Andrea Cavalcanti

Greven af Monte Cristo trådte ind i salen ved siden af den, som Baptistin havde omtalt under navnet det blå værelse, og hvor der allerede befandt sig et ungt menneske med utvungent væsen, temmelig net klædt. En cabriolet havde for omtrent en halv time siden sat ham af uden for porten.

Baptistin havde ingen møje haft med at genkende ham, det var en velvoksen, ung mand med kort, blondt hår, et rødligt skæg, sorte øjne, røde kinder og en blændende hvid hud, netop som hans herre havde beskrevet ham. Da greven trådte ind i salen, lå den unge mand skødesløst henslængt på sofaen, han slog med en adspredt mine på sin støvle med et tyndt, guldknappet spanskrør. Idet han så Monte Cristo, sprang han op.

"Herren er greven af Monte Cristo?" spurgte han.

"Ja, min herre," svarede denne, "og jeg formoder, jeg har den ære at tale med grev Andrea Cavalcanti?"

"Grev Andrea Cavalcanti, ja," gentog den unge mand med en utvungen hilsen.

"De har vist et brev, der anbefaler Dem til mig?" sagde Monte Cristo.

"Jeg har ikke nævnt det, fordi underskriften forekommer mig besynderlig."

"Sindbad Søfareren, ikke sandt?"

"Rigtigt! Men da jeg aldrig har kendt nogen anden end ham i Tusind og en Nat -"

"Vel, det er en af hans efterkommere, en af mine meget rige venner, en englænder, der er mere end en original, næsten

forrykt, hvis virkelige navn er lord Wilmore."

"Å, det forklarer det hele!" sagde Andrea. "Det går altså fortræffeligt. Det er den samme, som jeg har kendt i – ja, meget vel – hr. greve, jeg er Deres tjener!"

"Hvis det, De gør mig den ære at sige mig, er sandt," svarede greven med et smil, "så håber jeg, at De vil være så god at give mig nogle oplysninger om Dem selv og Deres familie."

"Gerne, hr. greve!" svarede den unge herre med en tungefærdighed, der røbede, hvor god hans hukommelse var. "Jeg er, som De har sagt, grev Andrea Cavalcanti, en søn af major Bartolomeo Cavalcanti, ætling af de Cavalcantier, der er indskrevet i den gyldne bog i Firenze. Skønt vor familie endnu er rig, eftersom min fader ejer en halv million i rentepenge, har den dog fristet mange ulykker, og jeg selv, min herre, blev, da jeg var fem eller seks år gammel, bortført af en utro hushovmester, så jeg ikke har set min fader i femten år. Efter at jeg er kommet til skelsår og alder og er blevet fri, har jeg søgt efter ham, men uden held. Endelig har dette brev fra Deres ven, Sindbad, underrettet mig om, at han er i Paris, og henvist mig til Dem for at høre efterretninger om ham!"

"Alt det, De der fortæller mig, er meget interessant," sagde greven, der med mørk tilfredshed betragtede det frie væsen, der var forenet med en skønhed, som lignede en falden engels, "og De har gjort vel i at rette Dem efter min ven Sindbads anvisning, for Deres fader er virkelig her og søger efter Dem." Greven havde siden sin indtræden ikke vendt sine øjne fra den unge mand. Han havde beundret hans faste blik og hans sikre stemme, men ved de så naturlige ord: "Deres fader er virkelig

her og søger efter Dem", fo'r den unge Andrea sammen og råbte: "Min fader! Min fader her?"

"Ja!" svarede Monte Cristo. "Deres fader, major Bartolomeo Cavalcanti."

Den skræk, der var udbredt over den unge mands ansigtstræk, slettedes næsten straks.

"Ak ja, det er sandt," sagde han, "major Bartolomeo Cavalcanti! Og De siger, hr. greve, at min kære fader er her?"

"Ja, min herre! Jeg vil endog føje til, at jeg forlod ham for et øjeblik siden, og at den historie, han fortalte mig, om den kære søn, som han mistede for mange år siden, virkelig rørte mig; hans smerte, hans frygt, hans forhåbninger i denne henseende ville virkelig kunne give stof til et rørende digt. Endelig fik han en dag underretning om, at hans søns røvere tilbød at give ham tilbage igen eller sige, hvor han var, når de fik en temmelig stor sum penge udbetalt. Og intet kunne holde den gode fader tilbage. Denne sum blev sendt til grænsen af Piemonte tillige med et pas. Jeg tror, at De dengang var i det sydlige Frankrig."

"Ja, min herre!" svarede Andrea noget forlegen. "Ja, jeg var i det sydlige Frankrig."

"En vogn måtte vente på Dem i Nizza?"

"Det er sandt, min herre! Den førte mig fra Nizza til Genua, fra Genua til Turino, fra Turino til Chambery, fra Chambery til Pont-de-Beauvoisin og fra Point-de-Beauvoisin til Paris."

"Rigtigt! Han håbede bestandig at møde Dem på vejen, for det var den vej, han tog selv. Det er grunden til, at Deres vej var foreskrevet Dem således."

"Men," sagde Andrea, "hvis han havde mødt mig, denne kære fader, tvivler jeg på, at han havde genkendt mig. Jeg har

forandret mig meget, siden han så mig sidst."

"Nu," vedblev Monte Cristo, "er der kun en eneste ting, der foruroliger markis Cavalcanti, spørgsmålet om, hvad De har taget Dem for, hvorledes De er blevet behandlet af Deres forfølgere. Om man har vist den agtelse for Deres herkomst, som man var den skyldig."

"Min herre!" svarede den unge mand, idet han fattede sig igen, mens greven talte. "Med hensyn til dette kan De være rolig. De røvere, som førte mig bort fra min fader, og hvis hensigt det uden tvivl var at sælge mig senere til ham, som de også har gjort, har beregnet, at de for at drage fordel af mig måtte lade mig beholde hele mit personlige værd, ja endog forøge det, hvis det var muligt. Jeg har derfor fået en temmelig god opdragelse, og jeg er blevet behandlet af disse røverbander, omtrent som slaverne i Lilleasien blev behandlede af deres herrer, der gjorde dem til sprogkyndige, læger og filosoffer for at sælge dem på markedet i Rom." Monte Cristo smilede tilfreds, han havde åbenbart ventet så meget af Andrea Cavalcanti.

"I øvrigt, hvis min opdragelse i nogen måde skulle være forsømt, eller jeg skulle mangle verdenskundskab, håber jeg, at man vil undskylde mig i betragtning af de ulykker, der har ledsaget min fødsel og forfulgt min ungdom."

"Vel!" sagde Monte Cristo. "De må nu gøre, som De vil, greve! De er Deres egen herre, og dette angår Dem. Men jeg ville på ære ikke sige et ord om alle disse eventyr. Deres historie er en roman, og verden, der tilbeder romaner, som er vel anbragt mellem to gule forsatsbind, har en forunderlig mistillid til dem, som den ser i det virkelige liv. Dette er den vanskelighed, jeg

havde foresat mig at gøre Dem bekendt med, hr. greve! De vil næppe fortælle nogen Deres rørende historie, før den vil løbe aldeles fordrejet omkring i verden. De vil ikke mere være et genfundet barn, men et hittebarn. Måske vil nysgerrigheden bringe Dem ry, men ikke enhver holder af at være genstand for andres bemærkninger. Dette vil måske kede Dem."

"Jeg tror, De har ret, hr. greve," sagde den unge mand, idet han mod sin vilje blegnede under Monte Cristos ubøjelige blik. "Det er en stor ubehagelighed."

"Man må heller ikke overdrive den," sagde Monte Cristo, "thi for at undgå en fejl, ville man da falde i en dårskab. Nej, man må ligefrem indrette sin opførsel, og en sådan plan er så meget lettere at lægge, som den er overensstemmende med Deres egen fordel."

Det var tydeligt, at Andrea kom ud af sin fatning.

"Jeg ville gerne tilbyde mig som den, der var ansvarlig for Dem," vedblev Monte Cristo, "men det er hos mig en moralsk vane bestandig at tvivle om mine bedste venner og tillige en nødvendighed også at få andre til at tvivle. Jeg ville også derved spille en rolle, der er uden for mit fag, og udsætte mig for at blive pebet ud, hvilket ville være til ingen nytte."

"Imidlertid, hr. greve," sagde Andrea dristigt, "kunne De i betragtning af, at lord Wilmore har anbefalet mig til Dem -"

"Ja, ganske sikkert," svarede Monte Cristo, "men lord Wilmore har ikke ladet mig uvidende om, min kære hr. Andrea, at De har haft en temmelig stormfuld ungdom. – O," vedblev greven, idet han så den bevægelse, Andrea kom i, "jeg forlanger intet skriftemål, i øvrigt er det for at De ikke skal mangle nogen, at man har ladet Deres fader, markis Cavalcanti, komme

fra Lucca. De vil få ham at se, han er en smule stiv, en smule kejtet, men det er noget, der kommer af uniformen, og når man ved, at han siden sit attende år har været i østrigsk tjeneste, vil man undskylde alt. Vi stiller i almindelighed ingen store fordringer til de kejserlige. Kort sagt, det er en fuldkommen tilstrækkelig god fader, det forsikrer jeg Dem."

"De giver mig mod igen! Jeg har været borte fra ham i så lang tid, at jeg aldeles ikke erindrer ham."

"Og desuden ved De, at en stor formue gør, at man ser igennem fingre med mange ting."

"Er min fader da meget rig?"

"Han er millionær, femhundredede tusind francs i årlig rente."

"Jeg vil altså," spurgte den unge mand ængstelig, "befinde mig i en behagelig stilling?"

"I en af de mest behagelige, min kære herre. Han vil give Dem halvtreds tusind francs om året, så længe De er i Paris."

"Men i så fald vil jeg blive der bestandig."

"Hvem kan svare for omstændighederne, min kære. Mennesket spår, men Gud rå'r."

Andrea udstødte et suk. "Men altså," vedblev han, "så længe jeg bliver i Paris, og ingen omstændigheder nøder mig til at drage bort, får jeg den sum, De nylig nævnede?"

"Sikkert!"

"Af min fader?" spurgte Andrea med nogen uro.

"Ja, men lord Wilmore er garant for den, han har på Deres faders begæring åbnet Dem en kredit for fem tusind francs om måneden hos hr. Danglars, en af de fornemste bankierer i Paris."

"Og min fader har i sinde at blive i Paris i lang tid?" spurgte Andrea ængstelig.

"Blot i nogle dage," svarede Monte Cristo. "Hans tjeneste tillader ham ikke at være mere end to eller tre uger borte."

"Den kære fader," sagde Andrea, der tydeligt nok var henrykt over den hurtige afrejse.

"Jeg vil heller ikke," sagde Monte Cristo, der lod, som om han ikke bemærkede den tone, hvori disse ord blev sagt, "jeg vil heller ikke forsinke Deres gensyn et eneste øjeblik. Er De forberedt på at omfavne den værdige hr. Cavalcanti?"

"Derpå tvivler De dog vel ikke, skulle jeg håbe?"

"Vel, så træd da ind i salonen, min unge ven, og De vil finde Deres fader, som venter Dem."

Andrea takkede greven med et dybt buk og gik ind i salonen. Greven fulgte ham med øjnene, og da han havde set ham forsvinde, skød han et maleri til side, bag hvilket der var en sprække, som tillod ham at se ind i salonen. Andrea lukkede døren op og gik hen mod majoren, der rejste sig, så snart han hørte lyden af de trin, der nærmede sig.

"Ak, kære fader," sagde Andrea med lydelig stemme og således, at greven kunne høre det gennem den lukkede dør. "Er det virkelig Dem?"

"God dag, min kære søn!" sagde majoren alvorligt.

"Hvilken lykke at se Dem efter så mange års adskillelse!" sagde Andrea, idet han vedblev at skotte til døren.

"Vi har virkelig været skilt i lang tid!"

"Skal vi ikke omfavne hinanden, min herre?" vedblev Andrea.

"Som De vil, min søn!" sagde majoren. Og de to mænd omfavnede hinanden, som man omfavner hinanden på teatret.

"Vi er altså forenede igen!" sagde Andrea.

"Ja, vi er forenede!" svarede majoren.

"For aldrig mere at skilles!"

"Ja vist! Jeg tror, min kære søn, at De betragter Frankrig som Deres andet fædreland?"

"Jeg ville virkelig være fortvivlet, hvis jeg skulle forlade Paris."

"Og jeg ville, som De let begriber, ikke kunne leve uden for Lucca. Jeg vil derfor vende tilbage til Italien, så snart jeg kan."

"Men før De rejser, fader, vil De uden tvivl overgive mig de papirer, der sætter mig i stand til at bevise, fra hvem jeg nedstammer?"

"Selvfølgelig. Jeg er netop kommet af den grund, og det har kostet mig alt for megen umage at træffe Dem til, at jeg skulle begynde at lede på ny."

"Og disse papirer?"

"Her er de!" Andrea greb med begærlighed efter sin faders vielsesattest og sin egen dåbsattest, og da han havde åbnet dem med en meget unaturlig iver, gennemløb han begge papirerne med en overordentlig hurtighed og med en færdighed, der både røbede et meget øvet blik og den mest levende interesse. Da han var til ende dermed, strålede der et ubeskriveligt udtryk af glæde over hans ansigt, han betragtede majoren med et besynderligt smil og sagde i det reneste toskansk: "Der er da ingen tugthuse mere i Italien?" Majoren så på ham med forbavselse.

"Hvorfor det?" sagde han.

"Siden man ustraffet fabrikerer sådanne dokumenter. For halvdelen af dette, min kære fader, ville man i Frankrig komme til at trække frisk luft i Toulon mindst i fem år."

"Hvad for noget?" sagde italieneren, idet han forsøgte at antage en majestætisk mine.

"Min kære hr. Cavalcanti," sagde Andrea, idet han trykkede majorens hånd, "hvor meget giver man Dem for at være min fader?" Majoren ville tale.

"Tys!" sagde Andrea med dæmpet stemme. "Jeg vil foregå Dem med mit eksempel på tillid. Man giver mig halvtreds tusind francs om året for at være Deres søn, følgelig begriber De, at jeg aldeles ikke er tilbøjelig til at nægte, at De er min fader." Majoren så sig urolig om til alle sider.

"Vær De kun rolig, vi er ganske alene!" sagde Andrea, "i øvrigt taler vi jo italiensk."

"Godt!" sagde den gamle. "Mig giver man halvtreds tusind francs en gang for alle."

"Hr. Cavalcanti," sagde Andrea, "tror De da på eventyr?"

"Nej, før har jeg ikke troet på dem, men nu må jeg vel gøre det."

"De har da set beviser?" Majoren tog en håndfuld guldpenge op af lommen.

"Håndgribelige beviser, som De ser!"

"De tror altså, at jeg kan stole på de løfter, man giver mig?"

"Jeg tror det!"

"Og at greven, den brave mand, vil holde dem?"

"Punkt for punkt, men De indser, at vi for at nå dette mål må spille vore roller."

"Hvorledes det?"

"Jeg en øm faders -"

"Og jeg en ærbødig søns, eftersom de ønsker, at jeg skal nedstamme fra Dem."

"Hvem? Hvilke *de*?"

"Min Gud! Jeg ved ikke det ringeste. De, som har skrevet Dem til. Har De ikke fået et brev?"

"Jo!"

"Fra hvem?"

"Fra en vis abbed Busoni."

"Som De ikke kender?"

"Som jeg aldrig har set."

"De vil dog vel ikke røbe mig?"

"Det skal jeg nok tage mig i agt for. Vi har jo en og samme interesse."

"Så læs det!" Og majoren rakte det unge menneske et brev. Andrea læste med dæmpet stemme. "De er fattig, en ulykkelig alderdom venter Dem. Vil De blive om ikke just rig så dog uafhængig? Rejs straks til Paris og gå til greven af Monte Cristo, der bor på Champs-Elysées nr. 30, for at fordre den søn tilbage, som De havde med markise Corsinari, og som blev berøvet Dem i en alder af fem år. Denne søn hedder Andrea Cavalcanti. For at De ikke skal tvivle om undertegnedes gode hensigt at være Dem til nytte, vil De finde indlagt heri: 1) En anvisning på to tusind toskanske lire, der udbetales af Gozzi i Firenze. 2) En anbefaling til greven af Monte Cristo, hos hvem jeg åbner Dem en kredit på otteogfyrre tusind francs. Vær hos greven den 26. maj klokken syv om aftenen. Abbed Busoni."

"Ja, det er rigtigt."

"Hvordan? Det er rigtigt. Hvad vil De sige dermed?" spurgte majoren.

"Jeg vil sige, at jeg har modtaget et brev, der næsten er som dette."

"De?"

"Ja, jeg!"

"Fra abbed Busoni?"

"Nej!"

"Fra hvem da?"

"Fra en vis lord Wilmore, som benytter navnet Sindbad Søfareren."

"Og De kender ham ikke mere end jeg denne abbed Busoni?"

"Jo, heri er jeg kommet videre end De."

"De har da set ham?"

"Ja, en gang."

"Og hvor?"

"Det er just det, jeg ikke kan sige Dem, De ville da være lige så klog som jeg, og det er til ingen nytte."

"Og hvad sagde da dette brev?"

"Læs det!"

"De er fattig, og der venter Dem en elendig fremtid. Vil De have et navn, være fri, være rig?"

"For pokker!" sagde den unge mand, idet han drejede sig om på hælen. "Var det et spørgsmål?"

"Så tag postvognen, som De vil finde forspændt, når De går ud af Nizza gennem Porte de Geves. Rejs gennem Turino, Chambery og Point-de-Beauvoisin. Forestil Dem for greven af Monte Cristo på Champs-Elysées den 26. maj klokken syv om aftenen og forlang Deres fader af ham. De er søn af markis Bartolomeo Cavalcanti og af markise Olivia Corsinari, som De vil se af de papirer, markien vil overlevere Dem, og som vil tillade Dem at færdes i den store verden i Paris under dette navn. Hvad Deres rang angår, da vil en årlig indkomst af

halvtreds tusind francs sætte Dem i stand til at hævde den. I dette er indlagt en anvisning på fem tusind francs, der betales af hr. Ferrea, bankier i Nizza, tillige med en anbefaling til greven af Monte Cristo, som jeg har givet det hverv at tage sig af Dem. Sindbad Søfareren."

"Ja, er det ikke vidunderligt?"

"De har set greven?"

"Jeg kommer just fra ham."

"Og han har stadfæstet det?"

"Alt."

"Begriber De det mindste deraf?"

"Ikke det ringeste."

"Det må være nogen, man vil bedrage."

"I hvert tilfælde er det hverken Dem eller mig."

"Nej, det er vist nok."

"Altså -!"

"Kan det være os det samme, ikke sandt?"

"Netop, det var det, jeg ville sige, lad os altså spille vore roller i forening."

"Godt! De skal få at se, at jeg er værdig til at være Deres medspillende."

"Derpå har jeg ikke tvivlet et øjeblik, min kære fader."

"De smigrer mig, min kære søn!" Monte Cristo valgte dette øjeblik til at vende tilbage til salen. Ved at høre lyden af hans trin kastede de to mænd sig i hinandens arme. Greven trådte ind, netop da de omfavnede hinanden.

"Nå, hr. markis!" sagde Monte Cristo. "Det lader til, at De har genvundet en søn efter Deres hjerte."

"Ak, hr. greve, jeg er nær ved at dåne af glæde!"

"Og De, unge mand?"

"Ak, hr. greve, lykken betager mig vejret!"

"Lykkelige fader! Lykkelige søn!" sagde greven.

"Der er kun en ting, der bedrøver mig," sagde majoren, "og det er, at jeg er nødt til at forlade Paris så hurtigt."

"Kære hr. Cavalcanti," sagde Monte Cristo, "jeg håber, De ikke rejser, før jeg har forestillet Dem for nogle af mine venner."

"Jeg er til Deres tjeneste, hr. greve," sagde majoren.

"Nå, unge mand, lad os se, nu må De skrifte."

"For hvem?"

"For Deres fader. Sig ham nogle ord om, hvordan det står til med Deres penge."

"Å, for pokker!" sagde Andrea. "De berører dér et meget ømt punkt."

"Hører De, major?" sagde Monte Cristo.

"Ja, vist hører jeg det."

"Ja, men begriber De det?"

"Jo, det skulle jeg tro."

"Han siger, han behøver penge, det kære barn!"

"Hvad vil De da, jeg skal gøre?"

"De skal give ham penge!"

"Hvem? Jeg?"

"Ja, De!" Monte Cristo gik hen til dem. "Se," sagde han til Andrea, idet han stak ham nogle pengesedler i hånden.

"Hvad er det?"

"Deres faders svar."

"Min faders?"

"Ja, lod De ham ikke forstå, at De trængte til penge?"

"Jo, men -"

"Han har pålagt mig at sørge for Dem."

"Den kære fader!"

"Stille!" sagde Monte Cristo. "De ser jo, at han ikke vil have, jeg må sige, at disse penge kommer fra ham."

"Jeg sætter stor pris på denne diskretion," sagde Andrea, idet han stak banknoterne i sin brystlomme.

"Godt," sagde Monte Cristo, "nu er det bedst, at De går, mine herrer!"

"Og når vil jeg igen have den ære at se hr. greven?" sagde Cavalcanti.

"Ak ja," spurgte Andrea, "når vil vi have den ære?"

"På lørdag, hvis De vil – ja, lad os engang se – på lørdag. Jeg har flere gæster til middag i mit hus i Auteuil, Rue de la Fontaine nummer 28, blandt disse også hr. Danglars, Deres bankier. Jeg vil forestille Dem for ham, det er nødvendigt, han kender Dem begge for at kunne udbetale Dem pengene."

"I galla?" spurgte majoren halvt sagte.

"I galla: Uniform, sorte benklæder."

"Og jeg?" spurgte Andrea.

"De? Ganske simpelt i sorte benklæder, hvid vest, sort eller blå kjole, bred krave – tag Blin eller Veronique til skrædder. Hvis De ikke ved deres adresse, kan Baptistin give Dem den. Hvis De køber heste, så tag dem hos Devedeux, køber De en phaeton, så gå til Baptiste."

"På hvilket klokkeslæt kan vi forestille os?" spurgte den unge mand.

"Klokken halv syv."

"Det er godt, vi skal være der," sagde majoren, idet han førte hånden til hatten. De to Cavalcantier bukkede for greven og

gik.

Greven nærmede sig vinduet og så dem gå over gården arm i arm.

"I sandhed," sagde han, "to tyvebrændte slyngler. Hvilket uheld, at de ikke virkelig er fader og søn!" Og efter et øjebliks mørk grublen sagde han: "Jeg vil gå til Morrel, jeg tror, at ækelhed plager mig endnu mere end had."

18. Lucernevænget

Vore læsere må tillade os at føre dem tilbage til det indhegnede vænge, der støder op til de Villeforts hus, og til det gitter, der bliver overskygget af kastanjetræer, hvor vi vil finde nogle personer, som vi allerede kender. Denne gang var Maximilien kommet først. Det var ham, der stod og kiggede gennem sprækken, og som spejdede efter en skygge mellem træerne og lyden af en silkekjole, der raslede i alleen.

Endelig lød den raslen, som han længtes så meget efter, men i stedet for en skygge var der to, som nærmede sig. Valentine var blevet forsinket ved et besøg af madame Danglars og Eugenie, der havde opholdt hende over den tid, da hun skulle møde sin elskede. Men for ikke at blive borte fra sit stævnemøde havde den unge pige foreslået frøken Danglars en spadseretur i haven for derved at vise Maximilien, at hun ikke var skyld i, at hun blev så længe borte. Den unge mand begreb det alt sammen med den snildhed, der er elskende egen, og hans hjerte blev trøstet. I øvrigt indrettede Valentine uden dog at komme til gitterporten sin spadseretur således, at Maximilien kunne se hende gå frem og tilbage, og et blik, som hendes ledsagerinde ikke lagde mærke til, men som blev opfanget af ham, der stod bag gitteret, sagde tydeligt nok: "Hav tålmodighed, min ven! De ser, at det ikke er min skyld!"

Efter at de unge piger havde spadseret en halv times tid, fjernede de sig. Maximilien begreb, at madame Danglars' besøg nu sikkert var til ende. Et øjeblik efter kom Valentine virkelig alene tilbage igen. Af frygt for at et spejdende blik skulle følge hende, gik hun langsomt, og i stedet for at gå lige mod gitteret

gik hun hen og satte sig på en bænk, efter at hun først havde kastet et spejdende blik til hver busk og gennem hver gang. Da hun havde sikret sig på denne vis, ilede hun til gitteret.

"God dag, Valentine!" sagde en stemme.

"God dag, Maximilien! Jeg har ladet Dem vente, men De har nok set, hvad der var årsagen. Vi har næppe ti minutter at tilbringe sammen."

"Men hvad er der da på færde, Valentine, siden De må forlade mig så snart?"

"Jeg ved det ikke! Madame de Villefort har bedt mig komme til hende, da hun vil underrette mig om noget, hvoraf, som hun siger, en del af min formue er afhængig. Lad dem tage min formue, jeg er alt for rig, lad dem tage den og så lade mig være fri og i ro. De vil elske mig lige så meget, når jeg er fattig, ikke sandt, Morrel?"

"Jeg vil altid elske Dem, hvad bryder jeg mig om rigdom eller fattigdom, når min Valentine er hos mig, og jeg er vis på, at ingen kan tage hende fra mig? Men denne efterretning, Valentine! Er De ikke bange for, at den angår Deres giftermål?"

"Det tror jeg ikke."

"Imidlertid, hør mig, Valentine, og vær ikke bange, for så længe jeg lever, vil jeg ikke tilhøre nogen anden."

"Tror De, at De beroliger mig ved at sige dette, Maximilien?"

"Om forladelse! De har ret! Jeg vil blot sige Dem, at jeg forleden traf hr. de Morcerf."

"Nå?"

"Hr. Franz er hans ven, som De ved."

"Ja, det ved jeg."

"Han har fået et brev fra Franz, der melder ham, at han snart vil komme tilbage."

Valentine blegnede og støttede sig til gitteret.

"Min Gud," sagde hun. "Hvis så er! Men nej, efterretningen kommer ikke fra madame de Villefort?"

"Hvorfor det?"

"Hvorfor? Jeg ved det ikke – men det forekommer mig, at madame de Villefort ikke synes om dette giftermål, skønt hun just ikke sætter sig åbenlyst mod det."

"Men, Valentine! Jeg begynder at finde Madame de Villefort ret elskværdig."

"Forhast Dem ikke, Maximilien!" sagde Valentine med et sorgfuldt smil.

"Hvis hun er mod dette ægteskab, er det måske for at låne øre til et andet forslag?"

"Tro ikke det, Maximilien! Det er ikke mændene, madame de Villefort har noget imod; det er giftermålet."

"Hvorledes? Mod giftermålet? Hvis hun afskyr giftermål så meget, hvorfor har hun da selv giftet sig?"

"De forstår mig ikke, Maximilien. Da jeg for et år siden talte om at gå i kloster, havde hun trods de forestillinger, som hun troede, at hun måtte gøre sig, dog antaget mit forslag med glæde, min fader selv havde samtykket, og det var på hendes tilskyndelse, det er jeg vis på, der var ingen anden end min stakkels bedstefader, der holdt mig tilbage. De kan ikke forestille Dem, Maximilien, hvilket udtryk der var i den stakkels oldings øjne, der kun elsker mig i verden, og som ikke er elsket af nogen i verden uden af mig. Hvis De vidste, hvorledes han betragtede mig, da han hørte om min beslutning, og hvor

megen bebrejdelse og fortvivlelse der lå i dette blik og de tårer, der uden klage rullede ned over hans kinder! Ak, Maximilien! Jeg følte noget som samvittighedsnag, jeg kastede mig for hans fødder og råbte: "Tilgiv mig, tilgiv mig, min fader! Jeg forlader Dem aldrig!" Da løftede han øjnene mod himlen, Maximilien! Jeg kan lide meget for det, jeg må bære."

"Kære Valentine! De er en engel, og jeg ved virkelig ikke, hvorledes jeg har fortjent Deres kærlighed. Men lad os høre, Valentine! Hvilke fordele kan madame de Villefort have af, at De ikke gifter Dem?"

"Har De ikke nylig hørt, at jeg sagde Dem, at jeg var rig, Maximilien? Jeg har næsten halvtreds tusind francs i årlige renter, min bedstefader og min bedstemoder, markien og markisen af Saint-Meran, vil efterlade mig lige så meget, hr. de Noirtier har, det er klart nok, i sinde at gøre mig til sin arving. Deraf følger, at min broder Eduard, der ikke har nogen formue at vente fra sin moders side, i forhold til mig er fattig. Men nu forguder madame de Villefort dette barn, og hvis jeg var gået i kloster, ville hele min formue være gået over til min fader og fra ham til hans søn."

"O, hvor en sådan gerrighed hos en ung, smuk kvinde dog er besynderlig."

"De må lægge mærke til, Maximilien, at det ikke er til hende, men til hendes søn, og at det, som De bebrejder hende som en fejl, set fra en moders synspunkt næsten er en dyd."

"Men, Valentine," sagde Maximilien, "om De nu afstod en del af Deres formue til denne søn?"

"Hvorledes skulle jeg kunne stille et sådant forslag?" svarede Valentine. "Især til en dame, der altid har uegennyttighed i

munden?"

"Valentine, min kærlighed har altid været mig hellig, og som enhver hellig ting har jeg dækket den med min agtelses slør og gemt den i mit hjerte. Ingen i verden, ikke engang min søster, aner det ringeste om denne kærlighed, som jeg ikke har betroet til noget menneske. Valentine! Vil De tillade mig at tale om denne kærlighed til en ven?"

Valentine fo'r sammen.

"Til en ven?" sagde hun. "O, min Gud, Maximilien, jeg skælver ved at høre Dem tale således. Hvem er denne ven?"

"Hør, Valentine! Har De nogen sinde for noget menneske følt en uimodståelig sympati, der gør, at De, når De ser denne person for første gang, synes, at De har kendt ham i lang tid, og at De spørger Dem selv, hvor og når De har set ham, så De, da De hverken kan erindre Dem tiden eller stedet, kommer til at tro, at det er i en verden før vor, og at denne sympati kun er en erindring, der vågner?"

"Ja!"

"Velan, det var det, jeg følte, da jeg første gang så dette overordentlige menneske."

"Et overordentligt menneske?"

"Ja!"

"Som De altså har kendt længe?"

"I otte-ti dage."

"Og De kalder et menneske, som De kun har kendt i otte dage, Deres ven? Maximilien! Jeg troede, at De var mere sparsom med dette smukke navn."

"Deres ræsonnement er rigtigt, Valentine! Men De må sige, hvad De vil, intet kan udslette denne instinktive følelse. Jeg tror,

at dette menneske vil forvolde en del af alt det gode, der hænder mig i fremtiden, som hans dybe blik undertiden synes at kende og hans mægtige hånd at styre."

"Det er altså en heksemager?" sagde Valentine med et smil.

"Ja," sagde Maximilien. "Jeg bliver undertiden fristet til at tro, at han kan spå – især det gode."

"O!" sagde Valentine. "Lad mig møde dette menneske, Maximilien, lad mig få at vide af ham, om jeg er så elsket, at det kan erstatte mig alt, hvad jeg har lidt."

"Stakkels veninde, De kender ham jo!"

"Jeg?"

"Ja!"

"Det er ham, der har frelst Deres stedmoders og hendes søns liv."

"Greven af Monte Cristo?"

"Just ham!"

"Nej!" råbte Valentine. "Han kan aldrig være Deres ven, han er alt for meget min stedmoders ven."

"Greven Deres stedmoders ven, Valentine? Mit instinkt kan ikke skuffe mig i den grad. Jeg er vis på, at De tager fejl."

"Hvis De vidste, Maximilien! Men det er ikke mere Eduard, der regerer i huset, det er greven. Han er agtet af madame de Villefort, der i ham ser en kvintessens af alle menneskelige kundskaber, han er beundret, hører De, beundret af min fader, der siger, at han aldrig har hørt ideer fremsat med så megen veltalenhed, han bliver tilbedt af Eduard, der uagtet sin frygt for grevens store, sorte øjne løber til ham, så snart han ser ham komme, og åbner hans hånd, hvori han altid finder noget morsomt legetøj."

"Godt, kære Valentine! Hvis det forholder sig således, som De siger, føler De sikkert, eller vil De snart føle virkningerne af hans nærværelse. Han mødte Albert de Morcerf i Italien, det var for at rive ham ud af røvernes hænder. Han så madame Danglars, det var for at give hende en kongelig foræring. Deres stedmoder og Deres broder kørte forbi hans port, det var, for at hans nubier skulle frelse deres liv. Det er tydeligt, at dette menneske har fået evne til at have indflydelse på begivenhederne, på menneskene, på tingene. Jeg har aldrig set en mere enkel smag forenet med en sådan pragt. Hans smil er så venligt, når han henvender det til mig, at jeg ganske glemmer, hvorledes andre finder hans smil bittert. Sig mig, Valentine, har han også tilsmilet Dem således? Hvis han har gjort det, vil De være lykkelig."

"Mig?" sagde den unge pige. "Å, min Gud, Maximilien. Han betragter mig ikke engang, eller rettere sagt, hvis jeg af en hændelse går forbi ham, vender han øjnene til en anden side. Han er ikke ædelmodig. Hvis han havde været ædelmodig, ville han, når han så mig bedrøvet og ensom midt i dette hus, have beskyttet mig med den indflydelse, han udøver, og da han, som De påstår, spiller solens rolle, ville han have opvarmet mit hjerte med en af sine stråler. De siger, at han sætter pris på Dem, Maximilien? Hvoraf ved De det? Mænd viser sig altid venlige mod en officer på fem fod og otte tommer som Dem, men de tror, at de uden frygt kan overse en stakkels pige."

"Jeg føler, De har ret, Valentine! Fornuften taler for Dem," sagde Maximilien, "men Deres søde stemme, der altid henrykker mig, overbeviser mig dog ikke i dag."

"Og Deres overbeviser mig heller ikke," sagde Valentine, "jeg tilstår, at hvis De ikke har andre eksempler at anføre -"

"Jeg har endnu et!" sagde Maximilien nølende, "men i sandhed, Valentine, jeg er selv nødt til at tilstå, at det er endnu tåbeligere end det første."

"Det var slemt," sagde Valentine med et smil.

"Og imidlertid," vedblev Morrel, "er det ikke desto mindre afgørende for mig, der er et menneske, som ganske lader sig lede af instinkt, og som undertiden i de ti år, i hvilke jeg har tjent i hæren, har haft en af de indre indskydelser, der får os til at gøre en bevægelse frem og tilbage, at takke for sit liv, idet den dræbende kugle gik tæt forbi."

"Kære Maximilien! Hvorfor vil De ikke tilskrive mine bønner den agtelse, kuglerne har vist Dem? Da De var i felten, var det ikke mere for mig selv, jeg bad til Gud og den hellige jomfru, det var for Dem."

"Ja, siden jeg har kendt Dem," sagde Morrel med et smil, "men før jeg kendte Dem, Valentine?"

"Nu, så lad os se! Da De slet ikke vil skylde mig noget, slemme menneske! Så lad os høre det eksempel, som De selv tilstår er tåbeligt."

"Se gennem sprækken dernede ved træet den nye hest, som jeg er redet på hertil."

"Et dejligt dyr!" råbte Valentine. "Hvorfor har De ikke ført den hen til gitteret? Jeg ville have talt til den, og den ville have hørt mig."

"Det er virkelig, som De ser, et meget kostbart dyr," sagde Maximilien. "Nu ved De, at min formue er meget beskeden, Valentine, og at jeg er, hvad man kalder et fornuftigt menneske.

Velan, jeg havde set denne prægtige Medea, jeg kalder den således, hos en hestehandler. Jeg spurgte ham om prisen, han svarede: fire tusind fem hundrede francs. Jeg måtte, som De let begriber, slå den tanke af hovedet, og jeg gik bort lidt nedslået. For hesten havde set så kærligt på mig, havde kælet for mig med hovedet og danset under mig på den venligste måde. Samme aften havde jeg nogle venner hos mig, de Chateau-Renaud, hr. Debray og fem-seks andre døgenigter, som De er så lykkelig ikke engang at kende af navn. Man foreslog at spille. Jeg spiller aldrig, for jeg er ikke rig nok til at kunne tabe eller fattig nok til at ønske at vinde. Men jeg var i mit eget hus, og De begriber vel, at jeg ikke kunne gøre andet end sende bud efter kort, og det gjorde jeg altså. Da man var i begreb med at sætte sig ved bordet, kom greven af Monte Cristo. Han tog plads, man spillede, og jeg vandt. Jeg vover næppe at tilstå Dem det, Valentine! Jeg vandt femtusind francs. Vi skiltes ved midnatstid. Jeg kunne ikke bare mig. Jeg tog en vogn og kørte til hestehandleren. Jeg ringede på. Den, der kom for at lukke porten op, kunne med rette tage mig for en gal mand. Jeg sprang gennem den halvt åbne port; trådte ind i stalden, så i spiltovene. Medea tyggede sit foder. Jeg springer hen til en sadel, lægger den på dyret, anbringer tøjlen, og Medea finder sig med den største tålmodighed af verden i denne behandling. Derpå leverer jeg den forbavsede hestehandler de fire tusind og fem hundrede francs, rider bort og tilbringer det meste af natten med at trave omkring i Champs-Elysées. Nu, jeg så lys i grevens vinduer. Det forekom mig endog, at jeg skimtede hans skygge bag gardinet, og jeg tør sværge på, Valentine, at greven

har vidst, jeg ønskede hesten, og at han netop har tabt for at lade mig vinde!"

"Min kære Maximilien," sagde Valentine, "De er virkelig alt for sværmerisk. – De vil ikke elske mig længe. En mand, der er så fantastisk, kan ikke finde sig ret længe i en ensformig lidenskab som vor. Men, store Gud! Man kalder på mig – hører De?"

"Valentine!" sagde Maximilien. "Deres lille finger gennem sprækken, at jeg kan kysse den!"

"Maximilien! Vi har sagt, at vi ikke ville være andet end to stemmer, to skygger for hinanden."

"Som De vil, Valentine!"

"Ville De være lykkelig, hvis jeg gjorde, hvad De beder om?"

"Ak ja!"

Valentine stod op på en bænk og stak ikke sin lille finger, men hele hånden gennem åbningen.

Maximilien udstødte et skrig, greb den tilbedte hånd og trykkede sine brændende læber mod den. Hånden forsvandt straks igen, han hørte, at Valentine flygtede fra ham. Måske var hun angst for sine egne stærke følelser.

19. Monsieur Noirtier de Villefort

Vi vil nu se, hvad der er foregået i den kongelige prokurørs hus, efter at madame Danglars og hendes datter tog bort, og mens stævnemødet i Lucernevænget fandt sted.

Hr. de Villefort var trådt ind hos sin fader ledsaget af madame de Villefort. Hvad Valentine angår, ved vi jo, hvor hun var.

Efter at de havde hilst på den gamle og havde ladet Barrois, den gamle tjener, der i femogtyve år havde været i hans tjeneste, gå, satte de sig ved siden af ham.

De Noirtier, der sad i sin store lænestol med hjul under, hvorpå man satte ham om morgenen, og hvorfra man tog ham om aftenen, havde foran sig et spejl, der viste ham hele værelset, så at han, der ikke var i stand til at røre sig, kunne se, hvem der kom, hvem der gik, og hvad man foretog sig rundt omkring ham. De Noirtier, der var så ubevægelig som et lig, betragtede med vågne og forstandige øjne sine børn, hvis højtidelige hilsen bebudede ham noget vigtigt og uventet. – Synet og hørelsen var de eneste sanser, der endnu glødede som to gnister i denne menneskelige masse, hvoraf tre fjerdedele var beredte på graven, og kun med en af disse sanser kunne han åbenbare den ånd, der besjælede statuen.

I den gamle Noirtiers sorte øjne, der var skyggede af sorte øjenbryn, mens hans hår, der hang langt ned over skuldrene, var hvidt som sne, var al den virksomhed, al den styrke, al den forstand, der fordum var udbredt i legeme og ånd, nu koncentreret. Han befalede med dem, han takkede med dem, det var et lig med levende øjne, og intet var mere skrækkeligt

end dette marmoransigt, i hvilket der enten tindrede glæde eller vrede. Blot tre personer kunne forstå den stakkels lammede herres sprog: Villefort, Valentine og den gamle tjener, som vi allerede har talt om. Men da Villefort kun meget sjældent så sin fader og så at sige blot, når han ikke kunne undlade det, og da han, når han så kom, ikke bestræbte sig for at behage ham, afhang hele oldingens lykke af hans sønnedatter, og Valentine havde ved sin hengivenhed, sin kærlighed og tålmodighed bragt det dertil, at hun kunne læse alle hr. Noirtiers tanker i hans blik. På dette stumme sprog, der var uforståeligt for enhver anden, svarede hun med sin stemme, alle sine evner, hele sin sjæl, således at der opstod livlige samtaler mellem den unge pige og den skikkelse, der næsten var blevet støv, men som imidlertid endnu var et menneske med umådelige kundskaber, sjælden skarpsindighed og en vilje, der var så mægtig, som den kunne være, indesluttet i et legeme, der ikke mere adlød den.

Valentine havde altså løst det vanskelige problem at forstå den gamles tanker, og takket være hendes anstrengelser var det meget sjældent, at hun ikke med bestemthed gættede, hvad denne levende sjæl ønskede, eller hvad dette ubevægelige legeme trængte til.

Hvad tjeneren angik, da havde han som sagt tjent sin herre i femogtyve år og kendte følgelig alle hans vaner, så det var sjældent, de Noirtier behøvede at bede ham om noget.

Villefort behøvede følgelig ingen hjælp for at begynde samtalen med sin fader. Han selv kendte fuldkommen den gamles ordbog, og hvis han ikke oftere betjente sig af den, var det enten af ligegyldighed, eller fordi han kedede ham. Han bad

derfor Valentine blive nede i haven og sendte Barrois bort. Efter at have taget plads på højre side af sin fader, mens madame de Villefort satte sig på hans venstre, sagde han:

"De må ikke undre Dem over, at Valentine ikke er med os, eller over, at jeg har sendt Barrois bort, for min hustru og jeg har noget at meddele Dem." Noirtiers ansigt forblev ubevægeligt under denne indledning, mens derimod Villeforts øjne syntes at ville trænge ind i den gamle mands inderste.

"Madame de Villefort og jeg," vedblev den kongelige prokurør i sin iskolde tone, "er overbevist om, at denne meddelelse vil glæde Dem." Den gamles blik vedblev at være ligegyldigt.

"Fader," vedblev Villefort, "vi vil gifte Valentine bort."

En voksfigur kunne ikke være mere kold ved denne efterretning end den gamle.

"Giftermålet vil finde sted om tre måneder," vedblev Villefort.

Madame de Villefort tog nu ordet. "Vi har tænkt, at denne efterretning ville interessere Dem, da det lader til, at Valentine altid har været Dem kær. Der er altså intet andet tilbage end at sige Dem, hvem den unge mand er, for hvem hun er bestemt. Han har formue, et berømt navn, der ikke vil være Dem ukendt. Det er Franz de Quesnel, baron d'Epinay."

Villefort hæftede under sin kones lille tale et opmærksomt blik på den gamle mand. Da madame de Villefort udtalte navnet Franz, funklede Noirtiers øjne.

Den kongelige prokurør, der kendte det gamle politiske fjendskab mellem hans fader og Franz' fader, forstod godt denne vrede. Imidlertid lod han, som om han ikke lagde mærke til den.

"Min herre," sagde han, "det er, som De indser, af vigtighed, at Valentine, der er nær ved at fylde sit nittende år, omsider bliver forsørget. Ikke desto mindre har vi ikke glemt Dem i vore overvejelser, og vi har i forvejen forvisset os om, at Valentines mand vil samtykke i ikke at bo hos os, men i, at De, som Valentine holder så meget af, bor hos hende, som De også synes at have så kær, så De ikke vil miste noget af, hvad De er vant til, men have to børn, der kan våge over Dem i stedet for et."

Noirtiers øjne funklede.

Det var tydeligt, at der foregik noget skrækkeligt i oldingens sjæl, men smerten, der ikke kunne bryde løs, syntes nær ved at kvæle ham, for hans ansigt blev purpurrødt og hans læber, blå.

Villefort åbnede roligt et vindue, idet han sagde: "Der er meget hedt her, og denne hede generer åbenbart hr. Noirtier."

"Dette giftermål," fortsatte madame de Villefort, "behager d'Epinay og hans familie, der kun består af en onkel og en tante. Da hans moder døde i det øjeblik, hun bragte ham til verden, og hans fader blev myrdet i 1815, det vil sige, da sønnen næppe var to år gammel, er han kun afhængig af sin egen vilje."

"Et hemmelighedsfuldt mord," sagde Villefort, "hvortil ophavsmændene aldrig blev fundet, skønt man har haft mistanke -"

Noirtier gjorde en sådan anstrengelse, at hans læber trak sig sammen som til et smil.

"Men," vedblev Villefort, "de virkelig skyldige, de, som vidste, at de havde begået brøden, de, som menneskenes retfærdighed kan ramme, mens de lever, og Guds, når de er døde, ville være meget lykkelige ved at være i vort sted og ved at have en datter at tilbyde Franz d'Epinay for at udslette endogså mistanken."

Noirtier havde beroliget sig med en kraft, som man ikke skulle have ventet i dette elendige legeme.

"Ja, jeg forstår," svarede hans blik Villefort, og dette blik udtrykte både en dyb foragt og harme. – Villefort besvarede dette med et let skuldertræk. – Derpå gav han sin frue et tegn til at gå.

"Min herre," sagde madame de Villefort, "jeg har den ære at sige Dem farvel. Tillader De, at Eduard kommer for at hilse på Dem?"

Det var en overenskomst, at den gamle skulle udtrykke et samtykke ved at lukke øjnene, sin vægring ved flere gange at blinke med dem, og han skulle se opad, når der var noget, han ønskede. – Ønskede han, at Valentine skulle komme, lukkede han blot det højre øje. – Hvis han forlangte Barrois' nærværelse, lukkede han det venstre. – På madame de Villeforts spørgsmål blinkede han heftigt med øjnene.

Madame de Villefort kneb læberne sammen ved det ubetingede afslag.

"Jeg skal altså hente Valentine?" sagde hun.

"Ja," svarede oldingen, idet han hurtigt lukkede øjnene.

Hr. de Villefort og hans frue gik, idet de befalede, at man skulle kalde på Valentine.

Da de var gået, trådte Valentine, der endnu blussede som en rose af den bevægelse, hun havde været i, ind til den gamle. Hun behøvede kun et blik for at se, hvor meget hendes bedstefader led, og hvor meget han havde at sige hende.

"Kæreste fader!" råbte hun. "Hvad er der dog på færde? Man har pint dig, ikke sandt? Og du er vred?"

Han svarede ja ved at lukke øjnene.

"På hvem da? På min fader? – Nej! På madame de Villefort? – Nej! – På mig?"

Oldingen bejaede det.

"På mig?" gentog Valentine forbavset.

Den gamle gentog tegnet.

"Hvad har jeg da gjort, kære, gode fader?" råbte Valentine.

Intet svar. Hun blev ved:

"Jeg har ikke set dig hele dagen. Man har altså sagt dig noget om mig?"

"Ja!" sagde den gamles blik heftigt.

"Men hvad kan det da være! Min Gud! Jeg sværger dig til, gode fader! – Ak! – Hr. og madame Villefort er nylig gået herfra, ikke sandt?"

"Ja!"

"Og det er dem, der har sagt det, som gør dig vred? Men hvad er det da? Skal jeg spørge dem, for at jeg kan bede dig om forladelse?"

"Nej, nej!" svarede oldingens blik.

"Men du gør mig bange. Hvad har de dog sagt?"

Og hun grundede på det.

"Nu har jeg det," sagde hun med dæmpet stemme, idet hun nærmede sig til den gamle. "De har måske talt om mit giftermål?"

"Ja!" svarede oldingens forbitrede blik.

"Jeg forstår det; du er vred, fordi jeg har tiet dermed. Det er, fordi de har pålagt mig, at jeg ikke må sige et ord derom. Det er, fordi de ikke engang har sagt mig selv noget, og jeg på en måde har erfaret denne hemmelighed ved en indiskretion. Derfor har jeg været tavs. Tilgiv mig, kære fader Noirtier."

Den gamles blik var igen fast og ubevægeligt og syntes at svare: "Det er ikke din tavshed alene, der bedrøver mig."

"Hvad er det da?" spurgte den unge pige. "Du tror måske, jeg vil forlade dig, og at mit giftermål vil gøre, at jeg skal glemme dig?"

"Nej!" svarede oldingen.

"De har altså sagt dig, at hr. d'Epinay har samtykket i, at vi bliver sammen?"

"Ja!"

"Men hvorfor er du da vred?"

Den gamles øjne udtrykte kun venlighed.

"Ja, jeg forstår det," sagde Valentine, "fordi du elsker mig."

Den gamle bejaede det.

"Og du er bange for, at jeg ikke er lykkelig?"

"Ja!"

"Du kan ikke lide Franz?" Hans øjne gentog tre-fire gange: "Nej, nej, nej!"

"Du er meget bedrøvet, fader?"

"Ja!"

"Godt, så hør da!" sagde Valentine, idet hun knælede ned foran hr. Noirtier og lagde sin arm om hans hals, "jeg er også meget bedrøvet, for jeg bryder mig heller ikke om hr. Franz d'Epinay."

Et glædeslyn funklede i bedstefaderens øjne.

"Da jeg ville gå i kloster, erindrer du nok, at du var meget vred på mig."

En tåre vædede den gamle mands kind.

"Men," vedblev Valentine, "det var for at undgå dette giftermål, der gør mig så fortvivlet."

Noirtier stønnede.

"Altså volder dette giftermål dig megen sorg, fader! O, min Gud, hvis du kunne hjælpe mig, hvis vi begge to kunne forstyrre denne plan. Men du er uden styrke mod dem, skønt din ånd er så levende og din vilje så fast. Når det kommer an på at kæmpe, er du lige så svag, ja svagere end jeg. Ak, hvis du var stærk og ung, ville du have været en mægtig beskytter, men nu kan du kun forstå mig og græde med mig. Det er den sidste lykke, Gud har glemt at fratage mig."

Ved disse ord kom der et sådant udtryk af had og vilje i Noirtiers ansigt, at den unge pige troede at læse de ord: "Du tager fejl, jeg formår endnu at udrette noget for dig."

"Du formår noget for mig, kære fader?" oversatte Valentine det.

"Ja!" Noirtier så opad. Det var det tegn, der var aftalt mellem Valentine og ham, når han ønskede noget.

"Hvad vil du, kære fader? Lad os se!"

Valentine tænkte et øjeblik efter, udtrykte sine tanker højt, og da hun så, at oldingen bestandig svarede nej på alt, hvad hun ytrede, sagde han: "Altså det store hjælpemiddel, eftersom jeg er så dum!"

Og nu opregnede hun bogstaverne i alfabetet, indtil hun kom til N, mens hendes smil spurgte den gamles øjne. Ved N gav Noirtier tegnet: Ja.

"Å!" sagde Valentine, "det, du ønsker, begynder med et N. Lad os se – Nå – Ne – Ni – No -"

"Ja, ja, ja," svarede oldingen.

"Å, det er No!"

"Ja!"

Valentine hentede en ordbog, som hun lagde foran Noirtier, hun åbnede den, og da hun så, at oldingen fæstede sine øjne på bladene, fo'r hendes finger hurtigt fra det øverste til det nederste af siderne.

Øvelsen havde i de tolv år, hvori de Noirtier havde været i denne ulykkelige tilstand, gjort hende disse prøver så lette, at hun gættede oldingens tanker uhyre hurtigt.

Ved ordet *notarius* gjorde Noirtier et tegn til, at hun skulle standse.

"Notarius?" gentog hun. "Du vil have en notar, fader?"

Noirtier gjorde et tegn til, at det virkelig var en notar, han ønskede.

"Der skal altså sendes bud efter en notar?" spurgte Valentine.

"Ja!"

"Må min fader vide det?"

"Ja!"

"Vil du have notaren straks?"

"Ja."

"Er det alt, hvad du vil?"

"Ja!"

Valentine ilede til klokken og ringede på tjeneren for at lade ham bede hr. de Villefort eller hans frue om at komme.

"Er du fornøjet?" sagde Valentine.

"Ja! Jeg tror det, det var ikke så let at finde ud af dette." Og den unge pige smilede til sin bedstefader som til et barn.

Barrois kom tilbage med hr. de Villefort.

"Hvad vil De, min herre?" spurgte han.

"Min bedstefader ønsker en notar!" sagde Valentine.

Ved denne besynderlige og uventede begæring vekslede hr. de Villefort et blik med den gamle.

"Ja!" sagde den sidste med en fasthed, der tilkendegav, at han havde besluttet at optage kampen ved hjælp af Valentine og den gamle tjener, der nu vidste, hvad han ønskede.

"De forlanger en notar?" vedblev hr. de Villefort.

"Ja!"

"Hvorfor?"

Noirtier svarede ikke.

"Men hvorfor ønsker De en notar?" spurgte Villefort.

Den lammes blik forblev ubevægeligt og stumt, hvilket ville sige så meget som: "Jeg fastholder min beslutning!"

"For at spille os et eller andet puds?" sagde Villefort. "Er det umagen værd?"

"Men," sagde Barrois, der var redebon til at tage hans parti med al en gammel tjeners stædighed, "hvis herren ønsker en notar, er det sandsynligvis, fordi han behøver en. Altså går jeg for at hente en notar."

Barrois anerkendte ingen anden herre end Noirtier og tillod aldrig, at man gjorde ham imod.

"Ja, jeg vil have en notar," sagde oldingen, idet han lukkede øjnene på trods, og som om han ville sige: "Lad os se, om man vover at nægte mig det, jeg vil."

"De skal få en notar, når De endelig vil. Men jeg må gøre ham en undskyldning, og De må også, for scenen vil blive meget latterlig."

"Det er lige meget," sagde Barrois, "jeg henter ham med det samme."

Og den gamle tjener gik triumferende ud.

20. Testamentet

Da Barrois gik, betragtede Noirtier Valentine med en meget sigende deltagelse. Den unge pige forstod dette blik. Villefort også, for hans pande blev mørk, og han rynkede sine bryn.

Villefort tog en stol og satte sig i den syges værelse for at vente på notaren.

Noirtier så på ham med fuldkommen ligegyldighed, men med et øjekast havde han tilkendegivet Valentine, at hun ikke skulle være bange, men ligeledes blive.

Tre kvarter efter trådte tjeneren ind tillige med notaren.

"Min herre," sagde Villefort efter de første hilsener, "det er hr. Noirtier de Villefort, som De ser her, der har sendt bud efter Dem. En total lammelse har betaget ham brugen af hans lemmer og tunge, og selv vi har megen møje med at fatte nogle brudstykker af hans tanker."

Noirtier henvendte sig til Valentine med et øjekast, der var så alvorligt og bydende, at hun straks svarede: "Jeg forstår alt, hvad min bedstefader vil sige."

"Det er sandt," føjede Barrois til, "alt, fuldkommen alt, som jeg allerede sagde herren det på vejen herhen."

"Tillad mig, min herre, og De også, frøken!" sagde notaren, idet han henvendte sig til hr. de Villefort og Valentine, "det er et af de tilfælde, i hvilke en offentlig embedsmand ikke kan gå ubesindigt til værks uden at pådrage sig et betydeligt ansvar. Det første, der er nødvendigt for, at en sådan forretning kan være gældende, er, at notarius har overbevist sig om, at han med troskab har fortolket dens vilje, der er tale om. Men nu kan jeg ikke være vis på en klients bifald, der ikke taler, og da hans

vilje i betragtning af hans stumhed ikke kan udtrykkes klart, ville min forretning være unyttig, ja endogså ulovlig." Notaren beredte sig til at gå. Et triumferende smil, som næsten var umærkeligt, spillede på den kongelige prokurørs læber.

Noirtier betragtede Valentine med et sådant udtryk af smerte, at hun stillede sig i vejen for notaren.

"Min herre," sagde hun, "det sprog, jeg taler med min bedstefader, er let at lære, og ligesom jeg selv forstår det, kan jeg i løbet af nogle minutter bringe Dem til at forstå det. Hvad behøves der, min herre, for fuldkommen at berolige Deres samvittighed?"

"Det er nødvendigt, for at vore akter skal være gældende, frøken," sagde notaren, "at vi er visse på vor klients samtykke eller misbilligelse. Man kan gøre testamente med et sygt legeme, men sjælen må være sund."

"Velan, min herre! Ved to tegn kan De få vished for, at min bedstefader i dette øjeblik er ved sin fulde forstand. Hr. de Noirtier, der hverken kan tale eller røre sig, lukker øjnene, når han vil sige ja, og blinker flere gange med dem, når han vil sige nej. Nu ved De altså nok til at kunne tale med hr. de Noirtier. Prøv det engang!"

Det blik, den gamle sendte Valentine, var så fuldt af ømhed og tak, at selv notaren forstod det.

"De har hørt og forstået, hvad Deres sønnedatter har sagt, min herre?" spurgte notaren.

Noirtier lukkede sagte øjnene og åbnede dem igen. "Og De bifalder det, hun har sagt, det vil sige, at de tegn, hun har tilkendegivet, er dem, ved hjælp af hvilke vi kan fatte Deres tanker?"

"Ja!" svarede oldingen igen.

"Det er Dem, der har ladet mig kalde?"

"Ja!"

"For at gøre Deres testamente?"

"Ja!"

"Og De vil ikke, at jeg skal gå, før jeg har opsat Deres testamente?"

Den lamme blinkede flere gange.

"Godt, min herre!" sagde den unge pige. "Forstår De ham nu, og er Deres samvittighed beroliget?"

Men før notaren kunne svare, trak hr. de Villefort ham til side.

"Min herre," sagde han, "tror De, at noget menneske har kunnet udholde en sådan fysisk rystelse som den, hr. de Noirtier har været udsat for, uden at hans ånd er blevet alvorlig berørt derved?"

"Det er just ikke det, som foruroliger mig," svarede notaren, "men spørgsmålet er, hvordan vi skal gætte hans tanker for at fremkalde hans svar."

"De indser altså, at dette er umuligt?"

Valentine og den gamle havde hørt denne samtale. Noirtier stirrede så fast og alvorligt på Valentine, at det var klart, at dette blik opfordrede til et svar.

"Min herre!" svarede hun. "Lad det ikke forurolige Dem. Hvis det er Dem vanskeligt eller rettere sagt synes Dem vanskeligt at gætte min bedstefaders tanker, skal jeg gøre Dem bekendt med dem, således at der ikke skal være den mindste tvivl tilbage i denne henseende. I seks år har jeg været om hr. de Noirtier, og

lad ham selv sige, om et eneste af hans ønsker i disse seks år er blevet uopfyldt, fordi han ikke kunne gøre sig forståelig."

"Nej," svarede oldingen.

"Lad os da forsøge," sagde notaren. "Antager De frøkenen som Deres tolk?"

Den lamme svarede ja.

"Godt! Lad os se, min herre! Hvad forlanger De af mig, og hvad er det for et dokument, jeg skal opsætte?"

Valentine nævnede alle bogstaverne i alfabetet lige til T.

Ved dette bogstav standsede et veltalende blik af hr. de Noirtier hende.

"Det er bogstavet T, herren forlanger," sagde notaren, "det er tydeligt nok!"

"Vent!" sagde Valentine, derpå vendte hun sig til sin bedstefader. "Tå – Te -" Den gamle standsede hende ved den anden stavelse.

Nu tog Valentine ordbogen og bladede siderne om, mens notaren så opmærksomt på hende.

"Testamente!" sagde hendes finger, der blev standset af hr. de Noirtiers blik.

"Testamente!" råbte notaren. "Det er tydeligt nok, at herren vil gøre sit testamente."

"Ja!" svarede Noirtier flere gange.

"Dette er virkelig forunderligt, min herre," sagde notaren til den forbavsede Villefort.

"Det er det," svarede denne, "og dette testamente vil måske blive det allermærkeligste, for jeg tror ikke, artiklerne deri ville stille sig på papiret ord for ord uden min datters egenrådige indflydelse. Men Valentine vil måske være en smule for

interesseret i dette testamente til, at hun kan være en passende tolk for Noirtier de Villeforts dunkle hensigter."

"Nej, nej, nej," svarede den gamle.

"Hvorledes?" sagde de Villefort. "Valentine er ikke interesseret i Deres testamente?"

"Nej," svarede Noirtier.

"Min herre," svarede notaren, der henrykt over dette bevis lovede sig selv, at han ville fortælle hele verden denne dramatiske episode. "Min herre, intet forekommer mig nu lettere end det, jeg betragtede som en umulighed, og dette testamente vil blive autoriseret efter lovene, forudsat at det er læst i syv vidners nærværelse og bifaldet af testator i deres nærværelse. Hvad tiden angår, vil det næppe vare længere at opsætte det end et almindeligt testamente. Det er for det første formularer, der altid er de samme, og hvad de enkelte omstændigheder angår, da vil de fleste være afhængige af testators finansielle situation og af dem, som kender og har formuen. Men for at dette aktstykke i øvrigt kan blive uomstødeligt, vil vi give det den mest fuldkomne udførelse. En af mine kolleger skal tjene mig som medhjælp og tværtimod skik og brug være til stede ved dikteringen. Er De tilfreds dermed, min herre?" vedblev notaren, idet han vendte sig til den gamle.

"Ja!" sagde Noirtier, der strålede af glæde over, at man forstod ham.

"Hvad vil han gøre?" tænkte Villefort, hvis høje stilling pålagde ham al mulig tilbageholdenhed, og som i øvrigt slet ikke kunne begribe, hvad hans fader havde i sinde.

Han vendte sig derfor om for at sende bud efter den anden notar, men Barrois, der havde hørt alt, og som havde gættet sin herres ønske, var allerede gået.

Nu lod den kongelige prokurør sende bud efter fruen. – Et kvarter efter var alle forsamlede i den gamle herres værelse, og den anden notar var kommet.

Efter at have vekslet nogle få ord var de to embedsmænd enige. Man forelæste Noirtier en formular til et testamente, derpå henvendte den første notar sig til ham og sagde: "Når man gør et testamente, min herre, er det til fordel for nogen eller til skade for nogen."

"Ja!" svarede Noirtier.

"Har De nogen forestilling om, hvor meget Deres formue beløber sig til?"

"Ja!"

"Jeg vil nævne Dem flere summer. De må standse mig, når jeg har nået den, De tror at være i besiddelse af."

"Ja."

Der var i dette forhør en slags højtidelighed, men aldrig havde i øvrigt kampen mellem ånd og legeme været mere synlig, og foruden at det, som vi sagde, var et højtideligt, var det tillige et interessant syn.

Man slog kreds om Noirtier, den anden notar sad ved et bord med pennen i hånden. Den første stod foran den gamle og udspurgte ham.

"Deres formue overstiger trehundrede tusind francs, ikke sandt?" spurgte han. – Den gamle bejaede det.

"Ejer De fire hundrede tusind francs?" spurgte notaren.

Noirtier forblev ubevægelig.

"Femhundrede tusind?"

Den samme ubevægelighed.

"Seks hundrede tusind? Syv hundrede tusind? Otte hundrede tusind? Ni hundrede tusind?"

Noirtier svarede ja.

"De ejer ni hundrede tusind francs?"

"Ja!"

"I faste ejendomme?"

Noirtier gjorde tegnet nej.

"I båndlagt kapital?"

Noirtier svarede ja.

"Er obligationerne i Deres hænder?"

Et øjekast til Barrois fik den gamle tjener til at gå ud, og et øjeblik efter kom han tilbage med et lille skrin.

"Tillader De, at vi åbner dette skrin?" spurgte notaren.

Noirtier svarede ja.

Man åbnede skrinet og fandt obligationer for ni hundrede tusind francs.

Den første notar rakte sin kollega den ene obligation efter den anden. Summen, som Noirtier havde angivet, var der.

"Det er godt," sagde notaren. "Man ser tydeligt, at hans åndsevner er usvækkede."

Derpå vendte han sig igen til den lamme.

"De ejer altså," sagde han, "en kapital af ni hundrede tusind francs, der på den måde, hvorpå den er sat ud, må indbringe omtrent fyrre tusind francs."

"Ja!" svarede Noirtier.

"Hvem agter De at efterlade denne formue?"

"Ak," sagde madame de Villefort, "derom kan der ingen tvivl være. Hr. Noirtier elsker alene sin sønnedatter frøken Valentine de Villefort, det er hende, der har passet ham i seks år, hun har ved sin omhyggelige pleje vidst at vinde hele sin bedstefaders hjerte, ja, jeg tør næsten sige al hans taknemmelighed, det er derfor billigt, at hun får lønnen for sin hengivenhed."

Noirtier tilkastede hende et blik, som viste, at han ikke lod sig narre af det skinhellige bifald, madame de Villefort syntes at give tilkende.

"Det er altså frøken Valentine de Villefort, De efterlader de ni hundrede tusind francs?" gentog notaren, der vel mente, at han ikke havde andet at gøre end at føre det til protokols, men som dog ville forsikre sig om hr. de Noirtiers samtykke og tage alle dem, der var til stede ved denne forunderlige scene, til vidner.

Valentine var trådt et skridt tilbage og græd med nedslagne øjne, den gamle betragtede hende et øjeblik med den inderligste ømhed, derpå vendte han sig til notaren og blinkede med øjnene på den mest talende måde.

"Nej?" sagde notaren. "Det er altså ikke frøken de Villefort, De indsætter til Deres universalarving?"

Noirtier svarede nej.

"Tager De ikke fejl?" sagde notaren forbavset. "Siger De virkelig nej?"

"Nej!" gentog hr. Noirtier. "Nej!"

Valentine løftede hovedet, hun var forbavset, ikke over at hun var gjort arveløs, men over det, at hun havde fremkaldt en følelse, der kunne give anledning til en sådan handlemåde.

Men Noirtier betragtede hende med en så inderlig kærlighed, at hun råbte: "Fader! Jeg ser nok, at det blot er din formue, du

berøver mig, og at du lader mig beholde dit hjerte."

"Ja, ganske og aldeles!" sagde den gamle mands øjne, der lukkede sig med et udtryk, som Valentine ikke kunne tage fejl af.

"Tak! Tak!" sagde den unge pige.

Imidlertid havde dette afslag fået et uventet håb til at opstå i madame de Villeforts hjerte, hun nærmede sig oldingen. "Det er altså Deres sønnesøn, Eduard de Villefort, De efterlader Deres formue, kære hr. Noirtier?" spurgte moderen.

Den gamle blinkede frygteligt med øjnene, han udtrykte næsten had.

"Nej," sagde notaren. "Det er altså Deres søn, som er til stede her?"

"Nej!" svarede oldingen.

De to notarer betragtede forbløffet hinanden. Villefort og hans frue følte, at de rødmede, den ene af skam, den anden af ærgrelse.

"Men hvad har vi da gjort dig, fader?" sagde Valentine. "Du elsker os altså ikke mere?"

Oldingens blik fo'r hurtigt hen over hans søn og hans svigerdatter og standsede ved Valentine med et udtryk af den inderligste kærlighed.

"Velan," sagde hun, "hvis du elsker mig, lad os se, gode fader! Så søg at forene denne kærlighed med det, du gør nu. Du kender mig. Du ved, at jeg aldrig har tænkt på din formue. I øvrigt siger man, at jeg er rig nok ved min moders formue, endogså for rig, så forklar dig da!"

Noirtier fæstede sit brændende blik på Valentines hånd.

"Min hånd?" sagde hun.

"Ja," svarede Noirtier.

"Hendes hånd?" gentog alle de tilstedeværende.

"Å, mine herrer, De ser nok, at det alt sammen er unyttigt, at min stakkels fader er sindssvag!" sagde Villefort.

"Å!" råbte Valentine pludselig. "Jeg forstår det! Mit giftermål? Ikke sandt, gode fader?"

"Jo, jo, jo!" gentog den gamle tre gange, idet han udsendte et lysglimt, hver gang han åbnede sine øjne.

"Du er vred på os for dette giftermål? Ikke sandt?"

"Jo!"

"Men det er jo tåbeligt!" sagde Villefort.

"Nej, min herre," sagde notaren, "alt dette er tværtimod meget logisk."

"Du vil altså ikke, at jeg skal ægte Franz d'Epinay?"

"Nej, det vil jeg ikke!" svarede den gamles øjne.

"Og De vil gøre Deres sønnedatter arveløs, fordi hun vil gifte sig mod Deres vilje?" råbte notaren.

"Ja!" svarede Noirtier. "Så at hun skal være Deres arving, hvis hun ikke indgår dette ægteskab?"

"Ja."

Nu opstod der dyb tavshed omkring den gamle. De to notarer rådførte sig med hinanden. Valentine betragtede sin bedstefader og smilede ham sin tak. Villefort bed sig i de tynde læber. Madame de Villefort kunne ikke undertrykke den glæde, der mod hendes vilje bredte sig over hendes ansigt.

"Men," sagde endelig Villefort, der først brød tavsheden, "det forekommer mig, at jeg alene bør dømme om det passende ved denne forening. Da jeg alene er herre over min datters hånd, vil jeg, at hun skal ægte hr. d'Epinay, og altså skal hun ægte ham."

Valentine sank grædende ned i en stol.

"Min herre," sagde notaren, idet han henvendte sig til den gamle, "hvad har De i sinde at gøre med Deres formue i det tilfælde, at frøken Valentine ægter hr. d'Epinay?"

Den gamle forblev ubevægelig.

"De vil dog træffe en bestemmelse?" spurgte notaren.

"Ja!" svarede Noirtier.

"Til fordel for nogen af Deres familie?"

"Nej!"

"Altså til fordel for de fattige?"

"Ja!"

"Men," sagde notaren, "De ved, at loven ikke tillader, at De helt gør Deres søn arveløs?"

"Ja!"

"De vil altså kun tage en bestemmelse med den del, som loven tillader Dem at unddrage ham?" – Noirtier forblev ubevægelig.

"De vedbliver at ville tage en bestemmelse med det hele?"

"Ja!"

"Men efter Deres død vil man angribe testamentet."

"Nej."

"Min fader kender mig, min herre," sagde hr. de Villefort. "Han ved, at hans vilje vil være mig hellig, i øvrigt indser han, at jeg i min stilling ikke kan føre proces mod de fattige."

Noirtiers øjne udtrykte hans triumf.

"Hvad bestemmer De Dem da til, min herre?" spurgte notaren hr. de Villefort.

"Ikke til noget. Det er en beslutning, som min fader har taget selv, og jeg ved, at min fader aldrig forandrer en beslutning. Jeg

må altså finde mig i det. Disse ni hundrede tusind francs vil gå ud af min familie for at berige hospitalerne, men jeg vil ikke give efter for en gammel mands grille, og jeg vil gøre, hvad min samvittighed byder mig."

Og Villefort gik med sin frue, idet han lod sin fader gøre testamente, som han selv ville.

4. del

1. Monte Cristos telegraf

De Villefort og hans frue erfarede, da de vendte tilbage til deres værelser, at greven af Monte Cristo, som var kommet for at aflægge et besøg, var blevet ført ind i salonen, hvor han ventede på dem. Madame de Villefort, der var i alt for stor bevægelse til så pludseligt at kunne modtage gæster, gik ind i sit soveværelse, mens den kongelige prokurør, der var mere sikker på sig selv, gik lige til salonen.

Hvor meget de Villefort end var herre over sine følelser, hvor godt han end forstod at beherske sit ansigt, kunne han dog ikke fjerne den sky, der hvilede over hans pande, således at greven, hvis smil strålede af tilfredshed, ikke blev den va'r.

"Hr. prokurør," sagde Monte Cristo, "hvad fejler Dem dog? Er jeg måske kommet i det øjeblik, da De har måttet indstille en synder til dødsstraf?"

Villefort forsøgte at smile.

"Nej, hr. greve," sagde han, "der er intet andet slagtoffer her end mig selv, og det er tilfældet, egensindighed, dårskab, der har været advokater hos mig."

"Hvad vil det sige?" spurgte Monte Cristo med forstilt deltagelse. "Er der virkelig hændt Dem nogen ulykke?"

"Hr. greve," sagde Villefort med en ro, der var fuld af bitterhed. "Det er ikke umagen værd at tale om. Det er næsten ingenting – et simpelt pengetab."

"Et pengetab," svarede Monte Cristo, "er virkelig kun lidt, når man er så rig som De og besidder en filosofisk ånd."

"Det er," svarede Villefort, "heller ikke pengene, der ligger mig på hjerte, skønt det nok kan gøre en mand ondt at miste ni

hundrede tusind francs eller i det mindste ærgre ham en smule. Men jeg ærgrer mig især over den magt, der har ført det stød, som har truffet mig og kuldkastet mine forhåbninger, ja, måske tilintetgjort min datters fremtid ved en grille af en gammel mand, der går i barndom."

"Hvad er det da?" råbte greven. "Ni hundrede tusind francs har De sagt? Men i sandhed – således som De siger det, kan selv en filosof ærgre sig over tabet. Hvem har da voldt Dem denne ærgrelse?"

"Det har min fader."

"Hr. Noirtier, virkelig? Men De har jo sagt, forekommer det mig, at han var aldeles lam, og at alle hans evner var gået tabt?"

"Ja, hans fysiske kraft, for han kan ikke røre sig, han kan ikke tale, og alligevel tænker og handler han, som De ser. Jeg forlod ham for fem minutter siden, og i dette øjeblik er han beskæftiget med at diktere to notarer et testamente."

"Men så har han jo dog talt?"

"Han har gjort sig forståelig."

"Hvorledes?"

"Ved hjælp af sine blikke, hans øjne vedbliver at leve, og De ser, at de dræber."

"Min ven," sagde madame Villefort, der nu var trådt ind, "måske overdriver De."

"Madame!" sagde greven, idet han bukkede.

Madame de Villefort hilste med sit nådigste smil.

"Men hvad er det, hr. de Villefort siger mig?" spurgte Monte Cristo. "Hvilken ubehagelig affære!"

"Ganske ufatteligt!" svarede den kongelige prokurør, idet han trak på skuldrene, "en gammel mands grille!"

"Og der er intet middel til at få ham til at forandre sin beslutning?"

"Jo," sagde madame de Villefort, "og det er endda afhængigt af min mand, om dette testamente skal være til Valentines fordel i stedet for til hendes skade."

Greven, som så, at de to ægtefolk begyndte at tale i gåder, påtog sig en adspredt mine og betragtede med den største opmærksomhed og det tydeligste bifald Eduard, der hældte blæk i fuglenes vandglas.

"Kære," sagde Villefort imidlertid til sin kone, "baron d'Espinay var min ven, det ved De, og en forbindelse med hans søn hører til de mest passende."

"De tror," sagde madame de Villefort, "at Valentine er enig med ham? Hun har virkelig bestandig været mod dette giftermål. Jeg undrer mig slet ikke over, om alt, hvad vi nylig har set og hørt, er følgen af en aftalt plan."

"Madame," sagde Villefort, "tro mig, man giver ikke så let slip på en formue på ni hundrede tusind francs."

"Hun vil give slip på hele verden, eftersom det ikke er mere end et år siden, hun ville gå i kloster."

"Lige meget," sagde Villefort, "jeg siger, madame, at dette giftermål skal gå for sig."

"Uagtet det er mod Deres faders vilje?" sagde madame de Villefort, idet hun anslog en anden streng. "Det er vanskeligt nok."

Monte Cristo lod, som om han ikke hørte noget, men han tabte ikke et ord af det, der blev sagt.

"Madame," svarede Villefort. "Jeg kan sige, at jeg altid har haft ærbødighed for min fader, fordi jeg var overbevist om hans

retskaffenhed, og fordi en faders navn er helligt af to grunde, først fordi vi skylder ham vor tilværelse, for det andet fordi han er vor herre, men i dag må jeg afstå fra at anerkende et fornuftigt væsen i en olding, der af had til faderen således forfølger sønnen. Det ville derfor være latterligt af mig, hvis jeg rettede min opførsel efter hans luner. Jeg vil vedblive at vise hr. de Noirtier den største agtelse. Jeg vil uden at beklage mig lide det pengetab, han pålægger mig, men jeg vil blive uforanderligt ved min beslutning, og verden må dømme os imellem. Altså vil jeg gifte min datter med baron Franz d'Epinay, fordi dette giftermål er fornuftigt og hæderligt, og fordi jeg vil give min datter til hvem jeg vil."

"Hvad?" sagde Monte Cristo, der bestandig var blevet opfordret af hr. de Villeforts blikke til at give ham ret. "Hvad? Hr. Noirtier, siger De, gør frøken Valentine arveløs, fordi hun skal ægte baron Franz d'Epinay?"

"Det er grunden," sagde de Villefort, idet han trak på skulderen.

"Imidlertid," sagde madame de Villefort, der vendte tilbage til den eneste idé, der bestandig levede op i hendes hjerne, "imidlertid ville det måske være bedre, om vi gjorde hr. d'Epinay bekendt med denne ubehagelige omstændighed, og at han selv gav sit ord tilbage igen."

"Det ville være en stor ulykke!" råbte de Villefort.

"En stor ulykke?" gentog Monte Cristo.

"Ja," svarede Villefort med mere fatning, "et giftermål, der går tilbage endog for penges skyld, kaster altid en skygge på den unge pige. Desuden vil de gamle rygter, som jeg ønskede at udslette, leve op igen. Men nej! Det vil ikke ske. D'Epinay vil,

hvis han er en retskaffen mand, føle sig endnu mere forpligtet end før, for ellers ville han jo have handlet af gerrighed alene, og det er umuligt."

"Jeg er af samme mening som hr. de Villefort," sagde Monte Cristo, idet han fæstede sit blik på fruen, "og hvis jeg stod i et sådant venskabsforhold til ham, at jeg turde give ham et råd, ville jeg opmuntre ham til nu, da hr. d'Epinay, som man siger, vender tilbage, at knytte dette bånd så fast, at det ikke mere kan løses. Kort sagt, jeg ville slutte en forening, der er så højst ærefuld for hr. de Villefort." Denne stod op, tydelig nok inderlig fornøjet, mens hans kone blev en smule bleg.

"Godt! Det var alt, hvad jeg ønskede, og jeg finder mig styrket i min beslutning af en sådan rådgiver som Dem," sagde de Villefort, idet han rakte Monte Cristo hånden. "Enhver i mit hus må betragte det, der er foregået, som ikke sket. I mine planer har det ikke forandret det mindste."

"Min herre," sagde greven, "verden vil, hvor uretfærdig den end er, dog være Dem tak skyldig for Deres beslutning, det vil jeg svare Dem for. Deres venner vil være stolte af den, og hr. d'Epinay vil, om han end måtte tage frøken de Villefort uden medgift, hvilket ikke vil ske, dog være henrykt over at blive indlemmet i en familie, hvor man gør sådanne ofre for at holde sit ord og opfylde sin pligt." Idet greven af Monte Cristo sagde disse ord, rejste han sig og ville gå.

"Vil De forlade os, hr. greve?" sagde madame de Villefort.

"Jeg er nødt dertil, madame! Jeg kom blot for at minde Dem om Deres løfte til på lørdag."

"Var De bange for, at vi skulle glemme det?"

"De er alt for god, madame, men hr. de Villefort har så vigtige og undertiden så uopsættelige forretninger -"

"Min mand har givet sit ord, min herre," sagde madame de Villefort. "De ser, at han holder det, når alt står på spil, altså vil han endnu snarere holde det, når han har alt at vinde."

"Og," spurgte Villefort, "er det i Deres hus på Champs-Elysées?"

"Nej," sagde Monte Cristo, "det er på landet."

"På landet?"

"Ja!"

"Hvor da? I nærheden af Paris, ikke sandt?"

"Uden for portene, i Auteuil."

"I Auteuil?" råbte Villefort. "Å, det er sandt, madame har sagt mig, at De bor i Auteuil, for det var jo hos Dem, hun blev bragt ind. Hvor i Auteuil?"

"I Rue de la Fontaine."

"I Rue de la Fontaine?" gentog Villefort med hæs røst. "Hvilket nummer?"

"Nummer otteogtyve."

"Men," råbte de Villefort, "det er altså Dem, man har solgt de Saint-Merans hus?"

"De Saint-Merans?" spurgte Monte Cristo. "Har da dette hus tilhørt hr. de Saint-Meran?"

"Ja!" svarede madame de Villefort. "Og vil De tro, min herre?"

"Hvad for noget?"

"De finder dette hus smukt, ikke sandt?"

"Fortryllende!"

"Min mand har aldrig villet bebo det."

"Så," svarede Monte Cristo, "det er virkelig en fordom, som jeg ikke kan forklare mig."

"Jeg holder ikke af Auteuil," svarede den kongelige prokurør, idet han søgte at beherske sig.

"Men jeg håber dog," sagde Monte Cristo roligt, "at jeg ikke er så uheldig, at denne modvilje berøver mig den lykke at modtage Dem."

"Nej, hr. greve. Jeg håber, tror jeg, – jeg vil gøre alt, hvad jeg kan," stammede de Villefort.

"Kære!" svarede Monte Cristo, "jeg modtager ingen undskyldning. På lørdag klokken seks venter jeg Dem, og hvis De ikke kommer, ved jeg ikke, hvad jeg skal tro – at det er et eller andet sørgeligt sagn, en eller anden blodrig historie om dette hus, som har været ubeboet i tyve år."

"Jeg skal komme, hr. greve! Jeg skal komme!" sagde Villefort.

"Tak!" svarede Monte Cristo. "Og nu må De tillade mig at tage afsked!"

"Jeg synes virkelig, De sagde, at De var nødt til at forlade os," sagde madame de Villefort, "og De ville også sige hvorfor, da De blev afbrudt af en anden tanke."

"Madame," svarede Monte Cristo, "jeg ved ikke, om jeg tør vove at sige Dem, hvor jeg går hen."

"Sig det kun!"

"Jeg er så tåbelig, at jeg går bort for at se en ting, hvorover jeg ofte har grundet hele timer."

"Og det er?"

"En telegraf! Se, nu er ordet desværre sluppet mig ud af munden."

"En telegraf?" gentog madame de Villefort.

"Ja, en telegraf; jeg har undertiden set en på en høj løfte sine sorte, sammenfoldede arme i solskinnet, og det har aldrig været uden en vis indvortes bevægelse, det sværger jeg Dem til, for jeg tænkte, at disse forunderlige tegn afmalede sig i luften og bar et menneskes vilje flere hundrede mil bort til et andet menneske, der sad ved et bord ved den anden ende af linjen. Jeg troede da på ånder, på sylfider, på gnomer, kort sagt på skjulte kræfter, og jeg lo. Men aldrig fik jeg lyst til at se disse store insekter med hvide buge og sorte, magre klør nær ved, for jeg frygtede for, at jeg under deres stenvinger skulle finde den lille menneskelige ånd stiv, affekteret, propfuld af visdom, onde anslag eller indbildskhed. Men en smuk morgen fik jeg at vide, at den, som satte telegrafen i bevægelse, var en fattig djævel, der kun havde tolv hundrede francs om året. Da følte jeg mig grebet af en nysgerrig længsel efter at se denne levende larve i nærheden, at være til stede ved den komedie, som den fra det inderste af sin puppe giver den anden larve, ved efterhånden at trække i enderne af nogle tråde."

"Og De går derhen?"

"Ja!"

"Til hvilken telegraf? Til indenrigsministerens – eller til observatoriets?"

"Nej, jeg vil finde mennesker dér, som vil tvinge mig til at forstå ting, jeg ikke vil forstå, og som vil forklare mig tværtimod mit ønske en hemmelighed, som de ikke kender. For pokker, jeg vil endnu vedblive at bilde mig ind, at det er insekter. Det er nok, at jeg allerede har ladet mig oplyse med hensyn til menneskene. Jeg går altså hverken til indenrigsministerens eller til observatoriets. Det, jeg behøver, er telegrafen på åben

mark for der at finde den simple, gode mand forstenet i sit tårn."

"De er en ganske besynderlig mand!" sagde Villefort.

"Hvilken linje råder De mig til at studere?"

"Den, som i dette øjeblik er mest beskæftiget."

"Godt, den til Spanien?"

"Rigtigt! Vil De have et brev fra ministeren, for at man kan forklare Dem -"

"Nej, vist ikke," sagde Monte Cristo, "eftersom jeg tværtimod siger Dem, at jeg slet ikke vil forstå noget. Fra det øjeblik af, da jeg forstod tingen, var det ingen telegraf mere, det ville kun være et tegn fra hr. Duchatel eller de Montalivet oversendt til præfekten i Bayonne og inkarneret i to græske ord: télè graphien. Det er dyret med de sorte kløer og det forfærdelige navn, som jeg vil bevare i al sin renhed og med hele min ærefrygt."

"Så gå da, for om to timer vil det være mørkt, og De vil ikke kunne se noget."

"For pokker, De gør mig ganske bange. Hvilken telegraf er den nærmeste?"

"Den på vejen til Bayonne."

"Den ved Chatillon altså?"

"Den på tårnet ved Monthéry, tror jeg."

"Tak! På gensyn. På lørdag vil jeg fortælle Dem, hvilket indtryk den har gjort på mig."

Ved døren traf Monte Cristo de to notarer, der havde været med til at gøre Valentine arveløs, og som nu begav sig bort, henrykte over at have udført en forretning, der ikke kunne andet end gøre dem megen ære.

2. Udryddelse af murmeldyr

Ikke den aften, han havde sagt, men morgenen derpå passerede greven barrieren d'Enfer, tog vejen til Orleans, kørte gennem landsbyen Linas uden at holde stille ved telegrafen, der netop i det øjeblik, han kom forbi den, bevægede sine lange, tynde arme. Han nåede tårnet ved Monthéry, der ligger på det højeste punkt af sletten af dette navn. Ved foden af højen steg greven ud og begyndte at gå op ad den lille, krumme sti, der kun var atten tommer bred. Da han var kommet til toppen, standsedes han af en hæk, på hvilken grønne frugter havde afløst de røde og hvide blomster. Monte Cristo søgte efter en passage til den lille indhegning og fandt den også snart. Det var en lille trælåge, lukket med en slå til at skyde for. I et øjeblik var greven klar over lukkemekanismen, og lågen gik op. Greven befandt sig nu i en lille have på tyve fods bredde, indhegnet på den ene side af den hæk, hvori den sindrige maskine, vi har omtalt, befandt sig, og hvori var en dør, på den anden side af det gamle tårn, der ganske var omgivet af vedbend og dækket med stenbræk og husløg.

Monte Cristo blev stående, efter at han igen havde skudt slåen for lågen, og betragtede den lille, ualmindelig velholdte have med et opmærksomt blik.

"Det lader til," sagde han, "at telegrafisten er en lidenskabelig haveelsker." Pludselig stødte han mod noget, der lå skjult bag ved en hjulbør fuld af blade. Det, han stødte mod, rettede sig op og udstødte et skrig, der tilkendegav dets forbavselse, og Monte Cristo befandt sig nu ansigt til ansigt med en mand på et halvt

hundrede år, der plukkede jordbær, som han lagde på vinblade. Han havde tolv vinblade og næsten lige så mange jordbær.

"De er i færd med at høste, min herre," sagde Monte Cristo med et smil.

"Jeg beder om undskyldning," sagde den gode mand, idet han tog til huen, "fordi jeg ikke er deroppe, men jeg gik ned for et øjeblik siden."

"Lad mig ikke i mindste måde genere Dem," sagde greven, "pluk De Deres jordbær, hvis De har flere tilbage."

"Jeg har endnu ti," sagde manden, "for her er det ellevte, og jeg havde enogtyve, fem mere end forrige år. Men det er ikke at undres over, foråret har været hedt i år, og jordbærrene skal have varme. O, min Gud, jeg mangler to! De var her endnu i går, de var her virkelig, det er jeg vis på, for jeg talte dem. Det er sikkert mo'er Simons søn, der har rapset dem, jeg så, han luskede om her i morges. O, den gavtyv, at stjæle i en indhegnet have! Han ved vel ikke, hvad det kan føre til!"

"Det er virkelig en alvorlig sag," sagde Monte Cristo, "men De må tilgive ham hans slikvornhed for hans ungdoms skyld."

"Ja, det må jeg vel," sagde gartneren. "Dog er det ikke desto mindre højst ubehageligt. Men, min herre, De er måske en af mine foresatte, som jeg lader vente her?" Han kastede et frygtsomt blik på grevens blå kjole.

"Vær De rolig, min ven," sagde greven med det smil, som han efter behag gjorde så skrækkeligt eller så velvilligt, og som denne gang kun udtrykte velvilje. "Jeg er ikke nogen af Deres foresatte, der kommer for at holde opsigt med Dem, men blot en rejsende, der er ført hid af nysgerrighed, og som endog

begynder at fortryde sit besøg, da han indser, at han spilder Deres tid."

"Min tid er ikke kostbar," svarede den gode mand med et sørgmodigt smil. "Jeg har endnu ti minutter, desuden er mine jordbær modne, og går der en Dag mere – vil De for resten tro, min herre, at murmeldyrene æder dem?"

"Nej, det havde jeg aldrig tænkt," svarede Monte Cristo alvorligt. "Det er slemme naboer, disse murmeldyr, især for os, der ikke spiser dem nedlagte i honning, som romerne gjorde."

"Spiste romerne dem?" sagde gartneren. "Spiste romerne virkelig murmeldyr?"

"Jeg har læst det hos Petronius," svarede Monte Cristo.

"Virkelig! De kan da ikke være gode, skønt man siger "fed som et murmeldyr". Og det er slet ikke så forunderligt, at murmeldyr er fede, de sover hele dagen og vågner blot for at æde hele natten. Tænk, forrige år havde jeg fire abrikoser, og af dem stjal de den ene. Jeg havde en blodfersken, en eneste, det er sandt, det er en sjælden frugt, men tænk engang, de havde ædt halvparten af den side, der vendte til muren, en prægtig fersken, der var ganske fortræffelig. Jeg har aldrig smagt nogen bedre."

"De har altså spist den?" spurgte Monte Cristo.

"Ja, den halvpart, der er blevet tilbage. Den var ganske fortrinlig. Disse herrer vælger min tro ikke de dårligste. Det er ligesom mo'er Simons søn, han har ikke valgt de dårligste jordbær, kan De tro. Men en anden gang skal det ikke ske, om jeg så skal passe på mine jordbær hele natten."

Monte Cristo havde set nok. Ethvert menneske har sin lidenskab, der gnaver på hans hjerte, som enhver frugt har sin

orm. Telegrafmandens lidenskab var gartneriet. Han gav sig til at samle vinbladene, der skjulte klaserne for solen, og derved vandt han gartnerens hjerte.

"Herren er kommet for at se telegrafen?" sagde denne.

"Ja tak, hvis det ellers ikke er noget, som Deres instruks forbyder."

"Ikke i mindste måde," sagde gartneren, "eftersom der ikke er noget farligt derved, da ingen ved eller kan vide, hvad vi siger."

"Man har sagt mig," svarede greven, "at De gentager signaler, som De ikke engang selv forstår."

"Ja, det er også noget, som jeg holder mest af," svarede semaforpasseren.

"Hvorfor holder De mest af det?"

"Fordi jeg på denne måde intet ansvar har. Jeg har en maskine og slet ikke andet, og når jeg blot forretter, hvad jeg skal, bryder jeg mig ikke om mere."

"For pokker!" sagde Monte Cristo ved sig selv. "Har jeg virkelig truffet et menneske, der ingen ærgerrighed har?"

"Min herre," sagde gartneren, idet han kastede et blik til sin solskive, "de ti minutter er forbi, jeg må tilbage på min post. Ønsker De at gå op med mig?"

"Jeg følger Dem."

Monte Cristo trådte virkelig ind i tårnet, der var delt i tre stokværk. Det underste indeholdt nogle redskaber og tarvelige møbler, en seng, et bord, to stole, et vandfad af ler, nogle tørre urter, der hang under loftet, og som greven genkendte som vellugtende ærteblomster, og spanske bønner, hvis kærner den gode mand gemte i deres skaller. Han havde forsynet alt dette

med sedler med navne på, og det med den samme omhu som en gartner i en botanisk have.

"Behøver man lang tid for at studere telegrafien?" spurgte Monte Cristo.

"Studiet er ikke langvarigt, men man går længe og venter på fast ansættelse."

"Hvor stor er lønnen?"

"Tusind francs."

"Det er ikke meget."

"Nej, men man har fri bolig, som De ser."

Monte Cristo betragtede værelset.

Derfra gik de op i tredje stokværk, det var telegraf værelset. Monte Cristo betragtede nøje de to håndgreb af jern, ved hvis hjælp man fik maskinen til at arbejde.

"Det er meget interessant," sagde han, "men det er et liv, der dog til sidst må blive meget kedsommeligt."

"Ja, i begyndelsen bliver man træt af den megen stirren, men efter et eller to års forløb er man vant til det. Desuden har vi vore fritimer og fridage."

"Deres fridage?"

"Ja."

"Hvilke?"

"De dage, da vi har tåge."

"Ja, det er sandt."

"Det er mine helligdage. Så går jeg ned i min have, planter, beskærer og luger, og dermed går tiden godt."

"Hvor længe har De været her?"

"Ti år, desuden var jeg aspirant i fem, det er i alt femten år."

"De er -"

"Femoghalvtreds år."

"Hvor længe må De tjene for at få pension?"

"Femogtyve år."

"Og hvor stor er da Deres pension?"

"Tre hundrede francs."

"Arme menneske," mumlede Monte Cristo.

"Hvadbehager?" spurgte telegrafisten.

"Jeg siger, at det er meget interessant."

"Hvilket?"

"Alt, hvad De viser mig. Og De begriber ikke det mindste af Deres egne tegn?"

"Aldeles intet."

"De har aldrig forsøgt på at lære dem?"

"Aldrig! Hvorfor skulle jeg det?"

"Men er der ikke signaler, der henvender sig direkte til Dem?"

"Ganske vist!"

"Og dem forstår De altså?"

"De er altid ens."

"Og de siger?"

"Intet nyt! – De har en time! eller: Til i morgen!"

"Ja, det er ganske uskyldigt," sagde greven. "Men se engang der! Sætter Deres korrespondent sig ikke i bevægelse?"

"Jo, det er sandt! Tak!"

"Hvad siger han? Er det noget, De forstår?"

"Ja, han spørger mig, om jeg er rede."

"Og De svarer ham?"

"Ved det samme tegn, der på en gang underretter min korrespondent til højre om, at jeg er rede, og advarer min korrespondent til venstre om at holde sig klar."

"Det er meget sindrigt!" sagde greven.

"Nu skal De se," sagde den gode mand med stolthed, "inden fem minutter vil han tale."

"Jeg har altså fem minutter," sagde greven, "det er mere tid, end jeg behøver. Min kære herre," vedblev han, "tillad mig at gøre Dem et spørgsmål?"

"Og det er?"

"De holder af havevæsenet?"

"Jeg elsker det med lidenskab."

"Og De ville være lykkelig, hvis De i stedet for en have på tyve alens længde havde en på et par tønder land?"

"Jeg ville gøre den til et jordisk paradis."

"Med Deres tusind francs må De føre et kummerligt liv?"

"Jeg lever dog."

"Ja, men De har kun en elendig stump have."

"Det er sandt. Min have er ikke stor."

"Og sådan som den er, er den fuld af murmeldyr, der opæder alt."

"Det er min værste plage."

"Sig mig engang, hvis De var så uheldig at vende hovedet om, når Deres korrespondent til højre arbejdede?"

"Så ville jeg ikke se det."

"Og hvad ville der så ske?"

"Så ville jeg ikke kunne gentage hans signaler."

"Og så?"

"Hvis det var af forsømmelighed, at jeg ikke havde gentaget dem, ville jeg komme til at betale en mulkt."

"Hvor meget?"

"Hundrede francs."

"Tiendedelen af Deres løn! Det var svært! Er det hændt Dem?" spurgte Monte Cristo.

"Engang, da jeg podede en rose."

"Men når De nu fik det indfald at forandre noget ved et signal eller at give et andet."

"Ja, det er noget ganske andet, da ville jeg få min afsked uden pension."

"Uden de tre hundrede francs?"

"Ja, men De begriber nok, at det aldrig kunne falde mig ind at gøre noget sådant."

"Ikke engang for femten års gage! Lad os se! Det fortjener at overvejes, ikke sandt?"

"For femten tusind francs?"

"Ja!"

"De gør mig bange! Vil De friste mig?"

"Netop! Femten tusind francs – forstår De?"

"Min herre! Lad mig betragte min korrespondent til højre."

"Vist ikke! Se ikke på ham, men se på dette!"

"Hvad er det da?"

"De kender ikke disse små sedler?"

"Pengesedler!"

"Netop, der er femten."

"Hvem er de til?"

"Til Dem, hvis De vil."

"Til mig?" råbte semaforpasseren hæst.

"Ja, til Dem som Deres fulde ejendom."

"Herre! Min korrespondent til højre sætter sig i bevægelse."

"Lad ham det!"

"De har forstyrret mig. Jeg vil blive mulkteret."

"Det koster Dem hundrede francs. De ser nok, det er Deres fordel at tage mine femten tusindfrancssedler." Greven rakte semaforpasseren pakken. "Men," sagde han, "det er endnu ikke alt. Af Deres femten tusind francs kan De ikke leve."

"Men jeg har jo dog min stilling."

"Nej, De vil miste den, for De må gøre et andet tegn end det, Deres korrespondent sender."

"Hvad er det for et forslag?"

"En spøg!"

"Hvis jeg ikke var nødt dertil -"

"Jeg har virkelig i sinde at nøde Dem." Og Monte Cristo tog en anden pakke op af lommen.

"Se, her har De ti andre sedler, det giver femogtyve tusind i alt," sagde han, "for de fem tusind francs kan De købe Dem et smukt lille hus med nogle tønder land. De andre tyve tusind giver Dem tusind francs i renter."

"En have på nogle tønder land?"

"Og tusind francs i renter."

"Min Gud, min Gud!"

"Men så tag dem dog!"

Og Monte Cristo stak med magt telegrafisten de ti tusind francs i hånden.

"Hvad skal jeg da gøre?"

"Intet vanskeligt."

"Men?"

"Gentag disse signaler." Monte Cristo tog et papir frem, på hvilket der var afmalet tre tegn og nogle tal, som tilkendegav, i hvilken orden de skulle sendes.

"Det vil, som De ser, hurtigt være gjort."

"Ja, men -"

"Det er betingelsen for, at De kan avle blodferskener og så videre."

Dette slag virkede. Blodrød og idet han svedte angstens sved, udførte manden de tre tegn, greven havde givet ham, trods ivrige signaler fra hans korrespondent til højre, der slet ikke forstod disse forandringer og begyndte at tro, at manden med ferskenen var blevet gal. Hvad hans korrespondent til venstre angik, da gentog han samvittighedsfuldt signalerne, der til sidst blev bragt til indenrigsministeriet.

"Se, nu er De rig!" sagde Monte Cristo.

"Ja," svarede semaforpasseren. "Men for hvilken pris?"

"Hør, min ven!" sagde Monte Cristo. "Jeg ønsker ikke, De skal have samvittighedsnag. Tro mig derfor, når jeg sværger Dem til, at De ikke har gjort nogen uret, men at De har bidraget til at udføre himlens planer." Telegrafisten betragtede banknoterne, han talte dem, blev bleg, blev rød, endelig styrtede han hen til sit kammer for at drikke et glas vand, men han formåede ikke at nå hen til vandskålen, han besvimede og sank om midt mellem sine tørrede sukkerærter.

Fem minutter efter, at den telegrafiske nyhed var nået ministeriet, lod Debray spænde for sin gig og ilede til Danglars.

"Deres mand har spanske aktier?" sagde han til baronessen.

"Jeg tror, han har for seks millioner," svarede hun.

"Lad ham sælge dem for, hvad han kan få."

"Hvorfor det?"

"Fordi Don Carlos er flygtet fra Bourges og vendt tilbage til Spanien."

"Hvoraf ved De det?"

"For pokker," sagde Debray og trak på skuldrene. "Derfra hvor jeg erfarer alt nyt." Baronessen lod sig det ikke sige to gange, hun skyndte sig til sin mand, der straks derpå ilede til sin kommissionær og befalede ham at sælge for, hvad man ville give. Da man så, at Danglars solgte, faldt de spanske papirer straks. Danglars tabte femhundrede tusind francs, men han skilte sig af med alle aktierne. Om aftenen læste man i "*Le Messager*":

"***Telegraf-depeche.*** *Don Carlos er undsluppet fra Bourges og vendt tilbage til Spanien over den cataloniske grænse. Barcelona har rejst sig til fordel for ham.*"

Hele aftenen blev der ikke talt om andet end Danglars' skarpsindighed, da han havde solgt alle sine spanske papirer og ikke tabt mere end femhundrede tusind francs ved et sådant stød. De, som havde beholdt deres papirer, eller som havde købt af Danglars, anså sig for ødelagte og tilbragte en meget slem nat. Den følgende dag læste man i "*Le Moniteur*": "*Det er uden grund, at "*Le Messager*" i går meldte Don Carlos' flugt og opstanden i Barcelona. Don Carlos har ikke forladt Bourges, og halvøen nyder den største ro. Et signal med telegrafen, der blev misforstået på grund af tågen, forvoldte denne fejltagelse*".

Papirerne steg igen og dobbelt så meget, som de var faldet. Dette udgjorde tilsammen et tab på en million for Danglars.

"Godt!" sagde Monte Cristo til Morrel, der befandt sig hos ham i det øjeblik, da man meldte ham den enorme kurssvingning, Danglars havde været et offer for, "jeg har for femogtyve tusind francs gjort en opdagelse, som jeg gerne ville have betalt med hundrede tusind."

"Hvad har De da opdaget?" spurgte Maximilien.

"Jeg har opdaget et middel til at befri en gartner fra de murmeldyr, der æder hans ferskener."

3. Gengangere

Ved første øjekast, og når man betragtede det udefra, havde huset i Auteuil intet prægtigt over sig, intet af det, man kunne vente af den rige greve af Monte Cristos bolig, men denne enkelhed var villet. Ejeren havde bestemt befalet, at der ikke skulle forandres noget ved det udvortes. Så snart porten åbnede sig, forandredes skuespillet virkelig. Bertuccio havde overgået sig selv med hensyn til møblernes smag og den hurtighed, hvormed alt var blevet bragt i stand. Ligesom hertugen af Antin fordum lod en allé hugge om, fordi den hindrede udsigten for Ludvig den Fjortende, således havde Bertuccio på tre dage ladet beplante en helt nøgen gård, og de skønneste popler og morbærtræer, der var flyttet med deres uhyre rodblokke, skyggede den fornemste side af huset, uden for hvilken der strakte sig en plæne, der var blevet lagt samme morgen og dannede et uhyre tæppe.

Således set var huset blevet ukendeligt. Hushovmesteren ville ikke have været misfornøjet med at lade haven undergå nogle forandringer, men greven havde bestemt forbudt ham at røre ved den. Bertuccio holdt sig skadesløs ved at opfylde forgemakkerne, gangene og karnisserne over kaminerne med blomster. Det, der røbede hushovmesterens overordentlige dygtighed og ejerens dybe kundskaber, var, at dette hus, som havde været forladt i tyve år, og dagen før havde været så skummelt og sørgeligt, ja befængt med den fade lugt, som er en naturlig følge af ælde, nu på én dag foruden det livlige udseende havde antaget den vellugt, som ejeren holdt mest af, og fremviste alt det, han var vant til. For da greven ankom,

fandt han sine bøger, sine våben, sine kæreste malerier og i forgemakkerne de hunde, han yndede mest, samt de fugle, hvis sang han holdt mest af. Det hele hus var vågnet af en lang søvn, og talrige tjenere kom og gik fornøjede i den smukke gård.

Biblioteket var anbragt i to værelser, på to vægge, og indeholdt hen mod to tusind bind. En hel afdeling var bestemt for de nyere romaner, og de, som var udkomne dagen i forvejen, stod allerede på deres pladser, prunkende i forgyldte røde skindbind.

På den anden side af huset og svarende til biblioteket var drivhuset forsynet med sjældne planter i store potter af japansk porcelæn, og midt i væksthuset, der på en gang fortryllede både synet og lugtesansen, var der et billard, som man skulle have troet først var forladt for et par timer siden af de spillende, der havde ladet deres baller blive liggende på klædet.

Et eneste værelse var blevet respekteret af Bertuccio. Forbi dette værelse, der lå i det venstre hjørne af første etage, hvorfra man kunne gå bort ad en løntrappe, gik tjenerne med nysgerrighed og Bertuccio med rædsel.

Da klokken slog fem, kom greven ledsaget af Ali til huset i Auteuil. Bertuccio ventede hans ankomst med utålmodighed, blandet med angst, han håbede på nogen ros, skønt han tillige frygtede for en rynket pande.

Monte Cristo steg af i gården, gik igennem hele huset, gjorde en tur omkring i haven, tavs og uden at give det ringeste tegn enten til bifald eller mishag.

Blot da han trådte ind i sit sovekammer, der lå lige over for det tillukkede værelse, rakte han hånden ud mod et lille møbel

af rosentræ, som han allerede havde lagt mærke til, da han første gang var her.

"Dette dur kun til at gemme handsker i!" sagde han.

"Hvis Deres Excellence vil åbne det," sagde Bertuccio henrykt, "vil De virkelig finde handsker i det."

I de to andre møbler fandt greven det, han ventede at finde, flasker, cigarer o. s. v.

"Godt!" sagde han.

Og Bertuccio trak sig henrykt tilbage, så stor, så mægtig var dette menneskes indflydelse på alt, der omgav ham.

Da klokken var seks, hørte man en hest uden for porten. Det var vor spahi-kaptajn, der kom på Medea.

Monte Cristo ventede ham på stentrappen med et smil på læberne.

"Jeg er den første, det er jeg vis på!" råbte Morrel til ham. "Jeg er netop kommet så tidligt for at have et øjeblik for mig selv, før de andre kommer. Julie og Emmanuel hilser Dem tusinde gange. Men ved De, at der er prægtigt her? Sig mig, greve, vil Deres folk sørge for min hest?"

"Vær De kun rolig, kære Maximilien, de ved, hvad de har med at gøre."

"Den trænger til at afgnides med en halmvisk. Hvis De vidste, hvor den har løbet, som en hvirvelvind."

"For pokker, det tror jeg nok, en hest til fem tusind francs!" sagde Monte Cristo i samme tone som en fader til sin søn.

"De beklager, at jeg har givet så meget?" sagde Morrel med sit frimodige smil.

"Jeg? Gud bevare mig for dét," svarede greven. "Nej, jeg ville blot beklage det, hvis hesten ikke var god."

"Den er så god, at de Chateau-Renaud, den bedste hestekender i Frankrig, og hr. Debray, der rider ministeriets arabere, i dette øjeblik er langt bag efter mig, ja næsten bliver indhentet af baronesse Danglars' glinsende spand."

"De følger altså efter Dem?" spurgte Monte Cristo.

"Se, der er de!"

Og i dette øjeblik ankom virkelig en vogn med et dampende spand tilligemed to stønnende rideheste til jerngitteret, der straks gik op. Vognen beskrev en cirkel og holdt stille ved stentrappen, fulgt af de to ryttere.

Straks var Debray af sadlen og stod ved vogndøren. Han bød baronessen sin hånd, mens hun gav ham et blik, der var umærkeligt for enhver anden end Monte Cristo.

Men intet undgik greven, og han så en lille, hvid billet, der med en lethed, som røbede lang vane, gik fra baronesse Danglars' hånd over i ministerialsekretærens.

Bag efter sin kone steg bankieren ud, bleg som om han kom op af graven i stedet for ud af sin vogn.

Madame Danglars kastede et hurtigt, spejdende blik til alle sider, hvilket Monte Cristo alene kunne forstå, og med hvilket hun omfattede den hele gård, peristylen og facaden af huset, derpå steg hun, idet hun undertrykte en let bevægelse, der sikkert havde afspejlet sig i hendes ansigt, hvis det havde været dette ansigt tilladt at blegne, op ad trappen, mens hun med det samme sagde til Morrel: "Hvis De var en af mine venner, ville jeg spørge Dem, om Deres hest var til salg."

Morrel smilede, men hans smil havde nogen lighed med en grimasse, og derpå vendte han sig til Monte Cristo, som om han ville bede ham hjælpe ham ud af forlegenheden.

Greven forstod ham.

"Ak, madame!" svarede han. "Hvorfor er dette spørgsmål ikke henvendt til mig?"

"Af Dem, min herre," sagde baronessen, "har man ingen ret til at ønske noget, for man er alt for vis på at få det. Det var også til hr. Morrel."

"Ulykkeligvis," svarede greven, "kan jeg bevidne, at hr. Morrel ikke kan afstå sin hest, da det er en æressag for ham, at han beholder den."

"Hvorledes?"

"Han har væddet, at han vil tæmme Medea i et tidsrum af seks måneder. De begriber nu, baronesse, at han ikke alene ville tabe sit væddemål, hvis han skilte sig ved den inden den fastsatte tid, men at man også ville sige, at han var bange, og en kaptajn af spahierne kan selv for at føje en smuk dames luner, hvilket efter min mening er en af de helligste pligter i verden, dog ikke tillade, at der udbredes et sådant rygte."

"Dér ser De, madame," sagde Morrel, idet han smilede taknemmeligt til Monte Cristo.

"Det forekommer mig i øvrigt," sagde Danglars i en irriteret tone, der blev slet skjult af et bredt smil, "at De må have heste nok."

Det var ikke madame Danglars' vane at lade sådanne angreb gå ubesvarede hen.

Imidlertid lod hun til de unge menneskers store forundring, som om hun ikke hørte dette, og svarede følgelig slet ikke.

Monte Cristo smilede ad denne tavshed, der røbede en usædvanlig ydmyghed, mens han viste baronessen to umådelige krukker af kinesisk porcelæn, på hvilke der slyngede

sig søplanter af en sådan størrelse og udseende, at naturen alene kunne besidde en sådan rigdom og frodighed.

"Hr. major Bartolomeo Cavalcanti, grev Andrea Cavalcanti!" meldte tjeneren.

Et halsbind af sort silke, nylig gået ud af fabrikantens hænder, grå bakkenbarter, et fast blik, en majors uniform prydet med fem kors, kort sagt en gammel soldat, den upåklagelige fader, vi allerede kender. Tæt ved ham i ganske nye klæder og med et smil på læberne kom grev Andrea Cavalcanti, denne ærbødige og lydige søn, som vi også har truffet før.

De tre unge mennesker snakkede med hinanden. Deres blikke gik fra fader til søn og standsede naturligvis i længere tid ved den sidste, som de betragtede med den største opmærksomhed.

"Cavalcanti!" sagde Debray.

"Et smukt navn!" sagde Morrel.

"Ja," svarede Chateau-Renaud, "det er sandt, disse italienere benytter smukke navne, men klæder sig slet."

"De er meget vanskelig, Chateau-Renaud," svarede Debray. "Deres klæder er fra en fortræffelig mester og ganske nye."

"Det er netop det, jeg bebrejder dem. Det ser ud, som om denne herre i dag har klædt sig på for første gang."

"Hvad er det for herrer?" spurgte Danglars Monte Cristo.

"De har hørt det. To herrer Cavalcanti."

"Det siger mig kun deres navn."

"Det er sandt, De er ikke kendt med den italienske adel. Den, som nævner en Cavalcanti, nævner en mand af fyrsteligt blod."

"En smuk formue?" spurgte bankieren.

"Fabelagtig!"

"Hvad tager de sig for?"

"De forsøger på at spise den op uden at kunne komme til ende med den. De har desuden anvisninger på Dem, efter hvad de sagde mig, da de besøgte mig i går. Jeg har endogså indbudt dem for Deres skyld. Jeg vil forestille dem for Dem."

"Men det forekommer mig, at de taler fransk meget rent," sagde Danglars.

"Sønnen er blevet opdraget på en højskole i det sydlige Frankrig, i Marseille eller der i nærheden. Så vidt jeg ved. De vil finde ham meget interesseret."

"I hvad?" spurgte baronessen.

"De franske damer, madame! Han vil bestemt søge sig en kone i Paris."

"Ja, det var en smuk idé," sagde Danglars, idet han trak på skuldrene.

Madame Danglars betragtede sin mand med et blik, der på enhver anden tid ville have bebudet en storm, men også denne gang tav hun.

"Det forekommer mig, at baronen er i ondt lune i dag," sagde Monte Cristo til madame Danglars. "Vil man måske gøre ham til minister?"

"Nej, endnu ikke, så vidt jeg ved. Jeg tror snarere, at han har tabt ved sine børsspekulationer, og at han nu ikke ved, hvem han skal lade sin harme gå ud over."

"Hr. og madame de Villefort!" råbte Baptistin.

De to anmeldte personer trådte ind. Det var tydeligt, at hr. de Villefort trods den magt, han havde over sig selv, var i heftig bevægelse. Da Monte Cristo berørte hans hånd, bemærkede han, at den skælvede.

"Det er dog kun kvinderne, der forstår at forstille sig," sagde Monte Cristo ved sig selv, idet han betragtede madame Danglars, der smilede til den kongelige prokurør og derpå omfavnede hans frue.

Efter de første hilsener så greven Bertuccio, der hidtil havde været beskæftiget med forberedelserne og nu listede sig ind i den lille stue ved siden af, hvor de befandt sig.

Han gik hen til ham.

"Hvad vil De, Bertuccio?" sagde han til ham.

"Deres Excellence har ikke sagt mig antallet af Deres gæster."

"Å, det er sandt!"

"Hvor mange kuverter?"

"Tæl selv efter!"

"Er alle gæsterne kommet, Deres Excellence?"

"Ja!"

Bertuccio kastede et blik gennem den halvt åbne dør. Monte Cristo betragtede ham opmærksomt.

"Min Gud!" råbte han.

"Hvad er der på færde?" spurgte greven.

"Denne dame! – Denne dame!"

"Hvilken?"

"Hende i den hvide kjole med de mange diamanter! – Den blonde!"

"Madame Danglars?"

"Jeg ved ikke, hvad hun hedder. Men det er hende, herre! Det er hende!"

"Hvilken hende?"

"Damen i haven, hun som var frugtsommelig – hun, som spadserede og ventede – ventede på -"

Bertuccio blev stående med åben mund, mens han blegnede, og hårene rejste sig på hans hoved.

Han pegede uden at sige et eneste ord på Villefort omtrent med den samme gestus som den, hvormed Macbeth pegede på Banquo.

"Å! Å!" mumlede han omsider. "Ser De ikke?"

"Hvem?"

"Ham!"

"Ham? Den kongelige prokurør, hr. de Villefort? Ja, vist ser jeg ham."

"Men så har jeg jo ikke myrdet ham?"

"Jeg tror virkelig, De bliver gal, min gode Bertuccio!" sagde greven.

"Men så er han jo ikke død."

"Nej, han er ikke død, det ser De jo. I stedet for at træffe ham i venstre side mellem det sjette og syvende ribben, som det er Deres landsmænds vane, må De have truffet ham højere oppe eller måske lavere, og disse retfærdighedens folk er sejlivede, eller er det måske en drøm, et gøglespil af Deres fantasi, De har måske ikke fordøjet Deres hævn og er sovet ind – den har måske ligget Dem tungt i maven. Maren må have redet Dem. Søg at berolige Dem og lad os tælle. Hr. og madame de Villefort to, hr. og madame Danglars fire, hr. de Chateau-Renaud, hr. Debray, hr. Morrel syv, hr. major Bartolomeo Cavalcanti otte."

"Otte!" gentog Bertuccio.

"Vent en smule. De har et forbandet hastværk med at komme bort! For pokker, De glemmer en af mine gæster. Vend Dem en smule til venstre – nu, hr. Andrea Cavalcanti, det unge

menneske i den sorte kjole, der betragter den hellige jomfru af Murillo, og som vender sig om."

Denne gang var Bertuccio lige ved at udstøde et skrig, som et blik af Monte Cristo dræbte på hans læber.

"Benedetto!" mumlede han.

"Hør, klokken slår halv syv, Bertuccio," sagde greven alvorligt. "Det er til den tid, jeg har givet ordre til, at maden skal være færdig. De ved, jeg holder ikke af at vente."

Og Monte Cristo vendte igen tilbage til salonen, hvor hans gæster ventede på ham, mens Bertuccio nåede spisesalen, idet han på hele vejen støttede sig til væggen.

Fem minutter efter åbnedes fløjdørene til salen. Bertuccio viste sig, idet han søgte at vinde den fornødne fatning.

"Maden er på bordet!" sagde han.

Monte Cristo bød madame de Villefort sin arm.

"Hr. de Villefort," sagde han, "vær så elskværdig at føre baronesse Danglars til bords."

Villefort adlød, og man begav sig ind i spisesalen.

4. Monte Cristos middag

Det var tydeligt, at en og samme følelse besjælede alle gæsterne, idet de gik ind i spisesalen. De spurgte sig selv, hvilket besynderligt tilfælde der havde ført dem alle til dette hus, og hvor forbavsede, ja urolige de end var over at befinde sig der, var der dog ingen af dem, der ønskede at være fraværende.

Der var ingen udover gamle Cavalcanti og grev Andrea, der ikke mere eller mindre syntes forundret over at befinde sig hos greven, hvis hensigter de ikke kunne begribe, og i selskab med mennesker de så for første gang.

Madame Danglars havde gjort en bevægelse ved at se, at hr. de Villefort på Monte Cristos opfordring nærmede sig hende for at byde hende armen, og hr. de Villefort følte, at hans blik forvirredes under hans guldbriller, da han følte baronessens arm hvile på sin.

Ingen af disse to ufrivillige bevægelser var undgået greven, og der lå allerede en stor interesse for iagttageren i den nære berøring, disse to personer var kommet i.

Hr. de Villefort havde på sin højre side baronesse Danglars og på sin venstre Morrel.

Greven sad mellem madame de Villefort og hr. Danglars. De andre mellemrum var opfyldt af Debray, der sad mellem de to Cavalcantier, og af Chateau-Renaud, der havde plads mellem madame de Villefort og Morrel.

Måltidet var prægtigt, Monte Cristo havde foresat sig ganske og aldeles at kuldkaste den parisiske regelbundethed og endnu mere at give sine gæsters nysgerrighed end deres appetit den næring, de ønskede. Det var et østerlandsk måltid, der blev

budt om, men østerlandsk som feernes gæstebud i de arabiske eventyr.

Alle de frugter, som fire verdensdele kunne lægge friske og saftfulde i Europas overflødighedshorn, var opstablede i pyramider i skåle af kinesisk fajance eller i japanske fade. Sjældne fugle med den mest glimrende del af deres fjerpragt, uhyre fisk, der lå på fade af sølv, alle vine fra det græske Arkipelag, fra Lilleasien og fra Kap, indesluttede i flasker af forunderlige former, defilerede som i en af de revyer, Apicius lod passere forbi sine gæster, forbi disse parisere, der meget godt indså, at man kunne øde tusind louisd'orer på et måltid for ti personer, men på betingelse af, at man som Cleopatra spiste perler eller som Lorenzo di Medici drak flydende guld.

De to Cavalcantier gjorde store øjne, men de var så fornuftige, at de ikke sagde et ord.

"Alt dette er ret beundringsværdigt," sagde Chateau-Renaud, "imidlertid må jeg tilstå, at det, som jeg mest beundrer, er den beundringsværdige hurtighed, med hvilken De bliver opvartet. Er det sandt, hr. greve, at det ikke er mere end fem-seks dage siden, De købte dette hus?"

"Ja, længere er det ikke siden," sagde Monte Cristo. "Jeg er vis på, at det på fire dage har undergået en fuldkommen forandring. Hvis jeg ikke tager fejl, havde det en anden indgang end denne, gården var brolagt og tom, mens den nu har et prægtigt græstæppe, der overskygges af træer, som ser ud til at være hundrede år gamle."

"Nuvel! Jeg holder af det grønne og af skygge," sagde greven af Monte Cristo.

"Ja," sagde madame de Villefort, "før gik man virkelig ind gennem en anden dør, der vendte ud til vejen, og den dag, jeg blev frelst på en så vidunderlig måde, var det gennem den dør, De førte mig ind i huset."

"Ja, madame," sagde Monte Cristo, "men siden syntes jeg bedre om en indgang, der tillod mig at se Boulogneskoven gennem mit jerngitter."

"På fire dage," sagde Morrel, "det er et vidunder."

"Ja," sagde Chateau-Renaud, "at lave et nyt hus af et gammelt er en vidunderlig ting. For dette hus var meget gammelt og meget uhyggeligt. Jeg husker, at min moder pålagde mig at bese det, da hr. de Saint-Meran udbød det til salg. Det er to-tre år siden."

"Hr. de Saint-Meran?" sagde madame Villefort. "Dette hus tilhørte altså hr. de Saint-Meran, før De købte det, hr. greve?"

"Det lader til det," sagde Monte Cristo.

"Hvorledes? Det lader til det? De ved altså ikke, hvem De har købt dette hus af?"

"Nej, det er min hushovmester, der giver sig af med sådanne ting."

"Det er sandt, at det omtrent er ti år siden, det var beboet," sagde Chateau-Renaud, "og det så sørgeligt ud med sine lukkede vinduesskodder, sine låsede døre og sin græsgroede gård. Hvis det ikke havde tilhørt den kongelige prokurørs svigerfader, kunne man have taget det for et af de forbandede huse, hvor der er begået en eller anden stor forbrydelse."

"Det er sandsynligt," stammede Villefort, idet han anstrengte sig for at smile, "men De må vide, at jeg også har haft del i denne sag. Hr. de Saint-Meran ville, at dette hus, der udgør en

del af hans sønnedatters medgift, skulle sælges, da det ville falde helt sammen, hvis det endnu stod ubeboet i tre-fire år."

Nu var det Morrel, som blegnede.

"Det var især," sagde Monte Cristo, "et værelse ligesom alle andre værelser, med røde damaskes gardiner, der forekom mig, jeg ved ikke selv hvorfor, så dramatisk som muligt."

"Hvorfor det? Hvorfor dramatisk?" spurgte Debray.

"Man kan ikke gøre sig selv regnskab for sådanne instinktive fornemmelser," sagde Monte Cristo. "Finder man ikke steder, hvor alt forekommer i høj grad sørgeligt? Hvorfor? Ja, det ved man ikke. En idéforbindelse, et lune, der fører os til andre tider, til andre steder, der måske slet ikke står i forbindelse med de tider og steder, hvori vi befinder os. Således mindede det værelse mig på det tydeligste om Marki de Ganges eller Desdemonas værelse. For øvrigt – da vi nu er færdige med vort måltid, må jeg vise Dem det, derefter vil vi gå ned i haven for at drikke kaffe. Måske kan vi så slutte vor aften i teatret."

Monte Cristo gjorde et tegn for at spørge sine gæster, om de ønskede mere. Madame de Villefort rejste sig. Monte Cristo gjorde det samme, alle de andre fulgte deres eksempel.

Villefort og madame Danglars var et øjeblik som naglet til stedet; de spurgte hinanden med øjnene, kolde og stumme.

"Har De forstået det?" sagde madame Danglars.

"Vi må gå med!" svarede hr. de Villefort, idet han rejste sig og bød hende armen.

De var alle spredt i hele huset, drevne af nysgerrighed, for man begreb let, at besøget ikke ville indskrænke sig til dette værelse, og at man ville komme til at bese resten af denne ruinhob, som Monte Cristo havde gjort til et palads. De gik

derfor gennem de åbne døre. Monte Cristo ventede på de to, der var blevet tilbage, og da de kom, sluttede han toget med et smil, der, hvis de havde kunnet forstå det, ville have sat hans gæster i større skræk end det værelse, de nu skulle bese.

Man begyndte virkelig med at gå gennem de værelser og sale, der var møbleret på østerlandsk vis med divaner, hynder, piber og våben. Gennem saloner, der var smykkede med de skønneste malerier af gamle mestre, gennem kabinetter, betrukne med kinesiske stoffer af de mest udsøgte farver, og omsider nåede man det berygtede værelse.

Det havde slet intet besynderligt ved sig, undtagen at det ikke var lyst, skønt lyset faldt derind. Det var forblevet i sin gamle skikkelse, mens alle de andre værelser var helt forandrede.

Disse to årsager var tilstrækkelige til at give det et sørgeligt udseende.

"Hu!" sagde madame de Villefort. "Det er forfærdeligt!"

Madame Danglars forsøgte at fremstamme nogle ord, som man ikke hørte.

Flere bemærkninger krydsede hverandre, og alle mundede de ud i, at værelset med det røde damaskes betræk virkelig havde et uhyggeligt udseende.

"Ikke sandt," sagde Monte Cristo. "Se engang, hvor denne seng er anbragt på en forunderlig måde! Hvilket skummelt og blodigt anstrøg! Og disse to pastelmalerier, som fugtigheden har affarvet, synes de ikke med deres blege læber og vilde øjne at sige: "Vi har set det!"

Villefort blev både gul og bleg. Madame Danglars sank ned på en sofa, der stod ved siden af kaminen.

"O!" sagde madame de Villefort med et smil. "Har De mod nok til at sætte Dem på denne sofa, hvorpå forbrydelsen kan være begået?"

Madame Danglars fo'r op.

"Og desuden," sagde Monte Cristo, "er det endnu ikke alt."

"Hvad er der da endnu?" spurgte Debray, der havde lagt mærke til den heftige bevægelse, madame Danglars var kommet i.

"Ja! Hvad er der mere?" spurgte Danglars. "Jeg må tilstå, at jeg endnu ikke har set noget særligt; har De, hr. Cavalcanti?"

"Å!" sagde denne. "Vi har i Pisa Ugolinos tårn, i Ferrara Tassos fængsel og i Rimini Francescas og Paolos kammer."

"Ja, men De har ikke," sagde Monte Cristo, idet han åbnede en dør i panelet, "denne lille trappe. Betragt den engang og sig mig, hvad De mener om den."

"Hvilken uhyggelig vindeltrappe," sagde Chateau-Renaud og lo.

"Sagen er," sagde Debray, "at jeg ikke ved, om det er chiosvinen, der gør sørgmodig, men jeg ser hele huset i et dunkelt lys."

Hvad Morrel angik, da havde han været tavs og stum, siden talen var om Valentines medgift.

"Prøv at forestille Dem," sagde Monte Cristo, "Othello eller en abbed de Gange, der går langsomt ned ad denne trappe en skummel og stormfuld nat med en eller anden sørgelig byrde, som han skynder sig at unddrage fra menneskenes om ikke fra Guds blikke!"

Madame Danglars sank halvt besvimet om i Villeforts arme, mens denne selv var nødt til at læne sig til væggen.

"Min Gud, madame!" råbte Debray. "Hvad fejler De dog? Hvor De bliver bleg!"

"Det er," sagde madame de Villefort, "fordi grev Monte Cristo fortæller os sådanne skrækkelige historier, sandsynligvis for at få os til at dø af angst."

"Ja," sagde Villefort. "Hr. greve, De gør virkelig damerne bange."

"Men hvad fejler De dog?" sagde hr. Debray igen til madame Danglars.

"Intet, slet intet!" sagde hun med megen anstrengelse. "Jeg trænger til frisk luft, det er alt."

"Vil De gå ned i haven?" spurgte Debray, idet han bød madame Danglars sin arm og ville gå hen til løntrappen.

"Nej!" sagde hun. "Nej, jeg vil hellere blive her lidt endnu!"

"Men, madame," sagde Monte Cristo, "er Deres angst virkelig alvorlig?"

"Nej, min herre," sagde madame Danglars, "men De har en måde at beskrive tingene på, der giver illusionen et skær af virkelighed."

"O, min Gud ja!" sagde Monte Cristo med et smil. "Og alt dette er udslag af indbildningskraften, for hvorfor kan man ikke lige så godt forestille sig dette værelse som en husmoders gode, hyggelige stue? Denne seng med dens purpurrøde gardiner som et leje, der var besøgt af gudinden Lucina? Og denne hemmelighedsfulde trappe som den gang, hvor igennem lægen eller ammen eller faderen selv går med det sovende barn for ikke at forstyrre barselkonens velgørende søvn?"

Denne gang udstødte madame Danglars i stedet for at opmuntres ved dette huslige maleri et dybt suk og besvimede

helt.

"Madame Danglars får ondt," stammede Villefort. "Måske bør man bringe hende til hendes vogn!"

"Min Gud!" sagde Monte Cristo. "Jeg har glemt min dråbeflaske!"

"Jeg har min!" sagde madame de Villefort.

Og hun rakte Monte Cristo en lille flaske fuld af rød væske som den, hvis glimrende virkning greven havde forsøgt på Eduard.

"Å!" sagde Monte Cristo, idet han tog flasken af madame de Villeforts hånd. "De har forsøgt -"

"Ja!" mumlede hun. "Efter Deres anvisning har jeg forsøgt på -"

"Og det er lykkedes?"

"Jeg tror det."

Man havde bragt madame Danglars ind i værelset ved siden af. Monte Cristo lod en dråbe af den røde væske falde på hendes læber; hun kom til sig selv igen.

"O," sagde hun, "hvilken skrækkelig drøm."

Villefort kneb hende i armen for at overbevise hende om, at hun ikke havde drømt.

Monte Cristo lod, som om han var fortvivlet. Han tog madame Danglars' arm og førte hende ned i haven, hvor man fandt hr. Danglars, der sad og drak kaffe mellem Cavalcanti og hans søn.

"Har De virkelig madame," sagde han til hende, "været så forskrækket?"

"Nej, men De ved, at tingene gør indtryk på os efter den sindsstemning, hvori vi befinder os."

Villefort anstrengte sig for at smile.

"Og altså begriber De," sagde hun, "at der kun behøvedes et ildebefindende -"

"Frue," sagde Monte Cristo, "De kan tro mig, om De vil, men jeg er overbevist om, at der er blevet begået en forbrydelse i dette hus."

"Tag Dem i agt," sagde madame de Villefort. "Vi har en kongelig prokurør med i selskabet."

"Min tro," svarede Monte Cristo, "eftersom dette er tilfældet, vil jeg benytte mig af det for at afgive min erklæring."

"Deres erklæring?" sagde Villefort.

"Ja, og i vidners nærværelse."

"Alt dette er meget interessant," sagde Debray, "og hvis der virkelig er begået en forbrydelse, vil den bidrage herligt til vor fornøjelse."

"Der er sket en forbrydelse," sagde Monte Cristo. "Kom her hen, hr. de Villefort. For at min erklæring kan være gyldig, må den afgives til den kompetente øvrighed."

Monte Cristo tog Villeforts arm, og på samme tid trykkede han madame Danglars tæt til sig, hvorpå han trak den kongelige prokurør hen, hvor skyggen var tættest.

Alle de andre gæster fulgte efter. "Se," sagde Monte Cristo, "her på dette sted," og han stampede på jorden med foden, "lod jeg for at friske disse gamle træer jorden kulegrave i en omkreds af nogle alen. Mine arbejdere fandt et skrin eller rettere sagt beslaget af et skrin og blandt dem skelettet af et nyfødt barn. Dette, vil jeg tro, er dog næppe noget bedrageri af indbildningskraften?"

Monte Cristo følte, at madame Danglars' arm blev stiv, og at de Villefort skælvede.

"Et nyfødt barn!" gentog Debray. "For fanden! Dette bliver alvorligt efterhånden!"

"Velan," sagde Chateau-Renaud. "Jeg tog altså ikke fejl, da jeg nylig påstod, at huse har en sjæl og et ansigt ligesom mennesket, og at de i deres ansigt bærer et genskin af deres indre. Huset var af et sørgeligt udseende, fordi det havde samvittighedsnag, fordi det skjulte en stor forbrydelse."

"Hvem siger, at det er en forbrydelse?" sagde Villefort, idet han forsøgte en sidste anstrengelse.

"Et barn nedgravet levende i en have – skulle det ikke være en forbrydelse?" råbte Monte Cristo. "Hvad kalder De en sådan handling, hr. prokurør?"

"Men hvem siger, at det er blevet nedgravet levende?"

"Hvorfor skulle man have nedgravet det her, hvis det var dødt. Man har jo en kirkegård."

"Hvad gør man her i landet ved barnemordere?" spurgte Cavalcanti enfoldigt.

"Man hugger hovedet af dem!" svarede Danglars.

"Hugger man hovedet af dem?" sagde Cavalcanti.

"Jeg tror det! Er det ikke rigtigt, hr. de Villefort?" spurgte Monte Cristo.

"Jo, hr. greve," svarede prokurøren i en tone, der ikke lød som et menneskes.

Monte Cristo så, at dette var alt, hvad de to personer, for hvem han havde forberedt denne scene, kunne udholde, og derfor ville han ikke drive det videre.

"Men kaffen, mine herrer!" sagde han. "Det lader til, at vi glemmer den."

Og han førte sine gæster hen til et bord, der var anbragt midt på græsplænen.

"Hr. greve," sagde madame Danglars, "jeg skammer mig ved at tilstå min svaghed, men alle disse skrækkelige historier har ganske forstyrret mig. Jeg beder Dem, lad mig få lov at sidde!"

Og hun sank ned på en stol.

Monte Cristo bukkede for hende og vendte sig derpå til madame de Villefort.

"Jeg tror, at madame Danglars endnu engang behøver Deres flaske!" sagde han.

Men før madame de Villefort havde nærmet sig til sin veninde, havde den kongelige prokurør allerede hvisket madame Danglars i øret:

"Jeg må tale med Dem."

"Hvornår?"

"I morgen."

"Hvor?"

"I mit kontor – i retssalen, det er det sikreste sted."

"Jeg vil komme."

I dette øjeblik nærmede madame de Villefort sig. "Tak, kære veninde," sagde madame Danglars, idet hun forsøgte på at smile, "det er forbi, jeg befinder mig langt bedre."

5. Betleren

Aftenen skred frem, madame de Villefort havde udtalt, at hun længtes efter at vende tilbage til Paris, hvilket madame Danglars ikke havde vovet at gøre, uagtet det var tydeligt nok, at hun var ilde tilpas.

På sin frues erklæring gav hr. de Villefort det første signal til at bryde op. Han tilbød madame Danglars en plads i sin landauer, for at hans frue kunne tage sig af hende. Hvad hr. Danglars angik, da gav han, der var fordybet i en industriel samtale med hr. Cavalcanti, ikke i mindste måde agt på det, der foregik.

Monte Cristo havde, da han forlangte flasken med dråberne af madame de Villefort, meget vel bemærket, at hr. de Villefort nærmede sig madame Danglars, og gættet, hvad han havde sagt til hende, skønt han havde talt så sagte, at madame Danglars selv næppe havde kunnet høre det.

Han lod, uden at sætte sig mod dette arrangement, Morrel, Debray og Chateau-Renaud drage bort til hest og de to damer stige i hr. de Villeforts landauer, Danglars, der blev mere og mere begejstret for den ældre Cavalcanti, indbød ham til at køre med i hans vogn.

Hvad Andrea Cavalcanti angik, da begav han sig til sin gig, der ventede på ham uden for porten, hvor en angliseret tjener med lange støvler holdt de muntre, grå heste.

Andrea havde ikke talt meget under måltidet, og det fordi han var en snu fyr og naturligvis havde været bange for at sige en dumhed i disse rige og fornemme gæsters nærværelse,

blandt hvilke han ikke uden frygt havde opdaget den kongelige prokurør.

Endelig var han blevet taget i besiddelse af Danglars, der efter et hurtigt blik til den stive major og hans endnu frygtsomme søn og i betragtning af Monte Cristos gæstfrihed havde troet, at han havde at gøre med en eller anden nabob, der var kommet til Paris, for at hans søn dér kunne lære levemåde.

Han havde med det inderligste velbehag betragtet den store diamant, der funklede på majorens lillefinger, for majoren havde som en forsigtig og erfaren mand og af frygt for, at der skulle tilstøde hans banknoter noget, straks omsat dem til en genstand af værdi. Efter måltidet havde hr. Danglars bestandig under det påskud at søge oplysninger i industrien søgt både fader og søn, der vidste, at det var hos hr. Danglars, der var åbnet dem en kredit, for den ene på otteogfyrre tusind francs på en gang og for den anden på halvtreds tusind om året, og de havde været så venlige og nedladende mod bankieren, at de endog ville have trykket hans tjener i hånden, hvis han ikke havde holdt sig tilbage, så mægtigt søgte deres taknemmelighed at komme til udtryk.

Men en ting forøgede Danglars' agtelse, man kan næsten sige ærefrygt for den ældre Cavalcanti. Denne havde, idet han fulgte Horats' grundsætning: "*Nil admirari*", ladet sig nøje med at give et bevis på sin lærdom ved at sige, i hvilken sø man fangede de bedste lampretter. Derefter havde han spist sin del af fisken uden at sige et eneste ord. Deraf havde Danglars sluttet sig til, at en sådan ret var noget almindeligt for den fornemme ætling af Cavalcantierne, der sandsynligvis i Lucca spiste foreller, som han lod hente fra Schweiz, og languster, som man sendte ham

fra Bretagne, formodentlig på samme ligesom lampretter fra Fusarosøen, og stør fra Volga.

Derfor lyttede han også med overordentlig bevågenhed til disse Cavalcantiers ord.

"I morgen, min herre, vil jeg have den ære at aflægge et besøg for at afgøre nogle forretninger."

"Og jeg, min herre," havde Danglars svaret, "vil anse det for en lykke at kunne modtage Dem." Derpå havde han foreslået Cavalcanti, hvis det ikke skilte ham for længe fra hans søn, at bringe ham tilbage til Hotel des Princes.

Cavalcanti havde svaret, at hans søn i lang tid havde været vant til at leve som fri ungkarl, at han følgelig selv havde sine heste og vogne, og at han, da de ikke var kommet sammen, ingen vanskelighed så i, at de ikke fulgtes ad hjem.

Majoren havde altså taget plads i Danglars' vogn, og bankieren havde sat sig ved siden af ham, mere og mere henrykt over denne mands ideer om orden og økonomi, skønt han gav sin søn halvtreds tusind francs om året, hvorfor han også antog, at han måtte besidde fem eller seks hundrede tusind i rentepenge.

Hvad Andrea angår, da begyndte han at sætte sig i respekt ved at skænde på sin tjener, fordi han i stedet for at vente ham ved foden af trappen ventede ham uden for porten, hvorved han var blevet nødt til at gå tredive skridt for at nå sin vogn.

Tjeneren modtog denne irettesættelse med ydmyghed, tog for at holde hesten, der var utålmodig og stampede i jorden, bidslet i den venstre hånd og rakte Andrea tømmen med den højre, hvorpå Andrea satte sin lakstøvle på vogntrinnet.

I dette øjeblik lagde en hånd sig på hans skulder. Den unge mand vendte sig om, da han troede, at Danglars eller Monte Cristo havde glemt at sige ham noget og kom for at indhente det forsømte i det øjeblik, da han skulle tage bort.

Men i stedet for en af dem så han et ganske fremmed ansigt, solbrændt, med sort skæg og med øjne, der strålede som karfunkler. Et spottende smil svævede om den fremmedes mund, hvor der skinnede toogtredive hvide og skarpe tænder som en ulvs eller en sjakals.

Et lommetørklæde med røde terner var bundet om hovedet og dækkede den magre, knoglede isse. En smudsig, pjaltet kittel skjulte det magre, knoglede legeme, der var så tørt, at det syntes, benene måtte klapre, når det gik. Endelig forekom den hånd, der lå på det unge menneskes skulder, og som var det første, der faldt ham i øjnene, at være af en overordentlig størrelse. Genkendte den unge mand denne skikkelse ved lygtens svage skin, eller blev han blot forbavset over dens frygtelige ydre? Vi ved det ikke, men så meget er vist, at der fo'r en gysen gennem ham, og han sprang med heftighed tilbage.

"Hvad vil De mig?" sagde han.

"Om forladelse, gode herre!" sagde den fremmede, idet han hævede hånden til sit røde lommetørklæde, "måske forstyrrer jeg Dem en lille smule, men jeg har et par ord at tale med Dem." -

"Man tigger ikke om aftenen," sagde tjeneren, idet han gjorde en bevægelse for at skille sin herre ved dette påhæng.

"Jeg tigger ikke, min smukke knøs," sagde den ukendte til tjeneren med et så ironisk blik og et så frygteligt smil, at han

veg tilbage. "Jeg ønsker blot at sige Deres herre et par ord om en kommission, som han gav mig for fjorten dage siden."

"Lad os se," sagde Andrea nu med så megen styrke, at tjeneren ikke så den forvirring, han var i. "Hvad vil De? Sig det i en hast, min ven!"

"Jeg ville – jeg ville," sagde manden med det røde tørklæde om hovedet ganske sagte, "jeg ville ønske, at du sparede mig den ulejlighed at vende tilbage til Paris til fods. Jeg er meget træt, og da jeg ikke har spist så godt som du, kan jeg knapt nok stå på mine ben."

Det unge menneske sitrede ved denne besynderlige fortrolighed.

"Men så lad os da høre, hvad De egentlig vil?"

"Jeg vil have, at du lader mig tage plads i din smukke vogn og kører mig tilbage." – Andrea blegnede, men svarede ikke.

"Ja," sagde manden med det røde tørklæde om hovedet, idet han stak begge hænderne i lommen og betragtede det unge menneske med trodsige, udfordrende øjne, "det er nu sådan et indfald, min gode, lille Benedetto, forstår du mig?"

Ved dette navn betænkte det unge menneske sig, for han nærmede sig til sin tjener og sagde: "Jeg har virkelig givet denne mand et ærinde, for hvilket han må aflægge mig regnskab. Gå til fods til barrieren, der kan De tage en cabriolet for ikke at blive for længe borte."

Den forbavsede tjener gik.

"Lad mig i det mindste komme hen i skyggen," sagde Andrea.

"Hvad det angår, så vil jeg selv føre dig hen til et bekvemt sted," sagde manden med det røde tørklæde.

Han tog hesten ved bidslet og førte vognen hen til et sted, hvor det virkelig var umuligt at se den ære, Andrea viste ham. "O," sagde den fremmede, "det kommer mig ikke an på den ære at stige op i et så smukt køretøj, nej, det er ene og alene, fordi jeg er træt, og så fordi jeg har noget at tale med dig om."

"Nu, så sæt Dem da op!" sagde det unge menneske.

"Nå," sagde han, "hvorfor kommer De og forstyrrer min ro?"

"Men, min dreng, sig mig, hvorfor du har mistillid til mig."

"Hvori har jeg mistillid til Dem?"

"Hvori spørger du? Vi forlod hinanden ved Port du Var, du sagde, at du ville rejse til Piemonte og Toscana, og nu kommer du til Paris."

"Men hvad kan det skade Dem?"

"Slet intet, tværtimod, jeg håber endog, at det vil være mig til gavn."

"Å!" sagde Andrea, "det vil sige, at De spekulerer i mig. De har virkelig uret, Caderousse! Det siger jeg Dem!"

"Min Gud, bliv ikke hidsig, min dreng. Men du må jo vide, hvad ulykke er. Ulykken gør skinsyg. Jeg troede, at du gennemstrejfede Piemonte og Toscana, nødt til at agere *facchino* eller *cicerone*, jeg beklagede dig af mit ganske hjerte, som jeg ville beklage en søn! Du ved, at jeg altid har kaldt dig min søn!"

"Nå, og hvad mere?"

"Tålmodighed, brushoved!"

"Og nu ser jeg dig pludselig køre gennem barrieren i en gig med en tjener i funklende nye klæder. Å, du har altså opdaget en guldmine eller købt dig et embede."

"De er misundelig, kan jeg tænke?"

"Nej, jeg er fornøjet, så fornøjet, at jeg har villet ønske dig til lykke, min dreng. Men da jeg ikke var anstændig klædt, tog jeg mine forholdsregler for ikke at sætte dig i forlegenhed."

"Smukke forholdsregler," sagde Andrea. "De tiltalte mig i min tjeners nærværelse."

"Hvad skulle jeg gøre, min søn! Jeg tiltalte dig, da jeg fik lejlighed dertil. Du har en vælig hest, et let køretøj. Du er selv så glat som en ål. Hvis jeg ikke havde fået fat på dig i aften, ville jeg måske aldrig have fået dig at se mere."

"De ser nok, at jeg ikke kryber i skjul."

"Du er lykkelig, og jeg ville ønske, at jeg kunne sige det samme. Jeg for min del skjuler mig uden at regne, at jeg var bange for, at du ikke skulle kende mig igen, men du har genkendt mig," føjede Caderousse til med sit ondskabsfulde smil, "det var pænt af dig."

"Lad os høre!" sagde Andrea. "Hvad vil De?"

"Du siger ikke du til mig, det er grimt af dig, Benedetto! En gammel kammerat! Tag dig i agt, du vil bare gøre mig vred!" Denne trussel dæmpede den unge mands harme en smule. Han satte sin hest i trav på ny.

"Du handler værst mod dig selv, Caderousse!" sagde han. "At du opfører dig således mod en kammerat. Du er marseillaner, jeg er -"

"Du ved altså, hvad du nu er?"

"Nej, jeg er blevet opdraget på Korsika, du er gammel og stivsindet, jeg er ung og hidsig. Mellem folk som os er trusler ikke på det rette sted, og alt bør afgøres på venskabelig måde. Er det min skyld, om skæbnen, der vedbliver at vise sig fjendsk mod dig, har været mig gunstig?"

"Den er dig altså gunstig? Det er altså ingen lejetjener, det er ingen lejet gig, det er ingen lejede klæder, du har? Godt! Desto bedre!" sagde Caderousse, hvis øjne funklede af begærlighed.

"Du ser det meget vel, og du ved det meget vel, eftersom du kom til mig," sagde Andrea, der nu blev mere og mere hidsig. "Hvis jeg havde haft et lommetørklæde som dit om hovedet, en smudsig kittel på kroppen og sønderrevne sko på fødderne, ville du vel ikke have kendt mig."

"Du tager virkelig fejl, min dreng! Men nu, da jeg har fundet dig igen, er der intet, der forhindrer mig i at blive klædt anstændigt, eftersom jeg kender dit gode hjerte. Hvis du har to kjoler, vil du sikkert give mig den ene. Jeg gav dig jo halvparten af min portion suppe, når du var sulten."

"Det er sandt," sagde Andrea.

"Hvor du havde appetit! Har du endnu bestandig god appetit?"

"Ja, det forstår sig," sagde Andrea med et smil.

"Har du spist til middag hos den prins, du kommer fra?"

"Det er ingen prins, det er blot en greve."

"En greve? Og rig, ikke sandt?"

"Ja, men gør ingen regning på ham, det er en herre, som det ikke er så let at komme tilrette med."

"O, min Gud! Men," føjede Caderousse til med sit sædvanlige lumske grin, "derfor må du også give noget, du forstår mig nok?"

"Hvad skal det være?"

"Jeg tror, at med hundrede francs om måneden -"

"Nå?"

"Ville jeg kunne leve -"

"Med hundrede francs?"

"Men slet, som du let begriber. Men med -"

"Med?"

"Med hundrede og halvtreds francs om måneden ville jeg være meget lykkelig."

"Der har du to hundrede!" sagde Andrea, og han rakte Caderousse ti louisd'orer.

"Godt!" sagde han.

"Kom så hos portneren den første i hver måned, og du vil få udbetalt lige så meget."

"Du nedværdiger mig virkelig!"

"Hvorledes det?"

"Du sætter mig i forbindelse med tjenestefolkene; nej, jeg vil ikke have at gøre med andre end dig selv."

"Så spørg efter mig, og den første i hver måned skal du få dine penge."

"Godt! Godt! Jeg ser, at jeg ikke har taget fejl! Du er en brav knøs, og det er en velsignelse, når lykken træffer sådanne herlige folk som dig. Fortæl mig, hvordan det er gået dig så vel."

"Hvad behøver du at vide det for?" sagde Cavalcanti.

"Hvad, har du endnu mistillid til mig?"

"Nej, vist ikke! Jeg har fundet min fader igen."

"En virkelig fader?"

"Ja, så længe han betaler."

"Hvad hedder da din fader?"

"Major Cavalcanti."

"Og han er fornøjet med dig?"

"Hidtil synes det, at han er tilfreds med mig."

"Hvem har sørget for, at du har fundet din fader?"

"Greven af Monte Cristo."

"Ham, som du kommer fra?"

"Ja!"

"Hør, se at bringe mig ind hos ham som din slægtning."

"Jeg skal tale med ham om dig, men hvad vil du imidlertid tage dig for?"

"Jeg?"

"Ja, du!"

"Det er venligt af dig, at du vil bekymre dig derom," sagde Caderousse.

"Da du viser mig en sådan deltagelse," sagde Andrea, "synes jeg også, at jeg kan spørge mig for om dine forhold."

"Ja, det er rimeligt! jeg vil leje et værelse i et anstændigt hus, anskaffe mig anstændige klæder, lade mig barbere hver dag og gå på café for at læse aviserne. Om aftenen vil jeg gå i teater med en af formændene for klapperne, og jeg vil optræde for eksempel som en bager, der har slået sig til ro, det er min plan!"

"Den er god! Hvis du vil udføre denne plan og være fornuftig, vil det alt sammen gå ganske fortræffeligt."

"Ja, ikke sandt! Men sig, hvad har du i sinde? Vil du være pair af Frankrig?"

"Måske!" svarede Andrea. "Hvem kan vide det?"

"Major Cavalcanti er det måske, men til alt uheld er pair-værdigheden ikke mere arvelig."

"Ingen politik, Caderousse! Og nu, da du har fået, hvad du ønskede, og vi er kommet til barrieren, spring så af min vogn og forsvind!"

"Nej, vist ikke, min ven."

"Hvordan? Du vil ikke?"

"Men betænk dog, min dreng! Et rødt lommetørklæde om hovedet, næsten barbenet, slet ingen papirer og ti guldstykker i min lomme uden at regne, hvad der var i forvejen, hvilket udgør to hundrede francs – man vil ganske sikkert arrestere mig ved barrieren, og da ville jeg for at kunne retfærdiggøre mig være nødt til at sige, at det er dig, der har givet mig de ti guldstykker, deraf ville der følge undersøgelser, forhør. Man ville få at vide, at jeg har forladt Toulon uden at sige farvel, og man ville slæbe mig til bredden af Middelhavet. Jeg ville igen blive ganske ligefrem nummer 100, og så var det jo forbi med min drøm om at agere en bager, der har trukket sig tilbage fra forretningerne. Nej, min søn! Jeg foretrækker at blive på en hæderlig måde her i hovedstaden."

Andrea rynkede panden. Major Cavalcantis søn var, som han selv havde sagt, et brushoved. Han holdt et øjeblik stille, så sig hastigt omkring til alle sider, og da hans blik havde beskrevet sin spejdende kreds, stak han ganske uskyldigt hånden i vogntasken, hvor den begyndte at famle efter en pistol.

Men imidlertid stak Caderousse, der bestandig havde holdt øje med sin staldbroder, hænderne bag sin ryg og åbnede ganske sagte en lang, spansk kniv, som han bar for alle tilfældes skyld.

De to venner var, som man ser, i stand til at forstå hinanden, og de forstod. Andreas hånd kom ubevæbnet frem af lommen igen og hævede sig til hans røde overskæg, som han strøg nogle gange.

"Godt, Caderousse," sagde han, "du vil altså være lykkelig!"

"Jeg vil gøre alt, hvad der er mig muligt for at blive det!" svarede kromanden fra Pont-du-Gard, idet han igen stak

kniven ind i sit ærme.

"Vi vil altså vende tilbage til Paris. Men hvorledes vil du komme gennem barrieren uden at vække mistanke? Det forekommer mig, at du i din dragt udsætter dig for en større fare til vogns end til fods."

"Vent!" svarede Caderousse. "Det skal du få at se."

Han tog den kappe med den store krave, som tjeneren havde ladet ligge på sin plads, og trak den på, derpå tog han Cavalcantis hat og satte den på sit hoved. Således så han da ud som en fornem mands tjener, hvis herre selv kører sine heste. "Og jeg skal altså køre uden at have noget på hovedet?"

"Ja!" sagde Caderousse. "Det blæser så stærkt, at vinden nok kan have bortført din hat."

"Nå, så gør ende på det!" sagde Andrea.

"Hvad opholder dig da?" sagde Caderousse. "Det er dog vel ikke mig?"

"Tys!" sagde Cavalcanti.

De kørte gennem barrieren, uden at der indtraf noget.

Ved den første tværgade holdt Andrea stille, og Caderousse sprang af vognen.

"Hov!" sagde Andrea. "Min tjeners kappe og min hat?"

"Nej, ved du hvad?" sagde Caderousse. "Du vil dog vel ikke, at jeg skal udsætte mig for at få snue?"

"Men jeg?"

"Du er ung, mens jeg begynder at blive gammel. På gensyn, Benedetto."

Og han forsvandt i tværgaden.

"Ak!" sagde Andrea, idet han bukkede dybt. "Man kan da heller aldrig være helt glad i denne verden."

6. Huslige scener

På Place Louis XV havde tre unge mennesker sagt hinanden farvel. Morrel havde taget vejen til boulevarderne, Chateau-Renaud havde vendt sig mod Pont de la Revolution, og Debray havde fulgt kajen.

Morrel og Chateau-Renaud nåede sandsynligvis deres hjem, men det samme var ikke tilfældet med Debray. Da han var kommet til jernporten ved Louvre, drejede han til venstre, kørte hurtigt over karruselpladsen gennem St. Roch, derpå gennem Rue de la Michodiére og nåede hr. Danglars' port i det øjeblik, da hr. Villeforts landauer, efter at madame de Villefort var blevet sat af i forstaden Saint Honoré, holdt stille for at sætte baronessen af.

Debray kørte som ven af huset først ind i gården, kastede tømmen til en tjener, gik hen til døren af hr. de Villeforts vogn for at hjælpe madame Danglars ud, hvorpå han bød hende sin arm for at hjælpe hende til hendes værelser.

Ved døren til sit værelse mødte baronessen frøken Cornélie. "Kom og klæd mig af." – De gik ind i sovekammeret. Debray strakte sig på en stor sofa, og madame Danglars gik ind i sit toiletværelse med kammerjomfruen og kom et øjeblik efter ud af sit toiletværelse i et fortryllende negligé og satte sig ved siden af Debray. – Derpå gav hun sig, hensunket i dybe tanker, til at klappe sin lille skødehund.

Lucien betragtede hende et øjeblik i tavshed.

"Hør, Hermine," sagde han efter et øjebliks forløb, "svar mig oprigtigt. Der er noget, der har såret Dem, ikke sandt?"

"Nej!" svarede baronessen.

Og da hun var nær ved at tabe vejret, stod hun op og gik hen for at betragte sig i spejlet.

"Jeg ser ud i aften, så jeg kan gøre folk bange."

Debray rejste sig og smilede for at berolige baronessen med hensyn til dette punkt, da døren pludselig gik op.

Det var hr. Danglars, der trådte ind. Debray satte sig igen.

Ved den støj, døren gjorde, vendte baronesse Danglars sig om og betragtede sin mand med en forbavselse, som hun ikke engang gjorde sig umage for at skjule.

"God aften, madame," sagde bankieren. "God aften, hr. Debray!"

Baronessen troede utvivlsomt, at dette uventede besøg betød noget særligt, for eksempel at undskylde de bitterheder, der var undsluppet ham i dagens løb.

Hun væbnede sig med en mine fuld af værdighed og sagde, idet hun vendte sig til Lucien uden at svare sin mand: "Læs noget for mig, Debray."

Debray, som dette besøg i begyndelsen havde gjort lidt urolig, fattede sig, da han så baronessen så rolig, og rakte hånden ud efter en bog, hvor der lå en kniv til mærke.

"Undskyld," sagde Danglars, "men De vil virkelig trætte Dem alt for meget ved at være så sent oppe. Klokken er elleve, og hr. Debray har temmelig langt hjem."

Debray var grebet af forbavselse, vel var baronens tone fuldkommen rolig, men gennem denne ro og høflighed trængte der en vis, usædvanlig beslutning om, at han i aften ville gøre andet, end hvad der passede hans kone.

Også baronessen var overrasket og røbede sin forundring ved et blik, der sikkert ville have givet hendes mand noget at tænke

på, hvis han ikke havde haft øjnene fæstede på en avis, hvor han søgte efter noteringen.

Følgen var, at dette stolte blik blev til aldeles ingen nytte og slet ikke svarede til sin hensigt.

"Hr. Lucien," sagde baronessen, "jeg forsikrer Dem, at jeg ikke har den ringeste lyst til at sove. At jeg har tusind ting at fortælle Dem i aften, og at De skal tilbringe natten med at høre på mig, om De så skal falde i søvn over det."

"Jeg er til Deres tjeneste," svarede Lucien flegmatisk.

"Min kære hr. Debray," sagde nu Danglars, "jeg beder Dem, plag ikke Dem selv i nat med at høre madame Danglars' dårskaber, for De kan lige så godt høre dem i morgen tidlig. I aften er det min tur, og jeg gør også fordring på den til min kones egen store fordel."

Denne gang var det så ligefremt og så vægtigt, at det lammede både Debray og baronessen. De vekslede øjekast som for at kalde hinanden til hjælp mod et sådant angre, men husherrens magtstilling vandt sejr.

"De må imidlertid ikke tro, at jeg vil jage Dem bort, min kære Debray," vedblev baronen, "det er aldeles ikke min hensigt, men en uforudset omstændighed gør, at jeg ønsker endnu i aften at få en samtale med baronessen. Dette hænder så sjældent, at man vist ikke vil kunne føle sig fornærmet derover."

Debray fremstammede nogle ord, hilste og gik.

"Det er utroligt," sagde han, da døren var lukket efter ham, "hvor let disse mænd, som vi finder så latterlige, vinder sejr over os!"

Da Lucien var borte, tog Danglars hans plads på sofaen, lukkede bogen, der lå åben, og vedblev, idet han indtog en

anmassende stilling, at lege med hunden. Men da hunden, der ikke havde den samme godhed for ham som for Debray, ville bide, tog han den i nakken og kastede den hen på en kanapé ved stuens modsatte væg.

Dyret tudede, idet den fo'r gennem værelset, men da det var kommet til hægterne efter flyveturen, lagde det sig på en pude og forholdt sig rolig og tavs, forbavset over denne uvante behandling.

"Ved De, min herre," sagde baronessen, "at De gør fremskridt? I almindelighed er De kun plump, i aften er De grov."

"Det er, fordi jeg i aften er i et værre lune end sædvanligt!" svarede Danglars.

Hermine betragtede sin mand med foragt. I almindelighed ærgrede sådanne øjekast den indbildske baron, men nu syntes han næppe at lægge mærke til dem.

"Hvad kommer Deres onde lune mig ved?" svarede baronessen, irriteret over sin mands kulde. "Er det noget, der angår mig? Behold Deres onde lune hos Dem selv eller gem det til Deres kontor. Da De har kontorister, som De betaler, så lad dem døje Deres onde lune."

"Nej," svarede Danglars. "Deres råd er upassende, madame. Heller ikke vil jeg følge det. Mine kontorister er skikkelige folk, der tjener mig min formue, og som jeg betaler efter et forhold, der er uendelig langt under, hvad de er værd, når jeg skal vurdere dem efter det, de indbringer mig, derfor vil jeg på ingen måde overfuse dem. De, der er genstanden for min vrede, er dem, der øder mine penge, spolerer mine heste og tømmer min kasse."

"Og hvad er det for folk, der tømmer Deres kasse? Vær så god at forklare Dem tydeligere, min herre."

"Vær De ganske rolig, hvis jeg taler i gåder, skal det ikke vare længe, inden De vil finde løsningen," svarede Danglars, "de folk, som ødelægger min kasse, er dem, der på en time skiller den ved syv hundrede tusind francs."

"Jeg forstår Dem ikke, min herre," sagde baronessen, idet hun også denne gang søgte at skjule, at hendes stemme sitrede, og at hendes ansigt blev blodrødt.

"De forstår mig tværtimod meget godt," sagde Danglars, "men hvis De vedbliver at være egensindig, vil jeg sige Dem, at jeg har tabt disse syv hundrede tusind francs på det spanske lån."

"Nå, således," sagde baronessen med et hånligt smil, "og det er mig, De gør ansvarlig for dette tab?"

"Hvorfor ikke?"

"Er det min skyld, at De har tabt syv hundrede tusind francs?"

"I hvert fald er det ikke min."

"Jeg har sagt Dem en gang for alle, min herre," svarede baronessen bittert, "at De aldrig må tale til mig om Deres pengetransaktioner, det er et sprog, som jeg hverken har lært hos mine forældre eller hos mine slægtninge så lidt som i min første mands hus."

"Det tror jeg gerne," sagde Danglars, "for ingen af dem ejede en sou."

"En grund mere til, at jeg ikke har lært denne børssnak, der her sønderslider mine øren fra morgen til aften. Denne larm af pengestykker, som man tæller og tæller igen, er mig virkelig

forhadt, og jeg hører intet uden Deres stemme, som jeg hader endnu mere."

"Hvor det virkelig er forunderligt," sagde Danglars, "og jeg troede, at De viste mine spekulationer den mest levende interesse."

"Jeg? Hvem har kunnet få Dem til at tro en sådan dumhed?"

"De selv."

"Virkelig?"

"Ja, ganske givet!"

"Så ønsker jeg, at De vil sige mig ved hvilken lejlighed."

"Ja, det er ikke svært. Sidst i februar måned talte De først til mig om de haitiske fonds. De havde drømt, at der var kommet et skib til le Havre, og at dette skib bragte den efterretning, at en udbetaling, som man troede var opsat, skulle finde sted. Jeg vidste, hvor geniale Deres drømme er. Jeg købte derfor underhånden alle haitiske papirer, som jeg kunne få fat på, og tjente fire hundrede tusind francs, hvoraf jeg ærligt gav Dem de hundrede tusind. De har gjort med dem, hvad De har villet, det er noget, som ikke kommer mig ved. I marts var talen om en bevilling på en jernbane. Tre selskaber konkurrerede og bød lige gode garantier. De sagde mig, at Deres instinkt – og skønt De påstår, at De er ukendt med sådanne spekulationer, tror jeg dog tværtimod, at Deres instinkt er meget udviklet med hensyn til visse spørgsmål – De sagde mig, at Deres instinkt fik Dem til at tro, at koncessionen ville blive givet til det selskab, man kalder Det Sydlige. Jeg tegnede mig straks for to tredjedele af selskabets aktier. Koncessionen fik det virkelig, og som De havde forudsagt, nåede aktierne den tredobbelte værdi, og jeg indkasserede den million, af hvilken to hundrede og halvtreds

tusind francs blev overgivet Dem som nålepenge. Hvorledes har De anvendt disse to hundrede og halvtreds tusind francs? Det vedkommer ikke mig."

"Men hvad er da Deres hensigt?" råbte baronessen, skælvende af harme og utålmodighed.

"Tålmodighed, madame! Jeg kommer til det!"

"Nå, det var rart!"

"I april var De til middag hos ministeren. Man talte om Spanien, og De hørte en hemmelig samtale, der angik Don Carlos' uddrivelse. Jeg købte spanske papirer. Forjagelsen fandt sted. Jeg tjente seks hundrede tusind francs den dag, Charles den Femte var gået over Bidassoa. Af disse seks hundrede tusind francs fik De hundrede tusind. Det var Deres. De har anvendt dem efter Deres eget skøn, og jeg forlanger intet regnskab for dem, men det er ikke desto mindre sandt, at De i år har fået femhundrede tusind francs."

"Nå, og hvad så videre?"

"Hvad så videre? Nu, det er netop siden den tid, at tingene går skævt -"

"De har en måde at udtrykke Dem på – i sandhed! -"

"Den gengiver mine tanker, og det er alt, hvad jeg behøver. For tre dage siden, ja, det er tre dage siden, havde De haft en politisk samtale med hr. Debray, og De troede at udlede af hans ord, at Don Carlos var vendt tilbage til Spanien. Jeg solgte da alle mine spanske papirer. Efterretningen bredte sig, der opstod en panisk skræk. Jeg solgte ikke mere, jeg gav bort. Den følgende dag fandt man, at efterretningen var falsk, og ved denne falske efterretning tabte jeg syv hundrede tusind francs."

"Og hvad så?"

"Hvad så? Da jeg giver Dem en fjerdedel af det, jeg tjener, må De vel også erstatte mig en fjerdedel af det, jeg taber. Fjerdedelen af syv hundrede tusind francs er et hundrede og fem og halvfjerds tusind."

"Men det, De der siger mig, er noget urimeligt tøjeri. Jeg indser virkelig ikke, hvorledes De kan blande navnet Debray ind i hele denne historie."

"Hvis De måske ikke har de hundrede og femoghalvfjerds tusind francs, som jeg fordrer tilbage, så kan De måske låne dem af Deres venner, og hr. Debray er en af dem."

"Fy!" sagde baronessen.

"O, ingen skrigen op, ingen komedie, madame! Hvis De ikke vil tvinge mig til at sige Dem, at jeg herfra kan se Debray grine ved siden af de femhundrede tusind francs, De har udbetalt ham i år, og sige til sig selv, at han nu har fundet det, som de dueligste spillere hidtil ikke har kunnet finde, det vil sige en roulette, hvor man vinder uden at vove, og hvor man ikke taber, når det går galt!" – Baronessen brød løs.

"Elendige!" sagde hun. "Tør De sige, at De ikke vidste, hvad De vover at bebrejde mig i dag?"

"Jeg siger Dem ikke, at jeg vidste eller ikke vidste. Jeg siger blot: Overvej min opførsel i de fire år, hvor De ikke mere har været min kone, og jeg ikke mere har været Deres mand, og De vil se, at den altid har været konsekvent. Nogen tid før vort brud havde De ønsket at studere musik med den berømte baryton, der debuterede så storartet på det italienske teater. Jeg ville studere dansen med den danserinde, der havde indlagt sig megen ære i London. Dette har kostet mig, både for Dem og for mig, omtrent hundrede tusind francs. Jeg har ikke sagt noget,

fordi der må være harmoni i en husholdning. Hundrede tusind francs for at en mand og en kone skulle lære dans og musik fra grunden af, er heller ikke for meget. De blev snart ked af sangen, og De fik det indfald, at De ville studere. De forstår, at jeg ikke ønsker at blande mig deri, da De betaler de timer, som De får, af Deres egen kasse. Men nu er jeg blevet klar over, at De trækker på min, og at Deres lærdom kan koste mig syv hundrede tusind francs om måneden. *Stop derfor, madame!* For dette kan ikke blive ved. Enten må diplomaten give sin undervisning gratis, og jeg må finde mig i den, eller han skal ikke mere sætte sin fod i mit hus. Forstår De mig, madame?"

"Det er for stærkt, min herre!" råbte Hermine, halvkvalt af vrede. "De overskrider det infames grænser."

"Men," sagde Danglars, "jeg ser med glæde, at De ikke holder Dem fornemt tilbage, og at De frivilligt har fulgt den gamle regel: "Konen bør følge sin mand"."

"Uforskammede!"

"De har ret, lad os holde op dermed og ræsonnere med koldt blod. Jeg har aldrig blandet mig i Deres anliggender uden for Deres egen fordels skyld. Gør De det samme! De siger, at min kasse ikke vedkommer Dem? Godt! Brug Deres som De vil, og søg hverken at fylde eller tømme min. I øvrigt, hvem ved, om ikke ministeren i vrede over, at jeg holder mig til oppositionen, og skinsyg over, at jeg vinder i folkegunst, forener sig med hr. Debray for at ødelægge mig?"

"Hvorledes skulle det være muligt?"

"Det er det! – Hvem har nogen sinde set noget sådant? En falsk telegrafisk efterretning, det vil sige det umulige eller så

omtrent: ganske forskellige tegn givet af de to semaforer. Det er virkelig gjort alene for at skade mig!"

"Min herre," sagde baronessen lidt ydmyg, "De er, så vidt jeg ved, ikke uvidende om, at telegraffunktionæren er blevet jaget bort, og at man endog talte om at anlægge sag mod ham, men at han undgik dette ved en hurtig flugt, hvilket mere tilkendegiver, at han var gal, end at han var skyldig. – Det hele var en fejltagelse."

"Ja l som har fået fæhovederne til at le, ministeren til at tilbringe en søvnløs nat, Hans Majestæts statssekretær til at smøre en mængde papir, men som har kostet mig syv hundrede tusind francs."

"Men," sagde Hermine pludselig, "eftersom alt dette efter Deres mening kommer fra hr. Debray, hvorfor siger De det da ikke ligefrem til ham og ikke til mig? Hvorfor beskylder De en og holder Dem til en anden?"

"Kender jeg da hr. Debray?" sagde Danglars. "Vil jeg da lære ham at kende? Ønsker jeg, at han giver råd? Vil jeg følge Dem? Er det mig, der spiller? Nej, det er Dem, der gør alt dette og ikke mig."

"Men det forekommer mig, at eftersom De vinder derved -" Danglars trak på skuldrene.

"I sandhed, tåbelige skabninger, disse kvinder, der anser sig for genier, fordi de har ledet en eller to intriger således, at de ikke blev gjort til skamme for hele Paris. Men tænk på, at hvis De havde skjult Deres udskejelser for Deres mand, hvilket er kunstens ABC, fordi mændene som oftest ikke vil se, ville De ikke have været mere end en svag kopi af det, de fleste af Deres veninder af den store verden er. Men for mig er det ikke det

samme, jeg har set og altid set. I seksten år har De måske skjult en tanke for mig, men intet skridt, ingen handling, ingen fejl, mens De på Deres side glædede Dem over Deres snildhed og troede fuldt og fast, at De bedrog mig. Hvad har følgen været? Den at der takket være min foregivne uvidenhed ikke er nogen af Deres venner lige fra de Villefort til Debray, der ikke har behandlet mig som herre i huset, det eneste, jeg fordrede. Der er ikke en, der har vovet at sige det om mig, som jeg selv siger Dem i dag. Jeg tillader Dem at gøre mig forhadt, men jeg vil forhindre Dem i at gøre mig latterlig, og frem for alt forbyder jeg Dem at ødelægge mig."

Lige indtil det øjeblik, da han udtalte navnet Villefort, havde baronessen beholdt sin fatning, men ved dette navn blev hun bleg, og idet hun pludselig sprang op, udstrakte hun sine arme som for at afværge et spøgelse og gjorde tre skridt hen mod sin mand som for at fravriste ham den hemmelighed, han ikke kendte, eller som han måske ifølge en ondskabsfuld beregning som næsten alle hans beregninger ikke ville lade undslippe helt.

"Hr. de Villefort? Hvad betyder det? Hvad vil det sige?"

"Det vil sige, madame, at hr. de Nargonne, Deres første mand, der hverken var filosof eller bankier, er død af ærgrelse eller af harme, fordi han fandt, at De var seks måneder henne med et barn, efter at han havde været borte i ni. Jeg er grov. Det ved jeg ikke alene, men jeg roser mig endog deraf. Det er et af midlerne til at være heldig i mine handelsoperationer. Hvorfor har han dræbt sig selv i stedet for at dræbe andre? Fordi han ingen kasse havde at redde, men jeg skylder min kasse at have omsorg for den. Hr. Debray, min kompagnon, gør, at jeg taber syv hundrede tusind francs; lad ham betale sin del, og vi vil

vedblive at dele vore affærer. Hvis ikke, så lad ham gå fallit og forsvinde som fallenterne. Det er en fortryllende ung mand, det ved jeg, når hans efterretninger er nøjagtige, men når de ikke er det, er der et halvt hundrede unge mænd i verden, der er mere værd end han."

Madame Danglars var tilintetgjort. Imidlertid gjorde hun en overordentlig anstrengelse for at besvare dette sidste angreb. Hun sank tilbage i lænestolen, idet hun tænkte på Villefort, på scenen efter Monte Cristos middag, på den forunderlige række ulykker, der i de sidste dage havde ramt hendes hus.

Danglars betragtede hende ikke engang, skønt hun gjorde alt, hvad hun kunne for at besvime. Han åbnede sovekammerdøren uden at sige et eneste ord og vendte tilbage til sit værelse, så baronesse Danglars, der vågnede op af sin halve besvimelse, kunne tro, at hun havde haft en ond drøm.

7. Ægteskabsplaner

Dagen efter denne scene på den tid, da Debray plejede at komme for på vejen til sit kontor at aflægge et lille besøg hos madame Danglars, viste hans vogn sig ikke i gården.

På den tid, det vil sige henimod klokken halv et, forlangte baronesse Danglars sin vogn og kørte ud.

Danglars, der sad bag et gardin, havde lagt mærke til denne tur, som han havde ventet. Han gav befaling til, at man skulle underrette ham om, når baronessen var kommet tilbage, men klokken to var hun endnu ikke vendt hjem.

Klokken to bestilte han sine heste og begav sig til parlamentet, hvor han lod sig indskrive som taler til budgettet.

Fra om middagen til klokken to var hr. Danglars forblevet i sit kabinet, hvortil han var ankommet i værre og værre humør, opnoterede tal på tal og modtog besøg, blandt andre også major Cavalcanti, der bestandig lige militærisk, lige stiv, lige nøjagtig, indfandt sig på den bestemte tid for at afgøre sine forretninger med bankieren.

Da Danglars forlod kammeret, efter at han havde røbet tydelige tegn på det sindsoprør, han var i, og havde været mere bitter mod ministeriet end nogen sinde før, satte han sig i sin vogn og befalede kusken at køre til Champs Elysées nummer 30.

Monte Cristo var hjemme, men optaget, og han bad hr. Danglars vente et øjeblik i salonen.

Mens bankieren ventede, gik døren op, og man så en abbed komme ind, der i stedet for at vente som han og sandsynligvis

mere fortrolig med huset hilste, gik ind i et andet værelse og forsvandt.

Et øjeblik efter åbnedes den dør, gennem hvilken den gejstlige var gået, igen, og Monte Cristo trådte ind.

"Undskyld, kære baron," sagde han, "men en af mine venner, abbed Busoni, som De vel så gå her igennem, er nylig kommet til Paris. Det er meget længe siden, vi mødte hinanden, og jeg ville meget nødigt nægte mig hjemme. Jeg håber derfor, at De vil undskylde, jeg har ladet Dem vente."

"Bevares, hr. greve, det er jo ganske naturligt. Det er mig, som har valgt et uheldigt øjeblik, jeg vil derfor straks gå."

"Aldeles ikke, vær så venlig at sætte Dem. Men hvad fejler De dog? De ser jo ganske nedslået ud. De gør mig virkelig bange. En bedrøvet kapitalist er som en komet, han spår altid verden en stor ulykke."

"Jeg fejler det, min kære greve," sagde Danglars, "at skæbnen har forfulgt mig i nogle dage, og at jeg kun modtager ubehagelige efterretninger."

"Det gør mig ondt," sagde Monte Cristo, "har De måske lidt tab på børsen?"

"Nej, børsspekulationer er jeg blevet helbredet for, i hvert fald nogle dage, men sagen er, at der er sket en konkurs i Triest."

"Virkelig? Er det måske Jacopo Manfredi, der har erklæret sig fallit?"

"Ja! Tænk Dem en mand, der, jeg ved ikke selv i hvor lang tid, år for år har gjort forretninger med mig for otte-ni hundrede tusind francs. Aldrig en forkert regning! Aldrig nogen forsinkelse! Han betalte som en fyrste – der betaler. Jeg får en

million til gode hos ham – og nu holder den satan op med at betale."

"Virkelig?"

"Det er en uhørt skandale! Jeg udsteder en veksel på ham på seks hundrede tusind francs, den honoreres ikke, og desuden har jeg veksler på fire hundrede tusind francs, der skulle betales med udgangen af denne måned af hans korrespondent i Paris. Vi har den tredivte i dag. Jeg sendte bud for at hæve pengene – ja, godmorgen! Korrespondenten var forsvundet. Når jeg regner mit spanske tab med, har det været en køn udgang af måneden."

"Har De virkelig tabt på de spanske papirer?"

"Ja, det skulle jeg tro! Syv hundrede tusind francs!"

"Men hvordan fanden har De ladet Dem narre således? De, der er så gammel en rotte?"

"Det er min kones skyld. Hun havde drømt, at Don Carlos var vendt tilbage til Spanien. Hun tror på drømme. Det er magnetisme, siger hun, og når hun drømmer noget, er det noget, som aldeles sikkert må indtræffe. Da hun var så vis derpå, tillod jeg hende at spille, hun har sin egen kasse, sin agent, hun spiller og taber. Det er sandt, at det ikke er mine penge, men hendes egne, som hun spiller med. Imidlertid er det jo uden forskel. De begriber jo nok, at når syv hundrede tusind francs går ud af konens lommer, svier det en smule til manden. Hvad? Det vidste De ikke? Sagen har dog vakt en pinlig opsigt."

"Ganske rigtigt! Jeg har hørt tale derom, men jeg kendte ikke de nærmere omstændigheder. Desuden er jeg så uvidende om disse børsaffærer, som nogen kan være."

"De spiller ikke selv?"

"Jeg? Hvorledes vil De da, jeg skal spille, jeg som har møje med at bruge mine indtægter? Jeg ville være nødt til at have en kasserer foruden min hushovmester. Men siden vi taler om Spanien, forekommer det mig, at baronessen ikke havde drømt historien om Don Carlos' tilbagekomst lige ud af luften. Aviserne har jo også sagt noget om det."

"Tror De da virkelig aviserne?"

"Jeg? Ikke i mindste måde, men det forekommer mig, at den ærlige "*Messager*" er en undtagelse fra reglen, og at den giver os de sikreste efterretninger, de nyeste efterretninger ved hjælp af telegrafen."

"Ja, det er netop det uforklarlige," svarede Danglars. "Don Carlos' tilbagekomst blev netop meddelt telegrafisk."

"Således," sagde Monte Cristo, "er det omtrent sytten hundrede tusind francs, De taber i denne måned?"

"Ikke omtrent, det er netop summen," sagde Danglars med sit stereotype smil, "men eftersom vi taler om forretning," føjede han til, henrykt over at finde en lejlighed til at forandre samtalen, "sig mig da, hvad jeg kan gøre for hr. Cavalcanti?"

"Give ham penge, hvis han har en anvisning på Dem, og denne anvisning er fra et solidt hus."

"Fra et glimrende firma! Han har i formiddag været hos mig med en anvisning på Dem på fyrre tusind francs, som er blevet endosseret af Dem. De forstår nok, at jeg straks udbetalte ham summen."

Monte Cristo nikkede for at tilkendegive sit bifald.

"Men det er ikke alt," vedblev Danglars. "Han har åbnet sin søn en kredit hos mig."

"Tør jeg uden at være påtrængende spørge om, hvor meget han giver det unge menneske?"

"Fem tusind francs om måneden."

"Tresindstyve tusind francs om året. Jeg tænkte det nok," sagde Monte Cristo, idet han trak på skuldrene. "Det er gniere, disse Cavalcantier. Hvordan vil han forlange, at et ungt menneske skal komme ud af det med fem tusind francs om måneden?"

"Men De forstår nok, at hvis den unge mand behøver nogle tusind francs mere -"

"Gør ikke det! Faderen vil ikke betale dem! De kender ikke disse millionærer fra den anden side Alperne! Hvem har åbnet ham denne kredit?"

"Huset Fenzi, et af de bedste i Firenze."

"Jeg vil ikke sige, at De kommer til at lide noget tab, men jeg vil dog råde Dem til at holde Dem bogstaveligt til brevet."

"De har altså ingen tillid til denne Cavalcanti?"

"Jeg? Jeg ville give ham ti millioner mod hans kvittering. Han hører til rigmændene af anden klasse, som jeg nylig talte om."

"Og dog er han så ligetil! Jeg ville have antaget ham for major og intet mere."

"Og De ville have gjort ham en ære dermed, for De har ret. Hans udseende lover ikke meget. Da jeg så ham første gang, forekom han mig som en gammel løjtnant. Men alle disse italienere er sådan. De ligner gamle jøder, når de ikke blænder som magikere fra Orienten."

"Den unge mand har et langt bedre udseende," sagde Danglars.

"Ja! Han er måske en smule for frygtsom, men i det hele og store synes jeg ret godt om ham. Jeg var virkelig bekymret -"

"Hvorfor det?"

"Fordi De så ham hos mig næsten ved hans første indtræden i verden, sådan er det i det mindste, efter hvad man har sagt mig. Han har rejst med en streng hushovmester og har aldrig været i Paris."

"Alle disse italienere har den vane at gifte sig indbyrdes, ikke sandt?" spurgte Danglars. "De vil gerne forene deres formuer."

"Det plejer de rigtignok, det er sandt. Jeg er overbevist om, at han har sendt sin søn til Frankrig, udelukkende, for at han skal opsøge sig en kone."

"Tror De det?"

"Bestemt!"

"Og De har hørt tale om hans formue?"

"Man er meget uenig i så henseende. Nogle påstår, at han er millionær, andre at han ikke ejer en skilling."

"Denne knøs vil vel se at finde en bajersk eller peruviansk prinsesse, han vil måske have en krone eller et eldorado."

"Nej, alle disse store herrer på den anden side af bjergene ægter ofte simple dødelige, de er som Jupiter, de holder af at blande racerne. Men har De i sinde at gifte Andrea bort, siden De stiller mig alle disse spørgsmål, min gode Danglars?"

"Min tro!" sagde Danglars. "Denne spekulation synes mig ikke så gal, og jeg er spekulant."

"Det er dog vel ikke frøken Danglars, skulle jeg tro? De vil da ikke have, at Albert skal knække halsen på den stakkels Andrea?"

"Albert?" sagde Danglars, idet han trak på skuldrene. "Jo vist, han bryder sig næppe stort om det."

"Men han er jo, så vidt jeg ved, forlovet med Deres datter?"

"Det vil sige, hr. de Morcerf og jeg har talt om et sådant giftermål, men madame de Morcerf og Albert -"

"De vil dog vel ikke sige, at det ikke er et godt parti?"

"Frøken Danglars er efter min mening lige så god som hr. de Morcerf."

"Frøken Danglars vil få en smuk medgift, det tvivler jeg slet ikke på, især hvis telegrafen ikke begår nye dårskaber."

"Det er ikke medgiften alene, men sig mig engang, hvorfor havde De ikke indbudt Morcerf og hans familie til Deres middag?"

"Jeg har indbudt dem, men han sagde, at han ville rejse til Dieppe med madame Morcerf, som man havde anbefalet søluften."

"Ja, ja!" sagde Danglars leende. "Den kan vel være hende gavnlig."

"Hvorfor det?"

"Fordi det var den luft, hun indåndede i sin ungdom."

Monte Cristo lod, som om han ikke mærkede denne ondskabsfuldhed.

"Men," sagde greven, "om Albert end ikke er så rig som frøken Danglars, kan De dog ikke nægte, at han bærer et smukt navn."

"Det er sandt," sagde Danglars, "men jeg holder lige så meget af mit."

"Sikkert. Deres navn er folkeligt, og det har hædret den titel, hvormed man har troet at hædre det, men De er en alt for forstandig mand til at tro, at den adel, der er femhundrede år gammel, ikke i selskabets øjne skulle veje betydeligt mere end den, der kun har eksisteret en snes år."

"Det er netop derfor," sagde Danglars med et smil, som han bestræbte sig for at gøre sardonisk, "at jeg ville foretrække Andrea Cavalcanti for Albert de Morcerf."

"Man mener imidlertid," sagde Monte Cristo, "at Morcerf ikke giver Cavalcantierne noget efter."

"Morcerf? Hør, kære greve," sagde Danglars, "De er en honnet mand, ikke sandt?"

"I det mindste tror jeg det."

"Og desuden en kender af adelige våben?"

"En smule."

"Betragt farven i mit våben, den er mere solid end Morcerfs."

"Hvorfor det?"

"Fordi jeg, om jeg end ikke er baron af fødsel, dog i det mindste kalder mig Danglars."

"Og så?"

"Mens han ikke hedder Morcerf."

"Hvad? Han hedder ikke Morcerf?"

"Ikke i mindste måde."

"Det er vel kun Deres spøg."

"Jeg er blevet gjort til baron, og derfor er jeg det, men han har gjort sig selv til greve, og derfor er han det ikke."

"Det er umuligt."

"Kære greve," vedblev Danglars, "de Morcerf har været min ven eller rettere sagt min bekendt i tredive år. Jeg har aldrig nægtet, hvorfra jeg er kommet."

"Det beviser enten en stor ydmyghed eller en overordentlig stolthed," sagde Monte Cristo.

"Nuvel, da jeg var en simpel kommis, var Morcerf en simpel fisker."

"Hvad hed han da?"

"Fernand."

"Ikke andet?"

"Fernand Mondego."

"Er De vis på det?"

"Han har solgt fisk til mig, og altså må jeg vel kende ham."

"Men hvorfor vil De da give hans søn Deres datter?"

"Fordi Fernand og Danglars er to lykkeriddere. Vi er begge to blevet adlede, begge blevet rige. Dette er i grunden noget af værdi uagtet visse ting, som man siger om ham, og som man aldrig har sagt om mig."

"Hvad da?"

"O, det er intet!"

"Ak ja, jeg forstår. Det, De siger, opfrisker min hukommelse med hensyn til navnet Fernand Mondego. Jeg har hørt dette navn nævne i Grækenland."

"I forbindelse med Ali Pasha?"

" Netop!"

"Det er hemmeligheden," svarede Danglars, "og jeg tilstår, at jeg ville give meget til, at jeg kunne opdage den."

"Det er ikke vanskeligt, hvis De har så stor lyst."

"Hvorledes da?"

"De har korrespondenter i Grækenland?"

"Selvfølgelig."

"I Janina?"

"Overalt."

"Skriv til Deres korrespondent i Janina og spørg ham, hvilken rolle en franskmand ved navn Fernand har spillet i katastrofen med Ali Tebelen."

"De har ret," råbte Danglars, idet han rejste sig med et sæt, "jeg vil skrive endnu i dag."

"Gør det!"

"Det vil jeg!"

"Og hvis De hører en rigtig forargelig historie -"

"Så skal jeg meddele Dem den."

"De vil gøre mig en glæde dermed." Danglars ilede ud af værelset og var med et spring ved sin vogn.

8. Hos den kongelige prokurør

Vi vil lade bankieren køre tilbage i trav og følge madame Danglars på hendes udflugt. Vi har sagt, at madame Danglars klokken halv et forlangte sine heste og kørte ud. Hun kørte til forstaden Saint-Germain, gennem Rue Mazarin og holdt stille ved passagen Pont-Neuf. Hun stod af og gik gennem passagen. Hun var klædt meget enkelt, som det passer sig for en dame, der tager ud om morgenen.

I Rue Guénégaud tog hun en droske og befalede kusken at køre til Rue de Harlay.

Næppe var hun i vognen, før hun trak et meget tæt slør op af lommen og bandt det over sin stråhat. Derpå satte hun sin hat på hovedet og så med fornøjelse, idet hun betragtede sig i et lille lommespejl, at man ikke kunne se andet af hende end hendes hvide hud og hendes funklende øjne.

Drosken kørte over Pont-Neuf og over Place Dauphine til Cour de Harlay. Kusken fik sin betaling, idet han åbnede vogndøren, madame Danglars ilede op ad trappen og var snart i forgemakket. Om morgenen er der meget at bestille og mange travle mennesker i domhuset. De travle mennesker lægger ikke synderlig mærke til damerne. Madame Danglars gik altså gennem forsalen uden at blive mere bemærket end ti andre damer, der søgte deres sagfører.

Der var trængsel i de Villeforts forværelse, men madame Danglars behøvede ikke engang at sige sit navn, så snart hun viste sig, stod en af retsbetjentene op, kom hen til hende og spurgte, om hun ikke var den person, som den kongelige

prokurør havde tilsagt, og da hun svarede ja, førte han hende gennem en løngang til de Villeforts værelse.

Han sad i en lænestol og skrev med ryggen vendt mod døren. Han hørte, at døren gik op, og at retsbetjenten sagde: "Træd ind, madame!" uden at gøre en eneste bevægelse. Men næppe hørte han retsbetjentens skridt fjerne sig, før han vendte sig om, gik hen og slog skodderne for døren, trak gardinerne for og undersøgte hver krog i værelset. Da han var overbevist om, at ingen kunne se eller høre ham, og at han følgelig kunne være rolig, sagde han: "Tak, madame! Tak fordi De er så præcis!"

Han bød hende en stol, som madame Danglars modtog, for hendes hjerte bankede så voldsomt, at hun var nær ved at kvæles.

"Se," sagde den kongelige prokurør, idet han også satte sig og drejede sin stol for at være ansigt til ansigt med madame Danglars, "det er længe siden, madame, at jeg har haft den lykke at tale ene med Dem, og til min store sorg mødes vi for at begynde en meget pinlig samtale."

"Imidlertid ser De, at jeg er kommet på Deres første opfordring, skønt denne samtale sikkert vil blive mere pinlig for mig end for Dem."

Villefort smilede bittert. "Det er da sandt," sagde han, idet han besvarede sin egen tanke, "at alle vore handlinger efterlader spor, nogle mørke, andre lysende. Det er sandt, at vore skridt i dette liv ligner snogens gang i sandet og danner en fure. Ak, for mange er denne fure dannet af tårer."

"Min herre," sagde madame Danglars, "De forstår, hvor oprevet jeg er, ikke? Svar mig derfor. Dette værelse, hvorfra så mange strafskyldige er gået, skælvende og skamfulde, denne

lænestol, hvor jeg sidder skamfuld og skælvende! Ser De ikke, jeg behøver hele min fornuft for ikke at betragte mig som en meget strafskyldig kvinde og Dem som en truende dommer?"

Villefort rystede på hovedet og udstødte et suk.

"Og jeg," sagde han, "siger mig selv, at min plads ikke er i dommerens lænestol, men på den anklagedes bænk."

"De?" sagde madame Danglars forbavset.

"Ja, jeg!"

"Jeg tror, Deres puritanisme overdriver," sagde madame Danglars, hvis smukke øjne tindrede af en flygtig glans. "Disse furer, De nylig talte om, bliver draget af enhver fyrig ungdom. På bunden af lidenskaberne, efter glæderne, er der altid samvittighedsnag, Det er derfor, evangeliet, denne evige kilde til trøst for de ulykkelige, har givet os stakkels kvinder den beundringsværdige lignelse om synderinden og den løsagtige kvinde til trøst. Når jeg erindrer hine ungdommens dårskaber, må jeg tilstå, at jeg undertiden tænker, Gud vil tilgive mig dem, for jeg har betalt dem dyrt med mine lidelser. Men De, hvad har De at frygte af alt dette? Verden undskylder mændene, og forargelsen adler dem."

"Madame," svarede Villefort. "De kender mig. Jeg er ingen hykler, i hvert fald hykler jeg ikke uden grund. Hvis min pande er streng, er det, fordi mange ulykker har gjort den mørk. Hvis mit hjerte er forstenet, er det, for at det kan udholde de stød, det har modtaget. Jeg var ikke således i min ungdom, jeg var ikke således den forlovelsesaften, da vi alle sad omkring et bord i Marseille, men siden den tid har alt forandret sig i mig og omkring mig. Mit liv er blevet ødt ved at stræbe efter vanskelige ting og ved at knuse dem, der frivilligt eller ufrivilligt stillede

sig på min vej for at skabe hindringer. Det er sjældent, at det, man længes efter med begærlighed, ikke bliver forsvaret med voldsomhed af dem, som man vil erobre det fra. Således er de fleste af menneskenes onde gerninger forekommet dem nødvendige, men når den onde gerning er begået i et eksalteret øjeblik, enten af frygt eller af raseri, ser man, at man havde kunnet undgå den. Det middel, som det ville have været godt at anvende, som man ikke har set, fordi man var blind, viser sig nu simpelt og let. Man siger til sig selv: "Hvorfor har jeg ikke gjort dette i stedet for at gøre hint?" De, madame, er tværtimod meget sjældent plaget af samvittighedsnag, for meget sjældent kommer afgørelsen fra Dem, Deres ulykker er næsten altid påført Dem. Deres fejl er næsten altid andres forbrydelser."

"I hvert tilfælde," svarede baronesse Danglars, "må De tilstå, at hvis jeg har begået en fejl, blev jeg i går hårdt straffet for den."

"Stakkels veninde," svarede Villefort, idet han trykkede hendes hånd. "Straffen var alt for hård for Deres kræfter, for to gange var De ved at bukke under, og imidlertid -"

"Ja!"

"Jeg må sige Dem – og De må samle alt Deres mod, for De er endnu ikke ved enden."

"Min Gud!" råbte madame Danglars forfærdet. "Hvad er der da endnu?"

"De ser kun det forbigangne, madame, og det er mørkt. Forestil Dem en fremtid, der er endnu mere mørk – skrækkelig, måske blodig."

Baronessen kendte Villeforts ro. Hun blev så forfærdet over hans heftighed, at hun var nær ved at udstøde et skrig, men

dette skrig døde på hendes læber.

"Hvorledes er dette frygtelige forbigangne blevet vækket igen?" råbte baronessen. "Hvorledes er det steget op fra graven og fra vore hjerter som et spøgelse for at få vore kinder til at blegne og vore pander til at rødme! – Er det ikke et ulykkeligt tilfælde, der har gjort alt dette? Er det ikke et tilfælde, at greven af Monte Cristo har købt dette hus? Er det ikke et tilfælde, at det ulykkelige barn er gravet op under træerne? Den stakkels, ulykkelige skabning, som jeg har båret under mit hjerte, og som jeg aldrig har kunnet give et kys, men som jeg har skænket så mange tårer! Hele mit hjerte fløj greven i møde, da han talte om det lille skelet, der var fundet under blomsterne."

"Nej, madame, og det er det skrækkelige, som jeg vil sige Dem," svarede Villefort med kvalt stemme. "Nej, der er intet skelet fundet under blomsterne, nej, der er ikke opgravet noget barn, nej, vi må ikke græde, vi må ikke sukke, vi må skælve i angst."

"Hvad vil det sige?" råbte madame Danglars, idet hele hendes legeme dirrede.

"Det vil sige, at greven af Monte Cristo hverken ved at grave ved foden af træerne har kunnet finde skelettet af et barn eller beslaget af et skrin, fordi der var ingen af delene under træerne."

"Der var ingen af delene?" sagde madame Danglars, idet hun stirrede på den kongelige prokurør med øjne, hvis frygteligt udvidede pupiller røbede den heftigste skræk. "Der var ingen af delene!" gentog hun som den, der ved lyden af sine ord søger at fastholde sine tanker, der er ved at forvildes.

"Nej," sagde Villefort, idet han skjulte sin pande i sine hænder. "Nej, hundrede gange nej!"

"Men så har De altså ikke nedgravet det stakkels barn der? Hvorfor har De skuffet mig? Hvilken hensigt har De haft dermed?"

"Det er netop det! Men hør mig, og De vil beklage mig, mig, der uden at lægge den mindste del på Dem i tyve år har båret byrden af de smerter, jeg nu vil underrette Dem om."

"Min Gud, De gør mig bange. Men tal, jeg hører Dem."

"De ved, hvorledes det gik den skrækkelige nat, da De lå døende på Deres leje i det røde kammer, mens jeg næsten lige så åndeløs som De ventede på Deres forløsning. Barnet kom, blev overgivet til mig uden bevægelse, uden ånde, uden stemme; vi troede, det var dødt."

Madame Danglars gjorde en hurtig bevægelse, som om hun ville springe op af stolen. Men Villefort standsede hende, idet han foldede sine hænder som for at anråbe hende om at høre ham.

"Vi troede, at det var dødt!" gentog han. "Jeg lagde det i et skrin, der skulle tjene det til kiste. jeg gik ned i haven, gravede et hul og begravede det i hast. Jeg var næppe færdig med at dække det med jord, før korsikanerens arm strakte sig mod mig. Jeg så, at noget som en skygge bevægede sig, jeg så et lynglimt, jeg følte smerte, jeg ville skrige. En kold gysen fo'r gennem mit legeme og sammensnørede min strube. Jeg besvimede, faldt og troede, jeg var dræbt. Jeg vil aldrig glemme Deres mod, da jeg kom til mig selv igen og slæbte mig halvdød hen til trappen, hvor De, selv halvdød, kom mig i møde. Vi måtte tie med denne begivenhed. De havde mod nok til at nå

Deres værelse igen, understøttet af ammen. En duel blev angivet som årsagen til mit sår. Imod al forventning blev sagen skjult, man førte mig til Versailles. I tre måneder kæmpede jeg med døden. Endelig, da jeg begyndte at komme mig, foreskrev lægerne mig luften og solen i det sydlige Frankrig. Da jeg kom tilbage til Paris, hørte jeg, at De havde ægtet Danglars. Hvad mener De, jeg tænkte på lige fra det øjeblik, da jeg fik min bevidsthed igen? Bestandig på barnets lig, der hver nat i mine drømme hævede sig op af jorden og svævede over graven, idet det truede med blikke og bevægelser. Derfor var jeg næppe kommet tilbage til Paris, før jeg søgte underretninger. Ingen havde betrådt huset i Auteuil, siden jeg forlod det. Jeg gik op i det røde værelse og ventede, til det blev mørkt. Der genoplevede jeg alt, hvad jeg havde sagt mig selv i min bestandige angst, mere truende, end jeg nogen sinde havde tænkt mig det. Denne korsikaner, som havde erklæret mig vendetta, havde fulgt mig fra Nîmes til Paris. Denne korsikaner, som var skjult i haven, som havde såret mig, havde set mig grave graven og begrave barnet; det kunne ske, at han genkendte Dem, måske kendte han Dem allerede. Ville han ikke en gang lade Dem betale for hemmeligheden i denne skrækkelige sag? – Ville det ikke være ham en sød hævn, når han erfarede, at jeg ikke var død af hans dolkestød? Det var derfor nødvendigt, at jeg frem for alt, hvad det end skulle koste, fjernede ethvert spor af det forbigangne og tilintetgjorde, hvad der endnu var tilbage, der ville kun være alt for megen virkelighed alligevel i min erindring. Det blev mørkt. Jeg lod det blive helt mørkt. Jeg var uden lys i dette værelse, fra tid til anden gyste jeg. Det forekom mig, at jeg i sengen bag ved mig hørte Deres jamren, og jeg vovede ikke at vende mig om.

Mit hjerte bankede så voldsomt, at jeg troede, mit sår skulle åbne sig igen. Endelig mærkede jeg, at den larm, som man plejer at være omgivet af på landet, ophørte. Jeg indså, at jeg intet mere havde at frygte, at jeg hverken kunne blive hørt eller set, og jeg besluttede at gå ned. Hermine! Jeg tror, at jeg er lige så modig som nogen anden, men da jeg tog den lille nøgle til trappen frem, da jeg åbnede døren, da jeg gennem vinduet så månen kaste sit blege skin på vindeltrappen, og det hvide lys forekom mig som et spøgelse, holdt jeg mig fast ved væggen og var nær ved at udstøde et skrig. Det var, som om jeg skulle gå fra forstanden.

Jeg nåede døren nedenfor! Uden for denne dør var der blevet sat en spade ved væggen. Jeg tog den og nærmede mig træerne. Jeg havde forsynet mig med en tyvelygte. På græspletten blev jeg stående for at tænde den, derpå gik jeg videre. Det var sidst i november, alt det grønne i haven var forsvundet. Træerne var intet andet end benrade med lange, tørre arme, og de visne blade skreg på sandet under mine såler.

Angsten sammensnørede mit hjerte så stærkt, at jeg tog en pistol op af lommen, da jeg nærmede mig til træerne. Jeg troede bestandig, at jeg ville se korsikanerens skikkelse træde frem bag buskene. Jeg lod lyset fra min lygte falde på træerne, alt var øde. Jeg så mig om til alle sider, jeg var ganske alene. Jeg gav mig i færd med mit arbejde.

Den time var altså kommet, som jeg havde ventet på i mere end et år.

Og hvor jeg håbede, mens jeg arbejdede, hvor jeg undersøgte hver jordklump, når jeg troede at støde på noget hårdt med min spade. Jeg fandt intet! Og imidlertid gravede jeg et hul, der var

dobbelt så stort som det første. Jeg troede, at jeg havde taget fejl, at jeg ikke havde truffet det rette sted. Jeg søgte at orientere mig, jeg betragtede træerne, jeg søgte at genkende de enkelte mærker, der var faldet mig i øjnene. Vinden blæste kold og skarp gennem de nøgne træer, og imidlertid strømmede sveden ned ad min pande. Jeg erindrede, at jeg havde fået dolkestødet i det øjeblik, da jeg trådte jorden sammen for at jævne graven og havde støttet mig til et ibenholttræ. Bag ved mig var der en kunstig klippe, for da jeg faldt, havde min hånd følt denne kolde sten. På højre side af mig var det uægte ibenholttræ, bag ved mig var klippen. Jeg lod mig falde i samme retning som før, jeg stod op og gav mig til at grave for at udvide hullet. Intet, slet intet! Skrinet var der ikke!"

"Skrinet var der ikke!" sagde madame Danglars med dæmpet stemme og næsten kvalt af angst.

"De må ikke tro, at jeg indskrænkede mig til dette forsøg," vedblev Villefort. "Nej, jeg kulegravede hele pletten mellem træerne, jeg troede, at morderen havde gravet skrinet op og taget det med i den tanke, at det indeholdt en skat, og at han siden havde gravet et andet hul og sat det deri. Jeg fandt intet! Derpå faldt det mig ind, at han vel ikke havde brugt så megen forsigtighed, men blot slængt det hen i en eller anden krog. I denne tanke måtte jeg afvente dagen for at anstille mine undersøgelser. Jeg gik op i værelset og ventede."

"O, min Gud!"

"Da det blev lyst, gik jeg ned. Jeg begav mig først hen til trægruppen. Jeg håbede, at jeg der skulle finde spor, der var undgået mig i mørket. Jeg havde kulegravet et stykke på fire fod i firkant og mere end to fod dybt. En hel dag ville næppe have

været nok for en daglejer til at gøre det, som jeg havde gjort i en time. Intet, jeg så aldeles intet! Nu gav jeg mig til at lede efter skrinet i den tanke, at morderen havde slængt det hen i en krog. Dette måtte være på den vej, der førte til den lille baglåge, men denne nye undersøgelse var lige så unyttig som den første, og fuld af angst vendte jeg tilbage til trægruppen, der heller ikke gav mig noget håb."

"O!" råbte madame Danglars. "Det er til at miste forstanden over!"

"Jeg håbede det et øjeblik," vedblev Villefort, "men jeg var ikke så lykkelig. Imidlertid samlede jeg mine kræfter og følgelig også mine tanker. Hvorfor skulle dette menneske have ført liget bort? spurgte jeg mig selv."

"Men De har jo sagt det," svarede madame Danglars, "for at have et bevis."

"Nej! Dette er ikke tilfældet. Man gemmer ikke et lig i et helt år, men viser en øvrighedsperson det, og man afgiver sin forklaring. Men intet af alt dette var sket."

"Men hvad da?" spurgte Hermine med sitrende stemme.

"Der er to ting, som er endnu skrækkeligere for os. Måske har barnet været levende, og morderen har frelst det."

Madame Danglars udstødte et skrig og greb Villeforts hånd.

"Mit barn levende!" sagde hun. "De har begravet mit barn levende! De var ikke vis på, at mit barn var dødt, og De har begravet det! Å!"

Madame Danglars havde rejst sig. Hun stod foran den kongelige prokurør, hvis håndled hun trykkede imellem sine fingre – hun stod i en truende stilling.

"Hvor ved jeg det? Jeg siger Dem dette blot som en hypotese," svarede Villefort med vildt stirrende øjne, der tilkendegav, at dette stærke mandfolk var nær grænsen af fortvivlelse og vanvid.

"O, mit barn! Mit stakkels barn!" råbte madame Danglars, idet hun sank tilbage i stolen og kvalte sin hulken med sit lommetørklæde.

Villefort kom til sig selv igen. Han begreb, at han for at afvende det uvejr af moderlig harme, der samlede sig over hans hoved, måtte meddele madame Danglars den samme angst, som han selv følte.

"De begriber nu, at hvis det har været tilfældet," sagde han, idet han rejste sig og nærmede sig til baronessen for at tale sagte med hende, "er vi fortabte. Dette barn lever, og der er nogen, der ved, at det lever, der er nogen, som kender vor hemmelighed. Og da Monte Cristo taler til os om et opgravet barn, hvor dette barn ikke mere findes, så er det ham, der kender hemmeligheden."

"Gud! Retfærdige Gud! Hævnens Gud!" mumlede madame Danglars.

Villefort svarede kun med en stønnen.

"Men dette barn, dette barn!" vedblev madame Danglars.

"Hvor jeg har søgt efter det!" svarede Villefort, idet han vred sine hænder. "Hvor mange gange har jeg ikke kaldt på det i mine lange, søvnløse nætter! Hvor mange gange har jeg ikke ønsket en kongelig rigdom for at købe en million hemmeligheder af en million mennesker og for at finde min hemmelighed i deres! Endelig da jeg en dag endnu en gang tog spaden, spurgte jeg mig selv, hvad korsikaneren dog kunne

have gjort med barnet. Et barn er til besvær for en flygtning, måske har han, da han så, at det levede, kastet det i floden."

"Det er umuligt!" råbte madame Danglars. "Man myrder et menneske for at hævne sig, men man drukner ikke et barn med koldt blod."

"Måske," vedblev Villefort, "har han også bragt det til hittebørnenes hospital."

"Ja, ja!" råbte baronessen. "Mit barn er der!"

"Jeg ilede til hittebørnenes hospital, og jeg erfarede, at der den samme nat, natten til den tyvende september, var blevet nedlagt et barn i kassen. Det var indsvøbt i halvparten af et stykke batist, som havde en friherrelig krone og et H til mærke."

"Det er det! Det er det!" råbte madame Danglars, "alt mit tøj var mærket således. Hr. de Nargonne var baron, og jeg hedder Hermine. Tak, min Gud! Mit barn er ikke dødt!"

"Nej, det var ikke dødt!"

"Og De siger mig det! De siger mig det uden at frygte for, at glæden skal dræbe mig? Hvor er det – hvor er mit barn?"

Villefort trak på skuldrene.

"Ved jeg det?" sagde han. "Og tror De, at jeg, hvis jeg vidste det, ville lade Dem gennemgå alle disse prøvelser? Men, ak nej! Jeg ved det ikke. En kone var seks måneder senere kommet og havde fordret barnet udleveret. Hun havde fremvist den anden halvdel af batistsvøbet. Denne kone havde ydet alle de garantier, man forlanger, og man havde udleveret hende barnet!"

"Men De burde have forespurgt Dem om denne kone, De burde have opdaget, hvem hun var."

"Mener De da, at jeg ikke beskæftigede mig dermed? Jeg lod, som jeg havde en kriminalsag at undersøge, og jeg satte

politiets bedste støvere i bevægelse. Man fulgte hendes spor lige til Chalons, men her forsvandt de."

"Forsvandt?"

"Ja, forsvandt – forsvandt for evigt!"

"Er det alt?" spurgte hun. "Har De ladet Dem nøje dermed?"

"Nej," sagde Villefort, "jeg har aldrig hørt op med at søge. Og nu vil jeg begynde igen med mere udholdenhed og iver end nogen sinde før, og De skal se, at det vil lykkes, for det er ikke mere samvittigheden, der driver mig dertil, det er frygten."

"Men," sagde madame Danglars, "greven af Monte Cristo ved intet, ellers ville han efter min mening ikke således søge vor omgang, som han gør."

"Menneskenes ondskab er meget stor," sagde Villefort, "eftersom den er dybere end Guds godhed. Har De lagt mærke til dette menneskes øjne, mens han taler?"

"Nej!"

"Men har De ellers betragtet ham nøje?"

"Det er sandt, at han er noget sær. En ting blot var mig påfaldende, at han ikke rørte noget af det kostbare måltid, han gav. Han smagte ikke en eneste ret."

"Ja, ja!" sagde Villefort. "Jeg har også lagt mærke dertil. Hvis jeg havde vidst, hvad jeg nu ved, havde jeg heller ikke rørt noget. Jeg ville have troet, at han prøvede at forgive os."

"Og De ville have taget meget fejl, som De ser."

"Ja! Men De kan tro mig, dette menneske har andre planer. Det er derfor, jeg ønskede at tale med Dem. Det er derfor, jeg har villet advare Dem mod alle, men især mod ham. Sig mig," vedblev Villefort, idet han fæstede sine øjne på baronessen, "har De talt om vor forbindelse til nogen?"

"Aldrig – aldrig til noget menneske!"

"De forstår mig," vedblev Villefort med den største venlighed, "når jeg siger nogen, mener jeg til noget levende menneske overhovedet?"

"Javist! Jeg forstår Dem meget godt!" sagde baronessen rødmende. "Ikke til noget menneske – det sværger jeg Dem til!"

"De fører ingen dagbog?"

"Nej!"

"De taler ikke i søvne, så vidt jeg ved?"

"Jeg sover som et barn. Erindrer De det ikke?"

Blodet steg op i baronessens kinder, mens Villefort blev bleg.

"Det er sandt," sagde han så sagte, at man næppe kunne høre det.

"Nå?" spurgte baronessen.

"Jeg ved, hvad jeg har at gøre," sagde Villefort, "inden otte dage skal jeg vide, hvem denne Monte Cristo er, hvorfra han kommer, hvorhen han går, og hvorfor han i vor nærværelse taler om et barn, der er opgravet i hans have."

Villefort sagde disse ord i en tone, der ville have fået greven til at gyse, hvis han havde hørt dem.

Derpå trykkede han baronessens hånd, skønt det var mod hendes vilje, at han greb den, og førte hende ærbødigt til døren.

Madame Danglars tog igen en fiaker, som førte hende til det stræde, hvor hun fandt sin egen vogn og sin kusk, der sov i ro og mag på sit sæde.

9. Sommerballet

Samme dag hen mod den tid, da madame Danglars befandt sig i de Villeforts kontor, kørte en rejsevogn ind i Rue Helder, gennem porten til nr. 27 og holdt i gården.

Et øjeblik efter blev vogndøren åbnet, og madame de Morcerf steg ud, støttet af sin søn.

Næppe havde Albert ført sin moder til hendes værelser, førend han forlangte et bad og sine heste, og derpå lod han sig køre til greven af Monte Cristo.

Greven modtog ham med sit sædvanlige smil. Det var en forunderlig ting. Aldrig syntes man at gøre fremskridt i dette menneskes gunst. De, der ville åbne sig indgangen til hans fortrolighed med magt, løb panden mod en mur.

Morcerf, der ilede hen mod ham med åbne arme, lod ved at se ham og trods hans venskabelige smil sine arme synke og vovede højst at række ham hånden.

Monte Cristo berørte den, som han plejede, men undlod at trykke den.

"Her er jeg, kære greve!" sagde han.

"Velkommen!"

"Jeg kom for en time siden, og mit første besøg gælder Dem."

"Det er smukt af Dem," sagde Monte Cristo.

"Hvad nyt?"

"Nyt? Derom spørger De mig – en fremmed?"

"Når jeg spørger Dem om nyt, mener jeg, om De har gjort noget for mig."

"Har De givet mig en kommission?" spurgte Monte Cristo, der lod, som om han blev urolig.

"Lad ikke, som om De er ligegyldig. De har enten arbejdet for mig eller i det mindste tænkt på mig, det ved jeg."

"Det er muligt," sagde Monte Cristo, "jeg har virkelig tænkt på Dem."

"Virkelig? Så fortæl mig det da!"

"Det er let gjort. Hr. Danglars har spist til middag hos mig."

"Det ved jeg, for det var jo for at undgå at komme sammen med ham, at jeg og min moder rejste."

"Men han var i selskab med Andrea Cavalcanti."

"Deres italienske prins?"

"Lad os ikke overdrive! Hr. Andrea Cavalcanti kalder sig kun greve."

"*Kalder sig*, siger De?"

"Jeg siger *kalder sig*."

"Han er det ikke?"

"Hvor ved jeg det? Han kalder sig det, jeg kalder ham det, man kalder ham det – er det ikke det samme, som om han var det?"

"Hvor De dog er et forunderligt menneske! Danglars spiste altså middag her?"

"Ja!"

"Med grev Andrea Cavalcanti, markien, hans fader, madame Danglars, hr. de Villefort og hans frue, nogle ganske fortræffelige mennesker, hr. Debray, Maximilien Morrel og for resten også hr. de Chateau-Renaud."

"Talte han om mig?"

"Ikke et ord!"

"Desto værre!"

"Hvorfor det? Det forekommer mig, at man, når man glemmer Dem, netop gør, hvad De ønsker."

"Kære greve! Hvis man ikke har talt om mig, tænker man desto mere på mig, og det er derfor, jeg er fortvivlet."

"Hvad skader det Dem, eftersom frøken Danglars ikke var blandt dem, der tænkte her? Å, det er sandt, hun kunne tænke på Dem hjemme."

"Hvad det angår, da er jeg overbevist om, at hvis hun gjorde det, var det sikkert på samme måde, som når jeg tænker på hende."

"En rørende sympati!" sagde greven. "De afskyr hende altså?"

"Hør," sagde Morcerf, "hvis mademoiselle Danglars var en kvinde, som ville belønne mig uden for den overenskomst, vore familier har indgået, ville det gå herligt, kort sagt, jeg tror, at mademoiselle Danglars vil være en fortræffelig elskerinde, men en forbandet kone."

"Således," sagde Monte Cristo, "tænker De altså om Deres tilkommende?"

"Det er en smule plumpt, det er sandt, men det er rigtigt. Men da man ikke kan gøre denne drøm til virkelighed, og da jeg for at nå dette mål må tage frøken Danglars til kone, det vil sige, at hun må leve med mig, tænke i nærheden af mig, synge i nærheden af mig, gøre vers og spille ti skridt fra mig, så længe jeg lever, er jeg bange. En elskerinde, min kære greve, kan man skille sig af med, men en kone – for fanden! Det er en ganske anden ting! Hende må man beholde, og det ville være skrækkeligt at beholde frøken Danglars for evigt."

"De er lidt bizar, vicomte."

"Ja, for undertiden tænker jeg på noget ugørligt."

"Hvilket?"

"At finde en sådan kone, som min fader fandt."

Monte Cristo blegnede og betragtede Albert, idet han legede med de prægtige pistoler, som han pludselig spændte.

"Altså har Deres fader været lykkelig?" sagde han.

"De kender min mening om moder, hr. greve! Hun er som en himlens engel. Endnu er hun smuk, bestandig åndrig og bedre end nogen sinde før. Jeg kommer fra kanalkysten, for enhver anden søn ville det absolut have været et hoveriarbejde at ledsage sin moder, men jeg har tilbragt fire dage i selskab med hende, mere tilfreds og, hvis jeg skal tilstå det, mere sværmerisk, end om jeg havde ledsaget dronning Mab eller Titania."

"Det er en frygtelig fuldkommenhed, og De vækker alvorlig lyst til at blive pebersvend hos enhver, som hører Dem."

"Det er netop," svarede Morcerf, "fordi jeg ved, at der er en fuldkommen kvinde på jorden, at jeg ingen lyst har til at ægte frøken Danglars. Har De lagt mærke til, hvorledes vor egenkærlighed smykker alt, der tilhører os, med glimrende farver. Den diamant, der strålede i Maries eller Fossins vinduer, bliver mere smuk, så snart den er vor diamant. Men hvis vi nødes til at erkende, at der er en af endnu større skønhed, og at vi er nødt til at bære den ringere diamant bestandig, begriber De da, hvilken pine det må være?"

"I sandhed, min kære herre," sagde Monte Cristo, "De er en forunderlig person!"

"Jeg?"

"Ja, De! Men tag dog en cigar!"

"Gerne, og hvorfor er jeg sær?"

"Fordi De vil snakke Dem fra at ægte frøken Danglars. Lad tingene gå deres gang, så vil det måske ikke være Dem, der tager Deres ord tilbage."

"Hvadbehager!" sagde Albert, idet han gjorde store øjne.

"Ja, man vil dog for pokker ikke tvinge Dem, hr. vicomte! Lad os overveje sagen alvorligt!" sagde Monte Cristo. "De har lyst til at bryde med hende."

"Jeg ville give hundrede tusind francs derfor."

"Godt! Vær lykkelig! Hr. Danglars er rede til at give det dobbelte for at nå samme mål."

"Er det virkelig sandt?" sagde Albert, der imidlertid ikke kunne hindre en næsten umærkelig sky i at glide over hans pande, mens han sagde dette. "Men, min kære greve! Hr. Danglars har altså grunde?"

"Hvilken stolt og egennyttig natur! Jeg genfinder en mand, der vil såre andres stolthed med øksehug, og som skriger, når man sårer hans egen med en knappenål."

"Nej, men det er, fordi det synes mig, at hr. Danglars -"

"Burde være charmeret af Dem, ikke sandt? Hr. Danglars er en mand af slet smag, det er bekendt nok, og han er blevet endnu mere fortryllet af en anden."

"Af hvem da?"

"Jeg ved det ikke! Studér, betragt, grib enhver hentydning og benyt Dem af den!"

"Godt! Jeg forstår Dem! Hør, min moder – nej, ikke min moder! Jeg tager fejl – min fader har fået det indfald at give et bal."

"Et bal på denne tid af året?"

"Et sommerbal er moderne for tiden."

"Når det blot behager grevinden nok, kan hun straks få dem gjort moderne."

"Ikke ilde! De forstår nok, at det er baller for fuldblod alene. De, som bliver i Paris i juli måned, er sande parisere. Vil De have den godhed at modtage en indbydelse til hr. Cavalcanti?"

"Når vil ballet finde sted?"

"På lørdag."

"Så er hr. Cavalcanti den ældre allerede rejst."

"Men den unge Cavalcanti bliver. Vil De havde den godhed at medbringe den yngre Cavalcanti?"

"Hr. vicomte, jeg kender ham ikke."

"De kender ham ikke?"

"Nej, jeg så ham første gang for tre-fire dage siden. Jeg vil ikke på nogen måde svare for ham."

"Men De har dog selv modtaget ham?"

"Jeg? Det er en anden sag! Han er blevet mig anbefalet af en retskaffen abbed, der selv kan være blevet skuffet. Indbyd ham ligefrem, det er det rigtige, men forlang ikke, at jeg skal tage ham med! Hvis han siden ægtede frøken Danglars, ville De beskylde mig for rænker og skære halsen over på mig. Desuden ved jeg ikke selv, om jeg kommer."

"Hvor?"

"På Deres bal."

"Hvorfor skulle De ikke komme?"

"For det første, fordi jeg endnu ikke er blevet indbudt."

"Men jeg kommer netop for at bringe Dem en indbydelse."

"Det er smukt! Men der kan komme noget i vejen."

"Min moder beder Dem derom!"

"Grevinde Morcerf?" sagde Monte Cristo med dirrende stemme.

"Hr. greve!" sagde Albert. "Jeg siger Dem, at madame de Morcerf taler til mig uden nogen tilbageholdenhed, og i fire dage har vi ikke talt om andet end om Dem."

"Om mig? De smigrer mig!"

"Det er Deres privilegium. De er en levende gåde!"

"Hvornår kommer hr. d'Epinay?" spurgte Monte Cristo, da den unge mand var rede til at gå.

"Om fem eller seks dage!"

"Og når vil han gifte sig?"

"Så snart hr. og madame de Saint-Meran kommer."

"Bring ham da til mig, så snart han kommer til Paris. Skønt De påstår, at jeg ikke kan lide ham, erklærer jeg Dem dog, at det vil være mig en fornøjelse at se ham."

"Godt! Det skal ske, som De ønsker."

Greven fulgte Albert med øjnene og hilste ham med en vinken. Da han var kørt, vendte Monte Cristo tilbage og fandt Bertuccio, der ventede på ham.

"Nå?" spurgte han.

"Hun kørte til domhuset," sagde hushovmesteren.

"Blev hun der længe?"

"I halvanden time."

"Kørte hun tilbage til sin bolig?"

"Lige hjem!"

"Godt, min kære Bertuccio," sagde greven. "Hvis jeg nu skal give Dem et råd, er det at rejse til Normandiet for at finde det lille gods, jeg har talt med Dem om."

Bertuccio bukkede, og da hans ønsker stemte fuldkommen overens med den befaling, han havde fået, rejste han endnu samme aften.

10. De Villeforts efterretninger

De Villefort holdt det løfte, han havde givet madame Danglars og sig selv, idet han søgte at få opklaret, på hvilken måde greven af Monte Cristo havde kunnet erfare historien om huset i Auteuil.

Han skrev samme dag til en vis hr. de Boville, der engang havde været inspektør over fængslerne, men nu var ansat ved sikkerhedspolitiet med en højere rang – for at erfare, hos hvem han kunne søge oplysning.

Da to dage var forløbet, modtog hr. de Villefort følgende meddelelse:

"Den person, som man kalder greven af Monte Cristo, er en bekendt af lord Wilmore, en rig udlænding, som man undertiden ser i Paris, og som i dette øjeblik befinder sig dér. Han er også en bekendt af abbed Busoni, en siciliansk præst, der nyder stor anseelse i Orienten, hvor han har gjort meget godt."

Hr. de Villefort besvarede denne seddel med en ordre til at indhente de hurtigste og nøjagtigste efterretninger om disse fremmede. Følgende aften var denne befaling udført, og her er de efterretninger, han modtog:

Abbeden, der kun har været en måned i Paris, boede bag ved Saint Sulpice i et lille hus. Hele huset bestod kun af fire værelser, to nedenunder og to ovenpå. Han var den eneste lejer der. De to værelser nedenunder var en spisestue med et bord, stole, en skænk af nøddetræ og et paneleret, hvidmalet værelse uden prydelser. Abbeden levede uhyre spartansk. Han opholdt sig mest i salen ovenpå. Denne sal var fuld af teologiske bøger

og pergamenthåndskrifter, blandt hvilke man så ham begrave sig hele måneder, så værelset mindre var en salon end et bibliotek. Hans tjener betragtede de besøgende, der kom, gennem et slags kighul, og når deres ansigter var ham ukendte eller ikke behagede ham, svarede han dem, at abbeden ikke var i Paris, hvormed mange lod sig nøje, da de vidste, at abbeden undertiden rejste og ofte blev længe borte. Enten han var hjemme eller ej, enten han var i Paris eller i Cairo, gav abbeden bestandig almisser, og tjeneren uddelte dem i sin herres navn. Det andet værelse ved siden af biblioteket var sovekammer. En seng uden forhæng, fire stole og en sofa med betræk af gult fløjl samt en bedeskammel udgjorde møblementet. Hvad lord Wilmore angik, da boede han i Rue Fontaine-Saint-George. Det er en af disse vandrende englændere, der sætter al deres formue til på rejser. Han lejede et værelse, hvor han kun tilbragte et par timer om dagen, og hvor han kun sjældent sov om natten. En af hans særheder var, at han aldeles ikke ville tale fransk, som man imidlertid forsikrer, at han skrev fuldkommen korrekt.

Dagen efter, at prokurøren havde modtaget disse efterretninger, kom et menneske, der steg ud af sin vogn på hjørnet af Rue Feran, bankede på den grønmalede dør og spurgte efter abbed Busoni.

"Abbed Busoni er gået ud i morges!" svarede tjeneren.

"Jeg kan ikke nøjes med dette svar," sagde den fremmede, "for jeg kommer fra en person, for hvem man altid er hjemme. Vil De sige hr. Busoni det?"

"Jeg har allerede sagt Dem, at han ikke er hjemme," sagde tjeneren.

"Vil De da, når han kommer hjem, give ham dette kort og dette forseglede papir? I aften klokken otte vil abbeden vel være til stede?"

"Utvivlsomt, med mindre abbeden arbejder."

"Jeg vil da komme igen i aften klokken otte," sagde den fremmede og gik.

På den bestemte tid kom virkelig den samme mand i samme vogn, der denne gang ikke holdt stille på hjørnet af Rue Feran, men uden for den grønne dør. Han bankede på, der blev lukket op, og han trådte ind.

Af de tegn på agtelse, tjeneren viste ham, mærkede han, at hans brev havde gjort den ønskede virkning.

"Er abbeden hjemme?"

"Ja, han arbejder i sit bibliotek, men han venter herren," svarede tjeneren.

Den fremmede gik op ad den temmelig ubekvemme trappe, og ved et bord, hvorpå en stor lampe med kuppel udbredte sit lys, mens det øvrige værelse var halvmørkt, så han abbeden i gejstlig dragt med en hætte på hovedet.

"Det er abbed Busoni, jeg har den ære at tale med?"

"Ja, min herre," svarede abbeden, "og De er den person, som hr. de Boville, der før var inspektør for fængslerne, sender mig fra politipræfekten?"

"Rigtigt, min herre!"

"En af de agenter, der våger over sikkerheden i Paris?"

"Ja, min herre," svarede den fremmede med en vis nølen og rødmede.

Abbeden rettede på de store briller, der ikke alene dækkede hans øjne, men også hans tindinger, og idet han satte sig igen,

gav han også sin gæst et vink om at tage plads.

"Jeg er til Deres tjeneste!" sagde abbeden med italiensk accent.

"Det ærinde, man har givet mig," vedblev den fremmede, idet han lagde vægt på hvert ord, som om han havde møje med at udtale dem, "er fortroligt både for den, der udfører det, og for den, hos hvem han udfører det."

Abbeden bukkede.

"Ja," svarede den fremmede. "Deres retskaffenhed, hr. abbed, er politipræfekten så bekendt, at han ønsker som embedsmand at erfare af Dem en ting, der er vigtig for den offentlige sikkerhed. Vi håber derfor, at hverken venskab eller menneskelige hensyn vil bevæge Dem til at skjule sandheden for politiet."

"Forudsat, min herre, at de ting, De ønsker at vide, ikke berører min samvittighed. Jeg er præst, og skriftemålets hemmeligheder for eksempel må blive mellem mig og Guds retfærdighed, ikke mellem mig og den menneskelige retfærdighed."

"Vær kun rolig, hr. abbed," sagde den fremmede, "i hvert fald vil vi sørge for, at Deres samvittighed ikke anfægtes."

Ved disse ord trykkede abbeden lampekuplen ned på sin side, mens den modsatte side gled i vejret, så hele den fremmedes ansigt blev belyst, mens hans eget forblev i mørket.

"Undskyld, hr. abbed," sagde den fremmede, "men lyset skærer mig ubehageligt i øjnene."

Abbeden trykkede atter den grønne kuppel ned.

"Nu, min herre, jeg hører Dem, tal!"

"De kender greven af Monte Cristo?"

"Jeg formoder, det er hr. Zaccone, De taler om?"

"Zaccone? Hedder han da ikke greven af Monte Cristo?"

"Monte Cristo er navnet på et gods eller rettere sagt på en klippe og ikke et familienavn."

"Lad os ikke strides om ord, og da Monte Cristo og Zaccone er en og samme -"

"Ganske!"

"Så lad os tale om Zaccone!"

"Godt!"

"Jeg spørger Dem, om De kender ham?"

"Udmærket!"

"Hvem er han?"

"Søn af en rig skibsreder på Malta."

"Ja, jeg ved nok, at man siger det, men De begriber let, at politiet ikke kan lade sig nøje med et "*man siger*"."

"Imidlertid," svarede abbeden med et venligt smil, "må hele verden være fornøjet med dette "*man siger*", når det er sandt, og politiet må gøre det samme."

"Men er De vis på det, De siger?"

"Om jeg er vis på det?"

"Læg mærke til, at jeg ikke i mindste måde har mistillid til Deres ærlighed. Jeg spørger Dem, er De vis derpå?"

"Jeg har kendt den gamle Zaccone."

"Ah!"

"Ja, og som barn har jeg mange gange leget med hans søn nede på værfterne."

"Men denne grevetitel?"

"De ved, at man kan købe en titel."

"I Italien?"

"Overalt!"

"Men disse rigdomme, der, som man siger, er umådelige."

"Hvad dem angår, da er det rette ord virkelig umådelige."

"Hvor meget tror De, han ejer?"

"Vel halvandet hundrede til to hundrede tusind i rentepenge."

"Det lyder fornuftigt," sagde den fremmede, "men man har talt om tre-fire millioner."

"To hundrede tusind i renter giver netop en kapital på fire millioner."

"Men man talte om fire millioner i rentepenge."

"Det er næppe troligt!"

"De kender hans ø, Monte Cristo?"

"Enhver, der kommer fra Palermo, Neapel eller Rom og sejler til Frankrig, kender den, fordi han kommer tæt forbi den."

"Det er, efter hvad man siger, et fortryllende opholdssted?"

"Det er en klippe."

"Hvorfor har greven da købt denne klippe?"

"For at blive greve. I Italien må man have et grevskab, når man vil være greve."

"De har sikkert hørt om Zaccones oplevelser i hans ungdom?"

"Faderens?"

"Nej, sønnens!"

"Der begynder desværre min uvished, for jeg tabte min barndoms legekammerat af syne."

"Har han været i krig?"

"Jeg tror det."

"Hvilket korps?"

"Til søs."

"De er ikke hans skriftefader?"

"Nej, jeg tror, han er lutheraner."
"Hvorledes? Lutheraner?"
"Jeg siger kun, at jeg tror det. Jeg påstår det ikke. I øvrigt troede jeg, at alle sekter tåles i Frankrig."
"Det er heller ikke hans tro, der vedkommer os, men hans handlinger. I politipræfektens navn opfordrer jeg Dem til at sige, hvad De ved."
"Han bliver anset for en meget godgørende mand. Vor hellige fader paven har gjort ham til ridder af Christusordenen, en gunst, som han ellers kun viser fyrster for udmærkede tjenester mod de kristne i Østerlandene. Han har fem eller seks storkors, som han har erhvervet sig ved tjenester, han har vist fyrster og folk."
"Og han bærer dem?"
"Nej, men han er stolt af dem. Han siger, at han holder mere af de belønninger, der tilstås menneskeslægtens velgørere, end af dem, der tilstås menneskeslægtens ødelæggere."
"Denne mand er altså kvæker, skønt han ikke bærer den brede hat og brune kjole! – Kender man hans venner?"
"Ja, for alle, der kender ham, er hans venner."
"Men han har vel også fjender?"
"En eneste."
"Hvad hedder han?"
"Lord Wilmore."
"Hvor er han?"
"I dette øjeblik i Paris."
"Og kan han give mig nogle oplysninger?"
"Uvurderlige. Han var i Indien på samme tid som Zaccone."
"Ved De, hvor han bor?"

"Et sted på Rue de Chaussée-d'Antin, men jeg ved hverken gaden eller nummeret."

"De er ingen ven af denne englænder?"

"Jeg elsker Zaccone, og han afskyer ham. Det er derfor, vi er uvenner."

"Hr. abbed, mener De, at greven af Monte Cristo har været i Frankrig, før han tog denne rejse til Paris?"

"Hvad det angår, da kan jeg sige Dem ganske bestemt, at han aldrig har været her, eftersom han for et halvt år siden henvendte sig til mig for at få de efterretninger, han ønskede. Da jeg ikke selv vidste, til hvilken tid jeg kunne være tilbage i Paris, sendte jeg ham hr. Cavalcanti."

"Andrea?"

"Nej, faderen, Bartolomeo."

"Meget vel, jeg har nu kun at spørge Dem om og opfordre Dem i ærens, religionens og menneskehedens navn til at svare mig uden omsvøb."

"Tal, min herre!"

"Ved De, i hvilken hensigt Monte Cristo har købt huset i Auteuil?"

"Ja, for han har selv sagt mig det."

"I hvilken hensigt da?"

"I den hensigt at oprette et hospital for sindssyge som det, baron de Pisani har stiftet i Palermo. Kender De dette hospital?"

"Det er prægtigt."

Og nu hilste abbeden den fremmede, som om han ville tilkendegive, at han ikke ville være misfornøjet med at vende tilbage til sit arbejde.

Enten nu den fremmede begreb, hvad abbeden ønskede, eller han var færdig med sine spørgsmål, nok er det, han rejste sig. Abbeden fulgte ham til dørs.

"De giver betydelige almisser," sagde den fremmede, "og skønt man siger, at De er rig, vil jeg dog vove at tilbyde Dem noget til Deres fattige, hav den godhed at modtage dette!"

"Tak, min herre, der er kun en ting i verden, jeg er skinsyg over og det er den, at det gode, jeg gør, kommer fra mig selv."

"Men -"

"Det er en uforanderlig beslutning. Men, min herre, søg og De vil finde! Ak, på enhver rig mands vej findes der elendighed nok at afhjælpe."

Abbeden åbnede døren, og den fremmede gik. Vognen bragte ham lige ud til hr. de Villeforts bolig.

En time efter kørte vognen ud på ny, og denne gang tog den vejen til Rue Fontaine Saint George. Ved nummer fem holdt den stille. Det var der, lord Wilmore boede.

Den fremmede havde skrevet til lord Wilmore for at bede ham om en samtale, som denne havde bestemt til klokken ti. Derfor meddelte man også den fremmede, der var sendt af politipræfekten og kom ti minutter for tidligt, at lord Wilmore, der var en yderst præcis mand, endnu ikke var kommet hjem, men at han ville komme, inden klokken slog ti.

Den fremmede ventede i salonen. Den var oplyst af matte glaskugler, som kun gav et svagt skin, der syntes netop at være dæmpet, fordi politipræfektens sendebud havde svage øjne.

Da han havde ventet nogle minutter, slog klokken ti, ved det femte slag gik døren op, og lord Wilmore trådte ind.

Lord Wilmore var snarere stor end lille, med tynde, røde bakkenbarter, hvid hud og blondt hår, der begyndte at blive gråt. Han var klædt meget engelsk, det vil sige, at han bar en blå kjole med guldknapper og en høj, broderet krave, således som det var mode i 1811, en vest af hvidt kashmir og nankinsbenklæder, der var to tommer for korte.

Hans første ord, da han trådte ind, var:

"De ved, at jeg ikke taler fransk?"

"Jeg ved i det mindste, at De ikke holder af at tale vort sprog," svarede politipræfektens sendebud.

"Men De kan godt tale det," vedblev lord Wilmore. "Jeg forstår det meget godt."

"Og jeg," sagde den fremmede, idet han skiftede sprog, "taler engelsk med så stor lethed, at jeg nok kan føre en samtale. De må derfor ikke genere Dem."

"Hvad ønsker De?" spurgte lord Wilmore.

Politipræfektens sendebud overgav lord Wilmore sit akkreditiv. Englænderen læste det med al den engelske flegma. Nu begyndte spørgsmålene.

Det var omtrent de samme, som var blevet henvendt til hr. Busoni. Men da lord Wilmore som Monte Cristos fjende ikke var så tilbageholdende som abbeden, var hans svar mere oplysende. Han fortalte om Monte Cristos ungdom og sagde, at han i en alder af atten år var gået i tjeneste hos en af de små, indiske fyrster, der fører krig mod englænderne. Det var der, han havde mødt ham første gang. De havde kæmpet mod hinanden. I denne krig var Zaccone blevet gjort til fange og sendt til England, han havde tilbragt nogen tid på galejerne og var flygtet derfra. Nu var hans rejser, hans dueller, hans

dårskaber begyndt, derpå var opstanden i Grækenland udbrudt. Mens han var i græsk tjeneste, havde han opdaget en sølvmine i bjergene i Thessalien, men han havde vel vogtet sig for at tale til nogen om denne opdagelse. Efter slaget ved Navarino, da den græske regering var grundfæstet, søgte han kong Otto om et privilegium på at drive denne mine, dette privilegium blev ham tilstået. Derfra stammede den umådelige formue, der efter lord Wilmores mening kunne beløbe sig til en årlig indtægt af en eller to millioner, en formue, der ikke desto mindre kunne udtørres pludseligt, hvis minen løb tom.

"Men," spurgte den fremmede, "ved De, hvorfor han er kommet til Frankrig?"

"Han vil spekulere i jernbaner," sagde lord Wilmore, "og da han er en dygtig kemiker og en ikke mindre fortræffelig fysiker, har han desuden opfundet en ny slags telegraf, som han agter at bringe i gang."

"Hvor meget bruger han omtrent om året?"

"Å! fem eller seks hundrede tusind francs," sagde lord Wilmore, "for han er gerrig."

Det var tydeligt nok, at hadet fik englænderen til at tale således, og at han bebrejdede greven gerrighed, da han ikke havde andet at indvende mod ham.

"Ved De noget om hans hus i Auteuil?"

"Ja!"

"Hvad ved De da?"

"De vil vide, i hvilken hensigt han har købt det?"

"Ja!"

"Greven er en projektmager, der ganske sikkert vil ødelægge sig med alle sine eksperimenter. Han påstår, at der i Auteuil og

omkring det hus, han har købt, er en åre mineralsk vand, der kan konkurrere med det i Bagnières, Cuchon og Couterets. Han vil lave et "badehus", som tyskerne siger, af sin ejendom. Han har allerede to-tre gange kulegravet hele haven for at finde den mærkværdige vandåre. Og da han ikke har kunnet opdage den, vil De få at se, at han om kort tid også køber de omliggende huse. Men da jeg nu bærer nag til ham og håber, at hans jernbaner, telegrafer og badeprojekter vil ødelægge ham, er jeg fulgt efter for at glæde mig over hans uheld, der vist ikke vil udeblive længe."

"Hvorfor bærer De nag til ham?" spurgte den fremmede.

"Jeg bærer nag til ham," svarede lord Wilmore, "fordi han, da han drog til England, forførte en af mine venners kone."

"Men hvis De bærer nag til ham, hvorfor søger De da ikke at hævne Dem?"

"Jeg har allerede duelleret tre gange med greven," sagde englænderen, "første gang på pistoler, anden gang med kårde og tredje gang med sabel."

"Og udfaldet af disse dueller var?"

"Den første gang knuste han min arm, den anden gang stak han mig gennem lungen, og den tredje gang bibragte han mig dette sår."

Englænderen strøg sin halskrave, der nåede lige op til begge øren, tilbage og viste ham en skramme, hvis røde farve røbede, at den ikke var gammel.

"Det er derfor, jeg hader ham," sagde han, "og han skal sikkert engang dø under mine hænder."

"Men," sagde politipræfektens sendebud, "det forekommer mig, at De ikke vælger den rette vej for at hævne Dem på ham."

"Hm!" sagde englænderen. "Jeg går hver dag til undervisning i pistolskydning, og hver anden dag kommer Guisier her og giver mig lektion i fægtning."

Det var alt, hvad den fremmede ville vide eller rettere sagt, det var alt, hvad det lod til, englænderen vidste. Politipræfektens sendebud rejste sig derfor, hilste og gik.

Da lord Wilmore havde hørt gadedøren blive lukket, gik han ind i sit sovekammer, hvor han i en håndevending tabte sit blonde hår, sine røde bakkenbarter, sin falske underkæbe og sit ar for igen at antage Monte Cristos sorte hår, blege farve og perlehvide tænder.

Sandheden er, at det var hr. de Villefort og ikke politipræfektens sendebud, der på sin side vendte tilbage til de Villeforts hus.

Den kongelige prokurør var blevet beroliget en smule ved dette dobbelte besøg, der for resten ikke havde skaffet ham nogen sikker efterretning, men som dog heller ikke havde fortalt ham noget, der kunne forurolige ham. Følgen deraf var, at han den kommende nat dog nød en smule søvn for første gang siden middagsmåltidet i Auteuil.

11. Grev de Morcerfs bal

Man var nået til de varmeste dage i juli måned, da den lørdag kom, på hvilken Morcerfs bal skulle finde sted.

I stueetagen larmede musikken, strømme af lys trængte gennem jalousierne.

Haven var i dette øjeblik overladt til en halv snes tjenere, som fruen i huset, der så, at vejret bestandig blev bedre, havde givet ordre til at dække aftensbordet.

Indtil dette øjeblik havde man været uvis om, hvorvidt man skulle spise inden døre eller i et telt, der var opført på plænen. Men den smukke himmel, der overalt var besået med stjerner, afgjorde sagen til fordel for teltet. Man oplyste gangene i haven med farvede lygter, og man overlæssede spisebordet med lys og blomster.

I det øjeblik, da grevinde de Morcerf vendte tilbage til salonerne, efter at hun havde givet sine sidste ordrer, begyndte de at fyldes med gæster, som snarere kom på grund af den fortryllende værtinde end på grund af grevens fornemme plads på rangstigen, for man var vis på, at denne fest ville frembyde scener, det nok var værd at fortælle om eller efterligne.

Madame Danglars, som de nylig omtalte begivenheder havde indjaget en hemmelig angst, betænkte sig på, om hun skulle komme der, da hendes vogn om morgenen mødte de Villeforts. Villefort gav hende et tegn, de to vogne nærmede sig hinanden, og den kongelige prokurør spurgte gennem dørvinduet:

"De kommer vel hos madame de Morcerf, ikke sandt?"

"Nej," svarede madame Danglars, "jeg er alt for medtaget."

"Det burde De," sagde Villefort med et betydningsfuldt tegn, "det er vigtigt, at man ser Dem der."

"Tror De?" spurgte baronessen.

"Det tror jeg!"

"I så tilfælde vil jeg tage derhen."

Madame Danglars kom altså, ikke alene smuk ved sin egen skønhed, men blændende ved sin pragt, Hun trådte ind ad den ene dør i det øjeblik, da Mercédès trådte ind ad den anden.

Grevinden sendte madame Danglars Albert i møde. Albert gik, komplimenterede baronessen for hendes toilette og tog hendes arm for at føre hende til den plads, som det måtte behage hende at vælge.

Albert så sig om.

"De søger min datter?" sagde baronessen med et smil.

"Jeg tilstår det," sagde Albert, "skulle De have været så grusom, at De ikke har taget hende med?"

"Vær De kun rolig, hun mødte frøken de Villefort og fulgtes med hende, se, der kommer de i hvide kjoler, den ene med en buket kameliaer, den anden med en buket forglemmigej, men sig mig dog -?"

"Hvad er det, De søger?" spurgte Albert med et smil.

"Kommer greven af Monte Cristo ikke i aften?"

"Sytten!" svarede Albert.

"Hvad mener De?"

"Jeg mener, at det går godt," svarede vicomten med et smil, "og at De er den syttende, der stiller mig det samme spørgsmål. Greven gør fremskridt, jeg ønsker ham til lykke."

"Og svarer De alle, som De svarer mig?"

"Det er sandt, jeg har ikke svaret Dem, madame! Jo, greven kommer."

"Var De i operaen i aftes?"

"Nej!"

"Han var der."

"Virkelig! Har den excentriske mand fundet på en ny originalitet?"

"Kan han vise sig uden? Elssler dansede i Haltefanden, den græske prinsesse var henrykt. Efter cachuchaen satte han en prægtig ring på stilken af den buket, han kastede til den fortryllende danserinde, der viste sig i tredje akt med hans ring på fingeren for at gøre ham tilbørlig ære."

"Kommer hans græske prinsesse også?"

"Nej, hende må De undvære. Hendes stilling i grevens hus er ikke tilstrækkelig klar."

I dette øjeblik ankom greven af Monte Cristo. Vi har allerede sagt, at greven tiltrak sig opmærksomheden, hvor han viste sig. Det var ikke hans sorte kjole, der var upåklagelig med hensyn til snittet, men enkel og uden prydelser. Det var ikke hans hvide vest uden noget broderi, det var ikke hans benklæder, der sad på de skønneste ben, som tiltrak sig opmærksomhed. Det var hans blege farve, hans sorte, bølgende hår, hans rene og rolige ansigt, hans dybe, melankolske øjne, det var hans vidunderlig skønne mund, der så ofte antog et foragteligt smil, som gjorde, at alles øjne vendte sig mod ham.

Der kunne måske findes smukkere mænd, men der var sikkert ingen mere fængslende end han.

Men dog er den parisiske verden så besynderlig, at den måske ikke ville have lagt mærke til alt dette, hvis der ikke

havde været en vidunderlig historie derunder, forgyldt med en umådelig formue.

Han gik hen til husets frue, som vendte sig mod ham med et smil, da han bukkede for hende.

Hun troede sikkert, at greven ville tale til hende, og greven troede, at hun ville henvende et par ord til ham, men de forblev begge tavse, så uværdig forekom en selskabelig tvang dem begge. Efter at de havde hilst på hinanden, vendte Monte Cristo sig mod Albert, der kom ham i møde med udstrakt hånd.

"De har set min moder?" spurgte Albert.

"Jeg havde nylig den ære at hilse på hende," sagde greven, "men jeg har ikke set Deres fader."

"Han er indviklet i en politisk samtale derhenne."

"Virkelig," sagde Monte Cristo. "Er de herrer, som jeg ser der, særlig berømte? Det anede jeg ikke. Og hvilken slags? Der er, som De ved, mange slags berømtheder."

I dette øjeblik følte greven, at nogen lagde en hånd på hans arm, han vendte sig om. Det var Danglars.

"Ah, det er Dem, baron?" sagde han.

"Hvorfor kalder De mig baron?" sagde Danglars. "De ved jo nok, at jeg ikke holder stort på min titel. Jeg er ikke som De, vicomte! De holder på Deres, ikke sandt?"

"Ja, sikkert," svarede Albert, "for hvis jeg ikke var vicomte, ville jeg ikke være noget, mens De vedbliver at være millionær."

"Og titlen som millionær forekommer mig at være den skønneste titel under juliherredømmet," svarede Danglars.

"Ulykkeligvis," sagde Monte Cristo, "er man ikke akademiker; dette ser man af millionærerne Frank og Poulmann i Frankfurt, som nylig har spillet fallit."

"Er det sandt?" råbte Danglars blegnende.

"Fuldkommen sandt! Jeg fik i aftes underretning derom ved en stafet. Jeg havde noget – omtrent en million – stående hos dem, men da jeg var blevet advaret i tide, havde jeg fordret udbetaling for en måned siden."

"O, min Gud!" råbte Danglars. "De har trukket på mig for to hundrede tusind francs."

"Vel, nu ved De det, Deres underskrift gælder fem for hundrede."

"Ja, men jeg ved det alt for sent," sagde Danglars, "jeg har honoreret deres veksler."

"Godt," sagde Monte Cristo, "så er disse to hundrede tusind francs gået til -"

"Tys," sagde Danglars, "tal dog ikke her om sådanne ting!" Derpå nærmede han sig Monte Cristo. "Især ikke når den unge Cavalcanti er til stede," og idet han sagde disse ord, vendte Danglars sig med et smil mod det unge menneske.

Morcerf havde forladt greven for at tale med sin moder. Danglars forlod ham for at hilse på den unge Cavalcanti, og Monte Cristo befandt sig et øjeblik alene.

Imidlertid begyndte varmen at blive trykkende. Tjenerne gik omkring i salen med frugter og is.

Monte Cristo tørrede sin svedige pande, men han trådte tilbage, når fadene gik forbi ham, og han tog ingen forfriskninger.

Madame de Morcerf tabte ikke Monte Cristo af syne. Hun så, at fadene gik forbi ham, uden at han rørte noget. Hun så endog den bevægelse, hvormed han veg tilbage for dem.

"Albert," sagde hun, "har du lagt mærke til, at greven aldrig har villet nyde noget hos hr. de Morcerf?"

"Ja, men han har spist frokost hos mig."

"Hos dig! Det er ikke hos greven," mumlede Mercédès, "og lige fra hans ankomst har jeg holdt øje med ham. Gå hen til ham, min søn, og når der går et fad forbi ham, så nød ham!"

"Hvorfor, moder?"

"Gør mig den fornøjelse, Albert!" sagde Mercédès.

Albert kyssede sin moders hånd og gik hen til greven.

Et andet fad gik forbi med samme slags frugter som før, hun så, at Albert nødte greven, ja, at han endog tog en skål is og bød ham, men greven vægrede sig hårdnakket.

Albert kom tilbage til sin moder. Grevinden var meget bleg. "Nå!" sagde hun. "Du ser, at han vægrer sig."

"Ja, men hvorledes kan det forurolige Dem?"

"Du ved, at kvinder er søre, Albert! Jeg ville gerne se greven nyde noget hos mig, om det så ikke var andet end en granatæblekerne. Men måske retter han sig ikke efter skikkene her i Frankrig, måske holder han mere af visse ting end af andre."

"Nej! Jeg så ham i Italien nyde alle slags mad. Måske befinder han sig ikke vel i aften."

"Mon ikke," sagde grevinden, "da han er vant til de varme lande, er han måske mindre følsom for heden end vi andre."

"Jeg tror det ikke, for han beklagede sig over, at han var nær ved at kvæles, og han spurgte, hvorfor man ikke havde åbnet jalousierne, da man dog havde åbnet vinduerne."

"Dér er virkelig et middel til at få at vide, om denne afholdenhed hidrører fra en beslutning, han har taget, eller fra

et muligt ildebefindende," sagde Mercédès.

Hun gik ud af salen.

Et øjeblik efter blev jalousierne åbnede, og man kunne gennem de jasminer og clematis, der smykkede vinduerne, se hele den oplyste have og bordet, som var dækket under teltet.

Alle udstødte glædesråb. Alle disse besværede lunger indåndede den friske luft, der strømmede ind.

I det samme viste Mercédès sig igen, mere bleg end da hun gik ud. Hun gik lige hen til den gruppe, hvor hendes mand dannede midtpunktet.

"Hold ikke disse herrer tilbage!" sagde hun. "Da de ikke spiller, vil de måske hellere indånde den friske luft i haven end kvæles her."

"Madame!" sagde en gammel, meget galant general, der havde sunget "*Partant pour la Syrie*" i 1790. "Vi går ikke alene i haven."

"Velan da!" sagde Mercédès. "Så vil jeg give eksemplet."

Og idet hun vendte sig til Monte Cristo, sagde hun: "Hr. greve, gør mig den ære at byde mig Deres arm."

Greven vaklede næsten ved disse ord, derpå betragtede han et øjeblik Mercédès. Det forekom grevinden, at det var et århundrede, så megen betydning havde greven lagt i dette blik.

Han bød grevinden sin arm, hun tog den eller rettere sagt, hun berørte den med sin lille hånd, og de gik ned ad en af trapperne, der på begge sider var indfattede med rhododendron og kameliaer.

Bag ved dem og ad den anden trappe ilede en snes af gæsterne ned i haven under jublende udbrud.

12. Brød og salt

Madame de Morcerf trådte med sin ledsager ind i en lukket lindealle, som førte til et drivhus.

"Der var alt for hedt oppe i salen, ikke sandt, hr. greve?" spurgte hun.

"Ja, og Deres indfald at lade jalousierne åbne var fortræffeligt."

Da Monte Cristo sagde disse ord, mærkede han, at Mercédès' hånd skælvede.

"Men De," sagde han, "De er tyndt klædt og har intet andet om halsen end et florsklæde. De fryser måske?"

"Ved De, hvor jeg fører Dem hen?" spurgte grevinden uden at svare på Monte Cristos spørgsmål.

"Nej, madame," svarede han, "men De ser, at jeg ingen modstand gør."

"Til væksthuset, som De ser derhenne ved enden af denne alle."

Greven så på Mercédès med spørgende mine, men hun vedblev at gå uden at sige noget, og Monte Cristo forblev også tavs. De nåede bygningen, der var fuld af prægtige frugter, som lige fra begyndelsen af juli nåede deres modenhed i denne temperatur, der var beregnet på at erstatte solens varme, som så ofte narrer os.

Grevinden slap Monte Cristos arm og gik hen til et gitter for at plukke en muskateldrue.

"Se der, hr. greve!" sagde hun med et smil, der var så bedrøvet, at man skulle have troet, man så tårer trænge sig frem i hendes øjne. "Se! Vore franske druer kan ikke sammenlignes

med druerne på Cypern og Sicilien, det ved jeg nok, men De må være overbærende med vor stakkels nordiske jordbund." Greven bukkede og trådte et skridt tilbage.

"Madame!" svarede Monte Cristo. "Jeg beder Dem indstændigt undskylde, men jeg spiser aldrig muskateldruer." Mercédès lod druen falde med et suk. En prægtig fersken hang på espalier i nærheden, modnet ved den kunstige varme. Mercédès nærmede sig til frugten og plukkede den.

"Så tag da denne fersken!" sagde hun. Men greven frabad sig høfligt gaven.

"Igen!" sagde hun i en så smertelig tone, at man mærkede, den kvalte en hulken. "Jeg har virkelig uheld."

En lang tavshed fulgte denne scene, ferskenen lå som druen i sandet.

"Hr. greve!" begyndte omsider Mercédès, idet hun betragtede Monte Cristo med et bedende blik, "der er en rørende arabisk skik, der gør de mennesker til evige venner, som nyder brød og salt sammen under samme tag."

"Jeg kender den, madame," svarede greven, "men vi er i Frankrig og ikke i Arabien, og i Frankrig er der lige så lidt evige venskaber, som man deler brød og salt med hinanden."

"Men," sagde grevinden skælvende og med øjnene fæstede på Monte Cristos øjne, idet hun næsten krampagtigt greb hans arm med begge sine hænder, "vi er venner, er vi ikke?"

Blodet strømmede til grevens hjerte, han blev bleg som et lig, og han stirrede hen for sig som et menneske, der pludselig bliver blændet.

"Sikkert er vi venner, madame!" svarede han. "Hvorfor skulle vi ikke være det?"

Denne tone var så langt fra den, som madame de Morcerf ønskede, at hun måtte drage et suk, der lignede en hulken.

"Tak!" sagde hun. Og hun begyndte at gå. Således gik de haven rundt uden at sige et ord.

"Hr. greve!" begyndte grevinden pludselig, efter at de havde gået ti minutter uden at tale. "Er det sandt, at De har set så meget, rejst så meget, lidt så meget -"

"Ja, madame! Jeg har lidt meget!" svarede Monte Cristo.

"Men nu er De lykkelig?"

"Det må jeg vel være," svarede greven, "for ingen hører, at jeg beklager mig."

"Og Deres nuværende lykke gør Deres sjæl meget blid."

"Min lykke opvejer min svundne elendighed," sagde Monte Cristo.

"Er De gift?" spurgte grevinden.

"Jeg gift?" svarede Monte Cristo, idet han fo'r sammen. "Hvem har kunnet sige Dem det?"

"Man har ikke sagt det, men man har flere gange set Dem sammen med en ung, smuk dame i operaen."

"Det er en slavinde, jeg har købt i Konstantinopel, madame, datter af en fyrste, og jeg har antaget hende som min datter, da jeg ingen anden har i verden, som jeg holder af."

"De lever altså alene?"

"Ja."

"De har ingen søster, ingen søn, ingen fader?"

"Ingen."

"Hvorledes kan De leve sådan, uden at noget binder Dem til livet?"

"Det er ikke min skyld, madame! På Malta elskede jeg en ung pige. Jeg skulle ægte hende, da krigen kom og rev mig langt bort fra hende. Jeg havde troet, at hun elskede mig nok til at vente på mig og være mig tro endog i graven. Da jeg kom tilbage, var hun gift. Det er hver mands historie. Mit hjerte var måske mere sårbart end andres, og jeg har måske lidt mere, end De ville have lidt, hvis De havde været i mit sted."

Grevinden standsede et øjeblik, som om hun var nødt til at stå stille for at trække vejret.

"Ja," sagde hun, "og denne kærlighed lever stedse i Deres hjerte. – Man elsker kun en gang. Har De set denne kvinde senere i livet?"

"Aldrig."

"Aldrig?"

"Jeg vendte ikke tilbage til det land, hvor hun boede."

"Til Malta?"

"Ja, til Malta."

"Hun er altså på Malta?"

"Jeg formoder det."

"Har De tilgivet hende al den kummer, hun har voldt Dem?"

"Hende? Ja!"

"Men hende alene? De hader stadig dem, der har skilt Dem fra hende?"

"Jeg? Aldeles ikke! Hvorfor skulle jeg hade dem?"

Grevinden stillede sig lige foran Monte Cristo og holdt endnu druen i hånden.

"Tag dette!" sagde hun.

"Jeg spiser aldrig muskatdruer, madame!" svarede Monte Cristo koldt.

Grevinden kastede med en fortvivlet mine druen ind i de nærmeste buske. "Ubøjelig!" mumlede hun.

Monte Cristo stod fuldstændig rolig, som om denne bebrejdelse ikke var henvendt til ham. I dette øjeblik kom Albert til.

"Kom, moder!" sagde han. "Der er sket et meget beklageligt uheld!"

"Hvad? Hvad er der hændt?" spurgte grevinden, idet hun fattede sig. "Et uheld siger du? Ja, der måtte virkelig ske noget andet."

"Hr. de Villefort er her!"

"Og?"

"Han har bragt den efterretning, at hr. de Saint-Meran er død på den første station, efter at de havde forladt Marseille. Madame de Villefort, der var meget munter, kunne hverken fatte eller tro den ulykke, men frøken Valentine gættede straks alt trods alle hendes faders venlige omsvøb. Dette slag har truffet hende som et lyn, og hun besvimede."

"Hvilket forhold bestod mellem hr. de Saint-Meran og frøken de Villefort?" spurgte greven.

"Han var hendes morfader. Han kom for at fremskynde giftermålet mellem Franz og sin datterdatter."

"Virkelig?"

"Nu bliver Franz' giftermål opsat. Hvorfor var hr. de Saint-Meran ikke også frøken Danglars' bedstefader?"

"Albert! Albert!" sagde madame de Morcerf med venlig bebrejdelse. "Hvad er det, du siger? Å, hr. greve, han nærer stor agtelse for Dem, sig ham dog, det er stygt sagt."

Og hun gjorde nogle skridt fremad. Monte Cristo betragtede hende så forunderligt og med en mine der var så tankefuld og tillige så fuld af kærlig beundring, at hun vendte tilbage. Derpå tog hun grevens hånd, mens hun med den anden hånd greb sin søns og føjede dem sammen.

"Vi er venner? Ikke sandt?" sagde hun.

"Deres ven, madame. Jeg har ikke lov at kalde mig sådan," sagde greven, "men i hvert tilfælde er jeg Deres ydmyge tjener!"

Grevinden gik fortvivlet fra ham, og førend hun havde taget ti skridt, så greven, at hun holdt sit lommetørklæde for øjnene.

"Er min moder og De ikke enige?" spurgte Albert forbavset.

"Jo, vist så," svarede greven. "Hun sagde mig jo i Deres nærværelse, at vi var venner."

De kom atter tilbage i salen, som madame de Villefort og Valentine nylig havde forladt. Det var kun naturligt, at Morrel var gået omtrent med det samme.

13. Madame de Saint-Meran

Der udspilledes virkelig en sørgelig scene i hr. de Villeforts Hus. Da de to damer havde forladt ballet, hvorhen alle madame de Villeforts bønner ikke havde kunnet bevæge hendes mand til at ledsage hende, havde den kongelige prokurør lukket sig inde i sit arbejdsværelse med en stabel papirer, der ville have forfærdet enhver anden, men som næppe var i stand til at tilfredsstille hans begærlighed efter arbejde.

Denne gang var papirstabelen dog kun en formalitet, Villefort havde ikke lukket sig inde for at arbejde, men for at overveje, og da han havde givet ordre til, at ingen måtte forstyrre ham, og lukket døren efter sig, satte han sig i en lænestol og gav sig endnu engang til at gennemtænke alt, hvad der i de sidste otte dage havde fået hans sorgers og bitre erfaringers bæger til at løbe over.

I det øjeblik, da han forsøgte på at berolige sig, og da han i stedet for den politiske fremtid, som han undertiden havde skimlet i sine ærgerrige drømme, tænkte på en fremtid, der var indskrænket til huslige glæder, hørte han en vogn rasle i gården, derefter hørte han trinnene af et gammelt menneske på trappen og endelig hulken og stønnen.

Han skyndte sig at trække slåen fra sin dør. Straks efter trådte en gammel dame med sit sjal på armen og sin hat i hånden ind uden at være meldt. Under hendes tynde, hvide hår var der en pande så mat som gulnet elfenben, og hendes øjne, under hvilke alderdommen havde trukket dybe rynker, forsvandt næsten under de af tårer ophovnede øjenlåg.

"O, min herre, hvilken ulykke! Det vil blive min død! Ja, det bliver ganske sikkert min død!"

Derpå sank hun ned i den nærmeste lænestol og udbrød i en hulken. Tjenerne, der stod i døren og ikke vovede at træde nærmere, betragtede Noirtiers gamle tjener, der, efter at han havde hørt denne støj fra sin herres værelse, var ilet til og holdt sig bag ved de andre.

Villefort rejste sig og ilede hen til sin svigermoder, for det var hende.

"Men Gud, madame," sagde han, "hvad er der foregået? Hvorfor er De så oprevet? Er hr. de Saint-Meran ikke med Dem?"

"Hr. de Saint-Meran er død," sagde den gamle markise uden indledning, uden udtryk.

Villefort trådte et skridt tilbage og slog hænderne sammen. "Død!" stammede han. "Død – så pludseligt?"

"Det er otte dage siden," vedblev madame de Saint-Meran. "Vi satte os i vognen sammen efter middagsbordet. Hr. de Saint-Meran havde i nogle dage været syg. Imidlertid gjorde længslen efter at se vor kære Valentine ham modig, og trods sine smerter ville han absolut rejse, men da han var et par mil fra Marseille, blev han efter at have spist sine sædvanlige piller overfaldet af en så dyb søvn, at den forekom mig unaturlig. Imidlertid nølede jeg med at vække ham, selvom det forekom mig, at hans ansigt blev rødt, og at årerne i hans tindinger slog mere voldsomt, end de plejede. Men da det imidlertid var blevet mørkt, og jeg ikke kunne se mere, lod jeg ham sove. Snart udstødte han et dæmpet og forfærdende skrig som et menneske, der lider i drømme, og kastede med en pludselig

bevægelse hovedet tilbage. Jeg kaldte på kammertjeneren, jeg lod ham lugte til mit hovedvandsæg – men alt var forbi. Han var død, og det var ved siden af hans lig, at jeg nåede Aix."

Villefort stod forbavset med åben mund. "Og De lod vel straks sende bud efter en læge?"

"Ja, øjeblikkelig, men som jeg har sagt Dem, det var for sent."

"Men han kunne dog undersøge, hvilken sygdom den stakkels markis var død af?"

"Ja. Han sagde, at det lod til at være et anfald af apopleksi."

"Og hvad gjorde De så?"

"Hr. de Saint-Meran havde altid sagt, at han ønskede, hvis han døde langt fra Paris, at hans lig måtte blive anbragt i hans familiebegravelse. Jeg har ladet ham lægge i en blykiste, og om nogle dage kommer han."

"Stakkels moder!" sagde Villefort. "Sådanne hverv efter denne store sorg i Deres alder!"

"Gud har givet mig kraft til at holde ud. Den kære markis ville sikkert have gjort det samme for mig, som jeg har gjort for ham. Det er sandt, at jeg har været helt forvirret, siden jeg forlod ham dernede. Jeg kan ikke mere græde. Det er sandt, at man i min alder ingen tårer har tilbage, imidlertid synes det mig, at man burde kunne græde, så længe man lider. Hvor er Valentine? Det er for hendes skyld, vi vender tilbage. Jeg vil se Valentine."

Villefort syntes, det ville være upassende at svare, at Valentine var på bal, han sagde blot, at hun var taget ud med sin stedmoder, og at man skulle lade hende hente.

"Ja, men omgående, min herre!" sagde den gamle dame.

Villefort tog madame de Saint-Merans arm under sin og førte hende til hendes værelse. "Prøv at hvile Dem lidt, moder," sagde han.

Markisen løftede sit hoved ved disse ord, og da hun betragtede denne mand, der erindrede hende om den så hårdt savnede datter, som for hende genlevede i Valentine, følte hun sig trøstet af ordet moder, brast i gråd og sank på knæ foran en lænestol, hvori hun skjulte sit ærværdige hoved.

Mens markisen af Saint-Meran knælende bad af sit inderste hjerte, sendte hr. de Villefort bud efter en vogn og kørte selv hen til madame de Morcerf for at hente sin frue og datter. Da han kom ind ad døren, var han så bleg, at Valentine ilede ham i møde og råbte: "Fader, er der sket en ulykke?"

"Vor gode moder er kommet, Valentine," sagde hr. de Villefort.

"Og min bedstefader?" spurgte den unge pige skælvende.

Hr. de Villefort svarede blot ved at byde sin datter armen. Det var på høje tid, Valentine blev svimmel og vaklede. Madame de Villefort skyndte sig at støtte hende og hjalp sin mand med at få hende ned i vognen, idet hun sagde: "Det er ganske besynderligt l Hvem skulle have troet det? Ja, det er virkelig besynderligt!"

Og således flygtede hele den trøstesløse familie og kastede sin sorg som et sort slør over det øvrige af aftenen. Ved foden af trappen fandt Valentine Barrois, der ventede på hende. "Hr. Noirtier ønsker at se Dem i aften!" sagde han ganske sagte.

"Sig ham, at jeg skal komme, når jeg kan forlade min bedstemoder," sagde Valentine.

Valentine fandt sin bedstemoder på sengen. Stumme kærtegn, afbrudte suk, brændende tårer var de eneste ytringer

ved dette møde.

Imidlertid var Barrois igen gået op til den gamle Noirtier. Denne havde hørt al larmen i huset og sendt den gamle tjener ned for at høre, hvad det var. Da tjeneren kom tilbage, havde den gamles levende og årvågne øjne udspurgt ham.

"Ak, herre," sagde Barrois. "Der er hændt en stor ulykke. Madame de Saint-Meran er kommet – hendes mand er død."

Hr. de Saint-Meran og Noirtier havde aldrig været fortrolige venner, imidlertid ved man, hvilken virkning efterretningen om en oldings død altid gør på en anden. Noirtier lod sit hoved synke som en mand, der er helt overvældet, eller som en, der grunder, derpå lukkede han det ene øje.

"Frøken Valentine?" sagde Barrois. Noirtier gjorde et bejaende tegn.

"Hun er på bal, som herren nok ved, eftersom hun var herinde for at sige Dem farvel, da hun var påklædt."

Noirtier lukkede på ny det venstre øje.

"Ja, jeg skal nok hente hende."

Den gamle gjorde et tegn, der viste, at det var det, han ønskede.

"Godt! Man vil sende bud efter hende hos madame de Morcerf. Jeg vil passe på, når hun kommer tilbage, og sige til hende, at hun skal komme herop. Er det godt?"

"Ja!" svarede den lamme.

Barrois passede derfor på, da Valentine kom tilbage, og overbragte hende, som vi har set, hendes bedstefaders ønske.

Ifølge dette ønske kom Valentine op til hr. Noirtier, da hun gik fra madame de Saint-Meran, der, i hvor heftig bevægelse

hun end var, dog til sidst var bukket under og var sovet ind af træthed og udmattelse.

Man havde sat et lille bord, hvorpå der stod en karaffel med orangeade, hendes sædvanlige drik, og et glas hen ved sengen. Den unge pige forlod, som vi har sagt, markisens seng og gik op til de Noirtier. Valentine kyssede den gamle, der betragtede hende så kærligt, at den unge pige igen følte tårer i sine øjne. Den gamle så vist på hende.

"Ja, ja," sagde Valentine, "du vil sige, at jeg endnu har en god bedstefader, ikke sandt?" Den gamle bekræftede, at det virkelig var, hvad han ville sige med sit blik.

"Det er en lykke for mig," sagde Valentine. "Hvad skulle der ellers blive af mig?"

Da Valentine den følgende dag trådte ind til sin bedstemoder, fandt hun hende i sengen. Hun havde feber, en hed ild strålede i den gamle dames øjne, og hun syntes at være i en heftig, nervøs bevægelse.

"O, min Gud, moder! Lider De meget?" råbte Valentine, idet hun bemærkede alle disse ildevarslende symptomer.

"Nej, min datter, nej!" sagde madame de Saint-Meran. "Men jeg ventede på dig for at sende bud efter din fader."

"Min fader?" spurgte Valentine urolig.

"Ja, jeg vil tale med ham!"

Valentine vovede ikke at sætte sig mod sin bedstemoders ønske, til hvilket hun i øvrigt ikke vidste grunden, og et øjeblik efter trådte hr. de Villefort ind.

"Min herre!" sagde madame de Saint-Meran uden nogen indledning, som om hun var bange for, at hun ikke skulle få tid

nok. "Der er, skriver man til mig, tale om at gifte dette barn bort?"

"Ja, madame," svarede Villefort. "Det er endogså mere end en plan, det er en afgjort sag."

"Deres svigersøn hedder altså Franz d'Epinay?"

"Ja, madame."

"Det er en søn af general d'Epinay, der var en af vore, ikke sandt? Han, som blev myrdet, nogle dage før usurpatoren kom tilbage fra Elba?"

"Ja!"

"Er denne forbindelse med sønnedatteren af en jakobiner ham ikke imod?"

"Vore borgerlige uenigheder er lykkelig endt, moder," sagde de Villefort. "Hr. d'Epinay var næsten et barn ved sin faders død. Han kender kun meget lidt til hr. de Noirtier og vil se på ham med ligegyldighed, om end ikke med nogen større velvilje."

"Det er et passende parti?"

"I alle henseender."

"Det unge menneske?"

"Nyder almindelig agtelse."

"Han er en smuk, ung mand?"

"Det er et af de mest udmærkede unge mennesker, jeg nogen sinde har kendt."

Under hele denne samtale havde Valentine ikke sagt et ord.

"Velan," sagde madame de Saint-Meran efter nogle sekunders eftertanke, "De må skynde Dem, for jeg har kun kort tid at leve i."

"De, madame? De, kære moder!" råbte de Villefort og Valentine på en gang.

"Jeg ved, hvad jeg siger," vedblev markisen. "De må altså skynde Dem, for at hun, der ingen moder har, i det mindste kan have en bedstemoder, som kan velsigne hendes ægteskab. Jeg er den eneste, der er tilbage af min stakkels Renées slægt, som De glemte så hastigt, min herre!"

"Madame!" sagde Villefort. "De glemmer, at jeg måtte give dette stakkels, moderløse barn en moder igen."

"En stedmoder er aldrig en moder. Men det er ikke det, talen er om. Talen er om Valentine. Skal vi lade de døde hvile i fred!"

"Min gode moder," sagde Valentine, "denne sørgelige begivenhed kræver – vil De, at et giftermål skal finde sted under så sørgelige varsler?"

"Min datter," afbrød bedstemoderen hende meget bestemt, "ingen af disse overtroiske grunde, der forhindrer svage ånder i at skabe deres fremtid! Jeg er viet ved min moders dødsseng og har sandelig ikke af den grund været ulykkelig."

"Stadig denne tanke om døden, moder!" sagde Villefort.

"Jeg siger Dem, at jeg dør snart, forstår De mig? Men før jeg dør, vil jeg havde set min datterdatters mand. Jeg vil befale ham at gøre min datterdatter lykkelig. Jeg vil læse i hans øjne, om han agter at adlyde mig. Jeg vil kort sagt lære ham at kende!" vedblev bedstemoderen med et frygteligt udtryk. "For at jeg kan opsøge ham fra bunden af min grav, hvis han ikke er, som han bør være."

"Madame!" sagde Villefort. "De må glemme denne urimelige tanke, der næsten grænser til vanvid. Når de døde først ligger i graven, sover de der uden nogen sinde at vågne igen."

"Ak ja, ja! Kære moder! Vær rolig!" sagde Valentine.

"Og jeg, min herre, jeg siger Dem, at det ikke er, som De tror. I nat havde jeg en frygtelig søvn, for jeg så mig selv sove, som om min sjæl allerede havde forladt mit legeme. Mine øjne, som jeg bestræbte mig for at åbne, lukkede sig mod min vilje. Naturligvis, jeg ved nok, at dette vil forekomme Dem usandsynligt, min herre! – Velan, med mine lukkede øjne så jeg på det sted, hvor De nu står, en hvid skikkelse, der trådte ind ad døren til madame de Villeforts toiletværelse der i krogen, uden at der hørtes en lyd."

Valentine udstødte et skrig.

"Det var feber, madame," sagde hr. de Villefort.

"Tvivl, om De vil, men jeg er vis på det, jeg siger. Jeg har set en hvid skikkelse, og som om Gud var bange for, at jeg skulle vægre mig ved at tro en af mine sanser, hørte jeg, at mit glas blev flyttet – det samme som står der på bordet!"

"O, moder, det var en drøm!"

"Det var så lidt en drøm, at jeg rakte efter klokken, og at skyggen forsvandt, da jeg gjorde den bevægelse. Kammerjomfruen trådte derpå ind med et lys."

"Men hun havde ikke set nogen?"

"Spøgelser viser sig kun for dem, der skal se dem, det var min mands ånd, der kom for at advare mig. Hvorfor skulle da min sjæl ikke kunne komme for at forsvare min datterdatter? Det bånd, der binder os sammen, er dog snævrere, skulle jeg tro."

"Madame," sagde Villefort, der mod sin vilje var dybt rystet, "giv dog ikke rum for så sørgelige forestillinger. De vil leve med os, De vil leve endnu i lang tid, lykkelig, elsket, æret, og vi vil få Dem til at glemme -"

"Jeg ønsker også at tale med en notar for at forvisse mig om, at alt, hvad vi ejer, kommer til at tilhøre Valentine."

"O, moder," hviskede Valentine, idet hun trykkede sine læber mod sin bedstemoders brændende pande. "De vil få mig til at dø! Min Gud, De har feber. Det er ikke en notar, vi bør tilkalde, men en læge."

"En læge!" sagde hun, idet hun trak på skuldrene. "Jeg føler ingen smerte, jeg er tørstig, det er alt."

"Hvad vil De have at drikke, moder?"

"Du ved det nok, min orangeade som jeg plejer. Mit glas står på bordet. Ræk mig det, Valentine!"

Valentine skænkede orangeaden af en karaffel i et glas og tog det med en vis gysen for at give sin bedstemoder det, for det var det samme glas, som hun påstod, genfærdet havde rørt ved. Markisen tømte glasset i et eneste drag. Derpå vendte hun sig om på sin hovedpude, idet hun råbte: "En notar! En notar!"

Hr. de Villefort gik.

Valentine satte sig ved sin bedstemoders seng. Det stakkels barn syntes selv at trænge til den læge, hun havde rådet sin bedstemoder til at lade hente. En flammende rødme brændte på hendes kinder, hendes åndedræt var kort og hendes pulsslag hastige, som om hun havde feber. Det var, fordi det stakkels barn tænkte på Maximiliens fortvivlelse, når han fik at vide, at madame de Saint-Meran i stedet for at være på hans parti handlede uden at kende ham, som om hun var hans fjende. Mere end en gang havde Valentine tænkt på at sige sin bedstemoder alt, og hun ville ikke have betænkt sig et øjeblik derpå, hvis Maximilien Morrel havde heddet Albert de Morcerf eller Raoul de Chateau-Renaud, men Morrel var af borgerlig

herkomst, og Valentine kendte den stolte markise de Saint-Merans foragt for alt, hvad der ikke var af adelig herkomst. Hendes hemmelighed var derfor bestandig, når den ville røbe sig, blevet holdt tilbage af den sørgelige overbevisning, at hun ville åbenbare den til ingen nytte, og at alt ville være tabt, når hendes fader og stedmoder først kendte hendes hemmelighed.

Omtrent to timer gik således. Madame de Saint-Meran sov, og hendes søvn var feberagtig og urolig. Man meldte notaren. Skønt dette skete meget sagte, hævede madame de Saint-Meran sit hoved. "Notaren?" spurgte hun. "Lad ham komme!" Notaren var ved døren. Han trådte ind.

"Gå ud, Valentine!" sagde madame de Saint-Meran, "og lad mig alene med denne herre."

"Men, moder!"

"Gå, gå!"

Den unge pige kyssede sin bedstemoder på panden og gik ud med lommetørklædet for øjnene. Uden for døren fandt hun kammertjeneren, som sagde, at lægen ventede i stuen. Valentine gik hurtigt ned. Lægen var en ven af familien og tillige en af de dygtigste mænd på den tid. Han holdt meget af Valentine, som han havde set komme til verden. Han havde en datter på samme alder som frøken de Villefort, men født af en brystsvag moder. Hans liv var en bestandig angst for dette barn.

"O," sagde Valentine. "Kære hr. d'Avrigny, vi har ventet Dem med megen utålmodighed, men fortæl mig først: hvordan befinder Madeleine og Antoinette sig?"

Madeleine var d'Avrignys datter og Antoinette en slægtning. Hr. d'Avrigny smilede sørgmodigt. "Antoinette meget vel," sagde

han. "Madeleine temmelig godt, men De har sendt bud efter mig, kære barn. Det er hverken Deres fader eller madame de Villefort, der er syg? Hvad Dem angår, tror jeg ikke, at De behøver mig på anden måde end for at råde Dem til ikke at lade indbildningskraften få for stort spillerum."

Valentine rødmede. Hr. d'Avrigny drev spådomsgaven næsten til det vidunderlige, for han var en af de læger, der altid behandlede legemet som en funktion af sjælen.

"Nej," sagde hun, "det gælder min stakkels bedstemoder. De ved, hvilken ulykke der er tilstødt os, ikke sandt?"

"Jeg ved slet intet," sagde hr. d'Avrigny.

"Ak," sagde Valentine, idet hun kæmpede med en hulken, "min bedstefader er død."

"Hr. de Saint-Meran?" gentog lægen.

"Ja, og min stakkels bedstemoder har derefter fået den tro, at hendes mand kalder på hende og kræver, at hun skal forene sig med ham. Hr. d'Avrigny! Jeg beder Dem indstændigt om at hjælpe min stakkels bedstemoder."

"Hvor er hun?"

"I sit værelse, hvor hun konfererer med en notar."

"Og hvordan går det hr. Noirtier?"

"Som sædvanlig, hans ånd er fuldkommen klar, men den samme ubevægelighed, den samme stumhed."

"Og den samme kærlighed til Dem, ikke sandt, mit kære barn?"

"Ja," sagde Valentine med et suk. "Han holder meget af mig."

"Hvem holder ikke af Dem!"

Valentine smilede bedrøvet.

"Hvad fejler Deres bedstemoder?"

"Hun er i en besynderlig nervøs ophidselse. Hendes søvn er urolig. Hun påstod, at hendes sjæl i morges, mens hun sov, forlod hendes legeme, som hun så sove, det er en slags vanvid. Hun påstår, at hun så et spøgelse træde ind i hendes kammer, og at hun hørte den støj, dette spøgelse gjorde ved at berøre hendes glas."

"Det er besynderligt," sagde lægen, "jeg vidste ikke, at madame de Saint-Meran var tilbøjelig til at få sådanne fantasier."

"Det er også første gang, jeg har set hende således, og i morges gjorde hun mig meget bange. Jeg troede, hun var gået fra forstanden, og min fader, De kender min fader som en meget behersket mand, min fader syntes at være i heftigt oprør."

"Se, se!" sagde hr. d'Avrigny. "Det, De der siger mig, forekommer mig besynderligt."

Notaren gik ned, og man kom for at underrette Valentine om, at hendes bedstemoder var alene.

"Gå op til hende," sagde hun til lægen.

"Og De?"

"Jeg – jeg tør ikke – hun havde forbudt mig at lade Dem hente, og da jeg, som De siger, er meget bevæget, feberagtig og ilde tilpas, vil jeg gå ned i haven for at komme til mig selv igen."

Lægen trykkede Valentines hånd, og mens han gik op til madame de Saint-Meran, løb den unge pige ned ad trappen til haven. Vi behøver ikke at sige, i hvilken del af haven Valentine helst spadserede. Denne gang gjorde Valentine, som hun plejede, et par gange en tur blandt sine blomster, men uden at plukke nogen. Hendes sorg, der endnu ikke havde fået tid til at

sætte sig, forsmåede denne simple pryd. Derpå vendte hun sig til sin alle. Mens hun gik, forekom det hende, at hun hørte en stemme, der nævnede hendes navn. Hun blev stående ganske forbavset. Kort efter nåede denne stemme mere og mere tydeligt hendes øren, og hun hørte, at det var Maximiliens.

14. Løftet

Det var virkelig Morrel, der siden den foregående aften havde været som ude af sig selv på grund af det instinkt, der er særegent for elskende og mødre. Han følte, at der på grund af madame de Saint-Merans ankomst og markiens død ville foregå noget hos Villefort, der ville berøre hans kærlighed til Valentine.

Som man vil få at se, var denne forudfølelse sand. Men Valentine var ikke forberedt på Morrels komme. Det var ikke den tid, da han plejede at indfinde sig, og det var blot et tilfælde eller, om man hellere vil, en lykkelig idéassociation, der førte hende ned i haven. Da hun viste sig, kaldte Morrel på hende. Hun ilede til gitteret.

"Er De her på denne tid?" sagde hun.

"Ja!" svarede Morrel. "Jeg kommer for at hente og bringe dårlige efterretninger."

"Det er altså et ulykkens hus!" sagde Valentine. "Tal, Maximilien! Skønt den ulykke, jeg allerede har oplevet, er mere end tilstrækkelig."

"Kære Valentine," sagde Morrel, idet han selv søgte at fatte sig for at tale roligt med hende, "jeg beder Dem, hør mig, for alt, hvad jeg har at sige Dem, er af største vigtighed. Hvornår tænker De på at gifte Dem?"

"Kære," sagde Valentine, "jeg vil ikke skjule noget for Dem. I morges har man talt om mit giftermål, og min bedstemoder, som jeg har gjort regning på som vor støtte, der ikke ville svigte, har ikke alene erklæret sig for dette giftermål, men ønsker det endogså i så høj grad, at det blot er d'Epinays fraværelse, der

forsinker det, og kontrakten vil blive undertegnet dagen efter hans tilbagekomst."

"Ak," sagde den unge officer dæmpet, "det er skrækkeligt at høre den unge pige, man elsker, sige så roligt: "Det øjeblik, da du skal lide, er bestemt! Om nogle timer skal dine kvaler begynde!" Men det er det samme. Det må være således, og jeg skal ikke sætte mig imod det. Velan, da man, som De siger, kun venter hr. d'Epinay for at undertegne kontrakten, så er det i morgen, De bliver hans, for han er i dag kommet til Paris."

Valentine udstødte et skrig.

"Jeg var hos greven af Monte Cristo for en time siden," vedblev Morrel, "vi talte sammen om den sorg, som har ramt Deres hjem, da en vogn pludselig rullede ind i gården. Hidtil har jeg ikke troet på anelser, Valentine, men nu må jeg vel tro på dem. Da jeg hørte vognen rasle, fo'r en gysen igennem mig. Straks derpå hørte jeg fodtrin på trappen. Lyden af kommandantens trin kunne ikke have forskrækket Don Juan mere, end disse trin forskrækkede mig. Endelig gik døren op, Albert de Morcerf trådte først ind, og jeg begyndte at tvivle. Jeg begyndte at tro, at jeg havde taget fejl, da der nærmede sig en anden ung mand bag ved ham, og greven råbte: "Ah, hr. baron d'Epinay!" Jeg kaldte al min styrke og alt mit mod til hjælp for at vinde fatning. Måske blegnede jeg, måske skælvede jeg, men vist er det, at jeg stod med et smil på læberne. Fem minutter efter gik jeg uden at have hørt et ord af det, der blev sagt i disse fem minutter. Jeg var fuldstændig ude af mig selv."

"Stakkels Maximilien!" sukkede Valentine.

"Her er jeg, Valentine! Hør nu engang, svar mig, som De svarer et menneske, Deres svar vil give livet eller døden. Hvad

agter De at gøre?" Valentine var helt overvældet. "Hør!" sagde Morrel. "Det er ikke første gang, De tænker på den fare, hvor vi befinder os. Den er alvorlig, den er overhængende. Den fordrer en hurtig beslutning. Jeg tror ikke, at det er øjeblikket til at overgive os til gold frygt. Det er godt for dem, som vil lide i mag og græde deres tårer i ro. Der er sådanne folk til, og Gud vil nok godtgøre dem i himlen, hvad de lider på jorden. Men den, som har lyst til at kæmpe, spilder ikke den kostbare tid, men gengælder straks skæbnen det slag, han har modtaget. Er det Deres vilje at kæmpe mod ulykken? Sig det, Valentine! For det var, hvad jeg ønskede at spørge Dem om."

Valentine skælvede. Hun stirrede på Morrel med store, forvildede øjne. Den tanke at modsætte sig sin fader, sin bedstemoder og hele familien var endnu ikke faldet hende ind.

"Hvad er det, De siger, Maximilien?" spurgte hun. "Og hvad forstår De ved at kæmpe? Skulle jeg sætte mig op mod min faders, mod min døende bedstemoders vilje? Det er umuligt."

Morrel fo'r sammen.

"De er for ædelmodig til ikke at forstå mig, og De forstår mig så godt, kære Maximilien, at jeg ser, De tier! Jeg skulle kæmpe. Gud bevare mig derfra, nej, jeg har brug for al min styrke for at kæmpe mod mig selv og for at udgyde mine tårer, som De siger. Bedrøve min fader – forstyrre min bedstemoders sidste øjeblikke – nej, det kunne jeg aldrig!"

"De har fuldkommen ret!" sagde Morrel med kulde.

"Min Gud!" råbte Valentine dybt såret.

"Jeg siger det som en mand, der beundrer Dem, frøken!" sagde Maximilien.

"Frøken!" råbte Valentine. "Frøken! O, egenkærlige menneske! De ser, at jeg er fortvivlet, og lader, som om De ikke forstår mig."

"De tager fejl, jeg forstår Dem tværtimod fuldkommen vel. De vil ikke gøre hr. de Villefort mod. De vil ikke være ulydig mod markisen, og i morgen vil De underskrive den kontrakt, der skal binde Dem til Deres fremtidige mand."

"Men kan jeg da gøre andet?"

"De må ikke spørge mig om min mening, frøken, for jeg er en slet dommer i denne sag, og min egenkærlighed vil forblinde mig," svarede Morrel, hvis hæse stemme og knyttede hænder røbede hans voksende vrede.

"Hvad ville De da foreslå mig, Morrel, hvis De fandt mig tilbøjelig til at modtage Deres forslag? Lad os høre! Svar! Det er ikke nok at sige: De handler ilde! De må give mig et råd."

"Er det for alvor, De siger dette, Valentine? Og skal jeg give dette råd? Tal!"

"Kære Maximilien, hvis det er godt, vil jeg følge det, De ved nok, hvor meget jeg elsker Dem."

"Valentine!" sagde Morrel. "Giv mig Deres hånd til pant på, at De tilgiver min hidsighed, jeg er ganske forstyrret, ser De, og i den sidste time er de mest urimelige planer tumlet gennem min hjerne. Å, hvis De ikke vil forkaste mit råd!"

"Lad mig høre dette råd!"

"Her er det, Valentine!" Den unge pige hævede sine øjne mod himlen og sukkede dybt.

"Jeg er fri," sagde Maximilien, "jeg er rig nok for os begge. Jeg sværger Dem til, at De skal være min kone, før mine læber vil driste sig til at røre Deres pande."

"De får mig til at skælve!" sagde den unge pige.

"Følg mig," vedblev Morrel, "jeg fører Dem til min søster, som er værdig til også at være Deres søster. Vi drager til Algier, til England eller til Amerika, hvis De ikke hellere vil nøjes med at bo i provinsen, hvor vi kan se tiden an og vende tilbage til Paris, når vore venner har overvundet Deres families modstand."

Valentine rystede på hovedet. "Jeg ventede det, Maximilien!" sagde hun. "Det er et ufornuftigt råd, og jeg ville være endnu mere ufornuftig end De, hvis jeg ikke straks standsede Dem med et eneste ord: Umuligt!"

"De vil altså lade Dem slavebinde af skæbnen i stedet for at kæmpe tappert mod den?" sagde Morrel harmfuldt.

"Ja, om jeg så skal dø!"

"Velan, Valentine!" vedblev Maximilien. "Jeg siger Dem endnu engang, De har ret. Det er virkelig mig, der er ufornuftig, og De viser mig, at lidenskaben forblinder den køligste forstand. De ræsonnerer heldigvis uden lidenskab. Godt, det er da en afgjort sag. I morgen vil De blive forlovet med Franz d'Epinay og tilhøre ham for evigt af egen fri vilje."

"De bringer mig til fortvivlelse!" sagde Valentine. "De drejer dolken om i såret! Sig mig, hvad ville De gøre, hvis Deres søster fulgte et sådant råd som det, De giver mig?"

"Frøken," svarede Morrel med et bittert smil, "jeg er egenkærlig, jeg tænker ikke på, hvad andre ville gøre i mit sted. Jeg tænker på, at jeg har kendt Dem i et år. At jeg lige fra det øjeblik, da jeg lærte Dem at kende, har holdt Deres kærlighed for min største lykke. At den dag kom, da De sagde mig, at De elskede mig, at jeg efter den dag har betragtet besiddelsen som målet for mine ønsker, for De var mit liv. Nu tænker jeg intet

mere. Jeg siger blot til mig selv, at mine udsigter har forandret sig, at jeg har troet, jeg skulle vinde himlen, og at jeg har mistet den. Det hænder hver dag, at en spiller taber, ikke alene det han har, men også det, han ikke har."

Morrel sagde disse ord med en fuldkommen ro. Valentine betragtede ham i et nu med sine store, gennemtrængende øjne, idet hun søgte at skjule den heftige bevægelse, hvori hun befandt sig. "Men hvad har De da i sinde at gøre?" spurgte hun.

"Jeg vil tillade mig at sige Dem farvel, frøken, idet jeg kræver Gud, der hører mine ord, og som læser i mit hjertes inderste, til vidne på, at jeg ønsker Dem et så lykkeligt liv, at det ikke engang bliver forstyrret af mindet om mig."

"O!" sukkede Valentine.

"Farvel, Valentine, farvel!" sagde Morrel, idet han bukkede.

"Hvor går De hen?" råbte den unge pige, der af sin egen indre bevægelse forstod, at hendes elskedes ro ikke kunne være virkelig. "Hvor går De hen?" råbte hun, idet hun rakte hånden gennem gitteret og greb Maximilien i frakken.

"Jeg går for ikke mere at bringe forstyrrelse i Deres familie og give et eksempel, som alle brave folk, der befinder sig i samme stilling som jeg, passende kan følge."

"Før De forlader mig, må De sige, hvad De vil gøre, Maximilien!"

Det unge menneske smilede sørgmodigt.

"Tal, tal!" sagde Valentine. "For Guds skyld, tal!"

"Har De da forandret Deres beslutning, Valentine?"

"Jeg kan ikke forandre den, ulykkelige! Det ved De!" råbte den unge pige.

"Så farvel, Valentine."

Valentine rev i gitteret med en kraft, man ikke skulle have troet hende i besiddelse af, og da Morrel vendte sig bort, stak hun begge arme gennem det og vred sine hænder.

"Hvad vil De gøre? Jeg vil vide det!" råbte hun. "Hvor går De hen?"

"Vær kun rolig," sagde Maximilien, idet han stod stille tre skridt fra porten. "Det er ikke min hensigt at gøre et andet menneske ansvarlig for den strenghed, skæbnen viser mig. En anden ville true Dem med at gå hen og udfordre hr. Franz og slås med ham. Alt dette ville være ufornuftigt. Hvad har hr. Franz at gøre med alt dette? Han har set mig for første gang i morges, han har allerede glemt, at han har set mig, han vidste ikke engang, at jeg var til, da en overenskomst mellem to familier havde afgjort, at I skulle tilhøre hinanden. Jeg har altså intet at gøre med hr. Franz, og jeg sværger Dem til, at jeg ikke vil hævne mig på ham."

"Men på hvem da? På mig?"

"På Dem, Valentine! Gud bevare mig! Kvinden er hellig! Den kvinde, man elsker, er hellig!"

"På Dem selv da, ulykkelige! På Dem selv!"

"Det er mig, der er den strafskyldige, ikke sandt?" sagde Morrel.

"Maximilien!" sagde Valentine. "Kom, kæreste Maximilien! Jeg beder Dem!"

Maximilien nærmede sig med sit venlige smil. Hvis han ikke havde været så bleg, skulle man have troet, at han var ganske uberørt.

"Hør mig, kære, tilbedte Valentine!" sagde han med sin melodiske og alvorlige stemme. "Folk som De, der aldrig har

næret en tanke, hvorfor de behøvede at rødme for verden, for Deres slægtninge og for Gud – folk som De kan læse i andres hjerter som i en åben bog. Jeg har aldrig skrevet en roman, jeg er ingen melankolsk helt, men uden ord, uden forsikringer, uden eder har jeg gjort dette at eje Dem til betingelsen for mit liv. Jeg går glip af Dem, og De har grund til at handle, som De gør, det har jeg sagt Dem, det gentager jeg for Dem – men jeg mister Dem, og mit liv er tabt. Fra det øjeblik, da De går fra mig, Valentine, er jeg ene i verden. Min søster er lykkelig med sin mand. Hendes mand er kun min svoger, det vil sige et menneske, som selskabelige vedtægter satte i forbindelse med mig. Ingen i verden ønsker altså min tilværelse, jeg er blevet ganske unødvendig. Hør nu, hvad jeg vil gøre! Jeg venter indtil det sidste sekund, til De er blevet gift, for jeg vil ikke tabe skyggen af en af de muligheder, skæbnen undertiden sender os så uventet – for inden den tid kan hr. d'Epinay dø, i det øjeblik, da De nærmer Dem til ham, kan lynet ramme alteret. Alt forekommer den, der er dømt til døden, troværdigt, og for ham træder underværkerne ind i det muliges sfære, så snart talen er om hans livs frelse. Jeg vil altså vente, siger jeg, lige til det sidste øjeblik, og når min ulykke er vis – når der intet middel, intet håb er mere, vil jeg skrive et brev i fortrolighed til min svoger og et andet brev til politipræfekten for at give dem efterretning om mit forsæt, og i en afkrog af en skov, på randen af en grøft eller på bredden af en flod vil jeg skyde mig en kugle gennem hovedet, og det så vist som jeg er søn af den ærligste mand, der nogen sinde har levet i Frankrig."

En krampagtig skælven rystede Valentines lemmer, hun slap gitteret, som hun havde holdt fast ved med begge hænder,

hendes arme sank ned, og store tårer trillede ned ad hendes kinder. Den unge mand blev stående foran hende.

"O, hav medlidenhed! Hav medlidenhed med mig! De vil vedblive at leve, ikke sandt?"

"Nej, ved min ære!" sagde Maximilien. "Men det vil jo være Dem det samme. De har jo gjort Deres pligt, og Deres gode samvittighed er Deres trøst."

Valentine sank på knæ, hun trykkede hænderne mod sit hjerte, der var nær ved at briste.

"Maximilien!" sagde hun. "Maximilien, min ven, min broder på jorden, min virkelige ægtefælle i himlen, jeg beder dig, gør som jeg, lev og lid, engang bliver vi måske forenede!"

"Farvel, Valentine!" gentog Morrel.

"Min Gud!" sagde Valentine, idet hun løftede sine hænder mod himlen. "Du har set det, jeg har gjort alt, hvad jeg har kunnet, for at være en lydig datter. Jeg har bedt, jeg har anråbt. Han har ikke hørt mine bønner eller min gråd. Velan!" vedblev hun, idet hun tørrede sine tårer og igen fandt sin sædvanlige fasthed. "Velan, jeg vil ikke dø af samvittighedsnag, jeg vil hellere dø af skam. De skal leve, Maximilien, og jeg vil ikke tilhøre nogen anden end Dem. På hvilket klokkeslæt? Skal det være straks? Tal! Befal over mig! Jeg vil adlyde!"

Morrel, der igen havde taget nogle skridt for at gå, var kommet tilbage og rakte nu Valentine begge sine hænder gennem gitteret.

"Valentine!" sagde han. "Kære Valentine! Det er ikke således, De bør tale til mig, så må De hellere lade mig dø. Hvorfor skal jeg have tvang at takke Dem for, hvis De elsker mig, som jeg

elsker Dem? Tvinger De mig af menneskekærlighed til at leve? I så fald vil jeg hellere dø."

"Å, nej," hviskede Valentine, "hvem er det, der elsker mig i verden? Han! Hvem har trøstet mig i alle sorger? Han! På hvem hviler alle mine forhåbninger? Til hvem sætter mit blødende hjerte lid? Til ham, til ham, altid til ham! Velan! Du har ret, Maximilien! Jeg vil følge dig! Jeg vil forlade min faders hus – alt! Jeg utaknemmelige, alt, endog min gode bedstefader, som jeg glemte før!"

"Nej!" sagde Maximilien. "Ham skal du ikke forlade. Du siger, at hr. de Noirtier øjensynligt har bifaldet din kærlighed til mig. Førend du flygter, skal du sige ham alt! Du skal skabe dig en talsmand for Gud af hans samtykke. Så snart vi er rede, skal han komme til os. I stedet for et barn skal han have to. Du har sagt mig, hvordan han taler til dig, og hvordan du svarer ham. Jeg vil hurtigt lære dette rørende tegnsprog. Gå, Valentine! Jeg sværger dig til, i stedet for den fortvivlelse, som venter os, er det lykken, jeg nu lover dig."

Valentine havde nærmet sig eller rettere sagt havde nærmet sine læber til gitteret, og hendes ord nåede Morrel, idet han på den anden side trykkede sine læber mod det kolde jern.

"På gensyn!" sagde Valentine, idet hun rev sig løs. "På gensyn!"

"Jeg får et brev fra dig?"

"Ja!"

"Tak, min egen kæreste. På gensyn!"

Morrel gik hjem og ventede hele aftenen og hele den følgende dag uden at modtage nogen efterretning. Det var først anden dagen efter, hen mod klokken ti om formiddagen, og just som

han ville gå hen til hr. Deschamps, at posten bragte ham en lille billet, som han straks vidste var fra Valentine, skønt han aldrig havde set hendes håndskrift. Den lød således:

> Tårer, forestillinger, bønner har ikke udrettet noget. I går har jeg i hele to timer været i kirken Saint Philippe-du-Roule og bedt til Gud af mit inderste hjerte; Gud har ikke hørt mine bønner, og kontrakten skal underskrives i aften klokken ni. Jeg har kun et løfte, ligesom jeg kun har et hjerte, og dette løfte, Morrel, har jeg givet dig.
>
> Altså i aften klokken kvarter i ni ved gitterporten.
>
> *Din Valentine de Villefort.*
>
> *P.S.* Min bedstemoder bliver værre og værre, i går var hun vild, i dag er hun næsten afsindig. Du vil elske mig bestandigt, ikke sandt, for at få mig til at glemme, at jeg har forladt hende i denne tilstand? Jeg tror, at man skjuler for bedstefader Noirtier, at kontrakten skal underskrives i aften".

Morrel indskrænkede sig ikke til de efterretninger, som Valentine gav ham. Han gik til notaren, der bekræftede Valentines beretning, at kontrakten skulle underskrives klokken ni.

Den unge mand gennemlæste Valentines brev tyve gange. Det var første gang, hun skrev til ham – og hvilken frygtelig tekst. Hver gang han læste brevet, fornyede han i sit hjerte sin ed om at gøre Valentine lykkelig. Hvilket mod viser ikke en ung pige, der fatter en så dristig beslutning! Hvilken hengivenhed

fortjener hun ikke af den, hun ofrer alt! Hvor må hun ikke være en værdig genstand for sin elskers tilbedelse. Hun er både hustru og dronning, og man har ikke nok i én sjæl for at takke hende og elske hende, som hun fortjener det.

Morrel havde indrettet alt til flugt. To stiger var skjult under lucernen i vænget. En vogn, som Maximilien selv skulle køre, ventede, ingen tjenere, intet lys. Når han drejede om i den første sidegade, ville han tænde lygterne, for han måtte sørge for, at de ikke faldt i politiets hænder.

Fra tid til anden gennemfo'r en gysen hans legeme. Han tænkte på det øjeblik, da han skulle hjælpe Valentine ned ad muren, og da hun, som han aldrig før havde rørt ved, ville hvile skælvende i hans arme.

Men da eftermiddagen kom, da Morrel så, at tiden nærmede sig, følte han trang til at være alene. Hans blod kogte. Nogle ganske uskyldige spørgsmål, en vens stemme alene ville have opirret ham. Han lukkede sig inde, forsøgte at læse, men hans blik gled hen over siderne uden at fatte noget, og til sidst kastede han bogen fra sig for endnu engang at overveje sin plan.

Aldrig har nogen, som for alvor elskede, ladet urene gå roligt. Morrel plagede sit så meget, at det til sidst viste halv ni i stedet for seks. Han sagde da til sig selv, at det var på tide at tage af sted, og følgelig nåede Morrel, der forlod Rue Meslay klokken halv ni efter hans ur, vænget, da klokken slog otte på Saint Philippe-du-Roule. Hesten og vognen blev skjult bag en lille mur, bag hvilken Maximilien plejede at gemme sig.

Lidt efter lidt blev det mørkt, og bladene på havens træer viste sig som tykke masser.

Da gik Morrel ud af sit skjul og gav sig med bankende hjerte til at lytte ved gitterporten. Der var endnu ingen.

Klokken slog halv ni.

Der gik en halv time med at vente. Morrel vandrede frem og tilbage, men kom efter bestandig kortere mellemrum tilbage til gitteret for at kigge gennem åbningen. Haven blev mere og mere mørk, men i mørket søgte han forgæves den hvide kjole, i stilheden lyttede han forgæves efter lette fodtrin.

Huset, som man kunne skimte bag træerne, var stadig mørkt. Man så intet tegn på, at en så vigtig begivenhed som den at underskrive en ægteskabskontrakt skulle finde sted.

Morrel så på sit ur, det var et kvarter i ti, men næsten i det samme øjeblik rettede klangen af det andet ur, han allerede nogle gange havde hørt, fejlen, idet det slog halv ti.

Det var allerede en halv time over den tid, Valentine havde bestemt. Hun havde sagt klokken ni, ja vel endogså før.

Det var frygtelige stunder for et ungt menneskes hjerte, på hvilket hvert sekund faldt som hammerslag.

Den svageste raslen af bladene, den mindste susen af vinden vakte hans opmærksomhed og kaldte sveden frem på hans pande. Straks satte han stigen i stand, og for ikke at spilde tiden satte han foden på det første trin.

Under sådan skiften mellem frygt og håb slog klokken ti i klokketårnet.

"O!" mumlede Maximilien forfærdet. "Det er umuligt, det kan vare så længe at underskrive en kontrakt, med mindre uforudsete hindringer ... Jeg har overvejet alle omstændigheder, beregnet den tid, alle formaliteterne kunne tage – der må være foregået noget!"

Og nu gik han snart i vild ophidselse frem og tilbage ved gitterporten, snart vendte han tilbage og trykkede sin pande mod det kolde jern. Skulle Valentine være besvimet efter at have underskrevet kontrakten, eller havde man forhindret hende i at flygte? Det var de to eneste gisninger, den unge mand kunne fatte – begge var fortvivlede.

Til sidst standsede han ved den tanke, at kræfterne kunne have svigtet Valentine midt under hendes flugt, og at hun var besvimet i en af alleerne.

"O, hvis det er tilfældet," råbte han, idet han ilede op ad stigen, "vil jeg miste hende, og det vil være min egen skyld."

Djævelen, der havde tilhvisket ham denne tanke, forlod ham ikke, men skreg ham den bestandig i øret med den vedholdenhed, der gør, at visse tvivl efter nogle øjeblikkes forløb og ved hjælp af et uligevægtigt ræsonnement forvandler sig til overbevisning. Hans øjne, der stræbte at trænge gennem det tiltagende mørke, troede at se en genstand ligge i den mørke alle. Morrel vovede endogså at kalde på hende, og det forekom ham, at vinden førte en ordløs klage til ham.

Endelig, efter at klokken havde slået halv elleve i tårnuret, var det umuligt for ham at holde længere ud, alt var ham utåleligt, hans tindinger bankede voldsomt, der svævede skyer for hans øjne, han sprang ned på den anden side af muren.

Han var i Villeforts have, han var trængt derind med magt, han tænkte på de følger, en sådan handling kunne have, men han var ikke kommet så vidt for igen at vige tilbage.

Han sneg sig i nogen tid langs muren, sprang gennem alleen, fulgte nogle buskadser.

Han var ved den anden side af dem, og fra det sted, hvor han nu stod, kunne han overse hovedbygningen.

I stedet for de lys, han ventede at se i alle vinduerne, som det er naturligt ved store højtideligheder, så han ikke andet end en grå masse, der foruden var sløret af skyggen fra en umådelig sky, som dækkede månen.

Et lys bevægede sig fra tid til anden og gled forbi tre vinduer i første etage. Disse tre vinduer var i madame de Saint-Merans værelser. – Et andet lys skinnede ubevægeligt bag de røde gardiner. Disse røde gardiner hørte til det værelse, hvor madame de Villefort plejede at sove.

Morrel gættede alt dette. Han havde, for på hver time på dagen at kunne følge Valentine med sine tanker, så ofte dannet sig en forestilling om dette hus, at han kendte det uden at have set det. Det unge menneske var endnu mere forskrækket over dette mørke og denne tavshed, end han havde været forfærdet over, at Valentine ikke kom.

Fortvivlet, vanvittig af smerte, med den beslutning at trodse alt for at se Valentine og erfare, hvilken ulykke der var tilstødt hende, gjorde Morrel sig rede til så snart som muligt at ile hen over den åbne plads, da en stemme, der endnu var temmelig langt borte, af vinden førtes hen til ham.

Han trådte et skridt tilbage og blev stående stum og ubevægelig i skyggen.

Hans beslutning var fattet, hvis det var Valentine, ville han advare hende med et ord. Hvis der var nogen med hende, ville han i det mindste se hende og forvisse sig om, at der ikke var tilstødt hende nogen ulykke, hvis det var fremmede, ville han

opfange nogle ord af deres samtale og måske få lys i denne ubegribelige hemmeligheds mørke.

Månen gled nu frem af de skyer, der skjulte den, og Morrel fik øje på Villefort, der var ledsaget af en mand i sort, de kom ned ad stentrappen og nærmede sig den mur, ved hvilken han stod. De var ikke gået fire skridt, før Morrel genkendte doktor d'Avrigny i den sorte mand.

Da det unge menneske så dem nærme sig, trådte han tilbage, indtil han nåede stammen af et morbærtræ. Der var han nødt til at blive stående. Snart hørte sandet op at knirke under de kommendes skridt.

"Ak, kære doktor," sagde den kongelige prokurør, "ser De, hvor himlen hjemsøger vort hus! Hvilken skrækkelig død! Hvilket tordenslag! Forsøg ikke at trøste mig! Der er ingen trøst i en sådan ulykke! Såret er alt for dybt – død! død!"

En kold sved sprang ud på det unge menneskes pande, hans tænder klaprede. Hvem var død i dette hus, når Villefort kunne tro sig ramt af himlens forbandelse?

"Kære de Villefort," svarede lægen i en tone, der fordoblede det unge menneskes skræk. "Jeg har ikke ført Dem herud for at trøste Dem, tværtimod."

"Hvad mener De?" spurgte den kongelige prokurør ganske forskrækket.

"Jeg mener, at der bag ved den ulykke, der er indtruffet, måske er en anden, endnu større."

"O, min Gud!" mumlede Villefort, idet han foldede sine hænder. "Hvad har De endnu at sige mig?"

"Er vi alene her, min ven?"

"Ja, ganske alene. Men hvad har al denne forsigtighed at betyde?"

"Den betyder, at jeg har en frygtelig meddelelse at gøre Dem," sagde lægen. "Lad os sætte os!"

Villefort faldt mere, end han satte sig, på en bænk. Doktoren blev stående foran ham og lagde den ene hånd på hans skulder. Morrel trykkede, kold af skræk, hånden mod sin pande, den anden mod sit hjerte, der bankede så stærkt, at han var angst for, at man skulle høre det.

"Død! Død!" gentog han ved sig selv. Og det forekom ham, som om han selv skulle dø.

"Tal, doktor! Jeg hører!" sagde Villefort derpå. "Stød til, jeg er beredt på stødet."

"Madame de Saint-Meran var vel gammel, men hun havde et fortræffeligt helbred."

Morrel åndede op igen.

"Sorgen har dræbt hende, doktor!" sagde Villefort. "Sorgen har dræbt hende, doktor. Fyrre års lykkeligt samliv med markien -"

"Det er ikke sorgen, min kære Villefort!" sagde doktoren. "Sorgen kan dræbe, skønt sådanne tilfælde er sjældne, men den dræber ikke på en dag, den dræber ikke på en time, den dræber ikke på ti minutter."

Villefort svarede ikke. Han hævede blot sit hoved og betragtede lægen med forvirrede blikke.

"De har været hos hende under hendes dødskamp?" spurgte hr. d'Avrigny.

"Ja!" svarede den kongelige prokurør. "De hviskede til mig, at jeg ikke måtte gå."

"Har De lagt mærke til de symptomer, for hvilke madame de Saint-Meran måtte bukke under?"

"Ja, madame de Saint-Meran havde tre anfald med et mellemrum af nogle minutter, hver gang mere pludselige og alvorlige. Da de kom, havde madame de Saint-Meran allerede i nogle minutter ligget og stønnet. Hun havde nu et anfald, som jeg antog for et nervetilfælde, og jeg begyndte ikke at blive alvorlig bange, førend jeg så hende rejse sig i sengen med krampe i hals og lemmer. Da så jeg af Deres ansigt, at tilfældet var mere alvorligt, end jeg troede. Da anfaldet var forbi, søgte jeg Deres øjne, men jeg mødte dem ikke. De følte hendes puls, De talte slagene, og det andet anfald kom, før De endnu var vendt tilbage til mig. Dette andet anfald var skrækkeligere end det første. De samme krampetrækninger vendte tilbage, hendes mund trak sig sammen og blev blå. Ved det tredje døde hun. Allerede ved det første anfald havde jeg set, det var stivkrampe. De bestyrkede mig i denne mening."

"Ja, i andres påhør," svarede lægen, "men nu er vi alene."

"Min Gud, hvad vil De sige mig?"

"At symptomerne ved stivkrampe og ved forgiftninger med vegetabilske stoffer ganske er de samme."

De Villefort sprang op, derpå sank han, efter at han havde stået et øjeblik ubevægelig og tavs, tilbage på bænken.

"O, min Gud, doktor!" sagde han, "ved De også, hvad De siger?"

Morrel vidste ikke, om han drømte eller var vågen.

"Ja," sagde lægen, "jeg kender fuldt ud vigtigheden af min erklæring og den mands karakter, for hvem jeg afgiver den."

"Er det til embedsmanden eller vennen, De taler?" spurgte Villefort.

"Til vennen, i dette øjeblik kun til vennen. Ligheden mellem stivkrampe og forgiftning med vegetabilske substanser er så fuldkommen, at jeg forsikrer Dem, jeg ikke vil tage i betænkning at undertegne, hvad jeg siger Dem her. Efter min overbevisning er madame de Saint-Meran ikke alene død af gift, men jeg kan endog sige Dem, hvilken gift der har dræbt hende. Alle kendetegn er til stede: Døsighed, afbrudt af nervøse anfald, voldsom eksaltation, lammelse af centralnervesystemet; madame de Saint-Meran er død af en stor dosis brucin eller stryknin, der uden tvivl er givet hende ved en fejltagelse."

Villefort greb lægens hånd. "Det er umuligt!" sagde han. "Jeg drømmer, min Gud, jeg drømmer!"

"Vi må anstille undersøgelser," sagde lægen.

"Hos hvem? Hvorledes? Om hvad?"

"Lad os se! Barrois, den gamle tjener, skulle han ikke have taget fejl og givet madame de Saint-Meran en drik, der var lavet til hans herre?"

"Til min fader?"

"Ja!"

"Men hvorledes kunne en drik, der var lavet til de Noirtier, forgive madame de Saint-Meran?"

"Intet er mere simpelt! De ved, at ved visse sygdomme bliver giftstofferne til lægemidler, paralyse er en sådan sygdom. Efter tre måneders forløb, vil jeg betro Dem, og efter at jeg havde anvendt ethvert middel for at gengive ham bevægelses- og taleevne, besluttede jeg at forsøge et sidste middel. I fire måneder, siger jeg, har jeg behandlet ham med brucin. I den

sidste portion, jeg skrev op for ham, var der seks centigram, en dosis, som hr. de Noirtier efterhånden har vænnet sig til, men som er nok til at dræbe et andet menneske."

"Kære doktor! Der er slet ingen forbindelse mellem de Noirtiers værelser og madame de Saint-Merans, og Barrois har aldrig været hos min svigermoder. Kort sagt, jeg må sige Dem, doktor, hvis det er af skødesløshed, tilfældet er indtruffet, så er det menneskeligt at fejle. *Errare humanum est*."

"Villefort," sagde lægen, "er der nogen af mine kolleger, De har lige så megen tillid til som til mig?"

"Hvorfor det? Sig mig, hvad De har i sinde?"

"Hent ham. Jeg vil sige ham, hvad jeg har set, hvad jeg har bemærket. Vi vil foretage en obduktion."

"Og De vil finde spor af gift?"

"Nej, ikke af gift, det har jeg ikke sagt, men vi vil fastslå ganske uimodsigeligt, om hun er død af forgiftning, og vi vil sige Dem det, kære Villefort! Hvis det er af skødesløshed, tilfældet er indtruffet, så pas på Deres tjenere. Hvis det er af had, så hold øje med Deres fjender."

"O, min Gud, hvad foreslår De mig, d'Avrigny!" svarede Villefort nedslået. "Fra det øjeblik, da en anden udover Dem er indviet i hemmeligheden, vil en retslig undersøgelse være nødvendig, og en undersøgelse hos mig er umulig. Dog," vedblev den kongelige prokurør, idet han fattede sig og betragtede lægen med ængstelse, "hvis De vil, hvis De fordrer det med bestemthed, vil jeg gøre det. Jeg bør måske virkelig lade denne sag gå sin gang, min stilling kræver det. Men, doktor, De ser, hvor det bedrøver mig. At føre skandalen ind i mit hus efter så megen sorg. En mand har ikke været kongelig

prokurør i tyve år uden at have skaffet sig mange fjender. Mine er meget talrige. Når denne sag kommer ud, vil det være en triumf, der vil få dem til at beruse sig af glæde, og mig vil den dække med skændsel. Hvis De var en præst, ville jeg ikke vove at sige dette, men De er en mand. De kender os andre – Doktor! Doktor! De har ikke pålagt mig noget, vel?"

"Kære hr. de Villefort," svarede lægen rystet, "min første pligt er menneskelighed. Jeg ville have frelst madame de Saint-Meran, hvis videnskaben havde været i stand til at gøre det, men hun er død, jeg tilhører de levende. Lad os begrave denne skrækkelige hemmelighed i vore hjerter. Og når De har fundet den skyldige, hvis De finder ham, så vil jeg blot sige Dem: De er øvrighedsperson, gør, hvad De vil!"

"Tak, tak, doktor!" sagde Villefort med ubeskrivelig glæde. "Jeg har aldrig haft en bedre ven end Dem!"

Og som om han havde været bange for, at doktor d'Avrigny skulle tage sit ord tilbage, rejste han sig og trak lægen med sig hen mod huset. De forsvandt.

Morrel stak hovedet ud af busken, og månen belyste dette blege ansigt, som man havde kunnet antage for et spøgelse.

"Gud beskytter mig på en utvivlsom, men skrækkelig måde," sagde han. "Men Valentine! Valentine! Stakkels Valentine! Vil hun kunne udholde så megen smerte?"

I den yderste ende af bygningen så han et af de tre vinduer med de hvide gardiner blive lukket op. Et lys, der var sat på kaminen, kastede nogle stråler af sit svage skær udenfor, og der kom en kvindeskikkelse til syne, der lænede sig til rækværket af balkonen.

Morrel skælvede. Det forekom ham, at han havde hørt en hulken. Skønt det var umuligt, at Valentines øjne kunne kende ham, da han var skjult, troede han dog, at skyggen i vinduet kaldte på ham. Hans forvirrede ånd sagde ham det. Denne dobbelte vildfarelse blev af en uimodståelig virkning, og drevet af en af ungdommens ubegribelige letsindigheder sprang han ud af sit skjul, og uden at tænke på, at man kunne få øje på ham, uden at tænke på, at den unge pige i sin angst kunne udstøde et skrig, sprang han nu hen over den åbne, månelyse plads, nåede den række af orangetræer, der stod foran huset, og nåede stentrappen, som han hurtigt løb op ad, han stødte til døren, der gik op uden modstand.

Valentine havde ikke set ham, hendes øjne, der var vendt mod himlen, fulgte en sølvsky, der gled over den blå himmel. Hendes poetiske og eksalterede ånd sagde hende, at det var hendes bedstemoders sjæl, der steg til himlen.

Imidlertid var Morrel kommet gennem forstuen og havde fundet trappen. Tæpperne, der lå på gulvet, gjorde, at man ikke kunne høre hans trin. I øvrigt var Morrel i en så ophidset tilstand, at hr. de Villefort selv ikke ville have forskrækket ham, hvis han havde vist sig. I så fald havde hans beslutning været fattet. Han ville have nærmet sig til ham, have tilstået ham alt og bedt om hans datters hånd.

Morrel var som vanvittig.

Heldigvis så han ingen.

Det var nu, at det kendskab til det indre af huset, som Valentine havde meddelt ham, kom ham til nytte. Han kom uden at møde nogen til det øverste af trappen, og da han der så sig om for at finde vej, forkyndte en hulken ham, hvilken vej

han skulle følge. Han vendte sig om. En dør, der stod på klem, viste ham en stråle fra et lys, og han hørte, at sukkene kom derfra. Han skød døren op og trådte ind. I en alkove under det hvide lagen, der dog lod skikkelsen træde frem, men dækkede ansigtet, lå den døde, mere frygtelig i Morrels øjne efter den hemmelighed, han tilfældigt var blevet indviet i.

På knæ ved siden af sengen, med hovedet begravet i en lænestols puder, lå Valentine hulkende og udstrakte de foldede hænder over sit hoved, som man ikke så. Hun havde forladt vinduet, der stod åbent, og bad højt i en tone, der ville have rørt det mest ufølsomme hjerte. De ord, der forlod hendes læber, var usammenhængende, uforståelige, for smerten var nær ved at overvælde hende helt.

Månen, der skinnede gennem en åbning mellem gardinerne, gjorde lysenes skær blegere og værelset endnu mere sørgeligt.

Morrel kunne ikke modstå dette syn. Han var just ikke meget følsom, han var ikke let at gøre indtryk på, men Valentine led og græd og vred sine hænder. Det var mere, end han kunne udholde i tavshed. Han drog et suk, hviskede et navn, og et tårevædet Magdalenahoved hævede sig og vendte sig mod ham.

Valentine så ham og røbede ingen forbavselse. Der er ingen andre følelser i et hjerte, som er fuldt af fortvivlelse.

Morrel rakte sin veninde hånden. For at undskylde, at hun ikke var kommet, pegede hun blot hulkende på liget, der lå under det hvide lagen.

Ingen af dem vovede at tale i dette værelse. De var begge bange for at bryde den tavshed, døden syntes at pålægge, de blev stående i en krog uden at hviske.

Endelig brød Valentine tavsheden.

"Elskede!" sagde hun. "Hvordan er De kommet hertil? Ak! Jeg ville byde Dem velkommen, hvis det ikke var døden, der havde åbnet Dem disse døre."

"Valentine!" sagde Morrel med sitrende stemme. "Jeg var derude fra klokken halv ni, jeg så Dem ikke komme og blev urolig, sprang over muren og trængte ind i haven. Da jeg hørte stemmer, der talte sammen om en ulykkelig begivenhed -"

"Hvilke stemmer? Hvilke stemmer?" spurgte Valentine. Morrel gyste, for hele lægens og de Villeforts samtale vendte tilbage i hans hukommelse, og gennem ligklædet bildte han sig ind at se madame de Saint-Merans fortrukne ansigt og blå læber. "Tjenernes samtale har fortalt mig alt," sagde han.

"Men at komme her, det er at styrte mig i ulykke, min ven!" sagde Valentine uden angst og uden vrede.

"Tilgiv mig," svarede Morrel i samme tone. "Jeg vil gå."

"Nej!" sagde Valentine. "Bliv!"

"Men hvis nogen kom?"

Den unge pige rystede på hovedet. "Der vil ikke komme nogen," sagde hun, "vær kun rolig. Der er vor beskytter!" Og hun pegede på liget under lagenet.

"Men hvad er der hændt hr. d'Epinay?" spurgte Morrel.

"Hr. Franz kom for at underskrive kontrakten i det øjeblik, da min gode bedstemoder udstødte det sidste suk."

"Ak!" sagde Morrel med en følelse af egennyttig glæde, for han tænkte på, at dette dødsfald ville opsætte Valentines giftermål i lang tid.

"Men det, som fordobler min smerte," vedblev den unge pige, som om denne følelse i øjeblikket skulle modtage sin straf, "er, at den kære bedstemoder befalede, da hun var nær ved at

opgive ånden, at brylluppet skulle holdes så snart som muligt. Min Gud, hun troede at fremme min lykke, og hun gjorde dog ondt mod mig."

"Tys!" sagde Morrel. De to unge mennesker tav. Man hørte en dør gå op, derefter fodtrin i gangen og på trappen.

"Det er min fader, der går ud af sit værelse."

"Og som følger lægen ned," føjede Morrel til.

"Hvoraf ved De, at det er lægen?" spurgte Valentine forbavset.

"Jeg formoder det!" svarede Morrel. Valentine betragtede den unge mand nøje. Imidlertid hørte man gadedøren blive lukket. Hr. de Villefort drejede endnu engang nøglen i havedøren om og gik igen op ad trappen. Da han havde nået forgemakket, blev han et øjeblik stående, som om han betænkte sig på, om han skulle gå ind i madame de Saint-Merans værelser eller ej. Morrel sprang hen bag en dør. Valentine rørte sig ikke af stedet, man skulle tro, at en så overordentlig sorg hævede hende over sædvanlig frygt. Hr. de Villefort gik ind i sit eget værelse.

"Nu," sagde Valentine, "kan De hverken komme ud gennem havedøren eller gadedøren." Morrel betragtede den unge pige forbavset. "Der er kun en sikker udgang, og det er gennem min bedstefaders værelse." Hun rejste sig. "Kom!" sagde hun.

"Hvorhen?" spurgte Maximilien.

"Til min bedstefader."

"Jeg, til hr. Noirtier?"

"Ja!"

"Men betænker De, Valentine?"

"Ja, vist har jeg betænkt det for længe siden. Jeg har kun den eneste ven i verden, og vi behøver ham begge to. – Kom!"

"Tag Dem i agt, Valentine," sagde Morrel, idet han kviede sig ved at gøre, hvad den unge pige befalede. "Tag Dem i agt! Bindet er faldet fra mine øjne. Ved at komme her begik jeg en sindssyg handling. Har De selv Deres forstand, kære veninde?"

"Ja," sagde Valentine, "og jeg har kun én eneste betænkelighed i verden, og det er at lade min stakkels bedstemoder alene, da det er blevet mig pålagt at våge over hendes lig."

"Valentine!" sagde Morrel. "Døden er i sig selv hellig."

"Ja," svarede den unge pige. "Det vil i øvrigt hurtigt være gjort."

Valentine gik gennem gangen og ned ad den lille trappe, der førte til hr. de Noirtier. Morrel fulgte efter hende på tåspidserne. Da de var kommet ind i forværelset, fandt de den gamle tjener.

"Barrois!" sagde Valentine. "Luk døren og lad ingen komme ind!" Hun gik først. Noirtier, der endnu sad i sin lænestol, lydhør for den mindste støj og underrettet af sin gamle tjener om alt det, der var foregået, fæstede sine nysgerrige blikke på døren, han så Valentine, og hans øjne strålede. I den unge piges gang og væsen var der noget alvorligt og hjerteligt, der satte oldingen i forundring. Derfor udtrykte hans blik også hans nysgerrighed.

"Kære fader," sagde hun. "Hør mig! Du ved, at den gode moder Saint-Meran er død for en time siden, og at jeg ikke har noget menneske i verden, der elsker mig, uden dig?" Et udtryk af uendelig kærlighed viste sig i oldingens øjne. "Det er altså dig alene, ikke sandt, som jeg må betro mine sorger og mine forhåbninger?"

Den lamme gjorde tegnet ja.

Valentine tog Maximilien ved hånden. "Derfor," vedblev den unge pige, "giv vel agt på, hvad jeg siger!" Oldingen fæstede sit spejdende blik forbavset på Morrel. "Det er hr. Maximilien Morrel," sagde hun, "en søn af den brave forretningsmand i Marseille, som du ofte har hørt tale om."

"Ja," sagde oldingen.

"Det er et hæderligt navn, som Maximilien er i færd med at gøre ærefuldt, for i sit tredivte år er han allerede kaptajn i spanierne og officer af æreslegionen." Den gamle gjorde et tegn til, at han forstod det. "Velan, gode fader," sagde Valentine, idet hun knælede ned for den gamle mand og pegede på Maximilien, "jeg elsker ham og vil ikke tilhøre nogen anden end ham. Hvis man tvinger mig til at ægte en anden, dræber jeg mig selv." Den lammes øjne udtrykte en mængde modstridende tanker.

"Du vil holde af Maximilien Morrel, ikke sandt, gode fader?" spurgte den unge pige.

"Ja!" svarede oldingen.

"Og du vil beskytte os, som også er dine børn, mod min faders vilje?" Noirtier hæftede sit forstandige blik på Morrel som for at sige: "Det kommer an på." Maximilien forstod ham.

"Frøken," sagde han, "De har en hellig pligt at opfylde i Deres bedstemoders værelse, vil De lade mig have den ære at tale et øjeblik med hr. Noirtier?"

"Ja, ja, det er godt!" sagde oldingens øjne. Derpå betragtede han Valentine uroligt.

"Hvordan han skal bære sig ad med at forstå dig, vil du sige, fader?"

"Ja!"

"Vær kun rolig! Vi har så ofte talt om dig, at han meget godt ved, hvordan jeg taler med dig." Derpå vendte hun sig til Morrel med et indtagende smil, skønt dette smil blev sløret af en dyb sørgmodighed. "Han ved alt, hvad jeg ved," sagde hun. Valentine rejste sig, satte en stol til Morrel, befalede Barrois ikke at lade nogen komme ind, og efter at hun kærligt havde kysset sin bedstefader og med et bedrøvet ansigt sagt Morrel farvel, gik hun. Nu tog Morrel for at vise Noirtier, at han havde Valentines tillid og kendte alle deres hemmeligheder, ordbogen, pen og papir og satte det alt sammen på et bord, hvor der stod en lampe.

"Men tillad mig først," sagde Morrel, "at fortælle Dem, hvem jeg er, hvor meget jeg elsker frøken Valentine, og hvordan mine planer er med hensyn til hende."

"Jeg hører!" svarede Noirtier. Det var et meget betagende syn at se denne olding, der, som det syntes, var en unyttig byrde, og som var blevet to unge elskendes eneste beskytter, eneste støtte, eneste dommer. Hans ansigt, der bar præget af adel og alvor, imponerede Morrel, der begyndte sin fortælling med sitrende stemme. Han fortalte, hvorledes han havde lært at elske hende, og hvorledes Valentine i sin forladthed og ulykke havde modtaget hans kærlighedserklæring. Han fortalte om sin herkomst, sin stilling og sin formue, og mere end en gang, når han spurgte den gamles blikke, svarede denne: "Det er godt, bliv ved!"

"Nu," sagde Morrel, da han havde endt denne første del af sin fortælling, "da jeg har sagt Dem alt om min kærlighed og mine forhåbninger, tør jeg da forklare Dem mine planer?"

"Ja!" svarede oldingen.

"Vi har taget denne beslutning!" Og nu fortalte Morrel, hvorledes en vogn ventede ved plankeværket, hvorledes han havde i sinde at bortføre Valentine, bringe hende til sin søster, ægte hende og i ærbødig venten håbe på hr. de Villeforts tilgivelse.

"Nej!" sagde Noirtier.

"Nej?" spurgte Maximilien. "Det er ikke således, vi bør handle?"

"Nej!"

"Der er et andet middel!" sagde Morrel.

Den gamles blik spurgte: "Hvilket?"

"Jeg vil gå til hr. Franz d'Epinay, jeg er lykkelig ved at kunne sige Dem dette i frøken Valentines fravær, at jeg vil opføre mig således mod ham, at jeg vil tvinge ham til at være en retskaffen mand." Noirtiers blik vedblev at spørge.

"Hvad jeg vil gøre?"

"Ja."

"Det skal jeg sige Dem. Jeg vil, som jeg sagde, gå til ham, jeg vil fortælle ham om min forståelse med frøken de Villefort; hvis det er en fintfølende mand, vil han vise det ved frivilligt at afstå sin forlovede, og han vil fra det øjeblik have vundet mit venskab og min bestandige hengivenhed. Hvis han vægrer sig, enten drevet af egennytte eller af en latterlig stolthed, vil jeg efter at have vist ham, at Valentine elsker mig og ikke kan elske nogen anden end mig, slås med ham, men tilstå ham alle fordele, og så vil jeg enten dræbe ham eller selv blive dræbt. Hvis jeg dræber ham, vil han ikke ægte Valentine, hvis han dræber mig, er det fuldkommen afgjort, at Valentine ikke vil ægte ham." Noirtier betragtede med glæde dette oprigtige ansigt, i hvilket alle de

ædle følelser stod malede, som dets mund udtrykte. Imidlertid, da Morrel holdt op med at tale, lukkede Noirtier øjnene fire gange, hvilket var det samme som at sige nej.

"Nej?" sagde Morrel. "De forkaster også denne anden plan, som De har forkastet den første?"

"Ja, jeg misbilliger den," svarede oldingen.

"Men hvad skal vi da gøre? Madame de Saint-Merans sidste ord var, at hendes datterdatters bryllup ikke måtte opsættes. Skal jeg da lade det komme så vidt?"

Noirtier sad ubevægelig.

"Ja, jeg forstår det," svarede den unge mand, "jeg skal vente?"

"Ja!"

"Men enhver opsættelse vil styrte os i fordærv. Valentine er alene, uden kraft, og man kan tvinge hende som et barn. Jeg kom på en forunderlig måde her ind i huset for at få at vide, hvad der foregik, jeg blev på en forunderlig måde ført ind til Dem, jeg kan ikke håbe, at jeg tiere vil være så heldig. Tro mig, der er kun en af de to planer, jeg har foreslået Dem, der er god ... Tilgiv mig for min ungdoms skyld dette hovmod! Sig mig, hvilken af de to De foretrækker. Tillader De frøken de Villefort at betro sig til min søster?"

"Nej."

"Foretrækker De da, at jeg skal opsøge hr. d'Epinay?"

"Nej."

"Men min Gud! Hvorfra skal vi da hente den hjælp, vi venter – fra himlen?"

Den gamle smilede med øjnene, som han plejede, når man talte til ham om himlen. Han havde altid været en smule fritænker.

"Af tilfældet?" vedblev Morrel.

"Nej."

"Af Dem?"

"Ja!"

"Forstår De også ret, hvad jeg forlanger af Dem? Undskyld min påtrængenhed, men mit liv er afhængigt af Deres svar. Skal vor frelse komme fra Dem?"

"Ja."

"Svarer De derfor?"

"Ja." Og i det blik, der ledsagede denne bekræftelse, var der en sådan fasthed, at der ingen tvivl kunne være om hans vilje, selv om man kunne nære nogen tvivl om hans evne.

"Tusind tak! Men hvis himlen ikke ved et mirakel gengiver Dem Deres tale og bevægelighed, hvorledes kan da De, der er fast lænket til denne stol, stum og ubevægelig, sætte Dem mod dette giftermål?" Et smil opklarede den gamle mands ansigt. "Altså bør jeg vente?" spurgte den unge mand.

"Ja."

"Men kontrakten?" Det samme smil viste sig igen. "Vil De dermed sige, at den ikke vil blive underskrevet?"

"Ja," svarede Noirtier.

"Altså vil kontrakten ikke engang blive undertegnet?" råbte Morrel. "Tilgiv! Det er tilladt at tvivle om så stor en lykke! Kontrakten vil ikke blive undertegnet?"

"Nej!" sagde Noirtier.

Trods denne forsikring kunne Morrel dog ikke tro det. Dette løfte af en afmægtig olding var så forunderligt, at det i stedet for at skyldes en stærk vilje kunne komme fra en svækkelse af organismen. Er det ikke naturligt, at den vanvittige, der ikke

kender sit vanvid, påstår, at han vil udføre ting, der overstiger hans kræfter? Den svage taler om byrder, som han løfter, den frygtsomme om jætter, som han trodser, den fattige om skatte, som han råder over, og den ringeste bonde kalder sig i sin forfængelighed Jupiter. Hvad enten nu Noirtier begreb det unge menneskes tvivl, eller han ikke fuldkommen stolede på den føjelighed, han havde vist, så så han ham stift i øjnene.

"Hvad vil De, min herre?" spurgte Morrel. "Skal jeg forny mit løfte om ikke at foretage mig noget?" Noirtiers blik var stadig fast og stift, som om han ville sige, at et løfte ikke var tilstrækkeligt, derpå flyttede hans blik sig fra ansigt til hånd. "Vil De, at jeg skal sværge?" spurgte Morrel.

"Ja!" svarede den gamle med samme højtidelighed. "Det vil jeg." Morrel indså, at den gamle mand lagde megen vægt på denne ed. Han udstrakte sin hånd.

"Ved min ære," sagde han, "sværger jeg Dem, at jeg vil afvente det, De har besluttet, inden jeg foretager mig noget mod hr. d'Epinay."

"Godt," sagde den gamle.

"Nu, min herre," vedblev Morrel, "tillader De, at Deres søn omfavner Dem, som Deres datter nylig gjorde det?" Man kunne ikke tage fejl af udtrykket i hr. de Noirtiers øjne. Den unge mand trykkede sine læber på oldingens pande på samme sted, hvor den unge pige havde sat sine. Derpå bukkede han for den lammede gamle og gik. I forgemakket fandt han den gamle tjener, der havde fået sine forholdsordrer af Valentine. Han ventede på Morrel og førte ham gennem en mørk og krum gang ned til en lille dør, der gik ud til haven.

Da Morrel var kommet så langt, ilede han til gitterporten. I et øjeblik var han oppe på muren og ved hjælp af sin stige nede i lucernevænget, hvor hans vogn endnu ventede på ham. Ved midnatstid nåede han Rue Meslay, kastede sig på sin seng og sov så hårdt, som om han havde været beruset.

15. Villeforts familiegravsted

To dage efter samledes en betydelig mængde mennesker hen imod klokken ti om formiddagen ved hr. de Villeforts port, og man så en lang række sørgevogne komme gennem forstaden Saint-Honoré og Rue de la Pepinière. Blandt disse vogne var der en af et besynderligt udseende. Det var en slags sortmalet rustvogn, der var blandt de forreste af ligfølget.

Da man spurgte sig for om denne vogn, erfarede man, at det ved et forunderligt sammentræf af omstændigheder var den vogn, der bragte markis de Saint-Merans lig, og at de, der var kommet for at ledsage den, skulle følge begge de to døde til graven.

Antallet af dem var stort, markien af Saint-Meran, en af rigets store og en af Ludvig den Attendes og Charles den Tiendes mest trofaste tjenere, havde en stor mængde venner, der tillige med dem, som selskabelige forhold bragte i forbindelse med Villefort, dannede en meget anselig skare. Man underrettede straks øvrigheden, og det blev afgjort, at de to bisættelser skulle finde sted på samme tid. En anden ligvogn, der var smykket som den første, kørte frem for de Villeforts port, og kisten blev taget ud af rustvognen og sat i den. De to døde skulle begraves på Pére Lachaise kirkegården, hvor de Villefort for længe siden havde ladet et familiegravsted indrette. I denne begravelse var den stakkels Renées lig allerede blevet nedsat, og nu skulle hendes fader og moder igen forene sig med hende efter ti års adskillelse. Paris, der bestandig er nysgerrig, bestandig løber efter begravelser, så med ærbødig tavshed det

prægtige følge, som ledsagede to berømte navne af det gamle aristokrati til graven.

Efter omtrent en times kørsel nåede man kirkegårdsporten. Vejret var stille, men mørkt og stemte godt overens med den handling, man var i begreb med at fuldføre. I en af de grupper, der nærmede sig familiebegravelsen, genkendte Chateau-Renaud Morrel, som var kommet ganske alene og var meget bleg og tavs.

"De her?" sagde Chateau-Renaud, idet han stak sin arm ind under den unge kaptajns. "De kender altså hr. de Villefort? Hvoraf kommer det da, at jeg aldrig har set Dem hos ham?"

"Det er ikke hr. de Villefort, jeg kender," svarede Morrel, "det var madame de Saint-Meran."

I dette øjeblik nærmede Albert og Franz sig til dem.

"Dette sted er slet valgt til en præsentation," sagde Albert, "men vi er ikke overtroiske. Hr. Morrel, tillad, at jeg forestiller Dem hr. d'Epinay, en fortræffelig rejsekammerat, med hvem jeg har gennemrejst Italien. Min kære Franz, hr. Maximilien Morrel, en fortræffelig ven, som jeg har erhvervet mig, mens du var borte, og hvis navn du vil høre af min mund, hver gang vi taler om hjerte, vid og elskværdighed."

Morrel stod et øjeblik tvivlrådig. Han spurgte sig selv, om det ikke var hykleri at hilse den mand som ven, han hemmeligt arbejdede mod, men hans ed faldt ham igen ind. Han bestræbte sig for ikke at lade sit ansigt røbe noget og tvang sig til at hilse på Franz.

"Frøken de Villefort er vel meget bedrøvet, ikke sandt?" sagde Debray til Franz.

"Jo," svarede Franz, "usigelig bedrøvet. I morges var hun så udmattet, at jeg næppe kunne kende hende." Disse ord knuste Morrels hjerte. Dette menneske havde altså set Valentine, han havde talt med hende. Det var nu, den unge hidsige officer behøvede al sin styrke for at modstå lysten til at bryde sin ed. Han tog Chateau-Renauds arm og trak ham hurtigt hen mod gravhvælvingen, i hvilken ligbærerne havde sat de to kister.

Familien Villeforts begravelse dannede en firkant af hvide sten, omtrent tyve fod høj, en indre skillevæg delte den i to rum, det ene for familien Saint-Meran, det andet for familien Villefort, og hvert af disse rum havde sin indgangsdør. Man så ikke som i andre gravsteder disse dragkisteskuffer, den ene oven på den anden, hvor en økonomisk fordeling af pladsen indeslutter de døde, med en indskrift, der ligner påskriften på en apotekerkrukke. Alt, hvad man først så gennem bronzedøren, var et mørkt forværelse, der var skilt ved en mur fra den virkelige gravhvælving. Det var i denne mur, de to døre sad, som vi nylig talte om, og som førte til Villeforts og Saint-Merans begravelser.

De to kister blev båret ind i gravhvælvingen til højre, der var bestemt for familien Saint-Meran, de blev sat på dertil indrettede forhøjninger, som allerede længe havde ventet på dem. Villefort, Franz og nogle nærbeslægtede var de eneste, som trådte ind i denne helligdom. Da de religiøse ceremonier var udført ved døren, og der ingen tale var at holde, skiltes ligfølget. Chateau-Renaud, Morrel og Morcerf gik bort til den ene side, Debray og Beauchamp til den anden. Franz blev hos hr. de Villefort. Ved kirkegårdsporten blev Morrel stående under et eller andet påskud. Han så Franz og Villefort køre bort

i sørgevognen, og han anså denne tête-à-tête for et slemt varsel. Han vendte derfor tilbage til Paris, og skønt han var i den samme vogn som Chateau-Renaud og Albert, hørte han dog ikke et ord af det, som disse to unge mennesker sagde. Da Franz forlod hr. de Villefort, havde denne sagt til ham: "Hr. baron, hvornår ser jeg Dem igen?"

"Når De vil, min herre!" havde Franz svaret.

"Så snart som muligt."

"Jeg er til Deres tjeneste, min herre. Ønsker De, at vi skal følges ad tilbage?"

"Hvis det ikke volder Dem nogen ulejlighed."

Den kongelige prokurør lod den unge mand træde ind i sit kabinet og bød ham en stol.

"Hr. d'Epinay," sagde han til ham, "jeg må erindre Dem om det ønske, madame de Saint-Meran i forgårs udtalte på sit dødsleje, nemlig at Valentines giftermål ikke skulle blive opsat. De ved, at den dødes affærer er fuldkommen i orden. At hendes testamente sikrer Valentine hele Saint-Merans formue. Notaren har i går vist mig akterne, de tillader at opsætte ægteskabskontrakten på afgørende måde."

"Min herre!" svarede d'Epinay, "det er måske ikke et passende øjeblik for frøken Valentine, der er så grebet af sin sorg. Jeg frygter virkelig for -"

"Valentine," afbrød de Villefort ham, "ønsker intet hellere end at opfylde sin bedstemoders ønske. Der vil altså ingen hindringer komme fra den side, det svarer jeg Dem for."

"I så fald," svarede Franz, "skal der heller ingen komme fra min. Mit ord er givet, og jeg vil holde det ikke alene med glæde, men jeg vil endog anse det for en lykke."

"Altså," sagde de Villefort, "er der intet mere i vejen. Kontrakten skulle have været undertegnet for tre dage siden. Vi vil altså finde alt klart, man kan underskrive den endnu i dag."

"Men sorgen?" sagde Franz nølende.

"Vær rolig, min herre!" sagde Villefort. "I mit hus bliver det passende ikke overskredet. Frøken de Villefort kan i de tre sørgemåneder begive sig til sit gods Saint-Meran, for nu tilhører det hende. Når ægteskabet er indgået, kan De vende tilbage til Paris, mens Deres kone tilbringer sørgemånederne hos sin stedmoder."

"Som De vil, min herre," sagde Franz.

"Vær altså så god at vente en halv time endnu," sagde hr. de Villefort, "Valentine vil komme. Jeg vil sende bud efter hr. Deschamps, vi vil læse kontrakten og undertegne den på stående fod, og allerede i aften vil madame de Villefort føre Valentine til hendes gods, hvor vi kommer til dem om otte dage."

"Min herre," sagde Franz, "jeg har blot en bøn, jeg ønsker opfyldt."

"Og det er?"

"Jeg ønsker, at Albert de Morcerf og Raoul de Chateau-Renaud må være til stede, når vi underskriver kontrakten. De ved, det er mine vidner."

"En halv time er tilstrækkelig til at underrette dem derom. Vil De selv gå til dem, eller vil De sende bud?"

"Jeg vil hellere selv gå."

"Jeg venter Dem altså om en halv time, og om en halv time skal Valentine være rede."

Franz bukkede for hr. de Villefort og gik.

Næppe var gadedøren lukket efter den unge mand, før Villefort lod Valentine sige, at hun om en halv time skulle komme ind i salonen, da man ventede notaren og hr. d'Epinays vidner. Denne uventede nyhed vakte stor opstandelse i huset. Madame de Villefort ville ikke tro den, og Valentine var sønderknust af den. Hun så sig om til alle sider for at finde en, hun kunne bede om hjælp. Hun ville gå ned til sin bedstefader, men på trappen mødte hun hr. de Villefort, der tog hende under armen og førte hende ned i salonen. I forgemakket mødte Valentine Barrois og henvendte et fortvivlet blik til den gamle tjener. Snart hørte man larmen af to vogne, der kørte ind i gården. Den ene var notarens, den anden bragte Franz og hans venner. Kort efter var de alle forsamlede i salonen. Valentine var så bleg, at man så de blå årer i hendes tindinger. Franz følte en stærk bevægelse. Chateau-Renaud og Albert betragtede hinanden med forbavselse. Den ceremoni, der nylig havde fundet sted, forekom dem ikke mere sørgelig end den, der nu skulle begynde. Madame de Villefort havde sat sig i skyggen bag et silkegardin, og da hun bestandig bøjede sig over sin søn, var det vanskeligt at læse i hendes ansigt, hvad der foregik i hendes hjerte. Hr. de Villefort var som altid kold og ufølsom. Da notaren, som lovens folk plejer at gøre, havde ordnet papirerne på bordet og taget plads i en lænestol, løftede han sine briller i vejret og vendte sig til Franz: "Er det Dem, der hedder Franz de Quesnel, baron d'Epinay?" spurgte han.

"Ja, min herre!" svarede Franz. Notaren bukkede.

"Jeg må sige Dem," sagde han, "på hr. de Villeforts vegne, at Deres giftermål med frøken de Villefort har forandret hr. de Noirtiers dispositioner med hensyn til hans sønnedatter, og at

han berøver hende hele den formue, der burde tilkomme hende. Jeg må tilføje," vedblev notaren, "at da testator ikke har ret til at berøve hende hele formuen, og han dog har gjort det, vil testamentet ikke modstå et angreb, men kan blive erklæret for ugyldigt."

"Ja," sagde Villefort, "men jeg vil erklære overfor hr. d'Epinay, at min faders testamente ikke skal blive angrebet, så længe jeg lever, da min stilling forbyder at give endog kun en skygge af forargelse."

Næppe havde hr. de Villefort sagt disse ord, som Franz besvarede med et buk, før døren gik op, og Barrois viste sig.

"Mine herrer!" sagde han med en bestemthed, der var forunderlig hos en tjener, som talte til sine overmænd under så højtidelige omstændigheder. "Mine herrer, hr. de Noirtier ønsker at tale aldeles omgående med hr. Franz Quesnel, baron d'Epinay." Han gav ligesom notaren brudgommen alle hans titler, for at der ikke skulle finde nogen fejltagelse sted. Villefort fo'r sammen. Madame de Villefort lod sin søn glide ned af sit skød. Valentine rejste sig bleg og stum som en statue. Albert og Chateau-Renaud vekslede igen et øjekast, der røbede endnu større forundring end det første. Notaren så på hr. de Villefort.

"Det er umuligt," sagde den kongelige prokurør, "i øvrigt kan hr. d'Epinay ikke forlade salen nu."

"Det er netop i dette øjeblik," svarede Barrois med samme fasthed, "at hr. de Noirtier, min herre, ønsker at tale med hr. Franz d'Epinay i et vigtigt anliggende."

"Altså kan den gode fader Noirtier nu tale?" spurgte Eduard med sin sædvanlige uforskammethed. Men denne vittighed fik ikke engang madame de Villefort til at le.

"Sig hr. de Noirtier, at hans ønske ikke kan opfyldes."

"Så lader hr. de Noirtier disse herrer sige, at han vil lade sig bære herind i salen." Nu steg forbavselsen til et klimaks. Et smil udbredtes over madame de Villeforts ansigt. Valentine hævede sine øjne mod himlen som for at takke Gud.

"Valentine," sagde de Villefort, "vær så god at gå ned for at erfare, hvad det nu er for et nyt indfald af din bedstefader." Valentine skyndte sig at adlyde hans befaling, men da hun havde taget nogle skridt, holdt de Villefort hende tilbage.

"Vent," sagde han. "Lad mig ledsage dig."

"Nej, undskyld," sagde Franz, "det forekommer mig, at da det er mig, som hr. de Noirtier ønsker at tale med, er det også mig, der bør gå til ham. I øvrigt vil jeg anse det for en lykke at kunne hilse på ham, da jeg endnu ikke har haft lejlighed til at bede ham om denne ære."

"Nej, nej!" sagde Villefort med iøjnefaldende uro, "gør Dem ingen ulejlighed."

"Undskyld mig, min herre," sagde Franz i en tone, der viste, at han havde fattet sin beslutning. "Det er mit ønske ikke at miste denne lejlighed til at vise hr. de Noirtier, hvor meget han har haft uret i at fatte modvilje mod mig, og jeg har besluttet at overvinde den med min ærbødighed og hengivenhed." Og uden længere at lade sig holde tilbage af Villefort rejste han sig og fulgte med Valentine, der allerede var på vej ned ad trappen, så glad som en skibbruden, der lægger hånden på en klippe. Hr. de Villefort fulgte dem begge. Chateau-Renaud og Morcerf vekslede for tredje gang øjekast endnu mere forbavsede end de to første gange.

16. Æresrettens kendelse

Noirtier ventede på dem klædt i sort og siddende i en lænestol. Da de tre personer, han ventede at se, var kommet ind, så han på døren, som hans kammertjener lukkede.

"Hør her," sagde Villefort sagte til Valentine, der ikke kunne skjule sin glæde. "Hvis hr. de Noirtier vil meddele os noget, der kan forhindre dit giftermål, forbyder jeg dig at forstå ham."

Valentine rødmede, men svarede ikke. Villefort nærmede sig Noirtier.

"Her er Franz d'Epinay," sagde han til ham. "De har forlangt at tale med ham, og han kommer efter Deres ønske. Vi har længe ønsket denne sammenkomst, og det skulle glæde mig, om den vil vise Dem, at Deres fordom mod dette ægteskab har været uden grund." Noirtier svarede kun med et blik, der fik blodet til at stivne i Villeforts årer. Han gav Valentine et tegn til, at hun skulle nærme sig. I ganske kort tid havde hun takket være de midler, hun var vant til at betjene sig af, når hun talte med sin bedstefader, fundet ordet nøgle. Derpå rådspurgte hun hans blik, der vendte sig til en skuffe i en lille kommode, som stod mellem de to vinduer. Hun åbnede skuffen og fandt virkelig en nøgle. Da hun havde taget denne nøgle, og oldingen ved et tegn havde tilkendegivet hende, at det var den rette, vendte den lammes blik sig til en gammel sekretær, der havde været glemt i mange år, og som, efter hvad man troede, ikke indeholdt andet end unyttige papirer.

"Skal jeg åbne sekretæren?" spurgte Valentine.

"Ja!"

"Sideskufferne?"

"Nej!"

"Den i midten?"

"Ja!" Valentine åbnede den og tog en pakke ud af den.

"Er det denne, De ønsker, fader?" spurgte hun.

"Nej!" Hun tog efterhånden alle de andre papirer ud, indtil der ikke var mere tilbage i skuffen.

"Nu er skuffen tom," sagde hun. Noirtiers øjne var fæstede på ordbogen.

"Jeg forstår Dem, fader," sagde den unge pige. Og hun nævnede bogstaverne efter hverandre; ved bogstavet H standsede Noirtier hende. Hun lukkede ordbogen op og søgte, til hun nåede ordet hemmelighed.

"Å, det er en hemmelighed?" sagde Valentine.

"Ja!" svarede Noirtier.

"Hvem kender denne hemmelighed?" Noirtier så på den dør, tjeneren var gået ud af.

"Barrois?" spurgte hun.

"Ja!" svarede Noirtier.

"Skal jeg kalde på ham?"

"Ja!" Valentine gik hen til døren og kaldte på Barrois. Sveden strømmede ned ad Villeforts pande, og Franz stod stum af forbavselse. Den gamle tjener trådte ind.

"Barrois," sagde Valentine, "min bedstefader befalede mig at tage denne nøgle i kommoden og åbne denne sekretær samt at trække skufferne ud. Nu er der en hemmelighed ved denne skuffe, som det synes, at De kender. Luk den op."

Barrois så på den gamle.

"Adlyd!" sagde Noirtiers forstandige blik. Barrois adlød. Der åbnede sig en dobbelt bund, og han fremviste en pakke papirer,

hvorom der var bundet et sort bånd.

"Er det dette, De ønsker, herre?" spurgte Barrois.

"Ja!" svarede Noirtier.

"Hvem skal jeg overlevere disse papirer, hr. de Villefort?"

"Nej!"

"Frøken Valentine?"

"Nej!"

"Hr. Franz d'Epinay?"

"Ja!"

Franz gik forbavset et skridt fremad.

"Mig?" spurgte han.

"Ja!" Han modtog papirerne af Barrois' hånd, og idet han kastede et blik på omslaget, læste han: "Dette skal efter min død gemmes hos min ven, general Durand, der, når han dør, skal efterlade sin søn denne pakke og pålægge ham at bevare den, da den indeholder dokumenter af største vigtighed."

"Hvad vil De, at jeg skal gøre med dette dokument?"

"At De skal opbevare det forseglet, som det er!" svarede den kongelige prokurør.

"Nej, nej," svarede Noirtier ivrigt.

"De ønsker måske, at herren skal læse det?" spurgte Valentine.

"Ja!" svarede oldingen.

"Forstår De det, hr. baron? Min bedstefader beder Dem læse dette dokument," sagde Valentine.

"Lad os da hellere tage plads," sagde Villefort utålmodigt, "for det kan måske vare længe."

"Ja, sid ned," sagde oldingens blik. Villefort satte sig, men Valentine blev stående ved siden af sin bedstefader og støttede

sig til hans lænestol. Franz stod foran ham. Han holdt det hemmelighedsfulde papir i sin hånd.

"Læs!" sagde den gamles øjne. Franz åbnede omslaget, og der opstod en dyb stilhed i værelset. Han læste:

> Udtog af en æresrets kendelse ved et møde i den bonapartistiske klub i Rue Saint Jacques den 5te februar 1815.

Franz studsede. "Den 5. februar," sagde han, "var den dag, da min fader blev myrdet!"

Valentine og Villefort sad tavse, men den gamles øjne sagde tydeligt: "Bliv ved!"

"Det var, da han gik ud fra denne klub," vedblev Franz, "at min fader forsvandt."

Noirtiers blik vedblev at sige: "Læs!"

Franz læste:

> "Vi undertegnede, Louis Jacques Beaurepaire, oberstløjtnant i artilleriet, Etienne Duchampy, brigadegeneral, og Claude Lecharpal, direktør ved forstvæsenet, erklærer, at den 4de februar 1815 kom et brev fra Elba, som anbefalede general Flavien de Quesnel til den bonapartistiske klubs tillid, da han havde tjent kejseren fra 1804 til 1814 og måtte være det neapolitanske dynasti hengiven trods den barontitel, Ludvig den Attende havde tilføjet hans gods Epinay. Som følge heraf blev der sendt general de Quesnel en meddelelse, hvor man bad ham være til stede ved mødet den følgende dag, 5te februar. Meddelelsen angav hverken gaden eller husets nummer,

hvor forsamlingen skulle finde sted, den havde ingen underskrift, men den tilkendegav generalen, at man ville hente ham klokken ni om aftenen, hvis han ville holde sig rede. Mødet fandt sted fra klokken ni om aftenen til midnat. Klokken ni indfandt præsidenten for klubben sig hos generalen. Generalen var rede, præsidenten sagde ham, at en af betingelserne for at blive indført var, at han for evigt skulle være uvidende om forsamlingsstedet, og at han skulle lade sig binde for øjnene, efter at han først havde svoret, at han ikke ville løfte bindet. General de Quesnel gav sit æresord på, at han ikke ville forsøge at se, hvor man førte ham hen. Generalen havde ladet sin vogn holde rede, men præsidenten sagde, at det var umuligt, man kunne benytte sig af den, da det ikke kunne hjælpe, at man bandt herren for øjnene, når kusken kendte alle gader, han kom gennem. "Hvad skal vi da gøre?" spurgte generalen. "Jeg har min vogn," svarede præsidenten. "Er De da så sikker på Deres kusk, at De betror ham en hemmelighed, som De anser det for uforsigtigt at sige mig?"

"Vor kusk er medlem af klubben," sagde præsidenten, "det er en statsråd, der kører for os."

"Da," sagde generalen, "er vi udsat for en anden fare, nemlig for at vælte." Vi anfører denne spøg som et bevis på, at generalen ikke i mindste måde var tvunget til at være til stede i vor forsamling, men at han kom aldeles frivilligt. Da de var kommet ind i vognen, mindede præsidenten ham igen om hans løfte om at lade sig binde for øjnene. Generalen satte sig ikke i mindste måde mod dette. Et

> bind, der var i vognen og rede til dette brug, blev benyttet. Undervejs troede præsidenten at mærke, at generalen forsøgte på at se under sit bind. Han mindede ham om hans ed. "Å, det er sandt!" råbte generalen. Vognen holdt stille uden for en alle i Rue Saint-Jacques. Generalen steg ud, idet han støttede sig på præsidentens arm. Dog kendte han ikke dennes værdighed, men antog ham for et menigt medlem af klubben. Man gik gennem alleen op på første sal og trådte ind i det værelse, hvor rådslagningerne holdtes. Mødet var begyndt. Medlemmerne af klubben der var underrettede om den præsentation, der skulle finde sted, var alle til stede. Da generalen var midt i salen, opfordrede man ham til at tage bindet fra øjnene. Han fulgte straks opfordringen og syntes at være meget forbavset over at finde så stor en mængde kendte ansigter i et selskab, hvis tilstedeværelse han ikke engang havde anet. Man spurgte ham om hans tænkemåde, men han svarede, at brevet fra Elba måtte have underrettet os derom."

Franz standsede. "Min fader var royalist," sagde han, "man behøvede ikke at spørge om hans tænkemåde, den var vel kendt."

"Derfra," sagde hr. de Villefort, "kom netop min forbindelse med Deres fader."

"Læs!" vedblev den gamles blik. Franz fortsatte:

> "Nu tog præsidenten ordet for at opfordre generalen til at udtrykke sig mere tydeligt, men hr. de Quesnel svarede, at han først og fremmest ønskede at vide, hvad man

forlangte af ham. Man meddelte nu generalen brevet fra Elba, der anbefalede ham til klubben som en mand, på hvis hjælp man kunne gøre regning. Et helt afsnit forkyndte Napoleons sandsynlige tilbagekomst fra Elba og lovede et nyt brev og omstændelige efterretninger med Farao, et skib, der tilhørte rederen Morrel i Marseille, og hvis kaptajn var kejseren hengiven. Under hele denne læsning gav generalen, som man troede at kunne stole på som en broder, tværtimod tydelige tegn til misfornøjelse og uvilje. Da læsningen var endt, stod han tavs og rynkede panden. "Velan," spurgte præsidenten, "hvad siger De om dette brev, hr. general?"

"Jeg siger," svarede generalen, "at det kun er alt for kort tid siden, at man svor Ludvig den Attende troskab, til, at man kan bryde denne ed for ekskejserens skyld." Denne gang var svaret alt for tydeligt til, at man kunne tage fejl af hans tænkemåde. "General," sagde præsidenten. "Der er for os ingen kong Ludvig den Attende mere, som der heller ingen ekskejser er. Der er kun Hans Majestæt kejseren og kongen, der i ti måneder har været fjernet fra Frankrig, hans rige, med vold og forræderi!"

"Mine herrer!" sagde generalen. "Det kan være, at der for Dem ikke er nogen kong Ludvig den Attende, men der er det for mig, da han har gjort mig til baron og feltmarskal, og jeg aldrig vil glemme, at det er hans lykkelige tilbagekomst til Frankrig, jeg har at takke for disse to titler."

"Min herre!" sagde præsidenten i en alvorlig tone, idet han rejste sig. "Tag Dem i agt for, hvad De siger, Deres ord

viser os tydeligt, at man på Elba har taget fejl af Dem. Den meddelelse, man har sendt os, er en følge af den tillid, man havde til Dem. Nu ser vi, at det er en vildfarelse. En titel og en grad har forsonet Dem med den nye regering, som vi vil styrte. Vi vil ikke nøde Dem til at stå os bi, vi vil ikke hverve nogen mod hans samvittighed og frie vilje, men vi vil tvinge Dem til at handle som en retskaffen mand, selv om De ikke er tilbøjelig dertil."

"Kalder De det at være en retskaffen mand at kende en sammensværgelse og ikke røbe den? Jeg kalder det at være Deres medskyldige, De ser, at jeg er endnu mere oprigtig end De."

"Ak, min fader!" råbte Franz, idet han afbrød læsningen. "Nu begriber jeg, hvorfor de har myrdet dig!"

Valentine kunne ikke bare sig for at se på Franz. Den unge mand var virkelig smuk i sin sønlige begejstring.

Villefort gik frem og tilbage bag ved ham.

Noirtier fulgte dem med øjnene og beholdt sin strenge og værdige mine.

Franz så igen i manuskriptet og læste:

"Min herre!" sagde præsidenten, "man har bedt Dem om at begive Dem til denne forsamling, man har ikke trukket Dem hertil med magt. Man har foreslået Dem at binde Dem for øjnene. De har antaget dette forslag. Da De samtykkede i denne dobbelte begæring, vidste De meget vel, at vi ikke beskæftigede os med at sikre Ludvig den Attendes trone, for da havde vi ikke vist så megen omhu for at skjule os for politiet. Nu begriber De, at det er en alt for let sag at tage en maske på for ved hjælp af den at erfare folks hemmeligheder og siden ikke behøve andet

end at tage masken af for at styrte dem. Nej, nej, De må først sige oprigtigt, om De er tilhænger af den konge, som tilfældet har sat på tronen, eller af Hans Majestæt Kejseren."

"Jeg er royalist," svarede generalen. "Jeg har svoret Ludvig den Attende troskab, og jeg vil holde min ed."

På disse ord fulgte en almindelig protest, og man kunne se af de fleste medlemmers blikke, at de havde i sinde at lade hr. d'Epinay undgælde for hans uforsigtige ord.

Præsidenten rejste sig på ny og påbød tavshed.

"Min herre!" sagde han til ham. "De er en alt for rolig og fornuftig mand til ikke at begribe følgerne af den stilling, hvor vi nu befinder os, og Deres oprigtighed angiver os de vilkår, vi må forelægge Dem. De må derfor give os Deres æresord på, at De ikke vil åbenbare noget af det, De har hørt."

Generalen lagde hånden på kården og råbte: "Hvis De taler om æren, så begynd ikke med at miskende dens love, og søg ikke at pålægge mig noget med magt."

"Og De, min herre!" vedblev præsidenten med en ro, der måske var mere skrækkelig end generalens vrede, "rør ikke ved Deres kårde! Det er et venneråd, jeg giver Dem."

Generalen så sig omkring med blikke, der røbede, at han begyndte at blive urolig.

Imidlertid gav han endnu ikke efter, han samlede tværtimod al sin kraft og sagde: "Jeg sværger ikke!"

"Da må De dø!" svarede præsidenten roligt.

Hr. d'Epinay blev meget bleg. Han så sig endnu engang om. Flere medlemmer af klubben hviskede sammen og famlede efter deres våben under deres kapper.

"General!" sagde præsidenten. "Vær rolig! De er blandt folk af ære, der vil forsøge ethvert middel til at overtale Dem, før de skrider til den sidste yderlighed mod Dem, men De har sagt, at De er blandt oprørerne. De kender vor hemmelighed, De må give os den tilbage."

En betydningsfuld tavshed indtrådte efter disse ord, og da generalen ikke svarede, sagde præsidenten til dørvogterne: "Luk døren!"

Den samme dødsstilhed fulgte på disse ord. Da trådte generalen frem og sagde med voldsom anstrengelse for at overvinde sig selv: "Jeg har en søn, og jeg må tænke på ham, nu da jeg befinder mig blandt mordere!"

"General!" sagde formanden med værdighed. "Et menneske har altid ret til at fornærme halvtreds. Det er svaghedens forret. Men han handler urigtigt, når han benytter sig af denne ret. Tro mig, general! Sværg og fornærm os ikke!"

Generalen, der endnu engang følte sig overvundet af denne mands overlegenhed, betænkte sig et øjeblik, men derpå trådte han frem til præsidentens bord og spurgte:

"Hvorledes er formularen?"

"Her er den!"

"Jeg sværger ved min ære, at jeg aldrig vil åbenbare for nogen i verden, hvad jeg har set og hørt den 5te februar 1815 mellem klokken ni og ti om aftenen, og jeg erklærer, at jeg har fortjent døden, hvis jeg bryder denne ed."

Det så ud, som om generalen følte en krampagtig gysen, der i nogle minutter hindrede ham i at svare, men endelig fik han herredømmet over denne følelse og aflagde eden, men med en stemme, der var så dæmpet, at man næppe kunne høre den.

Derfor fordrede flere af medlemmerne, at han skulle gentage den højere og tydeligere, hvilket også skete.

"Nu ønsker jeg at gå!" sagde generalen. "Er jeg nu fri?" Præsidenten rejste sig og udpegede tre medlemmer af forsamlingen efter at have bundet ham for øjnene.

Blandt de tre medlemmer var den samme mand, som havde kørt ham derhen.

De andre medlemmer af klubben skiltes i tavshed.

"Hvor ønsker De, vi skal føre Dem hen?" spurgte præsidenten.

"Det er ligegyldigt," svarede d'Epinay, "når jeg blot bliver befriet fra Deres nærværelse."

"Min herre," svarede præsidenten, "tag Dem i agt! De er nu ikke mere i forsamlingen. De har nu at gøre med enkelte mænd. Fornærm dem ikke, hvis De ikke selv vil tage ansvaret for fornærmelsen."

Men i stedet for at forstå dette sprog svarede hr. d'Epinay: "De er lige så kæk i Deres vogn som i Deres klub, min herre, af den grund, at fire mand altid er stærkere end en." – Præsidenten lod vognen holde. Man var just på det sted af Quai des Ormes, hvor den trappe er, der fører ned til floden.

"Hvorfor lader De vognen holde her?" spurgte hr. d'Epinay.

"Fordi, min herre," sagde præsidenten, "De har fornærmet en mand, og denne ikke vil køre et skridt længere uden at forlange en anstændig oprejsning."

"Endnu en måde at myrde på!" sagde generalen, idet han trak på skuldrene.

"Ingen støj, min herre," svarede præsidenten, "hvis De ikke vil, at jeg skal betragte Dem selv som et af de mennesker, De

nylig betegnede, det vil sige som en usling, der bruger sin svaghed som skjold. De er alene, en eneste skal svare Dem. De har en kårde ved siden, jeg har en i denne stok. De har ingen sekundant, en af disse herrer vil være det. Nu kan De, hvis det behager Dem, tage bindet fra øjnene."

Generalen rev straks tørklædet fra øjnene.

"Endelig," sagde han, "vil jeg da få at vide, hvem jeg har at gøre med."

Man åbnede vognen. De fire mænd trådte ud.

Franz standsede endnu engang. Han tørrede den kolde sved, som løb ned ad hans kinder. Det var skrækkeligt at se sønnen, bleg og skælvende, læse alle disse omstændigheder ved hans faders død, som han hidtil ikke havde kendt.

Valentine foldede sine hænder, som om hun bad.

Noirtier betragtede Villefort med et blik fuldt af stolthed og foragt.

Franz fortsatte:

> "Det var, som vi har sagt, den femte februar. I tre dage havde det været fem-seks graders frost. Generalen var høj og svær, præsidenten bød ham den side, hvor rækværket var, for at han kunne stige ned. De to vidner fulgte bagefter. Natten var mørk. Trappen ned til floden var våd af sne og rimfrost, man så vandet flyde sort, dybt og medførende nogle isstykker. Et af vidnerne gik for at hente en lygte i et kulskib, og ved skinnet af denne lygte undersøgte man våbnene.
>
> Præsidentens kårde, der, som vi har sagt, sad i en stok, var fem tommer kortere end hans modstanders og havde ingen parerplade. General d'Epinay foreslog, at man trak

lod om de to kårder, men præsidenten svarede, at det var ham, der havde udfordret, og at han havde ment, at enhver skulle betjene sig af sit eget våben.

Vidnerne krævede lodtrækning, men præsidenten påbød tavshed. Man satte lygterne på jorden. De to modstandere stillede sig lige over for hinanden, kampen begyndte.

Lyset gjorde, at de to kårder så ud som lyn. Hvad mændene angik, da så man dem næppe, så mørkt var det.

General d'Epinay blev anset for en af de bedste fægtere i armeen. Men præsidenten trængte således ind på ham, at han blev forvirret og snublede.

Vidnerne troede, han var dræbt, men hans modstander, der vidste, at han ikke havde rørt ham, rakte ham hånden for at hjælpe ham op. Denne omstændighed opirrede generalen i stedet for at berolige ham, og han styrtede ind på sin modstander.

Men hans modstander veg ikke en tomme. Han modtog ham med sin kårde. Tre gange veg generalen tilbage, og tre gange angreb han igen.

Tredje gang faldt han atter.

Man troede, at han snublede ligesom første gang, men da vidnerne så, at han ikke rejste sig igen, nærmede de sig til ham og forsøgte at bringe ham på benene. Men den, der havde taget ham i sin arm, følte, at noget vådt og varmt vædede hans hånd. Det var blod.

Generalen, der næsten var besvimet, kom til sig selv igen.

"Ak!" sagde han. "Man har sat en professionel fægter ud på mig."

Præsidenten nærmede sig uden at svare til den af de to vidner, der holdt lygten, skød sit ærme tilbage og viste, at hans arm var gennemboret af to kårdestik, derpå åbnede han sin kjole, knappede sin vest op og viste, at han havde fået et tredje sår i siden. Dog havde han ikke udstødt et suk.

General d'Epinay var dødelig såret, og han døde nogle minutter efter."

Franz læste disse ord med så kvalt stemme, at man næppe kunne forstå ham. Da han havde læst dem, holdt han inde og lod hånden glide hen over sine øjne, som om han ville forjage en sky. Men efter et øjebliks tavshed læste han videre:

"Præsidenten gik atter op ad trappen, efter at han havde stødt sin kårde i stokken igen. En stribe blod betegnede hans vej over sneen. Han var endnu ikke kommet til det øverste af trappen, før han hørte et plump i vandet. Det var generalens lig, som vidnerne havde kastet i floden, efter at de havde overbevist sig om, at han virkelig var død.

Generalen faldt altså i en lovlig duel og ikke i et baghold, som man har villet påstå.

Til bevis herfor har vi undertegnet nærværende udskrift af æresrettens protokol af frygt for, at den tid vil komme, da en eller anden af deltagerne i denne frygtelige scene vil blive beskyldt for overlagt mord eller for at have overtrådt ærens love.

Undertegnet Beaurepaire,
Duchampy og Lecharpal."

Da Franz havde endt denne læsning, der var så skrækkelig for en søn, mens Valentine, bleg og voldsomt rystet, havde aftørret en tåre, mens Villefort, der skælvende krøb sammen i en krog, forsøgte at besværge stormen med bedende blikke henvendt til den uforsonlige gamle, sagde d'Epinay til Noirtier:

"Min herre! Eftersom De kender denne skrækkelige historie i alle dens enkeltheder, eftersom De har ladet den attestere af hæderlige underskrifter, og eftersom De endelig synes at interessere Dem for mig, skønt Deres interesse endnu kun har vist sig ved sørgelige omstændigheder, håber jeg, at De ikke vil afslå mig en begæring. Sig mig, hvad præsidenten for klubben hed, for at jeg kan vide, hvem det er, der har myrdet min stakkels fader."

Villefort søgte som fortvivlet dørgrebet. Valentine, der ligesom alle de andre havde gættet, hvorledes oldingens svar ville blive, og som ofte før havde bemærket ar på hans arm, trådte et skridt tilbage.

"For himlens skyld, frøken," sagde Franz, idet han henvendte sig til sin forlovede, "foren Dem med mig, for at jeg kan få at vide, hvem der gjorde mig faderløs, da jeg var to år gammel."

Valentine stod stum og ubevægelig. "Hør!" sagde Villefort. "Lad os ikke forlænge denne skrækkelige scene. Navnene er desuden blevet skjult med forsæt. Min fader selv kender ikke præsidenten, og hvis han kendte ham, ville han ikke kunne sige hans navn, for der findes ingen egennavne i ordbogen."

"Hvor trist!" råbte Franz. "Det eneste håb, der har understøttet mig under denne læsning og givet mig kraft til at holde ud til det sidste, var, at jeg i det mindste skulle få at vide, hvem der har dræbt min fader! Min herre!" råbte han, idet han henvendte sig til hr. de Noirtier. "For himlens skyld, gør hvad De kan – søg at tilkendegive mig, at gøre mig begribeligt -"

"Ja!" svarede Noirtier.

"O, frøken, frøken!" råbte Franz. "Deres bedstefader gør tegn til, at han kan tilkendegive mig, hvem denne mand er – hjælp mig – De forstår ham, nægt mig ikke Deres bistand!"

Noirtier betragtede ordbogen.

Franz tog den med krampagtig skælven og udtalte efterhånden bogstaverne lige til J.

Ved dette bogstav gjorde den gamle tegnet ja.

"J?" spurgte Franz.

Det unge menneskes finger gled hen over ordene, men længe svarede den gamle nej.

Valentine holdt begge hænderne for øjnene. Endelig kom Franz til ordet *jeg*.

"Ja!" sagde oldingen.

"De?" råbte Franz, idet hårene rejste sig på hans hoved. "De, hr. Noirtier? Det er Dem, der har dræbt min fader?"

"Ja!" svarede Noirtier, idet han fæstede et majestætisk blik på det unge menneske.

Franz sank kraftesløs ned i en lænestol. Villefort åbnede døren og flygtede, for han kunne næppe beherske sin lyst til at kvæle den smule liv, der endnu var tilbage i denne skrækkelige oldings hjerte.

17. Den unge Cavalcanti gør lykke

Imidlertid var den ældre Cavalcanti rejst for igen at tiltræde sin tjeneste, ikke i Hans Majestæt kejseren af Østrigs armé, men ved rouletten i Lucca, hvor han var en af de flittigste hofmænd.

Det forstår sig, at han med den mest samvittighedsfulde nøjagtighed havde medtaget hele den sum, der var tilstået ham til hans rejse til gengæld for den højtidelige og majestætiske måde, hvorpå han havde spillet en faders rolle.

Ved hans bortgang havde Andrea arvet alle de papirer, der beviste, at han havde den ære at være søn af markis Bartolomeo Cavalcanti og markise Leonora Corsinari.

Han havde altså fået nogenlunde fast fod i den parisiske fornemme verden, der uden vanskelighed modtager fremmede og ikke behandler dem som det, de er, men som det, de foregiver at være.

Andrea havde altså i løbet af omtrent fjorten dage sikret sig en meget god position, man kaldte ham hr. greve, man sagde, at han havde halvtreds tusind francs i årlig indkomst. Man talte om hans faders umådelige skatte, der, som man mente, var begravet i stenbruddene ved Saravezza.

En lærd, i hvis nærværelse man nævnede denne sidste hypotese, erklærede, at han havde set de omtalte stenbrud, hvilket gav den fortælling, som hidtil havde været tvivlsom, stor vægt, så man nu troede den.

Så vidt var man nået i den kreds, hvor vi har indført vore læsere, da Monte Cristo en aften aflagde besøg hos hr. Danglars. Hr. Danglars var gået ud, men man foreslog greven at aflægge baronessen en visit, hvilket han gjorde.

Siden middagen i Auteuil og de begivenheder, der var fulgt efter, havde madame Danglars altid følt en vis nervøs angst, hver gang hun hørte Monte Cristos navn. Når greven ikke trådte ind i samme øjeblik, som man meldte ham, blev hendes smertelige følelse stærkere, men når greven derimod viste sig, forjog hans åbne ansigt, hans strålende øjne, hans elskværdighed, ja hans galanteri enhver rest af frygt. Det forekom baronessen umuligt, at et menneske, hvis udvortes var så indtagende, kunne have noget ondt i sinde mod hende, i øvrigt kan jo de mest fordærvede hjerter ikke tro på noget ondt uden at se, at det kan bringe nogen fordel. Ondt uden årsag og uden nytte forekommer dem at være fornuftstridigt.

Da Monte Cristo trådte ind i det boudoir, hvor vi allerede én gang har indført vore læsere, og hvor baronessen med urolige blikke fulgte nogle tegninger, som hendes datter forelagde hende, efter at den yngre Cavalcanti først havde betragtet dem, gjorde hans nærværelse den sædvanlige virkning, og baronessen modtog greven med et smil.

Ved siden af baronessen sad Eugenie på sofaen, og Cavalcanti stod foran hende.

Cavalcanti, der var klædt i sort som en af Goethes helte, med blanke sko og silkestrømper, strøg sig gennem det blonde hår med den temmelig hvide hånd, på hvilken der nu funklede en diamant, som det forfængelige unge menneske trods Monte Cristos råd ikke havde kunnet bare sig for at stikke på sin lillefinger. Denne bevægelse blev ledsaget af et morderisk blik til frøken Danglars og et suk, sendt efter samme adresse som blikket.

Frøken Danglars var bestandig den samme, det vil sige smuk, kold og sarkastisk. Ikke et eneste af Andreas blikke, ikke et eneste af hans suk undgik hende, men de gled af på Minervas panser, som nogle filosoffer påstår undertiden dækker Sapphos bryst.

Eugenie hilste greven koldt og benyttede sig af den samtale, der begyndte, til at begive sig til sit studerekammer, hvor to leende og højrøstede stemmer, der blandede sig med toner af et pianoforte, snart underrettede Monte Cristo om, at frøken Danglars foretrak Louise d'Armillys selskab for hans og hr. Cavalcantis.

Det var nu, at greven, mens han talte med madame Danglars og syntes ganske charmeret af den behagelige underholdning, bemærkede Andrea Cavalcantis ængstelse og så, hvor ivrigt han lyttede til musikken ved døren, som han ikke turde passere. Han tilkendegav ubehersket sin beundring.

Bankieren kom kort efter tilbage. Hans første blik gjaldt Monte Cristo, det er sandt, men det andet rettedes mod Andrea. Hvad hans kone angik, da hilste han hende således, som visse mænd hilser deres kone.

"Har frøkenen ikke indbudt Dem til at musicere med sig?" spurgte Danglars Andrea.

"Ak nej, min herre!" svarede Andrea med et suk, der var endnu mere højlydt end de andre. – Danglars gik straks hen til døren og åbnede den.

Man så de to unge piger sidde på den samme bænk foran instrumentet.

Frøken d'Armilly var temmelig smuk eller rettere sagt overordentlig nydelig. Det var en lille, blond dame, der lignede

en fe, med store, krøllede lokker, som faldt ned på en hals, der var en smule for lang, som Peruginos jomfruers. Hun havde meget smægtende øjne. Hun så ud, som om hun havde et svagt bryst og engang ville dø under en sang som Antina i "*Cremoneser-violinen*".

Monte Cristo kastede et hurtigt blik ind i dette jomfrubur. Det var første gang, han så frøken d'Armilly, om hvem han så ofte havde hørt tale der i huset.

"Nå," spurgte Danglars sin datter, "er vi andre helt udelukkede?"

Han førte det unge menneske ind i værelset, og enten det nu var tilfældigt eller med forsæt, blev døren således lukket til, at Monte Cristo og baronessen ikke kunne se noget derinde, men da hr. Danglars var fulgt efter Andrea, syntes madame Danglars ikke at bekymre sig om dette.

Straks efter hørte greven Andreas stemme lyde til pianofortets toner. Han sang en korsikansk vise.

Mens greven med et smil hørte på denne sang, der fik ham til at glemme Andrea for Benedetto, roste madame Danglars sin mands sjælsstyrke, da han endnu samme dag havde tabt tre-fire hundrede tusind francs ved, at et firma i Milano havde spillet fallit.

Denne ros var virkelig fortjent. For hvis greven ikke havde fået det at vide af baronessen, ville baronens ansigt ikke have sagt ham det ringeste.

"Godt!" tænkte Monte Cristo. "Han er allerede kommet så vidt, at han skjuler, hvad han taber, for en måned siden pralede han af det."

Derpå sagde han højt: "Madame! Hr. Danglars kender børsen så godt, at han nok dér vil vinde det igen, han taber andetsteds."

"Jeg ser, at De er i samme vildfarelse som alle andre," sagde madame Danglars.

"Hvor består da min vildfarelse?" sagde Monte Cristo.

"Deri, at De tror, hr. Danglars spekulerer i papirer, det gør han slet ikke."

"Nej, jeg erindrer, at hr. Debray har sagt mig – men hvor er Debray? Det er tre-fire dage siden, jeg har set ham."

"Det er lige så længe siden, jeg så ham sidst," svarede madame Danglars med fatning, "men De begyndte en sætning, som De ikke fik afsluttet!"

"Hvilken?"

"Debray har sagt mig – begyndte De."

"Det er rigtigt! Hr. Debray har sagt mig, at det var Dem, der ofrede til spillets dæmon."

"Jeg har i nogen tid haft smag derfor, det tilstår jeg," svarede baronessen, "men det er forbi."

"Det synes jeg er galt, madame! Lykken er lunefuld, og hvis jeg var Dem, frue, ville jeg, hvor megen tillid jeg end havde til min mands held, dog begynde med at sikre mig en uafhængig formue, om jeg så skulle erhverve mig den ved at betro mine forretninger til folk, der var ham ukendte."

Madame Danglars rødmede mod sin vilje.

"Hør," sagde Monte Cristo, som om han ikke havde lagt mærke dertil, "man taler meget om et smukt kup, der blev gjort i går med de neapolitanske obligationer."

"Jeg har ingen," svarede baronessen ivrigt, "og jeg har aldrig haft nogen. Men mon vi ikke har talt nok om børsen. Man skulle tro, vi var vekselerere, lad os tale en smule om den stakkels familie Villefort, som skæbnen har været så hård mod."

"Hvad er der da hændt dem?" spurgte Monte Cristo i den mest troskyldige tone.

"Men det ved De jo, efter at den har mistet hr. de Saint-Meran tre-fire dage efter hans afrejse fra Marseille, har den derpå mistet markisen tre-fire dage efter hendes ankomst til Paris."

"Det er sandt," sagde Monte Cristo. "Jeg har hørt det, men som Claudius siger til Hamlet, det er naturens lov, deres forældre er døde før dem, og de har begrædt dem, de skal dø før deres børn, og deres børn vil begræde dem."

"Men det er ikke alt."

"Hvorledes? Det er ikke alt?"

"Nej! De ved, at hr. de Villefort ville gifte sin datter bort -"

"Med hr. Franz d'Epinay – er dette giftermål da gået overstyr?"

"I går morges har hr. Franz, som det synes, trukket sig tilbage."

"Virkelig? Og ved man årsagen til dette brud?"

"Nej!"

"Min Gud, hvad siger De, madame! Og hr. de Villefort, hvordan finder han sig i alle disse ulykker?"

"Som i alt andet, med stoisk ro."

I dette øjeblik trådte Danglars ind.

"Nå!" sagde baronessen. "De lader hr. Cavalcanti alene hos Deres datter?"

"Og frøken d'Armilly," sagde hr. Danglars.

Derpå vendte han sig til Monte Cristo.

"Et fortræffeligt ungt menneske, ikke sandt, hr. greve, denne prins Cavalcanti? Men er han virkelig prins?"

"Det vil jeg ikke svare for," sagde Monte Cristo, "man har forestillet mig hans fader som markis, han kunne være greve, men jeg tror ikke, han selv bryder sig meget om denne titel."

"Hvorfor?" sagde bankieren. "Hvis han er prins, er det urigtigt, at han ikke lader sig kalde prins. Enhver bør have, hvad der tilkommer ham! Jeg holder ikke af, at man fornægter sin herkomst."

"De er demokrat!" sagde Monte Cristo med et smil. "Men ser De ikke, hvad De udsætter Dem for? Hvis det nu skete, at hr. de Morcerf kom, så ville han finde Cavalcanti i et værelse, i hvilket han, der dog er Eugenies forlovede, ikke har lov til at komme."

"De gør vel i at sige: sæt det nu skete," svarede bankieren, "for man ser ham så sjældent, at man næsten skulle tro, det kun var ulykkestilfælde, der førte ham herhen."

"Hvis han nu kom og fandt dette unge menneske hos Deres datter, kunne han let blive stødt."

"Han? Der tager De fejl. Hr. Albert gør os ikke den ære at være skinsyg på sin forlovede, dertil elsker han hende virkelig ikke nok. Hvad bryder jeg mig i øvrigt om, enten han er misfornøjet eller ikke!"

"Men på det punkt, vi nu er nået?"

"Ja, på dette punkt, vi nu er nået. Vil De vide, på hvilket punkt vi nu er? Det, at han på sin moders bal dansede en eneste gang med min datter, mens Cavalcanti dansede tre gange med hende, uden at de Morcerf engang lagde mærke til det."

"Hr. vicomte Albert de Morcerf!" meldte kammertjeneren.

Baronessen stod hurtigt op. Hun ville gå ind i sin datters værelse for at advare hende, men Danglars tog hende i armen. "Lad være!" sagde han.

Hun så forbavset på ham.

Monte Cristo lod, som om han ikke lagde mærke til denne scene.

Albert trådte ind, han var meget smuk og meget munter. Han hilste baronessen på utvungen måde, Danglars fortroligt og Monte Cristo med hengivenhed. Derpå vendte han sig til baronessen. "Vil De tillade mig, madame," sagde han, "at spørge, hvordan frøken Danglars befinder sig?"

"Meget vel, min herre," svarede Danglars hurtigt, "hun spiller i dette øjeblik i den lille salon sammen med hr. Cavalcanti."

Albert bevarede sin rolige og ligegyldige mine, måske ærgrede han sig en smule, men han følte Monte Cristos blik hvile på sig.

"Hr. Cavalcantis stemme er en meget smuk tenor," sagde han, "og frøken Eugenies en prægtig sopran, det må være en fortryllende koncert."

"Sagen er," sagde Danglars, "at de stemmer fortræffeligt overens."

Det lod til, at Albert ikke bemærkede denne tvetydighed, der dog var så plump, at madame Danglars rødmede.

"Jeg er også musikalsk," svarede det unge menneske, "i det mindste efter hvad min lærer siger, men det er besynderligt, at min røst aldrig har stemt med nogen andens og med sopranstemmerne allermindst."

Danglars smilede en smule, hvilket betød: "Men så bliv dog vred, menneske!"

"Prinsen og min datter," vedblev han i håb om at nå det mål, han ønskede, "vakte i går almindelig beundring. Var De da ikke der i går, hr. de Morcerf?"

"Hvilken prins?" spurgte Albert.

"Prins Cavalcanti," svarede Danglars, der vedblev at tillægge det unge menneske denne titel.

"Å, om forladelse!" sagde Albert. "Jeg vidste ikke, han var prins. Ah! Prins Cavalcanti sang i går med frøken Eugenie? Det må i sandhed have været fortryllende, og det gør mig virkelig ondt, at jeg ikke hørte det. Men jeg kunne ikke følge Deres indbydelse, da jeg var nødt til at ledsage madame de Morcerf til baronesse de Chateau-Renaud, hvor tyskerne sang." Derpå vedblev han efter et øjebliks tavshed, og som om der slet ikke var noget i vejen: "Er det tilladt at hilse på frøken Danglars?"

"O, vent dog – vent!" sagde Danglars, idet han standsede det unge menneske. "Hører De, hvilken fortryllende cavatine? Ta, ta, ta, ti, ta, ta, to! Hvor det er herligt! Den vil snart være slut – blot et sekund! Herligt! Bravo! Bravo! Bravo!"

Og bankieren gav sig til at klappe som en rasende.

"Det er virkelig fortræffeligt," sagde Albert, "og det er umuligt, at nogen bedre kan forstå sit lands musik end prins Cavalcanti. – De sagde jo prins? Ikke sandt? Nå, hvis han ikke er prins, kan man gøre ham til det, det er let i Italien. Men for at komme tilbage til vore fortryllende sangere – De burde gøre os en fornøjelse, hr. Danglars: uden at underrette dem om, at der er nogen fremmed her, burde De bede frøken Danglars og hr. Cavalcanti om at begynde på et nyt stykke. Det er så behageligt

at høre musik på afstand, uden at blive set og følgelig uden at genere de musicerende, der således ganske kan følge deres geni og hjertets indskydelser." Denne gang bragte det unge menneskes ligevægtige ro Danglars i forvirring.

Han tog Monte Cristo til side.

"Nå!" sagde han. "Hvad siger De om vor forelskede unge mand?"

"Han forekommer mig kold, det er sikkert, men hvad er der at gøre? De har givet Deres ord."

"Ja vist har jeg givet mit ord, men kun på at afstå min datter til et menneske, der elsker hende. Ser De, han er så kold som marmor og så stolt som hans fader; hvis han endda var rig, hvis han var så rig som Cavalcanti, kunne man se gennem fingre med alt dette. Min tro, jeg har ikke rådført mig med min datter, men hvis hun har nogen smag -"

"Å, hvad!" sagde Monte Cristo. "Jeg ved ikke, om det er mit venskab for ham, der gør mig blind, men jeg forsikrer Dem, at hr. de Morcerf er et indtagende ungt menneske, der vil gøre Deres datter lykkelig, og som tidligt eller sent vil blive noget stort, for faderen er jo fortræffelig."

"Hm!" sagde Danglars.

"Hvorfor tvivler De?"

"Han har en fortid, denne fortid er mørk."

"Men faderens fortid vedkommer ikke sønnen."

"Jo vist!"

"Hør, nu må De ikke fange griller. For en måned siden fandt De denne forbindelse fortræffelig. De forstår mig, jeg er virkelig bekymret – det er hos mig, De har truffet den unge Cavalcanti, som jeg ikke kender, det siger jeg endnu en gang."

"Men jeg kender ham," sagde Danglars, "og det er nok."

"De kender ham? Har De da indhentet efterretninger om ham?" spurgte Monte Cristo.

"Behøves det? Ser man ikke ved første øjekast, hvem man har at gøre med? For det første er han rig!"

"Det vil jeg ikke svare for!"

"Men De kautionerer dog for ham?"

"Ja, for en bagatel, halvtreds tusind francs."

"Han har en udmærket opdragelse."

"Hm!" sagde Monte Cristo.

"Han er musikalsk."

"Det er alle italienere."

"Hør, greve, De er ikke retfærdig mod den unge mand."

"Nej, måske ikke. Da jeg kender Deres forhold til Morcerf, gør det mig ondt at se, at han således kommer ham i vejen." – Danglars gav sig til at le.

"Kære greve," sagde han, "sådan noget sker hver dag!"

"De kan imidlertid ikke bryde således, min kære hr. Danglars! Familien Morcerf gør regning på dette giftermål."

"Gør den regning på det?"

"Bestemt!"

"Så lad den sige til! De burde hviske faderen et par ord i øret derom, min kære greve! De, som er så vel anskrevet i huset."

"Jeg? Hvor pokker ved De det fra?"

"Det forekom mig, at De på ballet var meget intim med grevinden, den stolte Mercédès, den hovmodige catalonierinde, der næppe værdiger sine gamle bekendte at tale til dem. Hun tog Dem under armen, gik med Dem ud i haven, spadserede

med Dem i de store alleer og kom ikke igen før efter en halv times forløb."

"Ak, baron, baron!" sagde Albert. "De forhindrer os i at høre! Hvilket barbari mod en musikelsker som mig!"

"Det er ret, det er det, hr. spottefugl!" sagde Danglars. – Derpå vendte han sig til Monte Cristo. "Vil De påtage Dem at sige det til faderen?"

"Gerne, hvis det er Deres ønske."

"Men det må ske på en bestemt og tydelig måde, han må forlange min datter, bestemme tiden, tilkendegive pengevilkårene, kort sagt, enten afgøre sagen eller rent ud bryde. De forstår nok, ingen opsættelse mere."

"Godt, jeg vil opfylde Deres ønske."

"Jeg vil ikke sige, at jeg venter det med glæde, men jeg bøjer mig for det. De ved, at en bankier må være slave af sit givne ord."

Og Danglars udstødte et suk, som den yngre Cavalcanti havde excelleret i for en halv time siden.

"Bravo! Bravo!" råbte Morcerf, idet han parodierede Danglars og klappede.

Danglars begyndte at skele til Albert, da der kom en tjener og hviskede ham et par ord i øret.

"Jeg kommer tilbage," sagde bankieren til Monte Cristo, "jeg vil måske snart have noget at sige Dem."

Og han gik.

Baronessen benyttede sig af sin mands fraværelse til igen at åbne døren til sin datters værelse, og man så hr. Andrea, der sad ved instrumentet ved siden af frøken Danglars.

Albert hilste på frøkenen med et smil, og hun besvarede hans hilsen med kulde, men uden at røbe nogen forlegenhed.

Cavalcanti var tydeligt nok forlegen, han hilste Morcerf med den mest uforskammede mine af verden.

Derpå begyndte Albert at udbryde i lovtaler over frøken Danglars' stemme og erklærede, at han, efter hvad han nu havde hørt, måtte beklage, at han ikke havde været til stede ved soireen i aftes.

Cavalcanti, der nu var alene, tog Monte Cristo afsides.

"Nu!" sagde madame Danglars. "Det kan være nok med musik og komplimenter. Nu vil vi drikke te."

"Kom, Louise," sagde frøken Danglars til sin veninde.

Man gik ind i det nærmeste værelse, hvor tebordet var dækket.

Lige da man begyndte at drikke teen, gik døren op, og Danglars kom ind. Han syntes meget oprevet.

Monte Cristo lagde mærke til denne ophidselse og sendte et spørgende blik til baronen.

"Jeg har modtaget min kurér fra Grækenland," sagde Danglars.

"Tænk!" sagde greven. "Det var derfor, man kaldte Dem ud?"

"Ja!"

"Hvorledes befinder kong Otto sig?" spurgte Albert i en munter tone.

Danglars så skævt til ham uden at svare, og Monte Cristo vendte sig om for at skjule det udtryk af medynk, der viste sig på hans ansigt og næsten straks forsvandt igen.

"Vi må vel hellere gå sammen, ikke sandt!" sagde Albert til greven.

"Ja, hvis De ønsker det!" svarede denne.

Albert kunne ikke slutte sig til noget af baronens blik, derfor vendte han sig til Monte Cristo, der fuldkommen havde forstået det, og sagde: "Har De set, hvilket blik han sendte mig?"

"Ja!" svarede greven. "Men finder De noget forunderligt ved det?"

"Ja, det skulle jeg tro! Men hvad mener han mon med sine efterretninger fra Grækenland?"

"Hvordan skal jeg vide det?"

"Fordi jeg forudsætter, at De har gode forbindelser der i landet."

Monte Cristo smilede, som man smiler, når man vil undslå sig for at svare.

"Se!" sagde Albert. "Han nærmer sig til Dem. Jeg vil gå hen for at gøre frøken Danglars min kompliment for hendes smukke, nye kame, imidlertid vil hendes fader have tid til at tale med Dem."

"Hvis De vil gøre hende komplimenter, så gør hende i det mindste en kompliment for hendes stemme," sagde Monte Cristo.

"Nej, det gør alle andre."

"Min kære vicomte," sagde Monte Cristo, "De er en smule sær."

Albert gik hen til Eugenie med et smil på læberne.

Imidlertid hviskede Danglars noget til greven. "De har givet mig et fortræffeligt råd," sagde han, "og der er en gyselig historie i de to ord: Fernand og Janina."

"Virkelig?" sagde Monte Cristo.

"Ja, jeg vil fortælle Dem den, men få den unge mand bort. Jeg er virkelig forlegen ved at befinde mig i selskab med ham."

"Det vil jeg netop gøre, han ledsager mig, når jeg går. Skal jeg stadig sende faderen til Dem?"

"Mere end nogen sinde."

"Godt!" Greven gav Albert et vink.

De bukkede for damerne, Albert med en mine, der røbede den mest fuldkomne ligegyldighed med frøken Danglars' foragt, Monte Cristo, idet han gentog sit råd til madame Danglars, at en bankiers kone måtte søge at sikre sin fremtid.

Hr. Cavalcanti var herre på valpladsen.

18. Haydée

Næppe var grevens heste drejet om hjørnet af boulevarden, førend Albert vendte sig mod ham og udbrød i en latter, der var alt for stærk til ikke at være noget tvungen.

"Nu!" sagde han til ham. "Jeg vil spørge Dem, som kong Charles den Niende spurgte Catharina af Medici efter Bartholomæusnatten: Hvordan finder De, at jeg har spillet min lille rolle?"

"I hvilken retning?" spurgte Monte Cristo.

"Med hensyn til at indføre min medbejler hos hr. Danglars."

"Hvilken medbejler?"

"De spørger hvilken medbejler? Hr. Andrea Cavalcanti, ham, som De har taget under Deres beskyttelse."

"Ingen upassende spøg, vicomte! Jeg beskytter på ingen måde hr. Andrea, i hvert fald ikke hos hr. Danglars."

"Det ville jeg ikke bebrejde Dem, hvis det unge menneske trængte til beskyttelse. Men til lykke for mig kan han undvære den."

"De tror, han gør kur til frøkenen?"

"Ja, det svarer jeg Dem for. Han sjæler med øjnene, sukker og kurrer. Han tragter efter den stolte Eugenies hånd. Hør, jeg går krebsegang, på ære, det er ikke min skyld. Jeg bryder mig for øvrigt ikke derom, og jeg siger Dem endnu engang, at han stræber efter den stolte Eugenies hånd."

"De bryder Dem ikke derom – når familien stadig kun tænker på Dem?"

"Sig ikke det, kære greve! Man afviser mig fra to sider."

"Hvorledes det?"

"Mademoiselle Eugenie vidste næppe, om hun ville svare mig."

"Ja, men faderen er begejstret for Dem," sagde Monte Cristo.

"Han? Tværtimod! Han har stukket mig tusind dolke i hjertet, dolke, der rigtignok gik tilbage i fæstet som tragediedolke, men som han anså for virkelige og vel slebne."

"Skinsyge røber kærlighed!"

"Ja, men jeg er ikke skinsyg."

"Men han er det."

"På hvem? På Debray?"

"Nej, på Dem."

"På mig? Jeg tør vædde på, at han inden otte dages forløb har lukket sin dør for mig."

"De tager fejl, min kære vicomte!"

"Bevis?"

"Vil De have et?"

"Ja!"

"Man har pålagt mig at bede greven af Morcerf om at stille baronen et forslag med hensyn til fastsættelsen af giftermålet."

"Nå!" sagde Albert med al den ligegyldighed, han var i stand til at vise. "De vil da vel ikke gøre det, min kære greve?"

"De tager fejl, Albert! Jeg vil gøre det, eftersom jeg har lovet det."

"Nå!" sagde Albert med et suk. "Det lader til, at De har sat Dem for at få mig gift."

"Jeg har foresat mig at stå mig vel med enhver, men for resten med hensyn til hr. Debray, da ser jeg ham ikke mere hos baronessen."

"Der er nogen uenighed."

"Mellem ham og baronessen?"
"Nej, mellem ham og baronen."
"Han har altså mærket noget?"
"De spørger?"
"De tror, at han allerede havde mistanke?" sagde Monte Cristo med den mest indtagende enfold.
"Kære greve!"
"Kender jeg måske Deres sæder her i Paris?"
"Mænd er vel de samme overalt. Så snart De har studeret individet i et land, kender De hele racen."
"Men hvad kan da have gjort Danglars og Debray uenige? De lod til at være så intime venner," sagde Monte Cristo.
"Nu vender vi nok tilbage til Iris' mysterier, og jeg hører ikke til de indviede. Når den yngre Cavalcanti bliver indlemmet i familien, kan De spørge ham derom."
Vognen holdt.
"Nu er vi der," sagde Monte Cristo. "Klokken er ikke halv elleve, går De ikke med op?"
"Meget gerne!"
"Min vogn skal køre Dem tilbage."
"Nej tak! Min gig er nok fulgt efter os."
"Ja, det er den virkelig," sagde Monte Cristo, idet han sprang ud af vognen. De gik ind i huset. Salonen var oplyst.
"De må skaffe os te, Baptistin!" sagde Monte Cristo. Baptistin gik uden at sige et ord. To minutter efter vendte han tilbage med en bakke med te.
"Det var omgående," sagde Morcerf, "det, jeg beundrer hos Dem, kære greve, er ikke Deres rigdom, måske er der folk, som er rigere end De! Heller ikke er det Deres vid, Beaumarchais

havde ikke mere, men han havde lige så meget. Det er Deres måde at blive opvartet på, og det aldeles omgående, uden at man svarer Dem et ord, som om man af den måde, hvorpå De ringer, kunne slutte sig til, hvad De ønsker, og som om alt, hvad De ønsker, bestandig var færdigt."

"Der er noget sandt i det, De siger. Man kender mine vaner. De skal få det at se. Har De ikke lyst til at foretage Dem noget, mens De drikker Deres te?"

"Jo, tak, ryge." Monte Cristo tog klokken og ringede en gang. Et sekund efter gik en dør op, og Ali viste sig med to chibouker, stoppede med en fortræffelig tobak.

"Det er beundringsværdigt," sagde Morcerf.

"Det er ganske simpelt," svarede Monte Cristo. "Ali ved, at jeg gerne ryger, når jeg drikker te eller kaffe. Han ved, at jeg har forlangt te, og at jeg er kommet hjem med Dem. Han hører, at jeg kalder på ham. Han gætter årsagen, og da han er fra et land, hvor gæstfriheden især udøves med piben, har han i stedet for én chibouke bragt to."

"Det er en forklaring så god som enhver anden, men det er ikke desto mindre sandt, at det kun er Dem – men hvad er det, jeg hører?" Og Morcerf nærmede sig døren, gennem hvilken der trængte toner som af en guitar.

"De får musik nok i aften, min kære vicomte!" sagde Monte Cristo. "De undslipper næppe frøken Danglars' pianoforte, før De møder Haydées guzla."

"Haydée! Hvilket fortryllende navn! Der er da kvinder andre steder end i lord Byrons digte, der virkelig kalder sig Haydée!"

"Ja, ganske sikkert. Haydée er et navn, der er meget sjældent i Frankrig, men temmelig almindeligt i Albanien og Epirus. Det

betyder noget lignende som kyskhed, blufærdighed, uskyld, det er et slags kælenavn."

"Hvor er det fortryllende!" sagde Albert. "Hvor det ville more mig at høre vore franske damer kalde sig frøken tavshed, frøken kristelig kærlighed. Sig mig engang, hvis frøken Danglars i stedet for Claire Marie Eugenie hed frøken Kyskhed Blufærdighed Uskyld Danglars, for fanden, hvilken virkning ville det ikke gøre, når der blev lyst fra prædikestolen for hende!"

"Fæhoved!" sagde greven. "Spøg ikke så højt, Haydée kunne høre Dem."

"Og hun ville blive vred?"

"Nej," sagde greven stolt.

"Hun har et godt hjerte?" spurgte Albert.

"Det er ikke godhed, det er pligt: En slavinde må ikke blive vred på sin herre."

"Driv ikke selv spøg! Er der da slaver i vore tider?"

"Utvivlsomt, eftersom Haydée er min slavinde!"

"Greven af Monte Cristos slavinde! Det er en fornem stilling i Frankrig. På den måde, De udøser Deres guld, er det en plads, som må indbringe hundrede tusind francs om året."

"Hundrede tusind francs? Det stakkels barn har ejet mere end det. Hun er født til at besidde skatte, ved siden af hvilke de i Tusind og en Nat havde meget lidt at betyde."

"Hun er altså virkelig en prinsesse?"

"Ja, og en af de fornemste i sit land."

"Jeg tænkte det nok. Men hvordan er en prinsesse blevet slavinde?"

"Hvordan blev Dionysius skolemester? Krigslykken, mir, kære vicomte! Skæbnens luner."

"Er hendes faders navn da en hemmelighed?"

"For alle andre, men ikke for Dem, min kære vicomte! De er en af mine venner, og De vil tie, ikke sandt? Hvis De lover mig at tie -"

"Ja, på ære!"

"De kender pashaen af Janinas historie?"

"Ali Tebelens? Javist, eftersom det er i hans tjeneste, min fader har gjort sin lykke."

"Det er sandt, det havde jeg glemt."

"Hvilket forhold stod Haydée i til Ali Tebelen?"

"Hun var hans datter!"

"Hvorledes, Ali Pashas datter?"

"Ja, moderen var den skønne Vasiliki!"

"Og hun er Deres slavinde?"

"Ja!"

"Hvordan det?"

"En dag, da jeg gik over slavetorvet i Konstantinopel, købte jeg hende."

"Det er storslået. Med Dem, min kære greve, lever man ikke, man drømmer. Hør nu, men det er noget næsvist, det jeg vil spørge Dem om."

"Sig det kun!"

"Men da De går ud med hende, da De tager hende med i operaen -"

"Så?"

"Tør jeg vove at spørge Dem om det?"

"De kan vove at spørge mig om alt."

"Vil De, kære greve, forestille mig for denne prinsesse?"

"Meget gerne, men på to vilkår."

"Jeg antager dem straks."

"Det første er, at De aldrig betror nogen, at jeg har forestillet Dem for hende."

"Meget vel!" Og Morcerf rakte sin hånd i vejret. "Jeg sværger det."

"Det andet er, at De ikke siger hende, at Deres fader har tjent hos hendes fader."

"Det sværger jeg også."

"Udmærket, vicomte! De vil erindre disse to løfter, ikke sandt?"

"Naturligvis," sagde Albert,

"Meget vel! Jeg ved, at De er en mand af ære." Greven ringede igen. Ali trådte ind.

"Sig til Haydée," sagde greven, "at jeg vil drikke kaffe hos hende, og forklare hende, at jeg beder om tilladelse til at forestille en af mine venner for hende." Ali bukkede og gik ud.

"Altså er det afgjort, vicomte! Ingen direkte spørgsmål! Hvis De ønsker at vide noget, så spørg mig, min ven, og jeg skal spørge hende."

"Det skal ske!" Ali trådte ind og blev stående ved døren med portieren løftet for at tilkendegive sin herre og Albert, at de kunne komme.

"Lad os gå!" sagde Monte Cristo. Albert strøg sig over hår og skæg, greven tog sin hat, trak sine handsker på og gik foran ind i sit værelse, ved hvis dør Ali stod som skildvagt, og som de tre franske piger kommanderede af Myrtho forsvarede som et støttepunkt. Haydée ventede i det første værelse, som var

hendes salon, fuld af forundring, for det var første gang, at en anden mand end Monte Cristo kom ind til hende. Hun sad på en sofa i et hjørne af salonen med benene over kors under sig og havde gjort sig en rede af de kostbareste orientalske, stribede og broderede stoffer. Ved siden af hende lå det instrument, hvis toner havde røbet hende. Hun var aldeles fortryllende. Da hun så Monte Cristo, rejste hun sig med dette yndige halvt datterlige, halvt forelskede smil, der kun klædte hende. Monte Cristo gik hen til hende og rakte hende hånden, hvilken hun, som hun plejede, trykkede til sine læber. Albert var blevet stående ved døren, fortryllet af denne lydefri skønhed, som han så for første gang, og om hvilken man ikke kunne gøre sig nogen forestilling i Frankrig.

"Hvem bringer du mig?" spurgte den unge pige Monte Cristo. "En broder, en ven, en bekendt eller en fjende?"

"En ven," sagde Monte Cristo i Haydées eget sprog.

"Hans navn?"

"Grev Albert, det var ham, jeg friede af røvernes hænder i Rom."

"Hvilket sprog vil du, at jeg skal tale til ham?" Monte Cristo vendte sig til Albert.

"Forstår De nygræsk?" spurgte han den unge mand.

"Ak!" sagde Albert, "ikke engang oldgræsk, kære greve. Homer og Platon har aldrig haft en jammerligere discipel."

"Altså," sagde Haydée, der viste, at hun forstod, hvad Monte Cristo sagde, og hvad Albert svarede, "altså må jeg tale fransk eller italiensk, hvis min herre ellers vil, at jeg skal tale?"

Monte Cristo betænkte sig et øjeblik.

"Du skal tale italiensk," sagde han.

Derpå vendte han sig til Albert.

"Det er skade, at De hverken forstår nygræsk eller oldgræsk, for Haydée taler begge dele beundringsværdigt. Det stakkels barn bliver nødt til at tale italiensk til Dem, og dette vil måske give Dem et falsk indtryk af hende." Han gav Haydée et vink.

"Vær velkommen, ven, som kommer med min herre!" sagde den unge pige i det reneste toscansk og med den skønne romerske udtale, der gør Dantès sprog lige så velklingende som Homers.

"Ali, kaffe og piber!" Haydée gav Albert et tegn til at træde nærmere, mens Ali gik ud for at besørge det, hans unge herskerinde havde befalet. Monte Cristo pegede på to stole, de gik hen og tog hver sin for at sætte den tæt ved et rygebord, hvorpå der stod en narguilé, omkring hvilken der lå friske blomster, tegninger og noder. Ali kom tilbage, bragte kaffe og chibouker. Hvad Baptistin angik, da var dette værelse lukket for ham. Albert afslog den pibe, nubieren bød ham.

"Tag den, tag den!" sagde Monte Cristo. "Haydée er næsten lige så civiliseret som en pariserinde. Hun holder ikke af havanna, men den østerlandske tobak er en vellugt, som De ved." Ali gik. Kaffen var allerede skænket. Man havde blot føjet en sukkerskål til for Albert. Monte Cristo og Haydée drak den arabiske drik uden sukker. Haydée udstrakte sin smukke hånd og tog koppen af japansk porcelæn, som hun førte til sine læber med et barns glæde. På samme tid trådte to piger ind med bakker, hvorpå der var is og sorbet, som de satte på to små borde.

19. Ali Tebelen

"Min kære vært og De, signora," sagde Albert på italiensk, "må undskylde min forbavselse. Jeg er ganske forvirret, og det er naturligt. Jeg finder Orienten her, den virkelige Orient, midt i Paris, således som jeg har drømt mig den. Hvorfor kan jeg ikke tale græsk! Deres underholdning i disse fortryllende omgivelser ville skaffe mig en aften, jeg bestandigt ville erindre."

"Jeg taler godt nok italiensk til at kunne tale med Dem, min herre," sagde Haydée roligt, "og jeg vil, hvis De elsker Orienten, gøre mit bedste for, at De skal genfinde den her."

"Hvad kan jeg tale til hende om?" spurgte Albert Monte Cristo ganske sagte.

"Om alt, hvad De vil, om hendes land, hendes ungdom, hendes erindringer, og om De vil, om Rom, Neapel og Firenze."

"Nej," sagde Albert. "Det er ikke umagen værd at have en grækerinde i nærheden for at tale med hende om alt det, som man vil tale om med en pariserinde. Lad mig tale med hende om Orienten!"

"Gør det, kære Albert. Det er det emne, der er hende mest behageligt."

Albert vendte sig til Haydée.

"Hvor gammel var De, signora, da De forlod Grækenland?" spurgte han.

"Fem år," svarede Haydée.

"Og De erindrer Deres fædreland?" spurgte Albert.

"Når jeg lukker øjnene, ser jeg igen alt, hvad jeg har set. Der er to slags syn, legemets og sjælens. Legemets syn kan man undertiden glemme, sjælens vender altid tilbage."

"Hvor langt tilbage kan De huske?"

"Jeg kunne næppe gå ene! Min moder, som man kaldte Vasiliki – det vil sige kongelig," føjede den unge pige til, "tog mig ved hånden, og vi gik begge, dækkede med et slør, og efter at have lagt alt det guld, vi havde i pungen, bad vi om almisse til fangerne med de ord: "Den, der giver de fattige, låner den evige." Derpå, når vor pung var fuld, vendte vi tilbage til paladset, og uden at sige noget til min fader sendte vi alle de penge, man havde givet os, fordi man antog os for fattige kvinder, til klostret Egumenos, som uddelte dem blandt fangerne."

"Hvor gammel var De den gang?"

"Tre år," sagde Haydée.

"De husker altså alt, der er foregået omkring Dem, fra De var tre år gammel?"

"Alt."

"Greve," sagde Morcerf ganske sagte til Monte Cristo, "De må tillade signora at fortælle mig noget af sin historie. De har forbudt mig at tale til hende om min fader, men måske vil hun selv tale om ham, og De kan ikke forestille Dem, hvor lykkelig jeg ville være ved at høre vort navn af en så skøn mund." Monte Cristo vendte sig til Haydée, og med et vink med sine øjenbryn, der opfordrede hende til at vise den største opmærksomhed, sagde han til hende på græsk: "Fortæl os din faders skæbne, men nævn hverken forræderens navn eller forræderiet." Haydée drog et dybt suk, og en sky syntes at glide over hendes rene pande.

"Hvad sagde De til hende?" spurgte Morcerf ganske sagte.

"Jeg gentog for hende, at De er en ven, og at hun ikke behøver at skjule noget."

"Altså," sagde Albert, "er denne fromme pilgrimsgang for fangerne Deres første erindring? Hvad er den anden?"

"Den anden! Jeg ser mig i skyggen af en sykomore tæt ved en sø, hvis sitrende spejl jeg endnu ser gennem løvet. Ved den ældste og største sad min fader på hynder, mens min moder lå ved hans fødder og jeg som barn legede med hans hvide skæg, der nåede ham lige ned på brystet, og med hans *cargiar* med greb af diamanter, der sad i hans bælte. Derpå kom der fra tid til anden en albaneser til ham og sagde nogle ord, som jeg ikke lagde mærke til, og som han enten besvarede med et "Dræb dem!" eller "Skån dem!"

"Det er forunderligt," sagde Albert, "at høre sådanne ting af en ung piges mund andetsteds end på skuepladsen og at tænke: Dette er virkelig sandt. Og," vedblev han, "hvorledes finder De, der kommer fra hint skønne land, vort Frankrig?"

"Jeg tror nok, at Frankrig er et smukt land, men jeg ser det med en voksen kvindes øjne, mens det synes mig, at mit land, som jeg kun har set med et barns øjne, altid er omgivet af en lysende eller mørk tåge, eftersom mine erindringer gør det til et elsket fædreland eller til et land, hvor jeg har mødt grusom kval."

"Hvorledes, signora?" sagde Albert. "Har De, der er så ung, kunnet lide så meget?" Haydée rettede blikket mod Monte Cristo, der gav hende et ganske umærkeligt vink og hviskede: "Tal!"

"Intet varer længere end de første erindringer, og når jeg undtager de to, jeg har fortalt Dem, er alle min ungdoms

erindringer sørgelige."

"Tal, tal, signora," sagde Albert, "jeg sværger Dem til, at jeg hører på Dem med en ubeskrivelig interesse." Haydée smilede sørgmodigt. "De vil da, at jeg skal gå over til mine andre erindringer," sagde hun.

"Jeg beder Dem indstændigt derom," svarede Albert.

"Velan! Jeg var fire år gammel, da jeg en aften blev vækket af min moder. Vi boede på slottet i Janina. Hun tog mig op fra de puder, hvorpå jeg hvilede. Da jeg åbnede mine øjne, så jeg, at hendes var fyldt med store tårer. Hun bar mig bort uden at sige et ord. Da jeg så hende græde, græd jeg også. "Ti stille, barn," sagde hun. Ofte var jeg lunefuld som andre børn og vedblev at græde, uagtet min moders gode ord eller trusler, men denne gang lå der et sådant udtryk af skræk i min stakkels moders stemme, at jeg tav stille med det samme. Hun bar mig hurtigt bort. Det står mig endnu for øjnene, hvorledes vi gik ned ad den brede trappe, foran os ilede alle min moders tjenerinder, som bar kufferter, poser, smykker, kostbarheder og punge med guld, ned ad den samme trappe. Bag ved kvinderne kom en vagt på tyve mand, væbnet med lange geværer og pistoler og klædt i den uniform, som man kender her i Frankrig, efter at grækerne er blevet en nation. Der var noget nedtrykkende, kan De tro," føjede Haydée til, idet hun rystede på hovedet og blegnede ved erindringen alene, "i synet af denne lange række slaver og kvinder, der endnu var halvt bevidstløse af søvnen – eller i det mindste forestiller jeg mig det, da jeg måske troede, at de andre sov halvt, fordi jeg selv ikke var vågen. På trappen svævede der kæmpemæssige skygger, som skinnet af faklerne fik til at skælve på hvælvingerne. "Hurtigt af sted!" råbte en stemme for

enden af gangen. Denne stemme kuede alle, som vinden nedbøjer aksene, når den farer hen over en kornmark! Mig fik den til at ryste af angst. Det var min faders stemme. Han gik allerbagest, iført sine kostbareste klæder, holdende et gevær i hånden, som Deres kejser havde foræret ham, og støttet til sin yndling Selim drev han os af sted, som en hyrde driver en flok lam. Min fader," sagde Haydée, idet hun hævede sit hoved, "var den berømte mand, Europa har kendt under navnet Ali Tebelen, pasha af Janina, for hvem Tyrkiet skælvede."

Ved at høre disse ord, der blev udtalt med en ubeskrivelig højhed og værdighed, gennemfo'r der Albert en gysen, uden at han selv vidste hvorfor. Det forekom ham, at der strålede noget mørkt og rædsomt i den unge piges øjne, mens hun som heksen i Endor vakte erindringen om den blodige skikkelse, en skrækkelig død fremstillede som en kæmpe i det samtidige Europas øjne.

"Snart," vedblev Haydée, "standsede skaren, vi var ved foden af trappen og ved bredden af en sø. Min moder trykkede mig mod sit hjerte, der bankede højt, og jeg så to skridt bag os min fader, der uroligt så sig om til alle sider. Foran os var der fire marmortrin, og neden for denne trappe gyngede en båd. Fra det sted, hvorpå vi befandt os, så man en sort masse hæve sig midt i søen. Det var en kiosk, vi begav os til. Denne kiosk forekom mig at være temmelig langt borte, måske fordi det var mørkt. Vi gik i båden. Jeg husker, at årerne ingen støj gjorde, da de rørte vandet. Jeg bøjede mig forover for at betragte dem, de var omviklede med vore palicarers bælter. Foruden roerne var der ingen andre i båden end kvinderne, min fader, min moder, Selim og mig. Palicarerne var blevet tilbage på bredden for at

beskytte vor flugt. Vor båd ilede af sted. Hvorfor går båden så hurtigt? spurgte jeg min moder. "Tys, mit barn!" sagde hun. "Det er, fordi vi flygter." Jeg begreb det ikke. Hvorfor flygtede min fader, han den almægtige, for hvem alle de andre i almindelighed flygtede, han, der havde taget det valgsprog: "Lad dem hade mig, blot de frygter mig." Det var virkelig en flugt over søen, man sagde mig siden, at slottets garnison – træt af den lange tjeneste -". Her fæstede Haydée et udtryksfuldt blik på Monte Cristo, hvis øjne ikke veg fra hendes. Den unge pige syntes at tøve lidt som en, der opfinder eller vil skjule noget.

"De sagde, signora," udbrød Albert, der hørte på hendes fortælling med største opmærksomhed, "at besætningen i Janina, ked af den lange tjeneste -"

"Havde underhandle med serasquiren Kourschid, der var sendt af sultanen for at bemægtige sig min fader, det var derfor, min fader havde fattet den beslutning at trække sig tilbage, efter at han havde sendt en fransk officer, som han havde tillid til, til sultanen. Min fader begav sig derpå til et fristed, som han for flere år siden havde beredt, og som han kaldte *kataphygion* – tilflugtssted."

"Og denne officer," spurgte Albert, "husker De hans navn, signora?" Monte Cristo vekslede et hurtigt blik med den unge pige, men Morcerf lagde ikke mærke til det.

"Nej," sagde hun, "jeg husker det ikke, men kommer jeg siden i tanker om det, da skal jeg sige det." Albert var på nippet til at nævne sin faders navn, da Monte Cristo sagte hævede sin hånd for at gøre ham opmærksom på, at han måtte tie stille. Den unge mand huskede sin ed og tav.

"En stueetage, hvis terrasser blev beskyllede af vandet, og en første sal, der vendte ud til søen, var alt, hvad dette palads fremviste. Men neden under stueetagen var der en underjordisk hvælving, en mægtig grotte, hvor man førte min moder, mig og tjenerinderne ind, og hvor der lå tres tusind punge og to hundrede fade, i disse punge var der femogtyve millioner i guld og i fadene tredive tusind pund krudt. Tæt ved disse fade stod Selim, min faders yndling, som jeg før nævnte. Han vågede dag og nat med en lanse, på enden af hvilken der brændte en tæt lunte. Han havde ordre til at lade alt springe i luften, kiosken, garderne, pashaen, kvinderne og guldet, så snart min fader gav ham et vink. Jeg husker, at vore slaver, der kendte dette frygtelige naboskab, tilbragte dage og nætter med at græde, sukke og bede. Hvad mig angår, da ser jeg bestandig den unge soldat med det blege ansigt og de sorte øjne, og når dødens engel engang stiger ned til mig, er jeg vis på, at jeg vil genkende Selim. Jeg kan ikke sige, hvor mange dage vi var der, den gang vidste jeg ikke engang, hvad tiden var. En sjælden gang lod min fader min moder og mig kalde ud på terrassen ved paladset, det var festlige timer for mig, der ikke så andet i hvælvingen end sukkende skygger og Selims lanse med den brændende lunte. Min fader, der sad foran en stor åbning, stirrede frem for sig med sit mørke blik og betragtede ethvert sort punkt, der viste sig på søen, mens min moder, der halvt lå ved siden af ham, lænede sit hoved til hans skulder. Jeg legede ved hans fødder og betragtede med barnlig undren, som forstørrer alt, spidserne af Pindus, der hævede sig lige for os, slottet i Janina, der steg hvidt op over søen, de umådelige, sortladne pletter af løv, der hang som efeu på bjergenes sider,

og som langt fra lignede mos, men nær ved er kæmpemæssige graner og myrter. En morgen sendte min fader bud efter os, min moder havde grædt hele natten, vi fandt ham temmelig rolig, men mere bleg end sædvanlig.

"Vær tålmodig, Vasiliki," sagde han, "i dag vil alt være forbi. I dag kommer storherrens firman, og min skæbne vil være afgjort. Hvis benådningen er fuldstændig, vil vi vende triumferende tilbage til Janina, hvis efterretningen er ond, vil vi flygte i nat."

"Men hvis de ikke lader os flygte?" sagde min moder.

"Vær rolig," svarede Ali med et smil. "Selim og hans brændende lunte skal frelse mig for dem. De ønsker, at jeg var død, men de har ikke lyst til at dø med mig." Min moder svarede kun med sine sukke, for hun mærkede nok, at denne trøst ikke kom fra hjertet. Hun lavede ham isvand, som han drak hvert øjeblik, for lige fra sin flugt til kiosken havde han haft en brændende feber, hun kæmmede hans hvide skæg og tændte hans chibouke, hvis røg han fulgte med øjnene i hele timer. Pludselig gjorde han en så voldsom bevægelse, at jeg blev ganske bange. Derpå forlangte han sin kikkert uden at bortvende sine øjne fra det sted, der tiltrak sig hans opmærksomhed. Min moder rakte ham den, hvid som en kalket væg. Jeg så, at min faders hånd skælvede.

"En båd – to – tre," mumlede han, "fire!" Og han rejste sig, tog sine våben og kom – jeg husker det tydeligt – krudt på panden af sine pistoler.

"Vasiliki," sagde han til min moder, idet han tydeligt nok fo'r sammen, "dette er den stund, der vil afgøre vor skæbne. Om en

halv time har vi storherrens svar. Gå ned i hvælvingen og tag Haydée med dig."

"Jeg vil ikke forlade dig," sagde Vasiliki, "hvis du dør, herre, vil jeg dø med dig."

"Gå ned til Selim," råbte min fader.

"Farvel, herre," hviskede moder lydig, men fortvivlet.

"Før Vasiliki bort," sagde min fader til sine palicarer. Men jeg, som man glemte, løb hen til ham og strakte mine hænder ud mod ham. Han så mig, bøjede sig ned til mig og trykkede sine læber mod min pande. Dette kys var det sidste, og det brænder endnu på min pande. Idet vi steg ned, så vi bådene, der blev større på søen, og som lignede fugle, der svømmede på vandet. Imidlertid sad tyve palicarer ved min faders fødder og stirrede skjult af buskene på disse både. De holdt sig rede med deres sølvbeslåede geværer. En stor dynge patroner lå på jorden, min fader så på sit ur og gik frem og tilbage, betaget af angst. Dette var, hvad jeg lagde mærke til i det øjeblik, da jeg forlod min fader, efter at han havde givet mig sit sidste kys. Vi gik, min moder og jeg, gennem hvælvingen. Selim var endnu på sin post, han smilede bedrøvet til os. Vi hentede nogle hynder på den anden side af hulen, og vi satte os hos Selim. Skønt jeg var et barn, følte jeg dog instinktmæssigt, at der svævede en stor ulykke over vore hoveder."

Albert havde undertiden hørt fortælle om veziren af Janinas sidste øjeblik, han havde læst adskillige beretninger om hans død, men denne historie, der blev levende i den unge piges skikkelse og ved hendes stemme, gennemtrængte ham på engang med en usigelig henrykkelse og en ubeskrivelig rædsel. Hvad Haydée angik, da var hun ganske fordybet i disse

sørgelige erindringer og havde for et øjeblik holdt op med at tale. Hendes øjne, der stirrede hen for sig, syntes endnu at hvile på Pindus' tinder og på søen ved Janinas blå vande, et tryllespejl, der kastede genskin af hendes mørke maleri tilbage.

Monte Cristo betragtede Haydée med et ubeskriveligt udtryk af deltagelse og medlidenhed. "Det var klokken fire om eftermiddagen, men skønt luften var lys og klar, var vi dog nedsænkede i hvælvingens mørke. Et eneste lys skinnede i grotten som en tindrende stjerne på en mørk himmel. Det var Selims lunte. Min moder var kristen, og hun bad. Selim gentog af og til de hellige ord: "Gud er stor!" Imidlertid havde min moder endnu et håb. Da hun gik ned, havde hun ment at genkende den franker, som var blevet sendt til Konstantinopel, og som min fader satte al sin lid til, for han vidste, at den franske sultans soldater plejede at være ædle og højmodige. Hun nærmede sig nogle skridt til trappen og lyttede. "De nærmer sig," sagde hun. "Gud give, de bringer fred og liv!" – "Hvad frygter du for, Vasiliki?" sagde Selim med en stemme, der både var venlig og stolt. "Hvis de ikke bringer fred, giver vi dem krig, hvis de ikke bringer livet, giver vi dem døden." Og han pustede til lunten på enden af lansen. Men jeg, som var et barn og helt uvidende, var bange for dette mod, som jeg fandt vildt og rasende, og gyste ved tanken om den rædsomme død. Min moder havde den samme fornemmelse, for jeg mærkede, at hun også gyste. "Min Gud, min Gud, moder!" råbte jeg. "Skal vi da dø?"

"Barn," sagde Vasiliki til mig, "Gud bevare dig fra at ønske denne død, som du frygter for i dag." Derpå føjede hun sagte til: "Selim, hvordan lyder din herres ordre?"

"Hvis han sender mig sin dolk, betyder det, at sultanen afslår at benåde ham, og jeg tænder krudtet. Hvis han sender mig en ring, betyder det, at sultanen benåder ham, og jeg slukker lunten."

"Ven," svarede min moder, "når din herres ordre kommer, og det er dolken, han sender, må du dræbe os med dolken."

"Ja, Vasiliki!" svarede Selim roligt. Pludselig hørte vi noget som et højt skrig, vi lyttede, det var glædesskrig. Navnet på den franker, der var blevet sendt til Konstantinopel, genlød fra vore palicarers læber, det var tydeligt, at han bragte Den høje Ports svar, og at dette svar var gunstigt."

"Og De husker ikke hans navn?" sagde Morcerf, der gerne ville komme hende til hjælp. Monte Cristo gav hende et vink.

"Jeg har glemt det," svarede Haydée. "Larmen blev større og større. Fodtrin lød nærmere ved os, man steg ned ad trappen til den underjordiske hvælving. Selim holdt sin lanse færdig. Snart viste der sig en skygge. "Hvem der?" råbte Selim. "Hvem du end er, ikke et skridt videre!"

"Ære være sultanen!" sagde skyggen. "Veziren Ali er benådet, og det er ikke alene hans liv, der er frelst, men man giver ham også hans ejendomme igen." Min moder udstødte et glædesskrig og trykkede mig til sit hjerte.

"Vent!" sagde Selim, da han så, at hun allerede ville ile ud af hvælvingen. "Du ved, jeg må have ringen!"

"Det er sandt!" sagde min moder. Og hun faldt på knæ, idet hun hævede mig mod himlen." Haydée standsede på ny i et sådant sindsoprør, at sveden trillede ned ad hendes blege pande, og hun næppe kunne få et ord frem. Monte Cristo hældte noget isvand i et glas og rakte hende det, idet han sagde

med en venlighed, der dog havde noget bydende ved sig: "Mod, min datter!" Haydée tørrede sin pande og fortsatte. "Imidlertid havde vore øjne, der var vant til mørket, genkendt pashaens sendebud – det var vor ven. Selim havde genkendt ham, men den brave unge mand forstod kun en ting, nemlig at adlyde.

"I hvis navn kommer du?" sagde han.

"Jeg kommer i vor herres, Ali Tebelens navn!"

"Hvis du kommer i hans navn, ved du, hvad du har at overlevere mig."

"Ja," svarede sendebuddet, "og jeg bringer hans ring." Samtidig hævede han sin hånd højt over hovedet, men han var alt for langt borte, og det var ikke lyst nok til, at Selim kunne se og kende den genstand, han viste.

"Jeg ser ikke det, du løfter i vejret!" sagde Selim.

"Kom nærmere!" sagde manden. "Eller skal jeg komme nærmere til dig?"

"Hverken det ene eller det andet," svarede den unge soldat. "Læg den genstand, du bærer, på jorden og i lysskæret, træk dig så tilbage, indtil jeg har set den!"

"Som du vil," sagde buddet. Og han trak sig tilbage, efter at han havde lagt tegnet på det anviste sted. Vore hjerter bankede, for tegnet forekom os virkelig at være en ring. Blot vidste vi ikke, om det var min faders. Selim, der bestandig holdt sin brændende lunte i hånden, kom hen til åbningen, bukkede sig ned og tog tegnet op.

"Herrens ring!" sagde han, idet han kyssede den. "Det er godt!" Og idet han vendte lansen om, trådte han på lunten og slukkede den. Sendebuddet udstødte et glædesskrig og klappede i hænderne. På dette signal ilede fire af serasquiren

soldater til, og Selim faldt, gennemboret af fem dolkestik, hver af dem havde givet ham sit. Derpå styrtede de, beruset af deres forbrydelse, men endnu blege af skræk, længere ind i hvælvingen og så overalt efter, om der var ild, og væltede sig derpå over guldposerne. Imidlertid tog moder mig i sine arme og ilede gennem de bugtede gange, som vi alene kendte, til en hemmelig trappe, Kourschids der førte til kiosken, i hvilken der herskede en frygtelig tummel. – De nederste værelser var fyldt med Kourschids tchodoarer, med vore fjender. – I det øjeblik, da min moder ville lukke den lille dør op, hørte vi pashaens skrækkelige og truende stemme. – Min moder kiggede gennem dørsprækken, og jeg kiggede med.

"Hvad vil I?" spurgte min fader nogle folk, som holdt et papir med guldbogstaver i hånden.

"Det, vi vil," svarede en af dem, "er at meddele Dem Hans Højheds vilje. Her er *firmanet*!"

"Jeg ser det," sagde min fader.

"Velan! Han forlanger dit hoved."

Min fader brast i en skoggerlatter, der var mere frygtelig, end en trussel ville have været, og han var endnu ikke hørt op, før han havde affyret to pistoler og dræbt to mennesker.

Palicarerne, som lå rundt omkring min fader, med ansigterne mod gulvet, sprang straks op og fyrede. Værelset var fuldt af larm, ild og røg. I samme øjeblik begyndte ilden fra den anden side, og kuglerne fo'r ind i brædderne tæt ved os.

O, hvor var han stor, hvor var han smuk, veziren Ali Tebelen, min fader, midt mellem disse kugler, med sablen i hånden, med ansigtet sværtet af krudt! Hvor hans fjender flygtede!

"Selim, Selim!" råbte han. "Gør din pligt!"

"Selim er død!" svarede en stemme, der syntes at komme fra det inderste af kiosken, "og du, min kære Ali, er fortabt."

I samme øjeblik hørtes der et mægtigt drøn, gulvet sprang i tusind stykker omkring min fader. – Tchodoarerne skød gennem gulvet, tre eller fire palicarer faldt, skudt nedefra.

Min fader brølede, stak sine fingre gennem de huller, kuglerne havde lavet, og rev en planke op.

Men på samme tid knaldede der tyve skud gennem denne åbning, og flammerne, der slog op fra den, nåede taget. – Midt i al denne skrækkelige tummel, under disse frygtelige skrig lød der to endnu tydeligere skud, to mere hjerteskærende skrig, der fik mig til at isne af skræk. Disse to skud havde givet min fader hans banesår, og det var ham, som havde udstødt de to skrig.

Imidlertid var han blevet stående og holdt sig fast ved et vindue. Min moder rev i døren for at komme ind og dø med ham, men den var lukket indefra.

Rundt om ham vred palicarerne sig i dødssmerte, to eller tre, der ikke var sårede eller kun let sårede, sprang ud gennem vinduerne.

Da knagede og brast gulvet, min fader sank ned på det ene knæ, og på samme tid strakte der sig tyve arme, væbnede med sabler, pistoler og dolke, tyve stød traf på en gang et eneste menneske, og min fader forsvandt i en hvirvel af ild, antændt af disse brølende djævle, som om helvede havde åbnet sig under hans fødder.

Jeg følte, at jeg blev trukket til jorden, det var min moder, der besvimede og rev mig med sig."

Haydée lod sine arme hænge og udstødte et suk. Hun kastede et blik til greven som for at spørge ham, om han var tilfreds

med hendes lydighed. Greven rejste sig, gik hen til hende, tog hendes hånd og sagde til hende på græsk: "Hvil dig, kære barn! Fat mod og tænk på, at der er en Gud, som straffer forræderne!"

"Det er en frygtelig historie, greve!" sagde Albert ganske forskrækket over Haydées bleghed. "Og jeg bebrejder mig nu, at jeg har været så grusom nysgerrig."

"Det gør intet!" sagde Monte Cristo. Derpå lagde han sin hånd på den unge piges hoved og vedblev: "Haydée er en modig kvinde, hun har flere gange fundet trøst i at fortælle om sine ulykker."

"Fordi, herre," sagde den unge pige ivrigt, "fordi mine ulykker minder mig om dine velgerninger."

Albert betragtede hende med nysgerrighed, for hun havde endnu ikke fortalt det, som han helst ønskede at vide, nemlig hvorledes hun var blevet grevens slavinde. Haydée så på en gang, at både grevens og Alberts blik udtrykte det samme ønske.

"Da min moder fik sin bevidsthed igen, stod vi for serasquiren.

"Dræb mig," sagde hun, "men spar Alis enkes ære."

"Det er ikke til mig, du skal henvende dig," sagde Kourschid.

"Til hvem da?"

"Til din nye herre."

"Hvem er det?"

"Der står han!"

Kourschid pegede på en af dem, der mest havde bidraget til faders død," vedblev den unge pige med mørk harme.

"De blev da dette menneskes ejendom?" spurgte Albert.

"Nej," svarede Haydée, "han turde ikke beholde os, men solgte os til slavehandlere, der rejste til Konstantinopel. Da vi efter at have passeret Grækenland nåede den kejserlige port, omringet af nysgerrige, pegede min moder pludselig med et skrig mod et afhugget hoved over porten, under det stod skrevet: "Dette er Tebelen, pashaen af Janinas hoved!"

Jeg søgte grædende at løfte min moder op, men hun var død.

Jeg blev bragt til bazaren, hvor en rig armenier købte mig og opdrog mig. Da jeg var tretten år gammel, solgte han mig til sultanen."

"Af hvem jeg købte hende," afbrød Monte Cristo, "for en stor smaragd."

"Herre, du er stor og god. Jeg er lykkelig over at tilhøre dig," sagde Haydée og kyssede Monte Cristos hånd.

Albert var helt fortumlet af alt dette mærkelige, han havde hørt.

20. Man skriver til os fra Janina

Franz havde forladt Noirtiers værelse så vaklende og forvirret, at endog Valentine havde medlidenhed med ham. Villefort, der havde fremstammet nogle ord uden sammenhæng, og som var flygtet til sit eget værelse, modtog to timer senere følgende brev:

"Efter det, der er kommet for lyset i dag, kan hr. Noirtier de Villefort sikkert ikke mere tænke sig, at en forbindelse mellem hans familie og slægten d'Epinay er mulig. Franz d'Epinay afskyr den tanke, at hr. de Villefort, der syntes at kende de begivenheder, der blev fortalt i morges, ikke havde fattet beslutning om at hæve forlovelsen før han."

Den, der i dette øjeblik havde set embedsmanden segne under slaget, ville ikke have troet, at han havde forudset det. Han havde virkelig aldrig tænkt sig, at hans fader ville have drevet sin oprigtighed eller snarere sin strenghed så vidt, at han ville fortælle en sådan historie. Det er sandt, at hr. de Noirtier aldrig havde beskæftiget sig med at give sin søn oplysning om sagen, og at denne altid havde troet, at general de Quesnel eller baron d'Epinay, om man foretrak at give ham det navn, var blevet myrdet af snigmordere og ikke dræbt i en lovlig duel. Dette hårde brev fra en ung mand, der hidtil havde vist sig så ærbødig, var et dolkestød for en sådan mands stolthed som Villeforts. Næppe var han kommet ind i sit værelse, før hans kone trådte ind.

At Franz, der var blevet kaldt til Noirtier, uden videre gik, satte alle i den grad i forbavselse, at madame de Villefort, der var blevet ene med notaren og vidnerne, blev mere og mere

forlegen. Derfor fattede hun en beslutning og gik ud for at skaffe sig underretning om, hvad der egentlig skete.

Hr. de Villefort lod det være nok med at sige hende, at Valentines forlovelse med hr. d'Epinay var hævet efter et opgør, der havde fundet sted mellem ham og hr. de Noirtier. Det var vanskeligt at fortælle dem, der ventede. Da madame de Villefort kom tilbage, lod hun det være nok med at sige, at da de Noirtier i begyndelsen af samtalen havde fået et anfald af apopleksi, var kontraktens undertegning blevet opsat til en anden dag. Denne efterretning lød, falsk som den var, dog så besynderlig efter to ulykker af samme slags, at de tilstedeværende betragtede hinanden forbavsede og gik uden at sige et ord.

Imidlertid havde Valentine, der både var lykkelig og forskrækket, efter at hun havde omfavnet og takket den ædle olding, der med et eneste slag havde knust den lænke, hun allerede betragtede som ubrydelig, forlangt at få lov at hvile sig i sit værelse for at fatte sig igen, og Noirtier havde med et blik tilstået hende denne tilladelse.

Men i stedet for at gå op på sit værelse tog Valentine vejen gennem gangen, gik ud og skyndte sig ned i haven. Under alle disse begivenheder, der havde fundet sted omkring hende, havde en ubestemt angst bestandig fyldt hendes sind. Hun ventede hvert øjeblik at se Morrel komme, bleg og truende som lairden af Ravenswood med Lucia af Lammermoors kontrakt.

Det var virkelig på høje tid, at hun kom til gitteret. Maximilien, der havde gættet sig til, hvad der ville ske, da han så Franz forlade kirkegården med hr. de Villefort, var fulgt efter. Derpå havde han set dem træde ind, gå ud igen og vende tilbage sammen med Albert og Chateau-Renaud. Han tvivlede

ikke mere. Han havde derfor begivet sig til vænget, beredt på alt og vis på, at Valentine ville komme, så snart det var hende muligt at slippe bort. Han havde heller ikke taget fejl. Gennem en sprække så han virkelig den unge pige komme ud og ile til gitteret uden at tage de sædvanlige forholdsregler.

Ved det første øjekast blev Maximilien beroliget. Ved det første ord, hun sagde, skælvede han af glæde.

"Vi er frelst!" sagde Valentine.

"Frelst?" gentog Morrel, der næppe kunne tro en sådan lykke. "Men hvem har da frelst os?"

"Min bedstefader! De må holde meget af ham, Morrel!"

Morrel svor på, at han ville elske den gamle af hele sit hjerte, og det kostede ham intet at aflægge denne ed, for i dette øjeblik lod han det ikke være nok med at elske ham som en ven og som en fader, men han tilbad ham som en Gud.

"Men hvordan er det gået til?" spurgte Morrel. "Hvilket forunderligt middel har han da brugt?" Valentine åbnede munden for at fortælle alt, men hun kom i tanke om, at der bag dette var en skrækkelig hemmelighed, der ikke tilhørte hendes bedstefader alene.

"Siden," sagde hun, "skal jeg fortælle Dem alt."

"Men hvornår?"

"Når jeg er Deres kone."

Det var at bringe samtalen hen på et emne, der gjorde det let for Morrel at forstå alt. Han forstod også, at han måtte lade sig nøje med det, han vidste, og at det var nok. Imidlertid samtykkede han ikke i at gå bort, før han havde fået det løfte, at han skulle få Valentine at se næste aften.

Valentine lovede, hvad Morrel ønskede. Alt var nu i hendes øjne forandret, og det var hende ikke længere vanskeligt at tro, at hun ikke skulle komme til at ægte Franz.

Imidlertid var madame de Villefort nået ned til hr. Noirtier. Noirtier betragtede hende med det mørke og strenge blik, med hvilket han var vant til at modtage hende.

"Min herre!" sagde hun til ham. "Jeg behøver ikke at sige Dem, at Valentines giftermål er gået over styr, eftersom det er her, bruddet har fundet sted."

Noirtier syntes aldeles uanfægtet.

"Men," vedblev madame de Villefort, "hvad De ikke ved, er, at jeg altid har sat mig mod dette giftermål." Noirtier betragtede sin svigerdatter, som ventede han en forklaring.

"Nu, da dette giftermål, for hvilket jeg følte afsky, er gået over styr, kommer jeg for at gøre et skridt hos Dem, som hverken hr. de Villefort eller Valentine kunne tage."

Hr. de Noirtiers øjne spurgte, hvad det var for et skridt.

"Jeg kommer for at bede Dem, min herre," vedblev madame de Villefort, "som den eneste, der har ret dertil, for jeg er den eneste, det ikke vil gavne noget, om, at De vil skænke Deres sønnedatter ikke Deres kærlighed, for den har hun altid haft, men Deres formue." Noirtiers øjne var et øjeblik uvisse om, hvad de skulle udtrykke. Det var tydeligt, at han spekulerede på, hvad årsagen kunne være til dette skridt, og at han ikke kunne finde den.

"Kan jeg håbe," vedblev madame de Villefort, "at Deres hensigter stemmer overens med den bøn, jeg har rettet?"

"Ja!" sagde Noirtier.

"I så fald," sagde madame de Villefort, "forlader jeg Dem både taknemmelig og lykkelig."

Noirtier lod virkelig den følgende dag notaren komme. Det første testamente blev sønderrevet, og der blev opsat et andet, i hvilket han efterlod Valentine hele sin formue på det vilkår, at man ikke måtte skille hende fra ham.

Nogle personer regnede nu ud, at frøken de Villefort, der havde arvet både markien og markisen af Saint-Meran og igen var kommet i gunst, engang ville få henimod trehundrede tusind francs i rentepenge. Mens dette giftermål gik overstyr hos Villefort, havde greven af Morcerf modtaget besøg af Monte Cristo, og for at vise Danglars sin iver havde Morcerf taget sin generalløjtnantsuniform på, der var smykket med alle hans kors, og ladet alle sine bedste heste spænde for vognen. Således pyntet begav han sig til Rue de la Chaussée-d'Antin og lod sig melde hos Danglars, der var i færd med at opgøre det månedlige regnskab. Dette var i den senere tid ikke det tidspunkt, man skulle vælge, hvis man ville finde bankieren i godt lune.

Derfor antog Danglars også ved synet af sin gamle ven sin majestætiske mine og satte sig til rette i sin lænestol. Morcerf, der sædvanligvis var så stiv og stram, prøvede derimod at være venlig og smilende, og da han næsten var vis på, at hans forslag ville blive optaget, benyttede han ingen høflighedsfraser, men gik straks lige til sagen.

"Baron!" sagde han. "Her er jeg. I lang tid har vi ikke beskæftiget os med vor gamle aftale -". Morcerf ventede ved disse ord at se glæden spejle sig i bankierens ansigt, men det

blev tværtimod – skønt dette næsten var utroligt – endnu mere koldt og ufølsomt.

"Hvilken aftale, hr. greve?" spurgte Danglars, som om han forgæves søgte at tænke sig til, hvad greven ville sige.

"Nå!" sagde greven. "De ønsker formaliteter, min kære herre, og De erindrer mig om, at alt må gå ceremonielt til. Meget vel! Tilgiv mig, da jeg kun har en søn, og det er første gang, jeg tænker på at gifte ham bort, så forstår jeg mig endnu ikke rigtigt på det, men jeg vil gøre det så godt, jeg kan." Nu rejste Morcerf sig med et tvungent smil, bukkede dybt for Danglars og sagde: "Hr. baron, jeg har den ære at bede Dem om Deres datter, frøken Eugenie Danglars' hånd til min søn, vicomte Albert de Morcerf."

I stedet for at modtage disse ord med den glæde, greven havde ventet, rynkede baronen panden og sagde uden at bede greven sidde ned: "Hr. greve, før jeg svarer, er det nødvendigt, at jeg overvejer sagen."

"Overvejer?" sagde Morcerf, mere og mere forbavset. "Har De da ikke haft tid til at overveje sagen? Det er jo nu otte år siden, vi talte om dette giftermål."

"Hr. greve," sagde Danglars, "der hænder hver dag ting, der gør, at vi igen må overveje det, som vi allerede har anset for afgjort."

"Hvordan det?" spurgte Morcerf. "Jeg forstår Dem ikke mere, baron."

"Jeg vil sige, at nye omstændigheder har i de sidste fjorten dage -"

"Med forlov," sagde Morcerf, "er det en komedie, vi spiller?"

"Hvorledes det? En komedie?"

"Ja, lad os forklare os tydeligt."

"Det er også mit ønske."

"De har talt med greven af Monte Cristo?"

"Jeg taler ofte med ham," sagde Danglars, "han er en af mine venner."

"Velan, da De sidst så ham, sagde De til ham, at det lod til, jeg var glemsom og ubestemt med hensyn til dette giftermål."

"Det er sandt."

"Nu er jeg her. Jeg er hverken glemsom eller vankelmodig, som De ser, eftersom jeg kommer for at opfordre Dem til at holde Deres løfte."

Danglars svarede ikke.

"Har De forandret mening?" føjede Morcerf til. "Eller har De blot fået mig til at gøre mit tilbud for at have den fornøjelse at ydmyge mig?"

Danglars forstod, at sagen kunne tage en ubehagelig vending for ham, hvis han vedblev samtalen i samme tone.

"Hr. greve," sagde han, "De har fuldkommen ret til at være forundret over min tilbageholdenhed, det forstår jeg nok. De må også tro, at det smerter mig, men De kan være overbevist om, at det er pålagt mig af bydende omstændigheder."

"Det er kun snak hen i vejret, min herre," sagde greven, "og som en anden måske kunne lade sig nøje med, men greven af Morcerf er ikke af den slags folk, og når en mand som han finder en anden mand, der erindrer ham om hans givne ord, og denne mand selv ikke holder ord, så har han ret til i det mindste at fordre at få oplyst hvorfor."

Danglars var fej, men han ville ikke synes at være det. Han blev stødt over den tone, Morcerf talte med. "Jeg mangler heller

ikke god grund," svarede han.

"Hvad vil De sige dermed?"

"At jeg har en meget god grund, men at det er vanskeligt at sige den."

"De føler imidlertid," sagde Morcerf, "at jeg ikke kan nøjes med Deres tavshed, og et synes mig i hvert tilfælde klart, nemlig at De afslår en forbindelse med mig."

"Nej, min herre," svarede Danglars. "Jeg opsætter at tage en bestemmelse, det er det hele."

"Men De fordrer dog vel ikke, skulle jeg tro, at jeg skal føje mig efter Deres luner i den grad, at jeg skulle vente i ydmyghed, til jeg igen kom i Deres gunst."

"Hvis De ikke kan vente, vil vi anse denne plan for opgivet."

Greven bed sin læbe til blods, idet han anstrengte sig for at undertrykke den hidsighed, der var hans stolte og pirrelige sind egen. Men da han imidlertid forstod, at det var ham, der under sådanne omstændigheder ville gøre sig latterlig, var han allerede gået hen mod døren, da han betænkte sig og vendte tilbage igen. En sky var faret over hans pande og efterlod spor af en ubestemt uro i stedet for af fornærmet stolthed.

"Hør, min kære Danglars," sagde han, "vi har kendt hinanden i mange år, og følgelig må vi i nogen grad kunne bære over med hinanden. De skylder mig en forklaring, så jeg får at vide, hvilken ulykkelig omstændighed der har forspildt min søn Deres gunst."

"Det er ikke noget, der vedkommer vicomten personligt, det er alt, hvad jeg kan sige Dem!" svarede Danglars, der igen blev uforskammet, da han så, at Morcerf begyndte at give efter.

"Hvem vedkommer det da personligt?" spurgte Morcerf i en forbitret tone, mens hans pande blev bleg. Danglars, som lagde mærke til alle disse symptomer, så ham mere stift i øjnene, end han ellers var vant til.

"De må takke mig for, at jeg ikke forklarer mig tydeligere." En krampagtig skælven, der sikkert var en følge af undertrykt vrede, rystede Morcerf.

"Jeg har ret," sagde han, idet han gjorde en voldsom anstrengelse for at blive herre over sig selv, "jeg har ret til at fordre, at De forklarer Dem. Er det madame de Morcerf, De har noget mod? Er det min formue, der ikke er tilstrækkelig? Er det mine meninger, der strider mod Deres?"

"Intet af alt dette, min herre," svarede Danglars. "Hvis det var dette, ville det have været utilgiveligt af mig, eftersom jeg vidste alt, da jeg indgik på forbindelsen. Nej, søg ikke mere! Jeg skammer mig virkelig over, at jeg således får Dem til at ransage Deres samvittighed. Tro mig, det er bedst, at vi lader det blive derved. Lad os opsætte sagen, så vi hverken bryder med hinanden eller binder os til noget. Min Gud, det har jo ingen hast! Min datter er sytten år og Deres søn enogtyve. Imidlertid går tiden, den kan medføre andre begivenheder. De ting, som en dag synes mørke, kan den næste dag blive fuldkommen klare. Og undertiden omstødes de afskyeligste bagvaskelser på en dag og ved et eneste ord."

"Bagvaskelser, siger De?" råbte Morcerf, idet han blev gul i ansigtet. "Man har bagvasket mig? Mig?"

"Hr. greve! Lad os ikke forklare os nærmere, siger jeg Dem!"

"Altså skulle jeg tåle dette afslag!"

"Det er især pinligt for mig – ja, mere pinligt for mig end for Dem, for jeg gjorde regning på den ære at komme i slægt med Dem, og en forlovelse, der går tilbage, gør altid bruden mere skam end brudgommen."

"Det er godt, min herre! Vi vil ikke tale mere derom!" sagde Morcerf. Og idet han vred sine handsker sammen i raseri, gik han ud af værelset.

Danglars havde lagt mærke til, at Morcerf ikke en eneste gang havde vovet at spørge, om han selv var skyld i, at bankieren tog sit ord tilbage. Om aftenen havde han en lang samtale med flere af sine venner, og hr. Cavalcanti, der bestandigt havde holdt sig i salen hos damerne, var den sidste, der forlod baronens hus.

Da Danglars den følgende morgen vågnede, forlangte han aviserne. Man bragte ham dem straks. Han lagde to eller tre til side og tog *L'Imperial*. Det var det blad, Beauchamp redigerede. Han rev omslaget itu, åbnede bladet med en krampagtig bevægelse, lod sine øjne glide hen over de sidste parisernyheder, kom til blandede artikler og standsede med sit ondskabsfulde smil ved en artikel med overskriften: *"Man skriver til os fra Janina -"*

"Godt!" sagde han efter at have læst den. "Det er en god lille artikel for oberst Fernand, der efter al sandsynlighed vil fritage mig for at give greven af Morcerf en forklaring."

I samme øjeblik, da klokken slog ni, indfandt Albert de Morcerf sig, klædt i sort og meget oprevet, i greven af Monte Cristos hus.

"Greven er gået ud for en halv time siden," sagde portneren.

"Har han taget Baptistin med?" spurgte Morcerf.

"Nej, hr. vicomte."

"Så kald på Baptistin. Jeg vil tale med ham."

Portneren gik for at finde kammertjeneren, og et øjeblik efter kom han tilbage med ham.

"Min ven," sagde Albert, "jeg beder Dem undskylde, at jeg gør Dem ulejlighed, men jeg vil kun spørge Dem, om Deres herre virkelig er gået ud?"

"Ja!" svarede Baptistin.

"Også for mig?"

"Jeg ved, hvor det glæder min herre at modtage hr. vicomten, og jeg skulle nok tage mig i agt for at behandle herren således som en tilfældig påtrængende gæst."

"De har ret, for jeg har noget meget vigtigt at tale med ham om. Tror De, at han snart vil være tilbage?"

"Ja, han har bestilt sin frokost til klokken ti."

"Godt! Klokken ti vil jeg være her igen. Hvis greven kommer før mig, så sig ham, at jeg beder ham vente på mig."

"Jeg skal ikke undlade det, herre."

Albert lod sin vogn blive ved grevens dør og begav sig bort til fods. Da han kom forbi l'Allée de Veuves, troede han at genkende grevens heste, der holdt uden for porten til skydebanen. Han nærmede sig, og da han havde genkendt kusken og hestene, sagde han: "Er greven her?"

"Ja, herre," svarede kusken. Morcerf havde virkelig hørt nogle skud derinde. Han trådte ind. I den lille have mødte han tjeneren.

"Undskyld," sagde denne, "men vil vicomten opholde sig her et øjeblik?"

"Hvorfor, Philipp?" spurgte Albert, der var kendt her og undrede sig over en hindring, han ikke havde ventet.

"Fordi en herre, som øver sig, skyder alene, og han vil aldrig skyde, når en anden er til stede."

"Ikke engang når De er til stede, Philipp?"

"De ser, herre, at jeg opholder mig uden for min dør."

"Hvem lader pistolerne?"

"Hans tjener."

"En nubier?"

"En neger."

"Det er det samme."

"Og De kender denne herre?"

"Jeg kommer just for at tale med ham. Han er min ven."

"Så er det en anden sag; så vil jeg gå ind og melde Dem."

Og Philipp gik, drevet af sin egen nysgerrighed, ind i bræddeskuret. Et sekund efter viste greven af Monte Cristo sig i døren.

"Undskyld, at jeg forfølger Dem hertil, kære greve," sagde Albert, "men jeg må begynde med at sige Dem, at det ikke er Deres folks skyld, og at det er mig alene, der har været påtrængende. Jeg har været i Deres hus. Man sagde mig, at De var på en spadseretur, men ville komme hjem for at spise frokost. Jeg ville også spadsere, og da jeg begav mig på vej, fik jeg øje på Deres heste og vogn."

"Det giver mig håb om, at De er kommet for at spise frokost hos mig."

"Nej tak. Spørgsmålet er ikke om at spise frokost på den tid. Måske spiser vi siden frokost, men sandelig i slet selskab."

"Hvad pokker fortæller De mig dér?"

"Jeg skal duellere i dag."

"De? Hvorfor?"

"For at slås."

"Ja, det begriber jeg nok, men af hvilken grund? Man slås ikke for alle mulige ting, det begriber De nok."

"Det er en æressag."

"Ah, det er alvorligt?"

"Så alvorligt, at jeg kommer for at bede Dem om at vise mig en tjeneste."

"Og det er?"

"At være min sekundant."

"Det bliver ligefrem alvorligt. Lad os ikke tale om noget her, men vende tilbage til mit hus. Ali, giv mig noget vand!"

Greven smøgede sine ærmer op og gik ud i forstuen, hvor de, som skød, plejede at vaske hænder.

"Prøv at gå ind, hr. vicomte," sagde Philipp ganske sagte. "De vil få noget snurrigt at se." Morcerf trådte ind. I stedet for sorte pletter var der klæbet spillekort på skiven. Langt fra troede Morcerf, at det var et fuldstændigt spil, esset til tieren.

"Å!" sagde Albert. "De er i færd med at spille piquet?"

"Nej," sagde greven, "jeg var i begreb med at lave et spil kort."

"Hvorledes det?"

"Jo, det er es og toere, som De ser, men mine kugler har lavet treer og femmer og syver, otter, nier og tier af dem."

Albert gik nærmere. Kuglerne havde virkelig ganske nøjagtigt og i fuldkommen lige afstand gennemboret kortene på de steder, hvor pletterne skulle have været malede. Da Morcerf gik hen til skiven, samlede han endvidere to-tre svaler op, der

havde været så uforsigtige at flyve så nær forbi, at grevens pistol kunne nå dem, og som han havde nedskudt.

"For fanden!" sagde Morcerf.

"Kære vicomte," sagde greven, idet han tørrede sine hænder på det håndklæde, Ali bragte. "Jeg må jo beskæftige mig i mine ledige stunder. Men kom, jeg er færdig."

De tog begge plads i Monte Cristos vogn, og den satte dem efter nogle minutters forløb af ved porten til nummer tredive. Monte Cristo førte Morcerf ind i sit kabinet og pegede på en stol. De satte sig.

"Lad os nu snakke roligt," sagde greven.

"De ser, jeg er fuldkommen rolig."

"Med hvem skal De slås?"

"Med Beauchamp."

"En af Deres venner?"

"Det er altid med sine venner man slås."

"Der må i det mindste være en grund."

"Jeg har en."

"Hvad har han gjort Dem?"

"Han har i gårsnummeret af sit blad – men se der! Læs!" Albert rakte Monte Cristo et blad, og han læste disse ord:

> "Man skriver til os fra Janina: Forhold, som man hidtil ikke har kendt, er nu kommet til vor kundskab. De slotte, som forsvarede byen, blev overgivet til tyrkerne af en fransk officer, til hvem veziren Ali Tebelen havde sat hele sin tillid. Officeren hed Fernand."

"Og hvad så?" sagde Monte Cristo. "Hvad ser De deri, der kan fornærme Dem?"

"Hvad jeg ser i det?"

"Ja! Hvad kommer det Dem ved, at slottene ved Janina blev forrådt af en fransk officer ved navn Fernand?"

"Det vedkommer mig så meget, hr. greve, at min faders døbenavn er Fernand."

"Tjente Deres fader da Ali Pasha?"

"Det vil sige, han kæmpede for grækernes uafhængighed, deri stikker just bagvaskelsen."

"Nå, således, min kære vicomte. Men lad os tale fornuftigt."

"Jeg ønsker intet hellere."

"Så sig mig engang, hvem pokker ved i Frankrig, at officeren Fernand er den samme mand som greven af Morcerf, og hvem beskæftiger sig nu om stunder med Janina, der blev indtaget i 1822 eller 1823, så vidt jeg ved?"

"Deri består netop det gemene. Man har ladet tiden gå, og nu kommer man tilbage til de glemte begivenheder for at fremkalde en skandale, der kan besudle et agtet navn. Ser De nu, jeg som arving til min faders navn vil ikke, at der skal hvile endog en skygge af mistanke på det. Jeg vil sende to sekundanter til Beauchamp, hvis blad har publiceret denne bemærkning, og han skal tage den tilbage igen."

"Beauchamp vil ikke tage den tilbage."

"Nu, så slås vi."

"Nej, De vil ikke slås, for han vil svare, at der i den græske armé måske fandtes halvtreds officerer, der hed Fernand."

"Vi slås trods dette svar. Jeg vil, at dette skal forsvinde – min fader – en så ædel kriger – en så glimrende karriere -"

"Eller måske vil han sige, vi har grund til at tro, at denne Fernand intet har at gøre med greven af Morcerf, hvis døbenavn

også er Fernand."

"Han må dementere det ganske og aldeles. Jeg lader mig ikke nøje med dette."

"Og De vil sende ham Deres sekundanter?"

"Ja."

"Det er urigtigt af Dem."

"Det vil sige, at De nægter mig den tjeneste, jeg har bedt Dem om."

"Å, De kender min mening med hensyn til dueller, jeg har sagt Dem mine anskuelser i Rom, erindrer De det ikke?"

"Imidlertid, kære greve, har jeg for kort tid siden fundet Dem i færd med en beskæftigelse, der ikke står i samklang med denne teori."

"Fordi man, som De let begriber, min kære ven, må være forberedt på alt. Når man lever blandt narre, må man selv lære at være nar. Måske kan en, der har mere grund til at søge trætte med mig, end De har til at søge trætte med de Beauchamp, få dette indfald at finde sig fornærmet og sende mig sine sekundanter eller fornærme mig på et offentligt sted, velan, jeg må altså skyde ham en kugle for panden."

"De tilstår mig altså, at De selv ville slås?"

"Ja vist!"

"Velan! Hvorfor vil De da ikke tillade, at jeg må slås?"

"Jeg siger ikke, at De ikke må slås. Jeg siger blot, at en duel er en alvorlig ting, og at man vel må overveje den."

"Har han da overvejet det, før han fornærmede min fader?"

"Hvis han ikke har overvejet det, og hvis han tilstår dette, er det ikke til ham, De må henvende Dem."

"De er alt for overbærende!"

"Og De er alt for streng. Hør mig, jeg forudsætter – men bliv nu ikke vred over det, jeg siger!"

"Nu, så tal!"

"Jeg forudsætter, at det, man har meddelt ham, er sandt -"

"En søn kan ikke tillade sig at forudsætte en sådan plet på sin faders ære."

"Å, hvad, vi lever på en tid, da man tillader sig så meget."

"Det er netop vor tidsalders fejl."

"Har De da i sinde at ville forandre den?"

"Ja, med hensyn til det, som angår mig."

"Min gud, hvor De er streng, kære ven!"

"Ja, således er jeg nu engang."

"Er De tilgængelig for gode råd?"

"Ja, når de kommer fra en ven."

"Tror De, at jeg er Deres ven?"

"Ja!"

"Velan, før De sender Deres sekundanter til Beauchamp, bør De søge at få lys i sagen."

"Hos hvem?"

"Hos Haydée for eksempel."

"Blande en kvinde ind i den slags affærer? Hvad kan hun gøre?"

"Erklære Dem, at Deres fader ikke har haft lod eller del i hendes faders fald eller død eller oplyse Dem om denne sag, hvis Deres fader har haft den ulykke at -"

"Jeg har allerede sagt Dem, kære greve, at jeg ikke kan tillade en sådan forudsætning."

"De afslår altså denne udvej?"

"Jeg afslår det!"

"Aldeles?"

"Aldeles!"

"Altså, mit sidste råd -"

"Godt, men også det sidste."

"De vil ikke høre det?"

"Tværtimod, jeg beder Dem om det."

"Send ingen sekundanter til Beauchamp."

"Hvorledes?"

"Gå selv til ham."

"Det er stik imod skik og brug."

"Deres sag hører ikke til de sædvanlige."

"Og lad mig høre, hvorfor skal jeg selv gå?"

"Fordi sagen på den måde bliver mellem Dem og Beauchamp."

"Forklar Dem nøjere."

"Det vil jeg! Hvis Beauchamp beslutter sig til at tilbagekalde sin meddelelse, må De lade ham, at hans vilje har været god. Tilbagekaldelse vil ikke desto mindre ske. Hvis han derimod afslår den, vil det være tidsnok at indvi to fremmede i Deres hemmelighed."

"Det skal ikke være to fremmede, det skal være to venner."

"Venner i dag er fjender i morgen."

"Hvorledes det?"

"For eksempel Beauchamp."

"Altså -"

"Altså råder jeg Dem til forsigtighed."

"De mener altså, at jeg bør gå til Beauchamp?"

"Ja!"

"Alene?"

"Alene. Når man vil opnå noget af et menneske, må man end også befri dette menneskes egoisme fra ethvert skin af, at den lider nogen tort."

"Jeg tror, De har ret."

"Det er meget heldigt!"

"Jeg vil gå alene."

"Gå, men De ville gøre bedre i slet ikke at gå."

"Det er umuligt!"

"Nu, så gør det, det vil altid være bedre end det, De før ville."

"Men hvis jeg nu trods al min forsigtighed må udkæmpe en duel, vil De da være min sekundant?"

"Kære vicomte!" sagde Monte Cristo med megen alvor.

"De har sikkert lagt mærke til, at jeg, når tid og lejlighed gaves, har været ganske til Deres tjeneste, men den tjeneste, De nu beder mig om, er ikke af den slags, jeg ser mig i stand til at vise Dem."

"Hvorfor det?"

"De vil måske engang få det at vide."

"Men imidlertid?"

"Må jeg bede Dem have tålmodighed med min hemmelighed."

"Det er godt, jeg vil tage Franz og Chateau-Renaud som sekundanter."

"Tag Franz og Chateau-Renaud, det vil være heldigt."

"Men hvis jeg ikke slås, vil De vel give mig en smule undervisning i at bruge kårde eller pistoler?"

"Nej, dette er også ganske umuligt."

"De er et besynderligt menneske! De vil altså slet ikke blande Dem i sagen?"

"Aldeles ikke."

"Godt, så vil vi ikke tale mere derom. Farvel, greve."

"Farvel, vicomte."

Morcerf tog sin hat og gik. Uden for døren fandt han sin vogn, og idet han så godt som muligt undertrykte sin vrede, kørte han til Beauchamp. Beauchamp var på redaktionen. Albert kørte hen til bladets kontorer.

Beauchamp sad i et mørkt og støvet værelse. Man meldte ham Albert de Morcerf. Han lod det gentage to gange, derpå råbte han, skønt han endnu næppe var overbevist om, at han havde hørt rigtigt: "Kom ind!"

Albert trådte ind. Beauchamp udstødte et forundringsråb, da han så sin ven skræve over papirbundterne og med uøvet fod træde på de dynger af aviser af enhver størrelse, der dækkede gulvet.

"Denne vej! Denne vej, kære Albert," sagde han, idet han rakte den unge mand hånden. "Hvad fanden fører Dem hertil? Er De faret vild som vor Tommeliden, eller kommer De blot for at spise frokost med mig? Se at finde Dem en stol. Der står en ved siden af denne geranium, det eneste, der minder mig om, at der er andre blade til i verden end papirsblade."

"Beauchamp!" svarede Albert. "Jeg kommer for at tale med Dem om Deres blad."

"De, Morcerf? Hvad kan vi tjene Dem med?"

"Jeg ønsker en berigtigelse."

"De, en berigtigelse? Hvoraf da, Albert? Men så sæt Dem dog."

"Tak," sagde Albert for anden gang med et kort nik.

"Forklar Dem!"

"En berigtigelse af den beretning, der fornærmer et medlem af min familie."

"Hvorledes?" sagde Beauchamp forundret. "Hvilken beretning?"

"Beretningen fra Janina."

"Fra Janina?"

"Ja, fra Janina. Det lader virkelig til, at De ikke ved, hvad der fører mig her hen?"

"På ære! Baptiste, en avis fra i går!" råbte Beauchamp.

"Det behøves ikke! Jeg medbringer min egen."

Beauchamp læste, idet han mumlede: "*Man skriver fra Janina* o. s. v."

"De indser, at sagen er vigtig?" sagde Morcerf, da Beauchamp var til ende med læsningen. "Denne officer er altså Deres slægtning?" spurgte avisskriveren.

"Ja!" sagde Albert rødmende.

"Udmærket! Hvad vil De, jeg skal gøre for at tjene Dem?" sagde Beauchamp venligt.

"Jeg ønsker, kære Beauchamp, at De dementerer denne beretning."

Beauchamp betragtede Albert med en opmærksomhed, der røbede megen velvilje. "Lad os se," sagde han, "dette vil kræve en længere redaktionel redegørelse, for en tilbagekaldelse er altid en kedelig sag. Så sæt Dem dog. Jeg må læse disse tre-fire linjer igen."

Albert satte sig, og Beauchamp læste igen de linjer, som hans ven havde besværet sig over, med mere opmærksomhed end den første gang.

"De ser," sagde Albert med fasthed, ja endogså en smule plumpt, "at man i Deres avis har smædet et medlem af min familie, og jeg forlanger en tilbagekaldelse."

"De – vil -?"

"Ja, jeg vil."

"Tillad mig at sige Dem, at De ikke er diplomat, min kære vicomte."

"Jeg vil heller ikke være det," svarede den unge mand, idet han rejste sig. "Jeg forlanger tilbagekaldelsen af en beretning, De har offentliggjort i går, og jeg vil opnå, hvad jeg ønsker. De er min ven," vedblev Albert med sammenpressede læber, da han så, at Beauchamp begyndte at hæve sit stolte hoved. "De er min ven, og som sådan håber jeg, at De kender mig nok til at forstå mit urokkelige krav ved en sådan lejlighed."

"Hvis jeg er Deres ven, Morcerf, vil De til sidst få mig til at glemme det, hvis De vedbliver at tale i denne tone. – Men vi vil ikke blive hidsige eller i det mindste endnu ikke. De er nervøs, opirret, forbitret. Lad os se! Hvem er den slægtning, De taler om?"

"Det er ganske ligefrem sagt min fader," sagde Albert, "Fernand Mondego, greve af Morcerf, en gammel kriger, der har været i tyve slag, og hvis ædle skrammer man har villet dække med skarn."

"Det er Deres fader?" sagde Beauchamp. "Ja, det er en anden sag. Da begriber jeg Deres harme, min kære Albert. Lad os læse det endnu en gang." – Og han læste artiklen igen, idet han denne gang lagde vægt på hvert enkelt ord. "Men hvoraf ser De, at den Fernand, der omtales i avisen, er Deres fader?"

"Af intet, det ved jeg nok, men andre vil se det. Det er derfor, jeg vil, at beretningen skal dementeres." Ved ordene "jeg" vil fæstede Beauchamp sit blik på Morcerf, men slog det næsten i samme øjeblik ned igen og sad fordybet i tanker. "De vil tilbagekalde efterretningen, ikke sandt, Beauchamp?" gentog Morcerf med tiltagende harme, skønt han endnu bevarede sin fatning.

"Ja," sagde Beauchamp.

"Det er godt," sagde Albert.

"Men først når jeg har overbevist mig om, at beretningen er falsk."

"Hvorledes?"

"Ja, det er vel umagen værd at oplyse denne sag, og jeg skal oplyse den."

"Men hvad ser De da at oplyse i alt dette, min herre?" sagde Albert, der nu ganske havde tabt sin fatning. "Hvis De tror, det ikke er min fader, så sig det straks, – hvis De tror, at det er ham, så giv mig en grund for denne mening." Beauchamp betragtede Albert med det smil, der var ham så eget, og som kunne tage et anstrøg af alle mulige sindsstemninger.

"Min herre," sagde han. "Hvis det er for at kræve mig til regnskab, De er kommet, burde De have gjort det straks og ikke være kommet for at tale med mig om venskab og andre unyttige ting som dem, jeg har haft tålmodighed nok til at høre på en halv time. Er det således, forholdet mellem os skal være for fremtiden?"

"Ja, hvis De ikke tilbagekalder Deres skændige bagvaskelse."

"Må jeg bede mig fritaget! Ingen trusler, Albert Mondego, vicomte af Morcerf! Jeg tåler dem ikke af mine fjender og heller

ikke af mine venner. De vil altså, at jeg skal tilbagekalde beretningen om general Fernand, en beretning, som jeg på ære ingen del har i?"

"Ja, det vil jeg," sagde Albert, der begyndte at blive forvirret.

"Ellers skal vi vel slås?" vedblev Beauchamp med den samme ro.

"Ja," sagde Albert endnu mere hidsigt.

"Godt!" sagde Beauchamp. "Her har De mit svar, min herre. Denne triste beretning er ikke blevet indrykket af mig. Jeg kendte ikke det mindste til omstændighederne, men De har ved Deres fremgangsmåde henvendt min opmærksomhed på den, og jeg vil undersøge sagen nærmere. Så længe bliver artiklen stående uforandret."

"Min herre," sagde Albert, idet han rejste sig. "Jeg vil da have den ære at sende Dem mine sekundanter. De kan tale med Dem om stedet og våbnene."

"Meget vel!"

"Og i aften, hvis det passer Dem, eller senest i morgen vil vi ses igen."

"Nej, min herre, nej! Jeg skal være på pladsen, når det behøves, og efter min mening – for jeg har ret til at bestemme det, eftersom det er mig, der har modtaget udfordringen – og efter min mening, siger jeg, er tiden endnu ikke kommet. Jeg ved, at De meget godt forstår at bruge Deres kårde, jeg fører min tåleligt. Jeg ved, at en duel mellem os vil være en alvorlig duel, for De er tapper og – jeg er det også. Jeg vil derfor ikke udsætte mig for at dræbe Dem eller lade mig dræbe af Dem uden årsag. Det er nu mig, der vil fremsætte spørgsmålet kategorisk: Kræver De denne tilbagekaldelse således, at De vil

dræbe mig, hvis jeg ikke foretager den, skønt jeg siger Dem, gentager for dem og sværger Dem ved min ære, at jeg ikke kendte noget til sagen, erklærer Dem, at det er umuligt for nogen at gætte, at greven af Morcerf er skjult under navnet Fernand?"

"Jeg kræver det med bestemthed!"

"Godt, min herre! Jeg samtykker i at slås med Dem, men jeg vil have tre ugers opsættelse, om tre uger vil De finde mig igen, og jeg vil enten sige Dem: "Ja, det er usandt, og jeg vil tilbagekalde det," eller også: "Ja, sagen har sin rigtighed," og da vil jeg slås med Dem på kårde eller pistoler efter Deres eget valg."

"Tre uger!" råbte Albert. "Tre uger vil være en evighed, og i al den tid skal jeg være vanæret."

"Hvis De var vedblevet at være min ven, ville jeg have sagt til Dem: tålmodighed, min ven, men De har gjort Dem til min fjende, og jeg siger: Hvad bryder jeg mig derom, min herre?"

"Godt, om tre uger altså," sagde Morcerf. "Men husk på, om tre uger vil der hverken være opsættelse eller udflugter, der -"

"Hr. Albert de Morcerf," sagde Beauchamp, idet han også rejste sig, "jeg kan ikke smide Dem ud gennem vinduet før om fireogtyve dage, og De har heller ingen ret til at hugge mig ned før efter den tids forløb. Vi skriver den 29. august, altså den 21. september. Indtil den tid vil vi, og det er en honnet mands råd, lade være at gø ad hinanden som to lænkehunde."

Beauchamp bukkede alvorligt for den unge mand, vendte ham ryggen og gik ud i trykkeriet, Albert hævnede sig på en stabel aviser, som han væltede med sin stok, derpå gik han.

Mens Albert piskede på hestene for sin vogn, efter at han havde pisket på de uskyldige blade, fik han, da han kørte over boulevarden øje på Morrel, der kom fra Porte Saint-Martin og gik forbi de kinesiske bade hen mod Madeleinekirken. "Å!" sagde han med et suk. "Der går et lykkeligt menneske!"

Og Albert tog ikke fejl.

5. del

1. Limonaden

Morrel var virkelig meget lykkelig.

Noirtier havde sendt bud efter ham, og han skyndte sig så meget for al vide årsagen, at han ingen droske havde taget, da han stolede mere på sine to ben end på en lejehests fire. Han var derfor ilet til Rue Meslay og begav sig til forstaden Saint-Honoré.

Morrel skyndte sig som sagt af sted, og den stakkels Barrois fulgte efter ham så godt som muligt. Morrel var enogtredive år, Barrois tres. Morrel var beruset af kærlighed, Barrois var udmattet af heden. Disse to mænd, der således havde forskellige interesser og forskellig alder, lignede to sider af en trekant, de bortfjerner sig fra hinanden ved basis, men forener sig ved spidsen.

Spidsen var Noirtier, som havde sendt bud efter Morrel og bedt ham om at skynde sig, en opfordring som Morrel fulgte bogstaveligt til Barrois' store fortvivlelse.

Da Morrel nåede huset, var han ikke engang forpustet, mens Barrois, som i lang tid ikke havde været forelsket, dampede af sved. Den gamle tjener lod Morrel træde ind gennem en bagdør, lukkede døren til kabinettet, og snart tilkendegav en kjoles raslen Valentines besøg. Valentine var henrivende skøn i sin sørgedragt. Noirtiers stol rullede snart ind i værelset.

Noirtier modtog med et velvilligt smil Morrels taksigelse for hans vidunderlige indgriben, der havde frelst både Valentine og ham fra fortvivlelse. Derpå opfordrede Morrels blik den unge pige, der sad undseeligt langt fra ham, til at tale. Noirtier betragtede hende også.

"Jeg skal altså sige det, De har pålagt mig?" spurgte hun.

"Ja!" svarede Noirtier.

"Hr. Morrel," sagde Valentine nu til den unge mand, der så forelsket på hende, "min gode fader Noirtier har tusind ting at sige Dem, som han i de sidste tre dage har sagt mig, i dag har han sendt bud efter Dem, for at jeg skal gentage Dem det hele. Jeg vil også meddele Dem det, eftersom han har pålagt mig at være hans tolk, uden at forandre det mindste af hans mening."

"Jeg længes meget efter at høre den."

Valentine slog øjnene ned, det var et behageligt varsel for Morrel. Valentine var kun svag i lykke. "Min fader vil forlade dette hus," sagde hun. "Barrois har det hverv at finde ham en passende bolig."

"Men De, frøken," sagde Morrel, "De, som hr. de Noirtier har så kær og trænger så meget til?"

"Ja," svarede den unge pige, "jeg vil ikke forlade min bedstefader, det er en sag, der er afgjort mellem ham og mig. Mit værelse skal være ved siden af hans. Enten vil hr. de Villefort give mig tilladelse til at bo hos fader Noirtier, eller han vil afslå det. I det første tilfælde tager jeg bort, i det andet vil jeg vente, til jeg er myndig, hvilket sker om ti måneder. Da er jeg fri, har personlig formue, og -"

"Og?" spurgte Morrel.

"Og med min gode papas tilladelse vil jeg holde det løfte, jeg har givet Dem."

Valentine sagde disse sidste ord så sagte, at Morrel ikke ville have kunnet forstå dem, hvis han ikke havde lyttet med så megen iver.

"Er det ikke Deres mening, jeg har udtrykt, gode fader?" føjede Valentine til, idet hun henvendte sig til den gamle.

"Jo!"

"Når jeg først er hos min bedstefader," føjede Valentine til, "kan De komme og besøge mig i min gode og værdige beskytters nærværelse. Hvis det bånd, som vore måske uvidende og lunefulde hjerter har begyndt at knytte, viser sig stærkt og lover os en varig lykke, da, hr. Morrel, kan De forlange mig af mig selv, jeg vil vente på Dem."

"O!" råbte Morrel, der var fristet til at knæle for oldingen som for Gud og for Valentine som for en engel. "Hvad godt har jeg da gjort i mit liv, at jeg fortjener så megen lykke!"

"Så længe," vedblev den unge pige med sin rene og alvorlige stemme, "må vi respektere det, der er skik og brug, endog vore slægtninges vilje, forudsat at denne vilje ikke går ud på at skille os for bestandigt. Med et ord, og jeg gentager dette ord, fordi det udtrykker alt, vi må vente."

"Og de ofre, som dette ord pålægger, min herre," sagde Morrel, "sværger jeg Dem til, at jeg vil opfylde, ikke med tålmodighed, men med glæde."

"Altså," føjede Valentine til med et blik, der henrykte Maximilien, "ingen uforsigtigheder mere, min ven! Udsæt ikke den, der fra dette øjeblik betragter sig som bestemt til at bære Deres navn, for ubehageligheder."

Morrel lagde sin hånd på hjertet.

Imidlertid betragtede Noirtier dem begge med kærlighed. Barrois, der var blevet stående i baggrunden som et menneske, man ikke havde noget at skjule for, smilede, idet han aftørrede de store dråber, der rullede ned over hans skaldede pande.

"O, min Gud, hvor den gode Barrois har det hedt!" sagde Valentine.

"Ja," sagde Barrois, "det er, fordi jeg har løbet, frøken, men jeg må tilstå, at hr. Morrel har løbet endnu stærkere end jeg."

Noirtier betragtede med øjet den bakke, hvorpå der stod en karaffel med limonade og et glas. Det, der manglede i karaflen, var drukket for en halv time siden af Noirtier. "Se der, gode Barrois," sagde den unge pige, "tag noget at drikke! Jeg ser, dine øjne hviler på den karaffel."

"Jeg må virkelig tilstå, at jeg er nær ved at dø af tørst," sagde Barrois, "og jeg vil gerne drikke et glas limonade på Deres sundhed."

"Så drik da," sagde Valentine, "og kom straks igen."

Barrois bar bakken ud, og han var næppe ude i gangen, før man gennem døren, som han havde glemt at lukke, så ham bøje hovedet tilbage for at tømme glasset, Valentine havde skænket fuldt. Valentine og Morrel sagde hinanden farvel i hr. de Noirtiers nærværelse, da man hørte en klokke lyde ved de Villeforts entrédør. Det var tegn til et besøg. Valentine så på uret.

"Klokken er tolv," sagde hun, "det er lørdag, gode fader, det er sikkert lægen." Noirtier gjorde et tegn til, at det virkelig måtte være ham. "Han kommer her ind, hr. Morrel må gå, ikke sandt, fader?"

"Ja," svarede den gamle mand.

"Barrois!" råbte Valentine. "Barrois, kom!"

Man hørte den gamle tjeners stemme, som svarede: "Jeg kommer, frøken!"

"Barrois vil følge Dem til døren," sagde Valentine til Morrel, "og nu må De huske en ting, min hr. officer, og det er, at min gode fader beder Dem ikke gøre noget som helst skridt, der kan sætte vor lykke i fare."

"Jeg har lovet at vente," svarede Morrel, "og jeg vil vente."

I dette øjeblik trådte Barrois ind.

"Hvem har ringet?" spurgte Valentine.

"Doktor d'Avrigny," sagde Barrois ravende.

"Men hvad fejler De, Barrois?" spurgte Valentine.

Den gamle tjener svarede ikke; han betragtede sin herre med vilde øjne, mens hans knyttede hånd søgte støtte, for at han ikke skulle falde.

"Han er nær ved at falde," råbte Morrel. Barrois skælvede virkelig mere og mere, hans ansigtstræk var fordrejede og røbede et begyndende krampeanfald. Noirtier, der så, at Barrois var således angrebet, fordoblede udtrykkets styrke i sine blikke, i hvilke alle de følelser, der satte hans hjerte i bevægelse, stod malede.

Barrois gjorde et skridt hen mod sin herre.

"O, min Gud, herre," sagde han, "hvad er det dog, jeg fejler? Jeg lider! – Jeg kan ikke se mere! – Tusind ildgnister farer gennem mit hoved. – O, rør mig ikke! Rør mig ikke!" Hans øjne var stive og vilde, han bøjede hovedet tilbage, mens den nederste del af hans legeme var stift.

Valentine blev forskrækket og udstødte et skrig. Morrel tog hende i sine arme som for at værge hende mod en ukendt fare.

"Hr. d'Avrigny! Hr. d'Avrigny!" råbte Valentine med kvalt stemme. "Kom! Hjælp! Hjælp!" Barrois drejede sig rundt, tog nogle skridt tilbage, vaklede og faldt lige for Noirtiers fødder,

idet han lagde hånden på hans knæ og råbte: "Min herre! Min gode herre!"

I dette øjeblik viste hr. de Villefort, lokket til af skrigene, sig i døren til værelset. Morrel slap den halvt besvimede Valentine, trådte tilbage i en krog af stuen og var næsten ganske skjult af et gardin.

Bleg, som om han havde set en slange rejse sig tæt foran sig, fæstede han et ængsteligt blik på den ulykkelige tjener.

Noirtier var desperat af skræk og utålmodighed, hans tanker ilede alle den stakkels Barrois til hjælp – han var mere hans ven end hans tjener. Man så den frygtelige kamp mellem livet og døden spejle sig på hans pande og vise sig i hans opsvulmede årer og sammentrukne muskler. Barrois lå på gulvet med fordrejede ansigtstræk, med øjne, der var underløbne af blod, med halsen bøjet tilbage og slog med hænderne på gulvet, mens hans stive ben snarere syntes at ville brække end bøje sig. Et svagt skum stod ud af hans mund, og hans åndedræt var pinagtigt. Villefort stod et øjeblik forbavset med øjnene stift fæstet på denne scene, der straks ved hans indtræden i værelset havde tiltrukket sig hans opmærksomhed.

Han havde ikke opdaget Morrel. Efter at han et øjeblik havde set til uden at sige et ord, men bleg og forfærdet, råbte han: "Doktor! Doktor! Kom, kom!"

"Madame! Madame!" råbte Valentine, idet hun styrtede ud på trappen og kaldte på sin stedmoder. "Kom! Kom hurtigt, og tag Deres lugteflaske med!"

"Hvad er der på færde?" sagde madame de Villefort med sin metalhårde og rolige stemme. "Kom! Kom!"

"Men hvor er lægen?" råbte Villefort. "Hvor er han?" Madame de Villefort gik langsomt ned ad trappen, man hørte trinnene knage. I den ene hånd holdt hun sit lommetørklæde, med hvilket hun tørrede sit ansigt, i den anden et glas engelsk lugtesalt. Hendes første blik, da hun nåede døren, gjaldt Noirtier, hvis ansigt trods den bevægelse, der naturligvis afmalede sig i det, røbede, at hans helbred var som sædvanligt, hendes næste blik traf den døende.

Hun blev bleg, og hendes øjne sprang så at sige tilbage fra tjeneren til herren.

"Men for himlens skyld, madame, hvor er lægen? Han er jo kommet! Det er apopleksi, som De ser, en åreladning vil frelse ham!"

"Har han spist noget for nylig?" spurgte madame de Villefort, idet hun undgik spørgsmålet.

"Madame," sagde Valentine, "han har intet spist, men han har gået hurtigt og langt i dag for at udrette et hverv, min gode bedstefader havde pålagt ham. Da han kom tilbage, drak han et glas limonade."

"Å!" sagde madame de Villefort. "Hvorfor ikke vin? Limonade er meget usundt."

"Limonaden var nærmest ved hånden, dér i min bedstefaders karaffel. Den stakkels Barrois var tørstig, han drak, hvad han fandt."

Madame de Villefort gyste. Noirtier hæftede sit mørke blik på hende.

"Han er så korthalset," sagde hun.

"Madame," sagde Villefort, "jeg spørger Dem, hvor hr. d'Avrigny er, for himlens skyld, så svar mig dog."

"Han er inde i Eduards værelse, barnet befinder sig ikke vel," svarede madame de Villefort, der ikke længere kunne undgå at svare.

Villefort ilede ned ad trappen for selv at finde ham.

"Se der!" sagde den unge kone, idet hun rakte Valentine sin lugteflaske, "man vil sikkert årelade ham. Jeg går til mit værelse, jeg kan ikke tåle at se blod." Og hun fulgte efter sin mand. Morrel trådte frem af sin mørke krog, i hvilken han havde trukket sig tilbage, og hvor ingen havde set ham, så optaget var de alle.

"Skynd Dem bort, Maximilien," sagde Valentine til ham, "og vent, til jeg lader Dem kalde. Skynd Dem!"

Morrel spurgte Noirtier til råds med et blik. Noirtier, der havde bevaret hele sin koldblodighed, gjorde tegnet ja.

Maximilien trykkede Valentines hånd til sit hjerte og gik ud gennem den hemmelige gang.

På samme tid trådte Villefort og lægen ind gennem døren lige overfor.

Barrois var begyndt at komme til sig selv igen, anfaldet var gået over, hans stemme var svag, og han rejste sig på det ene knæ.

Villefort og d'Avrigny bar Barrois hen på en sofa.

"Hvad ordinerer De, doktor?" spurgte Villefort.

"Vand og æter. Har De det i huset?"

"Ja."

"Jeg skal også bruge terpentinolie og et brækmiddel."

"Ja," sagde Villefort.

"Og nu må alle gå ud."

"Jeg også?" spurgte Valentine frygtsomt.

"Ja, frøken, De først og fremmest," sagde doktoren noget plumpt.

Valentine betragtede d'Avrigny forbavset, kyssede hr. Noirtier på panden og gik.

Lægen lukkede døren efter hende med mørk mine.

"Se der! Se der, doktor! Han kommer til sig selv igen! Det var kun et ubetydeligt anfald."

Hr. d'Avrigny smilede med et sørgmodigt, forbitret smil.

"Hvordan befinder De Dem, Barrois?" spurgte lægen.

"En smule bedre, herre!"

"Kan De drikke et glas med æter i?"

"Jeg vil forsøge på det, men rør ikke ved mig."

"Hvorfor?"

"Fordi det forekommer mig, at anfaldet vil begynde igen, hvis De blot rører ved mig med en finger."

"Drik!"

Barrois tog glasset, førte det til sine blå læber og drak næsten halvparten af indholdet.

"Hvor føler De smerter?" spurgte lægen.

"Overalt! Jeg føler de frygteligste krampetrækninger."

"Sortner det for Deres øjne?"

"Ja!"

"Klinger det i Deres øren?"

"Skrækkeligt!"

"Når fik De dette anfald?"

"For et øjeblik siden."

"Pludseligt?"

"Som et lyn!"

"De følte intet i går, intet i forgårs?"

"Slet intet!"

"Ingen døsighed, ingen trang til søvn?"

"Nej."

"Hvad har De spist i dag?"

"Jeg har ikke spist noget, jeg har drukket et glas limonade af det, der var lavet i stand til min herre, det er alt!"

Barrois gjorde et tegn med hovedet for at tilkendegive, at han mente hr. de Noirtier, der ubevægelig i sin lænestol betragtede denne rædsomme scene, uden at en bevægelse eller et ord undgik ham.

"Hvor er denne limonade?" spurgte lægen ivrigt.

"I karaflen dernede."

"Hvor nede?"

"I køkkenet."

"Skal jeg hente den, doktor?" spurgte Villefort.

"Nej, bliv her og se at få den syge til at drikke resten af dette glas vand."

"Men denne limonade?"

"Jeg vil selv hente den."

D'Avrigny sprang til døren, lukkede den op, ilede ned ad trappen og var nær ved at vælte madame de Villefort, da hun også var på vej ned.

Hun udstødte et skrig.

D'Avrigny gav ikke agt på hende, optaget af en eneste idé sprang han ned ad de sidste tre-fire trin, styrtede ind i køkkenet og så, at karaflen, af hvis indhold de to tredjedele var drukket, stod på bakken.

Han styrtede sig over den som en ørn over sit bytte.

Åndeløs ilede han op ad trappen igen og trådte atter ind i hr. de Noirtiers værelse.

Madame de Villefort gik langsomt op ad trappen og ind i sit kammer.

"Er det denne karaffel?" spurgte d'Avrigny.

"Ja, doktor!"

"Er det af denne limonade, De drak?"

"Jeg tror det!"

"Hvilken smag fandt De, den havde?"

"Den havde en bitter smag."

Lægen hældte nogle dråber af limonaden i det hule af sin hånd, smagte på dem og spyttede dem derpå ud i kaminen.

"Ja, det er denne," sagde han, "og De har også drukket deraf, hr. Noirtier?"

"Ja!" svarede oldingen.

"Og De har også fundet drikken bitter?"

"Ja."

"Hr. doktor! Nu begynder det igen! Min Gud og fader, hav medlidenhed med mig!"

Doktoren skyndte sig hen til den syge.

"Sørg for, at brækmidlet kommer, Villefort."

Villefort ilede ud og råbte: "Brækmidlet! Brækmidlet! Har man hentet det?"

Ingen svarede. Den frygteligste skræk herskede i huset.

"Hvis jeg havde et middel til at blæse ham luft i lungerne," sagde d'Avrigny, idet han så sig om, "kunne det måske forhindre afmagten. Men jeg har intet, intet!"

"O, herre!" råbte Barrois. "Vil De da lade mig dø uden hjælp? O, jeg dør! Min Gud, jeg dør!"

"En fjer! En fjer!" råbte lægen. Han fik øje på en fjer, der lå på bordet. Han søgte at få den ind i den syges mund, mens denne under sine krampetrækninger forgæves gjorde sig umage for at kaste op. Men hans kæber var så sammenknebne, at fjeren ikke kunne komme ind. Barrois fik et anfald, der var endnu værre end det første. Han var gledet ned af sofaen og lå på gulvet. Lægen lod ham ligge som et bytte for dette anfald, han ikke kunne standse, og trådte hen til hr. Noirtier.

"Hvorledes befinder De Dem?" spurgte han ham pludselig med dæmpet stemme. "Godt?"

"Ja!"

"Er Deres fordøjelse let eller tung? Let?"

"Ja."

"Ligesom når De har taget den pille, jeg giver Dem hver søndag?"

"Ja!"

"Er det Barrois, som har lavet Deres limonade?"

"Ja!"

"Er det Dem, der har opfordret ham til at drikke?"

"Nej."

"Er det hr. de Villefort?"

"Nej!"

"Fruen?"

"Nej!"

"Altså Valentine?"

"Ja!"

Et suk af Barrois, en gaben, der fik hans kæber til at knage, tiltrak sig hr. d'Avrignys opmærksomhed. Han forlod de Noirtier og vendte sig til den syge.

"Barrois," sagde lægen, "kan De tale?"

Barrois fremstammede nogle uforståelige ord.

"Forsøg derpå, min ven!"

Barrois åbnede sine blodunderløbne øjne.

"Hvem har lavet limonaden?"

"Jeg!"

"Har De bragt den til Deres herre, så snart den var lavet?"

"Nej!"

"De har ladet den stå et sted?"

"I køkkenet. Man kaldte på mig."

"Hvem har bragt den herind?"

"Frøken Valentine."

D'Avrigny slog sig for panden. "O, min Gud, min Gud!" mumlede han.

"Doktor! Doktor!" råbte Barrois, der følte, at et tredje anfald nærmede sig.

"Men hvorfor bringer man ikke brækmidlet?" råbte lægen.

"Her er et glas lavet færdigt!" sagde Villefort, idet han vendte tilbage.

"Af hvem?"

"Af apotekersvenden, der kommer med mig."

"Drik!"

"Umuligt, doktor! Mit svælg er så sammenpresset, at jeg er nær ved at kvæles. O, mit hjerte! Mit hoved! – Hvilken helvedes pine! – Vil jeg komme til at lide længe således?"

"Nej, nej, min ven! Om kort tid vil De ikke lide mere."

"Jeg forstår Dem!" råbte den ulykkelige. "Min Gud, forbarm dig over mig!"

Og idet han udstødte et skrig, styrtede han tilbage som truffet af lynet.

D'Avrigny lagde sin hånd på hans hjerte og holdt ham et spejl for munden.

"Gå ned i køkkenet og sig dem, at de skal bringe mig violsirup."

Villefort gik straks derned.

"Vær ikke bange, hr. Noirtier," sagde d'Avrigny, "jeg bærer den syge ind i et andet værelse for at årelade ham. Sådanne angreb frembyder et skrækkeligt syn."

Han løftede Barrois op og bar ham ind i et værelse ved siden af, men straks derpå vendte han tilbage til Noirtier for at tage resten af limonaden.

Noirtier lukkede det højre øje.

"Valentine, ikke sandt? De ønsker, at Valentine skal komme? Jeg vil sige, at man skal sende bud efter hende."

Villefort kom op igen. D'Avrigny mødte ham i gangen.

"Nå?" sagde han.

"Kom!" sagde d'Avrigny.

Og han førte ham ind i værelset.

"Stadig besvimet?" spurgte den kongelige prokurør.

"Han er død."

Villefort trådte et skridt tilbage, foldede hænderne over sit hoved og råbte dybt rystet: "Død – så hurtigt!"

"Ja, meget hurtigt, ikke sandt?" sagde d'Avrigny. "Men dette må ikke undre Dem. Hr. og madame de Saint-Meran er død lige så hurtigt i Deres hus, hr. de Villefort."

"Hvad?" råbte embedsmanden i en tone, der røbede afsky og forfærdelse. "De vender tilbage til den skrækkelige idé?"

"Bestandigt, bestandigt, bestandigt," sagde d'Avrigny højtideligt, "for den har ikke forladt mig et øjeblik, og for at De kan være fuldkommen overbevist om, at jeg denne gang ikke tager fejl, så hør opmærksomt på mig, hr. de Villefort."

Villefort skælvede krampagtigt.

"Der er en gift, der dræber næsten uden at efterlade noget spor. Denne gift – jeg kender den godt, jeg har studeret alle de tilfælde, den medfører, alle de fænomener, den fremkalder – denne gift har jeg nylig genkendt hos den stakkels Barrois, ligesom jeg genkendte den hos madame de Saint-Meran. Denne gift røber sin nærværelse derved, at den farver violsirup grøn, den farver også rødt lakmuspapir blåt, men da vi ikke har noget lakmuspræparat, beder jeg Dem endnu engang, at man bringer mig violsirup!"

I samme øjeblik hørte man trin i gangen, doktoren åbnede døren, tog en kop, hvori der var nogle skefulde sirup, og lukkede igen døren.

"Giv nu agt!" sagde han til den kongelige prokurør, hvis hjerte slog så stærkt, at man næsten kunne høre det, "i denne kop er der violsirup, og i denne karaffel resten af den limonade, hvoraf Barrois har drukket en del. Hvis limonaden er ren og uskadelig, vil siruppen beholde sin farve, hvis limonaden er forgiftet, vil den blive grøn. Se nu!"

Lægen hældte langsomt nogle dråber af limonaden i koppen, og man så i samme øjeblik en skygge danne sig på bunden, denne skygge antog først en blå farve, derpå gik den fra safir over til opal, fra opal til smaragd. Da den havde nået denne sidste farve, blev den ved med at være grøn, så prøven ikke efterlod den ringeste tvivl.

"Den stakkels Barrois er blevet forgiftet med uægte angostura og med St. Ignatius nød," sagde d'Avrigny, "derfor vil jeg svare både for Gud og mennesker."

Villefort sagde intet, men han hævede sine arme mod himlen og sank sønderknust tilbage i en lænestol.

2. Anklagen

Hr. d'Avrigny havde snart fået øvrighedspersonen til sig selv igen, dog så de Villefort ud som et lig.

"Døden selv er i mit hus!" råbte de Villefort.

"Sig hellere at forbrydelsen er der," sagde lægen.

"Hr. d'Avrigny!" råbte Villefort. "Jeg kan ikke sige Dem, hvad der foregår i mig i dette øjeblik, det er rædsel, smerte, desperation!"

"Ja," sagde hr. d'Avrigny med imponerende ro, "men jeg tror, at det er på tiden, vi handler. Jeg tror, at det er på tiden, vi sætter en bom for denne strøm af dødsfald. Hvad mig angår, da føler jeg mig ikke længere i stand til at bære sådanne hemmeligheder uden håb om snart at hævne samfundet og slagtofrene."

Villefort kastede et ængsteligt blik til alle sider. "I mit hus," mumlede han, "i mit hus!"

"Embedsmand!" sagde d'Avrigny. "Vær en mand! Som lovens fortolker må De lyde den i fuldkommen underkastelse."

"De får mig til at gyse, doktor!"

"Jeg mistænker ingen. Døden banker på Deres dør, den træder ind, den går, men ikke i blinde, men, forstandig som den er, fra værelse til værelse. Velan, jeg følger dens spor, jeg spejder dens gang, jeg følger de gamles visdom, jeg famler mig frem, for mit venskab for Deres familie, min agtelse for Dem er to bånd, der er bundet mig for øjnene – velan!"

"Tal, tal, doktor! Jeg vil fatte mod!"

"Velan, min herre, De har i Deres hus, i Deres families skød et af de skrækkeligste fænomener, hvoraf hvert århundrede synes

at frembringe sit. Locusta og Agrippina, der levede på samme tid, er en undtagelse, der beviser, at det var forsynet om at gøre at styrte det romerske rige, som var besudlet med så mange forbrydelser. Brynhilde og Fredegunde var resultatet af en begyndende civilisations møjsommelige arbejde, en civilisation, i hvilken mennesket lærte at beherske ånden, selv om det skulle ske ved hjælp af mørkets sendebud. Velan, disse kvinder havde været eller var endnu unge og smukke. Man havde da set den samme uskyldigheds blomst på deres pande, som man genfinder på den skyldiges pande i Deres hus."

Villefort udstødte et skrig, foldede sine hænder og betragtede lægen med et bedende blik. Men denne vedblev uden barmhjertighed: "Søg efter, hvem forbrydelsen kan gavne! – siger en juridisk grundsætning."

"Doktor!" råbte Villefort. "Ak, doktor, hvor ofte er ikke den menneskelige retfærdighed blevet narret af disse uheldssvangre ord! Jeg ved ikke, men det synes mig, at denne forbrydelse -"

"Nå! De indrømmer da omsider, at der virkelig er en forbrydelse?"

"Ja, jeg erkender det! Hvad skal jeg gøre? Jeg må! Men lad mig blive ved! Det forekommer mig, siger jeg, at denne forbrydelse falder på mig alene og ikke på ofrene. Bag disse forunderlige ulykker aner jeg en ulykke, der skal ramme mig selv!"

"Menneske!" mumlede d'Avrigny sagte. "Det mest egenkærlige af alle dyr, den mest selvkære af alle skabninger, der bestandig tror, at jorden drejer sig, at solen skinner, og at døden mejer alene for ham! Myre, som forbander mig fra spidsen af et græsstrå. Og de, der har mistet livet, har de intet

mistet? Hr. de Saint-Meran, madame de Saint-Meran, hr. de Noirtier?"

"Hvorledes, hr. de Noirtier?"

"Ja, sikkert! Tror De måske, det var den ulykkelige tjener, man ville forgive? Nej, nej! Ligesom Polonius hos Shakespeare er han død for en anden. Det var Noirtier, der skulle have drukket giften, det er Noirtier, der har drukket den ifølge tingenes logiske orden. Den anden har kun drukket den ved et tilfælde, og skønt det er Barrois, der er død, er det Noirtier, der skulle have mistet livet."

"Men hvorledes har min fader da undgået at miste livet?"

"Jeg har allerede sagt Dem det en aften i haven efter madame de Saint-Merans død – fordi hans legeme er vænnet til denne gift – fordi en dosis, der slet ikke skader ham, er dræbende for enhver anden, og endelig fordi ingen ved, ikke engang morderen, at jeg i et år har behandlet hr. Noirtiers lammelse med brucin, og morderen ved blot af erfaring, at brucin er en voldsom gift."

"Min Gud! Min Gud!" mumlede hr. de Villefort, idet han vred sine hænder.

"Følg forbryderens metode. Han dræbte de Saint-Meran -"

"O, doktor!"

"Jeg tør aflægge ed derpå. Det, man har sagt mig om symptomerne, stemmer alt for vel overens med det, jeg har set med mine egne øjne."

Villefort ophørte med at sige ham imod og udstødte et suk.

"Han dræbte de Saint-Meran," gentog lægen, "han dræbte madame de Saint-Meran, der var en dobbelt arv at hente."

Villefort tørrede sveden af, der trillede ned over hans pande.

"Giv vel agt!"

"Ak!" stammede Villefort. "Ikke et ord undgår mig – ikke et eneste!"

"Hr. Noirtier," vedblev hr. d'Avrignys ubarmhjertige stemme, "hr. Noirtier havde nylig gjort testamente til Deres og Deres families skade, kort sagt til fordel for de fattige. Hr. Noirtier bliver skånet, man venter intet af ham. Men han har ikke så snart tilintetgjort sit første testamente, han har ikke så snart oprettet et andet, før man, sagtens af frygt for, at han skal oprette et tredje, forgiver ham. Testamentet er fra i forgårs, tror jeg. De ser, der var ingen tid at spilde."

"Nåde!" råbte de Villefort.

"Ingen nåde, min herre! Lægen har en hellig mission på jorden. Det er for at opfylde den, at han går tilbage til livets kilder og nedstiger i dødens hemmelighedsfulde afgrund. Når forbrydelsen er begået, og Gud bortvender sine øjne fra forbryderen, er det lægens pligt at sige: Se, der er han!"

"Nåde for min datter!" stammede Villefort.

"Det er Dem, der har nævnt hende – De, hendes fader!"

"Nåde for Valentine! Hør! Det er umuligt! Jeg ville hellere anklage mig selv! Valentine, den ædle og uskyldige unge pige!"

"Ingen nåde, hr. prokurør! Forbrydelsen er alt for indlysende. Frøken de Villefort har selv indpakket lægemidlerne, der blev sendt til de Saint-Meran, og de Saint-Meran er død. Frøken de Villefort har lavet madame de Saint-Merans te, og madame de Saint-Meran er død. Frøken de Villefort har taget den karaffel limonade, som hr. de Noirtier i almindelighed tømmer om morgenen, fra Barrois, som man sendte udenfor, og oldingen er kun undsluppet ved et mirakel. Frøken de Villefort er den

skyldige! Hun er giftblandersken! Hr. prokurør, jeg anklager frøken de Villefort – gør Deres pligt!"

"Doktor, jeg kæmper ikke mere. Jeg forsvarer mig ikke mere, men for Guds skyld, spar mit liv, min ære!"

"Hr. de Villefort," svarede lægen med tiltagende kraft, "der gives omstændigheder, under hvilke jeg overskrider alle de tåbelige menneskelige hensyns grænser. Hvis Deres datter blot havde begået den første forbrydelse, og jeg havde mærket, at hun pønsede på en ny, ville jeg have sagt til Dem: Advar hende! Straf hende! Lad hende tilbringe sit liv i et kloster med at græde og bede. Hvis hun havde begået den anden forbrydelse, ville jeg have sagt til Dem: Se der, hr. de Villefort! Det er en gift, som giftblandersken ikke kender, en gift, mod hvilken man ingen modgift kender, en gift, der er hurtig som tanken, der dræber som lynet. Giv hende denne gift, lad hende befale sin sjæl Gud i vold, og red således Deres ære og Deres liv, for også Dem vil hun til livs, og jeg ser hende nærme sig Deres hovedgærde med sine søde ord og sit hykleriske smil. Ulykken vil ramme Dem, Villefort, hvis De ikke skynder Dem med at ramme først. Se, det ville jeg have sagt til Dem, hvis hun ikke havde dræbt flere end de to personer, men hun har set tre dødskampe, hun har betragtet tre døende, hun er knælet ved tre lig. Overgiv giftblandersken til bødlen! De taler om Deres ære! Gør det, som jeg siger Dem, og det er udødeligheden, der venter Dem!"

Villefort sank på knæ. "Hør!" sagde han. "Jeg har ikke den styrke, som De besidder, eller rettere sagt, som De ikke ville have, hvis sagen vedkom Deres datter Madeleine, mens den nu vedkommer min datter Valentine."

Doktoren blegnede.

"Doktor! Ethvert menneske, født af en kvinde, er født for at lide og dø. Doktor, jeg vil lide og vente på døden."

"Tag Dem i agt," sagde hr. d'Avrigny, "den vil blive langsom, denne død! De vil se den nærme sig, efter at den har truffet Deres fader, Deres kone, måske også Deres søn." Villefort udstrakte stønnende sine arme mod lægen. "Hør mig!" råbte han. "Beklag mig! Hjælp mig! – Nej, min datter er ikke skyldig! Slæb os for domstolen. Jeg vil endnu sige: min datter er ikke skyldig! Der sker ingen forbrydelser i mit hus! – Jeg vil ikke – hører De! – at der sker forbrydelser i mit hus, for når forbryderen træder ind, er det som døden. Den træder ikke alene ind. Hvad vedkommer det Dem, om jeg bliver myrdet? Er De min ven? Er De et menneske? Har De et hjerte? – Nej, De er læge! – Jeg siger Dem det, min datter skal ikke af mig blive overgivet i bødlens hænder! Det er en tanke, der fortærer mig, der driver mig som en rasende til at sønderrive mit bryst med mine negle! – Og hvis De tager fejl, doktor? Hvis det er en anden end min datter! Hvis jeg engang kom, bleg som et lig, og sagde til Dem: Morder! Du har myrdet min datter! Hvis dette indtraf, jeg er en kristen, hr. d'Avrigny, og dog ville jeg dræbe mig selv!"

"Det er godt!" sagde lægen efter et øjebliks tavshed. "Jeg vil vente!"

Villefort betragtede ham, som om han endnu tvivlede på hans ord. "Men," vedblev d'Avrigny langsomt og højtideligt. "Hvis nogen i Deres hus bliver syg, hvis De selv føler Dem upasselig, så kald mig ikke, for jeg kommer ikke. Jeg vil dele denne skrækkelige hemmelighed med Dem, men jeg vil ikke, at

mit samvittighedsnag skal forøges i mig i samme grad som forbrydelsen i Deres hus."

"De forlader mig altså, doktor?"

"Ja, for jeg kan ikke følge Dem længere, og jeg standser kun ved foden af retterstedet. Der kan komme noget mere frem, der vil gøre ende på dette skrækkelige sørgespil. Farvel!"

"Doktor, jeg beder Dem!"

"Alle de rædsler, der besudler mine tanker, gør mig Deres hus modbydeligt. Farvel, min herre!"

"Et ord! Blot et ord endnu, doktor, De går og forlader mig i den rædsomste forfatning, som De har fremkaldt ved det, De har åbenbaret mig. Men hvad vil man sige om den stakkels gamle tjeners pludselige død?"

"Det er sandt!" sagde hr. d'Avrigny. "Så før mig da ud!" Lægen gik først, hr. de Villefort fulgte efter ham. De forskrækkede tjenere stod i gangen og på trapperne, som lægen skulle passere.

"Hr. prokurør!" sagde d'Avrigny til Villefort, idet han talte så højt, at alle de tilstedeværende kunne høre ham. "Den stakkels Barrois har siddet for meget i de sidste år. Han, der før var vant til at rejse med sin herre til hest og til vogns fra den ene ende af Europa til den anden, har dræbt sig selv ved denne ensformige tjeneste omkring en lænestol. Hans blod er blevet tungt. Han var korpulent og korthalset, han er truffet af apopleksi, og jeg er blevet hentet for sent. Men," føjede han ganske sagte til, "sørg for, at koppen med violsaften bliver kastet på ilden."

Og uden at røre hr. de Villeforts hånd, uden et øjeblik at komme tilbage til det, han havde sagt, gik lægen bort, fulgt af tyendets klager og tårer.

Samme aften kom alle Villeforts tjenestefolk, efter at de havde været samlet i køkkenet og havde talt vidt og bredt om den foreliggende situation, for at bede hr. de Villefort om tilladelse til at forlade deres tjeneste. Ingen forestillinger, intet tilbud om forøgelse af deres løn kunne bevæge dem til at blive, de svarede alle enstemmigt: "Vi vil bort, for døden hersker i Deres hus!"

De tog altså bort trods alle forestillinger, man gjorde dem, og de erklærede, at det gjorde dem ondt, at de måtte forlade en så god herre, men især frøken Valentine, der var så godgørende og venlig. Ved disse ord betragtede Villefort Valentine. Hun græd. En forunderlig ting! Under denne bevægelse, som disse tårer satte ham i, betragtede han også madame de Villefort, og det forekom ham, at et flygtigt, ondt smil svævede over hendes tynde læber.

3. Den forhenværende malers værelse

Samme aften, da greven af Morcerf var gået fra Danglars, skamfuld og rasende over bankierens afslag, var Andrea Cavalcanti, pyntet og stram, med hvide handsker på hænderne, og næsten stående i sin phaeton, kørt ind i bankierens gård i Rue de la Chaussée-d'Antin.

Efter ti minutters konversation i salonen havde han fundet lejlighed til at få Danglars hen i en vinduesfordybning, og der havde han efter en fiks indledning forklaret ham sit livs lidelser efter hans ædle faders bortrejse. Efter denne afrejse, sagde han, havde han i baronens familie, hvor man havde modtaget ham som en søn, fundet alle de garantier for fremtidig lykke, som en mand bør tage, før han følger sin lidenskabs luner, og hvad hans lidenskab angik, da havde han haft den lykke at finde dens mål i frøken Danglars' skønne øjne. Danglars hørte til med største opmærksomhed. Han havde allerede i to-tre dage ventet denne erklæring, og da den omsider kom, strålede hans øjne lige så meget, som de var blevet mørke og misfornøjede ved at høre på Morcerf.

Imidlertid ville han ikke således modtage det unge menneskes forslag uden at komme med nogle bemærkninger. "Hr. Andrea," sagde han, "er De ikke en smule for ung til at tænke på at gifte Dem?"

"Nej, min herre," svarede Cavalcanti, "jeg finder det i det mindste ikke. I Italien gifter fornemme herrer sig i almindelighed meget unge, det er en fornuftig skik. Livet er så usikkert, og man bør gribe lykken, så snart man kan nå den."

"Men," sagde Danglars, "forudsat at Deres tilbud opnår min kones og min datters bifald, hvem skal vi da afgøre de økonomiske spørgsmål med? Det er, mener jeg, en vigtig sag, som fædrene alene forstår at afgøre til deres børns lykke."

"Min fader er en fornuftig mand. Han har forudset sandsynligheden af den omstændighed, at jeg kunne ønske at bosætte mig i Frankrig. Han har derfor ved sin bortrejse efterladt mig alle de papirer, der kan oplyse, hvem jeg er, og et papir, ved hvilket han sikrer mig, i det tilfælde at jeg gør et valg, som han bifalder, hundrede og halvtreds tusind francs i rentepenge fra den dag, da mit bryllup står. Det er, så vidt jeg kan dømme, fjerdeparten af min faders indkomster."

"Jeg," sagde Danglars, "har altid haft i sinde at give min datter hundrede og halvtreds tusind francs i brudegave, i øvrigt er hun min eneste arving."

"Godt," sagde Andrea. "De ser, at det hele vil gå glat, forudsat at mit tilbud ikke bliver afvist af fru baronessen eller af frøken Eugenie.

Vi gør regning på hundrede og halvtreds tusind francs i rentepenge. Lad os forudsætte, at jeg overtaler markien til at udbetale mig kapitalen i stedet for at give mig renterne – det vil ikke være så let, det ved jeg nok, men det kan vel lade sig gøre – så kan De gøre disse to-tre millioner frugtbringende, og en to-tre millioner kan, når de er i duelige hænder, altid indbringe ti procent."

"Jeg tager aldrig indskud til mere end fire eller endog til tre og en halv. Men af min svigersøn vil jeg tage dem til fem, og vi vil dele fortjenesten."

"Det er fortræffeligt, svigerfader," sagde Cavalcanti, idet han lod sig henrive af sin temmelig gemene natur, der trods alle hans anstrengelser undertiden bragte den aristokratiske fernis, hvormed han søgte at dække sig, til at briste. Men han fattede sig straks og sagde: "Undskyld, min herre, De ser, at håbet alene næsten gør mig henrykt. Hvad vil virkeligheden da ikke gøre?"

"Men," sagde Danglars, der ikke lagde mærke til, hvor meget denne samtale, der i begyndelsen var så blottet for lav beregning, snart blev ren pengetransaktion, "der er sikkert en del af Deres formue, som Deres fader ikke kan nægte Dem?"

"Hvilken?" spurgte det unge menneske.

"Den, der er kommet fra Deres moder."

"Ja, sikkert. Den, som kommer fra min moder, Leonora Corsinari."

"Hvor stor kan denne del af Deres formue være?"

"Ærlig talt," svarede Andrea, "jeg forsikrer Dem, min herre, at jeg aldrig har bekymret mig om denne sag, men jeg tænker, at den beløber sig til et par millioner."

Danglars følte den glade overraskelse, som den gerrige plejer at føle, når han finder en skat, som han har tabt, eller som den, der er nær ved at drukne, føler, når han med sine fødder når fast grund. "Velan!" sagde Andrea, idet han bukkede for bankieren med ærbødighed. "Tør jeg håbe?"

"Hr. Andrea," sagde Danglars, "De må håbe og tro, at hvis ingen hindring fra Deres side standser sagens videre gang, er den så godt som afgjort."

"De opfylder mig med glæde, min herre," sagde Andrea.

"Men," sagde Danglars, idet han tænkte efter, "hvorledes kan det være, at greven af Monte Cristo, Deres velynder i den

fornemme parisiske verden, ikke er kommet med Dem for at gøre dette tilbud?" Andrea rødmede, men næsten umærkeligt.

"Jeg kommer fra greven," sagde han, "det er uimodsigeligt en fortræffelig mand, men han er tillige ubegribelig original, han har givet mig sit bifald, han har endog sagt mig, at han ikke et øjeblik tvivler om, at min fader vil give mig kapitalen i stedet for renterne. Han har lovet mig at anvende sin indflydelse for at udvirke dette, men han har erklæret, at han aldrig har taget eller vil tage et sådant personligt ansvar på sig, som kommer af at overbringe et ægteskabstilbud. Men dog må jeg tilstå, at han tilføjede, at hvis han nogen sinde havde fortrudt, at han havde taget denne beslutning, så var det ved denne lejlighed, da han var overbevist om, at det giftermål, jeg havde i sinde, ville være passende og blive meget lykkeligt. For resten sagde han til mig, at skønt han ikke offentligt vil blande sig i denne sag, forbeholder han sig dog at svare, hvis De spørger ham."

"Udmærket!"

"Nu," sagde Andrea med sit mest i indtagende smil, "har jeg talt til svigerfaderen, derpå må jeg tale med bankieren."

"Ja, lad os høre, hvad De vil ham!" sagde Danglars og lo.

"I overmorgen har jeg omtrent fire tusind francs at hæve hos Dem, men greven har erfaret, at den måned, vi træder ind i, måske vil medføre flere udgifter, end min lille indtægt som ungkarl vil være tilstrækkelig til, og derfor har han, jeg vil ikke sige givet, men tilbudt mig denne kaution for tyve tusind francs. Den er underskrevet med hans egen hånd, som De ser. Det er Dem vel ikke ubelejligt?"

"Bring mig en anvisning som denne på en million, og jeg honorerer den," sagde Danglars, idet han stak anvisningen i

lommen. "Sig mig, når det er Dem belejligt i morgen, og min kasserer skal bringe Dem fireogtyve tusind francs."

"Klokken ti i morgen formiddag, hvis De vil være så god, jo før jo bedre. Jeg vil gerne tage en tur på landet i morgen."

"Godt, altså klokken ti! De bor endnu i hotel des Princes?"

"Ja!"

Den følgende dag besørgede bankieren med en punktlighed, der gjorde ham ære, de fireogtyve tusind francs sendt ud til det unge menneske, og han gik virkelig sin vej efter at have ladet to hundrede francs ligge til Caderousse.

Denne tur havde for Andreas vedkommende til hensigt at undgå den farlige ven, og derfor vendte han også tilbage om aftenen så sent som muligt. Men næppe var han stået af i gården, før portneren stod for ham med huen i hånden.

"Herre," sagde han, "der har været en mand."

"Hvad for en mand?" spurgte Andrea, som om han havde glemt aftalen, som han tværtimod erindrede meget godt.

"Han, som Deres Excellence udbetaler en lille understøttelse."

"Ah, ja," sagde Andrea. "Min faders gamle tjener. De har vel givet ham de to hundrede francs, som jeg lod blive liggende til ham?"

"Ja, Deres Excellence!" Andrea lod sig kalde excellence.

"Men," vedblev portneren, "han ville ikke tage mod dem." Andrea blegnede, men da det var mørkt, var der ingen, der så det.

"Ville han ikke tage mod dem?" sagde Andrea med en stemme, der sitrede en smule.

"Nej, han ville tale med Deres Excellence. Jeg svarede ham, at De ikke var hjemme. Han påstod, at han ville tale med Dem,

men endelig syntes han at lade sig overbevise og gav mig dette forseglede brev."

"Lad os se," sagde Andrea. Han læste ved vognlygtens skær.

"Du ved, hvor jeg bor, jeg venter dig i morgen formiddag klokken ni."

Andrea betragtede seglet for at se, om brevet ikke før havde været brudt, og om nysgerrige blikke ikke havde kunnet trænge ind i dets indre, men det havde været lagt således sammen, at man ikke havde kunnet læse det uden at bryde seglet, og det var fuldkommen ubeskadiget.

"Udmærket," sagde han. "Det arme menneske, det er en fortræffelig gammel mand!" Og han forlod portneren, der var opbygget ved disse ord og ikke vidste, hvem han mest skulle beundre, den unge herre eller den gamle tjener.

"Spænd fra og kom op til mig," sagde Andrea til sin tjener. Og i to spring var den unge herre inde i sit værelse, havde brændt Caderousses brev og spredt asken. Det var netop forbi, da tjeneren trådte ind. "Du er af samme størrelse som jeg, Pierre," sagde han til ham.

"Ja, jeg har den ære, Deres Excellence," svarede tjeneren.

"Du har jo et nyt liberi, som blev bragt i går?"

"Ja, herre."

"Jeg har en aftale med en lille pige, som jeg hverken vil sige mit navn eller min stand. Lån mig dit liberi og bring mig dine papirer, for at jeg i nødstilfælde kan overnatte i en gæstgivergård."

Pierre gjorde, som det var befalet ham.

Fem minutter efter gik Andrea fuldkommen forklædt ud af hotellet uden at blive kendt og lod sig vise til værtshuset "*Den*

røde Hest" i Picpus.

Den følgende dag gik han ud af værtshuset "*Den røde Hest*", som han var gået ud af "*Hotel des Princes*", det vil sige uden at blive bemærket, ilede til forstaden St. Germain over boulevarden til Rue Ménilmontant og søgte, idet han blev stående ved det tredje hus til venstre, nogen, som han kunne spørge om underretning, eftersom der ingen portner var.

"Hvem søger De efter, min smukke ven?" spurgte frugthandlersken lige overfor.

"Efter hr. Pailletin, madame," svarede Andrea.

"En forhenværende bager?" spurgte frugthandlersken.

"Netop!"

"I baghuset til venstre på tredje sal."

Andrea gik efter hendes anvisning og fandt i tredje etage en klokkestreng, som han trak i med en heftighed, der var en følge af hans onde lune. Et sekund efter viste Caderousses ansigt sig ved et gitter, der var anbragt i døren.

"Du er sandelig præcis!" sagde han og åbnede døren.

"For fanden!" sagde Andrea, idet han trådte ind og slængte sin kasket, der gik fejl af stolen og rullede omkring i værelset.

"Nå, nå!" sagde Caderousse. "Bliv ikke hidsig, min dreng. Jeg har tænkt på dig. Betragt engang den skønne frokost, vi skal have. Lutter sager, du holder af."

Andrea mærkede virkelig en duft af mad, der ikke manglede en vis tillokkelse for en sulten mave. Det var den blanding af fedt og løg, der udmærker det provencalske køkken hos de lavere klasser, desuden var der en lugt af stegt fisk samt af muskat og nelliker. Alt dette duftede ud af de to tildækkede fade, der stod på kakkelovnen, samt af en kasserolle på

ildstedet. I værelset ved siden af så Andrea desuden et temmelig net bord, hvorpå der var dækket til to personer. På bordet stod der også to forseglede vinflasker, den ene med grønt og den anden med gult lak, en karaffel med brændevin samt en frugtkurv, hvori lå frugter på et stort kålblad.

"Hvad synes du om det, min dreng?" sagde Caderousse. "Ah, hvor det dufter. Min tro, jeg var en god kok, som du ved. Husker du, hvor man slikkede fingre efter mine retter? Du har vist især smagt mine saucer, og du foragtede dem ikke, skal jeg love for." Caderousse gav sig til at pille flere løg.

"Det er godt, det er godt," sagde Andrea gnavent, "Min tro, hvis det er for at spise frokost, du har gjort mig ulejlighed, skulle fanden tage dig."

"Min søn," sagde Caderousse med en fiffig mine, "mens man spiser, snakker man, og – er du virkelig så utaknemmelig, at du ikke glæder dig det mindste over at besøge din ven? Jeg for min part græder af glæde." Caderousse græd virkelig, men det ville have været vanskeligt at sige, om det var glæden eller løgene, der virkede på den forhenværende kromands øjne.

"Hold mund, hykler!" sagde Andrea. "Du skulle elske mig?"

"Ja, jeg elsker dig, fanden tage mig! Det er en svaghed," sagde Caderousse, "jeg ved det nok, men den er stærkere end jeg."

"Men det har alligevel ikke forhindret dig i at lade mig komme hele denne vej for at ærgre mig."

"Snak, snak," sagde Caderousse, idet han tørrede sin brede kniv på sit forklæde. "Hvis jeg ikke elskede dig, ville jeg da finde mig i det elendige liv, du lader mig føre? Hør engang, du har taget din tjeners klæder på. Du har altså en tjener. Jeg har ingen, og jeg er nødt til selv at pille mine løg. Du ser med foragt

på mit køkken, fordi du spiser ved table d'hôte i Hotel des Princes og Café de Paris. Velan, jeg kunne også have en tjener, jeg kunne også have en gig. Jeg kunne også spise, hvor jeg ville! Nu, hvorfor undværer jeg alt dette? For ikke at ærgre min lille Benedetto. Tilstå blot, at jeg kunne!" Og et meget sigende blik fra Caderousse endte denne bemærkning.

"Nu," sagde Andrea, "lad os antage, at du elsker mig. Hvorfor forlanger du da, at jeg skal komme og spise frokost hos dig?"

"For at se dig, min dreng."

"For at se mig? Hvortil skulle det nytte? Vi har jo allerede fastsat vore vilkår."

"Kære ven," sagde Caderousse, "gives der noget testamente uden klausuler? Men du er først og fremmest kommet for at spise frokost, ikke sandt? Velan, sæt dig, og vi vil begynde med sardellerne og med det friske smør, som jeg har lagt på vinblade blot for din skyld, du slemme knægt! Ak ja! Du betragter mit værelse, mine fire halmstole, mine skilderier til tre francs stykket. Du milde himmel, du må betænke, at jeg ikke bor i Hotel des Princes."

"Altså er du allerede ked af det? Du er ikke mere lykkelig – og dog ønsker du kun at leve som en bager, der har trukket sig tilbage?" Caderousse sukkede dybt. "Hvad har du at sige? Du har jo set din drøm virkeliggjort."

"Jeg har det at sige, at det er en drøm. En bager, der har trukket sig tilbage, er rig, Benedetto! Han har skam penge på rente!"

"Du har jo også penge på rente!"

"Jeg?"

"Ja, du, eftersom jeg bringer dig to hundrede francs."

Caderousse trak på skuldrene.

"Det er ydmygende," sagde han, "således at modtage penge, der gives med modvilje, en usikker indtægt, der kan høre op den dag i morgen. Du ser nok, at jeg er nødt til at spare for det tilfældes skyld, at din rigdom ikke varer længe. Hør, min ven! lykken er ustadig, som præsten ved det – regiment sagde. Jeg ved nok, at din formue bliver umådelig, gavtyv! Du står i begreb med at ægte Danglars' datter."

"Hvorledes, Danglars?"

"Ja, Danglars! Skulle jeg måske sige baron Danglars? Det var, som om jeg ville sige grev Benedetto. – Han var i sin tid min ven, denne Danglars, og hvis han ikke havde en så slet hukommelse, ville han byde mig med til bryllup, eftersom han har været med til mit – ja, ja, ja, ved mit! Min tro! Dengang var han ikke så stolt, han var en ubetydelig handelsbetjent hos den gode Morrel. Jeg har mere end én gang spist til middag med ham og greven af Morcerf – ser du! Jeg har smukke bekendtskaber, som du vel kan mærke, og hvis jeg ville forny dem en smule, ville vi mødes i de samme saloner."

"Vrøvl! Din misundelse får dig til at bygge luftkasteller, Caderousse!"

"Det er godt, Benedetto mio! Jeg ved, hvad jeg siger. Måske vil jeg også engang iføre mig mine kisteklæder, men sæt dig og lad os spise frokost."

Caderousse foregik ham med et godt eksempel og satte sig til at spise med god appetit, idet han roste hver ret, som han bød sin gæst. Denne syntes at fatte sig, trak proppen af en flaske og angreb både bouillabaissen og de marinerede torsk. "Å,

kammerat, det lader til, at du igen forsoner dig med din gamle vært?"

"Min tro ja!" svarede Andrea, hos hvem, da han var ung og stærk, appetitten i dette øjeblik bragte enhver anden følelse til at svinde.

"Og du finder dette godt, din gavtyv?"

"Så godt, at jeg ikke begriber, hvorledes et menneske, der laver så god mad og spiser så gode sager, kan finde livet slet."

"Ser du," sagde Caderousse. "Det er, fordi en eneste tanke fordærver hele min lykke."

"Hvilken tanke?"

"Den at leve på en vens bekostning – jeg, der altid har kunnet ernære mig selv."

"Bryd dig ikke om det, Caderousse," sagde Andrea, "jeg har nok for to. Du må endelig ikke genere dig."

"Ikke? Du kan tro mig, om du vil, men ved slutningen af hver måned har jeg samvittighedsnag."

"Du gode sjæl!"

"Ja, og det i en sådan grad, at jeg i går ikke ville tage de to hundrede francs."

"Nej, du ville tale med mig; men var det virkelig samvittighedsnag? Lad os høre!"

"Virkelig samvittighedsnag, men så fik jeg et indfald."

Andrea gyste. Han gyste altid ved Caderousses indfald.

"Det er en jammerlig ting, ser du," vedblev Caderousse, "bestandigt at vente på månedens udgang."

"Hvorfor dog?" sagde Andrea. "Hele vort liv går jo med at vente. Jeg for eksempel – gør jeg andet end vente? Nuvel! Jeg har tålmodighed, ikke sandt?"

"Ja, fordi du i stedet for at vente på to hundrede elendige francs venter fem-seks tusind, måske ti tusind, ja, vel endog tolv, for du har altid været hemmelighedsfuld. Du har altid haft noget, som du søgte at skjule for din stakkels ven Caderousse. Til alt held har din ven Caderousse en fin næse."

"Hør, Caderousse," sagde Andrea, "du finder altid fornøjelse i at tale om det forbigangne. Må jeg spørge dig, hvortil nytter det at gennemtygge dette så tit?"

"Det er, fordi du er enogtyve og kan glemme, hvad der er foregået, jeg er halvtreds år gammel og er nødt til at erindre det. Men lad os vende tilbage til sagen."

"Ja!"

"Jeg ville sige, at hvis jeg var i dit sted -"

"Nu?"

"Så ville jeg realisere -"

"Hvordan? Du ville realisere -"

"Ja, jeg ville forlange et halvt års forskud under det påskud, at jeg ville gøre mig valgbar til rigsdagen ved at købe et gods, og så ville jeg smøre haser med mit halve års forskud."

"Hør engang," sagde Andrea, "det indfald var måske ikke så galt."

"Min kære ven," sagde Caderousse, "spis min mad og følg mine råd, du vil befinde dig bedre derved i enhver henseende."

"Men," sagde Andrea, "hvorfor følger du ikke selv det råd, du giver mig? Hvorfor optager du ikke et halvt års indtægter eller et års og rejser til Bryssel! I stedet for at se ud som en forhenværende bager vil du se ud som en grosserer, der har spillet fallit. Det er meget bedre."

"Men hvordan fanden vil du, at jeg skal kunne trække mig tilbage med tolv hundrede francs?"

"Å, Caderousse," sagde Andrea. "Hvor du bliver anmassende. For to måneder siden var du nær ved at dø af sult."

"Appetitten kommer, mens man spiser," sagde Caderousse, idet han viste tænder som en abe, der ler, eller måske snarere som en tiger, der knurrer. "Desuden," føjede han til, idet han med sine tænder, der trods hans alder var både hvide og skarpe, bed et uhyre stykke sigtebrød af, "har jeg lagt en plan".

Caderousses plan voldte Andrea endnu mere skræk end hans indfald. Indfaldene var kun spiren, planerne var udførelsen.

"Lad os høre denne plan," sagde Andrea, "den er sikkert fornøjelig."

"Hvorfor ikke? Hvorfra kom vel den plan, der hjalp os bort fra de Choses anstalt? Fra mig, skulle jeg tro! Den var derfor ikke værst, synes jeg, eftersom vi er her nu."

"Jeg siger ikke," svarede Andrea, "at du ikke undertiden kan få et ret godt indfald, men lad os høre, hvori den plan består."

"Hør engang," vedblev Caderousse, "kan du uden at spendere en franc skaffe mig femten tusind? Nej, femten tusind francs er for resten ikke nok. Jeg kan ikke blive en ærlig mand igen med mindre end tredive tusind francs."

"Nej," svarede Andrea tørt, "nej, det kan jeg ikke."

"Du har nok ikke forstået mig," svarede Caderousse koldt og med den roligste mine. "Jeg har sagt dig, uden at give en skilling ud."

"Du vil dog ikke, at jeg skal stjæle og derved ødelægge min stilling og din med, så man til sidst fører os derned igen?"

"Hvad mig angår," svarede Caderousse, "da er det mig det samme, om man får fat på mig igen eller ej. Du ved, jeg er et besynderligt menneske; jeg længes undertiden efter mine kammerater; jeg er ikke som du, der intet hjerte har, og som ønsker, at du aldrig må få dem at se igen."

Andrea denne gang mere end gyste, han blegnede.

"Hør, Caderousse, ingen dumme streger," sagde han.

"Nej vist ikke. Vær kun rolig, lille Benedetto. Men angiv mig et middel til at tjene de tredive tusind francs, uden at du behøver at blande dig i sagen! Du kan lade mig handle; det er det hele."

"Velan, jeg skal overveje," sagde Andrea.

"Men imidlertid vil du forøge mine månedspenge til femhundrede francs, ikke sandt, min dreng?"

"Du skal få de femhundrede francs," sagde Andrea, "men det er besværligt for mig, min gode Caderousse. Du misbruger -"

"Bah!" sagde Caderousse. "Du tager jo af kister, der ingen bund har." Man skulle have troet, at Caderousse mente at have besejret sin kammerat, så meget funklede hans blik af en pludselig glans, der rigtignok slukkedes straks igen. "Det er virkelig sandt," svarede Andrea, "og min beskytter er en fortræffelig mand."

"Denne kære beskytter giver dig hver måned -?"

"Fem tusind francs," sagde Andrea.

"Lige så mange tusinde, som du giver mig hundreder," sagde Caderousse, "i sandhed, det er bastarderne, der har lykken med sig. Fem tusind francs om måneden! Hvad fanden kan man gøre med alle dem?"

"De er snart brugt. Og jeg ligner i visse måder dig, jeg ville også gerne have en kapital."

"En kapital – ja – jeg forstår det – ethvert menneske vil gerne have en kapital."

"Godt. Jeg skal nok få en."

"Hvem vil skaffe dig den? Din prins?"

"Ja, min prins. Men det er blot nederdrægtigt, at jeg må vente."

"Hvad venter du da på?" spurgte Caderousse.

"På hans død."

"På din prins' død?"

"Ja!"

"Hvordan det?"

"Fordi han har indsat mig i sit testamente."

"Er det sandt?"

"På ære!"

"For hvor meget?"

"For femhundrede tusind francs."

"Ikke mere? Jo vist!"

"Det er, som jeg siger dig."

"Men det er umuligt."

"Caderousse, du er min ven?"

"I liv og død."

"Velan, jeg tror -" Andrea holdt op, idet han så sig om til alle sider.

"Du tror? For pokker, hvad er du bange for? Vi er jo alene."

"Jeg tror, jeg har fundet min fader."

"Din virkelige fader?"

"Ja!"

"Ikke fader Cavalcanti?"

"Nej, han er jo rejst igen. Den virkelige, som du siger."

"Og denne fader, det er?"

"Caderousse, det er greven af Monte Cristo."

"Bah!"

"Jo! Deraf kan man forklare det hele. Han kan, som det synes, ikke anerkende mig offentligt nu, men han lader Cavalcanti anerkende mig og giver ham halvtreds tusind francs derfor."

"Halvtreds tusind francs for at være din fader! Jeg ville have påtaget mig det for det halve – for tyve tusind francs, for femten tusind, hvorfor har du ikke tænkt på mig, utaknemmelige?"

"Vidste jeg noget? Alt er blevet aftalt, mens vi var dernede."

"Ah, det er sandt. Og du siger, at han i sit testamente -"

"Efterlader mig femhundrede tusind francs."

"Er du vis på det?"

"Han har selv vist mig det. Men det er endnu ikke alt."

"Der er vel en klausul?"

"Han anerkender mig."

"O, den brave fader! Den retskafne fader! Den ædelmodigste af alle fædre!" sagde Caderousse, idet han kastede en tallerken, han holdt med begge hænder, i vejret, og greb den igen.

"Påstår du endnu, at jeg har hemmeligheder for dig?"

"Nej, og din tillid udmærker dig i mine øjne. Og din fyrstelige fader – han er nok rig – umådelig rig?"

"Det skulle jeg tro! Han ved ingen ende på sin rigdom."

"Er det muligt?"

"Det må jeg jo se, der går ind og ud hos ham hver time på dagen. Forleden dag kom der en karl fra banken, der bragte

ham halvtreds tusind francs i en brevtaske, der var så stor som denne tallerken. I går bragte hans bankier ham hundrede tusind francs i guld."

Caderousse var ganske bedøvet, det forekom ham, som om den unge mands ord klang som guld.

"Og du går ind og ud hos ham?" råbte Caderousse.

"Når jeg vil." Caderousse sad et øjeblik tankefuld. Det var let at se, at han havde noget vigtigt i sine tanker. Derpå råbte han pludseligt: "Hvor jeg gad se alt dette. Hvor alt dette må være smukt!"

"Det er virkelig prægtigt," sagde Andrea.

"Og bor han ikke i Champs Elysées?"

"Nummer 30."

"Å," sagde Caderousse, "nummer 30."

"Ja, et smukt isoleret hus, mellem gården og haven. Du kender det måske?"

"Det er muligt. Men det er ikke det udvendige, der beskæftiger mig, men det indvendige. Hvor må der ikke være dejlige møbler der?"

"Har du nogen sinde været i Tuilerierne?"

"Nej!"

"Det er smukkere."

"Hør, Andrea, det må være godt at bukke sig, når denne gode Monte Cristo lader sin pung falde?"

"Det er ikke umagen værd at afvente det øjeblik," sagde Andrea, "pengene drysser i dette hus som frugterne i en have."

"Du må engang tage mig med dig."

"Hvorledes skulle det være muligt? Under hvilket påskud?"

"Du har ret. Men du har fået mine tænder til at løbe i vand, jeg må nødvendigvis se alt dette, jeg skal nok finde et middel."

"Ingen dumme streger, Caderousse!"

"Å, for pokker! Så må jeg lade mig nøje med at se alt dette i fantasien."

"Du kan tro, det er også det bedste."

"Giv mig i det mindste en forestilling om dette hus."

"Hvorledes?"

"Intet er lettere. Er det stort?"

"Hverken for stort eller for lille."

"Men hvorledes er det indrettet?"

"Jeg behøver både blæk og pen for at afridse en plan."

"Se, her har du begge dele," sagde Caderousse ivrigt. Og han gik hen og tog et ark papir, blæk og pen af en gammel pult.

"Se der," sagde han derpå. "Tegn det for mig på papiret, min søn." Andrea tog pennen med et umærkeligt smil og begyndte: "Huset ligger, som jeg har sagt dig, mellem gården og haven. Ser du, således!" Og Andrea tegnede gården, huset og haven.

"Er der høje mure?"

"Nej, de højeste er otte-ti fod."

"Det er uforsigtigt," sagde Caderousse.

"I gården findes baljer med orangetræer, plæner, blomsterrabatter."

"Og ingen fodangler?"

"Nej!"

"Staldene?"

"På begge sider af gitterporten, ser du." Og Andrea vedblev at tegne sin plan.

"Lad os se stueetagen," sagde Caderousse.

"I stueetagen findes spisesalen, to store værelser, billardværelset, trappen i forstuen og en lille løntrappe."

"Vinduer?"

"Prægtige vinduer, så smukke og brede, at jeg virkelig tror, et menneske af din tykkelse kan trænge sig gennem hver rude."

"Men hvorfor fanden er der trapper, når man har sådanne vinduer?"

"Overdådighed!"

"Men vinduesskodder?"

"Ja vist, vinduesskodder, som man aldrig lukker. En original, den greve af Monte Cristo, han holder af at se himlen selv om natten."

"Og tjenerne? Hvor sover de?"

"De har deres egen fløj af bygningen. En smuk, lille sidebygning på højre hånd af indgangen. I denne lille sidebygning er der en række værelser for tjenerne med klokker i hvert kammer."

"Med klokker?"

"Hvad mener du?"

"Jeg? Intet! Jeg mener kun, hvad nytte er klokkerne til?"

"Før var der en hund, der om natten gik omkring i gården, men man har ladet den bringe til huset i Auteuil, som du vist kender."

"Ja!"

"Jeg sagde endnu i går til greven: Det er uforsigtigt af Dem, hr. greve. for når De rejser til Auteuil og tager Deres tjenere med Dem, er huset her jo ubevogtet."

"Og hvad så?" spurgte han.

"Man vil engang bestjæle Dem."

"Og hvad sagde han så?"
"Hvad han sagde?"
"Ja."
"Han sagde: Godt, hvad gør det mig, om man bestjæler mig."
"Andrea, er der ingen sekretær med mekanisk indretning?"
"Hvad mener du?"
"Som griber tyven og kaster ham op i luften. Jeg har hørt tale om, at der var en sådan sekretær ved den sidste udstilling."
"Der er ikke andet end en almindelig sekretær af mahogni, i hvilken nøglen altid sidder."
"Og man bestjæler ham ikke?"
"Nej, de folk, der tjener ham, er ham alle hengivne."
"Er der penge i denne sekretær?"
"Måske. Man kan ikke vide, hvad der er i den."
"Og hvor er den?"
"I første etage."
"Hør, du. Tegn mig planen til første etage. Som du har afridset planen til stueetagen."
"Det er let gjort."
Og Andrea tog pennen på ny.
"I første etage, ser du, er der et forgemak, en sal. Til højre for salen biblioteket og et arbejdsværelse. Til venstre et sovekammer og et påklædningsværelse. Det er i påklædningsværelset, sekretæren står."
"Og et vindue i påklædningsværelset?"
"To, her og der!" Og Andrea markerede to vinduer i det værelse, der på planen udgjorde hjørneværelset og stødte op til sovekammeret. Caderousse sad tankefuld.
"Hvor ofte rejser han til Auteuil?" spurgte han.

"To-tre gange om ugen, i morgen for eksempel vil han tilbringe hele dagen og natten der."

"Er du vis på det?"

"Han har indbudt mig til at spise middag der."

"Godt! Det må jeg kalde en fornem position," sagde Caderousse. "Et hus i byen og et hus på landet."

"Ja, således kan man have det, når man er rig."

"Og du vil spise til middag hos ham der?"

"Sandsynligvis."

"Når du spiser til middag der, bliver du der da også om natten?"

"Ja, når jeg har lyst dertil. Jeg opfører mig hos greven, som om jeg var hjemme hos mig selv."

Caderousse betragtede det unge menneske, som om han ville finde sandheden frem af hans hjertes inderste. Men Andrea trak et etui med cigarer op af lommen, tog en af dem, tændte den roligt og begyndte at ryge på den mest utvungne måde.

"Hvornår vil du have dine femhundrede francs?" spurgte han Caderousse.

"Straks, hvis du har dem hos dig!" Andrea tog femogtyve louisd'orer op af lommen.

"Gule ræve," sagde Caderousse. "Nej, ellers tak."

"Hvad, foragter du dem?"

"Nej, jeg agter dem tværtimod højt, men jeg vil ikke have dem."

"Du tjener jo, når du veksler dem, tosse! Du tjener fem sous på hver."

"Det er sandt nok, men den, der veksler mig dem, vil lade en spion følge med den gode Caderousse og sætte ham fast, og så

må han forklare, hvem der betaler ham i guld. Ingen dumme streger, min dreng! Sølvpenge med en monarks billede på, lige meget hvis. Alle kan komme i besiddelse af et femfrancstykke."

"Du kan vel nok begribe, at jeg ikke har fem hundrede francs i sølv hos mig."

"Så giv din portner dem, det er en brav karl – jeg vil komme og hente dem."

"I dag?"

"Nej, i morgen. I dag har jeg ikke tid."

"Godt! I morgen, når jeg tager til Auteuil, vil jeg lade dem blive tilbage."

"Kan jeg stole på det?"

"Fuldkommen."

"Det er, fordi jeg vil betale min vært forud."

"Betal! Men lad det så være derved, hører du, og plag mig ikke mere."

"Aldrig."

Caderousse var blevet så tankefuld, at Andrea frygtede for, han var nødt til at lægge mærke til denne forandring. Han fordoblede derfor sin munterhed og sorgløshed.

"Hvor du er overgiven!" sagde Caderousse. "Man skulle tro, at du allerede havde din arv."

"Nej, det er skade, at jeg ikke har den. Men den dag, jeg får den -"

"Hvad så?"

"Jeg vil tænke på mine venner, mere vil jeg ikke sige."

"Ja, du har en god hukommelse, du!"

"Hvad mener du? Har du i sinde at plyndre mig?"

"Jeg? Hvilket indfald! Jeg vil hellere give dig et venskabeligt råd."

"Og det er?"

"At lade den diamant, du har på fingeren, blive her. Du vil til sidst foranledige, at vi bliver grebet. Du vil styrte os begge i fordærvelse ved sådanne dumme streger."

"Hvorfor det?" sagde Andrea.

"Du har taget et liberi på, du forklæder dig som tjener, og dog beholder du en diamant til fire-fem tusind francs på fingeren."

"For fanden! Du vurderer rigtigt. Hvorfor bliver du ikke vurderingsmand?"

"Du må vide, jeg forstår mig på diamanter. Jeg har selv haft den slags."

"Jeg råder dig fra at rose dig deraf," sagde Andrea, der uden at blive vred, som Caderousse havde troet, ganske roligt leverede ham sin ring. Caderousse betragtede den så nøje, at det blev Andrea klart, at han så efter, om den var ægte.

"Det er en uægte diamant," sagde Caderousse.

"Jo vist," sagde Andrea. "Det er nok din spøg."

"Nej, bliv ikke vred. Man kan straks se det." Og Caderousse gik hen til vinduet, strøg diamanten på ruden og hørte glasset skrige.

"*Confiteor*!" sagde Caderousse, idet han stak diamanten på sin lillefinger. "Jeg har taget fejl, men de fordømte juvelerer efterligner de ægte sten så godt, at man ikke vover at stjæle i deres butikker. Og derved er endnu en industrigren blevet standset."

"Vel," sagde Andrea, "det er afgjort. Har du endnu noget at bede mig om? Behøver du min vest, min kasket? Gener dig

ikke."

"Nej, du er i grunden en god kammerat. Jeg vil ikke opholde dig længere, og jeg vil søge at aflægge min ærgerrighed."

"Men pas på, at der ikke hænder dig, når du sælger diamanten, hvad du frygtede for skulle hænde dig, når du vekslede dukaterne."

"Jeg vil ikke sælge den, vær du kun rolig."

"Nej, ikke i de første fireogtyve timer," tænkte den unge mand.

"Lykkelige gavtyv," sagde Caderousse. "Du går tilbage og finder dine tjenere, dine heste, din vogn og din forlovede."

"Det forstår sig," sagde Andrea.

"Hør engang. Jeg håber, at du giver mig en smuk, lille foræring den dag, da du ægter min ven Danglars' datter."

"Jeg har allerede sagt dig, at det er en grille, du har sat dig i hovedet."

"Hvor stor bliver medgiften?"

"Men jeg siger dig, at -"

"En million?"

Andrea trak på skuldrene.

"Nå, om det også bliver en million," sagde Caderousse, "er det dog ikke så meget, som jeg ønsker dig."

"Tak!" sagde den unge mand.

"Og det af mit ganske hjerte," føjede Caderousse til med en skoggerlatter. "Vent, jeg vil følge dig ud."

"Gør dig ingen ulejlighed."

"Jo vist."

"Hvorfor da?"

"Fordi der er en lille hemmelighed ved døren, Det er en forholdsregel, jeg har anset for nødvendig. En af Hurets og Fichets låse, efterset og forbedret af Gaspar Caderousse. Jeg skal lave en lignende til dig, når du bliver kapitalist."

"Tak," sagde Andrea, "jeg skal lade dig det vide otte dage i forvejen."

De skiltes. Caderousse blev stående på gangen, indtil han havde set Andrea gå, ikke blot ned ad de tre trappetrin, men også over gården. Derpå gik han hurtigt ind i sit værelse, lukkede døren omhyggeligt og gav sig til at studere den plan, Andrea havde efterladt ham.

"Den kære Benedetto," sagde han, "jeg tror ikke, det vil være ham imod at arve, og at den, der fremskynder dagen, da han kan have femhundrede tusind francs, ikke vil være hans fjende."

4. Indbrudstyveriet

Dagen efter, at den samtale havde fundet sted, vi nylig har anført, var greven af Monte Cristo virkelig taget til Auteuil med Ali, flere tjenere og nogle heste, som han ville prøve. Det, der især var årsagen til denne tur, som han den foregående dag ikke engang havde tænkt på, og som Andrea heller ikke tænkte på, var Bertuccios ankomst. Han var vendt tilbage fra Normandiet og bragte efterretninger om huset og om korvetten. Huset var i stand, og korvetten havde i otte dage ligget for anker i en lille bugt med sin besætning af seks mand og var, efter at alle formaliteter var efterkommet, allerede igen færdig til at stikke i søen.

Greven roste Bertuccios iver og opfordrede ham til at gøre sig rede til en hurtig afrejse, da hans ophold i Frankrig ikke ville vare over en måned.

"Nu," sagde han til ham, "kan jeg få brug for at komme fra Paris til Tréport på en enkelt nat. Jeg vil have hesteskifte otte steder, så jeg kan tilbagelægge vejen på ti timer."

"Deres Excellence har allerede ytret dette ønske," svarede Bertuccio, "og hestene er rede. Jeg har selv købt dem og opstaldet dem på de mest bekvemme steder, det vil sige i landsbyer, hvor ingen plejer at holde."

"Det er godt," sagde Monte Cristo. "Jeg bliver her en dag eller to. Indret Dem derefter." Da Bertuccio ville gå ud for at give de befalinger, der var nødvendige i anledning af dette ophold, åbnede Baptistin døren. Han holdt en forgyldt bakke, hvorpå der lå et brev.

"Hvad vil De her?" spurgte greven, da han så ham ganske dækket med støv. "Jeg har, så vidt jeg ved, ikke ladet Dem hente." Uden at svare nærmede Baptistin sig til greven og rakte ham brevet.

"Det er vigtigt og haster," sagde han. Greven åbnede brevet og læste:

> Hr. greven af Monte Cristo underrettes om, at et menneske i nat vil snige sig ind i hans hus på Champs Elysées for at stjæle nogle papirer, som han tror er gemt i sekretæren i påklædningsværelset. Man ved, at greven er kæk nok til ikke at ville søge bistand hos politiet, et skridt, der kunne sætte den i forlegenhed, der giver ham denne underretning. Hr. greven kan enten ved en passage ind til soveværelset eller ved at stille sig i baghold i kabinettet selv afgøre sagen. Mange mennesker og iøjnefaldende foranstaltninger vil sikkert holde forbryderen tilbage og gøre, at hr. greven går glip af lejligheden til at kende en fjende, som tilfældet har røbet for den person, der giver denne advarsel, en advarsel, som han måske ikke vil få lejlighed til at forny, hvis dette første foretagende slår fejl, og forbryderen vil forsøge et andet.

Greven troede først, det var en list af tyve, en plump list, der henledte hans opmærksomhed på en ubetydelig fare for at udsætte ham for en langt større. Han var derfor i begreb med at sende brevet til en politikommissær, trods hans unavngivne vens anmodning, da det pludselig faldt ham ind, at det virkelig kunne være en fjende, som han alene var i stand til at genkende.

Greven var en dristig og stærk mand, der satte sig mod alt med den styrke, der alene findes hos overlegne mennesker. Ved det liv, han havde ført, ved den bestemmelse, han havde taget, og som han havde holdt, nemlig at han ikke ville vige tilbage for noget, var greven kommet så vidt, at han til bunds forstod at nyde den kamp, han undertiden førte med naturen, som er Gud, og mod verden, som godt kan gå for Djævelen.

"De vil ikke stjæle mine papirer," tænkte Monte Cristo, "de vil dræbe mig. Det er ingen tyve, det er mordere. Jeg vil ikke, at politipræfekten skal blande sig i mine private anliggender. Jeg er virkelig selv stærk nok til at besørge dem."

Greven kaldte på Baptistin, der var gået ud af værelset efter at have bragt brevet. "De må vende tilbage til Paris," sagde han. "De må bringe de tjenere, der er blevet tilbage, herud. Jeg får brug for alle mine folk her i Auteuil."

"Men skal der da ingen blive tilbage i huset, hr. greve?" spurgte Baptistin.

"Jo, portneren."

"Hr. greven må betænke, at der er langt fra portnerens værelse til hovedbygningen."

"Og hvad så?"

"Hvad så? Man kan plyndre det hele, uden at han hører den mindste larm."

"Hvem?"

"Tyvene!"

"De er en dumrian, Baptistin. Om så tyvene udplyndrede det hele hus, ville det ikke ærgre mig så meget som en slet forrettet tjeneste."

Baptistin bukkede.

"De forstår mig?" sagde greven. "Bring alle Deres kammerater her til. Men alt må forblive i den stand, hvori det er. De må blot lukke vinduesskodderne i stueetagen."

"Og dem i første etage?"

"De ved, at jeg aldrig lukker dem. Gå!" Greven lod sige, at han ville spise hjemme og alene og kun opvartes af Ali. Han spiste roligt til middag, tarveligt som sædvanlig, men efter måltidet gav han Ali et vink, at han skulle følge ham, gik ud ad bagdøren, nåede Boulogneskoven, som om han ville spadsere en tur, tog vejen til Paris, og da mørket faldt på, befandt han sig lige over for Champs Elysées.

Alt var mørkt. Blot et svagt lys brændte i portnerens værelse, der, som Baptistin havde sagt, var omtrent fyrre skridt fra huset.

Monte Cristo lænede sig til et træ, og med dette blik, der så sjældent tog fejl, undersøgte han den dobbelte allé, betragtede de forbigående og gennemspejdede de nærmeste gader for at se, om der lå nogen i baghold. Efter ti minutters forløb var han fuldkommen overbevist om, at ingen belurede ham. Han ilede derpå straks til den lille dør, ledsaget af Ali, trådte pludseligt ind og nåede ad en løntrappe sit sovekammer uden at åbne en eneste skodde, ja uden at portneren kunne formode, at det hus, som han anså for tomt, havde fået sin sædvanlige beboer hjem. Da han var kommet til sit sovekammer, gav greven Ali et tegn til at blive stående, derpå gik han ind i kabinettet, som han undersøgte. Alt var i sin sædvanlige stand. Den kostbare sekretær var på plads, og nøglen sad i den. Han drejede nøglen to gange om, tog den af, gik tilbage til sovekammeret, skød skodderne fra og vendte tilbage.

Imidlertid lagde Ali de våben, som greven havde forlangt, på bordet. En kort karabin og et par dobbelte pistoler. Således bevæbnet havde greven fem menneskers liv i sin hånd.

Klokken var omtrent halv ti. Greven og Ali spiste i hast et stykke brød og drak et glas spansk vin. Greven trak gardinet fra et af de små vinduer, der tillod ham at se fra det ene værelse til det andet, og stillede sig så nær ved bordet, at han kunne nå karabinen og pistolerne. Ali stod ved siden af ham og holdt i hånden en af de små arabiske økser, der ikke har forandret form siden korstogenes tid.

Gennem et af sovekammervinduerne, der var parallelt med det i kabinettet, kunne greven se ned på gaden. To timer gik således. Det var bælgmørkt, og dog kunne Ali, der havde den vildes skarpe sanser, og greven som følge af øvelsen se den svageste bevægelse af træerne i gården. Det lille lys i portnerens kammer havde længe været slukket. Man måtte forudsætte, at hvis der virkelig skulle ske et angreb, ville det finde sted fra trappen i stueetagen og ikke gennem et vindue. Efter Monte Cristos mening ville forbryderen berøve ham livet og ikke hans penge. Det var altså i hans sovekammer, man ville angribe ham, enten det så ville ske fra trappen eller fra vinduet i hans kabinet.

Klokken slog et kvarter i tolv i Invalidehotellet; vestenvinden bar de sørgelige toner på sine våde vinger. Da det sidste slag døde hen, troede greven at høre en svag larm fra den side, hvor kabinettet var. Denne første larm eller rettere sagt, denne første klirren blev fulgt af en anden, derpå af en tredje. Da greven hørte den fjerde, vidste han, hvad det betød. En fast og øvet hånd var i færd med at overskære de fire sider af en

vinduesrude med en diamant. Greven følte, at hans hjerte slog hurtigere. Hvor vant til faren menneskene end er, erfarer de dog altid af deres hjertes banken og deres legemes sitren den uhyre forskel, der er mellem drømmen og virkeligheden, mellem planen og udførelsen.

Imidlertid gjorde Monte Cristo kun et tegn for at advare Ali. Denne, der begreb, at faren kom fra kabinettet, tog et skridt for at nærme sig sin herre. Monte Cristo var begærlig efter at vide, med hvilke fjender og med hvor mange han havde at gøre. Det vindue, man arbejdede på, var lige over for den åbning, hvor igennem greven så ind i kabinettet. Hans skygge tegnede sig mere sort i mørket, men en af ruderne blev fuldkommen mørk, som om man udenfor klæbede et stykke papir på den. Derpå raslede ruden, men uden at falde. Gennem åbningen blev der stukket en arm, der søgte vindueskrogen. Et sekund efter gik vinduet op, og et menneske trådte ind. Han var alene. "Det er minsandten en forvoven gavtyv," mumlede greven.

I dette øjeblik følte han, at Ali berørte hans skulder ganske sagte, han vendte sig om. Ali pegede på vinduet i det værelse, hvor de befandt sig, og som gik ud til gaden. Monte Cristo tog tre skridt hen mod vinduet. Han vidste, hvor overordentlig fine hans trofaste tjeners sanser var. Han så virkelig en anden mand, der trådte frem fra en dør, steg op på en afviserpille og prøvede at se, hvad der foregik hos greven.

"Godt!" sagde han. "Der er to. Den ene udfører det, den anden holder vagt."

Han gav Ali et tegn til at holde øje med manden på gaden og vendte tilbage til ham i kabinettet. Han, som havde taget ruden ud, var trådt ind i værelset og så sig om, idet han holdt armene

udstrakte foran sig. Endelig lod det til, at han havde orienteret sig; der var to døre i værelset, han gik hen og skød slåerne for dem begge.

Da han nærmede sig døren til sovekammeret, troede Monte Cristo, at det var hans hensigt at træde ind, og tog en af sine pistoler. Men han hørte blot lyden af slåen. Det var forsigtighed, intet andet. Den natlige gæst, der ikke kendte noget til de forsigtighedsforanstaltninger, greven havde gjort ved at borttage slåens øsken, kunne nu tro, at han var som hjemme og fuldkommen sikker.

Manden, der nu var ene og kunne gøre, hvad han ville, trak noget op af lommen, lagde det på en stol, gik lige hen til sekretæren, famlede efter låsen og mærkede, at nøglen mod hans forventning manglede. Men tyven var en forsigtig mand og havde forudset alt; greven hørte snart den raslen af jern, som fremkommer, når man bevæger det knippe nøgler, som smedene sender, når der skal åbnes en dør, hvortil nøglen er blevet borte, og som tyvene har givet navn af nattergale, uden tvivl for den fornøjelses skyld, de føler ved deres natlige sang, når de klirrer i låsene.

"Ah!" mumlede Monte Cristo med et misfornøjet smil. "Det er ikke andet end en tyv." Men manden kunne ikke i mørket vælge den hovednøgle, der passede. Han tog derfor sin tilflugt til den genstand, han havde lagt på stolen. Han trykkede på en fjeder, og straks skinnede et blegt lys, som dog var stærkt nok til, at man kunne se mandens ansigt og hænder. "Halløj!" sagde Monte Cristo pludselig, idet han fo'r overrasket tilbage. "Det er - "

Ali hævede sin økse.

"Rør dig ikke af stedet," sagde Monte Cristo ganske sagte. "Lad din økse falde, her behøver vi ingen våben." Derpå føjede han nogle ord til, idet han dæmpede sin stemme endnu mere. For hvor svagt det udråb end var, som forbavselsen havde afpresset greven, havde det dog været tilstrækkeligt til at få manden i kabinettet til at fare sammen. Det var en ordre, greven havde givet, for Ali listede sig straks bort på tåspidserne og tog en sort dragt og en trekantet hat ned fra væggen i alkoven.

Imidlertid tog Monte Cristo hurtigt sin frakke og vest af, og man skulle ved hjælp af det lys, der trængte gennem døren, kunne skimte en af de bøjelige og fine pansersærke, hvoraf den sidste i Frankrig, hvor man ikke mere er bange for dolke, måske blev båret af kong Ludvig den Sekstende, der frygtede for, at dolken skulle træffe hans bryst, men fik hovedet hugget af med øksen. Denne pansersærk forsvandt snart under en lang kappe ligesom grevens hår under en paryk med tonsur. Den trekantede hat, der blev sat på parykken, forvandlede greven til abbed.

Imidlertid havde manden, der ikke mærkede noget, rejst sig og var, mens Monte Cristo iværksatte sin forvandling, gået lige hen til sekretæren, hvis lås begyndte at knage under hans dirk.

"Godt!" mumlede greven, der stolede sikkert på en hemmelig indretning ved låsen, som endog den snildeste tyv ikke kunne kende. "Godt! Du har nok at bestille i nogle minutter!"

Derpå gik han hen til vinduet. Det menneske, han havde set stige op på afviseren, var sprunget ned igen og spadserede frem og tilbage på gaden, men han syntes stadig kun at være opmærksom på det, der foregik hos greven, og alle hans

bevægelser sigtede alene til at opdage, hvad der hændte i kabinettet. Monte Cristo slog sig pludselig for panden, idet han smilede spotsk. Derpå nærmede han sig til Ali. "Bliv her!" sagde han ganske sagte, "skjult i mørket, og hvilken larm du end hører, og hvad der end foregår, må du ikke træde ind eller vise dig, med mindre jeg kalder dig ved navn."

Ali gjorde et tegn med hovedet til, at han havde forstået ham og ville adlyde. Derpå tog Monte Cristo et vokslys, tændte det, og i det øjeblik, da tyven var ivrig beskæftiget med låsen, åbnede han døren sagte, idet han sørgede for, at lyset, som han holdt i hånden, faldt direkte på hans ansigt.

Døren gik så sagte op, at tyven ikke hørte den mindste larm. Men til sin store forbavselse så han pludselig værelset oplyst. Han vendte sig om.

"God aften, min kære Caderousse! Hvad fanden gør De her på denne tid?"

"Abbed Busoni!" råbte Caderousse. Og forbavset over, at dette forunderlige syn viste sig for ham, efter at han havde skudt slåen for døren, lod han nøgleknippet falde og stod ubevægelig som truffet af lynet. Greven stillede sig mellem Caderousse og vinduet, hvorved han afskar den forskrækkede tyv tilbagetoget.

"Abbed Busoni!" gentog Caderousse, idet han blev ved at stirre på greven med sine forvildede øjne.

"Ja, ganske rigtigt. Abbed Busoni!" sagde greven. "Netop ham i egen person, og det glæder mig, at vi har en god hukommelse, for hvis jeg ikke tager fejl, er det ti år siden, vi så hinanden."

Denne ro, denne ironi, denne overlegenhed indjog Caderousse en skræk, der gjorde ham ganske svimmel.

"Abbeden! Abbeden!" mumlede han, idet han knyttede næverne, og hans tænder klaprede.

"De ville stjæle fra greven af Monte Cristo?" vedblev den foregivne abbed.

"Hr. abbed!" mumlede Caderousse, mens han søgte at nå vinduet, som den ubarmhjertige greve afskar ham fra. "Hr. abbed! Jeg ved ikke, jeg beder Dem tro, – jeg sværger Dem til -"

"En rude taget ud," vedblev greven, "en tyvelygte, et knippe dirke, en halvt opbrudt sekretær – det er tydeligt nok!" Caderousse så sig om efter en krog at skjule sig i, et hul, hvori han kunne forsvinde. "Nu!" sagde greven. "Jeg ser, at De bestandig er den samme, hr. morder!"

"Hr. abbed, eftersom De ved alt, så ved De, at det ikke var mig, det var Carconte – det er blevet oplyst i processen, eftersom de blot dømte mig til slaveriet."

"De har altså udstået Deres tid, eftersom jeg finder Dem i begreb med at lade Dem sætte fast igen."

"Nej, hr. abbed! Jeg er blevet befriet af en velynder."

"Denne velynder har gjort samfundet en udmærket tjeneste."

"Å!" sagde Caderousse. "Jeg havde imidlertid lovet -"

"De har altså forladt det opholdssted, der var anvist Dem!" afbrød Monte Cristo ham.

"Ak ja!" svarede Caderousse meget urolig.

"Et slemt tilbagefald! Det vil, hvis jeg ikke tager fejl, føre Dem til retterstedet. Så meget værre. Diavolo! – som de ugudelige i mit land siger."

"Hr. abbed, jeg er blevet nødsaget dertil!"

"Det siger alle forbrydere!"

"Trang -"

"Snak!" sagde Busoni forarget. "Trang kan nøde til at tigge, til at stjæle et brød ved en bagers dør, men ikke til at komme for at brække en sekretær op i et hus, som man tror er ubeboet. Og da guldsmeden Joannés har betalt Dem femogfyrre tusind francs for diamanten, som jeg havde givet Dem, og De myrdede ham for at få både diamanten og pengene, var det vel også trang?"

"O, tilgiv!" sagde Caderousse. "De har allerede frelst mig en gang, frels mig nu anden gang!"

"Dette opmuntrer mig ikke dertil!"

"Er De ene, hr. abbed?" spurgte Caderousse, idet han foldede sine hænder. "Eller har De gendarmer med for at gribe mig?"

"Jeg er ganske alene," sagde abbeden, "og jeg vil endnu engang have medlidenhed med Dem og lade Dem gå, skønt min svaghed kunne blive årsagen til nye ulykker, men De må sige mig hele sandheden."

"Hr. abbed!" råbte Caderousse, idet han foldede sine hænder og trådte et skridt nærmere til Monte Cristo. "Jeg kan med rette sige, at De er min frelser, De!"

"De påstår, at man har sluppet Dem ud af slaveriet?"

"Ja, det er den rene sandhed, hr. abbed!"

"Hvem har befriet Dem?"

"En englænder."

"Hvad hed han?"

"Lord Wilmore."

"Jeg kender ham. Jeg vil nok få at vide, om det er sandt."

"Hr. abbed, jeg siger den rene sandhed."

"Denne englænder tog sig altså af Dem?"

"Nej, ikke af mig, men af en ung korsikaner, der var min kammerat."

"Hvad hed den unge korsikaner?"

"Benedetto."

"Det er et døbenavn?"

"Han havde intet andet. Han var et hittebarn."

"Det unge menneske er altså sluppet ud sammen med Dem?"

"Ja!"

"Hvorledes det?"

"Vi arbejdede i Saint Mandrier i nærheden af Toulon. Kender De Saint Mandrier?"

"Ja!"

"Mens man sov middagssøvn fra tolv til et -"

"Sover slaverne middagssøvn?" spurgte abbeden.

"Ja!" sagde Caderousse, "man kan dog ikke arbejde bestandigt, man er dog ingen hund."

"Til stort held for hundene," sagde Monte Cristo.

"Mens de andre sov, bortfjernede vi os en smule, savede vore jern over med en fil, som englænderen havde skaffet os, og frelste os ved at svømme."

"Hvad blev der af Benedetto?"

"Det ved jeg ikke."

"De lyver."

"Nej, jeg ved det virkelig ikke. Vi skiltes i Hyéres." Og for at give sin forsikring endnu mere vægt, tog han endnu et skridt hen mod abbeden, der blev på sin plads, bestandig kold og rolig.

"De lyver!" sagde abbed Busoni i en myndig tone.

"Hr. abbed!"

"De lyver! Dette menneske er endnu Deres ven og måske endog Deres medskyldige."

"O, hr. abbed!"

"Hvoraf har De ernæret Dem, siden De forlod Toulon? – Svar!"

"Som jeg har kunnet."

"De lyver!" svarede abbeden tredje gang i en endnu mere bydende tone.

Caderousse betragtede forskrækket greven.

"De har levet," sagde han, "af de penge, han har givet Dem."

"Ja, det er sandt," sagde Caderousse. "Benedetto er blevet en stor herres søn."

"Hvordan kan han være søn af en stor herre?"

"En naturlig søn."

"Hvad hedder den store herre?"

"Greven af Monte Cristo, den samme i hvis hus vi er."

"Benedetto en søn af greven?" spurgte Monte Cristo forbavset.

"Min Gud, det er noget, som man vel må tro, eftersom greven har opsøgt ham en falsk fader, og eftersom greven giver ham fire tusind francs om måneden og efterlader ham femhundrede tusind i sit testamente."

"Ah!" sagde den falske abbed, der begyndte at forstå sammenhængen, "hvilket navn bærer det unge menneske nu?"

"Han kalder sig Andrea Cavalcanti!"

"Altså er det den unge mand, som min ven greven af Monte Cristo modtager hos sig, og som er i begreb med at ægte frøken Danglars?"

"Rigtigt!"

"Og De tåler dette, elendige! De, som kender hans liv og hans skændsel?"

"Hvorfor vil De, at jeg skal hindre en kammerat i at gøre sin lykke?" sagde Caderousse.

"Det er sandt! Det er ikke Dem, der må advare hr. Danglars, det er mig."

"Gør det ikke, hr. abbed!"

"Hvorfor ikke?"

"Fordi De derved tager os brødet ud af munden."

"Og De tror, at jeg for at lade jer beholde brødet vil gøre mig til deltager i bedrageri, i jeres skurkestreg?"

"Hr. abbed!" sagde Caderousse, idet han trådte endnu nærmere.

"Jeg vil åbenbare det hele."

"For hvem?"

"For hr. Danglars."

"For satan!" råbte Caderousse, idet han trak en oplukket kniv ud under sin trøje og stødte greven den midt i brystet, "du vil ikke sige noget, abbed!"

Men til Caderousses store forbavselse fo'r dolken stump tilbage i stedet for at trænge ind i grevens bryst.

På samme tid greb greven morderens håndled med sin venstre hånd og klemte det med en sådan kraft, at kniven undslap hans stive fingre, og Caderousse udstødte et skrig af smerte. Men uden at holde op ved dette skrig vedblev greven at klemme bandittens håndled, indtil det var af led. Han sank først på knæ og siden næsegrus til jorden.

Greven satte sin fod på hans hoved og sagde: "Jeg ved ikke, hvad der holder mig fra at knuse din hjerneskal, skurk!"

"O, nåde, nåde!" råbte Caderousse.

Greven trak sin fod tilbage. "Stå op!" sagde han.

"Min Gud, hvad har De ikke for en næve, hr. abbed!" sagde Caderousse, idet han gned sin arm, der var som sønderknust af de klør, der havde klemt den. "Min Gud, hvilken næve!"

"Stille! Gud giver mig kraft til at tæmme et vildt dyr som dig. Det er i denne Guds navn, jeg handler, husk på det, elendige! Jeg sparer dig i dette øjeblik for at befordre Guds hensigter."

"Ja!" sagde Caderousse ganske kuet af smerte.

"Tag denne pen og dette papir og skriv, hvad jeg dikterer dig."

"Jeg kan ikke skrive, hr. abbed."

"Du lyver! Tag denne pen og skriv!"

Caderousse, der følte sig besejret af denne overlegne kraft, satte sig og skrev.

> Min herre! Den mand, som De modtager i Deres hus, og til hvem De har bestemt Deres datter, er en forhenværende slave, der er undveget tillige med mig fra slaveriet i Toulon. Han havde nr. 59, og jeg havde nr. 53. Han kaldte sig Benedetto, men han ved ikke sit virkelige navn, da han aldrig havde kendt sine forældre.

"Sæt dit navn under!" vedblev Monte Cristo.

"Men De vil da ikke styrte mig i fordærvelse?"

"Hvis jeg ville styrte dig i fordærvelse, dumrian, lod jeg dig slæbe til den første den bedste vagtstue. I øvrigt er det sandsynligt, at du ikke vil have noget at frygte i det øjeblik, da brevet bliver afleveret til sin adresse. Skriv under!"

Caderousse satte sit navn under.

"Adressen er: Til hr. baron Danglars, bankier, Rue de la Chaussée-d'Antin."

Caderousse skrev adressen. Abbeden tog brevet.

"Det er godt!" sagde han. "Nu kan du gå!"
"Hvilken vej?"
"Den, du er kommet."
"De ønsker, at jeg skal gå ud gennem dette vindue?"
"Du er jo kommet ind ad det."
"De har noget i sinde med mig, abbed."
"Nar! Hvad skulle jeg have i sinde?"
"Hvorfor vil De da ikke åbne dørene for mig?"
"Vil du da have, at jeg skal vække portneren?"
"Hr. abbed, sig mig, at De ikke vil dræbe mig."
"Jeg vil, hvad Gud vil."
"Men sværg mig til, at De ikke vil myrde mig, mens jeg stiger ned!"
"Dumme og feje karl!"
"Hvad vil De gøre ved mig?"
"Derom spørger jeg dig. Jeg har forsøgt på at gøre et lykkeligt menneske af dig, og jeg har kun gjort dig til en morder."
"Hr. abbed!" sagde Caderousse. "Prøv mig endnu en gang."
"Velan," sagde greven. "Du ved, at jeg er en mand, der holder ord."
"Ja," sagde Caderousse.
"Hvis du vender frisk og rask tilbage -"
"Jeg har jo ikke noget at frygte af andre end Dem."
"Hvis du vender frisk og rask tilbage, så forlad Frankrig, og hvor du end opholder dig, vil jeg lade dig udbetale en lille pension, hvis du opfører dig vel. For hvis du slipper frisk og uskadt tilbage herfra, så -"
"Hvad så?" spurgte Caderousse stammende. "De får mig til at dø af skræk."

"Gå!" sagde greven, idet han pegede på vinduet.

Caderousse, der endnu ikke var blevet beroliget ved grevens løfte, steg ud ad vinduet og satte foden på stigen. Der blev han stående og skælvede på alle lemmer.

"Gå så ned!" sagde abbeden, idet han lagde armene over kors. Caderousse begyndte at forstå, at han ikke havde noget at frygte fra den side, og steg ned.

Nu nærmede greven sig med lyset, således at man fra Champs-Elysées kunne se den, der sneg sig ned fra et vindue, som blev oplyst af en anden mand.

"Hvad gør De, hr. abbed?" sagde Caderousse. "Hvis patruljen kom forbi?" Og han pustede lyset ud. Derpå vedblev han at stige ned, men han var ikke fuldkommen beroliget, før han følte den faste jord under sine fødder.

Monte Cristo gik igen ind i sit sovekammer, og idet han kastede et hurtigt blik på haven og gaden, så han Caderousse, der var kommet ned, gøre en omvej gennem haven for at anbringe sin stige ved den yderste ende af muren, så han kunne komme ud på en anden plads end den, hvorfra han var kommet ind. – Da greven derpå vendte sine øjne fra haven til gaden, så han et menneske, der, som det syntes, havde ventet, løbe over gaden og stille sig ved det hjørne af muren, som Caderousse ville klatre over. Caderousse steg langsomt op ad stigen og strakte, da han havde nået de øverste trin, hovedet op over muren for at forvisse sig om, at der ingen var i gaden. Der var ingen at se, der hørtes ikke en lyd. Klokken slog et på invalidehotellet.

Nu satte Caderousse sig over skrævs på muren, trak sin stige til sig, løftede den over muren og gjorde sig færdig til at stige

ned eller rettere sagt til at lade sig glide ned, noget, som han udførte med en behændighed, der viste, at han var vel øvet i en sådan idræt. – Men da han først var begyndt at glide, kunne han ikke standse igen. Vel så han et menneske styrte frem i mørket i det øjeblik, da han var halvt nede, vel så han en arm hæve sig i det øjeblik, da han berørte jorden, men før end han kunne sætte sig til modværge, havde denne arm givet ham et så voldsomt dolkestød i ryggen, af han slap stigen og skreg: "Hjælp! Hjælp!" Næsten i samme øjeblik fik han et andet dolkestød i siden, og han faldt, idet han råbte: "Mord! Mord!" Endelig, da han væltede sig på jorden, greb hans modstander ham i håret og gav ham et tredje stød i brystet.

Denne gang ville Caderousse atter skrige, men han kunne blot udstøde et suk, mens tre blodstrømme rislede ud af hans sår.

Da morderen mærkede, at han ikke skreg mere, løftede han hans hoved op ved hårene, Caderousses øjne var lukkede, hans mund fordrejet. Morderen troede, at han var død, slap igen hovedet og forsvandt.

Da Caderousse mærkede, at han gik bort, hævede han sig på albuerne og skreg med den yderste anstrengelse og med døende stemme: "Mord! Jeg dør! Hjælp! Hr. abbed, hjælp mig!"

Dette sørgelige skrig trængte gennem nattens mørke. Døren til den skjulte trappe åbnedes, derpå gik den lille havedør op, og Ali og hans herre ilede til med lys.

5. Guds hånd

Caderousse vedblev at skrige med klagende stemme: "Hr. abbed! Hjælp! Hjælp!"

"Hvad er der på færde?" spurgte Monte Cristo.

"Hjælp mig!" gentog Caderousse. "Man har myrdet mig!"

"Her er vi! Fat mod!"

"Å, det er forbi. De kommer alt for sent, De opnår kun at se mig dø. Hvilke stød! Hvilken mængde blod!" Og han besvimede.

Ali og hans herre tog den sårede og bar ham ind i et værelse. Der gav Monte Cristo Ali et vink om at klæde ham af, og han så nu de tre skrækkelige sår, Caderousse havde fået.

"Min Gud!" sagde greven. "Din hævn nøler undertiden, men jeg tror, det kun er for at nedstige mere forfærdelig fra himlen!"

Ali betragtede sin herre som for at spørge ham, hvad han skulle gøre.

"Hent den kongelige prokurør, hr. Villefort, som bor i forstaden Saint-Honoré, og bring ham hertil. Når du går forbi portneren, må du vække ham og sige, at han skal hente en læge."

Ali adlød og lod den foregivne abbed blive alene med Caderousse.

Da den ulykkelige atter åbnede sine øjne, betragtede han med mørke miner greven, der sad nogle skridt fra ham, hans læber bevægede sig og syntes at mumle en bøn.

"En læge, hr. abbed, en læge!" sagde Caderousse.

"Der er sendt bud efter en!" svarede abbeden.

"Jeg ved nok, at det er unyttigt og ikke vil frelse mit liv, men han kan måske give mig så mange kræfter, at jeg kan forklare

mig."

"Om hvad?"

"Om min morder."

"De kender ham altså?"

"Om jeg kender ham? Ja, jeg kender ham særdeles godt, det er Benedetto!"

"Den unge korsikaner?"

"Ja!"

"Deres kammerat?"

"Ja. Han gav mig en skitse af grevens hus, da han sagtens håbede, at jeg ville dræbe ham, og at han skulle blive hans arving, eller at han kunne dræbe mig og således skille sig af med mig, derfor passede han mig op på gaden og myrdede mig."

"Jeg har både sendt bud efter en læge og efter den kongelige prokurør."

"Han vil komme for sent! Han vil komme alt for sent! Jeg forbløder."

"Vent!" sagde Monte Cristo.

Han gik ud og vendte fem minutter efter tilbage med en flaske.

Den døendes øjne havde i hans fraværelse ikke forladt den dør, gennem hvilken han håbede, der ville komme hjælp.

"Skynd Dem, hr. abbed, skynd Dem!" sagde han. "Jeg føler, at jeg igen vil besvime."

Monte Cristo nærmede sig og hældte to-tre af de dråber, der var i flasken, på den døendes blå læber. Caderousse udstødte et suk.

"O!" sagde han. "Det var livet, De der gav mig! – Mere! – Mere!"

"To dråber mere vil dræbe Dem!" svarede abbeden.

"Gid der dog ville komme nogen, for hvem jeg kunne angive den elendige!"

"Vil De, at jeg skal nedskrive Deres erklæring? De kan underskrive den."

"Ja! Ja!" sagde Caderousse, hvis øjne funklede af håb om at blive hævnet efter døden.

Monte Cristo skrev: "Jeg dør, myrdet af korsikaneren Benedetto, min kammerat i slaveriet i Toulon, hvor han bar nr. 59".

"Skynd Dem! Skynd Dem! Snart vil jeg ikke mere kunne skrive under!" stønnede Caderousse.

Monte Cristo rakte Caderousse pennen, den døende samlede sine kræfter, skrev under og sank tilbage på sit leje, idet han sagde: "De må fortælle det øvrige, abbed! De må sige, at han lader sig kalde Andrea Cavalcanti, at han bor i Hotel des Princes, at – å, min Gud, min Gud! Jeg dør!" Og Caderousse besvimede igen.

Abbeden lod ham imidlertid indånde lugten af flasken, og den sårede åbnede igen sine øjne. Hans tørst efter hævn havde ikke forladt ham under hans afmagt. "De vil sige alt dette? Ikke sandt, hr. abbed?"

"Ja, alt sammen og andre ting dertil."

"Hvad vil det sige?"

"Jeg vil sige, at han utvivlsomt havde givet Dem planer til dette hus i håb om, at greven ville dræbe Dem. Jeg vil sige, at han har advaret greven i et brev. Jeg vil sige, at greven var

fraværende, at jeg modtog sedlen, og at jeg har våget for at vente på Dem."

"Og han vil blive halshugget, ikke sandt?" sagde Caderousse. "Han vil blive halshugget? De lover mig det? Jeg dør med dette håb! Det vil hjælpe mig med at dø."

"Jeg vil sige," vedblev greven, "at han har fulgt efter Dem, at han hele tiden har holdt øje med Dem, og at han, da han så Dem komme ud, løb hen i krogen ved muren og skjulte sig der."

"De har da set alt dette?"

"Husk på, hvad jeg sagde: Hvis du vender frisk og uskadt tilbage, vil jeg tro, at Gud har tilgivet dig, og jeg vil også tilgive."

"Og De advarede mig ikke?" råbte Caderousse, idet han søgte at rejse sig op på albuen. "De vidste, at jeg ville blive myrdet, og De advarede mig ikke!"

"Nej! for i Benedettos hånd så jeg Guds retfærdighed, og jeg ville have anset det for en formastelighed at sætte mig op mod Forsynets hensigter."

"Guds retfærdighed! Tal ikke derom, hr. abbed! Hvis der var en Guds retfærdighed, ved De bedre end nogen anden, at der er folk, som fortjener at blive straffede og ikke bliver det."

"Tålmodighed!" sagde abbeden i en tone, der fik den døende til at skælve. "Tålmodighed."

Caderousse betragtede ham forbavset.

"Og desuden," sagde abbeden, "er Gud fuld af barmhjertighed mod alle, som han har været det mod dig. Han er fader, før han er dommer."

"De tror altså på en Gud?" sagde Caderousse.

"Hvis jeg havde været så ulykkelig, at jeg hidtil ikke havde troet på ham," sagde Monte Cristo, "ville jeg tro på ham ved at se

dig."

Caderousse løftede sine knyttede hænder mod himlen.

"Hør!" sagde abbeden, idet han udstrakte sin hånd mod den sårede som for at byde ham at tro. "Hør, hvad Gud har gjort mod dig, som du nægter at erkende i dit sidste øjeblik. Han har givet dig livet. I stedet for at nyde de Guds gaver, der så sjældent gives af ham i fuldt mål, har du overgivet dig til dovenskab, til drukkenskab, og i din drukkenskab har du forrådt en af dine bedste venner."

"Hjælp!" råbte Caderousse. "Jeg behøver ingen præst, men en læge. Måske er jeg ikke dødeligt såret, måske skal jeg endnu ikke dø, måske kan man endnu frelse mig."

"Du er i den grad såret til døden, at du allerede ville have opgivet ånden, hvis jeg ikke havde hældt disse tre dråber i dig. Hør derfor!"

"Å!" mumlede Caderousse. "Hvor De er en forunderlig præst! De bringer den døende i fortvivlelse i stedet for at trøste ham."

"Hør!" vedblev abbeden. "Da du havde forrådt din ven, begyndte Gud ikke med at tugte dig, men med at advare dig. Du er blevet styrtet ned i armod, og du har lidt hunger. Du har tilbragt halvdelen af et liv, som du kunne have nydt, med at misunde, og du tænkte allerede på forbrydelsen, idet du undskyldte dig med nødvendigheden, da Gud gjorde et mirakel for dig, da Gud sendte dig ved mine hænder og midt i din armod en formue, der var anselig for dig, ulykkelige, der aldrig havde ejet noget. Men denne uventede formue var dig ikke nok i det øjeblik, da du var i besiddelse af den. Du ville fordoble den, og ved hvilket middel? – Ved et mord. Du fordoblede den, og da

fratog Gud dig den igen og overgav dig til den menneskelige retfærdighed."

"Det var ikke mig, der ville dræbe jøden, det var Carconte!" stønnede Caderousse.

"Ja!" sagde Monte Cristo. "Gud, der altid er – jeg vil ikke sige retfærdig denne gang, for hans retfærdighed ville give dig døden, men Gud, der altid er barmhjertig, tillod også, at dine dommere blev rørt af dine ord og lod dig beholde livet."

"Min tro en smuk nåde at sende mig i slaveriet på livstid."

"Denne nåde, elendige, betragtede du imidlertid som nåde, da den blev dig til del. Dit feje hjerte, som skælvede for døden, hamrede af glæde, da man forkyndte dig en evig skændsel, for du sagde til dig selv som alle andre slaver: "Der er en dør på slaveriet, men der er ingen dør på graven." Og du havde ret, for døren på slaveriet åbnede sig for dig på uventet måde. En englænder besøgte Toulon, han havde givet det løfte at befri to unge mennesker fra skændselen. Hans valg faldt på dig og din kammerat. Lykken kom igen til dig fra himlen, du fandt både penge og ro, du kunne igen begynde at leve som andre mennesker, du, som var dømt til at leve som slave; da, elendige, da gav du dig tredje gang til at friste Gud, og du begik en tredje forbrydelse uden grund, uden undskyldning. Guds barmhjertighed er blevet træt. Gud har straffet dig."

Caderousse blev tydeligt nok svagere og svagere. "Vand!" råbte han. "Jeg tørster! – Jeg brænder!" – Monte Cristo gav ham et glas vand.

"Benedetto – den skurk," sagde Caderousse, idet han gav glasset tilbage, "vil imidlertid undslippe, det vil han!"

"Ingen undslipper, det siger jeg dig, Caderousse. Benedetto skal blive straffet."

"Da vil De også blive straffet – De også!" sagde Caderousse. "for De har ikke gjort Deres pligt som præst. De burde have forhindret Benedetto i at myrde mig."

"Jeg?" sagde greven med et smil, der gennemisnede den døende med skræk. "Jeg skulle forhindre Benedetto i at myrde dig i det øjeblik, da du havde søgt at støde mig din kniv i brystet? Ja måske, hvis jeg havde fundet dig ydmyg og angergiven, ville jeg have forhindret Benedetto i at myrde dig, men jeg fandt dig overmodig og blodtørstig, og jeg har ladet Guds vilje ske uhindret."

"Jeg tror ikke på Gud!" hylede Caderousse. "Du tror heller ikke på ham. Du lyver! – Du lyver!"

"Ti!" sagde abbeden. "for du får dine sidste bloddråber til at flyde. Du tror ikke på Gud, og dog dør du truffet af Gud. Du tror ikke på Gud, og Gud, der imidlertid ikke forlanger andet end bod, ikke andet end et ord, en tåre, for at tilgive – Gud kunne have rettet morderens dolk således, at du var død under hans stød! – Gå derfor i dig selv, ulykkelige, og fortryd dine synder."

"Nej," sagde Caderousse, "nej, jeg fortryder dem ikke! Der er ingen Gud! Der er intet forsyn! Alt er kun tilfældet!"

"Der er et forsyn! Der er en Gud!" sagde Monte Cristo. "Og som et bevis derpå ligger du fortvivlet og fornægter Gud, og jeg står her for dig, rig, lykkelig, frisk og sund og folder hænderne for den Gud, du prøver at fornægte, og som du dog tror på i dit hjerte."

"Men hvem er De da?" spurgte Caderousse, idet han fæstede sine døende øjne på greven.

"Betragt mig nøje," sagde Monte Cristo, idet han tog et lys og holdt det op til sit blege ansigt.

"Ja, abbeden – abbed Busoni!" – Monte Cristo tog den paryk af, der gjorde ham ukendelig, og lod sit smukke, sorte hår falde ned omkring sit blege ansigt.

"O!" sagde Caderousse forskrækket. "Hvis dette sorte hår var blondt, ville jeg sige, at De var englænderen lord Wilmore."

"Jeg er hverken abbed Busoni eller lord Wilmore," sagde Monte Cristo. "Se nøjere til, tænk længere tilbage! Søg i dine tidligste erindringer!"

Der var noget i grevens ord, der vakte den ulykkeliges sanser igen, men for sidste gang. "O!" sagde han. "Det forekommer mig virkelig, at jeg har set Dem – at jeg engang har kendt Dem."

"Ja, Caderousse. Ja, du har set mig! Du har kendt mig!"

"Men hvem er De da? Og hvis De har set mig før, hvorfor lader De mig da dø?"

"Fordi intet kan redde dig, Caderousse! Fordi dine sår er dødelige. Hvis du havde stået til at redde, ville jeg deri have set endnu en barmhjertighed af Gud, og jeg ville, det sværger jeg dig til ved min faders grav, have forsøgt på at gengive dig livet og angeren."

"Ved din faders grav!" sagde Caderousse, der igen følte en smule kraft og hævede sig for nøjere at betragte det menneske, der svor denne ed, der er enhver hellig. "Hvem er De da?"

Greven havde ikke undladt at følge dødskampens fremskridt. Han indså, at denne anstrengelse var den sidste. Han nærmede sig til den døende og betragtede ham med et blik, der både var roligt og sørgmodigt.

"Jeg er," sagde han ham i øret, "jeg er -"

Og hans læber, der næppe åbnede sig, udtalte et ord så sagte, som om greven selv var bange for at høre det.

Caderousse, der havde hævet sig på sine knæ, udstrakte armene, gjorde en anstrengelse for at vige tilbage, derpå foldede han hænderne og løftede dem i vejret med den yderste anstrengelse.

"O, min Gud! Min Gud!" sagde han. "Forlad mig, at jeg har fornægtet dig. Du er til. Du er menneskenes fader i himmelen og menneskenes dommer på jorden. Min Gud og herre, jeg har længe miskendt dig, tilgiv mig! Min Gud og herre, modtag mig!"

Caderousse lukkede øjnene og faldt tilbage, idet han udstødte det sidste skrig og det sidste suk. Blodet standsede straks ved randen af hans store sår. Han var død.

"Det var en!" sagde greven hemmelighedsfuldt med øjnene fæstede på liget, der allerede var skrækkelig fortrukket af dødskampen.

Ti minutter efter kom lægen og den kongelige prokurør, der blev bragt, den ene af portneren, den anden af Ali. De blev modtaget af abbed Busoni, der bad hos den døde.

6. Beauchamp

I fjorten dage talte man i Paris ikke om andet end dette dristige forsøg på at bestjæle greven. Den døende havde underskrevet en erklæring, der betegnede Benedetto som hans morder. Politiet blev opfordret til at udsende alle agenter for at opspore morderen.

Caderousses kniv, blændlygten, nøgleknippet og klæderne undtagen vesten, der ikke kunne findes, blev bragt på politikammeret, liget transporteredes til La Morgue.

Greven sagde, at dette var foregået, mens han var i sit hus i Auteuil, og at han følgelig ikke vidste mere, end hvad han havde hørt af abbed Busoni, der den aften tilfældigt havde bedt om at måtte tilbringe natten hos ham for at lede efter nogle vigtige bøger, der fandtes i hans bibliotek.

Bertuccio alene blegnede, hver gang Benedettos navn blev nævnt i hans nærværelse, men der var ingen grund til, at man skulle lægge særlig mærke til, at Bertuccio blev bleg.

Villefort, der blev tilkaldt for at undersøge sagen, forfulgte den med den lidenskabelige iver, hvormed han behandlede alle de kriminelle sager, han måtte føre.

Men der var allerede gået tre uger, uden at de nøjagtige undersøgelser førte til noget resultat, og folk begyndte at glemme dette forsøg på tyveri hos greven og tyvens mord ved hans medskyldige for at beskæftige sig med frøken Danglars' forestående bryllup med grev Andrea Cavalcanti.

Denne forbindelse var allerede offentligt deklareret, og det unge menneske blev i bankierens hus allerede betragtet som svigersøn.

Man havde skrevet til den ældre Cavalcanti, der havde bifaldet dette giftermål, og som forklarede, hvor ondt det gjorde ham, at tjenesteforretninger hindrede ham i at forlade Parma, hvor han befandt sig, samt erklæret, at han ville give sin søn en kapital på hundrede og halvtreds tusind francs i renter.

Man var kommet overens om, at de tre millioner skulle anbringes hos Danglars, der skulle gøre dem rentebærende. Vel havde man forsøgt at indgyde den unge mand tvivl om hans tilkommende svigerfaders soliditet, da han i den senere tid hyppigt havde lidt tab på børsen, men den unge var ganske uegennyttig og tillidsfuld og foragtede al denne snak, ja, han var endog så velopdragen, at han ikke sagde baronen et ord derom.

Men baronen tilbad også grev Andrea Cavalcanti.

Det samme var ikke tilfældet med frøken Eugenie Danglars. I sit instinktmæssige had til giftermål havde hun modtaget Cavalcanti som et middel til at fjerne Morcerf, men nu, da Andrea nærmede sig for meget, begyndte hun at føle en iøjnefaldende afsky for ham.

Måske var baronen blevet klar over dette, men da han ikke kunne finde nogen anden grund til denne afsky end en grille, lod han, som om han ikke mærkede den.

Imidlertid var den opsættelse, som Beauchamp havde forlangt, næsten udløbet. For resten havde Morcerf kunnet indse værdien af Monte Cristos råd, da denne sagde ham, at han skulle lade sagen falde, for ingen havde hentydet til generalen, og det var ikke faldet nogen ind at antage den ædle greve, der havde sæde i overhuset, for den officer, der forræderisk overgav citadellet i Janina.

Albert fandt sig ikke desto mindre fornærmet, for de linjer, der havde såret ham, havde virkelig til hensigt at fornærme. Desuden havde den måde, hvorpå Beauchamp endte deres samtale, efterladt en brod i hans hjerte. Han tænkte derfor med glæde på duellen, hvis foranledning han håbede, at han, hvis Beauchamp ville føje ham, skulle kunne skjule selv for sekundanterne. Hvad Beauchamp angik, da havde man ikke set ham siden dagen efter Morcerfs besøg, og alle dem, der havde spurgt efter ham, havde man svaret, at han var fraværende på en rejse, der ville vare nogle dage. Hvor var han da? – Ingen vidste det mindste derom.

En morgen blev Albert vækket af sin kammertjener, der meldte Beauchamp.

Albert gned sine øjne, befalede, at man skulle lade Beauchamp vente i den lille dagligstue i nederste etage, og klædte sig på i en hast, hvorpå han kom ned. Han fandt Beauchamp gående frem og tilbage i værelset. Så snart Beauchamp så ham, blev han stående.

"Det skridt, De foretager, idet De kommer til mig i stedet for at afvente det besøg, jeg havde i sinde at aflægge Dem i dag, forekommer mig at være et godt varsel," sagde Albert. "Sig mig, skal jeg række Dem hånden og sige: Beauchamp, tilstå, at De har haft uret, og lad mig atter være Deres ven? Eller skal jeg ganske simpelt spørge Dem: Hvilke våben vælger De?"

"Albert," sagde Beauchamp så bedrøvet, at det unge menneske blev ganske forbavset. "Lad os først sætte os ned og tale sammen."

"Men det forekommer mig tværtimod, at De bør svare mig, før vi sætter os."

"Albert," sagde redaktøren, "der gives tilfælde, hvor det vanskelige netop ligger i svaret."

"Jeg vil gøre Dem det let, min herre, idet jeg gentager det spørgsmål: Vil De dementere, ja eller nej?"

"Det er ikke nok at svare ja eller nej på spørgsmål, der angår en sådan mands ære, liv og stilling i selskabet som generalløjtnant, greven af Morcerfs."

"Hvad skal man da gøre?"

"Man skal gøre, hvad jeg har gjort, Albert. Man skal sige: Penge, tid og besværligheder er intet, når det gælder en hel families ære og interesse. Man skal sige: Der må mere end sandsynlighed til, der må vished til for at tage en duel på liv og død med en ven. Man skal sige: Hvis jeg drager kården eller løsner en pistol mod et menneske, hvis hånd jeg har trykket, må jeg i det mindste vide, hvorfor jeg gør det, for at jeg kan beholde den gode samvittighed, en mand behøver, når hans arm frelser hans liv."

"Nå!" sagde Albert utålmodigt. "Hvad skal dette sige?"

"Det skal sige, at jeg kommer fra Janina."

"Fra Janina? De?"

"Ja, jeg!"

"Det er umuligt!"

"Min kære Albert, her er mit pas. Betragt engang viseringerne: Genève, Milano, Triest, Delvino, Janina. Tror De politiet i en republik, i et kongerige og i et kejserdømme?"

Albert kastede et blik på passet og så igen forbavset på Beauchamp.

"De har været i Janina?" sagde han.

"Albert, hvis De havde været en fremmed, en ukendt, en simpel lord som den englænder, der kom for tre-fire måneder siden for at kræve mig til regnskab, og som jeg dræbte for at skille mig af med ham, begriber De nok, at jeg ikke ville have underkastet mig et sådant besvær. Men jeg troede, at jeg skyldte Dem dette bevis på min agtelse. Jeg har anvendt otte dage på at rejse derned, otte dage til at komme tilbage, fire dage i karantæne, otteogfyrre timer på stedet, det udgør mine tre uger. Jeg er kommet tilbage i nat, og her er jeg nu."

"Min Gud! Min Gud! Hvor mange omsvøb, Beauchamp! Hvorfor nøler De med at sige mig det, jeg venter af Dem?"

"Det er, fordi jeg – Albert -"

"Man skulle tro, at De ikke turde -"

"Jeg er virkelig bange."

"De er bange for at tilstå, at Deres korrespondent har bedraget Dem! Ingen egenkærlighed, Beauchamp, tilstå det! Om Deres mod kan ingen tvivle."

"Det er ikke det," mumlede Beauchamp, "tværtimod -"

Albert blev skrækkelig bleg, han forsøgte at tale, men ordene døde på hans læber.

"Min ven!" sagde Beauchamp i den venligste tone. "Tro mig, jeg ville anse mig for lykkelig, hvis jeg kunne bede Dem om forladelse, jeg ville gøre det af mit ganske hjerte; men, ak!"

"Men hvad?"

"Beretningen er sand, min ven!"

"Hvordan? Denne franske officer -"

"Ja!"

"Denne Fernand?"

"Ja!"

"Den forræder, der har overgivet de slotte, som tilhørte en mand, i hvis tjeneste han var -?"

"Tilgiv mig, at jeg må sige Dem det, min ven! Denne mand er Deres fader."

Albert gjorde en rasende bevægelse for at styrte sig over Beauchamp; men denne holdt ham tilbage, mere ved sit venlige blik end ved sin udstrakte arm.

"Se der, min ven!" sagde han, idet han trak et papir op af lommen. "Der er beviset!"

Albert åbnede papiret, det var en attest fra fire anselige borgere i Janina, der godtgjorde, at oberst Fernand Mondego som instruktør i veziren Ali Tebelens tjeneste forræderisk havde overgivet citadellet i Janina for to tusind punge. Konsulen havde attesteret underskrifterne.

Albert vaklede og sank sønderknust ned i en lænestol.

Denne gang var det ikke muligt at tvivle.

Efter et øjebliks stum og smertelig tavshed brast den unge mand i gråd.

Beauchamp, der med inderlig medlidenhed havde betragtet den unge mand, gav efter for et anfald af smerte og nærmede sig til ham.

"Albert," sagde han, "De forstår mig nu, ikke sandt? Jeg har selv villet se alt, selv dømme om alt, da jeg håbede, at udfaldet ville have været gunstigt for Deres fader, og at jeg kunne have vist ham retfærdighed. Men tværtimod! De underretninger, jeg har indhentet, bekræfter, at denne officer, denne Fernand Mondego, der af veziren Ali Pasha blev ophøjet til generalguvernør, ikke er nogen anden end grev Fernand de Morcerf. Derfor er jeg vendt tilbage, idet jeg erindrede, at De

har vist mig den ære at tilstå mig Deres venskab, og jeg er straks ilet til Dem."

Albert, der stadig lå i lænestolen, holdt begge hænder for øjnene, som om han ville hindre dagens lys i at trænge ind til ham.

"Jeg er ilet til Dem," føjede Beauchamp til, "for at sige Dem: Albert, vore fædres fejl i disse forvirrede tider kan ikke nå deres børn. Meget få har gennemlevet disse revolutioner, under hvilke vi er født, uden at en plet af snavs eller blod har besudlet krigerens uniform eller dommerens kjole. Ingen i verden kan, nu da jeg har alle beviser, da jeg er herre over Deres hemmeligheder, tvinge mig til en kamp, som jeg er vis på, Deres samvittighed vil bebrejde Dem som en forbrydelse, men det, De ikke kan fordre af mig, tilbyder jeg Dem. Vil De, at disse beviser skal forsvinde? Vil De, at denne skrækkelige hemmelighed skal forblive mellem Dem og mig? Betroet til mit æresord skal den aldrig komme ud af min mund. Sig, vil De det, Albert? Vil De det, min ven?"

Albert faldt Beauchamp om halsen.

"Se der!" sagde han, idet han rakte Albert papirerne.

Albert greb dem med en krampagtig bevægelse, knugede dem sammen og ville rive dem itu. Men af frygt for, at en stump af dem skulle bortføres af vinden, gik han hen til det lys, der altid brændte, for at man kunne tænde cigarer ved det, og brændte det mindste stykke af dem.

"Kære ven! Fortræffelige ven!" mumlede Albert, mens han brændte papirerne.

"Lad alt dette være glemt som en ubehagelig drøm," sagde Beauchamp. "Lad det slukkes som de sidste gnister af det

brændte papir! Lad det bortdrive som den sidste røg af en brand."

"Ja, ja," sagde Albert. "Og lad der ikke blive andet tilbage end det inderlige venskab, som jeg sværger min frelser, et venskab, der altid skal erindre mig om, at jeg skylder Dem blodet i mine årer, mit liv og min ære, for hvis dette brev var blevet kendt, Beauchamp, ville jeg have skudt mig en kugle for panden eller – nej, min stakkels moder. For jeg ville have dræbt hende med den samme kugle – eller jeg ville have forladt mit fædreland."

"Kære Albert!" sagde Beauchamp.

Men den unge mand blev snart forladt af denne uventede, så at sige kunstige glæde og sank tilbage i dyb sørgmodighed.

"Velan!" sagde Beauchamp. "Lad os se! Hvad er der endnu, min ven?"

"Der er det," sagde Albert, "at mit hjerte er sønderknust. Beauchamp, man kan ikke således i et sekund skille sig fra den agtelse, fra den tillid, fra den stolthed, som en faders uplettede navn indgyder en søn. O, Beauchamp! Beauchamp! Hvorledes skal jeg nu nærme mig til min fader? Skal jeg trække mig tilbage, når han nærmer sine læber til min pande? Skal jeg trække min hånd tilbage, når han rækker mig sin? Beauchamp! Jeg er det ulykkeligste af alle mennesker. Ak, min moder! Min stakkels moder!" vedblev han, idet han med tårefyldte øjne betragtede sin moders billede, "hvis du vidste det, hvor ville du da lide!"

"Fat mod!" sagde Beauchamp, idet han tog begge hans hænder.

"Men hvordan kom den første beretning, der var indrykket i Deres blad?" råbte Albert. "Bag ved alt dette er der et frygteligt

had, en usynlig fjende."

"Ja!" sagde Beauchamp. "En grund mere. Fat mod, Albert! Bær denne smerte i Dem selv, som uvejrsskyen bærer død og fordærvelse i sig. En ulykkelig hemmelighed, som man kun fornemmer i det øjeblik, da uvejret bryder løs. Derfor, ven, spar Deres kræfter, til udbruddet kommer."

"De tror altså, at vi endnu ikke er ved enden?" sagde Albert forfærdet.

"Jeg? Jeg tror intet, min ven! men alt er jo muligt. Dog -"

"Hvad?" spurgte Albert, da han så, at Beauchamp betænkte sig.

"Ægter De frøken Danglars?"

"Hvorfor spørger De mig derom i et sådant øjeblik, Beauchamp?"

"Fordi jeg tror, at bruddet eller opfyldelsen af dette giftermål står i forbindelse med den sag, der i dette øjeblik beskæftiger os."

"Hvorledes?" sagde Albert blodrød. "De tror, at Danglars -"

"Jeg spørger Dem blot, hvordan det hænger sammen med denne forbindelse? For fanden! De må ikke finde andet i mine ord, end hvad jeg selv lægger i dem, og ikke give dem større vigtighed, end de virkelig har."

"Nej," sagde Albert, "dette giftermål er gået over styr."

"Godt!" sagde Beauchamp. – Og da han så, at hans ven sank tilbage i tungsind, føjede han til: "Hør, Albert, hvis De vil lyde mit råd, vil vi gå ud. En tur i skoven, enten i vogn eller til hest, vil adsprede Dem. Derpå vil vi spise frokost sammen et sted, og siden vil vi hver især gå til vort."

"Gerne," sagde Albert, "men lad det være til fods. Det forekommer mig, at det vil gøre mig godt, hvis jeg bliver en smule træt."

"Som De vil!" svarede Beauchamp. Og de to venner gik ud ad boulevarden. Da de var kommet i nærheden af Champs-Elysées, sagde Beauchamp: "Eftersom vi er på vejen, er det vel bedst, at vi besøger greven af Monte Cristo, det vil adsprede Dem. Det er en mand, der forstår sig på at opmuntre folk, fordi han aldrig spørger, og efter min mening er de folk, der ikke spørger, de bedste trøstere."

"Velan!" sagde Albert. "Lad os gå til ham. Jeg holder meget af ham."

7. Rejsen

Monte Cristo lod til at være glad, da han så de to unge mennesker sammen.

"Å!" sagde han. "Jeg håber, at alt nu er ordnet og tilendebragt?"

"Ja," sagde Beauchamp, "det var tåbelige rygter, der er faldet af sig selv, og som, hvis de bliver fornyede, vil have mig til deres første modstander. Vi vil altså ikke tale mere om dem."

"Albert vil sige Dem," svarede greven, "at dette netop er det råd, jeg gav ham. Men," føjede han til, "jeg har for resten tilbragt den afskyeligste morgen i mit liv."

"Hvad bestiller De da?" sagde Albert. "Det lader til, at De bringer Deres papirer i orden?"

"Mine papirer? Gud være lovet nej! Der er altid absolut orden i mine papirer, eftersom jeg ingen papirer har – men hr. Cavalcantis papirer."

"Hr. Cavalcantis?" spurgte Beauchamp.

"Ja. Ved De ikke, at det er en ung mand, greven tager sig venligt af?" sagde Morcerf.

"Nej, lad os forstå hinanden ret," sagde Monte Cristo. "Jeg beskytter ingen og hr. Cavalcanti mindre end nogen anden."

"Han er i færd med at ægte frøken Danglars i mit sted, hvilket," vedblev Morcerf, idet han forsøgte på at smile, "som De let kan tænke Dem, min kære Beauchamp, går mig skrækkeligt nær."

"Ægter Cavalcanti frøken Danglars?" spurgte Beauchamp.

"De må komme fra en anden ende af verden," sagde Monte Cristo. "De, en redaktør, rygtets ægtefælle. Hele Paris taler jo

derom."

"Og det er Dem, greve, der har stiftet dette parti?" spurgte Beauchamp.

"Jeg? Nej, hr. redaktør! Fortæl ikke sådanne ting! Jeg? Gode Gud – jeg stifte et parti? Nej, De kender mig ikke. Jeg har tværtimod af alle kræfter prøvet at forhindre det. Jeg har nægtet at fri for ham."

"Ja, naturligvis," sagde Beauchamp, "for vor ven Alberts skyld."

"For min skyld?" sagde den unge mand. "Nej, greven vil vistnok tilstå, at jeg tværtimod har bedt ham om at hindre denne plan, som nu er så lykkelig forstyrret. Greven påstår, at det ikke er ham, jeg må takke. Godt, jeg vil som de gamle rejse den ukendte Gud et alter."

"Hør!" sagde Monte Cristo. "Det er så langt fra at være mig, at der er opstået kulde mellem mig og svigerfaderen samt den unge mand. Det er kun frøken Eugenie, der endnu værdiger mig sin yndest, da hun selv ikke synes at have nogen tilbøjelighed til at gifte sig og ser, hvor lidt jeg bryder mig om at få hende til at opgive sin kære frihed."

"Og De siger, at dette giftermål er nær ved at finde sted?"

"Ja, og det trods alt, hvad jeg har kunnet sige. Jeg kender ikke den unge mand. Man påstår, at han er rig og af god familie, men for mig er alt dette intet andet, end "*man siger*". Jeg har gentaget alt dette tit nok for hr. Danglars, men han er ganske forgabet i sin italiener. Jeg har endog gået så vidt, at jeg har meddelt ham en omstændighed, som i mine øjne er af megen vigtighed. Den unge mand er blevet forbyttet hos sin amme eller bortrøvet af tatere eller ført bort af en lærer, jeg ved ikke

selv hvad. Men det, jeg ved, er, at hans fader har tabt ham af syne i ti år, og at han i disse ti år har ført et omflakkende liv, Gud alene ved hvorledes. Intet af alt dette har bevirket noget. Man har givet mig det hverv at skrive til majoren og forlange hans papirer. Disse papirer er her. Jeg sender dem videre, men ligesom Pilatus, idet jeg vasker mine hænder."

"Og frøken d'Armilly," spurgte Beauchamp, "hvilket ansigt sætter hun op overfor Dem, der berøver hende hendes elev?"

"Jeg ved det næppe selv, men det lader til, at hun vil rejse til Italien. Madame Danglars har talt til mig om hende og forlangt anbefalingsbreve til teaterdirektørerne. Jeg har givet hende et par ord til direktøren for Valle, som jeg har gjort nogle tjenester. Men hvad fejler De dog, Albert? De ser jo ganske nedslået ud. De var måske forelsket i frøken Danglars uden selv at vide det?"

"Ikke det jeg ved," svarede Albert med et sørgmodigt smil. Beauchamp gav sig til at betragte malerierne.

"Men," vedblev greven, "De er virkelig ikke, som De plejer! Hvad fejler De? Så sig det dog!"

"Jeg har hovedpine," sagde Albert.

"Godt, min kære vicomte," svarede Monte Cristo, "i så fald har jeg et middel, som aldrig slår fejl, et middel, som har hjulpet mig, hver gang jeg ikke har befundet mig vel."

"Og det er?" spurgte den unge mand.

"Forandring af opholdssted."

"Virkelig?" sagde Albert.

"Og hør! Da jeg i dette øjeblik føler mig overordentlig generet her, vil jeg forandre opholdssted. Skal vi forlade byen sammen?"

"De generet, greve?" sagde Beauchamp. "Af hvem da?"

"De har let ved at snakke! Jeg gad se Dem indblandet i en kriminalsag."

"En kriminalsag? Hvilken kriminalsag?"

"Den, som hr. de Villefort anlægger mod min elskværdige morder, en gavtyv, der er undsluppet fra slaveriet."

"Å, det er sandt," sagde Beauchamp. "Jeg har læst om begivenheden i bladene. Hvad er denne Caderousse for en fyr?"

"Det lader til, at det er en provencaler, hr. de Villefort har hørt tale om ham, da han var i Marseille, og hr. Danglars erindrer, at han har set ham der. En følge deraf er, at den kongelige prokurør tager sig ivrigt af sagen. Begivenheden har i høj grad interesseret politipræfekten, og man har takket være denne deltagelse, som jeg er overordentlig taknemmelig for, i de sidste fjorten dage sendt mig alle de gavtyve, som man har kunnet finde i Paris og omegn, under det påskud, at de er Caderousses mordere. Deraf følger, at hvis de således bliver ved, vil der inden tre uger ikke være en tyv eller morder i kongeriget Frankrig, der ikke kender mit hus på sine fingre. Derfor har jeg taget den beslutning at forlade det helt og drage så langt bort, som jorden kan bære mig. Følg med, vicomte."

"Gerne."

"Det er altså en afgjort sag?"

"Ja, men hvor skal vi rejse hen?"

"Jeg har sagt Dem det: hvor luften er ren, hvor man føler sig ydmyg og lille, hvor overmodig man end er. Jeg holder af denne fornedrelse, skønt man kalder mig Verdens Herre som Augustus."

"Men hvor drager De da hen?"

"Til søs, vicomte, til søs! Jeg er sømand som De! Som barn er jeg blevet vugget i det gamle oceans arme og på den skønne Amphitrites skød. Jeg har leget med den enes grønne kappe og med den andens azurblå kåbe. Jeg elsker havet, som man elsker en kæreste, og når jeg i lang tid ikke har set det, længes jeg efter det."

"Lad os rejse, greve. Lad os rejse!"

"Til søs!"

"Ja."

"De tager med?"

"Jeg tager med!"

"Godt, vicomte! I aften vil der holde en rejsevogn i min gård, en vogn, som man kan strække sig i som i en seng. Denne vogn skal være forspændt med fire gode postheste. Der er god plads til fire, hr. Beauchamp. Hvis De vil ledsage os, tager jeg også Dem med."

"Nej tak! Jeg kommer fra havet."

"Hvorledes? De kommer fra havet?"

"Ja, så omtrent. Jeg har nylig været en lille rejse til de boromeiske øer."

"Hvad gør det? Følg med os!" sagde Albert.

"Nej, kære Morcerf! De forstår nok, at når jeg vægrer mig ved det, er det, fordi jeg ikke kan rejse. I øvrigt er det vigtigt," føjede han til med dæmpet stemme, "at jeg bliver her i Paris, om ikke for andet så for at have opsyn med bladet."

"De er en fortræffelig ven," sagde Albert. "Ja, De har ret. Hold opsyn med det, Beauchamp, og søg at opdage den fjende, fra hvem denne beretning er kommet." Albert og Beauchamp

skiltes. Deres håndtryk sagde alt, hvad deres læber ikke udtrykte.

"Et fortræffeligt menneske, denne Beauchamp!" sagde Monte Cristo, da redaktøren var gået. "Ikke sandt, Albert?"

"Jo! Han har det bedste hjerte, det forsikrer jeg Dem. Jeg holder også meget af ham. Men nu, da vi er ene, så sig mig, hvor vi rejser hen, skønt det næsten er mig ligegyldigt."

"Til Normandiet, hvis De vil?"

"Herligt! Så er vi rigtig på landet, ikke sandt? Intet selskab. Ingen naboer."

"Vi er ganske alene med heste til at ride på, med hunde til jagten og med en båd, hvorfra vi kan fiske."

"Det er alt, hvad jeg ønsker. Jeg siger min moder besked, og jeg er ganske til Deres tjeneste."

"Men," tilføjede Monte Cristo, "vil man tillade Dem det?"

"Hvilket?"

"At rejse til Normandiet."

"Mig? Er jeg da ikke fri?"

"Jo, De kan rejse, hvorhen De vil – alene – jeg ved det, eftersom jeg har truffet Dem i Italien."

"Men?"

"Men rejse med et hemmelighedsfuldt menneske, som man kalder greven af Monte Cristo -"

"De har en svag hukommelse, greve."

"Hvordan det?"

"Har jeg ikke sagt Dem, hvor meget min moder holder af Dem?"

"Kvinderne er ustadige, sagde Francois I, kvinden er som havet, sagde Shakespeare. Den ene var en stor konge og den

anden en stor digter, og de kendte begge kvinden."

"Ja, kvinden som klasse, men min moder er ikke *kvinden*, hun er *en* kvinde."

"Undskyld, at en stakkels fremmed ikke fuldkommen forstår alle finesserne i Deres sprog."

"Jeg mener, at min moder er sparsom med sine følelser, men når hun har tilstået nogen sit venskab, er det for evigt."

"Virkelig?" sagde Monte Cristo med et suk. "Og De tror, at hun gør mig den ære at nære nogen anden følelse for mig end den mest fuldkomne ligegyldighed?"

"Jeg har allerede sagt Dem, og jeg gentager Dem," sagde Morcerf, "at De må være et besynderligt og udmærket menneske."

"Så!"

"Ja! for min moder har ladet sig helt besnære, jeg siger ikke af nysgerrighed, men af den sympati, De fremkalder. Når vi er alene, taler vi kun om Dem."

"Og hun siger, at De må tage Dem i agt for denne Manfred?"

"Tværtimod! Hun siger til mig: Morcerf, jeg tror, greven er ædel. Søg at gøre dig elsket af ham!"

Monte Cristo vendte øjnene bort og sukkede. "Virkelig?" sagde han.

"Således forstår De," vedblev Albert, "at hun ikke vil sætte sig mod min rejse, men tværtimod bifalde den af sit ganske hjerte, fordi den stemmer overens med det, hun hver dag anbefaler mig."

"Så gå da," sagde Monte Cristo, "og kom igen i aften. De må være her klokken fem, så vi kan nå vort bestemmelsessted klokken tolv eller et."

"Hvorledes? Tréport?"

"Tréport eller i omegnen."

"Behøver De ikke mere end otte timer for at køre hele den strækning?"

"Det er endda rigeligt," sagde Monte Cristo.

"De er virkelig en troldmand, De vil ikke alene overgå jernbanerne, hvilket ikke er så vanskeligt, især i Frankrig, men De vil endog rejse hurtigere end telegrafen."

"Imidlertid, vicomte, må De være præcis."

"Vær kun rolig. Jeg har intet andet at gøre end at pakke min kuffert."

"Altså klokken fem."

"Klokken fem!"

Albert gik. Monte Cristo blev stående et øjeblik tankefuld og ligesom hensunken i alvorlige overvejelser. Endelig fo'r han med hånden over panden som for at forjage disse drømmerier og ringede to gange. Bertuccio trådte ind.

"Bertuccio," sagde han. "Det er ikke i morgen, det er ikke i overmorgen, som jeg i begyndelsen havde tænkt, men endnu i aften, at jeg rejser til Normandiet, fra nu af til klokken fem har De mere end tid nok. De må forberede kusken på den første station. Hr. de Morcerf ledsager mig."

Bertuccio adlød, og en rytter ilede til Pontoise for at sige, at rejsevognen ville ankomme dertil bestemt klokken seks. Kusken i Pontoise sendte et bud til den næste, og seks timer efter var alle stationerne på vejen rede. Førend greven rejste, gik han op til Haydée, underrettede hende om sin bortrejse samt om stedet, hvorhen han begav sig, og stillede hele huset under hendes befaling.

Albert kom præcis klokken fem. Rejsen, der i begyndelsen var noget kedelig, oplivedes snart ved fartens inciterende virkning. Morcerf havde ingen forestilling om, at en sådan hurtighed lod sig præstere.

"Nej," sagde Monte Cristo, "med Deres postvogne, der kører en mil i timen, med den dumme lov, der forbyder den ene rejsende at køre forbi den anden uden at bede ham om tilladelse, og som gør, at en syg eller ondskabsfuld rejsende kan standse den sunde og glade, er ingen fart mulig. Jeg undgår denne ulempe ved at rejse med min egen kusk og mine egne heste, ikke sandt?"

Vognen rullede af sted på landevejen som en torden, og folk vendte sig om for at se dette meteor fare forbi. Ali opmuntrede også hestene, viste sine hvide tænder, og spandets skønne mankehår flagrede i vinden. Ali, denne ørkenens søn, befandt sig i sit element, og med sit sorte ansigt, sine flammende øjne og sin hvide burnus så han midt i den støvsky, der hvirvlede i vejret, ud som samumens ånd eller som ørkenens genius.

"Det er," sagde Morcerf, "en vellyst, som jeg ikke før har kendt – det er fartens vellyst."

Og de sidste skyer forsvandt fra hans pande, som om luften, han gennemskår, bortførte skyerne med sig.

"Men hvor fanden finder De sådanne heste?" spurgte Albert. "De må lade dem lave til det samme."

"Netop," sagde greven. "Det er seks år siden, at jeg i Ungarn fandt en prægtig hingst, der var berømt for sin hurtighed. Jeg købte den for, jeg ved ikke selv hvor meget. Bertuccio betalte den. I samme år havde den toogtredive føl. Det er hele dette afkom af den samme fader, som vi nu vil få at se, de er alle ens,

sorte uden en eneste plet undtagen en hvid stjerne i panden, for til denne udvalgte hingst har jeg valgt hopper så omhyggeligt, som man vælger favoritter til en pasha."

"Det er beundringsværdigt. Men sig mig, greve, hvad gør De med alle disse heste?"

"Som De ser, jeg rejser med dem!"

"Men De rejser dog ikke altid?"

"Når jeg ikke behøver dem mere, skal Bertuccio sælge dem, og han påstår, at han vil tjene tredive-fyrre tusind francs på dem."

"Men der er ingen konge i Europa, der er rig nok til at købe dem."

"Så vil jeg sælge dem til en vezir i Orienten, der vil tømme sit skatkammer for at betale dem og igen fylde det ved at regere sine undersåtter med bastonnade."

"Greve, skal jeg sige Dem noget, der er faldet mig ind?"

"Lad mig høre!"

"Det er, at Bertuccio må være den rigeste privatmand i Europa næst efter Dem."

"Der tager De fejl, vicomte, jeg er vis på, at hvis De vendte Bertuccios lommer, ville De ikke finde ti sous i dem."

"Hvorfor?" spurgte den unge mand. "Denne Bertuccio må være en sjælden person. Kære greve, før mig ikke alt for langt ind i det vidunderlige, for så tror jeg Dem ikke mere, det siger jeg Dem forud."

"Alt det, De finder vidunderligt hos mig, Albert, er blot fornuft og beregning, intet andet. En hushovmester stjæler, men hvorfor stjæler han vel?"

"Min tro, fordi det ligger i hans natur, mener jeg," sagde Albert. "Han stjæler for at stjæle."

"Nej, der tager De fejl. Han stjæler, fordi han har en kone, børn, ærgerrige ønsker for sig selv og sin familie. Han stjæler især, fordi han ikke er vis på, at han aldrig skal forlade sin herre, og fordi han vil sikre sin fremtid. Bertuccio er ene i verden, han tager af min pung uden at aflægge regnskab. Han er vis på, at han aldrig vil komme til at forlade mig."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg ikke kan finde en bedre mand."

"Det er alt sammen kun gisninger."

"Nej, det er vished. Den gode tjener er for mig kun den, over hvis liv og død jeg råder."

"Og De råder over Bertuccios liv og død?" spurgte Albert.

"Ja," svarede greven koldt.

Der er ord, der lukker samtalen som en jerndør. Grevens ja var et sådant ord. Resten af rejsen blev tilbagelagt med samme fart. Vognen holdt om natten for porten til en skøn park. Portneren stod ved gitterporten og holdt den åben. Han var blevet forberedt af kusken på den sidste station. Klokken var halv tre om morgenen. Man førte Morcerf til hans værelse. Han fandt et bad og et aftensmåltid færdigt. Den tjener, der havde gjort rejsen med på det bageste sæde af vognen, skulle opvarte ham. Baptistin, der havde siddet på det forreste sæde, opvartede greven. Albert tog sit bad, spiste til aften og lagde sig til ro. Han blev dysset i søvn af brændingens sørgmodige brusen. Da han stod op, gik han lige hen til vinduet, åbnede det og befandt sig på en lille terrasse, hvor han havde havet foran sig og bag ved sig en smuk dyrehave, der stødte op til en lille

skov. I en lille havn gyngede en korvet med Monte Cristos våben i flaget. Dette våben forestillede et guldbjerg, der hvilede på et azurblåt hav, med et kors, der kunne være en hentydning til hans navn, der dog mere mindede om Golgatha, som frelserens lidelse har gjort til et kosteligt bjerg, end et bjerg af guld, og om det forsmædelige kors, som hans guddommelige blod har helliget, end om nogen personlig lidelse og genfødelse, i dette hemmelighedsfulde menneskes svundne nat.

Omkring korvetten lå flere små både, som tilhørte fiskerne i de omkringliggende landsbyer, og som så ud som ydmyge undersåtter, der ventede på deres dronnings ordrer. Der, som på alle de steder, hvor Monte Cristo standsede, om det så kun var for at tilbringe et par dage, var alt indrettet uhyre komfortabelt. I forgemakket fandt Albert to geværer og alt, hvad en jæger behøvede. Et værelse, der lå i stueetagen, var bestemt til alle de sindrige redskaber, som englænderne, der er store fiskere, fordi de er tålmodige og ikke har for meget at bestille, endnu ikke havde kunnet få fiskerne i Frankrig til at benytte.

Hele dagen gik med forskellig idræt, hvori Monte Cristo var en mester. De skød et dusin fasaner i dyrehaven; de fiskede lige så mange foreller i bækken. De spiste til middag i et lysthus, der vendte ud til havet, og drak te i biblioteket.

Den tredje dag hen mod aften sov Albert, udmattet af det liv, der for Monte Cristo ikke var andet end leg, i en lænestol tæt ved vinduet, mens greven og hans bygmester fuldendte tegningen til et drivhus, han ville anbringe, da larmen af hestetrampen udenfor fik det unge menneske til at fare op, han

så ud ad vinduet, og med ubehagelig overraskelse så han i gården sin kammertjener stige af hesten.

"Florentin her!" råbte han, idet han fo'r op. "Skulle min moder da være syg?" Og han styrtede hen til døren. Monte Cristo fulgte ham med øjnene og så ham ile ud til tjeneren, der endnu ganske fortumlet tog en lille, forseglet pakke op af lommen. Denne lille pakke indeholdt en avis og et brev. "Fra hvem kommer dette brev?" spurgte Albert oprevet.

"Fra hr. Beauchamp," svarede tjeneren.

"Det er altså Beauchamp, der sender Dem?"

"Ja! Han har ladet mig kalde og givet mig de fornødne rejsepenge, sendt bud efter en posthest og ladet mig love ikke at standse, før jeg havde fundet min herre. Jeg har gjort rejsen på femten timer."

Albert åbnede skælvende brevet. Ved de første linjer udstødte han et skrig og greb avisen, idet han rystede på alle lemmer. Pludselig sortnede det for hans øjne. Hans ben syntes at svigte ham, og nær ved at falde støttede han sig til Florentin, der udstrakte sine arme for at gribe ham.

"Stakkels unge mand!" mumlede Monte Cristo så sagte, at han næppe selv kunne høre sine ord, "det er sandt, at fædrenes synder nedarves på børnene i tredje og fjerde led!"

Imidlertid havde Albert samlet kræfter igen. Han vedblev at læse, mens sveden sprang ud af hans pande. Til sidst knugede han avisen sammen mellem sine hænder.

"Florentin!" sagde han. "Er Deres hest i stand til at gøre rejsen tilbage til Paris?"

"Det er en dårlig, bovlam posthest."

"Min Gud! Hvordan stod det til hjemme, da De red bort?"

"Temmelig roligt, men da jeg kom tilbage fra Beauchamp, fandt jeg fruen grædende, hun havde ladet spørge efter mig for at få at vide, når De kom tilbage. Jeg sagde hende da, at jeg rejste for at lede efter Dem på hr. Beauchamps opfordring. Hendes første bevægelse var at strække sine arme ud som for at standse mig, men efter et øjebliks eftertanke sagde hun: Ja, rejs, Florentin, og lad ham komme tilbage!"

"Ja, moder, ja," sagde Albert. "Jeg kommer tilbage, vær kun rolig! Og Gud nåde den nederdrægtige slyngel! – Men jeg må af sted!" Og han vendte tilbage til det værelse, hvor han havde forladt Monte Cristo.

Det var ikke mere det samme menneske. Fem minutter havde været nok til at bevirke en sørgelig forvandling hos Albert. Han var gået ud i sit sædvanlige gode humør; han vendte tilbage med forandret stemme, hans øjne funklede, hans årer var spændte, og han vaklede som et beruset menneske.

"Hvad er der hændt?" spurgte greven.

"En stor ulykke! Men tillad mig at rejse. Det gælder mere end livet. Ingen spørgsmål, greve, men en hest!"

"Mine stalde er til Deres tjeneste, vicomte," sagde Monte Cristo, "men De vil sætte livet til af besvær, hvis De foretager rejsen til hest. Tag en vogn!"

"Nej, det vil vare alt for længe. Desuden, dette besvær, som De tror vil skade mig, vil gøre mig godt."

Albert tog nogle skridt, idet han ravede som et menneske, der er truffet af en kugle, han sank ned i en stol tæt ved døren. Monte Cristo så det ikke, han stod ved vinduet og råbte: "Ali! En hest til hr. de Morcerf. Lad det gå stærkt, det har hastværk!"

Disse ord bragte igen liv i Albert; han styrtede ud af værelset. Greven fulgte efter ham. "Tak!" mumlede den unge mand, idet han svang sig i sadlen. "De må komme tilbage så hurtigt som muligt, Florentin! Er der ingen ordre til, at man skal give mig heste?"

"Ingen anden, end at De afgiver den hest, De rider, så vil man straks sadle en anden til Dem."

Albert ville fare af sted, men han standsede. "De finder måske min afrejse besynderlig ufornuftig," sagde han. "De forstår ikke, hvorledes nogle linjer i en avis kan bringe et menneske i fortvivlelse," føjede han til, idet han kastede bladet til greven af Monte Cristo. "Læs dette, men først når jeg er borte, for at De ikke skal se mig rødme."

Og mens greven tog avisen op, huggede han sporerne, som man havde spændt ham på hælene, i hestens sider, og den fo'r af sted som en pil forundret over, at der fandtes et menneske, der kunne anse en sådan opmuntring for nødvendig.

Greven fulgte med den inderligste medlidenhed det unge menneske med øjnene, og først da han var kommet ham fuldkommen af syne, vendte han igen blikket mod bladet og læste følgende:

> "Den franske officer i tjeneste hos veziren Ali Pasha af Janina, hvorom *L'Imperial* skrev for tre uger siden, og som ikke alene forræderisk overgav citadellet ved Janina, men endogså solgte sin velgører til tyrkerne, hed virkelig den gang Fernand, som vor ærede kollega har sagt, men siden har han føjet en adelig titel og navnet på et gods til sit

døbenavn. Han hedder nu greven af Morcerf og har sæde i overhuset."

Altså kom dog denne skrækkelige hemmelighed, som Beauchamp så ædelmodigt havde begravet, frem som et uhyggeligt spøgelse, og et andet blad havde to dage efter Alberts rejse til Normandiet optaget nogle linjer, der var nær ved at gøre den stakkels unge mand gal.

8. Dommens dag

Klokken otte om morgenen styrtede Albert ind til Beauchamp. Kammertjeneren var ilet foran ham. Han førte ham ind i sin herres værelse. Denne var i færd med at gå i bad.

"Nå!" sagde Albert.

"Nå, min stakkels ven," sagde Beauchamp, "jeg ventede Dem."

"Her er jeg. Jeg vil ikke sige Dem, Beauchamp, at jeg anser Dem for alt for god og alt for oprigtig til at have talt til nogen om denne sag, nej, min ven! I øvrigt er det bud, De sendte mig, et bevis på Deres venskab. Lad os altså ikke spilde tiden med indledninger. Har De nogen anelse om, hvorfra dette slag kan komme?"

"Jeg vil straks sige Dem et par ord om det."

"Ja, men først, min ven, skylder De mig historien om dette afskyelige forræderi i alle dets enkeltheder."

Beauchamp fortalte det unge menneske, der var sønderknust af skam og smerte, de omstændigheder, som vi nu skal meddele læseren.

For nogle dage siden var artiklen blevet indrykket i et andet blad end *L'Imperial*, og, hvad der gav sagen endnu større betydning, i et blad, som man vidste tilhørte regeringen. Beauchamp spiste frokost, da artiklen faldt ham i øjnene, han sendte straks bud efter en cabriolet, og uden at fuldende sit måltid ilede han til bladets redaktion.

Skønt han var af en ganske anden politisk mening end bladets redaktør, var Beauchamp dog, hvilket undertiden, ja man kan vel sige ofte, er tilfældet, hans fortrolige ven. Da han kom til ham, havde redaktøren sit eget blad i hånden og syntes

at glæde sig over en artikel om roesukkerfabrikationen, der formodentlig var skrevet af ham selv.

"Kære ven," sagde Beauchamp, "eftersom De har Deres blad i hånden, behøver jeg ikke at sige Dem, hvad der bringer mig herop."

"Er De måske forkæmper for rørsukker?" spurgte redaktøren af den ministerielle avis.

"Nej," svarede Beauchamp. "Jeg er aldeles ikke interesseret i dette spørgsmål – jeg kommer for en ganske anden sag."

"Hvilken sag?"

"Artiklen om Morcerf."

"Ja, virkelig! Finder De ikke, det er ganske besynderligt?"

"Så besynderligt, at De udsætter Dem for at blive dømt som en æreskrænker, og at De kan vente en efter min mening meget tvivlsom proces."

"Aldeles ikke. Vi har foruden artiklen modtaget alle beviserne, og vi er fuldkommen overbevist om, at hr. de Morcerf vil holde sig rolig. I øvrigt gør man sit fædreland en tjeneste ved at udpege de elendige, der er uværdige til den ære, man viser dem."

Beauchamp var som lynslagen. "Hvem har underrettet Dem så godt?" spurgte han. "for mit blad, der først berørte sagen, har været nødt til at afholde sig fra den af mangel på beviser, og vi er mere interesserede i at afsløre de Morcerf, da han er pair af Frankrig, og vi hører til oppositionen."

"Det er meget simpelt. Vi er ikke løbet efter skandalen. En mand kom i går til os fra Janina og bragte en frygtelig pakke dokumenter, og da vi tog i betænkning at indrykke en anklage, erklærede han, at artiklen i så fald skulle blive indrykket i et

andet blad. De ved, Beauchamp, hvad en vigtig nyhed har at betyde? Vi ville ikke lade denne gå os forbi. Nu er slaget ført, det er frygteligt og vil genlyde over hele Europa."

Beauchamp forstod, at der ikke var andet for end at lade sagen gå sin gang. Han gik fortvivlet bort for at sende et ilbud til Morcerf. Men hvad han ikke kunne skrive til Morcerf, for det, som vi nu fortæller, var sket efter ilbuddets afrejse, var, at der den samme dag herskede stort oprør i overhuset, skønt denne høje forsamling ellers plejer at være så rolig. Næsten ethvert medlem var kommet før tiden, og man talte om denne ulyksalige begivenhed, der ville fængsle hele den offentlige opmærksomhed og vende alle blikke mod et af de mest bekendte medlemmer af denne høje forsamling. Man læste artiklen med dæmpet stemme, man gjorde bemærkninger over den, man erindrede sig omstændigheder, der stadfæstede begivenheden. Greven af Morcerf var ikke elsket af sine kolleger. Som alle, der er steget højt skønt af ringe herkomst, havde han været nødt til at påtage sig en hovmodig mine for at hævde sin rang. Den gamle adel lo ad ham, de begavede politikere forskød ham, og de, som havde erhvervet sig en virkelig fortjent berømmelse, foragtede ham instinktivt. Greven var under disse ubehagelige omstændigheder et offer for de andres had. Da Herrens finger nu engang havde udpeget ham, var alle rede til at skubbe til den hældende vogn. Greven af Morcerf var den eneste, der ikke vidste noget. Han holdt ikke bladet, hvori den artikel, der beskæmmede ham, var indrykket, og han havde tilbragt morgenen med at skrive breve og med at prøve en hest.

Han kom altså til sædvanlig tid, med knejsende hoved, stolt blik og en uforskammet holdning, steg ud af sin vogn, gik gennem gangen og trådte ind i salen uden at lægge mærke til dørvogterens forlegne miner og hans kollegers uvenlige hilsener. Da Morcerf trådte ind, havde mødet allerede været åbnet i mere end en halv time. Skønt han, der, som vi har sagt, var uvidende om alt det, der var foregået, ikke havde forandret noget i sin mine eller holdning, forekom han dog alle mere uforskammet end sædvanlig, og hans nærværelse ved denne lejlighed var i forsamlingens øjne en beskæmmelse for alle andre.

Det var tydeligt, at hele kammeret brændte af iver efter at begynde på indsigelser. Man så det anklagende blad i alle medlemmers hænder, men, som det altid plejer at være tilfældet, enhver betænkte sig på at påtage sig det ansvar at begynde angrebet. Endelig besteg en af pairerne, der var en erklæret fjende af Morcerf, talerstolen med en højtidelighed, der tilkendegav, at det ventede øjeblik var kommet.

Der opstod en frygtelig stilhed. Morcerf var den eneste, der ikke kendte årsagen til den dybe opmærksomhed, man lånte en taler, som man ellers ikke hørte med tålmodighed.

Greven hørte roligt indledningen, hvor taleren erklærede, at han ville bringe en sag på bane, der var så vigtig, så hellig, et sådant livsspørgsmål for kammeret, at han fordrede sine kollegers dybeste opmærksomhed.

Ved de første ord om Janina og oberst Fernand blev greven af Morcerf så skrækkelig bleg, at hele forsamlingen, der holdt sine øjne fæstede på ham, gyste ved det.

Moralske sår har den frygtelige egenskab, at de skjuler sig, men lukker sig ikke. De smerter altid, de er altid rede til at bløde, når man rører ved dem. Da læsningen af artiklen var endt under den samme dybe tavshed, der kun i begyndelsen blev forstyrret ved en uro, som hørte op, så snart det lod til, at taleren igen ville tage ordet, fremsatte anklageren sine betragtninger og gav sig til at udvikle, hvor vanskeligt hans hverv var, det var hr. de Morcerfs ære, det var hele kammerets ære, som han agtede at forsvare, idet han anmodede om en undersøgelse, og det så snart som muligt, for at gendrive en sådan bagvaskelse, før end den fik tid til at brede sig.

Morcerf var så overvældet, han skælvede således ved dette pludselige og uventede slag, at han næppe var i stand til at fremstamme nogle ord, idet han betragtede sine kolleger med forvildede øjne. Denne angst, der lige så godt kunne tilskrives en skyldfri mands forbavselse som en strafskyldig beskæmmelse, skaffede ham nogen medynk. Virkelig ædelmodige mennesker er altid rede til at blive medlidende, når deres fjenders ulykker overskrider grænsen for deres had.

Præsidenten bragte forslaget til afstemning. Man voterede ved at rejse sig, og det blev afgjort, at undersøgelsen skulle finde sted. Man spurgte greven, hvor megen tid han behøvede til at forberede sin retfærdiggørelse. Morcerf havde fået mod igen, så snart han følte, at han endnu levede efter dette grusomme slag.

"Mine herrer pairer," svarede han, "det er ikke med tiden, man gendriver et angreb som det, der er blevet rettet mod mig af ukendte fjender, der sikkert vil vedblive at holde sig skjult i mørket. Det er på stedet, det er med et tordenslag, jeg må svare

på det lyn, der for et øjeblik har blændet mig. Hvorfor kan jeg ikke i stedet for en sådan retfærdiggørelse udgyde mit blod for at vise mine ædle kolleger, at jeg er værdig til at være deres lige?" Disse ord gjorde et gunstigt indtryk for den anklagede. "Jeg forlanger altså," sagde han, "at undersøgelsen sker så snart som muligt, og jeg vil skaffe kammeret alle de dokumenter, det behøver for at undersøge sagen."

"Hvilken dag bestemmer De?" spurgte præsidenten.

"Jeg stiller mig fra i dag ganske til kammerets disposition," svarede greven.

Præsidenten ringede med sin klokke. "Er kammeret af den mening, at denne undersøgelse skal begynde endnu i dag?"

"Ja!" lød forsamlingens enstemmige svar. Man udnævnte en kommission på tolv medlemmer til at undersøge de dokumenter, Morcerf ville fremlægge. Denne kommissions første møde blev bestemt til klokken otte om aftenen i kammerets bureau. Hvis flere møder var nødvendige, skulle de finde sted på samme tid og sted. Da denne beslutning var taget, forlangte Morcerf tilladelse til at gå. Han ville gennemsøge de papirer, som han ville kunne bruge til at møde denne storm.

Beauchamp fortalte den unge mand alt det, som vi her har sagt, men hans fortælling havde den fordel frem for vor, at hans interesse for vennen gjorde den mere livlig. Albert lyttede, idet han sitrede, snart af håb, snart af forbitrelse og undertiden af skam, for ifølge det, som Beauchamp før havde betroet ham, vidste han, at hans fader var skyldig, og han spurgte nu sig selv, hvordan han, når han var skyldig, kunne forsøge at bevise sin uskyldighed.

Da Beauchamp var kommet til dette punkt, holdt han op.

"Og hvad mere?" spurgte Albert.

"Hvad mere?" gentog Beauchamp.

"Ja!"

"Min ven, dette ord sætter mig i en skrækkelig forlegenhed. Vil De da vide resultatet?"

"Jeg må nødvendigvis vide det, min ven! Og jeg vil hellere høre det af Deres mund end af en andens."

"Godt!" sagde Beauchamp. "Så må De samle al Deres mod, Albert, for De har aldrig behøvet det mere end nu."

Albert fo'r sig med den ene hånd over panden for at forvisse sig om sin styrke, som et menneske, der rede til at forsvare sit liv prøver sin harnisk og bøjer klingen af sin kårde. Han følte, at han var stærk, for han tog feberen for styrke.

"Fortæl!" sagde han.

"Aftenen kom," vedblev Beauchamp, "hele Paris var i spændt forventning om udfaldet. Mange påstod, at Deres fader ikke behøvede at vise sig for at få beskyldningen til at styrte sammen, men mange sagde også, at greven af Morcerf måtte være skyldig, for det blev påstået, at man havde set ham rejse til Bryssel, og nogle gik til politiet for at spørge, om det var sandt, hvad man sagde, at greven havde forlangt pas. Jeg vil indrømme Dem," vedblev Beauchamp, "at jeg gjorde alt, hvad der var muligt, for at bevæge et af kommissionens medlemmer, en ung pair af mit bekendtskab, til at skaffe mig adgang til en slags tribune. Klokken syv kom han for at hente mig, før endnu nogen var ankommet, og han anbefalede mig til en af dørvogterne, der lukkede mig ind i en loge. Jeg var skjult bag en pille og befandt mig i fuldkommen mørke, jeg kunne se og høre hele denne skrækkelige scene, der nu skulle udspilles fra

begyndelsen til enden. Da klokken slog otte, var alle forsamlede. Hr. de Morcerf trådte ind ved det sidste slag. Han holdt nogle papirer i hånden og syntes at være rolig og fattet; mod sædvane var hans holdning fordringsfri, hans påklædning omhyggelig, men enkel, og efter gamle krigeres skik var hans kjole knappet fra øverst til nederst. Hans fremtræden gjorde den bedste virkning. Kommissionen var langt fra at være ham fjendsk, og flere af dens medlemmer gik greven i møde og rakte ham hånden."

Albert følte, at hans hjerte blødte ved fortællingen om alle disse enkeltheder, men med denne smertelige følelse blandede der sig dog en slags erkendtlighed. Han ønskede, at han havde kunnet omfavne disse mennesker, der bevidnede hans fader deres agtelse under forhold, der var så farlige for hans ære.

"I dette øjeblik trådte en dørvogter ind og overgav præsidenten et brev."

"De har ordet, hr. de Morcerf," sagde præsidenten, idet han åbnede brevet. Greven begyndte sit forsvar, og jeg må tilstå Dem, Albert," vedblev Beauchamp, "at han var usædvanlig fyndig og veltalende. Han fremlagde aktstykker, som beviste, at veziren af Janina lige indtil det sidste øjeblik havde beæret ham med sin tillid, eftersom han havde betroet ham at forhandle med kejseren selv om hans liv og død. Han fremviste en ring, dette tegn på herredømmet, hvormed veziren Ali Pasha plejede at forsegle sine breve, og som denne havde givet ham, for at han ved sin tilbagekomst kunne komme til ham på enhver tid af dagen eller natten, om han så var i sit harem. Ulykkeligvis, sagde han, havde hans mission været uheldig, og da han vendte tilbage for at forsvare sin velgører, var denne allerede død. Men,

sagde greven, Ali Pasha havde endog i døden en sådan tillid til mig, at han betroede mig sin yndlingshustru og sin datter."

Albert skælvede ved disse ord, for eftersom Beauchamp talte, mindedes han Haydées fortælling, og han huskede, hvad den skønne grækerinde havde sagt ham om dette sendebud, om ringen og om måden, hvorpå hun var blevet solgt og ført bort som slavinde.

"Og hvorledes var virkningen af grevens tale?" spurgte han ængsteligt.

"Den rørte mig," svarede Beauchamp, "og den rørte hele forsamlingen." Imidlertid kastede præsidenten et flygtigt blik på det brev, man havde bragt ham, men de første linjer tiltrak sig hans opmærksomhed, han læste det, læste det atter og fæstede sine blikke på Morcerf.

"Hr. greve," sagde han, "De fortalte os, at veziren af Janina havde betroet Dem sin kone og sin datter?"

"Ja, hr. præsident," svarede Morcerf, "men heri såvel som i alt det øvrige forfulgte ulykken mig. Ved min tilbagekomst var Vasiliki og hendes datter Haydée forsvundet."

"De kendte dem?"

"Min fortrolige omgang med pashaen og den tillid, som han viste min troskab, havde tilladt mig at se dem mere end tyve gange."

"Har De ingen forestilling om, hvad der er blevet af dem?"

"Jo, jeg har hørt sige, at de er bukket under for en elendig skæbne. Jeg var ikke rig, mit liv var i fare, jeg kunne ikke opsøge dem, hvor gerne jeg end ville."

Præsidenten rynkede panden.

"Mine herrer!" sagde han. "De har hørt og fulgt hr. grevens forklaring. Hr. greve, kan De bestyrke det, De har sagt, med vidner?"

"Nej," svarede greven. "Alle de, der omgav veziren, og som har kendt mig ved hans hof, er døde eller lever i landflygtighed, jeg er den eneste af mine landsmænd, der har overlevet denne skrækkelige krig. Jeg har intet andet end brevene fra Ali Tebelen, og jeg har lagt alle mine dokumenter for Dem; jeg har intet uden denne ring, som De ser her, og som er et bevis på hans yndest. Jeg har endelig det mest afgørende bevis, som jeg kan skaffe, efter et angreb af en unavngiven person, og det er manglen på ethvert vidnesbyrd mod en ærlig mands ord og mod hele mit militære livs uangribelighed."

En bifaldsmumlen løb i dette øjeblik gennem forsamlingen, Albert, og hvis der ikke var indtruffet noget nyt og uventet, ville Deres fader have vundet sin sag. Der var intet andet tilbage end at gå til afstemning, da præsidenten tog ordet.

"Mine herrer," sagde han, "og De, hr. greve. Jeg håber, at De ikke har noget mod at høre et vigtigt vidne, som selv har tilbudt sit vidnesbyrd. Dette vidne er, det tvivler jeg ikke på, blevet påkaldt for at lægge vor kollegas fuldkomne uskyldighed for dagen. Se, her er det brev, jeg nylig modtog i denne anledning. Ønsker De, at det skal læses op, eller vil De foretrække, at vi går videre og ikke opholder os ved det?" Hr. de Morcerf blev bleg og knyttede hænderne under de papirer, han holdt, og som raslede mellem hans fingre. Kommissionen forlangte oplæsning. Hvad greven angik, da var han tankefuld og kom ikke frem med sin mening. Præsidenten læste følgelig dette:

Hr. præsident!

Jeg kan levere den kommission, som har hvervet at undersøge generalløjtnant, grev de Morcerfs opførsel i Eires og Makedonien, helt sikre efterretninger.

Præsidenten gjorde en kort pause. Greven af Morcerf blegnede. Præsidenten spurgte kommissionens medlemmer med et blik.

"Bliv ved!" råbte man fra alle sider. Præsidenten blev ved: Jeg var på stedet, da Ali Pasha døde. Jeg var hos ham i hans sidste øjeblikke, jeg ved, hvad der blev af Vasiliki og Haydée, jeg står ganske til kommissionens disposition, jeg forlanger endog, at man vil vise mig den ære at høre mig. Jeg vil være i kammerets vestibule i det øjeblik, da man overgiver Dem dette brev.

"Hvem er dette vidne eller rettere sagt denne fjende?" spurgte greven med en stemme, hvor det var let at mærke en heftig dirren.

"Vi vil få det at vide, min herre," svarede præsidenten. "Er kommissionen af den mening, at vi bør høre dette vidne?"

"Ja! Ja!" svarede alle med én mund. Man kaldte på dørvogteren.

"Er der," spurgte præsidenten, "nogen, der venter i forgemakket?"

"Ja, hr. præsident."

"Hvem er det da?"

"En dame, ledsaget af en tjener."

Den ene så på den anden.

"Lad denne dame komme," sagde præsidenten.

Fem minutter efter kom dørvogteren igen. Alles øjne var rettet mod døren, og jeg selv," tilføjede Beauchamp, "tog del i

den almindelige, ængstelige forventning. Efter dørvogteren kom der en kvinde, indhyllet i et stort slør, som skjulte hende. Af de former, som dette slør røbede, og af den vellugt, som duftede fra det, kunne man let slutte sig til, at det var en ung, elegant dame, men det var også alt. Præsidenten bad den ukendte om at slå sløret til side, og man kunne nu se, at kvinden var klædt i græsk dragt, og at hun desuden var overordentlig smuk."

"Å," sagde Morcerf, "det var hende!"

"Hvem? Hende?"

"Haydée!"

"Hvem har sagt Dem det?"

"Jeg kan gætte det! Men bliv ved, Beauchamp. De ser, at jeg er rolig og stærk. Og vi må nu være nær ved gådens løsning."

"Hr. de Morcerf," vedblev Beauchamp, "betragtede kvinden med en forbavselse, der var blandet med skræk. For ham var det livet eller døden, der skulle forkyndes af hendes skønne mund. For alle de andre var det et så forunderligt og interessant eventyr, at hr. de Morcerfs frelse eller fald forekom dem en ganske underordnet sag. Præsidenten tilbød ved et tegn med hånden den unge dame en stol, men hun tilkendegav med en gestus, at hun ville blive stående. Hvad greven angik, da var han sunket tilbage i en lænestol, og det var tydeligt, at hans ben ikke var i stand til at bære ham.

"Madame!" sagde præsidenten. "De har skrevet til kommissionen for at give den oplysninger angående begivenhederne i Janina, og De har sagt, at De selv har været øjenvidne til dem?"

"Det har jeg virkelig været," svarede den unge pige med en fortryllende sørgmodighed og med den velklingende stemme, der er særegen for østerlænderne.

"Imidlertid," vedblev præsidenten, "må De tillade mig at sige Dem, at De da må have været meget ung."

"Jeg var fire år gammel, men da begivenhederne for mig har en overordentlig vigtighed, husker jeg alt."

"Men hvilken vigtighed kunne disse omstændigheder have for Dem? Og hvem er De, eftersom denne store begivenhed har gjort et så dybt indtryk på Dem?"

"Den angik min faders liv og død," svarede den unge pige, "mit navn er Haydée, jeg er datter af Ali Tebelen, pasha af Janina, og af Vasiliki, hans inderligt elskede hustru." Den beskedne, men stolte rødme, der farvede den unge piges kinder, hendes funklende blik og hendes majestætiske holdning gjorde et meget stærkt indtryk på forsamlingen. Hvad greven angik, da ville han ikke have været mere tilintetgjort, om lynet var slået ned og havde åbnet en afgrund for hans fødder.

"Madame!" sagde præsidenten, efter at han havde bukket ærbødigt. "Tillad mig et spørgsmål, der er ikke nogen tvivl, og dette spørgsmål skal være det sidste. Kan De bevise rigtigheden af det, De siger?"

"Det kan jeg," sagde Haydée, idet hun tog en lille, parfumeret pose frem under sit slør, "for her er beviserne for min fødsel, optegnet af min fader og underskrevet af hans fornemste embedsmænd. Her er også min dåbsattest, da min fader samtykkede i, at jeg blev opdraget i min moders religion, et dokument, hvorunder ærkebispen i Makedonien og Epirus har sat sit segl. Her er endelig – og det er det vigtigste – den

købekontrakt, der var oprettet, da min moder og jeg blev solgt til den armenske købmand El-Kobbir af den franske officer, der ved sin nederdrægtige overenskomst med Den høje Port havde forbeholdt sig sin velgørers kone og datter som del af byttet og derpå solgt dem for en sum af tusind pund, det vil sige for omtrent fire hundrede tusind francs."

En gusten bleghed fo'r over greven af Morcerfs kinder, og hans øjne blev underløbne med blod ved at høre disse skrækkelige beskyldninger, som forsamlingen modtog med en pinlig og meget sigende tavshed. Haydée, der bestandig var rolig, men langt mere truende i sin ro, end en anden ville have været i sin vrede, rakte præsidenten købekontrakten, der var skrevet på arabisk. Da man havde ventet, at nogle af de fremlagte papirer var skrevet på arabisk eller tyrkisk, havde man givet kammerets tolk et vink om at være ved hånden. Han blev nu tilkaldt. En af de fornemme pairer, der forstod det arabiske sprog, som han havde lært under det berømmelige felttog i Ægypten, fulgte på papiret den oversættelse, som tolken oplæste med høj røst:

> Jeg, El-Kobbir, slavehandler, der forsyner Hans Højheds harem, erkender herved, at jeg har modtaget af greven af Monte Cristo en smaragd, der er vurderet til to tusinde punge, for at levere den til vor ophøjede kejser som betaling for en ung kristen slavinde ved navn Haydée, en datter af den afdøde herre Ali Tebelen, pasha af Janina, og af Vasiliki, hans yndlingshustru, hvilken slavinde for syv år siden blev solgt til mig tillige med sin moder, der døde ved sin ankomst til Konstantinopel, af en fransk officer i Ali Tebelens tjeneste ved navn Fernand Mondego. Det

> ovennævnte køb var sket for Hans Højheds regning, af hvem jeg havde fået dette hverv, for tusind punge. Overenskomsten sluttet i Konstantinopel med Hans Højheds bemyndigelse i året Hegira 1347. Undertegnet El-Kobbir. For at give nærværende dokument al mulig gyldighed har sælgeren forpligtet sig til at lade det forsyne med det kejserlige segl.

Ved siden af købmandens underskrift så man virkelig kejserens segl. Efter denne oplæsning og dette syn fulgte der en frygtelig tavshed. Greven havde ikke engang blikket i sin magt. Dette blik, der mod hans vilje var fæstet på Haydée, syntes ikke at være andet end ild og blod.

"Madame," sagde præsidenten. "Kan man ikke spørge greven af Monte Cristo, der så vidt jeg ved, er med Dem her i Paris?"

"Min herre," svarede Haydée, "greven af Monte Cristo, min anden fader, har nu næsten i tre dage været i Normandiet."

"Men, madame," vedblev præsidenten, "hvem har da rådet Dem til dette skridt, et skridt, som kammeret takker Dem for, og som i øvrigt er ganske naturligt, når man ser hen til Deres fødsel og ulykker."

"Min herre," svarede Haydée, "det er agtelse for min afdøde fader og min sorg, der har rådet mig til dette skridt. Skønt jeg er kristen, har jeg, Gud forlade mig det, altid tænkt på at hævne min berømmelige fader. Fra det øjeblik, da jeg satte min fod på fransk grund, fra det øjeblik, da jeg fik at vide, at forræderen boede i Paris, har mine øjne og mine øren bestandig været åbne. Jeg lever afsondret i min ædle beskytters hus, men jeg lever således, fordi jeg elsker skyggen og tavsheden, der tillader mig at dvæle i mine tanker og mine grublerier. Men greven af

Monte Cristo omgiver mig med sin faderlige omhu, og intet af vigtighed, der foregår omkring mig, er mig fremmed. Således læser jeg hver dag bladene, ligesom man også sender mig alle andre nyheder, og det er på denne måde, at jeg uden at omgås fremmede har fået at vide, hvad der i dag foregik i overhuset, og hvad der skulle foregå – derfor skrev jeg -"

"Altså har greven af Monte Cristo ingen del i det skridt, De har taget?" spurgte præsidenten.

"Han ved ikke det mindste derom, min herre. Ja, jeg er endog bange for, at han vil misbillige det, når han får det at høre. Imidlertid er det en skøn dag for mig," vedblev den unge pige, idet hun løftede sit flammende blik mod himlen, "da jeg omsider finder lejlighed til at hævne min fader!" Greven havde i al denne tid ikke sagt et eneste ord. Hans kolleger betragtede ham og beklagede utvivlsomt et lykkeligt livs korthus, der var blæst om af en kvindes duftende ånde, hans ulykke afspejlede sig lidt efter lidt på hans ansigt.

"Hr. de Morcerf," sagde præsidenten, "anerkender De denne dame som en datter af Ali Tebelen, pasha af Janina?"

"Nej," sagde Morcerf, idet han anstrengte sig for at stå op, "det er alt sammen et påfund af mine fjender."

Haydée, der holdt sine øjne fæstede på døren, som om hun ventede nogen, vendte sig pludselig om, og da hun så greven stå op, udstødte hun et frygteligt skrig.

"Du genkender mig ikke!" råbte hun. "Men uheldigvis genkender jeg dig! Du er Fernand Mondego, den franske officer, der oplærte min ædle faders soldater. Det var dig, der overgav slottet Janina! Det var dig, han sendte til Konstantinopel for at forhandle med sultanen selv om din velgørers liv eller død, og

dig, der bragte et falskt *firman* tilbage, som ganske benådede ham! Det var dig, der ved overgivelsen af dette *firman* fik pashaens ring, hvorved Selim, der passede ilden, måtte adlyde dig! Det var dig, der stødte dolken i Selim! Det var dig, der solgte os, min moder og mig, til købmanden El-Kobbir! *Morder! Morder! Morder!* Du har endnu din herres blod på din pande! Se dog på ham alle sammen!"

Disse ord blev udtalt med en sådan sandhed og en sådan overbevisning, at alles øjne vendte sig mod grevens pande, og han selv fo'r med hånden over den, som om han følte, at den endnu var varm af Alis blod.

"De genkender altså med bestemthed i hr. de Morcerf den samme officer som Fernand Mondego?"

"Om jeg kender ham?" råbte Haydée. "O, min moder! Du sagde til mig, du var fri, du havde en fader, som du elskede. Du var bestemt til at være næsten en dronning! Betragt nøje dette menneske! Det er ham, der har sat din faders hoved på en stage, det er ham, der har solgt os. Det er ham, der har forrådt os! Betragt nøje hans højre hånd, den med det brede ar, hvis du glemmer hans ansigt, vil du genkende ham på denne hånd, der har modtaget guldmønterne, en for en, af købmanden El-Kobbir! – Om jeg genkender ham! Lad ham nu selv sige, om han ikke genkender mig!"

Hvert ord ramte Morcerf som et hug og fratog ham en del af hans kraft. Ved de sidste ord skjulte han hastigt og mod sin vilje sin hånd, der virkelig var arret af et bredt sår, og sank tilbage i sin lænestol i stum fortvivlelse.

Denne scene havde gjort et stærkt indtryk på hele forsamlingen.

"Hr. greve af Morcerf," sagde præsidenten, "lad Dem ikke tabe modet, svar! Domstolens retfærdighed er stor. Den vil ikke lade Dem blive knust af Deres fjender uden at give Dem midler til at kæmpe. Vil De have nye undersøgelser? Vil De, at jeg skal lade to af kammerets medlemmer rejse til Janina? Tal!"

Morcerf svarede ikke.

Nu så alle kommissionens medlemmer på hinanden med skræk. Man kendte grevens energiske og voldsomme karakter. Der måtte et så skrækkeligt slag til for at berøve ham modet. Man måtte tro, at der på denne tavshed, der lignede søvn, ville følge en opvågnen, der lignede torden.

"Svar!" vedblev præsidenten. "Hvad bestemmer De Dem til?"

"Intet!" svarede greven med hul stemme, idet han rejste sig.

"Så har da Ali Tebelens datter virkelig sagt sandheden?" spurgte præsidenten. "Så er hun da virkelig det skrækkelige vidne, som den skyldige aldrig vover at modsige? De har da virkelig gjort alt det, man beskylder Dem for?"

Greven så sig om til alle sider med et fortvivlet blik, der endog ville have rørt en tiger, men som ikke kunne afvæbne dommerne. Derpå vendte han sine øjne mod loftet, men så straks efter bort igen, som om han var bange for, at dette loft skulle åbne sig og fremvise denne anden domstol, som kaldes Himlen, og denne anden dommer, som kaldes Gud.

Derpå rev han med en pludselig bevægelse en af de knapper af, der holdt sammen på hans kjole, som var nær ved at kvæle ham, og han ilede i dump fortvivlelse ud af værelset som en rasende, et øjeblik klang hans trin i gangen, derpå hørte man en vogn rasle, og et spand heste fo'r af sted i galop.

"Mine herrer," sagde præsidenten, da alt igen var blevet stille. "Er greven af Morcerf blevet overbevist om utroskab, forræderi og en uværdig handlemåde?"

"Ja!" svarede alle medlemmerne af undersøgelseskommissionen som med en mund.

Haydée havde været til stede, lige til mødet sluttede, hun hørte, at grevens dom blev afsagt, uden at hendes ansigt udtrykte hverken glæde eller medlidenhed. Derpå slog hun atter sløret om sig, hilste forsamlingen med værdighed og gik.

9. Udfordringen

"Derpå," vedblev Beauchamp, "benyttede jeg mig af tavsheden og mørket til at gå uden at blive set. Den dørvogter, som havde ført mig ind, ventede mig ved døren. Han fulgte mig gennem gangene til en lille dør, der førte ud til Rue Vaugirard. Jeg gik ud, på en gang sønderknust og henrykt, tilgiv mig dette udtryk, Albert! Sønderknust med hensyn til Dem, henrykt over den unge piges adel, der hævnede sin fader. Ja, jeg sværger Dem til, Albert, at denne afsløring, fra hvilken hånd den end må komme, endog fra en fjende, er et vink af forsynet."

Albert holdt sit hoved mellem begge hænder. Hans ansigt var rødt af skam og badet i tårer, derpå sagde han, idet han greb Beauchamps hånd: "Min ven! Mit liv er til ende. Det er nu min pligt ikke at sige som De, at forsynet har givet mig dette stød, men at søge det menneske, der forfølger mig med sit fjendskab. Når jeg har fundet denne mand, må jeg dræbe ham, eller han må dræbe mig, men nu venter jeg af Deres venskab, Beauchamp, at De vil hjælpe mig, hvis foragt ellers ikke har kvalt venskabet i Deres hjerte."

"Foragt, min ven! Hvad kan De gøre for, at denne ulykke er sket? Gud være lovet, vi lever ikke mere i de tider, da en uretfærdig fordom gjorde sønnen ansvarlig for faderens handlinger. Gennemgå hele Deres liv, Albert! Det har endnu kun været kort, det er sandt, men endnu har aldrig en smuk dags morgen været renere end Deres. Nej, Albert, tro mig! De er ung, De er rig. Forlad Frankrig. Alt glemmes hurtigt i dette store Babylon. De vender tilbage om tre eller fire år, og ingen vil

tænke på det, der er foregået i går, og endnu mindre på det, der er sket for seksten år siden."

"Tak, kære Beauchamp! Tak for Deres gode hensigt med at sige disse ord, men således kan det ikke være. Jeg har sagt Dem mit ønske, og nu må jeg forandre dette ord ønske til vilje. De forstår, at jeg, som er personligt interesseret i denne sag, ikke kan betragte den fra samme synspunkt som De. Det, som synes Dem at komme fra en himmelsk kilde, synes mig at komme fra en mindre ren. Forsynet forekommer mig, det må jeg tilstå Dem, meget fremmed for alt dette, for i stedet for et usynligt sendebud med himmelsk belønning og straf vil jeg finde et synligt væsen, som jeg kan hævne mig på, det sværger jeg Dem til ved alt det, som jeg har lidt i en hel måned. Nu, Beauchamp, må jeg, det gentager jeg Dem, vende tilbage til det menneskelige og materielle liv, og hvis De endnu er min ven, som De siger, så må De hjælpe mig med at finde den hånd, der har ført stødet."

"Ja, ja da," sagde Beauchamp, "hvis det er Deres faste vilje, at jeg skal komme ned til jorden, vil jeg gøre det, hvis det er Deres uforanderlige beslutning at opsøge en fjende, vil jeg forene mig med Dem, og jeg vil finde ham, for min ære er næsten lige så interesseret i at finde ham som Deres."

"Godt, Beauchamp! De indser altså, at vi straks og uden den mindste forhaling må begynde vore undersøgelser. Ethvert minuts opsættelse er en evighed for mig. Angiveren er endnu ikke straffet, han kan altså håbe, at han ikke vil blive det, og på min ære, hvis han håber det, tager han fejl."

"Godt, hør mig, Morcerf."

"Å, Beauchamp, jeg mærker, at De ved noget, De giver mig livet igen."

"Jeg vil ikke sige, at det er noget sikkert, Albert, men det er et lys i natten, og ved at følge dette lys kan vi måske komme til målet."

"Sig det! Sig det! De ser, hvor utålmodig jeg er."

"Godt! Jeg vil da fortælle Dem, hvad jeg ikke ville sige, da jeg kom tilbage fra Janina."

"Tal!"

"Hør, hvad der er foregået, Albert. Jeg var naturligvis hos den første bankier i byen for at få underretning om denne sag, og endnu før Deres faders navn blev nævnt, sagde han: "Jeg gætter, hvad der bringer Dem hid."

"Hvoraf?"

"Deraf at det næppe er fjorten dage siden, man spurgte mig om den samme sag."

"Hvem?"

"En bankier i Paris, min korrespondent."

"Som hedder?"

"Hr. Danglars."

"Han!" råbte Albert. "Han har virkelig i lang tid forfulgt min stakkels fader med sit skinsyge had. Han, der udgiver sig for en folkeven, har aldrig kunnet tilgive greven af Morcerf, at han er pair af Frankrig. Og nu denne forlovelse, der er blevet hævet så pludseligt uden den mindste grund! Ja, det må være ham!"

"Søg at få mere lys i sagen, Albert! Forhast Dem ikke! Søg at få at vide, om det virkelig hænger således sammen."

"Ja! Hvis det virkelig er således, skal han betale mig alt, hvad jeg har lidt."

"Tag Dem i agt, Morcerf! Han er allerede en gammel mand."

"Jeg vil tage hensyn til hans alder, som han har taget hensyn til min families ære. Hvis han havde ondt i sinde mod min fader, hvorfor traf han da ikke ham alene? Han har været bange for at træde ærligt frem over for en mand."

"Albert, jeg fordømmer Dem ikke, jeg kan kun advare Dem – vær forsigtig!"

"Vær ikke bange. I øvrigt må De ledsage mig, Beauchamp. Så vigtige ting må forhandles i vidners nærværelse. Hvis Danglars er den skyldige, skal han have ophørt med at leve, før dagen er til ende, eller også vil jeg være død."

"Når man har taget en sådan beslutning, Albert, må man udføre den straks. De vil gå til hr. Danglars? Så lad os da gå!" – Man sendte bud efter en droske. Da de kom ind i bankierens hus, fik de øje på Andrea Cavalcantis tjener og på en phaeton, der holdt ved porten.

"Det går virkelig godt," sagde Albert med hul stemme. "Hvis hr. Danglars ikke vil slås med mig, skal jeg dræbe hans svigersøn. Han må dog slås, en Cavalcanti!"

Man meldte det unge menneskes ankomst for bankieren, der, da han vidste, hvad der var foregået dagen før, befalede, at man skulle nægte ham hjemme. Men det var alt for sent, Albert var fulgt efter tjeneren, han hørte den besked, der blev givet, stødte døren op med magt og trængte ledsaget af Beauchamp ind i bankierens værelse.

"Hvad er dette?" råbte denne. "Råder man ikke længere for at modtage, hvem man vil, eller for at undslå sig for at modtage den, man ikke vil? Det forekommer mig, at De glemmer Dem selv på en ganske mærkelig måde."

"Nej, min herre," sagde Albert koldt, "der gives tilfælde, under hvilke man, hvis man ikke er kujon, må være hjemme, i hvert fald for visse personer."

"Hvad vil De mig?"

"Jeg vil," sagde Morcerf, idet han nærmede sig, uden at det lod til, at han lagde mærke til Cavalcanti, der lænede sig til kaminen, "jeg vil foreslå Dem et møde på et ensomt sted, hvor ingen kan forstyrre os i et kvarters tid. Andet vil jeg Dem ikke, men af to mænd, der møder hinanden der, vil den ene blive under bladene."

Danglars blev bleg. Cavalcanti gjorde en bevægelse, Albert vendte sig mod ham. "Ja," sagde han, "kom, om De vil, hr. greve. De har ret til at være der. De tilhører næsten familien, og jeg giver alle, der vil modtage min indbydelse, sådanne stævnemøder."

Cavalcanti betragtede rædselsslagen Danglars. Denne gjorde en anstrengelse, rejste sig og trådte mellem de to unge mennesker. Alberts angreb på Andrea stillede ham på et andet terræn, og han håbede, at Alberts besøg havde en anden årsag end den, han først havde tænkt.

"Hør, min herre," sagde han til Albert, "hvis De er kommet for at søge trætte med denne herre, fordi jeg har foretrukket ham for Dem, må jeg lade Dem vide, at jeg vil overgive sagen til den kongelige prokurør."

"De tager fejl," sagde Morcerf med et bittert smil, "her er talen aldeles ikke om giftermål, og jeg har ikke henvendt mig til hr. Cavalcanti af anden grund, end fordi det et øjeblik så ud, som han ville blande sig i vort mellemværende. Men alligevel

har De ret, jeg søger i dag trætte med den hele verden. Dog kan De være rolig, hr. Danglars. De skal have forrangen!"

"Min herre," svarede Danglars bleg af vrede og skræk, "jeg må sige Dem, at når jeg er så uheldig at møde en gal hund på min vej, slår jeg den ned, og langtfra at anse det for nogen brøde vil jeg tro, at jeg gør samfundet en tjeneste dermed. Altså, hvis De er gal og har i sinde at bide mig, må jeg sige Dem, at jeg dræber Dem uden mindste medlidenhed. Er det måske min skyld, at Deres fader er blevet skandaliseret?"

"Ja, elendige!" råbte Morcerf. "Det er din skyld!"

Danglars gjorde et skridt tilbage. "Min skyld? Min?" sagde han. "Men De må være gal! Ved jeg noget om den græske historie? Har jeg da rejst i disse egne? Er det mig, der har rådet Deres fader til at sælge slottet ved Janina – til at forråde -?"

"Ti!" sagde Albert med hæs røst. "Nej, det er ikke Dem, der ligefrem har forårsaget ulykken, men det er Dem, der på hyklerisk måde har fremkaldt den."

"Jeg?"

"Ja, De! Hvorfra kommer underretningen om den?"

"Men det forekommer mig, at avisen har sagt Dem det – fra Janina."

"Hvem har skrevet til Janina?"

"Til Janina?"

"Ja, hvem har skrevet for at forlange underretning om min fader?"

"Det forekommer mig, at ethvert menneske kan skrive til Janina."

"Men det er imidlertid kun en person, der har skrevet."

"En eneste?"

"Ja, og denne person er De!"

"Ja, vist har jeg skrevet. Det forekommer mig, at man, når man er i begreb med at gifte sin datter med et ungt menneske, nok kan søge at få underretning om den unge mands familie. Det er ikke alene en ret, men det er også en pligt."

"De har skrevet," sagde Albert, "og De vidste meget vel, hvilket svar De ville få."

"Jeg? Jeg sværger Dem til," skreg Danglars med en overbevisning og fasthed, der måske mindre kom fra hans frygt end fra den deltagelse, han følte for det ulykkelige, unge menneske, "jeg sværger Dem til, at det aldrig er faldet mig ind at skrive til Janina. Kendte jeg da noget til begivenhederne med Ali Pasha?"

"Men altså er der nogen, som har fået Dem til at skrive."

"Ja, sikkert!"

"Man har fået Dem til det?"

"Ja!"

"Hvem da? Tal!"

"Med glæde! Intet er mere simpelt! Jeg talte om Deres faders fortid, jeg talte om kilden til Deres formue, som man altid har været uvidende om. Man spurgte mig om, hvor Deres fader havde gjort sin lykke. Jeg svarede: I Grækenland. Da sagde man: Skriv til Janina."

"Hvem var det, der gav Dem dette råd?"

"Deres ven, greven af Monte Cristo."

"Greven af Monte Cristo har rådet Dem til at skrive til Janina?"

"Ja, og jeg har skrevet. Vil De se min brevveksling, så vil jeg vise Dem den."

Albert og Beauchamp så på hinanden.

"Hr. baron," sagde nu Beauchamp, der hidtil ikke havde taget ordet, "det forekommer mig, at De anklager greven, der er borte fra Paris, og som i dette øjeblik ikke kan retfærdiggøre sig."

"Jeg anklager ingen," sagde Danglars, "jeg fortæller, og jeg vil gentage det, jeg siger Dem, i greven af Monte Cristos nærværelse."

"Og greven ved, hvilket svar De har modtaget?"

"Jeg har vist ham det."

"Vidste han, at min faders døbenavn var Fernand, og at hans familienavn var Mondego?"

"Ja, det har jeg for længe siden sagt ham. Desuden har jeg ikke gjort andet i denne sag, end hvad enhver anden ville have gjort, ja måske endnu mindre. Da Deres fader dagen efter, at jeg havde modtaget svaret, på greven af Monte Cristos tilskyndelse kom for at forlange min datters hånd til Dem, afslog jeg rent ud hans begæring, det er sandt, men uden at sige mine grunde, uden at gøre sagen kendt. Og hvorfor skulle jeg gøre den kendt? Hvad kom greven af Morcerfs ære eller vanære mig ved? Den får hverken papirerne til at stige eller falde på børsen."

Albert følte, at blodet steg ham til hovedet. Der var ingen tvivl mere, Danglars forsvarede sig på en gemen måde, men med et menneskes sikkerhed, der siger om ikke den hele sandhed så dog i det mindste en del af den, ikke fordi hans samvittighed bevæger ham dertil, men fordi frygten aftvinger ham den.

I øvrigt, hvad søgte Morcerf? Det var ikke Danglars' eller Monte Cristos større eller mindre skyld, det var en mand, der

skulle svare for fornærmelsen, det var en mand, der ville slås, og det var tydeligt, at Danglars ikke ville.

Og desuden blev nu mange ting, der ellers var glemt, eller som han ikke havde lagt mærke til, tydelige for hans øjne eller vakt i hans hukommelse. Monte Cristo vidste alt, eftersom han havde købt Ali Pashas datter, og skønt han vidste alt, havde han rådet Danglars til at skrive til Janina. Skønt han kendte svaret, havde han dog føjet Albert i hans ønske om at blive forestillet for Haydée, da han var hos hende og selv havde henledt samtalen på Alis død. Han havde ikke afbrudt den unge piges fortælling, men antagelig ved de få græske ord, han havde udtalt, givet hende vink om at indrette fortællingen således, at Morcerf ikke kunne genkende sin fader; desuden havde han jo bedt Morcerf om ikke at udtale sin faders navn i Haydées nærværelse. Endelig havde han ført Albert til Normandiet i det øjeblik, da han vidste, at skandalen ville bryde løs. Der var ingen tvivl om, at alt dette var beregning. Der var ingen tvivl om, at Monte Cristo var i ledtog med hans faders fjender.

Albert tog Beauchamp til side og meddelte ham sine betragtninger.

"De har ret," sagde denne, "Danglars er ikke ophavsmanden til det, der er sket, det er Monte Cristo, De må forlange en forklaring af."

Albert vendte sig.

"Min herre," sagde han til Danglars, "De forstår nok, at jeg ikke tager endelig afsked med Dem. Jeg må endnu vide, om Deres beskyldninger er sande, og jeg går nu til greven af Monte Cristo for at forvisse mig derom."

Han gik sammen med Beauchamp, tilsyneladende uden at lægge mærke til Cavalcanti.

Danglars fulgte dem til døren, og ved døren forsikrede han endnu engang Albert om, at han ikke nærede det ringeste personlige had til greven af Morcerf.

10. Fornærmelsen

Ved bankierens port standsede Beauchamp Morcerf.

"Hør," sagde han til ham, "jeg sagde Dem nylig hos hr. Danglars, at det var Monte Cristo, De burde forlange en forklaring af."

"Ja, og nu går vi til ham."

"Vent et øjeblik, Morcerf. Overvej sagen, før De går til ham."

"Hvad vil De da, at jeg skal overveje?"

"Vigtigheden af dette skridt."

"Er det mere vigtigt end min gang til Danglars?"

"Ja, Danglars er en pengemand, og De ved, at pengemændene alt for godt ved, hvilken kapital de sætter på spil, til, at de skulle være lette at få til at slås. Den anden er derimod en adelsmand, i hvert fald synes det sådan, men er De ikke bange for at finde en bandit under adelsmandens maske?"

"Jeg er kun bange for at finde en mand, der ikke vil slås."

"Vær De kun rolig," sagde Beauchamp, "han vil sikkert slås. Jeg er endog bange for, at han vil slås alt for godt. Tag Dem i agt."

"Min ven," sagde Morcerf med sit smukke smil. "Det er netop, hvad jeg ønsker, og det er det lykkeligste, der kan møde mig, at jeg bliver dræbt for min fader. Det vil frelse os alle."

"Det vil volde Deres moders død."

"Stakkels moder!" sagde Albert, idet han fo'r med hånden over øjnene. "Jeg ved det godt, men det er bedre, at hun dør af dét, end at hun dør af skam."

"Så er De altså ganske bestemt på at gennemføre det, Albert?"

"Lad os gå."

"Men tror De, at vi træffer ham?"

"Han ville vende tilbage nogle timer efter mig, og han er sikkert kommet."

De kørte til Champs-Elysées nummer 30.

Beauchamp ville stå af alene, men Albert gjorde ham opmærksom på, at denne ganske usædvanlige sag tillod ham at afvige fra de sædvanlige regler.

Den unge mand handlede i alt dette for en så hellig sag, at Beauchamp ikke havde andet at gøre end at rette sig efter hans vilje. Han lod derfor Morcerf stige af og fulgte med ham. Albert tilbagelagde vejen fra portnerens værelse til trappen næsten i et spring. Det var Baptistin, der modtog ham.

Greven var virkelig lige kommet, men han var i bad og ville ikke modtage nogen.

"Men efter badet?" spurgte Morcerf.

"Da spiser herren."

"Men når han har spist?"

"Da sover herren en time."

"Og så?"

"Tager han i operaen."

"Er De vis på det?" spurgte Albert.

"Ganske vis. Herren har befalet, at hans heste skal være rede præcis klokken otte."

"Meget vel," svarede Albert, "det er alt, hvad jeg ville vide."

Derpå sagde han, idet han vendte sig til sin ledsager: "Hvis De har noget at gøre, Beauchamp, så gør det straks. Hvis De har en sammenkomst i aften, så opsæt den til i morgen. De ved, at jeg gør regning på, at De følger med i operaen. Hvis De kan, så bring Chateau-Renaud med."

Beauchamp forlod Albert efter at have lovet, at han ville hente ham et kvarter i otte.

Da Albert var kommet hjem, underrettede han Franz, Debray og Morrel om, at han ønskede at se dem om aftenen i operaen. Derpå besøgte han sin moder, som efter den forrige dags begivenheder havde holdt sig indelukket i sit værelse. Han fandt hende i sengen, sønderknust af den frygtelige beskæmmelse.

Synet af Albert havde den virkning på Mercédès, som man kunne vente. Hun trykkede sin søns hånd og brast i gråd. Disse tårer lindrede hendes smerte.

Albert blev et øjeblik stående stum ved sin moders seng. Man så i hans ansigt og rynkede pande, at den beslutning at hævne sig blev mere og mere levende i hans sjæl.

"Moder!" sagde han. "Ved De, om hr. de Morcerf har fjender?"

Mercédès gyste. Hun havde bemærket, at den unge mand ikke sagde: Min fader.

"Min ven," sagde hun, "folk i grevens fremtrædende position har mange fjender, som man kender. De, man ikke kender, er, som du ved, de farligste."

"Ja, det ved jeg, og det er derfor, jeg appellerer til Deres skarpsindighed, moder. De er så klog, at intet undgår Dem -"

"Hvorfor siger du det?"

"Fordi De for eksempel har lagt mærke til, at Monte Cristo ikke ville nyde noget hos os den aften, da vi havde bal."

Mercédès hævede sig skælvende på en arm, der brændte af feber.

"Greven af Monte Cristo?" råbte hun. "I hvilken forbindelse står det med det spørgsmål, du stillede mig?"

"De ved, at Monte Cristo er næsten en orientaler, og at orientalerne, for at have fuldkommen frihed til at hævne sig, hverken spiser eller drikker hos deres fjender."

"Greven af Monte Cristo vor fjende, siger du?" svarede Mercédès, idet hun blev mere bleg end det lagen, der dækkede hende. "Hvem har sagt dig det? Hvorfor da? Du er tåbelig, Albert! Monte Cristo har kun vist os godhed. Han har frelst dit liv, og det er dig selv, der har forestillet ham for os. Jeg beder dig, min søn, hvis du nærer en sådan tanke, så lad den fare, og vil du følge mit råd, vil du opfylde min bøn, så vedbliv at stå på en god fod med ham!"

"Moder," svarede den unge mand med et mørkt blik. "De har Deres grund til at befale mig at skåne dette menneske."

"Jeg?" råbte Mercédès, som rødmede lige så pludseligt, som hun var blevet bleg, og derpå igen blev så bleg som før.

"Ja, ganske sikkert. Og denne grund, ikke sandt," vedblev Albert, "er, at dette menneske ikke skal gøre os noget ondt?"

Mercédès gyste og fæstede et spejdende blik på sin søn.

"Du taler så besynderligt," sagde hun til Albert, "og det forekommer mig, at du har ganske forunderlige meninger. Hvad har greven da gjort dig? Du har i tre dage været med ham i Normandiet! For tre dage siden betragtede jeg og du selv ham som vor bedste ven."

Et ironisk smil krusede Alberts læber. Mercédès så dette smil, og med sit instinkt som hustru og moder gættede hun alt, men da hun var forsigtig og stærk, skjulte hun sin angst og skælven.

Albert lod samtalen slutte. Et øjeblik efter optog grevinden den igen. "Du kom for at spørge mig, hvordan jeg befinder mig?" sagde hun. "Jeg svarede dig oprigtigt, min ven, at jeg ikke

befinder mig vel. Du bør blive her, Albert, og holde mig med selskab, jeg trænger til ikke at være alene."

"Moder," svarede den unge mand, "jeg ville allerhelst være til Deres rådighed, og De ved selv, med hvilken glæde jeg ville blive her, hvis en højst vigtig sag, som ingen opsættelse tåler, ikke tvang mig til at forlade Dem hele aftenen."

"Ja, ja da!" svarede Mercédès med et suk. "Gå, Albert! Jeg vil ikke gøre dig til slave af din sønlige kærlighed."

Albert lod, som om han ikke forstod hende, og gik.

Næppe havde han lukket døren, før Mercédès sendte bud efter en betroet tjener og befalede ham at følge Albert hele aftenen, overalt hvor han gik, og senere aflægge hende regnskab derfor. Senere ringede hun på sin kammerjomfru og lod sig, skønt hun var svag og lidende, klæde på, for at hun kunne være rede, hvis der indtraf noget.

Det hverv, hun havde givet tjeneren, var ikke vanskeligt. Albert vendte tilbage til sine værelser og klædte sig på med største omhu. Ti minutter før otte kom Beauchamp. Han havde været hos Chateau-Renaud, der havde lovet at indfinde sig i operaen, før tæppet gik op.

De tog plads i Alberts vogn, og denne, der ingen grund havde til at skjule, hvor de kørte hen, sagde ganske højt: "Til operaen!"

I sin utålmodighed kom han, før tæppet var gået op.

Chateau-Renaud var på sin plads. Han havde fået alt at vide af Beauchamp, så Albert ikke behøvede at give ham nogen oplysning. Denne søns opførsel, der søgte at hævne sin fader, var så ligetil, at Chateau-Renaud slet ikke forsøgte at fraråde ham det, men lod sig nøje med at forny sin forsikring om, at han ganske og aldeles var til hans tjeneste.

Debray var endnu ikke kommet, men Albert vidste, at han kun meget sjældent blev borte fra en forestilling i operaen. Albert gik omkring i teatret, lige til tæppet gik op. Han håbede at møde Monte Cristo enten i gangene eller på trappen. Klokken kaldte ham til hans plads, og han gik og satte sig tæt ved orkestret mellem Chateau-Renaud og Beauchamp. Men hans øjne forlod ikke logen mellem søjlerne, der under hele første akt vedblev at være lukket.

Endelig, da Albert over hundrede gange havde set på sit ur, gik døren til logen op, netop som anden akt begyndte, og greven af Monte Cristo trådte ind, klædt i sort. Han lænede sig til en pille for at betragte salen.

Morrel fulgte ham og søgte med øjnene sin søster og svoger. Han så dem i en loge i anden etage og vinkede til dem.

Greven bemærkede, idet han lod sit blik glide omkring i salen, et blegt ansigt og et par funklende øjne, som tiltrak sig hans opmærksomhed. Han genkendte Albert, men den bevægelse, han bemærkede i den unge mands forstyrrede ansigt, rådede ham til ikke at lægge mærke til ham. Uden at gøre nogen bevægelse, der røbede, hvad han tænkte, satte han sig, tog sin kikkert ud af dens hylster og så til en anden side.

Men skønt greven lod, som om han ikke betragtede Albert, tabte han ham dog ikke af syne, og da tæppet faldt ved slutningen af anden akt, fulgte hans sikre øje det unge menneske, der forlod sin plads ved orkestret, ledsaget af sine to venner. Derpå viste det samme hoved sig gennem vinduet i en anden loge lige over for hans. Greven følte, at stormen nærmede sig, og da han hørte, at nøglen drejede sig i låsen til hans loge, vidste han, der i dette øjeblik talte til Morrel med sin

mest smilende mine, hvad han havde at vente, og han forberedte sig på alt.

Døren gik op.

Nu vendte Monte Cristo sig om og så Albert, der var bleg og skælvede, og ganske tæt bag ham Beauchamp og Chateau-Renaud.

"Se der!" råbte han med den velvillige imødekommenhed, der plejede at udmærke hans hilsen. "God aften, de Morcerf!" Og ansigtet på denne mand, der på en så besynderlig måde altid var herre over sig selv, udtrykte fuldkommen hjertelighed.

Morrel huskede nu det brev, han havde modtaget fra vicomten, i hvilket denne uden nogen videre forklaring havde bedt ham indfinde sig i operaen, og han begreb straks, at der ville foregå noget ubehageligt.

"Vi kommer ikke for at udveksle hykleriske artigheder eller falske venskabsbeviser," sagde den unge mand", "vi kommer for at forlange en forklaring af Dem, hr. greve."

Den unge mands dirrende stemme havde møje med at passere mellem hans sammenbidte tænder.

"En forklaring i operaen?" sagde greven i en så rolig tone og med et så gennemtrængende blik, at man let genkendte den mand, der altid var sikker på sig selv. "Hvor lidt jeg end er fortrolig med skik og brug her i Paris, havde jeg dog ikke tænkt mig, at det var et sådant sted, man forlangte forklaringer."

"Men når folk skjuler sig," sagde Albert, "når man ikke kan trænge ind til dem, fordi de benytter det påskud, at de er i bad, ved middagsbordet eller i sengen, må man henvende sig til dem, hvor man bedst kan træffe dem."

"Jeg er slet ikke vanskelig at træffe," sagde Monte Cristo, "for om jeg ellers husker ret, var De endnu i går hos mig."

"I går," sagde den unge mand noget forvirret, "var jeg hos Dem, fordi jeg ikke vidste, hvem De var."

Og idet Albert sagde disse ord, hævede han sin stemme, således at flere personer i de nærmeste loger blev opmærksomme på opgøret, og det samme var tilfældet med dem, som netop gik gennem gangen udenfor.

De, som var i de nærmeste loger, vendte sig om, og de, som var i gangen, standsede bag ved Beauchamp og Chateau-Renaud for at lytte til dette skænderi.

"Hvor kommer De da fra?" spurgte Monte Cristo uden i ringeste måde at være synlig ude af ligevægt. "Det lader til, at De ikke er ved Deres sansers fulde brug."

"Forudsat at jeg kender Deres perfide handlemåde, og jeg kan gøre Dem det begribeligt, at jeg vil hævne mig, er jeg fornuftig nok," sagde Albert rasende.

"Jeg forstår Dem ikke," svarede greven af Monte Cristo, "og selv om jeg forstod Dem, råber De dog alt for højt op i min loge. Jeg er hjemme her, min herre. Jeg alene har ret til at hæve min stemme over andres. Gå Deres vej!" Og Monte Cristo pegede bydende på døren.

"Jeg skal nok få Dem til at komme frem af Deres skjul," sagde Albert, idet han krampagtigt gned sin handske, som greven ikke tabte af syne, mellem sine hænder.

"Meget vel!" sagde greven med kulde. "De søger trætte, min herre, det ser jeg nok, men jeg vil give Dem et råd, vicomte, læg mærke til det: Det er en grim vane at råbe sådan op, når man udfordrer en mand. Støj klæder ikke altid, hr. de Morcerf."

Ved dette navn hørtes der en forbavset mumlen blandt dem, der var vidner til denne scene. Siden den forrige dag havde navnet Morcerf været i alles munde.

Albert forstod bedre og før end nogen anden denne hentydning og gjorde en bevægelse for at kaste greven sin handske i ansigtet, men Morrel greb ham om håndleddet, mens Beauchamp og Chateau-Renaud, der frygtede, at denne scene skulle overskride grænserne for en sømmelig udfordring, holdt ham bagfra.

Monte Cristo udstrakte uden at rejse sig sin hånd, og idet han tog den sammenknugede handske fra den unge mand, sagde han i en frygtelig tone: "Min herre, jeg betragter Deres handske som kastet, og jeg vil sende Dem den igen svøbt om en kugle. – Men nu må jeg bede Dem gå aldeles omgående, eller jeg kalder på mine folk og lader Dem kaste på porten."

Forvirret, rasende og med flammende øjne tog Albert et par skridt tilbage.

Morrel benyttede sig af dette til at lukke døren.

Greven tog igen sin kikkert og gav sig til at betragte tilskuerne, som om der slet intet usædvanligt var foregået.

Dette menneske havde et hjerte af stål og et ansigt af marmor.

Morrel hviskede til ham: "Hvad har De gjort ham?"

"Jeg? Ikke det mindste, i hvert fald ikke personligt," svarede greven af Monte Cristo.

"Men denne forargelige scene må dog have en grund."

"Greven af Morcerfs afsløring har bragt det unge menneske i harnisk."

"Har De da nogen del deri?"

"Det var Haydée, der sørgede for, at kammeret blev underrettet om grevens forræderi mod hendes fader."

"Man har virkelig sagt mig det," sagde Morrel, "men jeg har ikke villet tro, at denne græske slavinde, som jeg har set sammen med Dem her i denne loge, var en datter af Ali Pasha."

"Og dog er det sandt."

"O, min Gud," sagde Morrel, "jeg forstår efterhånden det hele, man har altså planlagt denne scene i forvejen."

"Hvordan det?"

"Ja, Albert har skrevet til mig, at jeg skulle indfinde mig i aften i operaen, og det har været for at lade mig blive vidne til den fornærmelse, han ville tilføje Dem."

"Formodentlig," sagde greven med sin uforstyrrelige ro.

"Men hvad vil De nu gøre ved ham?"

"Ved hvem?"

"Ved Albert."

"Ved Albert?" svarede greven i samme tone. "Hvad jeg vil gøre ved ham, Maximilien. Lige så sikkert, som De er her, og jeg trykker Deres hånd, lige så vist vil jeg dræbe ham før klokken ti i morgen."

Morrel tog nu grevens hånd mellem begge sine og gyste, da han følte, at den var kold og rolig. "Hr. greve," sagde han. "Hans fader elsker ham så højt."

"Tal ikke til mig om sådanne ting," råbte Monte Cristo i den største vrede, "jeg vil netop volde ham al mulig sorg."

Morrel lod forbavset grevens hånd falde.

"Greve! Greve!" sagde han.

"Kære Maximilien," afbrød greven ham, "hør dog, hvor beundringsværdigt Duprez synger den strofe: *O, Mathilde, mit*

hjertes afgud. Jeg var den første, der i Neapel anede, hvad Duprez engang ville blive, og jeg var den første, der klappede for ham. Bravo! Bravo!"

Morrel indså, at der intet mere var at gøre, og ventede tavs.

Tæppet, der var gået op under scenen med Albert, faldt igen. Næsten i samme øjeblik blev der banket på døren.

"Kom ind," sagde Monte Cristo, uden at hans stemme røbede den mindste bevægelse.

Beauchamp trådte ind. "God aften, hr. Beauchamp," sagde Monte Cristo, som om han så redaktøren for første gang den aften. "Vær så god at sætte Dem."

Beauchamp bukkede og satte sig.

"Hr. greve," sagde han til Monte Cristo, "jeg ledsagede nylig hr. de Morcerf."

"Hvilket vil sige," svarede Monte Cristo med et smil, "at De sandsynligvis har spist til middag sammen. Det glæder mig, hr. Beauchamp, at se, De er mere ædru end han."

"Hr. greve," sagde Beauchamp, "jeg tilstår, at Albert havde uret i at blive så hidsig, og jeg kommer for egen regning for at gøre Dem en undskyldning. Og da jeg nu har givet Dem min undskyldning, min alene, forstår De, kommer jeg for at sige Dem, at jeg anser Dem for en alt for ærekær mand til, at De vil nægte at give mig en forklaring om Deres forbindelse med folkene i Janina. Derpå vil jeg føje et par ord til om den unge grækerinde."

Monte Cristo påbød tavshed. "Nå," sagde han med et smil, "nu er alle mine forhåbninger tilintetgjort."

"Hvorledes det?" spurgte Beauchamp.

"Nu vil De sikkert beskylde mig for excentricitet, jeg er efter Deres mening en Lara, en Manfred, en lord Ruthwen. Derpå, når det øjeblik, hvor De ser mig excentrisk, er forbi, ødelægger De selv Deres billede og forsøger at gøre mig til et almindeligt menneske. De forlanger forklaringer af mig. Altså, hr. Beauchamp, vil De have noget at le ad."

"Nej," svarede Beauchamp stolt, "men der gives tilfælde, da al retskaffenhed byder -"

"Hr. Beauchamp," afbrød den besynderlige mand. "Den, som byder greven af Monte Cristo, er kun greven af Monte Cristo. Altså ikke et ord mere om dette, min herre. Jeg gør, hvad jeg vil, hr. Beauchamp, og De kan tro mig, det er alt sammen vel gjort."

"Min herre," svarede den unge mand, "man betaler ikke honnette folk med sådan mønt. Æren kræver garantier."

"Min herre, jeg er en levende garanti," svarede Monte Cristo roligt, skønt hans øjne flammede. "Vi har begge blod i vore årer, som vi har lyst til at udgyde, det er vor gensidige garanti. Bring vicomten dette svar og sig ham, at jeg før seks vil have set, hvordan hans lig tager sig ud."

"Der er altså intet andet tilbage for mig," sagde Beauchamp, "end at bestemme forberedelserne til kampen!"

"Dette er mig også fuldkommen ligegyldigt, min herre," sagde greven af Monte Cristo. "Følgelig behøvede De slet ikke at forstyrre mig for en sådan bagatel. I Frankrig slås man med kårde eller pistoler. I kolonierne tager man karabinen, i Arabien har man en dolk. Sig til ham, som sendte Dem, at jeg, skønt det er ham, der har fornærmet mig, vil være excentrisk til det sidste og derfor overlader til ham at vælge våbnene, og at jeg vil rette mig efter hans valg uden mindste indvending. Jeg vil endog,

hvis han vælger pistoler, lade det komme an på en lodtrækning, hvem der skal skyde først, hvilket ellers er dumt nok, men det spiller ingen rolle for mig, jeg er vis på at sejre."

"Vis på at sejre?" gentog Beauchamp, idet han ganske forbløffet betragtede greven.

"Ja, absolut," sagde Monte Cristo, idet han trak på skuldrene. "Ellers ville jeg ikke slås med hr. de Morcerf. Jeg dræber ham, det må, det skal være sådan. Men lad mig blot i aften få at vide, hvilke våben han vælger. Jeg holder ikke af, at man skal vente på mig."

"Pistoler – klokken otte om morgenen – i skoven ved Vincennes," sagde Beauchamp ganske ude af fatning, da han ikke vidste, om han havde at gøre med en uforskammet pralhals eller et overnaturligt væsen.

"Det er godt," sagde Monte Cristo, "men da nu alt er afgjort, så lad mig se på forestillingen og bed Deres ven Albert om ikke at komme igen i aften. Han vil skade sig selv ved sin uanstændige og smagløse opførsel, lad ham gå hjem og sove ud."

Beauchamp gik ganske forbavset.

"Nu," sagde Monte Cristo, idet han vendte sig til Morrel, "kan jeg vel gøre regning på Dem? Ikke sandt?"

"Ubetinget," sagde Morrel. "De har blot at befale, greve. Imidlertid -"

"Hvad?"

"Er det vigtigt, at jeg kender den virkelige grund -"

"Det vil sige, at De siger nej?"

"Aldeles ikke!"

"Den virkelige grund, Morrel," sagde greven. "Den unge mand går selv i blinde og kender den ikke. Den virkelige grund kendes kun af mig og for Gud. Men jeg giver Dem mit æresord på, Morrel, at Gud, der kender den, er på vor side."

"Det er nok, greve," sagde Morrel. "Hvem er Deres anden sekundant?"

"Jeg kender ingen anden i Paris, som jeg vil vise den ære, undtagen Deres svoger Emmanuel. Tror De, Emmanuel vil vise mig denne tjeneste?"

"Jeg indestår for ham som for mig selv, greve!"

"Godt, mere behøves der ikke. I morgen klokken syv er De hos mig, ikke sandt?"

"Vi skal være der."

"Tys! Tæppet går op, lad os høre musikken og sangen. Jeg er vant til ikke at tabe et ord af en opera, og det er en så fortryllende musik i Wilhelm Tell."

11. Natten

Monte Cristo ventede som sædvanlig, til Duprez havde sunget sit berømte "*Følg mig!*" Derpå rejste han sig og gik.

Ved døren forlod Morrel ham, idet han fornyede sit løfte om at være hos ham med Emmanuel den følgende morgen klokken syv.

Derpå tog greven plads i sin vogn, bestandig rolig og smilende. Fem minutter efter var han hjemme.

Men man måtte kende meget lidt til greven for at lade sig bedrage af det udtryk, med hvilket han ved sin hjemkomst sagde til Ali: "Ali, mine pistoler med elfenbensskæfte!"

Ali bragte sin herre skrinet, hvor de lå, og denne gav sig til at undersøge sine våben med en omhyggelighed, der var meget naturlig for et menneske, som er i færd med at betro sit liv til en smule jern og bly.

Det var pistoler, som Monte Cristo havde ladet lave for at kunne skyde til måls i sine værelser.

Han var netop i færd med at tage våbnet og sigte på en lille plade, der tjente ham til skive, da døren til hans værelse gik op, og Baptistin trådte ind.

Men endnu førend denne havde åbnet munden, så greven gennem den åbne dør en tilsløret dame, der havde fulgt Baptistin og var blevet stående i det tilstødende værelse.

Hun havde set greven med pistolen i hånden, hun så to kårder på et bord, hun styrtede ind.

Baptistin spurgte sin herre med et blik.

Greven gjorde et tegn. Baptistin gik og lukkede døren efter sig.

"Hvem er De, madame?" sagde greven til den tilslørede dame.

Den ukendte så sig om til alle sider for at forvisse sig om, at der ingen andre var. Derpå bøjede hun sig, som om hun ville falde på knæ, foldede sine hænder og sagde i en tone, der røbede dyb fortvivlelse: "Edmond! De vil dog vel ikke dræbe min søn?"

Greven trådte et skridt tilbage, undertrykte et svagt skrig og tabte det våben, han holdt i hånden.

"Hvad er det for et navn, De dér har udtalt, madame de Morcerf?" sagde han.

"Deres!" råbte hun, idet hun slog sit slør tilbage. "Deres, som jeg måske er den eneste, der ikke har glemt. Edmond! Det er ikke madame de Morcerf, der kommer til Dem, det er Mercédès."

"Mercédès er død, madame!" sagde Monte Cristo. "Og jeg kender ikke flere af dette navn."

"Mercédès lever, og Mercédès husker Dem, for hun alene kendte Dem, da hun så Dem, og hun har ikke behøvet at lede efter den hånd, som førte stødet, der traf Morcerf."

"Fernand vil De sige, madame," svarede Monte Cristo med bitter spot, "for da vi nu er i færd med at erindre vore navne, vil vi erindre dem alle." Monte Cristo havde udtalt navnet Fernand med et sådant udtryk af had, at Mercédès følte en gysen fare gennem sine lemmer.

"De ser, Edmond, at jeg ikke har taget fejl," råbte Mercédès, "og at jeg har ret til at sige til Dem: Skån min søn!"

"Hvem har sagt Dem, madame, at jeg vil gøre Deres søn noget?"

"Ingen! Men en moders hjerte ser alt. Jeg har gættet alt, jeg har i aften fulgt Dem i operaen, og jeg har ubemærket lagt mærke til alt."

"Hvis De har set alt, madame, må De også have set, at denne søn af Fernand fornærmede mig offentligt," sagde Monte Cristo med skrækkelig ro.

"O, hav medlidenhed!"

"De har set," vedblev greven, "at han ville have kastet mig sin handske i ansigtet, hvis en af mine venner, hr. Morrel, ikke havde standset hans arm."

"Hør mig! Min søn har også gættet, hvem De er, han tillægger Dem de ulykker, der træffer hans fader."

"Madame!" sagde Monte Cristo. "De forveksler tingene, det er ikke ulykker, det er straf. Det er ikke mig, der rammer hr. de Morcerf, det er forsynet, der straffer ham."

"Hvorfor træder De i forsynets sted?" råbte Mercédès. "Hvorfor husker De, når andre glemmer? Hvad vedkommer Janina og dets vezirer Dem, Edmond? Hvad har Fernand Mondego gjort Dem, da han forrådte Ali Tebelen?"

"Dette," svarede Monte Cristo, "er også ganske en sag mellem den franske officer og Vasilikis datter. Det vedkommer slet ikke mig, deri har De ret, og hvis jeg har svoret på, at jeg vil hævne mig, er det hverken på den franske officer eller på greven af Morcerf, det er på fiskeren Fernand, catalonierinden Mercédès' mand."

"Å nej," råbte grevinden, "hvilken skrækkelig hævn for en fejl, som skæbnen har fået mig til at begå! For det er mig, der er den skyldige, Edmond! Hvis De har nogen at hævne Dem på, er det

mig, der har manglet styrke til at udholde Deres fravær og min egen frygtelige ensomhed."

"Men," sagde Monte Cristo, "hvorfor var jeg fraværende? Hvorfor var De forladt?"

"Fordi man havde kastet Dem i fængsel, fordi man havde indespærret Dem!"

"Og hvorfor var jeg indespærret? Hvorfor havde man kastet mig i fængsel?"

"Jeg ved det ikke!" svarede Mercédès.

"Nej, De ved det ikke, madame. Jeg håber det i det mindste. Godt, jeg vil da sige Dem det. Jeg blev sat fast, jeg blev kastet i fængsel, fordi et menneske ved navn Danglars, den samme dag da jeg skulle have bryllup, hemmeligt havde skrevet et brev, som fiskeren Fernand selv påtog sig at besørge på posthuset." Og Monte Cristo gik til sin sekretær, trak en skuffe ud og tog et papir, som havde tabt sin oprindelige farve, og hvorpå blækket var rødbrunt. Han lagde det for Mercédès.

Det var brevet fra Danglars til den kongelige prokurør, som greven af Monte Cristo havde fået den dag, da han havde betalt hr. de Boville de to hundrede tusind francs forklædt som mandatar for huset Thompson og French. Mercédès læste med forfærdelse følgende linjer:

> Den kongelige prokurør underrettes af en ven af tronen og religionen om, at en vis Edmond Dantès, næstkommanderende på skibet *Farao*, der er ankommet fra Smyrna efter at have anløbet Neapel og Porto-Ferrajo, af Murat har fået et brev til usurpatoren og af usurpatoren et brev til den bonapartistiske komité i Paris. Man vil finde beviset for denne forbrydelse ved at arrestere ham, for

man vil finde brevet på ham eller hos hans fader eller også i hans kahyt om bord på *Farao*

"O, min Gud," sagde Mercédès, idet hun strøg sig med hånden over panden, der var våd af sved. "Og dette brev?"

"Jeg har købt det for to hundrede tusind francs, madame," sagde Monte Cristo. "Det er endnu godt køb, eftersom det i dag bevirker, at jeg kan retfærdiggøre mig i Deres øjne."

"Og følgerne af brevet?"

"De ved, madame, at jeg blev fængslet, men hvad De ikke ved, er, hvor længe jeg måtte sidde i fængsel. Hvad De ikke ved, er, at jeg i fjorten år sad indespærret en fjerdingvej fra Dem i et fangehul i slottet If. Hvad De ikke ved, er, at jeg hver dag i fjorten år fornyede det løfte om hævn, jeg havde aflagt den første dag, og imidlertid vidste jeg ikke, at De havde ægtet Fernand, min angiver, og at min fader var død, død af sult."

"Retfærdige Gud!" råbte Mercédès, idet hun vaklede.

"Men hør nu, hvad jeg fik at vide, da jeg fjorten år efter kom ud af mit fængsel, og hør, hvad der har gjort, at jeg ved den levende Mercédès og ved min døde fader har svoret på at hævne mig på Fernand, og – jeg hævner mig."

"Og De er vis på, at den ulyksalige Fernand har gjort det?"

"Så sandt jeg lever, madame. Han har gjort det, således som jeg siger Dem det. I øvrigt er det ikke meget mere skammeligt end skønt fransk af indfødsret at være gået over til englænderne, end skønt spansk af fødsel at have kæmpet mod spanierne, end skønt i Alis sold at have forrådt og myrdet Ali. Hvad er det brev, som De nylig læste, i sammenligning med sådanne ting? Et lille bedrageri, som, det begriber jeg og tilstår jeg, den kvinde, der har ægtet et sådant menneske, må tilgive.

Velan, franskmændene har ikke hævnet sig på forræderen. Spanierne har undladt at lade forræderen skyde. Ali, der hviler i graven, har ladet forræderen ustraffet, men jeg er igen stået op af denne grav ved Guds nåde, og det er min pligt mod Gud at hævne mig. Han sender mig netop derfor, og her er jeg!"

Den stakkels kvinde lod hoved og hænder synke. Hendes knæ gav efter, og hun faldt på knæ. "Tilgiv, Edmond! Tilgiv for min skyld, som elsker Dem endnu."

Hensynet til hustruens værdighed standsede dette udbrud af elskerinden og moderen. Hun bøjede sin pande, så hun næsten berørte gulvtæppet. Greven skyndte sig hen til hende og løftede hende op.

Nu sad hun i en lænestol og kunne gennem tårer betragte Monte Cristos mandige ansigt, som smerte og had endnu gav et truende udseende.

"Det er umuligt, frue, at jeg ikke skal knuse denne fordømte slægt," mumlede han, "at jeg ikke skal adlyde Gud, der har opvakt mig for at straffe den, umuligt."

"Edmond!" sagde den stakkels moder, idet hun forsøgte ethvert middel. "Kære, når jeg kalder Dem Edmond, hvorfor kalder De mig da ikke Mercédès?"

"Mercédès?" svarede Monte Cristo. "Mercédès? Ja, De har ret, dette navn er mig endnu kært, og det er første gang efter lang tids forløb, at det lyder så klart fra mine læber. Mercédès! Deres navn – jeg har udtalt det med sorgens suk, med smertens suk, med fortvivlelsens stønnen. Jeg har udtalt det isnet af kulde, liggende på halmen i mit fængsel. Jeg har udtalt det fortæret af hede, idet jeg væltede mig på plankerne i mit fangehul. Mercédès, jeg må hævne mig, for jeg har lidt i fjorten år, jeg har

grædt, jeg har forbandet i fjorten år, nu, det siger jeg Dem endnu engang, Mercédès, jeg må hævne mig!"

Og greven, der skælvede for, at han skulle give efter for den kvindes bønner, som han havde elsket så inderligt, kaldte alle sine erindringer til hjælp for at understøtte sit had.

"Hævn Dem på den skyldige. Hævn Dem på ham, hævn Dem på mig, men hævn Dem ikke på min søn!"

"Der står skrevet i Bibelen," svarede Monte Cristo, "at forældrenes synder skal nedarves på børnene indtil tredje og fjerde led, og da Gud selv har indblæst sin profet disse ord, hvorfor skulle jeg da være bedre end Gud?"

"Fordi Gud har tiden og evigheden, to ting, som menneskene ikke har."

Monte Cristo udstødte et suk, der lignede en stønnen, og fo'r med begge hænder gennem sit smukke hår.

"Edmond!" vedblev Mercédès, idet hun udstrakte sine arme mod greven. "Fra første gang, jeg har kendt Dem, har jeg tilbedt Deres navn. Jeg har æret Deres minde. Edmond, min ven! tving mig ikke til at udslette dette ædle og rene billede, der altid spejler sig i min sjæl. Edmond! Hvis De vidste, hvor mange bønner jeg har henvendt til Gud for Dem, så længe jeg håbede, at De levede, og siden, da jeg troede, at Deres lig hvilede på bunden af et eller andet skummelt fangetårn. Jeg troede, at Deres legeme var blevet styrtet ned i en af disse afgrunde, hvor slutterne kaster døde fanger, og jeg græd! Hvad kunne jeg gøre andet for Dem, Edmond, end bede og græde! Hør mig, i ti år har jeg hver nat drømt den samme drøm. – Man har sagt, at De havde villet flygte, at De havde indviklet Dem i et ligklæde, at man derpå havde kastet det levende lig ned fra slottet If, og at

det skrig, De havde udstødt, da De blev knust mod klipperne, havde røbet Dem for de folk, der begravede Dem, og som nu var blevet Deres bødler. Edmond, jeg sværger Dem ved den søns liv, for hvem jeg går i forbøn, Edmond, i ti år har jeg hver nat hørt et rædsomt skrig, der vækkede mig skælvende og gennemisnet af skræk. Og jeg, Edmond, der også var strafskyldig – ak ja, jeg har også lidt meget!"

"Har De følt Deres fader dø i Deres fravær?" råbte Monte Cristo, idet han rev sig med begge hænder i håret, "har De set den, De elskede, række Deres medbejler hånden, mens De stønnede dybt på bunden af et fangehul?"

"Nej," afbrød Mercédès ham, "men jeg har set den, jeg elskede, beredt til at blive min søns morder."

Mercédès udtalte disse ord med en så bitter smerte, i en så fortvivlet tone, at en hulken ved disse ord og ved denne tone sønderrev grevens bryst.

Løven var tæmmet, hævneren var overvundet.

"Hvad forlanger De?" sagde han. "At Deres søn skal leve? Velan da, han skal leve!" Mercédès udstødte et skrig, der fik to tårer til at sitre under Monte Cristos øjenlåg, men disse to tårer forsvandt næsten i samme øjeblik, for Gud havde uden tvivl sendt en engel for at samle dem op, eftersom de var kostbarere i Herrens øjne end de kosteligste perler fra Guzurate eller fra Ophir.

"Tak!" råbte hun, idet hun greb grevens hånd og førte den til sine læber. "Tak, Edmond! Du er netop således, som jeg altid har forestillet mig dig, således som jeg altid har elsket dig! Nu kan jeg sige det!"

"Desto bedre," svarede Monte Cristo, "at den stakkels Edmond ikke har lang tid til at blive elsket af Dem! Døden vil vende tilbage til graven, spøgelset vil vende tilbage i natten."

"Hvad siger De, Edmond?"

"Jeg siger, at han må dø, eftersom De befaler det, Mercédès!"

"Dø? Hvem siger det? Hvem taler om at dø? Hvorfra kommer disse tanker om døden?"

"De tror dog vel ikke, at jeg, der er blevet offentligt fornærmet i Deres og Deres venners nærvær, der er blevet udfordret af en dreng, der vil prale af min tilgivelse som af en sejr – De tror dog vel ikke, at jeg et øjeblik har lyst til at leve længere? Det, som jeg mest har elsket næst efter Dem, Mercédès, er mig selv. Det vil sige den styrke, der gjorde, at jeg var andre mennesker overlegen. Denne styrke var mit liv. Med et ord, De har sønderknust den. Jeg dør!"

"Men denne duel vil ikke finde sted, Edmond, eftersom De tilgiver."

"Den vil finde sted, madame," sagde Monte Cristo højtideligt. "Blot vil mit blod flyde i stedet for Deres søns."

Mercédès udstødte et højt skrig og styrtede hen mod Monte Cristo, men pludselig standsede hun. "Edmond!" sagde hun. "Der er en Gud over os, eftersom De lever, eftersom jeg har set Dem igen, og jeg stoler på ham af mit inderste hjerte. Jeg venter på hans hjælp og stoler imidlertid på Deres ord. De har sagt, at min søn skal leve. Han skal leve, ikke sandt?"

"Han skal leve, ja, madame," sagde Monte Cristo, forundret over, at Mercédès uden videre havde modtaget det ædelmodige offer, han havde tilbudt hende. Mercédès rakte greven sin hånd.

"Edmond!" sagde hun, mens hendes øjne fyldtes med tårer, idet hun betragtede ham. "Hvor det er skønt af Dem! Hvor det, De har gjort, er ædelmodigt! Hvor det er ædelt at have medlidenhed med en stakkels kone, der fremstillede sig for Dem uden at have håb om et lykkeligt udfald! Ak, sorgen har gjort mig gammel mere end Albert, og jeg kan ikke mere ved et smil eller ved et blik erindre min Edmond om den Mercédès, han tilbragte så mange lykkelige timer med at betragte. Tro mig, Edmond! Jeg har sagt Dem, at jeg også har lidt meget. Jeg gentager det, det er meget sørgeligt at tilbringe sit liv uden at erindre en eneste glæde, uden at beholde et eneste håb, men dette beviser, at alt ikke er endt på jorden. Nej, alt er ikke endt. Jeg føler det af det, der endnu er tilbage i mit hjerte. Og jeg gentager Dem, Edmond, det er skønt, det er stort, det er guddommeligt at tilgive, som De har tilgivet!"

"De siger dette, Mercédès! Og hvad ville De sige, hvis De kendte størrelsen af det offer, jeg bringer Dem? Forudsæt, at den højeste herre efter at have skabt verden, efter at have gjort kaos frugtbart, havde standset ved tredjedelen af skabningen for at spare en engel de tårer, som vore forbrydelser engang ville få de udødelige til at fælde. Forudsæt, at Gud, når alt var forberedt, alt frugtbargjort, i det øjeblik, da han beundrede sit værk, havde slukket solen og stødt verden ned i en evig nat, så vil De have en forestilling eller rettere sagt, nej, nej, De kunne endnu ikke gøre Dem en forestilling om det, jeg taber ved at miste livet i dette øjeblik."

Mercédès betragtede greven med en mine, der både udtrykte forbavselse, beundring og erkendtlighed. Monte Cristo støttede

sin pande på sine brændende hænder, som om hans hoved ikke kunne bære vægten af hans tanker.

"Edmond!" sagde Mercédès. "Jeg har endnu kun et ord at sige Dem."

Greven smilede bittert.

"Edmond," vedblev hun. "De skal se, at om end min pande er blegnet, om end mine øjne er udslukt, og jeg har tabt min skønhed – kort sagt, om Mercédès end ikke mere ligner sig selv i det udvortes – har hun dog endnu samme hjerte. – Farvel, Edmond! Jeg har intet mere at bede himlen om – jeg har set Dem igen – og set Dem lige så ædel, lige så stor som før. Farvel, Edmond! Farvel og tak!"

Men greven svarede ikke. Mercédès åbnede døren og var forsvundet, førend han igen var vågnet af den smertelige grublen, hvor tanken om den mislykkede hævn havde nedsænket ham. Klokken slog et i Invalidehotellet, da den vogn, som førte madame de Morcerf bort, rullede hen over stenbroen og fik greven til at hæve sit hoved.

"Jeg dåre!" sagde han. "Hvorfor rev jeg ikke mit hjerte ud af livet den dag, da jeg svor på, at jeg ville hævne mig?"

12. Duellen

Efter Mercédès' bortrejse gled alt hos Monte Cristo tilbage i skyggen. Omkring ham og i ham standsede hans tanker. Hans kraftige ånd slumrede ind ligesom legemet efter en overordentlig udmattelse.

"Hvad?" sagde han til sig selv, mens hans lampe og lyset fortæredes, og tjenerne utålmodigt ventede i forgemakket. "Se, nu er den bygning, der så langsomt er blevet projekteret, der er blevet rejst med så megen møje og under så mange sorger, styrtet sammen med et eneste slag, ved et eneste ord, ved et eneste pust! Jeg, der troede, at jeg var noget, jeg, der var så lille i slottet If, og som havde vidst at gøre mig så stor, skal i morgen være en smule støv! Ak, det er ikke legemets død, jeg sørger over. Er denne ødelæggelse af livsprincippet den hvile, som alt stunder til, som enhver ulykkelig tragter efter, den ro, efter hvilken jeg har sukket så længe – som jeg gik i møde på hungerens smertefulde vej, da Faria viste mig sit fængsel? Hvad er døden for mig? Et skridt nærmere den dybe ro. Nej, det er ikke tilværelsen, hvis tab volder mig sorg, det er tilintetgørelsen af de planer, jeg så langsomt har udarbejdet, som jeg har lagt med så megen møje. Forsynet, som jeg troede begunstigede dem, var altså imod dem! Gud ville altså ikke have, at de skulle udføres. Den byrde, jeg har løftet op, næsten så tung som en verden, og som jeg havde troet, at jeg kunne bære lige til enden, var efter mit ønske og ikke efter mine kræfter, efter min vilje og ikke efter min magt, og jeg måtte lægge den fra mig på halvvejen. Jeg vil altså blive fatalist, jeg, som fjorten års fortvivlelse og ti års håb havde fået til at tro på et forsyn! Og alt

dette, alt dette, min Gud! fordi mit hjerte, som jeg troede var dødt, kun var indslumret. Fordi det er vågnet op, fordi det har banket, fordi jeg har givet efter for denne smertelige banken, der blev vakt i mit bryst ved en kvindes røst. Og imidlertid," vedblev greven, der mere og mere nedsænkede sig i grublerier over det, der skulle foregå den næste dag, "er det umuligt, at denne kvinde, som har et så ædelt hjerte, også af egenkærlighed har samtykket i at lade mig blive dræbt – mig, der er fuld af kraft og evne til livet! Det er umuligt, at hun kan drive den moderlige kærlighed eller rettere sagt den moderlige desperation så vidt! Der er dyder, der bliver til forbrydelser, når de overdrives. Nej, hun har opfundet en eller anden patetisk scene. Hun vil komme og kaste sig mellem vore kårder og – det ville være latterligt."

Stolthedens rødme farvede grevens pande.

"Latterligt," vedblev han, "og det latterlige ville falde tilbage på mig. – Jeg latterlig! Velan, hellere vil jeg dø!"

Og efter at greven således havde overvejet de udsigter, der var åbnede for ham den næste dag, og som var en følge af det, at han havde lovet Mercédès at skåne hendes søns liv, sagde han ved sig selv: "Dumhed! Dumhed! Dumhed! En tåbelig ædelmodighed at stille sig således for enden af et ungt menneskes pistol! Han vil aldrig tro, at min død er et selvmord, og imidlertid er det vigtigt for min æres skyld – det er ikke forfængelighed, nej, min Gud, men retfærdig stolthed, – det er vigtigt for min ære, at verden ved, at jeg selv, frivilligt, af egen drift, har samtykket i at standse min arm, der allerede var hævet for at ramme, og at jeg har truffet mig selv med denne

arm, der var så mægtigt væbnet mod andre. Det må være! Jeg vil gøre det!"

Og han tog en pen og et stykke papir ud af en skuffe og skrev neden under på dette papir, der ikke var andet end hans testamente, som var blevet opsat efter hans ankomst til Paris, et slags kodicil, i hvilket han forklarede sin død således, at endog de mindst klartseende kunne begribe det. "Jeg gør dette, min Gud," sagde han med øjnene rettet mod himlen, "lige så meget for din ære som for min. Jeg har i ti år betragtet mig som din hævns sendebud, og andre elendige end denne Morcerf, en Danglars, en Villefort, ja, denne Morcerf selv må ikke bilde sig ind, at tilfældet har befriet dem fra deres fjende. De må tværtimod vide, at forsynet, som allerede havde besluttet deres straf, alene er blevet forandret ved min vilje. At den straf, som de har undgået i denne verden, venter dem i den anden, og at de kun har ombyttet tiden med evigheden."

Mens han vaklede mellem disse mørke uvisheder, disse onde drømme, begyndte dagen at skinne gennem vinduesruderne og oplyse det papir under hans blege hænder, hvorpå han havde skrevet denne retfærdiggørelse for Forsynet.

Klokken var fem om morgenen. Pludselig nåede en svag lyd hans øre. Monte Cristo mente, at han havde hørt noget som et kvalt suk. Han drejede hovedet, så sig omkring, men fik ikke øje på nogen. Men støjen blev gentaget så tydeligt, at der ingen tvivl kunne være om, at den virkelig havde lydt. Nu stod greven op, åbnede sagte døren til salen og så Haydée sidde i en lænestol med hængende arme og det smukke hoved blegt og bøjet tilbage. Hun havde sat sig lige for døren, så han ikke kunne gå ud uden at se hende, men søvnen havde overvældet hende, som

var træt af lang vågen. Den støj, som døren gjorde, idet den gik op, kunne ikke vække Haydée af hendes søvn. Monte Cristo fæstede et blik fuldt af ømhed og sorg på hende. "Hun har husket, at hun har en fader," sagde han, "og jeg har glemt, at jeg har en datter." Derpå rystede han bedrøvet på hovedet.

"Stakkels Haydée," sagde han. "Hun har villet se mig, hun har villet tale med mig. Hun frygtede for noget eller gætter noget – jeg kan ikke drage bort uden at sige hende farvel, jeg kan ikke dø uden at betro hende til nogen." Og han vendte sagte tilbage til det sted, hvor han havde siddet, og skrev neden under det, han først havde opsat: "Jeg testamenterer til Maximilien Morrel, kaptajn i spanierne, søn af min gamle chef Pierre Morrel, skibsreder i Marseille, en sum af tyve millioner, hvoraf han skal give sin søster Julie og sin svoger Emmanuel en del, hvis han ikke tror, at denne rigdom kan skade deres lykke. Disse tyve millioner er nedgravet i min grotte på Monte Cristo, og Bertuccio kender stedet. Hvis hans hjerte er frit, og han vil ægte Haydée, en datter af Ali Pasha af Janina, som jeg har opdraget med en faders ømhed, og som elsker mig med en datters kærlighed, vil han opfylde, jeg vil ikke sige min sidste vilje, men mit sidste ønske. Nærværende testamente har allerede gjort Haydée til ejerinde af resten af min formue, der består af jordegodser, engelske, østrigske og hollandske statsobligationer, møblerne i mine paladser og huse, og som foruden disse tyve millioner og de forskellige legater, der er bestemt for mine tjenere, kan beløbe sig til omtrent tres millioner."

Netop da han havde skrevet denne sidste linje, gjorde et skrig, der blev udstødt tæt bag ved ham, at han tabte pennen ud

af hånden. "Haydée!" sagde han. "Du har læst det?" Den unge pige, der var blevet vækket af dagslyset, som havde truffet hendes øjne, havde forladt stolen og nærmet sig til greven, uden at hendes lette trin, der blev dæmpet af gulvtæppet, var blevet hørt.

"O, herre," sagde hun, idet hun foldede sine hænder, "hvorfor skriver De således på denne tid? Hvorfor skænker De mig hele Deres formue, herre? Vil De da forlade mig?"

"Jeg må foretage en rejse, kære barn," sagde Monte Cristo i en sørgmodig tone, "og hvis der hændte mig en ulykke -" Greven standsede.

"Hvad da?" spurgte den unge pige i en myndig tone, som greven endnu ikke havde hørt hende benytte, og som gjorde, at han fo'r sammen. "Hvis der hænder mig en ulykke," sagde Monte Cristo, "vil jeg, at min datter skal være lykkelig!" Haydée smilede bedrøvet og rystede på hovedet.

"De tror, at De skal dø, herre?" sagde hun.

"Det er en gavnlig tanke, mit barn, har en vismand sagt!"

"Godt," sagde hun. "Hvis De vil dø, så skænk andre Deres formue – hvis De dør, behøver jeg intet mere." Hun tog papiret og rev det i fire stykker, som hun kastede midt i værelset, men da denne energi, der var så usædvanlig for en slavinde, havde udtømt hendes kræfter, sank hun om på gulvet. Monte Cristo bøjede sig over hende, løftede hende op, og da han så, at hendes smukke ansigt var blegt, hendes skønne øjne lukkede og hendes legeme som uden liv, faldt den tanke ham for første gang ind, at hun måske elskede ham anderledes, end en datter elsker sin fader.

"Ak!" mumlede han bedrøvet. "Jeg havde dog endnu kunnet blive lykkelig!" Derpå bar han Haydée til hendes værelse, overgav hende, der endnu var besvimet, i hendes pigers hænder, vendte tilbage til sit værelse, som han denne gang lukkede omhyggeligt, og skrev igen det sønderrevne testamente. Da han var færdig, hørtes larmen af en cabriolet, som kørte ind i gården. Monte Cristo nærmede sig vinduet og så Maximilien og Emmanuel stige ud. "Godt!" sagde han. "Tiden er kommet!" Og han forseglede sit testamente med tre segl. Et øjeblik efter hørte han fodtrin i salonen, og han gik selv hen for at lukke døren op. Morrel viste sig i døren. Han var kommet næsten tyve minutter før den bestemte tid.

"Jeg kommer måske for tidligt, hr. greve," sagde han, "men jeg tilstår Dem oprigtigt, at jeg ikke har kunnet sove et minut, og at det samme har været tilfældet med alle andre i huset. Jeg måtte se Deres faste mod for selv at føle mig stærk." Monte Cristo kunne ikke modstå dette bevis på hengivenhed, og han rakte ham ikke hånden, men han åbnede begge sine arme for at omfavne ham.

"Morrel!" sagde han med bevæget stemme. "Det er en smuk dag for mig, da jeg ser mig elsket af en mand som Dem. God dag, hr. Emmanuel. De følger altså med mig, Maximilien?"

"Naturligvis!" svarede den unge kaptajn. "Tvivler De på det?"

"Men hvis jeg havde uret -"

"Jeg betragtede Dem i går under den pinlige scene, da De blev udfordret, jeg har denne nat tænkt på Deres forsikring, og jeg har sagt mig selv, at retten må være på Deres side, ellers kan man ikke mere stole på noget menneskes ansigt."

"Imidlertid, Morrel, er Albert Deres ven?"

"Blot et bekendtskab, greve."

"De så ham for første gang den dag, da De så mig?"

"Ja, det er sandt, men det er noget, som De måtte erindre mig om, for at jeg skulle huske det."

"Tak, Morrel!"

"Se der," sagde han til Ali, som straks trådte ind. "Lad dette blive bragt til min notar. Det er mit testamente, Morrel! Når jeg er død, må De gå hen for at gøre Dem bekendt med det."

"Hvordan?" råbte Morrel. "Når De er død?"

"Man må jo tænke på alt, min kære ven. Men hvad tog De Dem for i går, da De forlod mig?"

"Jeg var hos Tortoni, hvor jeg, som jeg ventede det, traf Beauchamp og Chateau-Renaud. Jeg må tilstå, at jeg søgte Dem."

"Hvorfor? Alt var jo blevet aftalt."

"Sagen er alvorlig, uundgåelig."

"Tvivler De derpå?"

"Nej, fornærmelsen var offentlig, og hele byen taler allerede om den."

"Nu?"

"Jeg håbede at få våbnene forandrede, at få kårde i stedet for pistol. Pistolen er blind."

"Har De været heldig med Deres forsøg?" spurgte Monte Cristo ivrigt og med en næsten umærkelig glans af håb.

"Nej, for man ved, hvor mesterligt De fører kården."

"Hvem har røbet mig?"

"De fægtemestre, som De har overvundet."

"Og det er altså mislykkedes for Dem?"

"Man har afslået det med bestemthed."

"Morrel," sagde greven, "har De nogen sinde set mig skyde med pistol?"

"Aldrig!"

"Vi har tid, se engang!" Monte Cristo tog de pistoler, han holdt, da Mercédès trådte ind, og skød, efter at han havde klæbet et klør es fast til et bræt, med fire skud de fire hjørner af kløren bort. Ved hvert skud blev Morrel bleg. Han undersøgte de kugler, hvormed Monte Cristo udførte dette kunststykke, og så, at de ikke var stort større end hjortehagl.

"Det er skrækkeligt!" sagde han. "Nej, se engang, Emmanuel!" Derpå vedblev han, idet han vendte sig til Monte Cristo: "Greve! For himlens skyld, dræb ikke Albert! – Den ulykkelige har en moder!"

"Det er sandt!" svarede Monte Cristo. "Og jeg har ingen." Disse ord blev udtalt i en tone, som fik Morrel til at gyse.

"De er den fornærmede, greve?"

"Det er sandt, men hvad vil De sige dermed?"

"Jeg vil sige, at De skyder først."

"Jeg skyder først?"

"Det har jeg fordret. Vi har tilstået dem så meget, at de nok kan tilstå os det."

"På hvor mange skridt?"

"Tyve!"

Et frygteligt smil fo'r over Monte Cristos læber.

"Morrel," sagde han, "glem ikke, hvad De har set."

"Jeg gør også kun regning på, at Deres sindsoprør vil frelse Albert."

"Jeg uligevægtig, mener De?" sagde Monte Cristo.

"Eller Deres ædelmodighed, min ven! Da De er vis på Deres skud, kan jeg sige Dem noget, som ville være latterligt, hvis jeg sagde det til en anden."

"Og det er?"

"Bræk ham en arm, tilføj ham et sår, men dræb ham ikke."

"Morrel, hør endnu dette!" sagde greven. "Jeg behøver ikke at blive opfordret til at skåne de Morcerf. Hr. de Morcerf skal, det siger jeg Dem på forhånd, blive så godt skånet, at han skal vende roligt tilbage med sine venner, mens jeg -"

"De?"

"Mig vil man bære tilbage."

"Nej, nej," svarede Maximilien ude af sig selv.

"Det er, som jeg siger Dem, min kære Morrel. Hr. de Morcerf vil dræbe mig!"

Morrel betragtede greven, som om han slet ikke forstod ham.

"Men hvad er der da hændt Dem siden i aftes, greve?"

"Det samme som hændte Brutus aftenen før slaget ved Philippi. Jeg har set et genfærd."

"Og dette genfærd?"

"Dette genfærd, Morrel, har sagt mig, at jeg har levet længe nok."

Maximilien og Emmanuel betragtede hinanden.

Monte Cristo så på sit ur.

"Lad os gå," sagde han, "klokken er fem minutter over syv, og vi skal møde præcis klokken otte." En forspændt vogn ventede. Monte Cristo tog plads i den med begge sine vidner. Vognen kørte rask af sted, og efter nogen tids forløb nåede de det for duellen fastsatte sted.

"Nu er vi der!" sagde Morrel, idet han stak hovedet ud af vinduet. "Og vi er de første."

"Herren vil undskylde," sagde Baptistin, der var fulgt efter sin herre med ubeskrivelig angst, "men jeg tror, at jeg ser en vogn dernede under træerne." Monte Cristo sprang let og spændstig ud af vognen og rakte Emmanuel og Maximilien hånden for at hjælpe dem ud. Maximilien beholdt grevens hånd i sin.

"Godt," sagde han, "det er en hånd, jeg gerne mærker hos en mand, hvis liv er afhængigt af hans retfærdige sag."

"Jeg ser virkelig," sagde Emmanuel, "to unge mennesker, der spadserer sammen og synes at vente." Monte Cristo trak Morrel lidt til side, et par skridt bag hans svoger.

"Maximilien," spurgte han ham, "er Deres hjerte frit?" Morrel betragtede forbavset Monte Cristo.

"Jeg forlanger ikke, at De skal betro mig en hemmelighed, kære ven. Det er blot et spørgsmål, jeg gør Dem. Svar ja eller nej, det er alt, hvad jeg forlanger."

"Jeg elsker en ung pige, greve."

"Elsker De hende højt?"

"Højere end mit liv."

"Nå!" sagde Monte Cristo. "Det er atter et håb, der glipper for mig." Derpå mumlede han med et suk: "Stakkels Haydée!"

"I sandhed, greve," råbte Morrel, "hvis jeg ikke kendte Dem så godt, ville jeg anse Dem for mindre tapper, end De er."

"Fordi jeg tænker på en, som jeg skal forlade, og fordi jeg sukker? Hør, Morrel, kan en soldat forstå sig så slet på mod? Tror De, at det er livet, jeg er bange for at miste? Tror De, at jeg, der har tilbragt tyve år mellem liv og død, bryder mig om, hvorvidt jeg lever eller dør? I øvrigt kan De være rolig, Morrel!

Denne svaghed, hvis det er en svaghed, gælder Dem alene. Jeg ved, at verden er en salon, som man må forlade med høflighed, det vil sige, idet man hilser, og betaler sin spillegæld."

"Velan," sagde Morrel, "det kalder jeg vel talt. Men har De bragt Deres våben med?"

"Jeg? Hvorfor skulle jeg det? Jeg håber, at de andre herrer har deres."

"Jeg vil spørge om det."

"Ja, men ingen underhandlinger, De forstår mig vel?"

"O, vær De rolig!" Morrel gik hen mod Beauchamp og Chateau-Renaud. Da disse så Maximilien komme, gik de ham nogle skridt i møde. De tre unge mennesker hilste på hinanden, om ikke med hjertelighed, så dog med høflighed.

"Mine herrer," sagde Morrel, "jeg ser ikke hr. de Morcerf?"

"I morges underrettede han os om, at han ville møde os her på pladsen."

"Å," sagde Morrel. Beauchamp så på sit ur.

"Fem minutter over otte. Det er endnu ikke for sent."

"Nej," svarede Morrel, "det var heller ikke derfor, jeg sagde det."

"I øvrigt," afbrød Chateau-Renaud ham, "kommer der en vogn." Der kom virkelig en vogn i skarpt trav gennem en af de alleer, som førte til pladsen, hvorpå de befandt sig.

"Mine herrer," sagde Morrel, "De er uden tvivl forsynet med pistoler? Greven af Monte Cristo erklærer, at han giver afkald på sin ret til at benytte sig af sine egne."

"Vi har forudset denne imødekommenhed fra grevens side," svarede Beauchamp, "og jeg har medbragt våben, som jeg har købt for otte-ti dage siden, da jeg troede, at jeg ville komme til

at bruge dem ved en lignende lejlighed. De er aldeles nye, og ingen har endnu brugt dem. Vil De undersøge dem?"

"Hr. Beauchamp," sagde Morrel, idet han bukkede, "når De forsikrer mig, at hr. de Morcerf ikke kender disse våben, kan De gå ud fra, at Deres ord er mig tilstrækkeligt."

"Mine herrer," sagde Chateau-Renaud, "det var ikke Morcerf, der kom i den vogn, det var Franz og Debray." De to unge mennesker nærmede sig virkelig.

"De her, mine herrer?" sagde Chateau-Renaud, idet han vekslede et håndtryk med dem. "Hvordan går det til?"

"Albert har i morges bedt os om at indfinde os her." Beauchamp og Chateau-Renaud betragtede hinanden med forbavselse.

"Mine herrer," sagde Morrel, "jeg tror, at jeg forstår det."

"Lad os høre."

"I går eftermiddags fik jeg et brev fra hr. de Morcerf, hvor han bad mig om at indfinde mig i operaen."

"Jeg fik også et," sagde Debray.

"Jeg også," sagde Franz.

"Vi også," sagde Chateau-Renaud og Beauchamp.

"Han ønskede, at vi skulle være til stede ved udfordringen," sagde Morrel, "han vil sagtens nu have, at vi skal være til stede ved kampen."

"Ja," sagde de unge mennesker, "således er det, Maximilien. Det er sandsynligt, at De har gættet det rette."

"Men trods alt dette," mumlede Chateau-Renaud, "kommer Albert ikke. Klokken er allerede ti minutter over tiden."

"Der er han," sagde Beauchamp. "Han er til hest. Se, han kommer i fuld galop ledsaget af sin tjener."

"Hvilken uforsigtighed," sagde Chateau-Renaud, "at komme til hest, når man skal slås med pistoler. Hvem mon der har lært ham det?"

"Og ser De, med åben kjole og hvid vest. Hvorfor har han ikke ladet sig male et mål på brystet? Det havde været mere simpelt og nok så passende."

Imidlertid var Albert kommet gruppen på ti skridt nær. Han standsede sin hest, sprang af sadlen og kastede tøjlerne til sin tjener. Albert nærmede sig. Han var bleg, hans øjne var røde og ophovnede. Man så, at han ikke havde sovet et sekund den hele nat. Over hans ansigt var der bredt en alvor og en sorg, som man ikke skulle vente hos ham.

"Tak, mine herrer," sagde han, "fordi De har fulgt min indbydelse. Jeg er Dem overordentlig forbunden for dette bevis på venskab." Morrel var ved Morcerfs ankomst trådt en halv snes skridt tilbage og stod altså afsides.

"De også, hr. Morrel?" sagde Albert. "Jeg takker Dem. Træd dog nærmere, De er ikke tilovers her."

"Min herre," sagde Maximilien, "De ved måske ikke, at jeg er greven af Monte Cristos sekundant?"

"Jeg var ikke vis derpå, men jeg tænkte det nok. Desto bedre! Jo flere mænd af ære, her er, desto mere glæder det mig."

"Hr. Morrel," sagde Chateau-Renaud, "De kan sige greven af Monte Cristo, at hr. de Morcerf er kommet, og at vi er til hans tjeneste." Morrel tog et skridt for at udføre sit ærinde. Beauchamp tog i samme øjeblik kassen med pistolerne ud af vognen.

"Vent et øjeblik, mine herrer," sagde Albert, "jeg har et par ord at sige greven af Monte Cristo."

"I enrum?" spurgte Morrel.

"Nej, i alles påhør." Alberts sekundanter så forbavset på hverandre. Franz og Debray vekslede nogle ord med dæmpet stemme, og Morrel, som var glad over denne uventede hændelse, gik for at hente greven, der spadserede med Emmanuel i en af sidegangene.

"Hvad vil han mig?" spurgte Monte Cristo.

"Jeg ved det ikke, men han ønsker at tale med Dem."

"Så," sagde Monte Cristo. "Lad ham ikke friste Gud ved en ny fornærmelse."

"Jeg tror ikke, det er hans hensigt," sagde Morrel. Greven gik hen mod gruppen ledsaget af Maximilien og Emmanuel. Hans rolige og muntre ansigt dannede en forunderlig modsætning til Alberts forstyrrede udtryk. Albert kom ham i møde ledsaget af de fire unge mennesker. Da de var tre skridt fra hinanden, stod Albert og greven stille.

"Mine herrer!" sagde Albert. "Kom nærmere. Jeg ønsker, at hvert ord, som jeg vil have den ære at sige greven af Monte Cristo, bliver hørt, for det må gentages for enhver, som ønsker at høre det, hvor forunderligt det end må synes."

"Tal, min herre!" sagde greven.

"Hr. greve," sagde Albert med en sitrende stemme, som lidt efter lidt blev mere fast. "Jeg bebrejdede Dem, at De havde gjort hr. de Morcerfs opførsel i Epirus bekendt, for hvor dadelværdig greven af Morcerf end var, troede jeg dog ikke, at det var Dem, der havde ret dertil. Det er ikke Fernand Mondegos forræderi mod Ali Pasha, der gør mig så beredt til at give Dem en undskyldning, det er fiskeren Fernands forræderi mod Dem. Det er de uhørte ulykker, der har truffet Dem som følge af dette

forræderi. Derfor siger jeg, derfor erklærer jeg højt: Min herre! De havde grund til at hævne Dem på min fader, og jeg, hans søn, takker Dem, fordi De ikke har gjort mere ondt."

Hvis lynet var slået ned midt mellem vidnerne til denne uventede scene, ville det ikke have vakt større forbavselse end denne erklæring af Albert.

Hvad Monte Cristo angår, da havde hans øjne langsomt hævet sig mod himlen med et udtryk af en uendelig taknemmelighed, og han kunne ikke noksom forundre sig over, at Alberts heftige natur, hvis kækhed han havde lært at kende, da han var fanget af de romerske røvere, havde underkastet sig denne pludselige ydmygelse. Han erkendte straks Mercédès' indflydelse og begreb, hvorledes dette ædle hjerte havde modsat sig et offer, hun på forhånd vidste ville være unyttigt.

"Nu, min herre," sagde Albert, "hvis De finder, at de undskyldninger, jeg har gjort Dem, er tilstrækkelige, beder jeg Dem række mig Deres hånd. Næst efter den sjældne fortjeneste at være ufejlbarlig, som synes at være Deres, er den første af alle fortjenester efter min mening at indrømme, at man har uret. Men denne tilståelse vedkommer mig alene. Jeg har handlet vel for mennesker, men De har handlet vel for Gud. En engel alene kunne frelse en af os fra døden, og englen er nedsteget fra himlen om ikke for at gøre to venner af os, det gør skæbnen umuligt, så i det mindste for at gøre to mennesker af os, som agter hinanden." Monte Cristo rakte med våde øjne, med et dybt suk og med åben mund Albert sin hånd, som denne trykkede med en følelse, der mest lignede skræk og ærefrygt. "Mine herrer!" sagde han. "Hr. Monte Cristo er af den godhed at modtage mine undskyldninger. Jeg har handlet ilde. Nu har jeg

gjort min fejl god igen. Jeg håber, at verden ikke vil anse mig for fej, fordi jeg har gjort, hvad min samvittighed befalede mig at gøre. Men hvis man tager fejl af mig," føjede han til, idet han med stolthed hævede sit hoved, som om han udfordrede både venner og fjender, "vil jeg søge at bringe vedkommende på andre tanker."

"Men hvad er der da foregået i nat?" spurgte Beauchamp. "Det forekommer mig, at vi spiller en bedrøvelig rolle her."

"Det, Albert har gjort, er enten meget jammerligt eller meget smukt," svarede baronen.

"Lad os se," sagde Debray til Franz. "Hvad vil alt dette sige? Hvorledes kan det være fat? Greven af Monte Cristo beskæmmer hr. de Morcerf, og han har ret i hans søns øjne. Om jeg end havde ti Janinaer i min familie, ville jeg dog forpligte mig til at slås ti gange."

Hvad Monte Cristo angår, da lod han hovedet hænge og tænkte sønderknust af vægten af fireogtyve års erindringer hverken på Albert eller på Beauchamp, hverken på Chateau-Renaud eller på nogen anden af de tilstedeværende. Han tænkte på den modige kvinde, som var kommet for at forlange sin søns liv af ham, som havde tilbudt sit, og som havde frelst det ved en skrækkelig tilståelse af en familiehemmelighed, der var tilstrækkelig til for bestandig at udelukke det unge menneskes kærlighed til hans fader.

"Bestandig forsynet!" mumlede han. "Det er først nu, jeg er vis på, at jeg er blevet sendt af Gud."

13. Moder og søn

Greven af Monte Cristo hilste de fem unge mennesker med et smil fuldt af sørgmodighed og værdighed og satte sig igen i sin vogn sammen med Maximilien og Emmanuel. Albert, Beauchamp og Chateau-Renaud blev alene tilbage på valpladsen. Den unge mand fæstede et blik på de to vidner, der uden at være frygtsomt dog syntes at spørge dem om, hvad de mente om det, der var foregået.

"Min tro, kære ven," sagde Beauchamp nu, enten det nu var, fordi han følte mindre eller bedre var i stand til at forstille sig, "tillad mig at ønske Dem til lykke! Det var et ganske uventet udfald af en meget ubehagelig sag!" Albert vedblev at være ubevægelig og hensunken i sine drømmerier. Chateau-Renaud slog på sin støvle med sin ridepisk.

"Skal vi ikke vende om igen?" sagde han efter en tavshed fuld af forlegenhed.

"Så snart det behager Dem," svarede Beauchamp. "Giv mig blot tid til at gøre hr. de Morcerf min kompliment, han har i dag givet bevis på en så ridderlig ædelmodighed – og en så sjælden -"

"Ja," sagde Chateau-Renaud.

"Det er herligt," vedblev Beauchamp, "at kunne have et sådant herredømme over sig selv."

"Det er sandt, men hvad mig angår, da ville jeg have været ude af stand dertil," sagde Chateau-Renaud med isnende kulde.

"Mine herrer!" afbrød Albert dem. "Jeg tror nok, at De ikke har begrebet, at der er foregået noget meget vigtigt mellem Monte Cristo og mig."

"Jo vist! Jo vist!" sagde Beauchamp straks. "Men alle vore lapse vil ikke være i stand til at begribe Deres heroisme, og tidligt eller sent vil De se Dem nødsaget til at forklare Dem mere kraftigt, end det er gavnligt for Deres helbred og Deres liv. Ønsker De, at jeg skal give Dem et råd, min ven? Rejs til Neapel, Haag eller St. Petersborg, det er rolige steder, hvor man er mindre nøjeregnende med hensyn til æren end vore overspændte hjerner her i Paris. Når De er der, gør ingen Dem den mindste fortræd, men sørg for, at man glemmer Dem således her, at De om nogle år igen kan vende tilbage til Frankrig. Ikke sandt, Chateau-Renaud, har jeg ikke ret?"

"Det er ganske min mening," sagde den unge herre. "Der er intet, der lettere fremkalder alvorlige dueller end en duel uden resultat."

"Tak, mine herrer," svarede Albert med et koldt smil. "Jeg vil følge Deres råd, ikke fordi De giver mig det, men fordi jeg allerede har besluttet at forlade Frankrig. Jeg takker Dem ligeledes for den tjeneste, De har gjort mig ved at tjene mig som sekundanter. Den er indgraveret dybt i mit hjerte, da jeg efter de ord, jeg nu har hørt, alene erindrer den."

Chateau-Renaud og Beauchamp betragtede hinanden. De følte begge det samme, og den tone, i hvilken Albert havde udtalt sin tak, bar anstrøget af en sådan afvisende bestemthed, at stillingen ville være blevet pinlig for alle, hvis samtalen var blevet ved.

"Farvel, Albert," sagde Beauchamp pludselig, idet han skødesløst rakte den unge mand hånden, uden at det lod til, at denne vågnede af sin sløvhed. Han reagerede virkelig ikke overfor, at han tilbød ham sin hånd.

"Farvel," sagde Chateau-Renaud, idet han tog sin lille stok i den venstre hånd og hilste med den højre. Alberts læber fremmumlede næppe et farvel. Hans blik talte tydeligere. Det røbede vrede, foragt og krænket æresfølelse. Da hans to sekundanter var steget til vogns igen, blev han endnu længe stående i sin sørgmodige og ubevægelige stilling. Derpå løste han pludselig sin hest, som var bundet til et lille træ, sprang rask i sadlen og vendte i galop tilbage til Paris. En time efter red han ind i huset i Rue Helder. Da han sad af hesten, forekom det ham, at han bag gardinerne i sin faders soveværelse så grevens blege ansigt. Albert vendte sig bort med et suk og trådte ind i sin lille pavillon. Da han var kommet der, kastede han endnu et blik på alle de rigdomme, der havde gjort ham livet så behageligt og lykkeligt siden hans barndom. Han betragtede endnu engang de malerier, hvis figurer syntes at smile til ham, og hvis landskaber syntes at stråle i de mest levende farver.

Derpå tog han sin moders billede ud af rammen og rullede det sammen, mens han lod den plads, den forgyldte ramme indfattede, være sort og tom.

Siden bragte han sine smukke tyrkiske våben, sine skønne engelske geværer, sit japanske porcelæn, sine bronzestatuetter af Fauchéres eller Barbe i orden, så til alle sine skabe og skuffer, satte nøglen i hver af dem. Derefter kastede han alle de penge, han havde hos sig, i en skuffe, som han lod stå åben, føjede sine juveler og andre kostbarheder til, skrev en nøjagtig fortegnelse over dem og lagde denne fortegnelse på det mest iøjnefaldende sted på bordet, efter at han først havde lagt de bøger og papirer, som dækkede det, til side.

Kort efter at han var begyndt på dette arbejde, var tjeneren trådt ind i værelset trods den befaling, Albert havde givet ham.

"Hvad vil De?" spurgte Morcerf ham i en mere sørgmodig end vred tone.

"Om forladelse, herre," svarede kammertjeneren. "Herren har rigtignok befalet mig, at jeg ikke må forstyrre Dem, men greven af Morcerf lod mig kalde."

"Og hvad så?" spurgte Albert.

"Jeg har ikke villet begive mig til hr. greven, før jeg har modtaget herrens befaling."

"Hvorfor det?"

"Fordi hr. greven sikkert ved, at jeg ledsagede herren til duellen."

"Det er sandsynligt," sagde Albert.

"Og han har sikkert ladet mig kalde for at spørge mig om, hvad der er sket. Hvad skal jeg svare ham?"

"Sandheden."

"Jeg skal altså sige, at kampen ikke har fundet sted?"

"De skal sige, at jeg har givet greven af Monte Cristo min undskyldning. Gå!" Tjeneren bukkede og gik.

Albert gav sig på ny i færd med sit arbejde. Da han var færdig, hørte han trampen af heste i gården, og en vogns rullen, der fik vinduerne til at ryste, tiltrak sig hans opmærksomhed. Han gik hen til vinduet og så, at hans fader satte sig i en kaleche og kørte bort. Næppe var palæets port lukket efter greven, før Albert begav sig til sin moders værelse, og da der ingen var, der kunne melde ham, gik han lige til Mercédès' sovekammer og standsede ved døren med hjertet fuldt af alt det, han så og gættede.

Som om den samme sjæl beherskede disse to værelser, gjorde Mercédès i sit værelse netop det samme, som Albert havde gjort i sine. Alt var bragt i orden: Kniplinger, pynt, smykker, linned og penge var nedlagt i skufferne, hvortil grevinden omhyggeligt samlede nøglerne. Albert så alle disse forberedelser, han forstod dem og råbte: "Moder!" og slog armene om Mercédès' hals. Det maleri, som havde kunnet udtrykke disse to skikkelsers kærlige omfavnelse, ville have været meget smukt.

Men alle disse forberedelser for at udføre en dristig beslutning, som ikke havde vakt nogen frygt hos Albert med hensyn til ham selv, satte ham nu i angst med hensyn til moderen.

"Hvad er det, De tager Dem for?" spurgte han.

"Hvad har du gjort?" spurgte moderen.

"Moder!" råbte Albert så rørt, at han næppe kunne tale. "Det er ikke med Dem som med mig, nej. De kan ikke have taget den samme beslutning, som jeg har taget, for jeg kommer for at fortælle Dem, at jeg siger Deres hus farvel og -"

"Jeg også, Albert," svarede Mercédès. "Jeg rejser også. Jeg må tilstå, at jeg har gjort regning på, at min søn vil ledsage mig. Har jeg taget fejl?"

"Moder!" sagde Albert med fasthed, "jeg kan ikke lade Dem dele den skæbne, som jeg har valgt til mig selv. Jeg må herefter leve uden navn og uden formue. Jeg må for at lære denne hårde levemåde fra nu af, indtil jeg selv kan tjene mit brød, låne af en ven. Derfor går jeg, moder, nu til Franz for at bede ham om at låne mig den lille sum, som jeg anser for strengt nødvendig."

"Du, mit stakkels barn," råbte Mercédès. "Du skal være fattig! Du må lide hunger! Sig ikke det, du vil kuldkaste alle mine

beslutninger."

"Men ikke mine, moder," svarede Albert. "Jeg er ung, jeg er stærk, jeg tror, at jeg er dristig, og fra i går af har jeg lært, hvad viljen formår. Ak, moder, der er folk, som har lidt lige så meget som jeg, og som ikke alene ikke er døde, men som endog har skabt sig en ny lykke, som himlen har rejst for dem, på ruinerne af alle de forhåbninger, Gud først havde givet dem. Jeg har lært dette, moder, jeg har set disse mennesker. Jeg ved, at de har hævet sig fra bunden af den afgrund, hvor deres fjender har styrtet dem, med så megen kraft og ære, at de har overvundet deres gamle tyranner og igen styrtet dem. Nej, moder, nej! Jeg har fra i dag af brudt med det forbigangne, og jeg modtager intet mere af det, ikke engang mit navn, fordi – De forstår mig nok, moder? Ikke sandt? Deres søn kan ikke bære en mands navn, der må rødme for en anden."

"Albert, min søn," sagde Mercédès. "Hvis mit hjerte havde været stærkere, ville jeg have rådet dig til det samme. Din egen følelse har talt, da min stemme tav. Adlyd den følelse, min søn! Du havde venner, Albert! Bryd med dem, men for din moders skyld, fortvivl ikke! Livet er skønt endnu i din alder, min kære Albert, for du er næppe toogtyve år gammel, og da dit hjerte er så rent, bør du også bære et navn uden plet. Tag min faders. Han hed Herrera. Jeg kender dig, Albert, hvilken bane du end vil følge, vil du på kort tid gøre dette navn berømt. Da, min ven, kan du igen vise dig i verden, mere glimrende efter din forrige ulykke, og da det mod min forventning ikke kan være anderledes, så lad mig, der kun har en tanke, der ikke mere har nogen fremtid, og for hvem graven begynder ved dørtærsklen af dette hus, lad mig i det mindste beholde dette håb!"

"Jeg vil gøre, hvad De ønsker, moder," sagde den unge mand. "Ja, jeg deler dette håb. Himlens vrede vil ikke forfølge os, Dem, der er så ren, mig, der er uden skyld. Men da vi nu har truffet en beslutning, så lad os handle hurtigt. Hr. de Morcerf har forladt palæet for en halv time siden, lejligheden er, som De ser, gunstig, så vi både kan undgå at vække opsigt og at give nogen forklaring."

"Jeg venter dig, min søn," sagde Mercédès. Albert ilede straks til boulevarden, hvorfra han bragte en droske, der skulle føre dem bort fra huset. Han erindrede et lille møbleret hus i Rue des Saint-Péres, hvor hans moder kunne finde en beskeden, men anstændig bolig. Han vendte tilbage for at hente grevinden. I det øjeblik, da vognen holdt uden for huset, og just som Albert trådte ud, nærmede der sig et menneske, som overgav ham et brev. Albert genkendte Monte Cristos hushovmester.

"Fra greven!" sagde Bertuccio.

Albert tog brevet, åbnede og læste det. Da han havde læst det, vendte han sine blikke til Bertuccio, men han var forsvundet, mens det unge menneske læste. Nu vendte Albert med tårer og inderligt rørt tilbage til Mercédès og rakte hende brevet uden at sige et ord. Mercédès læste:

> "Ved at vise Dem, at jeg har gættet den plan, som De er i begreb med at bringe til udførelse, tror jeg også at vise Dem, at jeg fatter Deres finfølelse. De er fri, De forlader grevens hus, og De vil tage Deres moder med Dem, da hun er lige så fri som De, men overvej det vel, Albert! De skylder hende mere, end De kan betale hende, ædle unge mand, som De er. Tag alene kampen på Dem, tål alle

lidelser, men skån hende for den første elendighed, der uundgåeligt vil følge Deres første anstrengelser, for hun fortjener ikke engang skyggen af den lidelse, der træffer hende i dag, og forsynet vil ikke, at den uskyldige skal lide for den skyldige. – Jeg ved, at Deres moder og De selv vil forlade huset i Rue Helder uden at tage noget med. Søg ikke at opdage, hvordan jeg har fået det at vide. Jeg ved det, det er det hele! Det er fireogtyve år siden, at jeg vendte glad og stolt tilbage til mit fædreland. Jeg havde en kæreste, Albert, en from, ung pige, som jeg tilbad, og jeg hjembragte hundrede og halvtreds louisd'orer, som jeg havde samlet ved hårdt arbejde. Disse penge var til hende. Jeg bestemte dem for hende, og da jeg vidste, hvor troløst havet er, havde jeg nedgravet vor lille skat i den have, der var ved huset, som min fader beboede i Marseille i Rue Meillan. Deres moder, Albert, kender godt dette lille fattige, kære hus. Da jeg for ikke længe siden kom gennem Marseille på min rejse til Paris, gik jeg hen for at se det, skønt det vakte så smertelige erindringer. En aften undersøgte jeg med en spade i hånden det sted, hvor jeg havde nedgravet min skat. Jernskrinet var endnu på samme sted, ingen havde rørt det. Det var i den krog, der blev overskygget af et smukt figentræ, som min fader plantede, den dag jeg blev født.

Albert! Disse penge, som engang skulle forsøde den kvindes liv, som jeg tilbad, har nu ved en forunderlig og uransagelig skæbne fundet den samme bestemmelse. De må kunne forstå, hvad jeg tænker, jeg, som kunne tilbyde denne kvinde millioner, og som kun giver hende en bid

sparsomt brød, der har været gemt under mit fattige tag lige fra den dag, da jeg blev adskilt fra hende for evigt.

De er et ædelmodigt menneske, Albert! Men De er måske ikke desto mindre forblindet af stolthed eller af hævngerrighed, hvis De afslår mit tilbud. Hvis De forlanger det, som jeg har ret til at tilbyde Dem, af en anden, vil jeg sige, at det kun er lidet storsindet af Dem at afslå Deres moders underhold, der tilbydes Dem af en mand, hvis fader Deres fader har fået til at dø under sultens og fortvivlelsens rædsler."

Da Albert havde læst dette brev, stod han bleg og urørlig og ventede på, hvad hans moder ville bestemme sig til. Mercédès vendte sine øjne mod himlen, og i hendes blik lå der et ufattelig dybt udtryk.

"Jeg modtager hans tilbud," sagde hun. "Han har ret til at betale den medgift, jeg bringer et kloster."

Og efter at have gemt brevet ved sit hjerte tog hun sin søns arm og gik med roligere og fastere skridt, end hun selv havde ventet, hen mod trappen.

14. Selvmordet

Imidlertid var Monte Cristo selv vendt tilbage til byen sammen med Maximilien og Emmanuel.

Tilbagerejsen var munter. Emmanuel skjulte ikke sin glæde over, at der var fulgt fred på krigen, og udtalte højt sine følelser. Morrel havde lænet sig tilbage i vognen og lod sin svogers munterhed få luft i ord, men han var selv lige så fornøjet, skønt hans glæde kun viste sig i hans blikke.

Ved Barriere du Trone mødte man Bertuccio. Han ventede der, ubevægelig som en skildvagt på sin post. Monte Cristo stak hovedet ud af vognvinduet, vekslede nogle ord med ham med dæmpet stemme, og hushovmesteren forsvandt.

"Hr. greve," sagde Emmanuel, da de var i nærheden af Place Royale, "lad mig sætte af ved min dør, for at min kone ikke et øjeblik længere skal være urolig enten for Dem eller for mig."

"Hvis det ikke var latterligt at stille sin triumf til skue," sagde Morrel, "ville jeg bede greven gå ind med os, men greven har sikkert også ængstelige hjerter at berolige. Nu er vi der, Emmanuel. Lad os sige farvel til vor ven og lade ham fortsætte sin kørsel."

"Et øjeblik," sagde Monte Cristo, "berøv mig ikke så pludseligt mine ledsagere. Vend tilbage til Deres fortryllende kone, som jeg beder Dem bringe min hilsen – De ledsager mig til Champs-Elysées, Morrel."

"Herligt," sagde Maximilien, "og det så meget hellere, som jeg netop har ærinde i den ende af byen, greve."

"Venter man dig måske til frokost?" spurgte Emmanuel.

"Nej," svarede den unge officer.

Vogndøren blev lukket. Vognen kørte videre.

"Ser De, hvor jeg har bragt Dem lykke," sagde Morrel, da han var alene med greven. "Har De ikke tænkt på det?"

"Jo vist," sagde Monte Cristo, "det er derfor, jeg gerne ville have Dem hos mig bestandigt."

"Det er vidunderligt," vedblev Morrel, idet han besvarede sin egen tanke.

"Hvilket?" spurgte Monte Cristo.

"Det, der lige er foregået."

"Ja," svarede greven med et smil, "De har sagt det rette ord, Morrel. Det var vidunderligt."

"For," vedblev Morrel, "Albert er dog virkelig tapper."

"Meget tapper," sagde Monte Cristo, "jeg har set ham sove, mens dolken hang i et hår over hans hoved."

"Og jeg ved, at han har duelleret to gange med meget mod," sagde Morrel. "Kan De da forene det med hans opførsel i dag?"

"Det er bestandig Deres indflydelse," svarede Monte Cristo med et smil.

"Det er en lykke for Albert, at han ikke er soldat," sagde Morrel.

"Hvorfor det?"

"At gøre undskyldninger på kamppladsen," sagde den unge kaptajn, idet han rystede på hovedet.

"Hør!" svarede greven. "Forfalder De ikke til menneskers sædvanlige fordomme, Morrel? Må De ikke tilstå, at Albert ikke kan være fej, eftersom han er tapper, at han må have haft grund til at handle således, som han har handlet i dag, og at hans handlemåde snarere er heltemodig end fej?"

"Jo vist! Ganske vist!" svarede Morrel. "Men jeg vil sige som spanieren: "Han har været mindre kæk i dag end i går.""

"De spiser frokost hos mig, ikke sandt, Morrel?" sagde greven for at afbryde samtalen.

"Nej, jeg forlader Dem klokken ti."

"De skal altså møde en anden til frokost?"

Morrel smilede og rystede på hovedet.

"Men De må jo dog spise frokost et sted!"

"Når jeg nu ikke er sulten!" sagde den unge mand.

"Nå!" svarede greven. "Jeg kender kun to følelser, der således fratager én appetitten: Smerten, og da jeg til min glæde ser, at De er ret oprømt, kan det ikke være den, og kærligheden. Men efter det, De har sagt mig om Deres hjerte, er det nu tilladt mig at tro -"

"På ære, greve!" svarede Morrel muntert. "Jeg siger ikke nej."

"Og De fortæller mig ikke dette, Maximilien?" sagde greven i en så ivrig tone, at man så, hvor meget det interesserede ham at kende denne hemmelighed.

"Jeg har i morges vist Dem, at jeg har et hjerte, ikke sandt, greve?" I stedet for andet svar rakte greven det unge menneske hånden.

"Velan!" vedblev Morrel. "Siden dette hjerte ikke længere er med Dem i Boulogneskoven, er det et andet sted, hvor jeg vil gå hen for at finde det igen."

"Gå!" sagde greven langsomt. "Gå, min kære ven! Men for Guds skyld, hvis De støder på nogen hindring, så glem ikke, at jeg dog har nogen magt i denne verden, og at jeg vil anse det for en lykke at kunne anvende denne magt til fordel for mennesker, som jeg holder af, og at De er en af dem, Morrel."

"Godt!" sagde den unge mand. "Jeg skal nok erindre det, som egenkærlige børn husker deres forældre, når de trænger til dem. Når jeg behøver Deres hjælp, greve, og måske vil det øjeblik komme, skal jeg henvende mig til Dem."

"Jeg tager Dem på ordet. Farvel da!"

"På gensyn!"

De var kommet til huset på Champs-Elysées. Monte Cristo åbnede vogndøren. Morrel sprang ud. Bertuccio ventede ved foden af trappen.

Morrel forsvandt i Rue Marigny, og Monte Cristo gik skyndsomt hen til Bertuccio.

"Nå?" sagde han.

"Ja!" svarede hushovmesteren. "Hun vil forlade huset."

"Og hendes søn?"

"Florentin, hans kammertjener, tror, at han vil gøre det samme."

"Kom!"

Monte Cristo førte Bertuccio ind i sit værelse, skrev det brev, som vi allerede har set, og gav hushovmesteren det.

"Gå," sagde han, "skynd Dem! – Men underret først Haydée om, at jeg er kommet tilbage."

"Her er jeg," sagde den unge pige, der var løbet ned, da hun hørte larmen af vognen, og nu kom med et ansigt, der strålede af glæde over at se greven sund og rask. Bertuccio gik.

En datters glæde over at se en elsket fader, en elskerindes henrykkelse over at se en tilbedt elsker var Haydées følelser, da greven, som hun længtes så inderligt efter, omsider vendte tilbage.

Grevens glæde viste sig ikke så tydeligt, men den var ikke mindre heftig. Glæden er for hjerter, som længe har lidt, hvad duggen er for træer, der er blevet udtørret af solen: Hjertet og jorden indsuger den velgørende regn, som falder på dem, og intet røber sig udenfor.

I nogle dage havde Monte Cristo indset noget, som han i lang tid ikke havde vovet at tro, nemlig at der var andre kvinder i verden end den tabte Mercédès, og at han endnu kunne blive lykkelig.

Hans blik, der strålede af fryd, mødte Haydées tåreblanke øjne, da døren pludselig gik op.

Greven rynkede panden.

"Hr. de Morcerf!" sagde Baptistin, som om dette ord alene indeholdt hans undskyldning.

Grevens ansigt klarede virkelig op.

"Hvem?" spurgte han. "Vicomten eller greven?"

"Greven."

"Min Gud!" råbte Haydée. "Det er altså ikke forbi endnu!"

"Jeg ved ikke, om det er forbi, mit kære barn," sagde Monte Cristo, idet han tog den unge piges hænder, "men det ved jeg, at du har ikke noget at frygte for."

"Det er den elendige skurk."

"Dette menneske formår intet mod mig, Haydée," sagde Monte Cristo. "Det var, da jeg havde at gøre med hans søn, at der var grund til frygt."

"Du kan heller aldrig forestille dig hvad jeg har lidt, herre."

Monte Cristo smilede.

"Ved min faders grav," sagde han, idet han udstrakte sin hånd, "hvis der hænder nogen ulykke, vil det ikke blive mig."

"Jeg tror dig, herre, som om Gud talte til mig," sagde den unge pige, idet hun bød greven sin pande. Monte Cristo trykkede et kys på denne pande, og dette kys fik to hjerter til at banke i takt.

"Min Gud," mumlede greven, "så tillader du, at jeg kan elske endnu. – Vis greven af Morcerf ind!" sagde han til Baptistin, idet han førte den unge græske pige hen til løntrappen.

Et par ord for at forklare dette besøg, som Monte Cristo måske havde ventet, men som sikkert er overraskende for vore læsere.

Mens Mercédès, som vi har fortalt, gjorde sit bo op, ligesom Albert havde gjort, mens hun ordnede sine juveler, lukkede sine skuffer, samlede nøglerne for at efterlade alt i fuldkommen orden, havde hun ikke set, at et blegt og uheldsvarslende ansigt havde vist sig ved vinduet i en dør, der gik ud til gangen, fra hvilket man ikke alene kunne se, men også høre, hvad der foregik inde i værelset. Den, der således lurede, sandsynligvis uden selv at blive hørt eller set, så og hørte altså alt, hvad der foregik inde hos madame de Morcerf.

Fra dette dørvindue begav manden med det blege ansigt sig til greven af Morcerfs soveværelse, og da han var kommet derhen, løftede han gardinet op for et vindue, som vendte ud til gården.

Således blev han stående i ti minutter, ubevægelig og stum, han kunne høre sit eget hjerte banke. For ham var det ti lange minutter.

Det var på dette tidspunkt, at Albert vendte tilbage fra stævnemødet og så, at hans fader lurede på hans tilbagekomst bag ved et gardin.

Greven gjorde store øjne. Han vidste, at Albert havde fornærmet Monte Cristo på det groveste, og at en sådan fornærmelse i alle lande på jorden medførte en duel på liv og død. Men nu vendte Albert sund og frisk tilbage, altså var greven faldet.

Et skær af ubeskrivelig glæde opklarede dette bedrøvede ansigt, som det er tilfældet med den sidste solstråle, før den taber sig i de skyer, der synes dens grav.

Men han ventede forgæves, at den unge mand skulle stige op til hans værelse for at gøre ham regnskab for sin triumf. At hans søn ikke foragtede at hævne, var noget, han kunne begribe, men hvorfor kom nu ikke denne søn for at kaste sig i sin faders arme?

Det var på dette tidspunkt, at greven, som ikke kunne se Albert, sendte bud efter hans tjener. Man ved, at Albert havde befalet ham ikke at skjule noget for greven.

Ti minutter efter så man general Morcerf vise sig på trappen, klædt i ridedragt med et halsbind, som officererne bruger, sorte benklæder og sorte handsker. Det lod til, at han allerede havde givet sine befalinger, for han var næppe kommet til det sidste trappetrin, før hans vogn, der stod forspændt, kørte frem og holdt udenfor.

Hans kammertjener kom nu og kastede en militærkappe, der var svøbt om to kårder, i vognen, hvorpå han lukkede døren og satte sig ved siden af kusken.

Kusken lænede sig tilbage for at modtage sin herres befaling.

"Til Champs-Elysées," sagde generalen, "til greven af Monte Cristo. Hurtigt!"

Hestene sprang af sted under kuskens piskeslag, og efter fem minutters forløb holdt de stille uden for grevens hus.

De Morcerf åbnede selv vogndøren, og mens vognen endnu kørte frem, sprang han ud, spændstig som en ung mand, ringede på og forsvandt gennem den oplukkede port tillige med sin tjener.

Et sekund efter trådte Baptistin ind til greven af Monte Cristo og meldte greven af Morcerf, og Monte Cristo, der havde ført Haydée tilbage til hendes værelse, gav ordre til at man skulle vise greven ind i salonen.

Greven gik frem og tilbage i værelset, da han, idet han vendte sig om, så Monte Cristo i døren.

"Nej se, det er hr. de Morcerf," sagde Monte Cristo roligt, "jeg troede ikke, jeg havde hørt rigtigt."

"Jo, det er mig!" sagde greven, idet han på en frygtelig måde trak læberne sammen for at udtale ordene tydeligt.

"Jeg har altså kun at spørge om, hvad der skaffer mig den fornøjelse at se hr. de Morcerf hos mig så tidligt."

"De har i morges mødt min søn til en duel?" sagde generalen.

"De ved det?" sagde greven.

"Og jeg ved også, at min søn havde god grund til at ønske at slås med Dem og at gøre alt, hvad der stod i hans magt, for at dræbe Dem."

"Han havde virkelig meget gode grunde, min herre. Men De ser, at han trods disse grunde ikke har dræbt mig, og at han ikke engang har kæmpet mod mig."

"Imidlertid betragtede han Dem som årsagen til hans faders beskæmmelse, som årsagen til den frygtelige ulykke, der i dette øjeblik ruger over mit hus."

"Det er sandt, min herre," sagde Monte Cristo med sin frygtelige ro, "men det var en underordnet grund og ikke den fornemste."

"De har sagtens gjort ham en undskyldning eller givet ham en forklaring?"

"Jeg har ikke givet ham nogen forklaring, og det er ham, der har gjort mig en undskyldning."

"Men hvad tilskriver De da en sådan opførsel?"

"Formodentlig den overbevisning, at der i alt dette er et menneske, der er mere skyldig end jeg."

"Og hvem er dette menneske?"

"Hans fader."

"Godt," sagde greven, idet han blegnede, "De ved, at den mest skyldige ikke holder af at høre sig overbevist om sin brøde."

"Det ved jeg. Derfor ventede jeg også det, som hænder mig nu."

"De havde ventet, at min søn var kujon?" råbte greven.

"Hr. Albert de Morcerf er ingen kujon," sagde Monte Cristo.

"En mand, som har kården i hånden, en mand, der er så nær sin dødelige fjende, at han kan nå ham med denne kårde – en sådan mand er en kujon, når han ikke slås. Hvorfor er han ikke her, at jeg kunne sige ham det selv!"

"Min herre," svarede Monte Cristo med kulde. "Jeg formoder ikke, at De er kommet for at tale med mig om Deres familieanliggender. Gå og sig dette til Albert, måske vil han vide at svare Dem."

"Nej, nej," svarede generalen med et smil, der forsvandt, lige så snart det viste sig, "nej, De har ret, det er ikke derfor, at jeg er kommet. Jeg er kommet for at sige Dem, at jeg også betragter

Dem som min fjende. Jeg er kommet for at sige Dem, at jeg hader Dem. Det forekommer mig, at jeg altid har kendt, altid har hadet Dem, og endelig, at vi må slås, eftersom det lader til, at de unge mennesker i vore dage ikke vil. Er det også Deres mening, min herre?"

"Fuldkommen! Og da jeg sagde Dem, at jeg havde forudset, hvad der ville hænde mig, var det Deres besøg, jeg tænkte på."

"Desto bedre!"

"De har altså gjort Deres forberedelser?"

"De er altid truffet, min herre."

"De ved, at vi må kæmpe på liv og død!" sagde generalen, idet han skar tænder af raseri.

"På liv og død!" gentog Monte Cristo, idet han nikkede.

"Så lad os køre, vi behøver ingen vidner!"

"De er virkelig unyttige. Vi kender hinanden så godt."

"Tværtimod," sagde generalen, "vi kender ikke hinanden."

"Vrøvl!" sagde greven af Monte Cristo med den samme irriterende kulde. "Lad os se! Er De ikke soldaten Fernand, der deserterede før slaget ved Waterloo? Er De ikke løjtnant Fernand, der var den franske armés vejviser og spion i Spanien? Er De ikke den kaptajn Fernand, der har forrådt, solgt og myrdet Deres velgører Ali? Og har ikke alle disse forenede Fernander dannet generalløjtnant, greven af Morcerf, pair af Frankrig?"

"Skurk!" råbte generalen, som blev truffet af disse ord som af glødende jern. "Elendige, der bebrejder mig min skændsel i det øjeblik, da du måske vil dræbe mig! Nej, jeg har ikke ment, at jeg var dig ukendt. Jeg ved nok, djævel, at du har gennemtrængt den forbigangne nats tid, og at du ved skinnet af et lys, som jeg

ikke kender, har læst hver side i mit livs bog, men måske er der endnu mere ære i mig, i min skændsel end i dig under dit prægtige udvortes. Nej, nej, jeg ved, at jeg er dig bekendt, men det er dig, jeg ikke kender, eventyrer! Du har i Paris ladet dig kalde greven af Monte Cristo, i Italien Sindbad Søfareren. På Malta, jeg ved ikke selv hvad, jeg har glemt det! Men det er dit virkelige navn, jeg spørger efter, for at jeg kan udtale det på kamppladsen i det øjeblik, da jeg støder dig sværdet i brystet."

Greven af Monte Cristo blev skrækkelig bleg, og i hans øjne brændte en fortærende ild. Han tog et spring ind i det kabinet, der stødte op til salonen, hvor han var, og på mindre end et minut havde han revet krave, kjole og vest af, taget en sømandstrøje på, sat en matroshat på hovedet og ladet sine lange, sorte lokker falde ned under den.

Således vendte han tilbage, forfærdelig, uforsonlig, og gik med armene over kors hen mod generalen, der ikke havde begrebet, hvorfor han var forsvundet, og som nu følte sine tænder klapre og sine knæ sitre. Han veg nogle skridt tilbage, indtil han fandt et bord, som han støttede sig til.

"Fernand!" råbte Monte Cristo. "Af mine mange navne behøver jeg kun at sige dig et eneste for at slå dig ned, men du gætter dette navn, ikke sandt? Eller rettere sagt, du husker det? for trods alle mine ulykker, alt hvad jeg har lidt, viser jeg dig i dag et ansigt, som den vellyst at hævne sig forynger, et ansigt, som du ofte må have set i dine drømme efter dit giftermål med Mercédès, min kæreste."

Generalen stirrede med tilbagebøjet hoved, udstrakte arme og stive øjne på dette skrækkelige syn. Derpå nærmede han sig væggen som for at finde et støttepunkt, sneg sig langsomt hen

til døren og trådte baglæns ud, idet han udstødte det fortvivlede, hjerteskærende skrig: "Edmond Dantès!"

Derpå slæbte han sig med en stønnen, som intet menneskeligt havde ved sig, hen til udgangen af huset, ravede over gården som en beruset mand og sank om i sin kammertjeners arme, idet han blot hviskede med næppe forståelig stemme: "Hjem, hjem!"

På vejen bragte den friske luft og den skamfuldhed, som han følte ved at vække folks opmærksomhed, ham til sig selv igen, men køreturen var kun kort, og i samme grad som han nærmede sig sin bolig, følte han, at hans smerte forøgedes.

Nogle skridt fra huset lod generalen vognen holde og steg ud.

Porten var åben. En droske, hvis kusk var ganske forundret over, at den var blevet kaldt til dette prægtige palæ, holdt midt i gården. Greven betragtede dette køretøj med en gysen, men uden at vove at spørge nogen styrtede han af sted til sit værelse.

To personer gik ned ad trappen. Han havde netop så megen tid, at han kunne springe ind i et værelse for at undgå dem.

Det var Mercédès, der støttede sig til sin søns arm, og begge forlod palæet.

De gik et par skridt forbi den ulykkelige, der holdt sig skjult bag et forhæng, der hang for døren, og hørte, at hans søn sagde:

"Fat mod, kære moder! Kom, kom! Vi har ikke mere noget hjem her!"

Ordene døde hen. Lyden af deres trin forsvandt.

Generalen holdt fast i damaskforhænget for ikke at falde, han undertrykte det frygteligste suk, der nogen sinde var opsteget fra en faders bryst – for han så sig på en gang forladt både af sin kone og af sin søn.

Snart hørte man vogndøren blive slået i, derpå kuskens stemme og derefter den tunge rullen af vognen, der rystede vinduerne. Fortvivlet styrtede han ind i sit sovekammer for endnu engang at se alt det, som han elskede på jorden, men vognen kørte bort, uden at Mercédès' eller Alberts hoved viste sig ved vinduet for at sende det forladte hus, ægtemanden og faderen det sidste blik – den sidste afskedshilsen – blot det mindste tegn på tilgivelse.

I samme øjeblik, som drosken rullede hen over stenbroen, lød der et skud, og en tyk røg trængte ud gennem sovekammervinduet, som gik itu ved det lufttryk, skuddet fremkaldte.

15. Valentine

Man kan let gætte, hvor Morrel havde noget at gøre, og hos hvem han skulle møde. Derfor gik han også, da han forlod Monte Cristo, langsomt hen mod de Villeforts hus.

Vi siger langsomt, for det varede mere end en halv time, før Morrel havde tilbagelagt de fem hundrede skridt, men uagtet han havde tid nok, havde han dog skyndt sig med at forlade Monte Cristo for at være alene med sine tanker.

Han vidste nøje, hvornår han skulle komme. Den tid på hvilken Valentine var nærværende ved hr. de Noirtiers frokost og sikker på ikke at blive forstyrret i udøvelsen af sin fromme pligt. Noirtier og Valentine havde tilstået ham to besøg om ugen, og han kom for at benytte sig af denne rettighed. Han kom. Valentine ventede ham. Urolig, næsten forvirret greb hun hans hånd og førte ham til sin bedstefader.

Denne uro, der, som vi har sagt, næsten var drevet til forvirring, skyldtes den opsigt, som Morcerfs eventyr havde vakt i den fornemme verden – man kendte eventyret i operaen. Hos Villefort var der ingen, der tvivlede om, at en duel ville blive den uundgåelige følge af dette eventyr. Valentine havde med sit vidunderlige instinkt gættet, at Morrel ville være greven af Monte Cristos sekundant, og da hun kendte den unge officers mod og det inderlige venskab, der bestod mellem ham og greven, var hun bange for, at han skulle blive nødt til ikke at indskrænke sig til den passive rolle, der var anvist ham.

Man begriber følgelig, med hvilken begærlighed hun spurgte efter de enkelte omstændigheder, og Morrel kunne læse en

ubeskrivelig glæde i sin elskedes øjne, da hun hørte, at denne skrækkelige sag havde fået et så lykkeligt og uventet udfald.

"Og nu," sagde Valentine, idet hun gav Morrel et tegn til at sætte sig ved siden af den gamle og selv satte sig på den skammel, hans fødder hvilede på, "nu vil vi tale en smule om vore egne sager! De ved, Maximilien, at vor gode fader et øjeblik har haft det indfald at forlade dette hus for at leje værelser andetsteds?"

"Ja!" sagde Maximilien. "Jeg erindrer denne plan, og jeg glædede mig meget over den."

"Udmærket!" vedblev den unge pige. "Så glæd Dem endnu mere. For vor gode papa har optaget den tanke igen."

"Bravo!" sagde Maximilien.

"Og De ved," sagde Valentine, "hvilken grund han angiver for at forlade huset?"

Noirtier betragtede den unge pige for med et blik at pålægge hende tavshed, men Valentine så ikke på Noirtier, hendes øjne, hendes smil gjaldt kun Morrel.

"Hvilken grund hr. Noirtier end angiver," sagde Morrel, "erklærer jeg den på forhånd for god."

"Fortræffeligt," sagde Valentine, "han påstår, at luften i Saint-Honoré er skadelig for mig."

"Virkelig?" sagde Morrel. "Hr. Noirtier kan have ret, i de sidste fjorten dage har jeg fundet, at De ser syg ud."

"Ja, en smule, det er sandt!" svarede Valentine. "Den gode papa har derfor også gjort sig til min læge, og han ved alt, jeg har også den største tillid til ham."

"Men så er det dog sandt, at De ikke er rask, Valentine?" spurgte Morrel ængstelig.

"Jeg kan just ikke sige, at jeg er syg. Jeg befinder mig rigtignok ikke vel, det er det hele. Jeg har mistet appetitten, og det forekommer mig, at min mave må kæmpe for at vænne sig til noget skadeligt."

Noirtier tabte ikke et af Valentines ord.

"Og hvorledes behandler man denne ukendte sygdom?"

"Meget simpelt," sagde Valentine, "jeg tager hver morgen en skefuld af den mikstur, man bringer min bedstefader. Når jeg siger en skefuld, så har jeg begyndt med en, men nu tager jeg fire skefulde. Min bedstefader påstår, at det er et universalmiddel mod alle sygdomme."

Valentine smilede, men der var noget sorgfuldt og lidende i dette smil.

Maximilien, som var beruset af kærlighed, tav i lang tid stille. Hun var meget smuk, men hendes bleghed havde noget mere mat over sig end vanligt, hendes øjne funklede af en ild, som var stærkere end før, og hendes hænder, der ellers var hvide som perlemor, syntes nu at være hænder af voks, som tiden havde givet et anstrøg af gult. Fra Valentine vendte det unge menneske sig til Noirtier. Denne betragtede den unge pige med en forunderlig opmærksomhed, mens han ligesom Morrel fulgte sporene af en hemmelig lidelse, der i øvrigt var så umærkelig, at den var undgået alles blikke undtagen bedstefaderens og elskerens.

"Men," sagde Morrel, "jeg troede, at den drik, som De nu tager fire skefulde af, var foreskrevet hr. Noirtier?"

"Den er meget bitter," sagde Valentine, "så bitter, at alt, hvad jeg siden drikker, forekommer mig at have den samme smag."

Noirtier betragtede sin sønnedatter med en spørgende mine.

"Ja, fader," sagde Valentine, "således er det. Tidligere, før jeg gik til Dem, drak jeg et glas sukkervand, men jeg måtte lade det halve stå, så bittert var det."

Noirtier blev bleg og gjorde mine til, at han ville tale.

Valentine rejste sig for at hente sin ordbog.

Noirtier fulgte hende ængstelig med øjnene.

Blodet steg virkelig til den unge piges hoved, hendes kinder blev røde.

"Se!" sagde hun uden at tabe noget af sin munterhed. "Det er besynderligt! Det bliver sort for mine øjne! Det er dog ikke solen, der har blændet mig -" Og hun støttede sig til vindueskarmen.

"Solen skinner ikke," sagde Morrel endnu mere urolig, da han så, hvordan Noirtiers ansigt skiftede farve ved Valentines ildebefindende. Han ilede til Valentine. Den unge pige smilede.

"Vær ikke bekymret, fader," sagde hun til Noirtier. "Du skal heller ikke være bekymret, Maximilien! Det har intet at betyde, og det er allerede gået over; men hør engang! Er det ikke larmen af en vogn, der kører i gården?"

Hun åbnede døren, ilede til vinduet i gangen og kom straks igen tilbage.

"Jo," sagde hun, "det er madame Danglars og hendes datter, der vil aflægge os et besøg. Farvel! Jeg skynder mig bort, for man ville ellers søge mig her. Bliv hos vor gode papa, Maximilien. Jeg lover Dem, at jeg ikke skal lade Dem blive længe alene."

Så snart hun var borte, gjorde Noirtier et tegn til Morrel, at han skulle tage ordbogen.

Morrel adlød. Han havde ved hjælp af Valentines vejledning vænnet sig til at forstå den gamle til fuldkommenhed.

Men hvor vant han end var dertil, måtte han dog anvende mere end ti minutter, førend han forstod oldingens mening.

"Hent det glas og den karaffel, der står i Valentines værelse."

Morrel ringede, og den tjener, som var kommet i Barrois' sted, trådte ind. Det unge menneske forklarede ham Noirtiers befaling.

Et øjeblik efter kom tjeneren tilbage. Karaflen og glasset var tomme.

Noirtier gav et tegn til, at han ville tale.

"Hvorfor er karaflen og glasset tomme?" spurgte han. "Valentine har sagt, at hun kun har drukket halvdelen af det, der var i glasset."

Oversættelsen af dette nye spørgsmål tog endnu fem minutter.

"Jeg ved det ikke," svarede tjeneren, "men kammerjomfruen er i frøken Valentines værelse, det er måske hende, der har tømt dem."

"Spørg hende om det," sagde Maximilien, idet han denne gang oversatte Noirtiers blik.

Tjeneren gik og vendte straks tilbage igen.

"Frøken Valentine er gået til sit værelse for at begive sig til madame de Villefort," sagde han, "og da hun var tørstig, har hun drukket det, som var tilbage i glasset. Hvad karaflen angår, da har hr. Eduard tømt den for at lave dam til sine ænder."

Noirtier vendte sine øjne mod himlen som en spiller, der sætter alt, hvad han ejer, på et kort. Derpå fæstede oldingen sit blik på døren og vedblev at stirre derhen.

Det var virkelig madame Danglars og hendes datter, som Valentine havde set. Man havde ført dem til madame de Villeforts værelse, hun havde sagt, at hun ville modtage dem der, og det var derfor, Valentine var gået gennem sit værelse, der kun var adskilt fra madame de Villeforts ved Eduards værelse.

De to damer trådte ind i salonen med dette stive præg af formalitet, der røber, at man har noget at meddele.

Madame de Villefort var lige så stiv og formel.

I dette øjeblik trådte Valentine ind, og hilsenerne begyndte.

"Kære veninde," sagde baronessen, mens de to unge piger rakte hinanden hånden, "jeg kommer med Eugenie for at underrette Dem om min datters nærforestående bryllup med prins Cavalcanti."

Danglars havde bestandig kaldt ham prins. Den folkelige bankier havde fundet, at det klædte bedre end greve.

"Så tillad mig, at jeg oprigtigt ønsker Dem til lykke," svarede madame de Villefort. "Prins Cavalcanti synes at være et ungt menneske, der er udstyret med de herligste egenskaber."

"Hør!" sagde baronessen med et smil. "Mellem os sagt synes prinsen endnu ikke at være, hvad han virkelig er. Han har noget sært ved sig, der gør, at vi franske straks mærker, at han er en tysk eller italiensk adelsmand. Imidlertid har han det bedste hjerte, megen åndsdannelse, og hr. Danglars forsikrer, at hans formue er majestætisk, det er hans egne ord."

"Og desuden," sagde Eugenie, idet hun bladede i madame de Villeforts album, "må De tilføje, madame, at De har en mærkelig forkærlighed for dette unge menneske."

"Frøken," sagde madame de Villefort, "jeg behøver ikke at spørge Dem, om De deler denne forkærlighed."

"Jeg?" svarede Eugenie med sin sædvanlige fatning. "Ikke i mindste måde, madame! Mit kald er ikke at lade mig lænke til en husholdning eller til noget menneskes luner, hvem det end er. Mit kald er at være kunstnerinde og følgelig at være fri både med hensyn til hjerte, person og tanke." Eugenie sagde disse ord i så fast en tone, at Valentine blev ganske rød. Denne frygtsomme unge pige kunne ikke begribe en så kraftfuld natur, der ikke havde noget af kvindens sædvanlige frygtsomhed.

"For resten," vedblev hun, "må jeg, da jeg er bestemt til at blive gift, enten jeg vil eller ej, takke forsynet, fordi det i det mindste har skilt mig af med Albert de Morcerf. Hvis dette forsyn ikke havde været, ville jeg nu have været gift med et menneske, der har mistet sin ære."

"Det er sandt," sagde baronessen med den forunderlige naivitet, som man undertiden finder hos fornemme damer, "det er sandt, at min datter ville have ægtet hr. Albert, hvis hr. de Morcerf ikke havde nølet så længe. Generalen ønskede dette giftermål, han kom endog for at tvinge hr. Danglars til at samtykke i det, men vi slap alligevel."

"Men," sagde Valentine frygtsomt, "falder da faderens skændsel tilbage på det unge menneske? Det forekommer mig, at hr. Albert er ganske uskyldig i generalens forræderi."

"Om forladelse, min kære veninde," sagde den uforsonlige unge pige. "Hr. Albert fordrer og fortjener sin del, det lader til, at han først har udfordret greven af Monte Cristo i aftes i

operahuset og i dag har gjort ham sin undskyldning på kamppladsen."

"Det er umuligt," sagde madame de Villefort.

"Kære veninde," sagde madame Danglars, "sagen forholder sig virkelig således, jeg ved det fra Debray, der selv var nærværende."

Valentine vidste også, hvorledes sagen hang sammen, men hun svarede ikke. Hun tænkte på Noirtier og Morrel, der ventede på hende.

Hensunken i en sådan indre betragtning havde Valentine en tid lang holdt op med at tage del i samtalen. Det ville endog have været hende umuligt at gentage det, der var blevet sagt i de sidste fem minutter, da madame Danglars' hånd pludselig berørte hendes arm og vakte hende af hendes drømmerier. "Det lader til, at De ikke befinder Dem vel, Valentine," sagde baronessen.

"Jeg?" svarede den unge pige, idet hun fo'r med hånden over sin pande, der brændte hed som ild.

"Ja! Se Dem engang i spejlet! De har skiftet farve tre gange på et minut."

"Ja!" råbte Eugenie. "Du er meget bleg!"

"Vær ikke urolig, Eugenie, således har jeg været i nogle dage."

Skønt den unge pige på ingen måde var underfundig, begreb hun dog, at dette gav hende et påskud for at gå ud. I øvrigt kom madame de Villefort hende til hjælp.

"Gå op på Deres værelse, Valentine," sagde hun. "De er virkelig ikke rask, og damerne vil sikkert undskylde Dem. Drik et glas vand, det vil hjælpe Dem."

Valentine omfavnede Eugenie, nejede for madame Danglars, der allerede havde rejst sig for at tage afsked, og gik ud.

"Det stakkels barn," sagde madame de Villefort, da Valentine var borte, "volder mig virkelig bekymring, og jeg er bange for, at hun bliver alvorligt syg."

Imidlertid var Valentine i en slags eksaltation, som hun ikke selv kunne gøre sig rede for, gået gennem Eduards kammer uden at svare på et ondskabsfuldt spørgsmål af drengen, derpå gennem sit eget og havde nået den lille trappe. Hun var næsten kommet ned ad denne. Hun hørte allerede Morrels stemme, da det pludselig blev sort for hendes øjne, hendes fødder vaklede, hendes hænder havde ikke længere kraft til at holde fast ved rækværket, og hun faldt, mere end hun gik, ned ad de sidste trin.

Morrel fo'r op, åbnede døren og fandt Valentine liggende på gulvet. Hurtigt som et lyn tog han hende i sine arme og satte hende i en lænestol. Valentine åbnede igen øjnene.

"O, hvor jeg er klodset," sagde hun med feberagtig tungefærdighed. "Jeg forstår ikke engang at holde mig fast. Jeg glemte, at der endnu var tre trin tilbage."

"Er De kommet til skade, Valentine?" råbte Morrel. "O, min Gud! Min Gud!"

Valentine så sig om, hun så en vild skræk afmale sig i Noirtiers øjne.

"Vær rolig, gode fader," sagde hun, idet hun forsøgte på at smile. "Det har ingen betydning, slet intet, jeg blev svimmel, andet var det ikke."

"Igen svimmel," sagde Morrel og foldede sine hænder. "Tag det nu ikke for let, Valentine."

"Nej nej!" svarede Valentine. "Jeg siger Dem jo det er alt sammen forbi. Det var ingenting. Lad mig nu fortælle Dem noget nyt. Om otte dage skal Eugenie have bryllup, og om tre dage skal der være stort gilde i anledning af forlovelsen. Vi er allerede indbudt, min fader, madame de Villefort og jeg – i hvert fald har jeg forstået det således."

"Når vil turen mon komme til os til at beskæftige os med lignende ting? Valentine, De formår så meget over Deres gode bedstefader, få ham til at svare Dem: Snart!"

"De gør altså regning på mig," sagde Valentine, "for at skynde på Papa og vække hans hukommelse?"

"Ja!" råbte Morrel. "Gør det snart. Så længe De ikke er min, Valentine, synes det mig, at De vil undslippe mig."

"Nej!" svarede Valentine med en krampagtig bevægelse. "Nej, Maximilien! De er alt for frygtsom for en officer, for en soldat, der, som man siger, aldrig har kendt frygt. Åh, åh!"

Og hun udbrød i en hvinende, smertelig latter, hendes arme blev stive og drejede sig, hendes hoved sank tilbage på lænestolen, og hun var totalt lammet.

Det rædselsskrig, som Gud havde dræbt på Noirtiers læber, lyste klart af hans blik. Morrel forstod, at han måtte kalde på hjælp.

Den unge mand rykkede i klokkestrengen, kammerjomfruen, der var i Valentines værelse, og tjeneren, som var kommet i Barrois' sted, ilede til.

Valentine var så bleg, så kold, så livløs, at tjenestefolkene i stedet for at høre på det, man sagde dem, blev grebet af den skræk, der herskede i dette forbandede hus, og styrtede ud i gangene, skrigende om hjælp.

Madame Danglars og Eugenie tog i dette øjeblik af sted, de kunne endnu nå at spørge om årsagen til denne larm.

"Hvad sagde jeg ikke!" råbte madame de Villefort. "Det stakkels barn!"

16. Tilståelsen

I det samme øjeblik hørte man hr. de Villeforts stemme i hans kabinet. "Hvad er der på færde?" råbte han.

Morrel rådførte sig med Noirtier, hvis blik igen havde antaget sin sædvanlige koldblodighed, og som med et øjekast henviste ham til det kabinet, hvortil han allerede ved lignende lejligheder havde taget sin tilflugt. Han havde kun kort tid til at tage sin hat og fare ind i værelset. Man hørte den kongelige prokurørs trin i gangen.

Villefort styrtede ind i værelset, ilede hen til Valentine og tog hende i sine arme.

"En læge! En læge! – Hr. d'Avrigny!" råbte Villefort. "Eller lad mig hellere gå selv."

Han skyndte sig ud af værelset.

"Forsvind gennem den anden dør," sagde Noirtiers øjne til Morrel. Morrels hjerte var martret af en skrækkelig erindring. Den samtale mellem Villefort og doktoren, som han havde hørt den nat, da madame de Saint-Meran døde, stod nu levende for hans hukommelse. Disse symptomer var vel mindre frygtelige, men dog de samme som dem, der var gået forud for Barrois' død. På samme tid syntes det, at Monte Cristos stemme klang i hans øren, da han for næppe to timer siden sagde til ham: "Hvis De behøver noget, Morrel, så kom til mig, jeg formår meget."

Hurtigere end tanken styrtede han altså af sted fra forstaden Saint-Honoré til Rue Matignon og derfra igen til Champs-Elysées.

Imidlertid kom hr. de Villefort i en cabriolet til d'Avrignys dør. Han ringede på med en sådan voldsomhed, at portneren

kom ganske forskrækket ud for at lukke op. Villefort styrtede op ad trappen uden at have kraft til at sige noget. Portneren kendte ham og lod ham gå, idet han blot råbte:

"Han er i sit kabinet, hr. prokurør! Han er i sit kabinet!" Villefort skød allerede eller rettere sagt stødte døren op.

"Å!" sagde lægen. "Det er Dem?"

"Ja!" svarede Villefort, idet han lukkede døren efter sig. "Ja, doktor, det er mig, der kommer for at spørge Dem, om vi er ene. Doktor, mit hus er forbandet!"

"Hvad?" svarede lægen med tilsyneladende kulde, men med dyb indre bevægelse. "Har De igen nogen syg?"

"Doktor!" råbte Villefort, idet han greb sig krampagtigt med sine hænder i håret. "Ja!"

D'Avrignys blik sagde tydeligt: "Har jeg ikke sagt Dem det tidligere?" Derpå sagde han langsomt: "Hvem vil da dø hos Dem, og hvilket nyt slagtoffer vil gå til Gud og anklage Dem for Deres svaghed?"

En smertelig hulken trængte sig frem fra Villeforts bryst, han nærmede sig lægen, greb hans arm og sagde: "Valentine! Turen er kommet til Valentine!"

"Deres datter?" råbte d'Avrigny, grebet både af smerte og forundring.

"De ser, at De har taget fejl," mumlede embedsmanden. "Kom og se til hende og bed hende om forladelse for Deres mistanke på hendes smertensleje."

"Hver gang De har ladet mig kalde," sagde lægen, "har det været alt for sent, men det er det samme, jeg følger med, lad os skynde os. Når sådanne fjender angriber, er der ingen tid at spilde."

"Lad os søge at redde det uskyldige offer, før vi tænker på hævn," sagde Villefort. "Kom!"

Og den cabriolet, som havde bragt hr. de Villefort, førte ham igen tilbage i frit trav, ledsaget af lægen. Det var netop i samme øjeblik, Morrel bankede på hos Monte Cristo.

Greven var i sit kabinet og læste med megen opmærksomhed en billet, som Bertuccio havde sendt ham. Idet greven hørte, at man meldte Morrel, der først havde forladt ham for to timer siden, så han op. Både for ham og for Morrel var der foregået mange ting i disse to timer, for det unge menneske, der havde forladt ham med et smil på læberne, kom tilbage med et helt forstyrret ansigt. Greven stod op og ilede Morrel i møde.

"Hvad er der på færde, Morrel?" spurgte han. "De er bleg, og sveden strømmer ned ad Deres pande." Morrel sank ned i en lænestol.

"Ja!" sagde han. "Jeg har skyndt mig. Jeg må tale med Dem."

"Deres familie befinder sig dog vel?" spurgte greven i en velvillig tone, på hvis oprigtighed ingen kunne tvivle.

"Tak, greve, tak," sagde den unge mand, tydeligt nok i vildrede med hvorledes han skulle begynde samtalen. "Ja, hele min familie befinder sig vel."

"Desto bedre. Imidlertid har De noget at sige mig?" svarede greven mere og mere urolig.

"Ja," sagde Morrel. "Det er sandt, jeg kommer fra et hus, som døden er trådt ind i."

"Kommer De fra hr. de Morcerf?" spurgte Monte Cristo.

"Nej," sagde Morrel, "er nogen død hos Morcerf?"

"Generalen har nylig skudt sig en kugle for panden," svarede Monte Cristo koldt.

"Det er da en skrækkelig ulykke!" råbte Morrel.

"Ikke for grevinden, ikke for Albert," sagde Monte Cristo. "Det er bedre, at en fader og ægtefælle er død end vanæret. Blodet afvasker skammen."

"Stakkels grevinde," sagde Maximilien. "Det er hende, jeg mest beklager – en så ædel kvinde!"

"Beklag også Albert, Maximilien! De kan tro mig, han er en værdig søn af grevinden. Men lad os komme tilbage til Dem. De er ilet til mig, siger De. Er jeg så lykkelig, at jeg kan være Dem til tjeneste?"

"Ja, jeg trænger til Dem. Det vil sige, jeg har troet som en vidløs og rådløs galning, at De kan hjælpe mig under omstændigheder, hvor Gud alene kan hjælpe."

"Så sig det da," svarede Monte Cristo.

"Å!" sagde Morrel. "Jeg ved virkelig ikke, om det er tilladeligt at åbenbare en sådan hemmelighed for menneskelige øren, men skæbnen nøder mig dertil, den bitre nød tvinger mig dertil, greve!"

Morrel standsede. "Tror De, at jeg holder af Dem?" spurgte Monte Cristo, idet han med inderlighed tog den unge mands hånd mellem sine.

"De giver mig mod! Og desuden er der noget, der siger mig, at jeg ingen hemmeligheder bør have for Dem," sagde Morrel, idet han lagde hånden på hjertet.

"De har ret, Morrel. Det er Gud, som taler til Deres hjerte, og det er Deres hjerte, der taler til Dem. Sig mig, hvad Deres hjerte siger."

"Vil De tillade mig på Deres vegne at sende Baptistin for at spørge til en, De kender?"

"Jeg er ganske til Deres tjeneste, og endnu mere er mine tjenere det. Ønsker De, at jeg skal ringe på Baptistin?"

"Nej, jeg vil selv gå ud og tale med ham." Morrel gik ud, kaldte på Baptistin og sagde nogle ord til ham med dæmpet stemme. Kammertjeneren ilede bort.

"Nå, er det gjort?" spurgte Monte Cristo, da Morrel kom igen.

"Ja, og jeg begynder at blive en smule roligere."

"De ved, at jeg venter på at høre Dem," sagde Monte Cristo med et smil.

"Ja, og jeg vil tale. En aften befandt jeg mig i en have, skjult af en gruppe træer, ingen tænkte på, at jeg kunne være der. To personer gik tæt forbi mig – tillad, at jeg foreløbig fortier deres navne. De talte sagte, men imidlertid interesserede deres samtale mig så meget, at ikke et ord af det, de sagde, undgik mig."

"Dette spår noget sørgeligt, hvis jeg kan dømme af Deres bleghed og nervøsitet, Morrel."

"Ja, noget meget sørgeligt! Der var nylig død et menneske hos ejeren af den have, hvor jeg befandt mig. Den ene af de to personer, hvis samtale jeg hørte, var havens ejer, den anden var hans læge. Den første betroede den anden sine sorger og sin frygt. For det var anden gang i en måned, at døden pludselig og uforudset var trængt ind i dette hus, som man troede, at en ødelæggelsens engel havde gjort til genstand for Herrens vrede."

"Virkelig?" sagde Monte Cristo, idet han så stift på det unge menneske og med en umærkelig bevægelse drejede sin lænestol således, at han kom til at sidde i skygge, mens lyset faldt direkte på Maximiliens ansigt.

"Ja," vedblev denne. "Døden har to gange besøgt dette hus."

"Og hvad svarede doktoren?" spurgte Monte Cristo.

"Han svarede – han svarede, at denne død ikke var naturlig, og at man måtte tilskrive -"

"Hvad måtte man tilskrive den?"

"Gift!"

"Virkelig!" sagde Monte Cristo igen med den lette hoste, der i meget bevægede øjeblikke tjente ham til at skjule, hvor grebet han var, eller den opmærksomhed, med hvilken han hørte efter. "Har De virkelig hørt dette, Morrel?"

"Ja, kære greve! Jeg har hørt det, og lægen føjede til, at hvis en lignende begivenhed indtraf endnu en gang, ville han anse det for sin pligt at kalde retfærdigheden til hjælp." Monte Cristo hørte eller syntes at høre på ham med den største ro.

"Ja," sagde Maximilien. "Døden har truffet for tredje gang, og hverken herren i huset eller doktoren har sagt noget. Døden vil sandsynligvis også ramme fjerde gang. Greve, hvad synes De, at mit kendskab til denne hemmelighed forpligter mig til?"

"Kære ven," sagde Monte Cristo. "De fortæller mig der et eventyr, som enhver af os kender før Dem. Jeg kender dette hus, hvor De har hørt dette, eller jeg kender i det mindste et lignende! Et hus, hvor der har været tre forunderlige dødsfald. Betragt mig, mig, som ikke har lyttet til nogen hemmelighed, men som alligevel ved alt lige så godt som De, har jeg vel samvittighedsskrupler? Nej, det kommer ikke mig ved. De siger, at en ødelæggelsens engel synes at have gjort dette hus til genstand for Herrens vrede. Hvem siger Dem, at denne gisning ikke er virkelighed? Lad være med at se ting, som de, hvem tingene mest angår, ikke vil se. Hvis det er Guds retfærdighed

og ikke hans vrede, der hjemsøger dette hus, Maximilien, så vend Deres ansigt bort og lad Guds retfærdighed råde!" Morrel gyste. Der var noget i grevens tone, der både var sørgeligt, højtideligt og rædselsfuldt.

"I øvrigt," vedblev han, idet han forandrede sin stemme i den grad, at man ikke skulle have troet, at de samme ord blev talt af det samme menneskes mund, "hvem siger Dem, at dette vil begynde igen?"

"Det er begyndt, greve! Det er derfor, jeg er ilet til Dem!"

"Hvad vil De, jeg skal gøre, Morrel? Vil De måske have, at jeg skal underrette den kongelige prokurør derom?" Monte Cristo udtalte disse ord med så megen klarhed og med et sådant eftertryk, at Morrel pludselig sprang op og råbte: "Greve! Greve! De ved, hvem jeg taler om, ikke sandt?"

"Jeg ved det, min ven! Jeg skal vise Dem det ved at nævne deres navne. De har spadseret en aften i hr. de Villeforts have. Efter det, De har sagt mig, forudsætter jeg, at det var den aften, da madame de Saint-Meran døde. De har hørt hr. de Villefort tale med hr. d'Avrigny om de Saint-Merans død og om baronessens ikke mindre forunderlige død. Hr. d'Avrigny sagde, at han troede på muligheden af giftmord; ja, endog på to forgiftninger, og De har siden den tid været beskæftiget med at prøve Deres samvittighed for at finde ud af, om De bør åbenbare denne hemmelighed eller tie? Vi lever ikke i middelalderen, min kære ven. Der er ingen hemmelig ret mere og ingen uafhængige dommere. Hvad pokker vil De forlange af disse folk? Samvittighed, hvad vil du mig? siger Sterne. Kære! Lad dem sove, som sover, lad dem blegne i deres søvnløshed, hvis de plages af søvnløshed, og for Guds skyld, sov De, da De

ingen samvittighedsnag har, som hindrer Dem deri." En frygtelig smerte afmalede sig i Morrels ansigtstræk. Han greb Monte Cristos hånd.

"Men det begynder igen, siger jeg Dem."

"Hvad så?" sagde greven, forundret over denne vedholdenhed, som han ikke forstod. "Lad det begynde! Det er Atreidernes familie. Gud har fordømt den, og den må lide straffen. De vil alle forsvinde som de huse, børn bygger af sammenstillede kort, og som falder, det ene efter det andet, for et pust af den, som har bygget dem, om de så var hundrede. Det var hr. de Saint-Meran for tre måneder siden. Det var Barrois forleden dag, i dag er det den gamle Noirtier eller den unge Valentine."

"De ved det?" råbte Morrel i et sådant anfald af skræk, at Monte Cristo fo'r sammen. "De ved det, og De har ikke sagt det mindste?"

"Hvad kommer det mig ved?" svarede Monte Cristo, idet han trak på skuldrene. "Kender jeg disse mennesker? Skal jeg da styrte den ene i fordærvelse for at frelse den anden? Min tro, nej! for jeg ved ikke, hvem jeg skulle foretrække, den skyldige eller ofret."

"Men jeg!" skreg Morrel, idet hans stemme skingrede af smerte. "Jeg, jeg elsker hende!"

"De elsker hvem?" råbte Monte Cristo, idet han sprang op og greb begge Morrels hænder.

"Jeg er dødelig forelsket! Jeg er vildt forelsket! Jeg elsker som et menneske, der vil udøse sit blod for at spare hende en tåre. Jeg elsker Valentine de Villefort, som man i dette øjeblik myrder, hører De? Jeg elsker hende, og jeg spørger Gud og Dem,

hvordan jeg skal kunne redde hende." Monte Cristo udstødte et så vildt skrig, at blot de kan gøre sig forestilling om det, som har hørt en såret løves brøl.

"Ulykkelige," råbte han, idet han vred sine hænder. "Ulykkelige! Du elsker denne pige af en forbandet slægt?" Aldrig havde Morrel set et lignende udtryk, aldrig havde han set noget øje flamme så frygteligt. Aldrig havde rædslens ånd, der så ofte havde åbenbaret sig for ham, både på valpladsen og i de morderiske nætter i Algier, vist sig for ham i en frygteligere skikkelse.

Han trådte forfærdet tilbage. Men hvad Monte Cristo angår, da lukkede han efter dette udbrud en stund sine øjne, som om han var blændet af disse indre lyn. I dette nu fattede han sig med en sådan kraft, at man så hans bryst tabe sin gispende bevægelse, som man ser de oprørte, skummende bølger lægge sig efter et uvejr. Denne tavshed, denne indre kamp varede omtrent i tyve sekunder. Derpå hævede greven sin blege pande. "Se," sagde han med en stemme, der næsten lød helt naturlig. "Se, min kære ven, hvorledes Gud forstår at straffe de mest indbildske menneskers ligegyldighed mod de skrækkelige skuespil, som han giver dem at betragte. Jeg, der som en ligegyldig og nysgerrig tilskuer betragtede udviklingen af denne sørgelige tragedie, jeg, der lig den onde engel lo ad det onde, som menneskene gør i smug – og det er let for de rige og mægtige at gøre det – jeg føler mig nu bidt af den slange, hvis onde og krogede gang jeg betragtede – bidt i hjertet."

Morrel udstødte et suk.

"Hør," sagde greven, "det er unyttigt at klage. Vær en mand, vær stærk, vær håbefuld, for jeg er der, og jeg vil våge over

Dem!"

Morrel rystede bedrøvet på hovedet.

"Jeg siger, at De skal håbe, forstår De mig?" råbte Monte Cristo. "De må vide, at jeg aldrig lyver, at jeg aldrig tager fejl. Det er middag, Maximilien! Tak Gud, fordi De er kommet ved middagstid i stedet for i aften eller i morgen tidlig. Hør derfor, hvad jeg vil sige, Morrel. Det er middag, og hvis Valentine ikke allerede er død, skal hun ikke dø!"

"Åh, min Gud!" råbte Morrel. "Jeg har forladt hende døende."

Monte Cristo holdt hånden for panden. Hvad foregik der i dette hoved, der var så fuldt af rædsomme hemmeligheder? Hvad sagde lysets eller mørkets engel til denne ånd, der var så uforsonlig og tillige så menneskekærlig? Gud alene ved det! Monte Cristo hævede igen sin pande, og denne gang var han så rolig som et barn, der vågner efter en tryg slummer. "Maximilien," sagde han. "Skynd Dem hjem! Jeg råder Dem til ikke at gøre et skridt, ikke at forsøge på noget som helst, ikke at lade Deres ansigt røbe den ringeste uro. Jeg skal give Dem efterretninger. Gå!"

"Min Gud! Min Gud!" sagde Morrel. "De gør mig bange, greve, med Deres koldblodighed. Kan De da udrette noget mod døden? Er De mere end et menneske? Er De en engel? Er De en Gud?" Og den unge mand, som ingen fare hidtil havde fået til at vige et skridt, veg, grebet af en ubeskrivelig angst, tilbage for Monte Cristo. Men Monte Cristo betragtede ham med et smil, der både var sørgmodigt og så venligt, at Maximilien følte, at der var tårer i hans øjne.

"Jeg kan meget, min ven," svarede greven. "Gå! Jeg må være alene."

Morrel, der følte sig kuet af den overordentlige magt, som Monte Cristo udøvede over alle, der omgav ham, vægrede sig ikke. Han trykkede grevens hånd og gik. Men ved døren stod han stille for at vente på Baptistin, der viste sig på hjørnet af Rue Matignon og kom løbende tilbage.

Imidlertid havde Villefort og d'Avrigny skyndt sig. Da de kom tilbage, var Valentine endnu besvimet, og lægen undersøgte den syge med al den omhu, situationen fordrede. Villefort, der hang ved hans blik og hans læber, ventede på resultatet af undersøgelsen. Noirtier, som var endnu mere bleg end den unge pige, mere begærlig efter at kende resultatet end Villefort selv, ventede også og betragtede lægen og den syge med den største opmærksomhed. Endelig sagde d'Avrigny langsomt disse ord: "Hun lever endnu!"

"Endnu?" råbte Villefort. "O, doktor! Hvilket skrækkeligt ord udtalte De der?"

"Ja!" sagde lægen. "Jeg gentager mine ord: Hun lever endnu, og det undrer mig meget."

"Men er hun frelst?" spurgte faderen.

"Ja, for så vidt som hun lever."

I dette øjeblik mødte hr. d'Avrignys blik hr. Noirtiers øjne. De funklede af en så overordentlig glæde, af en så rig og frodig tanke, at lægen blev ganske forundret. Han lod den unge pige synke tilbage i lænestolen, stod ubevægelig og betragtede Noirtier, der forstod og forklarede sig enhver af lægens bevægelser.

"Min herre," sagde d'Avrigny nu til Villefort, "vær så god at kalde på frøken Valentines kammerjomfru!" Villefort slap sin datters hånd, som han understøttede, og skyndte sig bort for at

hente kammerjomfruen. Så snart Villefort havde lukket døren, nærmede d'Avrigny sig til Noirtier.

"De har noget at sige mig?" spurgte han. Den gamle blinkede udtryksfuldt. Dette var, som man vil erindre, det eneste bekræftende tegn, som stod til hans rådighed.

"Mig alene?"

"Ja!" svarede Noirtier.

"Godt, jeg bliver hos Dem."

I dette øjeblik vendte Villefort tilbage ledsaget af kammerjomfruen, bag kammerjomfruen kom madame de Villefort.

"Men hvad fejler dog det kære barn?" råbte hun. "Da hun forlod mig, klagede hun rigtignok over, at hun ikke befandt sig vel, men jeg troede ikke, det var noget alvorligt." Og den unge frue nærmede sig med tårer i øjnene og med alle tegn på en virkelig moderlig ømhed til Valentine og tog hendes hånd. d'Avrigny vedblev at betragte Noirtier. Han så oldingens øjne udvide sig, hans kinder blev blege og sitrende, og sveden perlede på hans pande.

"Å," sagde han uvilkårligt, idet han fulgte retningen af Noirtiers blik, det vil sige, idet han fæstede øjnene på madame de Villefort, som vedblev: "Det kære barn vil have det bedre i sin seng. Kom, Fanny, vi vil lægge hende til ro." Hr. d'Avrigny, der i dette forslag så et middel til at blive alene med hr. Noirtier, nikkede for at tilkendegive, at dette virkelig var det bedste, man kunne gøre, men han befalede, at hun ikke måtte indtage det mindste udover, hvad han selv gav hende. Man bar Valentine, der så nogenlunde var kommet til sig selv igen, men som endnu hverken kunne røre sig eller tale, så ømme var hendes lemmer

af det stød, hun havde fået, da hun faldt ned ad trappen, ud af værelset og ind i hendes eget. Imidlertid havde hun dog styrke nok til at hilse sin bedstefader med et blik. Det var, som om man rev sjælen ud af livet på ham, da man bar hende bort. D'Avrigny fulgte den syge, endte sine anordninger, befalede Villefort at tage en cabriolet for selv at skynde sig til en apoteker og lade ham lave de foreskrevne lægemidler, bringe dem med og vente ham i sin datters værelse. Derpå gik han efter at have gentaget sin befaling om ikke at lade Valentine tage noget, igen op til Noirtier, lukkede omhyggeligt døren og sagde efter at have forvisset sig om, at ingen uvedkommende kunne høre ham: "Hør engang! De ved noget om Deres sønnedatters sygdom?"

"Ja!" svarede oldingen.

"Vi har ingen tid at spilde. Jeg vil spørge Dem, og De må svare mig."

Noirtier gjorde et tegn til, at han var rede til at svare.

"Har De forudset det tilfælde, der i dag er hændt frøken Valentine?"

"Ja!"

D'Avrigny betænkte sig et øjeblik, derpå sagde han, idet han nærmede sig til Noirtier: "Undskyld det, jeg vil sige Dem, men i den skrækkelige situation, hvor vi befinder os, bør vi ikke forsømme noget, der kan tjene til at bringe lys i sagen. De har set den stakkels Barrois dø?" Noirtier hævede sine øjne mod himlen.

"Ved De, hvoraf han døde?" spurgte d'Avrigny, idet han lagde sin hånd på hr. Noirtiers skulder.

"Ja," svarede den gamle.

"Tror De, at hans død var naturlig?" Noget, der lignede et smil, viste sig på oldingens livløse læber.

"De er altså faldet over den tanke, at Barrois er blevet forgivet?"

"Ja!"

"Tror De, at den gift, han blev et offer for, var bestemt for ham?"

"Nej!"

"Tror De nu, at det er den samme hånd, som traf Barrois, idet den ville træffe en anden, der denne gang har truffet Valentine?"

"Ja."

"Hun vil da også bukke under?" spurgte d'Avrigny, idet han så på Noirtier. Han ventede på virkningen af dette spørgsmål til den gamle.

"Nej!" svarede oldingen med en triumferende mine, der kunne have bragt den dueligste spåmands gisninger i forvirring.

"De håber altså?" sagde d'Avrigny forbavset.

"Ja."

"Hvad håber De?"

Oldingen tilkendegav med øjnene, at han ikke kunne svare.

"Ak, det er sandt," mumlede d'Avrigny. Derpå vendte han sig igen til Noirtier: "De håber, at giften ingen virkning skal have på Valentine?"

"Ja."

"De ved dog, at det er gift, man har givet hende?"

Oldingen tilkendegav med øjnene, at han ikke nærede den mindste tvivl derom.

"Men hvordan kan De da håbe, at Valentine vil slippe derfra?" Noirtier vendte bestandigt sine øjne til den ene side, d'Avrigny fulgte retningen og så, at de var fæstede på en flaske, som indeholdt den drik, man bragte Noirtier hver morgen.

"Aha!" sagde d'Avrigny, grebet af en pludselig idé. "Har De måske haft det indfald -" Noirtier lod ham ikke fuldende.

"Ja," svarede han.

"At styrke hende mod giften?"

"Ja."

"Ved lidt efter lidt at vænne hende til den?"

"Ja, ja, ja!" svarede Noirtier henrykt over, at lægen forstod ham.

"Virkelig? De har hørt mig sige, at der var brucin i den drik, jeg foreskrev Dem?"

"Ja."

"Og ved at vænne hende til denne drik har De villet neutralisere virkningerne af en lignende gift?"

Den samme triumferende glæde viste sig i Noirtiers blikke.

"Og De har virkelig opnået det!" råbte d'Avrigny. "Uden denne forsigtighed ville Valentine have været myrdet i dag, myrdet, uden at nogen hjælp havde været mulig, myrdet uden barmhjertighed. Anfaldet var voldsomt, men hun er kun blevet rystet, og denne gang vil hun ikke dø." En overjordisk glæde udvidede den gamle mands øjne, som han hævede mod himlen med et udtryk af uendelig taknemmelighed.

I dette øjeblik vendte Villefort tilbage.

"Se, doktor," sagde han, "her er det, De ordinerede."

"Er denne drik blevet lavet i Deres nærværelse?"

"Ja," svarede den kongelige prokurør.

"Og den har ikke været ude af Deres hænder?"

"Nej."

D'Avrigny tog flasken, hældte nogle dråber af drikken i sin hule hånd og drak dem. "Godt," sagde han. "Lad os gå op til frøken Valentine. Jeg vil give alle dem, der er om hende, ordrer, og De selv, hr. Villefort, må våge over, at man overholder dem til fuldkommenhed."

I det øjeblik, da d'Avrigny vendte tilbage til Valentines værelse ledsaget af Villefort, lejede en italiensk præst af et alvorligt, sat væsen og med rolige og bestemte ord det hus, som stødte op til hr. de Villeforts palæ. Man vidste ikke, ifølge hvilke forhandlinger de, som boede til leje i huset, flyttede ud to timer efter, men det almindelige rygte var, at huset ikke var solidt bygget og truede med at styrte sammen, hvilket dog ikke forhindrede den nye lejer i at flytte ind med sine tarvelige møbler omtrent klokken fem om eftermiddagen.

Akkorden var af den nye lejer sluttet for tre, seks eller ni år, og han betalte ifølge skik og brug seks måneder forud. Denne nye lejer, der, som vi har sagt, var en italiener, kaldte sig signor Giacomo Busoni. Der blev straks bestilt arbejdsfolk, og endnu samme nat så de forbigående, der var blevet forsinkede i forstaden, med forundring tømrere og murere i færd med at reparere det skrøbelige hus.

17. Fader og datter

Vi har i det foregående kapitel set, at madame Danglars kom for at underrette madame de Villefort om frøken Eugenie Danglars' nærforestående bryllup med hr. Andrea Cavalcanti. Denne officielle meddelelse, der tilkendegav eller syntes at tilkendegive, at det var en beslutning taget af alle dem, der var interesseret i denne vigtige sag, havde imidlertid først foranlediget en scene, som vi må fortælle vore læsere. Vi må derfor bede dem om at gøre et skridt tilbage og begive sig samme dags morgen, som disse store katastrofer fandt sted, til den smukke, forgyldte sal, vi har gjort dem bekendt med, og som var sin ejers, baron Danglars' stolthed. I denne sal gik bankieren hen mod klokken ti om morgenen tankefuld og urolig frem og tilbage, idet han hvert øjeblik så til døren og standsede ved den mindste larm. Da han havde gået sådan i en halv snes minutter, og hans tålmodighed var udtømt, kaldte han på sin kammertjener. "Etienne," sagde han til ham. "Se dog engang efter, hvorfor frøken Eugenie har bedt mig vente på hende her i salen, og spørg hende, hvorfor hun lader mig vente så længe." Da dette udbrud af ondt lune var forbi, blev baronen lidt mere rolig.

Frøken Eugenie havde virkelig, så snart hun var vågnet, bedt sin fader om en samtale og angivet den forgyldte sal som det sted, hvor hun ville møde ham. Dette besynderlige skridt, men især dets officielle karakter, havde sat bankieren i en ikke ringe forundring, han havde straks fulgt sin datters opfordring og begivet sig til salen. Etienne kom snart tilbage igen.

"Frøkenens kammerjomfru," sagde han, "har underrettet mig om, at frøkenen straks var færdig med sit toilette og snart ville komme." Danglars nikkede som tegn til, at det var godt. Han optrådte i verdens øjne og i sine folks nærværelse som den godmodige mand og eftergivende fader. Det var en rolle, som han havde pålagt sig i den folkelige komedie, han spillede, det var en maske, han havde anlagt, og som syntes at klæde ham, ligesom det klædte de ærlige fædre i den gamle komedie at have et smil på den ene side af ansigtet, mens den anden side så surt til. Vi vil skynde os med at sige, at den sure mine snart fik overhånd hos hr. Danglars, så den venlige mand for det meste forsvandt for at gøre plads for den plumpe, herskesyge hustyran.

"Hvorfor fanden kommer den tossede tøs, når hun vil tale med mig, ikke straks til mit værelse?" mumlede hr. Danglars. "Og hvorfor vil hun overhovedet tale med mig?"

Det var tyvende gang, at denne foruroligende tanke vendte tilbage, da døren pludselig gik op, og Eugenie viste sig, klædt i en sort silkekjole med matte blomster af samme farve, med opsat hår og med handsker på, som om hun skulle begive sig til sin loge i teatret.

"Nå, Eugenie! Hvad er der?" råbte faderen. "Hvorfor skal vi tale sammen i festsalen, da man dog befinder sig ret vel i mit kabinet?"

"De har fuldkommen ret," svarede Eugenie, idet hun gav sin fader et tegn til, at han kunne sætte sig, "og De stiller mig to spørgsmål, der omfatter indholdet af hele den samtale, vi skal føre. Jeg vil derfor besvare dem begge og tværtimod skik og brug det sidste først, fordi det er det simpleste. Jeg har valgt

salen til vort møde for at undgå de ubehagelige indtryk, en bankiers kontor plejer at gøre. Disse kassebøger, hvor smukt forgyldte de end er, disse skuffer, der er lukkede som porte på en fæstning, disse masser af bankbeviser, der kommer man ved ikke hvorfra, denne mængde breve fra England, Holland, Spanien, Indien, Kina og Peru, virker i almindelighed ganske besynderligt på en faders ånd og får ham til at glemme, at der er en større og mere hellig interesse til end den sociale position og hans venners mening. Jeg har altså valgt denne sal, hvor De ser Deres, mit og min moders billede smilende og lykkelige i deres forgyldte rammer, hvor De ser yndige landskaber og rørende hyrdemalerier. Jeg stoler meget på de ydre indtryks magt, måske er dette en fejl med hensyn til Dem, men hvad skal man sige? Jeg ville ikke være kunstnerinde, hvis jeg ikke engang imellem lod mig blænde."

"Meget vel," svarede hr. Danglars, der havde hørt på denne tirade med uforstyrret kulde, men uden at forstå et ord, så beskæftiget var han med at søge tråden af sine egne idéer i den talendes bemærkninger.

"Det andet spørgsmål er altså nogenlunde besvaret," sagde Eugenie uden den mindste forvirring og med den mandige ro, der karakteriserede både hendes miner og ord, "og det lader til, at mit svar har tilfredsstillet Dem. Nu vil vi vende tilbage til det første: De spørger mig, hvorfor jeg har forlangt denne samtale. Jeg vil sige Dem det med to ord. Jeg vil ikke ægte grev Cavalcanti."

Danglars fo'r op af sin lænestol og løftede pludselig både øjne og arme mod himlen.

"Ja, min herre!" vedblev Eugenie, der bestandig var lige rolig. "De er forbavset, det ser jeg nok, for så længe hele dette anliggende har været i gang, har jeg ikke vist den mindste modstand, da jeg var vis på, at jeg, når øjeblikket kom, kunne sætte en fast vilje både mod dem, som ikke har spurgt mig om min mening, og mod en sag, som slet ikke behager mig. Imidlertid kom denne ro, denne tålmodighed, for en gangs skyld af en anden kilde, den kom deraf, at jeg som en kærlig og hengiven datter," her krusede et smil den unge piges læber, "ville øve mig i lydighed."

"Nu?" spurgte Danglars.

"Nu," vedblev Eugenie. "Jeg har øvet mig, så længe jeg kunne, og nu, da øjeblikket er kommet, føler jeg dog, hvor meget jeg end har anstrengt mig for at overvinde mig selv, at jeg ikke er i stand til at adlyde."

"Men," sagde Danglars, der var ganske bedøvet af den ubarmhjertige logik, der med sin kulde røbede så meget overlæg og så fast en vilje, "grunden til denne vægring, Eugenie, grunden?"

"Grunden," svarede den unge pige. "Det er ikke, fordi dette menneske er mere hæsligt, mere dumt eller mere ubehageligt end et andet. Nej, hr. Andrea Cavalcanti kan endog hos dem, der bedømmer mennesket efter ansigtet og skikkelsen, passere for en mand. Det er heller ikke, fordi mit hjerte er mindre grebet af ham end af nogen anden. Det ville være en grund, som jeg anser for at være aldeles underordnet. Jeg elsker ham ikke, det ved De nok, ikke sandt? Jeg ved derfor ikke, hvorfor jeg uden nogen rimelig grund skulle besvære mig med en uafrystelig ledsager gennem livet. Har en vis mand ikke en

gang sagt: Slæb aldrig overflødige ting med! Og et andet sted: Før alt med i Dem selv! Man har endogså lært mig disse to tankesprog både på latin og græsk. Ergo, kære fader, i livets skibbrud, for livet er vore forhåbningers evige skibbrud, kaster jeg min unyttige bagage overbord, det er det hele, og bliver stående ved min beslutning at leve fuldkommen alene og følgelig fuldkommen fri."

"Ulykkelige! Ulykkelige!" mumlede Danglars, mens han blev ganske bleg, for han kendte af lang erfaring, hvor hårdnakket den hindring var, som han nu mødte så uventet.

"Ulykkelig?" råbte Eugenie. "Ulykkelig siger De, min herre. De tager virkelig fejl, og dette udråb forekommer mig både teatralsk og affekteret. Jeg er tværtimod lykkelig, for, må jeg spørge Dem, hvad mangler jeg? Hele verden finder mig smuk, det er et middel til at skaffe mig en god modtagelse alle vegne. Jeg holder af at blive godt modtaget, det gør mig munter, og de, der omgiver mig, forekommer mig da meget mindre stygge. Jeg er begavet med nogen ånd og med en vis relativ følsomhed, som tillader mig at tage det af den almindelige tilværelse, som jeg finder godt, og indlemme det i min, ligesom aben gør, når den slår den grønne nød itu for at tage indholdet. Jeg er rig, for De besidder en ret stor formue, jeg er Deres eneste barn, og De er ikke så gerrig som fædrene på skuepladsen, der gør deres døtre arveløse, fordi de ikke vil skænke dem børnebørn. Desuden har loven været så forsigtig at betage Dem magten til at nøde mig til at ægte den, som jeg ikke vil have. Altså, da jeg er smuk, åndrig, begavet med et vist talent og rig, så er det alt sammen noget, som man plejer at kalde lykke, min herre! Hvorfor kalder De mig da ulykkelig?"

Da Danglars så sin datters smil og uforskammede stolthed, kunne han ikke undertrykke den brutale bevægelse, der røber sig ved et udråb, men dette var også det eneste. Ved at se sin datters spørgende blik og hendes smukke, sorte øjenbryn, der var hævet i undren, vendte han sig forsigtigt bort og søgte at dæmpe oprøret i sit indre.

"Min datter!" sagde han endelig. "Du er virkelig alt, hvad du roser dig af at være, undtagen en eneste ting, jeg vil ikke sige dig hvilken, men hellere selv lade dig gætte den." Eugenie så på hr. Danglars, meget forundret over, at man ikke blindt og betingelsesløst bøjede sig for hendes hovmod.

"Min datter," vedblev bankieren, "du har fuldkommen forklaret mig, hvilke følelser der var de herskende ved en sådan ung piges beslutning som du, når hun havde bestemt, at hun ikke ville gifte sig. Nu må jeg sige dig en faders grunde, når han havde besluttet at gifte sin datter bort." Eugenie ventede ikke som en lydig datter, der vil høre gode råd, men som en modstander, der er parat til at gøre sine indvendinger.

"Min datter," vedblev Danglars. "Når en fader forlanger af sin datter, at hun skal gifte sig, har han altid en grund til at ønske et sådant giftermål. – Nogle er grebne af den mani, som du lige talte om, at se sig leve på ny i deres børnebørn. Jeg har ikke denne svaghed. Jeg begynder med at sige dig, at familieglæder er mig næsten aldeles ligegyldige. Jeg tør tilstå dette for en datter, som jeg ved er filosof nok til at begribe denne ligegyldighed og til ikke at regne mig den for en forbrydelse."

"Meget vel," sagde Eugenie. "Lad os da tale oprigtigt. Det er noget, jeg holder af."

"Javist," sagde Danglars. "Du ser, at jeg uden i almindelighed at dele din sympati dog underkaster mig den, når omstændighederne nøder mig til det. Jeg vil altså blive ved. Jeg har foreslået dig en mand, ikke for din skyld, for jeg tænkte virkelig i dette øjeblik ikke det mindste på dig – du elsker jo oprigtighed, og jeg er dog nu oprigtig, skulle jeg tro – men fordi det er nødvendigt for mig, at du så snart som muligt tager dig en mand, og det må og skal du gøre på grund af handelsforbindelser, jeg i dette øjeblik er i begreb med at knytte."

Eugenie gjorde en bevægelse.

"Det er sådan, som jeg har den ære at sige dig, min datter! Og du bør ikke være vred derfor, for det er dig selv, der nøder mig dertil. Det er, som du nok begriber, mod min vilje at indlade mig på aritmetiske forklaringer med en kunstnerinde som dig, der er bange for at træde ind i en bankiers kontor for der at modtage ubehagelige og prosaiske indtryk. Men i dette bankierens kontor, som du dog i forgårs var så nådig at træde ind i for at forlange de tusind francs, jeg har tilstået dig om måneden, så du kan tilfredsstille dine småluner, må du vide, min kære datter, at man lærer mange ting, der endog kan være gavnlige for unge mennesker, som ikke vil gifte sig. Man lærer der blandt andet – og af hensyn til din nervøse pirrelighed vil jeg sige dig det i denne sal – man lærer der, at bankierens kredit er hans fysiske og moralske liv. At kreditten understøtter manden, som åndedrættet opliver mennesket, og Monte Cristo har engang holdt en tale for mig over dette emne, som jeg aldrig vil glemme. Man lærer der, at eftersom kreditten forsvinder, bliver legemet lig, og alt dette må inden kort tid

hænde en bankier, der har den ære at være fader til en datter, der er en god logiker."

Men i stedet for at bøje sig rankede Eugenie sig pludseligt.

"Ruineret?" spurgte hun.

"Du har fundet det rette udtryk, min datter. Det passende udtryk," sagde Danglars, idet han rev sit bryst med sine negle og på sit grove ansigt beholdt en mands smil uden hjerte, men ikke uden vid.

"Ruineret – ja, det er ordet!"

"Å!" stønnede Eugenie.

"Ja, ruineret. Velan, nu kender du denne rædselsfulde hemmelighed, som sørgespildigteren siger. Og nu, min datter, vil jeg sige dig, hvordan denne ulykke ved dig kan blive mindre, jeg vil ikke sige for mig, men for dig."

"Fader!" råbte Eugenie. "De er en slet tankelæser, hvis De forestiller Dem, at det er for min skyld, jeg beklager den katastrofe, De udsætter mig for. Jeg ruineret! Hvad bryder jeg mig om det? Kan jeg ikke som Pasta, Malibran eller Grisi skaffe mig det, som De aldrig ville have kunnet give mig, hvor stor Deres formue end har været, hundrede eller hundrede og halvtreds tusind francs i rentepenge, som jeg kun skylder mig selv, og som i stedet for at komme som de stakkels tolv tusind francs, De giver mig med sure miner og bitre bebrejdelser over min ødselhed, vil komme ledsaget af bifald, bravoråb og blomster? Hvis jeg ikke besidder dette talent, hvilket Deres smil siger mig, at De tvivler om, har jeg da ikke endnu den ukuelige kærlighed til uafhængighed, der altid vil erstatte mig de tabte skatte, og som behersker mig i den grad, at jeg bestandigt higer efter at bevare den? Nej, det er ikke for min skyld, at det

smerter mig, jeg skal nok finde på råd, mine bøger, mine tegneapparater, mit piano, alt det, som ikke er dyrt, og som jeg altid kan skaffe mig, vil jeg dog kunne beholde. De tror måske, at det gør mig ondt for madame Danglars' skyld? Jeg vil bringe Dem ud af vildfarelsen. Hvis jeg ikke tager fejl, har min moder sørget for, at denne katastrofe, som De frygter, kan gå forbi hende uden at ramme. Jeg håber, at hun har bragt sit på det tørre, og hun har ikke ladet sig hæmme i sin samlermani af omsorgen for mig. Jeg har heldigvis altid måttet skøtte mig selv. Lige fra min barndom har jeg set alt for mange ting foregå rundt omkring mig, og jeg har forstået dem alt for godt til, at sådan en ulykke skulle gøre noget større indtryk på mig; så længe jeg har kendt mig selv, har jeg ikke været elsket af nogen, desto værre! Dette har naturligvis medført, at jeg heller ikke elsker nogen, desto bedre. Der har De min trosbekendelse."

"Altså," sagde Danglars bleg af vrede, der ikke havde sin oprindelse fra faderlig kærlighed, "altså, frøken, vedbliver De at ville fuldende min undergang?"

"Deres undergang? Jeg," sagde Eugenie, "fuldende Deres undergang? Hvad vil De sige dermed? Jeg forstår Dem ikke."

"Desto bedre, dette giver mig dog en stråle af håb. Så hør da."

"Jeg hører," sagde Eugenie, idet hun så så fast på sin fader, at han måtte anstrenge sig for ikke at slå øjnene ned for sin datters blik.

"Hr. Cavalcanti," vedblev Danglars, "vil ægte dig, og når du ægter ham, bringer han dig tre millioner, som han anbringer hos mig."

"Meget vel," sagde Eugenie med den dybeste foragt, idet hun glattede sine handsker på hverandre.

"Tror du, at jeg vil bedrage dig for disse millioner?" spurgte Danglars. "Aldeles ikke! Disse tre millioner er bestemt til at afgive mindst ti. Jeg har i forening med en anden bankier fået tilladelse til at anlægge en jernbane, det eneste foretagende, der i vore dage forrenter sig uhyre godt. Ifølge min beregning må man nu eje en jernbane, ligesom man fordum ejede en plantage ved Ohio. Det er et sikkert foretagende, men jeg må om otte dage deponere fire millioner for min regning, og disse fire millioner, siger jeg dig, vil give ti eller tolv millioner francs i indtægt."

"Men under det besøg, som jeg aflagde hos Dem i forgårs, og som De sikkert godt erindrer," svarede Eugenie, "så jeg, at De indkasserede – det er jo det rette udtryk, ikke sandt? – fem og en halv million, De har endog vist mig summen i to anvisninger på banken, og De var forundret over, at mine øjne ikke blev blændede af et par sedler, der havde så stor værdi."

"Ja, men disse halvsjette million tilhører ikke mig, de er alene et bevis på den tillid, man viser mig. Mit rygte som folkelig bankier har skaffet mig hospitalernes tillid, og de fem og en halv million tilhører hospitalerne. På enhver anden tid ville jeg ikke tage i betænkning at benytte mig af dem, men nu kender man de betydelige tab, jeg har lidt. Hvert øjeblik kan bestyrelsen forlange pengene udbetalt, og når jeg så har anvendt dem til andre ting, er jeg nødt til at lave svigagtig fallit. Jeg foragter ikke fallitter i og for sig, når de blot beriger i stedet for at ødelægge. Men hvis du ægter hr. Cavalcanti, og jeg får, eller når man tror, at jeg får tre millioner, er min kredit igen på faste fødder, og min formue, der i de sidste par måneder er forsvundet i en afgrund, som har åbnet sig under mine fødder

ved en ubegribelig skæbne, er igen grundfæstet. Forstår du mig?"

"Fuldkommen! De sætter mig i pant for tre millioner."

"Jo større summen er, desto mere smigrende er det. Den giver en forestilling om dit værd."

"Mange tak! Et ord er så godt som fireogtyve! Lover De mig ikke at røre den sum, som Cavalcanti medbringer, men kun benytte den som et pant? Det er ikke af egennytte, jeg forlanger det, det er af almindelig sømmelighedsfølelse. Jeg vil nok bruges til at bringe Deres formue på fode igen, men jeg vil ikke hjælpe med til at ruinere andre."

"Men jeg siger dig," råbte Danglars, "at jeg ved de tre millioner -"

"Tror De, at De kan redde Dem ud af forlegenheden uden at behøve at røre ved de tre millioner?"

"Jeg håber det, men kun i det tilfælde, at dette giftermål, når det indgås, vil styrke min kredit."

"Kan De betale hr. Cavalcanti de femhundrede tusind francs, som De giver mig i medgift?"

"Når jeg kommer tilbage fra rådstuen efter vielsen, skal han få dem."

"Godt!"

"Hvordan? Hvad vil du sige dermed?"

"Jeg vil sige, at når De forlanger min underskrift, lader De mig så til gengæld have fuld rådighed over min person?"

"Fuldkommen."

"Altså godt! Som jeg sagde Dem, min herre, jeg er rede til at ægte hr. Cavalcanti."

"Men hvad har du i sinde?"

"Det er en hemmelighed. Hvor skulle jeg have nogen magt over Dem, når jeg, der kender Deres hemmelighed, meddeler Dem min?"

Danglars bed sig i læben.

"Altså, du er rede til at aflægge de officielle besøg, der er aldeles nødvendige?"

"Ja," svarede Eugenie.

"Og til at underskrive kontrakten om tre dage?"

"Ja."

"Godt!" Danglars tog sin datters hånd og trykkede den. Men forunderligt nok, mens faderen trykkede datterens hånd, vovede han ikke at sige: "Tak, mit barn!"

Datteren havde intet smil til overs for sin fader.

"Er vor samtale endt?" spurgte Eugenie, idet hun rejste sig. Danglars nikkede for at tilkendegive, at han intet mere havde at sige hende. Fem minutter efter lød pianoet under frøken d'Armillys fingre, og frøken Danglars sang Brabantinos forbandelse over Desdemona.

Da de nåede slutningen, trådte Etienne ind og meldte Eugenie, at hestene var spændt for vognen, og at baronessen ventede hende for at aflægge de officielle besøg.

Vi har set de to damer træde ind hos hr. de Villefort, som de igen forlod for at fortsætte deres besøg.

18. Ægteskabskontrakten

Tre dage efter den scene, som vi nylig har beskrevet, hen mod klokken fem om eftermiddagen på den dag, da man havde bestemt, at kontrakten mellem Eugenie Danglars og Andrea Cavalcanti, som bankieren med hårdnakkethed vedblev at kalde prins, skulle underskrives, mens en kold vind susede gennem træerne i den lille have foran Monte Cristos bolig, i det øjeblik, da han gjorde sig rede til at gå ud, og mens hans heste af utålmodighed stampede i stenbroen, holdt på plads af kusken, som allerede i en halv time havde siddet på bukken, drejede den elegante vogn, som vi flere gange har gjort bekendtskab med, især den aften i Auteuil, hurtigt om hjørnet ved porten. Andrea Cavalcanti sprang ud ved foden af trappen så forgyldt og strålende, som om han var i begreb med at ægte en prinsesse.

Han spurgte om, hvordan greven befandt sig, og idet han steg op i første etage, traf han greven selv ved det øverste af trappen. Ved synet af den unge mand blev greven stående. Hvad Andrea Cavalcanti angik, da var han i fuld fart, og når han var i fart, kunne intet standse ham.

"Goddag, min kære greve af Monte Cristo."

"Hr. Andrea," svarede greven i sin halvt spottende tone. "Hvordan befinder De Dem?"

"Fortræffeligt, som De ser, jeg kommer for at tale med Dem om hundrede ting, men sig mig først, er De kommet hjem, eller skal De ud?"

"Jeg skal ud, min herre."

"Altså for ikke at opholde Dem vil jeg med Deres tilladelse tage plads i Deres kaleche, og Tom kan følge os med min vogn."

"Nej," sagde greven, der ikke havde lyst til at være i selskab med den unge mand, "jeg vil hellere give Dem audiens her, min kære hr. Andrea! Man taler bedre sammen i et værelse, der er ingen kusk, som opsnapper vore ord." Greven vendte derfor tilbage til den lille sal på første etage, satte sig og gav, idet han slog det ene ben over det andet, den unge mand et tegn til også at sætte sig. Andrea antog sin mest smilende mine.

"De ved, hr. greve," sagde han, "at ceremonien skal finde sted i aften. Klokken ni skal kontrakten underskrives hos min svigerfader."

"Virkelig?" sagde greven af Monte Cristo.

"Hvordan? Fortæller jeg Dem måske noget nyt? Har hr. Danglars ikke underrettet Dem om denne højtidelighed?"

"Jo vist," svarede greven. "Jeg har i går fået et brev fra ham, men jeg troede ikke, at tiden var bestemt."

"Det er muligt, at min svigerfader har gjort regning på, at sagen var kendt nok."

"Udmærket!" sagde Monte Cristo. "De er altså lykkelig, hr. Cavalcanti. Det er et meget fordelagtigt parti, De der gør, og frøken Danglars er desuden meget smuk."

"Ja vist," svarede Cavalcanti i en meget beskeden tone.

"Hun er især meget rig, i det mindste tror jeg det," sagde greven af Monte Cristo.

"Meget rig, tror De det?" gentog den unge mand.

"Uden tvivl! Man siger, at hr. Danglars lægger skjul på halvdelen af sin formue."

"Og han tilstår femten til tyve millioner," sagde Andrea med øjne, der funklede af glæde.

"Uden at regne," føjede Monte Cristo til, "at han er i begreb med at tage del i en spekulation, der allerede er en smule forslidt i England og i De forenede Stater, men ganske ny i Frankrig."

"Javist, jeg ved, hvad De taler om, den jernbane, som det er blevet bevilget ham at anlægge, ikke sandt?"

"Rigtigt! Han vil tjene, det er den almindelige mening, mindst ti millioner ved dette foretagende."

"Ti millioner! Mener De det? Det er jo prægtigt!" sagde Cavalcanti, der blev ganske beruset af glæde ved at høre disse store ord.

"Uden at regne," vedblev Monte Cristo, "at al denne formue engang vil tilfalde Dem, hvilket bestemt må ske, da Eugenie er eneste barn. I øvrigt er Deres formue, efter hvad Deres fader har sagt mig, næsten lige så stor som Deres kærestes. Men lad os holde op med at tale om pengesager. Ved De, hr. Andrea, at De har bragt denne sag i stand på en meget snild og diskret måde?"

"Ikke så ilde! Ikke så ilde!" sagde den unge mand. "Jeg er født til at være diplomat."

"Sikkert, man vil lade Dem træde ind i diplomatiet. Diplomati er, som De ved, noget, man ikke kan lære. Det er noget, der afhænger af instinktet; De er altså blevet fanget."

"Jeg er virkelig bange derfor," sagde Andrea i en sand teatertone.

"Man elsker Dem vel også en smule?"

"Det må vel være tilfældet," sagde Andrea med et triumferende smil, "eftersom man vil ægte mig. Men imidlertid må vi ikke glemme et vigtigt punkt."

"Og det er?"

"At jeg på en besynderlig måde er blevet understøttet i alt dette."

"Virkelig?"

"Ganske sikkert!"

"Af omstændighederne?"

"Nej, af Dem."

"Af mig? Tal ikke således, prins," sagde Monte Cristo med et besynderligt eftertryk på dette ord. "Hvad har jeg kunnet gøre for Dem? Var Deres navn, Deres selskabelige stilling og Deres fortjenester ikke allerede nok?"

"Nej," sagde Andrea. "Nej! Tal ikke således, hr. greve. Jeg påstår, at en sådan mands anbefaling som Deres har gjort langt mere end mit navn, min selskabelige stilling og mine fortjenester."

"De tager fuldkommen fejl, min herre," sagde Monte Cristo med kulde, da han mærkede den unge mands troløse snedighed og begreb, hvor disse ord ville hen. "De har blot opnået min beskyttelse derved, at jeg blev underrettet om Deres hr. faders indflydelse og formue, for sig mig, hvad har skaffet mig, der aldrig har set hverken Dem eller Deres ærede fader, æren af Deres bekendtskab? Det er to af mine gode venner, lord Wilmore og abbed Busoni. De har opmuntret mig ikke til at gå i borgen for Dem, men til at være Deres beskytter. Det er Deres faders navn, der er så kendt og æret i Italien. Jeg for min person kender intet til Dem."

Denne rolige og fuldkomne lethed gjorde Andrea begribeligt, at han for øjeblikket blev holdt i tømme af en stærkere hånd end

hans egen, og at det ikke ville være ham så let at sønderrive lænken.

"Å!" sagde han. "Så ejer min fader da virkelig en så stor formue, hr. greve?"

"Det lader til det, min herre!" svarede Monte Cristo.

"Ved De, om den sum, der er blevet mig lovet, for at jeg kan indrette mig, er ankommet?"

"Jeg har modtaget underretning derom."

"Men de tre millioner?"

"De tre millioner er efter al sandsynlighed på vej."

"Så får jeg dem da virkelig?"

"Men min Gud!" svarede greven. "Det forekommer mig, at De hidtil ikke har manglet penge."

Andrea var så overrasket, at han ikke kunne bare sig for at anstille betragtninger.

"Altså," sagde han, idet han vågnede op af sine drømmerier, "er der intet andet tilbage, hr. greve, end at henvende et spørgsmål til Dem, som De let vil begribe vil være Dem lidt ubehageligt."

"Tal," sagde Monte Cristo.

"Jeg er takket være min formue kommet i forbindelse med mange udmærkede folk og har endog, i det mindste for nærværende tid, en mængde venner. Men når jeg gifter mig, sådan som jeg gør, i hele det parisiske selskabs påsyn, må jeg understøttes af et kendt navn, og i mangel af den faderlige hånd er det en mægtig hånd, som må føre mig til alteret, men nu kommer min fader ikke til Paris, vel?"

"Han er gammel, dækket med sår, og han lider meget, siger han, hver gang han rejser."

"Jeg forstår det! Jeg vil bede Dem om noget."

"Mig?"

"Ja, Dem."

"Og det er?"

"At De vil træde i min faders sted."

"Ak, min kære herre. Kender De mig efter de talrige forbindelser, jeg har haft med Dem, så slet, at De kan komme til mig med en sådan begæring? Forlang en halv million til låns af mig, og skønt et sådant lån vil være sjældent nok, vil det på min ære være mindre generende. De må vide – jeg tror, at jeg allerede har sagt Dem det – at greven af Monte Cristo aldrig har ophørt med at nære skrupler med hensyn til moralske garantier, hvilket er en følge af hans østerlandske fordomme. Skulle jeg, der har et serail i Cairo, et i Smyrna og endnu et i Konstantinopel, være forlover ved et giftermål? Aldrig!"

"Altså nægter De mig det?"

"Rent ud! Og om De end var min egen søn, om De var min broder, ville jeg nægte Dem det."

"Det var besynderligt," sagde Andrea misfornøjet. "Men hvad skal jeg da gøre?"

"De har venner i mængde, som De selv har sagt mig."

"Det er sandt. Men det er Dem, der har forestillet mig for hr. Danglars."

"Aldeles ikke. Lad os undersøge sagen i hele dens virkelighed. Det var mig, der indbød Dem til middag, da han spiste hos mig i Auteuil, og det var Dem, der selv forestillede Dem for ham. For pokker, det er noget ganske andet."

"Men mit giftermål har De hjulpet mig til."

"Jeg! Ikke det mindste, det forsikrer jeg Dem. De erindrer vel nok, hvad jeg svarede Dem, da De kom til mig for at bede mig derom: Jeg stifter aldrig ægteskaber, min kære prins. Det er en grundsætning, jeg aldrig afviger fra."

Andrea bed sig i læben.

"Men," sagde han, "De vil dog være til stede?"

"Hele Paris vil være der."

"Sikkert."

"Jeg vil være der som hele Paris."

"De vil underskrive kontrakten?"

"Derfor er der intet til hinder. Så vidt går mine skrupler ikke."

"Altså, da De ikke vil tilstå mig mere, må jeg lade mig nøje med det, De har lovet. Men endnu et ord, greve."

"Hvad mener De?"

"Et råd."

"Tag Dem i agt. Et råd er endnu værre end en tjeneste."

"Det kan De give mig uden at udsætte Dem for det ringeste."

"Så tal da!"

"Min kones medgift er femhundrede tusind francs."

"Det er den sum, som hr. Danglars selv har sagt mig."

"Skal jeg modtage den, eller skal jeg lade den blive i notarens hænder?"

"Jeg vil sige Dem, hvordan det går til, når man vil bære sig galant ad. Deres to notarer møder dagen efter eller to dage efter, at kontrakten er underskrevet, de udveksler derpå medgifterne, hvorfor de giver hinanden en kvittering derpå. Når brylluppet har fundet sted, overleverer de Dem som manden millionerne til Deres frie rådighed."

"Det var," sagde Andrea med slet dulgt uro, "fordi jeg troede, jeg havde hørt sige, at min svigerfader havde i sinde at anbringe vore penge i den berygtede spekulation med jernbanerne, som De nylig talte til mig om."

"Måske," svarede Monte Cristo, "men hele verden forsikrer, at kapitalen derved på et år kan blive forøget til det tredobbelte. Baron Danglars er en god fader og forstår at regne."

"Velan da," sagde Andrea, "alt går godt med undtagelse af Deres afslag, der virkelig går mig til hjerte."

"Det er en følge af meget naturlige skrupler i en sådan anledning."

"Nå," sagde Andrea, "det får da være, som De vil. I aften klokken ni."

"I aften."

Og trods en let modstand fra grevens side, hvis læber blegnede, men som desuagtet beholdt sit høflige smil, greb Andrea hans hånd, trykkede den, sprang i sin vogn og forsvandt.

De tre-fire timer, der var tilbage, inden klokken blev ni, anvendte Andrea til at køre om til sine venner for at anmode dem om at indfinde sig hos bankieren.

Klokken halv ni om aftenen var virkelig Danglars' store sal, galleriet og tre andre værelser fulde af en parfumeret skare, der just ikke var blevet lokket derhen af venskabsfølelser, men af en uimodståelig trang til at være der, hvor der skete noget nyt.

Et medlem af akademiet ville vel sige, at de mondæne festaftener var blomsterbuketter, hvis duft og farver lokker flagrende sommerfugle, flittige bier og droner i sværm.

Det forstår sig, at værelserne var fulde af vokslys, der strålede fra de rige forgyldninger og de kostbare, men smagløse møbler.

Frøken Eugenie var klædt i den mest elegante enkelhed. En kjole af hvid silkebrokade, en hvid rose, der halvt var skjult af hendes sorte hår, udgjorde al hendes pynt, der ikke blev forhøjet ved en eneste juvel. Men man kunne læse i hendes øjne den fuldkomne selvtillid, der var bestemt til at gendrive det stilfærdigt jomfruelige, som dette toilette havde i hendes øjne.

Madame Danglars talte tredive skridt fra hende med Debray, Beauchamp og Chateau-Renaud. Debray havde igen besøgt huset i anledning af denne store højtidelighed, men som alle de andre og uden at nyde noget fortrin.

Hr. Danglars udviklede, omgivet af deputerede og pengemænd, en ny teori for skattevæsenet, som han tænkte at anvende, når omstændighederne tvang regeringen til at udnævne ham til minister.

Andrea, der stod arm i arm med en af stadens største spradebasser, forklarede ham uforskammet nok, fordi han følte, at han måtte være fræk for ikke at være forlegen, den plan, som han havde lagt for sit tilkommende liv, hvorledes han ville anvende sine hundrede og halvfjerds tusind francs rentepenge.

Mængden bølgede gennem salene som en ebbe og flod af turkiser, rubiner, smaragder, opaler og diamanter. Som overalt bemærkede man, at det var de ældste damer, der var mest pyntede, og de styggeste, der var ivrigst for at vise sig. Hvis der var nogen smuk, hvid lilje, nogen sød, duftende rose, måtte man søge at opdage den, skjult i en krog af en moder med turban eller af en tante med en paradisfugl i hovedtøjet.

Hvert øjeblik hørtes kammertjenerens stemme midt i denne summen, denne latter, forkynde navnet på en pengemand, på en anset kriger eller en berømt skribent, derpå opstod der en svag bevægelse i grupperne.

I det øjeblik, da viseren på det massive ur, der forestillede den slumrende Endymion, stod på ni, og klokken slog, lød greven af Monte Cristos navn, og hele forsamlingen vendte sig mod døren.

Greven var klædt i sort og med sin sædvanlige enkelhed, hans hvide vest viste hans brede og ædle bryst, hans sorte halstørklæde syntes at være af en overordentlig fornem kvalitet, således fremhævedes det af hans matte, blege pande. Han bar ingen andre prydelser end en flettet guldkæde af overordentlig skønhed.

Der samledes hurtigt en kreds om døren. Greven opdagede straks madame Danglars i den ene ende af salen og hr. Danglars i den anden. Frøken Eugenie stod lige for ham.

Han nærmede sig først til baronessen, som talte med madame de Villefort, der var kommet alene, fordi Valentine var syg, og uden at gøre nogen omvej, for man gjorde plads for ham, gik han fra baronessen hen til Eugenie, som han ønskede til lykke i så vage og forbeholdne udtryk, at den stolte kunstnerinde blev forundret derover. Tæt ved hende stod frøken Louise d'Armilly, som takkede greven for de anbefalingsbreve, han havde været så elskværdig at give hende til Italien, og af hvilke hun, som hun sagde, snart tænkte sig at gøre brug. Da Monte Cristo forlod disse damer, vendte han sig om og befandt sig tæt ved Danglars, der havde nærmet sig for at give ham hånden.

Da disse selskabelige pligter var opfyldt, blev Monte Cristo stående og så sig om med et blik, der syntes at sige: "Jeg har gjort det, jeg burde, lad nu de andre gøre, hvad de er mig skyldige." – Andrea, som var i en sal ved siden af, følte den nervøse spænding, som Monte Cristo havde udløst for den hele skare, og skyndte sig hen for at hilse på greven. Han fandt ham helt omringet, man kappedes om at opfatte hans ord, som det altid er tilfældet med folk, der kun sjældent taler og aldrig siger et ord, uden at det har vægt.

I dette øjeblik trådte notarerne ind og lagde deres beskrevne papirer på det guldbroderede fløjlstæppe, der dækkede det bord, hvor kontrakten skulle underskrives.

Den ene af notarerne satte sig, den anden blev stående.

Enhver tog plads, eller rettere sagt damerne dannede en kreds, mens mændene gjorde deres bemærkninger om Andreas feberagtige nervøsitet, hr. Danglars' opmærksomhed, Eugenies ligegyldighed og den lette og muntre måde, hvorpå baronessen behandlede en så vigtig sag.

Kontrakten blev læst under dybeste tavshed. Men så snart læsningen var forbi, begyndte larmen i salene igen dobbelt så stærk som før. Disse prægtige summer, disse millioner, som det unge par kunne vente sig, disse diamanter, som den unge brud ejede, og som var udstillet i et særligt værelse, vakte misundelse næsten hos den hele forsamling.

Frøken Danglars' yndigheder blev i de unge menneskers øjne fordoblede derved, og for øjeblikket fordunklede hun salens glans.

Hvad damerne angår, da siger det sig selv, at de, skønt de misundte hende disse millioner, dog ikke troede, at de

behøvede dem for at være smukke.

Andrea, hvis venner trykkede ham i hånden, lykønskede og smigrede ham, begyndte at tro på virkeligheden af sin drøm. Han var nærved at blive småtosset.

Notaren tog meget omhyggeligt pennen, hævede den over sit hoved og sagde: "Mine herrer, nu vil man underskrive kontrakten."

Baronen skulle underskrive først, derpå den, der havde fuldmagt fra hr. Cavalcanti den ældre, siden baronessen og til sidst de to forlovede.

Baronen tog pennen og skrev under, derpå underskrev faderens befuldmægtigede.

Baronessen nærmede sig ved madame de Villeforts arm.

"Min ven," sagde hun, idet hun tog pennen, "er det ikke fortvivlet? En uventet begivenhed, der er indtruffet i sagen med mordet og tyveriet, som greven af Monte Cristo nær var blevet et offer for, berøver os den fornøjelse at have hr. de Villefort her."

"Jaså," sagde Danglars i samme tone, som vil ville have sagt: "Det bryder jeg mig ikke stort om."

"Min Gud," sagde Monte Cristo, idet han nærmede sig, "jeg er bange for, at jeg mod min vilje har været skyld i denne hans fraværelse."

"Hvorledes? De, greve?" sagde madame Danglars, idet hun skrev under. "Hvis det er således, så tag Dem i agt, jeg tilgiver Dem aldrig."

Andrea spidsede øren.

"Det er imidlertid ikke med overlæg min skyld," sagde greven, "det vil jeg også bevise Dem."

Man hørte til med begærlighed. Monte Cristo, der så sjældent åbnede munden, var i færd med at tale.

"De vil erindre," sagde greven midt i den dybeste tavshed, "at det var hos mig, den ulykkelige døde, som var kommet for at bestjæle mig, og som blev myrdet, da han gik fra mit hus, efter hvad man tror, af hans medskyldige."

"Ja," sagde Danglars.

"Godt, for at yde ham hjælp havde man klædt ham af og kastet hans klæder i en krog, hvor rettens betjente samlede dem op, men da betjentene tog frakken og benklæderne for at deponere dem på politistationen, glemte de vesten."

Andrea blegnede påfaldende og sneg sig sagte hen til døren, han så, at der viste sig en sky i horisonten, der syntes at føre et uvejr med sig. "Denne ulyksalige vest har man i dag fundet ganske tilsølet med blod og med huller i nærheden af hjertet."

Damerne udstødte et skrig, og to-tre belavede sig på at dåne.

"Man bragte mig den. Ingen kunne gætte, hvorfra denne las kom, jeg alene tænkte, at det sandsynligvis var den myrdedes vest. Pludselig følte min tjener, der med væmmelse og forsigtighed havde undersøgt dette sørgelige klædningsstykke, at der var et papir i lommen, og tog det. Det var et brev med udskrift til Dem, hr. baron!"

"Til mig?" råbte Danglars.

"Ja, til Dem! Det lykkedes mig at læse Deres navn under det blod, hvormed sedlen var besudlet," svarede Monte Cristo midt under udbruddene af almindelig forbavselse.

"Men," spurgte madame Danglars, idet hun betragtede sin mand med uro, "hvordan har dette kunnet forhindre hr. de Villefort -"

"Det er ganske ligetil, madame," svarede Monte Cristo, "denne vest og dette brev var, hvad man kalder fyldestgørende beviser. Brevet og vesten sendte jeg til den kongelige prokurør. De forstår nok, min kære baron, at den lovlige vej er den sikreste i kriminalsager. Det var måske et anslag mod Dem."

Andrea betragtede Monte Cristo, derpå forsvandt han ud i den anden sal.

"Det er muligt," sagde Danglars. "Var den myrdede ikke en forhenværende slave?"

"Jo," svarede greven, "en forhenværende slave ved navn Caderousse."

Danglars blev lidt bleg. Andrea forlod den anden sal og sneg sig ud i forgemakket.

"Men så skriv dog under! Skriv dog under!" sagde Monte Cristo. "Jeg ser, at min fortælling har frembragt almindelig forstyrrelse, og jeg beder Dem om forladelse, fru baronesse, og Dem også, min frøken."

Baronessen, som havde underskrevet, rakte notaren pennen.

"Hr. prins Cavalcanti," sagde notaren. "Hr. prins Cavalcanti, hvor er De?"

"Andrea! Andrea!" råbte nogle af de unge mennesker, der allerede var blevet så fortrolige venner af den italienske adelsmand, at de nævnede ham ved hans døbenavn.

"Kald dog på prinsen! Sig ham, at det er ham, der nu skal skrive under!" råbte Danglars til den tjener, der stod ved døren.

Men i samme øjeblik trængte en mængde af de tilstedeværende sig forfærdede ind i den fornemste sal, lige som om et frygteligt uhyre var trådt ind i værelset, *quærens quem devoret* – mens det ledte efter hvem det kunne opsluge.

Der var virkelig grund til at vige, til at blive forskrækket, til at skrige.

En officer af gendarmeriet stillede to gendarmer ved døren til hvert af værelserne og nærmede sig derpå Danglars, ledsaget af en politikommissær, der var forsynet med sit skærf.

Madame Danglars udstødte et skrig og besvimede.

Danglars, der troede, at det var ham selv, dette gjaldt – visse anfald af samvittighedsnag bliver aldrig rigtigt kurerede – viste sine gæster et ansigt, der var ganske forstyrret af skræk.

"Hvad er der dog på færde, mine herrer?" spurgte Monte Cristo, idet han gik kommissæren i møde.

"Hvem af Dem, mine herrer," spurgte øvrighedspersonen uden at svare greven, "kalder sig Andrea Cavalcanti?"

Et rædselsskrig hørtes fra alle hjørner af salen.

Man søgte, man spurgte.

"Hvem er da denne Andrea Cavalcanti?" spurgte Danglars ganske vidløs.

"En forhenværende slave, der er flygtet fra slaveriet i Toulon."

"Hvilken forbrydelse har han begået?"

"Han er," sagde kommissæren i sin ligegyldigste tone, "under anklage for at have myrdet sin forhenværende kammerat Caderousse i det øjeblik, da denne gik ud af greven af Monte Cristos hus."

Monte Cristo så sig hurtigt om til alle sider.

Andrea var forsvundet.

Af forskellige personer, der skælvede af forskellige grunde, er der kun to, der fortjener, at vi beskæftiger os med dem, og disse to er frøken Danglars og frøken Louise d'Armilly.

19. Vejen til Belgien

Nogle øjeblikke efter den forvirrede scene, som opstod hos baron Danglars, dels derved at brigaderen af gendarmeriet var trådt ind, dels ved de oplysninger, som hans ankomst havde bragt, var hele det vidtløftige palæ blevet tømt med en hurtighed som den, der ville have været følgen af den efterretning, at pest eller kolera var udbrudt blandt gæsterne. I løbet af nogle få minutter var alle fået travlt med at komme bort eller rettere sagt med at flygte gennem alle døre, ad alle trapper, gennem alle udgange, for dette var en af de omstændigheder, under hvilke man ikke engang kan forsøge at komme med den trøst, der ved store katastrofer gør endog de bedste venner så besværlige.

Der var ikke blevet andre tilbage i bankierens palæ end Danglars, som havde lukket sig inde i sit kontor, hvor han afgav forklaring til gendarmeriofficeren, madame Danglars, der sad forskrækket i sit boudoir, som vi kender, og Eugenie, der med et stolt blik og spotske miner havde begivet sig til sit værelse med sin trofaste veninde, frøken Louise d'Armilly.

Hvad de talrige tjenere angår, som denne aften var endnu mere talrige end ellers, for man havde i anledning af festen forøget dem med opvartere fra Café de Paris, da stod de i gangene og i køkkenet og brød sig kun lidt om deres forretninger, der i øvrigt var blevet afbrudt ved al denne forvirring.

Den unge brud havde, som vi har fortalt, trukket sig tilbage med et stolt blik og med spotske miner, ja, med et væsen, som om hun havde været en krænket dronning. Hendes

ledsagerinde derimod var bleg og i langt større bevægelse end hun. Da Eugenie nåede sit værelse, slog hun slåen for, mens Louise sank ned i en stol.

"O, min Gud, min Gud! Hvilken skrækkelig begivenhed!" sagde den unge tonekunstnerinde. "Og hvem havde vel kunnet forestille sig det? Andrea Cavalcanti en morder – en bortrømt slave."

Et ironisk smil krusede Eugenies læber.

"I sandhed, jeg er forfulgt af skæbnen," sagde hun. "Jeg undgik kun Morcerf for at falde i hænderne på Cavalcanti."

"De to kan du ikke sammenligne, Eugenie!"

"Ti du blot stille. Alle mandfolk er nederdrægtige, og jeg er lykkelig, fordi jeg kan gøre mere end afsky dem, nu foragter jeg dem."

"Hvad skal vi nu gøre?" spurgte Louise.

"Hvad vi skal gøre?"

"Ja."

"Det, vi ellers skulle have gjort om tre dage – rejse."

"Altså, skønt du ikke mere skal tvinges til at gifte dig, vil du dog -"

"Louise! Jeg afskyr dette liv, der bestandigt bliver ordnet, indrettet, afpasset ligesom vore noder. Det, som jeg altid har ønsket, villet, tragtet efter, er en kunstnerindes liv, et liv, der er frit, uafhængigt, hvor man kun skal spørge sig selv, hvor man kun må gøre regning på sig selv. Hvorfor skulle jeg blive her? Hvad skulle jeg gøre her? Måske blive gående, for at man endnu engang skulle prøve på at gifte mig bort? Med hvem? Måske med hr. Debray, som man engang talte om? Nej, Louise! Denne aftens begivenheder skal være mig en undskyldning. Jeg søgte

den ikke, jeg forlangte den ikke. Gud sendte mig den, den var mig velkommen."

"Hvor du er stærk og modig!" sagde den unge blonde, svage pige til sin veninde.

"Kender du mig da ikke endnu? Lad os tale om vore egne sager! Postvognen?"

"Er købt for tre dage siden."

"Har du ladet den føre herhen, hvor vi vil begynde rejsen?"

"Ja."

"Vort pas?"

"Her er det." Og Eugenie åbnede med sin sædvanlige ro et trykt papir og læste: "Hr. Leon d'Armilly, tyve år gammel, af profession kunstner, rejsende med sin søster."

"Herligt! Hvem har skaffet dig dette pas?"

"Da jeg gik til greven af Monte Cristo for at bede ham om anbefalingsbreve til direktørerne for teatrene i Rom og Neapel, udtalte jeg min frygt for at rejse som kvinde, han forstod fuldkommen og tilbød at skaffe mig et pas som mand. To dage efter modtog jeg dette, til hvilket jeg med min egen hånd føjede: "Rejsende med sin søster."

"Godt!" sagde Eugenie muntert. "Vi behøver nu kun at pakke vore sager. Vi rejser i aften i stedet for at rejse aftenen efter brylluppet."

"Betænk dig vel, Eugenie!"

"Jeg har allerede betænkt mig. Jeg er ked af ikke at høre tale om andet end indtægter, udgangen af måneden, papirernes stigen og falden. I stedet for det, Louise, vil jeg søge luft, frihed, fuglesang, Lombardiets sletter, Venedigs kanaler, paladserne i Rom, Neapels kyster. Hvor mange penge har vi, Louise?"

Den unge pige, dette spørgsmål blev henvendt til, tog en lille portefølje ud af en indlagt sekretær. Hun åbnede den, fremtog og talte treogtyve banknoter.

"Treogtyve tusind francs," sagde hun.

"Og jeg har lige så meget i perler, diamanter og andre kostbarheder," sagde Eugenie. "Vi er rige, af femogfyrre tusind francs kan vi leve som prinsesser i to år og ret anstændigt i fire. Men inden seks måneder er til ende, vil vi have fordoblet kapitalen, du med din musik og jeg med min stemme. Tag du pengene, jeg vil tage skrinet med kostbarhederne. Skulle en af os være så uheldig at tabe sin skat, vil den anden dog have sin. Nu vil vi skynde os med at pakke."

"Vent!" sagde Louise, idet hun gik hen til madame Danglars' dør og lyttede.

"Hvad er du bange for?"

"At man skal overraske os."

"Døren er jo lukket."

"Man kan sige, at vi skal lukke op."

"Lad dem kun det. Vi lukker ikke op alligevel."

"Du er en forfærdelig amazone, Eugenie."

Og de to unge piger gav sig med overordentlig travlhed til at pakke alle de genstande ned, som de mente at have brug for til rejsen.

"Og nu," sagde Eugenie, "må du lukke kufferten, mens jeg går hen og klæder mig om."

Louise anvendte af alle kræfter sine små, hvide hænder for at få kufferten lukket.

"Jeg kan ikke," sagde hun. "Jeg er ikke stærk nok. Luk du den!"

-

"Å, det er rigtigt," sagde Eugenie leende. "Jeg glemte, at jeg er Herkules, og at du ikke er andet end den blege Omphale."

Den unge pige satte knæet mod kufferten og trak den således sammen med sine hvide, muskuløse arme, at de to overslag nåede hinanden, og at frøken d'Armilly kunne få kæden gennem hullerne. – Da dette var endt, åbnede Eugenie en kommode, hvortil hun havde nøglen hos sig, og tog en rejsekåbe af vatteret silke ud.

"Se der," sagde hun, "du ser, at jeg har tænkt på alt. I denne kåbe vil du ikke fryse."

"Men du?"

"Jeg fryser aldrig, det ved du nok! I øvrigt, med disse mandfolkeklæder -"

"Du vil klæde dig på her?"

"Selvfølgelig."

"Men vil du få tid dertil?"

"Vær ubekymret! Alle folk har travlt med den vigtige begivenhed, der er forefaldet. Er det for øvrigt så besynderligt, at man tror, jeg har lukket mig inde, da man må antage, at jeg må være fortvivlet over det, der er foregået?"

"Nej, det er sandt. Det beroliger mig."

"Så kom da og hjælp mig."

Og af den kommode, hvoraf hun havde taget den kåbe, hun gav frøken d'Armilly, og som denne allerede havde kastet over skuldrene, tog hun en fuldkommen mandfolkedragt, lige fra støvlerne til frakken, tilligemed en bunke linned, der vel ikke var overdådig stor, men dog hvad de behøvede.

Derpå iførte Eugenie sig med en hurtighed, der viste, at det ikke var første gang, hun for spøg havde klædt sig som

mandfolk, benklæder, støvler, vest, som hun knappede lige op til halsen, og frakke.

"Det er godt! Det er virkelig storartet!" sagde Louise, idet hun betragtede hende med beundring. "Men dette smukke, sorte hår, disse prægtige fletninger, der får alle damer til at sukke af misundelse, vil de kunne rummes under en mandfolkehat som den, jeg ser der?"

"Du skal få det at se!" sagde Eugenie. Og idet hun med den venstre hånd greb den tykke hårfletning, som hendes fingre næppe kunne omspænde, tog hun med den højre hånd en stor saks, og i et øjeblik havde hun afklippet den tunge hårfletning, der faldt ned for den unge piges fødder.

Da fletningen var klippet af, gav Eugenie sig i færd med de sorte lokker, der omgav hendes tindinger, hun afklippede dem, den ene efter den anden, uden at det lod til, at det i nævneværdig grad syntes at gøre hendes øjne mindre funklende og muntre, end de plejede at være.

"Å, det prægtige hår!" sagde Louise nedslået.

"Er det måske ikke langt bekvemmere således?" råbte Eugenie, idet hun ordnede sine lokker, der var blevet så korte som en mands hår. "Finder du mig da ikke langt mere smuk?"

"Du er smuk, altid smuk!" råbte Louise. "Men hvor skal vi nu tage hen?"

"Til Bryssel, om du vil. Det er den nærmeste grænse. Vi når Bryssel, Liège, Aix-la-Chapelle, vi følger Rhinen lige til Strasbourg, drager gennem Schweiz og kommer til Italien over Sankt Gothard. Synes du ikke om denne plan?"

"Jo, jo."

"Hvad ser du på?"

"Jeg ser på dig. Du er virkelig indtagende således, man skulle tro, du bortførte mig."

"Så havde man jo ret."

Og de to unge piger, som man vel ville have troet var smeltede hen i tårer, den ene for sin egen skyld, den anden af hengivenhed for sin veninde, brast i latter, idet de atter ordnede alt, hvad der var kommet i uorden ved, at de forberedte sig til deres flugt.

Derpå pustede de lysene ud, lyttede anspændt en stund, åbnede sagte døren til et værelse, som stødte op til gangen, og listede sig forsigtigt ned i gården, idet Eugenie gik foran og med den ene hånd bar enden af den kuffert, hvis anden ende frøken d'Armilly havde møje med at løfte med begge sine hænder.

Gården var tom. Klokken slog tolv.

Portneren sad endnu oppe.

Eugenie nærmede sig sagte og så den værdige portner blunde i sit lukaf, udstrakt i en lænestol.

Hun vendte tilbage til Louise, tog kufferten, som hun et øjeblik havde lagt på jorden, og begge ilede i skyggen af muren hen til porthvælvingen.

Eugenie lod Louise skjule sig således i en krog ved porten, at portneren, hvis det behagede ham at vågne op, ikke fik mere end en person at se.

Derpå trådte hun selv således frem, at hun stod i skinnet af den lygte, der oplyste gården.

"Luk op!" råbte hun med sin skønne stemme, idet hun med det samme bankede på vinduet.

Portneren sprang, som Eugenie havde ventet det, op og tog endnu nogle skridt fremad for at se, hvem det var, der ville ud, men da han så en ung mand, der slog utålmodigt på sine benklæder med sin stok, lukkede han straks op.

Louise gled smidig og tyst som en slange gennem den åbne port og sprang med udenfor. Eugenie, der, som det lod, var rolig, skønt hendes hjerte bankede voldsomt, gik ud bag efter hende.

En drager gik forbi, man lod ham bære vadsækken, de to unge piger, der havde sagt, at den skulle bæres til Rue de la Victoire nummer 36, gik bag efter manden, hvis nærværelse satte noget mod i Louise. Hvad Eugenie angår, da var hun stærk som en Judith eller Dalila.

Man nåede det bestemte hus. Eugenie befalede drageren at stille kufferten på jorden, gav ham nogle penge, sendte ham bort og bankede på vinduesskodden.

Den skodde, Eugenie havde banket på, tilhørte en pige, der handlede med linned. Hun var i forvejen blevet underrettet, derfor havde hun endnu ikke lagt sig, men åbnede straks døren.

"Jomfru," sagde Eugenie, "lad portneren trække vognen ud af skuret og send ham af sted efter postheste. Her er fem francs for Deres ulejlighed."

"Eugenie," sagde Louise, "jeg beundrer dig, ja, jeg kunne gerne sige, at jeg nærer ærbødighed for dig."

Pigen så forbavset på dem, men da man var kommet overens om, at hun skulle have tyve louisd'orer, gjorde hun ikke den ringeste bemærkning.

Et kvarter efter kom portneren tilbage med kusken og hestene, som i en håndevending blev spændt for vognen,

portneren spændte kufferten fast og bandt en strikke om den.

"Lad os se Deres pas," sagde kusken. "Hvilken vej agter De at tage, unge herre?"

"Vejen til Fontainebleau," sagde Eugenie, næsten med mandfolkestemme.

"Ih, hvad er det, du siger?" spurgte Louise.

"Det er et fif," svarede Eugenie. "Det pigebarn, vi giver tyve louisd'orer, kan forråde os for fyrre. Når vi er på boulevarden, tager vi en anden retning."

Og den unge pige sprang ind i vognen, men uden at berøre trinet.

"Du har altid ret, Eugenie," sagde musiklærerinden, inden hun tog plads ved siden af sin veninde.

Et kvarter efter kørte kusken, efter at han havde fået ordre til at tage en anden retning, ud af barrieren Saint-Martin, idet han smældede lystigt med sin pisk.

"Å," sagde Louise, idet hun åndede dybt, "nu er vi da ude af Paris."

"Ja, og bortførelsen er skøn og vel udført," svarede Eugenie.

"Ja, men uden vold," sagde Louise.

"Det vil jeg lade gælde som en formildende omstændighed," svarede Eugenie.

Disse ord tabte sig i den larm, vognen gjorde på stenbroen, idet den kørte gennem La Villette.

Hr. Danglars havde ingen datter mere.

20. "Klokken og Flasken"

Frøken Danglars og hendes veninde rullede af sted på vejen til Bryssel, og vi vender tilbage til den stakkels Andrea Cavalcanti, der på en så uheldig måde var standset på sin lykkelige bane. Til trods for sin unge alder var samme Andrea en forstandig fyr. Vi så ham ved den første larm i salen nærme sig døren lidt efter lidt, gå gennem nogle værelser og forsvinde. En omstændighed, som vi har glemt at omtale, og som imidlertid ikke bør udelades, var, at der i et af de to værelser, som han skulle igennem, fandtes en udstilling af den unge bruds udstyr. Et halsbånd af diamanter, kashmirs sjaler, brabantske kniplinger, engelske slør, kort sagt alt det, som får unge pigers hjerter til at hoppe af glæde, og som man kalder brudestadsen.

Men et bevis på, at Andrea ikke alene var forstandig og behændig, men også betænksom, var, at han bemægtigede sig det kostbareste af de udstillede smykker, og således forsynet med rejsepenge følte han sig så let om hjertet, at han kunne springe ud af vinduet og undslippe gendarmerne.

Da han var stor og velskabt som en af de gamle kæmper, muskelstærk som en spartaner, var Andrea blevet ved at løbe af sted i en halv time uden selv at vide hvorhen, blot i den hensigt at undgå gendarmerne. Da han var kommet ud af Rue du Mont-Blanc, var han ilet til Rue Lafayette.

Der blev han stående så forpustet, at han næppe kunne trække vejret. Han var ganske alene. På venstre hånd havde han gitteret på Saint-Lazare, på højre Paris i hele dens udstrækning.

"Er jeg fortabt?" spurgte han sig selv. "Nej, ikke hvis jeg kun kan vise mig mere behændig end mine fjender. Min frelse er

afhængig al min hurtighed."

I det samme så han en droske komme fra forstaden Poissonnière, og kusken, der sad tavs og rygende på sin pibe, syntes at styre mod forstaden Saint-Denis, hvor han plejede at have sit stade.

"Hallo!" sagde Benedetto.

"Hvad vil De?" spurgte kusken.

"Er Deres hest træt?"

"Træt? Han har ikke bestilt det mindste hele den udslagne dag. Fire elendige ture og tyve sous i drikkepenge, syv francs i det hele, og jeg skal svare min herre ti."

"Hvis De vil have endnu tyve francs, så er de her."

"Med største fornøjelse. Tyve francs er ikke at foragte, men lad mig høre, hvordan jeg skal tjene dem."

"På en meget let måde, hvis hesten ikke er træt."

"Jeg siger Dem, at han vil løbe som en vind, De behøver blot at sige, hvor han skal gå hen."

"I nærheden af Louvre. Jeg skal nemlig se at få fat på en af mine venner, som jeg skal på jagt med i morgen ved Chapelle en Serval. Han skulle vente mig her med sin vogn til klokken halv tolv, men nu er klokken tolv. Han er vist blevet ked af at vente og er kørt bort alene."

"Det er rimeligt."

"Vil De prøve at nå ham?"

"Hellere end gerne."

"Indhenter vi ham, inden vi når Bourget, skal De få tyve francs, men indhenter vi ham ikke førend ved Louvre, skal De få tredive."

"Og hvis vi ikke indhenter ham?"

"Fyrre," sagde Andrea, der havde betænkt sig et øjeblik, men som indså, at han ikke vovede noget ved at love.

"Det er et ord," sagde kusken. "Stig op og lad os komme af sted. Prrr! Prrr!"

Andrea steg i vognen, der hurtigt rullede igennem forstaden Saint-Denis, langs forstaden Saint-Martin, fo'r igennem barrieren og drejede ind i det uendelige Villette.

Denne opdigtede ven skulle de jo nok undgå at nå, men af og til spurgte Cavalcanti dog nogle forbipasserende, om de ikke havde set en grøn vogn med en brun hest for, og da der passerer mange vogne på den vej, og de fleste af dem er grønne, fik han mange oplysninger. Man havde bestandig set den køre forbi, den var kun fem hundrede, to hundrede, ja hundrede skridt forude. Endelig indhentede de den, og så var det ikke den. En gang fo'r der en anden vogn forbi, det var en kaleche, der blev trukket af to postheste, som løb i galop.

"Ak!" sagde Cavalcanti ved sig selv. "Gid jeg havde denne kaleche og disse to gode heste og især det pas, som de har måttet forsyne sig med." Og han sukkede dybt.

Kalechen var den, der kørte bort med frøknerne Danglars og d'Armilly.

"Af sted! Af sted!" råbte Andrea. "Vi må snart nå ham!" Den stakkels hest begyndte igen med det samme raske trav, som den havde holdt lige fra barrieren, og kom jagende til Louvre.

"Jeg ser nok," sagde Andrea, "at jeg jager livet af hesten, det er nok bedst, jeg standser nu. Her er tredive francs, jeg vil tage ind og sove i nat i "*Den røde Hest*", og i morgen vil jeg tage den første ledige plads i en vogn, jeg kan finde. God nat, min ven!"

Andrea stak kusken seks femfrancsstykker i hånden og sprang ud af vognen. Kusken stak fornøjet sine penge i lommen og vendte langsomt tilbage til Paris, og Andrea lod, som om han ville gå ind i "*Den røde Hest*", men da han havde stået så længe ved døren, til han havde hørt, at vognen var noget borte, fortsatte han sin rejse til fods. Da han var nær ved la Chapelle en Serval, hvilede han sig, ikke fordi han var træt, men fordi det var nødvendigt at tage en beslutning. Han måtte lægge en plan. At stige på en diligence var umuligt. At rejse med posten var lige så umuligt, for at rejse således er det nødvendigt at have et pas. At blive i departementet de l'Oise, det vil sige i et af de departementer i Frankrig, hvor man passer bedst på, var umuligt for et menneske, der var så erfaren som Andrea i kriminelle sager. Han satte sig på en grøftekant, støttede sit hoved på begge sine hænder og tænkte efter.

Ti minutter efter så han igen op. Hans beslutning var taget.

Han havde fået tid til at knappe sin frakke i forværelset og tage den over sin selskabsdragt, nu dækkede han den ene side af frakken med støv, og da han havde nået la Chapelle en Serval, bankede han dristigt på døren til det ene værtshus der i byen. Værten kom for at lukke op.

"Jeg red fra Montefontaine til Senlis, da min hest, der er et vanskeligt dyr, gjorde et spring til siden og slog mig af. Jeg må endnu i nat være i Compiégne, hvis min familie ikke skal blive urolig for mig; De har vel ikke en hest at leje mig?"

En gæstgiver har altid en hest at leje ud, hvad enten den så er god eller dårlig, og gæstgiveren i la Chapelle en Serval kaldte på sin staldkarl, befalede ham at sadle den grå og vækkede sin søn,

en dreng på syv år, for at han skulle sætte sig op bag ved herren og føre dyret tilbage.

Andrea gav gæstgiveren tyve francs, og idet han tog dem op af lommen, lod han et visitkort falde. Da Andrea var borte, og gæstgiveren tog kortet op, var han overbevist om, at han havde lejet sin hest ud til greven af Mauleon i Saint Dominique 25. Det var det navn, som stod på visitkortet.

Den grå gik ikke hurtigt, men den blev ved i jævn fart, og i løbet af tre en halv time havde Andrea nået Compiègne. Klokken slog fire i tårnet, da han kom til det sted, hvor diligencerne plejer at holde.

I Compiègne er der et fortræffeligt hotel, og Andrea, som var taget ind der på en af sine udflugter i omegnen af Paris, huskede godt gæstgiverstedet "*Klokken og Flasken*". Han opdagede skiltet ved skinnet af en lygte, gav drengen alle de småpenge, han havde hos sig, og sendte ham tilbage, derpå bankede han på døren, idet han meget rigtigt beregnede, at han havde et forspring på tre eller fire timer, og at det var det bedste, at han styrkede sig ved en god søvn og et godt måltid for at kunne udholde rejsens besværligheder. En opvarter lukkede op for ham. "Jeg kommer fra Saint Jean au-Bois, hvor jeg har spist til middag," sagde Andrea, "jeg havde gjort regning på at træffe den postvogn, der kommer her igennem ved midnatstid, men jeg har været så dum at fare vild, jeg har i fire timer gået om i skoven. Giv mig et værelse ud til gården, og lad mig få en kold kylling og en flaske vin."

Opvarteren fattede ingen mistanke. Andrea talte med den største ro, havde en cigar i munden og hænderne i lommerne,

og han var meget elegant. Han så ud som en herre fra omegnen, der var blevet forsinket, det var det hele.

Mens opvarteren gjorde værelset i stand, stod værtinden op. Andrea modtog hende med sit mest indtagende smil og spurgte hende, om han ikke kunne få nr. 3, som han havde haft, da han sidst rejste gennem Compiègne. Ulykkeligvis var nr. 3 allerede besat af en ung herre, der rejste med sin søster. Andrea syntes at være fortvivlet og lod sig ikke trøste, før værtinden forsikrede, at nr. 7, som man gjorde i stand til ham, var aldeles som nr. 3, og idet han varmede sine fødder og talte om de sidste væddeløb i Chantilly, ventede han, til man kom og sagde, at værelset var færdigt.

Gården, som værelset vendte ud til, har skønne søjlegange med jasminer og slyngroser, den ligner næsten en dekoration på en scene og er en af de skønneste gæstgivergårde i verden.

Kyllingen var nystegt, vinen gammel, ilden brændte klart i kaminen, og Andrea spiste med god appetit, som om der slet ikke var hændt ham noget. Derpå gik han til sengs og faldt næsten straks i den dybe søvn, der er almindelig for en tyveårig, selv om han også plages af samvittighedsnag, men det må indrømmes, at Andrea nok burde have haft samvittighedsnag, men at han intet havde.

Han havde lagt følgende plan: Så snart det blev dag, ville han stå op, gå ud af hotellet efter at have betalt sin regning, nå skoven, og under påskud af, at han ville gøre studier som maler, ville han leje sig ind hos en bonde, skaffe sig en brændehuggerdragt og en økse, lægge sine fornemme klæder og klæde sig som arbejdsmand, derpå gøre sit hår mørkere med en kam af bly, sin ansigtsfarve brunere med en farve, som hans

forrige kammerater havde lært ham, og derpå nå den nærmeste grænse. Han ville gå om natten, sove om dagen i skove eller kløfter og ikke nærme sig beboede steder, undtagen når det absolut ikke kunne undgås.

Når han var kommet over grænsen, ville han gøre sine diamanter i penge, få så meget som muligt for en halv snes pengesedler, som han havde hos sig, og igen føle sig på højde med situationen som ejer af en halvtreds tusind francs. Desuden stolede han på, at det ville være til hr. Danglars' fordel så meget som muligt at neddysse rygtet om sit uheld. Han sov derfor udmærket.

I øvrigt havde Andrea for at blive vækket tidligt ikke lukket sine vinduesskodder, kun låset døren og lagt en spids kniv, som aldrig forlod ham, på bordet.

Omtrent klokken syv om morgenen blev Andrea vækket af en solstråle, der faldt varm på hans ansigt. Han var straks klar over, at han havde sovet for længe. Han sprang ud af sengen og hen til vinduet. En gendarm gik over gården. En gendarm er selv for folk med en ren samvittighed en iøjnefaldende person, og for en dårlig samvittighed er den blå, gule og hvide uniform det frygteligste af alt.

"Hvorfor en gendarm?" spurgte Andrea sig selv. Han svarede sig selv med den samme logik, som læseren allerede har bemærket hos ham: "Det er slet ikke så underligt at se en gendarm i en gæstgivergård, jeg vil derfor ikke være bange, men klæde mig på." Og den unge mand klædte sig på med en hurtighed, som om han var blevet hjulpet af den kammertjener, der havde opvartet ham i de måneder, han førte sit fashionable liv i Paris.

"Godt!" sagde Andrea, mens han klædte sig på. "Jeg vil vente, til han er gået, og når han er gået, vil jeg liste mig bort." Andrea, der nu var ganske påklædt, nærmede sig sagte vinduet og trak musselinsgardinet en smule til side. Den første gendarm var ikke alene ikke borte, men han så endnu en blå, gul og hvid uniform ved det nederste af trappen, den eneste, han kunne komme ned ad, mens en tredje, der var til hest og havde sit gevær i hånden, holdt vagt ved porten ud til gaden, den eneste, han kunne komme ud af.

Denne tredje gendarm var overordentlig vigtig, for overfor ham stod der en flok nysgerrige, der fuldstændig belejrede porten til hotellet.

"Det er mig, man søger, for satan!" var Andreas første tanke. Han blev bleg og så sig ængsteligt om. Hans værelse havde kun en dør ud til gangen og var synligt for alle.

"Jeg er fortabt!" var hans anden tanke, og det betød anholdelse, dom og død uden barmhjertighed og uden opsættelse.

I dette øjeblik var han nær ved at gå fra forstanden af skræk. Men af den vrimmel af tanker, der krydsede i hans hoved, fremspirede der snart en, der gav ham håb. Han så sig om. De genstande, som han søgte, var på marmorpladen af en sekretær, det var pen, papir og blæk. Han dyppede pennen i blækket og skrev følgende linjer: "*Jeg har ikke penge til at betale med, men jeg er intet uredeligt menneske. Jeg efterlader til pant denne nål, som er dobbelt så meget værd som det, jeg skylder. Tilgiv, at jeg listede mig bort, så snart det blev dag. Jeg skammede mig.*" Han tog sin guldnål af kraven og lagde den på papiret, og da det var gjort, skød han skodderne fra, lukkede døren på klem, som om

han havde glemt at lukke den, da han gik ud, og smidig som han var, skjulte han sig i kaminen, trak skærmen for igen og begyndte at klatre op i skorstenen, der bød ham den eneste åbne vej til frelse.

I dette øjeblik gik den første gendarm, som Andrea havde fået øje på, op ad trappen. Foran ham gik der en politikommissær, en anden gendarm passede på ved foden af trappen og kunne vente hjælp af ham ved porten.

Dette besøg, som Andrea gjorde sig så megen umage for at undgå, skyldte han følgende omstændighed: Ved dagens frembrud var der blevet telegraferet signalement i alle retninger, og overalt var politiet blevet gjort opmærksom. Det havde bragt politiet på benene for at lede efter Caderousses morder. Compiègne var en kongelig residens, Compiègne var et jagtslot, Compiègne var overflødigt forsynet med øvrighedspersoner, gendarmer og politikommissærer. Man havde begyndt undersøgelsen, så snart ordren kom, og da "*Klokken og Flasken*" var det første hotel i byen, var man naturligvis begyndt med det.

Desuden havde skildvagterne, der om natten stod ved rådhuset, erklæret, at der om natten var kommet flere rejsende til hotellet. Den skildvagt, som var blevet afløst klokken seks om morgenen, huskede endogså, at han nogle minutter over fire havde set en ung mand på en grå hest med en lille bondedreng bag ved sig, den unge mand var steget af på pladsen, havde ladet drengen ride bort med hesten og var gået for at banke på porten til hotellet "*Klokken og Flasken*", som straks derpå var blevet åbnet og igen havde lukket sig efter ham.

Det var dette unge menneske, der var kommet så sent, som tildrog sig den almindelige mistanke, og det var derfor, at politikommissæren gik lige til Andreas værelse. Døren stod på klem. "Det er et slemt tegn, når en dør er åben, jeg ville hellere se den lukket med lås og slå!" sagde gendarmen.

Den lille seddel og nålen, som Andrea havde ladet ligge på bordet, stadfæstede eller rettere understøttede den sørgelige sandhed, at han var borte. Vi siger understøttede, for gendarmen hørte ikke til dem, der så let blev overbevist. Han så sig om, betragtede sengen, trak gardinerne til side, åbnede skabene og blev til sidst stående ved kaminen. Andrea havde været så forsigtig, at der ikke var et spor tilbage i asken. Imidlertid var det dog en udgang, og enhver udgang måtte være genstand for en alvorlig undersøgelse.

Gendarmen lod derfor bringe nogle stykker brænde og halm. Han fyldte det nederste af kaminen med det og stak ild i bålet.

Ilden bragede, og en tyk røgsky hævede sig gennem rørene og steg op mod himlen ligesom den mørke damp af en vulkan, men han så ikke flygtningen falde ned, som han havde ventet det. Årsagen var, at Andrea, der fra ungdommen havde været i kamp med samfundet, var lige så fiffig som en gendarm, der var blevet forfremmet til brigader. Da han forudså, at der ville blive tændt ild i kaminen, havde han nået taget og holdt sig støttet til skorstenen. Et øjeblik havde han håb om at se sig frelst. Han hørte, at brigaderen kaldte på de to andre gendarmer og råbte til dem: "Han er borte!"

Men da han forsigtigt rakte halsen i vejret, så han, at de to gendarmer i stedet for at begive sig bort fordoblede deres opmærksomhed. Han så sig nu om til alle sider. Rådhuset, en

kolossal bygning fra det sekstende århundrede, hævede sig som en mørk masse. Fra lugerne i dets tårn kunne man gennemspejde enhver krog af de omkringliggende tage, og Andrea begreb, at han snart ville se brigaderens hoved i en af lugerne i tårnet. Hvis han blev opdaget, var han fortabt, og han besluttede derfor at stige ned, ikke ad den samme vej, men ad en lignende. Han søgte med øjnene en skorsten, hvorfra der ikke kom røg, krøb hen på taget, indtil han nåede den, og forsvandt gennem skorstenspiben, uden at nogen havde set ham. I det samme åbnedes et lille vindue øverst oppe i rådhusbygningen, og brigaderens hoved lod sig se for snart efter at forsvinde med et suk, der røbede skuffet forventning. Brigaderen gik, rolig og værdig som den lov, hvis repræsentant han var, uden at svare på den forsamlede mængdes mangfoldige spørgsmål, og vendte tilbage til hotellet.

"Nå?" spurgte de to gendarmer.

"Ja, gavtyven må virkelig være kommet bort i morges, førend vi kom, men vi vil lede efter ham på vejen til Villerets-Cotterets og Noyon. Når vi gennemsøger skovene, vil vi uden tvivl finde ham."

Den hæderlige embedsmand havde næppe udtalt disse ord, før et angstskrig ledsaget af en ringen med en klokke lød i hotellets gård.

"Hvad er det?" råbte brigaderen.

"Det er en rejsende, der synes at være i nød," sagde værten.

"Hvilket nummer ringede?"

"Skynd Dem derhen, opvarter!"

I dette øjeblik fordobledes ringningen og skrigene. Opvarteren ville skynde sig derhen.

"Nej," sagde brigaderen, idet han standsede opvarteren. "Det lader til, at den, der ringer, har brug for en anden opvartning end Deres. Hvem bor på nummer 3?"

"Det lille unge menneske, der kom i nat med sin søster i en postvogn, og som forlangte et værelse med to senge."

Klokken lød tredje gang.

"Følg lige efter mig – hurtigt!" råbte brigaderen.

"Et øjeblik," sagde værten. "Til nummer 3 er der to trapper, en ydre og en indre."

"Godt!" sagde brigaderen. "Jeg tager den indre. Er geværerne ladt?"

"Javel!"

"Godt! Pas på ved den yderste trappe, og hvis han vil flygte, må I skyde. Det er en grov forbryder, siges der."

Brigaderen ilede ledsaget af politikommissæren til den indre trappe. Andrea var meget behændigt kommet et godt stykke ned ad skorstenen, men pludselig var han gledet, og skønt han søgte at holde sig fast med hænderne, var han dog gledet med en større larm og hurtigere fart, end han havde villet, og ulykkeligvis var værelset beboet. To kvinder lå i en seng, og larmen havde vækket dem. De så derhen, hvor støjen kom fra, og de så et menneske vise sig i kaminåbningen. Da var det, at den ene – den blonde – havde udstødt det rædselsskrig, som havde genlydt i hele huset, mens den anden, som var mørk, var styrtet hen til klokkestrengen og havde ringet af alle kræfter. Andrea havde uheld, som man ser.

"Hav barmhjertighed!" råbte han, bleg, forvirret og uden at se på de personer, han henvendte sig til. "Hav barmhjertighed! Gør ingen støj! Frels mig! Jeg vil intet ondt gøre Dem!"

"Morderen Andrea!" råbte den ene.

"Eugenie! Frøken Danglars!" mumlede Andrea, idet han gik fra forfærdelse over til forbavselse.

"Hjælp! Hjælp!" råbte frøken d'Armilly, der tog klokkestrengen fra Eugenie, som glemte at ringe, og trak endnu stærkere i den end hendes veninde.

"Frels mig, man forfølger mig!" sagde Andrea med foldede hænder. "For Guds skyld, vær barmhjertig! Udlever mig ikke!"

"Det er for sent, de kommer op ad trappen," sagde Eugenie.

"Så skjul mig et sted, De kan sige, at De blev forskrækket over ingenting, så er der ingen, der får mistanke, og De frelser mit liv."

De to kvinder trykkede sig tæt sammen, indsvøbt i deres tæpper og svarede ikke. Frygt og afsky opfyldte deres sind. Endelig sagde Eugenie: "Så vend da tilbage den vej, De er kommet, skynd Dem, vi vil ikke sige noget."

"Der er han! Der er han!" råbte en stemme på trappegangen. "Der er han! Jeg kan se ham!" Brigaderen havde gennem nøglehullet set Andrea. Et slag med kolben af et gevær fik låsen til at springe, og to andre sprængte skodderne. Døren sprang op. Andrea ilede til den anden dør og åbnede den for at styrte ned ad trappen til gården, men de to gendarmer var der med deres geværer og lagde an på ham. Andrea blev stående bleg, bøjet tilbage, han havde sin kniv i hånden.

"Så flygt dog!" råbte frøken d'Armilly, der ikke kunne lade være med at have medlidenhed med ham. "Skynd Dem dog – flygt!"

"Eller dræb Dem selv!" sagde Eugenie i en tone og med en mine som en vestalinde, der befaler en sejrrig gladiator at

dræbe sin overvundne modstander. Andrea gyste og betragtede den unge pige med et foragteligt smil, der viste, at hans fordærvede natur ikke var i stand til at fatte en sådan æresfølelse.

"Dræbe mig?" sagde han, idet han kastede kniven. "Hvorfor skulle jeg det?"

"Men De har jo sagt, at man vil dømme Dem til døden, De vil blive henrettet som den elendigste forbryder."

"Bah!" sagde Cavalcanti, idet han slog armene over kors. "Man har venner!"

Brigaderen nærmede sig med sablen i hånden.

"Stik sværdet i skeden, min gode mand," sagde Cavalcanti, "det er ikke umagen værd at gøre så mange omstændigheder, jeg overgiver mig." Han rakte begge hænderne ud for at få håndjernene på, mens de unge piger med rædsel så den forvandling, der skete. Den flotte verdensmand var blevet en ussel slave. Andrea vendte sig til dem og sagde med sit uforskammede smil: "Har De noget ærinde til Deres fader, frøken Eugenie? Efter al sandsynlighed vender jeg tilbage til Paris."

Eugenie skjulte sit ansigt med begge sine hænder.

"Å!" sagde Andrea. "Der er såmænd ikke noget at skamme sig over, og jeg er slet ikke vred over, at De har skyndt Dem efter mig. Jeg var jo dog næsten Deres mand."

Andrea gik ud og lod de to flygtninge blive tilbage, et bytte for skamfuldhed og genstand for mængdens bemærkninger.

En time efter steg de til vogns, begge klædt som damer.

Man havde lukket porten til gæstgivergården for at befri dem fra mængdens nysgerrighed, men ikke desto mindre måtte de,

da porten igen blev åbnet, gennem en skærsild af nysgerrige blikke. Eugenie rullede ned for vinduet.

"Hvorfor er verden ikke en ørken!" råbte hun, idet hun kastede sig i frøken d'Armillys arme.

Den følgende dag steg de af foran Hotel Flandern i Bryssel. Dagen i forvejen var Andrea blevet indespærret i Conciergeriet.

21. Loven

Frøken Danglars og frøken d'Armilly kunne i ro og mag iværksætte deres flugt og udføre deres forklædning, fordi enhver var for optaget af sig selv til at kunne beskæftige sig med andre. Bankieren sad knuget af angst for fallittens spøgelse og talte kolonne efter kolonne, sin gæld, mens baronessen efter et øjeblik at have følt sig sønderknust af slaget var gået for at finde sin sædvanlige rådgiver Debray.

Baronessen havde virkelig gjort regning på dette giftermål for endelig engang at undgå et formynderskab, der var hende så besværligt, når hun havde en datter af Eugenies karakter. For øvrigt strakte dette formynderskab sig jo ikke videre end til at foregå den unge pige med et godt eksempel, idet de egentlige aftaler med hensyn til sådanne slægtsforbindelser måtte påhvile faderen. Madame Danglars var bange for Eugenies skarpsindighed og frøken d'Armillys råd, og hun havde bemærket de foragtelige blikke, som hendes datter havde tilkastet Debray. Madame Danglars ærgrede sig altså fra sit synspunkt overordentligt over, at Eugenies giftermål var slået fejl, ikke fordi dette giftermål var passende, vel valgt og måtte gøre hendes datter lykkelig, men fordi dette giftermål ville havde givet hende hendes frihed. Hun skyndte sig derfor som sagt til Debray, der ligesom hele Paris havde været til stede den aften, da kontrakten skulle underskrives, og vidne til den forargelige scene, som fulgte derpå, og straks derefter var ilet til sin klub, hvor han talte med nogle venner om den begivenhed, der i dette øjeblik var genstand for samtalen i de to tredjedele af verdens hovedstad.

Da madame Danglars, klædt i en sort kjole og skjult under et langt slør, trods portnerens forsikring om, at han ikke var hjemme, steg op ad den trappe, som førte til Debrays værelse, havde denne travlt med at forsvare sig overfor en af sine venner, der påstod, at det var hans pligt som ven af huset at ægte frøken Danglars og hendes to millioner. Debray forsvarede sig som et menneske, der intet hellere ønsker end at blive overvundet, for denne tanke var ofte faldet ham ind, men da han kendte Eugenies stolte og uafhængige karakter, sagde han, at en sådan forbindelse var umulig, aldeles umulig, skønt han hemmeligt lod sig kildre af den onde tanke, der efter alle moralisters sigende uophørligt beskæftiger endog den mest rene og retskafne, og som våger i hjertet ligesom Satan bag ved korset. Teen, spillet og den interessante samtale varede til klokken et om morgenen. I al denne tid ventede madame Danglars, der af Luciens kammertjener var blevet ført tilsløret og skælvende ind i det lille, grønne værelse, mellem to kurve blomster, som hun havde sendt om morgenen, og som Debray havde ordnet med en omhu, der gjorde, at den stakkels kone tilgav ham hans fravær. Klokken halv to steg madame Danglars, der var ked af at vente længere, atter til vogns og kørte hjem.

Baronessen vendte tilbage til sit hjem med lige så megen forsigtighed, som Eugenie brugte for at forlade det. Hun steg sagte, men med tungt hjerte op ad trappen til sit værelse, der, som man ved, stødte op til Eugenies. Hun var så bange for at give anledning til bemærkninger. Hun troede så fast, den stakkels kone, der i det mindste i dette punkt var respektabel, på, at hendes datter var uskyldig og sit hjem tro.

Da hun var i sit værelse, lyttede hun ved Eugenies dør, og da hun intet hørte, ville hun gå derind, men døren var låset. Madame Danglars troede, at Eugenie udmattet af aftenens skrækkelige begivenheder havde lagt sig på sengen og var sovet ind. Hun kaldte på kammerjomfruen og spurgte hende.

"Frøken Eugenie," svarede kammerjomfruen, "gik ind i sit værelse med frøken d'Armilly. De drak te, og siden lod de mig gå og sagde, at de ikke behøvede mig mere." Siden den tid havde kammerjomfruen været i folkestuen, og ligesom alle de andre troede hun, at de to unge piger var på deres værelse.

Madame Danglars lagde sig altså uden at fatte nogen mistanke, men begyndte dog ængsteligt at overveje begivenhederne. Jo mere hun tænkte, desto klarere stod det hende, at dette ikke alene var forargelse, nej, det var skandale og skændsel.

Mod sin vilje erindrede baronessen nu, at hun ingen medlidenhed havde haft med den stakkels Mercédès, der havde lidt så meget ved den ulykke, der havde ramt hendes mand og søn. "Eugenie!" sagde hun ved sig selv, "er fortabt, og vi er det også. Begivenheden vil, således som man vil fremstille den, dække os med skændsel. I vor kreds er det latterlige et sår, der bløder, bestandigt bryder op igen og ikke kan læges. Hvilken lykke," mumlede hun, "at Gud har givet Eugenie den forunderlige karakter, der undertiden har fået mig til at skælve." Og hendes blik hævede sig mod himlen, hvis hemmelighedsfulde vilje indretter alt efter de begivenheder, der indtræffer, og undertiden skaber lykke af fejl eller endog af last.

Den følgende dag klokken ni stod hun op, og uden at ringe på sin kammerjomfru klædte hun sig på og steg i den samme simple dragt, som hun havde båret den forrige aften, ned ad trappen og gik lige til Rue de Provence, steg ind i en vogn og lod sig køre til hr. de Villeforts hus.

I en måned havde dette forbandede hus frembudt et sørgeligt udseende, det var som et hospital, hvor pesten var udbrudt. En del af værelserne var lukkede indvendigt og udvendigt. Vinduesskodderne blev kun åbnede et øjeblik for at lukke frisk luft ind. Man så da en tjener med forskrækkede miner ved vinduet. Det blev lukket igen ligesom døren til en gravhvælving, og naboerne sagde ganske sagte: "Vil vi i dag se en båre komme ud af den kongelige prokurørs hus?"

En gysen gennemfo'r madame Danglars ved synet af det ensomme hus. Hun steg ud af sin vogn, og med vaklende knæ nærmede hun sig den lukkede dør og ringede på. Hun måtte ringe tre gange, ingen klokke klang, den syntes at tage del i den almindelige bedrøvelse. En portner viste sig og åbnede døren, så han lige kunne tale gennem den.

Han så en fornem dame, en dame i en elegant dragt. Imidlertid vedblev døren at være halvt lukket.

"Men så luk dog op!" sagde baronessen.

"Jeg må først vide, hvem De er, madame," sagde portneren.

"Hvem jeg er? De kender mig jo godt."

"Vi kender ingen mere, madame!"

"Er De forrykt!" råbte baronessen.

"Hvor kommer De fra?"

"Det er dog for galt!"

"Madame, det er min ordre. De må undskylde. Må jeg få Deres navn?"

"Baronesse Danglars. De har jo set mig over tyve gange."

Portneren lukkede igen og lod madame Danglars blive på gaden. Baronessen måtte ganske vist ikke vente længe. Et øjeblik efter blev porten åbnet, så hun kunne komme ind, og straks blev den igen lukket efter hende. Da hun var kommet ind i gården, tog portneren en fløjte op af lommen og peb. Hr. de Villeforts kammertjener viste sig på stentrappen.

"Fruen må undskylde den brave mand," sagde kammertjeneren, idet han gik baronessen i møde. "Men hans ordrer er bestemte, og hr. de Villefort har pålagt mig at sige Dem, at han ikke kunne gøre andet, end hvad han har gjort."

Baronessen steg op ad trappen, hun følte sig dybt bevæget af denne sørgmodighed, der så at sige også udvidede sig til hendes kreds. Kammertjeneren viste hende vejen og førte hende uden et øjeblik at tabe hende af syne ind i øvrighedspersonens kabinet.

Hvor optaget madame Danglars end var af det ærinde, som førte hende herhen, syntes modtagelsen hos tjenerskabet hende dog så uværdig, at hun begyndte med at beklage sig.

Men Villefort løftede sit hoved, der var nedtynget af smerte, og betragtede hende med et så sørgeligt smil, at hendes klager døde på hendes læber. "Undskyld mine tjenestefolk, fordi de føler en frygt, som jeg ikke kan lægge dem til last. Da de er mistænkt, er de selv blevet mistænksomme."

Madame Danglars havde ofte i selskaber hørt tale om den skræk, som prokurøren klagede over, men hun ville aldrig have

troet, at denne følelse kunne drives så vidt, hvis hun ikke havde set det med sine egne øjne.

"De er altså også ulykkelig?" sagde hun.

Villefort bukkede. "Når jeg hører tale om ulykker, madame," sagde han, "har jeg i tre måneder haft den slemme vane at tænke på mine egne og gør altid mod min vilje en egenkærlig sammenligning. Det er derfor, at Deres blot forekommer mig som et uheld i sammenligning med mine. Det er derfor, at Deres stilling forekommer mig misundelsesværdig ved siden af min, men dette bedrøver Dem, lad os ikke tale mere derom. De sagde, madame?"

"Jeg kom, min ven, for at erfare, hvor vidt det er med bedragerens sag."

"Bedragerens?" svarede Villefort. "De har virkelig taget den beslutning, madame, at formindske visse ting og at forstørre andre. En bedrager, denne Andrea Cavalcanti eller rettere sagt Benedetto. De tager fejl, madame, Benedetto er en morder."

"Jeg nægter ikke, at De har ret," sagde baronessen. "Men husk, hvor hårdt De rammer min familie gennem ham. Glem ham, lad ham flygte i stedet for at forfølge ham."

"De kommer alt for sent, madame, der er allerede givet befaling."

"Tror De, at man vil få fat på ham?"

"Jeg håber det."

"Hvis man arresterer ham, så lad ham blive i fængslet!"

Prokurøren rystede på hovedet. "I det mindste til min datter er gift," føjede baronessen til.

"Umuligt, madame, retfærdigheden må gå sin gang."

"Også for mig?" sagde baronessen halvt smilende, halvt alvorligt.

"For alle," svarede Villefort, "og for mig selv ligesom for andre."

"Åh!" råbte baronessen.

"Er De nu vis på, at han er så skyldig, som De siger?"

"Se, her er hans skudsmål. Benedetto, dømt først til fem år på galejerne for falsk, da han var seksten år gammel. Han tegnede godt, ser De, senere flygtet og derpå morder."

"Hvem er han egentlig?"

"Ja, hvem ved det? En landstryger, korsikaner."

"Der er altså ingen, der har forhørt sig om ham?"

"Slet ikke, og man kender ikke hans forældre."

"Men den mand, der kom fra Lucca?"

"En bedrager ligesom han selv, måske hans medskyldige."

Baronessen foldede sine hænder. "Villefort," sagde hun i den mest indsmigrende tone.

"For Guds skyld, madame," svarede den kongelige prokurør bestemt, "bed ikke om nåde for en forbryder. Hvem er vel jeg? Loven! Bør loven have øje for Deres bedrøvelse? Bør loven have øre for Deres indsmigrende stemme? Nej, madame. Loven befaler, og når loven har befalet, rammer den. De vil sige, at jeg er et levende væsen og ikke en lov, en mand og ikke en bog, men se på mig og mine, har menneskene behandlet mig som en broder? Har de elsket mig? Har de skånet og sparet mig eller bedt om nåde for hr. de Villefort? Nej, nej og atter nej. De har bestandig slået til, og De vedbliver, sirene som De er, at betragte mig med fortryllende, udtryksfulde øjne, som minder mig om, at jeg bør rødme, ja, rødme over det, De ved, og måske

– måske over mange andre ting. Men siden den tid, da jeg selv fejlede mere end de fleste, har jeg søgt efter alle andres ømme og sårbare punkt, og jeg gjorde det med glæde, for hver eneste, som jeg dømmer, og hver eneste skyldig, jeg træffer, er et bevis på, at jeg ikke var en undtagelse. Verden er ond, madame, jeg vil vise det og ramme det onde."

Villefort havde arbejdet sig op til en voldsom vrede, der gjorde ham veltalende som aldrig før. Madame Danglars gjorde et sidste forsøg:

"Men De siger, at han er landstryger, en forældreløs, der er forladt af alle?"

"Desto værre! Desto værre! Eller rettere sagt: Desto bedre! Forsynet har sørget for, at ingen skal græde over ham."

"Det er at være grusom mod den svage."

"Den svage, som myrder."

"Hans vanære vil falde tilbage på mit hus."

"Har jeg ikke selv døden i mit?"

"De er uden medlidenhed med andre, men mærk Dem mine ord, ingen vil have medlidenhed med Dem."

"Lad så være," sagde Villefort, idet han truende løftede sin arm mod himlen.

"Opsæt i det mindste denne sag til det næste kriminalretsmøde, det vil give os tid, så man kan glemme det."

"Nej," sagde Villefort. "Jeg har endnu fem dage, sagen er indledt, fem dage er længere tid, end jeg behøver. Begriber De ikke, madame, at jeg også må glemme. Når jeg arbejder nat og dag, er der øjeblikke, da jeg intet mindes, men er lykkelig på samme måde som de døde, og det er bedre end at lide."

"Men lad ham dog flygte. Intet at foretage sig er en let måde at vise barmhjertighed på."

"Jeg har jo sagt, at det er for sent, eftersøgningen er i gang."

I det samme kom tjeneren ind. "Der var en dragon med et brev." Villefort tog brevet og åbnede det i heftig bevægelse.

"Arresteret!" råbte han. "De har arresteret ham i Compiègne. Det er forbi."

Madame Danglars rystede af skræk, Villefort af glæde.

"Farvel!" sagde hun.

"Farvel, madame!" svarede den kongelige prokurør næsten muntert, idet han fulgte hende lige til døren. Derpå vendte han tilbage til sit skrivebord.

Han slog på brevet med sin hånd. "Jeg havde en falskner, tre tyve, to mordbrændere, jeg manglede kun en morder, nu har jeg ham. Det bliver en glimrende retsforhandling."

6. del

1. Synet

Som den kongelige prokurør havde sagt til madame Danglars, var Valentine endnu ikke kommet sig. Hele dagen opholdt hr. Noirtier, der havde ladet sig bære til Valentines værelse, sig hos sin sønnedatter og vågede over hende med sit faderlige blik, og så snart hr. de Villefort vendte tilbage fra domhuset, tilbragte han også en time eller to hos sin fader og sit barn. Klokken otte kom hr. d'Avrigny, som selv bragte den drik, den unge pige skulle have om natten. Når dette var sket, førte man hr. Noirtier bort, så overtog en sygeplejerske, som lægen selv havde valgt, vagten, indtil patienten ved ti-elleve tiden sov ind, hvorpå hun gav nøglerne til Valentines værelse til hr. de Villefort selv, så man ikke mere kunne komme ind til den syge uden at gå gennem madame de Villeforts og den lille Eduards værelser.

Hver morgen kom Morrel til Noirtier for at forhøre sig om Valentines befindende, men Morrel syntes mærkelig nok roligere for hver dag. For det første blev Valentine nu bedre og bedre, for det andet havde han fået at vide af Monte Cristo, da han fortvivlet var ilet til ham, at hvis Valentine ikke var død inden to timer, ville hun være frelst, men Valentine levede endnu, og der var allerede gået flere dage.

Patienten var blevet et bytte for en voldsom nervøs ophidselse, selv når hun sov. Hun syntes at se tågede skikkelser befolke værelset, det forekom hende, at hun så snart sin stedmoder, der truede hende, snart Morrel, der rakte hende armen, snart personer, som næsten var ganske fremmede for hende, for eksempel greven af Monte Cristo. Også møblerne syntes at være levende og bevægelige. Denne urolige

halvslummer varede gerne til henad klokken fire om morgenen, så faldt hun som oftest i en tung, drømmende søvn, til det blev dag.

En nat troede hun at se sit bogskab, der stod ved siden af kaminen i en fordybning af muren, åbne sig langsomt, uden at hængslerne frembragte den ringeste støj.

Til enhver anden tid ville Valentine have trukket i klokkestrengen for at ringe om hjælp, men i den forfatning, hun befandt sig i, var der intet mere, der satte hende i forbavselse. Hun var overbevist om, at alle de syner, som omringede hende, var fostre af hendes fantasi, og denne overbevisning var en følge af, at der om morgenen aldrig var noget spor tilbage af det, som viste sig om natten. Bag døren viste der sig en menneskelig skikkelse.

Valentine var i sine feberanfald blevet alt for fortrolig med sådanne syner til, at de skulle gøre hende bange. Hun gjorde blot store øjne og håbede at genkende Morrel. Skikkelsen vedblev at nærme sig hendes seng, derpå blev den stående og syntes at lytte. I dette øjeblik kastede lampen sine stråler på den natlige besøgende. "Det er ikke ham!" mumlede hun. Og hun ventede, overbevist om, at hun drømte, på, at dette menneske skulle forsvinde, som det plejer at ske i drømme, eller antage en anden skikkelse.

Da hun mærkede, at pulsen slog voldsomt, huskede hun, at det bedste middel til at få sådanne syner til at forsvinde var at drikke. Den friske drik hjalp altid. Hun syntes, at den fik feberen til at forsvinde og styrkede hjernen.

Valentine ville altså tage glasset på det fad af krystal, hvor det stod, men idet hun strakte hånden ud, gjorde skikkelsen endnu

to skridt hen mod sengen og var så nær ved den unge pige, at hun mærkede dens åndedræt og troede at føle trykket af dens hånd.

Denne gang overgik indbildningen eller rettere sagt virkeligheden det, der hidtil var hændet Valentine. Hun begyndte at tro, at hun var vågen og lyslevende. Hun følte, at hun var ved sin fulde fornuft, og hun skælvede af angst. Det tryk, som Valentine havde følt, havde til hensigt at standse hendes arm, og hun trak den langsomt til sig. Derpå tog skikkelsen, fra hvilken hun ikke kunne vende sine øjne, og som i øvrigt forekom hende mere venlig end truende, glasset, nærmede sig lampen og betragtede drikken, som om den ville undersøge, om den var klar og ren. Men denne første prøve var ikke tilstrækkelig. Dette menneske eller spøgelse, der gik så sagte, at dets trin ikke frembragte nogen lyd, hældte en skefuld af drikken i et glas og drak. Valentine så fuld af forbavselse på det, der foregik. Hun troede, at alt dette snart ville forsvinde for at gøre plads for et andet billede, men i stedet for at forsvinde som en skygge nærmede mennesket sig, rakte hende glasset og sagde: "Drik nu!"

Valentine gyste, det var første gang, at et syn talte til hende og i så klar en tone. Hun åbnede sin mund for at udstøde et skrig, men manden lagde en finger på hendes læber. "Greven af Monte Cristo?" hviskede hun. Af den skræk, der malede sig i den unge piges øjne, af hendes hænders skælven og af den hurtige bevægelse, hun gjorde for at skjule sig under sit lagen, kunne man se, at der stod en kamp mellem tvivl og overbevisning, men grevens natlige, hemmelighedsfulde besøg forekom hende stadig fuldkommen uforklarligt.

"Råb ikke! Vær ikke bange!" sagde greven. "De har ingen som helst grund til frygt. Denne gang har De ret, Valentine, og det er ingen indbildning, men den mand, som De ser her for Dem, er den ømmeste fader og den mest ærbødige ven, De kan ønske Dem."

Valentine fandt intet at svare, hun var så bange for den stemme, der forsikrede hende om mandens virkelige nærværelse, at hun frygtede for at sige et ord. Men hendes forfærdede blik syntes at sige: "Hvis Deres hensigter er rene, hvorfor er De da her?"

Med sin beundringsværdige skarpsindighed begreb greven, hvad den unge pige tænkte.

"Hør mig," sagde han, "eller rettere sagt se på mig. Betragt mine røde øjne og mit ansigt, der er mere blegt end sædvanligt, fordi jeg i fire nætter ikke har lukket mine øjne. I fire nætter har jeg våget over Dem og beskyttet Dem. Jeg har bevaret Dem for vor ven Maximilien."

En strøm af blod skød op i den syges kinder. Det navn, greven nævnte, jog al den mistankebort, han havde indgydt hende.

"Maximilien!" gentog Valentine. "Han har altså tilstået alt for Dem?"

"Alt! Han har sagt mig, at Deres liv var hans, og jeg har lovet ham, at De skal leve."

"De har lovet ham, at jeg skal leve?"

"Ja."

"Er De da læge?"

"Ja, og den bedste, som himlen i dette øjeblik kunne sende Dem, det kan De tro."

"De siger, at De har våget?" sagde Valentine uroligt. "Hvor da? Jeg har ikke set Dem." Greven pegede i retning af biblioteket. "Jeg var skjult bag ved døren," sagde han, "den går ind i nabohuset, som jeg har lejet."

Valentine, der var lige så blufærdig som stolt, sagde forskrækket: "Det, De har gjort, er overordentlig dumdristigt, men Deres beskyttelse forekommer mig næsten som en fornærmelse."

"Valentine," sagde han, "det eneste, jeg har set under denne lange vågen, er, hvem der kommer her, og den mad og drikke, De fik. Når disse drikke forekom mig farlige, trådte jeg ind som nu, tømte Deres glas og satte i stedet en velgørende drik, der fik livet til at strømme gennem Deres årer, i stedet for døden, man havde beredt Dem."

"Gift! Døden?" råbte Valentine, der igen troede, at hun fantaserede i feber. "Hvad siger De?"

"Tys, mit barn," sagde Monte Cristo, idet han atter lagde fingeren på hendes læber. "Jeg har sagt gift og død, og jeg gentager det, men drik først dette." Og greven trak en lille flaske op af lommen, der indeholdt en rød væske, hvoraf han hældte nogle dråber i et glas, "og nyd så intet mere i nat."

Valentine strakte sin hånd ud, men næppe havde hun rørt ved glasset, før hun igen trak den forskrækket tilbage. Monte Cristo tog glasset, drak halvdelen af det, som var i det, rakte Valentine det igen, og hun drak resten med et smil.

"Ja," sagde hun, "det er den samme smag som det, jeg plejede at drikke om natten, der forfrisker mig og beroliger min hjerne. Tak!"

"Således har De levet i fire nætter, Valentine," sagde greven, "men hvordan tror De, jeg har haft det? Jeg har lidt de frygteligste kvaler, når jeg så den dødbringende gift blive hældt i Deres glas, og jeg gruede for, at De skulle drikke den, før jeg fik den kastet i kaminen."

"De siger," sagde Valentine rædselsslagen, "at De har udstået tusind kvaler ved at se, at man hældte dræbende gift i mit glas? De har altså set det?"

"Ja."

Valentine rejste sig op i sengen, ligbleg og med den kolde febersved blandet med angstens sved. "Har De set nogen?" spurgte den unge pige.

"Ja," svarede greven endnu engang.

"Det, De siger, er skrækkeligt, det, De vil få mig til at tro, er noget djævelsk. Her i min faders hus, i mit eget værelse, på mit sygeleje har man villet myrde mig. Gå bort! De frister min samvittighed. De bespotter det guddommelige forsyn! Det er umuligt, det kan ikke være muligt."

"Er De da den første, som denne hånd træffer, Valentine? Har De ikke set hr. de Saint-Meran, madame de Saint-Meran, Barrois falde omkring Dem? Ville det samme ikke være hændt hr. Noirtier, hvis hans diæt ikke havde beskyttet ham og bekæmpet gift med gift?"

"Du gode Gud, så er det derfor, at bedstefader i omtrent en måned har villet have mig til at drikke af det, han fik," sagde Valentine.

"Var det ikke noget, der smagte lidt bittert og af orange?"

"Jo!"

"Det forklarer alt," sagde Monte Cristo. "Han ved også, at der er en, der forgiver her, og måske også *hvem*, der forgiver. Han har væbnet Dem, hans elskede barn, mod den dræbende væske, og den dræbende væske har tabt sin kraft. De var begyndt at vænne Dem til den. Det er derfor, De lever endnu, hvilket jeg ikke kunne forklare mig, da jeg vidste, at De for fire dage siden havde nydt en drik, som i almindelighed ikke skåner."

"Men hvem er da morderen – giftblanderen?"

"Nu må jeg stille Dem et spørgsmål: Har De aldrig set nogen komme ind i Deres værelse om natten?"

"Jo, undertiden har jeg troet at se ligesom skygger svæve ind, nærme sig og forsvinde, men jeg antog dem for fostre af mine feberfantasier. Selv da De trådte ind, troede jeg længe, at det var en drøm."

"De kender altså ingen, som stræber Dem efter livet?"

"Nej," sagde Valentine. "Hvorfor skulle nogen ønske min død?"

"De vil snart få at vide, hvem det er," sagde Monte Cristo, idet han lyttede.

"Hvordan det?" spurgte Valentine, idet hun så sig forskrækket om.

"Fordi De i nat hverken vil få feberanfald eller være uklar, fordi De i aften er lysvågen, fordi klokken nu er tolv, og det er morderens time."

"Åh Gud," sagde Valentine, idet hun tørrede sveden af, der perlede på hendes pande.

Klokken slog virkelig langsomt og sørgmodigt tolv. Det var, som om hvert slag traf den unge piges hjerte.

"Valentine," vedblev greven, "kald alle Deres kræfter til hjælp, Vær rolig, tal ikke, lad, som om De sover, og De vil få at se – De vil få at se!"

Valentine greb grevens hånd. "Jeg synes, jeg hører støj, gå!"

"Farvel eller snarere på gensyn," sagde greven med et sørgmodigt og faderligt blik på den unge pige, der var opfyldt af taknemmelighed.

Han listede tilbage til døren, men før han lukkede den efter sig, vendte han sig om og sagde: "Ikke en mine, ikke et ord. Lad, som om De sover, ellers vil man måske dræbe Dem, inden jeg får tid til at komme Dem til hjælp."

Efter dette påbud forsvandt greven af Monte Cristo bag døren, som han lukkede sagte efter sig.

2. Skarntyden

Valentine var alene. To andre klokker, der gik bagefter den i Saint Philippe-du-Boule, slog tolv i forskellige afstande.

Tyve minutter, tyve evigheder gik således, derpå endnu ti minutter, endelig slog klokken et slag, der lød højt i stilheden, en sagte banken på biblioteksvæggen viste hende, at greven var der og bad hende være opmærksom. På den modsatte side, det vil sige fra Eduards værelse, syntes Valentine at høre en svag larm. Hun lyttede og holdt vejret tilbage. Håndtaget drejede sig, og døren gik langsomt op. Valentine havde rejst sig op, støttet på sin albue. Hun havde netop så megen tid, at hun kunne lade sig falde tilbage og skjule sine øjne med sin arm. Derpå ventede hun, skælvende og med hjertet fuldt af angst. Der var nogen, der nærmede sig sengen og sagte trak gardinet til side. Valentine samlede alle sine kræfter og trak vejret, som om hun sov roligt.

"Valentine," sagde en stemme ganske sagte. Den unge pige gyste, men hun svarede ikke. "Valentine," gentog den samme stemme. Den samme tavshed. Valentine havde lovet, at hun ikke ville vågne. Derpå var alt stille. Valentine hørte blot den næsten umærkelige lyd af en væske, som blev hældt i det glas, hun nylig havde tømt. Nu vovede hun at åbne øjnene, der var skjult af hendes arm. Hun så nu en kvinde, som hældte noget af en lille flaske i hendes glas. Det var madame de Villefort. Valentine, der genkendte sin stedmoder, gyste.

Det er umuligt at udtrykke, hvad Valentine følte i det par minutter, madame de Villefort tilbragte i værelset.

En sagte banken på væggen i biblioteket vækkede den unge pige af hendes grublen, da hendes stedmoder var gået, og idet hun anstrengte sig for at løfte hovedet, gik døren til biblioteket igen op, og greven af Monte Cristo trådte atter ind.

"Tvivler De endnu?" spurgte han.

"Å, Gud," stønnede den unge pige.

"De har set?"

"Ak ja!"

"De har genkendt hende?"

Valentine sukkede. "Ja," sagde hun, "men jeg kan ikke tro det."

"De vil altså hellere dø og være skyld i, at Maximilien også dør?"

"Barmhjertige Gud!" sagde den unge pige. "Kan jeg da ikke forlade huset? Kan jeg ikke komme bort?"

"Valentine, den hånd, der forfølger Dem, vil nå Dem overalt, hun vil bestikke Deres tjenestefolk, og døden vil vise sig for Dem i alle mulige skikkelser, i det vand, De drikker af kilden, i den frugt, De plukker af træet."

"Men har De da ikke sagt, at min bedstefaders forsigtighed har hærdet mig mod giften?"

"Mod én gift, og kun når den ikke bliver anvendt i stærk dosis. Hun vil forandre giften og forstærke portionen."

Han tog glasset og vædede sine læber.

"Det er allerede gjort. Det er ikke mere med brucin, hun vil forgive Dem, det er med en simpel sovedrik. Jeg kan smage, at det er alkohol, det er opløst i. Havde De drukket af det, madame de Villefort har kommet i Deres glas, Valentine, ville De have været fortabt."

"Men Gud!" råbte den unge pige. "Hvorfor forfølger hun mig da?"

"Hvordan, er De så blid og god, at De ikke har begrebet noget?"

"Nej," svarede den unge pige, "jeg har aldrig gjort hende noget ondt."

"Men De er rig, Valentine; De har to hundrede tusind francs i rentepenge, og disse to hundrede tusind francs fratager De hendes søn."

"Jamen, min formue er jo ikke hendes. Jeg har den fra mine slægtninge."

"Meget sandt. Men det er derfor, at hr. de Saint-Meran og hans kone er døde. Det er, for at De skulle arve Deres slægtninge. Det er derfor, at hr. de Noirtier blev dømt til døden, så snart han havde gjort Dem til sin arving, og det er derfor, at De nu også skulle dø, Valentine, for at Deres fader skulle arve Dem, så Deres broder, der nu var blevet eneste barn, skulle arve Deres fader."

"Eduard, det stakkels barn! Og det er for hans skyld, alle disse forbrydelser bliver begået?"

"De forstår det da omsider!"

"Ak, Gud, blot alt dette ikke falder tilbage på hende!"

"De er en engel, Valentine!"

"Men min bedstefader? Er det ikke mere meningen, at han skal slås ihjel?"

"Man har tænkt, at når De er død, vil hans formue naturligvis tilfalde Deres broder, med mindre han skulle gøre Dem arveløs, og da forbrydelsen altså var unyttig, var det for farligt at begå den."

"Og det er i en kvindes hjerne, at disse planer er opstået?"

"Husk på Perugia, på manden i den brune kappe, som Deres stedmoder talte med om Aqua tofana. Fra den tid er hele den helvedes plan blevet moden i hendes hoved."

"Åh, men hr. greve!" råbte den blide, unge pige, idet tårerne trillede ned ad hendes kinder. "Jeg ser nok, at jeg er dømt til døden, når det forholder sig således."

"Nej, Valentine, nej. Jeg har forudset alle disse rænker. Vor fjende er overvundet, hun er opdaget. De skal leve, Valentine! De skal leve for at elske og være elsket. De skal leve for at være lykkelig og gøre et ædelt hjerte lykkeligt, men De må have tillid til mig."

"Hvad skal jeg gøre?"

"De må i blinde tage det, jeg giver Dem."

"Gud er mit vidne," råbte Valentine, "at jeg, hvis jeg var ene, hellere ville lade dem dræbe mig."

"De må ikke betro Dem til nogen, ikke engang til Deres fader."

"Min fader er ikke med i dette skrækkelige komplot, er han vel?" sagde Valentine, idet hun foldede sine hænder.

"Nej, men Deres fader, der er så vant til klager for retten, må have mistanke om, at alle disse dødsfald, der udrydder hans familie, ikke er naturlige. Det er Deres fader, der burde have våget over Dem. Det er ham, der i dette øjeblik burde have været på den plads, som jeg nu indtager. Det er ham, som burde have smagt på dette glas. Det er ham, der allerede burde have rejst sag mod mordersken."

"Jeg vil gøre alt for at leve. Der er to væsener til i verden, der elsker mig så højt, at de vil dø, hvis jeg døde: min bedstefader

og Maximilien."

"Jeg skal våge over disse to, som jeg våger over Dem."

"Så må De råde!" sagde Valentine.

Derpå føjede hun sagte til: "Min Gud, min Gud! Hvad vil der ske?"

"Hvad der end hænder Dem, Valentine, må De ikke blive bange. Hvis De lider, mister synet, hørelsen, følelsen, må De ikke frygte. Hvis De vågner op uden at vide, hvor De er, må De ikke være bange, om De selv, når De vågner, befinder Dem i en gravkælder, indespærret i en kiste. Søg da at fatte Dem og sig til Dem selv: "I dette øjeblik våger en mand over mig, en, der vil både min og Maximiliens lykke."

"Ak, hvor er det dog frygteligt."

"Valentine, vil De hellere angive Deres stedmoder?"

"Jeg vil hellere dø hundrede gange! Ja, hellere dø!"

"Nej, De skal ikke dø, men hvad der end hænder Dem, må De love mig, at De ikke vil beklage Dem, at De vil håbe."

"Jeg vil tænke på Maximilien."

"De er min elskede datter, Valentine. Jeg alene kan frelse Dem, og jeg vil frelse Dem."

Valentine var i den største angst, hun foldede sine hænder, hun følte, at hun måtte bede Gud om mod, og hun gav sig til at bede, idet hun mumlede sagte og glemte, at hendes hvide skuldre kun var skjult af hendes lange hår, og at man kunne se hendes hjerte banke mod hendes natdragts fine kniplinger.

Greven lagde sin hånd sagte på den unge piges arm, trak tæppet op om hendes hals og sagde med et faderligt smil: "Min kære datter, hav tillid til min hengivenhed, som De har tillid til Guds godhed og til Maximiliens kærlighed."

Valentine fæstede et blik fuldt af taknemmelighed på ham. Greven tog en lille smaragddåse op af sin vestelomme, åbnede guldlåget og hældte en lille pille så stor som en ært ud i Valentines hånd, hun tog den med den anden hånd og betragtede greven opmærksomt; i denne uforfærdede beskytters ansigt var der et genskin af guddommelig majestæt og magt. Det var tydeligt, at Valentine spurgte ham med sit blik. "Ja," svarede han. Valentine førte pillen til sin mund og slugte den. "På gensyn, kære barn," sagde han. "Jeg går for at se at komme til at sove. Nu er De frelst."

"Gå," svarede Valentine. "Hvad der end sker mig, lover jeg Dem, at jeg ikke vil være bange."

Monte Cristo så længe på den unge pige, der lidt efter lidt sov ind, overvundet af det sovemiddel, som greven havde givet hende. Derpå tog han glasset, hældte de to tredjedele i kaminen, for at man skulle tro, at Valentine havde drukket det, som manglede, og satte igen glasset på bordet. Derefter vendte han tilbage til døren og forsvandt efter at have kastet et blik på Valentine, der sov så blidt og roligt som en engel ved Herrens fødder.

3. Valentine

Al støj fra gaden var forsvundet, der herskede en uhyggelig stilhed, da døren til Eduards værelse atter gik op, og et hoved viste sig i spejlet lige over for døren. Det var madame de Villefort, der kom tilbage for at se, hvilken virkning drikken havde haft.

Hun standsede på dørtrinet, hørte lampen gnistre, den eneste lyd der kunne høres i værelset, som man skulle have troet var ubeboet. Derpå nærmede hun sig sagte bordet for at se, om Valentines glas var tomt.

En fjerdedel af drikken var endnu i det. Madame de Villefort tog glasset og gik for at tømme det i asken, som hun rørte om, for at den lettere skulle opsuge væsken, derpå skyllede hun glasset omhyggeligt, tørrede det af med sit eget lommetørklæde og satte det igen på bordet. Madame de Villefort betænkte sig på at kaste et blik på Valentine og at nærme sig til sengen. Den uhyggelige belysning, tavsheden, hele nattens rædselsfulde stemning indvirkede sikkert på hendes samvittighed, og giftblandersken gyste ved at se sit værk. Endelig tog hun mod til sig, trak gardinet til side, støttede sig på hovedgærdet af sengen og bøjede sig ned over Valentine. Den unge pige åndede ikke mere. Hendes halvtåbne mund lod intet åndepust slippe ud, der kunne røbe, at hun levede. Hendes hvide læber var ubevægelige, hendes øjne matte, og hendes ansigtsfarve var gul som voks.

Madame de Villefort betragtede dette ansigt, der trods sin bevægelighed dog var så veltalende. Hun tog mod til sig, løftede sengetæppet op og lagde sin hånd på den unge piges hjerte. Det var stille og koldt.

Det, der bankede, var blodet i hendes egne fingre. Hun trak sin hånd tilbage med en gysen.

Valentines hånd hang uden for sengen. Hendes negle var begyndt at blive blålige. Madame de Villefort tvivlede ikke mere. Alt var forbi, det skrækkelige værk, det sidste, hun havde at udføre, var endelig fuldbyrdet.

Giftblandersken søgte famlende at nå døren og vendte tilbage til sit værelse, mens angstens sved trillede ned ad hendes pande. Mørket vedblev endnu i to timer. Derpå fyldte dagens blege skær lidt efter lidt værelset, idet det trængte gennem jalousierne, derefter blev det lysere og lysere, så man kunne se og kende de forskellige genstande.

Sygeplejerskens hosten genlød i gangen, og straks derpå trådte hun ind til Valentine med en skål i hånden.

For en fader eller en elsker ville det første blik have været afgørende, Valentine var død, men for denne lejede kvinde var hun kun sovet ind.

"Det er godt," sagde hun, idet hun nærmede sig bordet. "Hun har drukket det meste af glasset."

Derpå gik hun hen til kaminen, tændte ild, satte sig i en lænestol, og skønt hun kom lige op af sengen, benyttede hun sig dog af Valentines søvn til at sove endnu i nogle øjeblikke.

Uret vækkede hende, da det slog otte. Hun nærmede sig sengen, forundret over den unge piges faste søvn og forskrækket over, at hendes arm endnu hang ud af sengen, uden at den sovende havde trukket den til sig, og nu var det først, at hun lagde mærke til hendes kolde læber og blege farve.

Hun ville løfte armen, men den havde denne stivhed, som en sygeplejerske ikke kunne tage fejl af. Hun udstødte et frygteligt

skrig og ilede til døren og råbte: "Hjælp! Hjælp!"

"Hjælp?" svarede d'Avrignys stemme ved foden af trappen. Det var på den tid, lægen plejede at komme.

"Hvorledes? Til hjælp?" råbte hr. de Villeforts stemme, idet han hurtigt kom ud af sit værelse. "Doktor, har De ikke hørt nogen skrige om hjælp?"

"Jo, jo, lad os gå op," svarede hr. d'Avrigny. "Lad os skynde os. Det var hos Valentine."

Men før lægen og faderen trådte ind, var tjenestefolkene, der befandt sig i samme etage, kommet til, og da de så Valentine bleg og ubevægelig i sin seng, løftede de forfærdet hænderne mod himlen og vaklede.

"Kald på madame de Villefort! Væk madame de Villefort!" råbte den kongelige prokurør fra døren til værelset, hvor han ikke vovede at træde ind, men tjenestefolkene stirrede lamslået på hr. d'Avrigny, som var løbet hen til Valentine og havde løftet hende op i sine arme.

"Også hende – åh Gud, når vil dette dog få en ende?" mumlede han, idet han lod hende falde tilbage.

Villefort styrtede ind i værelset. "Hvad siger De?" råbte han, idet han løftede sine arme mod himlen. "Doktor! Doktor!"

"Jeg siger, at Valentine er død!" svarede hr. d'Avrigny i en højtidelig tone. Hr. de Villefort sank sammen, som om hans ben var knust, og han faldt over mod Valentines seng. Ved lægens ord og faderens skrig var tjenestefolkene flygtet. Man hørte dem ile gennem gangen og ned ad trappen, derpå opstod der bevægelse i gården, og alt blev stille. Alle tjenestefolkene fra den første til den sidste havde forladt det forbandede hus. I dette øjeblik løftede madame de Villefort forhænget for døren i vejret.

Hun blev stående i døråbningen med en mine, som om hun ville spørge, hvad der var på færde, og søgte at fremtvinge nogle tårer. Pludselig gjorde hun et skridt eller rettere et spring fremad og strakte armen ud mod bordet. Hun havde set d'Avrigny bøje sig nysgerrigt over dette bord og tage glasset, som hun var vis på, Valentine havde tømt om natten. En tredjedel af glasset var fuldt, netop således som det havde været, da hun havde kastet indholdet i asken. Selv Valentines genfærd ville ikke have gjort en sådan virkning. Det var en drik af samme farve som den, hun havde hældt i Valentines glas, og som Valentine havde drukket. Det var den gift, som ikke kunne skuffe hr. d'Avrignys øjne, og som han betragtede opmærksomt. Det var et mirakel, som Gud sikkert havde gjort, for at der trods hendes forsigtighed skulle blive et spor, et bevis tilbage, og mens madame de Villefort blev stående ubevægelig som en støtte, og hr. de Villefort var blevet klar over noget af det, som foregik omkring ham, nærmede d'Avrigny sig vinduet for bedre at undersøge indholdet af glasset og smagte på en dråbe, hvormed han havde vædet enden af sin finger.

"Åh!" mumlede han. "Det er ikke mere brucin. Lad os engang se, hvad det er."

Nu gik han til medicinskabet i Valentines værelse og hældte nogle dråber af en lille flaske i drikken, der straks fik en blodrød farve.

"Åh!" sagde d'Avrigny både med afsky over forbrydelsen og med en lærds glæde. Madame de Villefort vendte sig om, hendes øjne lynede, derpå blev de matte, ravende søgte hun døren og forsvandt. Et øjeblik efter hørte man den fjerne lyd af et legeme, som faldt om på gulvet. Ingen tog sig af det.

Sygeplejersken var ivrigt beskæftiget med at følge den kemiske undersøgelse. Villefort var stadig som tilintetgjort, kun d'Avrigny havde fulgt madame de Villefort med øjnene og lagt mærke til hendes pludselige bortgang.

Han løftede tæppet, der hang for døren, i vejret, og han kunne se gennem Eduards værelse lige ind i madame de Villeforts. Hun lå ubevægelig på gulvet.

"Gå og hjælp madame de Villefort," sagde han til sygeplejersken. "Madame de Villefort har fået ondt."

"Men frøken Valentine?" stammede denne.

"Frøken Valentine behøver ingen hjælp mere," sagde d'Avrigny, "hun er død."

"Død! Død!" sukkede Villefort.

"Død, siger De?" råbte en tredje stemme. "Hvem har sagt, at Valentine er død?" De to mænd vendte sig om, og i døren så de Morrel bleg og forstyrret. Han var som sædvanlig kommet til den lille dør, som førte til Noirtier. Mod sædvane havde han fundet døren åben og behøvede derfor ikke at ringe på. Han trådte ind, ventede et øjeblik i forstuen og kaldte, for at en tjener skulle komme og føre ham til Noirtier. Ingen svarede. Tjenestefolkene havde jo forladt huset.

Morrel havde den dag ingen grund til at være bange, han havde Monte Cristos løfte for, at Valentine skulle leve, og hidtil havde Monte Cristo altid holdt, hvad han havde lovet. Hver aften havde greven givet ham gode efterretninger, som Noirtier selv bekræftede dagen efter. Imidlertid forekom denne stilhed ham underlig. Han kaldte igen, kaldte tredje gang, bestandig den samme tavshed. Nu besluttede han at gå op.

Noirtiers dør var åben ligesom de andre døre. Det første, han så, var den gamle mand i sin lænestol og på sin sædvanlige plads, men hans udvidede øjne syntes at røbe en indre skræk, og hans ansigt var usædvanlig blegt.

"Hvordan befinder De Dem, hr. Noirtier?" spurgte den unge mand urolig.

"Godt!" svarede oldingen med en blinken med øjnene. Men hans ansigt syntes at blive mere og mere uroligt.

"De er bekymret?" vedblev Morrel. "Er der noget, De ønsker, skal jeg kalde på en af Deres folk?"

"Ja," svarede Noirtier.

Morrel trak i klokkestrengen, men skønt han trak, så den var nær ved at gå itu, kom der dog ingen. Han vendte sig til hr. Noirtier, angsten og blegheden tiltog i oldingens ansigt.

"Men hvorfor kommer der ingen? Er nogen blevet syg her i huset?" sagde Morrel.

Noirtiers øjne syntes at springe ud af deres huler.

"Men hvad fejler De dog?" vedblev Morrel. "De gør mig bange! Valentine! Valentine -"

"Ja! Ja!" sagde Noirtier.

Maximilien åbnede munden for at tale, men hans tunge nægtede at frembringe en lyd. Han vaklede og holdt sig fast ved væggen. Derpå strakte han sin hånd ud mod døren.

"Ja, ja!" vedblev den gamle mand. Maximilien styrtede ned ad den lille trappe i to spring, mens Noirtier syntes at tilråbe ham med øjnene: "Hurtigere! Hurtigere!"

Et minut var nok for den unge mand til at nå Valentines værelse. Døren stod på vid gab, og en hulken var det første, han hørte. Som gennem en tåge så han en sort skikkelse knæle ved

den hvide seng, og en rædselsfuld angst naglede ham fast til dørtærsklen. Da var det, han hørte en stemme sige:

"Valentine er død!" og en anden stemme, der gentog som et ekko: "Død! Død!"

4. Maximilien

Villefort rejste sig næsten skamfuld over at være blevet overrasket under sådan et svaghedsanfald. Hans forvildede blik fæstede sig på Morrel.

"Hvem er De?" sagde han. "Har De glemt, at man ikke uden videre kan trænge ind i et dødens hus, gå dog – gå!"

Men Morrel blev stående ubevægelig. Han kunne ikke løsrive sit blik fra det frygtelige skuespil, fra sengen og den blege skikkelse, som lå på den.

"Gå ud! Hører De?" råbte Villefort, mens d'Avrigny også trådte til for at få Morrel til at gå.

Denne stirrede på den døde med et forstyrret blik, forsøgte at tale, men stemmen svigtede ham, og idet han tog sig til hovedet, styrtede han som en gal ud af værelset. Straks efter hørte de to mænd trappen knage, og de så Morrel, der med en næsten overmenneskelig kraft bar Noirtier med hans lænestol op på anden etage. Da han var kommet op ad trappen, satte Morrel lænestolen på gulvet og rullede den hurtigt ind i Valentines værelse. Fortvivlelsen havde fordoblet den unge mands kræfter. Noirtiers ansigt, blegt og rædselsfuldt med stive, stirrende øjne, havde en frygtelig virkning på Villefort. Hans faders nærhed varslede altid ulykker.

"Se der, hvad de har gjort!" råbte Morrel, idet han lagde den ene hånd på ryggen af lænestolen, som han havde stillet lige hen til sengen, og med den anden pegede på Valentine. "Se, fader, se!"

Villefort veg et skridt tilbage og betragtede med forbavselse den unge mand, der næsten var ham ukendt, og som kaldte

Noirtier fader. Den gamle mand var frygtelig at se på. Hans øjne var blodskudte, og hans ansigt fik et blåligt skær, men han var tavs og frygtelig i sin tavshed.

D'Avrigny styrtede hen mod oldingen og lod ham lugte til en stærk spiritus. Morrel greb den gamle mands hånd. "De spørger mig om, hvem jeg er, og hvilken ret jeg har til at være her. Åh, De, som ved det, sig det! Sig det!"

Den unge mands ord kvaltes i en hulken, og den gamle blev gennemrystet af voldsomme krampetrækninger. Endelig kom der tårer i hans øjne, men Morrel var ikke så lykkelig, at gråden ville komme og lette ham. "Sig til ham, at jeg er hendes forlovede, at hun var min veninde, min eneste kærlighed på jorden. Sig, at dette lig tilhører mig!"

Den unge mand faldt på knæ, og hans fingre klamrede sig krampagtigt til kanten af Valentines seng, og hans smerte gjorde et så dybt indtryk på de tilstedeværende, at d'Avrigny vendte sig bort for at skjule sin bevægelse, og Villefort rakte ham hånden uden at forlange nogen anden forklaring.

Men Morrel hørte eller så intet, han havde grebet Valentines hånd og begravet sit hoved i hendes seng. Den eneste lyd i værelset var Noirtiers hæse, hivende åndedrag. Endelig sagde Villefort: "De elskede Valentine, siger De? De var hendes forlovede? Jeg vidste ikke noget om denne kærlighed. Jeg kendte ikke noget til denne forbindelse, men jeg tilgiver Dem. Jeg ser, at Deres sorg er stor og oprigtig, og selv er jeg så ulykkelig, at der ikke kan være plads i mit hjerte til vrede. Men De ser, at den engel, De håbede skulle blive Deres, har forladt jorden. Hun har intet mere at gøre med menneskenes tilbedelse, derfor tag hendes hånd og tag afsked med hende for bestandig. Valentine

behøver nu ingen anden end den præst, som skal kaste jord på hende."

"De tager fejl!" råbte Morrel, idet han rejste sig. "De tager fejl. Valentine har ikke alene brug for en præst, men også for en hævner. Send kun bud efter en præst, jeg er hendes hævner, og De har nu begrædt hende nok som hendes fader. Glem ikke, at De også har et embede som kongelig prokurør. De ved lige så godt som jeg, at Valentine er blevet dræbt – med gift."

D'Avrigny trådte et skridt nærmere. Noirtier sagde ja med øjnene. "Hør nu." vedblev Morrel, "i vore dage kommer ingen af dage på en så voldsom måde, uden at man forlanger regnskab for det. Altså ingen medlidenhed, hr. prokurør! Jeg anmelder forbrydelsen, opsøg De nu morderen!" Og hans uforsonlige blik hvilede spørgende på Villefort, der snart så på Noirtier, snart på d'Avrigny, men i stedet for at finde hjælp hos faderen eller hos lægen mødte Villefort et lige så ubarmhjertigt blik hos dem som hos Morrel.

"Ja!" sagde den gamle mand.

"Det er sandt!" sagde lægen. Villefort forsøgte at sætte sig mod denne tredobbelte vilje og sin egen følelse.

"De tager fejl, der begås ingen forbrydelser i mit hus. Skæbnen rammer mig, Gud prøver mig. Det er en skrækkelig tanke, man myrder ikke her!"

Noirtiers øjne flammede. D'Avrigny åbnede munden for at tale, men Morrel sagde: "Og jeg siger Dem, at man dræber her! Jeg siger Dem, at det er det fjerde offer i de sidste fire måneder. Jeg siger Dem, at man allerede en gang for fire dage siden har forsøgt på at forgive Valentine, og at det er mislykkedes takket være hr. de Noirtiers forsigtighed. Jeg siger Dem, at man har

fordoblet portionen eller anvendt en anden slags gift, og at det denne gang er lykkedes. Jeg siger Dem, at De ved det lige så godt som jeg. Den herre dér har advaret Dem både som læge og som ven."

"De raser!" sagde Villefort, idet han forgæves søgte at vikle sig ud af det net, han følte, at han var fanget.

"Siger De, at jeg raser? Spørg så selv hr. d'Avrigny, om han ikke erindrer de ord, han sagde i Deres have den aften, da madame de Saint-Meran var død. De troede, at De var alene, og talte om dette sørgelige dødsfald. Tænk Dem godt om. Jeg hørte hvert ord. Åh! Da jeg opdagede den forbryderiske overbærenhed, De viste mod Deres egne, burde jeg have åbenbaret øvrigheden alt. Jeg ville da ikke have været medskyldig i din død, som jeg i dette øjeblik er, Valentine, min elskede! Men den medskyldige skal blive en hævner. Dette fjerde mord er klart og tydeligt for alles øjne, og hvis din fader forlader dig, Valentine, er det mig, det sværger jeg dig til, som skal forfølge morderen."

Morrels sidste ord kvaltes i hans strube, han brød ud i en hulken, hans tårer, der i så lang tid ikke havde villet flyde, strømmede ud af hans øjne, han sank på knæ og græd ved Valentines seng.

Hr. d'Avrigny sagde med fast stemme: "Jeg forlanger, at forbryderen bliver straffet. Jeg gruer ved tanken om, at min feje føjelighed har opmuntret morderen!"

"Min Gud!" mumlede Villefort tilintetgjort. Morrel så hen på den gamle mand og sagde: "Hr. Noirtier vil tale."

"Ja," svarede Noirtier med et frygteligt og truende udtryk.

"De kender morderen?" sagde Morrel.

"Ja," svarede Noirtier.

"Og De vil lede os på sporet?" råbte den unge mand. "Lad os høre, hr. d'Avrigny! Lad os høre!"

Noirtier så med et sørgmodigt blik på den ulykkelige Morrel, et af disse venlige smil, som så ofte havde gjort Valentine lykkelig, derefter så han igen til døren.

"De vil, at jeg skal gå ud?" råbte Morrel.

"Ja," svarede Noirtier.

"Ak, hav medlidenhed med mig!"

Oldingens øjne forblev uden barmhjertighed fæstet på døren.
"Må jeg i det mindste komme tilbage?" spurgte Morrel.

"Ja!"

"Skal jeg gå alene ud?"

"Nej."

"Hvem skal jeg tage med mig? Prokurøren?"

"Nej."

"Doktoren?"

"Ja."

"De vil være alene med hr. de Villefort?"

"Ja!"

"Men kan han forstå Dem?"

"Ja."

Villefort sagde, næsten glad over at undersøgelsen skulle foregå under fire øjne: "Vær kun rolig. Jeg forstår meget godt min fader."

D'Avrigny tog Morrel under armen og trak ham med ind i det tilstødende værelse. Der opstod en dødsstilhed i hele huset. Endelig efter et kvarters forløb hørtes vaklende skridt, og

Villefort viste sig i døren til det værelse, hvor d'Avrigny og Morrel befandt sig.

"Kom," sagde han og førte dem tilbage til hr. de Noirtiers lænestol. Morrel betragtede Villefort opmærksomt; hans ansigt var gustent. Mellem sine fingre holdt han en pen, som han havde vredet itu i fortvivlelse og harme.

"Mine herrer!" sagde han med rystende stemme til d'Avrigny og Morrel. "Deres æresord på, at denne rædsomme hemmelighed skal forblive mellem os!"

De to mænd gjorde en bevægelse. "Jeg sværger Dem," sagde Villefort.

"Men -" sagde Morrel, "den skyldige – morderen! Giftblanderen -!"

"Vær rolig, retfærdigheden skal ske fyldest. Min fader har betroet mig, hvem forbryderen er, han tørster ligesom De efter hævn, og dog vil han ligesom jeg, at De skal bevare denne hemmelighed. Ikke sandt, fader?"

"Jo!" svarede Noirtier med bestemthed. Morrel viste ved en bevægelse både skræk og vantro. Villefort standsede Maximilien ved at tage ham i armen.

"Når min fader, denne ubøjelige mand, som De kender, forlanger dette af Dem, så kan De være rolig for, at han ved, at Valentine vil blive skrækkeligt hævnet. Ikke sandt, fader?"

Den gamle bekræftede det. Villefort vedblev: "Han kender mig, og jeg har givet ham mit ord. Vær derfor kun rolige, jeg forlanger kun tre dage, det er mindre, end man forlanger af retten, og om tre dage skal min hævn over mit barn få endog de mest ligegyldige mennesker til at gyse."

"Vil alt, hvad der er lovet, også blive holdt, hr. Noirtier?" spurgte Morrel, mens d'Avrigny spurgte med et blik.

"Ja," svarede Noirtier.

"Så sværg!" sagde Villefort, idet han greb både d'Avrigny s og Morrels hånd. "Sværg, at De vil have medlidenhed med min ære og overlade til mig selv at hævne."

D'Avrigny vendte sig bort og mumlede et svagt ja, men Morrel rev sin hånd ud af Villeforts, styrtede hen til sengen, trykkede sine læber på Valentines iskolde læber og ilede fortvivlet ud af værelset.

Alle tjenestefolkene havde forladt huset. Hr. de Villefort blev derfor nødt til at bede hr. d'Avrigny om at påtage sig de talrige og pinlige formaliteter, som et dødsfald medfører, især et dødsfald under så mistænkelige omstændigheder.

Villefort vendte tilbage til sit værelse, og d'Avrigny gik for at hente den læge, som øvrigheden havde ansat til at undersøge, om et lig virkelig var dødt, og som man med et kraftigt udtryk kalder *de dødes doktor*.

5. Danglars' underskrift

Den følgende dag var mørk og skyet. I nattens løb var den døde blevet klædt i ligdragt. Den blev syet af noget meget fint, smukt batist, som Valentine selv havde købt et par uger før.

Hen mod klokken otte om morgenen var hr. d'Avrigny kommet tilbage. Han havde mødt Villefort, som gik ind til hr. Noirtier, og var fulgt med ham for at få at vide, hvordan den gamle mand havde tilbragt natten. De fandt ham i den lænestol, der tjente ham til seng, i dyb søvn og næsten smilende. De blev forbavset stående i døren.

"Se," sagde d'Avrigny til Villefort, som betragtede sin sovende fader. "Naturen forstår at dæmpe selv den største sorg. Man skulle virkelig ikke tro, at Noirtier elskede sin sønnedatter så højt."

"De har ret," svarede Villefort overrasket. "Han sover, det er ganske besynderligt. Den mindste modgang holder ham ellers vågen hele natten."

De vendte tankefulde tilbage til den kongelige prokurørs værelse. "Se, jeg har slet ikke sovet," sagde Villefort, idet han pegede på sin seng, der var urørt. "I to nætter har jeg ikke været i seng, men betragt derimod mit skrivebord! Hvor jeg har skrevet i disse to dage og nætter! jeg har gennemlæst mine papirer, har opsat klagen mod Benedetto. Arbejde er min lidenskab, min glæde, den dulmer alle mine smerter."

Han trykkede krampagtigt d'Avrignys hånd. "Behøver De mig mere?" spurgte lægen.

"Nej," sagde Villefort, "men jeg beder Dem komme tilbage klokken elleve – det er til middag, at hun skal af sted. – Åh,

Gud, mit stakkels barn! Mit stakkels barn!" Og den kongelige prokurør, som atter var blevet et menneske, løftede sine øjne mod himlen og sukkede dybt.

"Vil De være i modtagelsessalonen?"

"Nej, jeg har en fætter, som jeg vil overlade denne sørgelige ære. Jeg vil arbejde, doktor! Når jeg arbejder, forsvinder alt."

Doktoren var aldrig så snart ude af døren, før han atter havde givet sig til at arbejde. På trappen mødte d'Avrigny den fætter, som hr. de Villefort havde talt om, en ubetydelig person, et af disse væsener, der lige fra fødslen er bestemt til at spille en unyttig rolle i verden. Han var sortklædt, havde flor om armen og havde sørget for at anlægge en passende trist mine. Klokken elleve rullede ligvognen ind i gården, og gaden i Faubourg Saint Honoré var fyldt af en menneskevrimmel, der var nysgerrig efter at se en prægtig begravelse, der interesserede dem lige så meget som en hertugindes bryllup. Lidt efter lidt fyldtes salen. Først sås en del af vore gamle bekendte, Debray, Chateau-Renaud, Beauchamp, så var der øvrighedspersoner, retslærde, skribenter og forskellige militære. Hr. de Villefort indtog jo en førende stilling i den parisiske verden. Fætteren holdt sig ved døren, og det var de ligegyldige en stor trøst at se et ligegyldigt ansigt, der ikke gjorde fordring på forstilt sorg eller hyklede tårer, som en fader, en broder eller en forlovet ville have gjort.

De, der kendte hinanden, samledes i grupper. En af disse grupper bestod af Debray, Chateau-Renaud og Beauchamp.

"Den stakkels unge pige," sagde Debray. "Så rig, så smuk. Hvem skulle have tænkt det, Chateau-Renaud, da vi så hende sidst, omtrent for tre uger eller en måned siden, da vi var

samlet for at underskrive ægteskabskontrakten, som ikke blev underskrevet?"

"Nej, sandelig," svarede Chateau-Renaud. "Har De omtalt dødsfaldet i Deres blad?"

"Ja, men det er ikke mig, der har skrevet artiklen, der for resten er noget ubehagelig. Der står, at hvis der i et hvilket som helst andet hus skete fire dødsfald lige efter hinanden, ville den kongelige prokurør sikkert ikke synes om det."

"For resten," sagde Chateau-Renaud, "påstår doktor d'Avrigny, der er min moders læge, at han er yderst fortvivlet – hvem søger De, Debray?"

"Hr. de Monte Cristo," svarede den unge mand.

"Jeg mødte ham på boulevarden, da jeg kørte herhen, jeg tror, han var ved at rejse. Han kørte til sin bankier," sagde Beauchamp.

Beauchamp havde sagt sandheden, han havde mødt Monte Cristo, som kørte til Danglars' fine hus i Rue Chaussée-d'Antin. Bankieren havde fra sit vindue set grevens vogn køre ind i gården og var kommet ham i møde med et bedrøvet, men venligt ansigt.

"Hr. greve," sagde han, idet han rakte Monte Cristo hånden. "De kommer for at kondolere mig. I sandhed, ulykken er i mit hus. Da jeg så Dem komme, var jeg netop ved at spørge mig selv, om jeg ikke havde ønsket den stakkels Morcerfs ulykke, hvilket ville have retfærdiggjort det gamle ordsprog: "Der går ild i spotterens hus." Men jeg forsikrer Dem, jeg ønskede ikke Morcerf ondt, han var måske en smule stolt for et menneske, der var kommet af ingenting ligesom jeg, men hver har sine fejl. Det ser ud, som om det er et ulykkesår for vore

jævnaldrende, greve: Se nu blot på Villefort, han har mistet sin datter, ja, hele sin familie på en underlig måde. Morcerf blev vanæret og dræbte sig selv. Jeg er blevet gjort latterlig ved denne Benedettos nederdrægtighed, og oven i købet -"

"Hvad mere da?" spurgte Monte Cristo.

"Ak, så ved De det altså ikke?"

"Er der nogen ny ulykke?"

"Eugenie har forladt os."

"Hvad siger De?"

"Sandheden, kære greve. Hvor De er lykkelig, der hverken har kone eller børn."

"Finder De det?"

"Ak, Gud, ja."

"Og De siger, at frøken Eugenie -"

"Hun har ikke kunnet udholde skammen og har bedt mig om tilladelse til at rejse."

"Med madame Danglars?"

"Nej, hun rejste forrige nat med en slægtning, men vi mister hende, den kære Eugenie. Jeg kender hendes karakter og tvivler på, at hun nogen sinde vender tilbage til Frankrig."

"Slå Dem til tåls, kære baron," sagde Monte Cristo. "Familiesorger, som ville være sønderknusende for en fattig djævel, hvis børn var hele hans rigdom, er tåbelige for en millionær. Penge lindrer mange sorger. De bliver snart glad igen, De, kongen blandt alle vore pengemænd."

Danglars så på Monte Cristo for at se, om det var spot, eller om han talte alvorligt.

"Ja," sagde han, "det er sandt, hvis rigdom trøster, må jeg være trøstet. Jeg er rig."

"Så rig, kære baron, at Deres formue ligner pyramiderne. Ville man sløjfe dem, turde man ikke, hvis man turde, kunne man ikke."

Danglars lo ad grevens godmodige tillid.

"Det minder mig om, at jeg var i færd med at skrive fem små anvisninger. Jeg havde allerede underskrevet de to. Vil De tillade mig at gøre de tre andre færdige?"

"Gør det, kære baron, gør det."

Der opstod et øjebliks tavshed, man hørte lyden af bankierens pen, mens Monte Cristo betragtede det forgyldte loft.

"Spanske papirer?" sagde Monte Cristo. "Eller haitiske eller neapolitanske?"

"Nej," sagde Danglars, idet han smilede hovmodigt, "anvisninger på den franske bank. Se her, greve, De, som er pengemændenes kejser, som jeg er deres konge, har De set mange lapper papir af den størrelse? Hver af dem er en million værd."

Monte Cristo tog dem i hånden, som om han ville veje, hvor tunge de var, og læste: "Behag at udbetale efter min ordre af de fonds, jeg har deponeret, en sum af en million francs. Baron Danglars."

"Én, to, tre, fire, fem," sagde Monte Cristo. "For fanden, fem millioner! Det lader sig høre, hr. Krøsus!"

"Ja," sagde Danglars.

"Det er beundringsværdigt, især hvis den sum er betalt kontant, hvilket jeg slet ikke tvivler på -"

"Den skal blive det," sagde Danglars.

"Det er dejligt at have sådan en kredit. Det er kun i Frankrig, at man ser den slags, fem lapper papir, der gælder fem millioner. Man må se det for at tro det."

"Tvivler De?"

"Nej."

"De siger det i en tone – morer det Dem, så følg med buddet til banken, og De vil se ham forlade den med anvisninger på skatkammeret for denne sum."

"Nej," sagde Monte Cristo, idet han foldede billetterne sammen. "Det er virkelig ganske morsomt, og jeg vil selv gøre forsøget. Min kredit hos Dem var på seks millioner. Jeg har hævet ni hundrede tusind francs. De skylder mig endnu fem millioner og et hundrede tusind francs. Jeg tager Deres fem billetter, som jeg anser for gode, da De har underskrevet dem, og her har De et bevis for de seks millioner, så vor mellemregning er afgjort, jeg har gjort det færdigt i forvejen, da jeg trængte til penge i dag."

Og Monte Cristo stak med den ene hånd de fem billetter i lommen og rakte bankieren kvitteringen med den anden.

Hvis lynet var slået ned for Danglars' fødder, ville han ikke være blevet mere forskrækket.

"Hvad?" stammede han. "Hvad, hr. greve? De tager disse penge. Men De må undskylde, De må undskylde. Det er penge, jeg skylder hospitalerne, og jeg har lovet at betale dem i dag."

"Åh!" sagde Monte Cristo. "Det er en anden sag. Jeg påstår aldeles ikke, at jeg vil have disse fem anvisninger, betal mig med andre papirer, det morede mig bare at kunne sige, at huset Danglars uden i forvejen at være advaret, uden at forlange fem minutters varsel havde betalt mig fem millioner kontant. Men

her er Deres papirer igen. De kan give mig andre i stedet for dem."

Han rakte Danglars de fem anvisninger; denne, der var bleg som døden, strakte straks hånden ud for at gribe dem, men betænkte sig pludselig og trak den tilbage igen.

"I grunden," sagde han, "er Deres bevis det samme som rede penge."

"Ja! I Rom ville Thomson og French ikke gøre flere vanskeligheder, end De selv har gjort."

"Om forladelse, hr. greve! Om forladelse."

"Jeg kan altså beholde pengene?"

"Ja," sagde Danglars, idet han tørrede den sved, der perlede på hans pande. "Behold dem, behold dem!"

Monte Cristo stak de fem anvisninger i lommen med en mine, der syntes at sige: "Betænk Dem! Fortryder De det, er der endnu tid."

"Nej," sagde Danglars, "nej, behold anvisningerne. Men De ser, at ingen er så formel som en pengemand. Jeg havde bestemt disse penge til hospitalerne, og man ville tro, at jeg bestjal dem, hvis jeg ikke gav dem netop disse, som om den ene daler ikke var lige så god som den anden. Undskyld!" Han lo støjende og krampagtigt.

"Jeg undskylder gerne," sagde Monte Cristo med en venlig mine og lagde anvisningerne i sin mappe.

"Men," sagde Danglars, "der er endnu en sum på hundrede tusind francs -"

"En bagatel," sagde Monte Cristo. "Deres procenter vil stige omtrent til den sum, og vi er altså kvit."

"Greve," sagde Danglars, "er det Deres alvor?"

"Jeg driver aldrig spøg med bankierer," svarede Monte Cristo alvorligt og gik hen mod døren, netop da tjeneren meldte: "Hr. de Boville, kassereren ved hospitalerne."

"Det lader til, at jeg kom i rette tid til at få Deres underskrift. Jeg ser, man kappes om den," sagde greven. Danglars blegnede og skyndte sig at tage afsked.

Greven af Monte Cristo vekslede en meget ceremoniel hilsen med hr. de Boville, som, så snart Monte Cristo var ude, blev ført ind i Danglars' værelse.

Man kunne have set grevens alvorlige ansigt opklares af et lille smil ved synet af kassererens mappe. Han steg til vogns og kørte direkte hen til banken, mens Danglars beherskede sig og gik kassereren i møde. "God dag," sagde han elskværdigt, "min kære kreditor. Jeg tør vædde på, at det er kreditoren, der kommer."

"De har ret, hr. baron," svarede hr. de Boville. "Hospitalerne henvender sig til Dem, enkerne og de forældreløse kommer ved mig for at bede Dem om en almisse på fem millioner."

"Og man siger, at de forældreløse er at beklage," sagde Danglars, idet han fortsatte spøgen. "De stakkels børn!"

"Jeg er altså kommet i deres navn," vedblev hr. de Boville. "De må have modtaget mit brev i går?"

"Ja."

"Nu er jeg her med min kvittering."

"Kære hr. de Boville," sagde Danglars, "Deres enker og forældreløse må vente i fireogtyve timer. Hr. de Monte Cristo, som De i dette øjeblik så gå herfra – De har set ham, ikke sandt?"

"Jo vist, men -"

"Hr. de Monte Cristo modtog Deres fem millioner."

"Hvordan det?"

"Greven havde en ubegrænset kredit hos mig, en kredit, der var åbnet ham af huset Thomson og French i Rom. Han kom for at forlange fem millioner på en gang. Jeg gav ham en anvisning på banken. Det er der, mine fonds er anbragt, og jeg er bange for, ser De, at de vil blive urolige, hvis jeg på samme dag hæver ti millioner. På to dage bliver det jo noget andet."

"Javist!" råbte Boville i en tone, der røbede fuldkommen vantro. "Fem millioner til den herre, som gik ud, og som hilser, som om jeg kendte ham."

"Måske kender han Dem, uden at De kender ham. Greven af Monte Cristo kender alle og enhver."

"Fem millioner!"

"Se, her er hans bevis. Gør ligesom Thomas, se og tro!" Hr. de Boville tog papiret, som Danglars rakte ham, og læste: "Modtaget af hr. baron Danglars en sum af fem millioner francs, som han igen kan hæve, når han vil, hos huset Thomson og French i Rom."

"Det er virkelig sandt," sagde han.

"Kender De huset Thomson og French?"

"Ja," sagde hr. de Boville, "jeg har engang gjort en forretning på to hundrede tusind francs med dem, men siden den tid har jeg ikke hørt tale om dem."

"Det er et af de bedste huse i Europa," sagde Danglars, idet han skødesløst kastede beviset på sit skrivebord.

"Men det må være en nabob, denne greve af Monte Cristo."

"Jeg ved ikke, hvad han er, men han havde tre uindskrænkede kreditbreve, et på mig, et på Rotschild, et på Lafitte, og som De

ser, har han ladet mig beholde hundrede tusind francs i procenter."

Hr. de Boville røbede den største forundring.

"Jeg må gå hen og besøge ham," sagde han, "måske får jeg et bidrag til en eller anden stiftelse af ham."

"Det kan De være sikker på at få, han giver over tyve tusind francs om måneden til velgørenheden."

"Det er storartet – og ved De, at madame Morcerf og hendes søn har givet hele deres formue til hospitalerne?"

"Hvorfor?"

"Fordi de ikke ville have en formue, der var erhvervet på så skammelig en måde, så moderen trækker sig tilbage på landet, og sønnen tager tjeneste."

"Se, se," sagde Danglars. "Hvilke skrupler."

"I går blev gavebrevet tinglyst."

"Hvor meget ejede de?"

"Just ikke meget, tolv til tretten hundrede tusind francs. Men lad os komme tilbage til vore millioner."

"Gerne," sagde Danglars på den naturligste måde af verden. "De behøver altså disse penge snart?"

"Ja. I morgen skal vore kasser efterses."

"I morgen. Hvorfor sagde De ikke det straks? Men der er et århundrede til i morgen. Hvad tid?"

"Klokken to."

"Send bud ved middagstid," sagde Danglars med et smil. Hr. de Boville svarede ikke. Han nikkede blot.

"Men når jeg tænker mig om," sagde Danglars, "så kan De gøre det endnu bedre. Monte Cristos bevis er så godt som rede

penge. Bring dette bevis til Rotschild eller Lafitte. De tager det straks."

"Skønt det tyder på, at summen skal udbetales i Rom?"

"Ganske sikkert, det koster blot et fradrag på fem til seks tusinde francs." Kassereren fo'r tilbage.

"Nej, hvor kan det dog falde Dem ind. Jeg vil hellere vente til i morgen."

"Ja, undskyld," sagde Danglars uforskammet, "men jeg troede et øjeblik, at det var et lille underskud, der skulle dækkes, det har man jo set før."

"Nej, Gud være lovet," svarede kassereren.

"Altså i morgen, ikke sandt, kære kasserer?"

"Ja, i morgen, men det må være bestemt."

"Ja, naturligvis. Send bud ved middagstid, og banken skal i forvejen være underrettet."

"Jeg vil selv komme."

De trykkede hinanden i hænderne.

"Men hør!" sagde Boville. "Skal De ikke til den stakkels frøken de Villeforts begravelse? Jeg mødte ligtoget på boulevarden."

"Nej," sagde bankieren. "Jeg er blevet latterliggjort ved historien med Benedetto, så jeg holder mig borte."

"Jamen, det var De jo ikke spor af skyld i, og alle mennesker beklager Dem kun og navnlig Deres frøken datter."

"Den stakkels Eugenie!" sagde Danglars med et dybt suk. "Ved De, at hun går i kloster? Dagen efter begivenheden besluttede hun at rejse med en af sine veninder, som er nonne, til et meget strengt kloster i Italien eller Spanien."

"Det er dog skrækkeligt."

Hr. de Boville gik bort, idet han bukkede dybt for faderen og beklagede hans uheld. Men næppe var han udenfor, førend Danglars råbte: "Den tosse! Kom i morgen! I morgen middag vil jeg være langt borte."

Derpå lukkede han sin dør i lås, tømte sine skuffer, samlede halvtreds tusind francs i bankbeviser, brændte adskillige papirer, lagde andre frem og begyndte på et brev: "*Til fru baronesse Danglars!*"

"I aften," mumlede han, "vil jeg selv lægge det på hendes natbord." Derpå tog han et pas frem af sin pult.

"Det gælder endnu i to måneder," sagde han.

6. Pére Lachaise

Hr. de Boville havde mødt ligtoget, der førte Valentine til hendes sidste hvilested.

Vejret var mørkt og skyet, og vinden fejede løvet ind over den umådelige menneskevrimmel, der fyldte boulevarderne. Hr. de Villefort, der var en ægte pariser, betragtede Pére Lachaises kirkegård som den eneste, der var værdig til at modtage de forgængelige levninger af en parisisk familie, de andre forekom ham kirkegårde for bønder.

Der havde han købt det gravsted, der på så kort tid var blevet hvilested for alle medlemmerne af hans familie. Man læste på forsiden af mausoleet: "Familierne Saint-Meran og Villefort", det havde været den stakkels Renée, Valentines moders sidste ønske.

Det var altså til Pére Lachaise, følget drog fra forstaden Saint-Honoré, gennem hele Paris, Faubourg du Temple, over de ydre boulevarder lige til kirkegården. Mere end halvtreds herskabsvogne fulgte efter tyve sørgevogne, og bagefter gik der mere end femhundrede personer til fods.

Det var næsten alle unge mennesker, som Valentines død havde truffet som et tordenslag, og de holdt alle af den søde unge pige, der var blevet revet bort midt i sin blomstrende ungdom. Da man kom ud af Paris, så man en vogn standse pludseligt, det var greven af Monte Cristos, han steg ud og fulgte toget til fods. Chateau-Renaud steg straks ud af sin vogn og gik hen til ham, og Beauchamp forlod også den, han befandt sig i.

"Hvor er Morrel?" spurgte greven. "Er der nogen af Dem, mine herrer, der ved, hvor han er?"

"Det har vi også spurgt om," sagde Chateau-Renaud, "ingen af os har set ham."

Greven vedblev at se sig om til alle sider, og endelig nåede man kirkegården. Grevens gennemtrængende blik undersøgte straks alle grupperne af graner og takstræer, og snart forsvandt hans uro. En skygge var gledet hen mellem de mørke buske, og Monte Cristo havde uden tvivl genkendt den, han ledte efter. Denne skygge ilede hurtigt forbi Heloises og Abailards grav og gik ved siden af hestene, der trak ligvognen, og som ved hvert skridt nærmede sig gravstedet. Kun Monte Cristo lagde mærke til ham, to gange trådte han ud af rækken for at se, om dette menneskes hænder ikke søgte noget våben, som han havde skjult under sine klæder. Da ligfølget standsede, så man, at denne skygge var Morrel med sin sorte frakke knappet lige op til halsen, med gusten pande, hule kinder og hatten knuget mellem hænderne.

Alt gik efter skik og brug. Nogle mænd holdt taler, beklagede denne alt for tidlige død, udbredte sig over faderens smerte og var opfindsomme nok til at finde på, at denne unge pige mere end en gang havde bedt sin fader om nåde for de forbrydere, over hvis hoved retfærdighedens sværd svævede.

Monte Cristo hørte intet af alt dette, han så intet eller rettere sagt, han så kun Morrel, hvis ro og ubevægelighed var frygtelig for den, som kunne læse, hvad der foregik i den unge officer. "Se der," sagde Beauchamp pludselig til Debray. "Der er Morrel. Hvordan fanden er han kommet der?" De gjorde Chateau-Renaud opmærksom på ham.

"Hvor han er bleg," sagde denne, idet han gyste.

"Han fryser," svarede Debray.

"Nej," sagde Chateau-Renaud langsomt. "Jeg tror, han er dybt rørt. Det er et meget følsomt menneske, denne Maximilien."

"Åh," sagde Debray, "han kendte jo næppe frøken de Villefort."

"Nej, det er sandt nok, men jeg kan dog huske, at han på ballet hos madame de Morcerf dansede tre gange med hende. De ved selv, greve, på det bal, hvor De gjorde så megen opsigt."

"Nej, det ved jeg ikke," sagde Monte Cristo uden at vide, hvad han svarede på. Han havde sin opmærksomhed henvendt på Morrel hele tiden.

Talerne var endt.

"Farvel, mine herrer," sagde greven pludselig og forsvandt, uden at man vidste, hvilken vej han var taget.

Da begravelsen var endt, tog følget igen tilbage til Paris.

Chateau-Renaud søgte et øjeblik efter Morrel, men da han ikke kunne finde ham, fulgte han med Debray og Beauchamp. Monte Cristo var gået ind mellem buskene og fulgte opmærksomt alle Morrels bevægelser, da denne lidt efter lidt havde nærmet sig familien Villeforts gravsted, der nu var forladt både af ligfølget og af arbejderne.

Greven vedblev at nærme sig Morrel med opmærksomt blik og færdig til at springe til, så snart det behøvedes. Morrel bøjede sin pande lige ned til stenen, omfavnede gitteret med begge hænder og hviskede: "Valentine!"

Grevens hjerte blødte. Han trådte endnu et skridt nærmere og slog Morrel på skulderen. "Kære ven," sagde han, "det var netop Dem, jeg søgte." Monte Cristo havde ventet et voldsomt

udbrud af bebrejdelser, men han tog fejl. Morrel vendte sig til ham og sagde tilsyneladende roligt: "Jeg bad."

"Er der ikke noget, jeg kan gøre for Dem?" spurgte greven. "Skal jeg følge Dem tilbage til byen?"

"Nej tak. Lad mig bede."

Greven gik uden at gøre indvendinger, men det var for på ny at stille sig på et sted, hvor ikke en af Morrels bevægelser undgik ham. Omsider rejste Morrel sig og tog vejen tilbage til Paris uden en eneste gang at vende sig om. Greven fulgte ham i en afstand af omtrent hundrede skridt. Maximilien gik over kanalen og vendte over boulevarderne tilbage til Rue Meslay. Fem minutter efter, at døren var lukket efter Morrel, åbnede den sig for Monte Cristo. Julie var ved indgangen til haven, hvor hun med opmærksomhed betragtede mester Penelon, der med stor flid agerede gartner og plantede nogle stiklinger af bengalske roser.

"Greven af Monte Cristo!" råbte hun glad.

"Maximilien er lige kommet tilbage, ikke sandt, madame?" spurgte greven.

"Ja, jeg tror, jeg så ham komme," sagde den unge kone, "men jeg vil kalde på Emmanuel."

"Om forladelse, madame, men jeg må straks op til Maximilien," svarede Monte Cristo. "Jeg har en ting af største vigtighed at sige ham."

"Ja, ja da," sagde hun og ledsagede ham med sit fortryllende smil til trappen.

Morrel rejste sig, da greven trådte ind, tydeligt nok lidt ærgerlig, og gik greven i møde, mindre for at tage mod ham end for at spærre ham vejen.

"Skrev De?" spurgte Monte Cristo. "De har blæk på fingrene."

"Ja, det hænder undertiden, at jeg skriver, selv om jeg er soldat."

Monte Cristo gjorde nogle skridt ind i værelset, og Maximilien måtte lade ham gå forbi, men han fulgte efter.

"De skrev?" vedblev Monte Cristo, idet han så på skrivebordet.

"Jeg har allerede haft den ære at sige Dem, at det var tilfældet," svarede Morrel.

Greven så sig om.

"Deres pistoler ved siden af skrivetøjet?" sagde han, idet han pegede på våbnene, der lå på bordet.

"Jeg har i sinde at rejse en tur," sagde Morrel ærgerlig.

"Min ven," sagde Monte Cristo med en stemme fuld af ubeskrivelig ømhed, "kære Maximilien, ingen fortvivlede beslutninger, jeg beder Dem."

"Jeg fortvivlede beslutninger!" sagde Morrel, idet han trak på skuldrene. "Må jeg spørge Dem, hvorledes kan en rejse være en fortvivlet beslutning?"

"Maximilien," sagde Monte Cristo, "lad os lægge den maske, vi bærer. De skuffer mig ikke med Deres ro, og jeg lige så lidt Dem med mine undskyldninger. De forstår mig, ikke sandt? For at gøre, hvad jeg har gjort, trænge mig ind i en vens værelse, må jeg virkelig have været bange eller rettere sagt, jeg må have været overbevist om, at der ville foregå noget skrækkeligt. Morrel, De vil dræbe Dem selv!" En gysen fo'r igennem Morrel.

"Hvor kommer De på det indfald, hr. greve?"

"Jeg siger Dem, at De havde i sinde at dræbe Dem selv," vedblev greven i den samme tone, "og her er beviset." Han

trådte hen til skrivebordet, løftede det rene blad, som den unge mand havde kastet over det brev, han havde begyndt på, og tog papiret.

Morrel styrtede til for at rive det ud af hans hænder. Men Monte Cristo greb ham om håndleddet og standsede ham med en hånd af jern.

"Og hvad så?" råbte Morrel rasende. "Hvis det nu virkelig er tilfældet, hvis jeg har besluttet at vende mundingen af min pistol mod mig selv, hvem skulle da hindre mig? Vil man da forhindre mig i ikke mere at være ulykkelig? Har De mod til det?"

"Ja, Morrel," sagde Monte Cristo roligt. "Ja, det har jeg."

"De?" råbte Morrel, hvis harme tiltog. "De, som har skuffet mig med et tåbeligt håb, De, som har holdt mig hen med forfængelige løfter, da jeg ved en rask beslutning havde kunnet frelse hende. De, der gav det udseende af, at De har forstand og magt til at spille forsyn, og som ikke engang har haft magt til at give en ung pige modgift. Ak, jeg ville virkelig ynkes over Dem, hvis De ikke vakte min afsky."

"Morrel!"

"Ja, De har sagt, at vi skulle lægge masken, jeg vil føje Dem. Da De fulgte mig til kirkegården, svarede jeg Dem, da De trængte herind, lod jeg Dem komme så vidt, men da De misbruger min føjelighed i mit eget værelse og bringer mig nye pinsler, skønt jeg troede, jeg havde gennemgået alle, så skal De blive tilfredsstillet, hr. greve, De skal se Deres ven dø!" Og Morrel styrtede hen for at gribe pistolerne. Monte Cristo, der var bleg som et lig, lagde sin hånd over pistolerne og sagde med

funklende øjne til den rasende mand: "Og jeg, jeg siger Dem endnu engang, at De ikke skal dræbe Dem selv!"

"Så sværg det da!" svarede Morrel med en sidste anstrengelse, der ligesom den første blev forhindret af grevens jernarm.

"Ja jeg vil forhindre det."

"Men hvem er De da, hvad ret har De til at bestemme over mig?" råbte Maximilien.

"Hvem jeg er?" svarede Monte Cristo. "Jeg er det eneste menneske i verden, der har ret til at sige: Morrel, jeg vil ikke, at din faders søn dør i dag." Og Monte Cristo nærmede sig majestætisk med armene over kors den unge mand, der overvundet af dette menneskes overlegenhed trådte et skridt tilbage.

"Hvorfor taler De om min fader?" stammede han. "Hvorfor blander De mindet om min fader ind i dette?"

"Fordi jeg er den, der frelste din faders liv, da han engang ville dræbe sig selv, ligesom du vil i dag, fordi jeg er den, der sendte pungen til din unge søster og *Farao* til den gamle Morrel. Fordi jeg er Edmond Dantès, der legede med dig, da du var barn."

Morrel trådte et skridt tilbage, vaklede, sønderknust, derpå forlod kræfterne ham pludselig, og han styrtede med et højt skrig ned for Monte Cristos fødder, men med ét rejste han sig igen, sprang op, styrtede ud af værelset og råbte med gennemtrængende stemme: "Julie! Julie! Emmanuel! Emmanuel!"

Monte Cristo ville ile efter ham, men Maximilien havde hellere ladet sig dræbe, end han ville forlade døren, som han stødte i for greven. På Maximiliens skrig ilede Julie, Emmanuel,

Penelon og alle tjenestefolkene forskrækkede til. Morrel tog dem ved hånden og åbnede døren.

"På knæ!" råbte han med en stemme, der blev kvalt af hulken. "På knæ! Det er velgøreren, vor faders frelser! Det er -" Han ville sige: "Det er Edmond Dantès!" Men greven standsede ham. Julie greb grevens hånd, Emmanuel omfavnede ham. Morrel sank igen på knæ, og Monte Cristo, dette jernmenneske, denne overlegne ånd, bøjede sit hoved og græd.

"Hr. greve, hvorfor har De dog ventet til nu med at fortælle os, hvem vor velgører var, når De hørte os tale om ham og mindes ham med så stor taknemmelighed?"

"Min ven," sagde greven, "det er en begivenhed, som jeg ikke kan fortælle Dem om, der er skyld i, at dette blev åbenbaret nu. Min hemmelighed skulle være død med mig. Deres svoger Maximilien har frarevet mig den med en voldsomhed, som jeg er vis på, at han fortryder."

Og da han så, at Maximilien havde kastet sig på knæ ved siden af sin lænestol, tilføjede han med dæmpet stemme, idet han trykkede Emmanuels hånd: "For Guds skyld, hold øje med ham."

"Hvorfor det?" spurgte Emmanuel forbavset.

"Jeg kan ikke sige Dem det, men våg over ham." Emmanuel så sig om i værelset og fik øje på Morrels pistoler. Han stirrede stift på disse våben, og han spurgte Monte Cristo med et blik, idet han pegede på dem. Monte Cristo nikkede. Emmanuel gjorde en bevægelse hen mod pistolerne.

"Lad være!" sagde greven. Derpå gik han hen til Morrel og tog hans hånd. Den voldsomme bevægelse, der for et øjeblik siden

havde rystet den unge mand, havde givet plads for en fuldkommen følelsesløshed.

"Madame," sagde Monte Cristo med et smil, "om otte dage vil jeg have forladt dette land, hvor mange mennesker, som har fortjent himlens hævn, levede lykkeligt, mens min fader døde af sult og sorg."

Idet Monte Cristo sagde, at han snart ville rejse bort, holdt han sine øjne fæstede på Morrel. Han lagde mærke til, at de ord: "Vil jeg have forladt dette land," var blevet udtalt uden at vække ham, og han forstod, at vennen trængte til hans hjælp og støtte, og idet han tog Julies og Emmanuels hænder, sagde han med en faders venlige myndighed: "Mine venner, lad mig være alene med Maximilien."

Greven blev alene med Morrel, der var ubevægelig som en billedstøtte. "Hør!" sagde greven, idet han berørte Morrels skulder. "Vær dog atter en mand, Maximilien!"

"Ja, jeg begynder igen at lide." Greven rynkede panden og hensank i mørke tanker.

"Maximilien! Maximilien!" sagde han. "De tanker, du nærer, er en kristen uværdige."

"Vær rolig, min ven," sagde Morrel, idet han løftede hovedet med et smil fuldt af usigelig sørgmodighed. "Jeg vil ikke selv søge døden."

"Altså, du afstår fra at bruge disse våben?"

"Ja, jeg har noget bedre til at lindre min smerte end en pistol eller en dolk."

"Stakkels dåre, hvad har du da?"

"Jeg har min sorg, den vil dræbe mig."

"Min ven," sagde Monte Cristo. "Hør mig. Jeg har engang i fortvivlelse villet dræbe mig selv. Din fader, der også var fortvivlet, har ligeledes villet dræbe sig selv. Hvis man havde sagt det til din fader, da han vendte mundingen af sin pistol mod sin pande, eller til mig, da jeg fjernede den fangekost, som jeg ikke havde rørt i tre dage, fra min seng, hvis man havde sagt til os: "Lev, der vil komme en dag, da I vil være lykkelige og velsigne livet", ville vi, hvorfra denne røst end var kommet, have modtaget den tvivlende og med en ængstelig vantro, og hvor mange gange har din fader ikke velsignet livet, hvor mange gange -"

"Ak!" råbte Morrel, idet han afbrød greven. "De havde kun mistet Deres frihed. Min fader havde kun mistet sin formue, men jeg – jeg har mistet Valentine."

"Håb, min ven," gentog greven.

"Ak!" sagde Morrel, idet han sank ned i bedrøvelsens afgrund. "De driver spøg med mig. De gør som de gode mødre eller rettere som de egoistiske mødre, der stiller et barns smerte med venlige ord, når de er kede af dets skrig. Nej, jeg havde uret i at sige, at De skulle tage Dem i agt. Frygt ikke, jeg skal begrave min sorg, så ingen skal ynke mig – og nu farvel, kære ven."

"Tværtimod, Maximilien," sagde greven. "Du skal ikke forlade mig mere, om otte dage vil vi have forladt Frankrig."

"Og De siger, at jeg skal håbe?"

"Jeg siger, at du skal håbe, fordi jeg ved et middel til at helbrede dig."

"Greve, De gør mig endnu mere bedrøvet. Tror De virkelig, at sorg er så overfladisk, at den kan helbredes med en rejse?" Han rystede vantro på hovedet.

"Hvad skal jeg sige dig?" sagde Monte Cristo. "Hav tillid til mine løfter og lad mig gøre forsøget."

"Greve, De forlænger min sjælekval, det er det hele."

"Har du ikke så megen kraft, at du kan give en ven nogle dage, for at han kan gøre forsøget? Ved du, hvad greven af Monte Cristo er i stand til, at han råder over mange jordiske midler? Og ved du, at jeg tror fast på, at troen kan flytte bjerge, så jeg beder dig, vent på det mirakel, som jeg håber, eller -"

"Eller?" gentog Morrel.

"Eller jeg vil kalde dig utaknemmelig."

"Hav medlidenhed med mig, greve."

"Jeg har medlidenhed med dig, Maximilien; en sådan medlidenhed, at hvis jeg ikke helbreder dig i denne måned, dag for dag, time for time, vil jeg selv stille dig lige overfor disse ladte pistoler og lige overfor en skål med den sikreste italienske gift, stærkere og mere sikker end den, som har dræbt Valentine."

"Det lover De?"

"Ja, jeg er en mand, jeg har også lidt, jeg har også villet dø, og ofte, endog siden ulykken blev fjernet fra mig, har jeg drømt om, hvor behagelig den evige søvn må være."

"Er det sikkert? Lover De mig det greve?" råbte Maximilien.

"Jeg ikke alene lover det, jeg sværger," sagde Monte Cristo, idet han rakte sin hånd frem.

"Om en måned, og De lover på ære, at hvis jeg ikke er trøstet, vil De give mig rådighed over mit liv, og hvad jeg end gør, vil De ikke kalde mig utaknemmelig?"

"Om en måned, dag for dag, time for time, og dagen er hellig, Maximilien. Jeg ved ikke, om du har tænkt på, at vi i dag har

den femte september, i dag er det ti år siden, jeg frelste din fader, som ville dø." Morrel greb grevens hænder og kyssede dem. "Om en måned," vedblev Monte Cristo, "vil du her ved dette bord have rådighed over gode våben, men derfor skal du love mig at vente og leve så længe."

"Det sværger jeg!" råbte den unge mand, og Monte Cristo omfavnede ham længe.

"Og nu," sagde han til ham, "skal du fra i dag af bo hos mig i Haydées værelser, og jeg vil have en søn i stedet for min datter."

"Haydée?" sagde Morrel. "Hvad er der da blevet af Haydée?"

"Hun er rejst i nat."

"For at forlade Dem?"

"For at vente på mig. Gør dig altså færdig til at komme til mig i Champs Elysées og sørg for, at jeg kan gå herfra, uden at nogen ser mig."

Maximilien bøjede hovedet og adlød som et barn eller som en apostel.

7. Delingen

I det hus i Rue Saint Germain-des-Prés, som Albert de Morcerf havde valgt for sig og sin moder, var første sal lejet ud til en hemmelighedsfuld person. Denne mands ansigt havde selv portneren aldrig kunnet få at se, enten han så trådte ind eller gik ud. Om vinteren stak han hagen ned i et af disse røde strikkede halstørklæder, som de fornemme familiers kuske plejer at bære, og om sommeren pudsede han altid næse, netop når han gik forbi portnerens lille hus.

Denne beboer blev ikke beluret af nogen, og det rygte, der var i omløb, at hans inkognito skjulte en meget højtstående og indflydelsesrig person, havde gjort, at man respekterede hans hemmelighed. Hans besøg var i almindelighed regelmæssige, han kom henad klokken fire, men tilbragte altid natten i sit værelse. Klokken halv fire om vinteren var der gjort ild på af den tavse tjenestepige, der havde opsyn over denne lille bolig, klokken halv fire om sommeren blev gardinerne trukket for af den samme pige. Den hemmelighedsfulde person kom som sagt klokken fire.

Tyve minutter efter holdt en vogn udenfor, en kvinde, sortklædt og altid indhyllet i et tæt slør, steg ud, svævede som en skygge forbi portnerens lukaf og steg op ad trappen, uden at man hørte et eneste trin knage under hendes lette fod. Hendes ansigt var ligesom den ukendtes fuldkommen fremmed for disse to mønstre på portnere, der måske var de eneste portnere i hele byen, der var i stand til at være så lidt nysgerrige. Damen gik op på første sal, bankede på en særlig måde og blev lukket ind. Når de tog derfra, gik damen bestandig tilsløret og steg

igen ind i vognen, som snart forsvandt, derpå gik efter omtrent tyve minutters forløb den ukendte herre med kraven trukket op om kinden eller med tørklædet for ansigtet og forsvandt ligeledes.

Dagen efter, at greven af Monte Cristo havde aflagt besøg hos Danglars, den dag, da Valentine blev begravet, kom den hemmelighedsfulde beboer henimod klokken ti om formiddagen i stedet for som sædvanlig klokken fire om eftermiddagen, og uden det sædvanlige mellemrum ankom der en anden vogn, og den tilslørede dame steg hurtigt op ad trappen. Døren gik op og blev lukket igen, men før den var lukket, råbte damen: "Lucien, min ven!" så portneren, der mod sin vilje hørte det, nu vidste, at den logerende hed Lucien, men da han var et mønster af en portner, lovede han sig selv, at han ikke engang skulle åbenbare det for sin kone.

"Hvad er der på færde, kære veninde?" spurgte den, hvis navn damens forvirring havde røbet. "Tal! Fortæl!"

"Min ven, kan jeg stole på Dem?"

"Det ved De jo, men hvad er der på færde? Deres billet i morges har sat mig i en forfærdelig angst – lad mig dog høre!"

"Lucien," sagde damen, "Danglars er rejst i nat?"

"Rejst? Hr. Danglars rejst? Hvor er han rejst hen?"

"Det ved jeg ikke."

"Hvordan? De ved det ikke? Han er altså rejst for ikke at vende tilbage?"

"Sikkert! Klokken ti om aftenen kørte han til Charenton. Der fandt han en postvogn, steg i den med sin kammertjener og sagde til kusken, at han skulle køre til Fontainebleau."

"Men hvad betyder det dog?"

"Han har efterladt mig et brev. Læs det!" Og baronessen tog et brev op af lommen og rakte Debray det. Han betænkte sig et øjeblik, før han læste brevet, som om han ville gætte, hvad det indeholdt, eller rettere sagt som om han i forvejen ville fatte en beslutning, hvad det så end måtte indeholde. Efter nogle sekunders forløb læste han. Billetten, der havde ophidset madame Danglars sådan, var af følgende indhold: *Madame, min trofaste hustru!*"

Uden at tænke over det standsede Debray og betragtede baronessen, der blev blodrød.

"Læs," sagde hun. Debray blev ved:

> "Når De modtager dette brev, vil De ingen mand have mere. Bliv ikke alt for forskrækket: De vil ingen mand have, ligesom De ingen datter har. Jeg vil være på en af de tredive eller fyrre veje, som fører ud af Frankrig. Jeg skylder Dem en forklaring, og De skal få den. Jeg har i morges måttet udbetale fem millioner. Det er sket, men en anden fordring af samme størrelse fulgte straks efter. Jeg har fået det opsat til i morgen, og i dag rejser jeg for at undgå denne morgen, der vil være mig alt for ubehagelig at møde. De vil sikkert forstå mig, De kender mine affærer endog bedre end jeg selv, De kunne sikkert fortælle mig, hvor størstedelen af min formue, der engang var ret smuk, er blevet af, det er jeg overbevist om. Kvinder har et instinkt, der er aldeles ufejlbarligt. De forklarer ved en algebra, de har opfundet, endog det forunderligste. Jeg, som ikke kender andet end mine egne tal, har ikke vidst det, før mine beregninger pludselig har skuffet mig. Har De ikke undertiden undret Dem over, så hurtigt det gik

nedad, over hvor hurtigt flammen smeltede mine barrer? Jeg tilstår, at jeg ikke har set andet end ild, og håber, at De har fundet en smule guld i dens aske. Det er med dette håb, at jeg fjerner mig, madame, uden at min samvittighed bebrejder mig i mindste måde, at jeg forlader Dem. De har jo venner, den omtalte aske, og hvad der er det bedste, den frihed, som jeg nu skynder mig at give Dem tilbage, men, madame, det øjeblik er kommet, da jeg må give Dem en fortrolig forklaring. Så længe jeg håbede, at De arbejdede for vort hjems vel, for vor datters lykke, har jeg lukket øjnene, men da De har gjort mit hus til en stor ruin, så vil jeg ikke bidrage til at grunde en andens formue. De var rig, men kun lidt agtet. Tilgiv, at jeg taler med en oprigtighed, men da jeg sandsynligvis kun taler med Dem under fire øjne, indser jeg ikke, hvorfor jeg skulle besmykke mine ord. Jeg har forøget vor formue, der har tiltaget i femten år, indtil katastrofer, der er mig uforståelige og ubegribelige, efterhånden har angrebet og omstyrtet den, uden at det – det tør jeg påstå – på nogen måde har været min fejl. De, madame, har arbejdet på at forstørre Deres egen, og deri har De været heldig. Jeg forlader Dem derfor, som jeg har taget Dem, rig, men kun lidt æret. Farvel! Jeg vil også fra nu af arbejde for min egen regning. Vær overbevist om min taknemmelighed for det eksempel, De har givet mig, og som jeg nu vil følge. Deres hengivne mand, baron Danglars."

Under hele denne lange og ubehagelige læsning havde baronessen fulgt Debray med øjnene og set, at han havde skiftet farve et par gange.

Da han var færdig, lukkede han langsomt brevet sammen.

"Nå?" spurgte madame Danglars ængsteligt. "Hvad er Deres mening om dette brev?"

"Madame. Min mening er, at hr. Danglars er rejst med mistanke."

"Ja, men er det alt, hvad De har at sige mig?"

"Jeg forstår Dem ikke," sagde Debray koldt.

"Han er rejst, rejst for aldrig mere at vende tilbage."

"Nej," sagde Debray, "det må De ikke tro, baronesse."

"Jeg siger Dem, han vil aldrig vende tilbage; jeg kender ham, han er urokkelig i alle sine egoistiske beslutninger. Hvis han har troet, at jeg havde kunnet være nyttig, havde han nok taget mig med. Han har ladet mig blive i Paris, fordi vor skilsmisse kan fremme hans planer, og jeg er altså for bestandig fri," føjede madame Danglars til i en næsten bidende tone.

Debray svarede ikke. "Hvad?" sagde hun endelig. "De svarer mig ikke?"

"Jeg har kun et spørgsmål at gøre Dem: hvad vil De foretage Dem?"

"Det var det, jeg ville spørge Dem om," svarede baronessen med bankende hjerte.

"Ak!" sagde Debray. "Det er altså et råd, De forlanger af mig?"

"Ja, det er et råd, jeg forlanger af Dem," svarede baronessen med tungt hjerte.

"Så råder jeg Dem til at rejse," sagde Debray koldt. "De er, som hr. Danglars har sagt, rig og fuldkommen fri. Et fravær fra Paris vil være aldeles nødvendig efter denne dobbelte skandale med frøken Eugenies bryllup, der gik overstyr, og hr. Danglars' forsvinden. Det er vigtigt, at man ved, De er forladt, og tror, at

De er fattig. Man vil aldrig tilgive en falleret mands hustru, at hun er rig og fører stort hus. De bliver fjorten dage i Paris og gentager for enhver, at De er forladt, og fortæller det til Deres bedste veninder, som da vil bringe ud blandt folk, hvordan det er gået til. Derpå må De forlade Deres hus og efterlade Deres smykker, ejendele og arv, og alle vil rose Dem for Deres opofrelse og tro, at De er forladt og fattig, fordi jeg er den eneste, der kender Deres pengesager, og er rede til at hjælpe Dem som en god kompagnon."

Baronessen havde bleg og sønderknust hørt på denne tale, som Debray havde fremført med ro og ligegyldighed.

"Forladt!" gentog hun. "Ja, forladt! De har ret, ingen vil tvivle om, at jeg er forladt."

"Men rig, endogså meget rig," vedblev Debray, idet han tog en tegnebog frem og bredte de papirer, den indeholdt, ud på bordet.

Madame Danglars lod ham råde. Hun forsøgte at blive rolig og holdt de tårer tilbage, som hun følte trænge frem under hendes øjenlåg. Endelig fik baronessens stolthed overhånd, om end det ikke lykkedes hende at berolige sit hjerte, opnåede hun dog at holde sine tårer tilbage.

"Madame," sagde Debray, "det er omtrent seks måneder siden, vi gik i kompagni. De har indskudt en sum af hundrede tusind francs. I maj måned tjente vi fire hundrede og halvtreds tusind francs. I juni steg fortjenesten til ni hundrede tusind, og til juli havde vi tilføjet sytten hundrede tusind francs, det var, som De ved, den måned med de spanske papirer. I august tabte vi i begyndelsen af måneden trehundrede tusind francs, men den 15. i samme måned vandt vi dem igen, og mod enden af

måneden fik vi revanche, idet vort regnskab lige fra den dag, da vi begyndte, og indtil i går, da jeg gjorde vort regnskab op, udgør en indtægt af to millioner fire hundrede tusind francs, det vil sige tolv hundrede tusind francs til hver. Og nu," vedblev Debray, idet han med en vekselerers ro lagde sin liste sammen, "er renterne af den sum, der er blevet i mine hænder, firs tusind francs."

Baronessen afbrød ham. "Hvad vil disse renter sige? De har jo aldrig haft disse penge at arbejde med."

"Jeg beder om forladelse, madame," svarede Debray koldt, "jeg havde Deres fuldmagt. Deres halvdel af renterne er altså fyrre tusind francs og dernæst de hundrede tusind francs, som De straks indskød, altså er Deres del tretten hundrede og fyrre tusind francs. Jeg har i forgårs været så forsigtig at få Deres i rede penge. Det er ikke længe siden, som De ser, og man skulle tro, at jeg havde haft følelsen af, at jeg snart skulle aflægge Dem regnskab. Deres penge er her, halvt i bankbeviser, halvt i veksler. Da jeg ikke anså mit hus for sikkert nok, og da De desuden ikke har ret til at købe eller eje noget undtagen i forening med Deres mand, så har jeg gemt hele summen, og Deres formue befinder sig nu i et forseglet skrin i dette skab," vedblev Debray, idet han først åbnede skabet og derpå skrinet. "Se her, det er otte hundrede banknoter, hver på tusind francs, en obligation på femogtyve tusind francs, og for at fuldstændiggøre summen er her en veksel på min bankier, og da denne bankier ikke er hr. Danglars, vil den blive betalt, De kan være ganske rolig for det."

Madame Danglars tog mekanisk vekslen, obligationen og pakken med sedlerne. Denne uhyre sum syntes kun at være en

bagatel, da den lå udbredt der på bordet. Madame Danglars samlede den sammen med tørre øjne og med et sønderknust hjerte og vekslen i sin brevtaske og ventede bleg og stum på et venligt ord, der kunne trøste hende. Men hun ventede forgæves.

"Madame," sagde Debray, "De kan leve prægtigt, De har omtrent tres tusind francs i rentepenge, og det er en uhyre sum for en kone, der ikke kan føre hus, i det mindste ikke i et år, og hvis De finder Deres del utilstrækkelig, kan De i betragtning af fortiden øse af min. Jeg er villig til at låne Dem, hvad jeg ejer, det vil sige en million og tres tusind francs."

"Tak," svarede baronessen, "men De kan jo nok forstå, at jeg har meget mere, end der er nødvendigt for en stakkels kone, der har i sinde ikke i lang tid at vise sig for verden." Debray var et øjeblik forundret, men han fattede sig og gjorde en bevægelse, der ville sige så meget som: "Som De vil."

Madame Danglars havde måske lige til dette øjeblik håbet, men da hun så det ligegyldige skuldertræk såvel som den dybe hilsen og den betydningsfulde tavshed, som fulgte derpå, løftede hun hovedet, åbnede døren og ilede ud til trappen uden engang at sende ham, som behandlede hende på denne måde, en afskedshilsen.

"Javist," sagde Debray, da hun var borte, "det er smukke planer. Hun vil blive i sit palæ, læse romaner og spille ecarté, da hun ikke mere kan spille på børsen."

Og han tog sin regnskabsbog og indførte med største omhu de summer, som han havde udbetalt.

"Jeg har en million og tres tusind francs tilbage. Hvilken ulykke at frøken de Villefort er død, hun passede i alle

henseender for mig. og jeg ville have ægtet hende." Han ventede efter sædvane i tyve minutter for også at tage bort.

Oven over det værelse, hvor Debray nylig havde delt to og en halv million med madame Danglars, var der et andet værelse. I dette befandt Mercédès og Albert sig. Mercédès havde forandret sig meget i løbet af få dage. Hun havde aldrig, endog i sin største velstand, udfoldet stor pragt, men det var heller ikke med hensyn til klædedragten, at forandringen var så stor. Nej, Mercédès var forandret, fordi hendes øjne ikke strålede mere, fordi hendes mund ikke smilede mere, og endelig fordi hun var blevet tavs og indesluttet.

Albert var på sin side elendig til mode og generet af den rest af luksus, der forhindrede ham i at være, som hans nuværende stilling fordrede. Han ville gå ud uden handsker og fandt sine hænder for hvide. Han ville gå gennem byen til fods og fandt sine støvler for blanke, men det lykkedes disse to så ædle og forstandige mennesker, der var uløseligt forenede ved den moderlige og sønlige kærligheds bånd, at forstå hinanden uden at sige noget. Albert kunne have sagt til sin moder uden at få hende til at blegne: "Moder, vi har ikke flere penge." Og Mercédès havde dog aldrig kendt til nogen virkelig fattigdom. Hun havde ofte i sin ungdom talt om fattigdom, men det var ikke det samme. Hun havde ofte haft brug for og lyst til mange ting, men hun havde aldrig savnet noget. Så længe garnene var gode, fangede man fisk, så længe man solgte fisk, havde man tråd til at vedligeholde garnene med.

Nu måtte Mercédès sørge for to uden midler, endsige noget af den luksus, hun var vant til. Men hun var stolt, og hun havde sin søn.

Vinteren nærmede sig, og i dette værelse uden tæpper havde Mercédès ingen ild, hun, der før havde lutter velopvarmede værelser, hun havde ikke en eneste blomst, hun, hvis stue før var et drivhus fuldt af kostbare planter.

"Moder," sagde Albert i det øjeblik, da madame Danglars steg ned ad trappen, "lad os tælle vore penge. Jeg må vide, hvordan det står til, for at kunne lægge min plan."

"Facit: Intet," sagde Mercédès med et smerteligt smil.

"Jo, moder. Facit tre tusind francs, og jeg tror, at vi med disse tre tusind kan føre et ret tåleligt liv."

"Barn," sukkede Mercédès.

"Kære moder, jeg har brugt penge nok til at kende deres værd. Tre tusind francs er en stor sum, og på den har jeg bygget en vidunderlig fremtid, der er sikker til evig tid."

"Men vi må dog først have tre tusind francs," sagde Mercédès.

"Jamen, dem har vi jo," svarede Albert i en bestemt tone. "De er nedgravet i haven ved det lille hus i Allé de Meillan i Marseille, og for to hundrede francs kan vi rejse til Marseille."

"To hundrede francs," sagde Mercédès. "Hvad tænker du på, Albert?"

"Jeg har søgt underretning både på posthuset og på dampskibene og derefter gjort min beregning. De har en plads i diligencen herfra til Chalon – De ser, moder, at jeg behandler Dem som en dronning – for femogtredive francs."

Albert tog en pen og skrev:

Diligencen femogtredive francs	35 francs
Fra Chalons til Lyon med dampskibet	6 francs
Fra Lyon til Avignon ligeledes	16 francs

Fra Avignon til Marseille	7 francs
Udgifter på vejen	50 francs
Tilsammen	114 francs

"Jeg vil lægge 20 francs til," vedblev Albert med et smil, "jeg er gavmild, ikke sandt, moder?"

"Men du, stakkels barn?"

"Jeg? Lægger De ikke mærke til, at jeg forbeholder mig firs francs? Et ungt menneske behøver ikke alle slags bekvemmeligheder. Desuden ved jeg, hvad det er at rejse."

"I postvogn og med kammertjener?"

"På enhver måde, moder."

"Nuvel da!" sagde Mercédès.

"Men disse to hundrede francs er her og endnu to hundrede til. Jeg har solgt mit ur for hundrede francs og kæden for trehundrede. Hvor det er heldigt, kæden var tre gange så meget værd som uret. Vi er altså rige. I stedet for 114 francs, som De behøver til rejsen, har vi 350."

"Men vi skylder noget til værten her."

"Tredive francs, men dem betaler jeg af mine hundrede og halvtreds francs. Det er afgjort, og da jeg ikke behøver mere end 80 francs til rejsen, ser De, at jeg svømmer i penge. Men det er endnu ikke alt. Hvad siger De om dette, moder?" Albert fremtog et lille guldetui, måske en øm erindring fra en af de hemmelighedsfulde, tilslørede damer, der undertiden bankede på den lille dør. Af dette etui fremtog Albert en seddel på tusind francs.

"Hvad er det?" spurgte Mercédès.

"Tusind francs, moder."

"Men hvorfra kommer disse tusind francs?" Albert kyssede sin moder på begge kinder og så hende ømt i øjnene. "De ved, hvad vi er blevet enige om.?!"

"De skal bo i Marseille, og at jeg skal rejse til Afrika, hvor jeg i stedet for det navn, jeg har mistet, vil skabe mig det, jeg har antaget." Mercédès udstødte et suk.

"Moder! I går lod jeg mig hverve til spahierne," føjede den unge mand til, idet han med en vis skamfuldhed slog øjnene ned. Han forstod ikke selv alt det ophøjede, der lå i hans fornedrelse. "Jeg har solgt mig selv, som man siger," han forsøgte på at smile, "og det er for en højere pris end jeg troede, jeg var værd, nemlig to tusind francs."

"Disse tusind francs er altså?" spurgte Mercédès med en gysen.

"Halvdelen af summen, moder. Den anden halvdel får jeg om et år."

Mercédès løftede sine øjne mod himlen med et udtryk, som ingen er i stand til at beskrive, og to tårer løb ned over hendes kinder.

"Betalingen for dit blod," hviskede hun.

"Ja, hvis jeg bliver dræbt," sagde Albert leende, "men jeg forsikrer Dem, kære moder, at jeg har i sinde at forsvare mit skind så godt, jeg kan. Jeg har aldrig haft så stor lyst til at leve som netop nu."

Mercédès sukkede, skønt hun forsøgte på at smile. Hun forstod, at det var forkert af hende at lade sin søn bære hele vægten af offeret.

"De ser altså, moder, at De er sikker på mere end firetusind francs og for disse firetusind francs kan De leve i to år."

"Tror du det?" sagde Mercédès.

Alberts hjerte var beklemt, og han tog sin moders hånd og trykkede den ømt.

"Ja, De må leve," sagde han. "Jeg vil, når jeg kommer derover, gå til guvernøren i Algier. Han er ædel og især soldat med liv og sjæl. Jeg vil fortælle ham min sørgelige historie. Jeg vil bede ham lægge mærke til mig, og hvis han gør det, vil jeg inden seks måneder være officer eller død. Hvis jeg er officer, vil Deres fremtid være sikret, moder. Så har jeg penge og oven i købet et nyt navn, som vi begge kan være stolte af, da det er Deres virkelige navn, og hvis jeg falder, nu vel! Hvis jeg falder, kære moder, kan De jo dø, hvis De vil, og da vil vore ulykker have en ende."

"Vi vil forsøge det, min søn, du må leve og blive lykkelig," svarede Mercédès.

"Så er vi altså enige," sagde Albert, som om han var veltilfreds. "Vi kan rejse endnu i dag. Jeg går som sagt for at bestille en plads til Dem."

"Men til dig, min søn?"

"Til mig? Jeg må blive endnu et par dage, moder. Det er begyndelsen til skilsmissen, og det er nødvendigt, at vi vænner os til den. Jeg behøver nogle anbefalinger, nogle underretninger om Afrika. Vi vil mødes i Marseille."

"Så lad os da rejse," sagde Mercédès, idet hun svøbte sig i det eneste sjal, hun havde beholdt. Det var af sort kashmir og af stor værdi. "Lad os rejse."

Albert samlede i hast sine papirer, ringede for at betale de tredive francs, som han skyldte værten, bød sin moder armen og gik ned ad trappen.

Den følgende dag hen mod klokken fem om eftermiddagen steg madame de Morcerf efter at have taget en rørende afsked med sin søn ind i vognen, som lukkede sig efter hende.

En mand var skjult i gården bag ved et af de vinduer, der var i mezzaninetagen. Han så Mercédès stige ind i vognen, så postvognen køre bort og så Albert fjerne sig. Han lagde sin hånd på panden og sagde: "Ak, hvordan skal jeg gengive disse to den lykke, som jeg har berøvet dem? Gud hjælpe mig dertil."

8. Løvekulen

En af afdelingerne af La Force, den, der indesluttede de farligste fanger, kaldes Saint Bernards gård.

Fangerne selv har i deres kraftfulde sprog kaldt den Løvekulen, sandsynligvis fordi fangerne har tænder, der undertiden bider jernstænger og undertiden deres vogtere.

Det er et fængsel i fængslet. Murene dér er dobbelt så tykke som i de andre fangehuller. Hver dag undersøger en opsynsmand på det omhyggeligste de massive jerngitre, og man ser af fangevogternes kæmpeskikkelser og af deres kolde blikke, at de er blevet valgt til at styre fangerne med hårdhed og kløgt. Fængselsgården er omgivet af uhyre mure, over hvilke solen skrår ned til de mennesker, over hvis hoveder retfærdighedens økse svæver, og som vanker om fra det øjeblik, de står op, mistænksomme, magre og blege som skygger.

I gården, som svedte af kold fugtighed, spadserede en ung mand med hænderne i lommen, mens beboerne af Løvekulen betragtede ham med nysgerrighed. Hvis hans klæder ikke havde været revet i laser, ville dragten have været ny og moderne at se til. Han forsøgte med omhu at ordne sit tøj, at skjule skjorten, der ikke længere var helt ren, og tørre sine blanke støvler med et tørklæde, hvorpå begyndelsesbogstaverne af et navn var broderet med en grevekrone over. Nogle af fangerne i Løvekulen betragtede med iøjnefaldende interesse fangens omhu for sit toilette.

"Se engang, hvor prinsen pynter sig," sagde en af dem.

"Han er en flot fyr," sagde en anden, "og hvis han blot havde kam og lidt pomade, ville han fordunkle alle de unge herrer

med hvide handsker."

"Hans tøj må have været ganske nyt, og hans støvler skinner som et spejl. Det er smigrende for os at have kammerater, der er sådan på moden, og disse kæltringer af gendarmer er noget misundeligt pak, at rive en dragt som den i stykker."

"Det lader til, at han er noget af et vidunder. Han har fået udrettet noget og i stor stil – at være kommet her så ung, det er sandelig storartet."

Genstanden for denne beundring syntes at glædes ved disse lovtaler eller ved duften deraf, han kunne nemlig ikke høre ordene. Da han havde endt sit toilette, nærmede han sig en kælderdør, hvortil en af fangevogterne lænede sig.

"Hør engang," sagde han til ham, "lån mig tyve francs, De skal få dem snart igen. Hos mig risikerer De intet. De må vide, jeg har en fader, der ejer flere millioner, end De ejer skillinger. Lån mig tyve francs til at købe en slåbrok for. Jeg lider skrækkeligt ved at være i kjole og støvler, og hvilken kjole for en prins Cavalcanti!"

Fangevogteren vendte ham ryggen og trak på skuldrene. Han lo ikke engang ad disse ord, der ville have glattet enhver pande. Han havde hørt mange andre eller rettere sagt bestandig hørt et og det samme.

"Gå!" sagde Andrea. "De er et menneske uden medlidenhed, og jeg skal sørge for, at De mister Deres plads."

Vogteren vendte sig om og brød ud i en skoggerlatter. De andre fanger nærmede sig.

"Jeg siger Dem," vedblev Andrea, "at jeg med denne elendige sum kunne skaffe mig en slåbrok og et værelse, så jeg på en

sømmelig måde kan modtage de fornemme besøg, som jeg hver dag venter."

"Han har ret! Han har ret!" råbte de andre fanger. "Man ser nok, at det er en gentleman."

"Så lån ham de tyve francs," sagde fangevogteren. "Det er jo noget, De bør gøre for en kammerat."

"Jeg er ikke kammerat med den slags," sagde den unge mand stolt. "Fornærm mig ikke."

"Hører I?" sagde slutteren med et ondskabsfuldt smil. "Jo, han behandler jer smukt. Lån ham de tyve francs – hvad?"

Fangerne så på hinanden og knurrede, og en storm begyndte at bryde løs over den aristokratiske fange. De nærmede sig Andrea, og nogle sagde: "Tøflen! Tøflen!"

Det var en grusom straf, som bestod i at gennembanke den kammerat, der havde pådraget sig deres vrede, ikke med en tøffel, men med en jernbeslået sko.

"Lad os give den smukke herre, den fine kavaler en dragt prygl," råbte nogle. Men Andrea vendte sig til dem, blinkede med øjnene og smældede med tungen på den måde, hvorpå forbryderne giver tegn til hinanden, når de ikke tør tale. Det var et hemmelighedsfuldt tegn, som Caderousse havde lært ham. Straks sank skoene. De havde kendt en af deres egne, og man hørte nogle stemmer, som sagde, at herren havde ret, og tummelen lagde sig. Slutteren var så forbavset, at han straks tog fat på Andrea og gav sig til at undersøge ham, da han tilskrev denne pludselige forandring med beboerne af Løvekulen en anden årsag. Andrea lod ham rode uden indvending.

Pludselig lød en stemme: "Benedetto!"

Slutteren slap sit bytte.

"Man kalder på mig," sagde Andrea.

"Til talestuen," sagde stemmen.

"Ser I, at man aflægger mig besøg! Ak, min kære, De ser, at De ikke kan behandle en Cavalcanti som en simpel mand!" Og Andrea ilede igennem den halvtåbne dør, mens hans kammerater, ja, slutteren selv, stirrede efter ham fuld af forundring.

Han blev virkelig kaldt ind i talestuen, og de andre kunne ikke være mere forundrede, end han selv var, for han havde lige fra det øjeblik, da han var kommet ind i La Force, bevaret den strengeste tavshed og absolut ikke skrevet til nogen.

"Det er tydeligt nok," sagde han, "at jeg bliver beskyttet af en mægtig mand. Alt beviser det, min pludselige lykke, den lethed, med hvilken jeg bortrydder enhver hindring. En familie, som jeg aldrig havde tænkt på, et berømt navn, der blev min ejendom; guldet, som regnede ned på mig. En forbindelse, der ganske tilfredsstillede min ærgerrighed. Min beskytters fravær må have styrtet mig, men ikke for bestandigt. Min beskytters hånd har for et øjeblik trukket sig tilbage, den må udstrække sig igen og gribe mig i det øjeblik, da jeg tror, at jeg må styrte i afgrunden. Hvorfor skal jeg vove et uforsigtigt skridt, måske min beskytter da forlod mig. Han har to midler til at hjælpe mig ud af klemmen: sin hemmelighedsfuld flugt ved hjælp af bestikkelse, eller også kan han tvinge dommeren til at frikende mig. Førend jeg taler eller handler, vil jeg vente for at se, om han har forladt mig, men så -"

Andrea havde lagt en plan, som måske var brugelig. Han havde før prøvet elendigheden i fængslerne, men nu havde han

fået smag for noget andet. Andrea led ved at være nøgen, ved at være snavset, ved at være sulten.

Andreas hjerte bankede af glæde ved tanken om den ventende gæst. Det var for tidligt til, at det kunne være dommeren, der ville forhøre ham, og alt for sent til, at det kunne være bud fra direktøren for fængslet eller lægen. Det var følgelig et besøg, han ventede. Bag ved gitteret i talestuen så han Bertuccios mørke ansigt, der med en smertelig forbavselse betragtede gitrene, de rustne døre og den skygge, der bevægede sig bag ved jernstængerne.

"Å," sagde Andrea i en underlig bevægelse.

"God dag, Benedetto," sagde Bertuccio med sin hule, men velklingende stemme.

"De? De?" sagde det unge menneske, idet han så sig forfærdet om.

"Du kender mig ikke, ulykkelige barn?" sagde Bertuccio.

"Sagte!" sagde Andrea, der vidste, hvor fine øren disse mure havde. "For Guds skyld, tal ikke så højt!"

"Du vil tale med mig under fire øjne, ikke sandt?" sagde Bertuccio.

"Jo!" sagde Andrea.

"Det er godt." Og Bertuccio søgte i sin lomme og gav derpå en af slutterne, der sås bag glasruden i døren til talestuen, et brev.

"Læs!" sagde han.

"Hvad er det?" sagde Andrea.

"En ordre til at føre dig til et værelse, at lade dig bo der og lade mig komme til dig."

"Åh!" sagde Andrea glad og tænkte ved sig selv: "Igen den ukendte beskytter! Man glemmer mig ikke! Han vil tale med

mig i enrum, Bertuccio er blevet sendt af min beskytter!"

Slutteren talte et øjeblik med sin foresatte, derpå åbnede han de to gitterdøre, og så førte han Andrea, der var ude af sig selv af glæde, til et værelse i første etage med udsigt til gården. Værelset var hvidkalket, som skik og brug er i fængslerne. Det havde et muntert udseende, som behagede fangen. En kakkelovn, en seng, en stol og et bord udgjorde det kostbare bohave. Bertuccio satte sig på stolen. Andrea kastede sig på sengen, og slutteren gik.

"Nå?" sagde hushovmesteren. "Hvad har du at sige mig?"

"Og De?" sagde Andrea.

"Tal først!"

"Nej, det er Dem, der har noget at sige mig. De er jo kommet til mig."

"Ja, så hør da. Du har vedblevet med dine forbrydelser, du har stjålet og myrdet."

"Er det for at sige mig det, at De lader mig føre til et afsides værelse, så havde det været bedre, om De ingen ulejlighed havde gjort Dem. Jeg ved meget godt alt det. Men der er derimod andre ting, som jeg slet ikke ved. Lad os tale om Dem, med Deres tilladelse. Hvem har sendt Dem?"

"Hvor De har hastværk, hr. Benedetto."

"Ja vist. Lad os spare unyttige ord. Hvem har sendt Dem?"

"Ingen."

"Hvoraf ved De da, at jeg er i fængsel?"

"Jeg har genkendt dig for længe siden i den moderne, uforskammede laps, som red på Champs Elysées."

"Champs Elysées – ha, ha! Hør, lad os tale lidt om min fader, vær så god."

"Hvem er jeg da?"

"De? Det er Dem, der antog mig som søn, men jeg tror ikke, at det er Dem, der udsatte et hundrede tusind francs for mig. Det er ikke Dem, der har gjort mig til italiensk adelsmand. Det er ikke Dem, der har ført mig ind i den store verden og indbudt mig til et vist middagsselskab i Auteuil med det bedste selskab i hele Paris, med en vis kongelig prokurør, hvis bestandige omgang jeg har haft uret i at forsømme, da hans bekendtskab ville have været gavnligt i dette øjeblik. Det er endelig ikke Dem, der gik i borgen for mig for en eller to millioner francs, da det ulykkelige tilfælde indtraf, der røbede mig, netop som det gik så godt, men fortæl nu!"

"Hvad vil du, jeg skal fortælle?"

"Nu skal jeg hjælpe Dem på gled. På Champs Elysées, som De lige nævnede, bor der en meget rig herre."

"Ja, greven af Monte Cristo, hos hvem du har myrdet og stjålet."

"Tør jeg kaste mig i hans arme, trykke ham til mit bryst og kalde ham fader, min fader, som Pixérécourt siger?"

"Ingen spøg," svarede Bertuccio alvorligt, "og lad et sådant navn ikke blive udtalt her, som du vover at udtale det."

"Åh hvad," sagde Andrea en smule forvirret over den højtidelighed, Bertuccio talte med. "Hvorfor ikke?"

"Fordi den, som bærer dette navn, er alt for begunstiget af himlen til at være fader til en som dig."

"Store ord!"

"Og store virkninger, hvis du ikke tager dig i agt."

"Trusler er jeg ikke bange for – jeg vil sige -"

"Tror du, at du har at gøre med sådanne stympere som du selv?" sagde Bertuccio i en rolig tone og med et så fast blik, at Andrea blev urolig. "Tror du, du har at gøre med forbrydere, der har vundet erfaring i slaveriet, eller med de tosser, som du har bedraget, Benedetto! Du er i en skrækkelig hånd. Denne hånd vil åbne sig for dig, benyt dig deraf, men leg ikke med lynet."

"Jeg vil vide, hvem min fader er. Jeg vil dø, hvis det ikke kan undgås. Men jeg vil vide dette. Hvad bryder jeg mig om skandale? Kun I folk af den store verden har noget at tabe trods jeres millioner og våbenskjolde. Hvem er min fader?"

"Jeg er kommet for at sige dig det -"

"Åh!" råbte Benedetto med øjne, der tindrede af glæde. I dette øjeblik gik døren op, og slutteren henvendte sig til Bertuccio.

"Undskyld, men dommeren, som skal forhøre fangen, venter."

"Det er slutningen af mit forhør," sagde Andrea. "Jeg ville ønske, at dette besværlige menneske var fanden i vold."

"Jeg vil komme igen i morgen," sagde Bertuccio.

"Godt," svarede Benedetto. "Hr. gendarm, jeg er til tjeneste. Å, hør, kan De ikke efterlade en halv snes francs i kontoret, så jeg kan få, hvad jeg behøver."

"Det skal ske," svarede Bertuccio. Andrea rakte ham hånden. Bertuccio beholdt sin i lommen og raslede med nogle sølvpenge.

"Det er det, jeg ville sige," sagde Andrea med et tvungent smil, men ganske bragt ud af fatning ved Bertuccios besynderlige ro.

"Skulle jeg have taget fejl?" sagde han ved sig selv, idet han steg ind i den tilgitrede vogn, som kaldes salatfadet. "Vi vil få at

se. Altså i morgen!" tilføjede han, idet han vendte sig til Bertuccio.

"I morgen!" svarede hushovmesteren.

9. Dommeren

Hr. de Villefort havde ikke set sin fader siden den morgen, da hans datter døde. Der var blevet fæstet en anden kammertjener til ham, en anden tjener til hr. Noirtier, to piger hos madame de Villefort, kort sagt nye ansigter. I øvrigt skulle retten samles om to eller tre dage, og Villefort, der havde lukket sig inde i sit værelse, fortsatte med en feberagtig virksomhed den proces, der var begyndt mod Caderousses morder.

Denne sag ligesom alle de, Monte Cristo var indblandet i, havde vakt opsigt i den parisiske verden. Beviserne var ikke fældende, fordi de støttede sig på nogle ord, der var skrevet af en døende slave, en gammel kammerat af den, som han anklagede, og måske var det kun et udslag af had og hævngerrighed. Det var kun dommerens overbevisning, der var fast. Den kongelige prokurør var kommet til det skrækkelige resultat, at Benedetto var den skyldige.

Processen gik altså sin gang takket være hr. de Villeforts uophørlige arbejde. Han havde også ofte været nødt til at nægte sig hjemme for at undgå at svare på den mængde begæringer, man henvendte til ham for at få billetter til at være til stede ved forhandlingerne. Der var desuden gået så kort tid, siden den stakkels Valentine var blevet begravet, at ingen undrede sig over at se faderen så alvorligt overgive sig til sine embedsforretninger, den eneste adspredelse han kunne finde i sin sorg.

En eneste gang, det var dagen efter, at Benedetto havde fået det andet besøg af Bertuccio, hvor hushovmesteren havde fortalt, hvem der var hans fader, havde prokurøren set sin fader.

Han var træt af arbejdet gået ned i haven, hvor han spadserede, mens han med sin stok slog hovedet af de højeste valmuer og de visne blomster, der havde stået så smukt i sommeren, der nu var borte. Han var allerede mere end en gang nået til enden af haven og igen vendt tilbage ad den samme vej, da han kom til at se op mod huset, hvor han hørte sin søn lege og støje, idet han var kommet tilbage fra instituttet for at tilbringe søndagen og mandagen hos sin moder. Ved denne bevægelse så han hr. Noirtier ved et af de åbne vinduer. Den gamle mand havde ladet sig rulle hen til vinduet for at nyde de sidste stråler af solen, der endnu var varm, og som hilste de døende blomster og visnede vinblade, der dækkede balkonen.

Den gamle mand så på noget, som Villefort ikke kunne se derfra, hvor han stod, og hans blik var så hadefuldt, så vildt og brændende, at den kongelige prokurør, der forstod hvert udtryk i dette ansigt, som han kendte så godt, gik bort fra den vej, han fulgte, for at se, hvad det var, dette blik hvilede på.

Han så nu madame de Villefort sidde under en gruppe lindetræer, der næsten havde tabt alt deres løv, med en bog i hånden. Undertiden afbrød hun sin læsning for at smile til sin søn eller for at kaste den bold til ham, som han vedblev at kaste fra salen ned i haven. Villefort blev bleg. Noirtier så stadig på det samme, men pludselig vendte han blikket fra konen til manden, og nu måtte hr. de Villefort selv udholde disse lynende øjne, der havde forandret sprog uden at tabe noget af deres truende udtryk. Madame de Villefort, der ikke kendte noget til alle de lidenskaber, hvis krydsende ild gik hen over hendes hoved, holdt sin søns bold tilbage, idet hun gav ham et vink om, at han skulle hente den med et kys, men Eduard tøvede, da de

moderlige kærtegn sandsynligvis ikke forekom ham tilstrækkelig erstatning for den leg, han skulle opgive. Men endelig betænkte han sig, sprang ud af vinduet og ned i et bed heliotroper og løb hen til madame de Villefort. Hun tørrede hans fugtige pande, kyssede ham og lod ham gå igen med sin bold i den ene hånd og en håndfuld bonbons i den anden.

Villefort, der følte sig tiltrukket som fuglen af slangen, nærmede sig huset. Noirtiers blik fulgte ham, og ilden i oldingens blik syntes at blive så brændende, at Villefort læste både en blodig bebrejdelse og en skrækkelig trussel deri. Noirtier løftede sine øjne mod himlen som for at erindre sin søn om den ed, som han havde glemt.

"Det er godt!" svarede Villefort nede fra haven. "Det er godt! Hav tålmodighed endnu en dag. Det, jeg har sagt, har jeg sagt."

Noirtier syntes at være beroliget ved disse ord, og hans øjne så ligegyldigt bort. Villefort rev sin frakke op, han var nær ved at kvæles, fo'r med hånden over sin pande og vendte tilbage til sit værelse. Natten kom kold og rolig. Alle lagde sig og sov som sædvanlig. Villefort lagde sig derimod ikke på samme tid som de andre. Han arbejdede lige til klokken fem om morgenen for at gennemse de sidste forhør, som var blevet holdt, undersøge vidnernes erklæring og bringe orden i sin anklage, en af de kraftigste og bedst udtænkte, som han hidtil havde opsat. Det var den følgende dag, en mandag, at retten skulle samles, første gang i denne session. Villefort så dagen bryde frem mørk og uheldssvanger, og dens første svage skær skinnede på de linjer, der var skrevet på papiret med rødt blæk. Øvrighedspersonen var et øjeblik sovet ind. Han vågnede op med fingrene våde og purpurfarvede, som om han havde dyppet dem i blod. Han

åbnede vinduet, et orangefarvet bånd gennemskar himlen og syntes at gennemskære de ranke popler, der aftegnede sig mod den. Fra marken på den anden side af gitterporten steg en lærke op imod himlen og jublede sin klare morgensang. Den fugtige morgenluft opfriskede hr. de Villeforts hukommelse.

"Det skal være i dag," sagde han med anstrengelse, "i dag skal den mand, der fører retfærdighedens sværd, ramme overalt, hvor der er forbrydere." Hans blik søgte ufrivilligt det vindue, ved hvilket han den forrige dag havde set hr. Noirtier. Gardinet var trukket for, men hans faders billede stod så klart for ham, at han henvendte sig til det lukkede vindue, som om det havde været åbent, og som om han gennem åbningen så den gamle mand, der truede ham.

"Ja!" mumlede han. "Ja, vær kun rolig!" Hans hoved sank ned på hans bryst, og han gik med bøjet hoved et par gange gennem værelset, hvorpå han kastede sig påklædt på sin sofa, mindre for at sove end for at hvile sine trætte og kolde lemmer. Efterhånden hørte han, at der blev liv i huset, han hørte døre, der gik, og madame de Villeforts klokke, der kaldte på kammerpigen, de første glade råb af barnet. Villefort ringede også. Hans nye kammertjener trådte ind i hans værelse og bragte aviserne og en kop chokolade.

"Hvad bringer De mig der?" sagde Villefort.

"En kop chokolade. Fruen sagde, at herren uden tvivl skulle tale meget i dag i en mordsag, og at De behøvede noget at styrke Dem på." Tjeneren satte chokoladen på et bord, som stod ved sofaen og var fuldt af papirer. Tjeneren gik. Villefort betragtede koppen et øjeblik med mørk mine, derpå tog han den pludselig med en krampagtig bevægelse og nedsvælgede

indholdet. Det så næsten ud, som om han håbede, at det var dræbende, og at han kaldte på døden, for at den kunne befri ham for en pligt, der var mere vanskelig end at dø. Derpå rejste han sig og gik frem og tilbage med et frygteligt smil. Chokoladen var uskadelig, og hr. de Villefort følte intet ubehag, men da frokosten kom, viste han sig ikke ved bordet. Kammertjeneren trådte igen ind i hans værelse.

"Fruen lader herren vide," sagde han, "at klokken er slået elleve, og at retten åbnes klokken tolv. Fruen er påklædt og ønsker at følge med herren."

"Hvorhen?"

"Til domhuset. Fruen siger, at hun ønsker at være til stede ved forhandlingerne."

"Jaså!" sagde Villefort i en næsten frygtelig tone. "Det ønsker hun?" Tjeneren trådte et skridt tilbage og sagde: "Hvis herren ønsker at gå alene, skal jeg sige det til fruen." Villefort tav et øjeblik, hans kinder var blege, og denne bleghed fremhævedes endnu mere ved hans sorte skæg.

"Sig til fruen," sagde han endelig, "at jeg ønsker at tale med hende, og at jeg beder hende vente hos sig selv. – Kom så tilbage for at hjælpe mig med at klæde mig på."

"Straks, herre!" Kammertjeneren forsvandt for straks igen at vende tilbage, han barberede Villefort og iførte ham hans højtidelige sorte dragt. Da det var forbi sagde han: "Fruen sagde, at hun ventede herren, så snart han var klædt på." Villefort gik med sin mappe under armen og sin hat i hånden til sin kones værelse. Ved døren blev han stående et øjeblik og tørrede sveden af panden. Derpå lukkede han døren op. Madame de Villefort sad på en ottoman og bladede utålmodigt i

de aviser og blade, som Eduard morede sig med at rive itu, førend hans moder fik tid til at læse dem. Hun var fuldkommen klædt på til at gå ud, hendes hat lå på en stol, og hun havde sine handsker på.

"Er De der?" sagde hun med sin naturlige og rolige stemme. "Hvor er De bleg! De har altså igen arbejdet hele natten, og hvorfor er De ikke kommet for at spise frokost med os? Vil De tage mig med, eller skal jeg gå alene med Eduard?" Madame de Villefort havde gjort mange spørgsmål, men Villefort var blevet stående kold og stum som en støtte.

"Eduard!" sagde Villefort, idet han tilkastede drengen et bydende blik. "Gå ud og leg, min ven. Jeg må tale med din moder." Da madame de Villefort så denne kolde holdning, denne bestemte tone, disse forunderlige forberedelser, begyndte hun at skælve. Eduard havde set op på sin moder, og da han så, at hun ikke bekræftede hans faders befaling, havde han igen givet sig til at hugge hovedet af sine tinsoldater.

"Eduard!" råbte hr. de Villefort så hårdt, at det gav et sæt i drengen. "Hører du ikke?" Barnet, der ikke var vant til en sådan behandling, så op og blev bleg. Det ville være vanskeligt at sige, om det var af vrede eller af frygt. Hans fader gik hen til ham, tog ham ved armen og kyssede ham på panden.

"Gå, mit barn!" sagde han. "Gå!" Og Eduard gik.

Hr. de Villefort gik hen til døren og lukkede den i lås.

"Min Gud!" sagde den unge kone, idet hun stirrede på sin mand, som om hun ville se lige ind i hans indre, men med et smil, der fik madame de Villefort til at gyse, spurgte han: "Madame, hvor gemmer De den gift, De plejer at bruge?" Madame de Villefort følte sig som lærken, når høgen svæver

over dens hoved. En hæs, afbrudt tone, der hverken var et skrig eller et suk, undslap hendes bryst, og hun blev så bleg som et lig.

"Jeg – jeg forstår ikke!" Hun fo'r forfærdet op, men sank straks igen tilbage i puderne.

"Jeg spurgte," vedblev Villefort med en stemme, der var fuldkommen rolig, "hvor De gemmer den gift, med hvilken De har dræbt min svigerfader hr. Saint-Meran, min svigermoder, Barrois og min datter Valentine?"

"Men du gode Gud! Hvad er det dog, De siger?" råbte madame de Villefort, idet hun foldede sine hænder.

"Det er ikke Deres sag at spørge mig, men at svare."

"Er det dommeren eller manden, jeg skal svare?" stammede madame de Villefort.

"Dommeren! Dommeren!"

Det var frygteligt at se hendes bleghed, hendes forfærdede blik og den skælven, der rystede hele hendes legeme.

"Åh, Gud!" hviskede hun, det var alt.

"De svarer ikke, madame!" råbte den forfærdelige spørger. Derpå føjede han til med ét smil, der var endnu mere skrækkeligt end hans vrede: "Det er sandt! – De nægter det ikke!"

Hun gjorde en bevægelse.

"De kan ikke nægte det," sagde Villefort, idet han strakte sin hånd ud mod hende som for at gribe hende i retfærdighedens navn. "De har udført disse forfærdelige forbrydelser med en list og behændighed, som dog kun narrede dem, der elsker Dem blindt. Lige fra madame de Saint-Merans død har jeg vidst, at der var en giftblander i mit hus, hr. d'Avrigny havde advaret

mig. Efter Barrois' død faldt min mistanke på en – på en engel, men efter Valentines død nærer jeg ingen tvivl mere, madame! Deres forbrydelse er kendt af to personer, mistænkt af mange og i færd med at blive bekendt, og, som jeg sagde, madame, det er ikke mere som mand, jeg taler, men som dommer."

Hun skjulte sit ansigt med begge sine hænder og stammede: "Jeg anråber Dem, tro ikke skinnet!"

"Skulle De være så fej?" råbte hr. de Villefort i en tone fuld af foragt. "Jeg har virkelig også lagt mærke til, at giftblandere er feje. Er De fej, De, som har haft det skrækkelige mod at se to gamle mennesker og en ung pige dø for Deres hånd? De, som har talt minutterne under fire dødskampe, som har lagt Deres helvedesplaner og anvendt Deres frygtelige drikke med en så vidunderlig nøjagtighed? De, som så godt har forstået at beregne alt, har De glemt at beregne en eneste ting, nemlig hvad opdagelsen af Deres forbrydelse kunne føre til? Det er umuligt. Har De ikke gemt en gift, der er finere og mere morderisk end de andre, for at undgå den straf, som De har fortjent? Jeg håber, De har gjort det!"

Madame de Villefort vred sine hænder og sank på knæ.

"Jeg ved det – jeg ved det nok!" sagde han. "De tilstår det! Men den tilståelse, som man gør, når man ikke mere kan nægte, formindsker ikke den straf, man har fortjent!"

"Straf!" skreg madame de Villefort. "Straf! Det ord har De nu udtalt to gange!"

"Ja, tror De måske, at De kan undgå straffen, fordi De er fire gange strafskyldig? Tror De, at retfærdighedens hånd skal være lam, fordi De er min hustru? Nej, madame, nej! Hvem hun end er, så venter skafottet giftblandersken, hvis giftblandersken

ikke har været så forsigtig at gemme nogle dråber af den sikreste gift til sig selv."

Madame de Villefort udstødte et vildt skrig, og en uovervindelig angst stod at læse i hendes fordrejede ansigtstræk.

"Vær ikke bange for skafottet, madame," sagde prokurøren. "Jeg vil ikke vanære Dem, det ville være at vanære mig selv; nej, tværtimod, har De forstået mig ret, må De indse, at De ikke kan dø på retterstedet."

"Nej, jeg har ikke forstået Dem! Hvad vil De sige?" stammede den ulykkelige kone.

"At den, som er gift med den første øvrighedsperson i byen, ikke må besudle et navn, der hidtil er pletfrit, og ikke på en gang vanære sin mand og sit barn."

"Nej! Åh, nej!"

"Godt, madame! Det vil være en god handling af Dem, og for denne gode handling takker jeg Dem."

"De takker mig? For hvad?"

"For det, De nu sagde."

"Hvad har jeg sagt? Mit hoved er ganske forvirret. Jeg fatter intet mere. – Min Gud, min Gud!" Den ulykkelige kvinde rejste sig ganske ude af sig selv.

"De har ikke svaret på det spørgsmål, jeg gjorde Dem. Hvor er den gift, som De plejer at bruge?" Madame de Villefort løftede sine øjne mod himlen og stønnede.

"Nej, nej, De kan ikke ville det!"

"Det jeg ikke vil, er, at De skal dø på retterstedet, forstår De mig?" svarede Villefort.

"Nåde!"

"Det, jeg vil, er, at retfærdigheden skal ske fyldest. Jeg er på jorden for at straffe, madame!" tilføjede han med et flammende blik. "Enhver anden kvinde, om hun end var dronning, ville jeg sende til bødlen, men mod Dem vil jeg være barmhjertig, til Dem siger jeg: "Har De ikke gemt nogle dråber af Deres behageligste, hurtigste og sikreste gift?"

"Tilgiv! Lad mig leve!"

"Hun er fej!" sagde Villefort.

"Tænk på, at jeg er Deres hustru!"

"De er en giftblanderske!"

"For Guds skyld!"

"Nej!"

"For den kærligheds skyld, som De har haft til mig!"

"Nej, nej!"

"For vort barns skyld! Ak, for vort barns skyld, lad mig leve!"

"Nej, nej, nej, siger jeg! Hvis jeg lader Dem leve, vil De måske også dræbe ham ligesom de andre."

"Jeg – jeg dræbe min søn!" skreg hun forvildet, idet hun styrtede sig mod Villefort. "Jeg dræbe min Eduard! Ha, ha, ha!" Og en sindssyg, rædselsfuld og djævelsk latter fuldendte sætningen og tabte sig i en skærende rallen. Madame de Villefort var faldet ned for sin mands fødder.

Villefort nærmede sig hende.

"Læg mærke til, madame, at hvis retfærdigheden ikke er sket fyldest ved min tilbagekomst, angiver jeg Dem med min egen mund og arresterer Dem med mine egne hænder." Hun hørte på ham, stønnende og sønderknust, kun hendes øjne levede, og i dem brændte der en skrækkelig ild.

"Forstår De mig?" sagde Villefort. "Jeg går for at fordre dødsstraf for en morder. Hvis jeg igen finder Dem levende, vil De i nat komme til at sove i Conciergeriet."

Madame de Villefort udstødte et suk, hendes kræfter forlod hende, hun sank sønderknust om på tæppet.

Den kongelige prokurør syntes at føle en smule medlidenhed. Han bøjede sig over hende. "Farvel, madame!" sagde han langsomt. "Farvel!" Dette farvel faldt som en dræbende kniv på madame de Villefort. Hun besvimede. Den kongelige prokurør gik ud og låsede døren efter sig.

10. Kriminalretten

Benedettos sag var en uhyre sensation både i domhuset og ude blandt folk. Vant til at besøge Café de Paris, Boulevard de Gand og Boulogneskoven havde den falske Cavalcanti under sit ophold i Paris, og så længe hans glans varede, gjort en mængde bekendtskaber. Bladene havde fortalt de fleste omstændigheder ved hans liv. Det vakte den største nysgerrighed især hos dem, som havde kendt prins Cavalcanti personlig. Disse havde også besluttet at gøre alt for at få Benedetto at se på de anklagedes bænk.

I mange menneskers øjne var Benedetto et offer for retfærdighedens vildfarelse. Man havde set Cavalcanti, faderen, i Paris, og man ventede at se ham igen vise sig for at fordre sin søn tilbage. Mange, som ikke havde hørt ham tale, men kun set ham, når han kom hos greven af Monte Cristo, var blevet slået af hans noble ydre. Han lignede en verdensmand og forstod til fulde at føre sig, og hvad den anklagede selv angik, da erindrede mange, at de havde fundet ham så elskværdig, så smuk, så ødsel, at de helst ville tro, at alt var en følge af hans fjenders rænker. De ilede derfor alle til retssalen, nogle for at se på skuespillet, andre for at snakke om det, fra klokken syv om morgenen stod man uden for gitteret, og en time før forhandlingerne begyndte, var salen allerede fuld.

Førend rettens ankomst, ja, undertiden også efter den, ligner retssalen på de dage, da vigtige sager behandles, meget en salon, hvor mange mennesker kender og taler med hinanden og ellers sidder og gør tegn til hinanden.

Beauchamp, en af pressens konger, så gennem sin lorgnet til højre og venstre, han opdagede Chateau-Renaud og Debray, der havde vundet en af politibetjentene, så han stillede sig bag ved dem i stedet for at betage dem udsigten, som han havde ret til. Betjenten havde vejret ministerens sekretær og millionæren og viste sig overordentlig høflig mod sine fornemme naboer og tillod dem endog at aflægge et besøg hos Beauchamp, idet han lovede at holde deres pladser åbne.

"Nå!" sagde Beauchamp, "nu vil vi snart få vor ven at se."

"Ih, Gud, ja!" svarede Debray. "Den flotte prins! Gid fanden tage de italienske prinser!"

"Ja, det er en køn adel!" sagde Chateau-Renaud flegmatisk.

"Han vil blive dømt til døden, ikke sandt?" spurgte Debray Beauchamp.

"Kære ven," svarede bladredaktøren, "det forekommer mig, at det er Dem, man må stille dette spørgsmål. De kender bedre end vi luften i retssalene."

"Men De må have talt med den kongelige prokurør?"

"Nej! I de sidste otte dage har hr. de Villefort holdt sig skjult. Denne forunderlige række af uheld, hvorpå hans datters mystiske død satte kronen -"

"Mystisk død? Hvad er det, De siger, Beauchamp?"

"Ak ja, lad bare, som om De er aldeles uvidende, under det påskud, at alt dette foregår blandt embedsstanden," sagde Beauchamp, idet han satte sin lorgnet for øjet.

"Kære ven!" sagde Chateau-Renaud. "Tillad mig at sige, at De ikke forstår at bruge Deres lorgnet så godt som Debray, giv dog hr. Beauchamp lidt undervisning!"

"Der kan De se," sagde Beauchamp. "Jeg tager ikke fejl, det er hende!"

"Hvilken hende?"

"Man sagde, at hun var rejst."

"Frøken Eugenie?" spurgte Chateau-Renaud. "Skulle hun allerede være kommet tilbage?"

"Nej, men hendes moder."

"Madame Danglars? Det er ganske umuligt," sagde Chateau-Renaud. "Ti dage efter hendes datters flugt – tre dage efter hendes mands bankerot!"

Debray blev lidt rød og fulgte retningen af Beauchamps blik.

"Men se så der!" sagde han. "Det er jo en tilsløret, ukendt dame – en eller anden fremmed prinsesse, måske prins Cavalcantis moder. Men De sagde, De ville fortælle os noget meget interessant, Beauchamp, ikke sandt?"

"Jeg?"

"Ja, De talte om Valentines død."

"Ja, det er sandt. Men hvorfor er madame de Villefort her ikke?"

"Den stakkels kone," sagde Debray. "Hun er uden tvivl beskæftiget med at destillere badevand til hospitalerne eller med at lave sminke til sig og sine veninder. De ved, at hun anvender to til tre tusind om året på den fornøjelse, men De har i grunden ret! Hvorfor er madame de Villefort ikke her? Det ville have glædet mig at se hende, jeg holder meget af hende."

"Jeff kan ikke fordrage hende," sagde Chateau-Renaud.

"Hvorfor ikke?"

"Jeg ved det ikke, hvorfor kan man lide nogle og ikke andre? Jeg har antipati mod hende rent instinktmæssigt, men lad os

vende tilbage til det, De sagde, Beauchamp."

"Ja," svarede Beauchamp. "Er De ikke nysgerrig efter at vide, mine herrer, hvorfor så mange dør i hr. de Villeforts hus?"

"Jeg tilstår, at jeg ikke har tabt dette hus, der bestandigt er i sorg, af syne, og endnu i går talte madame X med mig i anledning af frøken Valentines død."

"Hvem er denne madame X?" spurgte Chateau-Renaud.

"Det er jo ministerens frue."

"Åh, om forladelse," sagde Chateau-Renaud, "Jeg kommer ikke hos ministrene, det er noget, jeg overlader til prinserne."

"De bliver helt hvidglødende, baron! Hav medlidenhed med os, ellers dræber De os ligesom en anden Jupiter."

"Jeg siger intet mere," svarede Chateau-Renaud.

"Lad os se at komme til sagen, altså madame X spurgte mig i forgårs om denne sag. Giv mig underretninger, og jeg skal give hende dem igen."

"Når der dør så mange i familien Villefort, er det, fordi der er en morder i huset."

De to unge mennesker gyste. Det var allerede faldet dem selv ind.

"Og hvem er denne morder?" spurgte de.

"Drengen Eduard."

De to tilhørere skoggerlo, men dette generede ikke den talende. Han blev ved: "Ja, drengen Eduard, et fænomen af et barn, der allerede dræber som en udlært forbryder."

"Det er vel spøg?"

"Aldeles ikke! Jeg har i går antaget en tjener, der har forladt hr. de Villeforts hus, og som jeg igen vil sende bort i morgen, fordi han spiser uhyre meget for at komme sig efter den faste,

som skrækken havde bevæget ham til. Det lader til, at dette kære barn har lagt hånd på en flaske med apotekervarer, som han undertiden bruger mod dem, han ikke kan lide. Først var det bedstefader og bedstemoder de Saint-Meran, der mishagede ham, og han har givet dem tre dråber af sin eliksir. Tre dråber var nok, så var det Barrois, bedstefader Noirtiers gamle tjener, der undertiden var lidt alvorlig mod det elskelige og morsomme barn, som straks har givet ham tre dråber af sin eliksir. Det samme var tilfældet med Valentine, der ikke var alvorlig mod ham, men på hvem han var skinsyg. Han har givet hende tre dråber, og det er gået hende som de andre."

"Men hvad fanden er det, De der fortæller os?" spurgte Chateau-Renaud.

"Ja," sagde Beauchamp, "en historie fra en anden verden, ikke sandt?"

"Det er helt vanvittigt!" sagde Debray.

"Så spørg min tjener eller rettere sagt den, der i morgen ikke mere vil være min tjener. Således gik rygtet i huset."

"Men denne eliksir? – Hvor er den? – Hvad er det for noget?"

"Drengen skjuler den!"

"Men hvor har han fået den fra?"

"Han har fået den i sin fru moders laboratorium."

"Altså har hans moder gift?"

"Det er jo noget, jeg ikke ved. De spørger mig, som om De var kongelig prokurør. Jeg gentager kun det, jeg har hørt, og angiver Dem min hjemmelsmand, mere kan jeg ikke gøre. Den stakkels djævel kunne ikke spise af skræk."

"Det er utroligt."

"Nej, vist ikke, det er slet ikke utroligt. De så jo det barn i Rue Richelieu, der morede sig med at dræbe sine brødre og søstre ved at stikke dem en nål ind i øret, når de sov. Den slægt, der følger efter os, er meget tidlig moden."

"Ven!" sagde Chateau-Renaud. "Jeg tør vædde på, at De ikke selv tror et ord af det, De der fortæller. – Men jeg ser ikke greven af Monte Cristo. Hvorfor mon han ikke er her?"

"Han har ikke villet komme, da han har ladet sig narre af alle disse Cavalcantier, der er kommet til ham med falske veksler, så at han har tabt vel et hundrede tusind francs."

"Men det er sandt, hr. de Chateau-Renaud, hvordan befinder Morrel sig?"

"Jeg har været tre gange hos ham uden at træffe ham. Imidlertid har hans søster tilsyneladende ikke været urolig, og hun sagde muntert, at hun heller ikke havde set ham i to eller tre dage, men at hun var vis på, at han havde det godt."

"Der falder mig for resten noget ind! Greven af Monte Cristo kan ikke møde her i salen," sagde Beauchamp, "fordi han er en af de optrædende i dramaet."

"Har han da også myrdet nogen?" spurgte Debray.

"Nej, vist ikke. Det er tværtimod ham, man har villet myrde. De ved, at det var, da han gik fra ham, at den gode Caderousse blev myrdet af sin lille ven Benedetto. De ved også, at det er hos ham, man har fundet den vest, hvor det brev lå, der forstyrrede underskrivningen af kontrakten. Den meget omtalte vest ligger der ganske blodig på bordet som et bevis på forbrydelsen. Nå, men der kommer assessorerne."

Der hørtes støj i forsalen. Politibetjenten kaldte med en rømmen på de to, som han havde taget under sin beskyttelse,

og dørvogteren skreg med sin skingrende stemme:

"Dommerne, mine herrer!"

11. Anklagen

Dommerne indtog deres pladser under den dybeste tavshed. De edsvorne satte sig. Hr. de Villefort, der var genstand for den almindelige opmærksomhed, satte sig med hatten på hovedet i sin lænestol og lod roligt sine øjne gå kredsen rundt. Alle så på dette alvorlige og strenge ansigt, på hvis ufølsomhed personlige smerter ikke syntes at have nogen indflydelse, og man betragtede med en slags andagt dette menneske, der syntes at være fremmed for menneskelige følelser.

"Gendarmer!" sagde præsidenten. "Bring den anklagede ind."

Ved disse ord vendtes alle øjne mod døren, gennem hvilken Benedetto skulle komme ind. Den blev straks derpå åbnet, og den anklagede trådte ind.

Indtrykket var det samme på alle, og ingen tog fejl af udtrykket i dette ansigt. Ansigtstrækkene vidnede ikke om den dybe bevægelse, der jager blodet til hjertet og gør panden og kinderne blege. I den ene hånd holdt han sin hat, den anden var stukket ind i vestens udskæring. Hans blik var roligt, ja strålende. Næppe var den unge mand inde i salen, før hans øjne gav sig til at gennemløbe dommernes og tilskuernes rækker og til sidst standsede ved præsidenten, men især ved den kongelige prokurør.

Ved siden af Andrea tog den sagfører, som skulle forsvare ham, plads. Det var en advokat, som retten havde beskikket. Andrea ville ikke befatte sig med sådanne småting, som han ikke syntes at have tillagt nogen værdi. Forsvareren var en ung mand med hvidgult hår og et ansigt, der blussede af en

bevægelse, som var hundrede gange mere iøjnefaldende end den anklagedes.

Præsidenten forlangte oplæsning af anklagen, der, som man ved, var opsat af den uforsonlige hr. de Villefort.

Under læsningen, som var lang, og som for enhver anden ville være sønderknusende, var den offentlige opmærksomhed henvendt på Andrea, som udholdt den med frimodighed.

Aldrig havde Villefort været så veltalende. Forbrydelsen var fremstillet meget levende. Den anklagedes tidligere liv, hans forvandling, hans handlinger lige fra en temmelig spæd alder var fremsat med alt det talent, som menneskekundskab og mange erfaringer havde udviklet til fuldkommenhed hos prokurøren.

Denne indledning alene var nok til, at alle anså Benedetto for fortabt, men den gjorde åbenbart ikke det ringeste indtryk på den anklagede selv.

Hr. de Villefort, som undertiden betragtede ham, og som uden tvivl gjorde ham til genstand for sine psykologiske studier, ligesom han plejede med andre anklagede, kunne ikke en eneste gang få ham til at slå øjnene ned, hvor stift og vedvarende han end så på ham.

Endelig var læsningen til ende.

"Anklagede," sagde præsidenten, "Deres fornavn og efternavn?"

"Undskyld, hr. præsident," sagde han med en stemme, der var fuldkommen klar. "Men De anvender en fremgangsmåde, jeg ikke kan følge. Grunden skal jeg siden forklare, men jeg gør fordring på at blive behandlet anderledes end de sædvanlige

anklagede. Tillad mig at svare i en anden orden. Jeg skal ikke desto mindre svare på alt."

Præsidenten så på de edsvorne, de edsvorne så på den kongelige prokurør.

Hele forsamlingen var i høj grad overrasket, men der var intet at mærke på Andrea.

"Deres alder?" sagde præsidenten. "Vil De svare på det spørgsmål?"

"På det spørgsmål som på alle andre, men først når turen kommer til det."

"Deres alder?" gentog øvrighedspersonen.

"Jeg er enogtyve år gammel eller rettere sagt, jeg bliver det om nogle dage. Jeg er født den 27. eller 28. september 1817."

Hr. de Villefort, der var beskæftiget med at skrive en bemærkning, løftede hovedet ved denne dato.

"Hvor er De født?" vedblev præsidenten.

"I Auteuil ved Paris," svarede Benedetto.

Hr. de Villefort løftede igen hovedet, betragtede Benedetto, som han ville have betragtet et medusahoved, og blev bleg. Hvad Benedetto angik, tørrede han sig om munden med et fint broderet batisttørklæde.

"Deres profession?" sagde præsidenten.

"Først var jeg falskner," svarede Benedetto med største ro, "så blev jeg tyv, og for ganske nylig er jeg blevet morder."

En mumlen eller rettere sagt en storm af forbitrelse rejste sig overalt i salen. Selv dommerne betragtede ham forbavset. De edsvorne røbede den største afsky for en frækhed, som man ikke ventede hos så ungt et menneske.

Hr. de Villefort støttede panden i sin hånd. Han var først bleg, derpå blev han rød, men pludselig stod han op og så sig forstyrret om. Han kunne ikke få luft.

"Søger De noget, hr. prokurør?" spurgte Benedetto med sit mest forbindtlige smil.

Hr. de Villefort svarede ikke. Han satte sig eller rettere sank tilbage i sin lænestol.

"Vil De nu sige Deres navn?" spurgte præsidenten. "De har frækt opregnet Deres forbrydelser – Deres såkaldte profession, som om De satte en ære i det, og retten må fordømme Dem derfor på det strengeste. Måske mener De, at De fremhæver navnet ved de tilståelser, De har aflagt, og det er måske grunden til, at De ikke ville sige det før?"

"Det er utroligt, hr. præsident," sagde Benedetto i den venligste tone, "hvor De har læst i min sjæls inderste. Det er virkelig af den grund, at jeg har bedt Dem forandre afhøringens gang."

Forbavselsen steg. I den anklagedes ord var der hverken praleri eller frækhed.

"Nuvel!" sagde præsidenten. "Deres navn?"

"Jeg kan ikke sige mit navn. Jeg ved det ikke, men jeg kender min faders navn, og det kan jeg nævne Dem."

Et ildebefindende overfaldt Villefort; man så sveddråber trille ned ad hans pande og falde på papiret, som han flyttede krampagtigt.

"Så sig Deres faders navn," sagde præsidenten.

Ikke et pust, ikke et åndedræt forstyrrede tavsheden i denne umådelige forsamling. Alle sad i spændt opmærksomhed.

"Min fader er kongelig prokurør," svarede Andrea ivrigt.

"Kongelig prokurør!" gentog præsidenten forbavset uden at lægge mærke til hr. de Villeforts ansigt. "Kongelig prokurør?"

"Og da De ønsker at vide hans navn, vil jeg også sige Dem det. Han hedder de Villefort."

Det udbrud, der så længe var blevet holdt tilbage af respekt for retten, brød nu løs som et uvejr, og det var håbløst at få ro. Trusler, udråb og skældsord henvendt til Benedetto, som stod der ganske ligegyldig, pøbelens spotske fnisen, alt dette varede i flere minutter, før embedsmændene og dørvogterne kunne genoprette stilhed og orden.

Midt i denne larm hørte man præsidenten sige med høj røst: "Hvor tør De spøge i retten? Vover De at vise Deres medborgere en råddenskab, der på en tid, da den ellers er steget så højt, dog ikke finder sin lige!"

Flere personer ilede hen til den kongelige prokurør, der sad næsten sønderknust på sin stol, forsøgte at trøste ham, opmuntre ham og forsikre ham om deres medfølelse.

Roen blev genoprettet i salen med undtagelse af et hjørne, hvor der hviskedes: "En dame har fået ondt. Man har givet hende noget at lugte til, og hun er kommet til sig selv igen."

Under hele denne larm havde Andrea vendt sit smilende ansigt mod forsamlingen, derpå støttede han sig til sin bænk og blev stående.

"Gud forbyde, at jeg skulle søge at drive spøg med retten og volde en unyttig skandale i den hæderlige forsamlings nærværelse," sagde han. "Man har spurgt mig, hvor gammel jeg er, jeg har sagt det. Man har spurgt mig om mit navn, jeg har ikke kunnet sige det, fordi mine forældre har forladt mig. Men uden at kunne sige mit eget navn har jeg kunnet sige min

faders. Derfor gentager jeg, at min fader hedder hr. de Villefort, og jeg er rede til at bevise det."

I det unge menneskes tone var der en sikkerhed, en overbevisning, en fasthed, der bragte larmen til at tie.

Alles blikke vendte sig mod den kongelige prokurør, som sad på sin stol så ubevægelig, som var han ramt af lynet.

"Mine herrer," vedblev Andrea med høj stemme. "Jeg skylder Dem at bevise og forklare mine ord."

"Men," råbte præsidenten opbragt, "De har erklæret i forhøret, at De hedder Benedetto; De har sagt, at De ingen forældre har, og De har opgivet Korsika som Deres fædreland."

"Jeg har i forhøret sagt, hvad jeg anså for passende at sige, jeg ville ikke, at man skulle svække eller forhindre min erklæring, hvilket sikkert ville have været tilfældet. Imidlertid gentager jeg, at jeg er født i Auteuil natten mellem den 27. og 28. december 1817, og at jeg er søn af den kongelige prokurør hr. de Villefort. Ønsker De de nærmere omstændigheder? Jeg vil opfylde Deres ønske. Jeg blev født i første etage i huset nr. 28 i Rue de la Fontaine i et værelse, der var betrukket med rødt damask. Min fader tog mig på sin arm og sagde til min moder, at jeg var død. Han svøbte mig i et håndklæde, som havde mærket H. N., bar mig ned i haven og begravede mig levende."

En gysen fo'r gennem alle de tilstedeværende, da de så, at den anklagedes sikkerhed tog til, efter som hr. de Villeforts forfærdelse steg.

"Men hvoraf ved De alle disse omstændigheder?" spurgte præsidenten.

"Jeg skal sige Dem det, hr. præsident! I haven, hvor min fader begravede mig, havde et menneske, der i lang tid havde

udspejdet ham for at fuldbyrde en korsikansk hævn, sneget sig ind. Dette menneske var skjult under en gruppe træer. Han så min fader begrave en æske i jorden og traf ham med sin kniv midt under hans arbejde. Da han troede, at det var en skat, han havde nedgravet, gravede han den op igen og fandt mig endnu levende. Denne mand bar mig til hittebørnenes hospital, hvor jeg blev indskrevet under nr. 37. Tre måneder efter rejste hans kone fra Rogliano til Paris for at hente mig tilbage som sit barn og førte mig med sig. Derfor var det, at jeg blev opdraget på Korsika, skønt jeg er født i Auteuil."

"Bliv ved!" sagde præsidenten.

"Jeg kunne vistnok have været lykkelig hos disse brave folk, som elskede mig højt, men min onde natur vandt sejr over alle de dyder, som min plejemoder søgte at indprente mig. Jeg blev forbryder. En dag, da jeg forbandede Gud, fordi han havde skabt mig så ond og givet mig en så skrækkelig skæbne, sagde min fader til mig: "Bespot ikke Gud, Gud har skænket dig livet uden vrede. Forbrydelsen kommer fra din fader, der havde indviet dig til helvede, hvis du var død, og til elendighed, hvis et mirakel havde frelst dig." Fra det øjeblik ophørte jeg med at spotte Gud, men jeg forbandede min fader, og det er derfor, at jeg har sagt de ord, som De bebrejder mig, hr. præsident. Det er derfor, at jeg har villet denne skandale, der nu får forsamlingen til at gyse. Hvis det er en forbrydelse mere, så straf mig, men har jeg overbevist Dem om, at min skæbne lige fra den dag, da jeg kom til verden, har været ulykkelig, smertefuld, bitter og ynkværdig, så beklag mig!"

"Men Deres moder?" spurgte præsidenten.

"Min moder troede, at jeg var død. Min moder har intet forbryderisk gjort – og jeg kender ikke hendes navn."

I dette øjeblik lød et gennemtrængende skrig, der endte med en hulken. En kvinde faldt om i voldsomme krampetrækninger og blev bragt ud af salen. Mens man bar hende bort, gled det tætte slør, der skjulte hendes ansigt, til side. Man genkendte madame Danglars, og trods sin ophidselse genkendte Villefort hende også.

"Beviserne? Beviserne?" sagde præsidenten. "Anklagede, husk på, at dette væv af rædsler må bevises klart og tydeligt."

"Beviserne?" sagde Benedetto med et smil. "Vil De have beviser?"

"Ja!"

"Se på hr. de Villefort og spørg mig endnu engang om beviserne!"

Alle vendte sig mod den kongelige prokurør, der under mængdens stirrende blikke nærmede sig skranken, vaklende, med håret i uorden og ansigtet rødt, fordi han havde boret sine negle i det. Hele forsamlingen var ovenud forbløffet og knurrede højt og vredt.

"De forlanger beviser, fader," sagde Benedetto. "Vil De have, at jeg skal give dem?"

"Nej, nej!" stammede hr. de Villefort med kvalt stemme. "Nej, det behøves ikke!"

"Hvordan? Det behøves ikke?" råbte præsidenten. "Men hvad vil De sige dermed?"

"Jeg vil sige," råbte den kongelige prokurør, "at jeg forgæves ville rive mig løs fra den knusende vægt, som trykker mig. Jeg er

i den hævnende Guds hånd. Beviser! Der behøves ingen. Alt, hvad den unge mand har sagt, er sandt."

Der opstod en pinlig og truende tavshed, de tilstedeværende var rædselsslagne.

"Hr. de Villefort!" råbte præsidenten. "Giver De ikke efter for et nervesammenbrud? Har De Deres fulde forstand? Man kan let begribe, at en så uventet, så skrækkelig beskyldning må have forstyrret Deres sanser. Fat Dem, hr. prokurør! Fat Dem!" Den kongelige prokurør rystede på hovedet, hans tænder klaprede, som om feberen knugede ham, og han var så bleg som et lig.

"Jeg har min fulde forstand," sagde han. "Det er mit legeme, der lider. Jeg erklærer, at jeg er skyldig i alt det, som den unge mand har fremført mod mig, og hjemme afventer jeg min efterfølgers dispositioner!"

Idet han sagde disse ord med en hul, næsten kvalt stemme, vendte hr. de Villefort sig med vaklende skridt til døren, som dørvogterne åbnede for ham. Hele forsamlingen var stum og lamslået over denne opdagelse, der på en så skrækkelig måde løste de gåder, som i de sidste fjorten dage havde beskæftiget de højere kredse i Paris.

"Nå!" sagde Beauchamp. "Lad nu nogen sige, at dramaet ikke er naturligt."

"Det er grufuldt!" sagde Chateau-Renaud. "Jeg ville hellere ende som hr. de Morcerf. Et pistolskud må være behageligt mod en sådan katastrofe."

"Og jeg, som engang ville ægte hans datter!" sagde Debray. "Hun har virkelig gjort vel i at dø, det stakkels barn."

"Retten er hævet, mine herrer," sagde præsidenten, "og sagen er opsat til næste møde. Den må indledes på ny og overgives til

en anden øvrighedsperson."

Hvad Andrea angik, da forlod han bestandig lige rolig og langt mere interessant retssalen under ledsagelse af gendarmerne, der ufrivilligt viste ham en vis agtelse.

"Hvad tænker De om alt dette, min gode mand?" spurgte Debray politibetjenten, idet han stak ham en louisd'or i hånden.

"Det er formildende omstændigheder!" svarede politibetjenten.

12. Bod

Hr. de Villefort havde set mængden, hvor tæt den end var, åbne sig for at give ham plads. Store ulykker vækker altid medlidenhed. Mange mennesker, der er forhadt, er blevet myrdet i et oprør, men sjældent er en forbryder blevet hånet af dem, der var til stede ved hans dødsdom.

Villefort gik altså gennem rækkerne af tilskuere, vagten og politibetjentene og fjernede sig, kendt skyldig ved sin egen tilståelse, men beskyttet af sin elendighed.

Det ville være vanskeligt at beskrive den tilstand, som hr. de Villefort var i, da han forlod domhuset, eller beskrive den feber, der jog blodet gennem hans årer, stivnede hver nerve og sønderrev hvert lem med den frygteligste smerte.

Villefort slæbte sig gennem gangene, han tog sin embedsdragt af, ikke fordi han anså det for sømmeligt, men fordi den forekom ham som en byrde.

Han ravede hen til Cour Dauphine, så sin vogn, vækkede kusken, idet han selv åbnede døren, og sank tilbage på sædet, idet han pegede i retning af Faubourg Saint Honoré.

Kusken kørte.

Vægten af hans sammenstyrtede lykke faldt på hele Villeforts hoved, denne vægt knuste ham. Han vidste ikke følgerne, havde ikke målt dem, men han følte dem. Han ræsonnerede ikke over loven, således som morderen, der overvejer en kendt lovparagraf. Han havde bestandig Gud i sit inderste.

"Gud!" mumlede han uden engang at vide, hvad han sagde. "Gud! Gud!"

Han så Gud bag ved det fald, han havde gjort.

Vognen rullede hurtigt af sted. Villefort, der bevægede sig frem og tilbage på sit sæde, følte noget, der trykkede ham. Han greb efter genstanden. Det var en vifte, som madame de Villefort havde glemt mellem hynden og rygpuden. Denne vækkede en erindring, og denne erindring var som et lynglimt midt i en mørk nat. Villefort tænkte på sin kone.

"Åh!" råbte han, som om et gloende jern fo'r gennem hans hjerte. Han havde i den sidste time ikke haft andet for øjnene end sin egen elendighed, og nu viste der sig noget andet, ikke mindre skrækkeligt for ham.

Hans hustru! Han havde nylig vist sig som hendes ubøjelige dommer. Han havde dømt hende til døden, og hun, hun beredte sig vel, knust af samvittighedsnag, overvældet af skændsel og angst. Hun, den stakkels, svage, værgeløse kvinde, beredte sig vel i dette øjeblik til at dø!

Der var allerede gået en time efter hendes domfældelse. Hun overvejede uden tvivl i dette øjeblik alle sine forbrydelser. Hun bad Gud om nåde, hun skrev et brev for at bede sin dydige ægtefælle om forladelse – en forladelse, som hun købte med sit liv. Villefort stønnede af smerte og raseri.

"Åh! Denne kvinde er kun blevet forbryderisk, fordi hun har berørt mig. Hun har pådraget sig brøden, som man pådrager sig tyfus, som man pådrager sig kolera, som man pådrager sig pest, og jeg straffede hende! – Jeg har vovet at sige til hende: "Gør bod!" Jeg! Nej, nej! Hun skal leve! Hun skal følge med mig! Vi vil flygte, forlade Frankrig. Jeg talte til hende om retterstedet. Store Gud! Hvordan har jeg turdet udtale dette ord? Men også mig venter retterstedet! Vi vil flygte! Jeg vil bekende alt! Ja, hver dag vil jeg ydmyge mig og sige, at jeg også

har begået en forbrydelse. En forening mellem tigeren og slangen! En hustru for en mand som mig! Hun må leve. Min skændsel må udslette hendes!"

Villefort rev vinduet i vognen ned og råbte med en stemme, der fik kusken til at fare sammen på sit sæde:

"Hurtigere! Hurtigere!"

Hestene fo'r af sted.

"Ja, ja!" gentog Villefort, efter som han nærmede sig til sin bolig. "Hun må leve, hun må angre, hun må opdrage min søn, mit stakkels barn, den eneste foruden den gamle mand, der har undgået ødelæggelsen. Hun elskede barnet! Det er derfor, hun har gjort alt dette. Man må aldrig betvivle en moders hjerte. Hun vil angre. Ingen skal få at vide, at hun har været forbryderisk. Disse forbrydelser, som er begået hos mig, og som allerede gør opsigt i verden, vil blive glemt med tiden eller tilskrevet mig. En to-tre mere – hvad gør det til sagen? Min kone vil frelse sig og tage vort guld, men især vor søn med sig – langt fra denne afgrund, hvor det forekommer mig, at verden vil styrte tillige med mig. Hun vil leve! Hun vil blive lykkelig, fordi al hendes kærlighed tilhører hendes søn, og hendes søn vil ikke forlade hende, jeg vil gøre en god gerning. Det vil lette mit hjerte."

Og den kongelige prokurør åndede mere frit, end han havde åndet i lang tid.

Vognen holdt stille ved hans hjem. Villefort sprang fra trinet op på trappen. Han så, at tjenerne var forundrede, men man stod som sædvanlig stille for at lade ham komme forbi, det var det hele.

Han gik forbi Noirtiers værelse, og gennem den halvåbne dør så han ligesom to skygger, men han brød sig ikke om, hvem det var, der var hos hans fader. Det var til et andet sted, hans uro drog ham. Han steg op ad den lille trappe, der førte til den gang, hvor hans kones værelse var, og hvor Valentines tomme kammer befandt sig. "Intet er forandret her!" sagde han. Han lukkede døren til trappegangen.

"Ingen må forstyrre os," sagde han, "jeg må kunne tale frit med hende, anklage mig selv, sige hende alt."

Han nærmede sig en dør, lagde hånden på grebet, og døren gik op. "Den er ikke lukket!" mumlede han og gik ind i det lille værelse, hvor man hver aften redte en seng til Eduard, for skønt Eduard var i en kostskole, kom han dog hjem hver aften, da hans moder aldrig havde villet skilles fra ham.

Værelset var tomt.

"Ingen!" sagde han. "Hun er nok i sit sovekammer."

Det var låset. Han gyste.

"Heloise!" råbte han. Det forekom ham, at han hørte nogen bevæge sig. "Heloise!" gentog han.

"Hvem er det?" spurgte hans hustru, men det forekom ham, at stemmen var svagere, end den plejede at være.

"Luk op! Luk op!" råbte Villefort. "Det er mig!"

Men der blev ikke lukket op, og Villefort måtte til sidst sparke døren ind.

Ved indgangen til sit boudoir sad madame de Villefort bleg, med fordrejede ansigtstræk og betragtede ham med øjne, der var frygtelig stive.

"Heloise! Heloise!" sagde han. "Hvad fejler De? Tal!"

Den unge kone strakte sin kolde og blege hånd ud mod ham. "Det er sket!" sagde hun med en rallen, der syntes at sønderrive hendes strube. "Hvad vil De mere?"

Hun sank om på tæppet. Villefort ilede til og greb hendes hånd, hun holdt den krampagtigt om en krystalflaske med en guldprop. Madame de Villefort var død.

Villefort fo'r forfærdet tilbage. "Min søn!" råbte han pludselig. "Hvor er min søn? Eduard! Eduard!"

Han styrtede ud af værelset og skreg: "Eduard! Eduard!"

Alle tjenerne kom løbende.

"Min søn? Hvor er min søn?" spurgte Villefort. "Bring ham bort fra huset! Lad ham ikke se -!"

"Hr. Eduard er ikke dernede, herre!" svarede kammertjeneren.

"Han leger formodentlig i haven! Se efter ham! Se efter ham!"

"Nej, herre! Fruen kaldte på sin søn for en halv time siden. Hr. Eduard er gået ind til fruen og er siden den tid ikke kommet ned."

En iskold sved brast ud af Villeforts pande. Hans knæ skælvede, hans tanker begyndte at forvildes.

"Hos fruen?" mumlede han. "Hos fruen?"

Han vendte langsomt tilbage, tørrede panden med den ene hånd og støttede sig med den anden til væggen. Da han gik ind i værelset, måtte han igen se sin ulykkelige hustrus lig. For at kalde på Eduard måtte han forstyrre stilheden i dette værelse, der var blevet forvandlet til en grav, at tale var at krænke gravens hellighed.

Villefort følte, at hans tunge var som lammet.

"Eduard! Eduard!" stammede han. Barnet svarede ikke. Hvor var da dette barn, der var gået ind til sin moder og ikke gået ud fra hende? Villefort gjorde et skridt fremad.

Madame de Villeforts lig lå tværs over døren til hendes boudoir, og der måtte Eduard være. Den døde syntes at holde vagt ved døren med åbne, stirrende øjne og med en frygtelig, hemmelighedsfuld ironi på sine læber. Bag ved liget var døren halvt åben, og man kunne se en del af værelset, noget af et klaver og enden af en sofa, betrukket med blå silke. Han gjorde tre eller fire skridt fremad og så, at barnet lå på sofaen. Han blev glad. Det var som et glimt af håb i dette mørke. Han måtte kun se at komme ind i boudoiret, tage barnet i sine arme og flygte med det, langt, meget langt bort.

Villefort var i dette øjeblik som en dødelig såret løve. Han var ikke bange for fordomme, men for spøgelser, og han sprang over liget, som om det havde været en brændende ild.

Han tog barnet i sine arme, trykkede det, rystede det, kaldte på det, men det svarede ikke. Han trykkede sine brændende læber til dets kinder, men de var gustne og kolde. Han rørte ved dets stive lemmer, han lagde hånden på dets hjerte, men det bankede ikke mere, barnet var dødt.

Et sammenlagt papir faldt ud af Eduards bryst.

Villefort sank som ramt af lynet på knæ. Barnet faldt ud af hans kraftige arme og rullede hen ved siden af moderen.

Den ulykkelige mand tog papiret op, genkendte sin kones skrift og gennemløb det begærligt. Det indeholdt følgende:

> "De ved, at jeg har været en god moder, da det er for min søns skyld, at jeg er blevet en forbryderske. En god moder

skilles ikke fra sin søn."

Villefort kunne ikke tro sine øjne, kunne ikke tro sin fornuft. Han slæbte sig hen til Eduards lig, som han undersøgte endnu engang med den opmærksomhed, hvormed løven betragter sin døde unge. Derpå udstødte han et sønderrivende skrig. "Gud!" mumlede han. "Bestandig Gud!"

Disse to ord forfærdede ham. Han var bange for denne ensomhed, hvor der var to lig til stede.

Villefort bøjede sit hoved under vægten af sine sorger. Han rejste sig op, rystede sit hår, som var vådt af sved, og han, der aldrig havde haft medlidenhed med nogen, gik bort for at finde sin fader for i sin svaghed at have en, som han kunne fortælle sin ulykke, en, som ville græde med ham.

Han gik ned ad trappen og trådte ind i Noirtiers værelse. Denne syntes at lytte opmærksomt og så kærligt, som hans ubevægelighed kunne tillade ham det, til abbed Busoni, der var lige så rolig og kold, som han plejede at være.

Da Villefort så abbeden, holdt han hånden for panden. Fortiden vendte tilbage som en af de bølger, hvis brusen sprøjter mere skum end de andre.

Han erindrede det besøg, som han havde aflagt hos abbeden to dage efter middagsmåltidet i Auteuil, og det besøg, som abbeden selv havde aflagt hos ham den dag, da Valentine var død.

"De her?" sagde han. "De kommer altid i dødens fodspor!" Busoni fattede sig. Ved at se øvrighedspersonens forstyrrede ansigt, den vilde ild, der brændte i hans øjne, forstod han eller troede at forstå, at scenen i domhuset havde fundet sted. Det øvrige vidste han ikke.

"Jeg kom dengang for at bede ved Deres datters lig!" sagde Busoni.

"Hvad kommer De for i dag?"

"Jeg kommer for at sige, at De tilstrækkeligt har betalt mig Deres gæld, og at jeg vil bede Gud, at han vil være tilfreds, ligesom jeg er det."

"Min Gud!" sagde Villefort, idet han veg forfærdet tilbage. "Den stemme er ikke abbed Busonis."

"Nej!"

Abbeden rev sin falske tonsur af, rystede sit hoved, og hans lange, sorte hår, der nu ikke var skjult, faldt tilbage over hans skuldre og omgav hans mandige ansigt.

"Det er greven af Monte Cristos ansigt!" råbte Villefort med forvildede øjne.

"Det er ikke nok, hr. prokurør, søg bedre og længere bort!"

"Denne stemme! Denne stemme! Hvor har jeg hørt den første gang?"

"De har hørt den første gang i Marseille for treogtyve år siden, den dag, da De havde bryllup med frøken de Saint-Meran. Søg i Deres akter."

"De er ikke Busoni? De er ikke Monte Cristo? De er en hemmelig fjende, en uforsonlig, en dødelig fjende! Hvad har jeg ulykkelige gjort Dem i Marseille?"

"De er på det rette spor!" sagde greven, idet han lagde armene over kors på sit brede bryst. "Søg! Søg!"

"Men hvad har jeg da gjort dig?" råbte Villefort, hvis forstand allerede svævede på den grænse, hvor fornuft og afsindighed blander sig sammen i en tåge, som ikke er nogen drøm, men

heller ikke nogen vågen tilstand. "Hvad har jeg da gjort? Sig det! Tal!"

"De har dømt mig til en langsom og skrækkelig død, De har myrdet min fader, De har frarøvet mig min elskede, min frihed og min lykke med min elskede!"

"Hvem er De? Hvem er De da? Åh, Gud!"

"Jeg er genfærdet af en, som De har begravet i fangehullerne i slottet If. Dette genfærd, der omsider steg op af graven, har Gud givet greven af Monte Cristos maske, og har dækket den med guld og diamanter, for at De ikke skulle genkende den førend i dag."

"Jeg genkender dig! Jeg genkender dig!" sagde den kongelige prokurør. "Du er -"

"Jeg er Edmond Dantès!"

"Du er Edmond Dantès!" råbte Villefort, idet han greb greven om håndleddet. "Så kom!"

Han trak ham af sted. Monte Cristo fulgte ham forbavset op ad trappen uden at vide hvorhen og i forudfølelsen af en ny katastrofe.

"Se, Edmond!" sagde Villefort, idet han viste greven sin kones og sit barns lig. "Se! Du er hævnet!"

Monte Cristo blegnede ved dette skrækkelige syn. Han indså, at han havde overskredet sin ret til hævn. Han forstod, at han ikke mere kunne sige: "Gud er for mig og med mig!"

Han kastede sig med en følelse af usigelig angst over barnets legeme, åbnede dets øjne, følte dets puls og styrtede med det ind i Valentines værelse, som han lukkede i lås.

"Mit barn!" råbte Villefort. "Han går med mit barns lig! Forbandelse og alle ulykker over ham!"

Han ville styrte efter Monte Cristo, men følte sine fødder fastnaglede, hans øjne udvidede sig, så de var ved at springe. Hans fingre krummede sig, og han rev sig med neglene, så de blev røde af blod. Årerne i hans tindinger svulmede, og hans pande brændte. Denne tilstand varede i nogle minutter, indtil hans forstand fuldkommen var blevet forvirret. Han udstødte et skrig ledsaget af en lang skoggerlatter og ilede ned ad trappen. Et kvarter efter gik Valentines dør op, og greven af Monte Cristo viste sig atter, bleg, med mørkt blik og tungt hjerte, og disse ellers så rolige og ædle ansigtstræk var fordrejet af smerte. Han holdt barnet, som han ikke havde kunnet hjælpe, i sine arme, sank ned på det ene knæ og lagde drengen ved siden af hans moder med hovedet ved hendes bryst.

Derpå rejste han sig igen og gik ud, og da han mødte en tjener på trappen, spurgte han: "Hvor er hr. de Villefort?"

Tjeneren pegede uden at svare til den side, hvor haven var.

Greven af Monte Cristo gik ned ad trappen, gik hen til det betegnede sted og så Villefort midt mellem tjenestefolkene, der dannede kreds omkring ham. Han havde en spade i hånden og gravede som en rasende i jorden.

"Det er her ikke endnu!" sagde han. Han gravede længere henne. Monte Cristo nærmede sig og sagde med dæmpet og næsten ydmyg stemme:

"De har mistet en søn, men -"

Villefort afbrød ham. Han havde hverken hørt eller forstået ham.

"Jeg skal nok finde ham igen," sagde han. "Det hjælper ikke, at De siger, at han ikke er her. Jeg skal nok finde ham, om jeg så skal søge til dommedag."

Monte Cristo trådte forfærdet tilbage. "Han er gået fra forstanden."

Og som om han var bange for, at murene af dette forbandede hus skulle styrte sammen over ham, styrtede han ud på gaden, idet han for første gang tvivlede på, at han havde ret til at gøre det, han havde gjort.

Da Monte Cristo trådte ind i sit hus, mødte han Morrel, der vankede omkring i palæet på Champs-Elysées tavs som en skygge, der venter det øjeblik, da den må vende tilbage til graven.

"Gør Dem færdig, Maximilien," sagde han til ham med et smil. "I morgen forlader vi Paris."

"Har De intet mere at gøre her?" spurgte Morrel.

"Nej!" svarede Monte Cristo. "Og Gud give, at jeg ikke har gjort for meget!"

Den følgende dag rejste de, kun ledsaget af Baptistin. Haydée havde taget Ali med sig, og Bertuccio blev hos Noirtier.

13. Afrejsen

Alle de begivenheder, der var foregået, beskæftigede naturligvis hele Paris, og også Emmanuel og hans kone diskuterede de tre pludselige og uventede katastrofer med Morcerf, Danglars og Villefort. Midt under samtalen ringede det, og næsten i samme øjeblik gik døren op, og greven af Monte Cristo viste sig i døråbningen.

Der lød et dobbelt glædesudbrud fra ægtefællerne, men Maximilien løftede sit hoved og lod det synke igen.

"Maximilien!" sagde greven uden at synes at lægge mærke til de forskellige indtryk, hans nærværelse frembragte. "Jeg kommer for at hente Dem!"

"For at hente mig?" sagde Morrel, som om han vågnede af en drøm.

"Ja!" sagde Monte Cristo. "Er det ikke blevet afgjort, at De skal følge med mig, og bad jeg Dem ikke i går om at holde Dem rede?"

"Her er jeg altså!" svarede Maximilien.

"Jeg kommer for at sige farvel!"

"Hvor rejser De hen, hr. greve?" spurgte Julie.

"Først til Marseille, madame!"

"Til Marseille?" gentog de to unge folk.

"ja, og jeg berøver Dem Deres broder."

"Ak, hr. greve!" sagde Julie. "Giv os ham rask tilbage!"

Morrel vendte sig for at skjule, at han var bevæget.

"De har altså mærket, at han lider?" spurgte greven.

"Ja!" svarede den unge kone. "Og jeg er bange for, at han keder sig hos os."

"Jeg skal nok adsprede ham," sagde greven.

"Jeg er rede!" sagde Maximilien.

"Farvel, kære venner! Farvel, Emmanuel! Farvel, Julie!"

"Hvorledes? Farvel?" råbte Julie. "Du rejser straks, uden forberedelser, uden pas?"

"Ja, det gør bare afskeden sværere," sagde Monte Cristo, "og jeg er vis på, at Maximilien har forberedt sig på alt. Jeg har bedt ham om det."

"Jeg har mit pas, og mine sager er pakket," sagde Morrel koldt og roligt.

"Meget godt!" sagde Monte Cristo med et smil. "De er nøjagtig, som en god soldat vil være."

"Og De forlader os så pludseligt," sagde Julie. "De giver os ikke en dag – en time?"

"Min vogn holder uden for døren, madame. Jeg må være i Rom om fem dage."

"Men Maximilien rejser da ikke til Rom!" sagde Emmanuel.

"Jeg rejser, hvorhen det behager greven at føre mig," sagde Morrel med et sørgmodigt smil. "Jeg tilhører ham i en måned."

"Åh, Gud, hvor han siger dette, hr. greve!"

"Maximilien ledsager mig," sagde greven med sin indsmigrende værdighed. "Vær De kun ganske rolig med hensyn til Deres broder!"

"Farvel, søster!" sagde Morrel. "Farvel, Emmanuel."

"Han knuser mit hjerte med sin ligegyldighed," sagde Julie. "Maximilien! Du skjuler noget for os."

"De skal se ham vende munter og glad tilbage," sagde Monte Cristo.

Maximilien tilkastede greven et vredt, næsten foragteligt blik.

"Lad os tage af sted!" sagde greven.

"Men før De rejser, hr. greve," sagde Julie, "må De tillade os at sige Dem alt, hvad vi forleden dag -"

"Madame!" svarede greven, idet han tog begge hendes hænder. "Alt, hvad De vil sige mig, kan aldrig være så meget værd som det, jeg læser i Deres øjne, som Deres hjerte har tænkt, og som mit har følt. Ligesom velgørerne i romanerne burde jeg være rejst uden at se Dem igen, men jeg havde ikke styrke til det, fordi jeg er et svagt og forfængeligt menneske, og fordi glade og ømme blikke gør mig godt. Jeg rejser nu, og jeg driver egenkærligheden så vidt, at jeg siger: Glem mig ikke, mine venner! De vil sandsynligvis aldrig mere få mig at se!"

"Ikke mere få Dem at se!" råbte Emmanuel, mens to store tårer rullede ned over Julies kinder. "Ikke mere få Dem at se. Det er altså ikke et menneske, det er en Gud, der forlader os, og denne Gud vender tilbage til himlen, efter at han har vist sig på jorden for at gøre det gode."

"Sig ikke det," sagde Monte Cristo heftigt. "Sig aldrig det, mine venner! Guderne gør aldrig ondt. Tilfældet er ikke stærkere end de, det er tværtimod dem, som styrer tilfældet. Nej, jeg er et menneske, Emmanuel, og Deres beundring er lige så uretfærdig, som Deres ord er gudsbespottende."

Han trykkede Julies hånd til sine læber. Hun kastede sig i hans arme, derpå rakte han Emmanuel den anden hånd, rev sig løs og gav Maximilien tegn til at følge med, og denne fulgte ham ufølsom og adspredt, som han havde været lige siden Valentines død.

"Gør min broder glad igen!" hviskede Julie til Monte Cristo. Han trykkede hendes hånd, som han havde trykket den for elleve år siden på den trappe, der førte til Morrels værelse.

"Har De endnu tillid til Sindbad Søfareren?" spurgte han hende med et smil.

"Ja."

"Så vær rolig og hav tillid til Gud!"

Postvognen ventede uden for døren, fire heste rystede mankerne og stampede i stenbroen af utålmodighed.

Ved foden af trappen ventede Ali med panden skinnende af sved. Det lod til, at han var kommet fra en lang rejse.

"Nå?" sagde greven på arabisk. "Har du været hos den gamle?" Ali nikkede. "Holdt du brevet op for hans øjne, som jeg sagde?"

"Ja," svarede slaven ærbødigt.

"Hvad sagde han eller rettere sagt, hvad gjorde han?"

Ali stillede sig i lyset, så hans herre kunne se ham, og idet han efterlignede oldingens ansigt, lukkede han øjnene, således som Noirtier gjorde, når han ville sige: "Ja."

"Godt! Han samtykker," sagde Monte Cristo. "Lad os komme af sted!"

Han havde næppe sagt disse ord, før vognen allerede rullede af sted, og gnisterne sprang under hestenes hove.

Der gik en halv time. Pludselig holdt vognen stille. Greven havde trukket i en silkesnor, der stod i forbindelse med Alis hånd. Nubieren steg ned og åbnede vogndøren.

Natten funklede af stjerner. De havde nået Villejuif, den højslette, hvorfra man ser Paris som et dunkelt hav bevæge sine millioner lys, der ser ud som fosforbølger, bølger, der er mere larmende, mere lidenskabelige, mere bevægelige, mere

rasende, mere grådige end det oprørte ocean. Bølger, der ikke kender nogen ro, der bestandig skummer, bestandig opsluger!

Greven blev stående alene, og på et tegn, som han gav med hånden, kørte vognen nogle skridt videre.

Derpå betragtede han længe med korslagte arme denne ovn, hvor alle ideer, der styrter ud af det flammende svælg for at sætte verden i bevægelse, smelter, syder og danner sig. Og da han længe havde stirret på dette Babylon, mumlede han, idet han bøjede sit hoved og foldede sine hænder, som om han bad: "Store by, det er nu seks måneder siden, jeg satte foden inden for dine porte. Jeg tror, at Guds ånd har ledet mig. Den fører mig triumferende tilbage. Jeg har betroet det hemmelighedsfulde ved min nærværelse inden for dine mure til Gud, der alene har kunnet læse i mit hjerte. Han alene ved, at jeg drager bort uden had, uden stolthed, men ikke uden anger. Han alene ved, at hverken for min egen skyld eller for forfængelighedens skyld har jeg gjort brug af den magt, som han har betroet mig. *O, store by!* Det er i dit skød, at jeg har fundet det, jeg søgte som en tålmodig bjergmand, jeg har gravet i dit indre for at uddrage det onde. Nu kan du hverken byde mig glæder eller smerter. Farvel, Paris! Farvel! Farvel!"

Hans blik svævede endnu engang hen over sletten som en natlig ånds blik. Derpå greb han sig med hånden til panden og steg igen op i sin vogn, som lukkede sig efter ham og forsvandt på den anden side af bakken i en sky af støv.

De kørte ti mil, uden at der blev talt et eneste ord. Morrel var hensunket i dybe tanker. Monte Cristo betragtede ham.

"Morrel!" sagde greven til ham. "Fortryder De, at De er fulgt med mig?"

"Nej, hr. greve, men at jeg forlader Paris -"

"Hvis jeg havde troet, at lykken ventede Dem i Paris, ville jeg have ladet Dem blive der, Morrel!"

"Det er i Paris, at Valentine hviler, og at forlade Paris er at miste hende endnu engang."

"Maximilien!" sagde greven. "De venner, vi har mistet, hviler ikke i jorden. De er begravet i vore hjerter, og det er Gud, der har villet det sådan, for at vi aldrig skal være uden ledsagere. Jeg har to venner, der bestandig ledsager mig sådan – den ene er den, der har skænket mig livet, den anden er den, der har givet mig mine kundskaber, begges ånd lever i mig. Jeg spørger dem uden at tvivle, og har jeg gjort noget godt, er det deres råd, jeg har at takke derfor. Rådfør Dem med Deres hjertes stemme, Morrel, og spørg den, om De bør vedblive at se vredt til mig."

"Min ven," sagde Maximilien, "mit hjertes stemme er meget bedrøvet og lover mig kun sorg."

"Svage ånder ser alt gennem et flor. Det er sjælen, der skaber sig selv sin synskreds. Deres sjæl er mørk, det er den, der viser Dem en skyet himmel."

"Det er måske rigtigt!" sagde Maximilien og sank igen hen i sine drømmerier.

Rejsen gik med den vidunderlige hurtighed, som greven var så vant til. Byer gled forbi dem som skygger. Træerne, der blev rystet af den første forårsvind, syntes at ile dem i møde som nøgne jætter og flygtede igen hurtigt, så snart de havde nået dem. Den følgende morgen tidligt ankom de til Chalons, hvor grevens dampskib ventede på dem. Uden at spilde et øjeblik blev vognen bragt om bord, og de to rejsende var allerede indskibet. Fartøjet var godt bygget til en sådan fart. Man skulle

tro, det var en indiansk pirogue. Dets to hjul syntes at være vinger, der strejfede vandet som en trækfugls. Morrel selv følte sig pirret af farten, og undertiden syntes vinden, der fik hans hår til at flagre, for et øjeblik at fordrive skyerne fra hans pande.

Hvad greven angik, blev han mere og mere livlig, efter som han fjernede sig fra Paris. Man skulle næsten tro, at det var en landflygtig, der vendte tilbage til sit fædreland.

Snart så de Marseille. Det lille, hvide, lumre, livlige Marseille, Tyrus' og Karthagos yngste søster og deres efterfølgerske i herredømmet over Middelhavet, Marseille, der bestandigt bliver yngre. Det var for dem begge et syn, som kaldte på erindringer. De så det runde tårn, fortet Saint Nicolas, rådhuset, havnen med dens murstenskajer, hvor de begge havde leget som børn. De standsede også som efter en fælles overenskomst ved la Cannebiére.

Et skib stak i søen for at gå til Algier. Vareballerne, passagererne på dækket, den mængde venner og slægtninge, der sagde farvel, råbte og græd, et skuespil, som altid er rørende selv for dem, der daglig er vidne til det – al denne uro kunne ikke få Maximilien fra den tanke, der havde grebet ham fra det øjeblik, da han havde sat foden på de brede fliser på kajen.

"Se," sagde han, idet han trykkede Monte Cristos arm. "Se, der er det sted, hvor min fader blev stående, da *Farao* sejlede ind i havnen. Her kastede den mand, som De frelste fra død og vanære, sig i mine arme. Jeg føler endnu hans tårer på mine kinder, og ikke alene han græd, der var mange, der græd ved at se os."

Monte Cristo smilede.

"Jeg var dér!" sagde han, idet han pegede på et hjørne af gaden. Lige da han sagde dette, hørte han i den retning, han pegede, et smerteligt suk og så en kvinde, der gjorde tegn til en rejsende om bord på det bortsejlende skib. Hun var tilsløret. Monte Cristo fulgte hende med øjnene med en bevægelse, som Morrel let ville have bemærket, hvis hans øjne ikke havde været fæstet på skibet.

"Min Gud!" råbte Morrel. "Jeg tager ikke fejl! Den unge mand, der hilser med sin hat – den unge mand i uniform med sekondløjnantsepauletter, er Albert Morcerf!"

"Ja," sagde Monte Cristo, "jeg har også genkendt ham."

"Hvordan? De så jo til en anden side?" Greven smilede, som han plejede at gøre, når han ikke ville svare, og hans øjne vendte sig igen til den tilslørede kvinde, der forsvandt om hjørnet af gaden.

"Min kære ven," sagde han til Maximilien, "har De noget at foretage Dem her i byen?"

"Ja, græde på min faders grav," svarede Morrel med sørgmodig stemme.

"Det er godt, gå og vent mig der! Jeg vil træffe Dem der!"

"De forlader mig?"

"Ja, jeg har også et ærbødigt besøg at aflægge."

Morrel gav greven hånden og gik, idet han gjorde en bevægelse med hovedet, som det ville være umuligt at beskrive, så trøstesløs var den.

Monte Cristo lod Maximilien gå og blev, hvor han stod, til den unge mand var forsvundet, derpå gik han hen til Allé Meillan for at opsøge det lille hus, der er så godt kendt fra begyndelsen af denne historie.

Det hævede sig endnu i skyggen af den store allé af linde, som tjener til spadseregang for de lade marseillanere.

Huset var dækket med vinløv. To slidte stentrin førte til gadedøren, der i årevis ikke havde kendt til maling.

Dette hus, der var fortryllende, skønt det så gammelt og fattigt ud, var det samme, som den ældre Dantès engang boede i. Men oldingen boede kun på kvisten, og greven havde overladt Mercédès hele huset. Det var der, kvinden med det lange slør, som Monte Cristo havde set, da skibet sejlede bort, nu gled ind. Hun lukkede døren, netop da han viste sig ved hjørnet af gaden, så han så hende forsvinde, næsten lige da han fandt hende igen.

For ham var de slidte trappetrin gamle bekendte, og han forstod bedre end nogen anden at åbne den gamle dør. Derfor gik han også ind uden at banke på.

Ved enden af en flisebelagt gang var der en lille have, rig på sol og lys, den samme, hvor Mercédès på det betegnede sted havde fundet den sum, som greven med hensynsfuldhed havde ladet ligge i fireogtyve år. Fra døren til gaden kunne man se de første træer i haven.

Da Monte Cristo var kommet inden for døren, hørte han et suk, der lignede en hulken. Under en jasminhytte med tætte blade og lange, røde blomster så han Mercédès sidde nedbøjet og grædende.

Hun havde slået sit slør tilbage, og ene med himlen skjulte hun sit ansigt med begge hænder og overgav sig til den sorg, som hun havde forsøgt på at dæmpe, mens hendes søn var til stede. Monte Cristo gjorde nogle skridt fremad. Sandet raslede under hans fødder.

Mercédès løftede sit hoved og udstødte forskrækket et skrig, da hun så en mand foran sig.

"Madame!" sagde greven. "Det står ikke mere i min magt at bringe Dem lykke, men jeg tilbyder Dem trøst. Vil De modtage den som en gave af en god ven?"

"Jeg er meget ulykkelig," svarede Mercédès, "alene i verden! Jeg havde kun min søn tilbage, og han har forladt mig."

"Han har gjort det rette, madame!" svarede greven. "Han har indset, at ethvert menneske skylder sit fædreland en tribut. Nogle deres talent, andre deres arbejde, atter andre deres blod. Ved at blive hos Dem ville hans liv være blevet unyttigt, han ville ikke have kunnet vænne sig til Deres sorg. Han ville være blevet tungsindig, nu vil han blive stor og stærk ved at kæmpe mod ulykken, som han vil forvandle til lykke. Lad ham på ny opbygge Deres fremtid. Jeg vover at forsikre Dem, at han er i gode hænder."

Den stakkels kvinde rystede bedrøvet på hovedet. "Den lykke, De taler om, og som jeg beder Gud tilstå ham, vil jeg aldrig komme til at nyde. Der er blevet sønderknust så meget i mig og om mig, at jeg føler, jeg nærmer mig graven. De har gjort vel i, hr. greve, at flytte mig til dette sted, hvor jeg har været så lykkelig."

"Ak!" sagde Monte Cristo, "alle Deres ord, madame, falder bitre og brændende på mit hjerte, så meget mere som De har grund til at hade mig, det er mig, der har forvoldt alle Deres ulykker, og De beklager mig i stedet for at anklage mig? De gør mig endnu mere ulykkelig -"

"Hade Dem? Anklage Dem, Edmond? – Hade, anklage det menneske, der har frelst min søns liv! For det var Deres faste og

blodige beslutning at dræbe hr. de Morcerfs søn, som han var så stolt af. Se på mig, om der i mig er noget tegn til bebrejdelse!" Greven betragtede Mercédès, der strakte begge sine arme ud mod ham, og hun vedblev med en følelse af dyb smerte: "Nu kan De udholde glansen af mine øjne. Den tid er ikke mere, da jeg smilede til Edmond Dantès, der ventede mig deroppe i vinduet på det kvistværelse, som hans gamle fader boede i – siden den tid er der gået mange smertefulde dage, der har åbnet en afgrund mellem mig og den tid. Anklage Dem, Edmond! Hade Dem, min ven? – Nej, det er mig selv, jeg anklager og hader, jeg elendige!" råbte hun, idet hun foldede sine hænder og løftede sine øjne mod himlen – "jeg havde religion, uskyld, kærlighed, disse tre goder, som skaber engle, og jeg ulykkelige har tvivlet på Gud!"

Monte Cristo gjorde et skridt hen mod hende og rakte hende i tavshed sin hånd.

"Nej," sagde hun, idet hun sagte trak sig tilbage, "rør mig ikke. De har skånet mig, og jeg er den mest skyldige af alle dem, De har ramt. Alle de andre har handlet af had, af begærlighed, af egenkærlighed. Jeg har handlet af fejhed, jeg var bange. Nej, tryk ikke min hånd, Edmond! De vil sige mig nogle venlige ord, det føler jeg, men sig dem ikke, gem dem til en anden, jeg er ikke mere værdig til dem. Se!" Hun afslørede ganske sit ansigt. "Ulykken har gjort mit hår gråt. Mine øjne har udgydt så mange tårer, at de er omgivet af blå rande, min pande er rynket. De derimod, Edmond, er endnu ung, smuk, stærk. Det er, fordi De besidder tro. Det er, fordi De har haft styrke, det er, fordi De har stolet på Gud, og Gud har holdt Dem oprejst, men jeg har været

fej. Jeg har fornægtet Gud, Gud har forladt mig, og derfor er jeg, som jeg er."

Mercédès græd, hun følte sig sønderknust ved disse erindringer. Monte Cristo tog hendes hånd og kyssede den ærbødigt, men hun følte selv, at dette kys var uden ild, som om greven havde kysset en helgenstatue.

"Der er mennesker," vedblev hun, "hvis fremtid knuses af en eneste fejl. Jeg troede, at De var død, jeg burde være død. Hvortil har det tjent, at jeg bestandig har sørget over Dem i mit hjerte? Det har gjort en kvinde på niogtredive til en kvinde på halvtreds, det er det hele! Hvad har det nyttet? Jeg, den eneste, der kendte Dem, frelste kun min søn. Burde jeg ikke tillige have frelst den mand, som jeg, hvor skyldig han end var, dog havde taget til mand. Jeg har ladet ham dø! Jeg har bidraget til hans død ved min feje ufølsomhed, ved min foragt, da jeg ikke huskede – ikke ville huske, at det var for min skyld, at han var blevet en meneder, en forræder. Og hvad nytter det, at jeg har ledsaget min søn, når jeg har forladt ham her, har ladet ham rejse alene, overgivet ham til det grådige Afrika? Jeg har været fej, siger jeg Dem. Jeg har fornægtet min kærlighed og bragt alt det, som omgiver mig, ulykke."

"Nej, Mercédès," sagde Monte Cristo. "Nej! Fat en bedre mening om Dem selv! De er en ædel, from kvinde, og De har afvæbnet mig ved Deres blidhed, men bag ved mig var Gud, usynlig, ukendt, vred, og jeg var kun hans sendebud, og han har ikke villet tilbageholde det lyn, jeg havde udslynget, Jeg sværger ved denne Gud, for hvis fødder jeg har kastet mig hver dag i seks år, jeg kræver denne Gud til vidne på, at jeg ville have ofret Dem mit liv og med mit liv de planer, som var lænket til det.

Men jeg siger det med stolthed, Mercédès! Gud behøvede mig, og jeg har levet. Undersøg fortiden, søg at gætte fremtiden og se, om jeg ikke er et redskab i Herrens hånd; de skrækkeligste ulykker, de frygteligste lidelser, tabet af alle dem, som elskede mig, forfølgelse og lidelse, det var den første del af mit liv, derpå pludselig – efter mit fængsel, min ensomhed, min elendighed – den friske luft, frihed, en glimrende formue så fantastisk, så umådelig, at jeg måtte tro, at Gud havde sendt mig den for at udføre store planer. Fra det øjeblik syntes denne formue mig et betroet gods. Jeg tænkte ikke mere på mig selv, jeg havde ikke en rolig time, ikke en. Jeg følte mig drevet af sted som en ildsky, der svæver hen under himlen for at brænde de forbandede byer. Ligesom de eventyrlige skibsførere forbereder et farligt togt, således forberedte jeg våben, midler til angreb og forsvar, vænnede mit legeme til de voldsomste strabadser, min sjæl til de vildeste stød, lærte min arm at dræbe, mine øjne at udholde synet af lidelser, min mund at smile ved de rædsomste skuespil. Jeg glemte, at jeg var god, tillidsfuld, forsonlig, og jeg blev hævngerrig, forstilt, ond eller rettere sagt ufølsom som den blinde og døve skæbne. Da styrtede jeg ud på den vej, som var åben for mig, og ve dem, som jeg mødte på min vej!"

"Det er nok, Edmond!" sagde Mercédès. "Vær overbevist om, at den, som har kunnet genkende Dem, også har kunnet forstå Dem. Men den, som har kunnet kende Dem, som har kunnet forstå Dem, har måttet beundre Dem, Edmond, selv om De også havde knust hende. Der er en afgrund mellem Dem og andre mennesker, og det er forfærdeligt for mig, det siger jeg Dem, at sammenligne. For der er intet i verden, der vejer op

mod Dem, der ligner Dem. Edmond, sig mig nu farvel og lad os skilles."

"Er der noget, De ønsker, før jeg forlader Dem, Mercédès?" spurgte Monte Cristo.

"Jeg ønsker kun en ting, Edmond, og det er, at min søn må blive lykkelig."

"Bed til Gud, der alene styrer menneskenes tilværelse, at han vil fjerne døden fra ham, for det øvrige skal jeg nok sørge."

"Tak, Edmond!"

"Men De, Mercédès?"

"Jeg behøver intet. Jeg lever mellem to grave. Den ene er Edmond Dantès', der er død for længe siden. Jeg elskede ham! Det ord passer sig ikke mere for mine besmittede læber, men mit hjerte mindes det endnu, og ikke for alt i verden ville jeg, at dette minde skulle udslettes. Den anden er en mand, som Edmond Dantès har dræbt; det var rigtigt, men jeg bør bede for den døde."

"Deres søn skal blive lykkelig, madame," gentog greven.

"Så vil jeg være så lykkelig, som jeg kan blive."

"Men – sig mig – hvad vil De gøre?" Mercédès smilede sørgmodigt. "Hvis jeg sagde, at jeg ville bo der, hvor Mercédès boede i fortiden og arbejdede, ville De vel næppe tro mig; jeg kan kun bede, og jeg behøver ikke at arbejde. Den lille skat, De havde skjult, er fundet på det opgivne sted. Man vil undersøge, hvem jeg er, hvad jeg tager mig for, hvad jeg lever af, men det er ligegyldigt. Det er en sag mellem Gud, Dem og mig."

"Mercédès," sagde greven, "jeg vil ikke gøre Dem nogen bebrejdelse, men De overdriver offeret. De gav slip på hele den formue, som hr. de Morcerf havde skrabet sammen, hvoraf

halvdelen med rette kunne tilskrives Deres sparsommelighed og påpasselighed."

"Jeg forudser, hvad De vil foreslå mig, men jeg kan ikke modtage det, Edmond! Min søn ville forbyde mig det."

"Jeg vil ikke gøre noget for Dem, som ikke har Albert de Morcerfs bifald, og jeg vil kun gøre, som han ønsker. Men hvis han vil modtage det, jeg vil gøre, vil De da efterligne ham uden vægring?"

"De ved, Edmond, at jeg ikke mere er en tænkende skabning. Jeg har ingen vilje, kan ingen beslutning tage. Jeg er i Guds hånd som en spurv i høgens kløer. Han vil ikke, at jeg skal dø, eftersom jeg lever. Sender han mig hjælp, er det, fordi han vil det, og jeg vil tage mod den."

"Pas på, madame," sagde Monte Cristo. "Gud vil, at man forstår ham, at man overvejer hans magt. Det er derfor, at han har givet os en fri vilje."

"Ulykkelige!" råbte Mercédès. "Tal ikke sådan. Hvis jeg troede, at Gud havde givet mig en fri vilje, hvad skulle der da være tilbage til at frelse mig fra fortvivlelsen?"

Monte Cristo blev bleg og lod hovedet synke, sønderknust af denne heftige sorg.

"Vil De ikke sige: På gensyn?" sagde han, idet han rakte hende hånden.

"Jeg siger netop: På gensyn," svarede Mercédès, idet hun højtideligt pegede på himlen, "for at vise Dem, at jeg endnu håber." Og efter at have rakt greven sin skælvende hånd ilede Mercédès bort og forsvandt.

Monte Cristo gik nu langsomt ud af huset og tilbage til havnen. Mercédès så ham ikke gå, skønt hun stod ved vinduet i

det lille værelse, som Dantès' fader havde beboet. Hendes øjne søgte langt borte det skib, som førte hendes søn bort, men mod sin vilje hviskede hun ganske sagte:

"Edmond! Edmond! Edmond!"

14. Fortiden

Greven gik med tungt hjerte ud af det hus, hvor han havde forladt Mercédès for efter al sandsynlighed ikke at se hende mere.

Siden den lille Eduards død var der foregået en stor forandring med Monte Cristo. Da han havde nået højdepunktet af sin hævn, havde han uden tvivl set en afgrund på den anden side af bjerget, og der var endnu mere. Den samtale, han havde haft med Mercédès, havde vakt så mange erindringer i hans hjerte, at selv disse erindringer måtte bekæmpes.

Et menneske som greven kunne ikke længe svømme i den melankoli, der kan råde hos almindelige mennesker, men som dræber overlegne ånder. Greven sagde til sig selv, at når han var kommet til det punkt, at han næsten måtte dadle sig selv, måtte der også have indsneget sig en fejl i hans beregning.

"Jeg må se forkert på det, der er sket, og jeg kan ikke have taget sådan fejl. – Hvad?" vedblev han. "Det mål, jeg havde sat mig, skulle have været et ufornuftigt mål? Jeg skulle have gået en urigtig vej i hele ti år? Skulle en time ikke have været nok for bygmesteren til at vise ham, at alle hans forhåbningers værk var om ikke en umulighed, så dog en ugudelighed? Jeg vil ikke vænne mig til denne tanke, den ville gøre mig gal. Det, jeg mangler i øjeblikket, er en vurdering af fortiden. Den udslettes virkelig, eftersom man fjerner sig, ligesom det landskab, man vandrer gennem. Det går mig, som det går folk, der har såret sig i søvne, de føler deres sår, men erindrer ikke, at de har fået det. Altså, genfødte menneske, almægtige drømmer, uovervindelige millionær, du må atter se tilbage på dit

ulykkelige liv, igen vandre ad de veje, hvorpå ulykken har ført dig, fortvivlelsen modtaget dig! Alt for mange diamanter, alt for meget guld, alt for megen lykke kaster nu sit skin på det spejl, hvori Monte Cristo betragter Dantès. Skjul disse diamanter, tildæk dette guld, udslet disse stråler. Vær fattig, skønt du er rig, vær fange, skønt du er fri."

Idet Monte Cristo talte således til sig selv, fulgte han Rue la Caisserie. Det var den, han for fireogtyve år siden var blevet ført gennem af den tavse, natlige vagt. Disse huse med deres smilende udseende var den nat mørke, stumme og lukkede.

"Det er alligevel de samme!" mumlede Monte Cristo, "det var blot mørkt. I dag er det fuldkommen lyst, og det er solen, som opklarer det og gør alt så muntert."

Han gik ned til havnen gennem Rue Saint-Laurent og nærmede sig skildvagten. Det var netop på dette sted, at han var gået om bord. En lystbåd med et lærredssejl gled forbi. Monte Cristo kaldte på bådføreren, der styrede hen til ham med en hastighed som hos den, der vejrer en god fortjeneste.

Vejret var herligt, rejsen var en fest. Solen gik ned i horisonten, rød og flammende. Havet, der var glat som et spejl, krusede sig undertiden ved fiskenes spring, når de, forfulgt af en skjult fjende, kastede sig op af vandet for at søge frelse i et andet element. Man så fiskerbådene, der begav sig til Martigues, eller købmandsskibene, der satte kursen mod Korsika eller Spanien, glide hvide og tavse afsted som stumme rejsende.

Trods denne skønne himmel, de nette både og det gyldne lys, som hvilede på landskabet, erindrede greven dog alle omstændigheder ved sin første, skrækkelige rejse. Det

ensomme lys, som brændte i cataloniernes by, synet af slottet If, der sagde ham, hvor man førte ham hen. Kampen med gendarmerne, da han ville styrte sig i havet. Hans fortvivlelse, da han så sig overmandet, og den kolde følelse af geværet, der var trykket mod hans tinding.

Og lidt efter lidt begyndte den galde, der forhen havde overstrømmet Edmond Dantès' hjerte, at dryppe dråbe for dråbe i hans bryst, ligesom efterårsskyerne, når de samler sig, opløses i vand og begynder at dryppe dråbe for dråbe.

For ham var himlen nu ikke mere skøn, bådene ikke mere nette, lyset ikke mere klart; himlen indhyllede sig i et sørgeligt slør, og synet af den sorte kæmpe, slottet If, fik ham til at skælve, som om han pludselig så genfærdet af en dødelig fjende.

De nåede frem. Greven veg instinktmæssig tilbage til randen af båden, og det hjalp ikke, at bådføreren sagde med sin mest indsmigrende stemme: "Vi er der, herre!"

Monte Cristo huskede, at det var på det samme sted, på den samme klippe, at han var blevet slæbt af sted af vagten, og at man havde tvunget ham til at bestige denne trappe ved at stikke ham med spidsen af bajonetterne.

Vejen var engang forekommet Dantès meget lang. Monte Cristo havde fundet den meget kort, hvert åreslag havde vakt tusind tanker og erindringer.

Siden julirevolutionen var der ikke flere fanger i slottet If. En vagt, der var bestemt til at forhindre smugleri, boede i vagtstuen, og en portner ventede ved indgangen for at vise dette minde om en rædselsfuld tid. Skønt greven af Monte Cristo var underrettet om alle disse omstændigheder, da han

trådte ind under porthvælvingen og ned ad den sorte trappe til fangehullerne, som han havde forlangt at se, blev han dog så bleg som et lig, og den kolde sved strømmede ned ad hans pande.

Greven spurgte, om der var en eller anden gammel slutter her fra restaurationens tid, men de var alle enten afskediget eller gået over til andre stillinger.

Den portner, som viste ham rundt, havde været der siden 1830.

Han blev ført til det hul, hvori han selv havde siddet. Han så igen det svage skær, der trængte gennem det snævre loftshul, så igen det sted, hvor hans seng havde stået, men som siden var taget bort, og bag ved sengen så han det hul, som abbed Faria havde gravet, det var tilstoppet, men kendeligt ved de nye sten.

Monte Cristo følte sine knæ ryste. Han tog en træskammel og satte sig på den.

"Fortæller man andre historier om dette slot end den om Mirabeaus indespærring?" spurgte greven. "Har man noget sagn om disse sørgelige opholdssteder, hvor man nu næppe vil tro, at man har indespærret levende mennesker?"

"Ja, herre," svarede slutteren. "Netop om dette hul har slutteren Antoine fortalt mig en historie."

Monte Cristo skælvede. Denne slutter Antoine havde været hans slutter. Han havde næsten glemt hans navn og hans ansigt, men da hans navn blev udtalt, så han ham igen for sig – med skægget ansigt, brun trøje og nøgleknippet, hvoraf han endog troede at høre klangen.

Greven vendte sig om og troede at se ham i den dunkle gang, der syntes mørkere, end den var bag ved faklen, som brændte i

portnerens hånd.

"Skal jeg fortælle den?" spurgte portneren.

"Ja," svarede Monte Cristo. "Fortæl!"

Han lagde sin hånd på hjertet for at dæmpe dets voldsomme banken. Det frygtede ved at høre hans egen historie.

"Fortæl!" gentog han.

"Dette fængsel," begyndte portneren, "var for lang tid siden beboet af en fange, farlig som det syntes, og så meget mere, som han var klog. En anden fange boede dette fængsel på samme tid som han. Han var ikke ond, det var en stakkels, gal præst."

"Ak, gal!" sagde Monte Cristo. "Hvordan viste hans galskab sig?"

"Han tilbød millioner, hvis man ville sætte ham i frihed."

Monte Cristo løftede sine øjne mod himlen, men han så ikke himlen. Der var en mur af sten mellem ham og firmamentet. Han tænkte på, at der havde været en lignende mur for øjnene af dem, der havde fået skatten tilbudt, og også for skatten selv.

"Kunne fangerne se hinanden?" spurgte Monte Cristo.

"Nej, det var udtrykkelig forbudt, men de overtrådte forbuddet ved at grave en gang, som gik fra det ene fængsel til det andet."

"Hvem udførte det arbejde?"

"Sikkert den unge, han var klog og stærk, mens den stakkels abbed var gammel og svag. I øvrigt var han alt for forvirret i hovedet til, at han kunne holde fast ved en idé."

"De blinde!" mumlede Monte Cristo.

"Hvad han lavede denne gang med, vides ikke, men han lavede den, og man kan endnu se sporene af den. Se engang

dér!"

Han holdt sin fakkel hen til muren.

"Ja, det er virkelig sandt," sagde Monte Cristo med en stemme, der var svag af en indre bevægelse.

"Følgen deraf var, at de to fanger havde forbindelse med hinanden. Hvor længe det varede, ved man ikke, men en dag blev den gamle fange syg og døde, og hvad tror De, den unge gjorde?" spurgte portneren, idet han afbrød sig selv.

"Nå, hvad gjorde han da?"

"Han bar den døde bort og lagde ham i sin egen seng med ansigtet vendt mod væggen. Derpå vendte han tilbage til det tomme fangehul, stoppede hullet og krøb ind i den dødes sæk."

Monte Cristo lukkede øjnene og følte igen alle de indtryk, som han havde haft, da det grove lærred, der endnu var koldt af liget, havde berørt hans ansigt.

Portneren blev ved:

"Ved De, hvad hans plan var? Han troede, at man begravede de døde i slottet If, og da han var temmelig vis på, at man ikke bekostede kister, gjorde han regning på at kunne løfte jorden op med sine skuldre, men desværre for ham havde man her i slottet en skik, som ganske tilintetgjorde hans plan: man begravede ikke de døde, man lod sig nøje med at gøre en kugle fast ved benene og kaste dem i havet. Dette blev også gjort, og mennesket blev kastet ned. Dagen derpå fandt man den døde i sengen, og nu kunne man gætte sig til alt, for karlene sagde nu, hvad de hidtil ikke havde vovet at sige, nemlig at de, da de havde kastet legemet ud, havde hørt et frygteligt skrig, der i samme øjeblik blev kvalt af vandet."

Greven kunne næppe trække vejret. Sveden strømmede ned ad hans pande. Angsten snørede hans hjerte sammen.

"Nej!" mumlede han. "Nej! Den tvivl, jeg har følt, var begyndelsen til glemsel, men her vågner hjertet igen og tørster efter hævn. – Og," spurgte han, "har man aldrig siden hørt tale om denne fange?"

"Aldrig! De forstår, at enten må han være faldet så lang han var, og, da han faldt fra en højde af halvtreds fod, have slået sig ihjel straks."

"De sagde, at man havde fastgjort en kugle ved hans ben ..."

"Eller han er faldet på fødderne," vedblev portneren, "og da må vægten af kuglen have trukket ham til bunds, hvor han er blevet – stakkels menneske."

"De beklager ham?"

"Ja, min tro gør jeg så, skønt han var i sit element."

"Hvad mener De med det?"

"At det rygte gik, at den ulykkelige var en søofficer, der var blevet fængslet for bonapartisme."

"Sandhed!" mumlede greven. "Gud har skabt dig for at svæve over bølger og luer. Således lever den stakkels sømand i nogle fortælleres erindring. Man gentager hans skrækkelige historie og gyser i det øjeblik, da han farer gennem rummet for at opsluges af det dybe hav. Kendte man ikke hans navn?" spurgte han højt.

"Jo vist," sagde portneren. "Han var kendt under navnet nummer 34."

"Villefort! Villefort!" mumlede greven. "Det navn må du ofte have nævnt, når mit genfærd forstyrrede din søvn."

"Vil herren se mere?" spurgte portneren.

"Ja! Især hvis De ville vise mig den stakkels abbeds kammer?"

"Nummer 27?"

"Ja, nummer 27!" gentog Monte Cristo.

Og det forekom ham, som om han hørte abbed Farias stemme. Han råbte dette nummer gennem muren.

"Kom!"

"Vent!" sagde Monte Cristo. "Lad mig endnu engang se på dette fangehul."

"Det passer meget godt, jeg har nemlig glemt nøglen til det andet," sagde portneren.

"Så gå og hent den!"

"Jeg vil lade Dem beholde faklen."

"Nej, tag den med."

"Men så er De jo uden lys."

"Jeg kan se i mørket."

"Så? Det er netop, ligesom han kunne."

"Som hvem?"

"Nummer 34. Man fortæller, at han havde vænnet sig sådan til mørket, at han endog havde kunnet se en knappenål i den mørkeste krog af sit fængsel."

"For at vænne sig til det behøvede han ti år," mumlede greven af Monte Cristo.

Portneren gik og tog faklen med.

Greven havde talt sandt. Næppe havde han i nogle sekunder været i mørket, før han kunne skelne alt, som om det havde været højlys dag. Han så sig om og genkendte sit fængsel nøjagtigt, som det var før.

"Ja!" sagde han. "Der er den sten, som jeg satte mig på. Der er sporet af mine skuldre, der har lavet en hel fordybning i muren.

Der er sporet af det blod, der flød af min pande, den dag jeg ville knuse den mod muren. Og disse tal. Jeg husker dem, jeg skrev dem den dag, da jeg ville regne min faders alder ud for at vide, om jeg kunne vente at finde ham levende, og Mercédès' alder for at vide, om jeg kunne finde hende fri – jeg håbede et øjeblik, da jeg havde fuldendt denne udregning. Jeg regnede ikke med sult og utroskab!"

En bitter latter undslap grevens mund. Han så som i en drøm sin fader blive ført til graven – Mercédès, som gik til alteret. På en anden væg tiltrak en indskrift hans blik. Den var endnu klar og tydelig på den grønmalede mur.

"*Min Gud,*" læste Monte Cristo, "*bevar mig min hukommelse!*"

"Ja!" råbte han. "Det var min eneste bøn i den sidste tid. Jeg bad ikke mere om friheden, jeg bad om hukommelsen. Jeg frygtede for at gå fra forstanden og at glemme. Min Gud, du har bevaret min hukommelse, og jeg har husket. Tak! Tak, min Gud!"

I dette øjeblik skinnede lyset fra faklen. Det var portneren, som kom ned.

"Følg mig!" sagde han.

Og uden at behøve at stige op til dagen lod han ham følge en underjordisk gang, som førte til en anden indgang. Der blev Monte Cristo igen overvældet af en verden af tanker.

Det første, der faldt ham i øjnene, var den solskive, som var malet på muren, og ved hvis hjælp abbed Faria talte timerne, dernæst så han på resterne af den seng, på hvilken den stakkels abbed var død.

Ved dette syn blev greven grebet af en øm og blid følelse, taknemmelighed opfyldte hans hjerte, og tårer strømmede ud

af hans øjne.

"Det var her," sagde hans ledsager, "at den gale abbed var, det var gennem denne gang, at den unge kom til ham."

Han viste Monte Cristo åbningen til gangen, som endnu var utilmuret.

"På stenens farve," vedblev han, "har en videnskabsmand set, at der behøvedes omtrent ti år, før de to fanger kunne bryde gennem den, så de kunne komme til hinanden. De arme mennesker, de må have kedet sig i disse ti år!"

Dantès tog nogle louisd'orer op af sin lomme og rakte dem til dette menneske, som nu anden gang beklagede ham.

Portneren modtog dem, idet han troede at modtage nogle småpenge, men ved skinnet af faklen så han, hvor meget den fremmede havde givet ham.

"Herre," sagde han, "De har taget fejl."

"Hvordan det?"

"Det er guld, De har givet mig."

"Det ved jeg nok."

"Hvorledes, ved De det?"

"Ja!"

"Havde De da i sinde at give mig guld?"

"Ja."

"Og jeg kan beholde det med god samvittighed?"

"Ja."

"Jeg forstår slet ikke Deres ædelmodighed."

"Den er meget ligetil, min ven," svarede greven. "Jeg har været sømand, og Deres historie har rørt mig mere end andre."

"Da De er så højsindet, vil jeg gerne forære Dem noget til gengæld."

"Hvad har De at tilbyde mig, min ven? Muslingeskaller eller stråarbejde? Tak skal De have."

"Nej, noget, der har forbindelse med den historie, jeg fortalte Dem."

"Virkelig?" råbte greven. "Hvad er det da?"

"Hør," sagde portneren, "hvad der er foregået. Jeg sagde ved mig selv: Man finder altid noget i et værelse, hvor en fange har været i femten år, og jeg gav mig derfor til at undersøge væggene."

"Åh," råbte Monte Cristo, idet han mindedes abbedens dobbelte gemmested, "virkelig?"

"Ved at undersøge," vedblev portneren, "fandt jeg, at det klang hult ved hovedgærdet af hans seng og under pladsen på arnestedet. – Jeg løftede stenen op og fandt -"

"En rebstige og redskaber!" råbte Monte Cristo.

"Men hvordan ved De det?" spurgte portneren forbavset.

"Jeg ved det ikke, jeg gætter det kun," sagde greven. "Det er i almindelighed den slags, man finder i fangernes gemmesteder. – Har De dem endnu?"

"Nej, min herre, jeg har solgt disse forskellige sager til folk, som besøgte dette sted, men jeg har en anden ting."

"Og hvad er det?" spurgte greven utålmodigt.

"Jeg har en slags bog, som er skrevet på lærredsstrimler. Jeg ved ikke, om det er en bog," sagde portneren, "men jeg har den, hvad det så end er."

"Hent den, min ven," sagde greven, "og hvis det er den, som jeg formoder, så vær kun rolig."

Portneren gik, og greven knælede ned foran resterne af den seng, som døden havde forvandlet til et alter for ham.

"Fader!" sagde han. "Du, som har givet mig friheden, kundskaber og rigdom, du, som kendte ondt og godt, hvis der på gravens rand er noget tilbage af os, der skælver ved lyden af stemmer fra dem, der er blevet på jorden, hvis der i den forvandling, som livet undergår, endnu svæver noget liv på de steder, vi har elsket, og hvor vi har lidt, da, ædle hjerte, ophøjede ånd, dybe sjæl, besværger jeg dig i den faderlige kærligheds navn, som du følte for mig, og for den sønlige ærbødigheds skyld, som jeg havde for dig, borttag den tvivl, jeg har tilbage, som, hvis den ikke forvandler sig til overbevisning, vil blive til samvittighedsnag."

Greven bøjede sit hoved og foldede sine hænder.

"Se her, herre," sagde en stemme bag ved ham.

Monte Cristo fo'r sammen og vendte sig om.

Portneren rakte ham de lærredsstrimler, hvorpå abbed Faria havde udgydt alle sine kundskabers skatte. Manuskriptet var abbed Farias værk om kongedømmet i Italien.

Greven greb efter det, og hans øjne faldt straks på mottoet. Han læste:

> Du skal udrive dragens tænder og træde løverne under fødder, har Herren sagt.

"Åh," råbte han, "der er svaret. Tak, fader, tak!"

Derpå tog han en lille brevtaske, som indeholdt ti bankbeviser, hver på tusind francs, op af lommen og sagde til portneren: "Se der, tag denne brevtaske."

"De giver mig den?"

"Ja, men på den betingelse, at De ikke ser i den, før jeg er borte."

Han stak den relikvie, som han havde fået, til sig, en relikvie, der for ham var en kostbar skat, og han skyndte sig ud af hvælvingen og steg igen i båden.

"Til Marseille!" sagde han. Derpå sejlede han bort, men hans øjne var fæstet på det mørke slot.

"Ulykke over dem, der indespærrede mig i dette mørke fængsel, og over dem, der glemte, at jeg var indespærret der!"

Og idet han sejlede tilbage forbi cataloniernes by, vendte greven sig bort, og mens han tilhyllede sit hoved med sin kappe, hviskede han en kvindes navn.

Sejren var fuldkommen. Han havde to gange overvundet sin tvivl. Det navn, han udtalte med et udtryk af ømhed, der næsten var kærlighed, var Haydées.

Da greven igen satte foden på land, gik han straks til kirkegården, hvor han vidste, han ville finde Morrel.

Også han havde for ti år siden søgt en grav på kirkegården, men søgt den forgæves. Han, som vendte tilbage til Frankrig med millioner, havde ikke kunnet finde den grav, hvor hans fader hvilede.

Morrel havde ganske vist ladet sætte et kors på den, men dette kors var faldet om, og graveren havde brændt det, som graverne gør ved alle de gamle kors, der ligger på kirkegårdene.

Købmanden var død lykkeligere end den gamle Dantès. Han var sovet ind omgivet af sine børn og var blevet begravet ved siden af sin hustru. To store marmorplader med deres navne lå i en lille indhegning indesluttet af et jerngitter og beskyttet af fire cypresser og dækkede over de to grave.

"Maximilien," sagde greven, "det er ikke der, De bør se hen, men der!" Og han pegede på himlen.

"De døde er overalt," sagde Morrel. "Har De ikke selv sagt det, da De fik mig til at forlade Paris?"

"Maximilien," sagde greven. "De bad mig på rejsen om at blive nogle dage i Marseille. Er det endnu Deres ønske?"

"Jeg har ingen ønsker mere, greve. Jeg synes kun, at Marseille er det sted, jeg bedst kunne holde ud at vente i."

"Desto bedre, Maximilien, for jeg forlader Dem, og jeg har Deres løfte, ikke sandt?"

"Ak, lad mig glemme det!" sagde Morrel.

"Nej, og De glemmer det ikke. De er en mand af ære, Morrel. De har svoret."

"Greve, hav medlidenhed med mig. Jeg er så ulykkelig."

"Jeg har kendt en mand, der var mere ulykkelig end De, Morrel."

"Det er umuligt."

"Ak!" sagde Monte Cristo. "Hvor er menneskene hovmodige, de tror sig altid mere ulykkelige end den stakkel, der græder ved siden af."

"Hvilket menneske er mere ulykkelig end den, som har mistet det eneste, som han elskede og ønskede på jorden?"

"Hør, Morrel," sagde Monte Cristo. "Henvend et øjeblik Deres opmærksomhed på det, jeg vil sige. Jeg har kendt et menneske, der ligesom De havde sat alt sit håb om lykke til en kvinde. Denne mand var mig. Han havde en gammel fader, som han elskede, en kvinde, han tilbad, og han skulle ægte hende, da pludselig et af skæbnens luner berøvede ham hans frihed, hans forlovede, den fremtid, han drømte om, og som han anså for vis, for at kaste ham ned i et fangehul."

"Ak!" sagde Morrel. "Man kommer ud af et fængsel efter dages – efter en måneds – et års forløb."

"Han var der i fjorten år, Morrel," sagde greven, idet han lagde sin hånd på den unge mands skulder.

"I fjorten år!" mumlede han.

"I fjorten år!" svarede greven. "Og i disse fjorten år havde han mange fortvivlede øjeblikke, og han troede ligesom De, Morrel, at han var det ulykkeligste menneske på jorden, og ville dræbe sig."

"Og så?" spurgte Morrel.

"I det afgørende øjeblik åbenbarede Gud sig for ham ved et menneskeligt middel, for Gud gør ikke mere mirakler. Måske forstod han ikke straks denne Herrens uendelige barmhjertighed. Der behøves tid, før skællene falder fra øjnene, der er blændet af tårer, men endelig fattede han tålmodighed og ventede. En dag forlod han sin grav på en vidunderlig måde, forvandlet, rig, mægtig, næsten en gud – men hans fader var død."

"Min fader er også død," sagde Morrel.

"Ja, men Deres fader er død i Deres arme, min ven, lykkelig, æret, rig, mæt af dage. Hans fader døde fattig, fortvivlet, tvivlende på Gud, og da hans søn ti år efter hans død opsøgte hans hvilested, var endogså hans grav forsvundet, og der var ingen, der kunne sige: "Det er der, at det hjerte hviler, der elskede dig så højt!" Det er en mere ulykkelig søn end De, Morrel. Han vidste ikke engang, hvor han skulle genfinde sin faders grav."

"Men," sagde Morrel, "den kvinde, han elskede, havde han jo endnu!"

"De tager fejl, Morrel. Denne kvinde -"

"Var hun død?" råbte Maximilien.

"Værre end det, hun havde været utro, hun havde ægtet en af sin forlovedes forfølgere. De ser altså, Morrel, at dette menneske var en mere ulykkelig elsker end De."

"Og dette menneske," spurgte Maximilien, "har Gud sendt trøst?"

"Han har i det mindste sendt ham fred."

"Og vil han kunne blive lykkelig?"

"Han håber det, Maximilien!"

Den unge mand lod hovedet synke.

"De har mit løfte!" sagde han efter et øjebliks tavshed og rakte Monte Cristo sin hånd. "Men De må huske -"

"Den 5. oktober, Morrel, venter jeg Dem på øen Monte Cristo. Den 4. skal en jagt vente Dem i havnen ved Bastia. Denne jagt hedder *Emus*. De nævner Deres navn for skipperen, og han vil føre Dem til mig. De vil, ikke sandt, Morrel?"

"Jeg vil, men husker De den 5. oktober -"

"Barn, som endnu ikke ved, hvad en mands løfte er. Jeg har sagt Dem tyve gange, at jeg den dag vil hjælpe Dem til at dø, hvis De stadig vil. Farvel, Morrel."

"Forlader De mig?"

"Ja, jeg har forretninger i Italien, jeg lader Dem være alene med den ørn med stærke vinger, som Herren sender sine udvalgte for at føre dem til hans fødder. Historien om Ganymedes er ingen fabel, Maximilien. Det er en allegori."

"Hvornår rejser De?"

"Med det samme! Dampskibet venter. Om en time vil jeg allerede være langt fra Dem. Vil De ledsage mig til havnen?"

"Jeg er ganske til Deres tjeneste."

"Omfavn mig!"

Morrel fulgte greven til havnen. Røgen steg allerede op fra skibet, der straks sejlede, og en time efter var denne røgstøtte næppe synlig og forsvandt snart helt i aftenens tiltagende mørke.

15. Peppino

I det øjeblik, da grevens dampskib forsvandt bag ved Kap Morgiou, passerede en rejsende, der i postvogn var på vej fra Firenze til Rom, den lille by Aquapendente. Han kørte så hurtigt, som det var ham muligt uden at blive mistænkt.

Han var klædt i en frakke, der var dygtig medtaget af rejsen, men som dog viste et smukt æreslegionsbånd i knaphullet, der i forbindelse med den accent, han talte med, røbede, at han var franskmand. Han kendte ikke andre italienske ord end de musikalske udtryk, der til en vis grad kan erstatte nogle af sprogets finesser.

"Allegro!" sagde han til kusken, når de skulle op ad en høj. "Moderato," når det gik nedad.

Og Gud skal vide, at der må køres både op og ned, når man kører over Aquapendente for at rejse fra Firenze til Rom.

Disse to ord gav for resten de gode folk, som de blev henvendt til, nok at le ad.

Da de nåede La Storta, hvorfra man ser Rom, blev den rejsende ikke grebet af den almindelige iver, der ellers griber turister og får dem til nysgerrigt at søge at opdage Sankt Peters berømte kuppel, som man ser, længe før man kan skelne andre ting.

Nej, han trak sin brevtaske op af lommen, tog et sammenlagt papir op af den, åbnede det og lagde det sammen igen med en opmærksomhed, der lignede ærbødighed, og sagde kun: "Godt! Jeg har det endnu!"

Vognen kørte igennem Porta del Popolo, drejede til venstre og holdt stille ved Hotel di Spania.

Mester Pastrini modtog den rejsende i sin dør. Han steg ud af vognen, bestilte et godt middagsmåltid og spurgte, hvor huset Thomson og French var at finde, og da det var et af de mest kendte i Rom, fik han det at vide med det samme.

Det lå på Via dei Banchi tæt ved Sanct Peter.

I Rom som overalt er en postvogns ankomst en begivenhed, og efterkommere af Marius og Graccherne, med bare ben og huller på albuerne, men med hænderne i siden, betragtede den rejsende, postvognen og hesten. Et halvt hundrede dagdrivere af den slags, som plejer at gå omkring på broen Sanct Angelo og spytte i Tiberen, havde sluttet sig til gadedrengene. De hørte, at den rejsende forlangte et værelse, et middagsmåltid og spurgte efter Thomson og French.

Følgen heraf var, at da den nyankomne gik ud af hotellet med sin pånødte cicerone, forlod en mand de nysgerriges gruppe og fulgte ubemærket efter den fremmede med samme behændighed, som om han havde været en politibetjent i Paris.

Franskmanden havde en sådan hast med at aflægge sit besøg hos Thomson og French, at han ikke havde givet sig tid til at vente, til hestene var spændt for. Vognen måtte følge efter ham og vente uden for bankierens port, som han nåede, uden at vognen havde indhentet ham.

Franskmanden trådte ind og lod føreren blive i forværelset. På samme tid trådte han, der stadig havde fulgt ham, også ind ad døren.

Franskmanden ringede på og trådte ind i det første værelse. Hans skygge fulgte efter.

"De herrer Thomson og French?" spurgte den fremmede.

"Hvem skal jeg melde?" spurgte tjeneren.

"Baron Danglars!" svarede den rejsende. "Vær så god at følge med!" sagde tjeneren.

En dør gik op, og tjeneren og baronen forsvandt.

Den mand, der var trådt ind bag efter Danglars, satte sig på en bænk for at vente, fuldkommen tavs og ubevægelig.

Kontoristen, der sad i værelset, blev uanfægtet ved med at skrive, men pludselig så han op, drejede hovedet opmærksomt til alle sider og sagde efter at have forvisset sig om, at der ikke var andre i værelset:

"Ah! Er du der, Peppino?"

"Ja!" svarede denne lakonisk.

"Har du vejret noget hos den mand?"

"Der er ikke megen fortjeneste ved ham, vi er forberedt."

"Du ved altså, hvad han har at udrette her?"

"For pokker, han kommer for at hæve penge, vi ved blot ikke hvor meget."

"Det skal du snart få at vide."

"Det er godt. Men gå ikke hen og giv mig falsk underretning som forleden dag."

"Hvad vil det sige, hvem taler du om? Var det om den englænder, der forleden dag hentede tre tusind daler her?"

"Nej, han havde virkelig tre tusind daler, og vi fandt dem også. Jeg taler om den russiske prins. Du forsikrede os, at han havde tredive tusind lire, og vi fandt kun toogtyve tusind."

"I må have søgt dårligt!"

"Det var Luigi Vampa selv, der undersøgte ham."

"Så må han have betalt en gæld."

"En russer?"

"Eller forødt nogle af pengene."

"Ja, det er muligt!"

"Ja, det er helt bestemt, men lad mig nu komme ind til mit udkigssted, ellers vil franskmanden have forrettet sit ærinde, uden at jeg får at vide, hvor meget han får udbetalt."

Peppino nikkede og trak en rosenkrans op af lommen og gav sig til at mumle nogle bønner, mens skriveren forsvandt gennem den samme dør, som tjeneren og baronen var gået ind ad. Efter omtrent ti minutters forløb kom skriveren tilbage med et ansigt, der strålede af glæde.

"Nå?" spurgte Peppino sin ven.

"Glæd dig," sagde skriveren. "Det er en rund sum."

"Fem eller seks millioner, ikke sandt?"

"Du ved, hvor meget det er?"

"Og ifølge et bevis fra Hans Excellence, greven af Monte Cristo."

"Du kender greven?"

"Og han har anvisninger på Rom, Venedig og Wien."

"Du er sandelig godt underrettet."

"Jeg har sagt, at vi er blevet forberedt."

"Hvorfor henvender du dig da til mig?"

"For at være sikker på, at det er den rette mand."

"Ja, det er ganske sikkert ham – fem millioner. En smuk lille sum, ikke sandt, Peppino?"

"Jo vist!"

"Vi vil aldrig få så mange penge."

"I det mindste vil der falde nogle smuler af til os."

"Tys! Der er manden!"

Skriveren tog igen sin pen og Peppino sin rosenkrans. Den ene skrev, den anden bad, da døren gik op.

Danglars kom ud, strålende af glæde, ledsaget af bankieren, der fulgte ham til døren, og Peppino fulgte efter Danglars.

Ifølge aftalen ventede den vogn, som skulle afhente Danglars, uden for porten.

"Casa Pastrini!" sagde ciceronen til kusken.

Vognen rullede hurtigt af sted, og ti minutter efter var baronen igen i sit værelse, og Peppino tog plads på en bænk uden for hotellet, efter at han havde hvisket en af Marius' og Gracchernes efterkommere et par ord i øret, hvorpå denne straks løb ad vejen til Capitol, så hurtigt hans ben kunne bære ham.

Danglars var træt, tilfreds og søvnig. Han lagde sig, stak brevtasken ind under sin hovedpude og sov ind.

Næste dag vågnede Danglars sent, skønt han var gået tidligt til sengs. I fem eller seks nætter havde han næsten ikke sovet. Han spiste en dygtig frokost, og uden at bryde sig om at se skønhederne i den evige stad bestilte han postheste til klokken tolv.

Men Danglars havde ikke gjort regning på politiets formaliteter eller på postmesterens dovenskab.

Hestene kom ikke før klokken to, og ciceronen bragte ikke det påtegnede pas før klokken tre.

"Hvilken vej?" spurgte kusken på italiensk.

"Vejen til Ancone!" svarede baronen.

Pastrini oversatte både spørgsmålet og svaret, og vognen fo'r af sted i galop.

Danglars havde i sinde at rejse til Venedig og dér hæve en del af sin formue. Derpå ville han fra Venedig til Wien for at hæve resten.

Hans hensigt var at nedsætte sig i denne sidste by, som var blevet ham beskrevet som en munter og livlig by.

Næppe var han kommet tre mil ind i Roms Campagne, før det begyndte at blive mørkt. Danglars havde ikke haft i sinde at rejse så sent, ellers var han blevet i Rom til næste dag. Han spurgte kusken, hvor langt der var til den nærmeste by.

"*Non capisco*," svarede kusken.

Danglars gjorde en bevægelse med hovedet, der ville sige så meget som: "Meget vel!"

Vognen vedblev at køre.

"Jeg vil tage ind på den første station!" sagde Danglars ved sig selv.

Han følte endnu det velvære, som han havde følt dagen i forvejen, og som havde skaffet ham en så god nat. Han var i en god engelsk vogn, kørte i galop og blev trukket af to gode heste. Han vidste, at stationen var syv mil borte.

Hvad skal man tænke, når man er bankier og har haft en heldig bankerot?

Danglars tænkte i ti minutter på sin kone, der var blevet tilbage i Paris, i andre ti minutter på sin datter, der var på rejse med frøken d'Armilly. Han ofrede ti minutter på sine kreditorer og den måde, hvorpå han skulle anvende sine penge. Derpå lukkede han, da han intet mere havde at tænke på, sine øjne og sov.

Imidlertid åbnede Danglars undertiden, når han blev rystet af et usædvanlig hårdt stød, et øjeblik sine øjne. Han følte da, at han bestandig blev kørt af sted med samme hastighed gennem den samme romerske Campagne. Danglars vedblev at sove, idet

han tænkte, at det var tidsnok at vågne, når de kom til den næste station.

Vognen holdt stille. Danglars troede, at han allerede havde nået det mål, han længtes så meget efter. Han åbnede igen sine øjne, så ud af vinduet. Han ventede, at han befandt sig midt i en by eller i det mindste i en landsby, men han så intet andet end en slags ensom ruin og tre eller fire mennesker, der gik og kom som skygger.

Danglars ventede, at kusken, der havde kørt så langt, det var blevet forlangt af ham, skulle komme for at forlange sin betaling, men hestene blev spændt fra og andre spændt for, uden at nogen kom for at forlange penge. Danglars åbnede forundret vogndøren, men en kraftig hånd skød ham tilbage, og vognen rullede af sted.

Den forbavsede baron blev fuldkommen vågen.

"Men dog!" sagde han til kusken. "*Mio caro!*"

Det var det italienske, Danglars huskede fra den tid, da hans datter sang duetter med prins Cavalcanti.

Men *mio caro* svarede ikke.

Danglars åbnede vinduet.

"Hør, min ven, hvor kører vi hen?" sagde han, idet han stak hovedet ud af vinduet.

"*Dentro la testa!*" råbte en alvorlig, bydende stemme ledsaget af en truende bevægelse.

Danglars forstod, at *dentro la testa* ville sige: "Ind med hovedet!" Han gjorde, som man ser, hurtige fremskridt i italiensk.

Han adlød, men blev efterhånden grebet af en forfærdelig angst. Han så en mand indsvøbt i en kappe galoppere uden for

vinduet på højre side.

En anden rytter galopperede ved det venstre vindue.

"Jeg er sikkert fanget," sagde Danglars, der svedte angstens sved. Han lænede sig tilbage i sin vogn, denne gang ikke for at sove, men for at tænke.

Et øjeblik efter steg månen op.

Han så ud af vinduet og så nu igen disse store vandledninger, disse stenspøgelser, som han havde bemærket, da han kørte forbi dem, men i stedet for at have dem på højre hånd havde han dem nu på venstre.

Han blev klar over, at han blev ført tilbage til Rom.

"Jeg ulykkelige," mumlede han. "Jeg vil blive udleveret!"

Vognen vedblev at fare af sted med frygtelig hurtighed, og af mange steder, som han før havde lagt mærke til, forstod han, at man førte ham samme vej tilbage.

Endelig så han en sort masse, som det lod til, at vognen ville støde mod, men den drejede af til siden og kørte langs den mørke masse, der ikke var andet end den mur, som omgiver Rom.

"Åh!" mumlede Danglars, "vi kører ikke ind i byen igen, det er altså ikke politiet, som arresterer mig. Gode Gud, skulle det være -"

Hårene rejste sig på hans hoved.

Han erindrede de interessante historier om de romerske røvere, som man ikke rigtig ville tro i Paris, og som Albert de Morcerf havde fortalt madame Danglars og Eugenie.

"Måske røvere!" mumlede han.

Pludselig rullede vognen hen over noget, der var hårdere end sandvejen. Danglars vovede et blik på begge sider af vejen. Han

så nogle mærkelige monumenter, og hans tanker, der var forberedte ved Albert de Morcerfs fortællinger, som han nu huskede tydeligt, sagde ham, at han blev kørt ad Via Appia.

På venstre side af vejen så han i en slags dal en cirkelformet udhuling.

Det var Caracallas cirkus.

På et ord af manden, som galopperede på højre side af vognen, standsede denne, samtidig blev døren på venstre side lukket op.

"Scendi!" befalede en stemme.

Danglars steg ud. Han talte endnu ikke italiensk, men han forstod det allerede.

Mere død end levende så baronen sig om.

Fire mænd omgav ham foruden kusken.

"*Di qua!*" sagde en af de fire mænd, idet han fulgte en lille sti, som førte ind blandt de mange kløfter i den romerske Campagne.

Danglars fulgte sin vejviser uden indvending og behøvede ikke at vende sig om for at vide, at de tre andre mænd fulgte efter.

Imidlertid forekom det ham, at disse tre mænd blev stående som skildvagter med regelmæssige mellemrum.

Efter omtrent ti minutters forløb i dyb tavshed befandt han sig mellem en høj og en plet med høje urter. Tre tavse mænd dannede en gruppe, hvoraf han udgjorde midtpunktet.

Danglars ville tale, men kunne intet ord få frem.

"Avanti!" sagde den samme stemme kort og bydende.

Danglars forstod mandens mening både ved ordet og ved bevægelsen. Den, der gik bag efter ham, stødte ham nemlig så

voldsomt frem, at han tumlede over på sin vejviser.

Denne vejviser var vor ven Peppino, som ilede ind mellem de høje urter ad en sti, som kun lækatte og firben kunne synes var en banet vej.

Peppino standsede ved en høj med tætte buske. Denne høj havde en åbning, og det unge menneske forsvandt i den.

Den, der fulgte efter bankieren, fik ham til at gøre det samme. Der var ingen tvivl mere. Danglars havde med romerske røvere at gøre.

Han opførte sig som et menneske, der befinder sig mellem to frygtelige farer, og som frygten giver mod. Skønt hans mave ikke var egnet til at trænge gennem kløfterne i den romerske Campagne, fulgte han dog, så godt han kunne, efter Peppino, og idet han lod sig glide ned med lukkede øjne, faldt han på benene.

Da han berørte jorden, åbnede han igen øjnene.

Vejen var bred, men sort, og Peppino slog ild og tændte en fakkel.

To andre mænd krøb ned bag efter Danglars og dannede bagtroppen. De stødte ham frem, hver gang han stod stille, og tvang ham af sted til en krog, der havde et uheldssvangert udseende.

Murene, der var udhulet til grave oven over hinanden, syntes midt mellem de hvide sten at åbne sorte og hule øjne, som man ser i dødningehoveder.

En skildvagt slog på sit gevær og råbte: "Hvem der?"

"Venner! Venner!" svarede Peppino. "Hvor er kaptajnen?"

"Dér!" svarede skildvagten, idet han pegede over sin skulder på en slags stor sal, der var udhulet i klippen, og hvorfra lyset

trængte ind i gangen gennem store buevinduer.

"Et godt bytte, kaptajn! Et godt bytte!" sagde Peppino på italiensk og tog Danglars i kraven og trak ham hen til en åbning, der lignede en port, gennem hvilken man kom ind i den sal, hvor det lod til, at kaptajnen boede.

"Er det manden?" spurgte kaptajnen, der meget opmærksomt læste *Alexanders Liv* af Plutark.

"Det er ham, kaptajn! Det er ham!"

"Godt! Lad mig se ham."

På denne temmelig uforskammede befaling holdt Peppino pludselig faklen hen til Danglars' ansigt, så bankieren fo'r hurtigt tilbage for ikke at få sine øjenbryn brændt.

Hans forstyrrede ansigt var blegt og røbede den heftigste skræk.

"Manden er træt!" sagde kaptajnen. "Lad ham blive bragt til sengs."

"Åh!" mumlede Danglars, "denne seng er sandsynligvis en af de ligkister, der er udhulet i muren, og søvnen er døden, som en af de dolke, jeg har set blinke i mørket, vil skaffe mig."

I baggrunden sås ganske rigtigt kammeraterne til den mand, som Albert de Morcerf havde fundet læsende i Cæsars kommentarer, og som Danglars fandt læsende i Alexanders liv. De rejste sig op fra deres lejer af tørrede urter og ulveskind. Danglars fulgte sin vejviser, han forsøgte hverken at bede eller skrige. Han havde hverken styrke eller vilje mere, hverken kraft eller følelse. Han gik, fordi man slæbte ham af sted.

Han stødte mod et trin og begreb, at han havde en trappe foran sig. Han løftede mekanisk fødderne fire eller fem gange. Derpå åbnede der sig en lav dør foran ham. Han bukkede sig for

ikke at støde sin pande og befandt sig i et lille værelse, udhugget i klippen.

Dette værelse var tomt, men rent og tørt, skønt det lå temmelig langt under jorden.

En seng af tørrede urter og dækket med gedeskind var ikke redt, men kastet hen i en krog af værelset.

Da Danglars så den, troede han at se det strålende symbol på sin frelse.

"Gud være lovet!" mumlede han. "Det er virkelig en seng!"

Det var anden gang i en time, at han påkaldte Gud. Det var ikke hændt ham i de sidste ti år.

"Ecco!" svarede hans vejviser.

Derpå stødte han Danglars ind i hullet og lukkede døren til efter ham.

En lås knagede. Danglars var fange.

Men i øvrigt måtte han, selv om der ikke havde været nogen lås, have været Sankt Peter og haft en engel til vejviser, hvis han skulle have fundet vej ud mellem den garnison, som holdt katakomberne ved St. Sebastian besat, og som lå lejret omkring anføreren, den berømte Luigi Vampa.

Også Danglars havde genkendt denne røver, på hvis tilværelse han ikke ville tro, da Morcerf fortalte om ham i Frankrig. Han havde ikke alene genkendt ham, men også den celle, hvor Morcerf havde været lukket inde i, og som efter al sandsynlighed var det sted, hvor man indlogerede de fremmede.

Disse erindringer, ved hvilke Danglars dvælede med en vis glæde, gengav ham hans ro. Når røverne ikke havde dræbt ham straks, havde de sikkert ikke i sinde at dræbe ham, men havde

kun anholdt ham for at udplyndre ham, og da han kun havde nogle louisd'orer hos sig, ville man nok give ham fri mod løsepenge. Han erindrede, at Morcerf var blevet vurderet til omtrent seks tusind daler, og da han havde et langt mere fornemt udseende end Morcerf, tænkte han, at man ville taksere ham til otte tusind daler.

Otte tusind daler udgjorde otteogfyrre tusind francs.

Han beholdt altså omtrent fem millioner og halvtreds tusind francs tilbage.

Med en sådan sum kunne man overalt komme ud af det.

Han var altså temmelig vis på at redde sig ud af den klemme, han var i, da man endnu ikke havde eksempler på, at man havde vurderet et menneske til fem millioner og halvtreds tusind francs. Han lagde sig altså på sin seng, hvor han, efter at han havde vendt og drejet sig to eller tre gange, sov ind med den samme ro, som om han havde været den helt, hvis historie Luigi Vampa studerede.

16. Luigi Vampas spisekort

På enhver søvn undtagen den, som Danglars frygtede for, følger en opvågnen.

Danglars vågnede.

For en pariser, der er vant til silkegardiner og betrukne vægge, måtte en søvn i en grotte være som en drøm, og idet han berørte sin dyne af gedeskind, måtte han tro, at han drømte om samojeder og lapper.

Men et sekund var nok til at forvandle endog den stærkeste tvivl til vished.

"Ja, ja," mumlede han, "jeg er i hænderne på de røvere, som Albert de Morcerf fortalte om!"

Hans første bevægelse var at trække vejret for at forvisse sig om, at han ikke var såret. Det var et middel, som han havde fundet i Don Quixote, den eneste bog, ikke som han havde læst, men som han havde husket noget af.

"Nej," sagde han, "de har hverken dræbt eller såret mig, men de har måske plyndret mig."

Han stak hurtigt hænderne i lommerne, men de var urørt. De hundrede louisd'orer, som han havde gemt til at gøre rejsen fra Rom til Venedig med, var i hans bukselomme, og den brevtaske, hvor kreditbrevene på fem millioner og halvtreds tusind francs lå, var i hans frakkelomme.

"Nogle underlige røvere," sagde han ved sig selv. "De har ladet mig beholde min pung og min brevtaske! Det er, som jeg tænkte i går, da jeg lagde mig, de lader mig slippe med løsepenge. Jeg har også mit ur. Lad os se, hvad klokken er."

Danglars' ur, et mesterstykke af Breguet, som han omhyggeligt havde trukket op den forrige dag, førend han begav sig på vej, var halv seks, uden det ville Danglars have været fuldkommen uvis om tiden, da dagslyset ikke trængte ind i hans celle. Skulle han se at komme i forbindelse med røverne, eller skulle han vente? Det sidste var nok det klogeste, og Danglars ventede. Han ventede til middag.

I al den tid havde en røver holdt vagt ved hans dør. Klokken otte om morgenen var denne skildvagt blevet afløst, og Danglars havde været nysgerrig efter at se, hvem der passede på ham.

Han havde bemærket, at strålen af en lampe, ikke af dagslyset, trængte gennem sprækkerne i den slet sammenføjede dør. Han nærmede sig en af disse åbninger, netop da røveren drak nogle slurke brændevin, der på grund af den gedeskindsflaske, som drikken var i, udbredte en lugt, som Danglars fandt meget ækel.

"Uha!" sagde han, idet han trådte tilbage til baggrunden af sin celle.

Ved middagstid blev manden med brændevinen afløst af en anden skildvagt. Danglars var nysgerrig efter at se sin nye vogter og nærmede sig igen til sprækken.

Det var en kæmpeskikkelse, en Goliat med store øjne, tykke læber og braknæse samt med rødt hår, der hang ned på skuldrene.

"Han ligner mere et spøgelse end en menneskelig skabning," tænkte Danglars.

I det samme viste hans vogter, som for at overbevise ham om, at han intet spøgelse var, sig lige overfor døren til hans

celle, tog noget groft brød, løg og ost op af sin madpose og gav sig til at spise.

Danglars betragtede gennem sprækken røverens måltid. "Fanden skal tage mig, om jeg forstår, hvordan man kan spise sådant!"

Og han satte sig på sine bukkeskind, der mindede ham om lugten af brændevinen, som hans første skildvagt havde drukket. Men naturens hemmeligheder er uudgrundelige. Der er megen veltalenhed i de materielle indbydelser, som endog de groveste fødemidler henvender til en fastende mave, og Danglars følte, at hans i dette øjeblik ingen bund havde. Det forekom ham, at manden var mindre styg, brødet mindre groft, osten mere frisk.

Endelig erindrede de rå løg ham om visse saucer, som hans kok plejede at lave overordentlig lækre, og han sagde ved sig selv: "Hr. Deniseau, lav i dag sådan en lille ret."

Han bankede på døren, og skildvagten så op. Danglars bankede igen.

"*Che cosa?*" spurgte røveren.

"Hør engang, min ven!" sagde Danglars, idet han trommede med fingrene på døren, "det forekommer mig, det er på tide, at jeg får noget at spise."

Men enten han nu ikke forstod det, eller han ingen befalinger havde med hensyn til Danglars' måltider, nok er det, at jætten igen gav sig til at spise.

Danglars følte sin stolthed ydmyget, og da han ikke mere ville indlade sig med dette dyr, lagde han sig igen på sine bukkeskind og mælede ikke et ord mere.

Der gik fire timer. Jætten blev afløst af en anden røver, og Danglars, der følte en skrækkelig sult, rejste sig langsomt, satte igen øjet for sprækken i døren og genkendte sin vejvisers forstandige ansigt.

Det var virkelig Peppino, der skulle holde vagt. Han satte sig lige over for døren og stillede en lerpande med en ret, som bestod af ærter og flæsk, mellem sine ben.

Tæt ved denne lerpande satte han en lille kurv med vindruer og en flaske orvieto.

Peppino var ganske sikkert en lækkermund.

Ved disse gastronomiske forberedelser løb Danglars' tænder i vand.

"Lad os se, om denne ikke vil være en smule mere rimelig end den anden," tænkte Danglars og bankede på døren.

"Nu kommer han til sagen," sagde røveren ved sig selv.

Han gik til døren og åbnede den.

Danglars genkendte ham som den, der havde skreget på en så frygtelig måde: "Ind med hovedet!" – Men det var ikke tidspunktet til at gøre bebrejdelser. Han satte derfor et meget venligt ansigt op og sagde med sit mest indtagende smil:

"Undskyld, men må jeg ikke også få noget at spise?"

"Hvordan?" råbte Peppino, "er Deres Excellence måske sulten?"

"Måske!" mumlede Danglars. "Det var et mærkeligt udtryk – det er fireogtyve timer siden, jeg fik noget." Derpå tilføjede han med tydeligere stemme: "Ja, jeg er sulten, meget sulten."

"Og Deres Excellence vil spise?"

"Straks, hvis det er muligt!"

"Intet er lettere," sagde Peppino. "Her vil man på ingen måde modsætte sig Deres ønsker, vel at forstå, når De betaler, som det er skik og brug blandt retskafne kristne."

"Det er rimeligt," råbte Danglars, "skønt de folk, der anholder og sætter os i fængsel, i det mindste burde sørge for vort underhold."

"Excellence," sagde Peppino. "Det er ikke skik og brug her."

"Det er meget kedeligt!" svarede Danglars, der tænkte at bevæge sin vogter ved sin nedladenhed, "men imidlertid vil jeg finde mig i det. Hør, skaf mig noget at spise."

"Straks, Excellence. Hvad vil De have?"

Peppino satte sin pande på jorden, så røgen steg lige op i bankierens næse.

"I har altså køkken her?" spurgte Danglars.

"Om vi har køkken? Et ganske fortræffeligt køkken!"

"Og kokke?"

"Ypperlige!"

"Nuvel! En kapun, fisk, noget vildt, det er det samme hvad, når jeg blot får noget at spise."

"Som det behager Deres Excellence. Jeg vil bestille kapun, ikke sandt?"

"Ja, en kapun."

Peppino skreg af alle livsens kræfter: "En kapun til Hans Excellence!"

Stemmen klang gennem hvælvingerne, og der viste sig straks et ungt menneske, som bar en kapun på et sølvfad.

"Man skulle tro, man var i Café de Paris!" sagde Danglars.

"Se her, Deres Excellence," sagde Peppino, idet han tog fadet af den unge røvers hænder og satte det på det ormstukne bord,

der tillige med en træbænk og sengen af gedeskind udgjorde bohavet i bankierens celle.

Danglars forlangte kniv og gaffel.

"Her, Excellence," sagde Peppino, idet han rakte ham en lille kniv, som spidsen var brækket af, og en gaffel af træ.

Danglars tog kniven i den ene hånd, gaflen i den anden og ville give sig til at skære kapunen for.

"Om forladelse, Excellence," sagde Peppino, idet han lagde sin hånd på bankierens skulder, "her betaler man, før man spiser. Det kunne være, at man ikke var enig efter måltidet."

"Åh," sagde Danglars, "det er ikke som i Paris. Formodentlig vil De flå mig, men jeg vil vise mig honnet. Lad os se. Jeg har altid hørt, at man lever billigt i Italien, en høne må koste tolv sous i Rom. Se der!" sagde han og kastede en louisd'or til Peppino, der tog louisd'oren. Danglars førte kniven til kapunen igen.

"Et øjeblik, Excellence," sagde Peppino, idet han rejste sig, "Deres Excellence skylder mig endnu noget."

"Sagde jeg ikke nok, at de ville flå mig?" mumlede Danglars. Højt sagde han: "Lad os engang se. Hvor meget skylder jeg for denne magre kapun?"

"Deres Excellence har givet en louisd'or som afdrag."

"En louisd'or som afdrag på en kapun, og hvad så mere?"

"Deres Excellence skylder mig ikke mere end fire tusinde ni hundrede og ni og halvfems louisd'orer."

Danglars gjorde store øjne ved at høre denne gigantiske spøg.

"Ah, ganske morsomt!" mumlede han. "Ja, virkelig ganske morsomt!"

Han ville igen give sig til at skære kapunen for, men Peppino standsede hans højre hånd med sin venstre og strakte sin anden hånd ud.

"Nå!" sagde han.

"Hvad? Er det ikke spøg?" sagde Danglars.

"Vi spøger aldrig, Excellence," svarede Peppino så alvorlig som en kvæker.

"Hvorledes? Hundrede tusind francs for denne kapun?"

"Excellence," sagde Peppino, "det er utroligt, så vanskeligt det er at opføde høns i disse forbandede huler."

"Gå, gå," sagde Danglars. "Jeg finder dette ganske pudsigt – virkelig morsomt, men jeg er sulten, så lad mig spise. Der har De endnu en louisd'or, min ven."

"Så skylder De mig ikke mere end fire tusinde ni hundrede og otte og halvfems louisd'orer," sagde Peppino med den samme koldblodighed. "Med tålmodighed vil vi komme til målet."

"Hvad det angår," sagde Danglars, forbitret over, at man således vedblev at holde ham for nar, "hvad det angår, da skal det aldrig ske. Gå fanden i vold! I ved ikke, hvem I har at gøre med."

Peppino gav et tegn. Den unge dreng tog hurtigt kapunen bort. Danglars kastede sig på sit leje af bukkeskind, og Peppino lukkede døren og gav sig til at spise ærter og flæsk.

Danglars kunne ikke se Peppino, men lyden af røverens tænder kunne ikke lade bankieren i tvivl om, hvad han tog sig for.

Det var tydeligt, at han spiste, og han smaskede ydermere som en uopdragen fyr.

"Den tølper!" sagde Danglars.

Peppino lod, som om han ikke hørte det, og uden engang at dreje hovedet vedblev han at spise ganske langsomt.

Danglars' mave var så tom som Danaidernes kar, og han kunne ikke tro, at han nogen sinde mere skulle komme til at fylde den. Imidlertid havde han tålmodighed en halv time endnu, men vi må tilstå, at denne halve time forekom ham som et århundrede.

Han gik igen til døren.

"Hør," sagde han, "lad mig ikke vansmægte længere og sig, hvad De ønsker af mig."

"Men, Excellence, sig hellere, hvad De vil have af os. Giv Deres befalinger, og vi udfører dem."

"Så luk op for mig."

Peppino lukkede op.

"For fanden," sagde Danglars, "jeg må have noget at spise."

"De er sulten?"

"Det ved De jo nok."

"Hvad ønsker Deres Excellence at spise?"

"Et stykke tørt brød, eftersom kapunerne i disse forbandede huller er så dyre."

"Brød, javel," sagde Peppino. "Hejda! Brød!"

Drengen bragte et lille brød.

"Se der!" sagde Peppino. "Fire tusinde ni hundrede og otte og halvfems louisd'orer, to er betalt forud."

"Koster et brød hundrede tusind francs?"

"Hundrede tusind francs," sagde Peppino.

"Men De forlangte det samme for en kapun?"

"Vi opvarter ikke efter spiseseddel, men efter en bestemt pris for hvert måltid. Om man spiser meget eller lidt, ti retter eller

en, betalingen er altid den samme."

"Atter den samme spøg. Kære ven, jeg erklærer, at det er tåbeligt, det er dumt. Sig straks, at De vil, jeg skal dø af sult, det ville være langt nemmere."

"Nej, vist ikke, Excellence. Det er Dem, der vil dræbe Dem selv. Betal og spis."

"Hvormed skal jeg betale, dumme fæ?" sagde Danglars forbitret. "Tror du måske, at man har hundrede tusind francs i lommen?"

"De har fem millioner og halvtreds tusind francs i Deres, Excellence," sagde Peppino. "Det kan blive til halvtreds kapuner til hundrede tusind francs og en halv til halvtreds tusind."

Danglars gyste. Bindet faldt fra hans øjne. Det var stadig en spøg, men han begreb den omsider.

"Lad os se," sagde han, "når jeg giver disse hundrede tusind francs, er vi så kvit, og kan jeg så spise så meget, jeg vil?"

"Sikkert!" sagde Peppino.

"Men hvordan skal jeg give dem?" sagde Danglars, idet han åndede mere frit.

"Intet er lettere. De har kredit hos huset Thomson og French, Via del Banchi i Rom. Giv mig en anvisning på disse herrer på fire tusinde ni hundrede og otte og halvfems louisd'orer, så vil vor bankier tage mod den."

Danglars tog pennen og papiret, som Peppino rakte ham, skrev anvisningen og undertegnede den.

"Se," sagde han, "den lyder på ihændehaveren."

"Og her er Deres kapun."

Danglars skar sukkende stegen itu. Den forekom ham meget mager for så stor en sum.

Hvad Peppino angik, da læste han papiret opmærksomt, stak det i lommen og vedblev at spise ærter.

17. Tilgivelsen

Den følgende dag blev Danglars igen sulten, luften i denne grotte gav appetit. Fangen troede, at han i dag ingen udgift skulle have. Som en sparsommelig mand havde han skjult det halve af sin kapun og et stykke brød i sin celle.

Men han havde aldrig så snart spist, før han også blev tørstig. Det var noget, han ikke havde gjort regning på.

Han kæmpede mod tørsten, til hans tunge klæbede fast i ganen.

Da han ikke længere kunne modstå den ild, som fortærede ham, kaldte han.

Skildvagten åbnede døren. Det var et nyt ansigt.

Han tænkte, at det var bedst, at han kun havde at gøre med sin gamle bekendt, og kaldte på Peppino.

"Her er jeg, Excellence!" sagde røveren, idet han kom med en iver, der forekom Danglars som et godt varsel. "Hvad ønsker Deres Excellence?"

"Noget at drikke," sagde fangen.

"De ved, Excellence, man kan ikke opveje vin med guld her i omegnen af Rom."

"Så giv mig vand," sagde Danglars.

"Deres Excellence, vandet er endnu mere sjældent end vinen. Der hersker en stor tørke."

"Nå," sagde Danglars, "det lader til, at vi nu skal begynde forfra igen."

Skønt han smilede, som om det var spøg, følte den ulykkelige dog, at sveden brast ud af hans tindinger.

"Hør engang, min ven," sagde Danglars, da han så, at Peppino var aldeles ligeglad. "Jeg beder om et glas vin. Vil De nægte mig det?"

"Jeg har allerede sagt," svarede Peppino alvorligt, "at vi ikke sælger en detail."

"Så giv mig da en flaske."

"Af hvilket mærke?"

"Den billigste."

"Prisen er den samme."

"Og hvad er prisen?"

"Femogtyve tusind francs flasken."

"Hør," sagde Danglars bittert, "sig rent ud, at I vil udplyndre mig, det vil være bedre end således at opsluge mig stykkevis."

"Det er muligt," sagde Peppino, "at det også er herrens plan."

"Herrens? Hvem er da herren?"

"Han, for hvem vi førte Dem i går."

"Og hvor er han?"

"Her!"

"Lad mig få ham i tale!"

"Det er let nok."

Et øjeblik efter stod Luigi Vampa for Danglars.

"De vil tale med mig?" spurgte han fangen.

"Er det Dem, min herre, der er anfører for de personer, som har bragt mig hertil?"

"Ja, Excellence, og så?"

"Hvad forlanger De i løsepenge?"

"Ganske simpelt, de fem millioner, De har hos Dem."

Danglars følte sit hjerte banke.

"Jeg har intet i verden uden det, Det er resten af en umådelig formue. Fratager De mig den, må De også hellere berøve mig livet."

"Det er os forbudt at udgyde blod, Excellence."

"Af hvem er det forbudt?"

"Af ham, som vi adlyder."

"Er der da en, De adlyder?"

"Ja, et overhoved."

"Jeg troede, De selv var den øverste."

"Jeg er anfører for disse mænd, men der er en anden mand, der er min overordnede."

"Og adlyder han nogen anden?"

"Ja!"

"Hvem da?"

"Gud!"

Danglars var et øjeblik tankefuld.

"Jeg forstår Dem ikke," sagde han.

"Det er muligt."

"Og det er denne mand, der har sagt, at De skal behandle mig sådan?"

"Ja."

"Hvad har han da i sinde?"

"Det ved jeg ikke."

"Men min pung bliver tømt."

"Det er rimeligt."

"Hør engang," sagde Danglars, "vil De have en million?"

"Nej!"

"To millioner?"

"Nej!"

"Tre millioner? – Fire? – Hør engang, fire? – Jeg giver Dem fire på det vilkår, at De lader mig gå."

"Hvorfor byder De os fire millioner for det, som er fem værd?" sagde Vampa. "Det er åger, hr. bankier, hvis jeg ellers forstår mig derpå."

"Tag alt! Tag det hele!" råbte Danglars. "Og dræb mig!"

"Vær rolig, Excellence. De sætter Deres blod i alt for stor bevægelse. Det vil give Dem appetit, så De spiser for en million om dagen. De må virkelig være mere sparsommelig."

"Men når jeg ikke har flere penge at betale med?" råbte Danglars.

"Så må De sulte."

"Jeg må sulte?" sagde Danglars, idet han blegnede.

"Sandsynligvis," sagde Vampa med den største koldblodighed.

"Men De siger, at De ikke vil dræbe mig?"

"Ja!"

"Men De vil lade mig dø af sult?"

"Det er slet ikke det samme."

"I skurke! Jeg skal skuffe jeres nederdrægtige forventninger. Når jeg skal dø, vil jeg lige så gerne dø straks. Lad mig lide, pin mig, dræb mig, men I skal ikke få min underskrift."

"Som De vil, Excellence," sagde Vampa og gik ud af cellen.

Danglars kastede sig fortvivlet på sit bukkeskind.

Måske for første gang i sit lange liv tænkte Danglars på døden både med længsel og frygt. Det øjeblik var kommet for ham, da han skulle vende sit blik mod det uforsonlige spøgelse, der lever inden i enhver skabning, og som ved hvert slag af hjertet siger til sig selv: "Du skal dø!"

Danglars lignede de vilde dyr, som jagten ophidser og siden bringer i fortvivlelse, og som ved deres fortvivlelse undertiden opnår at frelse sig.

Han tænkte på flugt.

Men murene bestod af klippen selv, og ved den eneste udgang, der førte ud, sad en mand og læste. Bag ved dette menneske så man skygger bevæbnet med geværer gå frem og tilbage.

Hans beslutning, at han ikke ville skrive under, varede i to dage. Derpå forlangte han mad og ofrede en million.

De satte et prægtigt aftensmåltid for ham og tog millionen.

Fra dette øjeblik var den ulykkelige fanges liv et bestandigt offer. Han havde lidt så meget, at han ikke mere ville udsætte sig for at lide, og opfyldte derfor enhver fordring. Efter tolv dages forløb opgjorde han en eftermiddag, da han havde spist som en prins, sin regning og så, at han havde givet så mange anvisninger, at han ikke havde mere end halvtreds tusind francs tilbage.

Nu foregik der en besynderlig forandring med ham. Han, som havde spist for fem millioner, forsøgte på at frelse de halvtreds tusind francs, han havde tilbage. Hellere end at ofre disse havde han besluttet igen at lide nød. Han havde et glimt af håb, der nærmede sig galskab. Han, som i så lang tid havde glemt Gud, tænkte nu på ham for at sige til sig selv, at Gud undertiden havde gjort mirakler, at hulen kunne synke i afgrunden, at pavelige karabinierer kunne opdage dette forbandede smuthul og komme ham til hjælp, og han ville da have halvtreds tusind francs tilbage. Halvtreds tusind francs var en tilstrækkelig sum til at forhindre et menneske i at dø af

sult. Han bad til Gud, at han ville frelse disse halvtreds tusind francs, og idet han bad, græd han.

Sådan gik der tre dage, i hvilke Guds navn bestandig var, om ikke i hans hjerte så dog på hans læber. Undertiden havde han øjeblikke, hvor han var åndsforvirret og troede at se gennem vinduet til et fattigt kammer, hvor en gammel mand kæmpede med døden.

Denne olding døde også af sult.

Den fjerde dag var han ikke mere et menneske, han var et levende lig. Han havde samlet selv de mindste smuler af sine forrige måltider op fra gulvet og var begyndt at ville æde den stråmåtte, gulvet var dækket med.

Da anråbte han Peppino, som man anråber en skytsengel, om at give ham noget at spise. Han bød ham tusind francs for en mundfuld brød, men Peppino svarede ikke.

Den femte dag slæbte han sig hen til celledøren.

"I er altså ikke kristne?" sagde han, idet han rejste sig op på sine knæ. "I vil dræbe et menneske, som er Jeres broder for Gud? Venner fra fortiden – åh! Venner fra før!" mumlede han.

Han faldt med ansigtet mod jorden og rejste sig igen i fortvivlelse.

"Anføreren! Hvor er anføreren?" råbte han.

"Her er jeg!" sagde Vampa, der pludselig viste sig. "Ønsker De noget?"

"Tag mit sidste guld!" stammede Danglars, idet han rakte ham sin brevtaske. "Og lad mig leve her i denne hule. Jeg forlanger ikke mere at blive fri, jeg beder kun om at leve."

"De lider altså meget?" spurgte Vampa.

"Jeg lider grusomt."

"Der er mennesker, der har lidt mere end De!"

"Det tror jeg ikke."

"Jo, de, som er døde af sult!"

Danglars tænkte på den gamle mand, som han i sin forvirrede tilstand havde set gennem vinduet i hans fattige bolig.

Han sukkede dybt.

"Ja," sagde han, "det er sandt. Der er dem, som har lidt mere end jeg, men de var martyrer."

"De angrer altså?" sagde en dyb og højtidelig stemme, som fik hårene til at rejse sig på Danglars' hoved.

Hans svækkede syn forsøgte at se klart, og han så bag anføreren et menneske, der var svøbt i en kappe.

"Hvad skal jeg angre?" stammede Danglars.

"Det onde, De har gjort," sagde den samme stemme.

"Ja, jeg angrer, jeg angrer!" råbte Danglars.

Og han slog sig for brystet med sin magre hånd.

"Så tilgiver jeg Dem," sagde manden, idet han kastede sin kappe og trådte et skridt frem for at stille sig i lyset.

"Greven af Monte Cristo!" sagde Danglars endnu mere bleg af skræk, end han havde været for et øjeblik siden af sult og elendighed.

"De tager fejl. Jeg er ikke greven af Monte Cristo."

"Hvem er De da?"

"Jeg er den, som De har solgt, forrådt og vanæret. Jeg er den, De berøvede hans forlovede. Den, De har trådt på for at hæve Dem til rigdom. Jeg er den, hvis fader De har fået til at dø af sult, og som havde dømt Dem til også at dø af sult, men som

tilgiver Dem, fordi jeg selv behøver tilgivelse: Jeg er Edmond Dantès!"

Danglars skreg ikke, men han faldt helt sammen.

"Stå op!" sagde greven. "Deres liv er frelst. Deres to medskyldige har ikke været så heldige. Den ene er gal, den anden er død. Behold de halvtreds tusind francs, De har tilbage. Jeg skænker Dem dem. Hvad de fem millioner, som De har stjålet fra hospitalerne, angår, da er de allerede tilbagebetalt af en ukendt. Og nu kan De spise og drikke, i aften er De min gæst. Vampa, når denne mand er mæt, skal han være fri."

Danglars blev liggende med ansigtet mod gulvet, til greven var borte. Da han igen så op, så han kun en skygge, som forsvandt i gangen.

Efter grevens befaling blev Danglars beværtet af Vampa, der lod sætte den bedste vin og Italiens skønneste frugter for ham, hvorpå han lod ham tage af sted i en vogn, der blev holdende under et træ på vejen til næste morgen.

Da det blev lyst, så han, at han var i nærheden af en bæk. Han var tørstig og slæbte sig hen til den.

Da han bukkede sig for at drikke, så han, at hans hår var blevet hvidt.

18. Den femte oktober

Klokken var henimod seks om aftenen. Det var en smuk dag, og solens stråler faldt på det blå hav.

På det umådelige hav, som strækker sig fra Gibraltar til strædet ved Dardanellerne og fra Tunis til Venedig, gled en skønt bygget jagt i aftenens første skumring. Dens bevægelser var som svanens, der åbner sine vinger for vinden og glider hen ad vandfladen. Den skred frem, hurtigt og yndefuldt, og efterlod en lysende fure i vandet.

I forstavnen stod en ung mand, høj og solbrændt, og stirrede på landet, der kom ham i møde ligesom en mørk masse og hævede sig af bølgerne som en umådelig catalonisk hat.

"Er det dér Monte Cristo?" spurgte den rejsende alvorligt og med trist stemme.

"Ja, Excellence," svarede skipperen, "vi er snart ved øen."

"Snart ved den," gentog den rejsende i en ubeskrivelig sørgmodig tone.

Derpå føjede han til med dæmpet stemme:

"Ja, det vil blive havnen."

Han fordybede sig igen i sine tanker, der røbede sig ved et smil endnu mere sørgeligt, end om det havde været tårer.

Nogle minutter efter så han på landet glimtet af en ild, der straks igen blev slukket, og lyden af et geværskud nåede jagten.

"Excellence," sagde skipperen, "det er signalet fra land. Skal vi svare?"

"Ak ja," svarede han, som om han vågnede af en drøm, "svar!"

Skipperen rakte ham et ladt gevær. Den rejsende tog det, hævede det langsomt og fyrede det af i luften.

Ti minutter efter lod man sejlene falde og kastede anker i den lille havn hundrede skridt fra land.

Båden var allerede sat ud. Der var fire rorkarle og en styrmand i den. Den rejsende steg ned, og i stedet for at sætte sig i bagstavnen, der for hans skyld var dækket af et blåt tæppe, blev han stående med korslagte arme.

Rorkarlene ventede på ordre. Deres årer var halvt løftede ligesom fugle, der tørrede deres vinger.

"Ro væk!" sagde den fremmede. De otte årer faldt i havet på en gang og uden at stænke en eneste dråbe vand. Derpå gled båden hurtigt af sted.

I løbet af et øjeblik var man i den lille havn, og båden gled hen over en bund af fint sand.

"Excellence," sagde styrmanden, "lad Dem bære i land af disse to mænd."

Den unge mand besvarede denne opfordring med en fuldkommen ligegyldig bevægelse og sprang ud af båden og i vandet, der gik ham til bæltestedet.

"Åh, Excellence," mumlede styrmanden, "det skulle De ikke have gjort. Herren vil skænde på os."

Den unge mand blev ved at gå ind mod strandbredden, fulgt af de to matroser, der valgte de steder, hvor bunden var bedst.

Efter at have gået omtrent tredive skridt nåede de bredden. Den unge mand rystede vandet af sig og søgte med øjnene efter vejen. Det var allerede mørkt.

Da han vendte hovedet, rørte en hånd ved hans skulder, og en stemme, der fik ham til at fare sammen, sagde:

"God aften, Maximilien, De er præcis. Tak!"

"Er det Dem, greve?" råbte den unge mand næsten glad, idet han trykkede begge Monte Cristos hænder.

"Ja, som De ser lige så præcis som De, men De må have andre klæder på. Kom, tæt herved er der gjort en bolig i stand til Dem, og i den vil De glemme både kulden og alle rejsens besværligheder."

Monte Cristo lagde mærke til, at Morrel vendte sig om.

Den unge mand opdagede nemlig til sin overraskelse, at de, der havde sejlet ham ind, var taget af sted igen uden et ord og uden betaling. Han hørte allerede åreslag i vandet, da båden vendte tilbage til den lille jagt.

"Ak ja," sagde greven, "De ser efter matroserne?"

"Ja vist! Jeg ville have givet dem noget, og nu er de borte."

"Bryd Dem ikke om det, Maximilien," sagde Monte Cristo leende. "Jeg har en akkord med søfolkene, ifølge hvilken adgangen til min ø er fri for alle afgifter og rejseomkostninger. Jeg har abonneret, som man siger i civiliserede lande."

Morrel så forbavset på greven.

"Greve," sagde han til ham, "De er ikke mere den samme, som De var i Paris."

"Hvordan det?"

"Jo, her ler De?"

Monte Cristos pande blev pludselig mørk.

"De har ret i at minde mig om mig selv, Maximilien," sagde han. "At se Dem igen er en lykke for mig, og jeg glemte, at enhver lykke er forbigående."

"Nej, greve!" råbte Morrel, idet han på ny greb sin vens hænder. "Le! Vær lykkelig og vis ved Deres ligegyldighed, at livet kun er endt for dem, som lider. De er velgørende, De er god, De

er stor, min ven, og det er for at give mig mod, at De påtager Dem denne munterhed."

"De tager fejl, Morrel," sagde Monte Cristo. "Det var, fordi jeg virkelig var lykkelig."

"Så vil De glemme mig, så meget bedre."

"Hvordan det?"

"Jo, ligesom gladiatoren, der trådte ind på cirkus, sagde til den ophøjede kejser, således siger jeg til Dem: Den, som skal dø, hilser Dem!"

"Er De endnu ikke trøstet?" sagde Monte Cristo med et underligt blik.

"Ak!" svarede Morrel i en tone fuld af bitterhed. "Har De virkelig troet, at jeg kan blive det?"

"Hør," sagde greven, "De forstår mine ord, ikke sandt, Maximilien? De antager mig ikke for et almindeligt menneske. De antager mig ikke for en, der snakker hen i vejret. Når jeg spørger Dem, om De er trøstet, så taler jeg til Dem som en mand, for hvem det menneskelige hjerte ingen hemmeligheder har. Lad os undersøge Deres hjerte. Er der stadig denne heftige, ulidelige sorg – stadig denne fortærende tørst, som ikke slukkes før i graven? Er der endnu denne dybe sorg, som kaster den levende ud af livet for at søge døden? Eller er det blot det udtømte mod, den smerte, der slukker den stråle af håb, som vil lyse? Er det tabet af erindringen, der medfører afmagt til at græde? Min kære ven, hvis det er det, hvis De ikke kan græde, hvis De tror, at Deres sorgfulde hjerte er dødt, hvis De ingen flere kræfter har end i Gud, kun blik for himlen, så vil vi lade ord fare, som er alt for fattige for den mening, som vor sjæl giver dem. Maximilien, De er trøstet, beklag Dem ikke mere!"

"Greve!" sagde Morrel med venlig, men fast stemme. "Hør mig, som man hører et menneske, der taler med fingeren pegende på jorden og med øjnene løftede mod himlen: Jeg er kommet til Dem for at dø i en vens arme. Jeg elsker min søster Julie. Jeg elsker hendes mand Emmanuel, men jeg trænger til, at man åbner stærke arme for mig og smiler til mig i mine sidste øjeblikke; min søster ville græde og besvime. Jeg ville se hende lide, og jeg har lidt nok. Emmanuel ville rive våbnet ud af min hånd og fylde huset med sine skrig. De, greve, De, hvis ord jeg har, De, som er mere end et menneske, som jeg ville kalde en Gud, hvis De ikke var dødelig, De vil lede mig sagte og med ømhed til dødens port?"

"Min ven," sagde greven. "Jeg har endnu en tvivl. Er det ikke, fordi De er så svag, at De er stolt af at lægge Deres sorg så åben?"

"Nej!" sagde Morrel, idet han rakte greven hånden. "Min puls slår hverken stærkere eller langsommere, end den plejer. Nej, jeg vil ikke længere. De har talt til mig om at vente og håbe. Ved De, hvad De har gjort, ulykkelige vise, som De er? Jeg har ventet i en måned, jeg har lidt i en måned. Jeg har håbet – mennesket er en stakkels elendig skabning. – Jeg har håbet, men hvad? Jeg ved det ikke. Noget ukendt, noget tåbeligt, noget ufornuftigt, et mirakel – og hvilket? Gud alene kan sige det, han, som har blandet den galskab, som man kalder håb, i vor forstand. Ja, jeg har ventet. Jeg har håbet, greve, og i den halve time, som vi har talt sammen, har De uden at vide det hundrede gange knust og martret mit hjerte, hvert af Deres ord har vist mig, at der intet håb er mere for mig, greve, jeg vil med glæde lægge mig i min grav!"

Morrel udtalte disse ord med en kraft, der fik greven til at skælve.

Morrel vedblev, da han så, at greven tav: "De har bestemt den femte oktober som den dag, jeg skulle vente på. I dag har vi den femte oktober."

Og han tog sit ur op af lommen.

"Klokken er ni. Jeg har endnu tre timer at leve i."

"Godt!" sagde Monte Cristo. "Kom!"

Morrel fulgte mekanisk greven, og de var allerede i grotten, førend Maximilien mærkede det.

Han fandt tæpper under sine fødder. En dør gik op, en vellugt omgav ham, et klart lys traf hans øjne.

Morrel stod stille og betænkte sig på at gå videre. Han havde mistanke til den bedøvende vellugt, der omgav ham.

Monte Cristo trak ham sagte med sig.

"Skal vi ikke tilbringe de tre timer, vi har tilbage, ligesom de gamle romere, der dømtes til døden af Nero? De satte sig til bords bekranset med blomster og indåndede døden med duften af heliotroper og roser."

Morrel smilede.

"Som De vil," sagde han. "Døden er altid glemsel, hvile, afsked med livet og smerten."

Han satte sig. Monte Cristo tog plads lige over for ham.

De var i denne vidunderlige spisesal, hvor marmorstøtterne bar kurve, som altid var fulde af blomster og frugter.

Morrel havde kastet et flygtigt blik på det hele, og det var sandsynligt, at han ikke havde set noget.

"Lad os tale sammen som mænd!" sagde han, idet han så på greven.

"Tal!" svarede denne.

"Greve!" sagde Morrel. "De er et indbegreb af menneskelig kløgt, og De gør den samme virkning på mig, som var De nedsteget fra en verden, der er videre fremme og besidder flere kundskaber end vor."

"Der er noget sandt deri, Morrel," sagde greven med det sørgmodige smil, der gjorde ham så smuk. "Jeg er kommet fra den planet, der hedder Sorgen."

"Jeg tror alt, hvad De siger, uden at søge at gennemtrænge meningen, greve, og et bevis derpå er, at De har sagt, jeg skulle leve, og at jeg har levet. Det er Dem, der har sagt, at jeg skulle håbe, og jeg har næsten håbet. Jeg tør altså vove at spørge Dem, som om De allerede havde været død en gang: gør det meget ondt, greve?"

Monte Cristo betragtede ham med usigelig ømhed.

"Ja," sagde han. "Ja, når De på en plump måde knuser det dødelige hylster, der længes efter at leve. Hvis De bruger Deres dolk og ikke støder rigtigt. Hvis De dræber Dem med en kugle, der forvilder sig det mindste på vejen til Deres hjerne, vil De sikkert lide. Det vil smerte Dem at forlade livet, og De vil i Deres fortvivlede dødskamp finde, at livet dog er bedre end en hvile, der købes så dyrt."

"Ja, jeg forstår Dem," sagde Morrel. "Døden har ligesom livet sine hemmeligheder af smerte og vellyst. Det kommer an på at kende dem."

"Rigtigt, Maximilien. De har dér sagt et stort ord. Døden er, efter som vi sørger for at stå os godt eller slet med den, enten en veninde, der luller os lige så behageligt, som en amme luller et barn i søvn, eller en fjende, der med vold river sjælen ud af

legemet. Engang, når vor verden har levet endnu nogle tusind år, når man har gjort sig til herre over naturens ødelæggende kræfter for at lade dem tjene til menneskenes nytte, når man lærer dødens hemmeligheder at kende, vil døden blive lige så søgt, lige så vellystig som den søvn, vi nyder i en elskerindes arme."

"Og hvis De ville dø, greve? Forstår De da at dø således?"

"Ja!"

Morrel rakte ham hånden.

"Jeg forstår nu," sagde han, "hvorfor De har sat mig stævne her på denne ensomme ø midt i et hav, i dette underjordiske palads, en begravelse, som faraonerne kunne misunde mig. Det var, fordi De havde mig så kær, at De ville give mig en sådan død som den, De lige talte om, ikke sandt, en død uden dødskamp, en død, der vil tillade mig at udslukkes, idet jeg udtaler Valentines navn og trykker hendes hånd?"

"Ja, De har gættet rigtigt, Morrel," sagde greven naturligt, "og det er sådan, jeg forstår det."

"Tak! Den tanke, at jeg i morgen ikke skal lide mere, er sød for mit stakkels hjerte."

"Er der intet, som det gør Dem ondt at forlade?" spurgte Monte Cristo.

"Nej!" svarede Morrel.

"Ikke engang mig?" spurgte greven dybt rørt.

Morrel holdt inde. Hans rene og klare blik blev mørkt, derpå strålede det usædvanligt, og to store tårer rullede ned over hans kinder.

"Hvad?" sagde greven. "Der er noget på jorden, som det smerter Dem at forlade, og De vil dog dø?"

"Jeg beder Dem!" råbte Morrel med svag stemme. "Ikke et ord mere, greve! Forlæng ikke min kval."

Greven troede, at Morrel vaklede.

Denne tro vakte atter for et øjeblik den skrækkelige tvivl hos ham, som han allerede en gang havde haft i slottet If.

"Jeg beskæftiger mig," tænkte han, "med at gøre dette menneske lykkeligt. Jeg betragter denne handling som en modvægt, kastet i vægtskålen for at opveje det onde, som jeg har forvoldt. Hvis jeg nu bedrog mig? Hvis han ikke er ulykkelig nok til at fortjene lykken? Ak, hvad ville der da blive af mig, der kun kan glemme det onde ved at genkalde mig det gode?"

"Morrel," sagde han. "Jeg ser, Deres sorg er stor, men De tror dog på Gud og vil ikke vove Deres sjæls salighed!"

Morrel smilede sørgmodigt.

"Greve!" sagde han. "De ved, at jeg ikke bruger tomme floskler, men jeg sværger Dem til, at min sjæl ikke mere tilhører mig."

"Morrel," sagde Monte Cristo, "jeg har ingen slægtninge i verden, som De ved. Jeg har vænnet mig til at betragte Dem som min søn. For at frelse min søn vil jeg ofre mit liv og min formue."

"Hvad mener De?"

"Morrel! De vil forlade livet, fordi De ikke kender alle de nydelser, som livet lover, når man ejer en stor formue. Jeg ejer henimod hundrede millioner. Jeg giver Dem dem. Med en sådan formue kan De opnå alt, hvad De ønsker. Er De ærgerrig? Alle veje er åbne. Vend op og ned på verden, foretag Dem gale streger, vær forbryder, om De vil, men lev!"

"Greve! Jeg har Deres ord!" svarede Morrel koldt. "Og," han tog sit ur op af lommen, "klokken er halv tolv."

"Morrel, tænker De på det – for mine øjne – i mit hus?"

"Så lad mig rejse," sagde Maximilien, der nu var blevet mørk, "eller jeg vil tro, at De ikke elsker mig for min, men for Deres egen skyld."

"Det er godt," sagde Monte Cristo, hvis ansigt opklaredes ved disse ord. "De vil det, Morrel. Og De er ubøjelig. De er meget ulykkelig, og De har ret. Kun et mirakel kan helbrede Dem. Sæt Dem, Morrel, og vent!"

Morrel adlød. Monte Cristo gik for i sin omhyggeligt lukkede pult, til hvilken han bar nøglen i en guldkæde, at hente et lille kunstigt udarbejdet sølvskrin, hvis hjørner forestillede fire bøjede skikkelser lig de karyatider, der er symboler på engle, som længes efter himlen.

Han satte skrinet på bordet.

Derpå åbnede han det og tog en lille gulddåse frem, hvis låg gik op, når han trykkede på en hemmelig fjeder.

Denne dåse indeholdt en substans, der lignede en salve, som var temmelig tyk og af en ubeskrivelig farve på grund af skæret fra det polerede guld, safirer, rubiner og smaragder, der smykkede dåsen.

Det var en blanding af azur, purpur og guld.

Greven tog lidt af denne substans med en ske af guld og bød Morrel, idet han så stift på ham.

Man kunne da se, at den mærkelige substans var grønlig.

"Se, her er det, De har forlangt af mig," sagde han. "Det er det, jeg har lovet Dem."

"Mens jeg endnu lever," sagde den unge mand, idet han tog skeen af Monte Cristos hænder, "takker jeg Dem af hele mit hjerte".

Greven tog en anden ske og tog endnu en portion af dåsen.

"Hvad vil De gøre, min ven?" spurgte Morrel, idet han holdt hans hånd tilbage.

"Min tro, Morrel," svarede greven med et smil, "jeg tror, Gud forlade mig, at jeg er lige så ked af livet som De, og da der nu tilbyder sig en lejlighed -"

"Hold inde!" råbte den unge mand, "De som elsker, og som man elsker, De, som både har tro og håb, gør ikke det, jeg vil gøre. Det ville være en forbrydelse. Farvel, min ædle, højmodige ven. Farvel! Jeg vil sige Valentine alt, hvad De har gjort for mig."

Og langsomt, uden anden nølen end et lang trykt med den venstre hånd, som han rakte greven, slugte eller rettere indsugede Morrel den hemmelighedsfulde substans, som greven havde rakt ham.

De var begge tavse. Ali bragte tobak og piber, satte kaffe på bordet og forsvandt.

Lidt efter lidt blegnede lamperne i marmorstatuernes hænder, og duften af blomsterne syntes Morrel mindre gennemtrængende.

Monte Cristo, der sad lige over for ham i skygge, betragtede ham, og Morrel så kun grevens strålende øjne.

En umådelig søvnighed bemægtigede sig den unge mand. Han følte, at piben gled ud af hans hænder. Genstandene tabte lidt efter lidt deres skikkelse og farve, og hans forvildede øjne så, at der åbnede sig ligesom porte og gardiner i muren.

"Min ven," sagde han, "jeg føler, at jeg dør. Tak!"

Han gjorde en anstrengelse for at række greven hånden for sidste gang, men hans arm var uden kraft og sank tilbage.

Nu forekom det ham, at Monte Cristo smilede, ikke mere med sit besynderlige, skrækindjagende smil, der flere gange havde ladet ham skimte hemmelighederne i denne dybe sjæl, men med den samme medlidenhed, som fædre har med små børn, der taler ufornuftigt.

På samme tid blev greven i hans øjne større. Hans skikkelse, der næsten var dobbelt så stor, aftegnede sig på en rød baggrund, hans sorte hår flagrede, og han viste sig oprejst, stolt som en af de engle, hvormed man truer de onde på dommens dag.

Morrel sank kraftløs, overvunden tilbage i sin lænestol.

Han lå udmattet, dybt åndende og følte intet andet i sig end denne drøm. Det forekom ham, at han gik for fulde sejl ind i det utydelige vanvid, der er foran det ukendte, som kaldes døden.

Han forsøgte endnu engang på at række greven hånden, men denne gang rørte hans hånd sig ikke, han ville udtale et sidste farvel, men hans tunge nægtede at adlyde ham.

Hans matte øjne lukkede sig mod hans vilje. Imidlertid bevægede der sig bag hans øjenlåg et billede, som han opfattede trods det mørke, som han troede sig omgivet af.

Det var greven, som havde åbnet en dør.

Der kom et voldsomt lys fra dette værelse ind i den sal, hvor Morrel fortsatte sin milde dødskamp.

Nu så han en kvinde af vidunderlig skønhed træde frem i døren til denne sal.

Bleg og smilende lignede hun barmhjertighedens engel.

"Er det allerede Himlen, der åbner sig for mig?" tænkte den døende. "Denne engel ligner den, jeg har mistet."

Monte Cristo viste den unge pige den sofa, hvorpå Morrel hvilede. Hun gik hen mod ham med foldede hænder og med et smil på læberne.

"Valentine! Valentine!" råbte Morrel i sin sjæls inderste. Men hans mund fremførte ikke en eneste lyd, og som om alle hans kræfter var i denne indre bevægelse, drog han et dybt suk og lukkede øjnene.

Valentine styrtede hen mod ham. Morrels læber bevægede sig.

"Han kalder på Dem," sagde greven, "han kalder på Dem i sin dybe søvn – han, som De har betroet Deres skæbne. Døden har villet skille jer, men jeg var der, og jeg har overvundet døden. Valentine, herefter må I ikke mere skilles. For at finde Dem igen ville han styrte sig i graven. Uden mig ville I have været døde begge to. Jeg forener jer igen. Måtte Gud tilregne mig to væsener, som jeg frelser."

Valentine greb Monte Cristos hånd og førte den til sine læber, idet hun bevæget takkede ham.

"Tak mig kun," sagde greven. "Åh, bliv ikke træt af at fortælle mig, at jeg har gjort Dem lykkelig. De ved, hvor meget jeg trænger til denne vished."

"Ja, ja! Jeg takker Dem af mit ganske hjerte," sagde Valentine, "og hvis De tvivler om, at min tak er oprigtig, så spørg Haydée, spørg min kære søster Haydée, der siden vor afrejse fra Frankrig har fået mig til at vente tålmodigt på den lykkelige dag, som nu er kommet for mig."

"De elsker altså Haydée?" spurgte Monte Cristo med en bevægelse, som han forgæves søgte at skjule.

"Af mit ganske hjerte!"

"Valentine," sagde greven, "jeg har en bøn til Dem."

"Til mig, store Gud! Er jeg så lykkelig?"

"Ja. De har kaldt Haydée Deres søster, lad hende virkelig være Deres søster, Valentine. Gengæld hende, hvad De tror at skylde hende. Beskyt hende – Morrel og De, for" – her var grevens ord nær ved at dø på hans læber – "herefter vil hun være alene i verden."

"Alene i verden?" gentog en stemme bag ved greven. "Og hvorfor?"

Monte Cristo vendte sig.

Haydée stod der, bleg og kold, og betragtede greven med et blik, der røbede forbavselse og dødelig angst.

"Fordi du i morgen vil være fri, min datter! Fordi du atter vil indtage den plads i verden, der tilkommer dig, fordi jeg ikke vil, at min skæbne formørker din. Datter af en fyrste! Jeg giver dig din faders rigdomme og navn tilbage!"

Haydée blegnede, åbnede sine fine hænder som jomfruen, der beder til Gud, og sagde med en stemme, der kvaltes af tårer:

"Herre, forlader du mig?"

"Haydée! Haydée! Du er ung, du er smuk. Glem endog mit navn og vær lykkelig."

"Det er godt!" sagde Haydée. "Din befaling skal blive udført, herre. Jeg skal endog glemme dit navn og være lykkelig."

Hun trådte et skridt tilbage for at gå.

"Min Gud!" råbte Valentine. "Ser De ikke, hvor hun er bleg? Forstår De ikke, hvad hun lider?"

Haydée sagde til hende i en hjerteskærende tone:

"Hvorfor vil du, at han skal forstå mig, søster? Han er min herre, og jeg er hans slavinde, han har ret til ikke at se noget."

Greven skælvede. Tonefaldet rørte hans hjertes lønligste strenge. Hans øjne mødte den unge piges.

"Min Gud! Min Gud!" sagde Monte Cristo. "Skulle det, du lader mig ane, være sandt? Haydée, ville du da være lykkelig ved ikke at forlade mig?"

"Jeg er ung," svarede hun mildt, "jeg elsker livet, som du har gjort så let for mig, og det vil smerte mig at dø."

"Vil det sige, at hvis jeg forlader dig, Haydée -?"

"Så vil jeg, ja!"

"Men elsker du mig da?"

"Valentine, han spørger mig, om jeg elsker ham! Valentine, sig ham dog, om du elsker Maximilien."

Greven følte sit hjerte udvides i hans bryst, han åbnede sine arme, og Haydée styrtede sig i dem med et skrig.

"Ja, jeg elsker dig!" sagde hun. "Jeg elsker dig, som man elsker sin fader, sin broder, sin mand! Jeg elsker dig, som man elsker livet, som man elsker sin Gud. Du er i mine øjne den smukkeste, den bedste, den største af alle mennesker!"

"Så lad det da ske, som du vil, min kære engel," sagde greven. "Gud, som gjorde mig til hævner, vil ikke, at min sejr skal være så dyrekøbt, at jeg således skulle straffe mig selv. Han vil tilgive mig. Haydée, elsk mig, måske vil din kærlighed få mig til at glemme det, som jeg bør glemme!"

"Men hvad siger du dog, herre?" spurgte den unge pige.

"Jeg siger, at du med et ord har lært mig mere, end jeg har forstået gennem tyve lange år. Jeg har ingen anden i verden end

dig, Haydée! For dig vil jeg igen binde mig til livet. Ved dig kan jeg lide, ved dig kan jeg være lykkelig!"

"Hører du, Valentine!" råbte Haydée. "Han siger, at han kan lide ved mig, som ville give mit liv for ham!"

Greven satte sig et øjeblik.

"Har jeg mon forstået sandheden? Åh, Gud, det betyder intet – belønning eller tugtelse – jeg tager mod denne min skæbne. Kom, Haydée, kom!"

Han slog sin arm om den unge pige, trykkede Valentines hånd og forsvandt.

Der gik omtrent en time. Valentine blev hos Morrel uden at tale og med øjnene fæstede på ham. Endelig følte hun hans hjerte slå. Et umærkeligt åndedrag åbnede hans læber, og den svage skælven, der forkynder, at livet vender tilbage, løb gennem hele den unge mands legeme.

Endelig åbnede han igen sine øjne, men de var stive og først ligesom forvildede, derpå fik han igen sit syn, skarpt og virkeligt, med synet kom følelsen og med følelsen sorgen.

"Åh!" råbte han i en fortvivlet tone. "Jeg lever, greven har bedraget mig!"

Han strakte sin hånd hen mod bordet for at gribe en kniv.

"Min ven!" sagde Valentine med sit fortryllende smil. "Vågn dog op og se dig om!"

Morrel udstødte et højt skrig, og forvildet, fuld af tvivl, blændet som af et himmelsk syn sank han på knæ ...

Næste dag, da solen stod op, spadserede Morrel og Valentine arm i arm på strandbredden. Valentine fortalte Morrel, hvorledes Monte Cristo havde afsløret alt, hvordan han tydeligt

havde vist hende forbrydelsen, og endelig hvordan han på en vidunderlig måde havde frelst hende fra døden ved at lade folk tro, at hun var død.

De havde fundet døren til grotten åben og var gået ud. Solen begyndte at fordunkle nattens sidste stjerne.

Morrel opdagede i skyggen af en gruppe af klippestykker et menneske, som ventede på et tegn for at træde frem. Han viste Valentine manden.

"Det er Jacopo," sagde hun, "skipperen på jagten."

Hun vinkede ad ham, at han skulle komme nærmere.

"Har De noget at sige os?" spurgte Morrel.

"Jeg har dette brev til Dem fra greven."

"Fra greven?" sagde begge de unge mennesker.

"Ja, læs det!"

Morrel åbnede brevet og læste:

> "Min kære Maximilien!
>
> Der ligger en båd til Deres tjeneste. Jacopo vil føre Dem til Livorno, hvor hr. Noirtier venter på sin sønnedatter, som han vil velsigne, førend han følger Dem til alteret. Alt, hvad der er i denne grotte, mit hus på Champs Elysées og mit lille slot ved Treport er en brudegave, som Edmond Dantès skænker sin reder Morrels søn. Frøken de Villefort får halvdelen, for jeg beder hende indstændigt give de fattige i Paris den formue, der tilfalder hende efter hendes fader, der er blevet sindssyg, og efter hendes broder, der tilligemed hendes stedmoder er afgået ved døden i september måned.

Sig til den engel, der vil våge over Deres liv, Morrel, at hun undertiden må bede for et menneske, der lig Satan for et øjeblik troede, at han var Gud, og som har erkendt med al en kristens ydmyghed, at den øverste magt og den højeste visdom alene er i Guds hånd. Disse bønner vil efterhånden formilde det samvittighedsnag, som er i mit hjertes inderste.

Hvad Dem angår, Morrel, da vil jeg her åbenbare alt det hemmelige ved min opførsel mod Dem. Der er hverken lykke eller ulykke i verden. Der er en sammenligning mellem tilstandene, det er det hele, og kun den, der har prøvet den højeste ulykke, er i stand til at føle den højeste lykke. Man må have villet dø, Maximilien, for at vide, hvor godt det er at leve.

Derfor lev og vær lykkelige, I mit hjertes elskede børn! Glem aldrig, at al menneskelig visdom indtil den dag, da det behager Gud at afsløre fremtiden for mennesket, vil være i de to ord:

"At vente og håbe!"

Deres ven

Edmond Dantès, greve af Monte Cristo."

Under læsningen, som gjorde Valentine bekendt med hendes faders vanvid og hendes broders død, blegnede hun. Et suk undslap hendes bryst, og tårer, der ikke var mindre smertelige, fordi de var tavse, trillede ned over hendes kinder. Hendes lykke var dyrekøbt.

Morrel så sig alvorligt om.

"Greven overdriver virkelig sin ædelmodighed, Valentine vil være glad ved min beskedne formue. Hvor er greven, min ven? Før mig til ham."

Jacopo pegede på horisonten.

"Hvad vil det sige?" spurgte Valentine. "Hvor er greven? Hvor er Haydée?"

"Se!" sagde Jacopo.

De to unge menneskers øjne så i den retning, sømanden viste, og langt borte så de et hvidt sejl, der ikke var større end vingen af en svane.

"Rejst?" råbte Morrel. "Er han rejst? Farvel, min ven, min fader!"

"Rejst!" hviskede Valentine. "Farvel, min veninde, min søster!"

"Hvem ved, om vi nogen sinde ses igen," sagde Morrel, idet han tørrede en tåre bort.

"Min ven!" sagde Valentine. "Sagde greven ikke, at al menneskelig visdom er indbefattet i de to ord:

"At vente og håbe!"

Om "Greven af Monte Cristo"

Forfatter: Alexandre Dumas (1802-1870).
Org.udgave: *Le comte de Monte-Christo.* Føljeton i *Journal des Débats* 28. august 1844 til 15. januar 1846; bogudgave Bureau de l'Echo des Feuilletons, Paris 1846.
Denne udgave baseret på: Greven af Monte Cristo. Roman af Alexandre Dumas. Bogforlaget Gefion A/S, København 1933.
Oversætter: Ikke oplyst i bogforlæg.
Redigeret af: Vivi Nygaard Jensen.
Forside: Efter illustration af Paul Gavarni (1804-1866): *Monte-Cristo et Haydée* (1846), fra den første bogudgave, jf. ovenfor.

ISBN 978-87-7979-881-6

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-124-4 (Ølstykke 2006).

www.ebib1800.dk

Note 1: **Legat à latere:** En af paven som dennes repræsentant udsendt kardinal. *Red.anm.*

Note 2: Svaghed, dit navn er kvinde

Note 3: Penge og hellighed. Regn halvdelen af det halve.